

# Diuusi ñiooquidλ utuducami oodamicλdλ

Northern Tepehuan New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at [dbs.org/bibles](https://dbs.org/bibles).

MATAIVO .....	4
MARCUSI .....	42
RUUCASI.....	65
VUAANA.....	104
HECHOS .....	134
ROMANOS.....	169
1 CORINTIOS .....	185
2 CORINTIOS .....	200
GÁLATAS .....	210
EFESIOS .....	216
FILIPENSES.....	222
COLOSENSES .....	226
1 TESALONICENSES .....	230
2 TESALONICENSES .....	234
1 TIMOTEO.....	236
2 TIMOTEO.....	241
TITO .....	244
FILEMÓN .....	247
EBREOS.....	248
SANTIAGO .....	261
1 PIIDURU .....	265
2 PIIDURU .....	270
1 VUAANA .....	273
2 VUAANA .....	277
3 VUAANA .....	278
UUDASI.....	279
APOCALIPSIS .....	281



cocodagi. <sup>4</sup> Taidl l'Eroodlasi lmpagi vllsi l'papaali baitlguucacamigadl, l'madu l'mamaatluldiadami Diuusi smllicamigadl dai tlcacai saaco vuusia agaitadai l'Cristo. <sup>5</sup> Tai l'gai aa noragi daidl itl'tldai:

—Beleenl'rl tami Judeea dl'vlll'rl, dai Diuusi ñiooquituldiadamigadl ooja sai pocaiti Diuusi:

<sup>6</sup> Ismaacldl Beleenl'rl oidaca agai Judeea dl'vlll'rl aa judidíu vaamioma siaa duutuadamu siaa judidíu.

L'gai saagida vuusia agai l'mo gl' tlaanldami.

Dai l'gai tlaanldamu l'judidíu.

Ascaiti Diuusi —astl'tldai l'gai.

<sup>7</sup> Taidl l'Eroodlasi l'stocai vaí l'cl'cl'li ismaacldl dada siaalico padl'rl, dai cl'ga tlcacai suu duucu gl'maasitu l'siaavugai. <sup>8</sup> Dai gooqui'rl ootoi l'Eroodlasi l'cl'cl'li Beleenamu daidl itl'tldai:

—Iimivurai dai gaaga lali sil'ñi dai m'lsim'cl'adl t'g'agi v'rai dadacai gi'ñaagida nai aanl l'rl m' m' siaa duutudagi —astl'tldai l'Eroodlasi.

<sup>9</sup> Potl'tldai l'raí taidl l'cl'cl'li iji. Daidl l'siaavugai ismaacldl t'l l'gai vaasl'quioma mosbaitl'qui iml'tadai. Taida cl'quiva l'siaavugai daama siaaco daacatadai lali sil'ñi. Dai aidlasi l'cl'cl'li t'l l'siaavugai alil baig'nl'li.

<sup>11</sup> Dai vaarasl'cai ami quiiy'rl t'l l'gai lali sil'ñi l'madu l'dl'dl. Dai gl'ntootonacldl guuquiva dai siaa duutuli l'gai lali sil'ñi dai gooqui'rl cuurioco l'gai gl'ncaj'joofi'ga dai oi ooro, dai cubimadali dai mirra. Mirra l'rl l'mo istumaasi chigian uuvadami. <sup>12</sup> Dai gooqui'rl Diuusi aagidi l'cl'cl'li coosigadl'rl sai camaiim'na siaaco daacatadai l'Eroodlasi tai cascl'dl l'mai voiyamu s'lii noonora l'gai.

<sup>13</sup> Dai aidlasi canoonora l'cl'cl'li, l'mo Diuusi t'laa'ñi-carudl gl'maasitu coosigadl'rl l'Osee daidl itl'tldai:

—Va'ñigi'ñi dai vaidacai goali sil'ñi l'madu godl'dl voopoivurai Ejiipituamu dai mom'cl'ca avl'r daraaja asta sil'cl'adl gl'naagida aanl. l'Eroodlasi gaaga agai goali sil'ñi dai muua lidí —astl'tldai l'Diuusi t'laa'ñi-carudl.

<sup>14</sup> Taidl l'Osee va'ñi dai tucarl vaidacai lali sil'ñi l'madu l'dl'dl Ejiipituamu. <sup>15</sup> Dai anaasi daraaja l'gai asta aidlasi muu l'Eroodlasi. Aidlasi poduucal idui l'gai poduucal l'rl'dui ismaacldl aagai Diuusi l'quiomaa gl'ñiooquituldiadamigacldl dai pocaiti: “Aagidamu aanl gi'ñmara sai vuusai'ña Ejiipituai'ñd'rl”, ascaiti Diuusi.

<sup>16</sup> Dai aidlasi maí l'Eroodlasi isyaatagi l'cl'cl'li alil baamu, dai gat'ljai coodaragai vllsi aali ismaacldl viaacatadai googo uumigi coidamacoga ismaacldl Beleenl'rl oidacatadai dai vllsi sicoli Beleena oidacami. l'cl'cl'li sastuduacldl caaagidi l'Eroodlasi sil'quidl t'l'tadai l'gai l'siaavugai dai poduucal l'situ l'Eroodlasi sil'judidíu raí'gadl ismaacldl gaagai l'gai cayoga viaacatadai gooca uumigi. Dai cascl'dl gat'ljai coodaragai vllsi aali ismaacldl viaacatadai googo uumigi

coidamacoga. <sup>17</sup> Poduucal l'rl'dui ismaacldl ooja gl'radu'ñicarul Jeremiasí Diuusi ñiooquituldiadamigadl dai poduucal ooja:

<sup>18</sup> Muidutai judidíu ooqui suaanlda agai muiyar'rl oidacami.

Looqui suaanlda agai gl'cooditudacal maamaradl.

Dai mait'rl'liadamu looqui isaa bai'liatudagi.

Cacoimu maamaradl cascl'dl.

Ascaiti Jeremiasícarul.

<sup>19</sup> Dai aidlasi camuu l'Eroodlasi, tai l'mo Diuusi t'laa'ñi-carudl gl'maasitu l'Osee coosigadl'rl Ejiipit'rl daidl itl'tldai:

<sup>20</sup> —Va'ñigi'ñi dai vaidacai goali sil'ñi l'madu dl'dl l'ramu avl'r iimi gl'ndl'vll'ragamu casi atcoi l'gai ismaacldl muua l'iditadai goali sil'ñi —astl'tldai l'Diuusi t'laa'ñi-carudl.

<sup>21</sup> Taidl l'Osee va'ñi dai vuua lali sil'ñi l'madu l'dl'dl tami Isireli dl'vlll'rl. <sup>22</sup> Dl'mos aidlasi maí l'Osee sil'Arquelao l'rtlaanldamicatadai Judee'rl gl'ooga Eroodlasi vll'tarl, duaadicuitadai l'gai isimiagi gaamucu, tai coosigadl'rl aagidi Diuusi t'laa'ñi-carudl sai Galileeamu iim'na. <sup>23</sup> Dai al'cai Galilee'rl dl'vlll'rl Nasareeta oidatu. Aidlasi poduucal idui l'gai poduucal l'rl'dui ismaacldl aagai Diuusi ñi'ñiooquituldiadamigadl saidl loodami pocaitiada agai saidl l'Suusi l'rl Nasareet'rl oidacami.

**3** Aidl tuigaco oidigana Judeea dl'vlll'rl divia l'Vuuaana ismaacldl varaconai loodami, <sup>2</sup> daidl itl'tldai:

—l'ma duucal avl'r gl'ntl't'gito dai camaisoimaasi ivuaada casia miaadl'mi istuigaco Diuusi soi'ña agai oodami sai cl'gac'rl oidacana —astl'tldai.

<sup>3</sup> Idi Vuuaana l'gai ismaacldl aagai l'Diuusi ñiooquituldiadamigadl Isaíacaru aduucal ooja l'gai:

Diuusi ootosa agai l'mo cl'li sai oidigana gamamaatatuldi'ña dai poduucal gaaagidamu l'gai:

“Caotoma divia agai gl'rtlaanldamiga cascl'dl l'ma duucal avl'r gl'ntl't'gito dai camaisoimaasi ivuaada”. Asduu ooja Isaía.

<sup>4</sup> l'Vuuaana yuucusidl cameyu vorodl'cl'dl du'ñi-scatadai dai givuradl ogicldl du'ñi-scatadai, dai soosoyi cuaadana l'Vuuaana l'madu saivoli. <sup>5</sup> Vai daivli'ña oodami vllsi Judeea dl'vlll'ria'i'ñd'rl Jerusaleenai'ñd'rl dai aa l'mar'cl'rl'ai'ñd'rl calca l'iditai istumaasi aagai l'Vuuaana dai ismaacldl miaanai oidacatadai laqui Jordán l'rl. <sup>6</sup> Dai ismaacldl daanli'ña Diuusi sai oigldana soimaascamigadl l'Vuuaana varaconai'ña ami l'gl'dl Jordán aqul'rl.

<sup>7</sup> Dl'mos aidlasi t'l l'Vuuaana ismuidutai fariseo l'madu saduseo daivimi sai l'gai varaconana tai l'gai itl'tldai:

—Aapiml ismaacldl daivli tami ansai gl'nvaaconana l'ran ducami coosoyi ismaacldl vorooyi siuu duucu cam'ljidagi vasoi, pol'iditai sai poduucal Diuusi camaisoimaasi gl'ntaatatulda agai. L'rl'gl'a gl'aagai is-smllicldl l'ma duucal gl'ntl't'gituagi aapiml dai ca-



<sup>17</sup> Aidl abiaadlrl lSuusi potatldaiña loodami:  
—lma duuquiavnr gntatlgito dai camaisoimaasi ivuaada. Casia miaadimi istuigaco soifña agai Diuusi oodami sai slgacslrl oidacana —astatldaiña lSuusi.

<sup>18</sup> lSuusi gl suudagi ugidiamu slli imlitadai Galileelrl, dai tl gooca glnsilglml. lmooco Simuñi Piiduru tlgidu, dai lglmai Aandlrlsi. lgai lrvatora vuudamicatadai, dai suudarl dadaitudai glrvatora vuicaru. <sup>19</sup> Taidl lSuusi itatldai:

—Giñoidávurai nai aanl glnmaatltuldana mlsducatai gaagada aariml oodami vaidl giñvaavoitudana —astatldai lSuusi.

<sup>20</sup> Tai lgai otoma anaasi viaa glrvatora vuicaru dai ol lSuusi.

<sup>21</sup> Dai baitlquiooma tl lSuusi lrl gooca glnsilglml. Jacovo lmadu Vuaana Sevedeo maamaradl. Vai lmo vaarcu lraana daraajatadai lmadu oogadl dai daraasdi glrvatora vuicaru. Taidl lSuusi vai. <sup>22</sup> Tai lgai otoma anaasi viaa lvaarcu lmadu glnooga dai ol lSuusi.

<sup>23</sup> lSuusi vlsi Galilea dlvlrlgiana aimlraitadai, dai vlsi judidíu quiqiuupaigadlrl gaaagidimi isDiuusi soifña agai oodami sai slgacslrl oidacana. Vlsi istumaasi gaaagidiña lSuusi sllicldl lrglglgducami. Dai Suusi duduaaidimi mui oodami naana maasi coocodagai viaacami. <sup>24</sup> Tai otoma maí vlsi Siria dlvlrlglrl oidacami istumaasi ivuaadana lSuusi, dai otoma vuaari lgai lSuusi vlsi lcoococoidadl sai duduaaidana tomastuma coocodagai viaacami dai ismaacldl maitistutuiditadai isoiñldagi vaidl lSuusi duduaaidiña vlscatai dai vuvaitu Diaavora tltlaañicarudl oodamiaiñdlrl. <sup>25</sup> Tai ol mui oodami lSuusi Galileeiñdlrl, dai Decapolisi dlvlrlgianiñdlrl, dai vlsi Judeea dlvlrlgianiñdlrl Jerusaleeniñdlrl dai aa lmarlclglaiñdlrl, lgl aquí Jordán va-soñiomaiñdlrl.

**5** Dai aidlsi tl lSuusi vlsi loodami, tlsi lmo gidiana dai ami daiva. Taidl lmamaatlrdamigadl glnlmpagi lSuusi sicoli dai vlsi loodami. <sup>2</sup> Vaidl lSuusi mamaatluldi daidl itatldai:

<sup>3</sup> —Diuusi slgacslrl nldi vlscatai ismaacldl maatl istlgito isDiuusi soifñagi vaidl ivuaada lgai istumaasi Diuusi lrlldi. Diuusi soifñamu vai lgai ivuaadana istumaasi Diuusi lrlldi.

<sup>4</sup> Diuusi slgacslrl nldi lgai ismaacldl sivi soiglmlidi soimaasi ivuaadatai lgai Diuusi bai lliatudamu.

<sup>5</sup> Diuusi slgacslrl nldi lgai ismaacldl maiglglrdudldl glnlldi, lgai tlaanldamu oidigi utudlrl slmscadl ugitiagi idi oidigi.

<sup>6</sup> Diuusi slgacslrl nldi lgai ismaacldl sllicldl slgacslrl oidaca lldi, Diuusi soifña agai lgai vai poduucal oidacana.

<sup>7</sup> Diuusi slgacslrl nldi lgai ismaacldl soiglmlidi aacldl, Diuusi soiglmlidamu lgaicldl lrl.

<sup>8</sup> Diuusi slgacslrl nldi lgai ismaacldl maisoimaasi ivuaada lldi. lgai Diuusi lmadu iimimu.

<sup>9</sup> Diuusi slgacslrl nldi lgai ismaacldl soicli lco-coadami sai camaitlncocodaiña. Diuusi glmaamara duucal nlijadamu.

<sup>10</sup> Diuusi slgacslrl nldi lgai ismaacldl aa soimaa taatamituldi ivuaadatai lgai istumaasi Diuusi lrlldi. Diuusi soifñamu vaidl arpaivuaada lgai istumaasi Diuusi lrlldi.

<sup>11</sup> Diuusi slgacslrl glnllijadamu aariml silmscadl loodami glnaagiadagi soimaasi ñiooqui dai soimaasi glntaatamituldiadagi dai mlsilmscadl glnyaatagldagi, giñvaavoitudaitai aariml. <sup>12</sup> Dlmos baigavrl lnlia-da aariml Diuusi glnmaaquimu lmo istumaasi slgagducami tlvaaaglrl, poduucal lrl soimaa taata lDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl ismaacldl lrlgl dada isaariml.

<sup>13</sup> Ismaicslgacslrl oidaca aariml oodami maitiplidadamu isvaavoitudagi Diuusi ñiooquidl poduucal isduucal lmo oodami maitiplidaiña iscuaadagi cuaadagai maiyoovicami. Cascdl alisi glaagai isclgacslrl oidaca aariml. Nlidity ai isclgacslrl oidaga aariml poduucal lrlidadamu lgai isvaavoitudagi Diuusi ñiooquidl dlmos ismaicslgacslrl oidaca aariml aidl gia maisoicli aariml oodami dai Diuusi gajiaadlrl glnviaamu aariml.

<sup>14</sup> Alisi lrsoiñi cuudagi tucarl. Poduucal lrl alisi lrsoiñi aariml slgacslrl oidacatai vai poduucal maatlana aa isducatai Diuusi lrlldi isoidacagi. Vlsi oodami glntlgito nldi isaariml lrvavoitudadami. Daidl loodami nlditai isclgacslrl oidaga aariml siaa duutuadagi Diuusi glrooga ismaacldl tlvaaaglrl daja.

<sup>17</sup> Maitavrl povnlhada aariml iñsaanl divia dai maiavgada iñagai Diuusi sllicamigadl dai mamaatluldiaragadl ismaacldl aagidi lgai Moseesacaru dai glñiñiooquituldiadami, baiyoma divia aanl dai lvgiada iñagai. <sup>18</sup> Sllicldl anglnaagidi sai silsi uucami claacagi oidigi vlsi istumaasi aagai Diuusi moduucal imlda agai maitlviaa agai tomalaachi tomali lmo oojai maimaigovai glndaasa agai asta silmscadl lrlldi vlsi ismaacldl viaa silrlduñiagi. <sup>19</sup> Cascdl sioorl lmariadlrl viaagi lmo istumaasi Diuusi sllicamigadaiñdlrl, tomasi lgai polldi ismaisi glaagai isiduñiagi dai poduucal mamaatluldiadagi loodami sai poduucal ivuaadana lgai maiclgl ivueeyi istumaasi Diuusi lrlldi. Dlmos lgai ismaacldl lvgiadagi Diuusi sllicamigadl dai poduucal mamaatluldiadagi loodami sai poduucal ivuaadana lgai gia clgl

ivueeyi istumaasi Diuusi iprlidi. <sup>20</sup> Aanl anglnaagidi aapiml sai lmmamaatatuldiadami Diuusi smllicamigadl lmmadu lfariseo polliidi isclmgacrlg oidaga dlmos maitlrvaaivoi. Aapiml aliksi glaagai issmllicldl cll-gacrlg oidacagi maisiu lran duucal lgal. Dlmos istatlgitoda aapiml lran duucal lgal, Diuusi maitln-soiñamu isclmgacrlg oidaca aapiml.

<sup>21</sup> Aapiml cajjoma mlsaidl itatldai glnlmqi aaduñi-caru: "Maitavlrv gacoodada, islmaadutai gamuaagi ldudunucami glaagai isgatlaañiagi muaaragai lgal lrl". <sup>22</sup> Dlmos aanl anglnaagidi sai tomasioorl sioorl baamuagi gladuñi vui, dai sioorl galnaasi ñioocadagi gladuñi vui, dai sioorl vuuirugami aagadagi gladuñi Diuusi soimaa taatatuldami tomasi glnmamaatatuldiadami maiproduucal glnmamaatatuldiadagi.

<sup>23</sup> Poduucal islmaadutai imiagi lglml quiuupiamu dai siaa duutuda agadagi Diuusi dai ami tlgituagi saidl idui lmo istumaasi soimaascami gladuñi vui vai cascldl vui baamucagi laduñdl, <sup>24</sup> glaagai isvuusia lgal abiaadlrl dai mll nliidagi gladuñi dai baiduñiagi ñiooqui lgal lmmadu. Dai aidl gja lramu imiagi lgal lglml quiuupiamu dai ami siaa duutudagi Diuusi.

<sup>25</sup> Islmaadutai soimaasi iduñiagi gladuñi vui vaidl laduñdl vaidaquiaagi dudunucamirl dlmos baiyoma glaagai isbai duñia lgal ñiooqui lgal lmmadu voyamu vai lgal maivaidaquiaagi dudunucamirl vaidl ldudunucami tlgidan tada lsandaaru vaidl lsandaaru maisagi. <sup>26</sup> Aanl gja glnaagidi sai maivuusian tada lgal abiaadlrl asta simscadl gaa namlqui vllsi mlsilmsi tañiagi.

<sup>27</sup> Aapiml cajjoma sai lmqi abiaadlrl aduucal glaa: "Sai maitlaagai isgoogosi glnducamicagi oodami".

<sup>28</sup> Dlmos aanl anglnaagidi sai tomasioorl sioorl galnaasi glntatlgitodagi lmo ooqui vui tomasi mllcasdlrl nliidi lgal, lgal calran llsi soimaasi ivueeyi islmmadu voimudai.

<sup>29</sup> Islmaadutai nlijadagi lmo istumaasi dai galmsida lliadagi silrl lma maasi soimaascami baiyoma glaagai istmainlijadagi dai Diuusi lmmadu imiagi dai maisiu lDiaavora lmmadu imiagi. <sup>30</sup> Islmaadutai iduñia lliadagi lmo istumaasi soimaascami glnoonovicldl baiyoma glaagai ispolliadagi lgal istmainoonovl dai Diuusi lmmadu imiagi dai maisiu lDiaavora lmmadu imiagi. Poduucal aagai lSuusi sai loodami camaisoimaasi ivuaadana.

<sup>31</sup> Lmqi aduucal glaagai lrl: "Tomasioorl sioorl dagituagi glooñiga glaagai ismaquiagi lmo oojai siaaco aagadagi iscadagito". <sup>32</sup> Dlmos aanl anglnaagidi sai islmo cllli dagituagi glooñiga, maiviaacatai istuisidl dagituagi, oodami polliadamu islooqui go-

goosi glducami sai cascldl dagito lcllmi dlmos lcllmi lrduñidl ispoduucal tatlgitodagi loodami, dai sioorl vllnagi lmo ooqui dagitobarui lgal soimaasi ivueeyi lrl.

<sup>33</sup> Aapiml cajjoma lrl mlsaidl itatldai glnlmqi aaduñi-caru: "Simscadl lmaadutai pocaitiadagi sai maatl Diuusi sai smllicldl iduñia agai lmo istumaasi Diuusi vltarl aliksi glaagai isiduñiagi". <sup>34</sup> Dlmos aanl anglnaagidi sai maitlaagai isaagadagi Diuusi tomas-tumaasicldl. Glaagai isaagadagi Diuusi moslcaasi simscadl smllicldl glaagadagi dai sai simscadl aagadagi islmo istumaasi lrvaaivoi maiaagadagi tlnaagi mllca gatlaanli Diuusi cascldl, <sup>35</sup> tomali maiaagadagi dlvlrl ami daja Diuusi cascldl, tomali Jerusalemami gatlaanlda agai Diuusi glrbaitlcaacamiga cascldl. <sup>36</sup> Dai tomali maiaagadagi glnmoomo aapiml maitistutuidi istojatudagi silrl tucutudagi tomali lmo cuurai. <sup>37</sup> Mosavlrv cho caitiada silrl ljl dai maitlrcmgl isvaamioma aagadagi.

<sup>38</sup> Aapiml cajjoma islmlqui glaagai aduucal: "Islmaadutai glglglmlviagi glvuji pai camainlaada aapi glvujiicldl ldudunucami viaa ispoduucal iduñiagi lgaicldl lrl dai islmaadutai glglglmlviagi dai daitudagi gltaatamu ldudunucami viaa ispoduucal iduñiagi lrl lgaicldl". <sup>39</sup> Dlmos aanl anglnaagidi: Maitlaagai lrvsvi glsia aapi loomaligami baiyoma islmoco glglglmlviagi glvuivasana dagitoñi vai ajadlrl glglglml lrl. <sup>40</sup> Islmoco vaama glclmsagi dai glyaatagldagi glvoooida lliiditai glvaasaraga dagitoñi vai blcaifla glaan vaasaraga lrl. <sup>41</sup> Islmaadutai glaagidagi issoifla blqlua aapi cusuvldl tomasi daan duucu uucami soiñañi asta uruunoco uucami. <sup>42</sup> Tomasioorl sioorl gltaanldagi lmo istumaasi maacañi aapi, dai sioorl gltaanldagi lmo istumaasi tañiuvidicami tañiuvidañi.

<sup>43</sup> Aapiml cajjoma lrl sai aduucal glaa lmqi: "Oigladañi gladuñi dai cldada glsaayu". <sup>44</sup> Dlmos aanl anglnaagidi: Oigladavurai glnsayu, cllgavlrv ñioocada vui lgal ismaacldl glñiooquidi, cllgavlrv ivuiddiada sioorl glncldadagi, gamamadadavurai lgal vltarl ismaacldl soimaasi ñiooqui glnsuuligladagi dai soimaasi glntaatamituldiadagi. <sup>45</sup> Poduucal glmaatl isaapiml lrvmaamaradl glrooga ismaacldl tlnaagilrl daja. Lgal ootosdi tonoli cllga tuutiacami dai maicllga tuutiacami, dai lgal ootosdi duuqui ismaacldl siaa duutudai dai ismaacldl maisiaa duutudai. <sup>46</sup> Dai isaapiml oigladagi moslca lgal ismaacldl glnoigldai aapiml poduucal siaadlrl glnoidana Diuusi lmo istumaasi. Asta maicllga tuuti-acami lrl poduucal ivueeyi di. <sup>47</sup> Dai isviaatuldiada aapiml moslca glnaaduñi tuma cllga ivueeyi aapiml



asta lgai ismaacldl maivaavoitudai Diuusi lprl poduucai ivueeyi di. <sup>48</sup> Cmgavlr ivuaada aariml lran duuca i glrooga ismaacldl tvaagilrl daja.

6 Silmscadl aariml siaa duutuadagi Diuusi maitavlr poduucai ivuaada mosipliditai isglnhlijadagi loodami dai cmga fioocadagi aariml glhvui, mlsrovuaada aariml aidl gia glrooga ismaacldl tvaagilrl daja maitlnoidamu tomali lmo istumaasi. <sup>2</sup> Cascldl mslilmscadl oidiadagi soituutuigami lmo istumaasi maitavlr poduucai ivuaada mosipliditai isglnhlijadagi oodami poduucai isduucai ivueeyi lgai ismaacldl aagaiña lmo istumaasi dai lma maasi ivuaadana. Quiquiuurilrl dai cacaayana poduucai ivuaadana lgai sai cmga fioocaiña oodami lgai vlltarl. Dalmos aanl anglnaagidi sai lgai ismaacldl ponuaadagi glrooga ismaacldl tvaagilrl daja maioidamu tomali lmo istumaasi. <sup>3</sup> Dalmos mslilmscadl aariml oidiadagi lmo istumaasi soituutuigami maitavlr poduucai ivuaada ipliditai isglnhlijadagi aa. <sup>4</sup> Dai Diuusi glrooga ismaacldl nldi mltstumaasi ivueeyi lgai glnoidamu lmo istumaasi aariml.

<sup>5</sup> Dai mslilmscadl gamamadada aariml, maitavlr lran duucal ivuaada lgai ismaacldl aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi, lgai oojoide isgugucaitai gamamadadagi quiquiuurilrl dai cacaayana sai nldiña loodami. Smllicldl anglnaagidi sai glrooga ismaacldl tvaagilrl daja maitlnoidamu tomali lmo istumaasi. <sup>6</sup> Dalmos aariml mslilmscadl gamamadadagi iimivurai siaaco maitiipu oodami dai gamamadada. Dai Diuusi glrooga ismaacldl nldi mltstumaasi ivueeyi lstocai lgai glnsoicldamu.

<sup>7</sup> Mslilmscadl gamamadadagi maitavlr muiyoco aagada lmo istumaasi isduucal ivueeyi lgai ismaacldl maivaavoitudai Diuusi dai rollidiña lgai sai lmo-moono calca agai alil tnlrl fioocaitai lgai tomasi maical. <sup>8</sup> Maitavlr potuutiaca aariml, Diuusi glrooga maiquiaa aagidacai aariml abiaadlrl camaatlkana mltstumaasi tlgito aariml. <sup>9</sup> Cascldl aduuiquavlr gamamadada:

Glrooga aari plasmaacldl tvaagilrl daja, aatlm lrlldi isloodami glsaa duutuadagi.

<sup>10</sup> Vai otoma alna istuigaco gatlaanlda agai aari lvgi tami oidigi daama.

Vaidl lrllduuna plstumaasi aari iplldi tami oidigi daama poduucal isduucal lrlvueeyi tvaagilrl.

<sup>11</sup> Garsoiñañi tlati viaaca aatlm cuaadagai tslilmsi tlgito sivi vlltarl.

<sup>12</sup> Glroigldañi garsoimaascamiga tasmaacldl ivueeyi poduucal tlduucal oigldi aatlm lgai ismaacldl soimaasi glrvuiididi.

<sup>13</sup> Maiti dagito isldiaavora glraagiadan taadacagi isidunña aatlm soimaasi.

Cm maatl aatlm isaari lrlglml baitlslaacami tvaagilrl dai oidi daama tomastuigaco, dai aari vaamioma viaa guvucadagai tomastuigaco istomali lmo lmai dai isalilsi glaagai isvlmsi oodami glsaa duutuadagi tomastuigaco.

Vlmsi gomaasi smllicldl lrlldunña agai poduuiquavlr gamamadada.

<sup>14</sup> Mlsaariml oigldiadagi aa silmscadl soimaasi glrvuiidida lgai, Diuusi glrooga ismaacldl tvaagilrl daja glnoigldiadamu aariml glnsoimaascamiga lrl, <sup>15</sup> dai mlsaariml maioigldiadagi aa aidl gia tomali Diuusi glrooga maitlnoigldiadamu glnsoimaascamiga.

<sup>16</sup> Mslilmscadl aariml gayunandudagi maitavlr soiglnhliadan vuaada lran duucal lgai ismaacldl aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi, lgai soiglnhliadan vuaadana sai nldiña oodami isyunandui lgai. Smllicldl anglnaagidi sai glrooga ismaacldl tvaagilrl daja maioidamu tomali lmo istumaasi.

<sup>17</sup> Dalmos aariml mslilmscadl gayunandudagi maitlaagai mltsoiglnhliadan vuaadagi, <sup>18</sup> vai maimaatlana oodami mltsgayunandui. Vai moslca Diuusi glrooga maatlkana dai poduucal lgai glnoidamu lmo istumaasi cllgaducami.

<sup>19</sup> Maitlaagai istltlgitodagi oodami islmpaidiadagi mui naana maasi tami oidigi daama siaaco maamaradl uugiugai dai siaa glvueeyi istumaasi dai tami siaaco mslivogami vapacli dai gallsidi. <sup>20</sup> Baiyoma glaagai isivuaadagi vlmsi istumaasi Diuusi iplldi dai lgai maaquimu istumaasi tlgito tvaagilrl. <sup>21</sup> Islmpaidiada oodami mui naana maasi dai riricutuagi aidl gia mostltlgitodamu lgai glnvustuidaga dai poduucal lvgi glnvuruiirumadai dai maisoicli aa dai maitistutiadamu istltlgitodagi istumaasi Diuusi iplldi isivuaada lgai. Dai camaitltlgitoi istumaasi aagai Diuusi fiooquidlrl dai apiasoimaasi ivuaadana. Baiyoma glaagai istltlgitodagi oodami istumaasi Diuusi iplldi isivuaadagi poduucal gia soicli lgai aa.

<sup>24</sup> Sioorl mostltlgitodagi isducatai gamaitlcladagi mui tumiñsi lgai gia maitistutuidi isllgiadagi Diuusi.

<sup>25</sup> Glnaagidiana maitavlr vuam lnlhiada cuaadagaicldl mltmaacldl ugia agadagi silprl mltstumaasi iia agadagi dai oidacagi, tomali yuucusicldl mltmaacldl glnaada agadagi. Diuusi glndui aariml Diuusi glnmaa iibldagai lgai glnsoiñamu isviaacagi cuaadagai dai yuucusi. <sup>26</sup> Nlidavurai ujuurugi. Goovai maita lsai tomali maita yoovai, tomali maibai tueeyi glnyoova troojlrl, vai vlmslrl Diuusi glrooga ismaacldl tvaagilrl daja maacai cuaadagai. Lloodami

vaamioma namlga siujuurugi. <sup>27</sup> Cascladl maitarsoiñi isnaana maasi tatlgitodagi oodami. Tomali maitistutuidi istaajucami metro vaamioma gtlacavaldiagi, tomasi naana maasi gtlatlgitoi.

<sup>28</sup> ¿Tuisidl moslasi tatlgitoiña oodami yuucusi? loodami glaagai isnlijadagi isducatai glrai yoosigai oidigana maita aata vuaadai dai tomali maita iilutaitai. <sup>29</sup> Dai vmlsclrl glnaagidi aanl sai tomali lraí Salomofñicarú ismaacldl viaacata dai yuucusi clcllgaducami vmlsclrl yuucusidl mailran lsi chigiyamaasi yoosigai. <sup>30</sup> Glaagai isglntlgito nlijadagi oodami vasoi. Chilmqui tasai dljiana guucacana dai gaacslcai glmlmlidi ooroñilgl maitiipucatai cuaagi vai vmlsclrl Diuusi sigia maastudai, vmlsi vaamioma soifñana lgaí oodami isyuucustada. Vmlsclrl loodami maicmlga vaavoitudai isDiuusi nuucada. <sup>31</sup> Cascladl glaagai ismaivum anliadagi oodami dai maitlaagai isrocaiti-adagi: “¿Istumaasi ugimu aataml?” Silrl: “¿Istumaasi iimu aataml?” Silrl: “¿Istumaasi glraadamu aataml?” <sup>32</sup> Vmlsi loodami ismaacldl maivaavoitudai Diuusi moslca gomaasi gntatlgitoiña, dlmos glrooga ismaacldl tvaagilgl daja camaatl isvmlsi go-maasi tlgito aataml. <sup>33</sup> Baiyoma glaagai isipliadiagi oodami sai Diuusi soifñana vai clmgaslgl oidaca lgaí isducatai Diuusi iplidi, siDiuusi soicldamu siviaacamu lgaí istumaasi tlgitocagi. <sup>34</sup> Maitlaagai issoimaasi glntaatamituldiadagi oodami naana maasi gntatlgitoitai. Vmls tasai naana maasi oidacana dai vmlsclrl Diuusi glrnuucada aataml.

**7** Maitavlr pocaitiadi: “Dañi tml soimaasi idui lgaí maiviaacatai istuisidl pocaitiadiagi”. Isrocaitiada aariml Diuusi potlmu sai maicmlga ivueeyi aariml pocaititai. <sup>2</sup> Ismaadutai gtlatlgito nlijadagi lsoimaasi ismaacldl ivuaadagi laduñdl aidl gia Diuusi gtlatlgito nlijadamu lsoimaasi ismaacldl ivuaadana lgaí lrl. <sup>3</sup> ¿Tuiprsi gtlatlgito nliidi issoimaasi ivueeyi gladuñi dai maitatlgito nliidi isaari vaamioma soimaasi ivueeyi? <sup>4</sup> ¿Tuiprsi maisiaa lraí aari?, sai potatldai gladuñi: “Dañi alil soimaasi ivueeyi aari”, tatl dai.

Dai maitatlgito nliidi isvaamioma soimaasi ivueeyi aari. <sup>5</sup> Aari lrlmoco ismaacldl aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Lrlglga glaagai isca-maisoimaasi ivuaada aari dai gooquilgl aagidagi gladuñi sai camaisoimaasi ivuaadana. Mlsapiaaagiadamudai aariml Diuusi ñiooquidl loodami ismaacldl clldai Diuusi mosgalnasi ñioocadamudai lgaí Diuusi vui dai soimaasi ivuiidiadamudai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl.

<sup>6</sup> Cascladl maitlaagai mlsapiaaagiada Diuusi ñiooquidl loodami ismaacldl clldai Diuusi dai maivaavoituda alidi.

<sup>7</sup> Alisi glaagai mlsiapiaatanldagi Diuusi istumaasi tlgitocagi silgai glnsoicldamu sai viaacana istumaasi

tlgitocagi. <sup>8</sup> Sioorl apiataanldagi Diuusi istumaasi tlgitocagi Diuusi smlicldl soicldamu lgaí sai viaacana istumaasi tlgitocagi.

<sup>9</sup> ¿Baisoidaga lmaadutai aariml isglntaañiagi glmlmara lmo paana baisoidana aariml lmo odai?

<sup>10</sup> ¿Silrl isbaioidana aariml lmo cooyi isglntaañia lgaí vatopa? <sup>11</sup> Mlsaariml ismaacldl maicml tuutuiga maatl oidi glmlmaamara istumaasi clmgaducami, siooma clmg glrooga ismaacldl tvaagilgl daja lgaí maacai istumaasi clmgaducami sioorl taanldagi.

<sup>12</sup> Pocaiti Diuusi smlicamigadlgl dai pocaiti lrl Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl. Mlstumaasi iplliada aariml isglrvuiidiadagi aa poduuquiavlr ivuiidiada aariml lgaí lrl.

<sup>13</sup> Smlicldl avlr iplliada aariml isDiuusi glnsoicldagi islglgiada aariml. Muidutai maitiirlidi isDiuusi soicldagi. Siooma maisijaiga islglgiada ivuaadagi istumaasi iplidi dlmos lgaí gia iimimu Diaavora lmladu. Alil sijaiga oodami vmltarl isipliadiagi isDiuusi soicldagi islglgiada lgaí Diuusi, dai vaamioma chilmlquidu sioorl lglidi Diuusi dai lgaí gia iimimu Diuusi lmladu.

<sup>15</sup> Glrnuucadacavurai dai maitivuaada istumaasi glnaagiadagi lmmamatuldiadami yaatavogami. Lgaí glmlmladu glmlmpaidi ducami isvaavoitudadagi Diuusi ñiooquidl dlmos maitarvaavoi isvaavoitudai lgaí. Lgaí iplidi isglrvupuiirumadagi mlsaidl lmlmaatardamigadlcana dai oidifñ mui naana maasi mlstumaasi viaacagi. <sup>16</sup> Aariml istutuidi ismatiagi isbai smlicldl lrl Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl lgaí ischo lrl, lgaicldl ismaacldl ivuaada lgaí. Clmg maatl aariml ismaitlyoovai uvasi uupariaiñdlgl, tomali iigosi uvasi dlldldlaiñdlgl, poduucai lrl loodami yaatavogami maitistutuidi isclmgaslgl oidacagi. <sup>17</sup> Poduucai lrl oidaga uusi ismaacldl maiyoovi iibiadl. <sup>18</sup> Lmo uusi clmgaducami maitistutuidi issoimaascagi iibiadl, dai lmo uusi maicmlgaducami maitistutuidi isclmgaducagi iibiadl. <sup>19</sup> Vmlsi uusi ismaacldl maicmlgaducagi iibiadl tami glrdlmlglaglgl glguicumai dai taiylgl glmlmlidi. Poduucai lrl Diuusi soimaa taatatuldamu lmmamatuldiadami yaatavogami lglml taiylgl lDiaavora lmladu. <sup>20</sup> Nliiditai issoimaasi ivueeyi lgaí poduucai glmaatl islglgiada lryaatavogami.

<sup>21</sup> Maisiu vmlscatai ismaacldl pocaitiadiagi sai aanl lrtlaanldamigadl iimia lgaí siaaco gatlaanli Diuusi moslca lgaí ismaacldl ivueeyi istumaasi iplidi Diuusi glrooga ismaacldl tvaagilgl daja. <sup>22</sup> Silmlscadl ajiagi istuigaco nliidi iñagada aanl vmlsi oodami ismaacldl lrlclmg ivuaadami dai ismaacldl lmlmaicmlga ivuaada-

mi amaasi muidutai povai iñtlatladamu: “Tlaanldami aatml gamamaatltuldiña gñiooqui, dai gɔgɔvucadagascɔdl vuvaidiña Diaavora tɔtlaañicarudl oodamiaiñdlrl, dai gɔgɔvucadagascɔdl ivuaadana aatml mui naana maasi gɔgɔrducami”, iscaitiadamu lɔgai. <sup>23</sup> Dɔmos aanl potɔldamu: “Aapiml tomali lmo imidagai maitiñvaavoitu. Iimivurai tabiaadlrl. Aapiml lɔsoimaasi ivuaadami”, antɔldamu aanl —astɔldai Suusi.

<sup>24</sup> Daidl itɔldai lɔrl:

—Sioorl giñcalcagi daidl ivuaadagi istumaasi aagai aanl lɔgai lɔlɔran ducami lmo cɔlli ismaacɔdl alil saituduga daidl idui lmo vaaqui dɔmos lɔrlɔga cɔlga cooco dlɔlɔlɔrl dai cɔlgaducami darai simientogadl.

<sup>25</sup> Tai duudu dai gɔlɔri daivusai suudagi dai cavami lɔlɔ tai vɔlscɔlɔl maigil lɔvaaqui cɔlgaducata dai lɔgai simientogadl cascɔdl. <sup>26</sup> Dɔmos sioorl giñcalcagi dai maitivuaadagi istumaasi aagai aanl lɔgai lɔlɔran ducami lmo cɔlli vuurugami ismaacɔdl mosoorai daama idui lmo quii. <sup>27</sup> Tai duudu dai gɔlɔri daivusai suudagi dai cavami lɔlɔ tai gɔl lɔvaaqui dai camaitlɔsoiñi —astɔldai lɔSuusi.

<sup>28</sup> Aidɔsi canaatocai ñioo lɔSuusi, vaidl loodami camaitl isducatai gɔntɔlɔgituagi calcatai sil cɔlga ñioocai lɔSuusi. <sup>29</sup> Lmo sɔllicami viaacami duucal mamaatltuldi lɔgai dai maisiu lɔran duucal lmo mamaatltuldiadami Diuusi sɔllicamigadl ismaacɔdl aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi cascɔdl.

**8** Aidɔsi lɔSuusi tɔvai giidiaiñdlrl tai oí mui oodami.

<sup>2</sup> Tai miaadlrl cɔquiva lmo cɔlli ismaacɔdl viaacata dai lmo coocodagai ismaacɔdl duvaaldi gatuucuga dai siaa duutuli lɔSuusi, daidl itɔldai:

—Tlaanldami pɔsɔpɔliadagi istutuidi aapi isgiñduaidagi —astɔldai lɔcɔlli.

<sup>3</sup> Taidl lɔSuusi taata gɔnovicɔdl daidl itɔldai:

—Iɔlɔlɔdiana isgɔduaidagi, duaadicami ivii —astɔldai lɔSuusi.

Mospotli lɔSuusi taidl lɔcoocoadl duaadicami vii.

<sup>4</sup> Taidl lɔSuusi itɔldai:

—Dañi, maitiaagiada tomali lmaadutai pɔsducatai dueeyi mosaiimi dai ml vuidlrl cɔquiva lɔpali dai oida istumaasi aagai Moseesacaru sɔllicamigadl vai nɔlidiña loodami pɔscadueeyi —astɔldai lɔSuusi.

<sup>5</sup> Aidɔsi mosaayi lɔSuusi Capernauumlrl tai miaadlrl cɔquiva lmo sandaaru tlaanldamigadl. Lɔgai lɔro-manu dai daañimi, <sup>6</sup> daidl itɔldai:

—Tlaanldami giñmara quiiylrl caatl maitistutuidi isaimlrdagi dai alil soimaa taataca coocodagai —astɔldai.

<sup>7</sup> Taidl lɔSuusi itɔldai:

—Aanl gaamu imimu dai duaaidamu —astɔldai.

<sup>8</sup> Taidl lɔsandaaru tlaanldamigadl aa noragi daidl itɔldai:

—Tlaanldami aapi vaamioma tlaanli iñsaanl cascɔdl maitlaagai pɔssoiglɔvuaadagi mosai potli sai duaadlɔna giñmara silgai duaadimu. <sup>9</sup> Aanl viaa giñtlaanldamiga, dai aanl viaa lɔrl giñsandaaruga ismaacɔdl tlaanli aanl, silscadl aagida aanl lɔmoco sai imlɔna vai aimlɔrai, dai silscadl aagida aanl lɔmai sai diviana vai didivai, dai silscadl tlaañia aanl lmo istumaasi giñpɔoñiga vaidl ivueeyi —astɔldai lɔsandaaru tlaanldamigadl.

<sup>10</sup> Aidɔsi cal lɔSuusi imaasi, maitl istumaasi gɔlɔgituagi daidl itɔldai lɔjudidíu ismaacɔdl oiditadai:

—Sɔllicadl anɔlɔnaagidi, sai gɔlɔraaduñi saagida maiquiaa nɔlidi aanl tomali lɔmoco ispoocaasi vaavoitudagi silsi vaavoitudai idi cɔlli. <sup>11</sup> Aanl anɔlɔnaagidi sai mui ismaacɔdl maitlɔjudidíu aipaco oidacami vaavoituda aagai Diuusi ñiooquidl. Dai lɔgai iimia aagai tɔvaaagiama mlɔca siaaco gatlaanli Diuusi dai lɔmadu daraaja aagai Avraañicaru dai Isaacaru, dai Jacocar. <sup>12</sup> Dɔmos lɔjudidíu lɔgai ismaacɔdl pɔlɔlidi sai iimia aagai mlɔca siaaco gatlaanli Diuusi Avraañicaru cajjudadl-catai, lɔgai gia maiviaacamu oigaraagai isiimiagi. Diuusi otosa aagai lɔgai mlɔca siaaco tomastuigaco tucamuga dai suaanlɔda aagai lɔgai dai alil soimaa taataca aagai —astɔldai lɔSuusi.

<sup>13</sup> Dai amaasi lɔSuusi itɔldai lɔsandaaru tlaanldamigadl:

—Imlɔdañi gɔlquiiyamu dai pɔstumaasi vaavoitudai poduucal lɔlɔduuñimu —astɔldai.

Dai mospotli lɔSuusi tai dueeyi maradl lɔsandaaru tlaanldamigadl.

<sup>14</sup> Taidl lɔSuusi ii Piiduru quiidiamu vai ami caatl-cata dai lɔPiiduru tuumudl alil oiditadai toiñdagai.

<sup>15</sup> Taidl lɔSuusi mostaata novidl tai dagito toiñdagai tai otoma vañi lɔgai dai bibi gɔdadidacami.

<sup>16</sup> Dai aidɔsi catuca taidl loodami vaaari lɔSuusi mui oodami ismaacɔdl viaacata dai Diaavora tɔtlaañicarudl, taidl lɔSuusi mosali lmo ñiooquicɔdl vuvaitu vɔlɔsi lɔDiaavora tɔtlaañicarudl dai duduaadi vɔlɔsi lɔcoococoidadl. <sup>17</sup> Aidɔsi lɔlɔdui imaasi poduucal lɔlɔdui ismaacɔdl aagai Isaía Diuusi ñiooquituldiadami-gadl dai poduucal ooja aagaitai lɔCristo: “Lɔgai gɔlɔduduaaidamu”, ascaili Isaía.

<sup>18</sup> Aidɔsi tɔl lɔSuusi isalil muidu oodami lɔgai sicoli, aagidi lɔgai gɔmamaatɔrdamiga sai daivuñdana vaasadlrl lɔgl suudagi Galilea. <sup>19</sup> Tai lmo mamaatltuldiadami Diuusi sɔllicamigadl miaadlrl cɔquiva daidl itɔldai lɔSuusi:

—Mamaatltuldiadami aanl gɔloidatucuda iñlidi tomasiaaco siaaco aimlɔrda aapi —astɔldai.

<sup>20</sup> Taidl λSuusi aa noragi daidl itatldai:

—Cacaasiocai viaa gntatljoga dai ujuurugi viaa gñcoocosa, dñmos aanl ismaacldl viaa lmo smllicami maivaasl —astatldai λSuusi.

<sup>21</sup> Dai lmai ismaacldl λλSuusi mamaatλrdamigadl-cata dai potatldai λgai λSuusi:

—Tlaanldami giñdagitoñi nai λrλga mλ yaasa aanl giñooa dai gooquirlλ gloidatucudagi —astatldai.

<sup>22</sup> Taidl λSuusi aa noragi daidl itatldai:

—Giñoidañi dai dagito vai λgai ismaacldl λλran ducami coidadl maitiñmgiditai yaasana gñncoidadlga —astatldai λSuusi.

<sup>23</sup> Amaasi λSuusi tλsai lmo vaarcuirlλ lλmadu aatλml mamaatλrdamigadl λgai. <sup>24</sup> Dai aidlsi gλ suudagi daama iimlitadai λgai tai alil cavami λvl vai tai tλsadi suudagi dai vaarcu lraana vaacsi. Vaidl λSuusi coosocatadai. <sup>25</sup> Tλtai aatλml mamaatλrdamigadl λgai iji dai mλ nλñaitu daidl itatldai:

—Tlaanldami cλgacslλ iglrvuvaida casiatl yooga duudupi —astatldai aatλml.

<sup>26</sup> Taidl λSuusi aa noragi daidl itatldai:

—λTuimλsi duduaadimuca? Aapimλ maivaavoitudai iñsaanl istutuidi isgλñnuucadacagi —gλrtatldai λSuusi.

Dai vañi dai dodoligitu λvλmli lλmadu λgλ suudagi tai vλsi dodoli vii. <sup>27</sup> Tλtai aatλml maitλ isducatai gλrtatλgituagi daidl icaiti:

—λIstuma cλmli idi vai asta λvλmli dai gogλ suudagi λgidi? —caiti aatλml.

<sup>28</sup> Dai amaasi vaasadlλl dλgavusai λgai λgλ suudagi dai aayi Gadara dλvλlglλ, tai vuvaaaja gooca cλcλmli camposantuaiñdλlλ λgai viaacatadai Diaavora tλtλaañicarudl dai alil oomaliga tomali oodami maitistutuidiña ismiaanai dλgavuscldagi. <sup>29</sup> Amaasi mi-aadlλl guuquiva λgai siaaco claacatadai λSuusi dai iññaquimi daidl icaitimi:

—λTuirlλsi gλrlλmadu varacsi aapi Suusi Diuusi maradl maitiquiaa alcai istuigaco soimaasi gλrtaatat- ulda agai aapi? —ascaiti λgai.

<sup>30</sup> Dai bai miaanai abiaadlλl ajioopaitadai mui tataisoli, <sup>31</sup> vaidl λDiaavora tλtλaañicarudl daañimi λSuusi daidl itatldai:

—Pλsgλrvuvaidagi idi cλcλmliaiñdλlλ pai gλrdagito tλtai vaaraqia aatλml gotataisolilλl —astatldai λDiaavora tλtλaañicarudl.

<sup>32</sup> Taidl λSuusi itatldai:

—Iimivurai tudu —astatldai.

Taidl λDiaavora tλtλaañicarudl vuvaaaja λcλcλmli- aiñdλlλ dai tataisolilλl vaapa, taidl λtataisoli koidam voopoi dai gλ suudarλ suuli dai vλsi baicoi.

<sup>33</sup> Taidl λnuucadacami tataisoli voopoi dai duduaadimutugai, dai mλca gaaagidi quiiquiana vλsi istu-

maasi λrλdui, dai isducatai λrλdui λcλcλmlicldl is- maacldl viaacatadai λDiaavora tλtλaañicarudl. <sup>34</sup> Tai vλscatai loidacami iji siaaco daacatadai λSuusi, dai tλlgacai daañimi sai imλna ami dλvλlglaiñdλlλ.

<sup>9</sup> Tai amaasi λSuusi tλsai lmo vaarcuirlλ, dai daivu- sai vaasadlλl λgλ suudagi dai λramu aayi λgi gλdλvλlraglλ. <sup>2</sup> Mλtai uusilλl vuaari lmo cλmli is- maacldl maitistutuiditadai isoñldagi. Dai aidlsi tλ λSuusi isalil vaavoitudai loodami potatldai λgai λcλmli coocoadl:

—Maiti soigλmliada giñaduñi, casiant oigλli aanl vλsi istumaasi soimaascami ismaacldl ivuaadana aapi —astatldai λSuusi.

<sup>3</sup> Amaasi lλmoco λmamaatλtuldiadami Diuusi sλmli- camigadl aduucai gλntatλgitoitadai: “Idi cλmli pollidi isλrDiuusi”, asλñlidi. <sup>4</sup> Vaidl λSuusi maatλcatadai istu- maasi gλntatλgitoi λgai daidl itatldai:

—λTuimλsi mosλ soimaasi gλntatλgitoi? <sup>5</sup> Aanl viaa lmo sλmlicami dai cascdl viaa guvucadagai isoigλ- diadagi vλsi soimaascamigadl oodami. Dλmos maisi- jaiga isroduucai aagagi tomasioorλ cascdl sivi gλn- tλlgidamu aanl issmlicldl viaa aanl guvucadagai isd- uaaidagi idi cλmli —astatldai λSuusi λmamaatλtul- diadami Diuusi sλmlicamigadl.

Dai amaasi itatldai λSuusi λcλmli coocoadl:

—Vañigigiñi dai bli gλvaacosi dai noragi gλquiiyamu —astatldai.

<sup>7</sup> Taidl λcoocoadl vañi dai nora gλquiiyamu. <sup>8</sup> Aidlsi tλ loodami imaasi, alil duduaadimu dai siaa duutuli Diuusi, maacacai λgai guvucadagai lmo cλmli.

<sup>9</sup> Taidl λSuusi ii abiaadlλl dai giñtλ iñsaanl daacatai gavuuvi tumiñsi, dai povai iñtλtldai:

—Mataivo, giñoidañi —iñtλtldai.

Antai aanl cλquiva dai oi.

<sup>10</sup> Dai lmo imidagai gacuaadatadai λSuusi lmo qui- iylλl tai mui tumiñsi vuudami dai aa soimaasi ivuaada- mi dada dai ami meesa vuidlλl daraaja Suusi lλmadu dai aatλml mamaatλrdamigadl λSuusi λrλ. <sup>11</sup> Dλmos tλlgacai λfariseo gλrtacacai aatλml λSuusi mamaatλr- damigadl dai povrtatldai:

—λTuisidl gacueeyi gλnmamaatλtuldiadamiga tu- miñsi vuudami dai soimaasi ivuaadami lλmadu? —gλrtatldai.

<sup>12</sup> Vaidl λSuusi cal gomaasi daidl itatldai:

—λgi coococoidadl tλgito gaduduaaidiadamī λmaicoococoidadl maitλgito. <sup>13</sup> Maatλvurai aapimλ istλiya λlidi idi ñiooqui Diuusi ñiooquidλl: “Aanl maitirlidi isloodami giñoidiadagi naana maasi tomali maitirlidi aanl isloodami coodadagi tutuuru tomali sisiivatu aanl giñvλtarλ, baiyoma irλlidi aanl sai soigλñlidiña oodami aacldl”. Aanl andivia tami oidigi daama vai λsoimaasi ivuaadami λma duucai gλntatλgi- tona dai camaisoimaasi ivuaadana. Ismaacldl pollidi

ismaisoimaasi ivueeyi siaadlrl lma duucaí gntltlgi-tona —astltldai lSuusi.

-----

<sup>14</sup> Amaasi lmmamaatlrdamigadl lVuana miaadlrl guuquiva siaaco daacatadai lSuusi dai potltldai:

—Aatlml lmmadu lfariseo duudatai maitacueeyi. ¿Tuisidl aapi glmmamaatlrdamiga gacueeyi? —astltldai.

<sup>15</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itltldai:

—Aanl gia lmmadu aimlrai giñmamaatlrdamiga cascldl gacueeyi goovai, dlmos silscadl lgai ismaacldl giñvuidlrl vllt giñmuaagi aidl gia maitaugimu giñmamaatlrdamiga.

<sup>16</sup> Tomali lmaadutai maititutuudi isvaavoitudagi istumaasi gamamaatlutldi aanl dai ariavaavoitudadagi glvaavoidaraga —astltldai lSuusi.

-----

<sup>18</sup> Aidlsidl lSuusi aagaitadai imaasi tai ami divia lmo judidíu tlaanldamigadl dai gltootonacldl clquiva lSuusi vuidlrl daidl itltldai:

—Giñmara ooqui utudama muu dai isaari imiagi dai daama daasagi glnovi lramu duaacan tada lgai —astltldai ljudidíu tlaanldamigadl.

<sup>19</sup> Taidl lSuusi clquiva dai ii lgai lmmadu dai aatlml mamaatlrdamigadl lrl ol. <sup>20</sup> Amaasi lmo ooqui ismaacldl cabaivustaama dan gooca uumigi soimaacatadai masaadaigadl miaadlrl clquiva lgai lSuusi abaana dai gooquiamadlrl mostaata ugidiana daama vaasaradl. <sup>21</sup> Povlliditadai lgai: “Tomasi moslca daama vaasaradl taata aanl cascldl caduaadian tada aanl”, aslllidi looqui. <sup>22</sup> Dlmos lSuusi gooquiamaco nllava daidl itltldai looqui:

—Baigi glmliada giñmara giñvaavoitu aapi cascldl dueeyi —astltldai.

Dai aidl todian duucaí looqui dueeyi.

<sup>23</sup> Aidlsi aayi lSuusi quiidlrl llaanldami tl lgai liivadami cabaiglnducacatadai dai iivitulda agaitadai aidlmsi yaasa agaitadai lali tlji dai tl mui oodami vai glglrl suaanlitadai. <sup>24</sup> Taidl lSuusi itltldai:

—Vuuaquivurai tabiaadlrl, goali tlji maitlrmuuiquiadl mosacooso goovai —astltldai lSuusi.

Dlmos loodami mosasl rocaititai lSuusi. <sup>25</sup> Aidlsi canlasi vuvaja loodami taidl lSuusi vaa dai bli lmuuquiadl novidl tai lgai vañi. <sup>26</sup> Dai vlmsi aipacoga sicoli oidacami maí istumaasi lrlldui.

-----

<sup>27</sup> Aidlsi vuusai lSuusi abiaadlrl gooca mainlhlaadami ol lgai dai iñaquimi daidl icaitimi:

—Aapi Davicarú cajiudadl ismaacldl Diuusi maa lmo smlicami soigi gllda aatlmlcldl —tltldai lmainlhlalcldl.

<sup>28</sup> Dai aidlsidl lSuusi vaa lmo quiylrl taidl lmainlhlalcldl abaana guuquiva taidl lSuusi tlcacai daidl itltldai:

—¿Vaavoitudaimlmsi aapiml iñsaanl istutuidi isglnduduaaidagi? —tltldai.

Tai lgai aa noragi daidl itltldai:

—Ljl —tltldai.

<sup>29</sup> Amaasi lSuusi taata lgai vuupuidl daidl itltldai:

—Povlduñia agai isducatai vaavoitudai aapiml —tltldai.

<sup>30</sup> Tai povldui caduduaadicami vii. Amaasi lSuusi clnga aagidi daidl itltldai:

—Maitavlrl aagiada aapiml tomali lmaadutai istumaasi idui aanl —tltldai lSuusi.

<sup>31</sup> Dai mosutudama vuvacalai abiaadlrl tomasioora aagidimi aipacoga istumaasi iduitadai lSuusi.

-----

<sup>32</sup> Aidlsi quiaa vuvaquimi lclclml tai aa vuua lmo clml muudugami sai duaidana lSuusi. Lgai viaacatadai lmo Diaavora tlaañicarudl. <sup>33</sup> Dai vuvaidacai lSuusi lDiaavora tlaañicarudl tai bovasdrl glaagacai ñioo lclml. Taidl ljudidíu maitl istumaasi glntltlgiuagi daidl icaiti:

—Tomali lmo imidagai maitlñlidiña lmo istumaasi romaasi vlmsi glrdlmlraglrl —caiti ljudidíu.

<sup>34</sup> Dlmos lfariseo vui ñioocai lSuusi daidl icaiti:

—Goclll vuvaidi Diaavora tlaañicarudl guvcadadlclldl lbaitlclaacamigadl lDiaavora tlaañicarudl —caiti.

-----

<sup>35</sup> Vaidl lSuusi aimlraíña vlmsi aali quiiquiana dai aipaco ami dlmlrlrlrl uugidiana mamaatlutldiña lgai loodami judidíu quiquiupraigadlrl. lSuusi aagidiña loodami sai Diuusi soiclda lldi oodami sai clglcldl oidacana. Dai duduaaidiña lSuusi tomastuma coocodagai viaacagi oodami. <sup>36</sup> Tlglcaci lSuusi mui oodami alil soiglml lgaicldl. Lgai alil soiglml vaamioma gatlaanlitai lromamano dai maitiiru sioora soiñagi vai lgl gatlaanldagi lgai. Lgai lran ducami cañiru maipastutuuruacami, maiviaacatai sioora nuucadacagi. <sup>37</sup> Amaasi lSuusi povlrltltldai aatlml ismaacldl lmmamaatlrdamigadl:

—Tami oidigi daama oidaga mui oodami ismaacldl vaavoituda lldi Diuusi ñiooquidl, dlmos maitiiru sioora aagidagi, chilquidu oodami ismaacldl gaaagidi Diuusi ñiooquidl cascldl. Vai ismaacldl calca lldi lran ducami glprrl yoovaragai dai yoovadami chilquidu. <sup>38</sup> Cascldl daanldavurai aapiml Diuusi ismaacldl lrtlaanldami vai ootosana aa glñiñiooquituldiadamiga vai aagidana lgai ñiooquidl loodami —glrtltldai lSuusi.

-----

**10** Amaasi lSuusi glrvai aatlml baivustaama dan gooca tlsaidl lmmamaatlrdamigadlcana dai glrmaa smlicami sai vuvaidiña aatlml Diaavora tlaañicarudl oodamiaidlrl dai duduaaididana oodami tomastuma coocodagai viaacami.

<sup>2</sup> Dai potlatgidu aatml baivustaama dan gooca lSuusi ojootosadl. Lrlrgadadl rSimuñi mlmaacldl Piiduru aagaiña lrl, dai Aandlrsi Piiduru suculidl, dai Jacovo lmadu Vuaana Sevedeo maamaradl, <sup>3</sup> dai Piili, dai Bartolomé, dai Tomás, dai aanl Mataivo ismaacldl lrvuudamicatadai tumiñsi, dai Jacovo Alfeo maradl, dai Leveo mlmaacldl Tadeo aagaiña lrl, <sup>4</sup> dai Simuñi lrgai lrlmoco ismaacldl vuidlrl caatl-cana lromamano, dai Uudasi Iscaliote ismaacldl gooqilrioma gatmlgi lSuusi.

<sup>5</sup> Daidl lSuusi glrootoi vmlscatai aatml tsai gaaagidana Diuusi ñiooquidl dai povrtatldai lrgai: —Maitavlrl iimi siaaco oidaga lrgai ismaacldl maitlrljudidú, tomali maivapacldl quiiquidlrl Samaalia dlvlrlrlrl oidacami, <sup>6</sup> baiyomavlrl iimi glraaduñi judidú lmadu. Ljudidú camailgidi Diuusi ñiooquidl casclld ljudidú lrlrlan ducami cañiiru sibl iimiadl. <sup>7</sup> Iimivurai dai aagida sai camiaadimi istuigaco Diuusi soicldl lliidi oodami sai slmgacrlrl oidacana. <sup>8</sup> Aanl glnmaa guvucadagai mlslai duduaaidiña ismaacldl viaacagi lsoocodagai ismaacldl duvaldi gatuucuga dai ismaacldl lma maasi soocodagai viaacagi lrlrl dai duduaacaldavurai coidadl dai vuvaidavurai Diaavora tatlraañicarudl oodamiaiñdlrl. Aanl glnmaa idi guvucadagai dai maitlntai tumiñsi, casclld aariml avlrl maitaanlda lrlrl mlmaacldl duduaaidagi. <sup>9</sup> Dai maitavlrl vuucal tumiñsi, <sup>10</sup> tomali maivuucal glnmoraraaliga gaamu voyamu. Mosali lmo vaapasaragai avlrl vuucal dai maitavlrl vuucal aa sususacal tomali giicai. Laata vuaadami viaa slmlcami mlslbibiaadagi.

<sup>11</sup> Mslmlscadl ajiagi aariml lmo ali quiiylrl vlrlai gaaga lmo oodami cl tuigacami ismaacldl vmlsi oodami siaa duutuadagi dai ami quiiidlrl lrgai avlrl glnuuliña asta mlslmlscadl iji aariml abiaadlrl. <sup>12</sup> Mslmlscadl aiya lmo quiiylrl vlrlai aagida loidacami sai Diuusi ipalidi isiiblstudacan taadacagi lrgai iibladl. <sup>13</sup> Dai isami oidacami calca aliadagi Diuusi ñiooquidl dai slmlcldl ipaliadagi isDiuusi soiñagi vai glniiblstacan tadacagi lrgai aidl gia glniiblstacan tadacamu lrgai. Dai ismaicalca aliada lrgai aidl gia maitlniiblstacan tadacamu lrgai. <sup>14</sup> Dai mslsaaaco maitlnmiaadlgiada agadagi dai tomali maitlncaalca aliadagi vlrlai vuvaaqui abiaadlrl dai gigigida ldlvlrlrl glmlcasuaiñdlrl vai poduucal maatlra loodami ismaicllga idui. <sup>15</sup> Slmlcldl anglnaagidi sai simscadl Diuusi nliidagi ismaacldl lrgcllga ivuaadami dai ismaacldl lrgmaicllga ivuaadami vaamioma soimaasi taatatuldami lrgai loodami ismaacldl maitlnmi-aadlgiidagi siloodami ismaacldl Sodoomlrl dai Goomoorlrl oidacatadai.

<sup>16</sup> Glnootosai aanl loodami saagida dai lrmoco alia oomaliga dai soimaasi glntaatatulda agai poduucal is-

duucal slsllyi soivueeyi cañiiru. Clmga avlrl glntlatlgitoca dai clmga tuutiaca vmlscatai vui. <sup>17</sup> Dlmos aariml glaagai mslsljllgi glnpuucadacagi, glntllgida magai dudunucami dai glnglrglglatudamu aariml quiquiuplrlrl. <sup>18</sup> Dai asta vaama glntutusadamu oodami tatlraanldami vuidlrl dai raraí vuidlrl giñvaavoitudaitai aariml, poduucal istutiadamu aariml isgiñaagadagi lrgai vuitari dai lrgai ismaacldl maitlrljudidú vuitari lrlrl. <sup>19</sup> Dlmos mlslmlscadl vaama glntutusadagi aariml dudunucami lrlrl maitavlrl vuaam anladiada maimaatlcatai istliiyagi. Diuusi Ibladl glnsoicldamu vlrlai aagada mlstumaasi tlgitocagi amaasi.

<sup>21</sup> Dai oodami gatlatgiada agai lrgi glnsusuuculi dai glnsiisilgi dudunucami lrlrl mlslai coodaiña, dai dlldldl gatlatgiada agai lrgi glnmaamara, dai maamaradl vuidlrl vmltca agai glndldl dai gatlraanldamu coodaragai lrlrl. <sup>22</sup> Dai vmlsi oidigi daama oidacami glncldada agai giñvaavoitudaitai aariml. Dlmos sioorl ariagiñvaavoitudadagi simscadl uucami oidacagi oidigi daama lrgai slmgacrlrl vuvaaquimu. <sup>23</sup> Mslmlscadl soimaasi glntaatamituldidiadagi lmo ali quiiylrl iimivurai siblaacoga lmai ali quiiylrl. Slmlcldl anglnaagidi sai maiquiaa naatocai iimia agai aariml vmlsi aali quiiquidlrl ljudidú sidivimu aanl ismaacldl viaa lmo slmlcami.

<sup>24</sup> Tomali lmo mamaatardami maivaamioma maatl silmaatl gamamaatatluldiadami dai tomali lmo pioofi maivaamioma gatlraanli silsi gatlraanli gatlraanldami. <sup>25</sup> Isoimaasi taatamadagi lmmamaatatluldiadami lmmamaatardamigadl lrlrl soimaa taatamaiña. Dai issoimaasi taatamadagi gatlraanldamiga lpioofiigadl soimaasi taatamaiña lrlrl casclldl aariml soimaasi taatamadamu lrlrl lrlan duucal aanl. Lloodami Diaavora giñaagaiña dai vaamioma galnaasi ñiooqui glnaagiadamu lrgai aariml giñmamaatardamiga.

<sup>26</sup> Dlmos maitavlrl lmbiada loodami ismaacldl soimaasi glnduiñda aliadagi. Clm maatl Diuusi vmlsi istumaasi iduñia aliada lrgai aariml glnlvui dai Diuusi maasiuldami vmlsi gomaasi simscadl nliidagi lrgai ismaacldl lrgcllga ivuaadami dai ismaacldl lrgmaicllga ivuaadami. <sup>27</sup> Vmlsi ismaacldl glnaagidi aanl lrgi daraajatai aatml aagidavurai aariml loodami vmlsi aipacoga oidacami. <sup>28</sup> Maitavlrl lmbiada lrgai ismaacldl mumueeyi gatuucuga dlmos maitistutuidi ismuaagi gaibldaga. Baiyomavlrl lmbiada Diuusi ismaacldl istutuidi isootosagi gaibldaga lmadu gatuucuga mlca siaaco oidaga lDiaavora.

<sup>29</sup> Clm maatl aariml isglgaagarai gooca ujuurugi lmo sintaavucldl dlmos Diuusi vmlscrlrl nuucadacana. Lloodami maitistutuidi ismuaagi tomali lmo urugi maimaacacai oigaragai Diuusi. Dai Diuusi vaamioma glnpuucada aariml sil ujuurugi casclldl maitavlrl duduaadicuda Diuusi glnpuucadaca agai. Diuusi maatl vmlscatai asta simlqlquidu lmadutai cuucupadl.

32 Vm̄scatai ismaacldl glnmaasiuldagi oodami vuitapi isgĩnvaavoitudai aanl ml̄rl aagamu giĩoooga vuitapi ismaacldl t̄nvaagil̄rl daja islgai lrgiĩnmaamara. 33 Dai ismaacldl giĩn̄stocadagi oodami vuitapi aanl aagamu Diuusi gl̄rooga vuitapi ismaacldl t̄nvaagil̄rl daja sai l̄gai maitl̄rgiĩnmaamara.

34 Maitav̄l̄r p̄v̄n̄liada aapiml̄ ansai aanl divia sai siooma oidacana v̄l̄si oodami maitav̄l̄r vaavoi baiyoma divia aanl vai oidacana cocodi. Ismaacldl maitiĩnvaavoitudai cocoadamu l̄gai ismaacldl giĩnvaavoitudai. 35 Isl̄mo c̄l̄li giĩnvaavoitudagi maradl̄ vuidl̄rl caatl̄camu. Dai isl̄mo ooqui giĩnvaavoitudagi ooqui maradl̄ vuidl̄rl caatl̄camu. Dai isl̄mo ooqui giĩnvaavoitudagi caasd̄m̄d̄l̄ vuidl̄rl caatl̄camu. 36 Dai poduucai aipaco gl̄nvurui v̄l̄tl̄camu loodami l̄m̄gi gl̄naadunum̄l̄.

37 Tomasioorl̄ sioorl̄ maitiĩnvaavoituda l̄liadagi baamuc̄ai d̄l̄d̄l̄ maimaaquimu aanl oigaragai isl̄rgiĩnmaat̄l̄rdamicagi dai tomasioorl̄ sioorl̄ maitiĩnvaavoituda l̄liadagi baacoic̄ai maamaradl̄ maitip̄l̄iditai isgĩnvaavoitudagi oogadl̄ maimaaquimu aanl oigaragai isl̄rgiĩnmamaat̄l̄rdamicagi. 38 Dai sioorl̄ maibaigl̄duc̄agi isoimaa taatagi dai asta muquiagi l̄mo curusiaba giĩnvaavoitudaitai maimaaquimu aanl oigaragai islgai l̄rgiĩnmamaat̄l̄rdamicagi. 39 Dai sioorl̄ giĩnvaavoitudadagi vai casc̄d̄l̄ loodami muaagi l̄gai Diuusi l̄madu oidacamu tomastuigaco d̄l̄mos sioorl̄ duaad̄icudagi m̄l̄smuaagi dai casc̄d̄l̄ pocaitiadagi sai maitiĩnvaavoitudai l̄gai gia maiimimu Diuusi l̄madu t̄nvaagiamu.

40 Dai sioorl̄ l̄m̄giditai gl̄ncalc̄agi aapiml̄ l̄gai l̄m̄giditai giĩnc̄al̄ aanl ml̄rl dai sioorl̄ l̄m̄giditai giĩnc̄al̄ aanl l̄gai l̄m̄giditai cal̄ gl̄rooga ismaacldl̄ giĩoootoi. 41 Dai sioorl̄ l̄m̄giditai cal̄ l̄mo Diuusi ñiooquitul̄diadamigadl̄ Diuusi ootosad̄l̄c̄atai l̄gai, l̄gai ismaacldl̄ l̄m̄giditai cal̄ Diuusi maaquimu l̄mo istumaasi l̄ran duuc̄ai gl̄ñiooquitul̄diadamiga. Dai sioorl̄ l̄m̄giditai cal̄ l̄moco ismaacldl̄ siaa duutudai Diuusi, siaa duutudaitai l̄gai Diuusi, Diuusi maaquimu l̄mo istumaasi c̄l̄m̄gaduc̄ami poduuc̄ai isduuc̄ai maa l̄gai ismaacldl̄ siaa duutudai Diuusi. 42 Dai tomasioorl̄ sioorl̄ baigl̄l̄iarac̄d̄l̄ vasidagi l̄mo av̄l̄si suudagi l̄moco ismaacldl̄ giĩnvaavoitudai, giĩnl̄m̄giditai cal̄ l̄gai s̄m̄lic̄d̄l̄ Diuusi maaquimu l̄gai l̄mo istumaasi c̄l̄m̄gaduc̄ami, tomasi mosvasidagi l̄mo av̄l̄si suudagi —gl̄rt̄l̄d̄l̄ dai l̄Suusi.

11 Dai aid̄l̄si naatoc̄ai gl̄rmaamat̄l̄tuli l̄Suusi aat̄l̄m̄l̄ mamat̄l̄rdamigadl̄ iji abiaad̄l̄rl̄ dai aagida raḡai Diuusi ñiooquid̄l̄ v̄l̄si aipaco sicol̄i oidac̄ami.

2 l̄Vuaana ismaacldl̄ varaconaitadai loodami l̄gl̄l̄ aqui Jord̄añil̄rl̄ maisac̄aril̄rl̄ daacatadai dai maĩ v̄l̄si istumaasi ivuaadatadai l̄Suusi. Amaasi ootoi gooca gl̄mamaat̄l̄rdamiga siaaco daacatadai l̄Suusi 3 sai t̄l̄c̄acana sabai l̄gai s̄m̄lic̄d̄l̄ l̄rl̄Cristo ismaacldl̄ viaacatadai isdiviagi sabai gl̄aagai isnl̄l̄l̄rgac̄agi l̄mai.

4 Taid̄l̄ l̄Suusi aa noragi daid̄l̄ it̄l̄t̄d̄l̄ dai:

—M̄l̄c̄av̄l̄r aagida l̄Vuaana v̄l̄si m̄l̄stuma n̄l̄idi dai cal̄. 5 Dai aagidavur̄ai isduc̄atai ismaacldl̄ mainl̄l̄l̄aitadai casi istutuidi isnl̄aadagi dai ismaacldl̄ maiajioopaitadai caajioop̄ai, dai ismaacldl̄ viaacatadai gocoocodagai ismaacldl̄ duvaldi gatuuuc̄uga duduaad̄l̄, dai ismaacldl̄ mait̄l̄tl̄c̄aidacatadai cat̄l̄tl̄c̄aidaga, dai coidad̄l̄ duduaac̄ar̄l̄ dai soituuuigami v̄l̄si gl̄mamaat̄l̄tul̄di isduc̄atai c̄l̄m̄gac̄l̄rl̄ gl̄nv̄n̄ac̄l̄i.

6 Baigl̄l̄liadamu sioorl̄ ariagiĩnvaavoitudadagi —t̄l̄t̄l̄d̄l̄ dai l̄Suusi.

7 Dai aid̄l̄si c̄aj̄i l̄gai ismaacldl̄ ootoi l̄Vuaana taid̄l̄ l̄Suusi gl̄aagac̄ai aagidi loodami aagit̄ai l̄Vuaana dai rot̄l̄t̄d̄l̄ l̄gai loodami:

—Aapiml̄ iji m̄l̄l̄ oidigana siaaco daacatadai l̄Vuaana. Aapiml̄ maat̄l̄catadai sai l̄gai mait̄l̄rl̄moco ismaacldl̄ aagai l̄mo istumaasi dai l̄ma maasi ivueeyi. 8 Aapiml̄ iji m̄l̄l̄c̄a siaaco daacatadai l̄Vuaana. Aapiml̄ maat̄l̄catadai sai l̄gai mait̄l̄rl̄moco ismaacldl̄ c̄l̄m̄ga dadapac̄ami yuucust̄ai. Aapiml̄ c̄l̄m̄ga maat̄l̄ sai ismaacldl̄ c̄l̄m̄ga dadapac̄ami yuucust̄ai c̄l̄c̄l̄m̄gaduc̄ami quiiqūil̄rl̄ oidaga gl̄gl̄r raĩ baabaquid̄l̄rl̄. 9 Aapiml̄ iji m̄l̄l̄ oidigana n̄l̄ida l̄l̄iditai l̄mo Diuusi ñiooquitul̄diadamigadl̄ dai s̄m̄lic̄d̄l̄ angl̄naagidi sai Vuaana aa duiñdad̄l̄ vaamioma naml̄ga sil̄ aa duiñdad̄l̄ v̄l̄si l̄gaa Diuusi ñiñiooquitul̄diadamigadl̄. 10 Diuusi ñiooquid̄l̄rl̄ pocaiti aagit̄ai l̄Vuaana:

Ootosamu aanl l̄mo ootosic̄ami aapi Cristo gl̄lbait̄l̄qui vai l̄gai aagidana loodami sai divia agai aapi daid̄l̄ loodami l̄ma duuc̄ai gl̄nt̄l̄l̄gitomu dai camaisoimaasi ivuaadamu.

Asc̄aiti Diuusi. 11 S̄m̄lic̄d̄l̄ angl̄naagidi sai v̄l̄si oodami saagid̄añ̄d̄l̄rl̄ l̄Vuaana ismaacldl̄ varaconaitadai loodami viaa goaa duiñdagai ismaacldl̄ vaamioma naml̄ga sitomasmaacldl̄ oodami aa duiñdad̄l̄, d̄l̄mos vaamioma baigl̄n̄l̄l̄idi l̄gai ismaacldl̄ giĩn̄l̄idi dai giĩnvaavoitudai sil̄Vuaana.

12 Aid̄l̄si divia l̄Vuaana ismaacldl̄ varacoi loodami abiaad̄l̄rl̄ loodami gl̄naajagl̄i vaavoituda l̄l̄iditai goc̄l̄m̄gaduc̄d̄l̄ ñiooqui isduc̄atai Diuusi soic̄l̄i oodami sai c̄l̄m̄ga gl̄nt̄l̄l̄gitocana. 13 Aid̄l̄si maiquia divia l̄Vuaana Mosesac̄aru l̄madu l̄gaa Diuusi ñiñiooquitul̄diadamigadl̄ aagidi gl̄rl̄m̄qui aaduñ̄icar̄u dai ooja liv̄r̄l̄rl̄ isduc̄atai Diuusi divia agaitadai dai gat̄l̄aan̄l̄da agaitadai tami oidigi daama l̄mo imidagai. 14 Dai isaapiml̄ vaavoitudagi istumaasi gl̄naagidi aanl aid̄l̄ gia maat̄l̄mu aapiml̄ isl̄rvaavoi isl̄Vuaana ml̄rl̄ga divia iñsaanl̄ dai gaaagidimi ansai aanl gooqūil̄rioma divia iñagaitadai. L̄gai idui laa duiñdagai ismaacldl̄ Diuusi ñiñiooquitul̄diadamigadl̄ aagidi l̄l̄quioma Eliiasic̄aru isiduf̄ña agaitadai. 15 C̄l̄m̄gav̄l̄r gl̄nt̄l̄gito cal̄ca aapiml̄ istumaasi gl̄naagidi aanl.

<sup>16</sup> Sivi glnaagidamu aanl istumaasi lpan ducami loodami sividadl. Lgai lpan ducami laali ismaacldl plaasrl gatlatnliña dai iñhoquidiña glaaduñi daidl itlatldaiña: <sup>17</sup> “Iiva aatml muusicocldl mltai maitatu-utudai. Susuañi aatml mltai aariml maisoiglnlli”, astlatldaiña. <sup>18</sup> Diviacai Vuaana lgai ismaacldl vaponai loodami dai lgai alil duudatai gayunanduiña dai tomali lmo imidagai maitaylmdana istumaasi navamudaga. Mai aariml pocaitiña sai lgai viaa lmo Diaavora tlaañicarudl. <sup>19</sup> Dai diviacai aanl ismaacldl viaa lmo slllicami dai maiduudatai gayunandui dai gayilmyi mai pocaiti aariml giñparunaitai ansaidl lrtuu naacldami dai iitracami tomasi tomali lmo imidagai mainavamucurui aanl, dai ansaidl lraduufld tumiñsi vuudami dai aa soimaasi ivuaadami. Vllscrl maimaatl nliidi aariml isducatai Diuusi glrsoi Vuaana lmadu aanl sai maatlna aatml istumaasi glaagai tlasiduñiagi —tlatldai lSuusi.

<sup>20</sup> Amaasi lSuusi glaagacai aagidi loodami sila soimaasi ivuaadana Corasiñilrl oidacami dai Beta-saidlrl oidacami dai sila soimaa taata agai lgai. lSuusi ivuaadana mui naana maasi glglrducami Corasiñilrl dai Betasaidlrl tai vllscrl mailma duuca glntatlgito dai apiasoimaasi ivueeyi ami oidacami casclld lSuusi bagaimi daidl itlatldai:

<sup>21</sup> —Soogigi aariml Corasiñilrl oidacami dai Beta-saidlrl oidacami sila soimaa taatamu aariml. Loodami ismaacldl Tiioolrl dai Sidoonilrl oidacatai maitlrljudidú dai maivaavoitudai Diuusi. Istlmgimudai lgai istumaasi glglrducami mlsmasai tl aariml lgai gia lma duuca glntatlgitomudai dai camaisoimaasi ivuaadamudai dai glnaadamudai yuucusi tutuucucami dai glncomaimvadamudai mataicldl dai poduucal tlgidamudai aa oodami iscalma duuca glntatlgito dai camaisoimassi ivuaada agai. <sup>22</sup> Dalmos silscadl Diuusi nliidagi ismaacldl lrcmlga ivuaadami dai ismaacldl lрмаicmlga ivuaadami vaamioma soimaasi glntaatatuldami lgai aariml silTiioolrl dai Sidoonilrl oidacami. <sup>23</sup> Dai aariml judidú Capernaumrl oidacami povai anlidi ml sai iimia agai Diuusi lmadu baiyoma mliimia agai Diaavora lmadu. Loodami ismaacldl Sodoomrl oidaga maitlrljudidú dai maivaavoitudai Diuusi dalmos islgai tlgimudai istumaasi glglrducami mlsmasai tl aariml aidl gia Diuusi maiugitudamudai Sodoomrl oidacami quiaa oidacamudai oodami Sodoomrl. <sup>24</sup> Dalmos silscadl Diuusi nliidagi ismaacldl lrcmlga ivuaadami dai ismaacldl lрмаicmlga ivuaadami vaamioma soimaasi glntaatatuldami lgai aariml silSodoomrl oidacami —tlatldai lSuusi.

<sup>25</sup> Amaasi lSuusi potlatldai Diuusi glooga:

—Giñooa aanl gia slllicldl siaa glduutudai aari arlrbaitlclaacami tlnvaagilrl dai oidigi daama. Aari arlrmaimaatltuli idi maasi ismaacldl rolidi islrsastudugami, aari maatltuli moslca lgai ismaacldl maatia lliidi glmamaatatuldaraga. <sup>26</sup> Cllgaduava giñooa

poduucal iplli aapi dai poduucal idui —tlatldai lSuusi glooga.

<sup>27</sup> Dai apiamamaatatltuldi lSuusi loodami dai potlatldai:

—Giñooa giñmaa vllsialcatai. Aanl lrdiuusi maradl dai tomali lmaadutai maicmlga giñmaatl moslca giñooa dai tomali lmaadutai maicmlga maata giñooa moslca aanl ismaacldl lрмаaradl lgai. Dai vllscrl oidaga aa ismaacldl maata giñooa moslca lgai ismaacldl aanl ipllidi sai maatlna. <sup>28</sup> Vllscatai aariml ismaacldl caoojogi lmgiditai mamaatatuldaragadl ismaacldl gamamaatatltuldi quiquiupilrl, aariml maitlniiblstacan tadaga glñiibldaga gomaasicldl, giñvaavoitudavurai dai giñdagito nai aanl glmamaatatltuldiadagi dai lmgidavurai istumaasi glmamaatatltuldiada aanl. Aanl maioojodai giñmamaatldamiga dai maiglmducldl giñllidi aanl dai glñiiblstacan taadacamu aariml. <sup>30</sup> Maisijaiga islmgida aariml giñmamaatatuldaraga —tlatldai lSuusi.

**12** Lmo imidagai iblstaragai taslrl lsicami saagida imlitadai lSuusi tlati aatml mamaatldamigadl vaiñcumaimi tligi muuradl dai glrnoonovicldl slivaimi aatml dai cuumimi. <sup>2</sup> Vai lmmoco lfariseo tlgacai gomaasi potlatldai lgai lSuusi:

—Dañi glmamaatldamiga ivueeyi aa duifdagai ismaacldl maitiipu oigaragai isivuaadagi iblstaragai taslrl —tlatldai lfariseo.

<sup>3</sup> Dalmos lSuusi potlatldai:

—Canlidi aariml loojai siaaco aagai ismaasi idui Davicaru lmo imidagai aidlsi lgai lmadu aaduñld biuugicoi. <sup>4</sup> Vaa lgai lquiiylrl siaaco siaa duutudaiña glrlqui aaduñicaru Diuusi dai uu lraana daasdaradl Diuusi ismaacldl lmgil papaali viaacatai oigaragai iscuaadagi lmgil poduucal viituli Moseesacaru casclld. Tai vllscrl vui Davicaru dai uu dai gomaasi maitlrsomaascami. <sup>5</sup> Silrl canlidi aariml oojai siaaco oojisi Moseesacaru slllicamigadl saidl lrapaali lgl quiuupaigadlrl judidú aata vuaadana iblstaragai taslrl dai gomaasi maitlrsomaascami. <sup>6</sup> Dalmos aanl anglnaagidi sai aanl cadivia dai vaamioma glaagai aanl sildudunucami lgl quiuupilrl. <sup>7</sup> Aariml maimaatl cal istliya lliidi idi ñiooqui Diuusi ñiooquidlrl ismaacldl pocaiti: “Aanl ipllidi isaariml soiglñliadagi aacldl maisiu moslcaasi giñdadaadiadagi naana maasi istumaasi dai coodadagi tutuuru dai sisiivatu dai giñdadasdiadagi”, ascaiti Diuusi. Ismaatl calcamudai aariml gomaasi aidl gia maiglmlrl vuupadamudai giñmamaatldamiga. Goovai maitivueeyi tomali lmo istumaasi soimaascami. <sup>8</sup> Aanl viaa lmo slllicami casclldl viaa aanl slllicami isaagagi istumaasi lrl-duñiagi iblstaragai taslrl —tlatldai lSuusi.

<sup>9</sup> Amaasi ii lSuusi abiaadlrl dai vaa lgl quiuupaigadlrl judidú. <sup>10</sup> Vai ami claacatai lmo sllli is-



maacldl gaquisapicatadai lmo novidl, vaidl lfariseo gaagaitadai istuucldl gmpirlal vuaajagi lSuusi dai taccacai dai potatldai:

—zOidagasi oigaragai isduaaidagi lmo coocoadl iblstaragai tasrlal cho sio?— tatlldai lfariseo.

<sup>11</sup> Taidl lSuusi aa noragi dai potatldai:

—zMaacldl aapiml maiotoma vañigidana gñsoiga cañiiru issiblcacai dlccarl gñsiagi lgai tomasi lriblstaragai tasrlal? <sup>12</sup> Dai lmo oodami vaamioma namlga islmo cañiiru. Poduucal tudu oidaga oigaragai isivuaadagi lmo istumaasi cmlgaducami iblstaragai tasrlal —tatlldai lSuusi.

<sup>13</sup> Amaasi potatldai lSuusi lcllali:

—Giñuuliñdañi gñnovi —atlldai.

Dai mosuuliñi lgai gñnovi tai caslga duaadicami vii lran duucal ldlmai novidl. <sup>14</sup> Amaasi vuvaaaja lfariseo abiaadlral daidl icaiti:

—Isducatai iduunimu aatlml dai muaamu goSuusi —ascaiti.

<sup>15</sup> Dai aidlsi mañ lSuusi gomaasi, ii abiaadlral tai mui oodami oí. Taidl lSuusi duduaadi vlmsi lcoococoidadl.

<sup>16</sup> Dai aagidi lgai loodami sai maiaagaiña sioorl lgai.

<sup>17</sup> Aidlsi lrlldui gomaasi aidl lrlldui ismaacldl ooja Isaía sai pocaiti Diuusi:

<sup>18</sup> Idi lrgiñrioñiga ismaacldl lco vuusaitu aanl.

Dai alil oigldai aanl goovai dai baigiñlidi goocldl.

GiñIbladaga imia agai goovai lmmadu.

Dai goovai aagida agai loodami ismaacldl maitlrljudidíu sai Diuusi oigldi lsoimaasi ivuaadami.

<sup>19</sup> Dai goovai maicocoaada agai oodami dai maaiiñacada agai caayana.

<sup>20</sup> Dai duduaaidiada agai lcoococoidadl dai cmlgacarl vuvaida agai lsoimaasi ivuaadami.

Dai lmo imidagai goovai taiylal daituda agai lDiaavora siaaco tomastuigaco mllcana.

<sup>21</sup> Dai lgai ismaacldl maitlrljudidíu vaavoituda agai istumaasi aagai giñrioñiga dai poduucal tomastuigaco Diuusi lmmadu daraaja agai.

Ascaiti Diuusi, asduu ooja Isaía.

<sup>22</sup> Amaasi mltai vaidacai lmo cllli mainlaadami dai muudugami mllca siaaco daacatadai lSuusi. Lcllali vi-aacatadai lmo Diaavora tlaañicarudl taidl lSuusi du-aadi lmuudu tai lgai istui isñiooquiagi. <sup>23</sup> Taidl loodami maitl isducatai gñtlatlglituagi tlgacai gomaasi, daidl icaiti:

—Davicarú cajiudadl lienl goovai ismaacldl catlñlri lrlldui isñlñlra aatlml, ismaacldl Diuusi daasa agai saidl lrraícana lran duucal ggraduñi Davicarú lrraícataidai —ascaiti loodami.

<sup>24</sup> Dlmos aidlsi lfariseo cal gomaasi pocaiti:

—Idi cllli vuvaidi Diaavora tlatlaañicarudl Diaavora guvucadadlclldl —ascaiti lfariseo.

<sup>25</sup> Dlmos lSuusi maatlcataidai istumaasi gñtlatlglitoitadai lgai dai potatldai:

—Isldudunucami mosaipaco gñlcocoadagi camaitis-tutuidi isariagatlñadagi, isaipaco gñlcocoadagi lmarlcllral oidacami ugitimu loodami dai baabaquidl suuligimu. Dai isaipaco gñlcocoadagi lmo adunuml vlmsi ugitimu lgai. <sup>26</sup> Poduucal mlrl islDiaavora lgi vuvaidagi Diaavora tlatlaañicarudl poduucal isduucal icaiti aapiml lgai poduucal lgi gñlcocodagi otoma camaitlatlñadlñan tada lgai. <sup>27</sup> Aapiml pocaiti ansai aanl vuvaidi Diaavora tlatlaañicarudl Diaavora guvucadadlclldl. Silnvaavoicamudai isDiaavora guvucadadlclldl vuvaidi aanl Diaavora tlatlaañicarudl aidl gia aapiml gñnaaduñi vuvaidi Diaavora tlatlaañicarudl Diaavora guvucadadlclldl mlrl. Lgi lgai gñnaagidamú ismaitlñvaavoí isDiaavora guvucadadlclldl vuvaidi Diaavora tlatlaañicarudl aanl lmmadu lgai.

<sup>28</sup> Baiyoma Diuusi Ibladl guvucadadlclldl vuvaidi aanl Diaavora tlatlaañicarudl dai poduucal cl mlmaatl aapiml iscaayí istuigaco Diuusi soiclda agai oodami sai cmlgacarl oidacana.

<sup>29</sup> Suusi Cristo vaamioma viaa guvucadagai islDiaavora cascdl istui isvuvaidagi Diaavora tlatlaañicarudl oodamiaiñdlral.

<sup>30</sup> Sioorl maitiñvaavoitudadagi lgai giñvuidlral vlml, sioorl maitiñsoiña aagiadagi loodami isducatai cmlgacarl vuvaaquia lgai, lgai sobicli sai maivaavoitudana dai maicmlgacarl vuvacñna.

<sup>31</sup> Cascdl aanl anglñaagidi sai vlmsi istumaasi soimaascami ismaacldl ivueeyi loodami gloigldi dai vlmsi istumaasi galnaasi ismaacldl aagadagi oodami gloigldi dlmos sioorl soimaasi ñiooqui aagadagi Diuusi Ibladl vui lgai gia maiviaa gloigldaraga. <sup>32</sup> Dai tomasioorl ismaacldl giñvui ñioocadagi aanl ismaacldl viaa lmo slllicami lgai gloigldi dlmos sioorl soimaasi ñiooqui aagadagi Diuusi Ibladl vui lgai gia maiviaa gloigldaraga tomali lmo imidagai.

<sup>33</sup> Ispolldi aapiml ansai aanl ivueeyi Diaavora aa duiñdadl mosavlrl gñtlgito nlijada aapiml istumaasi ivueeyi aanl dai poduucal maatml aapiml sai istumaasi ivueeyi aanl lrllduusi aa duiñdadl maisiu lDiaavora aa duiñdadl. Poduucal isduucal lmo uusi cmlgaducami cmlgaducami iibiatai dai lmo uusi maicmlgaducami maicmlgaducami iibiatai. Vlmsi uusi cmlga glmaatl iibiadlral. <sup>34</sup> Aapiml ivuaadana naana maasi soimaascami. Siaadlral istuidlñna aapiml isaagagi lmo istumaasi cmlgaducami soimaasi ivuaadatai. Vlmsi ismaacldl aagai lmo oodami ibladlñdlral vusacñi.

<sup>35</sup> Lmo cllli cll tuigacami viaa naana maasi cmlgaducami glñbdaglral cascdl aagai naana maasi cmlgaducami. Dai lmo cllli maicml tuigacami viaa naana maasi soimamaascami glñbdaglral cascdl aagaiña lgai naana maasi soimamaascami. <sup>36</sup> Dai aanl anglñaagidi sai silscadl Diuusi nlidagi ismaacldl lrcmlga ivuaadami dai ismaacldl lrraícmlga ivuaadami lgai soimaa taatatuldami vlscatai ismaacldl galnaasi

ñioocai, dai Diuusi maisoimaa taatatuldami is-  
maacaldal cmlga ñioocai —tatldai lSuusi.

<sup>38</sup> Amaasi lmmoco lfariseo lmmadu lmamaatltul-  
diadami Diuusi smlicamigadl potatldai lgai lSuusi:  
—Mamaatltuldiadami nlida lrlidi aatml siduñia  
aapi lmo istumaasi glducami —tatldai.

<sup>39</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itatldai:  
—Loodami maicmlga tuutiacami giñaagidi ansaidl  
iduuana lmo istumaasi glducami lgai vuitapi dlmos  
maitlmgimu lgai lmai istumaasi glducami moslca lis-  
tumaasi glducaldl ismaacaldl idui Diuusi ootosacai  
Joonasi gaamu Ñiñiviamu. <sup>40</sup> Dai poduucai isduucal  
Joonasi lraana daacatadai lvatopa glducaldl vaica ta-  
sai dai vaica tucagi poduucai aanl ismaacaldl viaa lmo  
smlicami yaasapicamu vaica tasai dai vaica tucagi.

<sup>41</sup> Dai silscadl caiyagi istuigaco Diuusi nlida agada-  
gi oodami sividadl ismaacaldl lrcmlga ivuaadami dai  
ismaacaldl larmaicmlga ivuaadami amaasi aagamu Diu-  
usi sai ismaacaldl Ñiñiviall oidacatadai mlqui  
maitlrglrlilgl vmltlcami dlmos aapiml gia smlicaldl  
glrlilgl vmltl, lÑiñiviall oidacami lma duucal gl-  
tatlglito dai camaisoimaasi ivuaada agai aidl Joonasi  
aagidi Diuusi ñiooquidl cascaldl. Dai tami daja aanl  
sivi dai vaamioma lrtlaanldami aanl sijoonaai dai  
aapiml maitiñlgliditai cal. <sup>42</sup> Dai silscadl caiyagi is-  
tuigaco Diuusi nlida agadagi oodami sividadl is-  
maacaldl lrcmlga ivuaadami dai ismaacaldl larmaicmlga  
ivuaadami amaasi aagamu Diuusi islooqui mlquidl is-  
maacaldl lrbaitlclaacamicatadai mll Siirll cmlga  
glatlglito lgai mllcasdlrl divia dai calca agai istu-  
maasi aagai lSalomoñi ismaacaldl lrlmo tlaanldami  
saitudugami. Dai tami daja aanl sivi dai vaamioma  
lrtlaanldami aanl silSalomoñi mai aapiml  
maitiñlgliditai cal —tatldai lSuusi.

<sup>43</sup> Loodami sividadl soimaasi ivuaadami lrlan  
ducami lmo cmlli ismaacaldl ibladlrl daja lmo Diaa-  
vora tlaañicarudl. Silscadl lDiaavora tlaañicarudl  
vuusiagi lclmliaifldlrl oidigana aimlraifla dai gaa-  
gaiña siaaco glilbstagi dai silscadl maitlmgia lgai  
siaaco ponl mlidifla: “Lramu animiagi giñquiyamu  
iñsiaadlrl vuusai”, asmlidifla. Dai silscadl lramu  
ami divia lgai dai tatlmgaiña lclmlli lran duucal lmo  
quii siaaco maitiipu oidacami dai cmlga voisiquicami  
dai cmlga baiduñisicami. Dai amaasi lgai aimlraifla dai  
vuaapaiña lrl cuvaracami Diaavora tatlraañicarudl,  
ismaacaldl lraamioma soimaascami silgai. Dai lgai  
lmmadu vllsi lгаа vapacifla ami cmlilgl dai ami  
oidacana dai poduucai vaamioma soigl vuaadana lgai  
isvaasquiomu. Poduucai lrlduuñimu lrl idi  
oodamicaldl sividadl soimaasi ivuaadami, lgai  
maitiñlgliditai cal cascaldl —tatldai lSuusi.

<sup>46</sup> Daidl lSuusi quiaa ñiooquiditadai loodami aidl  
ami dada lSuusi dlldl lmmadu susuuculidl. Dlmos  
quidigana guucacatadai lgai dai nlida llditadai lSu-  
usi. <sup>47</sup> Tai lmmoco aagidi lSuusi dai potatldai:

—Gladaada lmmadu gasusuuculi quidigaiñdlrl guu-  
ca dai glaatagida lidl —tatldai.

<sup>48</sup> Taidl lSuusi aa noragi dai potatldai:

—Vllscatai cmlgacarl vuvacil giñvaavoitudaitai  
tomasi lrgiñdaada dai giñsusuuculi —tatldai lSuusi.

<sup>49</sup> Amaasi glrvui nllnava lSuusi aatml mamaatlr-  
damigadl daidl itatldai loodami:

—Idi lrl lrgiñaaduñi. <sup>50</sup> Tomasioorl sioorl ivuaada-  
gi istumaasi lrlidl glrooga ismaacaldl tlnaagilrl daja  
lgai lrl lrgiñaaduñi —tatldai lSuusi.

**13** Lgai vaa taslrl ii lgai ami quiiyaiñdlrl dai mll  
gl suudagi ugidiana daiva. <sup>2</sup> Tai mui oodami  
glmlmpagi ami siaaco daacatadai lSuusi. Taidl lSuusi  
lmo vaarcu lraana vaa dai ami daiva. Tai vllsi looda-  
mi anaasi gl suudagi ugidiana vii. <sup>3</sup> Tai naana maasi  
istumaasi mamaatltuli lSuusi cuentocaldl dai potatldai:

—Lmo lsadami galsimu <sup>4</sup> dai galsaimi lgai tai  
chilmlqui tlilgi voiyarl suuli tai dada ujuurugi dai uu.

<sup>5</sup> Tai aa tlilgi ojoodai saagida suuli siaaco maitiipu-  
catadai glml dlvlmlrai. Tai otoma vuvaja ltlilgi maitiipu-  
cavi dlvlmlracatadai dlvlmlrai cascaldl. <sup>6</sup> Tai mosvuusai  
tasai tai gaquisai maitatacatadai lgai cascaldl. <sup>7</sup> Aa tli-  
gi vasoi saagida suuli taidl lvasoi maidagito isglmlgi.

<sup>8</sup> Tai aa tlilgi cmlgaducami dlvlmlrl suuli dai glml dai  
cmlga iibaji asta lmo sientu litro vuvaja ali lmo  
litroaiñdlrl. Dai aa vaicobai litro vuvaja lmo  
litroaiñdlrl. Dai aa asta lmo coobai dan baivustaama  
litro vuvaja lmo litroaiñdlrl. <sup>9</sup> Cmlgavrl glntlglito cal-  
ca aapiml istumaasi glnaagidi aanl —tatldai lSuusi.

<sup>10</sup> Amaasi aatml mamaatlrldamigadl lSuusi mi-  
aadlrl guuquiva dai tlacacai daidl itatldai:

—¿Tuiprsi ñiooquidi gooodami cuentocaldl? —tatldai  
aatml mamaatlrldamigadl.

<sup>11</sup> Tai lgai glraa noragi dai ponlrltatldai:

—Diuusi glnmaatltuldami aapiml mlstumaasi  
maimaatl isducatai lrlidl Diuusi issoicldagi oodami  
sai cmlgacarl oidacana dlmos gogaa maiviaa oigara-  
gai ismatiagi. <sup>12</sup> Sioorl bljl giññiooqui dai giñlglidi  
lgai vaamioma maatltuldami aanl, dai sioorl  
maibljai giññiooqui dai maitiñlglidi tomasi palmlpi  
maatl lgai aanl vllscarl maitlglitoldami istumaasi  
maatl lgai. <sup>13</sup> Cascaldl glññiooquidi aanl cuentocaldl.  
Lgai canlidiña istumaasi ivuaadana aanl dai maitipli-  
di isgiñvaavoitudagi dai cacalcana istumaasi gama-  
maatltuldi aanl dai maitiplidl ismaatl calcagi.

<sup>14</sup> Lgaicladl casi lrdlui ismaacldl ooja Isaíacaru Diuusi ñiooquituldiadamigadl dai pocaiti:

Calcamu aariml Diuusi ñiooquidl dlmos tomali lmo imidagai maimaatl calcamu.

Nlijadamu aariml istumaasi ivueeyi Diuusi dlmos maimaatl nlijadamu.

Ducami iscuuricagi glnvuuruji. Aariml maitiplidi isvaavoitudagi cascldl.

<sup>15</sup> Aariml vuidlrl vltl Diuusi.

Tomali maitlntlgito cal aariml Diuusi ñiooquidl.

Mainlijada lliidi aariml tomali maicalca lliidi tomali mailma duucaí gntatlgitua lliidi dai camaisoimaasi ivuaadagi isaanl cllgacrlrl glnvuvaidana.

Astlatldai Diuusi Ibladl lIsaía sai potlana.

<sup>16</sup> Dlmos Diuusi glnmaa oigaragai mlsai aariml giñmamaatlrldamiga gia nliidiña naana maasi istumaasi ismaacldl ivueeyi aanl dai mlsai calcana istumaasi gamamaatltuldi aanl cascldl baiglhlidi aariml. <sup>17</sup> Slllicldl glnaagidi aanl sai mui Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl dai aa oodami cll tuutiacaami nliida lliiditadai istumaasi nliidi aariml dlmos mainliidi. Lgai calca lliiditadai dlmos maical.

<sup>18</sup> Calcavurai aariml istliya iñllidi aanl aagaitai lsadami. <sup>19</sup> Ismaacldl cal Diuusi ñiooquidl ismaacldl aagai istumaasi Diuusi iplidi issoifñagi oodami sai cllgacrlrl oidacana dai maimaatl cal lgai vaa lrlgai daidl lrlran ducami ltligi ismaacldl voiyrlrl suuli. lDiaavora didivai dai maitlgitoldi Diuusi ñiooquidl.

<sup>20</sup> Daidl ltligi ismaacldl ooodai saagida suuli lran ducami loodami ismaacldl calcana Diuusi ñiooquidl dai cllga baiglhliaaracldl lggidiña, <sup>21</sup> dlmos maisiguruacana lgai vaavoidaragadl. Vaavoitudaiña chilnqui tasai dai simscadl parunadagi aa vaavoitudaitai lgai Diuusi ñiooquidl vai cadadagitoi glnvaavoidaraga. <sup>22</sup> Daidl ltligi ismaacldl vasoi saagida suuli lgai lran ducami loodami ismaacldl calcana Diuusi ñiooquidl dai mostlgitocana tumiñsirl dai istumaasi tlgito vllsi tasai dai mui aa naana maasirl dai poduucal maitivueeyi lgai istumaasi Diuusi iplidi dai lran ducami ltligi ismaacldl maiiibiatai. <sup>23</sup> Dlmos ltligi ismaacldl cllga dlvlmrlrl suuli lgai lrlran ducami loodami ismaacldl maatl cal Diuusi ñiooquidl dai mamaatltuldi aa lgai ismaacldl vltlml mamaatlrli lgai lgai daidl lrlran ducami iibiadl. Llmoso lrlran ducami ltligi ismaacldl cllga iibaji asta lmo sientu litro vuvaja lmo litroaiñdlrl dai aa lrlran ducami ltligi ismaacldl iibaji vaicobai litro dai aa lrlran ducami ltligi ismaacldl iibaji lmo coobai dan baivustaama litro —grltlatldai lSuusi.

<sup>24</sup> Daidl lSuusi glnraagidi lmai ñiooqui cuentocldl dai potlatldai:

—Diuusi soicli oodami sai cllga gntatlgitocana. Gomaasi lran ducami aidlsi lmo oodami li tligi cll-

gaducami gldlmlraglrl. <sup>25</sup> Dai gooquirlrl coi lgai lmadu glnriooñiga tai tucarl divia lmo saayudl mslcamai dai tligi saagida li lgai vasoi dai lramu nora.

<sup>26</sup> Dai aidlsi cllgll ltligi dai muuradagai moguucacatadai lvasoi lrlrl. <sup>27</sup> Amaasi iji lriooñigadl dai mll aagidi glaamu dai potlatldai: “Clilodami li aapi tligi cllgaducami. ¿Siaadlrl vuvaja idi vasoi?” astlatldai. <sup>28</sup> Taidl laamudl itlatldai: “Lmoso giñsaayu li gomaasi”, astlatldai. Amaasi lriooñigadl itlatldai: “¿Irlidiprsi isiiimia aatlml dai vooronagi lvasoi?” astlatldai lriooñigadl. <sup>29</sup> “Cho”, astlatldai lgai. “Isvoorona aariml lvasoi vooronan tada aariml ltligi lrlrl. <sup>30</sup> Baiyomavrl dagito vai vllsi baiglduuna vrlai amaasi iimi dai lrlrga voorona lvasoi dai mlida dai gooquirlrl voorona ltligi dai baitua giñtroojogrlrl”, astlatldai laamudl glnriooñiga —tlatldai lSuusi.

<sup>31</sup> Daidl lSuusi glnraagidi lmai ñiooqui cuentocldl sai poduucal maatlna loodami isducatai Diuusi ñiooquidl aipacoga imli oidigi daama dai potlatldai:

—Diuusi soicli oodami sai cllga gntatlgitocana. Gomaasi lrlran ducami istumaasi lrlvueeyi lcaidl lmo uusi ismaacldl lra maasi coravi caidl ismaacldl li lmo oodami gldlmlragana. <sup>32</sup> Goovai lraliducldioma uusi caidl oidigi daama ismaacldl gllsai. Vai gldlrl dai gldlrl mamartai. Dai asta ujuurugi daivli dai ami maamaradlrl coocosatai —grltlatldai lSuusi.

<sup>33</sup> Daidl lSuusi glnraagidi lmai ñiooqui cuentocldl lrlrl sai poduucal maatlna loodami isducatai Diuusi ñiooquidl aipaco imli oidigi daama, dai potlatldai:

—Diuusi soicli oodami sai cllga gntatlgitocana, gomaasi lrlran ducami navaiti ismaacldl vllnagi lmo ooqui vaica muuli tligi tuicami tai copoda. Vllsi tui saagida ii lnavaiti dai poduucal vllsi aipacoga oidigi daama imli Diuusi ñiooquidl —grltlatldai lSuusi.

<sup>34</sup> Vllsi gomaasi aagidi lSuusi loodami cuentocldl dai tomastuigaco mamaatltuldiña lSuusi loodami cuentocldl. <sup>35</sup> Aidlsi poduucal ivuaadana lSuusi poduucal lrdlui ismaacldl ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl istumaasi aagai Diuusi dai pocaiti:

Ñiooquidamu aanl loodami cuentocldl. Aagidamu aanl naanl maasi istumaasi ismaacldl maimaatl tomali lmo oodami mosllgi aanl. Ascaiti Diuusi.

<sup>36</sup> Amaasi lSuusi diosagi loodami dai vaa lmo quiylrl tltai ami miaadlrl guuquiva aatlml mamaatlrldamigadl daidl itlatldai aatlml:

—Glnraagidañi aapi istliya lliidi gocuento lvasoi ismaacldl gml tligi saagida —tlatldai aatlml.

<sup>37</sup> Amaasi lSuusi povai grltlatldai:

—Aanl ismaacsdal viaa lmo swwlicami lrlran ducami lgal ismaacsdal li ltligi. <sup>38</sup> Daidl adlvllrai lrlran ducami loidigi. Daidl ltligi lrlran ducami loodami ismaacsdal glndagito sai Diuusi soicliña iscllga glntatlgitoca lgal daidl lvasoi lrlran ducami lgal ismaacsdal iimia agai mlca siaaco oidaga lDiaavora. <sup>39</sup> Daidl giñsaayu ismaacsdal li lvasoi lrlran ducami lDiaavora. Luoovaragai lrlran ducami silscadl ugitiagi oidigi. Dai lripiioñi ismaacsdal vooroi ltligi lrlran ducami Diuusi tltaañicarudl. <sup>40</sup> Poduucal isduucal lvasoi glvoooro dai glmlmljiroduucal lrlrlrl-duñia agai silscadl ugitiagi oidigi. <sup>41</sup> Aanl ismaacsdal viaa lmo swwlicami ootosamu giñtltaañicaru silmpaidamu lgal vllsi soimaasi ivuaadami dai vllscatai ismaacsdal soimaasi iduiñituldil aa vai lsovai vuvaidana lgal sai camailmadu daraajana lgal ismaacsdal aanl soicli sai clga glntatlgitocana. <sup>42</sup> Dai mlca taiylrl siaaco oidaga lDiaavora ootosamu Diuusi lgal sisuaanldamu lgal dai alil soimaa taatacamu. <sup>43</sup> Amaasi vllscatai ismaacsdal ivueeyi istumaasi Diuusi lrlldi dadadacda agai lgal lrlan duucal tasai mlca siaaco gatlaanli Diuusi glrooga. Clglavrl glntlgito calca istumaasi glnaagidi aanl dai lgljadavurai.

<sup>44</sup> Lgal ismaacsdal lrlldi sai Diuusi soicliña sai clga glntatlgitocana lrlran ducami lclli ismaacsdal tl tumiñi yaasapicami lmo dlvlrlrl, dai lramu yaasa anaasi. Dai baiglilitai imli dai gagara vllsi istumaasi viaacataidai dai gasavllli adlvllrai.

<sup>45</sup> Lgal ismaacsdal lrlldi sai Diuusi soicliña sai clga glntatlgitocana lrlran ducami lmo riicugami ismaacsdal gaagaimi soorl viaa aali ojoodai namlacami. <sup>46</sup> Dai aidlsi tl lmo ismaacsdal viaacataidai lmo odai vaamioma namlacami silvllsi lgal ii lgal dai gagaara vllsi glvustuidaga dai gasavllli lali odai.

<sup>47</sup> Diuusi soicli oodami sai clga glntatlgitocana dai gomaasi lrlran ducami lmo gl vatora vuicarui ismaacsdal dadaitudai lvatora vuudami lgl suudarl dai vuuyi mui naana maasi vatora. <sup>48</sup> Siu duucu suudagi lvatora vuicarui lvatora vuudami bl ajioorai gl suudagi ugidiana dai ami dadarl dai lsovai vuvaidi lvatora clclglgaducsdal dai asarlrl tueeyi dai maigovai suuligai lvatora maiclcclglgaducsdal. <sup>49</sup> Poduucal lrlldiñia agai ugitlcai oidigi. Diuusi tltaañicarudl dadimu dai lsovai vuvaidamu loodami soimaasi ivuaadami dai lgal ismaacsdal camaitlsoimaasi ivuaadami. <sup>50</sup> Dai maigovai suuligamu lsoimaasi ivuaadami taiylrl siaaco oidaga lDiaavora sisuaanldamu lgal dai soimaa taatacamu —glrtatldai lSuusi.

<sup>51</sup> Amaasi lSuusi glrtacacai dai povlrlatldai:

—¿Maatlmls cal aapiml vllsi gomaasi? —glrtatldai lSuusi.

Tai aa noragi aatlml daidl itatldai:

—Ljl tlaanldami —tatldai aatlml.

<sup>52</sup> Amaasi lSuusi glraa noragi dai povlrlatldai:

—Amoco ismaacsdal cl maatl istumaasi aagai judidíu swwlicamigadlrl dai cl maatl lrlrl ismaacsdal gamamaatatluldil aanl isducatai Diuusi soicli oodami sai clga glntatlgitocana lgal gia cabai glnduuduna isaagidagi aa Diuusi ñiooquidl —glrtatldai lSuusi.

<sup>53</sup> Aidlsi naato glraagidi lSuusi lcuento ii abiaadlrl <sup>54</sup> gaamucu siaaco gl lgal. Dai judidíu quiu-  
paigadlrl glaagacai gamamaatatluldil lgal Diuusi ñiooquidl. Taidl loodami camaitl isducatai glntatlgituagi daidl icaiti:

—¿Ducatai istutuidi goovai ismosl clga tltagitodagi daidl ivueeyi goovai istumaasi glglrducami? <sup>55</sup> Idiavrl luusi ivisumadami maradl dai María lrdldl. Dai susuuculidl lrljacovo, dai Osee, dai Simuñi, dai Uudasi. <sup>56</sup> Dai susuuculidl ooqui lrlrl tami glrsaagida oidaga. ¿Siaacoga maí goovai vllsi imaasi? —caiti loodami.

<sup>57</sup> Alil mui naana maasi maatlcatadai lSuusi cascdl baacoican tada loodami lgal vui. Dlmos lSuusi itatldai:

—Vllsi oodami clglaslrl nldiña lmo Diuusi ñiooquituldiadamigadl moslca lgl dlvlrlragadlana oidacami gia maisiaa duutudaiña tomali aaduñd —tatldai lSuusi.

<sup>58</sup> Daidl lSuusi maitidui mui naana maasi glglrducami ami. loodami maivaavoitudaiña lgal cascdl.

**14** Aidl tuigaco lEroodlsi lraigicatadai Galileelrl dai maí istumaasi ivuaadatadai lSuusi. <sup>2</sup> Daidl lEroodlsi aagidi lgal ismaacsdal lmadu daraajatadai dai rotatldai:

—Gooviava lrvuaana ismaacsdal vrapconaitadai loodami dai caduaaca lgal coidadl saagidaiñdrl cascdl viaa lgal guvucadagai daidl ivueeyi naana maasi glglrducami —astatldai lEroodlsi.

<sup>3</sup> lEroodlsi lquioma gatljaitadai mljai blclaiña lVuaana dai maisacarui vuurana cadeenacsdal. lErodiiasi lrguñidcatadai. lErodiiasi lrooñigadlcatadai lPiili lEroodlsi suculidl. Dlmos lEroodlsi lsi glsuculi ooñigadl. <sup>4</sup> Taidl lVuaana itatldai lEroodlsi:

—Maitavlaagai rlslmsiadagi glsuculi Piili ooñigadl —astatldai lVuaana.

<sup>5</sup> Eroodlsi aidl otoma muua llditadai lVuaana dlmos lbllditadai lgal loodami. loodami vaavoitudai islVuaana lrlDiuusi ñiooquituldiadamigadl cascdl.

<sup>6</sup> Dlmos tasagadlrl lEroodlsi idui lgal lmo vagimi dai lmo ali tlji Erodiiasi maradl vaa dai gatuudai lva-  
paidadl vuitari vaidl lEroodlsi alil oojoidi tuudaidadl lali tlji. <sup>7</sup> Daidl itatldai lEroodlsi lali tlji:

—Maatl Diuusi nai gлмаquiagi рlstumaasi giñtañia-gi —astatldai.

<sup>8</sup> Amaasi ii лgai siaaco daacatadai лdлdл taidл лdлdл aagidi istumaasi tañia лgai лEroodлsi. Dai лpamu divia лgai daidl itatldai лEroodлsi:

—Giñmaacañi лmo aasocoliлrл moodл лVuaana is-maacлdл varaconaiña loodami —astatldai лali тji.

<sup>9</sup> Taidл лrai smlicлdл soi гmli. Dлmos caaagiditadai лgai sai maatl Diuusi sai maquia агai лgi istumaasi tañia лgai. Daidл лvapaiddл calcatadai лpл casclдл.

<sup>10</sup> Amaasi gatлjai лEroodлsi mлsai guicutana лVuaana cusivodл амлл maisacariлrл. <sup>11</sup> Boodлrл лmo aasocoliлrл vuaa dai maa лali тji, taidл лali тji maa гdлdл.

<sup>12</sup> Amaasi dada лVuaana mamaatлrdamigadл dai mлл bl лVuaana tuucugadл dai blлcai dai yaasa. Dai gooquiлrл iji siaaco daacatadai лSuusi dai aagidi istumaasi лrлdui.

-----

<sup>13</sup> Aidлsi maí лSuusi gomaasi ii abiaadлrл лmo vaarcuлrл лmarлcлrл siaaco maitiipu oidacami. Dлmos loodami maí isii лSuusi, gooquiлrл iji aali quiquiaifдrл. Dлmos лgai длнлrлpi smli iji. <sup>14</sup> Dai aidлsi тlvai лSuusi vaarcuaiñдrл тл лgai mui oodami dai soigлldan tada лgaicлdл, dai duduaadi лcoococoidadл ismaacлdл vaidaticatadai лgai. <sup>15</sup> Dai aidлsi casi лrunococatadai miaadлrл guuquiva aatлmл лSuusi mamaatлrdamigadл daidl itatldai:

—Casiat urui dai tomali лmaadutai maioidaga tanai. Ootosañi gooodami vai iimлna aali quiquiamu siaaco miaaga vai gasavлdana cuaadagai dai gaugaana —tatldai aatлmл лSuusi.

<sup>16</sup> Taidл лSuusi povлrtatldai:

—Maita viaa goovai isiimiagi. Bibidavurai aapimл —глrtatldai лSuusi.

<sup>17</sup> Tltai aatлmл itatldai:

—Mosлca taama paana dai gooca vatopa viaa aatлmл —tatldai aatлmл.

<sup>18</sup> Taidл лSuusi povлrtatldai:

—Baigovai avлr giñvuaapida —глrtatldai.

<sup>19</sup> Dai amaasi лgai aagidi loodami sai vasoi saagida daraivana. Dai amaasi лSuusi vui лtaama paana dai tai нллvаа тlvаagiамu dai gamamagi dai saasacai глr-maa aatлmл mamaatлrdamigadл тsai taacogidana loodami. <sup>20</sup> Dai vлscatai gauu dai tataascovai. Dai gooquiлrл лmpagi baivustaama dan gooca aasarai susudacami saasaquigadл лpaana лmadu vatopa.

<sup>21</sup> Daidл loodami ismaacлdл gauu лrtaama milicatadai, dai лcovai oоqui dai aali.

-----

<sup>22</sup> Taidл лSuusi глraagidi aatлmл mamaatлrdamigadл тsai тлтidлna vaarcuлrл dai дlgavunлna vaasadлrл лгм суудagi лpлrга isлgai dai лgai dioosaidimi loodami quiaa. <sup>23</sup> Dai aidлsi cadioosagi лgai ii лmo tuvidacamu dai лgi gamamada агai. Dai aidлsi cadidiai-mi лSuusi quiaa лgi daacatadai амллca. <sup>24</sup> Daidл

лvaarcu calлan лsi imлитadai лгм суудagi. Daidл лvaarcu vuidлrл vustai лнлmli dai tai vapañigлi суудagi dai mлл vaarcuaba astлcл. <sup>25</sup> Dai casiaalimodл лSuusi cayoga глraayitadai aatлmл mamaatлrdamigadл mossuudagi daama imлитadai лgai. <sup>26</sup> Dai aidлsi тл aatлmл issuudagi daama imлитadai лgai alil duduaadimu aatлmл dai ijiñia daidl icaiti:

—Gooviava лrлmo suiñali —caiti aatлmл.

<sup>27</sup> Dлmos лSuusi глrñiooqui dai povлrtatldai:

—Maitavлr vuaam лнлiada aanлana. Maitavлr duduaadicuda —глrtatldai лgai.

<sup>28</sup> Amaasi лPiiduru ñiooqui daidl itatldai:

—Tlaanлdami isлraapi giñtlaañiñi isimia aanл suudagi daama dai mллca глajiagi —tatldai Piiduru.

<sup>29</sup> Taidл лSuusi itatldai:

—Giimi tudu —tatldai.

Amaasi тlvai лPiiduru vaarcuaiñдrл dai глаagacai aimлrai суудagi daama dai mлл vuidлrл ajia агai лSuusi. <sup>30</sup> Dai aidлsi тл лgai isalil cavami лнлlimi alil duduaadimu, dai casuudagi uta vaaquimi dai iñia daidl itli:

—Tlaanлdami cлlgacлrл igiñvuousaida —caiti лgai.

<sup>31</sup> Taidл лSuusi otoma bl novidл daidl itatldai:

—Smlicлdл maicлga giñvaavoitudai aapi. ¿Tuipлsi maicлga giñvaavoitudai? —tatldai лgai.

<sup>32</sup> Aidлsi тлтsai vaarcuлrл лPiiduru лmadu лSuusi otoma гллpitu лнлmli. <sup>33</sup> Amaasi aatлmл ismaacлdл vaarcuлrл daraajatadai глrtootopacлdл guuquiva лSuusi vuidлrл daidl itatldai:

—Smlicлdл aapi apлrmaradл Diuusi —tatldai aatлmл.

-----

<sup>34</sup> Dai vaasadлrл дlgavusai aatлmл лгм суудagi dai aayi Genesareta длнлrлrл. <sup>35</sup> Dai aidлsi maí loodami isлgai лrSuusi otoma aagidi vлsi ami длнлrлrл oidacami. Taidл loodami otoma vuaa vлsi лcoococoidadл ami siaaco daacatadai лSuusi. <sup>36</sup> Daidл loodami daañi-mi лSuusi daidl itatldai:

—Gldagitoñi тltai taata aatлmл гlyuucusi tomasi ugidiana гlyuucusi taata aatлmл —tatldai loodami.

Dai vлscatai ismaacлdл taata yuucusidл duduaadicami vii.

-----

**15** Amaasi miaadлrл guuquiva лfariseo лmadu лmamaatлtuldadami Diuusi smlicamigadл siaaco daacatadai лSuusi. Лgai Jerusaleenaifдrл dada, daidl itatldai:

<sup>2</sup> —¿Tuisidл maitivueeyi глmamaatлrdamiga istumaasi глrvituli глrлlqui aaduñicarui dai maitлrлpн duucai vapaconai глнnoonovi siuu duucu gaugia agadagi? —tatldai лgai.

<sup>3</sup> Taidл лSuusi тcacai daidl itatldai:

—¿Tuimлsi aapimл maiлgidi istumaasi ipлidi Diuusi baiyoma лgidi aapimл istumaasi глrvituli глrлlqui aaduñicarui? <sup>4</sup> Mospoduucui icaiti Diuusi: “Siaavлr duutuada глndлdл”, dai pocaiti лpл: “Sioorл maicлga

ñioocadagi glooga silrl gldl vui, lgaí glaagai isdudunucami muaagi”, ascáiti Diuusi. <sup>5</sup> Dłmos aariml pocaitiña sai lmo oodami istutuidi isitłldagi glooga silrl gldl: “Maitan istutuidi isgłnsoiñagi tomali istumaasicldl vłsi istuma viaa aanl lrdiuusi aa duiñdadl vłtarl”. <sup>6</sup> Dai ispotliya lmaadutai mai aariml pocaitiña sai camaiviaa lgaí issoicldagi glooga silrl gldl. Dai poduucái aariml mosgajiaadlrl vipieeyi istumaasi iplidi Diuusi ducami isilrlmo istumaasi maicłlgaducamicagi. Dai baiyoma ivueeyi aariml itumaasi glnviituli glnaaduñcaru. <sup>7</sup> Aariml aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Słlicldl lraavoí istumaasi aagai Isafácaru Diuusi ñiooquituldiadami gldl glnaagaitai aariml dai lgaí ooja istumaasi aagidi Diuusi dai poduucái ooja:

<sup>8</sup> Aariml pocaiti młsai giñsıaa duutudai dai maisıaa giñduutudai.

<sup>9</sup> Gomaasi gia maitlrsıiñi tomali lmaadutai vłtarl. Aariml maigamamaatluldi giññiooqui baiyoma gamamaatluldi aariml istumaasi oodami glnviituli. Ascáiti Diuusi sai ooja Isafácaru.

<sup>10</sup> Amaasi lSuusi aagidi loodami sai miaadlrl guuquivana daidl itłtdai:

—Giñcalcavurai dai clga maatl calca: <sup>11</sup> Tomali lmo istumaasi ismaacldl cueeyi oodami maivapacłi łgitoidadlrl casclđl cuaadagai maisoımaasi iduiñtuldi oodami. Baiyoma łgitoidagadłaiñdłrl vusacłi mui naana maasi soımaascami dai poduucái glnmaatł isilrlsoımaasi ivuaadami —tłtdai lSuusi.

<sup>12</sup> Amaasi aatlml mamaatlrdamıgadł lSuusi mi-aadlrl guuquiva daidl itłtdai:

—¿Maatlrlsı isalı baacoı lfarıseo calcai istumaasi aagai aarı? —tłtdai aatlml.

<sup>13</sup> Dłmos lgaí pınlrtłtdai:

—Tomastuma mamaatluldiaragai istumaasi gamamaatluldiadagi oodami ismaacldl maitlrdiuusi mamaatluldaragadł vłsi gomaasi ugitimu. <sup>14</sup> Dagıtovurai aariml lgaí ismaacldl gamamaatluldi gomaasi. Lgai lran ducami lmoço mainlaadami ismaacldl vaidaquıa lıidi lmai mainlaadami, isvaidaquıa lgaí vłgoocataı sibł dłlcarł suulıgıan tada lgaí —glrtłtdai lSuusi.

<sup>15</sup> Amaasi lPiiduru itłtdai:

—Głraagıdañi aarı istliya lıidi gıoçuento —tłtdai lPiiduru.

<sup>16</sup> Taidl lSuusi itłtdai:

—¿Tomali aariml młsmımaatl cal? <sup>17</sup> ¿Maitamlmaatł aariml sai vłsi cuaadagai ismaacldl cueeyi oodami gavoocłrl varacłi dai gooquırlrl vusacłi?

<sup>18</sup> Dłmos istumaasi aagai oodami lgaí gia gatłgitoidagaiñdłrl vusacłi, gomaasi lgaí dai soımaasi iduiñtuldi oodami. <sup>19</sup> Gatłgitoidagaiñdłrl vusacłi gısoımaasi łgitoidagai casclđl, dai gomuaaragai, dai gıllmadu voidagai aa ooqui, dai gımlsıdaragai, dai goyaatagıdaragai, dai goñiooquıdaragai. <sup>20</sup> Vłsi gomaasi lristumaasi soımaascami. Dłmos isłmo oodami maıvacuanagi glnoonovi poduucái isduucái ivueeyi lfarıseo

sıuu duucu gaugıa agadagi gomaasi maitlrsıoımaasi —glrtłtdai lSuusi.

—

<sup>21</sup> Daidl lSuusi ii abıaadlrl gamu Tiıroamu dai Sıdoonıamu. <sup>22</sup> Tai lmo ooqui Cananeeaiñdłrl divıa sıaaco daacatadai lSuusi dai iñña lgaí daidl itłtdai:

—Tłaanłdami, aanl anvaavoıtudai sai aarı lrdavıcaru cajıudadł ismaacldl lıqui abıaadlrl nlnlrcatadai aatlml daidl lraıcamu aarı. Ali łlıgi giñmara słlicldl soımaa taataca viaacataı lmo Diaavıora tıaañıcarudł. Soıgi głldı dai duaıda —tłtdai looqui.

<sup>23</sup> Dłmos lSuusi maıaa noragi tomali lmo ñiooqui. Amaasi aatlml lSuusi mamaatlrdamıgadł dada dai daañımi daidl itłtdai:

—Ootosañı idi ooqui mosłrgooquırlrl aımlraıña goovai dai iññacaiña —tłtdai aatlml.

<sup>24</sup> Amaasi lSuusi itłtdai looqui:

—Dıuusi giñootı ansai aagıdana aanl lgaí ñiooquıdł mosłca judıdı. Lgai lrlran ducami cañııru sibł iımiadł —tłtdai lSuusi.

<sup>25</sup> Taidl looqui mi-aadlrl clquıva dai gltootonacldl clquıva lSuusi vuidlrl daidl itłtdai:

—Tłaanłdami giñsoiñañı —tłtdai lgaı.

<sup>26</sup> Taidl lSuusi itłtdai:

—Maitavlrl clłgai isłsiadagi oodami glnmaamara tascalıdł dai oıdıadagi googısoı —tłtdai lgaı.

<sup>27</sup> Taidl looqui itłtdai:

—Vaavuava isıjudıdı googısoı glraagai dłmos vłscłrl lgoogısoı cuaadana vłsi istumaasi głslı meesagadłaiñdłrl sosıaacami, casclđl toması maitlrdıdı aanl giñsoiñañı aarı sıvı —tłtdai looqui.

<sup>28</sup> Amaasi lSuusi itłtdai:

—Aarı ooqui alıı clłga vaavoıtudai, casclđl lrlduıñıa agai istumaasi iplidi aarı —tłtdai.

Dai aidł todıan duucái looqui maradł dueeyi.

—

<sup>29</sup> Taidl lSuusi ii abıaadlrl dai ugıdıana daıvusai lglml suudagi dai lmo giıdıan tısaı dai amı daıva. <sup>30</sup> Tai amı aayı mui oodami dai vaidatıcatadai chuchuecogami dai momıoçugami dai mainlñlaadami dai mumıuudugami dai mui naana maasi coococıdadł. Daidl lSuusi lıcasodł abaana tuaa lcoococıdadł tai lgaí duduaadı. <sup>31</sup> Dai poduucái loodami maitł istumaasi gln-tłłgıtuagi tılgacı isłmımuudu ñioocai dai duduaadłcai lmosııucldl lrlrl, dai aıııoorııtai lchuchuecıcldl, dai nlnlaavacai lmainlaadami. Daidl loodami glnaagacai sıaa duutudai glrdıuısgıa.

—

<sup>32</sup> Amaasi lSuusi glrvai aatlml mamaatlrdamıgadł lgaı daidl lrlrtłtdai:

—Soıgiñlııdı aanl idi oodamıclđl caaayı vaıca tasıı istamı giñllmadu daraaja goovai dai maıvıaa istumaıugııgi. Dai maıootısa iñlııdı aanl sai noonıoıgłna

goovai maitaugacai, susuiquituan tada goovai voiyamu —gartatldai lSuusi.

<sup>33</sup> Tltai aatlmml mamaatlrđamigadl itltldai lSuusi: —Ducatai tlgimu aatlmml cuaadagai moslmqui oodami vltarl, dai tami maioidaga tomali lmo oodami —tltldai aatlmml.

<sup>34</sup> Taidl lSuusi povartatldai:

—Mlqui paana viaa aapiml —gartatldai.

Tltai aatlmml itltldai:

—Cuvarachami paana dai chilqui vatopa —tltldai aatlmml.

<sup>35</sup> Tai amaasi lSuusi aagidi loodami sai dlvlrapi daraivana. <sup>36</sup> Dai lgai vui lcuvarachami paana dai lvatopa dai gamamagi dai gooquiril saasarai dai grrmaa aatlmml mamaatlrđamigadl lgai tltai aatlmml taacogi loodami. <sup>37</sup> Tai vllscaitai gauu dai tatascovai. Dai gooquiril lmpagi cuvarachami aasarai ismaacldl baivito. <sup>38</sup> Daidl loodami ismaacldl gauu lrgaacova millicatadai, dai lcovai ooqui dai aali. <sup>39</sup> Dai gooquiril lSuusi dioosagi loodami dai vaarcuirl vaa dai iji aatlmml gamu Magadaalamu.

**16** Taidl lfariseo lmadu lsaduseo mll nlidamu lSuusi mosnlijada llditai astuma duuna lSuusi gaagaitadai lgai isducatai grrilrl vaaajagi dai aagidi saidl iduuna lmo istumaasi glducami Diuusi guvucadadlclldl. <sup>2</sup> Tai lgai aa noragi daidl itltldai:

—Silscadl urunoco vllgicagi icomai aapiml icaitiña sai clgaduca agai tasai. <sup>3</sup> Dai silscadl quiaamoco vllgicagi icomai aapiml icaitiña sai maicmgaduca agai tasai. Aapiml aagaiña lmo istumaasi dai lmamaasi ivuaadana. Clmga maatl nldi aapiml oidigi silscadl duuduquia aagadagi dai silscadl maiduuduquia agadagi dlmos maimaatl nldi aapiml istumaasi lrlvueeyi sivi oidigi daama.

<sup>4</sup> Aapiml sivi oidacami lrsoimaasi ivuaadami dai maivaavoitudadami dai giñtlaanli aapiml isiduñia aanl lmo istumaasi glducami dai poduucal nlijada lldi aapiml sabai aanl lrlCristo ismaacldl nllrla aapiml dlmos maitlmgimu aapiml lmai istumaasi glducami moslcaasi listumaasi glducldl ismaacldl idui Diuusi ootosacai Joonasi gamu Niñiviamu —tltldai lSuusi.

Dai anaasi viaa lgai dai ii.

<sup>5</sup> Dai aidlsi aatlmml lSuusi mamaatlrđamigadl vaas-mocoradlrl dlavusai tlgito ismaivuucaticatadai paana. <sup>6</sup> Amaasi lSuusi povartatldai:

—Gofariseo navaitigadl dai gosaduseo navaitigadl maicmgadu —gartatldai.

<sup>7</sup> Tltai aatlmml grraagacai aipaco grraatagidimi daidl icaiti:

—Maivuucati aatlmml paana casclldl pocaiti goovai —caiti aatlmml.

<sup>8</sup> Taidl lSuusi maí istumaasi aatagaitadai aatlmml dai povartatldai:

—¿Tuimlsi pocaiti mlsai maivuucati paana? Slllicldl maicmga vaavoitudai aapiml. <sup>9</sup> ¿Maitamlsquiaa maatl nldi tomali maitlgito aapiml aidlñsi bibi aanl ltaama mil oodami taama paanacldl mltlmqui aasarai lmpagi saasaquigadl? <sup>10</sup> ¿Tomali maitamlstlgito aapiml aidlñsi bibi aanl lmaacova mil oodami cuvarachami paanacldl mltlmqui aasarai lmpagi saasaquigadl? <sup>11</sup> ¿Ducatai maitlntlgito cal aapiml aidlsi glnaagidi aanl mlsai glnnuucadacana lfariseo navaitigadl dai lsaduseo navaitigadl aanl maiaagaitadai paana? —gartatldai lSuusi.

<sup>12</sup> Amaasi gia maatl cal aatlmml islSuusi maiaagaitadai navaiti paana vltarl baiyoma aagaitadai lgai lmamaatltuldaragadl lfariseo dai lsaduseo sai maicmgadu.

<sup>13</sup> Dai aidlsidl lSuusi aayi Sesarea Filiposi dlvlrirlrl grrtlcacai daidl rrlrtatldai:

—Aanl lrlgai ismaacldl viaa lmo slllicami dlmos loodami, ¿vooxl giñaaagai? —gartatldai lSuusi.

<sup>14</sup> Tltai aatlmml aa noragi daidl itltldai:

—Llmooco pocaiti rlsaidl lrlvuaanacaru ismaacldl vrapaconaitadai loodami, dai aa pocaiti rlsaidl lrlEliiasicaru, dai aa pocaiti rlsaidl lrlJeremiasicaru silrlrl lmai Diuusi ñiooquituldiadamigadl —tltldai aatlmml mamaatlrđamigadl.

<sup>15</sup> Amaasi lSuusi povartatldai:

—¿Dai aapiml mooxl giñaaagai? —gartatldai lSuusi.

<sup>16</sup> Amaasi lSimuñi Piiduru itltldai:

—Aapi arlrlCristo lgai ismaacldl viaa lmo slllicami. Dai aapi lrlDiuusi maradl ismaacldl tomastuigaco oidaga —tltldai lPiiduru.

<sup>17</sup> Taidl lSuusi itltldai:

—Diuusi clmgacrlrl glnldi aapi Simuñi, Joonasi maradl tomali lmo oodami maitlmaatltuli gomaasi moslca Diuusi grrrooga ismaacldl tlvaagiana daja lgai gia grrmaatltuli gomaasi. <sup>18</sup> Dai aanl anglaagidi sai aapi Piiduru aagiada agai oodami ansai aanl lrccl-gacrlrl vuviaadami dai muidutai giñvaavoituda agai dai lgai gia clmgacrlrl vuvaidamu aanl, dai tomasi coiyagi vllscrlrl lmo imidagai lrpmu duduaacamu vllscatai. <sup>19</sup> Dai aanl grrmaaquimu lmo slllicami pai aagida loodami sai sooxl giñvaavoitudagi soiclda aagai sai clmga grrtltlgiticana Diuusi vai poduucal tomasiooxl sooxl maitiñvaavoitudagi aagiditai aapi tami oidigi daama maidagitomu aanl isvaquia lgai tlvaagirlrl dai tomasiooxl sooxl giñvaavoitudagi aagiditai aapi tami oidigi daama lgai gia dagitomu aanl isvaquia tlvaagirlrl —tltldai lSuusi.

<sup>20</sup> Amaasi lSuusi slllicldl grrdaf aatlmml mamaatlrđami sai maiaagidiña tomali lmaadutai silgai lrlCristo.

21 Aidl abiaadlrl lSuusi glaagacai glraagidi aatmla mamaatlrđami sai lġai viaacatađai isimiagi Jerusaleenamu dai sai soimaa taatatulda aġai llatlaanldamigadl judidíu lmmadu lbaitlġuucacami-gadl lrparaali lmmadu lmmamaatluldiadami Diuusi slllicamigadl. Dai glraagidi lSuusi sai lġai muua agaitadađ dmos bovaica tasaicldl lrpmu duaaca agaitadađ. 22 Amaasi lPiiduru lcvovai vaidacai dai vui řiooquimi daidl itlatđai:

—Chu clliodami Diuusi maitirldana dai maitlđagi-tona. Tomali lmo imidagai maitilrlduuna imaasi —tlatđai lPiiduru.

23 Taidl lSuusi ajaco clquiva daidl itlatđai lPiiduru:

—Maitigiřllmadu aimlrda aari Diaavora ġiřsobicli aari. Aari pocaiti sai maitlaagai isivuaadagi aanl istumaasi Diuusi irldi —tlatđai lSuusi.

24 Amaasi lSuusi ponrltlatđai aatmla:

—Islmaadutai ġiřlġiada aliada maitlaagai islġi ġlatġitocagi dai glaagai isvlls tasai baiglđucagi sil-duřiada ġlmuaatuda lġai ġiřvaavoitudaitai daida ġiřlġiadađi. 25 Sioorl ivuaadagi lġi istumaasi irldi-adagi lġai ġia imimu Diaavora lmmadu, dmos sioorl baiglđucagi dai muquiagi ġiřvaavoitudaitai lġai ġia clġacrl vuuusaimu. 26 ĤTumaasi lrsoiři lmo oodami vlltarl isġamaitlagi vllsi istumaasi oidaga oidigi daama vai iibladl imiagi Diaavora lmmadu? Tomali lmaadutai maitistutuidi isġaaanamlquidagi dai clġacrl vuuusiagi. 27 Dai aanl ismaacldl viaa lmo slllicami divimu lmaadu mui Diuusi tlatlaařicarudl dai ġiřooca dadadaquigadl ġrlsicoli dadadaquida aġai. Silscadl diviagi Diuusi lġai nldamu vllscatai ismaacldl lrclġga ivuaadami dai ismaacldl lrmaiclġga ivuaadami. 28 Slllicldl oidaga lmmoco ismaacldl tami ġuuca dai maicoiya aġai asta silscadl tl goovai ismaasca iřagai aanl ismaacldl viaa lmo slllicami silscadl ġatlaanldagi Diuusi lmmadu —ġrltlatđai lSuusi.

17 Daidl lSuusi bonaadami tasaicldl vaidacai lPiiduru lmmadu lJacovo lmmadu lVuaana Jacovo suculidl lmo tlca ġiidiana. 2 Dai ami lSuusi lmarlđui vuitari ġlmamaatlrđamiga. Dai vuivasadl dadadaquitu lrpamaastu tasai, dai yuucusidl clġga tootuatu. 3 Dai todian duucal tl lġai Eliiasicaru lmmadu Moseesacaru vai ġaaatagaitadađ lmmadu lSuusi. 4 Amaasi lPiiduru itlatđai lSuusi:

—Tlaanldami vllsi lrclġgai istami daraaja aatmla isirpliada aari tlati duuři vaica uucusai, lmmoco aari ġvlltarl dai lmai Moseesa vlltarl dai lmai Eliasi vlltarl —astlatđai lPiiduru.

5 Dai quiaa řioocaitadađ lġai tai divia lmo icomai dadadaclđami dai iřna vllscatai ismaacldl ami daraajatadađ. Tai icomiaifđlrl caidatu lmo řiooqui daidl icaiti:

—Idi Suusiava lrġiřmara nai aanl alil oigldai dai baigiřllidi aanl goovaicldl. Lġiadavurai aapiml —ascaiti lřiooqui.

6 Moscalcai lmmamaatlrđami lřiooqui dnlmrari cui-iqui dai alil duduaadimu. 7 Amaasi lSuusi miaadlrl clquiva daidl itlatđai:

—Vaaraġivurai aapiml maitavlrl duduaadimu —astlatđai lSuusi.

8 Dai aidlsi airaco nlllaava lġai camaitl lġai lclclli moslca lġi lSuusi.

9 Dai aidlsi tlaarařimi lġai ġlġiđiaifđlrl lSuusi dai lmmamaatlrđamigadl daidl itlatđai:

—Maitavlrl aġiada tomali lmaadutai istumaasi tl aapiml asta silscadl aanl ismaacldl viaa lmo slllicami caduaacagi coidadl saġiđiaifđlrl —astlatđai lSuusi.

10 Amaasi lmmamaatlrđamigadl tlccacai lSuusi daidl itlatđai:

—ĤTuisidl icaiti lmmamaatluldiadami Diuusi slllicamigadl saidl lEliiasicaru viaacatađai isdiviagi lrlr-ġa isaari? —astlatđai lmmamaatlrđamigadl.

11 Taidl lSuusi aa noragi daidl itlatđai:

—Vaavoava istumaasi aagai lmmamaatluldiadami Diuusi slllicamigadl sai Eliasi viaacatađai islrlrġa diviagi dai baiduřiagi oodami iibladl. 12 Dmos aanl anġlaaġidi sai cadivia Eliasi dai lmmamaatluldiadami Diuusi slllicamigadl maimai dai soimaa taatatul lġai isducatai irldi. Poduucal lrlr loodami sividadl soimaasi ġiřtaatatuldamu aanl ismaacldl viaa lmo slllicami —astlatđai lSuusi.

13 Amaasi lmmamaatlrđamigadl maatl cal islSuusi aagaitadađ lVuaana ismaacldl varaconaitadađ loodami.

14 Dai aidlsi aayi lġai mllca siaaco daraajatadađ loodami lmo clli miaadlrl clquiva lSuusi daidl itlatđai:

15 —Tlaanldami soġi ġlllda aari ġiřmaracldl. Susuiquitlrl lġai dai alil soimaa taatamai. Muiyoco imidagai taiylrl ġlġlsl dai suudarl. 16 Tami vuaari aanl ġlmamaatlrđamiga ismaacldl tami vii tai goovai maitistui isduaidagi —tlatđai lclli.

17 Taidl lSuusi ponrltlatđai:

—Aapiml oodami maivaavoitudadami dai soimaasi ivuaadami catlvrl ġnlmla daja aanl mai aapiml vllscrl maitiřvaavoitudai. Alisl lroojodaragai aapiml. Baigovai avlrl ġiřvuaarpidi ġoali ġllli —ġrltlatđai.

18 Dmos lSuusi aġidi lDiaavora tlaařicarudl dai dagitona lali ġllli dai camailmmadu daacana. Tai lġai vuusai lali ġllliaifđlrl, tai lali ġllli todian duucal du-aadicami vii.

19 Dai ġooquirlrl aatmla mamaatlrđamigadl lSuusi aatagi lġai lġi tlccacai daidl itlatđai:

—ĤTuisidl maitistui aatmla isvuusaidagi lDiaavora tlaařicarudl? —tlatđai aatmla.

20 Taidl lSuusi ponrltlatđai:



—Aapiml maicmlga giñvaavoitudai cascldl. Ismaacldl glnaagidi aanl rvaavoi. Sai iscmga giñvaavoitudadamudai aapiml aidl gia istutiadamudai aapiml isivuaadagi istumaasi tomasi smllicldl sijaiga. <sup>21</sup> Gomaa Diaavora tltlaañicarudl alil sijaiga vuvaidaragai oodamiaiñdrl cascldl avlnacai maitaugacai gamamadagi vai poduucal vuvacil goovai —grrtltldai lSuusi.

<sup>22</sup> Dai aatml mamaatlrddamigadl lSuusi grrlm-paidimi Galileerl taidl lSuusi povrrtltldai:  
—Aanl ismaacldl viaa lmo smllicami mlgiñtalgida aagai aa oodami <sup>23</sup> silgai giñmuaamu dlmos vaica ta-saicldl duaacamu aanl —grrtltldai lSuusi.  
Tltai alil soigrrllli aatml imaasicldl.

<sup>24</sup> Aidlsi aayi lSuusi lmadu aatml Capernauumlr ltimiñsi vuudami lgl qiuuupaigadrl judidiu iji siaaco daacatadai lPiiduru daidl itltldai:  
—¿Glmamaatltldadamiga isgamaacai lrl tumiñsi lgl qiuupai vltarl? —astltldai ltimiñsi vuudami.

<sup>25</sup> Taidl lPiiduru aa noragi daidl itltldai:  
—Ljl —astltldai.  
Amaasi utudama vaacalai lPiiduru quiiylrl lSuusi lrlga ñiooqui daidl itltldai:  
—¿Tuma tltlgitoi aapi? ¿Maacldl oodami taanli lltlaanldami tumiñsi, lgi glnaaduñi sisiblacoga oidacami? —tltldai.

<sup>26</sup> Taidl lPiiduru aa noragi daidl itltldai:  
—Lsibladrl oidacami —tltldai.  
Taidl lSuusi itltldai:  
—Amaasi aaduñdl maitlaagai ismamaacadagi tumiñsi. <sup>27</sup> Dlmos vmscrl maaquimu aanl tumiñsi vai poduucal maibaacuagi ltimiñsi vuudami. Imiñi aapi lgl suudagi ugidiamu dai daituda lmo babaidacarui dai vuusaida lvatora ismaacldl lrlga bliya gobabaidacarui. Lgai vatora tñilrl tlgimu aapi tumiñsi. Ltimiñsi grraimu isgaaanamlquida aanl dai aapi lrl. Vlcaiñi aapi dai mlca aa namlquida —tltldai lSuusi.

**18** Amaasi aatml mamaatlrddamigadl lSuusi mi-aadrl guuquiva dai tlcacai daidl itltldai:  
—¿Silscadl gatlaanldagi aapi vmsi oidigi daama maacldl aatml glmamaatlrddamiga vaamioma gatlaanlda ragai? —tltldai aatml.

<sup>2</sup> Amaasi lSuusi vai lmo ali dai grrsaagida cil, <sup>3</sup> dai povrrtltldai:  
—Smllicldl rvaavoi isaapiml mailma duucal grrtltlgituagi dai camaignrducdl grrlliadagi lran duucal idi ali poduucal gia maiimimu aapiml siaaco tlaanli Diuusi. <sup>4</sup> Poduucal gia lgal ismaacldl vaamioma gatlaanli mlca siaaco gatlaanli Diuusi lrlgal ismaacldl maigrrducdl grrllidi lran duu-

cai idi ali. <sup>5</sup> Tomasioorl soorl vaavoitudai giñma-maatatldaraga dai cascldl oigldai idi ali oodami lgal gia giñoigldai aanl.

<sup>6</sup> Tomasioorl soorl soimaasi iduiñtulda liadagi lmo ismaacldl utudama giñvaavoitudagi sooma lrcmlgal lgal vltarl mscusivuana vulidagi lmo grr mauturui dai grr suudarl daitudagi. <sup>7</sup> Smllicldl maicmlgadl oodami vltarl isoidacagi naana maasi ismaacldl soimaasi iduiñtuldiadagi loodami. Vmscrl oidacamu istumaasi isducatai soimaasi ivuaadagi oodami dlmos soimaasi taatamu lgal ismaacldl soimaasi iduiñtuldiadagi loodami.

<sup>8</sup> Islmaadutai iduñia liadagi lmo istumaasi soimaascami grrnovicldl silrrl gmlcasocldl baiyoma glaagai isproliada lgal ismainovl silrrl mailcaso dai maisiu Diaavora lmadu imiagi. <sup>9</sup> Dai islmaadutai iduñia liada lmo istumaasi soimaascami grrvuur-jicldl baiyoma glaagai isproliada lgal ismaivuuruju. Siooma lrcmlgal isproliada lgal ismaivuuruju dai maisiu Diaavora lmadu imiagi.

<sup>10</sup> Cmlgacrl avlrl nlijada aapiml vmscatai ismaacldl giñvaavoitudagi. Aanl anglnaagidi sai Diuusi tltlaañicarudl ismaacldl tvaagirrl daraaja Diuusi lmadu cmlga nuucada lgal ismaacldl giñvaavoitudai tami oidigi daama. <sup>11</sup> Dai aanl ismaacldl viaa lmo smllicami divia dai cmlgacrl vuvaida iñagai soimaasi ivuaadami lgal lrsibl iimiadl Diuusi vltarl.

<sup>12</sup> Islmaadutai viaacagi lmo sientu cañiiru vai sibl imiagi lmo siaadrl maianaasi viaana lgal lga maaco coobai dan baivustaama dan tustaama dai gaagamuna lsiblimiaadl. <sup>13</sup> Dai istlgiagi smllicldl vaamioma baigrrliatugadagi lgaicldl silgaa ismaacldl maisibl iimiagi. <sup>14</sup> Poduucal lrl Diuusi grrrooga tvaagirrl daja dai lgal maitirllidi isiimiagi Diaavora lmadu tomali lmo ismaacldl giñvaavoitudai.

<sup>15</sup> Islmaadutai soimaasi duñidagi lmai, lgal glaagai isaagidagi lgi lgal sai soimaasi duñi. Dai islgal cmlga baiduñia liadagi ñiooqui aidl gia lrglnaadunumlcamu lgal. <sup>16</sup> Dai islgal maibaiduñia liadagi aidl gia glaagai isvaidaquiagi lmo silrrl gooca glaaduñi vai poduucal oidacana nlijadami ismaitirllidi lgal isbaiduñiagi ñiooqui. <sup>17</sup> Dai isapiaquiaa maibaiduñia liada lgal aidl gia glaagai isaagidagi vmsi lvaavoitudami, dai isapiaquiaa maibaiduñia liada lgal aidl gia glaagai islran duucal nlijadagi lgal ismaacldl maivaavoitudai silrrl lran duucal tumiñsi vuudami.

<sup>18</sup> Dai aanl anglnaagidi sai silscadl aagiada aapiml Diuusi ñiooquidl loodami tomasioorl soorl maitiñvaavoitudagi aagiditai aapiml lgal maidagitomu aanl isvaquiagi tvaagirrl, dai tomasioorl soorl



<sup>15</sup> Daidl aSuusi taata laali moomodl dai gooquirla ii abiaadlra.

<sup>16</sup> Amo glali ii dai ml nlidamu aSuusi daidl itatldai:  
—Mamaatatludadami cl tuigacldl. zTumaasi istutudi aanl isiduñiagi dai vmsclra oidacagi Diuusi lmadu? —tatldai lgai.

<sup>17</sup> Taidl aSuusi itatldai:  
—zTuirlsi cl tuigacldl giñaagai? Alilmadugava cl tuigacami dai lgai lrdiuusi. zIrlidiprsi isimiagi Diuusi lmaadu? ligiditai calca vmsi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidlra —tatldai aSuusi.

<sup>18</sup> Taidl lglali itatldai:  
—zTumaasi lgai? —tatldai.  
Taidl aSuusi itatldai:

—Maitavl gacoodada, dai maitavl googosi glanducamica, dai maitavl galtsiada gavustuidaga, dai maitavl yaatavoaca, <sup>19</sup> dai siaa duutuada glandml dai oigladavurai glnaaduñi poduucal mlsduucal glnoiçldai aapiml lgi —tatldai aSuusi.

<sup>20</sup> Taidl lglali itatldai:  
—Vmsi gomaasi ansiaa duutudai aanl aliducatai abiaadlra. zTumaasi vilga isiduñia aanl? —tatldai lglali.

<sup>21</sup> Taidl aSuusi itatldai:  
—Irlidiprsi isiduñiagi vmsi istumaasi Diuusi iprlidi aidl gia imiñi dai gagaara vmsi rstumaasi viaa dai oida ltumiñi lsoituutuigami dai poduucal viaacamu aapi mui naana maasi tvaagirla dai gooquirla divia dai giñoidatucuda —tatldai aSuusi.

<sup>22</sup> Dai aidl moscal lglali gomaasi alil soiglali dai soiglaliatugai alisi lrglviidacamicatadai lgai cascldl.

<sup>23</sup> Amaasi aSuusi ponrlatldai aatml mamaatlrdami:

—Gia sijaiga isglviiidacami dagituagi isDiuusi soicldagi iscllga glntatlgitocagi. <sup>24</sup> Dai aanl anglnaagidi lrl sai sioma maisijaiga lmo muura vmltar isvaquiagi lmo oi dladlamu sllli islmo glviidacami dagitoagi isDiuusi soicldagi iscllga glntatlgitocagi —glrtatldai aSuusi.

<sup>25</sup> Mosaagai aSuusi gomaasi tltai aatml mamaatlrdami maitl isducatai glrtatlgituagi dai aipaco glrtacacai daidl icaiti:

—zVoora istutuididlo iscllgaccl vvaquiagi? —caiti aatml.

<sup>26</sup> Taidl aSuusi glrvui nllava dai ponrlatldai:  
—Oodami gia maitistutuidi isiduñiagi imaasi dmos Diuusi gia istutuidi isiduñiagi. Diuusi vmsialcatai istutuidi isiduñiagi —glrtatldai aSuusi.

<sup>27</sup> Amaasi lPiiduru itatldai:  
—Tlaanldami, aatml viaa vmsi tltumaasi viaacatadai glويدatucuda lrliditai, ztumaasi viaacamu aatml? —tatldai lPiiduru.

<sup>28</sup> Taidl aSuusi aa noragi dai ponrlatldai:  
—Ismaacldl glnaagidi aanl lrvavoil, silscadl Diuusi utuldagi vmsi istumaasi dai silscadl aanl ismaacldl viaa lmo slllicami gatlaanldagi daacatai

lmo daicarui dadadacldamilrl aapiml lrl ismaacldl giñoidatucudagi gatlaanldamu lrl lchigia maasi daraicarul daraajatai. Aapiml baivustaama dan goocadu dai lmo tlaanldamu Ruvenicaru cajiudadl, dai glmai tlaanldamu Danacaru cajiudadl, dai glmai tlaanldamu Gadacaru cajiudadl, dai glmai tlaanldamu Nefatalicaru cajiudadl, dai glmai tlaanldamu Aseracaru cajiudadl, dai glmai tlaanldamu Isaacaru cajiudadl, dai glmai tlaanldamu Judacaru cajiudadl, dai glmai tlaanldamu Zavulonicaru cajiudadl, dai glmai tlaanldamu Simioñicaru cajiudadl, dai glmai tlaanldamu Benjamiñicaru cajiudadl, dai glmai tlaanldamu Efrañicaru cajiudadl, dai glmai tlaanldamu Manaasesicaru cajiudadl. <sup>29</sup> Dai toma siora siora dagituagi glvustuidaga silrl glaaduñi ivuaadatai giña duiñdaga lgai viaacamu lmo sient vaamioma dai silscadl imiagi lgai idi oidigiañidrl vmsclra oidacamu lgai Diuusi lmadu. <sup>30</sup> Dai mlca siaaco tlaanli Diuusi muidutai ismaacldl vaamioma tlaanli tami, mlca sioma maitlaanldamu dai ismaacldl sioma maitlaanli tami mlca vaamioma tlaanldamu.

**20** Isducatai lrvueeyi silscadl Diuusi soicldagi oodami sai clga glntatlgitocana lrlan duca mi istumaasi idui lmo clli ismaacldl glri viaacatadai dvlmlrai lqui quiaamoco ii lgai dai gaaga agai ripiooñi sai yoovana uvvasi. <sup>2</sup> Dai baidi lgai glripiooñiga lmadu sai lmo coobai piisu aa namlquida agai lmo tasaicldl. Dai otoma ootoi sai mlca gayoovana. <sup>3</sup> Dai laascldioma ii lclli plaasamu dai mlca tl aa oodami mosdaraacami, <sup>4</sup> daidl itatldai: “Iimldavurai dai gaaata duñi giñlslrl dai aanl glnaa namlquidamu silsi clgaducagi”, astatldai. Tai lgai iji. <sup>5</sup> Dai dan duucu lramu ii mslcami dai lrua ootoi aata vvaadami, dai coi glslcal tasai ii lgai dai lrua ootoi. <sup>6</sup> Dai cauruñimodl ii lgai plaasamu dai mlca tl aa oodami ismosdaraaja daidl itatldai: “zTumilsi mosdaraaja lmo tasai dai maitaaata vveeyi?” astatldai. <sup>7</sup> Taidl loodami itatldai: “Tomali lmaadutai maitlrmamacai aa duiñdagai cascldl”, astatldai. Amaasi itatldai mslcami: “Iimldavurai aapiml vmsi dai mlca aata duñi giñlslrl dai aanl glnaa namlquidamu silsi clgaducagi”, astatldai. <sup>8</sup> Dai caalcai siuu duucu glnlpidagi lripiooñi taidl mslcami aagidi lgai ismaacldl tlaanli lripiooñi daidl itatldai: “Baigovai vaidl goata vvaadami dai aa namlquida. Glaagacai aa namlquida lrlga ismaacldl gooquirla glnaaga dai ismaacldl lrlga glnaaga vmsia gooquirla aa namlquida aapi”, astatldai. <sup>9</sup> Amaasi dada lgai ismaacldl gooquirla glnaagacai gaaata dui mlai lmo coobai piisu aa namlqui. <sup>10</sup> Dai gooquirla caa namlquida agai ismaacldl lrlga glnaagacai gaata dui vai lgai ponlñiditadai msi vaamioma aa namlquida agaitadai, mlai lgai lmo coobai piisu aa namlqui lrl. <sup>11</sup> Dai aidlmlsi mosaa namlqui vai lgai ñiooquimi mslcami vui. <sup>12</sup> Daidl

itlatdai: “Goovai ismaacldl gooquirla gnaaga ali lmo oora aata dui mltai vmsclra glrlan lsi aa namlqui dai aatml lmo tasai soimaa taata toifdagai”, astlatdai. <sup>13</sup>Taidl laamudl aa noragi daidl itlatdai ali lmo-co lgi lgai: “Giñaduñi aanl maisoimaasi glvuididi. ¿Maitasilvaavoi ifsaanl gnaagidi sai lmo coobai pi-isu gnaa namlquiada ifagaitadai isgaaata duña aariml giñlmadu? <sup>14</sup>Naa, gnaa namlquidaraga iml-dañi. Aanl irldidi isglrlan lsi maquiagi goovai ismaacldl gooquirla gnaaga. <sup>15</sup>¿Maitisviaa aanl smllicami isidufia giñtumiñsigacldl istumaasi irliadagi? ¿Tuirlasi muuquimudadl caiti aapi nlditai iscllga dui aanl gogaa vmltarl?” astlatdai laamudl. <sup>16</sup>Poduucal ismaacldl loodami soi duu nldi tami oidigi daama vaamioma namlga mlca siaaco tlaanli Diuusi, dmos ismaacldl rollidi isvaamioma namlga tami oidigi daama lgai gia maisii namlacamu siaaco tlaanli Diuusi. Diuusi ñiniooquituldadamigadl aagidi mui oodami saidl istutuidi iscllgaclra vunaquiagi dmos Diuusi chilquai lco vuvaitu —glrtlatdai lSuusi.

<sup>17</sup>Dai lmo imidagai voyamu imlitadai lSuusi catlsadimi Jerusaleenamu daidl lSuusi lcovai glrvai aatml baivustaama dan gooca mamaatardamigadl lgai dai povrtlatdai:

<sup>18</sup>—Aariml nldi tascatlaidimi aatml Jerusaleenlra mlsiaaco giñtlmgida agai aanl ismaacldl viaa lmo smllicami giñtlmgida magai lbaitlguucacamigadl paraali lmadu lmamaatluldiadami smllicami islgai gatlaañimu mlsaidl giñtuaana, <sup>19</sup>dai giñtlmgidamu lgai aa sibladlra oidacami ismaacldl maitlrjudidíu silgai giñparunadamu dai saasasamu giñtuucuga dai giñsiisamu curusiaba. Dai bovaica tasaicldl lramu duaacamu aanl coidadl saagidaifdlra —glrtlatdai lSuusi.

<sup>20</sup>Amaasi lJacovo dai lVuaana lmadu ldldl mi-aadlra guuquiva siaaco daacatadai lSuusi. lJacovo dai lVuaana lrSevedeo maamaradl. Taidl ldldl gl-tootonacldl clquiva lSuusi vuidlra. <sup>21</sup>Taidl lSuusi tl-cacai daidl itlatdai:

—¿Tumaasi aagai aapi? —tlatdai lgai.

Tai lgai itlatdai:

—Silscadl aapi vlsia daama lrgabaitlclaacamicagi giñoigldacai darasa aapi giñmaamara vaidl lrtaalaanldamicana goovai —tlatdai lgai.

<sup>22</sup>Taidl lSuusi aa noragi daidl itlatdai:

—Aariml maimaatl mlstumaasi giñaagidi. ¿Baisituidlna aariml issoimaa taatagi sil soimaa taata ifnagai aanl? —tlatdai lSuusi.

Tai lgai itlatdai:

—Istutuidiatlta —tlatdai lgai.

<sup>23</sup>Taidl lSuusi itlatdai:

—Smllicldl lrvaavoi. Aariml gia soimaa taatamu silsi soimaa taata ifnagai aanl dai vmsclra aanl

maitistutuidi isdaraasagi tlatlaanldami baiyoma lgi Diuusi glrooga daraasamu tlatlaanldami —tlatdai lSuusi.

<sup>24</sup>Aidlsi aatml baivustaama cai gomaasi alil baaco aatml lga gooca glraaduñi vui. <sup>25</sup>Taidl lSuusi glrvai aatml dai povrtlatdai:

—Cl maatl aariml sai ismaacldl maitlrjudidíu saagida lbaitlclaacami glripioofiga duucal nldi glraaduñi dai ismaacldl vaamioma gatlaanli smllicldl tlatlaañicui. <sup>26</sup>Dmos aariml gnaagida maitlaagai isroduucal ivuaadagi baiyoma sioorl lrbaaitlclaacamicagi glaagai issoicldagi vmscatai. <sup>28</sup>Poduucal isduucal ivueeyi aanl ismaacldl viaa lmo smllicami. Aanl gia divia oidigrlra maisiu isgiñsoicldagi aa baiyoma divia aanl dai soicldl ifnagai oodami dai muquia ifnagai vai poduucal clgaclra vuvacna mui oodami —glrtlatdai lSuusi.

<sup>29</sup>Aidlsi vunaquimi aatml Jericooaiñdlra mui oodami ol lSuusi. <sup>30</sup>Vai voi ugidiana daraajatadai gooca mainlplaadami. Dai mai lgai isami daivusai lSuusi dai iifoiqui daidl itlatdai:

—Davi cajiudadl ismaacldl Diuusi maa lmo smllicami soigi glldl aapi aatmlclldl —tlatdai lgai.

<sup>31</sup>Taidl loodami bagaimi sai camaiifnacaifna vaamioma. Dmos lgai vaamioma ifnagai daidl itlatdai:

—Tlaanldami, Davi cajiudadl ismaacldl Diuusi maa lmo smllicami soigi glldl aatmlclldl —tlatdai lgai.

<sup>32</sup>Amaasi lSuusi clquiva dai vai lmainlplaadami dai tlacacai daidl itlatdai:

—¿Tumaasi irldidi aariml isglnduiñda aanl? —tlatdai lSuusi.

<sup>33</sup>Tai lgai aa noragi daidl itlatdai:

—Tlaanldami, nlada lrldidi aatml —tlatdai lgai.

<sup>34</sup>Amaasi lSuusi soiglml lgaicldl dai taata vupuidl. Tai bovasdlra lismaacldl mainlplaitadai istui isnlplavagi dai ol lSuusi.

**21** Aidlsi camiaadimitadai lSuusi Jerusaleenlra aayi Betapagilra miaanai lgiidi siaaco Oliivosi tlgidu, lSuusi ootoi gooca glmamaatardamiga, <sup>2</sup>dai potlatdai:

—Iimivurai ml aali quiquirla ismaacldl mlmo-joro guuca dai alcai tlgimu aariml lmo asñiitu maracami vulicami vlrai uupana dai vuaapa vlgoocai. <sup>3</sup>Dai islmaadutai gnaagidagi mlsai maiuupanana vlrai potlda ansai aanl tlgito dai ansai otoma lramu ootosda ifnagai —tlatdai lSuusi.

<sup>4</sup>Poduucal lrldui saidl lrlduuna ismaacldl aagai Diuusi ñiooquituldadamigadl dai poduucal ooja:

<sup>5</sup>Aagidavurai Jerusaleenlra oidacami dai potlda: “Dañi blriml glraf. Maiglducldl glldi goovai, lmo asñiitu mara daama daitugai”, astlda. Asduucal ooja Diuusi ñiooquituldiadamigadl.



gooquiŕioma gia calma duucaŕi gŕatgito lŕgai dai mŕlca aata duñimu. <sup>30</sup> Taidŕ loogadŕ ii dai mŕl aagidi lŕgŕmai gŕmara dai potŕtŕdai mŕrl. Tai lŕgai itŕtŕdai: “Ljŕl”, astŕtŕdai. Dai maiii. <sup>31</sup> ¿Maacŕdŕ vŕgoocatai idui istumaasi tŕgitocatadai loogadŕ? —tŕtŕdai lŕSuusi.

Tai lŕgai itŕtŕdai:

—Lŕrlŕgadadŕ —tŕtŕdai lŕgai.

Amaasi lŕSuusi itŕtŕdai:

—Ismaacŕdŕ aarl gŕnaagidi lŕvaavoi. Sai ltumiñsi vuudami daidŕ looqui taatacaligami calma duucaŕi gŕntŕtŕgito dai camaisoimaasi ivuaada aagai vaavoitudacai istumaasi aagai lŕVuaana. Diuusi soicŕiña lŕgai sai cŕlga gŕntŕgítocana. Dai aarimŕl gia cho. <sup>32</sup> lŕVuaana ismaacŕdŕ varaŕonaitadai loodami gŕnmamaatŕtŕldi isducatai glaagai isoidacagi mŕtai aarimŕl maiŕlma duucaŕi gŕntŕtŕgito maivaavoitudacai tomasi nŕlidi aarimŕl isŕga a oodami sŕllicŕdŕ vaavoitu. Poduucal aarimŕl maidadagitoi isDiuusi gŕnsoicŕlidi iscŕlga gŕntŕtŕgítocagi aarimŕl.

<sup>33</sup> Calcavurai aarimŕl idi cuento: lŕmo oodami ismaacŕdŕ viaacataidai dŕnŕlŕai li uuvasi dai sicoli curarai daidŕ idui siaaco vuusiadagi uuvasi varagadŕ daidŕ idui mŕrl lŕmo vaaqui tŕcavacami dai abiaadŕlŕ nuucadaca aagai vŕlŕsi gŕlŕsi.

Dai gooquiŕlŕl taajucamicŕdŕl maa gŕlŕsi aa oodami dai mŕlŕcasi ii. <sup>34</sup> Dai alcai yoovaragai ootoi lŕgai chilŕlqui gŕŕipiooñiga sai mŕl taanŕna loodami lŕyoovi silŕlqui alcatadai. <sup>35</sup> Taidŕ loodami vui lŕŕipiooñigadŕ dai saasarai tuucugadŕ lŕmoco, dai lŕmai muua, dai lŕmai maicacarai. <sup>36</sup> Taidŕ laamudŕ vaamioma muiyoma ootoi situcamidŕlŕl taidŕ loodami poduucal idui lŕgaicŕdŕ lŕrl.

<sup>37</sup> Dai mŕl gooquiŕlŕl ootoi lŕgai gŕmara dai rovl lŕlidi itadai: “Goovai gia siaa duutudan taada lŕgai”, asŕllidi.

<sup>38</sup> Amaasi tŕlgacal loodami lŕmaradŕ aŕpaco gŕnaagidi daidŕ icaiti: “Gooviava lŕlŕgai ismaacŕdŕ ajiagai vŕlŕsi vustuidadŕ loogadŕ glaagai tŕsmuaagi dai poduucal aatŕmŕl lŕtutuidacamicamu”, ascŕiti loodami. <sup>39</sup> Dai bli dai dlŕjoi ugidiana vuusaitu dai muua —tŕtŕdai lŕSuusi.

<sup>40</sup> Amaasi lŕSuusi tŕcakai loodami daidŕ itŕtŕdai:

—¿Silŕscadŕ diviagi ltuidacami lŕdŕnŕlŕai istumaasi iduuñimu lŕgai? —tŕtŕdai lŕSuusi.

<sup>41</sup> Tai lŕgai itŕtŕdai:

—Coodamu lŕgai lŕmaicŕlga tuutiacŕdŕl maisoigŕlŕiaracŕdŕl dai taajucamicŕdŕl maaquimu lŕmai gŕdŕnŕlŕaga silŕgai gia cŕlga maacadamu silŕsi aajldagi lŕgai —tŕtŕdai lŕtŕlaanŕdamigadŕ lŕjudidŕ.

<sup>42</sup> Amaasi lŕSuusi itŕtŕdai:

—Aarimŕl cŕl maatl isduucal oojisi Diuusi ñiooquidŕlŕl daidŕ icaiti:

lŕsŕllicami viaacami ismaacŕdŕl daasi aagai Diuusi lŕtŕlaanŕdamigadŕ lŕjudidŕl gajjaadŕlŕl viaa aagai.

Dai lŕgai lŕrlŕgai vaa ismaacŕdŕl vaamioma gatŕlaanŕlda aagai

Diuusi iduñia gomaasi.

Dai gomaasi lŕlŕmo istumaasi cŕlŕgaducamicamu lŕgai vŕlŕtarŕl ismaacŕdŕl vaavoitudagi.

Ascŕiti Diuusi ñiooquidŕlŕl. <sup>43</sup> Cascŕdŕl aarl anglŕnaagidi sai Diuusi camaitŕnsoiña aagai mŕlŕai cŕlga gŕntŕtŕgítocana. Aarimŕl vuidŕlŕl vŕlŕl lŕgai cascŕdŕl. Baiyoma soiña aagai lŕgai sai cŕlga gŕntŕtŕgítocana loodami ismaacŕdŕl lŕgiadagi. <sup>44</sup> Dai sioorŕl giñvui vŕlŕtŕcagi soimaa taatamu dai aarl vui caatŕcamu lŕgai aidŕl gia iimimu lŕgai lŕDiaavora lŕmadu —tŕtŕdai lŕSuusi.

<sup>45</sup> Aidŕsi lŕbaitŕguucacamigadŕ lŕparaali lŕmadu lŕfariseo cai lŕcuento ismaacŕdŕl aa lŕSuusi, dai gŕntŕtŕgítocai silŕgai aagada mŕllidi lŕSuusi lŕcuentocŕdŕl. <sup>46</sup> Dai cascŕdŕl bliya lŕlidi itadai lŕgai lŕSuusi dŕlmos lŕblidi itadai lŕgai loodami. Loodami rovlŕlŕlidi itadai silŕSuusi lŕDiuusi ñiooquituldadamigadŕl.

**22** Taidŕ lŕSuusi aagidi mŕrl lŕmo ñiooqui cuentocŕdŕl daidŕ itŕtŕdai:

<sup>2</sup> —Diuusi soicŕi oodami sai cŕlga gŕntŕtŕgítocana.

Gomaasi lŕlŕran ducami isducatai idui lŕmo raf ismaacŕdŕl idui lŕmo vagimi aidŕsi ooñigai maradŕ.

<sup>3</sup> Ootoi lŕgai gŕŕipiooñiga sai vuaarana lŕvapaadadŕl taidŕ lŕvapaadadŕ maitŕŕli isdadiagi. <sup>4</sup> Tai lŕgai lŕramu ootoi aa gŕŕipiooñiga daidŕ itŕtŕdai: “Aagidavurai giñvapaada sai casi gatŕjai aarl coodaragai giñsosoiga gicoligadŕ dai sai cuaadagai cavŕlŕsi baigŕduu vai otoma baigovai iimŕna idi cunataragŕlŕl”, astŕtŕdai. <sup>5</sup> Dai vapaadadŕl maitŕlŕgi. lŕmoco mŕl nŕlidamu gŕdŕnŕlŕaga dai lŕmai viaacataidai lŕma maasi isnŕlidi. <sup>6</sup> Daidŕ lŕga vui lŕŕipiooñigadŕ lŕraí dai soi vuujimi dai vŕlŕsi coi.

<sup>7</sup> Taidŕ lŕraí alŕl baamu dai ootoi gŕsandaaruga sai mŕl coodana lŕgai lŕgacoodacami dai mŕlmŕidana baabaquidŕ. <sup>8</sup> Amaasi lŕraí itŕtŕdai aa gŕŕipiooñiga:

“Quiaa baigŕduu gocunataragai dai giñvapaada camaiiviaa sŕllicami isdadiagi. <sup>9</sup> Iimŕlavurai caayamu dai vapaada vŕlŕsi mŕsioorŕl tŕlgiagi vai dadana idi cunataragŕlŕl”, astŕtŕdai lŕraí. <sup>10</sup> Taidŕ lŕŕipiooñigadŕ aŕpaco voiyamu iji dai lŕmpagi vŕlŕsi silŕlqui tŕl oodami cŕlga tuutiacami dai maicŕlga tuutiacami dai poduucal suuda ami gŕl tuucavi oodami.

<sup>11</sup> Taidŕ lŕraí vaa dai nŕnlidi gŕlvapaada dai gŕtŕgito tŕl siami claacataidai lŕmoco ismaacŕdŕl maitŕl aadaca yuucusi ismaacŕdŕl maa lŕraí gŕlvapaada sai gŕnaadana cunataragŕlŕl. <sup>12</sup> Daidŕ itŕtŕdai: “¿Ducatai vaa aari maitŕlaadacatai yuucusi ismaasi glaadaŕl cunataragŕlŕl?” astŕtŕdai lŕraí. Taidŕ lŕgai maiñiooqui.

<sup>13</sup> Taidŕ lŕraí itŕtŕdai lŕgai ismaacŕdŕl gabibiditadai: “Vuravurai noonovidŕl dai lŕcasodŕl dai quiidigana daasa siaaco tucagamu siami alŕl soimasi taatacamu goovai dai suaacadamu”, astŕtŕdai lŕraí. <sup>14</sup> Diuusi ñiñiooquituldadamigadŕl aagidi mui oodami saidŕl istutuidi iscŕlŕgacŕlŕl vuvaaquiagi dŕlmos Diuusi chilŕlqui lŕlŕmo vuuvaitu —tŕtŕdai lŕSuusi.

15 Taidl lfariseo iji dai glnaagi sabai aagatudana l'gai l'Suusi l'mo istumaasi vai poduucai viaaca l'gai isducatai gl'pirl'g vuaajagi dudunucami'l'g. 16 Dai casc'adl ootoi lfariseo glnaaduñi l'madu l'moco l'Erood'si aaduñ'dl sai m'l'l aatagidana l'Suusi vai l'gai it'ladai:

—Mamaat'atuldiamai c'l'ga maatl aat'l'm'l sai istumaasi gaaagidi aapi dai gamamaat'atuldi l'v'vaavoi. Dai maivuaam'l alidi aapi oodamic'adl sil'rg'lnv'iipidacami sil'rsoituutuigami l'p'l, mosgamamaat'atuldi aapi istumaasi Diuusi i'p'lidi. 17 Gl'raagidañi: z'c'l'gaisi t'saa nam'lquida aat'l'm'l g'ocuo'ta l'g'l bait'l'claacamigad'l l'romamano chio sio? —t'ladai l'gai.

18 Dal'mos l'Suusi maatl t'l is'l'gai vuurumada aliditadai dai pot'ladai:

—Aapim'l aagai l'mo istumaasi dai l'mamaasi ivueeyi. z'Tuim'si giñ'vuurumada alidi aapim'l?

19 Giñ't'lgidavurai l'mo tumiñ'si ismaac'ad'l'ad'l aa nam'lquidi aapim'l l'cuota l'g'l bait'l'claacamigad'l romamano —t'ladai l'Suusi.

Tai l'gai t'lg'i l'mo tumiñ'si. 20 Taidl l'Suusi most'l dai t'cacai daid'l it'ladai:

—z'Voor'l mood'l dai voor'l t'lt'larad'l tumiñ'si'l'g da-ja? —t'ladai l'Suusi.

21 Tai l'gai aa noragi daid'l it'ladai:

—l'g'l bait'l'claacami mood'l dai t'lt'laragad'lava —t'ladai l'gai.

Taidl l'Suusi it'ladai:

—Maacavurai l'g'l bait'l'claacami istumaasi l'rtu'idad'l dai iduñ'ivurai istumaasi Diuusi i'p'lidi isivuaadagi l'p'l, l'gai l'rg'l bait'l'claacami t'vaagi'l'g dai oidig'l'g l'p'l casc'adl —t'ladai l'Suusi.

22 Amaasi cal l'gai imaasi dai mait'l istumaasi gl'nt'at'gituagi dai dagito dai iji.

23 L'gai vaa t'as'l'g l'moco saduseo iji siaaco daa-catadai l'Suusi. l'saduseo pocaiti sai maioidaga coidad'l duaacarad'l casc'adl pot'ladai l'gai l'Suusi:

24 —Mamaat'atuldiamai, l'Mosees'acaru oojsicami gl'rvii gl's'mlicamiga vai pocaiti sai ismuquiagi l'mo c'l'li dai viaagi gl'oof'iga maiquiaa marat'acai abaana, said'l l'suculid'l l'c'l'li gl'aagai isv'l'nagi l'viuudu dai marat'agi abaana l'sil'g'id'l v'l'tar'l ismaac'ad'l muu.

25 Dai tami gl'rsaagida oidacatadai cuvaracami l'mo sil'ld'g'm'l. Dai l'p'l'g'adad'l ooñ'igai dai muu maiquiaa maamatacai. Tai gooqui'l'g l'g'l'mai v'l'na l'viuudu dai muu l'p'l maiquiaa maamatacai. 26 Tai gooqui'l'g l'g'l'mai v'l'na l'gai vaa ooqui dai muu l'p'l maiquiaa maamatacai. V'l cuvaracami podui dai v'l'si coi maimaamatacai tomali l'maadutai. 27 Dai amaasi muu looqui l'p'l. 28 Dai duduaacacai coidad'l saagidañ'd'l'g. z'Ismaac'ad'l l'rcunad'l'camu looqui v'l'si l'rcuucunad'l'catadai l'gai di? —t'ladai l'saduseo.

29 Taidl l'Suusi aa noragi daid'l it'ladai:

—Maic'l'ga gl'nt'at'gitoi aapim'l maimaat'l'catal is-caiti Diuusi ñ'iooquid'l dai tomali maimaat'l'catal sil'si g'uvucadagai viaa Diuusi. 30 Sil'scad'l duduaacagi coidad'l camaicuucuntada agai tomali maiooñ'tada agai mos'l'p'an ducamicana l'gai Diuusi t'l't'laañ'icarud'l t'vaagi'l'g. 31 Can'lidi aapim'l oojai istumaasi glnaagidi Diuusi sai oidaga duaacaragai coidad'l v'l'tar'l.

32 Tomasi cat'l'v'p'i l'p'l'dui sicoi Avraañ'icaru dai Isaacaru dai Jaco'aru v'l'sc'l'g'l pocaiti Diuusi: "Aan'l an'l'g'Diuusigad'l Avraañ'i dai Isaa dai Jaco dai aa l'p'l", ast'l'ladai Diuusi. L'gai Diuusi l'madu daraaja t'vaagi'l'g. Diuusi l'g'Diuusigad'l ismaac'ad'l cat'l'vaagi'l'g daraaja dai ismaac'ad'l iimia agai t'vaagiamu —t'ladai l'Suusi.

33 Moscal'cai loodami imaasi v'l'sc'at'ai mait'l istumaasi gl'nt'at'gituagi l'Suusi mamaat'atuldara-gad'l'ad'l.

34 Aid'si lfariseo maí sil'Suusi c'l'ga aa noragi l'saduseo tai l'gai mait'l isducatai aa noragidagi lfariseo l'gi gl'p'l'p'agi. 35 Dai l'moco l'gai saagidañ'd'l'g ismaac'ad'l l'rmamaat'atuldadamicatadai Diuusi s'mlicamigad'l vuurumada aliditadai l'gai l'Suusi daid'l it'ladai:

36 —z'Mamaat'atuldadami v'l'si ismaac'ad'l i'p'lidi Diuusi t'sivuaadagi tumaasi vaamioma gl'aagai t'sivuaadagi? —t'ladai l'gai.

37 Taidl l'Suusi it'ladai:

—“O'ig'ladañ'i l'cl'liodami gl'Diuusiga v'l'si gl'ib'l-dac'ad'l dai v'l'si gl'g'uvucadagac'ad'l dai v'l'si gl't'g'i-toidagac'ad'l. 38 Goon'iava l'gai dai siooma gl'aagai isivuaadagi”. 39 Dai gooqui'l'rdad'l baitoma pocaidaga l'p'l: “O'ig'ladañ'i gl'aaduñ'i poduucai p'l'sduucai gl'oig'l'dai aapi l'gi”. 40 Tomasioor'l sioor'l s'mlicad'l l'gidi idi ñ'iooqui l'gai gl'a v'l'sc'l'g'l ivueeyi v'l'si istumaasi aagai Diuusi s'mlicamigad'l'g dai istumaasi aagai Diuusi ñ'iooquituldadamicad'l —t'ladai l'Suusi.

41 Vai quiaa l'mapai guucacatadai lfariseo 42 taidl l'Suusi t'cacai daid'l it'ladai:

—z'Ducatai t'at'gitoi aapim'l voor'l cajjudad'l l'Cristo? —t'ladai l'Suusi.

Tai l'gai it'ladai:

—Dav'icaru cajjudad'lava —t'ladai l'gai.

43 Taidl l'Suusi it'ladai:

—Tuisid'l l'gai vaa Dav'icaru aagai isducatai aagidi Diuusi l'blad'l daid'l icaiti: “l'Cristo l'rgiñ'Diuusiga”. Daid'l Dav'icaru icaiti l'p'l:

44 Diuusi pot'ladai l'Cristo:

“Gl'maaquimu aan'l l'mo s'mlicami ismaac'ad'l vaamioma nam'l'ga.

Dai ug'itudamu aan'l v'l'si ismaac'ad'l gl'vuid'l'g v'l't'cagi”.

Ascaiti Davicaru aagaitai lCristo. <sup>45</sup> ¿Ducatai istutuidi lCristo si lrcajjudadlcagi lDavicaru vai l lgi lDavicaru giñDiuusiga aagai? —tltldai lSuusi.

<sup>46</sup> Dai tomali lmaadutai maitistutuiditadai isaa nor-agidagi tomali lmo ñiooqui dai aidl abiaadlrl vlls-catai l l ldiña istlcacadagi lmo istumaasi.

**23** Taidl lSuusi itltldai loodami dai aatlml ma-maatlrdamigadl:

<sup>2</sup> —Amamaatluldiadami Diuusi smlcamigadl l-lmadu lfariseo rovlñlidi silgai vaamioma clga maatl cal istumaasi ooja Moseesacaru dai silgi lgai viaa smlcami isgamamaatluldiadagi smlcamigadl Moseesacaru. <sup>3</sup> Clgdadu islgiada aapiml dlmos moslcaasi silscadl glñaagiada lgai moslcaasi istu-maasi aagai Moseesacaru dlmos maitivuaada aapiml ismaasi ivueeyi lgai. Lgai aagai lmo istumaasi dai lmamaasi ivueeyi. <sup>4</sup> Pocaiti lgai sai glaagai isiduñiagi mui naana maasi istumaasi dai lgai lgi maitivueeyi isduucal aagai. <sup>5</sup> Lgai alil oojoidi isoojadagi Diuusi ñiooquidl raperpeelirl dai ali cajitlrl daraasaiña dai glncovana vupuraiña dai glñlcana. Lgai maisiaa du-utudai Diuusi mosrovuaadana lgai sai pocaitiña loodami islgai alil siaa duutudai Diuusi. Dai lgai oo-joidi isglñaadadagi yuucusi ismaacldl tltlñldu naanacald ugidiana. Lgi poduucal glñaadaiña sioora siaa duutudagi Diuusi dlmos lmamaatlul-diadami Diuusi smlcamigadl lmadu lfariseo maisi-aa duutudai Diuusi mosglñaadaiña lgai lyuucusi sai pocaitiña loodami islgai alil siaa duutudai Diuusi.

<sup>6</sup> Dai lgai vllscarl gagaagai clclgdudcldioma daraicarui siu duucu gaugia agadagi muidutai dai quiquiupirl. <sup>7</sup> Dai oojoidi siodami cucuaasada glñ-vapanamu dai viaatuldiada cacaayana dai siaa duutu-adagi dai lgai aadlrl maioojoidi ispoduucal ivuaadagi.

<sup>8</sup> Aapiml moslmo aadunumu duucami dai moslca aanl Cristo arglñbaitlclaacamiga cascdl maitlaagai isaagiada aapiml oodami sai siaa glñduutudaiña tltlaanldami duucal. Diuusi glrooga vllsia daama lr-gabaitlclaacami cascdl glaagai isvaamioma siaa du-utuadagi lgai siodami. <sup>11</sup> Ismaacldl soicldagi aa lgai arglducldlcamicamu aapiml glñsaagida. <sup>12</sup> Lgai is-maacldl siooma glducldl glñliadagi lgai gia siooma maitlrglducldlcamicamu dai lgai ismaacldl siooma maiglducldl glñliadagi lgai gia siooma arglducldl-camicamu.

<sup>13</sup> Sil soimaasi taatamu aapiml mamaatluldadami Diuusi smlcamigadl dai aapiml fariseo sil soimaa taatamu aapiml. Aapiml aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Aapiml mamaatluldi oodami Diuusi smlcamigadl dai vllscarl aapiml maitivueeyi istu-maasi Diuusi iplidi. Aapiml mamaatluldadami maitiplidi isDiuusi glñsoicldagi mai clga glñtltlgi-toca aapiml dai aapiml sobicli aa oodami sai maitipli-diña isDiuusi soicldagi vai clga glñtltlgitoca lgai tomasi lgai gia iplidi isDiuusi soicldagi sai clga glñ-tltlgitocana.

<sup>14</sup> Sil soimaasi taatamu aapiml mamaatluldiadami Diuusi smlcamigadl dai aapiml fariseo sil soimaa taatamu aapiml. Aapiml aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. ¿Tuimlasi voopoidi baabaquidl lvpiu-udu? Dai tlvpi gamamadaiña aapiml sai pocaitiña loodami isalil siaa duutudai aapiml Diuusi dlmos maitlrvaaovi. Cascdl aapiml alil soimaasi glñtaatat-uldami Diuusi.

<sup>15</sup> Sil soimaasi taatamu aapiml mamaatluldiadami Diuusi smlcamigadl dai aapiml fariseo. Aapiml aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Aapiml tomasi-aaco ajioorai dai gaagai oodami dai vaavoitulda lliidi glñlran duucal dai silscadl vaavoituda lgai glñl-pan duucal lgai vaamioma soimaasi ivueeyi isaapiml dai aapiml arglñduñi.

<sup>16</sup> Sil soimaa taatamu aapiml. Aapiml mamaatlul-di loodami Diuusi ñiooquidl dlmos tomali aapiml maimaatl istliya lliidi. Dai gamamaatluldi aapiml sai islmo oodami aagadagi isiduñia lmo istumaasi sai is-pocaitiadagi sai smlcldl lrvaaovi istumaasi aagai po-duucal isduucal lrvaaovi isoidaga lgl quiuprai aidl gia maiviaaca isiduñia istumaasi aagai, dlmos is-pocaitiadagi sai smlcldl lrvaaovi istumaasi aagai po-duucal isduucal lrvaaovi isoidaga ooro lgl quiu-urirl aidl gia smlcldl viaaca isiduñia istumaasi aa-gai. <sup>17</sup> Vupuiiruga aapiml dai maimaatl istumaasi Diu-usi iplidi isivuaada aapiml. Vaamioma lrsoiñi lgl quiuprai silooro ismaacldl lgl quiupirl daja. Loro quiuprai lrana daja cascdl siaa duutudi lgai.

<sup>18</sup> Dai aapiml gamamaatluldi lrl sai islmo oodami aagadagi isiduñia lmo istumaasi sai ispocaitiadagi sai smlcldl lrvaaovi istumaasi aagai poduucal isduucal lrvaaovi isoidaga lmo altar lgl quiupirl aidl gia maiviaaca isiduñia istumaasi aagai, dlmos ispocaiti-adagi sai smlcldl lrvaaovi istumaasi aagai poduucal isduucal lrvaaovi isoidaga istumaasi Diuusi daas-daradl laltarl daama aidl gia smlcldl viaaca isiduñia istumaasi aagai. <sup>19</sup> Vupuiiruga aapiml dai maimaatl is-tumaasi Diuusi iplidi isivuaada aapiml. Vaamioma lr-soiñi laltarl siDiuusi daasdaradl. Diuusi daasdaradl laltarl daama daja cascdl siaa duutudi lgai. <sup>20</sup> Islmo oodami aagadagi isiduñia lmo istumaasi dai pocaiti-adagi sai smlcldl lrvaaovi istumaasi aagai poduucal isduucal lrvaaovi isoidaga lmo altar lgl quiupirl dai poduucal aagai lgai vllsi istumaasi oidaga laltarl daama. <sup>21</sup> Islmo oodami aagadagi isiduñia aagai lmo istumaasi dai pocaitiadagi sai smlcldl lrvaaovi istu-maasi aagai poduucal isduucal lrvaaovi isoidaga lgl quiuprai dai poduucal aagai lgai vllsi Diuusi, lgai quiupirl daja cascdl. <sup>22</sup> Islmo oodami aagadagi isiduñia aagai lmo istumaasi dai pocaitiadagi sai smlcldl lrvaaovi istumaasi aagai poduucal isduucal lrvaaovi isoidaga tlvaaagi dai poduucal aagai lgai vllsi Diuusi, lgai tlvaaagirl daja cascdl.

<sup>23</sup> Sil soimaasi taatamu aapiml mamaatluldiadami Diuusi smlcamigadl dai aapiml fariseo. Aapiml aagai lmo istumaasi dai lmamaasi ivueeyi. Vllsi istumaasi viaa aapiml aa oidiña oodami Diuusi aa duiñdadl vll-



tarl asta ivaagi mlasmaacsdal blajai. Cllgadu isoidiada aapiml oodami Diuusi aa duiñdadl vmltarl mltu-maasi viaacagi dlmos maitivueeyi aapiml istumaasi Diuusi iplidi gomaasi gia maicllgadu. Aapiml maicllga oidaga tomali maisoiglñlidi aapiml aacsdal tomali maicllga vaavoitudai aapiml Diuusi ñiooquidl poduucai alil soimaasi ivueeyi aapiml. <sup>24</sup> Aapiml lrl-ran ducami mainlñlaadami ismaacsdal vaidaquia alidi oodami lmarlclrl. Aapiml ivueeyi istumaasi maisi glaagai dai maitivueeyi istumaasi vaamioma glaagai.

<sup>25</sup> Silal soimaasi taatamu aapiml mamaatluldiadami Diuusi slllicamigadl dai aapiml fariseo. Aapiml cll tuutiacami glñvueeyi oodami vuitapi dlmos alil soimaasi ivueeyi aapiml. Llsivucatai dai coimudadl tuutiacatai. <sup>26</sup> Aapiml slllicsdal maicllga maatl cal Diuusi ñiooquidl alisi glaagai isllrllga daanlda aapiml Diuusi vai lgal glñoigllda glñsoimaascamiga dai poduucai camaitarsoimaasi iduucamicamu aapiml.

<sup>27</sup> Silal soimaasi taatamu aapiml mamaatluldiadami Diuusi slllicamigadl dai aapiml fariseo. Aapiml aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Aapiml lrl-ran ducami siaaco glyaasapai coidadl dai alil cllga baiduñisi daamadlrl dai lrana alil sigalnaasi. <sup>28</sup> Po-maasi aapiml alil cllga tuutiacami glñvueeyi oodami vuitapi dai glñtlgitoidaglrl alil soimaasi aagaiña lmo istumaasi dai lma maasi ivuaadana.

<sup>29</sup> Silal soimaasi taatamu aapiml mamaatluldiadami Diuusi slllicamigadl dai aapiml fariseo. Aapiml aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Aapiml ivuididi baabaquidl Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl ismaacsdal coi glñllqui aaduñicarul dai siaaco yaasapai dai glñaaduñicarul coi lrrl aa oodami cll tuutiacami lgal ami daama lsal aapiml yoosigai. <sup>30</sup> Dai pocaiti aapiml: “Isoidacamudai aatlml lquioma aidlsi oida-catadai glrlqui aaduñicarul maisoiña coodamudai aatlml Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl”. <sup>31</sup> Poduucai lgi aapiml aagai mlsidl lrcajjudadl dai lran tuutiga aapiml lgal ismaacsdal coi Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl. <sup>32</sup> Isapiasoimaasi ivuaada aapiml otoma lran lsi glrlrl vmltlcamu aapiml glñllqui aaduñicarul.

<sup>33</sup> Slllicsdal lrsoimaasi ivuaadami aapiml. Aapiml gia maicllgacslrl vunaquimu baiyoma iimimu aapiml mllca siaaco oidaga lDiaavora. <sup>34</sup> Cascdal ootosamu aanl Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl dai oodami sastuduacami, dai mamaatluldiadami. Dlmos aapiml coodamu lmmoco dai aa curusiaba siisilamu dai aa glñvirsamu quiquiurilrl, dai aa soimaa taatatuldamu aali quiquilrl. <sup>35</sup> Dai poduucai aapiml glrlrl vmltlcamu vllsi gosll tuutiacamicadl ismaacsdal glñ-cooditu. Aidlsi abiaadlrl glmuaatu Aveelicaru cll tuigacsdal asta aidlsi glmuaatu Zacarías Berequias maradl lgal ismaacsdal muua lgal lgl quiuupai vuidlrl laltar abaana. <sup>36</sup> Ismaacsdal glñaagidi aanl lrvaavoi. Aapiml sivi oidacami glrlrl vmltlcamu vllsi gomaasicadl.

—  
<sup>37</sup> Aapiml Jerusalemrl oidacami aapiml mlsmaacsdal coodai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl ojoodaicadl, mosll muiyoco imidagai ipliditadai aanl isglñllmpaidagai dai glñnuucadacagil lran duucal ltlacucu lmpaidi glmaamara glaana uta mltai maitlrl aapiml. <sup>38</sup> Dañi aapiml sivi glñdagitomu aanl dai camaitiñtlglimu aapiml lramu asta silscadl aiyagi istuigaco potliya aapiml: “Alil siaa duutudai aatlml ismaacsdal boriml Diuusi guvucadadlscadl” —tlldai lSuusi.

24 Daidl lSuusi vuusai lgl quiuupaigadlaiñdrl ljudidíu dai caimia agaitadai tai miaadlrl guquiva aatlml mamaatlrdamigadl lgal dai aagidi sai alil chigiamaasi lgl quiuupai. <sup>2</sup> Taidl lSuusi glraa noragi dai povlrtlldai:

—¿Ñlidimlsl aapiml vllsi idi? Ismaacsdal glñaagidi aanl lrvaavoi sai tomali lmo odai maiviiya agai lmai daama, vllsi siaa glduuñimu goovai —glrtlldai lSuusi.

—  
<sup>3</sup> Amaasi iji aatlml Oliivosi giidiamu dai ami daiva lSuusi. Moslcaasi lSuusi lmadu aatlml mamaatlrdamigadl lgal ami daacatadai tlai aatlml itltdai: —Aatlml iplidi rllsgraaagida aapi silscadl lrl-duñia agai gomaasi ismaacsdal aagai aapio. ¿Duucatai maatlcamu oodami iscayo divi agai aapi dai cayo ugitimu oidigi? —tlldai aatlml.

<sup>4</sup> Amaasi lSuusi povlrtlldai:

—Glñnuucadacavurai vai tomali lmaadutai maitlrvupuiirumadaíña. <sup>5</sup> Muidutai dadia agai daidi caitiadamu lgal: “Aanl anlrlCristo”, dai muidutai vupuiirumadadamu lgal. <sup>6</sup> Cajiomacamu loodami muiyarlrl cocodi, dai aa cayo glñcocoda lrrl, maitavlrl duduaadicuda gomaasi lrl-duñia agai lrlga, dlmos maiquia aayi cuugatlrl taslrl. <sup>7</sup> Lmo dlñllrlrl oida-cami cocuadamu lmai dlñllrlrl oidacami dai oidacamu biuugigai dai coocodagai aipacoga dai alil cavami givivucudamu lmarlclrl gooidigi. <sup>8</sup> Vllsi gomaasicadl utudama glaagacai soimaasi taatamu oidigi daama oidacami.

<sup>9</sup> Dai amaasi loodami tllgidamu lvaavoitudadami dudunucamirlrl mlsaidl glglña dai coodana. Dai vllsi oidigi daama oidacami clldadamu giñvaavoitudaitai lgal. <sup>10</sup> Silscadl aiyagi amaasi taslrl muidutai camaitiñvaavoitudada agai, dai aipaco glñcldadamu dai aipaco glñtlgladamu dudunucamirlrl. <sup>11</sup> Dai oidacamu mui yaatavogami ismaacsdal pocaitada agai saidl lrDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl dai vupuiirumadadamu mui oodami. <sup>12</sup> Dai slllicsdal oidacamu soimaasi dai cascdal mui oodami camaitlñoigladamu aipacoga. <sup>13</sup> Dlmos lgal ismaacsdal apiagiñvaavoitudadagi silsi uucami oidacagi oidigi daama lgal gia



navacoidadl lmadu. <sup>50</sup> Dai poduucai laamudl diviagi siuu duucu lpiooñigadl siooma mainlnlacacagi dai siuu duucu lgai maimaatlcagi. <sup>51</sup> Dai smllicadl soima taatatuldamu lgai daidl iduuiñimu lgaicadl isducatai lrlvueeyi lgaicadl ismaacsdal aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Amaasi susuaaquimu lgai dai alil soimaasi taata agai.

**25** Isducatai lrlvueeyi silmscadl Diuusi soicldagi oodami sai clga gntlgitocana lrlran ducami istumaasi idui baivustaama aali tatlvi ismaacsdal iimi agaitadai lmo cunataragiamu dai bl iimli gncuucudacaru. Dai lgai ajia agai lnoovio lmarlclrl. <sup>2</sup> Dai taamatai lgai maicmlga gntatlgito dai taamatai lgai alil clga gntatlgito. <sup>3</sup> Lgai ismaacsdal maicmlga gntatlgito maiblcail asaiti istucadl suusudadagi gncuucudacaru siuu duucu caugitiagi asaitigadl lcuucudacarui. <sup>4</sup> Dai lgai ismaacsdal clga gntatlgito lgai gia blcail asaiti istucadl suusudadagi gncuucudacaru. <sup>5</sup> Daidl lnoovio camaiotoma divia sai cavlmscatai smllicadl coocosimu dai coocoi. <sup>6</sup> Sai calran tucarl siba iifla istumaasi saidl icaiti: “Casibldlrl imli lienl lnoovio, mlcavlr vuidlrl aji”, ascaiti. <sup>7</sup> Tai vlmscatai laali tatlvi vaarañi dai baidui gncuucudacaru. <sup>8</sup> Daidl ltaama ismaacsdal maicmlga gntatlgito italdai lgaal ismaacsdal clga gntatlgito: “Glcuucudacaru cayoga tuu glrmaacavurai laalachi asaiti”, astaldai. <sup>9</sup> Sai aa noragi lgai ismaacsdal clga gntatlgito daidl italdai: “Chu, aidl gia maitlraja goovai dai tomali aapiml lrl. Baiyoma avlr iimi aapiml mlca siaaco glgaagarai dai savlda aapiml glnlrtarl”, astaldai. <sup>10</sup> Dai aidlsi utudama mlca gasavldamu lgai lasaiti sai aayi lnoovio. Dai laali tatlvi ismaacsdal clga gntatlgito vaara lnoovio lmadu ami cunataragilrl, dai cuu lcuuparagai. <sup>11</sup> Sai gooquirlrl dada lgaal aali tatlvi daidl icaiti: “Clliodami, clliodami glrcupioquidañi”, astaldai. <sup>12</sup> Sai lgai aa noragi daidl italdai: “Maitanlmaat”, astaldai lgai —taldai lSuusi.

<sup>13</sup> Taidl lSuusi povlrataldai aatml mamaatlrdami: —Cascladl baigavlr gnduca aapiml maitamlaata silmscadl tomali siuu duucu divia iflagai aanl ismaacsdal viaa lmo smllicami.

<sup>14</sup> Silmscadl Diuusi soicldagi oodami sai clga gntlgitocana gomaasi lrlran ducail isduucail idui lmo clli ismaacsdal imia agaitadai lmai dlvlrlriamu dai vai glrlpiooñiga dai maa tumiñsi.

<sup>15</sup> Amoco maa lgai taama mil piisu, dai lglmai goo mil, dai lglmai lmo mil. Lrlrgadagl siooma saituduga cascladl vaamioma mui maa lgai tumiñsi daidl lgaal siooma maisastuduga cascladl vaamioma chichilqui maa lgai tumiñsi. Dai ii lgai lmai dlvlrlriamu. <sup>16</sup> Lpiooñigadl ismaacsdal viaacataidai taama mil piisu gamaitl lrl taama mil piisu ltumiñsicadl. <sup>17</sup> Poduuc-

cail lrl lglmai ismaacsdal viaacataidai goo mil gamaitl lrl goo mil. <sup>18</sup> Tai lgai ismaacsdal viaacataidai lmo mil ii dai lsto ltumiñsigadl glaamu dlvlrlri utal.

<sup>19</sup> Tlrlpicadl lramu divia laamudl dai vai lgai glrlpiooñiga dai maatlca aagai smljlcui gamaitl lmadutai. <sup>20</sup> Lrlrga divia lgai ismaacsdal viaacataidai taama mil piisu dai tglci ltumiñsi ismaacsdal gamaitl daidl italdai: “Giñaamu, aapi giñmaa taama mil piisu dai tami daja lrl taama mil piisu ismaacsdal gamaitl aanl”, astaldai. <sup>21</sup> Taidl laamudl italdai: “Clmgaduava, aapi lrl lmo cl piooñi casclga idui aapi laachicadl sivi gia glmaaquimu aanl glrlrioma. Miaadli dai baigliliada aanl giñlmadu”, astaldai. <sup>22</sup> Tai gooquirlrl ami divia lpiooñigadl ismaacsdal viaacataidai goo mil piisu daidl italdai: “Giñaamu giñmaa aapi goo mil piisu dai tami daja lrl goo mil ismaacsdal gamaitl aanl”, astaldai. <sup>23</sup> Taidl laamudl italdai: “Clmgaduava, aapi arlllmo cl piooñi casclga idui aapi laachicadl sivi gia glmaaquimu aanl glrlrioma. Miaadli dai baigliliada giñlmadu”, astaldai. <sup>24</sup> Tai gooquirlrl ami divia lglmai lpiooñigadl ismaacsdal viaacataidai lmo mil piisu, lgai italdai glaamu: “Giñaamu cl maatl aanl sialil oomaliga aapi dai aa glsituldiña pai aapi mosvudana yoovisicami dai maita aata vueeyi aapi dai vlmsclrl vuuyi tumiñsi. <sup>25</sup> Cascladl glmlblii aanl dai ii dai lsto gltumiñsiga dlvlrlri utal dai tami daja”, astaldai. <sup>26</sup> Taidl laamudl aa noragi daidl italdai: “Aapi lrl lmo piooñi maicml tuigacami dai parlgami camaatcatadai aapi isaa giñsituldi dai ifsaanl mosvuyi yoovisicami dai ismaita aata vueeyi aanl dai vlmsclrl vuuyi tumiñsi. <sup>27</sup> Cascladl siblaco gamaaquimudai aapi gotumiñsi mlsliaaco maitltdamudai simuiyoma vuimudai aanl diviacail”, astaldai laamudl. <sup>28</sup> Daidl italdai lgai lgaal ismaacsdal ami guucacataidai: “Blivurai gotumiñsi dai maaca lgai ismaacsdal viaa baivustaama mil”, astaldai laamudl. <sup>29</sup> “Tomasioorl clga aata vueeyi istucadl Diuusi glroi-di vaamioma viaaca aagai. Dai sioorl maicmlga aata vueeyi istucadl viaa, lgai gia ootoma maiviaaca agai. <sup>30</sup> Dai idi giñpiooñiga maicml tuigacadl vuusaidavurai quidigamu dai poduucail lrl Diuusi ootosamu vlsl lsoimasi ivuaadami mlca siaaco oidacagi lDiaavora sisuaanldamu lgai dai alil soimaasi taata agai”, ascaiti laamudl.

<sup>31</sup> Silmscadl divia aanl ismaacsdal viaa lmo smllicami vlsl giñtlaañicaru lmadu daidl lrraicamu aanl amaasi. Diuusi giñdaasamu baitlclaacami sitlaanldamu aanl vlsl oodami oidigi daama oidacami. <sup>32</sup> Dai vlsl oidacami glnlmpaidamu giñabaana dai lcovai vuvaidamu aanl lvaavoitudadami dai smlsrapadlrl daraasamu dai lsoimaasi ivuaadami oogisrapadlrl poduucail isduucail lmo pastuuru judidlu lcovai vuvaidiña cañiiru sisiivatu saagidaiñdrl. <sup>34</sup> Amaasi aanl ismaacsdal lrrai aagidamu ismaacsdal smlisa padlrl daraaja: “Aapiml ismaacsdal Diuusi glrooga clglacrl nliidi giñlmadu daraajamu dai aanl glnlmaaquimu

sállicami isaapiml giñllmadu tlaanldagi. Aidlsi abi-aadlrl idui Diuusi oidigi aagai sai aapiml gatlaanlda agai aanl iñllmadu. <sup>35</sup> Biuugimu aanl mltaidl imbii. Tonomu aanl mltaidl iñvasiibi suudagi. Aanl aimlraitadai mai aapiml maitiñmaatlcataidai dai vllscarl giñmaa aapiml oigaragai isglnquiiylrl tiñu-uliña aanl. <sup>36</sup> Dai camaiviaacataidai aanl yuucusi mltai aapiml giñmaa yuucusi, dai coococatadai aanl mltai aapiml giñdadiji, dai maisapicatadai aanl mltai aapiml giñdadiji lrl, povlntatlaadamu aanl. <sup>37</sup> Amaasi lvaavoitudadami giñaa noragidamu dai povai iñtldamu: “¿Tlaanldami, vlquidl glnlidi aatml isbiuugimucataidai aapi siaatml glbii? ¿Vlquidl glnlidi aatml istonomucataidai aapi siaatml glvasi-ibi suudagi? <sup>38</sup> ¿Vlquidl daivusai aapi siaatml maitl-maatlcataidai dai vllscarl glmaa oigaragai isglnquiiylrl coi aapi? ¿Vlquidl glnlidi aatml ismaiyyucusu aapi dai glmaa yuucusi? <sup>39</sup> ¿Vlquidl coococatadai aapi dai vlquidl maisapicatadai aapi sigldadiji aatml?” Povai iñtldadamu lvaavoitudadami. <sup>40</sup> Dai aanl aa noragidamu daidl itldamu: “Ismaacldl glnaadidi aanl lrvaaivoi tomastumaasi cllgaducami ismaacldl aapiml giñaađuñi glnvuiididiña aipacoga glnsoiclitai ducami isgomaasi iduñimudai aapiml aan imvll-tarl”, povlntldamu aanl.

<sup>41</sup> Amaasi aanl gl raí, itldamu lgai ismaacldl giñoogisa padlrl guuca: “Iimldavurai aapiml tabi-aadlrl Diuusi maicllgacarl glnlidi aapiml, iimldavurai siaaco tomastuigaco mllcana taí, mllca siaaco baidui Diuusi lDiaavora vlltarl dai lDiaavora tatlaañicarudl vlltarl. <sup>42</sup> Biuugimu aanl mltai maitiñbii, tonomu aanl mltai maitiñvasiibi suudagi, <sup>43</sup> dai glndiviji aanl maiaapiml maitiñmaatlcataidai dai caslclldl maitiñmaa oigaragai isglnquiiylrl giñu-uliña aanl. Dai maiyyucuscataidai aanl mltai maitiñoi yuucusi, coococatadai aanl mltai maitiñdadiji, maisapicatadai aanl mltai maitiñdadiji”, potldamu aanl. <sup>44</sup> Amaasi lgai povaiñtldadamu: “Tlaanldami, ¿vlquidl biuugimu aapi, dai tonomu, dai glndiviji, dai maiyyucusu, dai cooco, dai maisapicatadai simaitl soi aatml?” povaiñtldadamu lgai. <sup>45</sup> Siaanl gl raí aa noragidamu daidl itldamu: “Ismaacldl glnaagidi aanl lrvaaivoi tomastumaasi cllgaducami ismaacldl maitidui aapiml govaavoitudadami vlltarl tomasi maisi glaagai goovai gomaasi maitidui aapiml aanl giñvlltarl”, potldadamu aanl. <sup>46</sup> Daidl lsoimaasi ivuaadami iimia agai siaaco tomastuigaco Diuusi soimaasi taatamitldadamu daidl lcllga tlgitocami iimia agai tlvaaigiamu siaaco oidacamu Diuusi lmadu tomastuigaco —tatlđai lSuusi.

**26** Aidlsi canaato aa lSuusi vllsi gomaasi, lgai povlntatldai aatml mamaatldami:

<sup>2</sup> —Cll maatl aapiml sigoo tasaicldl aiya agai lsiia duudagai ismaacldl pascua tlgidu, siamaasi giñblimu loodami dai mllca iñtllgidamu mlsaidl

giñsiisana curusiaba poduucai iñmuaamu aanl ismaacldl viaa lmo sállicami —gltatldai lgai.

<sup>3</sup> Amaasi lbaitlguucacamigadl lrapaaligadl ljudidíu daidl lmmamaatldiamu Diuusi sállicamigadl lmadu lripiscaligadl ljudidíu Caifási quiddiana tuisicana glnlmpagi. Lgai lrbaitlclaacamigadlcataidai rapaaligadl ljudidíu. <sup>4</sup> Dai vllscatai lgai glnaatagi isducatai yaatagidagi lSuusi dai bljiagi dai muaagi. <sup>5</sup> Daidl icaiti:

—Baiyoma nlllgraca aatml vai daivuñiagi gosiaa duudagai tatlđa bliya aatml vai maitlrvui baacoagi oodami —ascaiti.

<sup>6</sup> Vaidl lSuusi Betaaniarl daacataidai Simuñi quidilrl. lSimuñi llquiomu viaacataidai lmo coocodagai ismaacldl duvaldi gatuucuga dlmos cadueeyi lgai.

<sup>7</sup> Tai ami divia lmo ooqui dai blcatl lmo tucayu alavastrocldl duñisicami suudacami asaiti sigian uvadami sállicldl namllacami. Daacataidai lSuusi mesa abaana taidl looqui tli lasaiti moodlrl. <sup>8</sup> Aidlsi tll aatml lSuusi mamaatldamigadl gomaasi alil baacoi aatml dai aipaco glraatagidimi daidl icaiti:

—¿Istuisidl siaa doodai goovai goasaiti? <sup>9</sup> Cllga glgagaramudai goovai mui tumiñsicldl dai lclldl soiña mudai soitutuigami —caiti aatml.

<sup>10</sup> Vaidl lSuusi cal istumaasi aagai aatml mamaatldamigadl lgai daidl povlntatldai:

—¿Tuimlsi povai nldi aapiml idi ooqui? Gomaasi ismaacldl giñđuñi goovai lrlmo istumaasi cllgaducami. <sup>11</sup> Soitutuigami vllscarl viaacamu aapiml glnsaagida dai aanl gia maisiu vllscarl giñlljadamu aapiml. <sup>12</sup> Idi ooqui giñtli asaiti giñmoosana otoma muquia iñagai aanl casclldl. <sup>13</sup> Ismaacldl glnaagidi aanl lrvaaivoi sai tomasiaacoga siaaco gaagiadagi Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl Diuusi ñiooquidl vllsi oidigi daama gaaagiadamu lrl istumaasi idui idi ooqui sipoduucai vllsi oodami maatlcamu —gltatldai lSuusi.

<sup>14</sup> Tai amaasi lUudasi Iscaliote, lmooco lbaivustaama dan gooca mamaatldamigadl lSuusi ii dai gaaataga lgai lbaitlguucacamigadl lrapaaligadl ljudidíu lmadu, <sup>15</sup> daidl itatldai:

—¿Mllqui giñmaquiagi tumiñsi isglnllgida aanl lSuusi? —astatldai.

Tai lgai aa namllqui lmo coobai dan baivustaama piisu plata. <sup>16</sup> Aidl abiaadlrl lUudasi gaagai isducatai gatllgidagi lSuusi.

<sup>17</sup> Tai aayi lsiia duudagai istuigaco gltllgitoi ljudidíu aidlsi Diuusi cllgacarl vuvaidi Ejiipituaiñdrl. Tai aatml lSuusi mamaatldamigadl miaadlrl guuquiva lSuusi dai tlacaci daidl itatldai:

—Vaacoga iprlidi aapi tɔsbaiduñiagi cuaadagai idi siaa duudagai vɔltarɔ —tɔtɔdai aatɔmɔ.

<sup>18</sup> Tai ɔgai povɔrtɔtɔdai:

—Iimivurai mɔɔca gɔgɔr quiiquidɔrɔ dai aagida ɔɔmɔli ismaacɔdɔ caaagidi aana dai aagidavurai sai aana povaciti sai camiaadimi mɔsɔmɔscadɔ giñmua aagai sai quidiɔrɔ gaugia ragai aatɔmɔ aana ɔmɔmadu aapimɔ idi siaa duudagɔrɔ cuaadagai —gɔrtɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>19</sup> Tɔtɔtai aatɔmɔ mamaatɔrdamigadɔ ɔgai idui isducatai gɔraagidi ɔSuusi dai baidui ɔcuaadagai siaa duudagɔrɔ vɔltarɔ. Idi siaa duudagɔrɔ tɔtɔgitoi ɔjudidui aidɔsi Diuusi ɔɔgacɔrɔ vuvaitu Ejiipituaiñdɔrɔ.

<sup>20</sup> Dai aidɔsi catuca mesa vuidɔrɔ daacataidai ɔSuusi ɔmɔmadu aatɔmɔ ɔbaivustaama dan gooca mamaatɔrdamigadɔ ɔgai. <sup>21</sup> Dai gacuaadatadai aatɔmɔ taidɔ ɔSuusi povɔrtɔtɔdai:

—Ismaacɔdɔ gɔnaagidi aana ɔrvaavoi, ɔmaadutai aapimɔ giñtɔlgida agai ɔdudunucami siɔgai giñmuaamu —gɔrtɔtɔdai ɔgai.

<sup>22</sup> Tɔtɔtai aatɔmɔ alil soigɔrɔmɔli dai aipaco gɔraagidimi dai povacitimi aatɔmɔ.

—Tɔaanɔdami, aana gia cho —tɔtɔdai aatɔmɔ.

<sup>23</sup> Taidɔ ɔSuusi gɔraa noragi dai povɔrtɔtɔdai:

—Ismaacɔdɔ giñmɔmadu gacueeyi ɔgai vaa plaatɔrɔ gooviava ɔgai daidɔ giñtɔlgida agai dudunucami.

<sup>24</sup> Aana ismaacɔdɔ viaa ɔmo sɔmɔlicami ivueeyi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidɔrɔ dɔmɔs siɔ soimaa taatamu gɔɔmɔli ismaacɔdɔ giñtɔlgida agai siooma ɔrɔcɔgacimudai gɔɔmɔli vɔltarɔ ismaivuusaimudai tami oidigi daama —gɔrtɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>25</sup> Amaasi ñioo ɔUudasi ismaacɔdɔ gatɔlgida agaitadai ɔSuusi daidɔ itɔtɔdai ɔgai ɔSuusi:

—Giñmamaatɔtuldiadamiga, aana gia cho —tɔtɔdai ɔgai.

Taidɔ ɔSuusi aa noragi daidɔ itɔtɔdai:

—ɔɔa aapiara —tɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>26</sup> Dai aidɔsi gacuaadatadai aatɔmɔ, taidɔ ɔSuusi bɔi ɔraana dai gamamagi dai saasarai dai gɔrmaa aatɔmɔ mamaatɔrdami daidɔ povɔrtɔtɔdai:

—Ugavurai. Idi ɔrgiñtɔucuga —gɔrtɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>27</sup> Dai bɔi ɔrɔrɔ ɔmo vaasu uuvasi varagadɔ dai gamamadacai gɔrmaa ɔrɔrɔ daidɔ povɔrtɔtɔdai:

—Iivurai idi vɔmɔscatai aapimɔ. <sup>28</sup> Idi ɔrɔrɔn ducami giñmɔrɔ ismaacɔdɔ aastia agai muucucai aana sipoducacai gɔoigɔldamu soimaascamigadɔ, tomasioorɔ sioorɔ vaavoitudagi. Iñsiɔmɔscadɔ muquiaagi vai aastiaagi giñmɔrɔ aidɔ abiaadɔrɔ gɔlaagamɔ goñiooqui utudui ismaacɔdɔ gaaagidi isducatai gaoigɔldi soimascami dai ɔɔgacɔrɔ vuvaiquagi. <sup>29</sup> Dai aana ɔngɔnaagidi ansai camaiymɔda iñagai aana uuvasi varagadɔ asta iñsiɔmɔscadɔ iiyagi utudui aapimɔ gɔnɔmɔmadu mɔɔca siaaco gatɔlaanɔi gɔrooga Diuusi —gɔrtɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>30</sup> Dai canɔmɔcɔi ɔmo Diuusi nɔidadɔ siaa duutudaitai Diuusi, iji aatɔmɔ Oliivosi giidiamu. <sup>31</sup> Taidɔ ɔSuusi povɔrtɔtɔdai:

—Vɔmɔscatai aapimɔ voopoimu dai ɔmɔgi giñdagitomu sivi tucara, povaciti Diuusi ñiooquidɔrɔ: “Dagitomu aana isgɔmuaatudamu pasturu sicañiirugadɔ aipaco iim-

imu”, caiti Diuusi ñiooquidɔrɔ. <sup>32</sup> Dɔmɔs siɔmɔscadɔ ɔrɔpamu duaaca aana ɔrɔrɔga aimu aana Galileeɔrɔ isaapimɔ —gɔrtɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>33</sup> Taidɔ ɔPiiduru aa noragi daidɔ itɔtɔdai:

—Tomasi vɔmɔscatai gogaa voopiagi dai ɔmɔgi gɔdagitugai aana gia maiɔmɔgi gɔdagitugai —tɔtɔdai ɔPiiduru.

<sup>34</sup> Taidɔ ɔSuusi itɔtɔdai:

—Ismaacɔdɔ gɔnaagidi aana ɔrvaavoi sai sivi tucara maiquiaa cuujuicai tacucu aapi vaicojo potɔliya agai ɔrɔsai maitiñmaatɔ —tɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>35</sup> Taidɔ ɔPiiduru itɔtɔdai:

—Tomañsi aapi gɔmɔmadu muu maitanpotɔliyagi iñs-maitamaatɔ —tɔtɔdai ɔPiiduru.

Tɔtɔtai vɔmɔscatai aatɔmɔ potɔi ɔrɔrɔ.

<sup>36</sup> Dai amaasi aayi ɔSuusi ɔmɔmadu aatɔmɔ mamaatɔrdamigadɔ ɔgai ɔmarɔcɔrɔ siaaco Getasemani tɔlgidu taidɔ ɔSuusi povɔrtɔtɔdai:

—Tamiavɔr daraaja naida aana mɔɔca gamamadagi —gɔrtɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>37</sup> Dai vaidacai ɔPiiduru ɔmɔmadu ɔgooca Sevedeo maamaradɔ dai alil soigɔmɔlidi dai camostɔgitocan tada isdadiagi ɔtɔtɔaanɔdami dai bɔmɔquiagi. <sup>38</sup> Daidɔ itɔtɔdai:

—Camuquidan tada aana soigiñliditai. Tanasiavɔr vɔi aapimɔ dɔmɔs maitavɔr coocosi —tɔtɔdai.

<sup>39</sup> Dai baitɔquioma ii dai cupulia voi dɔvɔllɔrapi dai daanɔi Diuusi dai potɔtɔdai:

—Giñooca isbaigaca ismaisii soimaa taata aana dɔmɔs vai maitɔmɔrɔ duuna istumaasi aana iprlidi mɔsɔcaasi istumaasi aapi ipɔldagi —astɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>40</sup> Dai amaasi ɔrɔpamu ii ɔgai mɔɔca siaaco daraajatadai ɔmamaatɔrdamigadɔ vai ɔgai coocɔsɔcatadai, daidɔ potɔtɔdai ɔgai ɔPiiduru:

—¿Maitarɔs istui isnaagagi tomasi ɔmo oora aana giñmɔmadu? <sup>41</sup> Maitavɔr coocosi dai gamamadada vai maisoimaasi gɔnduiñtuldana ɔDiaavora. Aapimɔ iduñia ɔlidi istumaasi Diuusi iprlidi dai vɔmɔscɔrɔ maiquiaa ɔmɔga vaavoitudai casɔdɔ maitivueeyi —astɔtɔdai.

<sup>42</sup> Dai imɔcɔi gamamagi ɔSuusi ɔrɔpamu dai poduucacai gamamagi:

—Giñooca ismaibaigacagi ismaisoima taata aana isducatai cabaidui aatɔmɔ aidɔ gia ɔrɔduuna isducatai aapi ipɔliadagi —asduucacai gamamadai.

<sup>43</sup> Dai otoma ɔrɔpamu ii siaaco daraajatadai ɔmamaatɔrdamigadɔ vai ɔrɔpamu coocɔsɔcatadai alil coocɔsimucataidai ɔgai mossusuligɔi vuupuidɔ. <sup>44</sup> Dai dagito ɔgai dai imɔcɔi gamamagi ɔrɔpamu ɔgai vaa ñiooquicɔdɔ. <sup>45</sup> Amaasi ɔrɔpamu ii ɔgai siaaco daraajatadai ɔmamaatɔrdamigadɔ daidɔ itɔtɔdai:

—Siviavɔr gia coocosi daidɔ gɔniibɔsta. Casiat aayi mɔsiuu duucu giñtɔlgida agai aana ismaacɔdɔ viaa ɔmo sɔmɔlicami. Giñtɔlgida mɔlaagai soimaasi ivuaadamɔ. <sup>46</sup> Vaapaigivurai. Tiimɔda. Casia boodɔrɔ imɔi ismaacɔdɔ giñtɔlgida agai —astɔtɔdai ɔSuusi.

47 Dai quiaa ñioocaitadai lSuusi tai ami divia lUudasi. lAgai lramoco ggraduñi aatmla baivustaama dan gooca mamaatardamigadl lSuusi vai oiditadai mui oodami dai vuucati mamaastai dai uusi. lAgai lrojootosadlcatadai lbaitlguucacamigadl papaaligadl ljudidíu dai lripiscaligadl ljudidíu. 48 Uudasi ismaacldl gatlgida agaitadai lSuusi casi itatldai lquiqoma lAgai loodami:

—Ismaacldl usuriga aanl lgiava lAgai vlrai bli —tatldai lUudasi.

49 Amaasi miaadlrl clquiva lAgai lSuusi daidl itatldai:

—Baiga giñmamaatatluldiadamiga —tatldai lUudasi. Dai usupi.

50 Taidl lSuusi aa noragi daidl itatldai:

—¿Giñaduñi pluma duña agai dai divia? —tatldai lAgai.

Amaasi miaadlrl guuquiva loodami dai bli lSuusi.

51 Amaasi lmaadutai ismaacldl ami guucacatadai Suusi lmadu vuusaitu glcusiru dai iquitl lmo naacald lbaitlclaacami paraali piooñigadl. 52 Taidl lSuusi itatldai:

—Glucuviertaglrl icllsa glcusiru. Vllscatai sioora gacocoadagi cusiruicldl cusiruicldl coimu lAgai.

53 ¿Maitarls maatl aapi iñsaanl istutuidi istaañiagi giñooa lmo soiñi vai lAgai clnga istutuidi isgiñootosdagi mui mil glsandaaruga tlvaagiaiñdlrl? 54 IslAgai giñootosdagi aidl gia camaitlrladuña go ismaacldl aagai Diuusi ñiooquidlrl —tatldai lSuusi.

55 Amaasi lSuusi itatldai loodami:

—¿Tuimlsl dai aapiml dai vuucati uusi dai mamaastai? ¿Dai tuimlsl giñblmquia agai ducami siaanl lramo lslivogamicagi? Vlls tasai glnsaagida daacana aanl lAgai quiuuraigadlrl judidíu dai glnmamaatatluldiña Diuusi ñiooquidl mltai tomali lmo imidagai maimaisapicami giñbli. 56 Dai vllsl gomaasi idui aapiml vaidl lrladuuna isducatai ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl Diuusi ñiooquidlrl —tatldai lSuusi.

Tltai vllscatai aatmla mamaatardamigadl voopoi dai lAgai viaa lSuusi.

57 Tai lAgai ismaacldl bli lSuusi blcai mlca siaaco daacatadai lCaifási. lAgai lrbaitlclaacamigadl rapaaligadl ljudidíu. Ami casi glnlmpaidacatadai lmaatatluldiadami Diuusi slmlcamigadl lmadu lripiscaligadl ljudidíu. 58 Vaidl lPiiduru mosmlcasdlrl oiditadai lAgai baitlclaacamigadl rapaaligadl ljudidíu tuisiquigadlrl ucami dai amaasi vaa dai daiva lsandaaru lmadu dai nlijada aagai istumaasi iduña lAgai lSuusicldl.

59 Taidl llatlaanldamigadl lrapaali lmadu lripiscali vllscatai lvaamioma tlatlaanldamigadl uusi dadaglclldl dudunucami ljudidíu gaagai lmo istu-

maasi istucldl glpirlrl vaaajagi tomasi maitarvaavoi dai poduucal gatlaañia agai muaaragai. 60 Dai vllscarl maitl tomali lmo istumaasi istucldl glpirlrl vaaajagi tomasi muidutai dada dai yaatagi. Dai cuugatlrl dada gooca nlijadami yaatavogami 61 daidl icaiti:

—Gocllli icaiti: “Aanl istutuidi isdaitudagi lAgai quiuurai dai vaica tasaicldl lramu vañigidagi”, caiti gocllli —ascaili gonlijadami.

62 Amaasi lbaitlclaacamigadl lrapaali judidíu clquiva daidl itatldai lSuusi:

—¿Maitarls gaaa noragida agai tomali lmo istumaasi? ¿Tumaasi goovai ismaacldl aagai goovai glvui? —astatldai.

63 Taidl lSuusi maiñioocacai vii. Taidl lbaitlclaacamigadl lrapaali judidíu itatldai:

—Aanl anglaagidi plsaidl glraagidana Diuusi vuitari ismaacldl tomastuigaco oidaga plsabai aapi lrlCristo Diuusi maradl slmlrl cho —astatldai.

64 Taidl lSuusi itatldai:

—Ljl Diuusi maradlana poduucal isducatai aagai aapi. Dai aapiml giñtlgimu aanl ismaacldl viaa lmo slmlcami siDiuusi slmlsa padlrl daacamu aanl dai giñtlgimu aapiml slmlscadl tlvaagiaiñdlrl imlda aanl icomai saagida —astatldai lSuusi.

65 Taidl lbaitlclaacamigadl paraali judidíu saasarai glyuucusi. Alil baamu lAgai calcatai istumaasi aagai lSuusi. Daidl itatldai lbaitlclaacami:

—Gocllli pollidi isrlDiuusi maradl di. Dai vui ñioocai Diuusi camaitlrgito aatmla vaamioma nlijadami. Aapiml cacal isducatai vui ñioocai goovai Diuusi.

66 ¿Tltuma duuna goclllicldl? —astatldai.

Tai lAgai itatldai:

—Glplrlrl caatlcamiva goovai gatlaañivurai muaaragai —astatldai.

67 Daidl loodami sisividimi lSuusi vuivasadl dai capiacarai. Dai aa vuivasana capiacarai. 68 Daidl itatldai:

—Aapi pollidi isDiuusi glmaa lmo slmlcami. Maatlñi toora glgl —astatldai.

69 Vaidl lPiiduru maigovai tuisicana daacatadai tai lmo cusñiirugadl lbaitlclaacamigadl lrapaali ami divia daidl itatldai lAgai lPiiduru:

—Aariara lrl lmadu aimlraiña lSuusi Galileelrl oidacami —astatldai lculñiiru.

70 Dlmos lPiiduru yaatagi daidl itatldai:

—Maitan maatl aanl plsiiorl aagai aapi —astatldai.

71 lPiiduru cavuusaimi maigo quiidigamu, tai lrl lmai lAgai vaa cusñiirugadl tl lPiiduru lrl daidl itatldai ismaacldl ami daraajatadai:

—Gocllli lrl lmadu aimlraiña lSuusi Nasareetlrl oidacami —astatldai lali tlji.

72 Dlmos lPiiduru lramu yaatagi daidl itatldai:

—Maatl Diuusi ismimaatl aanl gocllli —astatldai lPiiduru.

73 Dai laachicldl lAgai ismaacldl ami daraajatadai abaana guuquiva lPiiduru daidl itatldai:

—Smllicldl aapiarl lrlmoco lSuusi mamaatlrdami-gadl lrl. Asta lrapaasi ñioocai aapi lSuusi —astltdai.

<sup>74</sup> Vaidl lPiiduru galñaasi ñiooquimi daidl icaitimi:

—Maatl Diuusi nai aanl maimaatl goslili —ascaiti.

Tai aidl otoma cuujui ltacucu. <sup>75</sup> Taidl lPiiduru tlgito istltdai lSuusi sai maiquiaa cuujuicai ltacucu lgai vaicojo itliya agaitadai sai maimaatl lSuusi. Daidl lPiiduru ii abiaadlrl dai soigldacai sosua.

**27** Dai mosmaasicai vllsi ltltlaanldamigadl lrapaali lmadu lripiscali judidíu glnaatagi isducatai muaagi lSuusi. <sup>2</sup> Dai vulicami blcai lSuusi dai mlm tllgi lPilaato, lgai lrtlaanldamigadl Judeelrl oidacami.

<sup>3</sup> Aidlsidl lUudasi ismaacldl gatllgi lSuusi tll mslcamuaa agaitadai lSuusi alil soigllli dai lma duucal gltllgito. Dai lramu vuidacal vllsi golmo coobai dan baivustaama piisu lbaitlguucacamigadl rapaali judiulíu lmadu lripiscali. <sup>4</sup> Daidl itltdai:

—Alil soimaasi idui aanl gatllgidacal lmo slli maiglrlrl caatlcaml mlsai muaana —astltdai lUudasi.

Dlmos lgai aa noragi daidl itltdai:

—¿Dai gomaasi tumaasi lrglrvltarl aatlml? Aapi lllgi lrglduñi —astltdai.

<sup>5</sup> Taidl lUudasi ami lgl quiurpai lrana suuli ltu-miñsi, dai ii dai glvullji.

<sup>6</sup> Taidl lbaitlguucacami lrapaali lmpagi ltumiñsi daidl itltdai:

—Maibaiga isvllnaida aatlml gogaa tumiñsi ismaacldl gloldi oodami Diuusi aa duiñdadl vltarl. Idi tumiñsi lrganlgladl lllrai casclldl —astltdai.

<sup>7</sup> Dai airaco glnaagi sai lgai tumiñsicldl savlda agai lmo dlvllrai siaaco Aajatadami tllgidu dai ami viaaca aagai siaaco yaasapadagi ismaacldl maitlroidacami ami. <sup>8</sup> Dai Dlvllrai lllrai tllgidu asta sivi ucami. <sup>9</sup> Poduucal lrldui ismaacldl llquioma aagai Jeremiiasicaru Diuusi ñiooquituldiadamigadl daidl icaiti: “Ajudidíu tltlaanldamigadl vuuquia agai golmo coobai dan baivustaama piisu plaata ismaacldl baiga duu dai aa namlquida goslili ismaacldl gatllgi gogllmai slli. <sup>10</sup> Dai lgaicldl gasavlí agai ldlvllrai ismaacldl Aajatadami tllgidu, poduucal isduucal giñaagidi giñtlaanldamiga”, ascaiti Jeremiiasicaru.

<sup>11</sup> Tai vaidacal lgai lSuusi lgl tlaanldami vuitapi tai lgai tlcacal daidl itltdai:

—¿Aapilasi lrraígdal judidíu? —astltdai.

Taidl lSuusi itltdai:

—Vaavuava, ljl —astltdai.

<sup>12</sup> Taidl lbaitlguucacamigadl lrapaali lmadu lripiscali glrlrl vuurpai dlmos lSuusi maiaa noragi tomali lmo ñiooqui. <sup>13</sup> Taidl lPilaato itltdai:

—¿Maitarls cal aapi vllsi goovai mslmaacldl aagai glvui? —astltdai.

<sup>14</sup> Taidl lSuusi vllscarl maiaa noragi tomali lmo istumaasi, dai poduucal lgl tlaanldami maitl istumaasi gltllgituagi.

<sup>15</sup> Vaidl lPilaato dadagitoiña lmo maisapicami aidl siaa duudaglrl lllgi poduucal glviidacatadai lgai isdadagitolldadagi loodami lllgi ismaacldl lrlldadagi lllgi. <sup>16</sup> Vai ami maisacarlrl cuuricatadai lmo slli Baraavási tllgiducami ismaacldl tomasioorl cajiomacatadai. <sup>17</sup> Tai aidl loodami glhlmpagi lPilaato tlcacal daidl itltdai:

—¿Maacldl lrlldi aapiml isdagitua aanl Baraavási silSuusi ismaacldl Cristo aagai? —astltdai.

<sup>18</sup> Lgai maatlcatadai ismoscoimudadl tadacatadai lbaitlguucacamigadl lrapaali dai casclldl gatllgi lSuusi.

<sup>19</sup> lPilaato quiaa daacatadai ldudunucamillrl taidl looñigadl ootosi ñiooqui daidl itltdai:

—Maitiglvarasada aapi goslili cl tuigacami lmadu. Tuucarl tlltllquimi aanl lmo istumaasi soimasi lgai vltarl —asducal ootosi ñiooqui Pilaato ooñigadl.

<sup>20</sup> Dlmos lbaitlguucacamigadl lrapaali lmadu lripiscali avllnaqui loodami sai baiyoma gataanlma mlsdagituagi Baraavási dai sai muaana lSuusi.

<sup>21</sup> Taidl lgl tlaanldami lramu ñioo dai tlcacal loodami daidl itltdai:

—¿Maacldl goovai vlgoocai siooma lrlldi aapiml isglndagitollda aanl? —astltdai.

Tai lllgi aa noragi daidl itltdai:

—Baraavási —astltdai.

<sup>22</sup> Taidl lPilaato tlcacal daidl itltdai:

—¿Dai goSuusi mslmaacldl Cristo aagai ducatai iduuna aanl? —astltdai.

Tai vllscatai aa noragi daidl itltdai:

—Siisañi curusiaba vai poduu muucuna —astltdai.

<sup>23</sup> Taidl lPilaato itltdai:

—¿Tumaasi soimaasi iducami goovio? —astltdai.

Tai lllgi lramu ijiña daidl itltdai:

—Siisañi curusiaba, vai poduu muucuna —astltdai.

<sup>24</sup> Aidl lPilaato catl iscamaitistui loodamicldl cavaamioma galcaititai lllgi, dai gatai suudagi dai gllico vllsi loodami vuitapi daidl itltdai:

—Aanl gia maitlrgiñduñi gosllicldl. Goovai gia maitlrgllrlrl caatlcaml, goovai gia lllgi aapiml lrgllnaa duiñdaga —astltdai lPilaato.

<sup>25</sup> Tai vllscatai loodami aa noragi daidl itltdai:

—Aatlml lmadu lrgllmaamara tllrgllrlrl vlltllcamicagi —astltdai.

<sup>26</sup> Taidl lPilaato dagitoli Baraavási daidl lPilaato gatlljai mlsai glcarsana iquisanaicldl lSuusi dai tllgi loodami sai curusiaba siisana sai poduu muucuna.

<sup>27</sup> Tai gooquiŕra lŕra tlaanldami sandaarugadl vaidacai lSuusi gamu Pilaato quidiamu dai vaí vllsi lSandaaru dai ami siaaco clacatadai lSuusi vllsi sicoli guuquiva. <sup>28</sup> Mltai uupasi yuucusidl lSuusi dai aadi aa yuucusi vlrŕgicami sai lra maascamu lmo raí, <sup>29</sup> dai moo daama daí lmo cooronai uuparaicldl duñisicami dai maa lmo tlvlli smlisa padlra novlra. Daidl gln-tootonacldl guuquiva lSuusi vuidlra dai parunai daidl icaiti:

—Sivi gia tlvli oidacamu aari raígadl ljudidíu —ascaiti.

<sup>30</sup> Dai sisividimi lra dai blvlyi tlvlli dai lgaicldl moodlana glvaí. <sup>31</sup> Dai canaato parunacai lramu uupasi lyuucusi vlrŕgicldl dai lramu aadi lgi yuucusidl. Dai boodlra vaidacai dai mll siisa agai curusiaba sai poduu muucuna.

<sup>32</sup> Dai aidlsi utudama iji lgai abiaadlra vuidlra aayi lmo clli Simuñi tlgiducami Sireñlra oidacami mltai aagidi sai blcaíña lgai lcurusigadl lSuusi.

<sup>33</sup> Dai poduucal aayi mllca siaaco Gólgota tlgidu. Gólgota icaidaga moodl muuquiadl. <sup>34</sup> Dai ami oidi uuvasi varagadl vlnaglcami lmo doadigami alil l-cocami sai lgaicldl palrrioma soimaa taatana. Taidl lSuusi mosdml dai camaitirli isiyagi.

<sup>35</sup> Dai casiasacal curusiaba dmos maiquiaa muu lgai tai gooquiŕra lmlilitudai volao dai poduucal nlida agai isioorai ajia agai yuucusidl lSuusi. Dai poduucal lrldui istumaasi aagai Diuusi ñiooquituldiadamigadl daidl icaiti: “Sai lmlilituda agai volao dai poduucal nlida aagai isioorai ajia gi lyuucusidl”. <sup>36</sup> Dai ami daraajatai nuucada. <sup>37</sup> Dai curusiaba moo daama daí lmo oojai ismaacldl gatljai lPilaato dai aagai mstusidl gatljai muaraagai daidl icaiti: “Idiava lraSuusi, raígadl judidíu”, ascaiti loojai.

<sup>38</sup> Dai abaana lSuusi siisisa gooca lmsivogami lmoco smlisa padlra lmai curusiaba dai lglmai oogisa padlra lmai curusiaba. <sup>39</sup> Dai ismaacldl amui dlavusai galnaasi ñiooqui suuligidi lSuusi dai gidai gln-moomo, <sup>40</sup> daidl itatldai:

—Epa aari rlmaacldl dadaitudai lgl quiuupaigadl ljudidíu dai vaica tasaicldl ivueeyi lramu clgacrlra iglvuusaida aari lgi. Siaari lrdiuusi maradl tvañiñi bocurusiaiñdrlra —astatldai.

<sup>41</sup> Poduucal lra parunai lbaitlguucacamigadl lrapaali lmadu lmamaatatuldiadami Diuusi smllicamigadl lmadu lfariseo lmadu lripiscali dai airpaco gl-naagidi daidl icaiti:

<sup>42</sup> —Clgacrlra vuvaitu goovai aa dai goovai lgi gia maitistutuidi isclgacrlra glvuuaidagi. Issmllicldl lrvavoi islŕra lrglraifa aatml judidíu vai tvanlra curusiaiñdrlra ltaí poduucal vaavoituda aatml lra. <sup>43</sup> Goovai ponllidi siDiuusi nuucada. SiDiuusi smllicldl oigldai clgacrlra vuusaidana tuduidl sivi. Gocaasi glraagidi goovai saidl lrdiuusi maradl —ascaiti lgai.

<sup>44</sup> Dai asta lmsivogami ismaacldl cucurusiaba siisipapicatadai ami sonuana lSuusi galnaasi ñioocai lgai vui vllsi.

<sup>45</sup> Dai dan duucu vllsi oidigi tucapi vii vaic oora.

<sup>46</sup> Dai aidl coi glmlco glglra iifña lSuusi daidl icaiti: —Eloi, Eloi, lama sabactani —ascaiti. Asmaacldl itliya lidl giñDiuusiga, giñDiuusiga ztuirli giñdagito? astliya lidl.

<sup>47</sup> Dai lmmoco ismaacldl ami daraajatadai cal isrocail lgai daidl icaiti:

—Dañi vapaidi goovai ldiuusi ñiooquituldiadamigadl Eliasi —ascaiti.

<sup>48</sup> Tai otoma lmaadutai mll dai bli lmo visicoli dai vadlitu uuvasi varagadl lcocamicldl dai lmo tootocami cuuglra daí lvisicoli dai miaadlra dadasdi lSuusi sai visiusuna. <sup>49</sup> Dmos aa itatldai:

—Tldagito sabai diviana Eliasi dai clgacrlra vuusaidana —astatldai.

<sup>50</sup> Taidl lSuusi glglra iifña dai muu. <sup>51</sup> Vaidl lgl icusi ismaacldl lgl quiuupaigadlra judidíu sagilcatadai lran lsi covocami lmo sueeyi dai lraana sml sarai tlcavidlra abiaadlra mltana ucami. Dai dlvlrai gi-givuli dai ooodai taatarai. <sup>52</sup> Daidl glcuucupioo siaaco yaasapicatadai lcoidadl dai mui oodami ismaacldl vaavoitudaitadai Diuusi duduaca lcoidadl saagidaiñdrlra. <sup>53</sup> Dai caduaacacal lramu lSuusi coidadl saagidaiñdrlra daidl lгаа vllsi vuvaja coidadl saagidaiñdrlra dai mll Jerusaleenlra vaara tai mui oodami tml.

<sup>54</sup> Tai amaasi llaanldamigadl sandaaru lmadu lгаа ismaacldl nuucadacatadai lSuusi aidlsi tml lgai isgigivuli dlvlrai dai tml vllsi ismaacldl lrldui smllicldl duduaadimu, daidl icaiti:

—Baivaavoi idi clli smllicldl lrdiuusi maradlcatadai ismaacldl tlvai tvaagiaiñdrlra —ascaiti.

<sup>55</sup> Dai ami guucacatadai mui ooqui mllcasdrlra nliditadai lra ismaacldl Galileeiñdrlra oidatucuitadai lSuusi dai soiclitadai. <sup>56</sup> Lgai saagida daraajatadai María Madaliña, dai María Jacovo dmdl dai Osee dmdl, dai Zevedeo maradl dmdl.

<sup>57</sup> Dai caurui tai ami divia lmo clli glviidacami Osee tlgiducami. Lgai lraArimateelra oidacami, lgai lrvavoitudadami lSuusi lra. <sup>58</sup> Dai amaasi lgai nlidamui lPilaato dai taí lSuusi tuucugadl. Taidl lPilaato gatljai mljai tlgidana. <sup>59</sup> Dai tvañdacai lSuusi ami curusiaiñdrlra dai lmo icusi maitucuracamirlra biisa.

<sup>60</sup> Daidl lOsee casi gatljaitadai coocodagai lmo vuvana mljai ami yaasana simscadl muquiagi lgai dmos lSuusi ami tml lgai. Dai cacuupacal lquitaagiña lmo gl odaicldl daivunu ii. <sup>61</sup> Vai ami daacatadai lMaría Madaliña lmadu lglmai María siaaco yaasapicatadai lSuusi sonuana.



62 Aidl lrltasai catadai istuigaco baivuaadana l'gai vllsi dai siaadiqui l'riblstaragaicatadai istuigaco maitistuma vuaadana l'gai. Dai siaadiqui lbaitl'guuca-camigadl l'rapaali judidíu, l'madu l'fariseo mll nli-damu l'Pilaato 63 daidl itl'ldai:

—Tl'gito aatlml l'yaatavogami Suusi aidlsi quiaa oidacatadai l'gai iscaititadai sai vaica tasaicldl duaaca agaitadai l'gai coidadl saagidaiñdrl. 64 Cascldl gatlaaifiñi mlsai cl'ga nuucadacana mllca siaaco yaasari l'Suusi vaica tasai uucami vai poduucai maid-adana l'Suusi mamaat'rdamigadl tucarl vai maibl'na l'tuucugadl vai gooquirl'rl maiprocail'ada l'gai iscadu-aaca. Dai poduucal'rgooquirl'rdadl yaatagi vaamioma maic'lgaducagi sil'tuucamidrl —astl'ldai.

65 Daidl l'Pilaato itl'ldai:

—Moguuca giñsandaaruga. Vaidacai aapiml dai mllca siaaco cayaasa l'Suusi cl' bai duñia isitutuidi di vai poduucal' maibl'na l'muuquiadl —astl'ldai l'Pilaato.

66 Dai iji dai mll cl'ga baidui siaaco yaasapicatadai l'Suusi dai seeracldl bidasa dai ami seeraba daí l'seeyogadl l'gll baitl'cl'aacamigadl l'romamano. Vai ami daraajatadai l'sandaaru l'rl.

**28** Dai cadaivunucai liblstaragai tasl'rl dai ca-maasimi oidigi tumiñoco daidl l'María Madaliña l'madu l'gl'mai María iji mllca siaaco yaasapicatadai l'Suusi. 2 Tai todian duucal'gigivuli d'vll'rai, l'mo Diu-usi t'laañicarudl t'v'ai t'vaagiaiñdrl'rl cascldl. Dai al-cai mllca siaaco yaasapicatadai l'Suusi maigovai daitu lodai istucldl cuupicatadai l'gai dai daama daiva lodai. 3 Dadadacli l'gai l'ran duucal'rl'rdocldami dai yuucusidl l'ran l'si tootuaja cl'vai. 4 Most'lgacai l'sandaaru l'Diuusi t'laañicarudl giigivuli duduaadimucal' dai camoscoidadl duucal'vii. 5 Dai amaasi l'Diuusi t'laañicarudl itl'ldai looqui:

—Maitavl'rl duduaadicuda. Aanl cl'ga maatl isgaa-gai aapiml l'Suusi ismaacldl curusiaba gl'siisatu. 6 Dai l'gai maitiipu tami casiat duaaca isduucal' aagaitadai l'gai. Baigovai avl'rl iimi dai ñlida siaaco caatl'catadai l'gai. 7 Iimldavurai otoma dai mll aagida l'mamaat'rdamigadl iscaduaaca l'gai coidadl saagidaiñdrl'rl dai sivi imia agai l'gai gl'nbaitl'qui Galileeamu dai ami t'lgimu aapiml. Goovai l'rvllsi ismaacldl gl'naagida iñagai aanl —astl'ldai.

8 Taidl looqui otoma iji abiaadl'rl baigl'nl'iatugai dai duduaadimutugai. Dai voopoigi dai mll gl'raagida agai aatlml mamaat'rdamigadl l'Suusi vllsi istu-maasi aagidi l'Diuusi t'laañicarudl. 9 Dai aidlsi voopoigitadai l'gai tai vuidl'rl aayi l'Suusi dai viaatuli. Tai l'gai abaana gl'ntootonacldl guuquiva l'Suusi dai siaa duutuli dai taata l'casodl. 10 Tai l'gai itl'ldai:

—Maitavl'rl duduaadicuda. Iimivurai dai mll aagida giñ'aaduñi vai iiml'na Galileeamu dai ami giñ't'lgimu l'gai —astl'ldai.

11 Aidlsi looqui gamu iiml'itadai taidl l'sandaaru chil'qui caayamu iji dai aagidi lbaitl'guucacamigadl l'rapaligadl l'judidíu vllsi istumaasi l'rl'ldui. 12 Taidl lbaitl'guucacamigadl iji dai mll aatagi l'gai l'ripiscali l'madu dai n'lida aagai isducatal' iduñiagi. Dai gooquirl'rl aa naml'qui l'gai mui tumiñsi l'sandaaru 13 daidl itl'ldai:

—Aagidavurai aapiml situcarl coocosl'catadai aapiml sai dada l'Suusi mamaat'rdamigadl dai bl'cai l'tuucugadl l'Suusi. 14 Isl'gll t'laanldami maatia goovai aatlml atlbai duñiagi l'gai l'madu cascldl maitl'sil'nduñia l'gai —astl'ldai.

15 Taidl l'sandaaru vui l'tumiñsi dai iji dai mll aagidi istumaasi aagidi l'gai. Dai poduucal' aagai l'judidíu asta sivi ucami.

16 Dai poduucal' iji aatlml baivustaama dan l'moco mamaat'rdamigadl l'Suusi gamu Galileeamu l'mo quidiidamu siaaco aagai l'Suusi. 17 Dai aidlsi t'v' aatlml l'Suusi siaa duutuli d'l'mos l'moco gl'raaduñi maicll-ga vaavoitudaitadai. 18 Taidl l'Suusi abaana cl'quiva aatlml dai povl'rtl'ldai:

—Aanl via l'mo s'vll'icami dai vaamioma gatlaanli t'v-vaagil'rl dai tami oidigl'rl. 19 Iimldavurai aapiml dai aagida oodami vllsi oidigl'rl oidacami sai al'lsi gl'aa-gai isvaavoitudai iñsaanl l'rl'cl'lgac'rl vuvliadami dai poduucal' l'rgiñ'mamaat'rdamicagi. Ismaacldl vaavoitudai l'gai gl'ia varaconavurai Diuusi gl'rooga guvucadadl'cl'ldl dai giñ'guvucadagacldl, aanl l'rdiuusi maradl, dai Diuusi l'bladl guvucadadl'cl'ldl vai poduucal' maatiagi aa iscavaavoitudai l'gai. 20 Dai maatl'ldavurai sai l'gidiña vllsi istumaasi gl'naagidi aanl. Maatl'cavurai aapiml iñsaanl gl'vll'madu daaca iñagai vlls tasai ugital'cai oidigi ucami —gl'rtl'ldai l'Suusi. Mosl'caasi.

# MARCUSI

**1** Λλquioma ooja Isaíacaru λmo ñiooqui Diuusi ñiooquidλλλ ismaacλλλ istutuidi isbailliatuda oodami aagaitai λSuusi Cristo Diuusi maradλ.

<sup>2</sup> Isaía λrñiooquituldiadamigadλcatadai Diuusi dai aagai sai Diuusi pocaiti:

Ootosamu aanλ λmo ootosicami aapi Cristo gλbaitλqui

Vai λgai aagidana λoodami sai divia agai aapi.

Daidλ λoodami λma duucaí gλntλtλgitodamu

Dai camaisoimaasi ivuaadamu.

<sup>3</sup> Diuusi ootosa agai λmo cλli sai oidigana gamamatλtuldíña dai poduucai aagidamu λgai oodami:

“Caotoma divia agai gλrtλaanλdamiga cascλλλ λma duucaí avλr gλntλtλgito dai camaisoimaasi ivuaada”.

Asduu ooja Isaía. <sup>4</sup> Tai divia λVuaana dai oidigana va-raconaimi loodami, dai aagidi sai glaagai isλma duucaí gλntλtλgituagi dai isgλnva-raconacagi dai camaisoimaasi ivuaadagi sai poduucai Diuusi oigλdana soimaascamigadλ. <sup>5</sup> Tai ami oidigλλλ dada vλsi Judeea dλvλλgíλλλ oidacami dai Jerusaleenλλλ oidacami dai calca agai istuma aagaiña λVuaana; vaidλ λVuaana va-raconaiña ami λgλλ aqui Jordánλλλ ismaacλλλ aagaiña λsoimaascami ismaacλλλ ivuaadana sai Diuusi oigλdana.

<sup>6</sup> Daidλ λVuaana yuucusidλ cameyu vorodλcλλλ duñisicatadai dai givuradλ ogicλλλ duñisicatadai dai cuaadana λgai soosoyi dai saivoli. <sup>7</sup> Dai aagidiña λgai loodami Diuusi ñiooquidλ daidλ itλtdaiña:

—Gooquiλλλ divia agai λmai ismaacλλλ vaamioma viaa guvucadagai iñsaanλ. Aanλ tomali maiviaa sλlicami iscuíquiagi dai uupasdagi susuusacadλ gígíaragadλ, aanλ maitistutuidi silsi istutuidi λgai dai λgai vaamioma namλga iñsaanλ cascλλλ. <sup>8</sup> Aanλ gλnva-raconai aapimλ suudagíclλλ dλmos λgai divimu dai maaqui agai oodami guvucadadλ Diuusi Ibladλ —astλtdaiña λVuaana.

<sup>9</sup> Tai aidλ tuigaco ii λSuusi Nasareetaiñdλλλ Galilea dλvλλgíaiñdλλλ mλlca siaaco daacatadai λVuaana taidλ λVuaana vacoi λSuusi ami λaqui Jordánλλλ. <sup>10</sup> Amaasi mosvuusai λSuusi suudagíaiñdλλλ dai tλλ tλvaagi taidλ gλcupioco dai Diuusi Ibladλ λmo tugu maasi tλvai λgai daama. <sup>11</sup> Tai caidatu λmo ñiooqui tλvaagíaiñdλλλ daidí caiti:

—Aariarλ λrgíñmara ismaacλλλ alíλ oigλdai aanλ dai alíλ baigíñlidi aanλ aapíclλλ —ascaiti λñiooqui.

<sup>12</sup> Tai gooquiλλλ Diuusi Ibladλ vaidacai λSuusi oidigamu. <sup>13</sup> Tai λgai ii dai oidigana daja goo coobai tasai cλcλsi saagida vaidλ λDiaavora soimaasi iduíñtulda λlídítadai λSuusi. Tai dada Diuusi tλtλaañicarudλ dai nuucada λSuusi sai maisoimaasi iduíñtuldana λDiaavora.

<sup>14</sup> Aidλ tuigaco sidλ λEroodλsi maisa λVuaana, ii λSuusi Galileeamu, dai gaaagidimi Diuusi ñiooquidλ dai isducatai gatλaanλi Diuusi. <sup>15</sup> Daidλ itλtdai λgai λrλλ loodami:

—Casi atyoga aayi istuigaco soiña agai Diuusi oodami sai cλgacλrλ oidacana cascλλλ λma duucaí avλr gλntλtλgito vuitapi Diuusi dai vaavoituda isDiuusi cλgacλrλ vuvaida agai oodami —astλdai Suusi.

<sup>16</sup> λgλλ suudagi ismaacλλλ Galilea tλgídu ugídiana sλli imítadai λSuusi dai tλλ gooca gλnsíλgλmλ Simuñi λmλadu Aandλrλsi. λgai λrvatora vuudamicatadai dai suudarλ dadaitudai gλnvatora vuícaru.

<sup>17</sup> Taidλ λSuusi itλtdai:

—Gíñoidávurai nai aanλ gλnmaatλtuldana mλsducatai gaagadagi oodami vaidλ gíñvaavoitudaiña —astλtdai λSuusi.

<sup>18</sup> Tai λgai otoma anaasi viaa gλnvatora vuícaru dai oí λSuusi.

<sup>19</sup> Vaidλ λSuusi ariaimλi dai baitλquioma tλλ λJacovo Sevedeo maradλ dai Vuaana Jacovo suculidλ, vai λmo vaarcu λrana daraajatai darasdi gλnvatora vuícaru.

<sup>20</sup> Taidλ λSuusi vaí λgai sai oidana tai λgai anaasi vaarcu λrana viaa gλnooga λmλadu λrípíooñígadλ dai oí λSuusi.

<sup>21</sup> Amaasi aayi λgai Capernaumλrλλ; dai mosaayi íbλstaragai tasλrλλ tai vaa λSuusi λjudidíu quiuupaigadλrλλ dai glaagacai gamamaatλtuldími Diuusi ñiooquidλ. <sup>22</sup> Dai vλscatai ismaacλλλ cal maitλλ isducatai gλntλtλgituagi calcatai silλ cλlga ñioocai λSuusi. λmo sλlicami viaacami duucaí gamamaatλtuldí λgai dai maisiu λran duucaí λmo mamaatλtuldíadami Diuusi sλlicamigadλ. <sup>23</sup> Dai ami λjudidíu quiuupaigadλrλλ daacatadai λmo cλli ismaacλλλ viaacatadai λmo Diaa-

vora tlaañicarudl daidl lDiaavora tlaañicarudl iññaquitu lclli daidl itlatldai lgaì Suusi:

<sup>24</sup> —¿Tuiprasi garsaagida vrapaclì aapi Suusi Nasa-reetlra oidacami? ¿Glrcoodaprsi agai dai divia?

Aanlan gia clmga glmaatl dai maatl aanl prsìlrDiu-usi maradl ismaacldl tomali lmo imidagai maisoimaasi ivueeyi —astlatldai lclli ismaacldl viaacatadai lDiaavora tlaañicarudl.

<sup>25</sup> Taidl lSuusi bagaimi lDiaavora tlaañicarudl daidl itlatldai:

—Maitiñioocada mosaivuusai dai dagito gocllì —astlatldai lSuusi.

<sup>26</sup> Tai amaasi lDiaavora tlaañicarudl suiquituli lclli dai glglrl iññaquimi dai vuusai lclliiañdlrl. <sup>27</sup> Tai vlscatai ismaacldl ami daraajatadai alil duduaadimi, dai airpaco glntlcacaimi daidl icaitimi:

—¿Tumaasi goovai? ¿Tuma utudui glrmamaatatuldi goovai? Gocllì gia slllicldl viaa guvucadagai asta lDiaavora tlaañicarudl lrl ligidì dai vuuvacì oodamiaiañdlrl —ascaitì loodami.

<sup>28</sup> Tai otoma glmaì vlsci Galilea dlvlrlrl istumaasi ivuaadatadai lSuusi.

<sup>29</sup> Aidlasi vuvaja ljudidíu quiuupaigadlaidlrl lSuusi lmadu lJacovo lmadu lVuuaana oí lgaì lSimuñi dai lAandlrlsi quiidiamu. <sup>30</sup> Vaidl lSimuñi tuumudl alil coococatadai oiditai toiñdagai dai caatlcatadai, mltai aagidì lSuusi sai lgaì coococatadai. <sup>31</sup> Taidl lSuusi miaadlrl clquiva dai noviañdlrl bli dai vañigi. Mospodui lgaì tai dagito ltoñdagai, dai lgaì vaa ooqui lgaì dai bibi.

<sup>32</sup> Dai aidlasi catuca, mltai vuaari lSuusi vlsci lcoococoidadl dai ismaacldl viaacatadai lDiaavora tlaañicarudl lrl. <sup>33</sup> Dai vlsci loodami glnlmpagi ami quitaagiña. <sup>34</sup> Taidl lSuusi duduaadi muidutai naana maasi coocodagai viaacami dai vuvaitu oodami-aiñdlrl mui Diaavora tlaañicarudl. lDiaavora tlaañicarudl gia maatlcatadai lSuusi dlmos lgaì maidadagitoiña isñioocada lgaì sai maimaasico vujana loodami vuitari sioorl lgaì.

<sup>35</sup> lSuusi siaalimodl vañi quiaa tucagamucatai dai ii oidigamu dai mlca gamamada agai. <sup>36</sup> Taidl lSimuñi lmadu laaduñdl gaagamu lSuusi. <sup>37</sup> Dai aidlasi tll lgaì potlatldai:

—Vlsci oodamiava lgaagai —astlatldai.

<sup>38</sup> Dlmos lSuusi itlatldai:

—Timlda siblacoga dai ami gaaagida lrl Diuusi ñiooquidl. Gomaasi ivuaada iñagai aanl dai divia tami oidigi daama —astlatldai lSuusi.

<sup>39</sup> Dai ii vlsci ljudidíu quiquiuupaigadlrl Galilea dlvlrlrl dai ami gamamaatatuldimi Diuusi

ñiooquidl dai vuvaidimi Diaavora tlaañicarudl oodamiaiañdlrl.

<sup>40</sup> Taidl lSuusi miaadlrl clquiva lmo clli ismaacldl viaacatadai lmo coocodagai ismaacldl duvaldi gatuu-cuga, dai gltootonacldl clquiva daidl itlatldai:

—Prsìrliadagi istutuidi aapi isgifiñduaidagi —astlatldai lclli coocoadl lSuusi.

<sup>41</sup> Taidl lSuusi soiglaldan tadata dai taata glnovicldl daidl itlatldai:

—Irlidiana isglduaaidagi, duaadicami ivii —astlatldai.

<sup>42</sup> Mospotl lSuusi tai maigo ii lclli coocoadl dai cascl duaadicami vii. <sup>43</sup> Taidl lSuusi ootoi dai slllicldl dai isaagada lgaì gomaasi daidl itlatldai:

<sup>44</sup> —Dañi, maitiaagiada tomali lmaadutai prsducatai dueeyi mosai imi dai mll vuidlrl clquiva lraali dai oida istumaasi aagai Moseesacaru slllicamigadl vai nliidña loodami prscadueeyi —astlatldai lSuusi.

<sup>45</sup> Taidl lclli mosii dai otoma aagidimi vlscatai isducatai lrl. Cascldl lSuusi maitistutuiditadai isvaquiagi tomali lmarlclrl vlsci oidacami vuitari dai baiyoma mosugidiana aimlrañña siaaco maitiipucataidai oidacami, vai vlscarl muidutai airpadlrl ajiooraiña siaaco ucami daaca lgaì.

**2** Dai bochilqui tasaicldl lSuusi lramu ii Capernaumamu; tai otoma maì loidacami isglquiiylrl daacatadai lgaì. <sup>2</sup> Dai otoma slllicldl mui glnlmpagi oodami tomali maialcatadai siaa sllli vaaraquiagi aa; vai lgaì gamaatatulditadai Diuusi ñiooquidl. <sup>3</sup> Amaasi aayi maacova clclli dai uuslrl blcaiticatadai lmo clli ismaacldl maitistutuiditadai isoñiagi. <sup>4</sup> Dlmos maitltagaitadai lgaì isducatai aitudagi lcoocoadl siaaco daacatadai lSuusi mosll muiducatai oodami, dai amaasi vaaqui daama tlltsai dai siaaco daacatadai lSuusi sllli daama cupioco dai amui sllli tlvañi lcoocoadl uuslrl. <sup>5</sup> Dai aidlsidl lSuusi tll sil clmga vaavoitudaitadai lgaì, itlatldai lgaì lcoocoadl: —Giñmara glsoimaascamiga caoigldi —astlatldai.

<sup>6</sup> Dlmos lmoso mamaatatuldiadami slllicami ismaacldl ami daraajatadai lrlnlidi: <sup>7</sup> “¿Istuisidl poducai ñioocai gocllì? Parundan caiti goovai Diuusi, tomali lmaadutai maitistutuidi isgaoigliadagi gasoimaascamiga moslgi Diuusi”, aslñlidi lmaamaatatuldiadami slllicami. <sup>8</sup> Dlmos lSuusi maatlcatadai istumaasi glntltagitoitadai lgaì daidl itlatldai:

—¿Tuimlasi poducai glntltagitoi aapiml? <sup>9</sup> ¿Tumaasi siooma maisijaiga isaagidagi gocoocoadl: “Glsoimaascamiga caoigldi”, silrl potlaldagi: “Vañigiñi dai bli glvaacosi dai imlda”? <sup>10</sup> Glntlglidamu aanl iñsaanl ismaacldl viaa lmo slllicami viaa guvucadagai lrl tami oidigi daama isgaoigldiada gasoimaascamiga —astlatldai lSuusi lmaamaatatuldiadami slllicami.

Dai amaasi itlatdai l'gai l'c'li coocoadl:

<sup>11</sup> —Aari anglaagidi vañigiñi dai bli g'vaacosi dai noragi g'quiiyamu —astlatdai l'Suusi.

<sup>12</sup> Taidl l'coocoadl otoma vañi; dai bli g'vaacosi dai vuusai abiaadl'g' v'lcscatai vuitari. Tai v'lcscatai ca-maitl' isducatai g'ntat'g'itoagi t'lgacai goomasi dai c'lg'a ñiooquimi Diuusi v'ltar' daidl icaiti:

—Tomali l'mo imidagai mainlidiña aat'lm' g'omaasi —ascaitimi loodami.

<sup>13</sup> Dai gooquirl'g' ii l'Suusi l'ramu l'g'g' suudagi ugidi-ana; dai aidl'si v'ls'i loodami miaadl'g' g'uuquiva siaaco daacatadai l'Suusi tai l'gai mamaat'ltuli Diuusi ñiooquidl. <sup>14</sup> Dai aidl'si daivusquimi l'Suusi l'mar'lc'g'g' t'g' l'mo c'li l'v' t'lg'iducami Alfeo maradl' vai daacatadai ami siaaco g'vuudana l'gai tumiñsi. L'gai l'rtu-miñsi vuudamicatadai, taidl l'Suusi itlatdai:

—Giñoidáni —astlatdai.

Taidl l'Leví otoma l'c'quiva dai oí.

<sup>15</sup> Dai aidl'sidl g'acuaadatadai l'Suusi Leví quiidil'g' l'madu muidutai tumiñsi vuudami l'madu aa soimaasi ivuaadami. V'lcscatai mesa vuidl'g' daraajatadai l'madu l'Suusi dai v'ls'i l'Suusi mamaat'rdamigadl' l'rl'. Alil' muiducatadai ismaac'ld' oidatucuiña. <sup>16</sup> D'lm'os l'mamaat'ltuldiadami s'licami l'madu l'fariseo t'lgacai is l'Suusi v'lcscatai l'madu g'acuaadatadai itlatdai l'gai l'mamaat'rdamigadl':

—¿Tuisidl g'nmamaat'ltuldiadamiga l'madu g'acueeyi daidl g'lyi tumiñsi vuudami dai soimaasi ivuaadami l'madu? —astlatdai.

<sup>17</sup> D'lm'os aidl'si cal l'Suusi imaasi itlatdai:

—Ismaac'ld' maicoococoñi mait'g'ito duduaaidiadamí mos'caasi ismaac'ld' coococoñi. Dai poduucai aanl' maisiu c'lg'a ivuaadami v'ltar' divia. Aanl' divia dai c'lg'ac'g'g' vuvaida iñagai soimaasi ivuaadami —astlatdai l'Suusi.

<sup>18</sup> L'mo imidagai gayunanducái l'vuaana mamaat'rdamigadl' l'madu l'fariseo mamaat'rdamigadl', tai dada l'moco oodami siaaco daacatadai l'Suusi dai t'lcacai daidl itlatdai:

—¿Tuisidl gayunandui l'vuaana mamaat'rdamigadl' l'madu l'fariseo mamaat'rdamigadl', vai aari g'lmamaat'rdamiga v'lcsc'g' g'acuadana? —astlatdai l'gai l'Suusi.

<sup>19</sup> Taidl l'Suusi aa noragi daidl itlatdai:

—¿Istutuidisi isgayunandugai l'vapaidarsic'ld' l'mo cunataragil'g' sil'lcadl' quiaa daraajagi l'cucuntadami? Sil'lcadl' quiaa daraajagi l'cucuntadami maitlaagái isgayunandudagi l'vapaidarsic'ld'. <sup>20</sup> D'lm'os istodían duucái g'lmuaat'udagi l'c'li aidl' gia gayunanduan tada l'vapaidarsic'ld' —astlatdai l'Suusi.

<sup>21</sup> Dai vaamioma aagidi daidl itlatdai:

—Tomali l'maadutai maitistutuidi isvaavoitudagi istumaasi gamamaat'ltuldi aanl' dai apiavaavoitudadagi g'vaavoitudaraga —astlatdai l'Suusi.

<sup>23</sup> L'mo imidagai ib'ltaragai tasl'g' t'ligi l'sicami saagida im'litadai l'Suusi; vaidl l'mamaat'rdamigadl' vaiñcumaimi t'ligi muuradl' saagida iim'litai. <sup>24</sup> Vaidl l'fariseo itlatdai l'Suusi:

—Dañi ¿tuisidl ivueeyi g'lmamaat'rdamiga aa duifdagai ismaac'ld' Moseesacaru s'licamigadl' aagái sai maitiipu oigaragai isivuaadagi ib'ltaragai tasl'g'? —astlatdai l'fariseo.

<sup>25</sup> D'lm'os l'Suusi itlatdai:

—¿Tomali l'mo imidagai m'lsmaiquiaa n'idi aapiml' loojai siaaco aagai istumaasi idui l'Davi l'madu laaduñd' l'mo imidagai alil' oidacai biuugigai? <sup>26</sup> Siaaco aagai sai vaa l'Davi quiuupirl'g' aidl'sidl l'Abiaatal'g' l'abait'lc'laacamigadl'catadai paraali, dai bli l'gai l'cuaadagai Diuusi dasdaradl' ismaac'ld' l'g'i paraali viaacatadai oigaragai isugiagi tai l'gai uu dai aa oí glaaduñi —astlatdai l'Suusi.

<sup>27</sup> Daidl itlatdai l'rl' l'Suusi l'fariseo:

—Ib'ltaragai tasai l'rsiaa duutudaragai Diuusi v'ltar'. Vaamioma nam'lg'a oodami sil'ib'ltaragai tasai. <sup>28</sup> Cas'cd' aanl' iñ'smaac'ld' viaa l'mo s'licami l'rl' viaa g'vucadagai isgaaagiadagi istumaasi glaagái isivuaadagi ib'ltaragai tasl'g' —astlatdai l'Suusi.

**3** Taidl l'Suusi vaa l'ramu l'mo quiuupaigadl'g' l'judidíu vai ami daacatadai l'mo c'li ismaac'ld' gaquisari l'mo novidl. <sup>2</sup> Vai aa soobidacatadai l'Suusi dai n'ida agái sabai duaaidana l'gai l'c'li ib'ltaragai tasl'g' vai poduucái viaaca l'gai istuc'ld' g'lpri l'rvuaajagi. <sup>3</sup> Amaasi l'Suusi itlatdai l'c'li ismaac'ld' gaquisari l'cadl':

—Vañigiñi dai l'ran l'si l'c'quiva —astlatdai.

<sup>4</sup> Dai amaasi itlatdai l'Suusi loodami ismaac'ld' ami daraajatadai:

—¿Tumaa aagai Moseesacaru s'licamigadl'g' ¿Isoidaga oigaragai isivuaadagi ib'ltaragai tasl'g' l'mo istumaasi c'lg'aducami maic'lg'aducami sio? ¿C'lg'ac'g'g' vuusaidagi l'mo oodami muaagi sio? —astlatdai l'Suusi.

D'lm'os l'gaa maiñiooca vii. <sup>5</sup> Vaidl l'Suusi baamudac'ld' n'nl'idi dai soil'iaragaic'ld' maimaatl' calcatal' l'gai istumaasi aagidi l'Suusi. Amaasi l'Suusi itlatdai l'c'li ismaac'ld' gaquisapicatadai noovidl':

—S'liñiñi g'lnovi —astlatdai.

Tai l'gai s'li dai cac'lg'a duaadicami vii. <sup>6</sup> Tai amaasi otoma vuvaja l'fariseo abiaadl'g' dai av'lnaquida agái l'Eroodl'si aaduñd' dai muua agái l'Suusi.

<sup>7</sup> D'lm'os ii l'Suusi l'madu l'mamaat'rdamigadl' l'g'g' suudagi ugidiamu, tai mui oodami Galileel'g' oidacami

oí. <sup>8</sup> Dai aidlsi aa oodami maí lprl isivuaadatadai lSuusi istumaasi gldgrducami muidutai dada siaaco daacatadai lgai dai nvida agai Judeeaiñdrl, dai Jerusaleenaiñdrl, dai Idumeaiñdrl dai vasmocoradrl lgl aqul Jordán dai Tiuro dnlvllraiañdrl dai Sidooniaiñdrl. <sup>9</sup> Vaidl lSuusi caliquiasdrl abiaadrl aagidi glmamaatlrđamiga sai baiduiñdacana lmo vaarcu, vai ami daaca agai lgai sai mainuitusclña moslquu oodami. <sup>10</sup> lSuusi caslllcldl mui duduaadi oodami gldvucadacldl vai casldl aa coococoidadl airaco nuitusclña lSuusi vlscatai taata llditai. <sup>11</sup> Vaidl loodami ismaacldl viaacatadai Diaavora tltlaañicarudl mostltlmgaiña lSuusi dai vuidrl gltootonacldl guguucaiña vaidl lDiaavora tltlaañicarudl iññaqitudaiña vai lgai itltldaiña:

—Aariarl rDiuusi maradl —astltldaiña.

<sup>12</sup> Dlmos lSuusi slllcldl daí lDiaavora tltlaañicarudl ismaasiuldagi sioorl lgai.

<sup>13</sup> Dai gooquirl talsai lSuusi lmo giidiamu, dai vaidacai ismaacldl lgai iplli tai lgai oí. <sup>14</sup> Dai amaasi lčovai vuvaitu baivustaama dan gooca loodami saagidaiñdrl sai lmadu ajiooraiña, dai sai gooquirl gaaagidiña lgai Diuusi ñiooquidl. <sup>15</sup> Dai maa gvucadagai sai duduaaidiña coococoidadl dai sai vuvaidiña Diaavora tltlaañicarudl oodamiaiñdrl. <sup>16</sup> lčovai vusaitu lSuusi, Simuñi Piiduru, dai <sup>17</sup> Jacovo dai sillgidl ismaacldl Vuaana tlgidu lgai lrSevedeo maamaradl, dai Suusi Boanerges aagai lgai ismaacldl tliya llidi cslmli ismaacldl cavami ñioocai lran duuca covoñdami. <sup>18</sup> Dai Aandrlsi, dai Piili, dai Bartolomé, dai Mataivo, dai Tomás, dai Jacovo. Alfeo maradl dai Tadeo, dai Simuñi ismaacldl lrlmoco ismaacldl vuvaida llditai lromamano. <sup>19</sup> Dai Uudasi Iscaliote ismaacldl gooquirl gatlgi lSuusi mlsai muaana.

Dai gooquirl vaa lSuusi lmo quiiylrl lmadu ismaacldl lčovai vuvaitu lgai. <sup>20</sup> Tai lramu slllcldl mui glmlpragi oodami ami quiiylrl vai lgai tomali maitistutuiditadai isgaugiagi. <sup>21</sup> Dai aidlsi maí lSuusi aaduñdl gomaasi dada dai vaidaquia agai pocaititai sai vuurutu lgai.

<sup>22</sup> Vaidl lmamaatltuldiadami slllcami ismaacldl Jerusaleenaiñdrl dada icaiti:

—Idi cllli viaa Beelsevú ismaacldl lDiaavora vai lgai gvucadadlclldl vuvaidi goovai Diaavora tltlaañicarudl —ascaili lmamaatltuldiadami slllcami.

<sup>23</sup> Tai amaasi lSuusi vaí loodami dai aagidi lmo ñiooqui cuentocldl daidl itltldai:

—¿Siaadrl istuidlña lDiaavora isllgi glvusaiddagi oodamiaiñdrl? <sup>24</sup> Islmarlclrl oidacami lgi glncocodagi otoma airacoga glncoodian tada lgai. <sup>25</sup> Ismo quiiylrl oidacami lgi glncocodagi otoma airaco

glncoodian tada lgai. <sup>26</sup> Dai silDiaavora lgi glvui glsiala lliada siaadrl istuidlña lgai, baiyoma mosugitian tada lgai.

<sup>27</sup> Tomali lmaadutai maivaquian tada lmo cllli omaligami quiidrl dai lmsidagi, ismaivuliagi lprlgl; avlnacai isvulia gia gldagitian tada lgai mlsmsdagi.

<sup>28</sup> Slllcldl aan glnaagidi sai baiga isoigldagi oodami vlsci soimaascamigadl dai issoimaasi ñiooqui ñioocada lgai lprl; <sup>29</sup> Dlmos sioorl vui ñioocadagi Diuusi lbladl lgai gia maiviaa oigldaragai tomali lmo imidagai poduucal lgai lrduiñdl tomastuigaco —astltldai lSuusi.

<sup>30</sup> lSuusi poduucal aagidi loodami pocaititai lgai saidl lSuusi viaa lmo Diaavora tltlaañicarudl.

<sup>31</sup> Tai gooquirl ami dada lSuusi susuculidl lmadu lldldl, dlmos quiidgaiñdrl vii lgai dai abiaadrl ootosi ñiooqui lSuusi sai diviana. <sup>32</sup> Vai lgai ismaacldl sonuana daraajatadai lSuusi itltldai:

—Quiidgaiñdrl daraaja glđaada lmadu glsusuculi daidl glđaagai —astltldai.

<sup>33</sup> Dlmos lSuusi itltldai:

—¿Voorl iplidi aariml islrgiñdaada daidl giñsusuculi? —astltldai.

<sup>34</sup> Dai amaasi lllidi vlscatai ismaacldl ami sicoli daraajatadai siaaco daacatadai lgai daidi tli:

—Idi lprl lrlran ducami giñdaada dai giñsusuculi.

<sup>35</sup> Tomasioorl sioorl ivuaadagi istumaasi Diuusi iplidi lgai lprl lrlran ducami giñdaada lmadu giñsusuculi —ascaili lSuusi.

**4** Lprl lmo imidagai gamamaatltulditadai lSuusi lgl suudagi ugidiana, tai slllcldl mui glmlpragi oodami ami siaaco daacatadai lgai. Dai slllcldl muiducatadai lgai tai casldl lSuusi lmo vaarcu lraana daiva gl suudagi daama. Tai vlsci loodami ooratana vii. <sup>2</sup> Taidl lSuusi aagidi mui naana maasi cuentocldl dai aidlsi mamaatltuldi lgai itltldai:

<sup>3</sup> —Calcavurai aariml imaasi: lmo imidagai lmo oodami gali, <sup>4</sup> tai chilquu lstucaí voiyrl suuli; tai da-da ujuurugi dai cuucu. <sup>5</sup> Tai aa lstucaí ojoodai saagida suuli, siaaco maisi tiiru dnlvllrai; dai otoma vuvaja maisi tuucavi suuli lgai casldl. <sup>6</sup> Dai mosvuusai tasai tai vuaama dai maisi tataaca lgai casldl mosgaquisa.

<sup>7</sup> Dai aa lstucaí uuparai saagida suuli taidl luuparai gl dai mosvuaamatu, tai poduucal ltlgi maiibaji.

<sup>8</sup> Tai aa lstucaí clgdudacami dnlvllrl suuli dai vuvaja dai clga gl, dai clga iibaji. lmo caidlaiñdrl lmo coobai dan baivustaama vuvaja, dai lmiñdrl vaicoobai, dai lmiñdrl lmo sientu. <sup>9</sup> Clgavnl glntlgi calca aariml istumaasi glnaagidi aanl —astltldai lSuusi loodami.

10 Amaasi caiimlcai loodami tai lgi vii lSuusi lbaivustaama dan gooca gmmamaatlrdamiga lmadu. Dai lgai ismaacldl sonuana daraajatadai lSuusi tlcacai astliya lliidi lgai lcuentocldl. 11 Taidl lSuusi itltdai:

—Diuusi glnmaatltuldami aapiml mltstumaasi maimaatl isducatai iplidi Diuusi issoicldagi oodami sai clgacslr oidacana dlmos gogaa mamaatltuldi aanl cuentocldl. 12 Lgai canlidiña istumaasi ivuaadana aanl dai maitiplidi isgiñvaavoitudagi dai calcana istumaasi gamamaatltuldi aanl dai maitiplidi ismaatl calcagi, casclldl Diuusi maioigldi soimaascamigadl dai maicclgacslr vuvaidamu lgai —astltdai lSuusi.

13 Daidl itltdai lgai lml:

—¿Maitamlsmaatl cal aapiml idi cuento? ¿Ducatai maatl calca agaidl aapiml lгаа cuento? 14 lclli lsdami lrlan ducami lmocho ismaacldl aagidiña oodami Diuusi ñiooquidl. 15 lmocho oodami lrlan ducami lltucal ismaacldl voiyrl suuli ismaacldl calcana Diuusi ñiooquidl vai didivai lDiaavora dai maigovai dadasai lñiooqui ibladlaiñdlrl sai maivaavoitudana. 16 Dai aa oodami lrlan ducami lltucal ismaacldl ojoodai saagida suuli ismaacldl baiglñliaracldl calcana Diuusi ñiooquidl dai vaavoitudaiña, 17 dlmos maiquiaa sigupucatlrdan vuaadana lgai vaavoidaragadl casclldl mosparunaña aa lñiooquicldl dai soimaa taatamituldaiñai vai lgai caugiatli vaavoidaragadl. 18 Dai aa oodami lrlan duucami lltucal ismaacldl uuparai saagida suuli calcana lgai Diuusi ñiooquidl, 19 dlmos alil tltlgitoiña lgai istumaasi lrlan ismaacldl oidaga tami oidigi daama, tumiñsirl dai vllsialcatal viaaca alidiña lgai dai mosgomaasi lrlan tltlgitoiña dai camaitltlgitoiña Diuusi ñiooquidl casclldl maitivueeyi istumaasi Diuusi iplidi dai maicclgacslr vuvacsl. 20 Daidl lltucal ismaacldl clgaducami dlñllrl suuli lrlan ducami loodami ismaacldl baiglñliaracldl calcana Diuusi ñiooquidl dai vaavoitudaiña daidl ivuaadana istumaasi Diuusi iplidi. lmocho lrlan ducami lltucal ismaacldl lmo coobai dan baivustaama vuvaja lmo caidlaiñdlrl dai lmiiaiñdlrl vaicoobai dai lmiiaiñdlrl lmo sientol —astltdai lSuusi.

21 Dai gooquirl itltdai lml:

—Tomali lmo oodami maicucuudagl lmo cuudacarui dai gooquirl iñparai tomali maivoicarui uta dadasai. Baiyoma tlcavi gladasai vai clgaa maasica-gi. 22 Poduucal istumaasi aanl gamamaatltuldi vllsi glmaasiuldi, sivi maiquiaa clgaa maatl cal loodami dlmos gooquirloma gia vllsi maatl calcamu lgai.

23 Clgavrl gntlgito calca aapiml istumaasi glnaagidi aanl —astltdai lSuusi.

24 Daidl itltdai lml:

—Lgigitai avrl calca aapiml vllsi mltstuma cal. Is-clgaa lgigitai calca aapiml giñmamaatltuldaraga vaamioma clgaa maatl calcamu vllsi istumaasi glnaagidi aanl. 25 Sioorl bljli giññiooqui dai giñllgidi lgai vaamioma maatltuldami aanl, dai sioorl maibljl giññiooqui dai maitiñllgidi voopoidamu aanl istumaasi maatl gmlidi lgai —astltdai lSuusi.

26 Daidl lSuusi itltdai lml loodami:

—Diuusi soicli oodami sai clgaa gntltlgitona. Gomaasi lrlan ducami aidlsi lmo oodami li tligi. 27 Dai gooquirl nonoragl dai cocosl, vaidl chilqui talsicldl vuvacsl ltligi dai glml, vaidl lclli maimaatlcana isducatai. 28 Adñllrl lgi baivueeyi cuaadagai lclli moslcaasi nuucada llsicami. Lrlga vuvacsl aagadl dai gooquirl tuuradl, dai gooquirl ibiadl. 29 Dai simscadl cacaibia lgai vai aiyagi yoovara-gai otoma glyoovai —astltdai lSuusi.

30 Daidl itltdai lml lSuusi loodami:

—Diuusi soicli oodami sai clgaa gntltlgitocana. Dai aanl cuentocldl gamamaatltuldi isducatai ivueeyi gomaasi. 31 Gomaasi lrlan ducami istumaasi lrlvueeyi lcaidl lmo uusi ismaacldl lrla maasi coravi caidl. Goovai lraliducldioma uusi caidl oidigi daama 32 ismaacldl glmsai vai glglrl dai glglrl martai vaidl lujuurugi llcagidrl glniiblstaiña —astltdai lSuusi loodami.

33 Poduucal mamaatltuldiña lSuusi Diuusi ñiooquidl loodami goml cuentocldl tomasi maimaatl calcana lgai. 34 Maitiipucana lmo imidagai ismaiaagiada lSuusi lmo istumaasi cuentocldl dlmos gooquirl vllsi aagidiña lgai gmmamaatlrdamiga istliya lliidi cuento.

35 Dai lgai vaa tasrl aidlsi catucaimi lSuusi itltdai gmmamaatlrdamiga:

—Tiimlda vaasadrl gogll suudagi —astltdai.

36 Taidl lmamaatlrdamigadl anaasi viaa loodami dai vaidacal lSuusi lvaarcu lrlan ismaacldrl daacatadai lgai, tai aa oodami ol lml aa vaarcu. 37 Tai caavami lll daidl lllli nuituscl suudagi vai vaarcu lraana vaacsl dai cayoga suuda lvaarcu suudagicldl. 38 Vaidl lSuusi lvaarcu gooquiamadrl coosocatadai. Taidl lmamaatlrdamigadl lñitu lgai daidl itltdai:

—Mamaatltuldiadami, ¿maitarls vvaaml lliidi talsbaicoagi? —astltdai.

39 Tai vañi lSuusi dai dodoligitu lllli lmadu lgl suudagi daidl itltdai:

—Glmpidaiñi —astltdai.

Taidl luvvli gllpitu tai vlsi dodoli vii <sup>40</sup> amaasi lSuusi itltldai gmmamaatlrđamiga:

—¿Tuimlsi duduaadimuca dai maivaavoitudai iñsaanl istutuidi isglnnuucadajagi? —astltldai lSuusi.

<sup>41</sup> Vai lğai alil duduaadimuca dai aipaco glnaagidi daidl icaiti:

—¿Sioorl idi cvlli vai asta luvvli dai gogll suudagi lğidi? —ascaiti.

**5** Dai amaasi vaasadlrl dlğavusai lğai lğll suudagi dai aayi Gadara dlvllrlrl. <sup>2</sup> Dai aidlsi tlvai lSuusi vaarcuafiđlrl tai otoma ami divia lmo cvlli caposantuafiđlrl. lcvlli viaacatadai lmo Diaavora tlaařicarudl. <sup>3</sup> lcvlli moscaposantuana oidacana vai tomali lmaadutai maitistutuidiña isvuracagi tomali cadeenacldl. <sup>4</sup> Muiyoco imidagai vupuraiña aa oodami cadeenacldl noonovidl dai lvcasodl dlmos lğai otoma lqitudaiña vai tomali lmaadutai maitistutuidiña isdodoli daasacagi. <sup>5</sup> Dai taslrl dai tucarl oidi-gana dai caposantuana aimlraitai iñacaiña lğai dai saasaiña gltuucuga ojoodaicldl. <sup>6</sup> Dlmos aidlsi tlv lğai lSuusi mlcasdlrl vuidlrl mll dai vuidlrl gltootonacldl clquiva. <sup>7</sup> Dai iñaquidatā itltldai:

—¿Tuirlsi divia aapi Suusi tami siaaco aimlrai aanl? Aapi lrDiuisi baitlcclaacami maradl. Glđaanli aanl Diuisi gvucadadlcldl pai maitiřoiñiada —astltldai lcvlli.

<sup>8</sup> Pocaiti lğai itltldaitai lSuusi:

—Aapi Diaavora tlaařicarudl dagitoři idi cvlli —astltldai lSuusi lDiaavora tlaařicarudl.

<sup>9</sup> Daidl lSuusi tlcacai lDiaavora tlaařicarudl daidl itltldai:

—¿Tlłgidu aapi? —astltldai.

Tai lğai aa noragi daidl itltldai:

—Legiön antlłgidu aanl. Muidu aatlml cascldl —astltldai.

<sup>10</sup> Daidl lDiaavora tltlaařicarudl daařimi lSuusi sai lğai maiotosana ami dlvllrlafiđlrl. <sup>11</sup> Vai muiducatatadai tataisoli ami giđlrl daida cuaayitadai. <sup>12</sup> Taidl lDiaavora tltlaařicarudl itltldai lSuusi:

—Glrdagitoři tltai vaaraquia aatlml gotataisolilrl —astltldai lDiaavora tltlaařicarudl.

<sup>13</sup> Taidl lSuusi maa oigaragai isvaaraquia lğai tataisolilrl, taidl lDiaavora tltlaařicarudl vuvuaaja lcvlliaifiđlrl dai tataisolilrl vaara. Atataisoli lrgoo milcatadai dai coidam voopoi dai gll suudarl suuli dai baicoi.

<sup>14</sup> Taidl lnuucadacami ltataisoli alil duduadimu dai voopoi dai mllca gaaagidi quiiquiana dai dljiana. Tai dada loodami dai nlida ađai astumaasi lrlđuitadai.

<sup>15</sup> Dai aidlsi aayi lğai ami siaaco daacatatadai lSuusi, tlv lcvlli ismaacldl viaacatatadai lDiaavora tltlaařicarudl vai casllga dodoli daacatatadai dai casllga yuucusu taidl loodami alil duduaadamu. <sup>16</sup> Dai lğai ismaacldl nliditadai isducatai lrlđui lcvllicldl ismaacldl viaacatatadai lDiaavora tltlaařicarudl daidl ltataisolicldl

aagidi loodami gomaasi. <sup>17</sup> Taidl loodami goguama oi lSuusi sai imlra abiaadlrl.

<sup>18</sup> Dai aidlsi tlvai lSuusi lramu vaarcuulrl vaidl lcvlli ismaacldl viaacatatadai lDiaavora tltlaařicarudl daařimi lSuusi sai dagitona isoidagi. <sup>19</sup> Dlmos lSuusi maimaa oigaragai, baiyoma itltldai:

—Imlđaři glquiiyamu siaacoga daraaja glaaduři dai aagida vlsi istuma idui aanl aapicldl dai isducatai soigiřlml ai aapicldl —astltldai lSuusi.

<sup>20</sup> Taidl lcvlli ii dai mllca gaaagidi Decápolisi dlvllrlrl vlsi istumaasi idui lSuusi lğaicldl vai vllscatai maitltlgaitadai isducatai glntltlgitoagi calcatal istumaasi aagidi lğai.

<sup>21</sup> Dai aidlsi vaasadlrl lğll suudagi divia lSuusi lramu tai ami dada mui oodami siaaco daacatatadai lğai. Taidl lSuusi anaasi vii lğll suudagi ugidiana. <sup>22</sup> Tai amaasi ami divia lmo baitlcclaacami ljudidiu quiiu-raigadlrl Jairo tllgiducami; dai aidlsi mostll lğai lSuusi gltootonacldl clquiva lSuusi lvcasodl abaana. <sup>23</sup> Dai slllicldl daařimi daidl itltldai:

—Giřmara ooqui atcayooga muu. Tinda pai daama daraasa glnoonovi vai duaadlra lğai dai oidacana —astltldai lJairo.

<sup>24</sup> Taidl lSuusi oi lJairo; vai mui oodami oidatucitatadai lSuusi, dai asta nuitusquimi lğai lSuusi.

<sup>25</sup> Daidl loodami saagida imlitadai lmo ooqui ismaacldl cabaivustaama dan gooca uumigi coococatadai gllracldl. <sup>26</sup> Dai slllicldl soimaa taatacatadai lğai mosll mui duduaaidiadamu lmadu aimlraitai dai casiaa dodai vlsi istuma viaacatatadai. Dai vllscarl maidueeyi, baiyoma vaamuimi lğai.

<sup>27</sup> Aidlsi cajioma looqui silSuusi gaduduaaidiña, mi-aadlrl clquiva loodami saagida dai gooquiamadlrl taata lğai lSuusi yuucusidl.

<sup>28</sup> Dai rollidi looqui: “Tomasi mosllca yuucusidl taata aanl cascldl caduaadian tada aanl”, aslliditadai looqui. <sup>29</sup> Dai aidlsi mostaata lğai otoma uu lradl dai otoma maatl taata lğai gltuucuglrl iscamaigo ii coocodadl. <sup>30</sup> Taidl lSuusi mař isduaadi lğai lmaadutai glgvucadacldl dai amaasi gooquiamaco nlllaava lğai daidl icaiti:

—¿Toorl taata giřyuucusi? —ascaiti.

<sup>31</sup> Taidl lmmamaatlrđamigadl itltldai:

—Canlidi aapi isaipadlrl glnuituscll gooodami pai vllscarl gatlcacai soorl gltaata —astltldai.

<sup>32</sup> Dlmos lSuusi aipaaco nlljimi dai nlida ađai soorl taata. <sup>33</sup> Vaidl looqui gigivuquimi duaadimucā dai maatacatadai lğai isducatai lrlđuitadai lğaicldl, ii dai gltootonacldl clquiva lSuusi vuidlrl, dai aagidi vlsi isducatai lrlđuitadai. <sup>34</sup> Taidl lSuusi itltldai looqui:

—Giřnaavoitu aapi cascldl dueeyi. Imlđaři dai maivuaaml lliatugada dai caduaadicami vii —astltldai lSuusi looqui.

<sup>35</sup> Dai quiaa řioocaitadai lSuusi tai dada ojootosicami Jairo quidiāifiđlrl daidl itltldai lali ooqui oogadl:





iduiñdagi lErodiiasi lVuaana, tomasi maicmga maatl calcatadai lEroodlasi istumaasi aagaitadai lVuaana vllscarl baigmliaragacldl calcatadai. <sup>21</sup> Dłmos lErodiiasi lmo imidagai tł isducatai muaagi lVuaana. lmo imidagai tasagadrl lEroodlasi, tai lğai idui lmo vagimi daidl idui clłgaducami cuaadagai dai varai glsonlrguucacamiga, lłmadu baitlrguucacamigadl lřandaaru, lłmadu aa glnviiridacami Galileelrl oida-cami. <sup>22</sup> Taidl lErodiiasi maradl ooqui vaa ami siaaco gacuaadatadai lvaraidarsicldl dai gatuudai. Taidl lEroodlasi lłmadu ismaacldl lłmadu gacuaadatadai oojoida tł lali ooqui. Taidl lEroodlasi itłtdai lali ooqui:

—Giñtaañiñi rłstumaasi iplliadagi iñsaanl gl-maaquimu —astłtdai.

<sup>23</sup> Daidl itłtdai lřamu:

—Maatl Diuusi naidl glmaquiagi rłstumaasi giñ-taañiagi tomarlř giñtañ tajucami dıvllrl ismaacldl tlaanli aanl —astłtdai lEroodlasi lali ooqui.

<sup>24</sup> Taidl lali ooqui vuusai daidl itłtdai gldł:

—¿Istumaasi taanlna aanl? —astłtdai.

Taidl lđłldl itłtdai:

—Taañiñi lVuaana moodl ismaacldl varaconaiña oodami —astłtdai lđłldl.

<sup>25</sup> Taidl lali ooqui otoma vaa lřamu siaaco daa-catađai lrañ Eroodlasi, daidl itłtdai:

—Irlidiana rłsisivi otoma giñmaquiagi lmo aaso-colialrl lVuaana moodl —astłtdai lali ooqui.

<sup>26</sup> Taidl lrañ slllicldl soiglłli. Dłmos caaagaitadai sai maatl Diuusi glvapaıda vuitari casclđl maitistutu-ıđıtadai lğai ismaimaquiagi istumaasi taanli lali ooqui. <sup>27</sup> Taidl lrañ otoma ootoi lmo sandaaru dai aagidi sai vaařıđana lVuaana moodl. <sup>28</sup> Taidl lřandaaru ii maisacaruamu, dai mł guicuta lVuaana moodl dai lmo aasocoliana vuaa. Taidl lrañ maa lali ooqui, taidl lali ooqui tłgi gldł.

<sup>29</sup> Dai aidłsidl lVuaana mamaatłrdamigadl mañ imaasi, mł blı lVuaana tuucugadl dai blcai dai yaasa.

————

<sup>30</sup> Tai gooquılrl lSuusi ojootosadl lřamu aayi siaaco daacatađai lSuusi dai aagidi vllsi istumaasi idui, dai istumaasi gamamaatłtuli lğai loodami saagida.

<sup>31</sup> Taidl lSuusi itłtdai glmamaatłrdamiga:

—Tinda dai glriibłsta siaaco maitiipu oodami —astłtdai.

Alil mui oidatucuitadai oodami casclđl lğai maiajlı-tadai tasai tomali ugıđagai vłtarł. <sup>32</sup> Taidl lSuusi lłmadu glmamaatłrdamiga lgi iji lmo vaarcuana lmarlclrl siaaco maitiipu oidacami. <sup>33</sup> Dłmos muidu-tai tł isiji lğai dai mañ islrl lSuusi dai mosdłvllrari sllli voorai vllsi aıřadrl oidacami, dai lrlga aayi islğai. <sup>34</sup> Dai aidłsidl lVuaana vaarcuıñđrl tł mui oodami dai soiglłđan tadatu lğaicldl, lğai tlgıto-catađai sioorł aagıđagi duucatai glaađai isoidacagi. Dai glaađacai mamaatłtuldımi mui naana maasi.

<sup>35</sup> Dai aidłsi casi lřurunococatadai taidl lmmamaatłrdamıđadl lSuusi miaadrl guuquıva daidl itłtdai:

—Casıat urui dai tomali lmo oodami maioidaga tanai. <sup>36</sup> Ootosañi gooodami vai iımłna aali quııquıamu siaaco miaaga dai savđana cuaadagai daıda ugana, maitavuucati goovai istuma ugıagi —astłtdai ma-maatłrdamıđadl lSuusi.

<sup>37</sup> Dłmos lSuusi aa noragi daidl itłtdai:

—Bıbidavurai aarımł —astłtdai lSuusi.

Tai lğai itłtdai:

—¿Savđdatłsi lřagai goo sıento piisu alcamı paana gooodami vłtarł? —astłtdai.

<sup>38</sup> Taidl lSuusi itłtdai:

—Młcavrl nlıđa młsłmqui paana vıaa —astłtdai.

Dai aidłsi camañ lğai sıllquıdu itłtdai:

—Taama tıvıaa paana dai gooca vatopa —astłtdai lmmamaatłrdamıđadl.

<sup>39</sup> Tai amaasi lğai tıjai loodami sai vasoi saagıda daraivana chlchllquıataı aıřaco; <sup>40</sup> Taidl loodami daraıva lmo sıento dai tataucami sıento. <sup>41</sup> Tai amaasi lSuusi vui ltaama paanl lłmadu lřooca vatopa dai taı nlllaava dai gamamagi dai saasacai paana maa glmamaatłrdamıđai sai taacogıđana loodami. Dai lřooca vatorıñđrl lrl taacogi vllscataı. <sup>42</sup> Dai vllscataı gauu dai tatascovai. <sup>43</sup> Dai gooquılrl lřpagı baıvustaama dan gooca aasarai susudacami paana saasaquıđadl lłmadu vatopa. <sup>44</sup> Daidl ismaacldl gauu ltaama paanaıñđrl lřtaama ml clcllı.

————

<sup>45</sup> Taidl lSuusi aagıđı glmamaatłrdamıđai sai tıtlıđlna vaarcırl dai dlğavunlna vaasadrl lřgl suudagi dai alna Betasıđa dıvllrlırl lrlrlga islğai. Dai lğai dıosıđımi loodami quıaa. <sup>46</sup> Dai aidłsi cadıosagi lğai ii lmo giıđıamu dai gamamada ađai. <sup>47</sup> Dai aidłsi cadıđı-ıımi lvaarcu calran lısi imlıtadai lřgl suudagi vaidl lSuusi lłgi ugıđıana claacatađai. <sup>48</sup> Dai tł lğai sıllma-maatłrdamıđadl camaitıstutıđıtadai isımitudagi lvaarcu vııđrl vustıtai lıvllı. Dai casıaalımodl lSuusi caııııııtadai glmamaatłrdamıđai mossuudagi daama imlıtai dai mosdaıvıñıa llıđıtadai. <sup>49</sup> Dai aidłsi tł lmmamaatłrdamıđadl ısııııđıđı daama imlıtadai lğai rolıđıtadai lğai sıđl lřlmo sııñalı dai vllscataı ijiña tłgacai. <sup>50</sup> Vllscataı tł lğai casclđl alıđ dıdu-aadımu. Dłmos lSuusi řıooqui daidl itłtdai:

—Mıtavrl vıaaıml nllııđa aanlna mıtavrl dıdu-aadııđa —astłtdai.

<sup>51</sup> Dai tııııı lvaarcırl ismaacldrl iımııtadai lğai tai otoma glłřıtu lıvllı. Vaidl lmmamaatłrdamıđadl mıtıtlılgııtadai isducataı glntłtłgıtoagi. <sup>52</sup> Dai aidl maıquıaa tıtlılgııtadai lğai isducataı idui lSuusi lřaanacldl, aidl maıquıaa clłga vaavııtıđı lğai casclđl.

————

<sup>53</sup> Dai vaasadrl dlğavııı lğai lřgl suudagi dai aayı Genesareta dıvllrlırl, dai lřgl suudagi ugıđıana

vuu lgai lvaarcu. <sup>54</sup> Dai aidlsi mostlaapai lgai lvaarcuaifndrll, taidl loodami maí lSuusi. <sup>55</sup> Dai ootoma voopoi dai uusirlg vaaaraimi lcoococoidadl siaaco cajiomacatadai lgai isdaacatadai lSuusi. <sup>56</sup> Dai tomasi-aaco siaaco daacagi lSuusi glgrrl quiiquiana sírrl ali quiiquiana sírrl dljiana loodami vuvaidiña lcoococoidadl cacaayana dai daanliña lgai lSuusi sai gldagitona istaatagi lcoococoidadl tomasi moslcaasi yuucusidl, dai vllscatai ismaacldl mostaata dodoi.

7 Amaasi miaadrrl guuquiva siaaco daacatadai lSuusi lfariseo lmadu lmamaatluldiadami slllicami. Lgai Jerusaleenaiifndrll dada. <sup>2</sup> Dai lgai gll-tlgito tl isllmoco lmamaatrdamigadl lSuusi maitlñicomai poduucal isduucal ivuaadana lgai siuu duucu gaugia agadagi cascdl ñiooquidi lgai. <sup>3</sup> Lfariseo lmadu vllsi lga ljudidíu lran duucal gllviidacatadai glllqui aaduñicar. Lrrlga gllñicomaiña lgai muioco dai gooquirlg gacuaadana. <sup>4</sup> Dai siuu duucu dadiagi lgai plaasaiifndrll, maitacuaadana asta siuu duucu varacoi gllnnoonovi isduucal gllviidacatadai lgai. Dai quiaa ivueeyi lgai mui naana maasi gllviituldaraga duucami isducatai vacuanai lgai gllnjaasocoli dai gllnjaa dai gllñidoracaru dai gllvopoicaru. <sup>5</sup> Tai amaasi lmamaatrdami slllicami lmadu lfariseo tlcacal lSuusi daidl itltdai:

—¿Tuisidl gllmamaatrdamiga maitivueeyi mllsducatai gllviituli dai maitlrrlran duucal vacuanai gllnnoonovi siuu duucu gaugia agadagi? —astltdai.

<sup>6</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itltdai:

—Aapiml aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Slllicldl lrvaaovi istumaasi aagai Isaíacaru Diuusi ñiooquituldiadamigadl gllnaagaitai aapiml dai ooja istumaasi aagidi Diuusi dai poduucal looja:

Aapiml pocaiti mlsai giñsaa duutudai dai maisiaa giñduutudai.

<sup>7</sup> Gomaasi gia maitlrrsoiñi tomali lmaadutai vlltarl. Aapiml maigamamaatluldi giññiooqui

baiyoma gamamaatluldi aapiml istumaasi oodami gllviituli.

Ascaili Diuusi sai ooja Isaíacaru. <sup>8</sup> Aapiml maitivueeyi istumaasi Diuusi iprlidi, ivuaada aliditai istumaasi oodami gllviituli, isducatai vacuanadagi gllnjaa lmadu gllnjaasocoli, dai mui aa naana maasi.

<sup>9</sup> Daidl itltdai lrrl:

—Mosivuaada alidi aapiml gllviituldaraga cascdl maitivueeyi istumaasi Diuusi iprlidi. <sup>10</sup> Moseesacaru icaititadai: “Siaavlr duutuada gllnooga lmadu gllndl”, dai “Sioorl maicllga ñioocadagi glooga sírrl gldl vui lgai glaagai isdudunucami muaagi”, ascaili Moseesacaru. <sup>11</sup> Dlmos aapiml pocaitiña sai lmo oodami istutuidi isitltdagi glooga sírrl gldl: “Maitan istutuidi isgllsoiñagi tomali istumaasicldl. Vllsi istumaasi viaa aarl lrcorvan”, ismaacldl itliya alidi vllsi lrrDiuusi aa duiñdadl vlltarl. <sup>12</sup> Dai isrotliyagi lmaadutai mai aapiml pocaitiña sai camaivi-aa lgai issoicldagi glooga sírrl gldl. <sup>13</sup> Dai poduu-

cai aapiml mosgajiaadrrl vipieeyi istumaasi iprlidi Diuusi ducami ismaicllgaducagi, mosvuaada aliditai gllviituldaraga dai mui naana maasi pomaasi ivuaadana aapiml —astltdai lSuusi.

<sup>14</sup> Taidl lSuusi lramu vaí loodami daidl itltdai:

—Giñcalcavurai vllscatai dai glltlgito calca:

<sup>15</sup> Tomali lmo istumaasi ismaacldl cueeyi oodami maivaracli tlgitoidadrrl cascdl cuaadagai maisoimaasi iduiñtuldi oodami. Baiyoma tlgitoidadrrl vllscatai mui naana maasi soimaascami dai poduucal gllmaatl islrrsoimaasi ivuaadami. <sup>16</sup> Cll-gavlr glltlgito calca aapiml istumaasi gllnaagidi aarl —astltdai lSuusi loodami.

<sup>17</sup> Dai aidlsi anaasi viaa lSuusi loodami dai quiiyrrl vaa lmamaatrdamigadl tlcacal astliya alidi lcuento.

<sup>18</sup> Taidl lSuusi itltdai:

—¿Tomali aapiml mllsmaimaatl cal sai istumaasi ismaacldl cueeyi oodami maivaracli tlgitoidadrrl cascdl cuaadagai maisoimaasi iduiñtuldi oodami? Goma cuaadaga. Mosgavoocrrl varacal dai gooquirlg vusacal gatuucugaiifndrll —astltdai lSuusi.

Poduucal aagidi lgai aagidi aliditai sai cuaadagai maisoimaasi iduiñtuldi oodami. <sup>20</sup> Daidl itltdai lSuusi lrrl:

—Gatlgitoidagaiifndrll vusacal gosoiimaasi <sup>21</sup> tlgitoidagai cascdl, dai gomllmadu voidagai aa ooqui, dai oodami iprlidiña isivuaadagi moslcaasi istumaasi iprlidi, gomuaaragai, <sup>22</sup> dai gomllsidaragai, dai viaaca alidiña gavustuidaga, dai yaatagidaragai, dai muuquimudagai, dai ñiooquidaragai, dai soiducal lñijadagi soitutuigami, dai maicllga tltlgitoiña oodami, dai aa naana maasi istumaasi soimaascami. <sup>23</sup> Vllsi gomaasi gatlgitoidagaiifndrll vusacal dai soimaasi iduiñtuldi oodami —astltdai lSuusi.

<sup>24</sup> Tai amaasi ii lSuusi abiaadrrl Tiioamu dai Sidooniamu dai ami vaa lmo quiiyrrl dai maitlrrlidadai ismatiagi oodami isami daacatadai lgai, dlmos maitistui isgllstugi. <sup>25</sup> Otoma maí lmo ooqui dldl lmo ali tllji ismaacldl viaacatadai lmo Diaavora tlaañicarudl dai divia siaaco daacatadai lSuusi dai lcasodl abaana glltootonacldl clquiva. <sup>26</sup> Daidl looqui ñioocaitadai giliego ñiooquidl daidl lrrSiropeniisirlg oidacamicatadai. Divia lgai dai daañimi lSuusi sai vusaidana lDiaavora tlaañicarudl maradlaiifndrll. <sup>27</sup> Dlmos lSuusi itltdai:

—Alisi glaagai isoodami dagitoagi ismaamaradl tatascoñiagi lrrlga maitavlr cllgai isllsiadagi oodami gllmara tascaldl dai maacadagi googosi —astltdai lSuusi.

<sup>28</sup> Taidl looqui aa noragi daidi tltldai:

—Vaavuava isljudidíu googosi gllraagai dlmos vllscrrl lrgoogosi ismaacldl mesa uta vlltlcana cuaadana lsaasaquigadl ismaacldl suulligaiña aali —astltdai looqui.

<sup>29</sup> Taidl lSuusi itltdai:



<sup>24</sup> Taidl ismaacldl mainlaadatadai nlnlaava daidl itltldai:

—Nlidi aanl oodami lpa maasi uusi dlmos ajiopai —ascaiti.

<sup>25</sup> Taidl lSuusi lramu vuupuidl daama darai glnoonovi, vaidl acmlli clmga gltlgito nlnlnnai dai cacmga istui islnlnlaavagi dai clmga nlidi vllsialcatai.

<sup>26</sup> Taidl lSuusi ootoi acmlli sai noraglna daidl itltldai: —Maiti vaaqui Betasaidlrl, dai tomali maiaagiada imaasi tomali lmaadutai —astltldai.

<sup>27</sup> Dai gooquilrl ii lSuusi lmadu glmamaatlr-dami-ga vllsi amarlclrl Sesareelrl Filiposi dlvlrlrl. Dai voyamu tlcacai lSuusi glmamaatlr-damiga daidl itltldai:

—zVoorl giñaagai loodami? —astltldai.

<sup>28</sup> Tai lgai aa noragi daidl itltldai:

—Lmoco rocaili rlsaidl lrlVuaana ismaacldl vaponaifna oodami dai aa rocaili rlsaidl lrlEliiasicaru, dai aa rocaili rlsaidl lrlmo Diuusi ñiooquituldiadami-gadl —astltldai lmaamaatlr-damigadl.

<sup>29</sup> Tai amaasi lSuusi itltldai:

—zDai aarimlo moorl giñaagai? —astltldai.

Taidl lPiiduru itltldai:

—Aariarl lrlCristo dai Diuusi glootoi —astltldai.

<sup>30</sup> Dlmos lSuusi smlclldl dai sai maiaagidiña tomali lmaadutai.

<sup>31</sup> Dai amaasi lSuusi glaagacai mamaatltuldimi dai aagidi sai lgai viaacatadai lmo smllicami dai viaacatadai issmlclldl soimaa taatagi dai aagidi sai mosgajiaadlrl viaa agaitadai ltltlaanldami lmadu lrapaali tltlaanldamigadl dai lmadu lmaamaatltuldiadami smllicami. Dai aagidi lrl mlslai muua agaitadai dai aagidi sai bonaica tasaicldl duaaca agaitadai. <sup>32</sup> Vllsi gomaasi cl smlli aagidi lgai glmamaatlr-damiga. Taidl lPiiduru lconvai vaidacai dai bagaidimi. <sup>33</sup> Taidl lSuusi ajaco clquiva dai nlnlidi glmamaatlr-damiga dai bagaimi lPiiduru aduucai:

—Maitigiñlmadu aimlrda aapi Diaavora. Aapi rocaili sai maitlaagai isivuaadagi aanl istumaasi Diuusi irplidi —astltldai.

<sup>34</sup> Dai amaasi val lSuusi glmamaatlr-damiga lmadu loodami daidl itltldai:

—Ismaadutai giñoidatucuda liada maitlaagai ismgi gltlgitocagi, dai glaagai isvllscrl baiglducagi silduñiada glmuaatuda giñvaavoitudaitai daida giñoidatucuda. <sup>35</sup> Dlmos sioorl ivuaadagi istumaasi lgi lgai irplidi, lgai gia imimu Diaavora lmadu. Dlmos sioorl baiglduu dai muquiagi giñvaavoitudaitai dai lgididi Diuusi ñiooquidl lgai gia clmgaclrl vusaimu.

<sup>36</sup> Tumaasi lrcmlgai oodami vmltarl isgamaitlagai vllsi istumaasi oidaga oidigi daama vai ibladl Diaavora lmadu imiagi. <sup>37</sup> Tomali lmaadutai maitistutuidi isgaa namlquidagi dai clmgaclrl vuusiagi. <sup>38</sup> Isl-

maadutai siaa lradagi isglmaasiuldagi oodami vuitapi dai soimaasi ivuaadami vuitapi isgiñvaavoitudai dai ismaatl giññiooqui aanl iñsmaacldl viaa lmo smllicami lrl siaa lrogiadamu lgaicldl silmscadl giñooga tlgidagi isalisi viaa aanl guvucadagai dai diviagi aanl ltltlaañicarudl lmadu —astltldai lSuusi.

<sup>9</sup> Daidl lSuusi itltldai lrl:

—Smlclldl aanglnaagidi sai oidaga lmadutai tami ismaacldl maicoiya agai asta silmscadl tll ismaasi siaaco tlaanli Diuusi glguvucadacldl —astltldai lSuusi.

<sup>2</sup> Daidl lSuusi bonaadami tasaicldl vaidacai lPiiduru, lmadu lJacovo, lmadu lVuaana, lmo tlcacai tuvidacrl dai ami lSuusi amarlclui vuitapi glmamaatlr-damiga. <sup>3</sup> Daidl lyuucusedl dadadaquitu dai clmga tootoatu lpa maastu clvai tomali lmo vacuandami oidigi daama maipocasi tootoatudai yuucusi. <sup>4</sup> Dai lmaamaatlr-dami tll lEliiasicaru lmadu Moseesacaru vaidl gaaatagai lSuusi lmadu. <sup>5</sup> Taidl lPiiduru itltldai lSuusi:

—Mamaatltuldiadami, vllsi lrcmlgai istami daraaja aatml tltai duuñi vaica uucusai lmoco aapi glvmltarl dai lmai Moseesa vmltarl dai lmai Eliiasi vmltarl —astltldai lPiiduru.

<sup>6</sup> Lmamaatlr-dami alil duduaadimucataidai, daidl lPiiduru maimaatlcataidai istumaasi aagaitadai. <sup>7</sup> Tai amaasi divia lmo icomai dai iifna, daidl licomai saagida caidatu lmo ñiooqui ismaacldl icaiti:

—Idiavlrl giñmara ismaacldl alil oigldai aanl clm-gavlrl lgiada —ascaili lñiooqui.

<sup>8</sup> Dai otoma aipaco nlnlaava lgai dai camaitl lclclml moslca lSuusi lgi.

<sup>9</sup> Dai aidlsi tlaarañimi lgai ltuvidacaiñdrl, lSuusi dai glmamaatlr-damiga sai maiaagidiña tomali lmaadutai istuma tll lgai asta silmscadl duaacagi lgai coidadl saagidaiñdrl.

<sup>10</sup> Cascldl maiaagidi lgai tomali lmaadutai, dlmos aipaco glntlcacaitadai lgai istliya lididi lSuusi aagitai isduaaca agai coidadl saagidaiñdrl. <sup>11</sup> Dai amaasi tlcacai lgai lSuusi daidl itltldai:

—zTuisidl icaiti lmaamaatltuldiadami smllicami saidl lEliiasi lrlrga viaacatadai isdiviagi isaapi? —astltldai lmaamaatlr-dami.

<sup>12</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itltldai:

—Vaavuava istumaasi aagai lmaamaatltuldiadami Diuusi smllicamigadl sai lEliiasi viaacatadai ismlrga diviagi dai soiñagi oodami sai vaavoitudana Diuusi. Dai rocaili Diuusi ñiooquidlrl giñaagaitai aanl ismaacldl viaa lmo smllicami ansai alil soimaa taata iñagai dai mlslai lmapiadlrl giñviaa agai. <sup>13</sup> Dlmos aanl angl-naagidi saidl lEliiasi cadivia, mltaidl idui lgaicldl vllsi istumaasi irpli, poduucal isduucatai aagai Diuusi ñiooquidlrl mlsaidl iduñia agaitadai lgaicldl —astltldai lSuusi glmamaatlr-damiga.

14 Dai gooquirla lramu aayi lgaí siaaco daraajatadai lgaá mamaatardami, dai tll mui oodami lgaí sicoli. Dai ami lmadu gaaatagaitadai lrl l mamaatatluldiadami slllicami. 15 Dai aidlsidl loodami tll lSuusi vllscatai maitll isducatai glntlagitoagi dai vui voopoi dai viaatulda agai. 16 Taidl lSuusi tlcacai daidl itlatdai:

—zMatumaasi aatagai aapiml lmadl giñmamaatardamiga? —astlatdai.

17 Tai lmaadutai ismaacldl ami daraajatadai aa noragi daidl itlatdai:

—Mamaatatluldiadami, glvuaaripanta giñmara ismaacldl viaa lmo Diaavora tlaañicarudl dai goDiaavora tlaañicarudl muudutuli. 18 Tomasiaaco dlvlrari dadaitudaiña goDiaavora tlaañicarudl dai totostudai tñidl dai clclrlntudai taatamudl, vai cascldl goovai maiviaa glguvucadaga dai aanl caagidi glmamaatardamiga sai vusaidana goDiaavora tlaañicarudl tai maitistui —astlatdai lclli.

19 Taidl lSuusi baamuan tada daidl itlatdai:

—Aapiml oodami maivaavoidaracami, zasta silscadl uucami viaacamu aanl isglhlmadu daacagi? Giñvuaaridavurai goali gllli —astlatdai lSuusi.

20 Mltai vuaari siaaco daacatadai lgaí. Dai aidlsidl lDiaavora tlaañicarudl tll lSuusi suiquituli lgaí lali gllli taidl lali gllli dlvlrari gli, dai airaco yaalimi, dai totostuimi tñidl. 21 Taidl lSuusi tlcacai loogadl daidl itlatdai:

—zLlquidl abiaadlrl rovlvueeyi goovai? —astlatdai.

Taidl loogadl itlatdai:

—Aliducatai abiaadlrl. 22 Dai goDiaavora tlaañicarudl muiyoco imidagai taiylrl dadaitudaiña dai suudarl muua aliditai. Dai rlsaari istutiadagi isiduiñiagi istumaasi goovai vltarl, soigi gllda aatmlscldl dai glrsoiña —astlatdai loogadl.

23 Taidl lSuusi itlatdai:

—Rlsistutiadagi isvaavoitudagi di, vaavoitudadami vltarl tomali lmo istumaasi maisijaiga —astlatdai lSuusi.

24 Taidl lali gllli oogadl glglrl iñi daidl itlatdai:

—Vaavoitudiana. Giñsoiñaiñi nai vaamioma vaavoituda aanl —astlatdai.

25 Dai aidlsi tll lSuusi isami glhlmpaidimi mui oodami lgaí bagaimi lDiaavora tlaañicarudl daidl itlatdai:

—Diaavora tlaañicarudl maiñioocadami dai maitcaidacami aanl angltlaanli rlsai vusaiña. Dagitoñi idi ali gllli dai camaivaraclda lramu idlrl —astlatdai lSuusi.

26 Taidl lDiaavora tlaañicarudl glglrl iñi dai lramu suiquituli lali gllli, dai vuusaicai muuquiadl ducai viaa lgaí lali gllli vai muidutai pocaitimi sai casi lrmuuquiadlcatadai. 27 Dlmos lSuusi noviaiñdrl bl dai vañigi taidl lali gllli clquiva.

28 Taidl lSuusi vaa lmo quiiylrl, taidl l mamaatardamigadl l covai tlcacai daidl itlatdai:

—Tuisidl maitistui aatml isvusaidagi lDiaavora tlaañicarudl —astlatdai.

29 Taidl lSuusi itlatdai:

—Idi Diaavora tlaañicarudl alil sijaiga vusaidaragai cascldl avlnacai maitaugacai gamamaadagi vai poduucal vuvacal goovai —astlatdai lSuusi.

30 Dai aidlsi iji lgaí abiaadlrl Galileeamu sllli dlvgavusai dlmos lSuusi maitirpliditadai ismatiagi tomali lmo oodami, 31 mamaatatlulditadai lgaí glmamaatardamiga cascldl dai aagiditadai sai lgaí viaacatadai lmo slllicami dai mlsai tlgida agaitadai aa oodami sai lgaí muua agaitadai sai vllscrl lgaí bovaica tsaicldl duaaca agaitadai. 32 Dlmos l mamaatardamigadl maimaatl calcatadai istumaasi aagidi lSuusi dai duduaadicuitadai lgaí iscllga tlcacagi.

33 Dai amaasi aayi lgaí Capernaumlrl. Dai aidlsi calmo quiiylrl daraajatadai lgaí, taidl lSuusi itlatdai glmamaatardamiga:

—zMatumaasi aatagaimi aapiml voiyaiñdrl iimltai? —astlatdai.

34 Dlmos l mamaatardamigadl mosdodoli vii, voiyamu aagaimitadai lgaí sai ismaacldl vaamioma namlga cascldl. 35 Tai amaasi daiva lSuusi dai vaí lbaivustaama dan gooca glmamaatardamiga daidl itlatdai:

—Islmaadutai vaamioma namlaca liadagi lgaí glaagai ismaiglducldl liadagi dai glaagai issoicldagi vllscatai —astlatdai lSuusi.

36 Amaasi bli lSuusi lmo ali gllli daidl glmamaatardamiga saagida cli dai gooquirla mootoi daidl itlatdai glmamaatardamiga:

37 —Tomasioorl sioorl vaavoitudai giñmamaatatluldiaraga dai cascldl oigldai idi ali oodami, lgaí giñoigldai aanl lrl. Dai lgaí ismaacldl giñoigldai aanl lgaí oigldai lgaí ismaacldl giñootoi —astlatdai lSuusi.

38 Amaasi lVuaana itlatdai:

—Mamaatatluldiadami, tll aatml lmo cllli vai aagai gltltlaaraga dai poduucal vuvaidi Diaavora tlaañicarudl oodamiaiñdrl. Dlmos maiglrlmadu aimlrai lgaí tltai cascldl daí —astlatdai lVuaana.

39 Dlmos lSuusi itlatdai:

—Maitavlr daidiada. Maitatiipu tomali lmaadutai isivuaadagi istumaasi glglrducami aagaitai giñltlaraga dai gooquirla giññiooquiadagi. 40 Sioorl maitlvui caatlcagi lgaí glglra maasi tlgito. 41 Tomasioorl sioorl baiglmlaragacldl glnoidagi tomasi lmo avlsi suudagi giñvaavoitudaitai aapiml slllicldl Diusi maaquimu lgaí lmo istumaasi clgducami.

42 Tomasioora sioora soimaasi iduifitulda liadagi lmooco ismaacada utudama giifnaavoitudagi siooma lrcalagai lgaai vlltaral mrcusivuan vulidagi lmo gla mouturui dai gla suudaral daitudagi. 43 Dai islamaadutai iduifia liadagi lmo istumaasi soimaascami glnoonovicada siral glmlcasocada siral glvuuru-jicada baiyoma glaagai ispolliada lgaai ismainoonoval siral mailncaso siral maivuuruju dai maisiuu lDiaavora lmadu imiagi siaaco tomastuigaco soimaasi gltaatacana dai tomastuigaco mlncana tai baiyoma isimiagi Diuusi lmadu. 49 Dai tomasioora sioora clmgacalra oidaca liadagi alisi soimaasi taatatuldia agai aa oodami. 50 Alisi glaagai aariml isclmgacalra oidacagi vai aa oodami iprliadagi isvaavoitudagi Diuusi fiooquidal poduucal isduucal lmo oodami siooma cueeyi cuaadagai yoovicami —astaladai lSuusi glmaamatardamiga.

**10** Tai amaasi lSuusi ii Capernauumaihdalra. Judeea dlmlriamu vaasadalra laqui Jordán. Tai lramu glnlmpagi oodami siaaco daacatadai lSuusi vai lgaai mamaatatludimi poduucal isduucal ivuaadana lgaai vlmscalra. 2 Tai lmooco lfariseo miaadalra guuquiva siaaco daacatadai lSuusi dai mossoimaasi fiooquitudal lliidi lgaai lSuusi cascada tccacal sabai oidaga oigaragai islmo clml dagitoagi gloofiga. 3 Taidal lSuusi aa noragi daidl italadai:

—lTumaasi glntajai Moseesacaru? —astaladai lSuusi.

4 Taidal lfariseo italadai:

—lMoseesacaru glrmaa oigaragai isdadagitodagi ooqui dlmos sai glaagai ismamaacadagi lmo oojai siaaco aagadagi iscadagito —astaladai lfariseo.

5 Taidal lSuusi italadai:

—Alisi lrsoimaasi ivuaadami oodami cascada poduucal aagidi lgaai lMoseesacaru. 6 Dlmos aidalsi tucamidalra idui Diuusi gooidigi, idui clml dai ooqui, 7 cascada lclml viaa isdagitoagi glooga lmadu gladal dai vllnagi lmo ooqui. 8 Dai poduucal ducami si lralilmo oodamicagi lgaai. 9 Cascada ismaacada lmparagidi Diuusi loodami maitlagai isdadagitodagi —astaladai lSuusi lfariseo.

10 Dai aidalsi aayi lSuusi lmo quiiylalra taidal lmaamatardamigadal lramu tccacal astaiya lliidi lgaai ismaacada aagaitadai lgaai. 11 Taidal lSuusi italadai:

—Sioora dagitoagi gloofiga dai vllnagi lmai ooqui lgaai soimaasi ivueeyi gloofiga lrlgadadal vui. 12 Dai islmo ooqui dagitoagi glcuna dai vllnagi lmai clml lgaai lrral soimaasi ivueeyi —astaladai lSuusi.

13 Mltai aidal vuaapi lSuusi chilmlqui aali sai taatana. Dlmos lmaamatardamigadal bagaidimi loodami is-

maacada vuaapaimi laali. 14 Dai aidalsi tml lSuusi alial baamu daidl italadai lgaai glmamaatardamiga:

—Dagitovurai goaali vai dadana siaaco daja aanl dai maitavlr daidiada. Siaaco gatlaanli Diuusi lrlgai vlltaral ismaacada lrran ducami aali. 15 Smllicada anglnaagidi sai sioora maivaavoitudagi Diuusi lrran ducal lmo aliducami lgaai maiimimu siaaco gatlaanli Diuusi —astaladai lSuusi.

16 Dai moomotoi lgaai laali dai daama darai glnoonovi dai siaa duutuli.

17 Dai aidalsi apiaimlitadai lSuusi, tai voiylalra mlraitai aayi lmo clml dai vuidlalra gltootonacada clquiva daidl italadai:

—Mamaatatludiamil clml tuigacami, ltuma duuna aanl dai vlmscalra oidacana Diuusi lmadu? —astaladai.

18 Taidal lSuusi italadai:

—lTuiralsi clml tuigacami giifnagai? Alilmadugava clml tuigacami dai lgaai lrrDiuusi. 19 Aapi clmlga maatl istumaasi iprlidi Diuusi isivuaadagi oodami maitigalmsiada gaoofiga, dai maitigacoodadai, dai maitigalmsiada gavustuidaga, dai maitiyaatagada, dai maitigavurui-irumadada dai siaa iduutuada glooca dai gladaada —astaladai lSuusi.

20 Taidal lclml aa noragi daidl italadai:

—Mamaatatludiamil, vlmsi gomaasi ansiaa duutudai aanl aliducatai abiaadalra —astaladai.

21 Taidal lSuusi baiglmlaragacada nlnliidi lclml daidi taladai:

—lmo istumaasi avilmlga rlsiduifigi. Imiifi dai gagara vlmsi rlstuma viaa dai oida lrumiifisi lsoitutuigami dai poduucal viaacamu aapi mui naana maasi tlvaagilalra. Dai gooquialra divia daidl iifoida. Dlmos lrralga glaagai rlsbaigalducagi silduifida glmuaatudagi giifnaavoitudaitai —astaladai lSuusi.

22 Dlmos aidalsi cal lclml imaasi alial soiglml dai imlcali soiglmliatugai alisi lrglvidacamicatadai lgaai cascada.

23 Tai amaasi lSuusi aipaco nlnlaava daidl italadai glmamaatardamiga:

—Gia sijaiga isglnlviipidacami glndagituagi isDiuusi tlaanladagi dai soicldagi sai clmlga glntatlgitocana —astaladai.

24 Taidal lmaamatardamigadal maitml isducatai glntatlgitoagi pocaititai lSuusi, dlmos lSuusi italadai lramu:

—Giifnaduifi gia sijaiga islgaai ismaacada moslcaasi glnvustuidagalra talgitoi dagituagi isDiuusi soicldagi isclmlga glntatlgitocagi alisi glnlviipidacatai lgaai.

25 Siooma maisijaiga lmo muura vlltaral isvaquiagi lmo oyi dlgladlamu sml islmo glviidacami dagituagi isDiuusi soicldagi isclmlga glntatlgitocagi —astaladai lSuusi.

26 Dai aidalsi cal lgaai imaasi maitml isducatai glntatlgitoagi dai aipaco glntalccacal daidl icaiti:

—¿Voora istutuididlo isclmagacra vuvauquiagi? —ascaiti.

<sup>27</sup> Taidl lSuusi vui nllava daidl itatldai:

—Oodami gia maitistutuidi isidufia imaasi, dlmos Diuusi gia istutuidi. Diuusi vllsialcatai istutuidi isidufiagi —astatldai lSuusi.

<sup>28</sup> Tai amaasi itatldai lPiiduru:

—Mamaatluldiadami, aatmla viaa vllsi tltuma vi-aacatada glouidatucuda llliditai —astatldai.

<sup>29</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itatldai:

—Slllicadl anglaagidi sai tomasioora soora dagi-toagi glquii dai glsillagi, dai glsusuculi, dai glooga, dai glandl, dai gloofiga, dai glmaamara, dai glldvllraga giuvaavoitudaitai aanl dai vaavoitudaitai Diuusi hiooquid, <sup>30</sup> lgai viaacamu idi oidigra lmo siento vaamioma baabaqui, dai siisillagi, dai susuculi, dai dlldlacamu, dai maamaracamu, dai dlldvllracamu, tomasi soimaa taatamaitai. Dai silscadl imiagi lgai idi oidigraifdlra vllscra oidacamu Diuusi lmadu. <sup>31</sup> Dlmos mllca siaaco gatlaanli Diuusi muidutai ismaacdl vaamioma tlaanli tami mllca siooma maitlaanldamu dai ismaacdl siooma maitlaanli tami, mllca vaamioma tlaanldamu —astatldai lSuusi.

-----

<sup>32</sup> Dai lmo imidagai voiyamu iimlitada lgai catlaidimi Jerusaleena lSuusi baitqui imlitada glmamaatardamiga, vaidl lmamaatardamigadl maitatgaitada istumaasi glntatlgitoagi dai duduaadimutugaitai oidi. Taidl lSuusi lramu lconvai vuvaitu lbaivustaama dan gooca glmamaatardamiga, dai aagidi isducatai lrldufia agaitada lgaicdl. <sup>33</sup> Daidl itatldai:

—Aapiml nldi tscatladimi Jerusaleenra, mllsaa-co gihtllgida agai aanl ismaacdl viaa lmo slllicami. Gihtllgida magai lbaitlguucacamigadl papaali lmadu lmamaatatluldiadami slllicami islgaigatlaaifimu mllsaidl gihtuaana. Gihtllgidamu lgai aa sibladlra oidacami. <sup>34</sup> Dai gihtparundada magai dai saasasa magai gihtuucuga dai gihtsisiviada magai dai gihtmuua magai. Dlmos bovaica tasaicdl lramu du-aacamu aanl coidadl saagidaifdlra —astatldai lSuusi.

-----

<sup>35</sup> Tai amaasi lJacovo lmadu lVuaana lSevedeo maamaradl miaadlra guuquiva siaaco daacatada lSuusi daidl itatldai:

—Mamaatluldiadami, aatmla lrlldi lrsidufiagi tlducatai glaagida ragai —astatldai.

<sup>36</sup> Taidl lSuusi itatldai:

—¿Tumaasi lrlldi aapiml isidufia aanl? —astatldai.

<sup>37</sup> Tai lgai itatldai:

—Silscadl aapi vllsia daama lrgabaitlclaacamicagi glrmaacaifi oigaragai tlatid lrtlaanldamica aatmla —astatldai.

<sup>38</sup> Tai amaasi lSuusi itatldai:

—Aapiml maimaatl mltumaasi gihaagidi. ¿Baisi istutuidlra aapiml issoimaasi taatagi sil soimaa taata ifagai aanl? —astatldai lSuusi.

<sup>39</sup> Tai lgai aa noragi daidl itatldai:

—Istutuidiatata —astatldai.

Taidl lSuusi itatldai:

—Slllicadl lruvaanoi. Aapiml gia soimaa taatamu silsi soimaa taata ifagai aanl. <sup>40</sup> Dlmos aanl maitistutuidi isdaraasagi tltlaanldami baiyoma lgi Diuusi glrooga daraasamu tltlaanldamicagi —astatldai lSuusi.

<sup>41</sup> Dai aidlsidl lгаа baivustaama mamaatardami cai gomaasi baaco lJacovo lmadu lVuaana vui. <sup>42</sup> Dlmos lSuusi vai lgai daidl itatldai:

—Cll maatl aapiml sai ismaacdl maitlrgjudidlu saagida lbaitlclaacami glrpioofiga duuca lldi glaaduifi dai ismaacdl vaamioma gatlaanli slllicadl tltlaaificui. <sup>43</sup> Dlmos aapiml glnsaagida maitlaagai isroduuca lvuadagi baiyoma soora lrbaitlclaacamicagi glaagai issoicldagi vllscatai. <sup>45</sup> Poduucal isduucal ivueeyi aanl ifismaacdl viaa lmo slllicami. Aanl gia divia oidigra maisiu isgihoicldagi aa baiyoma divia aanl dai soicda ifagai oodami dai muquia ifagai vai poduucal clmagra vuvacna mui oodami —astatldai lSuusi.

-----

<sup>46</sup> Amaasi aayi lgai Jericoora dai aidlsi cavuvaquimi abiaadlra lSuusi lmadu lmamaatardamigadl dai muidutai aa oodami, vai lmo cllli mainlaadami Vvertimeo tllgiducami Timeo maradl, voi ugidiana daacatai gataanli oidicami. <sup>47</sup> Dai aidlsi cal lclli ismi-aadimi ami lSuusi otoma iifhoquidimi daidl itatldai:

—Suusi Davi cajiudadl soigigllda aanlcladl —astatldai.

<sup>48</sup> Tai muidutai bagaimi sai maitadacana, dlmos lclli vaamioma iifacai daidl icaiti:

—Davi maradl soigigllda aanlcladl —ascaiti.

<sup>49</sup> Taidl lSuusi clquiva, daidl itatldai glaaduifi:

—Baigovai avlr vaidl —astatldai.

Taidl loodami vai lmainlaadami dai avlnaquidimi daidl itatldai:

—Baigi glmiada, otoma iclquiva, glvaidiava lSuusi —astatldai.

<sup>50</sup> Taidl lclli otoma maigovai daitu glsuua dai otoma clquivacai ii siaaco daacatada lSuusi. <sup>51</sup> Taidl lSuusi itatldai:

—¿Tumaasi lrlldi aapi isglduifda aanl? —astatldai. Taidl lmainlaadacdl aa noragi daidl itatldai:

—Mamaatluldiadami, nlada ifllldi aanl —astatldai.

<sup>52</sup> Taidl lSuusi itatldai:

—Casi aapi istutuidi isimldagi, giuvaavoitu aapi cascdl canlhaava —astatldai.

Mospotli lgai taidl lclli istui isnlhaavagi, dai oi lSuusi voiyamu.

11 Dai aidasi camiaadimi l'gai Jerusaleenl'ra ugi-dana iimlitai Betapagi dai Betania vuidl'ra l'Oli-ivosi giidi, taidl' l'Suusi ootoi gooca g'amaata'rdami-ga. <sup>2</sup> Daidl' itat'ldai:

—Iimivurai m'mocoro ali quiiyl'ra, dai m'lsiuu duucu aiyagi t'lgimu aapiml' l'mo as'niitu vulicami. L'gai maiquiaa dadal'ji tomali l'maadutai. Upanavurai dai vuaapa. <sup>3</sup> Dai is'laamadutai g'ant'cacagi m'lstuisidl' povueeyi v'rai aagida ansai aarl' t'lgito, ansai otoma l'ramu ootsoda i'fagai —astat'ldai l'Suusi g'ama-maat'rdamiga.

<sup>4</sup> Tai l'gai iji, dai t'la las'niitu vai l'mo quitaagi'na vuli-catadai voiy'ra, dai uurai. <sup>5</sup> Tai l'madutai ismaac'ldl' ami daraajatadai itat'ldai:

—¿M'ltuma vueeyi? ¿Tuim'lsi uupaisai goas'niitu? —astat'ldai.

<sup>6</sup> Tai l'gai aa noragi dai aagidi istat'ldai l'Suusi tai l'gai dagito m'lsbl'quiagi las'niitu. <sup>7</sup> Tai l'gai otoma b'lidacai las'niitu l'Suusi. Dai as'niitu daama darai g'nsusuaa, taidl' l'Suusi daamioma daiva. <sup>8</sup> Tai muidutai aa oodami voiy'ra l'ligaimi g'nsusuaa dai aa guicuta uusi maamaradl' dai voiy'ra tuajaimi dai poduucai t'at'lgidi l'gai l'Suusi isalil' siaa duutudai.

<sup>9</sup> Dai l'gai ismaac'ldl' baitl'qui iimlitadai dai ismaac'ldl' gooqui'ra iimlitadai i'f'haquimi daidl' icaitimi:

—Alil' siaa duutudai aat'lm' Diuusi. Aat'lm' ip'lidai sai Diuusi s'lgas'ra l'lijadana goovai ismaac'ldl' divia Diuusi g'uvucadad'lc'ldl'. <sup>10</sup> Dai alil' baig'nl'liadamu v'ls-catai ismaac'ldl' t'laan'lda goovai. Goovai l'rl'raí Davi-caru cajiudadl'. S'ml'ic'ldl' siaa duutudai aat'lm' Diuusi g'rl'rbaitl'claacamiga —asc'aitimi l'gai.

<sup>11</sup> Taidl' l'Suusi aayi Jerusaleenl'ra, dai vaa l'g'la quii-uraigadl'ra l'judidíu. Dai aipaco n'ln'laava dai n'ln'liidi istumaasi oidaga ami, dai gooqui'ra ii Betaaniamu l'madu l'baivustaama dan gooca mamaat'rdamigadl', casi l'arunococatadai cas'cl'ldl'.

<sup>12</sup> Dai siaadico aidasi iji l'gai Betaaniai'f'idl'ra tai aayi biuugigai l'Suusi. <sup>13</sup> Dai l'gai m'lcas'dl'ra t'la l'mo iigosi d'ldl' s'lg'ga t'at'ldogi aagadl'. Dai l'gai ii dai n'ln'liidi sabai ibaidaga, d'lt'os mait'la tomali l'mo iibiadl' mos-gol'gi aagadl' maiquiaa aayi istuigaco ibiat'ai l'gai cas'cl'ldl'. <sup>14</sup> Amaasi l'Suusi itat'ldai liigosi d'ldl':

—Tomali l'mo imidagai camaiugimu tomali l'maadutai g'libaidaga —astat'ldai.

Vaidl' l'mamaat'rdamigadl' cal.

<sup>15</sup> Dai gooqui'ra aayi l'gai Jerusaleenl'ra. Dai aidasi vaa l'Suusi l'g'la quiiuraigadl'ra l'judidíu, dai vuvaidimi v'ls-catai ismaac'ldl' ami gagaagarai dai ismaac'ldl' gasaarl'dai. Dai aipaco suuli memesagadl' ismaac'ldl' cambiando l'judidíu quiiuraigadl' tumi'f'isigadl' l'madu daraicarudl' ismaac'ldl' gagaagarai tutugu;

<sup>16</sup> Dai maidagito tomali l'maadutai iscucu'sp'lticagi g'lvustuidaga quiiurai l'raana. <sup>17</sup> Dai g'laagacai ma-maat'at'ldimi daidl' itat'ldai:

—Diuusi 'niooquidl'ra aduucai oojisi: “Gi'f'quii it'lv'gid-ucamu quii mamaadaragai v'ltar'la tomastuma oodami ami gamamaadadamu”, asc'aiti Diuusi 'niooquidl'ra. D'lt'os aapiml' l'ran duuc'ai ivueeyi l'sivogami tami Diuusi quiidl'ra —astat'ldai Suusi loodami.

<sup>18</sup> Taidl' l'baitl'guucacamigadl' l'rapaali l'madu l'maat'at'ldiadami s'ml'icami cal iscaiti l'Suusi, dai otoma gaagaimi isduucatai muaagi, rol'liditadai isv'ls'i oodami vaavoituda aagaitadai. Vaidl' loodami v'ls-catai mait'at'lgaitadai isducatai g'nt'at'lgitoagi cal-catai isducatai mamaat'at'ldi l'Suusi. <sup>19</sup> D'lt'os l'Suusi mostuca tai ii abiaadl'ra.

<sup>20</sup> Dai siaadico quiamoco d'lgavusai l'gai dai t'la li-igosi d'ldl' vai cagaquisari t'at'cadl'ai'f'idl'ra abiaadl'ra.

<sup>21</sup> Taidl' l'Piiduru t'lgito daidl' itat'ldai l'gai l'Suusi:

—Mamaat'at'ldiadami, da'f'i goiigosi d'ldl' ismaac'ldl' 'niooquidi aapi tacavo ticagaquisai —astat'ldai.

<sup>22</sup> Taidl' l'Suusi aa noragi daidl' itat'ldai:

—Vaavoitudadavurai Diuusi. <sup>23</sup> S'ml'ic'ldl' ang'l'naagidi, sai tomasioorl' sioorl' s'ml'ic'ldl' s'lg'ga gi'f'vaavoitudadagi s'lg'ga istutuidi isivuaadagi naana maasi istumaasi s'ml'ic'ldl' sijiacami. <sup>24</sup> Cas'cl'ldl' ang'l'naagidi sai m'lsil'ls'cadl' taan'ldagi Diuusi l'mo istumaasi g'nl'maadil'ra dai m'ls's'ml'ic'ldl' vaavoitudadagi is'gai istutuidi isg'nl'maquiagi viaacamu aapiml' m'lstumaasi taa'fiagi. <sup>25</sup> Dai m'lsil'ls'cadl' gamamadadagi m'lsvi-aacagi l'moco g'nsaayu oig'ldavurai, vai gi'f'ooaga ismaac'ldl' t'naagil'ra daja g'ln'oig'ldana g'lnsoimaas-camiga l'rl'. <sup>26</sup> Dai m'lsiaapiml' mai'oig'ldagi, tomali g'ln'ooga ismaac'ldl' t'naagil'ra daja mait'noig'ldamu l'rl' —astat'ldai.

<sup>27</sup> Dai amaasi aayi l'gai l'ramu Jerusaleenl'ra. Dai aid'sidl' l'Suusi l'g'la quiiuraigadl'ra l'judidíu l'rana aim'raitadai, tai miaadl'ra guuquiva l'baitl'guucacami-gadl' l'rapaali l'madu l'mamaat'at'ldiadami s'ml'icami, l'madu l'sonl'ra guucacami, <sup>28</sup> daidl' itat'ldai:

—¿Tuma s'ml'ic'ldl' ivueeyi aapi imaasi? ¿Toorl' g'ln'aa s'ml'icami r'lsai romaasi ivuaadana? —astat'ldai.

<sup>29</sup> Taidl' l'Suusi aa noragi daidl' itat'ldai:

—Aan'lan l'rl' g'nt'acacagi l'mo istumaasi m'ls'cl'g'ga gi'f'aa noragidagi dai gi'f'aaagidagi istumaasi gi'f'at'cac'ca i'f'agai, nai aana l'rl' g'ln'aaagidagi istuma s'ml'ic'ldl' ivueeyi aanl' gomaasi. <sup>30</sup> ¿Toorl' ootoi l'vuaana sai varaconana oodami, Diuusi, oodamisiso? Aagav'l'rai, noragida —astat'ldai l'Suusi.

<sup>31</sup> Vaidl' l'cl'cl'li aipaco g'ln'aaagidimi daidl' icaiti:

—Ispot'liya aat'lm' sai Diuusi ootoi l'vuaana goovai pov'rt'ldan tada t'lsai tuisi maivaavoitu. <sup>32</sup> Isbai



potlma aatmllo sai oodami ootoi —ascaiti llatlaanl-dami.

Alil lbaliditadai l'gai loodami cascald. Cmlga maatlcatadai l'gai siloodami smlicald vaavoitudai silVuaana lrDiuusi ñiooquituldiadami galdcatadai.

<sup>33</sup> Dai amaasi italdai l'gai l'Suusi:

—Maitatmaatl soorl ootoi l'Vuaana —astaldai.

Taidl l'Suusi italdai:

—Tomali aanl anmaitl'naagidagi tuduidl istuma smlicamicald ivueeyi aanl gomaasi —astaldai l'Suusi.

**12** Amaasi l'Suusi glaagacai mamaatluldimi cuentocald daidl italdai:

—l'mo imidagai oidacatadai l'mo cmlli dai li uvasi glandllragana, dai sicoli curarai. Daidl idui siaaco vusiadagi uvasi varagadl. Daidl idui l'rrl l'mo vaaqui tlcavacami dai abiaadl'rl nuucadaca agai vl'si gl'lsi.

Dai gooquirl'rl taajucamicald maa gl'lsi aa oodami dai ml'casii. <sup>2</sup> Dai aidl'si aayi yooaragai ootoi l'gai l'moco gl'rioof'iga sai ml'taanl'na laata vuadami luuvasi varagadl sil'iqui alcatadai. <sup>3</sup> Dl'mos laata vuadami bli lootosicami dai soidoodai dai saasarai tuucugadl dai maimaa toma laachi dai ootoi. <sup>4</sup> Taidl laamudl ootoi l'mai rioof'ii, ml'tai l'gai maicacarai, dai saasarai moodl dai galnaasi ñiooqui aagidi dai mosooto l'rrl. <sup>5</sup> Taidl laamudl ootoi l'mai gl'rioof'iga, ml'tai l'gai muua. Dai gooquirl'rl laamudl ootoi mui aa pipioof'ii ml'tai l'moco soidoodai dai saasarai tuutucugadl dai aa coi.

<sup>6</sup> Dai maracatadai l'cmlli l'mo cmlli dai alil oigldaitadai dai cuugat'rl ootoi polliditai: “Giñmara gia siaadl'rl maisiaa duutudana l'gai”, asmlidi. <sup>7</sup> Dl'mos laata vuadami tlgacai, aipaco gl'naatagidimi daidl icaiti: “Gooviava l'gai ismaacaldl ajiagai vl'si oogadl vustuidadl glaagai tsmuaagi dai poduucal aatml l'rtutuidacamicamu”, ascaiti. <sup>8</sup> Dai bli dai muua dai dl'joi ugidiana daitu l'tuucugadl —astaldai l'Suusi.

<sup>9</sup> Dai amaasi l'Suusi tlcacai llatlaanl'dami daidl italdai:

—l'Isduuñimu l'tuidacami l'dlll'rai l'ripioof'ii? Divimu l'gai dai codimu laata vuadami dai maaquimu l'gai l'dlll'rai aa oodami.

<sup>10</sup> Aapiml cml maatl isduucal oojisi Diuusi ñiooquidl'rl daidl icaiti:

l'smllicami viaacami ismaacaldl daasa aagai Diuusi llatlaanl'damigadl l'judid'iu gajjaadl'rl viaa agai.

Dai l'gai l'rl'gai vaa ismaacaldl vaamioma gatlaanl'da agai.

<sup>11</sup> Diuusi iduñia gomaasi. Dai gomaasi l'rl'mo istumaasi cmlgaducamicamu l'gai vlltarl ismaacaldl vaavoitudagi.

Ascaiti Diuusi ñiooquidl'rl —astaldai l'Suusi.

<sup>12</sup> Dai maatl cal llatlaanl'dami isl'gai aagada mllidi l'Suusi cascald aagai l'cuento. Dai bliya l'iditadai llatlaanl'dami l'Suusi dai maisagi dl'mos l'baliditadai l'gai loodami dai dagito dai iji.

<sup>13</sup> Dai gooquirl'rl ootoi llatlaanl'dami l'moco l'fariseo l'madu l'moco l'Eroodl'si aaduñdl sai nli-dana sabai aagatudana l'gai l'Suusi l'mo istumaasi istumaasi vui caatl'cagi l'judid'iu vaavoidaragadl vai poduucal gl'rl'rl'rl vaaajagi l'gai dudunucamil'rl. <sup>14</sup> Tai l'gai aayi siaaco daacatadai l'Suusi daidl italdai:

—Mamaatluldiamidi, maatl aatml sai istumaasi aagai aapi l'rvaaivoi. Dai maivuaaml mlidi aapi oodamicald sil'rgl'nl'vipidacami sil'rsoituutuigami l'rrl. Mosgamamaatluldidi aapi istumaasi Diuusi ipl'idi. l'cml'gaisi t'lsaa naml'quida aatml gocuota l'gl' bailt'claacamigadl l'romamanu cho sio? —astaldai l'gai l'Suusi.

<sup>15</sup> Dl'mos l'Suusi maatlcatadai ismosvuiirumada l'iditadai l'gai daidl italdai:

—Aapiml aagai l'mo istumaasi dai l'ma maasi ivueeyi. l'Tuiml'sidl giñvuiirumada l'ididi? Giñt'lgidavurai l'mo tumiñsi ismaacaldl'caldl gaaa naml'quidi aapiml l'cuota nai nliida aanl —astaldai.

<sup>16</sup> Ml'tai t'lgai. Vaidl l'Suusi nlnl'idi daidl italdai:

—l'Voorl moodl dai voorl t'ltlaragadl viaa gotu-miñsi? —astaldai.

Taidl l'gaa aa noragi daidl italdai:

—l'gl' mait'claacami moodl dai t'ltlaragadl'vava —astaldai.

<sup>17</sup> Taidl l'Suusi italdai:

—Maacavurai l'bait'claacami istumaasi l'rtuidadl, dai iduñivurai istumaasi Diuusi ipl'idi isivuaadagi l'rrl, l'gai l'rl'gl' bailt'claacami t'lvaaigil'rl cascald —astaldai l'Suusi.

Taidl l'cml' maitl istumaasi gl'nt'lt'gitoagi calcatal isducatal aa noragidi l'Suusi.

<sup>18</sup> Tai amaasi iji l'moco saduseo siaaco daacatadai l'Suusi. Asaduseo pocaiti sai maioidaga duaacaragai coidadl vlltarl, cascald italdai l'gai l'Suusi:

<sup>19</sup> —Mamaatluldiamidi, Moseesacaru oojisicami gl'rvii vai pocaiti sai isl'mo cmlli muquiagi dai viaagi gl'oof'iga maiquiaa maamatacai abaana, saidl l'suculidl glaagai isvll'nagi l'viiudu dai maamatagi abaana l'gai ismaacaldl muu vlltarl. <sup>20</sup> Cuvacamicatadai gl'nsil'gl'ml. Taidl l'vl'si gasil'gi oof'igai dai muu maiquiaa maamatacai. <sup>21</sup> Tai l'mo suculidl vllna l'viiudu dai muu l'rrl maiquiaa maamatacai. Taidl l'gl'mai suculidl vllna dai podui l'rrl. <sup>22</sup> Vll cuvacami podui l'gai vaa oof'ii dai vl'si coi maimaamatacai, taida muu looqui l'rrl. <sup>23</sup> Dai sil'scadl duduaacagi l'gai dai l'ramu oidacagio ismaacaldl l'rcunad'camu looqui vll cuvacami l'rcucunad'catal tami oidi daama —astaldai l'asaduseo.

<sup>24</sup> Tai amaasi l'Suusi aa noragi daidl italdai:

—Maicmlga gl'nt'lt'gitoi aapiml maimaat'catal iscaiti Diuusi ñiooquidl dai tomali maimaat'catal isDiuusi viaa guvucadagai. <sup>25</sup> Sil'scadl duduaacagi coidadl

camaicucuntai tomali maiooñtai, moslan ducamicana l'gai Diuusi t'laaafiicarudl t'vaagiirl. <sup>26</sup> G'naagidamu aanl l'mo istumaasi aagaitai goduaacaragai. Canlidi aapiml Moseesacaru oojadl siaaco ooja l'gai istumaasi aagidi Diuusi l'mo uusi iiproadlaiñdlrl siaaco m'lcata dai tai dai aagidi sai oidaga duaacaragai. Tomasi catl'v'ri l'rdul sicoi Avraaifi'caru dai Isaacaru dai Jacocarul v'lsic'rl pocaiti Diuusi: "Aanl anlrDiuusigadl Avraaifi dai Isaa dai Jaco dai aa l'rl" —ast'ldai Diuusi. <sup>27</sup> L'gai Diuusi l'madu daraaja t'vaagiirl Diuusi l'rdiuusigadl ismaac'ld catl'vaagiirl daraaja dai ismaac'ld iimia l'gai t'vaagiamu. Cas'ld g'naagidi aanl m'lsai maic'lg g'nt'lgitoidac'ld aagaitai sai maioidaga duaacaragai coidadl —ast'ldai l'Suusi l'saduseo.

<sup>28</sup> Tai ami divia l'rl siaaco daacata dai l'Suusi l'moco l'mamaat'ldiadami s'licami, l'gai cal istumaasi aatagaitadai l'Suusi l'madu l'saduseo dai maatl'catadai l'gai is'lsuusi c'lg aa noragi, cas'ld it'ldai l'gai l'Suusi:

—V'lsi ismaac'ld i'rlidi Diuusi t'sivuaadagi t'umaasi vaamioma g'laagai t'sivuaadagi? —ast'ldai l'mamaat'ldiadami s'licami.

<sup>29</sup> Taidl l'Suusi it'ldai:

—Pocaiti Diuusi ñiooquid'rl: "Giñcalcavurai Isireli'rl oidacami l'clliodamiava l'rg'ldiuusiga dai mos'ca l'madugava Diuusi. <sup>30</sup> Oig'ladafi l'clliodami g'ldiuusi v'lsi g'rib'ldac'ld, dai v'lsi g'rt'lgitoidac'ld, dai v'lsi g'rg'vucadac'ld". Goovai l'rg'gai ismaac'ld vaamioma g'laagai isivuaadagi. <sup>31</sup> Dai gotordadl baitoma pocaidaga l'rl. "Oig'ladafi g'laaduñi roduucal r'lduucal gloig'ldai aari l'gi". Goovai v'ldoocai l'gai dai vaamioma g'laagai is'lg'ladagi —ast'ldai l'Suusi.

<sup>32</sup> Taidl l'mamaat'ldiadami s'licami it'ldai:

—G'ia c'lg aagai aari mamaat'ldiadami. Vaavua-va ismaac'ld aagai aari, sai mos'ca l'maduga Diuusi sai maitiipu l'mai mos'ca l'moco. <sup>33</sup> Dai sai g'laagai t'loig'ladagi Diuusi v'lsi g'rib'ldac'ld, dai v'lsi g'rt'lgitoidac'ld, dai v'lsi g'rg'vucadac'ld, dai t'lsai oig'ldafi g'raaduñi roduucal t'lduucal g'roig'ldai aat'lm l'gi. V'lsi gomaasi vaamioma nam'lg is'lvustaqi dai aa naana maasi ismaac'ld coodafi oodami dai m'lm'ldiñ Diuusi v'ltar' s'ia duutudaitai Diuusi —ast'ldai l'mamaat'ldiadami s'licami.

<sup>34</sup> Dai aid'lsi cal l'Suusi is'c'lg aa noragi l'mamaat'ldiadami s'licami it'ldai:

—Baitoma maatl calcan caiti aari isducatai gatlaanli Diuusi —ast'ldai l'Suusi.

Tai tomali l'maadutai camait'rl'li ist'lcacagi vaamioma.

<sup>35</sup> l'Suusi mamaat'lditadai loodami l'g'ld quiu- paigad'rl l'judid'ru, daid' it'ldai:

—t'uisid' pocaiti mamaat'ldiadami s'licami, saidl l'Cristo l'rd'vi cajiudad' <sup>36</sup> Vai l'gai vaa Davi aagai isducatai aagidi Diuusi l'blad' daid' icaiti: "l'Cristo l'rgiñDiuusiga", ascaiti.

Diuusi pot'ldai l'Cristo:

"G'lamaaquimu aanl l'mo s'licami ismaac'ld vaamioma nam'lg.

Dai ug'itudamu aanl v'lsi ismaac'ld g'lvuid'rl v'lt'cagi", ast'ldai Diuusi.

Ascaiti Davicaru aagaitai l'Cristo.

<sup>37</sup> t'ducatai istutuidi l'Cristo s'lrD'vi cajiudad'cagi vai l'gi l'D'vi giñDiuusiga aagadagi? —ast'ldai l'Suusi.

Daid' loodami s'lic'ld muiducata dai baig'nl'iaragac'ld calcatadai istumaasi aagai l'Suusi.

<sup>38</sup> Daid' it'ldai l'Suusi loodami aid'lsi mamaat'lditadai:

—Maitav'rl l'ran duucal ivuaada aapiml goma- maatl'ldiadami s'licamic'ld, ismaac'ld oojoidi is- c'lc'lgaducami g'lnaadadagi yuucusi, dai oojoidi m'lcucuanadagi g'lnvapanamu dai viaatuldiadagi cacyana. <sup>39</sup> Dai goovai gaagaiña c'lc'lgaduc'ldioma daraicarui l'judid'ru quiquiu'paigad'rl, dai siaaco gacuaada goovai c'lc'lgaduc'ldioma daraicarui oojoidi isdadar'ldagi. <sup>40</sup> Dai l'sidiña goovai v'riiudu baabaquid'lvio dai t'v'ri gamamaadafiñ sai maimaat'lcana oodami issoimaasi ivueeyi l'gai. Goovai tuduid' l'gai dai vaamioma soimaa taat'ldamu Diuusi —ast'ldai Suusi loodami.

<sup>41</sup> L'mo imidagai l'g'ld quiu'paigad'rl l'judid'ru daacata dai l'Suusi vuid'rl l'cajojoñi siaaco g'ltuaadana tumiñsi Diuusi aa duid'lad' v'ltar'ld. Daacatai n'ldi l'gai vaid' l'g'lnv'ipidac'ld muumuji tueeyi tumiñsi ami cajojoñi'rl. <sup>42</sup> Tai ami aayi l'rl l'mo viiudu soitigami dai l'mo cajojoñi'rl tuaa goo sintavo. <sup>43</sup> Tai amaasi l'Suusi vai g'lmamaat'ldamiga daid' it'ldai:

—S'lic'ld ang'naagidi sai idi viiudu soitigami siooma mui motuaa tumiñsi s'lv'lcatai gogaa ismaac'ld muumuji motueeyi tumiñsi. <sup>44</sup> V'lv'lcatai goovai motueeyi ismaac'ld cababaiv'oc'li, d'amos gooqui soitigamicatai motuaa v'lsi ismaac'ld viaacata dai istuc'ld oidacagi —ast'ldai l'Suusi.

**13** Dai aid'lsi vuusai l'Suusi l'g'ld quiu- paigad'rl'ld'rl l'judid'ru tai l'maadutai l'mamaat'ldamigad' it'ldai:

—Mamaat'ldiadami, dafi v'lv' sigiamaasi goojodai ismaac'ld l'c'ld duñisi gog'ld quiu'pai dai gog'ld'rl baabaqui —ast'ldai.

<sup>2</sup> D'amos l'Suusi it'ldai:

—Canlidi aapiml idi g'ld'rl baabaqui tami. Maiviimu tomali l'mo odai daama l'mai. V'lsi s'ia g'lduuf'imu goovai —ast'ldai l'Suusi.

3 Amaasi iji l'gai Oliivosi giidiamu, l'gai l'rvuidl'ra l'gla quiuupaigadl l'judidíu. Dai aidl'si ami daiva l'Suusi, taidl l'Piiduru, l'madu l'Jacovo, l'madu l'Vuuaana, l'madu l'Aandl'rsi, l'covai itatl'dai l'gai l'Suusi:

4 —Aatl'm l'rlidi r'lsgr'raagidagi aapi sil'scadl l'rl-duñia agai gomaasi. ¿Ducatai maatlcamu aatl'm isv'lsi gomaasi casi l'rl-duñia agadagi? —astatl'dai.

5 Taidl l'Suusi aa noragi daidl itatl'dai:

—Glnnuacadacavurai, vai tomali l'maadutai maitan-vupuiirumadaif'na. 6 Muidutai dadia agai daidi caitidamu: “Aanl anl'raCristo”, dai muidutai vupuiirumadamu l'gai.

7 D'mos m'asil'scadl cajiomacagi aapiml cocodi muiyar'ra maitav'ra duduaadicuda. V'lsi gomaasi glaagai isl'rl-duñiagi. D'mos gomaasi maiquiaa l'rcu-ugadl. 8 L'mo oodami cocoda agai aa oodami, dai l'mo d'lv'lril'ra oidacami cocoda agai l'mai d'lv'lril'ra oidacami. Dai muiyar'ra gigivucudamu d'lv'lril'ra. Dai oidacamu biuugigai, dai siaa caitadamu cocoadami. V'lsi gomaasicadl utudama glaagacai soimaasi taatamu oidigi daama oidacami.

9 D'mos aapiml glaagai m'lsj'lj'gi glnnuacadacagi; glnt'lgida magai baitl'guucacami, dai glngl'gl'gl'tudadamu aapiml quiquiuuril'ra. Dai viaacamu aapiml isvan guguucadagi dudunucami vuidl'ra dai rarai vuidl'ra giñvaavoitudaítai aapiml. Poduucal istuidimu aapiml isgiñagadagi l'gai vuitari. 10 D'mos maiquiaa alcai cuugat'ra tas'ra glaagai isaagidagi v'lsi oidigi daama oidacami isducatai Diuusi sl'gac'ra vuvaidi oodami. 11 Dai m'asil'scadl vaama glntuutusagi aapiml dudunucami'ra, maitav'ra vuaam l'naliada maimaatlcatai istaiyagi, tomali maitlaagai m'astl'agi-todagi. Diuusi gl'nsoicdamu v'rai aagada m'astumaasi t'gitocagi aidl'rl'ca. Aapiml maiñiooquia agai mosl'gi Diuusi l'bladl gl'nñiooquitudamu. 12 Dai oodami gatl'agiada agai l'gi gl'n'susuculi dai gl'n-sisil'gi m'lsai coodaif'na. Dai d'ld'ldl gatl'agiada agai l'gi gl'nmaamara. Dai maamaradl vui v'ltlcamu gl'nd'ldl dai asta gatlaanl'damu coodaragai. 13 Dai v'lsi oidigi daama oidacami gl'ncl'madada agai giñvaavoitudaítai aapiml. D'mos sioorl mol' cl'ga giñvaavoitudadagi sil'si ucami oidacagi oidigi daama l'gai cl'gac'ra vuvauquimu.

14 l'Diuusi ñiooquituldiadamigadl Daniel ooja sai divia agai l'moco ismaac'ldl s'licadl soimaasi iduñia agai l'mo istumaasi l'mar'cl'ra siaaco maiviaa l'gai oigaragai isv'arac'ldagi (sioorl n'idagi idi ooja glaagai ismaat'ca cl'cagi). Sil'scadl n'lijada oodami ispo-maasi l'rvuimi, amaasi l'gai ismaac'ldl tami Judeel'ra daraajagi glaagai isvooriagi gigiidamu. 15 Dai amaasi sioorl vaaqui daama daacagi aidl tas'ra al'lsi glaagai isotoma vooriagi maivuvaidacai gl'vustuidaga tuu-avidl'ra. 16 Dai sioorl dl'jana ajjoo'padagi, maitlaagai isl'ramu iimiagi gl'nqui'yamu dai vuiyagi gl'nyucusi. 17 Sil' soimaa taatamu looqui ismaac'ldl noopoacagi sil'ra viaacagi aali sisil'dami aidl tas'ra. 18 Al'lsi glaag-

gai isdaanl'dagi Diuusi vai maitar'toomococana m'asil'scadl vooriagi. 19 Al'li soimaa taata agai oodami cascadl. Vaamioma soimaasi gl'taatamu amaasi sitomali l'mo imidagai aidl'si abiaadl'ra idui Diuusi oidigi, dai gooqui'ra tomali l'mo imidagai maipomaasi gl'taatama. 20 Isbai t'lv'ri l'rl-duñiagi gomaasi aidl'ra gia v'lsi coiyantada oodami d'mos Diuusi maidagitomu ist'lv'ri l'rl-duñi gomaasi l'gai al'li oig'ldai ismaac'ldl l'covai vuvaitu cascadl.

21 Amaasi isl'maadutai pov'ntatl'dagi: “Dañi tami daja l'Cristo”, m'sil'ra pov'ntatl'dagi: “Dañi m'ca daja”, maitav'ra vaavoitudad. 22 Dadiav agai yaatavogami dai pocaitiada agai saidl l'raCristo dai pocaitiada agai saidl l'rdiuusi ñiñiooquituldiadamigadl, daidl ivuaada agai naana maasi gl'gl'rducami dai poduucal vupuiirumadada agai asta l'gai ismaac'ldl Diuusi l'gi l'covai vuvaitu isistuidiagi. 23 D'mos aapiml av'ra baig'nduca cascadl l'quiasd'ra abiaadl'ra gl'naagidi aanl go-maasi.

24 Dai amaasi sil'scadl cadaivuñiagi gosoiimaa taataragai, tasai tucari viiya agai dai masaadai gliiñ'a agai. 25 Dai sisiaavugai suuligia agai t'lv'agi'nd'ra, dai v'lsi istumaasi oidaga t'lv'agi'ra gigivucudamu. 26 Dai amaasi giñt'lgimu oodami aanl iñsimaac'ldl viaa l'mo s'licami, iñsim'cad'ra im'ldamu icomai saagida guvucadagaicadl, dai Diuusi dadadaquigadl l'madu. 27 Dai ootosamu aanl giñt'laa'ñicarai sai l'gai l'mpaidana v'lsi loodami ismaac'ldl Diuusi l'covai vuvaitu v'lsi oidigiaiñd'ra dai v'lsi t'lv'agi'nd'ra.

28 Maatl'vurai aapiml idi ñiooqui iñsimaac'ldl gl'naagidia iñagai aanl aagaitai liigosi: Sil'scadl momiacagi mamaradl dai iipoidagi aagadl poduucal camaat'ca iscamiaadimi taaco. 29 Poduucal l'rl m'asil'scadl n'lijadagi iscas l'rlvuidagi gomaasi ismaac'ldl caagidi aanl camaat'ca iscayoga ugidagai oidigi. 30 Iñsimaac'ldl gl'naagidi aanl l'rv'avoil sai gomaasi l'rl-duñia agai maiquiaa ugital'cai oodami sivi oidacami. 31 T'lv'agi dai d'lv'lril'ra ugigitimu, d'mos giññiooqui maiugigitimu.

32 D'mos tomali l'maadutai maimaat'ca sil'scadl tomali siuu duucu, tomali l'Diuusi t'lv'aa'ñicarudl t'lv'agi'ra daraajatai maimaat'ca, tomali aanl Diuusi maradlcatai. Mosl'gi gl'rooga Diuusi l'gai dai maatl'ca.

33 Cascadl glaagai m'lsbaig'nducagi, dai gamamadadagi maitav'l'maat'ca sil'scadl ajja agai l'caa duucu. 34 Gomaasi l'rl'ran ducami l'mo s'lli sil'scadl imiagi sibl'cai m'lcasi. Maiquiaa im'lcai viriidiñ'a l'gai gl'ripiooñiga l'madutai aa duiñdagai, dai quitaagiñ'a viriieyi nuucadacami. 35 Dai aanl l'rl imia iñagai dai maimaat'ca siuu duucu divia iñagai cascadl baigav'ra gl'nduca maimaatlcatai siuu duucu divia iñagai aanl sil'mo imidagai urunuco, sil'ra l'ran tucarl, sil'ra cuujuicai tacucu, sil'ra maasicai. 36 Todian duucal divimu aanl dai cascadl glaagai m'lsbaig'nducagi. 37 Istumaasi gl'naagidi aanl aapiml l'rv'lcatai v'lt'aral.

Baigavnr glanduca —astatldai lSuusi gmmamaatlr-damiga.

**14** Dai gooca tasai vilgacatadai gopascua vlltarl. Gopascua lrsiaa duudagai istuigaco ljudidfu tlatgitoiña aidlsi Diuusi clgacslrl vuvaitu Ejiipitu-aifndrl. Vaidl lbaitlguucacamigadl lrapaali lmadu lmamaatatuldiadami slllicami gaagaitadai isducatai yaatagidacai bljiagi lSuusi dai muaagi. <sup>2</sup> Dlmlos icaititadai lgai:

—Baiyoma asta silmscadl daivuñiagi gosiaa duudagai vai poduucal maitlrvui baacoagi loodami —ascaiti.

<sup>3</sup> Vaidl lSuusi Betaaniarl daacatadai Simuñi qui-idilrl. lSimuñi mlquioma viaacatadai lcoocodagai ismaacldl duvaldi gatuucuga dlmos cadueeyi lgai. Dai aidlsi mesa vuidlrl daacatadai lSuusi, tai ami divia lmo ooqui dai blmcati lmo tucayu alavastrocdl duñisicami suudacami asaiti sigian uuvadami slllicldl namlacami. Dai taapai ltucayu dai lSuusi moodlrl tai lasaiti sigian uvaicldl. <sup>4</sup> Tai lmmoco ismaacldl ami daraajatadai alil baaco dai aipaco glnaatagidimi daidl icaiti:

—lIstuisidl siaa doodai goovai goasaiti sigian uuvadami? <sup>5</sup> Clmga glgagaramudai goovai vaamiomacldl isvaica sientu piisu dai lclldl soiñamudai soitutuigami —ascaiti.

Dai slllicldl baaco looqui vui.

<sup>6</sup> Dlmlos lSuusi itatldai:

—Casianlr maiñioocada aariml gooqui vui. Goovai ismaacldl ifnduñi goovai lrlmo istumaasi clgaducami. <sup>7</sup> Soitutuigami vlscslrl viaacamu aariml glnsaagida, daidl istutuidi aariml isclmga iduifndagi mslilmscadl lrlliadagi. Dlmlos aanl gia maisiuu vlscslrl giñnlijada agai aariml. <sup>8</sup> Idi ooqui giñduñi istumaasi istui. Tai goovai giñtuucuga sigian uuvadami otoma muquia ifñagai aanl cascdl. <sup>9</sup> Ismaacldl glnaagidi aanl lrvaanoi sai tomasiaacoga siaaco glaadagadi Diuusi ñiooquidl vlsci oidigi daama glagada agai lrl istumaasi idui idi ooqui vlrai poduucal tlatgitoda —astatldai lSuusi.

<sup>10</sup> Tai amaasi lUudasi Iscaliote, lmmoco lbavustaama dan gooca mamaatlrldamigadl lSuusi, ii daidl gaaataga agai lbaitlguucacamigadl lrapaali lmadu dai baiduñia agai ñiooqui dai tlgida agai lSuusi.

<sup>11</sup> Dai aidlsidl cal lbaitlguucacami imaasi alil baiglhlili dai aagidi lSuusi lUudasi sai aa namlquida agai. Taidl lUudasi glaagacai gaa isducatai gatlgidagi lSuusi mlsai muaana.

<sup>12</sup> Tai aayi ltucamidlrl taslrl lsiaa duudagai istuigaco tlatgitoiña ljudidfu aidlsi Diuusi clgacslrl vuvaitu

Ejiipituaiñdlrl dai istuigaco glcuaadana paana maicopodatudicami, dai gmmumueeyiña lmo ali cañi-iru dai aa gldadaasdiña Diuusi. Taidl lSuusi ma-maatlrldamigadl itatldai lSuusi:

—Vaacoga lrlldi aari tlbaiduñiagi cuaadagai idi siaa duudagai vlltarl —astatldai.

<sup>13</sup> Taidl lSuusi ootoi gooca gmmamaatlrldamiga daidl itatldai:

—Iimivurai mllca glglrl quiiquiana, dai ami tlgimu aariml lmo sllli vai vaiglta agai lmo aayi suudagi vlrai oida. <sup>14</sup> Dai siaaco vaquiagi lrai vlrai ami itlda lquiilcaml: “Amamaatatuldiadami icaiti saaco clmca ltucavi siaaco gaugia agai lrai idi siaa duudaglrl cuaadagai lmadu aatlm avlrl tlda”. <sup>15</sup> Sil-gai glntlgidamu lmo tuucavi glducami gocua daama vaquilrl tlcaviacoga, cabaiduñisicami, vlrai ami baiduñi lcuuadagai —astatldai lSuusi.

<sup>16</sup> Taidl lmmamaatlrldamigadl iji dai aayi lrglglrl qui-iquilrl, dai vlsci tml isducatai aagidi lSuusi. Dai baidui lcuuadagai lsiaa duudagai vlltarl.

<sup>17</sup> Dai aidlsi cadidia ami divia lSuusi lmadu glmmaatlrldamiga. <sup>18</sup> Dai aidlsi mesa vuidlrl daraajatai gacueeyi lrai, taidl lSuusi itatldai:

—Slllicldl anglnaagidi sai amaadutai aariml ismaacldl giñlmmadu gacueeyi giñtmgida agai dudunucami silgai giñmuaamu —astatldai lSuusi glmmamaatlrldamiga.

<sup>19</sup> Taidl lmmamaatlrldamigadl alil soiglhlili, dai vlscatai tlcacaimi daidl itatldaimi:

—lAanlsl lrlrl? —astl lmmoco.

Tai lmai rotl lrlrl:

—lAanlsl? —astl lrglmai.

<sup>20</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itatldai:

—Amaadutai aariml baivustaama dan goocaiñdlrlava. Goovai ismaacldl giñsoiña cueeyi lrai vaa asocoliarl. <sup>21</sup> Aanl ifñsmaacldl viaa lmo slllicami ivueeyi istumaasi aagidi Diuusi ñiooquidlrl dlmos silsoimaa taatamu gocllli ismaacldl giñtmgida agai sioml lrcslgaicamudai gocllli vlltarl ismaivuu-saimudai tami oidigi daama —astatldai lSuusi.

<sup>22</sup> Dai aidlsi gacuaadatadai lrai, taidl lSuusi bli lraana dai gamamagi dai saasacai maa glmmaatlrldamiga daidl itatldai:

—Ugavurai idi paana. Idi lrgiñtuucuga —astatldai.

<sup>23</sup> Dai bli lrlrl lmo viaacami uvasi varagadl dai gamamadacai maa lrlrl tai vlscatai ii lvaasuaiñdlrl.

<sup>24</sup> Daidl lSuusi itatldai:

—Idi lrgiñllra ismaacldl aastia agai muucucal aanl sipoduucal gloiglldamu soimaascamigadl tomasioorl sioorl vaavoitudagi. Dai gomaasicldl canamla-ca agai Diuusi ñiooquidl gooquirdadl. <sup>25</sup> Slllicldl anglnaagidi, ansai camaiyllda ifñagai uvasi varagadl asta ifñilmscadl iiyagi utudui mllca siaaco gatlaanli Diuusi —astatldai lSuusi glmmamaatlrldamiga.

<sup>26</sup> Dai canlcai lmo nlidagai iji Oliivosi giidiamu.

<sup>27</sup> Taidl lSuusi itatldai:



dai vaica tasaicldl ʎramu iduñimu aanl ʎmai quiuu-pai dai ʎgai maitʎoodami duñidʎca agai”, pocaiti goovai —ascaiti loodami.

<sup>59</sup> Dʎmos vʎscʎrl ʎaiʎmaduga maasi ñioocai loodami.

<sup>60</sup> Tai amaasi ʎgl ʎaitʎscʎacʎmigacl ʎpapaali ʎqui-va vʎscʎatai saagida daicl itʎtʎdai ʎgai ʎSuusi:

—ʎTumaasi goovai ismaacldl aagai goovai ʎvui? ʎMaitʎʎs gaa noragida agai? —astʎtʎdai.

<sup>61</sup> Dʎmos ʎSuusi ʎaiñioocacai vii, dai ʎpamaitadaga. Taidl ʎbaitʎscʎacʎmigacl papaali ʎramu tʎcacai daicl itʎtʎdai:

—ʎAapʎʎsi ʎʎCristo Diuusi maracl? Diuusi ʎia siaa duutadai aatʎmʎ —astʎtʎdai.

<sup>62</sup> Taidl ʎSuusi itʎtʎdai:

—ʎʎ Diuusi maraclana. Dai aapʎmʎ ʎiñtʎʎgimu aanl siʎscʎadl Diuusi ismaacldl sʎʎicldl viaa ʎvucadagai ʎiñmaaquiagi ʎmo sʎʎicami dai ʎiñtʎʎgimu aapʎmʎ siʎscʎadl tʎvaagiñdʎrl imʎda aanl iicomi saagida —astʎtʎdai ʎSuusi.

<sup>63</sup> Taidl ʎbaitʎscʎacʎmigacl papaali saasarai ʎʎuucusi baamucai ʎʎcʎtai istumaasi aagai ʎSuusi daicl itʎtʎdai:

—ʎTuisicl gaagaiña aatʎmʎ vaamioma ʎʎjadami?

<sup>64</sup> Aapʎmʎ ʎacal isducatai caiti goovai sai ʎpʎ tuiga Diuusi. ʎMʎtumaasi tʎtʎgitoi? —astʎtʎdai.

Vai vʎscʎatai aagidi sai gatʎaanʎna muaaraga.

<sup>65</sup> Vai ʎmoco sisividimi, dai iñpapai vuisadl dai ʎʎvai daicl itʎtʎdai:

—Maatʎñi toorʎ ʎʎʎʎ —astʎtʎdai.

Vaidl ʎsandaaru vuisasana ʎvʎai.

<sup>66</sup> Vaidl ʎPiiduru maigotana tuisicana daacatadai, tai ami divia ʎmo cusñirugacl ʎbaitʎscʎacʎmigacl papaali. <sup>67</sup> Dai ʎʎiditai istaicovai daja ʎPiiduru ʎʎga ʎtʎʎgito ʎʎʎidi daicl itʎtʎdai:

—Aapʎʎ ʎpʎ ʎmadu aimʎraiña ʎSuusi Nasa-reetʎrl oidacldl —astʎtʎdai.

<sup>68</sup> Dʎmos ʎPiiduru ʎsto daicl itʎtʎdai:

—Maitʎ ʎaatʎ aanl ʎgai, tomali ʎaimaatʎ aanl pʎstumaasi agai aapi —astʎtʎdai.

Dai ii ʎPiiduru abiaadʎrl dai quitaagiña ʎquiua. Tai cuujui ʎmo tacu ʎʎiadl. <sup>69</sup> Taidl ʎcusñiru ʎpʎʎ vui ʎʎʎaava ʎPiiduru daicl itʎtʎdai ʎgai ismaacldl ami daraajatadai:

—Gooviavʎ aduñdʎ gomaisapicldl —astʎtʎdai.

<sup>70</sup> Dʎmos ʎPiiduru ʎsto. Tai bolaascldl ʎgai ismaacldl ami daraajatadai ʎramu itʎtʎdai ʎgai ʎPiiduru:

—Sʎʎicldl pʎraduñdʎ aapi goSuusi. Galileerʎl oidacami aapi ʎpʎ di, dai ʎpʎ maasi ñioocai aapi goSuusi aaduñdʎ —astʎtʎdai.

<sup>71</sup> Vaidl ʎPiiduru ʎalnaasi ñiooquimi daicl icaiti:

—Maatʎ Diuusi nai aanl ʎaimaatʎ ʎocʎʎli ismaacldl agai aapʎmʎ —astʎtʎdai.

<sup>72</sup> Tai ʎpʎʎ cuujui tacu ʎʎiadl, taidl ʎPiiduru tʎgito istʎtʎdai ʎSuusi sai ʎaiquiaa cuujucai tacucu goocua-

ʎ ʎgai vaicojo itʎiya agaitadai sai ʎaimaatʎ ʎSuusi. Dai tʎgito ʎgai gomaasi dai sosua.

**15** Dai mosmaasica ʎʎʎpʎagi ʎtʎtʎaanʎdamigacl ʎpapaali, ʎmadu ʎsonʎʎuucacʎmigacl ʎjudidíu ʎmadu ʎmamaatʎtʎʎdiadami sʎʎicami, ʎmadu vʎscʎatai tʎtʎaanʎdami. Dai vulicami ʎʎcʎai ʎSuusi dai tʎʎgi ʎPilaato. <sup>2</sup> Taidl ʎPilaato tʎcacai daicl itʎtʎdai:

—ʎAapʎʎsi ʎʎraígacl ʎjudidíu? —astʎtʎdai.

Taidl ʎSuusi itʎtʎdai:

—ʎʎ, poduuquiava pʎsducatai agai —astʎtʎdai.

<sup>3</sup> Vaidl ʎtʎtʎaanʎdamigacl ʎpapaali naana maasicldl ʎpʎʎʎ vuuipaimi. <sup>4</sup> Vaidl ʎPilaato ʎramu itʎtʎdai ʎSuusi:

—ʎMaitʎʎs gaa noragida agai tomali ʎmo ñiooqui? Dañi vʎ naana maasicldl ʎpʎʎʎ ʎʎvuuipai goovai —astʎtʎdai.

<sup>5</sup> Dʎmos ʎSuusi maiaa noragi tomali ʎmo ñiooqui. Cascldl ʎPilaato maitʎtʎgaitadai istumaasi tʎgitoagi.

<sup>6</sup> Vaidl ʎPilaato dadagitoiña ʎmo maisapicami aidl siaa duudagʎrl ʎʎgi poduucai ʎʎviidacatadai ʎgai isdadagitoldiadagi loodami ʎʎgi ismaacldl ipʎliadagi ʎgai. <sup>7</sup> Vai ami maisacariʎrl cuupicatadai ʎmo sʎʎli Baraavási tʎʎgiducami ʎmadu aa ismaacldl coitadai oodami ʎmo cocodiʎrl. <sup>8</sup> Tai ami dada loodami dai aagidimi ʎPilaato saidl iduuna poduucai isduuca iuaadana ʎgai vʎsi uumigi. <sup>9</sup> Taidl ʎPilaato aa noragi daicl itʎtʎdai:

—ʎIpʎlidimʎsi isʎʎndagitolda aanl ʎʎñraíga? —astʎtʎdai.

<sup>10</sup> ʎPilaato maatʎcatadai isʎtʎtʎaanʎdamigacl ʎpapaali vui baacoicatadai ʎSuusi. ʎgai ʎʎdaitadai ʎSuusi oidatucitai mui oodami dai cascldl gatʎʎgi ʎSuusi.

<sup>11</sup> Dʎmos ʎtʎtʎaanʎdamigacl ʎpapaali avʎnaqui loodami sai baiyoma gataanʎna ʎBaraavási. <sup>12</sup> Taidl ʎPilaato tʎcacai daidi tʎtʎdai:

—ʎDai tumaasi ipʎlidi aapʎmʎ isiduñia aanl goocldl ismaacldl ʎjudidíu raígacl aagai aapʎmʎ? —astʎtʎdai ʎPilaato.

<sup>13</sup> Tai ʎgai ijiña daicl itʎtʎdai:

—Siisañi curusiaba —astʎtʎdai.

<sup>14</sup> Taidl ʎPilaato itʎtʎdai:

—ʎTumaasi soimaasi iducami goovai? —astʎtʎdai.

Tai ʎgai ʎramu ijiña daicl itʎtʎdai:

—Siisañi curusiaba —astʎtʎdai.

<sup>15</sup> Vaidl ʎPilaato maitʎpʎliditadai isvui baacoagi loodami cascldl dagitoli Baraavási, dai gatʎjai ʎʎsai ʎʎicarsana ʎSuusi dai gooquiʎrl gatʎjai curusiaba siis-aragai.

<sup>16</sup> Taidl ʎsandaaru vaidacai ʎSuusi tuisicamu dai ami ʎpʎagi vʎsi ʎsandaaru. <sup>17</sup> Dai aadi yuucusi moraducami daicl iduñi ʎmo cooronai uuparaicldl dai ʎʎsi

sai lpa maascana lmo raí dai poduucai parunai. <sup>18</sup> Dai vmscatai iifacai daidl icaiti:

—Tan cmlca lraígadl ljudidíu —ascaiti.

<sup>19</sup> Dai lmo ali uusicldl moodlgl glnvai. Dai sisividi, dai glntootonacldl guguucai dai siaa duutudadan vueeyi. <sup>20</sup> Vmsi poduucai parunai lgai dai gooquirla uupasi lyuucusi moraduacldl dai lgi yuucusi d aadi. Dai gooquirla vusaitu abiaadlgl dai curusiaba siisa agai.

————

<sup>21</sup> Vai lmo cllli Sireñilgl oidacami Simuñi tlgiducami lgai lroogadl Leandro lmadu Rufo. Dai oidi-gaiñdgl imlitadai lgai dai amui daivusai mltai goguama cusuvi lcurusi ismaacldl cusuvaticatadai lSuusi.

<sup>22</sup> Mltai blmcai lSuusi lmarlclgl siaaco Gólgota aagaiña saidl itliya lidl oodami moodl. <sup>23</sup> Dai oida agaitadai lgai uuvasi varagadl llocami vlnacami miira taidl lSuusi maitipli isiiyagi. <sup>24</sup> Mltai curusiaba siisa. Vaidl lsandaaru nmlnlitudai volao dai nlida agai sooriatai vuiya agai lSuusi yuucusi d dai astumaasi ajia agai lmadutai.

<sup>25</sup> Quiaa lrquiaamococatadai aidlmsi curusiaba siisa lSuusi. <sup>26</sup> Daidl loojai mlsmaacldl ooja curusiaba dai agai mlstuisidl gatljai muaaragai, icaiti lrl: “Raí-gadl judidíu”. <sup>27</sup> Dai abaana lSuusi ticurusiaba siisisa gooca lsvogami lrl lmo cmlmlsa padlgl lmai curusiaba dai lglmai oogisa padlgl lmai curusiaba.

<sup>28</sup> Poduucai lrlldui saidl lrllduuna ismaacldl aagai oojlgl ismaacldl icaiti: “Oodami soimaasi ivuaadami duucal lidl lCristo”.

<sup>29</sup> Dai ismaacldl amui dlglvuscl galnaasi ñiooqui suuligidi lSuusi dai gidai glntmoomo parunaitai lSuusi daidl itatldai:

—Era aapi rlsmaacldl pocaiti rlsaidl istutuidi is-daitudagi lgl quiupragadl ljudidíu dai vaica ta-saicldl ivueeyi lramu, <sup>30</sup> cmlgacgl iglvuusaida aapi lgi dai tvañi curusiaildgl —astatldai.

<sup>31</sup> Poduucal lrl parunai ltltaanldamigadl papaali lmadu lmamaatluldiadami smllicami dai aipaco gl-naagidi daidl icaiti:

—Cmlgacgl vuvaitu goovai aa dai goovai lgi gia maitistutuidi iscmgacgl glvuusaidagi. <sup>32</sup> Isnlijada aatml goCristo raígadl ljudidíu issivi tvañiagi curusiaildgl, aidl gia vaavoitudan tada aatml —ascaiti.

Dai asta lclclml ismaacldl saigilcatadai soimaasi ñiooqui suuligidi lSuusi.

————

<sup>33</sup> Dai dan duucu vmsi oidigi tucapi vii coiglsco tasai uucami. <sup>34</sup> Dai aidl uruno tadaco gglgl iifla lSuusi daidi caiti:

—Eloi, Eloi, ¿Lama sabactani? —ascaiti.

Sai lgai itliya lidl: GiñDiuusiga, giñDiuusiga, ¿Tu-rlsidl giñdagito?

<sup>35</sup> Dai lmo ismaacldl ami daraajatadai cal is-pocaiti lgai daidl icaiti:

—Dañi, vapaidi goovai lDiuusi ñiooquituldiadami-gadl Eliasi —ascaiti.

<sup>36</sup> Tai lmaadutai mll dai bli lmo visocli dai vadlitu uuvasi varagadl llocamicldl, dai lmo uusi tlvducami cuuglgl daí lvisocoli dai miaadlgl dadasdi lSuusi sai visiusuna daidl icaiti:

—Tldagito sabai diviana Eliasi dai tlvaiñdana —ascaiti.

<sup>37</sup> Taidl lSuusi gglgl iifla daida muu. <sup>38</sup> Vaidl lgl icuusi ismaacldl lgl quiupragadl ljudidíu sagilcatadai lran lsi covoca lmo sueeyi dai lraa sml sarai tlcavidlgl abiaadlgl mlana ucami. <sup>39</sup> Daidl lcapitán romanu ismaacldl vuidlgl slaacatadai lSuusi tlgacai isducatai iifla lgai dai isducatai muu icaiti:

—Smlclldl qui lrDiuusi maradlcatadai gocml —ascaiti.

<sup>40</sup> Lmo ooqui mlasdgl liditadai lrl. Lgai saagida daraajatadai María Madaliña, dai María ismaacldl lrdldl Jacovo lmadu Osee. Vai ali Jacovo aagaiña oodami Jacovo. Dai modaja lrl Salomé. <sup>41</sup> Idi ooqui oidatucuiña lSuusi dai soicliña aidl Galileeana aimlraña lgai. Dai muiducatadai aa ooqui ismaacldl oiditadai lSuusi Jerusaleenlgl uucami.

————

<sup>42</sup> Dai caurui dai aidl baivuaadana ljudidíu vmsialcatadai dai siaadico iblstaragaicatai maitistuma vuaadana. <sup>43</sup> Tai ami divia Osee Arimateelgl oidacami, dai lgai lrlmo gl tlaanldamicatadai lrl. Dai lgai nllracatadai silscadl gatlaanlda agai Diuusi. Dai maiduadicutai vaa siaaco daacatadai Pilaato dai taí oigaragai dai tlvaiñda agai lSuusi tuucugadl dai yaasa agai. <sup>44</sup> Taidl Pilaato maitl isducatai tlgituagi maicmga maatlcatai isbai camuu lgai. Dai vaí lcapitán dai tlcaca agai sabai camuu. <sup>45</sup> Vaidl lcapitán aagidi sai camuu. Taidl Pilaato maa oigaragai lOsee isyaasagi lSuusi. <sup>46</sup> Taidl Osee savli lmo icuusi namlacami dai tvañi lmuuquiadl dai licuusilgl biisa. Dai lmo aitlana siaaco cadlgarsicatadai ami tll. Dai taagiña daí lmo gl odai. <sup>47</sup> Vaidl María Madaliña lmadu María Osee dldl lidl mlsiaaco tll lSuusi.

————

**16** Dai cadaivunucal liblstaragai taslgl, taidl María Madaliña lmadu María Jacovo dldl lmadu Salomé, lgai savli sigian uuvadami dai toida agai lmuuquiadl. <sup>2</sup> Dai tumiñoco lqui iji lgai siaaco yaasapicatadai lSuusi. Tasai vusaico aayi lgai. <sup>3</sup> Dai aipaco glnaagidimi lgai daidl icaitimi:

—¿Sioora maigovai daasamu lgl odai sivaapaquimu aatml? —ascaitimi.

<sup>4</sup> Dai nlllavacai tll lgl odai vai camaianaasi daacatadai. <sup>5</sup> Tai lgai vaapa siaaco yaasapicatadai lSuusi, dai ami tll lmo Diuusi tlaañicarudl. Lgai lpa maasi lmo glml vai smlsa padlgl daacatadai, dai mlana

uguruu yuucusidl dai tootoaja. Taidl looqui alil duduaadimu. <sup>6</sup> Dalmos lDiuusi tlaaŋicarudl itlatldai:

—Maitavlr duduaadicuda. Aariml gaagai lSuusi ismaacldl Nasareetlrl oidacatadai, lgal mlasmaacldl curusiaba siisa. Dalmos lgal caduaaca maitatiipu tami. Nlidavurai movai mlsiaaco tll. <sup>7</sup> Iimivurai dai aagida lPiiduru lmadu lga mamaatlrldamigadl lSuusi saidl lSuusi lrlga ajiagai Galileelrl isaariml. Ami tlgimu aariml poduucal isduucal glnaagidi lgal —astlatldai lDiuusi tlaaŋicarudl.

<sup>8</sup> Taidl looqui vooroi abiaadlrl duduaadimucal dai giigivuquimi. Dai maiaagidi lgal tomali lmaadutal alil duduaadimucal.

-----

<sup>9</sup> Aidlsi duaaca lSuusi lmlrlga glmaasitu lgal Marfa Madaliŋa vuitari ismaacldlaiŋdrl vuvaitu lgal curaracami Diaavora tltlaaŋicarudl. <sup>10</sup> Tai lgal ii dai aagidi lgal ismaacldl lmadu ajiooraiŋa lSuusi. Lgal alil soigrlnliditadai dai suaanlitadai. <sup>11</sup> Dai aidlsi cal lgal isduaaca lSuusi, dai isnlidi looqui lgal maivaavoitu.

-----

<sup>12</sup> Dai gooquirlrl lSuusi glmaasitu lma duucal gooca glolidatucudami vuitari. Lgal oidigamu iimlitadai.

<sup>13</sup> Tai lgal iji dai aagidi lga, dai tomali poduucal maivaavoitu lgal.

-----

<sup>14</sup> Tai gooquirlrl glmaasitu lSuusi lbaivustama dan lmooco mamaatlrldami vuitari aidlsi mesa vuidlrl

daraajatadai lgal. Daidl lSuusi bagaimi glmamaatlrldamiga maivaavoidaracatal lgal maivaavoitudacal lgal lga ismaacldl aagidi isnlidi isduaaca. <sup>15</sup> Daidl itlatldai:

—Iimivurai vlsl oidigi daama dai aagida vlsl oidigi daama oidacami sai casi istutuidi iscllglacrlrl vuvauquiagi. <sup>16</sup> Dai sioorl vaavoitudagi dai glnvaraconagi lgal clglacrlrl vuvauquimu. Dai sioorl maivaavoitudagi lgal Diaavora lmadu iimimu. <sup>17</sup> Dai naana maasi istumaasi glglrducami ivuaadamu sioorl giŋvaavoitudagi. Vuvuadamu lgal oodamiaiŋdrlrl Diaavora tltlaaŋicarudl giŋguvucadacldl dai lmaamaasi ŋiooqui ŋioocadamu ismaacldl maimaatlcana lgal. <sup>18</sup> Dai glnnoonovicldl vuudamu lgal glglrl coocoyi. Dai isyllda lgal muuquigami maigalvuaadamu. Dai coococoidadl daama daraasadamu lgal glnnoonovisidl lcoococoidadl duduaadldamu —astlatldai lSuusi glmamaatlrldamiga.

-----

<sup>19</sup> Dai aidlsi canaatocai ŋiooqui glrtlaanldamiga Suusi glmamaatlrldamiga, taidl Diuusi vaidacal tlvaaigiamu dai maa lmo gl mllicami. <sup>20</sup> Taidl lmaamaatlrldamigadl airaco iji dai aagidi oodami sai casi istutuidi iscllglacrlrl vuvauquiagi vaavoitudacal glrtlaanldamiga Suusi Cristo. Dai lgal vaa Suusi Cristo soicliŋa aa duifdadlrl vai lgal naana maasi glglrducami ivuaadana dai poduucal maasiuldi sai ismaacldl aagaiŋa lgal lrvaaivoi.

Dai moslcaasi.



# RUUCASI

<sup>1</sup> Giñaduñi Teoopilo lmo istumaasi gloopjidi aanl. Mui oodami caooja isducatai lrlđui aatml gll-saagida. <sup>2</sup> Lgai ooja ismaacldl aagidi aa ismaacldl lrlđjadami. Lgai nliđi isducatai lrlđui tucamlrl abiaadlrl, dai lgai vaa lrgamamaatltuldiadamicatadai Diuusi ñiooquidl. <sup>3</sup> Aanl lrlrl slga giñtaatacai gatlcacai isducatai lrlđui tucamidlrl abiaadlrl, dai sl-gadu lliđi aanl isgloopjidagi vllsi gomaasi, <sup>4</sup> pai slga maatlca aapi ismaacldl lrvaañoi dai sai maisiu vllsi mlslmaacldl glaagidiña lrvaañoi.

<sup>5</sup> Aidlsidl lEroodlsl lrgml tlaanldamicatadai Judeelrl, vai ami oidacatadai lmo paali Zacaríá tlgiducami, daidl lraduñldcatadai lAviaasicaru. Daidl looñigadl lZacaríá Elisabeeta tlgidul, dai vlgoocatai lraaduñdl lraali Aaróñicarul. <sup>6</sup> Dai vlgoocatai alil sl tuutuiga Diuusi vui, dai slga lvgidiña daidl ivuaadana istumaasi Diuusi lrlđiđi, dai roduucal tomali lmaadutai maiglrlrl vuuñaiña tomali lmo istumaacldl. <sup>7</sup> Dlmos maimaamaracatadai lgai, lElisabeeta maitistutuiditadai ismaamatadagi casclldl. Casi lroocodamicatadai lgai daidl lclli casi lrcalliodamicatadai.

<sup>8</sup> Dai lmo imidagai allcatadai lZacaríá lmladu laaduñdl isiduñiagi glnaa duiñdaga lgl quiuuraigadlrl ljudidíu. Diuusi lrirooñigadl lgai. <sup>9</sup> Dai tl-cavi daitu lmo tumiñsi lvgi roduucal glviidacatadai lrapaali dai nliđa agai soogl vaacna lgl quiuuraigadlrl ljudidíu siaaco siaa duutudai Diuusi dai mlidana lcuubimidali. Taidl lZacaríá aayi isvaquiagi lgl quiuurlrl dai mlidagi lcuubimidali. <sup>10</sup> Dai aidlsl mlmliditadai lZacaríá lcuubimidali vllscatai lгаа quidigaiñdlrl guucacatai gamamadai. <sup>11</sup> Tai todian duucal tl lZacaríá lmo Diuusi tlaañicarudl vai bo slaacatadai slmlisia padlrl siaaco glmlmlidi cuubimidali. <sup>12</sup> Dai aidlsl lZacaríá tl lDiuusi tlaañicarudl maitl isducatai glđuñiagi dai alil duaadimu. <sup>13</sup> Dlmos lDiuusi tlaañicarudl itltdai:

—Zacaríá, maitiduaadicuda cacal Diuusi ismaacldl taanli aapi daanlitai casclldl glooñiga maraata agai lmo ali glml vñai Vuaana tltli glmlara. <sup>14</sup> Dai baiglñliadamu aapiml dai muidutai lrl diviacai lali oodami, <sup>15</sup> Diuusi tlaanldami duucal lñijada agai lgai casclldl. Dai lgai glia maitayllada agai uuvasi varagadl tomali lma maasi ismaacldl navamudaga dai maiquíaa vuusaicai lgai aidl abiaadlrl Diuusi lbladl lmladu daacamu. <sup>16</sup> Dai lgai vaa aagida agai ljudidíu

sai slga vaavoitudaiña Diuusi lran duucal lqul aaduñldcardu dai muidutai lma duucal glntltlgitomu dai camaisoimaasi ivuaadamu dai vaavoitudamu Diuusi. <sup>17</sup> Dai lgai ismaacldl lrvuaanaca agai lrlgl imimu lgai isltaanldami dai Diuusi lbladl lmladu daacamu siproduucal viaacamu lgai guvcadagai lran duucal lDiuusi ñiooquituldiadamigadl Eliiasicaru dai aagidamu lgai vllsi oodami dldldl sai lramu oigl-daiña glñmaamara dai lgai ismaacldl soimaasi ivueeyi sai lma duucal glntltlgitona Diuusi vuitapi lran duucal aa ismaacldl vaavoitudai Diuusi. Dai roduucal cabai glnducamu loodami iibladl silscadl diviagi ltaanldami Cristo —astltdai lDiuusi tlaañicarudl lZacaríá.

<sup>18</sup> Amaasi lZacaríá tlacacal lDiuusi tlaañicarudl daidl itltdai:

—Isducatai maatlna aanl silrvaañoi ismaacldl giñaagidi aapi casi lrcslmliocoidadl aatml vlgoocatai di —astltdai lZacaríá.

<sup>19</sup> Taidl lDiuusi tlaañicarudl aa noragi daidl itltdai:

—Aanl anlrgavriel daidl lrootosadl Diuusi. Lgai giñootoi ansaidl glaagidana goñiooqui ismaacldl casi glaagidi aanl. <sup>20</sup> Dlmos maivaavoitu aapi ismaacldl glaagidi aanl casclldl muudutumu aapi dai maiñiooquimu asta silscadl divia glmlara. Idi glia rovlđuñia agai ismaacldl glaagidi aanl silscadl Diuusi lrlđiđi —astltdai Gabriel.

<sup>21</sup> Vaidl loodami quidigamadlrl guucacatai nñlra lZacaríá dai maitlmlgaitadai isglñldagi maiootoma vuusaicai lZacaríá lgl quiuuraigadlrl ljudidíu. <sup>22</sup> Aidlsl vuusai lZacaríá maitistui isñiooquiadagi loodami ismaacldl quidigana guucacatadai. Dai roduucal mañ lgai istl lgai lmo istumaasi lgl quiuuraigadlrl ljudidíu dai casclldl muudutu. Dai seeñacldl ñiooquidi.

<sup>23</sup> Aidlsl caaitu lZacaríá silmlqui tasai gaaata duñia agaitadai lgl quiuurlrl, nora glquiiyamu. <sup>24</sup> Dai bo chlmlqui tasaicldl tl Elisabeeta lmo ali silmlñi. Dai taama masaadai maivuusai lgai glquiiyaiñdlrl. Dai roduucal gltlgito lgai: <sup>25</sup> “Lvgi roduucal giñđuñi Diuusi dai sivi maraatamu aanl sicamaitiñclldadamu oodami”, asmlidi Elisabeeta.

<sup>26</sup> Dai bo naadami masaadaicldl Diuusi ootoi lGavriel Nasareetamu Galilea dñlmlrl, <sup>27</sup> sai aagidana lmo ñiooqui lmo ali tlji María tlgiducami. Nasareetlrl oidacatadai lmo slml Osee tlgiducami

dai l'gai l'rcajiudadl Davicarü. Casi l'rglncuucunacami-cata dai l'gai dlmos maiquiaa l'marai oidacata dai.

<sup>28</sup> Aidlasi aayi l'Gavriel mllca siaaco daacata dai María itltdai:

—Baiga, Diuusi cllgacsl'rl gllhidi dai vllscsl'rl gllmadu daja, Diuusi vaamioma cllgacsl'rl gllhidi aapi istomasmaascldl ooqui —astltdai l'Gavriel.

<sup>29</sup> Aidlasi tml María l'Gavriel dai caí istumaasi aagidi l'gai maitl isducatai gl'tl'gituagi. “Tuusi povai iñt'ldai goovai sai Diuusi cllgacsl'rl giñhidi”, asllhidi l'María.

<sup>30</sup> Tai amaasi itltdai l'gai:

—María maitiduaadica, Diuusi cllgacsl'rl gllhidi.

<sup>31</sup> Aapi María maraatamu l'mo ali gllli dai Suusi t'ltl'mu aapi. <sup>32</sup> Dai siaa duutuadamu muidutai l'Suusi. Dai pocaitiadamu gooviava l'rdiuusi maradl l'vaamioma gl' ml baitl'claacami. Dai Diuusi maaquimu l'Suusi slllicamigadl gl'aduñi Davicarü. <sup>33</sup> Dai vllscsl'rl t'laanl-damu l'gai l'judidü. Dai tomali l'mo imidagai maiugitimu l'gai slllicamigadl —astltdai Gavriel.

<sup>34</sup> Tai amaasi l'María t'lcacai l'Gavriel:

—¿Ducatai l'rl'duñia agai goovai ismaascldl giñagidi aapi? Maiquiaa l'rgllnacami aarl cllli di —astltdai María.

<sup>35</sup> Tai aa noragi Gavriel daidl itltdai:

—T'lvaañimu Diuusi Ibladl dai gllmadu daacamu. L'gai slllicldl viaa guvucadagai. Cascldl sil'lcadl v'usiagi lali gllli ismaascldl Suusi t'lgiduca agai, pocaitiadamu oodami: “Gooviava l'rdiuusi maradl ismaascldl tomali l'mo imidagai maisoimaasi ivueeyi”.

<sup>36</sup> Dañi gl'aduñi Elisabeeta maraata agai l'mo ali gllli casi l'rooquimudadl'catai ismaascldl pocaidacata dai sai maitistutuiditadai ismaatagai vai sivi caviaa naadami masaadai istl' l'mo ali sil'ñi. <sup>37</sup> Diuusi ivueeyi l'ggi istumaasi iduñia aliada —astltdai Gavriel.

<sup>38</sup> Taidl María itltdai:

—Aarl iduñimu l'ggi istumaasi giñagidagi Diuusi. Vai Diuusi iduuna aarl'cdl r'lstumaasi giñagidi —astltdai María.

Bodl'rl daivunu ii Gabriel.

<sup>39</sup> Dai bo chil'qui tasaicldl cavami ii María gaamu ucoidigamu l'mo ali quiiyamu Judeea dl'vll'rl'rl. <sup>40</sup> Dai Zacaría quiiidil'rl vaa dai viaatuli Elisabeeta. <sup>41</sup> Aidlasi María viaatuli Elisabeeta maatl taata l'Elisabeeta isoñi maradl l'raana. Dai aidl Diuusi Ibladl divia dai l'madu daaca agai. <sup>42</sup> Amaasi gl'dl'rl ñioo Elisabeeta dai potltdai:

—Diuusi vaamioma cllgacsl'rl gllhidi aapi istomasmaascldl ooqui. Dai cllgacsl'rl hlidi Diuusi gl'mara l'rl. <sup>43</sup> Noorl aarl sidiviacai giñdiviji cllgacsl'rl giñv'viaadamiga dl'ldl. <sup>44</sup> Mosiñviaatuli aapi antai otoma maatl taata aarl isoñi giñmara giñl'raana baigl'da-cai. <sup>45</sup> Alil baigl'hlidi aapi vaavoitudacai sil'rl'duñia agai l'gai ismaascldl gl'aagidi Diuusi t'laañicarudl —astltdai Elisabeeta.

<sup>46</sup> Amaasi icaiti María:

Alil siaa duutudai aarl Diuusi.

<sup>47</sup> Dai alil baigiñhlidi aarl Diuusi'cdl ismaascldl cllgacsl'rl giñv'usadi.

<sup>48</sup> Aarl l'rsoitigami vai Diuusi vllscsl'rl cllgacsl'rl giñhlidi.

Dai sivi abiaadl'rl baitlacoga vllsi loodami aduucal giñiimldamu “Ismaascldl Diuusi cllgacsl'rl hlidi”.

<sup>49</sup> L'gai ismaascldl slllicldl viaa guvucadagai idui mui naana maasi gl'dl'rducami aarl giñv'ltarl.

Slllicldl tomali l'mo imidagai maisoimaasi ivueeyi l'gai.

<sup>50</sup> Diuusi vllscsl'rl soigl'hlidi vllscataicldl ismaascldl siaa duutudai l'gai.

<sup>51</sup> Mui naana maasi gl'dl'rducami ivueeyi Diuusi gl'tl'gitoidacldl.

Diuusi alil siaa l'ratudai l'gai ismaascldl gl'dl'rducldl gllhlidi.

<sup>52</sup> Diuusi camaitl'rl sil'rt'laanl'damicagi l'gai ismaascldl vaamioma gatlaanli, dai cascldl maa l'slllicamigadl l'soituuuigami.

<sup>53</sup> Dai l'soituuuigami ismaascldl biuugicoñicata dai Diuusi maa mui naana maasi istuucldl tataascop'ca l'gai.

Daidl l'rl'ricu soituuuigamil'rl viaa.

<sup>54</sup> Diuusi cllga nuucada l'judidü l'gai l'rl'rioñigadl dai Diuusi alil soigl'hlidi l'gaicldl cascldl.

<sup>55</sup> Vllsi gomaasi idui l'gai poduucal bai duí l'gai Avraañicarü dai laaduñdl l'madu cascldl.

Dai goñiooqui ismaascldl bai duí l'gai l'rtomastuigaco vlltarl.

Ascaiti María.

<sup>56</sup> Daidl María vaica masaadai daja Zacaría quiiidil'rl daida l'ramu nora gl'quiiyamu.

<sup>57</sup> Dai caaayi istuigaco maraata agai Elisabeeta dai marai l'mo ali gllli. <sup>58</sup> Aidlasi marai l'gai laaduñdl ismaascldl miaanioma oidacata dai iji dai mll dadiji dai hlhlidi dai poduucal camai l'gai isDiuusi slllicldl cllga tuiga Elisabeeta vuí. Dai baigl'hlidi vllscatai. <sup>59</sup> Dai bo mamacova tasaicldl l'ramu iji l'gai dai mll iquitl tuucugadl lali gllli dai laaduñdl Zacaría t'lt'la agaitadai potl'gidu loogadl cascldl. <sup>60</sup> Taidl l'dl'ldl itltdai:

—Cho, Vuaana t'lt'lt'mu aatl'ml —astltdai.

<sup>61</sup> Taidl itltdai laaduñdl:

—Tomali l'moco gl'aaduñi maipotl'gidu di —astltdai.

<sup>62</sup> Daidl laaduñdl seeñamagi Zacaría maatl'ca hlidi-tai istl'lgiduca agai l'gai. <sup>63</sup> Taidl l'Zacaría seeñacldl tai gl'aaduñi l'mo istumaasi istuucldl oojagi dai poduucal ooja: “Vuaana t'lgiducamu goovai”, asduucal ooja l'gai. Tai camaitl'laaduñdl isducatai gl'nt'lt'gituagi t'lgacai ismaascldl ooja l'Zacaría. <sup>64</sup> Aidlasi quiaa hlhlidi laaduñdl ismaascldl ooja l'Zacaría taidl l'Zacaría l'ramu ñioo dai slllicldl cllga siaa duutuli Diuusi.

<sup>65</sup> Taidl laaduñdl slllicldl duduaadimu l'ramu ñioocacai l'Zacaría, vai vllsi ucoidigana Judeel'rl vllsi aipacoga gl'naagidi loodami isducatai l'rl'dui ami



<sup>16</sup> Dai otoma iji dai cavami iji dai mllca tll lgai lMaría dai lOsee dai lali simñi mo caatlcatadai siaaco gacuaadana lcaaray. <sup>17</sup> Mostlmgacai lpastutuuru lgai otoma aagidi lMaría lmadu lOsee iscaiti lDiuusit tllaafiicarudl aagaitai lali simñi. <sup>18</sup> Dai vllscatai ismaacldl cal ismaacldl aagai lpastutuuru camaitll isducatai glntatlgituagi. <sup>19</sup> Dai lMaría maiugu tlgitocana istumaasi lrdui. <sup>20</sup> Aidlsi calramu aa suuli lpastutuuru voyamu iimlitai siaa duutudaimi lgai Diuusidai calga aatagi aatagaimi lgai Diuusidai vlltarl vllsicldl ismaacldl tll lgai dai cal. Vllsi povldui isducatai aagidi lDiuusidai tllaafiicarudl cascdl.

<sup>21</sup> Mltai bo mamacova tasaicldl iquitl tuucugadl lali simñi dai Suusi tlltli. Maiquiaa nonocatai María abiaadl aagidi Diuusidai tllaafiicarudl sai Suusidai tlltlna cascdl Suusidai tlltli lgai.

<sup>22</sup> Dai aidlsi casi idui lgai vllsi isducatai aagai Moseesacaru smlcamigadl saidl ivuaadana vllsi looqui simscadl maamatadagi amaasi bllcai lgai lali glmli Jerusaleenamu. Dai ami lglmli quiuuraigadl judidíu itatldai lgai Diuusidai:

—Aatlml lralidi sai glrmara vllscarl glmldiña —astatldai.

<sup>23</sup> Poduucal oojisi Diuusidai ñiooquidl sai vllsi judidíu maamaradl tucamidl islrcslmlicagi sai viaacataidai isivuaadagi Diuusidai aa duifdadl. <sup>24</sup> Iji lgai dai dasda agai Diuusidai gooca voutu dai gooca tutuugu poduucal isduucal oojisi Diuusidai ñiooquidl.

<sup>25</sup> Mo Jerusaleenarl oidacataidai lmo sml Simuñi tlgiducami. Dai calga lldiña Diuusidai siaa duutudai. Dai lgai lglmoco lrl ismaacldl lllracataidai isdiviagi lmaadutai dai soifnagi ljudidíu vai lgai lldi gatlaanldagi glndvllragl. Dai Diuusidai lbladl lmadu daacataidai Simuñi. <sup>26</sup> Dai caaagiditadai Diuusidai lbladl Simuñi sai maiquiaa muucucal lgai tlgia agaitadai lCristo ismaacldl ootosa agai Diuusidai. <sup>27</sup> Dai Diuusidai lbladl ootoi Simuñi lglmli quiuuraigadl judidíu. Tai aidl ami dada Osee lmadu María dai bllcati lali glmli daidl iduñia agai isducatai viituli Moseesacaru. <sup>28</sup> Tai lSimuñi bli lali simñi dai siaa duutuli Diuusidai potatldai lgai Diuusidai:

<sup>29</sup> Tlaanldami, aanl ivueeyi vllsi istumaasi giñaagidi aapi. Sivi gia caslga baigiflliaracldl muuquimu aanl. Casi iftlgi aapi ismaacldl giñaagidi cascdl.

<sup>30</sup> Catl aanl idi calgacarl vuviaadami <sup>31</sup> Ismaacldl ootosi aapi vllsi oidl daama oidacami.

<sup>32</sup> Idi maatludamu lgai ismaacldl maitljudidíu glñiooqui. Dai idi calga ñioocadamu glmaamara judidíu vlltarl.

Astatldai Simuñi.

<sup>33</sup> Daidl adldldl Suusidai maitl isducatai glntatlgitugai calcai istumaasi aagai Simuñi aagaitai lmaradl.

<sup>34</sup> Taidl lSimuñi itatldai:

—Vai Diuusidai calgacarl glmldiña —astatldai.

Dai gooquirl itatldai lgai lMaría lldi:

—Simscadl glmliagi idi ali simñi ismaacldl ootoi Diuusidai mudutai judidíu calgacarl vuvaaquimu idicldl dai aa mu maiccalgacarl vuvaaquimu dai mudutai vui ñioocadamu. <sup>35</sup> Dai poduucal glmaatllm isducatai glntatlgitoidai loodami. Dai aapi smlcldl glaimu soilliaragai —astatldai Simuñi lMaría.

<sup>36</sup> Ami Jerusaleenarl oidacataidai lmo oocodami Aana tlgiducami. Lgai lPanuelicaru maradlcatadai daidl lrcajiudadl Asielicaru. Dai lgai lrdi Diuusidai ñiooquitudiamigadlcatadai. Aidlsidl lrtljicatadai cunai lgai lmo sml. Dai bo cuvaracami uumigicldl vi-uudutu. <sup>37</sup> Dai aidl camaaco coobai dan maacova uumigi viaacataidai. Dai vlls tasai maitacuaadatai aimlraifla lgai lglmli quiuuraigadl ljudidíu dai daanliña Diuusidai soicliña dai siaa duutudaiña Diuusidai. <sup>38</sup> Aidlsi quiaa ami lglmli quiuuraigadl ljudidíu guucacataidai Suusidai dldldl lmadu Simuñi tai ami divia lAana dai lrlga siaa duutuli Diuusidai gooquirl ii dai mll aagidi vllsi lJerusaleenarl oidacami ismaacldl lllracataidai isDiuusidai calgacarl vuvaidagi aagaitai lSuusidai.

<sup>39</sup> Aidlsi canaato Osee lmadu María vllsi ismaacldl aagai Diuusidai ñiooquidl canoonora Nasa-reetamu Galilea dvlvllrl. <sup>40</sup> Vaidl lali glmli glmli dai calga blljimi gltlgitoidaga dai Diuusidai calgacarl lldi.

<sup>41</sup> Vllsi uumigi mosaajliña lglmli siaa duudagadl judidíu vai ajiooraiña dldldl lSuusidai Jerusaleenamu.

<sup>42</sup> Dai lmo imidagai caviaacataidai lSuusidai baivustaama dan gooca uumigi aidlsi aayi istuigaco ajiooraiña lgai Jerusaleenamu. <sup>43</sup> Dai cadaivunucal lglmli siaa duudagai tai cavllsi noonora loodami tai lSuusidai anaasi Jerusaleenarl vii. Daidl adldldl maimaatlcatadai ismomllca vii lSuusidai. <sup>44</sup> Povlllditadai adldldl sidl lSuusidai loodami saagida imlitadai dai lmo tasai iji. Dai gaa lgai lSuusidai loodami saagida dai tlcacaimi gl-naaduñi dai aa oodami ismaacldl maatlcatadai lgai, <sup>45</sup> dai maitl. Dai lramu aa suuli Jerusaleenamu dai gaaga agai.

<sup>46</sup> Vaica tasai gaa daida tll vai lglmli quiuuraigadl ljudidíu daacataidai Suusidai lmadu ismaacldl gama-maatludl Diuusidai ñiooquidl. Dai calga gltlgito cal dai tlcacai lrl. <sup>47</sup> Dai vllscatai ismaacldl cal ismaacldl aagai lSuusidai camaitl isducatai glntatlgitugai. Dai povllldi ducatai mosl calgadu goovai moodl dai mosl calga gaa nonoragidi mltumaasi tlcacai, asllldi. <sup>48</sup> Aidlsi adldldl tll lSuusidai poduucal glntatlgitoidai: “¿Ducatai tanai daja goovai?” asduucal glntatlgitoidai. Daidl adldl itatldai:

—¿Gifmara tuirli povlduñi? Glooca lmadu aanl alia duduaadimucataidai glgaagaitai —astatldai María.

<sup>49</sup> Taidl lSuusidai itatldai:

—¿Tuimlasidá giñgaagai? ¿Maitamasmaatá aapimá isviaa aaná isiduiñiagi istumaasi giñtájai giñfooca? —astátdai.

<sup>50</sup> Taidá adáldáldá maimaatá caí istumaasi aagidi áSuusi maimaatácatadá ágai isDiuusi gúooga aagai ágai.

<sup>51</sup> Taidá oí áSuusi gáldáldá gaamu Nasareetamu dai ariatomáisi cánga ágidi gáldáldá. Daidá adáldá maiugu tágítocana vvasi isducatai árvuueeyi dai istumaasi aagaiña áSuusi. <sup>52</sup> Daidá áSuusi gállimi dai vaamioma bájjimi gálgítoidaga dai Diuusi cángacárla nliidi áSuusi daidá loodami ácaa cángacárla nliidi árla.

**3** Aidási áTiverio Sesara árláglá baitáclaacami-catadá Roomárla. Cabaiuvastaama dan taama uumigi daacatadá ágai, vaidá Ponsio Pilaato árcáigicatadá Judeeárla, vaidá Eroodási árcáigicatadá Galileeárla, vaidá áPiili Eroodási suculidá árcáigicatadá Itureeárla ámmadu Traconiitárla, vaidá Lisaaniasi árcáigicatadá Aviliíñiárla, <sup>2</sup> vaidá Aanasi ámmadu Caifasi árbaitáguucacamigadácatadá árapaali. Dai aidá áVuaana Zacaría maradá oidigana oidacatadá taidá Diuusi ootosi ámo ñiooqui. <sup>3</sup> Daidá áVuaana muiyarárla aimáraiña láqui Jordán ugidiana, dai aagidiña loodami sai áma duucaí gántálgítóna dai camaisoimaasi ivuaadana sai Diuusi oigáldana vvasi soimaascamigadá dai sai gárvapáconana sai nliidiña loodami iscalma duucaí gántálgító dai camaisomaasi ivuaada agai. <sup>4</sup> Isducatai aagaitadá Isaiácaru Diuusi ñiooquitúldiadamigadá siduuiña agai Vuaana mospóvdui. Ágai aduucái ooja:

Diuusi ootosa agai ámo cálii sai oidigana gamamaatátdiña dai poduucái gaaagidamu ágai:

“Sílscadá loodami nállracági isdiviagi ámo baitáclaacami gúaaagai isbaiduiñdiagi voogáldá.

Poduucái árla gúaaagai másbaiduiñdiagi gáñiibáldaga caotoma divia agai gárlaanáldamiga cáscáldá.

<sup>5</sup> Sílscadá baiduiñdiagi ábaitáclaacami voogáldá siaaco dáldacágiga gúaaagai iscánga áraalicadági.

Dai siaacoga tuutuvidaca gúaaagai iscánga áraalicadági.

Dai siaacoga noonoliñicági voi gúaaagai issálii táquia-gi.

Dai poduucái árla gúaaagai isbaiduiñdiagi loodami gáñiibáldaga.

<sup>6</sup> Dai vvasi loodami oidi dáama oidacami maatámu is-Diuusi árlági ismaacáldá cángacárla gavuváidi”. Áscáiti Isaiá oojadá.

<sup>7</sup> Aidási vuváaja loodami gáñquiiquiaiñdárla sai várapáconana áVuaana taidá áVuaana potátdai:

—Áapimá ismaacáldá dáivli támi ánsái gárvapáconana áran dúcamí coocoyi ismaacáldá vorooyi síuu dúucu camájjidági vásoi pólliditái sai poduucái Diuusi camaisoimaasi gántáatátúlda agai. Árlánga gúaaagai is-sálicáldá áma duucaí gántálgítuagi áapimá dai camaisoimaasi ivuaadági. <sup>8</sup> Gúaaagai máscángacárla oida-ca áapimá vai nliidiña aa máscáalma duucaí gántálgító dai camaisoimaasi ivuaada agai. Dai maitavárla gánaa-

giada áapimá áipacoga másaidá árváraañícaru cájjudadá sai cáscáldá cángacárla gáñnliidi Diuusi. Aaná ánglánaagidi sai ásta goojoodái ismaacáldá modaráaja cánga istutuídi Diuusi isiduiñiagi Ávraañícaru cájjudadá isipáliadági. <sup>9</sup> Diuusi cábai gáduu issoimaa taatátúldági máicá tuutiácláldá áran duucaí ámo cálii ismaacáldá guicútái úusi ismaacáldá máicálgadu iibiadá dai málmáidi. Poduucái Diuusi ootosámu loodami ismaacáldá soimaasi ivueeyi mállca síaco tomástuigáco mállcana táí —astátdái áVuaana.

<sup>10</sup> Ámaasi loodami tácacái áVuaana daidá itátdái:

—¿Tuma duuna áatámla sívidló? —astátdái.

<sup>11</sup> Taidá áVuaana aa nóragi daidá itátdái:

—Ágai ismaacáldá gáviida gooca várapáragái gúaa-gái isoidági ámoco ágai ismaacáldá maivíaa dai ágai ismaacáldá gáviidacági cuaadági gúaaagai isaa oidági ismaacáldá máitáviida —astátdái áVuaana.

<sup>12</sup> Táí dáda ámoco túmiñsi vuudámi sai várapáconana áVuaana daidá itátdái:

—Mamaatátdiadámi, ¿tuma duuna áatámla? —astátdái.

<sup>13</sup> Taidá áVuaana aa nóragi daidá itátdái:

—Maitavámioma gátaanli túmiñsi moslácaasi síllsi máigársi másgátaanáldági —astátdái áVuaana.

<sup>14</sup> Táí dáda sandáaru árla dai tácacái árla:

—¿Dái áatámla tuma duuna? —astátdái.

Taidá áVuaana itátdái:

—Maitavárla másiada áapimá loodami tomáli ámo istumaasi guvucadáclá tomáli máitlaagai másgárlárla vu-upada ismaacáldá máigárlárla vvalá, báiyomávlárla báigáñliada ágaicáldá másmáacáldá gamáitáclá —astátdái.

<sup>15</sup> Vvasi loodami camaatácatadá isDiuusi ootosa agai áCristo dai canállracatadá dai cáscáldá róvllá-liditadá saidá áVuaana árlági. <sup>16</sup> Dámos áVuaana potátdái vvascátaí:

—Áaná gia suudágcáldá gárvapáconái dámos divia agai ámai ismaacáldá gárvapácona agai Diuusi Íbladácláldá sai gáñllmádu dáacana Diuusi Íbladá. Dai ágai váa nliida agai oodámi ismaacáldá árcánga ivuaadámi dai ismaacáldá ármáicánga ivuaadámi. Ágai váamioma víaa guvucadági íñsaaná. Áaná máitístutu-ídi síllsi istutuídi ágai. Áaná tomáli maivíaa sállicámi ísuupásdági súsuúsacáldá gígíaaragadá. <sup>17</sup> Ámo cálii ismaacáldá cálivái táligi báí túeeyi átláligi daidá ácosadá málmáidi. Poduucái iduiña agai ágai ismaacáldá divia agai loodámicáldá. Ismaacáldá váavoitúdáí ágai íimia agai távaagíamu dai ismaacáldá maivaavoitúdáí Dáa-voora ámmádu íimi agai ágai siaaco tomáli ámo ímidági máitútucuí táí —astátdái áVuaana loodámi.

<sup>18</sup> Dai poduucái dai múi váamioma ñiooqui cálgádu-cámi aagidi áVuaana loodámi. <sup>19</sup> Dai aagidi ágai árla ácaigi Eroodási sai áliá soimaasi ídui ágai másidacái gá-suculi Piili ooñígáldá Érodiási, dai sai áma máasi soimaascámi ídui ágai árla. <sup>20</sup> Gooquíárla váamioma soimaasi ídui áÉroodási máisacái áVuaana.



Diuusi ootosamu gʔatʔlaaŋicarʔu vaidʔ gʔnuucati-cana.

<sup>11</sup> Sigʔdaagiadamu ʔgai gʔŋnoonovicʔdʔʔ pai mais-araana gʔmʔcaso ʔmo odiaba.

Asduu oojisi Diuusi ŋiooquidʔʔʔ —astʔʔdai ʔDiaavora.

<sup>12</sup> Taidʔ ʔSuusi aa noragi daidʔ itʔʔdai:

—Poduucai oojisi Diuusi ŋiooquidʔʔʔ di: “Maitlaagai pʔsaagiadagi Diuusi saidʔ iduuna ʔmo istumaasi mosʔŋida ʔliditai sabai giduuna” —astʔʔdai ʔSuusi.

<sup>13</sup> Amaasi ʔDiaavora camaitʔʔgacai isducatai soimaasi iduiŋʔtuldagi ʔSuusi dagito chilʔqui tasai.

————

<sup>14</sup> Taidʔ ʔSuusi ʔramu aa gʔi Galileeamu. Daidʔ Diuusi Ibladʔ ʔmʔmadu daacatadai casʔdʔʔ viaa ʔgai gʔvucadadʔ Diuusi. Dai vʔmʔsi Galileelʔʔ ʔoidacami dai vʔmʔsi ʔmʔmarʔʔʔʔ sicolʔi Galilea ʔoidacami maʔ istumaasi ivuaadatadai ʔgai. <sup>15</sup> Dai ami Galileelʔʔ ʔSuusi aipaco aimʔʔraʔiŋa judidʔʔ quiqiuuipaigadʔʔʔ dai gamamaatʔtuldʔiŋa Diuusi ŋiooquidʔʔʔ dai vʔmʔscatai gʔom ʔmʔga ŋiooqui aagaiŋa aagaitai ʔSuusi.

————

<sup>16</sup> Amaasi ʔSuusi aayi Nasareetana siaaco gʔm ʔgai. Dai aidʔsi aayi ibʔstaragai tasʔʔʔ ii ʔgai judidʔʔ quiuupaigadʔʔʔʔ ʔmʔgi poduucai gʔvuidacatadai ʔgai casʔdʔʔ. Dai ʔʔquiva dai aaga ʔgai oojai. <sup>17</sup> Taidʔ ʔnuucadacami ʔlilivru maa ʔliivru ismaacʔdʔʔ ooja Isaʔacarʔ Diuusi ŋiooquidʔʔʔʔ. Vai ʔgai ʔŋŋlidi dai tʔʔ siaaco aduucai oojisi:

<sup>18</sup> Diuusi Ibladʔ giŋʔmʔmadu daja.

Diuusi ʔcovai giŋʔvʔusaitu ansai aana imʔna dai aagidana ʔʔʔgaduʔdʔʔ ŋiooqui ismaacʔdʔʔ tʔgito siooʔʔ soicʔdagi vaidʔ ivuaada ʔgai istumaasi Diuusi ipʔlidi.

Dai ansai aagidana aana ʔgai ismaacʔdʔʔ maamaisaca ʔDiaavora sai casʔ istutuidi isvʔvaquiagi.

Dai ansai ʔŋŋlaavʔtudana ismaacʔdʔʔ maiŋʔŋleeyi.

Dai ansai soifʔana mʔsmaacʔdʔʔ soʔ duucai ʔlidi.

<sup>19</sup> Dai ansai aagidana aana loodami sai caaayi istuigaco Diuusi ʔmʔgacʔʔ ʔŋijada ʔgai vʔmʔscatai. Ascʔiti loojai.

<sup>20</sup> Amaasi ʔSuusi cuu ʔliivru dai gatʔmʔgi dai daiva. Dai vʔmʔscatai ismaacʔdʔʔ ami daraajatadai apʔŋŋŋlidi ʔSuusi. <sup>21</sup> Tai ʔgai ŋioo daidʔ itʔʔ:

—Siviat caaayi aapimʔ gʔŋsaagida ismaacʔdʔʔ ooja Isaʔacarʔ —astʔʔdai ʔSuusi.

<sup>22</sup> Vai vʔmʔscatai ʔmʔga ŋioocai aagaitai ʔSuusi dai maitʔ isducatai gʔŋtʔʔgʔituagi casʔatai ismosʔ ʔmʔga ŋioocai ʔSuusi. Dai aipaco gʔŋaagidi daidʔ icaiti:

—ʔmʔ maatʔ aatʔmʔʔ idi ʔmʔli sidʔ ʔʔsee maradʔ daidʔ ʔrtami ʔoidacami —ascʔiti loodami.

<sup>23</sup> Taidʔ ʔSuusi itʔʔdai:

—ʔmʔlicʔdʔʔ pʔvʔai iŋʔtʔlaadamu aapimʔ: “Pʔʔmʔlicʔdʔʔ istutuidi isiduŋiagi gomaasi di, iduunʔiŋi”. Dai pʔvʔai iŋʔtʔlaadamu aapimʔ ʔʔʔ: “Tami siaaco ʔgʔmʔracami aapi igiduuŋi ʔʔʔ istumaasi casʔ aatʔmʔ

saidʔ idui aapi Capernaumʔʔʔ”, iŋʔtʔlaadamu aapimʔ —astʔʔdai ʔSuusi.

<sup>24</sup> Daidʔ ʔSuusi vaamioma ŋioo daidʔ itʔʔdai:

—ʔmʔlicʔdʔʔʔ ʔvʔaavoi ismaacʔdʔʔ gʔŋaagidi aana sai siʔmʔscadʔ gamamaatʔtuldʔiadagi ʔmo Diuusi ŋiooquidʔʔʔʔʔ ʔmʔgi gʔdʔvʔmʔragʔʔʔ maiʔmʔgidi-tai casʔana loodami. <sup>25</sup> Goovai ismaacʔdʔʔ gʔŋaagidi aana gia ʔmʔlicʔdʔʔ ʔvʔaavoi. ʔʔquioma alʔ ii biuugigai Isireli dʔvʔmʔgʔʔʔʔ, maiduudu vaica uumigi dan taucami casʔdʔʔ. Vai aidʔ ʔoidacatadai Eliiasicarʔ dai muiducataidai vʔpʔiudu ʔʔʔ. <sup>26</sup> Taidʔ Diuusi maiotoo Eliiasicarʔ tomali ʔmo vʔiudu quiidiamu anaasi issoifʔagi ʔgai dai baiyoma sibʔacoga ootoo ʔgai ʔmo vʔiudu quiidiamu Sareepatʔʔʔ Sidʔni dʔvʔmʔgʔʔʔʔ sai soifʔana.

<sup>27</sup> Dai aidʔsi quiaa ʔoidacatadai Eliiasicarʔ mui judidʔʔ viaacatadai ʔcoocodagai ismaacʔdʔʔ duvaldi gatuuuga. Tai vʔmʔscʔʔʔ tomali ʔmaadutai ʔgai maiduaadi Eliiasicarʔ dai baiyoma duaadi ʔmai sibʔaco ʔoidacami Naamʔn tʔmʔgiducami Sirʔʔʔ ʔoidacami —ascʔiti ʔSuusi.

<sup>28</sup> Dai goovai ismaacʔdʔʔ aa ʔSuusi casʔ loodami dai ʔmʔlicʔdʔʔ baacoi vʔi. <sup>29</sup> Dai vʔmʔscatai guuquiva dai goguaama vaidacai ʔSuusi dai vʔusaitu Nasareetaifʔdʔʔʔ. Nasareeta ʔʔʔranacatadai. Mʔtai tʔsagi ʔSuusi ʔmo vʔvuana dai abiaadʔʔʔ mʔtana daituda agaitadai. <sup>30</sup> Taidʔ ʔSuusi mossagida daivusai loodami dai daivunu ii.

————

<sup>31</sup> Amaasi ii ʔSuusi Capernaumʔʔʔ Galilea dʔvʔmʔgʔʔʔʔ. Dai ami mamaatʔtuldʔi loodami Diuusi ŋiooquidʔʔʔ ʔmo ibʔstaragai tasʔʔʔ. <sup>32</sup> Tai camaitʔ loodami isducatai gʔŋtʔʔgʔituagi casʔatai isducatai gamamaatʔtuldʔi ʔgai dai ʔʔʔ ʔmʔsi ʔmʔga ŋioocaitai ʔmo gʔvucadagai viaacami.

<sup>33</sup> Dai ami judidʔʔ quiuupaigadʔʔʔ daacatadai ʔmo ʔmʔli ismaacʔdʔʔ viaacatadai ʔmo Diaavora tʔaaŋi-carudʔ dai gʔʔʔʔ iiŋa daidʔ icaiti:

<sup>34</sup> —Gʔʔdagitoŋi. ʔTuipʔsi divia aapi dai gʔʔojoʔtuldʔi aapi Suusi Nasareetʔʔʔ ʔoidacami? ʔGʔʔʔgʔiuga pʔsiʔlidi aapi diviacai? Aana gia ʔmʔga gʔmʔaatʔ aapi. Aapʔʔʔ ʔʔʔco vʔusaidadʔ Diuusi ismaacʔdʔʔ tomali ʔmo imidagai maisoimaasi ivueeyi —ascʔiti ʔDiaavora tʔaaŋi-carudʔ.

<sup>35</sup> Taidʔ ʔSuusi bagaimi ʔDiaavora tʔaaŋicarudʔ daidʔ itʔʔdai:

—Maitiŋioocada. Dagitoŋi gʔʔmʔli —astʔʔdai ʔSuusi.

Taidʔ ʔDiaavora tʔaaŋicarudʔ dʔvʔmʔgʔʔʔ daitu ʔmʔli vʔmʔsi loodami vuitapi dai vʔusai ʔmʔliiaifʔdʔʔʔ dai daivunu ii. Dai vʔmʔscʔʔʔ tomali ʔmo soimaasi maitiduuŋi. <sup>36</sup> Tai vʔmʔsi loodami duduaadimu dai aipaco gʔŋaagidi daidʔ icaiti:

—ʔDucatai istutuidi goovai ispoduucai ŋioocadagi? Ducatai istutuidi gʔʔmʔli istʔaanʔdagi Diaavora tʔtʔaaŋicarudʔ mosʔ gʔvucadacʔdʔʔ vai goDiaavora tʔtʔaaŋicarudʔ ʔgʔidi dai otoma vʔvacʔi —ascʔiti loodami.

<sup>37</sup> Daidʔ loodami vʔmʔsi aipaco ʔoidacami aatagaiŋa dai aagaiŋa ʔSuusi.

38 Amaasi lʼSuusi vuusai ami judidíu quiuu-paigadlaiñdʼlʼ dai ii Simuñi quiidiamu. Vaidl lʼSimuñi tuumudl sʼlliclʼdʼl coococatadai oiditadai toiñdagai. Vaidl laaduñdʼl lʼcoocoadl daañimi lʼSuusi sai du-aaidana. 39 Taidl lʼSuusi miaadlʼ clquiva dai duaadi tai otoma dagito lʼtoiñdagai. Tai otoma vañi looqui dai bibi glʼdadidacami.

40 Dai aidl lʼclʼlʼ urunoco duupidatai tasai mlʼtai mui vuaari lʼSuusi coococoidadl mui naana maasi coocodagai viaacami. Vaidl lʼSuusi mostaatamai lʼcoococoidadl tuutucugadl glʼnoonoviclʼdʼl vai dudu-aadli. 41 Dai muidutai lʼcoococoidadlaiñdʼlʼ vuvaja Di-aavora tʼtlaañicarudl. Dai glʼglʼlʼ ñioocai lʼDiaavora tʼtlaañicarudl daidl itʼlʼtdai lʼSuusi:

—Aariarlʼ lʼrmaradl Diuusi —astʼlʼtdai.

Taidl lʼSuusi bagaimi dai camaidagito isvaamioma ñioocada lʼgai. lʼDiaavora tʼtlaañicarudl maatʼcatadai islʼgai lʼlʼCristo dlʼmos lʼSuusi maitiplʼlʼiditadai isaaga lʼgai casclʼdʼl maidagito isvaamioma ñiooquiagi.

42 Dai camaasidatai ii lʼSuusi ami Capernauumaiñdʼlʼlʼ bai mlʼlʼcasi oidigana siaaco maioidaga oodami. Taidl loodami gaagamu daidl aayi siaaco daacatadai lʼgai. Maitiplʼlʼiditadai loodami isimia lʼgai. 43 Dlʼmos lʼSuusi itʼlʼtdai:

—Aliʼlʼ tʼlgito aanlʼ isimiagi siblaco glʼglʼlʼ quiiquiamu lʼlʼlʼ dai aagidagi loodami sai Diuusi soicli loodami sai clʼglʼclʼlʼ oidacana, casclʼdʼl giñootoi Diuusi idi oidigʼlʼlʼ —astʼlʼtdai lʼSuusi.

44 Daidl lʼSuusi gaaagidimi Diuusi ñiooquidl quiqui-u-paigadlʼlʼ lʼjudidíu Galileelʼlʼ.

5 lʼmo imidagai lʼSuusi glʼ suudagi ugidiana daacatadai siaaco Genesareta tʼlʼgidu lʼglʼ suudagi. Tai mui dada oodami dai camogʼlʼvisa loodami dai sʼlliclʼdʼl abaana gugucalʼ asta baitoma maioiñitudai calca lʼlʼiditadai lʼgai Diuusi ñiooquidl casclʼdʼl. 2 Taidl lʼSuusi tʼlʼ gooca vaarcu lʼglʼ suudagi ugidiana suudagi daama simosguuca. lʼvatopa vuviadami cavuvajataidai abiaadlʼlʼ dai vaponaitadai glʼnvatopa vuicar. 3 Taidl lʼSuusi ii dai tʼlʼsai vaarcugadlʼlʼ Simuñi dai potʼlʼtdai lʼSuusi lʼSimuñi sai mlʼlʼcasioma imitudana lʼsuudagi ugidiñdʼlʼlʼ. Taidl lʼSuusi ami vaarcu lʼlʼlʼ dai abiaadlʼlʼlʼlʼ mamaatʼlʼtuldilʼ loodami Diuusi ñiooquidl. 4 Dai aidlʼsai canaato ñioo lʼSuusi potʼlʼtdai lʼgai lʼSimuñi:

—Imitudañi govaarcu siaaco vaamioma tuucavaga dai suudarʼlʼ avlʼ suuliga glʼnvatopa vuvaidacaru dai vuvaida vatopa —astʼlʼtdai lʼSuusi.

5 Taidl Simuñi aa noragi daidl itʼlʼtdai:

—Mamaatʼlʼtuldiamilʼ lʼmo tucagi glʼraaga aatʼlʼmlʼ dai maivui tomali lʼmoco, isaari pocaiti di vʼlʼscʼlʼlʼ atʼlʼsuudarʼlʼ suuligagi govatora vuvaidacarui —astʼlʼtdai lʼSimuñi.

6 Dai mospodui lʼgai dai sʼlliclʼdʼl mui vuvaitu vatopa asta saasaquimi lʼvatopa vuvaidacarui. 7 Tai mooguvidlʼ lʼgai glʼnaaduñi ismaacʼdʼl lʼglʼmai vaarcu lʼlʼlʼ daraajatadai sai dadana dai soiñana. Tai lʼgai dada dai clʼlʼga suusudagi lʼgoocai vaarcu dai asta baitoma dupiquimi lʼvaarcu vʼlʼlʼcatalʼ. 8 Tʼlʼlgacalʼ imaasi lʼSimuñi Piiduru glʼtootonacʼdʼl clʼquivʼlʼ lʼSuusi vuidlʼlʼ daidl itʼlʼtdai:

—Mamaatʼlʼtuldiamilʼ, iñdagitoñi, aanlʼlʼlʼlʼ clʼlʼli soimaasi ivuaadami —astʼlʼtdai lʼSimuñi.

9 lʼSimuñi aliʼlʼ duaadimucatatadai casclʼdʼl. Dai vʼlʼsi lʼgaa lʼlʼlʼ ismaacʼdʼl lʼlʼmadu daraajatadai vʼlʼscatalʼ duduaadimucatatadai moslʼ mui tʼlʼlgacalʼ vatopa. 10 Jacovo dai Vuaana Sevedeo maamaradlʼ lʼraaduñdʼlʼcatadai lʼSimuñi dai duduaadimucatatadai lʼlʼlʼ. Dlʼmos lʼSuusi potʼlʼtdai lʼSimuñi:

—Maiti duaadicuda sivi uucami lʼvatopa vuudamicamu aapi dai sivi abiaadlʼlʼlʼ gaagadamu aapi oodami vaidlʼ giñoidatucuiña aanlʼ —astʼlʼtdai lʼSuusi.

11 Dai amaasi cavuvaidacalʼ lʼvaarcu lʼglʼ suudagi ugidiana anaasi viaa vʼlʼsialcatalʼ dai oí lʼSuusi.

12 lʼmo imidagai lʼSuusi lʼmo ali quiylʼlʼ daacatadai tai ami aayi lʼmo clʼlʼli ismaacʼdʼl viaacatatadai lʼmo coocodagai ismaacʼdʼl duvaldi gatuucuga. Dai aidlʼsai tʼlʼ lʼgai lʼSuusi glʼtootonacʼdʼl clʼquiva dai dlʼvʼlʼlʼrari cuiqui dai daañimi daidl itʼlʼtdai:

—Mamaatʼlʼtuldiamilʼ plʼsiplʼliadagi istutuidi aapi isgiñduaidagi —astʼlʼtdai lʼcoocoadlʼ.

13 Taidl lʼSuusi taata glʼnooviclʼdʼl daidl itʼlʼtdai:

—Iplʼlʼidiana isglʼduaidagi. Duaadicami vii —astʼlʼtdai.

Mospotli lʼgai tai maigo ii lʼclʼlʼli coocodadlʼ. 14 Taidl lʼSuusi potʼlʼtdai sai maiaagidiña tomali lʼmaadutai imaasi dai potʼlʼtdai:

—Mosai imi dai mlʼlʼ vuidlʼlʼ clʼquiva lʼraali dai oida istumaasi aagai Moseesacaru sipoduucalʼ maatʼcamu loodami iscadueeyi aapi —astʼlʼtdai lʼSuusi.

15 Dai aidlʼsai duduaaidiña lʼSuusi lʼmo coocoadlʼ vai vaamioma aipaco imimi goñiooqui vai vaamioma mui oodami glʼlʼmpaidimi vʼlʼs tasai calca lʼlʼiditai Diuusi ñiooquidl. Dai sai duduaaidana lʼgai coococoidadlʼ lʼlʼlʼ. 16 Dlʼmos lʼSuusi lʼcovai vusacʼliña siaaco maitiipu oodami dai ami daanliña Diuusi sai soiñana.

17 lʼmo imidagai lʼSuusi gamamaatʼlʼtulditadai Diuusi ñiooquidl vai ami daraajatadai lʼmoco fariseo lʼlʼlʼ dai lʼmoco mamaatʼlʼtuldiamilʼ Diuusi sʼllicamigadlʼ ismaacʼdʼl vʼlʼsi lʼlʼmarʼlʼclʼlʼñdʼlʼ Galilea dada dai vʼlʼsi Judeeaiñdʼlʼlʼ dai Jerusaleenaiñdʼlʼlʼ. Taidl lʼSuusi Diuusi gʼvucadadʼclʼdʼl duduaadi lʼcoococoidadlʼ.



<sup>18</sup> Tai ami dada l̄moco c̄sc̄m̄li dai b̄l̄c̄aticatadai uusiŋr̄l̄ l̄mo c̄m̄li ismaac̄l̄d̄l̄ maitistutuiditadai isoif̄iã-  
gi vai l̄gai vaasa l̄l̄iditadai tuucavi siaaco daacatadai  
l̄Suusi. <sup>19</sup> D̄l̄mos maitat̄l̄gaitadai siaa s̄m̄li vaasagi  
l̄gai l̄coocoad̄l̄ ḡlv̄st̄udicatadai oodami casc̄l̄d̄l̄. Dai  
vaaqui daama t̄wt̄l̄sai dai abiaad̄l̄r̄l̄ cup̄iooco dai  
amui s̄m̄li t̄vañi l̄coocoad̄l̄ sueeyiŋr̄l̄ v̄l̄si loodami  
saagida s̄m̄li dai aitu siaaco daacatadai l̄Suusi. <sup>20</sup> Dai  
aid̄l̄si t̄l̄ l̄Suusi siŋl̄si vaavoit̄udaitadai l̄gai, pot̄l̄t̄d̄l̄  
l̄gai l̄coocoad̄l̄:

—Giñaduñi ḡl̄soimaascamiga caoiḡl̄di —ast̄l̄t̄d̄l̄.

<sup>21</sup> Amaasi l̄mamaat̄l̄t̄ul̄diadami Diuusi s̄l̄licamigad̄l̄  
l̄madu l̄fariseo l̄gi ḡl̄nt̄l̄t̄ḡitoimi dai rovl̄nl̄l̄idi:  
“Sioor̄l̄ idi c̄m̄li dai romaasi ñioocai. Vui ñioocai Diuusi  
tomali l̄maadutai maitistutuidi isḡaoiḡl̄diadagi  
gasoimaascamiga mosl̄gi Diuusi”, as̄l̄nl̄l̄idi l̄gai.

<sup>22</sup> D̄l̄mos l̄Suusi maat̄l̄catadai ispomaasi ḡl̄nt̄l̄t̄gi-  
toitadai l̄gai dai pot̄l̄t̄d̄l̄:

—¿Tuim̄l̄si roduucaí ḡl̄nt̄l̄t̄ḡitoi aarim̄l̄? <sup>23</sup> ¿Tu-  
maasi siooma maisijaiga isaagagi: “Ḡl̄soimaascamiga  
caoiḡl̄di”, siŋr̄l̄ pot̄l̄d̄l̄: “C̄l̄quiavañi dai aim̄r̄da”?  
<sup>24</sup> Ḡl̄nt̄l̄t̄ḡidamu aarl̄ aarim̄l̄ iñsaarl̄ viaa l̄mo s̄l̄li-  
camí dai viaa ḡv̄ucadagai tami oidigi daama is-  
ḡaoiḡl̄diadagi gasoimaascamiga —ast̄l̄t̄d̄l̄ l̄Suusi  
loodami.

Dai amaasi pot̄l̄t̄d̄l̄ l̄gai l̄c̄l̄li coocoad̄l̄:

—Aari anḡlaagidi vañiḡiñi dai b̄l̄i ḡl̄suaa dai im̄l̄da  
ḡl̄quiyamu —ast̄l̄t̄d̄l̄.

<sup>25</sup> Mospot̄l̄i l̄Suusi tai otoma vañi l̄coocoad̄l̄ v̄l̄s-  
catai vuitari dai b̄l̄i ḡl̄suaa istuuc̄l̄r̄l̄ caat̄l̄catadai dai  
nora ḡl̄quiyamu dai c̄l̄ga ñiooquimi Diuusi vui. <sup>26</sup> Dai  
v̄l̄scatai loodami mait̄l̄ isducatai ḡl̄nt̄l̄t̄ḡituagi dai  
c̄l̄ga ñiooquimi Diuusi vui. Dai duduadimucatai  
pocaiti:

—Sivi gia t̄l̄ aat̄l̄m̄l̄ istumaasi ḡl̄ḡl̄r̄ducami —as-  
caiti.

————

<sup>27</sup> Dai amaasi vuusai l̄Suusi abiaad̄l̄r̄l̄ dai t̄l̄ l̄mo  
c̄m̄li tumiñsi vuudami. L̄gai Leví t̄l̄ḡidu dai daacatadai  
quiyarl̄ siaaco ḡv̄nuudana tumiñsi dai pot̄l̄t̄d̄l̄ l̄Su-  
usi:

—Giñoidañi —ast̄l̄t̄d̄l̄.

<sup>28</sup> Amaasi l̄Leví c̄l̄quiva dai anaasi viaa v̄l̄sialcatai  
dai oí l̄Suusi.

<sup>29</sup> Dai gooquiŋr̄l̄ l̄Leví idui l̄mo ḡl̄ vagimi ḡl̄quiyarl̄  
l̄Suusi v̄l̄tar̄l̄ dai ami daraajatadai mui tumiñsi vuu-  
dami dai aa oodami meesa vuidd̄l̄r̄l̄ l̄gaa l̄madu.

<sup>30</sup> Vaid̄l̄ l̄fariseo l̄madu l̄mamaat̄l̄t̄ul̄diadami Diuusi  
s̄l̄licamigad̄l̄ aatagidi l̄Suusi mamaat̄l̄rdamigad̄l̄ dai  
pot̄l̄t̄d̄l̄:

—¿Tuim̄l̄sid̄l̄ gacueeyi dai gayl̄lyi aarim̄l̄ gotumiñsi  
vuudami dai gosoimaasi ivuaadami l̄madu? Aarim̄l̄  
maic̄l̄l̄ga ivueeyi —ast̄l̄t̄d̄l̄ l̄gai l̄Suusi mamaat̄l̄r-  
damigad̄l̄.

<sup>31</sup> Taid̄l̄ l̄Suusi aa noragi daid̄l̄ it̄l̄t̄d̄l̄:

—Ismaac̄l̄d̄l̄ mait̄l̄coococoidad̄l̄ mait̄l̄ḡito dudu-  
aidiadamí mosl̄gi coococoidad̄l̄. <sup>32</sup> Poduucai aarl̄

l̄r̄l̄ maic̄l̄c̄l̄ḡaduc̄l̄d̄l̄ v̄l̄tar̄l̄ divia mosl̄gi  
soimaasi ivuaadami v̄l̄tar̄l̄ ant̄divia aarl̄ vai l̄maa du-  
ucai ḡl̄nt̄l̄t̄ḡitona —ast̄l̄t̄d̄l̄ l̄Suusi.

————

<sup>33</sup> Amaasi l̄gai t̄l̄c̄acai l̄Suusi daid̄l̄ it̄l̄t̄d̄l̄:

—Tuisid̄l̄ mosl̄ mait̄acueeyi dai mosl̄si gama-  
madiñã l̄mamaat̄l̄rdamigad̄l̄ l̄Vuaana daid̄l̄ l̄ma-  
maat̄l̄rdamigad̄l̄ l̄fariseo. Dai aari ḡl̄mamaat̄l̄rdami-  
ga v̄l̄sc̄l̄r̄l̄ gacueeyi dai gayl̄lyi —ast̄l̄t̄d̄l̄ l̄gai.

<sup>34</sup> Taid̄l̄ l̄Suusi aa noragi daid̄l̄ it̄l̄t̄d̄l̄:

—¿Istutuidisi ismait̄augiagi l̄v̄rapaidarsic̄l̄d̄l̄ l̄mo cu-  
nataragiŋr̄l̄ siŋsc̄ad̄l̄ quiaa daraajagi l̄cuucuntadamí?

<sup>35</sup> D̄l̄mos todian duucai ḡl̄muaatudamu l̄c̄l̄li amaasi  
mait̄augimu l̄v̄rapaidarsic̄l̄d̄l̄ —ast̄l̄t̄d̄l̄ l̄Suusi looda-  
mi.

<sup>36</sup> Dai ariamamaat̄l̄t̄ul̄di dai pot̄l̄t̄d̄l̄:

—Tomali l̄maadutai maisaranan tada l̄mo ipuurui  
utuudui dai l̄c̄l̄d̄l̄ daasdagi l̄mo ipuurui c̄l̄iñdad̄l̄. Is-  
roduuñiagi l̄gai siaa tuidimu l̄ipuurui utuuduc̄l̄d̄l̄ dai  
v̄l̄sc̄l̄r̄l̄ l̄icuusi utuuduc̄l̄d̄l̄ maic̄l̄l̄ga viimu l̄ipuurui  
c̄l̄iñdad̄l̄r̄l̄. <sup>37</sup> Tomali l̄maadutai mait̄ueeyi valienti  
utuudui ojoogi c̄l̄c̄l̄liocoidad̄l̄r̄l̄ isroduuñiagi l̄valien-  
ti utuudui cocoroñtudamu lojoogi dai siaa tuidimu  
v̄l̄si siŋl̄si l̄valienti l̄caasi lojoogi. <sup>38</sup> Casc̄l̄d̄l̄ ḡlaagai  
isojojgi uutuduc̄am̄l̄r̄l̄ tuaadagi valienti utuudui dai  
roduuc̄l̄l̄ maisiaa tuid̄l̄r̄l̄ l̄valienti tomali lojoogi.

<sup>39</sup> V̄l̄scatai ismaac̄l̄d̄l̄ yll̄yí valienti c̄l̄iñdad̄l̄  
gooquiŋr̄l̄ maiaagaiñã valienti utuudui pocaitiñã sai  
siooma v̄l̄ñiã c̄l̄iñdad̄l̄ —ast̄l̄t̄d̄l̄ l̄Suusi loodami.

Gomaasi aagidi l̄Suusi loodami c̄l̄ga maat̄l̄catai  
isloodami ariavaamioma c̄l̄ga vaavoit̄udai l̄l̄quid̄l̄  
ḡl̄nvaavoidaraga dai maisiu utuuduc̄l̄d̄l̄ mamaat̄l̄t̄ul-  
daragad̄l̄ l̄Suusi.

————

**6** L̄mo imidagai ib̄l̄staragai tasl̄r̄l̄ l̄s̄icami saagida  
im̄l̄itadai l̄Suusi vaid̄l̄ l̄mamaat̄l̄rdamigad̄l̄  
vaiñcumaimi t̄l̄ligi muurad̄l̄ dai ḡl̄nnoonovic̄l̄d̄l̄ c̄l̄i-  
vaimi dai cuumimi. <sup>2</sup> Tai l̄maadutai l̄fariseo it̄l̄t̄d̄l̄:

—¿Tuim̄l̄sid̄l̄ ivueeyi aarim̄l̄ aa duiñdagai ismaac̄l̄d̄l̄  
mait̄iipu oigaragai isivuaadagi ib̄l̄staragai tasl̄r̄l̄?  
—ast̄l̄t̄d̄l̄.

<sup>3</sup> Taid̄l̄ l̄Suusi aa noragi daid̄l̄ it̄l̄t̄d̄l̄:

—¿Mait̄am̄sq̄uiaa n̄l̄idi aarim̄l̄ oojai siaaco aagai is-  
maasi idui Davicaru l̄mo imidagai aid̄l̄si l̄gai l̄madu  
aaduñd̄l̄ biuugicoi? <sup>4</sup> Vaa l̄gai l̄quiyarl̄ siaaco siaa du-  
utudaiñã l̄judidí Diuusi dai vui l̄raana daasdarad̄l̄  
Diuusi dai uu l̄gai dai oi ḡlaaduñi ismaac̄l̄d̄l̄ l̄madu  
daraajatadai. Daid̄l̄ l̄raana mosl̄gi papaali viaa-  
catadai oigaragai iscuaadagi l̄gi roduuc̄l̄l̄ viituli  
Moseesacaru casc̄l̄d̄l̄, tai v̄l̄sc̄l̄r̄l̄l̄ vui l̄Davicaru dai  
uu.

<sup>5</sup> Dai pot̄l̄t̄d̄l̄ l̄r̄l̄:

—Aarl̄l̄ viaa l̄mo s̄l̄licami casc̄l̄d̄l̄l̄ viaa aarl̄l̄ s̄l̄lica-  
mi isaagagi istumaasi l̄r̄l̄duuñiagi ib̄l̄staragai tasl̄r̄l̄  
—ast̄l̄t̄d̄l̄ l̄Suusi.



siatlnamλquidana caitiña. <sup>36</sup> Oigλldiadavurai aapimλ aa poduucai isduucai Diuusi gλnooga oigλldi λmaicλλga tuutiacλdλ.

<sup>37</sup> Maitavλr pocaitiada: “Dañi tλ soimaasi idui λgai”, mλsimaipovλntλtλadamu aapimλ λrλ. Maitavλr pocaitiada siλrgλriλr caatλcamλ λgai mλsimaipovλntλtλadamu aapimλ λrλ. Oigλldiadavurai aa mλsaapimλ gλnoigλldiadamu λrλ. <sup>38</sup> Oidiadavurai aapimλ aa mλsiaapimλ gλnoidiadamu gλnbaimocorλrλ λmo λpavidacarui cλgaducamiλrλ cλ suudacami gigigidicami, dai cλ gλisatudicami dai vλtλncλacami. λpavidacarui cλdλ ismaacλdλcλdλ gamaacai aapimλ istumaasi λgai vaacλdλ gλnmaaquimu λgai λrλ —astλtλdai λSuusi.

<sup>39</sup> Dai λSuusi aduucai gamamaatλtuldi: —λIstutuidisi λmo mainlaadami isvaidaticagi λmai mainlaadami? λMaisu suuligia λgai vλgoocatai sibλ dλλcarλ? <sup>40</sup> λmo mamaatλrdami maivaamioma maata isλmamaatλtuldiadamigadλ, dai siλmλscadλ casλmλga maatia λgai λpλn λsi maatλcamu gλmamaatλtuldiadamiga.

<sup>41</sup> λTuipλsi gλtλgito nλidi aapi issoimaasi ivueeyi gλaduñi dai maitλtλgito nλidi isaari vaamioma soimaasi ivueeyi? <sup>42</sup> Ducatai maisiaa λrλai aapi ispotλtλdagai gλaduñi: “Dañi alil soimaasi ivueeyi aapi”. Dai maitλtλgito nλidi isvaamioma soimaasi ivueeyi aapi. Aapi λrλmoco ismaacλdλ aagai λmo istumaasi daidλ ivueeyi λma maasi. λrλrλga gλaagai isca-maisoimaasi ivuaada aapi dai gooquiλrλ aagidagai gλnaduñi sai camaisoimaasi ivuaadana.

<sup>43</sup> Maioidaga uusi cλcλmλgaducami issoimaasi iibi-atadagai dai λmo uusi maicλmλgaducami maitistutuidi is-cλgaducagi iibiadλ. <sup>44</sup> Vλsi uusi gλmaatλ iibiadλrλ. Maitavλyoovai iigosλ tomali uuvasi uupariλiñdλrλ. <sup>45</sup> λmo cλmλi maisoimaasi ivuaadami maisoimaasi ñioocaiña, ibladλrλ daja gosλ tλgitoidagai casλdλ. Dai cλmλi maicλmλga ivuaadami gosλgi soimaasi ñioocaiña, ibladλrλ daja gosoiimaasi tλgitoidagai casλdλ istumaasi aagai λgai gλtλñicλdλ vλsi ibladλiñdλrλ vusacλi.

<sup>46</sup> λTuimλsi pocaitiña ansai aanλ λrgλnaamu dai vλscλrλ maitiñλgidiña? <sup>47</sup> Gλnaagidamu aanλ sioorλ λpλn ducami λgai ismaacλdλ giñλgiditai cal daidλ ivueeyi istumaasi aagidi aanλ. <sup>48</sup> λgai λpλn ducami λmo cλmλi ismaacλdλ idui λmo vaaqui dλmos λrλrλga cλmλga tuucavi cooco λgai dai cλgaducami daí simiento dai aidλsi gλri daivusai suudagi vλscλrλ maioiñitu alil cλmλgaducataidai simientogadλ casλdλ. <sup>49</sup> Dai ismaacλdλ giñcal dai maitivueeyi istumaasi tλaanλi aanλ λgai λpλn ducami λmo cλmλi ismaacλdλ idui λmo vaaqui mosdλvλrλpλi maidarasacai ojoodai uta tai

gooquiλrλ gλri daivusai suudagi dai daitu taidλ λvaaqui camaicλmλgaducami vii —astλtλdai λSuusi loodami.

<sup>7</sup> Aidλsidλ λSuusi naato ñiooqui loodami ii Capernauumamu. <sup>2</sup> Vai ami oidacataidai λmo sandaarλ tλaanλdamigadλ λgai λrromanu dai λgai viaacataidai λmo piooñi ismaacλdλ alil oigλdai λgai vai λgai alil coococatadai cayoga muu. <sup>3</sup> Daidλ λsandaaru tλaanλdamigadλ cajioomacataidai isami aimλraitadai λSuusi dai ootoi chilλqui tλtλaanλdamigadλ judidíu sai mλ daanλna λSuusi sai diviana dai duaaidana λprioñi-gadλ. <sup>4</sup> Tai λgai miaadλrλ guuquiva siaaco daacataidai λSuusi dai sλmλicλdλ goguaama oidatucui dai potλtλdai: —Idi sandaarλ tλaanλdamigadλ gia gλaagai pλs-soiñagi. <sup>5</sup> λgai gia siaa gλrduutudai aatλmλ judidíu dai λgai vaa λgai dai gatλjai duiñdagai gλrquiupai —astλtλdai.

<sup>6</sup> Taidλ λSuusi ii λgai λmλadu dλmos aidλsi cayoga aayi λgai quii taidλ λtλaanλdamigadλ sandaarλ ootoi aa gλaaduñi sai potλdλna λSuusi:

—Mamaatλtuldiadamλ maitisoi gλvuaada aanλ tomali maiviaa sλmλicami pλsvaquiagi giñquiuyλrλ, <sup>7</sup> casλdλ maitiriñli aanλ isλmλgi mλmλca gλgagamuagi. Mosai potλi sai duaadλna sidλ giñprioñiga caduaadimu, as-duucai ootosi λsandaaru tλaanλdamigadλ ñiooqui. <sup>8</sup> Aanλan λrλrλ viaa giñtλtλaanλdamiga dai poduucai λrλrλ viaa aanλ giñsandaaruga ismaacλdλ tλaanλi aanλ siuu duucu potλdλda aanλ λmoco sai imλmλna vai aimλrai dai siuu duucu potλdλda aanλ sai diviana vai didivai, dai siuu duucu tλaañia aanλ giñprioñiga saidλ iduuna λmo istumaasi vaidλ ivueeyi.

<sup>9</sup> Aidλsi cal λSuusi imaasi maitλ istumaasi gλtλgituagi cλmλi vui dai vui nλnλaava loodami ismaacλdλ oiditadai dai potλtλdai:

—Sλmλicλdλ tomali judidíu saagida mainλidi aanλ tomali λmoco isprocaasi vaavoitudai siλsi vaavoitudai idi cλmλi —astλtλdai.

<sup>10</sup> Dai aidλsidλ lojootosicami quiiyλrλ dada vaidλ λprioñi coocoadλ caduaadicataidai.

<sup>11</sup> Dai cadaivunucai imaasi vaidλ λSuusi Naína amaco imλitadai vaidλ λmamaatλrdamigadλ oiditadai dai mui aa oodami λrλ. <sup>12</sup> Dai aidλsi cayoga aayi λgai ami Naínλrλ tλ mλsbλcaticatadai λmo muuquiadλ dai yaasa agai dai λgai λmaaduacataidai maradλ looqui vi-uudu vai mui oodami ami dλvλrλrλrλ oidacami oiditadai. <sup>13</sup> Dai aidλsi tλ λSuusi soigλmλi looquicλdλ dai potλtλdai:

—Maiti suaacada —astλtλdai.

<sup>14</sup> Dai miaadλrλ cλquiiva dai taata λcajooñi tai guuquiva λgai ismaacλdλ bλcaticatadai taidλ λSuusi potλtλdai λgλmλi muuquiadλ:

—Gλmλi aanλ angλaagidi vañigiñi —astλtλdai.

<sup>15</sup> Tai l'gai ismaacsdal l'gmuuquiadlcatadai s'kli daiva dai glaagacai ñioocai taidl l'Suusi t'lg'i l'd'ldal. <sup>16</sup> Dai t'lgacai loodami imaasi v'lsccatai duduaadimu dai siaa duutudaimi Diuusi dai pocaitimi:

—G'rsaagida t'glmaasitu l'mo Diuusi ñiooquituldiadamigadl —asc'aiti.

Daidl ic'aiti l'rl:

—Diviatiqui Diuusi dai soiña agai g'lmaamara —asc'aiti loodami.

<sup>17</sup> Dai v'lsi Judeel'rl dai v'lsi uugidiana g'lma' istumaasi idui l'Suusi.

<sup>18</sup> Taidl l'Vuana ma' v'lsi gomaasi, l'mamaatlrdamigadl aagidi casc'ldal. Taidl l'Vuana va' gooca g'l'mamaatlrdamiga. <sup>19</sup> Dai ootoi siaaco daacatadai l'Suusi sai t'cacana sabai l'gai s'mlic'ldal l'rlCristo ismaacsdal viaacatadai isdiviagi sabai glaag'ai is-n'nl'racagi l'mai. <sup>20</sup> Taidl l'mamaatlrdamigadl l'Vuana miaad'rl guuquiva l'Suusi daidl it'ldai:

—l'Vuana, l'gai ismaacsdal varaconai loodami, g'l-rootoi t'sai g'l't'cacana r'sabai aari l'rlCristo ismaacsdal viaa isdiviagi si'l'rl sabai glaag'ai t's-n'nl'racagi l'mai —asc'aiti l'Vuana mamaatlrdamigadl.

<sup>21</sup> Dai aid'lsi mosaayi l'gai ami l'Suusi duduaadi mui oodami coococoidadl dai ismaacsdal viaacatadai Diaavora t'lt'laañicarudl duduaadi l'rl dai mui ismaacsdal main'nl'leeyitadai l'gai n'nl'laavatu. <sup>22</sup> Dai poduucai l'Suusi aa noragi dai pot'ldai:

—M'lcav'rl aagida l'Vuana v'lsi m'lstumaa n'ldi dai cal. Dai aagidavurai isducatai ismaacsdal main'nl'leeyitadai casi istutuidi is'n'laadagi dai ismaacsdal maijioopaitadai caajioopai, dai ismaacsdal viaacatadai gocoocodagai ismaacsdal duvaldi gatuucuga duduaadli, dai ismaacsdal mait'lt'mcaidacatadai cat'lt'mcaidaga, dai coidadl duduaacarli, dai soituutugami v'lsi g'l'mamaatl'tuldi ismaacsdal l'gai daidl l'rl-c'lgac'rl v'nvaidaragai. <sup>23</sup> Baig'mliadamu sioorl ariagiñ'vaavoitudadagi —asc'aiti l'Suusi.

<sup>24</sup> Dai aid'lsi caiji l'gai ismaacsdal ootoi l'Vuana taidl l'Suusi glaagacai aagidi loodami dai aagai l'Vuana dai pot'ldai loodami:

—¿M'ltumaasi n'ldamu aapiml oidigamu? ¿M'lsbai n'ldamu aapiml l'vasoi ismaacsdal mosaipaco oiñidi l'v'lli? <sup>25</sup> ¿M'ltumaa n'ldamu aapiml, l'mo s'mli ismaacsdal c'lg'a dadaaracami yuucustai? Aapiml c'lg'a maatl sai ismaacsdal c'lg'a dadaaracami yuucustai c'lc'lg'aducami quiiqu'il'rl oidaga g'lg'rl ra' baabaquid'rl. <sup>26</sup> ¿M'ltumaasi n'ldamu, l'mo Diuusi ñiooquituldiadamigadl? l'jl s'mlic'ldal ang'naagidi, daidl l'gasta vaamioma is'l'mo Diuusi ñiooquituldiadamigadl. <sup>27</sup> Vuana l'rlgai ismaacsdal aagai Diuusi ñiooquid'rl dai pocaiti: “Ootosamu aarl l'mo ootocami aari g'l'bait'qui vai l'gai aagidana giñ'ñiooqui loodami dai poduucai l'gai cabai g'lnducamu dai vaavoitudamu ismaacsdal aagida aari”, asc'aiti Diuusi. <sup>28</sup> G'l'naagidiana aarl sai Vuana vaamioma t'laanli is-

tomali'lmaadutai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl dai v'lsccatai ismaacsdal gat'laan'lda agai siaaco t'laanli Diuusi vaamioma gat'laan'lda agai isVuana —ast'ldai l'Suusi.

<sup>29</sup> Dai aid'lsi cal imaasi v'lsi loodami l'madu l'tu-miñsi vuudami ismaacsdal g'l'nvapacoinaitadai l'Vuana vacuanaragad'ldal maatl t'l sai istumaasi aagai Diuusi l'g'vaavo'i. <sup>30</sup> D'l'mos l'fariseo l'madu l'ma-maat'ltuldiadamai Diuusi s'mlic'ldal ismaacsdal mait'ln'vapacoi Vuana vacuanaragad'ldal mosl'maariad'rl viaa istumaasi Diuusi i'pl'lditadai isiduñia-gi l'gai v'lt'ar. <sup>31</sup> Vaidl l'Suusi pocaiti:

—¿Tumaasi l'ran ducami loodami sividadl? <sup>32</sup> l'ran ducami laali ismaacsdal plaas'rl gat'lt'lv'liña dai iñioquid'iña g'l'naaduñi daidl it'ldaiñi: “Tiva aat'l'ml muu-sicoc'ldal m'ltai maitatuutudai. Susuaañi aat'l'ml m'ltai aapiml maisusuaañi”, ast'ldaiñi. <sup>33</sup> Diviacai Vuana l'gai ismaacsdal varaconai loodami dai maitacueeyi tascali tomali maitay'lyi istumaasi guvuucami, mai aapiml pocaiti sai viaa l'mo Diaavora t'laañicarudl.

<sup>34</sup> Dai diviacai aarl ismaacsdal viaa l'mo s'mlic'ldal dai g'acueeyi dai gay'lyi mai pocaiti ansaidl l'rtuu naac'ldami daidl ariit'racami, dai ansaidl l'raduñ'dl tumiñsi vuudami dai l'maic'lg'a ivuaadami. <sup>35</sup> V'lsccatai ismaacsdal l'gidi Diuusi c'l maatl isalil c'lg'adu Diuusi maatl'dagadl —ast'ldai l'Suusi.

<sup>36</sup> l'maadutai l'fariseo va' l'Suusi sai quidi'l'rl gau-gaana taidl l'Suusi ii quidi'lamu dai meesa vuid'rl dai-va. <sup>37</sup> Tai l'mo ooqui l'gai vaa d'lv'm'rl'rl oidacami ismaacsdal gogoosi g'l'ducamicana ma' si'l'Suusi ii fariseo quidi'lamu dai l'madu gaugia agai. L'gai ami divia dai b'lc'ati l'mo tucayu suudacami asaiti sigian uuvadami. l'tucayu alavastroc'ldal duñisi. L'gai l'rodai nam'laacami. <sup>38</sup> Dai suaquimi daidl l'Suusi l'lcasodl abaana daiva dai vacuañ'dimi l'lcasodl gloogac'ldal dai gooqu'il'rl g'l'cuupac'ldal gaqui dai usupi dai gooqu'il'rl t'l lasaiti sigian uvaic'ldal. <sup>39</sup> Aid'sidl l'fariseo ismaacsdal va' l'Suusi t'l imaasi pon'v'li: “Isidi s'mli s'mlic'ldal l'rl'mo Diuusi ñiooquituldiadamigadlcamu-dai maatl'mudai goovai ismaa ooqui goovai dai taata-mai. Goovai gogoosi g'l'ducami”, as'lidi l'fariseo.

<sup>40</sup> Taidl l'Suusi pot'ldai l'fariseo:

—Simuñi glaagida iñ'ldi aarl l'mo istumaasi —ast'ldai.

Taidl l'fariseo aa noragi daidl it'ldai:

—Giñaagidañi —ast'ldai.

<sup>41</sup> Taidl l'Suusi it'ldai:

—l'mo s'mli tañiuuvi tumiñsi goocatai c'lc'v'li.

l'maadutai tañiuuvi l'gai taan sientu daidl l'g'l'mai taa-jucan sientu. <sup>42</sup> Dai tomali l'maadutai v'lg'oocatai maitistutuiditadai isaa noragidagi taidl ismaacsdal gatañiuuvi mosoi ismaacsdal v'uatulditadai l'gai. Sivi giñaagidañi ¿ismaacsdal v'lg'oocatai vaamioma oig'ldai? —ast'ldai l'Suusi.

<sup>43</sup> Taidl l'Simuñi aa noragi daidl it'ldai:

—Polliidi aanl sai ismaacldl vaamioma mui oi —astatldai lfariseo.

Taidl lSuusi potatldai:

—Vaavuava ismaacldl aagai aapi —astatldai.

<sup>44</sup> Amaasi lSuusi vui nllaava looqui dai potatldai lSimuñi:

—zNlidiplsidi idi ooqui? Vaa aanl glquiiylrl pxtai maitiñmaa suudagi istuucldl vacuana aanl giñllcaso poduucal isduucal glrviida aatml tai idi ooqui varacoi giñllcaso gloogacldl dai glcuuracldl gaqui.

<sup>45</sup> Dai aapi maitiñusupi poduucal isduucal glrviida aatml, vai goovai aidlsi abiaadlrl vaa aanl maidagitocai uusuripigai giñllcaso. <sup>46</sup> Dai aapi maitiñtali asaiti giñmoosana poduucal isduucal glrviida aatml tai goovai giñtali asaiti sigian uuvadami giñllcasoana.

<sup>47</sup> Casldl anglaagidi sai idi ooqui tltgidi vlscatai isaliksi iñoigldai aliksi lrsoimaasi iducami goovai casldl dai vlksi soimaascamigadl caoigldi. Dmos lmai oodami ismaacldl lrmaksi soimaasi iducami gatltgidi ismaisi iñoigldai maitlrglri soimaascamigadl casldl dai canlksi oigldi —astatldai lSuusi lfariseo.

<sup>48</sup> Amaasi potatldai lSuusi looqui:

—Glsoimaascamiga caoigldi —astatldai.

<sup>49</sup> Vaidl lvarpaidarsicldl ismaacldl ami daraajatadai lvgi airaco glnaagidimi daidl icaiti:

—zSioorl idi cmlidi dai asta gasoimaascamiga oigldi? —ascaiti.

<sup>50</sup> Taidl lSuusi potatldai looqui:

—Vaavoitu aapi casldl caslglacldl vuusai, iml-  
dañi dai maivuaml lliatugada —astatldai.

**8** Dai cadaivunucal imaasi ii lSuusi mui lmarlclrl ami dlvlrlglrl dai gamamaatluldimi Diuusi ñiooquidl dai isDiuusi soicli oodami sai clglacldl oidacana. Dai vl baivustaama dan gooca mamaatldamigadl oidatucitadai lSuusi. <sup>2</sup> Dai oidatucitadai lrl chlmlqui ooqui ismaacldl duduaadi lSuusi. Lmoco viaacatadai Diaavora tltlaañicarudl dai aa lma maasi coocodagai. Dai ami lmadu imlritadai María ismaacldl lrmadaliña lrgai ooquiaindrlrl vuvaja cuvaracami Diaavora tltlaañicarudl, <sup>3</sup> dai Vuañiita lrl ooñigadl Chusa. Chusa lrglmo tlaanldamigadl Eroodlxi pipiooñigadl, dai Susaana, dai mui aa ooqui ismaacldl soiclitadai istucldl viaacatadai lSuusi.

<sup>4</sup> Muidutai oodami vuvaja glndldlmlragaiñdrlrl dai nvida lrgai lSuusi dai aidlsi glnlmpagi mui oodami taidl lSuusi ñiooqui daidl itatldai:

<sup>5</sup> —Lmo lsaadami galsimu dai galsaimi lrgai tai chlmlqui lstucadl voiyrlrl suuli mltai cljiata tai dada ujuurugi dai uu. <sup>6</sup> Tai aa lstucai ojoodai saagida suuli dai aidlsi vuvaja lrgai gaquuisa vlmgacatadai vaagidagai casldl. <sup>7</sup> Tai aa lstucai uuparai saagida suuli dai vuvaja taidl luuparai ismaacldl lmadu vuvaja

gaquiuistu. <sup>8</sup> Tai aa lstucai clgladucami dlvlrlglrl suuli dai glml dai clglai iibaji asta lmo sientro litro vuvaja alimo litroaiñdrlrl.

Dai aidlsi capotli lSuusi glglrl ñioo dai potatldai:

—Mlsaapiml tltcaidacagi vlrai calca —astatldai.

<sup>9</sup> Taidl lmmamaatlrdamigadl tlcacai daidl itatldai:

—Tliya lliidi aapi idi cuentocldl —astatldai.

<sup>10</sup> Taidl lSuusi potatldai:

—Aapiml Diuusi glnmaatluldamu istumaasi maimaatl aapiml isducatai Diuusi soicli oodami sai clglai glntltlgitocana, dmos gogaa poduucal ñiooquidi aanl vai nlijada goovai dai ducami ismaiñli-jadagi dai calca dai ducami ismaicalcagi.

<sup>11</sup> Glnaagidamu aanl istliya lliidi gocuento:

—Golstucai lran ducami Diuusi ñiooquidl. <sup>12</sup> Gols-  
tucal ismaacldl voiyrlrl suuli lrgai lran ducami loodami ismaacldl calcana Diuusi ñiooquidl vai didivai lDi-  
aavora dai maigovai dadasai ibladlaiñdrlrl sai maivaavoitudaiña dai maiclglacldl vuvaaclna.

<sup>13</sup> Daidl lstucai ismaacldl ojoodai saagida suuli lrgai lran ducami loodami ismaacldl calcana Diuusi ñiooquidl dai clglai baiglñliaracldl lvgidiña dmos maisi guupuacana lrgai vaavoidaragadl. Vaavoitudaiña lrgai chlmlqui tasai dai silscadl parunadagi aa vai cadadagitoiña glnvaavoidaraga. <sup>14</sup> Daidl lstucai ismaacldl uuparai saagida suuli lrgai lran ducami loodami ismaacldl calcana Diuusi ñiooquidl dai maiilvgidiña momaasi gltlgitocana dai gaquiuistudai glnvaavoidaraga mosl lgitocatai tumiñsirlrl dai glnvagimadagldl dai mui aa naana maasilrlrl dai poduucal maitivueeyi lrgai istumaasi Diuusi lrlidi dai lran ducami lstucai ismaacldl maiiibiatai. <sup>15</sup> Daidl lstucai ismaacldl clgladucami dlvlrlglrl suuli lrgai lrgloodami ismaacldl baiglñliaracldl calca lliidiña Diuusi ñiooquidl dai vlksi lvgidiña istumaasi maimaatlrl Diuusi ñiooquidlrl dai lrgai ismaacldl ari-  
avaavoitudai dai mamaatluldi aa lrgai ismaacldl vlmlml mamaatlrlrl lrgai lrgai daidl lriibiadl glnducami.

<sup>16</sup> Tomali lmo oodami maicucuudagldi lmo cuudacarui dai gooquirlrl iñapai tomali maivoicarui uta dadasai, baiyoma tlcavi dadasai vai cuudagidaca lrgai vlscatai sioorl vavacldagi. <sup>17</sup> Poduucal istumaasi aanl gamamaatluldi vlksi glmaasiuldi, sivi maiquias clglai maatl cal loodami gooquirlrioma gia vlksi maatl calcamu lrgai.

<sup>18</sup> Poduucal tudu clglavrl calca. Sioorl bljli giññiooqui dai giñlvgidi lrgai vaamioma maatluldamu aanl, dai sioorl maibljlgi giññiooqui dai maitiñlvgidi poopoidamu aanl istumaasi maatl glmli-di lrgai —astatldai lSuusi.



—Mamaatltuldiadami, mosllquidu oodami dai gldglaisatudai dai aipaco glnuituscli paidl gatlcacai soorl gataata —astltldai.

<sup>46</sup> Dłmos lSuusi potai:

—łmaadutai atgiñtaata, maiyanta aanl iñsiduaadi łmaadutai giñguvucadacldl —ascaiti lSuusi.

<sup>47</sup> Dai mostłgacai looqui iscamaasico vuaa lSuusi divia dai gigivuquimi dai głtootonacldl clquiva vuidlrl lSuusi dai vłsi oodami vuitari aagidi istuisi taata dai isducatai caduaadicami vii mostaatacai.

<sup>48</sup> Amaasi lSuusi potatldai:

—Giñaduñi vaavoitu aapi casclldl cadueeyi. Imłl-dañi dai maivuaml liatugada —astltldai.

<sup>49</sup> Dai quiaa ñioocaitadai lSuusi tai divia łmaadutai Jairo quidiñiñdrl dai potatldai łgai łjairo:

—Casiatmuu głmara casi maisoi vuaada goma-maatltuldiadami —astltldai.

<sup>50</sup> Dłmos aidłsi cal lSuusi potatldai:

—Maitiduaadicuda mosai giñvaavoituda sigłmara duaadimu —astltldai.

<sup>51</sup> Dai aidłsi aayi lSuusi quiiylrl maidagito łgai loodami isvaaraquiagi łmadu tuucavi mosłcaa Pı-iduru dai Jacovo dai Vuaana łmadu lali ooqui dłldldl. <sup>52</sup> Vłscatai suaanlitadai dai alil soıgłnlidı-tadai lali ooquicldl dłmos lSuusi potatldai:

—Maitavlrl suaanlda goali ooqui maitırmuuquiadl mosacooso —astltldai.

<sup>53</sup> Dłmos loodami mosparunai pocaititai lSuusi. loodami maatlcatadai isırmuuquiadl łgai casclldl parunai. <sup>54</sup> Taidl lSuusi bli novidl dai gldglrl ñıoo dai potatldai:

—Ali ooqui vañigiñi —astltldai.

<sup>55</sup> Tai łgai łramu duaaca dai otoma vañi taidl lSuusi gatłjai młsai biidana. <sup>56</sup> Daidl dımdldl maitılgaitadai istumaasi gıntılgıtuagi. Dłmos lSuusi potatldai sai maiaagidiña tomali łmaadutai istumaasi łrldui.

**9** lSuusi łmapagi łbaivustaama dan gooca głma-maatłrdamıga dai maa guvucadagai dai słlicami sai vuvaidiña vłsi Diaavora tıłlaañıcarudl oodami-aiñdrl dai sai duduaaididana gacoocodaga. <sup>2</sup> Dai Susı ootoi łgai sai gaaagidana sai Diuusi soiclı oodami sai cłlgacłrl oıdacana dai duduaaididana coococoidadl. <sup>3</sup> Dai potatldai:

—Maitavlrl vuucalı tomali łmo istumaasi voıylrl vłłtarł tomali gıngıica tomali gınmoraaliga tomali biıtugai tomali tumiñsi dai mosalılłmoco vaapasaragai avırl gıñaadaticı maısiu googoca. <sup>4</sup> Tomastuma quııylrl młsiaaco gınuuliñagi anaasiavlrl gınuuliñaca asta młsilłscadl iji łgai dıvıllrıaiñdrl. <sup>5</sup> Dai młsiaaco maitılmıaadłgidagi vırai vuvaaqui abıaadrl dai gigıgıda dıvıllrıai gınlıcasoaiñdrl vai poduucalı maatlna łgai ismaıclłga idui —astltldai lSuusi.

<sup>6</sup> Tai iji łgai dai mosłmıarłclrl iımlı dai gaaagıdimı Diuusi ñıooquıdł dai duduaaidımi coococoidadł vłsi aıpacoga.

—

<sup>7</sup> Taidl łłlaanłdamı Eroodłsi maı vłsi istumaasi ivuaadatadai lSuusi dai maitılgaitadai istumaasi gatłgıtuagi. Dai łłmoco pocaititadai saidl łVuaana duaaca coıdadł saagıdaiñdrl. <sup>8</sup> Dai aa pocaititadai saidl łłEliıasicaru Diuusi ñıooquituldiadamıgadł daıdł maasıtu. Dai aa pocaititadai saidl łłmoco łquıdł Diuusi ñıooquituldiadamıgadł dai duaaca.

<sup>9</sup> Dłmos lEroodłsi pocaiti:

—Aanł łgi antgatłjai guıcutaragai moodl łVuaana łdai idio sıoorł ismaacldl mosłl naana maası cal aanł aatagi? —ascaiti lEroodłsi.

Daidl lEroodłsi gılaajaglı isınlıdagı.

—

<sup>10</sup> Dai aidłsi dada lSuusi ojootosadł aagıdi łgai lSu-ısi vłsi istumaasi idui. Taidl lSuusi vaidacalı łmaarłclrl sıaaco baitoma maitııpu oıdacami Beta-saidamacoga. <sup>11</sup> Dai aidłsi maı loodami isıi lSuusi gooquırl iji taidl lSuusi mıaadłgi dai aagıdi sai Diu-ısi soiclı oodami sai cłlgacłrl oıdacana daıdł lSuusi duduaadı lcoococoidadł.

<sup>12</sup> Dai aidłsi cauruñımi łbaıvustaama dan gooca ma-maatłrdami mıaadrl guuquıva dai potatldai łgai lSuusi:

—Ootosañı gooodami vai gıniıblstana dai gaagana cuaadagai aalı quııquıana sıaaco vaamıoma mıagaga-gı. Tami sıaaco daraaja aatłmł maitııpu tomalı istu-maası —astltldai łmamaatłrdami.

<sup>13</sup> Taidl lSuusi potatldai:

—Bıbidavurai aapıml —astltldai.

Taidl łmamaatłrdamıgadł aa noragi daıdł itłtdai:

—Maitatıviaa vaamıoma mosalıtıama paana dai gooca vatopa. Sılgısgııa młlca savłlda aatłmł cuaadagai vłsi idı oodami vłłtarł —astltldai łma-maatłrdamıgadł.

<sup>14</sup> Daidl loodami parł taama mııl alcatadai. Dłmos lSuusi potatldai gılmamaatłrdamıga:

—Aagıdavurai gooodami sai daraıvana chı-ıchıłquııatı aıpacoga parł taataucami sıento —astltldai lSuusi.

<sup>15</sup> Tai podui vłscataı daraıva. <sup>16</sup> Taidl lSuusi vui łtaama paana daıdł łgooca vatopa dai łvaagıımu nıłlaava dai gamımagı dai gooquırl saasarı łpaana dai łvatopa dai maa gılmamaatłrdamıga sai taacoidana loodami. <sup>17</sup> Tai vłscataı gauu dai tataasco-vai dai gooquırl suusudagi baıvustaama dan gooca aasarı saasaquıgadł ismaacldł baıvıto.

—

<sup>18</sup> łmo imıdagai aidłsi łcovai daanlıtadai Diuusi lSu-ısi vaıdł łmamaatłrdamıgadł łmadu daraajatadai taidl lSuusi tıcacalı gılmamaatłrdamıga daıdł itłtdai:

—łVoorł giñagı loodami? —astltldai.

<sup>19</sup> Tai łgai itłtdai:







—Aanl anglnaagidi sai silmscadl Diuusi nlidagi ismaacldl lrcmlga ivuaadami dai ismaacldl lрмаicmlga ivuaadami lgai soimaasi taatatulda agai loodami ismaacldl maitlnmiaadlgidagi vaamioma soimaasi taatatuldami lgai sil Sodoomlrl oidacami.

-----

<sup>13</sup> Aapiml Corasiifilrl oidacami dai Betasaidlrl oida-cami sil soimaa taatamu aapiml. Istiioolrl dai Sidoonlrl oidacami tlgimudai istumaasi glglrduca-mi mlsmasi tl aapiml lgai gia calqui abiaadlrl glnaadadamudai yuucusi tutucucami dai glnc-coomaivadadamudai mataicldl dai poduucal maasiul-damudai iscalma duucal glntltagito dai ca-maisoimaa ivuaada agai. <sup>14</sup> Dmos silmscadl Diuusi nlidagi ismaacldl lrcmlga ivuaadami dai ismaacldl lрмаicmlga ivuaadami glnglglvituldaraga vaamioma soimaascamu isltiioolrl dai Sidoonlrl oidacami vltarl. <sup>15</sup> Dai aapiml Capernauumlrl oida-cami. zPovai mlslnlidai mlstlvaagilrl ucami tltlida agai? Baiyoma mltlarañia agai dnlmlrai utamacoga —astltdai lSuusi.

<sup>16</sup> Dai potltdai lgai glmamaatlrdamiga: —Ismaacldl lmgiditai glncal aapiml lgai giñlmgiditai cal aanl mlrl dai ismaacldl gajiaadlrl glnviieeyi aapiml lgai gajiaadlrl giñviieeyi aanl mlrl dai ismaacldl gajiaadlrl giñviieeyi aanl lgai gajiaadlrl viieeyi mlrl lgai ismaacldl giñootoi —astltdai lSuusi.

-----

<sup>17</sup> Taidl lvaic coobai dan baivustaama lramu dadacai baiglhlitugai dai potltdai lgai lSuusi:

—Mamaatltuldiadami, asta Diaavora tltlaañicarudl vlsi glrlggi aagaitai aatml gltmlaraga —astltdai lojootosicami lSuusi.

<sup>18</sup> Taidl lSuusi potltdai: —Aanl annlidi isducatai gl lDiaavora tlvaa-giaifdlrl lran duucal lmo siitañi. <sup>19</sup> Aanl anglnmaa guncadagai aapiml mljai clclisapaiña glglr coocoyi dai nanacaslrai dai poduucal vaamioma viaa aapiml guncadagai isgrsaayu Diaavora. Dai aapiml maisoimaa taatamai tomali lmo istumaasicldl. <sup>20</sup> Maitavlg baiglhlida cascdl glnlmgiditai Diaavora tltlaañicarudl. Baiyoma mosglraagai mlbaiglhlidagi oojiscatai glntmlaraga ml tlvaaagilrl —astltdai lSuusi.

-----

<sup>21</sup> Aidl otoma bailliatu Diuusi Ibladl lSuusi tai lgai potltdai:

—Giñooa aanl gia smlicldl siaa glduutudai, aapir-lrbaitlclaacami tlvaaagilrl dai oidigi daama. Aapi arlmaimaaatluli idi maasi lsastudugami tomali lgai ismaacldl naana maasi mamaatlrli moslca lgai ismaacldl maisi sastuduga dai ismaacldl mainaana

maasi mamaatlrli. Cmlgaduava giñooa poduucal iprl ai dai poduucal idui —astltdai lSuusi glooga.

<sup>22</sup> Dai apiamamaatluldi lSuusi loodami dai potltdai:

—Giñooa giñmaa vlsialcatai. Aanl lrdiuusi maradl ismaacldl tlvai tlvaaagiaifdlrl dai tomali lmaadutai maicmlga giñmaatl moslca giñooa dai tomali lmaadutai maicmlga maatl giñooa moslca aanl ismaacldl lrmaradl lgai. Dai vlsclrl oidaga aa ismaacldl maatl giñooa moslca ismaacldl aanl iprlidi sai maatlva.

<sup>23</sup> Amaasi lgai vui nhlava glmamaatlrdamiga dai lvgi lgai potltdai:

—Baiglhlidai aapiml nliditai mlstumaa nliidi.

<sup>24</sup> Aanl anglnaagidi sai mui Diuusi ñiñiooquitul-diadamigadl lmadu mui rarañ nliidi aliditadai mlstumaasi aapiml nliidi dai maitl, dai lgai calca aliditadai mlstumaasi aapiml cal dai maical —astltdai lSuusi.

-----

<sup>25</sup> Amaasi lmo mamaatltuldiadami Diuusi smlicami-gadl clquiva dai ii dai ml aatagida agai lSuusi. Mosnliidi aliditadai lgai sabai aagana Suusi lmo istumaasi istumaasi vui caatlacagi lvaavoidaragadl dai potltdai:

—Mamaatltuldiadami, ztumaasi istutuidi aanl isiduñiagi dai vlsclrl lmadu daacagi Diuusi? —astltdai.

<sup>26</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itltdai:

—zTumaasi lgai dai oojisi smlicamilrl? Aapi nhlidifia oojai vms tasai giñaagidañi iscaiti —astltdai lSuusi.

<sup>27</sup> Taidl lmamaatltuldiadami Diuusi smlicamigadl aa noragi daidl itltdai:

—“Oigladañi glDiuusiga vlsi gliibldacldl, dai vlsi glguncadacldl dai vlsi gltagitoidacldl, dai oigladañi glaaduñi poduucal plsduucal gloigldai aapi lvgi” —astltdai.

<sup>28</sup> Taidl lSuusi itltdai:

—Cmlga rltgiña noragi isvlsi gomaasi iduñia aapi, aapi vlsclrl oidacamu Diuusi lmadu —astltdai lSuusi.

<sup>29</sup> Vaidl lmamaatltuldiadami Diuusi smlicamigadl lvgi glsoifia aliditadai dai potltdai lgai lSuusi:

—zVoorl lrgiñaaduñi? —astltdai.

<sup>30</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itltdai:

—lmo imidagai lmo cml tlvañimitadai lmo voi Jerusaleenaiñdlrl Jericoamu tai voylrl aayi ml-sivogami dai baitoma glviji dai lsi istumaasi vuucati-cataidai lgai asta yuucsidl dai smlicldl soidoodai dai baitoma muuquiadl viaa dai iji. <sup>31</sup> Dai aidlrlcl amui imlitadai lmo paaligadl judidú lgai vaa voylrl dai tlgacai mossml daivusai. <sup>32</sup> Dai lmo leviita mlrl amui smli daivusai dai aidl tml lgai mosdaivusai mlrl. <sup>33</sup> Dai lmai cml Samaaliaifdlrl lgai vaa voiyamu imlitadai dai tlgacai soigldian taada. <sup>34</sup> Dai miaadlrl clquiva siaaco caatlcatadai lmlidi dai duaadi istuidana saasaquicatadai asaiticldl dai valieenticldl, dai vip-

iosolicadl vuupuli dai lgi gsoiga daama dai dai bl-  
cai lmo quiiyamu dai ami gluuli lmadu dai nuucagi.  
<sup>35</sup> Dai siaadiqui aidlsi caimia agaitadai lSamaaliirl  
oidacami vuuvaitu goo piisu dai maa loidacami dai  
potatldai: “Nuucadacañi idi clli dai rlsvaamioma siaa  
duadagi glaa namllquidamu aanl iñsilmscadl lramu  
diviagi”, astatldai lSamaaliirl oidacldl loidacami.  
<sup>36</sup> Dai sivi maacldl idi lvaicai clccli lraduñdl clcli  
ismaacldl baitoma glviji lmsivogami —astatldai lSu-  
usi.

<sup>37</sup> Taidl lmamaatluldiadami Diuusi sllcamigadl  
itli:

—Lgai ismaacldl soiglmi tlgacai —astatldai.

Taidl lSuusi potatldai:

—Imiñi aapi dai poduuñi lrl —astatldai.

—

<sup>38</sup> Dai apiaiml lSuusi dai aayi lmaarlcrl. Vai ami  
oidacatadai lmo ooqui Maaruta tlgiducami dai mi-  
aadlgi glquiiyrl. <sup>39</sup> Daidl lMaaruta silgcatadai lmai  
ooqui María tlgiducami. Tai lgai vuidlrl daiva lSuusi  
dai calca agai istumaasi aagaitadai lgai. <sup>40</sup> Dmos  
lMaaruta aliisi istumaa vaaadatadai cusiiñlrl dai mi-  
aadlrl clquiva siaaco daacatadai lSuusi daidl itatldai:

—Mamaatluldiadami, l maitarlsvuaml lliidi toma-  
laachi isgiñsiisi lgi giñvidagi moslmsi aa duiñdagai?  
Aagidañi tudu vaidl giñsoiñana —astatldai lMaaruta.

<sup>41</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itatldai:

—Maaruta, Maaruta, maitivuaml lliada aapi mosl  
naana maasicldl. <sup>42</sup> Mosalimo istumaasi oidaga is-  
maacldl vaamioma glaagai dai goMaría gia bli cl-  
gaducldioma aa duiñdagai dai tomali lmaadutai  
maivoopoidamu —astatldai lSuusi.

—

**11** lmo imidagai lSuusi gamamadaitadai lmo  
lmaarlcrl. Dai aidlsi canaato mamagi lgai tai  
lmaadutai lmamaatlrdamigadl itatldai:

—Mamaatluldiadami, glrmaatluldañi mamadara-  
gai poduucal isduucal lVuaana maatluldi glma-  
maatlrdamiga —astatldai.

<sup>2</sup> Taidl lSuusi potatldai:

—Mlsilmscadl gamamadadagi vlrai aduucal gama-  
madada:

Glrooga aapi rlsmaacldl tlvaagirlrl daja, aatlm  
lrlidi isloodami glsaa duutuadagi, dai maatlna  
isaari maisoimaasi ivueeyi vai otoma alna istuigaco  
gatlaanlda agai aapi tami oidigi daama vaidl lrlduu-  
na rlstumaasi aapi lrlidi tanai oidigi daama lran du-  
ucal tlvaagirlrl.

<sup>3</sup> Glrsoiñañi tlai viaaca aatlm cuaadagai silmsi tlg-  
to sivi vltar.

<sup>4</sup> Dai glroiglldañi vlasi glrsoimaascamiga aatlm  
lrl oigldi vlscatai ismaacldl soimaasi glrvuiididi.

Maiti dagito islDiaavora glraagiadan tadacagi  
isiduñia aatlm soimaasi poduucal vlrgamamadada.  
Astatldai lSuusi.

<sup>5</sup> Daidl lSuusi potatldai lrl:

—Ducami islmaadutai aapiml viaacagi lmooco gl-  
naduñi pai aapi imiagi quiiidiamu lrantucarl pai potl-  
da aapi: “Giñaduñi giñtañiuvidañi vaica tascali, <sup>6</sup> utu-  
dama giñdiviji lmooco giñaduñi mlscasdlrl imldami  
dai aanl maiviaa istumaasi biidagi”. <sup>7</sup> Dai ducami  
silglmai aa glnoragidagi tuucavidlrl dai ponlmdagi:  
“Maitigiññiooquiada casia cuupi quitaagiña dai giñ-  
maamara giñlmadu vlml giñvaacosirlrl nai casldl  
maitistutuidi aanl isvañiglcail glmaquiagi tomali lmo  
istumaasi”. <sup>8</sup> Aanl anglnaagidi tomasi maivañiglcail  
glmaa lgai istumaasi gladuñicatal baiyoma vañigian  
taada lgai dai glmaquiagi vlmsi istumaasi tlgitoca  
aapi maicalca lliiditai ñioocadami. <sup>9</sup> Casldl aanl  
anglnaagidi mlsai daanliña Diuusi sai glnsoicliña  
mai viaaca aapiml tlgitocagi dai glaagai mlscldl  
vaavoitudadagi sai Diuusi glnsoicldl agai. <sup>10</sup> Sioorl  
daanldagi Diuusi sai soicliña gia soicliña.

<sup>11</sup> lmaadutai aapiml ismaacldl lrgaooa lmlsbai  
oidana aapiml glnmara lmo odai isglntaanlda lgai  
raana? lSilrl oidagi lmo cooyi isglntaanlda lgai  
vatopa? <sup>12</sup> lSglntaanlda lgai lmo tacunono isbai  
oidana aapiml lmo nacaslrai? <sup>13</sup> Mlsaapiml is-  
maacldl maicl tuutuiga maatl oidi glnmaamara is-  
tumaasi clgaducami siooma clgl glnooga is-  
maacldl tlvaagirlrl daja glnootosdamu gllddaga vai  
glmlmadu daacana vlscatal sioorl lrlidagi isl-  
madu daaca lgai —astatldai lSuusi.

—

<sup>14</sup> lSuusi vusaasditadai lmo clliaiñdlrl lmo Diaa-  
vora tlaañicarudl. lDiaavora tlaañicarudl muudutu  
clcli. Dai aidlsi vuusai lDiaavora tlaañicarudl taidl  
ismaacldl muudutu istui isñiooquiagi lramu. Taidl  
loodami maitl isducatal glntatlgituagi tlgacai  
imaasi. <sup>15</sup> Dmos lmooco pocaiti:

—Idi ccli vuvaidi Diaavora tltlaañicarudl Beelsevú  
guvucadadlclldl —ascail lloodami. Beelsevú lrlDiaa-  
vora dai aliil guvua.

<sup>16</sup> Dai aa mosnlijada lliidi astumaa duuna lSuusi dai  
casldl potatldai sai tlgidana lmo istumaasi gldu-  
cami tlvaagiaiñdlrl. <sup>17</sup> Dmos lSuusi maatlcatadai is-  
tumaasi glntatlgitoitadai lgai dai potatldai:

—Isaipaco glncocodagi lmarlcrl oidacami ugitimu  
loodami dai baabaquidl suuligimu. <sup>18</sup> Poduucal lrl  
islDiaavora lgi glcocodagi otoma camaitatlaanldan  
tada lgai casldl poduucal glnaagidi aanl pocaititai  
aapiml ansai aanl vuvaidi Diaavora tltlaañicarudl  
Beelsevú guvucadadlclldl. <sup>19</sup> Silrvaavoicamudai isDi-  
aavora guvucadadlclldl vuvaidi aanl Diaavora  
tltlaañicarudl aidl gia aapiml glnaaduñi vuvaidi Di-  
aavora tltlaañicarudl Diaavora guvucadadlclldl lrl.  
Lgi lgai glnaagidamu ismaitlvaavoil isDiaavora gu-  
vucadadlclldl vuvaidi aanl lmadu lgai. <sup>20</sup> Baiyoma  
Diuusi guvucadadlclldl vuvaidi aanl Diaavora  
tltlaañicarudl dai poduucal cl maatl aapiml is-  
caaayi istuigaco Diuusi soiclda agai oodami sai cl-  
gacrl oidacana.

<sup>21</sup> Siilscadl lmo oodami guvuacami dai clmga gagatocami nuucadacagi glquii dai vmsi istumaasi oidaga ami poduucai maitiipu sioorl galmsidagi ami. <sup>22</sup> Dalmos isdiviagi lmai vaamioma guvuacami dai vaamioma istuidiagi dai lmsidagi vmsi gagatodl istuucldl gtlgtitocatada lgal isglsoiñagi dai gataacogida lgal vmsi istumaasi galmsidagi.

<sup>23</sup> Sioorl maitargiñlmaducagi lgal giñvuidlrl caatl sioorl maitiñsoiña aagiadagi loodami isducatai clmgacrl vunaqui lgal sobicli sai maivaavoitudana dai maicllagacrl vunaacrla.

<sup>24</sup> Siilscadl lmo Diaavora tlaañicarudl vusiagi lmo clliaiñdlrl oidigana aimlraiña dai gaagaiña siaaco glblbstagi dai siilscadl maitlgia lgal siaacoga povl mlidiña: "Aramu animiagi giñquiiyamu iñsiaadlrl vuusai", asllidiña. <sup>25</sup> Dai siilscadl lramu ami diviagi lgal dai tatlvgaiña lclli lran duucal lmo quii clmga voisiqicami dai clmga bai duñisicami. <sup>26</sup> Dai amaasi lgal aimlrai dai vuaarai lrlr cavaracami Diaavora tatlvañicarudl. Dai lgal lmadu vmsi lga vavacrlña ami clllilrl dai ami oidacana dai poduucal lclli vaamioma soi glvuaadana isvaaslquioma —ascaili lSuusi.

<sup>27</sup> Aidlsidl lSuusi aagaitadai imaasi, tai lmo ooqui oodami saagida iñña dai pocaiti:

—Sil clmgacrl nldi Diuusi lgal ismaacldl glmarai dai gsiitu —astltdai looqui lSuusi.

<sup>28</sup> Dalmos lSuusi potltdai:

—Lcaasi clmgacrl nldi lgal lrlr vmsi oodami ismaacldl cal Diuusi ñiooquidl dai lgiditai cal —astltdai lSuusi.

<sup>29</sup> Daidl loodami ariaglnlmpaidimi ami lSuusi sicolitaidl lSuusi glaagacai mamaatluldimi Diuusi ñiooquidl dai potltdai:

—Oodami sivi oidacami alil maicmga tuutuiga dai giñagidi ansaidl iduuna lmo istumaasi glducami lgal vuitapi, dalmos maitlgimu lgal lmai istumaasi glducami moslcaasi listumaasi glducldl ismaacldl idui Diuusi ootosacai Joonasi Ñiñiviamu vai lgal aagidi loidacami sai ugitia agai lgal ismailma duucal glntatlgituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi. <sup>30</sup> Poduucal lrlr giñootoi Diuusi. Aanl lrlrai ismaacldl viaa lmo slllicami dai aagidamu aanl sivi oidacami sai ugitia agai lrlr ismailma duucal glntatlgituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi. <sup>31</sup> Siilscadl caaiyagi istuigaco Diuusi nldagi oodami sividadl ismaacldl lrcmga ivuaadami dai ismaacldl larmaicmga ivuaadami, daidl looqui ismaacldl lrbaitlclaacamicatada Siiprlr divimu dai glpirlr suuligamu loodami sivi oidacami. Lgal slllicldl mlcasdlrl divia dai calca agai istumaasi aagai lSalomoi. Lgal lrlmo tlaanldami sai-

tudugami dai tami daja aanl sivi dai vaamioma lrtlaanldami aanl siSalomoi mai aapiml maitiñlgiditai cal. <sup>32</sup> Ismaacldl Ñiñivilrl oidacatada dadimu siilscadl Diuusi nldi agadagi sivi oidacami ismaacldl lrcmga ivuaadami dai ismaacldl larmaicmga ivuaadami, daidl lÑiñivilrl oidacami glpirlr suuligamu loodami sivi oidacami lrlr mai aapiml maitiñlgiditai cal lgal gia calma duucal glntatlgito dai camaisoimaasi ivuaada agai aidlsi lJoonasicaru aagidi Diuusi ñiooquidl, dai tami daja aanl dai vaamioma lrtlaanldami aanl sijoonaasi.

<sup>33</sup> Tomali lmaadutai cucuudagl lmo cuudacarui dai gooquirlr lstoquicrlr dadasai tomali lmo cajooñi uta baiyoma tlcavacamirlr gladasai vai sioorl vavacldagi istutiadagi isnaadagi. <sup>34</sup> Gavuuruji lrlran ducami lmo cuudacarui gatuucuga vltarl isglvuiruji clclgaducagi vmsi gltuucuga lrlr viaa cuudagi, dai isglvuiruji maicclmgaducagi gltuucuga lrlr ducami istucagamucagi. <sup>35</sup> Goovai ismaacldl maatl aapiml Diuusicldl lran ducami lmo cuudagi glntagitoidaglrl glpnuucadacavurai aapiml vai maituucuna dai poduucal tucari viimu aapiml. <sup>36</sup> Isclmga cuudaglcagi vmsi glntagitoidaglrl dai maitiipucagi tomalaachi tucari dai poduucal clmga maatl calcamu aapiml lran duucal mlsduucal nldi lmo tuucavi siaaco clmga cuudaglcagi —astltdai lSuusi loodami.

<sup>37</sup> Dai aidlsi cadagito ñioo lSuusi tai lmo fariseo vai sai quiidlrlr gaugana. Taidl lSuusi ii dai meesa vuidlrlr daiva. <sup>38</sup> Taidl lfariseo maitl istumaasi gltgi-tuagi tlgacai silSuusi maivacoi glnoonovi isducatai viituli Moseesacaru ljudidfu. <sup>39</sup> Tai amaasi lSuusi potltdai:

—Aapiml fariseo vuaana glnjaasocoli lbladlrl dalmos aapiml tuculimadai glnlranaga muuquimudagaicldl dai soimaascamicldl. <sup>40</sup> Vupuiruga aapiml, žmaitams maatl tatlgtitai maitams maatl sai sioorl idui lbladlrl idui lrlr lraviadlrl? <sup>41</sup> Gaoidiadvurai oidicami baiglñliaracldl dai poduucal maitl-soimaasi iducamicamu aapiml.

<sup>42</sup> Sil soimaa taatamu aapiml fariseo vmsi istumaasi viaa aapiml aa oidi oodami Diuusi aa duifdadl vltarl, asta ivaagi mlsmaacldl bljl. Clmga du isoidiada aapiml oodami Diuusi aa duifdadl vltarl mlstumaasi viaacagi dalmos alil soi duucal nldi aapiml glnaaduñi dai maioigadai Diuusi gomaasi gia maicldadu.

<sup>43</sup> Sil soimaa taatamu aapiml fariseo. Oojoidi aapiml isclmgladucldioma daraicarlrlr dadaarlragi judidfu quiquiupaigadlrl dai oojoidi aapiml isvllsi oodami siaa glnduutuadagi.

<sup>44</sup> Sil soimaa taatamu aapiml fariseo dai aapiml maatluldiadami Diuusi slllicamigadl. Aagai aapiml lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Aapiml lrlran



daidl iduunimu aa glgarducamioma dai ami baituamu aanl vllsi giñyoova dai vllsi iñstumaa viaa. <sup>19</sup> Dai amaasi povaiñtldamu aanl”, ascaiti lriicu. “Mui naana maasi arlviaa baidarajami mui uumigi vlltaral sivi gia gliblastañi gacuaadañi dai baigaliada”, ascaiti lriicu. <sup>20</sup> Damos Diuusi potltdai: “Vuiirugami aapi idi vaa tucarl rlmiquia agai dai vllsi istumaasi viaa aapi, ¿sioora vlltaral viimu goovai?” astltdai Diuusi. <sup>21</sup> Lggi poduucal arlvueeyi loodamicldl islmpaidi-adagi mui naana maasi lggi gllvlltaral lggi mossoit-igamirlal virlmlyi Diuusi vuitari —astltdai lSuusi.

<sup>22</sup> Dai gooquilal potltdai lSuusi glmamaatlrldami-ga:

—Glnaagidiana maitavlar vuamll nllliada cuaada-gaicldl mlsmaacldl ugia agai dai oidaca agai, tomali yuucusicldl mlsmaacldl glnaada agai. <sup>23</sup> Gaibldaga vaamioma glaagai sicuaadagai, dai gatuucuga vaamioma glaagai siyuucusi. <sup>24</sup> Glntlgitovlar nllida coocoñilal, lgai maitalsai tomali maitayoovai tomali maiviaa glntroojoga, damos Diuusi lgai dai maacai cuaadagai. Smllicldl vaamioma namllaga aapiml siujuurugi. <sup>25</sup> ¿Dai voora aapiml tomasilsi naana maasi glntlgitovlar istutuidimlsi istaajucami metro vaamioma glntlcavaldagi? <sup>26</sup> Mlsmaitistutuidi isiduñi-agi istumaasi maisijaiga maitavlar vuamll nllliada ama maasicldl.

<sup>27</sup> Glntlgitovlar nllida yoosigilal ducatai glrlai maitaaata vuaadatai tomali maitaiilutaitai, dai vllscrlal glnaagidi aanl sai tomali lraí Salomoñi ismaacldl vi-aacatadai yuucusi clclmgaducami vllscrlal mailpa maasi glai goyoosigai. <sup>28</sup> Glntlgitovlar nllida yoosigilal lmo imidagai oidigana guucacana dai siaadiqui mllicana, vai vllscrlal Diuusi sigia maasi yuucustudai, vllsi vaamioma glnyuucustudana lgai aapiml tomasi maicllaga vaavoitudai aapiml. <sup>29</sup> Cascldl avlar maivuamll nllliada gaagaitai istumaasi ugiagi dai istumaasi iiyagi. <sup>30</sup> Vllsi loodami oidigi daama oidacami moslca gomaasilal glntlgitovlar, damos aapiml viaa lmooco glnooaga ismaacldl camaatl istlgito aapiml vllsi gomaasi. <sup>31</sup> Baiyomavlar iplliada aapiml sai Diuusi glnsoicliña vai clmgacrlal oidaca aapiml siDiuusi glnsoicldamu siviaacamu aapiml istumaasi tlgitocagi.

<sup>32</sup> Maitavlar duduaadicuda aapiml lglran ducami giñsosoiga cañiiru dai chilquidu aapiml. Dai alia baigllidi Diuusi glnmaacacai oigaragai isgatlanaanla aapiml siaaco tlaanli lgai. <sup>33</sup> Gaagardavurai aapiml mlstumaa viaa dai oidiada soituuuigami poduucal ivuaadamu aapiml Diuusi aa duifdadl vai glntumiñsi-ga maisiaa glvueeyi dai poduucal lrlal bai dara-saidamu aapiml glnvustuidaga tlvaaagilal siaaco maiuugiatl dai siaaco maivapacli lsvivogami tomali

vatorpadagai isugiugagi. <sup>34</sup> Ami siaaco lmpaidiada aapiml glnvustuidaga mosami glntlgitocana.

<sup>35</sup> Aanl imia iñagai tlvaaagiamu lmo imidagai dai lramu divimu aanl. Baigavlar lnduuca dai giñnllracca. <sup>36</sup> Lran duucal lripiooñi nllnllracana glnaamu isdiviagi lmo cunataragailñdlal vai cupioquidagi lgai quitaagiña mosalcai lgai dai quitaagiña ñiooquiagi. <sup>37</sup> Silal baigllnllliadamu lripiooñi ismaacldl maicoocoslcagi alcai aamudl. Smllicldl anglnaagidi sai lggi gaaamu bai glduunimu dai meesa vuidarlal daraasamu glripiooñiga dai bibidamu. <sup>38</sup> Tomasi lran tucarl divia lgai silal sialimadl, silal baigllnllliadamu lripiooñi ismaacldl nlaadagi vai diviagi laamudl. <sup>39</sup> Dai maatlacavurai aapiml idi lrlal —ascaiti lSuusi—. Ducami islmo oidacami lmo quiiylal ismaatlacagi isiuu duucu ami quiidilal divia agadagi lmo lsvivogami maicosian tada lgai nuucadacatai sai maivaacana quiidilal dai lmsidana. <sup>40</sup> Poduucal lrlal aapiml glaagai mlslbai glnducagi siuu duucu aapiml siooma maitlgitocagi divimu aanl ismaacldl viaa lmo smllicami —astltdai lSuusi glmamaatlrldami-ga.

<sup>41</sup> Tai amaasi lPiiduru tlcacai dai potltdai: —Mamaatluldiadami, ¿voora vlltaral aagai aapi idi cuento moslca aatlml vllscatai sio? —astltdai.

<sup>42</sup> Taidl lSuusi itli:

—Lmooco gaaamu vllscrlal gaagaiña lmooco lgi-daracami dai saituduacami saidl lrtlaanldamigadl-cana ripiooñigadl dai bibidiña siuu duucu glaagadagi. <sup>43</sup> Baigllliadamu lrtlaanldami ismaacldl ivueeyi vllsi clnga siuu duucu diviagi laamudl. <sup>44</sup> Smllicldl anglnaagidi saidl laamudl tlaanldami duucal vituldamu vllsi istumaasi viaaca lgai. <sup>45</sup> Damos silripiooñi ismaacldl tlaanldami duucal viaagi laamudl rovlldagi silaamudl maiotoma divia agai, dai glaagacai soi vuaadagi lgaal ripiooñi lmladu lcsuñiñiru dai lgai gacuaadagi dai gaylladagi dai navamuagi.

<sup>46</sup> Dai poduucal laamudl divimu siuu duucu lripiooñigadl siooma mainllnllracagi, dai siuu duucu lgai maimaatlcagi dai smllicldl soimaa taatatuldamu lgai daidl iduunimu lgaicldl isducatai arlvueeyi lmailmgidaracldl lmladu.

<sup>47</sup> Daidl lripiooñi ismaacldl maatl istumaasi laamudl iplidi isiduñiagi dai maibal glducagi dai maillgidagi vllsi ismaacldl tljai laamudl, lgai soimaa taatamu gldgldgtudacai. <sup>48</sup> Damos lripiooñi ismaacldl maimaatlcagi daidl iduñiagi istumaasi soimaascami lgai vllscrlal maisi soimaa taatamu. Dai lgai ismaacldl vaamioma maatl Diuusi ñiooquidl dai maillgidi lgai vaamioma soimaasi taatatuldamu Diuusi.

49 Divia aanl dai cʌlgacʌrl vuvaida iñagai vʌlsi oidi daama oidacami vʌlscatai ismaacʌdl giñvaavoitudagi oigʌldamu aanl vʌlsi soimaascamigadl dai lɣai ismaacʌdl maitiñvaavoitudagi ugitemu. Sʌllicʌdl canlijada iñlidi aanl idi cʌlgacʌrl vuvaidaragai iscaipaco imʌdagi lʌran duucai tai. 50 Alil soimaa taatamu aanl chilʌqui tasai, dai soigiñliadamu asta silʌscadl ajiagi istuigaco soimaa taata iñagai aanl. 51 Aariml ponʌnliidi ansai aanl divia sai sioma oidacana vʌlsi oodami, maitavʌr vaavoi baiyoma divia aanl vai oidacana cocodi aanlʌdl. 52 Dai sivi baitʌacoga oidacamu taama lʌmo quiiylʌl oidacami dai vaica vuidlʌl vʌlʌcamu gooca. 53 Loogadl vuidlʌl caatʌcamu glʌmara cʌlli daidl amaradl glooga, daidl lʌmʌdl vuidlʌl caatʌcamu glʌmara ooqui daidl maradl gʌdl, daidl tuumudl vuidlʌl caatʌcamu glʌcaa dl daidl lʌcaa dlʌdl gʌtumu —astʌtdai lʌSuusi.

54 Daidl lʌSuusi potʌtdai lʌrl loodami:  
—Siuu duucu nlijada aariml iicomai isuruñi amadlʌl vuvacʌi otoma pocaitiña aariml sai duuduquia agai, vai ponl vuaadana. 55 Dai silʌscadl dlʌllrai toñiamadlʌl lʌvrdagi pocaitiña aariml sai toñica agai, vai ponl vuaadana. 56 Aariml ismaacʌdl aagaiña lʌmo istumaasi dai lʌma maasi ivuaadana. ¿Ducatai maatl aariml ismaasca agai oidigi mosnʌiditai mʌstumaa nʌidi? Dai vʌlscʌrl maimaatl nʌidi tomali maimaatl cal istumaasi lʌvʌueeyi sivi aariml glʌnsaagida.

57 ¿Tuimʌsi maitʌntʌlgitoi aariml istumaasi lʌcʌlga-ducami? 58 Isʌmaadutai glʌriʌl glʌvuupadagi dai glʌvaidaquiagi dunucamiʌl baigi duuñi ñiooqui lɣai lʌmadu voiyamu vai lɣai maitʌvaidaquiagi dunucamiʌl vaidl lʌdunucami gʌtʌlgidagi lʌsandaaru vaidl lʌsandaaru glʌmaisagi. 59 Dai abiaadlʌl gia siaadlʌl vuu-saiña aari asta rʌsilʌscadl gaa namʌqui vʌlsi mʌsilʌsi gʌtañiagi —astʌtdai lʌSuusi loodami.

**13** Amaasi tuigaco ami dada chilʌqui cʌcʌlli siaaco daacatadai lʌSuusi dai aagidi isducatai lʌPilaato coi chilʌqui cʌcʌlli Galileeana oidacami dai bli lʌradl dai saagida vʌlnagi vustaauqui lʌradl ismaacʌdl coitadai cʌcʌlli Galileeana oidacʌdl maiquiaa glʌn-cooditudacai ismaacʌdl daasda agaitadai lɣai Diuusi. 2 Dʌmos lʌSuusi potʌtdai:

—¿Povai mʌsilʌnʌlidi aariml isromaasi lʌrdui lʌcʌllicʌdl Galileelʌl oidacami vaamioma soimaasi ivuaadamicatai lɣai silʌgaa anaasi oidacami? 3 Aanl anglʌnaagidi sai cho, dai mʌsaariml mailma duucai glʌntʌlgituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi vʌlscatai ugitemu aariml lʌrl. 4 ¿Povai mʌsilʌnʌlidi aariml

silbaivustaama dan mamacova ismaacʌdl coi daama glʌlʌcʌi lɣl vaaqui tʌcavacʌdl Siloelʌl silgai vaamioma lʌrduñidʌcatadai isʌgaa Jerusaleenlʌl oidacʌdl? 5 Aanl anglʌnaagidi sai cho dai mʌsaariml mailma duucai glʌntʌlgituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi vʌlscatai ugitemu aariml lʌrl —astʌtdai lʌSuusi.

6 Daidl lʌSuusi aagidi lʌmo ñiooqui cuentocʌdl dai potʌtdai:

—lʌmo cʌlli mʌlʌcatadai lʌmo iigosi gʌdlʌllragana, dai lʌmo imidagai mʌl nʌidamu sabai iibaidaga, dʌmos maitʌl tomali lʌmo iibiadl. 7 Dai amaasi potʌtdai lɣai lʌcʌlli ismaacʌdl nuucatulʌcatadai lɣai gʌdlʌllraga: “Dañi cavaica uumigi miaad oidacai didivai aanl dai gaagaiña goiigosi iibiadl dai maitʌtʌgai mosʌlgi cʌlca goovai maiiibiataliacatai”, astʌtdai mʌlʌcami glʌri-ooñiga. “Daitudañi”, astʌtdai. 8 Dʌmos lʌnuucadacami aa noragi dai potʌtdai: “Dagitoñi quiaa tomasi moslca idi uumigi, moicadagena godʌllʌragadl dai daasdagai lʌrua dlʌllrai duaadidicami. 9 Sabairoduucai iibi-atana, dai ismaiibiatagi aidl gia daitudagi”, astʌtdai lʌnuucadacami.

10 Dai lʌmo ibʌstaragai taslʌl lʌSuusi gamamaatl-tulditadai Diuusi ñiooquidl lʌmo judidíu quiuu-paigadlʌl. 11 Vai ami daacatadai lʌmo ooqui ismaacʌdl cabaivustaama dan mamacova uumigi coococatadai. lʌmo Diaavora tʌaañicarudl topostudacatadai vai lɣai maitistutuiditadai isglʌllíñagi tomali palʌpi. 12 Dai aidʌsi tʌl lʌSuusi looqui vai dai potʌtdai:

—Giñaduñi casiapʌt duaadicami vii —astʌtdai.

13 Mosdaama darai lɣai glʌnoonovi taidl looqui glʌllí, dai glʌagacai cʌlga ñioo Diuusi vui. 14 Dʌmos lʌtʌanʌdami judidíu quiuupaigadlʌl sʌllicʌdl baamu duaaidacai lʌSuusi looqui ibʌstaragai taslʌl, dai potʌtdai lɣai loodami:

—Oidagava naadami tasai aa duiñdagai vʌltarʌl dai istutuidi aariml isdadacai glʌnduduaaidagi, dai maisiu ibʌstaragai taslʌl —astʌtdai lʌtʌanʌdami loodami.

15 Tai amaasi lʌSuusi aa noragi dai potʌtdai:

—Aariml ismaacʌdl aagai lʌmo istumaasi dai lʌma maasi ivueeyi. ¿Istutuidimʌsi aariml ismaiupanagi glʌnsoiga vooyisi silʌrl glʌnsoiga asñiitu ibʌstaragai taslʌl dai iitudagi suudagi? 16 Dai idi ooqui ismaacʌdl lʌrcajiudadl Avraañicaru vaidl lʌDiaavora vuracatadai idi coocodagaicʌdl cabaivustaama dan mamacova uumigi. ¿Dai maitisbaiga tomali isduaaidagi coocodadl ibʌstaragai taslʌl? —astʌtdai lʌSuusi.

17 Dai aidʌsi capotʌi lʌSuusi, vʌlscatai ismaacʌdl vuidlʌl vʌlʌcatadai siaa lʌran tadata dʌmos vʌlsi loodami baiglʌnʌlidadai nʌiditai istumaasi glʌglʌrducami ismaacʌdl ivuaadatadai lʌSuusi.

18 Amaasi potli ASuusi:

—Siuu duucu Diuusi soicli oodami sai cllgacrla oidacana 19 gomaasi lrlan ducami istumaasi lrlvueeyi lcaidl lmo uusi ismaacldl coravi tlgidu ismaacldl lmo clli gldljoogana li. Taidl lali caidl gla dai gla uusi gnaato. Vaidl lujuurugi maamaradlra dadarlina dai ami gacoocosatai. Poduucal sil otoma gla lali caidl poduucal otoma glmaatmu aipacoga isducatai soicli Diuusi oodami sai cllgacrla oidacana —astatldai ASuusi.

20 Dai potli ASuusi lrl:

—Siuu duucu Diuusi soicli oodami sai cllgacrla oidacana 21 gomaasi lrlan ducami istumaasicldl looqui avocamadai tligi tuicami dai gooquirla ivueeyi raana. Lmo ooqui vlldaidi gocopodacarui vaica muuli tligi tuicami vai copodarli. Vlmsi tui saagida aimlrai gocopodacarui dai poduucal vlmsi oidigi daama imli Diuusi hiooquidl —astatldai ASuusi loodami.

22 Vaidl ASuusi apiaimlitadai Jerusaleenamu dai aijimi quiiquirla dai gamamaatuldimi Diuusi hiooquidl.

23 Tai lmaadutai tlcacai dai potatldai:

—Mamaatuldiamidi, h maitasmuidu ismaacldl cllgacrla vuvacli? —astatldai.

Taidl ASuusi aa noragi daidl itatldai:

24 —Glnaagavurai dai vaaraqui goquitaagifia ismaacldl alidu gajiaacoga. Aanl anglnaagidi sai muidutai vaaraqui aliadamu dai maitistuidimu alil sijaiga isvaaraquiagi siaaco tlaanli Diuusi cascldl.

25 Dai siuu duucu lquilmcami cacuuragi glquii, dai aariml mlsmaacldl quiidigana guuca hiooquidamudi aariml dai potatldamudi: “Clidodami glrcupioquidafii”.

Dlmos lrgai glnaa noragidamudi dai rovlntldamudi:

“Maitanmaatl aanl mlsiaadlra aariml”. 26 Mlsi aariml potldamudi: “Gllmmadu gacuaadana aatlmal dai gayldana dai aari gamamaatuldifia tlasiaaco oidaga aatlmal”. 27 Dlmos lrgai glnaa noragidamudi dai rovlntldamudi: “Casian glnaagidi ansai maimaatl mlsiaadlra aariml. Lcovai avlr iimi gifabafidlra, vlscatai aariml mlsmaacldl soimaasi ivueeyi”, astldamudi lrgai. 28 Dai ami suaanldamudi aariml dai alil soimaa taata agai, nlditai lAvraafi lmmadu Isaa, dai Jaco dai vlmsi Diuusi hiooquiduldiamigadl lmmadu daraaja Diuusi siaaco gatlaanli lrgai, mai aariml quiidigamudi glnvuvaidagi. 29 Aipadlra dadimudi oodami dai daraivacal gaugimudi ami siaaco gatlaanli Diuusi. 30 Amaasi lmmadutai ismaacldl vaamioma namlga tami oidigi daama mllca siooma maihamlacamudi dai lmmadutai ismaacldl maihamlga tami oidigi daama mllca siooma namlacamudi —astatldai ASuusi.

31 Dai lrgai vaa taslra ami dada lmmoco fariseo siaaco daacatadai ASuusi dai potatldai:

—Imldafii tabiaadlra lEroodlsl glmuaa alidi —astatldai lfariseo.

32 Dlmos ASuusi aa noragi dai potatldai:

—Iimivurai dai mll aagida lclli ismaacldl alil saituduga moslca soimaasi iduifidagadi vlmlra. Quiaa anvuvaidagi Diaavora tatlaficarudl oodamifidlra dai duduaaidagi coococoidadl dai asta naatomu aanl gifaa duifidaga daida apiaimldamudi Jerusaleenamudi.

33 Tomali lmaadutai Diuusi hiooquiduldiamigadl maitlcooditadai siblaacoga moslca Jerusaleenlra cascldl alilsi glaagadi isimia aanl Jerusaleenamudi.

34 Aariml Jerusaleenlra oidacldl, aariml mlsmaacldl coodadi Diuusi hiooquiduldiamigadl dai maisai ojootosicami ismaacldl glnootosdi lrgai. Mosl muiyoco imidagadi ipllditadadi aanl isglnlmpaidagi dai glnpuccadacagadi lran duucal ltlacucu lmpaidi glmaamara glaana uta mlrai maitlrl. 35 Aariml sivi glandagitomudi aanl dai camaitiflglgimudi aariml lramudi asta silmscadl aayi istuigaco potliya aariml: “Alil baiglalidi goovai ismaacldl boriml Diuusi guvucadadlclldl”, astliya aariml —astatldai ASuusi.

14 Lmo iblstaragadi taslra ii ASuusi lmo fariseo baitlclaacami quiidiamudi dai lmmadu gaugadi agadi, vaidl lrgaa fariseo soobidacatadadi sabadi giduuna lmo istumaasi istucldl istutiada lrgai isglrlra vuaajagi. 2 Vai ami ASuusi vuidlra daacatadadi lrlra lmo coocoadl ismaacldl vaiguuguicatadadi. 3 Tai amaasi ASuusi tlcacadi lmmamaatuldiamidi Diuusi slllicamigadl lmmadu lfariseo dai potatldai:

—h Oidagadi oigaragadi lmo iblstaragadi taslra isduaidagadi lmo coocoadl chio sio? —astatldai ASuusi.

4 Dlmos lrgaa mosdodoli vii. Tai amaasi ASuusi bli lcoocoadl dai duaadi dai potatldadi sai noraglana. 5 Dai potatldadi ASuusi lfariseo:

—h Maacldl aariml maiotoma vafigidana glnoigadi asfiitu silra glnoigadi vooyisi issiblcai dlcarl glsiagi lrgai tomadi lriblstaragadi taslra? —astatldai ASuusi.

6 Taidl lfariseo tomali lmaadutadi maitl istldagadi.

7 Tlmgacadi ASuusi silvapidarsicldl clclmgaducldioma daraicarlra daraivaimi meesa vuidlra, aagidi idi hiooqui cuentocldl dai potatldai:

8 —Silmscadl lmaadutadi glnvuvaidagadi lmo cunataraglrla maitavlr clclmgaducldioma daraicarlra daraiva. Divian tada lmai vaidarsicami ismaacldl vaamioma namlga isaariml. 9 Vai lrgai ismaacldl glnvapai divian tada dai rovlntldagadi lmaadutadi aariml: “Maacafi godaicarui idi glmai”. Amaasi lrgai siaa lratugaitadi clquivan tada dai cugatlra daicarlra daivagi. 10 Baiyoma mslmscadl glnvuvaidagadi vlrai soimaascldioma





ama duuca dai gatlǵituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi isbai maaco coobai dan baivustaama dan tustaa-macald ismaacald maitlarsoimaasi ivuaadami dai maitlaagai islama duuca dai gatlǵituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi —astaldai lSuusi.

8 Daidl lSuusi italdai mlr:

—Silrl lmo ooqui viaacagi lǵai ali baivustaama pi-isu dai sibl vaaajagi lmooco siaadlrl maicuudana lǵai lmo cuudagi dai voisicana dai clǵa gtaatacai gaagana asta siuu duucu tl. 9 Dai tǵacai lmpaidagi glaaduñi dai potaldagi: “Giñllmadu avl baiglñliada casiantl ltimiñsi ismaacald sibl vuaatadai aanl”. 10 Aanl anglñaagidi sai poduucal mlr alil baiglñliidiña Diuusi tatlñaarudl lmo soimaasi ivuaadamicald silscald ama duuca dai gatlǵituagi lǵai dai camaisoimaasi ivuaadagi —astaldai lSuusi.

11 Daidl lSuusi potaldai mlr:

—lmo clli maamaracatadai gooca clccli, 12 taidl lgooquirdadl potaldai glooga: “Giñooa giñmaacañi glvustuidaga silsi giñajǵa”, astaldai. Taidl loogadl maa glvustuidaga silsi alcatadai. 13 Tai bo chilqui tasaicald lmaradl gooquirdadl lmpagi vlsi glvustuidaga dai daivunu ii mlccasi lmai dlvllrl, dai ami vlsi soimaasilrl siaa doodai glvustuidaga. 14 Dlmos aidlsi cavlsi siaa doodai lǵai tai divia gl biuugigai ami dlvllrl, vai lǵai bibiugli. 15 Dai amaasi gaagamu aa duiñdagai lmo clli ami dlvllrl oidacami lmadu, tai lǵai ootoi sai nuucadana tataisoli. 16 Tascoñia aliditadai luuparai iibiadald ismaacald cuaadatadai ltaisoli dai tomali lmaadutai maibibiditadai tomalaachi. 17 Tai amaasi divia tǵitoidadl dai lǵai rovli: “Mosl muidu giñooa quidiarl rpiooñi vai vlscarl babavitocli cuaadagai, dai aanl tanai cayooga muu biuugimucal. 18 Imimu aanl giñooa quidiaru dai potaldamu: Giñooa, soimaasi idui aanl Diuusi vui dai aari glvui, 19 camaiviaa aanl sllicami silrglmaracagi, tomasi lmooco rpiooñiga duuca giññlijada aari istaldamu aanl”, asllidi. 20 Dai amaasi voiyrl clquiva dai ii glooga quidiaru.

Dai quiaa mlccadlrl imli tai tl loogadl dai aayi soiliaragai tǵacai glmara dai ml dai ml vuidlrl aayi dai coomitu dai usupi. 21 Taidl lmaradl potaldai glooga: “Giñooa, soimaasi idui aanl Diuusi vui dai aari glvui, camaiviaa aanl sllicami silrglmaracagi”, astaldai. 22 Dlmos loogadl potaldai rpiooñiga: “Otomavl vuvaida clclǵaducldioma yuucusi dai aadida dai daasdavurai lmo aniyu novlrl, dai aadidavurai sasapatusi mlr. 23 Dai vvaapavurai lvaaca mara glclidioma dai muaa taldl iduñi vagimi. 24 Idi giñmara casi lrmuquiadlcatadai dai lramu duaaca casi lrsibl imiadlcatadai goovai tltai lramu tl”, ascaiti loogadl daidl idui vagimi.

25 Vaidl lmaradl glducldioma dljiana aimlraitadai dai aidlsi divia lǵai cayooga aijimitadai quii dai cai iivaragai dai tuutudaldami. 26 Dai amaasi vai lǵai lmaadutai lǵlglml dai tlcacai astumaasi lrduitadai. 27 Taidl lglml potaldai: “Casi atdivia glsucuuli casald glooca gatjai muaragai lvaaca mara glclidioma clǵacarl diviacal lǵai dai maicoocotugaitai”, astaldai lglml. 28 Dlmos aslligidl sllicald baamu, dai maitpliditadai isvaquiagi taidl loogadl vuusai dai goguama oi sai vaacna. 29 Tai lǵai potaldai glooga: “Aari clǵa maatl iscamui uumigi vaa glsoi aanl dai vlscarl glmgiñña pai tomali lmo imidagai maiquiaa giñoidi tomali lmo sivatu isllmadu iduñia aanl vagimi giñaduñi. 30 Dlmos sivi diviacal glmara ismaacald soimaasilrl siaa doodai ltimiñsiga ooqui taataligami lmadu pltai mu lvaaca mara glclidioma”, astaldai lmaradl glducldioma glooga. 31 Amaasi loogadl potaldai: “Giñmara aari vlscarl giñllmadu daacana dai vlsi istumaasi viaa aanl vlsi lraari glvlltarl. 32 Dlmos sivi sllicald glaagaitadai isiduñia aatlml vagimi dai baiglñliadagi, glsucuuli ismaacald casi lrmuquiadlcatadai lramu duaaca casi lrsibl imiadlcatadai tltai lramu tl”, astaldai loogadl glmara —astaldai lSuusi loodami.

16 Daidl lSuusi potaldai mlr glmamaatlrdami-ga:

—Oidacatadai lmooco gaaamu glviidacami dai viaacatadai mu rpiooñi dai lmooco lrprioofñi tlaanldamigadl. Dai amaasi mai laamudl silrprioofñi tlaanldamigadl siaa vuididi vustuidadl. 2 Amaasi laamudl vai dai potaldai: “ǵTumaasi idi mlsmacald giñagidi rlsaidl ivueeyi? Giñagidañi plstumaasi idui aari vaa giñvustuidagaldl casiarl maitlrgiñtlaañi-caruca agai”, astaldai laamudl. 3 Amaasi lrprioofñi tlaanldamigadl aduucal gatlǵito: “ǵIstuma duñimu aanl giñvuusaidacal giñamu idi aa duiñdagaiñdrl? Maiguvuca aanl isaata vaaadagi dljiana, dai siaa lrai aanl isgataanldagi oidicami. 4 Casian maatl istuma duñiagi dai viaacagi sioorl giñmiaadlǵidagi iñsilscald maiviaaca aanl aa duiñdagai”, asllidi. 5 Amaasi vai mosllmadutai ismaacald vupuaatulditadai laamudl. Dai tlcacai lrgadaldl dai potaldai: “ǵPlsi vuaatuldi aari giñamu?” astaldai. 6 Tai lǵai aa noragi dai potaldai: “lmo sientu vopoti giigi”, astaldai. Taidl llaanldami potaldai: “Tanai daja siaaco oojisi rlsilsi vuaatuldi. Bliñi dai siaa duaada dai lramu ooja dai poduucal ooja rlsai altaajucami sientu vuaatuldi”, astaldai. 7 Amaasi vai lǵai lmai dai potaldai: “ǵAario plsi vuaatuldi?” astaldai. Tai lǵai potaldai: “lmo baimocoroil tligi”, astaldai. Taidl llaanldami potaldai: “Tami daja siaaco oojisi rlsilsi vuaatuldi. Bliñi dai siaa duada dai lramu ooja dai poduucal ooja rlsai ali maaco coobai vuaatuldi”, astaldai. 8 Taidl laamudl maatl tl isalil saituduacatadai llaanldami lsvuaacald. loodami ismaacald ivueeyi istumaasi lǵi lǵai iplidi siooma sastuduga isgaagadagi



<sup>5</sup> Lojootosicami potatldai lSuusi:  
—Glrsoifiañi tñtai vaamioma vaavoituda aatlm  
—astatldai.

<sup>6</sup> Amaasi lSuusi potatldai:  
—Isviaacamudai aapiml tomasi llchi vaavoidaragai  
tomasi lpan lsi isuiduru lmo caidl coravi istuti-  
adamudai aapiml ispotldagi idi iigosi: “Gl-  
vaifcumañi dai gl suudarl clquiva”, idi iigosi gia  
gllmglidamudai —astatldai lSuusi.

<sup>7</sup> Islmaadutai aapiml viaacagi lmo piooñi vai lgai  
gasicuandagi dljiana silrl nuucadacagi vustaqui, dai  
siuu duucu divia lgai zbais potldana aapiml giimi dai  
gauga? <sup>8</sup> Maipotldan tada aapiml baiyoma potldan  
tada aapiml: “Baigi tua gocuaagi nai aanl gaugiagi  
quiaa pai gooquirl gauga aapi”. <sup>9</sup> ZBais Diuusiata-  
namlquidana tldana aapiml lpiooñi iduucal lgai  
mlstumaasi tljai? Cho lienl. <sup>10</sup> Poduucal aapiml lrl  
mlsilscadl naatuagi vlasi istumaasi ismaacdl gl-  
tlaanli Diuusi, glaagai mlspotldagi: “Aatlm lpan  
ducami tomastuma pipiooñi idui aatlm moslcaasi is-  
tumaasi viaacatadai isiduñiagi cascldl” —astatldai  
lSuusi.

<sup>11</sup> Dai apiaimlitadai lSuusi Jerusaleenamu lmapri-  
adlrl lrsamaalia dai ajadlrl lrgalilea tai lgai lrgana  
slmli daivusai. <sup>12</sup> Dai alcai lgai lmo lmaprlclrl vai  
vuidlrl iimlitadai baivustaama clclmli ismaacdl viaa-  
catadai lcoocodagai ismaacdl duvaldi gatuuucuga dl-  
mos bai mlscadlrl guuquiva lgai <sup>13</sup> dai ijiña daidl  
icaiti:

—Suusi mamaatatuldiadami soigi gllda aatlmclcl  
—ascaili lclclmli.

<sup>14</sup> Dai aidlsi tl lSuusi potatldai:  
—Iimivurai dai ml vuidlrl guuquiva lrapaaligadl  
ljudidíu —astatldai lSuusi.

Dai aidlsi iimlitadai lgai todian duucal duduaadica-  
mi vii. <sup>15</sup> Amaasi lmaadutai lgai mostl iscadueeyi aa  
gli dai iifñquitadai siaa duutudaimi Diuusi. <sup>16</sup> Dai gl-  
tootonacdl clquiva lSuusi vuidlrl dai dlmlrapi  
cuiqui dai potatldai: “Diuusiata-namlquidana”, astatldai.  
Dai idi clmli lrsamaalirl oidacamicatadai.

<sup>17</sup> Amaasi lSuusi pocaiti:  
—ZBais maivll baivustaama dudueeyi? ZSiaaco  
daraaja lгаа tuustaama? <sup>18</sup> Moslca idi ismaacdl  
maitlrljudíu aa gli dai siaa duutuda agai Diuusi —as-  
caiti lSuusi.

<sup>19</sup> Dai amaasi potatldai lgai lclmli:  
—Clquivañi dai imlda. Giñvaavoitu aapi cascldl  
dueeyi —astatldai lSuusi.

<sup>20</sup> Taidl lfariseo tlcacai lSuusi slmscadl lgai  
sigatlaanlda agai Diuusi tami oidigi daama, taidl lSu-  
usi aa noragi dai potatldai:

—Silmscadl gatlaanldagi Diuusi tami maitlrlmo is-  
tumaasi ismaacdl maasi. <sup>21</sup> Maita povlcaitiada agai:  
“Tamia daja”, silrl “Mlca daja”; Diuusi catanai gl-  
saagida gatlaanli —astatldai lSuusi.

<sup>22</sup> Dai amaasi potatldai lSuusi glmamaatldamiga:  
—Aimu istuigaco aapiml iprladamu isgatlaanlda  
aanl ismaacdl viaa lmo slmlicami tami tomasi lmo  
tasai dlmos maiaimu amaasi. <sup>23</sup> Dai aa povl-  
tlatadamu: “Tamia daja”, silrl “Mlca daja”. Dlmos  
maitavlrl ajioopada, tomali maioidatucuda. <sup>24</sup> Poduucal  
ismaascana silmscadl vlrlodocldagi oidigi pomaasca-  
mu silmscadl ajiagi istuigaco diviagi aanl ismaacdl  
viaa lmo slmlicami. <sup>25</sup> Dlmos lrlgl viaa aanl is-  
slmicdl soimaa taatagi, daidl loodami sivi oidacami  
gajiaadlrl giñviaamu. <sup>26</sup> Poduucal isducatai lrl  
aidlsi oidacatadai lNoee, poduucal lrlduuñimu lrl  
silmscadl cadivia iñagada aanl ismaacdl viaa lmo  
slmlicami. <sup>27</sup> Loodami gacuaadana dai gayldana, dai  
cuucunaiña, dai gamamaacaiña glnmaamara ooqui  
mlsai ooñtaiña, asta aidl uucami sivaa lNoee glvaar-  
cuglrl tai slmicdl tlvrl duudu tai vlasi loodami coi.  
<sup>28</sup> Dai poduucal lrldui lrl aidlsi oidacatadai lLota  
loodami gacuaadana, dai gayldana, dai gasaarl-  
daiña dai gaagaraiña, dai galsaiña, daidl ivuaadana  
baabaqui. <sup>29</sup> Dlmos aidlsi ii lLota Sodoomaiñdrlrl tai  
duudu tai lmadu asufre tlvagiaiñdrlrl, tai vlasi  
oodami coi. <sup>30</sup> Poduucal lrlduuñimu lrl silmscadl di-  
viagi aanl ismaacdl viaa lmo slmlicami.

<sup>31</sup> Amaasi islmaadutai vaaqui daama daacagi dai tu-  
ucavi viaacagi glvustuidaga maitlaagai istlvaiñiagi  
lgai dai vuvaidagi, dai islmaadutai dljiana aimlrdagi  
maitlaagai isimiagi lgai glquiiyamu. <sup>32</sup> Glntlgitovurai  
Lota ooñigadl isducatai muu vaamioma oigldatai  
glvustuidaga tami oidi daama siDiuusi. <sup>33</sup> Sioorl  
mostatlgitodagi isducatai clgacrl oidacagi tami  
oidigi daama lgai tomali lmo istumaasi maiviaacamu  
gooquirl, dai sioorl maitatlgitodagi moslcaasi isdu-  
catai clgacrl oidacagi tami oidigi daama lgai  
slmicdl baigladiadamu.

<sup>34</sup> Glñaagidiana sai amaasi tucarl goocatai abaana  
vltlcamu siDiuusi blcaimu lmooco dai lglmai viaa-  
mu. <sup>35</sup> Dai gooca ooqui lmapai gatuaadamu siDiuusi  
blcaimu lmooco dai lglmai viaamu. <sup>36</sup> Dai gooca  
clclmli dljiana daraajamu siDiuusi blcaimu lmooco  
dai lglmai viaamu —astatldai lSuusi.

<sup>37</sup> Moslcalci lгаа imaasi tlcacai dai potatldai:

—ZVaaco lrlduñia agai imaasi? —astatldai.

Tai lgai aa noragi daidl itatldai:

—Tomasiaaco siaaco caatlcagi baabaidi duvaligadl  
ami glnlmpaidiña nunui poduucal lrgaavoil lrl saidl  
lrlduuñia agai istumaasi aagai aanl —astatldai lSu-  
usi.

18 ASuusi aagidi loodami lmo ñiooqui cuentoclad dai aagidi sai glaagai ismaiugutai daanldagi Diuusi dai maiibiocorlitai. <sup>2</sup> Dai potatldai:

—Amapacra oidacatadai lmo dunucami ismaacld maisiaa duutudaitadai Diuusi dai tomali maivuam llditadai tomali amaadutaicld. <sup>3</sup> Dai amaasi lgai vaa dlmlrlgld oidacatadai lml lmo ooqui viuudu, ismaacld cocodacatadai lmai dai alil duudatai aimlraifia lgai ldunucami quidiimu dai potatldaiña sabai baiduifidana ñiooqui lsaayudl lmadu. <sup>4</sup> Tlvri mosponuaadana lgai vaidl ldunucami moscalcana. Dalmos gooquirl ronal: “Tomasi maisiaa duutudai aanl Diuusi dai maivuam iñlidi tomali amaadutaicld, <sup>5</sup> dalmos idi ooqui viuudu apiagiñoojotuldi soifamu aanl vai camaididivaitai giñoojotuldiña vaamioma”, ascaiti ldunucami —astatldai ASuusi.

<sup>6</sup> Dai potatldai ASuusi:

—Poduucal aagai ldunucami maicml tuigacld. <sup>7</sup> ¿Isbai maisoiñana Diuusi lml ismaacld lcvai vuvaitu lgai ismaacld maiugutai taanldagi soifai? ¿Isbai tlvricld soifana lgai? <sup>8</sup> Aanl anglnaagidi sai lgai gia otoma soifamu. Dalmos silscadl diviagi aanl ismaacld viaa lmo smlicami, ¿isbai quiaa tlgimu aanl oodami vaavoitudadami tami oidigi daama?

<sup>9</sup> Daidl ASuusi aagidi lmai cuento chilquiatai vltarl ismaacld sioma clga tuutiacami glnlidi siaa dai soiduucal nldi lga. Dai potatldai:

<sup>10</sup> —Gooca clclli iji lgl quiuuraigadlamu judidú dai gamamada agai. Lmoco lrfariseocatadai dai lglmai lrvuudamicatadai tumiñsi. <sup>11</sup> Lfariseo clacatai gamamadai dai aduucal gamamadai: “GiñDiuusiga, alil baigiflidi aanl maitlrlan ducamicatai aa ismaacld lrlsivogami dai ismaacld lrvsoimaasi ivuaadami, dai ismaacld googosi glanducami aanl tomali maitlrlan ducami idi vuudami tumiñsi. <sup>12</sup> Dai aanl maitacueeyi gocuaa lmo lcaldlgl, dai aa gloldi aanl iñismaacld gamaitlcl”. <sup>13</sup> Dalmos lrvuudami tumiñsi baimlccsdgl vii dai tomali maitlrlali tomali istai lplaavagi tvaagiamu, mosglvai glmo dai pocaiti: “GiñDiuusiga soigi gllda aanlcl alilsi lrvsoimaasi ivuaadami aanl”, ascaiti lrvuudami tumiñsi. <sup>14</sup> Aanl anglnaagidi sai idi vuudami tumiñsi nora glquiyamu caoigldicami soimaascamigadl dai lglmai gia chio. Tomasioorl ismaacld glanducld glmladagi lgai maitlrglducldcamicamu dai sioorl maiglducld glmladagi lgai lrglducldcamicamu.

<sup>15</sup> Dai aa oodami vuaraimi lml aali siaaco daacatadai ASuusi, sai lgai taatana. Dalmos aidlsidl lmaamatlrdamigadl ASuusi tml imaasi, bagaidimi lgai ismaacld vuaraimi laali. <sup>16</sup> Dalmos ASuusi val glmaamatlrdamiga dai potatldai:

—Dagitovurai vai dadana goaali siaaco daja aanl, dai maitavlrl daidiada. Ismaacld lran ducami idi aaliducld lgai lgai ismaacld ajioorai mlca siaaco gatlaanli Diuusi. <sup>17</sup> Aanlan smlicld glnaagidi sioorl iimia lliada siaaco gatlaanli Diuusi lgai glaagai silran ducamica lmo ali dai ismaipoducamica lgai siaadlrl vaacna —astatldai ASuusi glmamaatlrdamiga.

<sup>18</sup> Amaadutai ltltaanldami tlacalai ASuusi dai potatldai:

—Mamaatluldiadami clml tuigacld, ¿tumaasi istutuidi aanl siduñiagi dai vlscrl oidacagi Diuusi lmadu? —astatldai.

<sup>19</sup> Taidl ASuusi potatldai:

—Mosca Diuusi clml tuiga dai tomali lmo imidagai maisoimaasi ivueeyi. Dai aapi maivaavoitudai iñsaanl lrvDiuusi. Moslgi pocaiti aapi ansai aanl lrcml tuigacami dai tomali lmo imidagai maisoimaasi ivueeyi.

<sup>20</sup> Aapi clga maatl istumaasi gatlaanli Diuusi:

“Maitavlrl googosi glanducamica, maitavlrl gacoodada, maitavlrl gamsiada, maitavlrl yaataglda aa, dai siaavlrl duutuada glnooga lmadu glandml”, rodu gatlaanli Diuusi —astatldai ASuusi.

<sup>21</sup> Taidl clclli potatldai:

—Vlsci gomaasi aanl aliducatai abiaadlrl lglidi —astatldai clclli.

<sup>22</sup> Amaasi calcai ASuusi imaasi potatldai:

—Dalmos quiaa vlmlga lmo istumaasi rlviduñiagi, gagarañi vlsci rlstumaasi viaa dai oida lsoituutuigami ltumiñsi, dai poduucal viaacamu aapi vaamioma tvaagilrl. Imiñi dai poduñi dai diviacai giñoidatucuda —astatldai ASuusi.

<sup>23</sup> Dai aidlsi cal clclli imaasi, alil soiglml, alilsi lrglviidamicatadai lgai cascld. <sup>24</sup> Dai tlgacai lsvusi isalil soiglml lgai potatldai:

—Gia sijaiga isglviiipidacami iimiagi siaaco gatlaanli Diuusi. <sup>25</sup> Sioma maisijaiga lmo muura vltarl isdaivuñiagi lmo oi dlgladlamu smli islmo glviidacami imiagi siaaco gatlaanli Diuusi —astatldai.

<sup>26</sup> Dai lgai ismaacld cal imaasi potatldai:

—¿Vooriatai istutuidido isclmgacrl vnaquagi? —ascaiti.

<sup>27</sup> Taidl ASuusi potatldai:

—Istumaasi oodami maitistutuidi isiduñiagi Diuusi gl istutuidi —astatldai ASuusi.

<sup>28</sup> Taidl lviiduru potatldai:

—Mamaatluldiadami, aatlml viaa vlsci tlstumaasi viaacatadai, glloidatucuda lrllditai —astatldai.

<sup>29</sup> Amaasi ASuusi aa noragi dai potatldai:

—Smlicld anglnaagidi tomasioorl ismaacld viaagi glquii, silml glandld, silml glsusuuculi, silml glooñiga, silml glmaamara iduñia llditai Diuusi aa duifdadl, <sup>30</sup> lgai sioon mui viaacamu idi oidi daama dai gooquirl lglmai oidiglrl vlscrl oidacamu —astatldai.

31 ASuusi lsovai vai lbaivustaama dan gooca glamamaatardamiga dai potlatdai:

—Siviatl iimiagi Jerusaleenamu, siaaco glaagai islrlduñiagi vllsi istumaasi ooja lDiussi ñiñiooquituldiadamigadl giñaagaitai aanl ismaacsdl viaa lmo slllicami. 32 Giñtlvgida magari aa sibladlgl oidacami, dai giñparunada magari, dai soimaasi ñiooqui giñsuuligiada agai, dai giñsisiviada agai. 33 Dai giñglicarsa magari, dai gooquirlgl giñmuaamu, dlmos bo vaica tsaicadl lramu duaacamu aanl coidadl saagidaiñdlgl —astlatdai lSuusi glamamaatardamiga.

34 Dlmos lamamaatardamigadl maimaatl cal tomali lmo istumaasi idi maasi, tomali maimaatlatadai lglai istumaasi aagidi lSuusi, goovai lglmo istumaasicatadai istumaasi maitistutuiditadai lglai ismaatlcacagi cascdl.

35 Aidlsidl lSuusi caajimitadai Jericoolgl vai voi ugidiana daacatadai lmo maiñlaadami daidl gataanlitadai oidicami. 36 Dai aidlsi cal lglai ismuidan caitimi oodami, lmaiñlaadami gatlcacai astumaasi lrlduitadai. 37 Mltai potlatdai sai amui imlitadai lSuusi Nasareetlgl oidacsdl. 38 Tai lglai iñña dai pocaitimi:

—Suusi Davi maradl soigi glmda aanlscdl —ascaiti lclli.

39 Dlmos lglai ismaacsdl baitlqui iimlitadai bagaimi sai camaiiñacaiña vaamioma. Dlmos lglai apiaiñacai dai pocaiti:

—Davi maradl soigi glmda aanlscdl —ascaiti.

40 Amaasi lSuusi clquiva dai ootoi sioorl vaaapagi ami siaaco daacatadai lglai. Dai aidlmlsi caami vuaa taidl lSuusi tlcacai dai potlatdai:

41 —¿Tumaasi ipllidi aapi iñsilduiñda aanl? —astlatdai.

Taidl lclli ismaacsdl maiñlaadatadai aa noragi dai potlatdai:

—Mamaatatluldiadami, nlada iñlidi aanl —astlatdai.

42 Taidl lSuusi potlatdai:

—Nlaadañi, vaavoitu aapi cascdl nllaava —astlatdai lSuusi.

43 Mospotl lglai taidl lismaacsdl maiñlaadatadai istui isnlhaavagi, dai ol lSuusi dai siaa duutudaimi Diussi. Dai vllsi loodami ismaacsdl tll imaasi siaa duutuli Diussi.

19 Taidl lSuusi aayi ami Jericoolgl dai amui daivusquimi lglai. 2 Vai ami oidacatadai lmo clli glviidacami Zaqueo tlgiducami, dai lglai lrbaitlclaa-camigadlatadai tumiñsi vuudami. 3 Daidl lZaqueo matia llditadai lSuusi, dlmos maitistutuiditadai istlgiagi alil maitlcavacatadai lZaqueo cascdl dai ooda-

mi alil muiducatadai. 4 Vai lglai maitlglaitadai isducatai matiagi dai amaasi baitlqui mll dai tlcasai lmo uusi tlcavacamirlgl voiyrlgl siaaco viaacatadai lSuusi isdaivuñiagi. 5 Dai aidlsi amui daivusquimi lSuusi tlcavi nllaava dai potlatdai:

—Zaqueo otoma itlvañi boodlgl sivi anvaa aanl isglquiiyrlgl giñsuuliñagi —astlatdai lSuusi.

6 Taidl lZaqueo otoma tlvai, dai baiglmliaracsdl mi-aadlgi lglai lSuusi. 7 Amaasi tlgacai loodami imaasi vllscatai ñiooquidimi lSuusi dai pocaitimi saidl lSuusi lmo soimaasi ivuaadami quidiirlgl gluuli. 8 Amaasi lZaqueo clquiva dai potlatdai lSuusi:

—Dañi, mamaatatluldiadami oidamu aanl lsoituutugami taajucami vllsi giñvustuidaga iñsmaacsdl viaa dai iñsilmaadutai llsi aanl vuuurumadacai aa noragidamu aanl asta macovaco vaamioma ismaacsdl llsi aanl —astlatdai lZaqueo.

9 Taidl lSuusi potlatdai:

—Idi clli cavaavoitu Diussi isduuca vaavoitu aduñdl Avraañicarv cascdl siviata aayi clglacrlgl vuvaidaragai idi quiiyrlgl. 10 Aanl ismaacsdl viaa lmo slllicami divia dai gaaga iñagai dai clglacrlgl vuvaida iñagai soimaasi ivuaadami lglai lrsibliimiadl Diussi vlltarl —astlatdai lSuusi.

11 Dai camiaanai daacatadai lglai Jerusaleena daidl loodami povnllditadai iscaotoma gatlanaanl da agai Diussi oidi daama cascdl aidlsi quiaa tatlglitoitadai loodami ismaacsdl aagidi lSuusi, lglai aagidi lmo ñiooqui cuentocsdl, 12 dai potlatdai:

—Lmo imidagai oidacatadai lmo clli dai vllsi laaduñdl lrtltaanldamicatadai daidl lrglñviiidacamicatadai. Dai mllcasi ii lglai lmai dlñllrlgl mlai-aaco daasa agaitadai raí dai gooquirlgl lramu divia agaitadai. 13 Dai maiquiaa imlcai vai baivustaama glri-piooñiga dai vllscatai lmadutai maa tumiñsi dai potlatdai: “Aa duiñtuldavurai idi tumiñsi asta silscadl divia aanl”, astlatdai. 14 Dlmos lglmai dlñllrlgl oidacami alil clldaitadai dai imlcai lglai tai lglaa gooquiamu ootoi chilmlqui clclli sai potldana: “Maitatla ipllidi aatml isaari lrglrltaanldamicagi”, astlatdai. 15 Mltai vllscrlgl daí lglai gatlaanldami duucal tai lramu nora. Amaasi alcai glquiiyrlgl vai lglai glri-piooñiga ismaacsdl vii lglai tumiñsi dai maatlca agai smjlqui gamaitl lmadutai. 16 Lllrlgladl divia dai potlatdai: “Giñaamu, gltumiñsiga gamaitl baivustaamaojo vaamioma”, astlatdai. 17 Taidl lglai aa noragi dai potlatdai: “Clgladuava aapiarl lglmo cll piooñi caslgl idui aapi laachicdl sivi gia gldaasamu aanl caigi pai tlaanl da baivustaama quiiqui”, astlatdai.

18 Tai gooquirlgl divia lmai dai potlatdai: “Giñaamu, gltumiñsiga gamaitl taamojo vaamioma”, astlatdai. 19 Taidl laamudl aa noragi dai potlatdai: “Aapi lrcagiscamu mlrl dai tlaanldamu taama quiiqui”, astlatdai. 20 Tai gooquirlgl divia lmai dai potlatdai: “Giñaamu, tanai daja gltumiñsiga giñpañiituglgl vuraca aanl dai baidasaca. 21 Glmlblñi aanl. Maatl aanl isalil oomali-

ga aapi cascladl. Dai maita aata vueeyi dai vllscrla vuuyi tumiñsi, dai aa gllsituldi pai aapi mosvuuyi yoo-visicami", astlatldai. <sup>22</sup> Amaasi lraí potlatldai: "Aapiarl lrlamo pioofi maicll tuigacami. Glñiooquicladl maatl aanl isaari argladiñi dai maicll dui. Iscamaatlcatadai aapi siaanl lroomaligami dai ismaitaaata vueeyi aanl dai vllscrla vuuyi tumiñsi dai isaa giñsituldi dai isaanl mosvuuyi yoo-visicami. <sup>23</sup> Camaatlcatadai aapi žtuiprsi maitamaa gotumiñsi siblacoga mlsiaaco gamaitlmudai vaamioma ltumiñsicladl simuiyoma vuimudai aanl diviacai?" astlatldai aamudl. <sup>24</sup> Amaasi potlatldai lraí lraí ismaacldl ami daraajatadai: "Baivurái gotumiñsi dai maaca lraí ismaacldl viaa baivustaama", astlatldai lraí. <sup>25</sup> Tai lraí potlatldai: "Glraamu, lraí caviaa baivustaama", astlatldai. <sup>26</sup> Taidl lraí aa noragi dai potlatldai: "Aanl anglnaagidi sai ismaacldl viaa vaamioma glmaacai dai ismaacldl maiviaa glnooroidi tomasi llaachi ismaacldl viaaca lraí. <sup>27</sup> Dai loodami ismaacldl giñvui vmla dai maitirlliditadai isilrtlaanldamica aanl, vuaaravurái dai giñvuitari cooda", astlatldai lraí glpripioofiiga.

<sup>28</sup> Dai amaasi caagacai lSuusi imaasi lramu apiaimlitadai Jerusaleenamu. <sup>29</sup> Dai aidlsi caaijimitadai lSuusi Betaragilrl dai Betaaniarl miaanai lgiidi siaaco Oliivosi tlgidu, lSuusi ootoi gooca glmamaatlr-damiga, <sup>30</sup> dai potlatldai:

—Iimivurai mll aali quiiquirlrl ismaacldl miaaga tabiaadlrl dai alcai tlgimu aapiml lmo asñiitu vullicami ismaacldl tomali lmaadutai maiquiaa dadaljl vlrái uupana dai vuaara. <sup>31</sup> Dai islmaadutai glntlacacagi mlstuisi uupasai vlrái potllada ansai aanl tlgito —astlatldai lSuusi glmamaatlr-damiga.

<sup>32</sup> Amaasi lmamaatlr-damigadl iji dai tl vllsi isducatai aagidi lSuusi. <sup>33</sup> Dai aidlsi uupasaitadai lraí lasñiitu taidl lsoigacami tlcacai dai potlatldai:

—žTuimlasi uupasai goasñiitu? —astlatldai.

<sup>34</sup> Tai lraí aa noragi dai potlatldai:

—Lmamaatltuldiadami tlgito cascladl —astlatldai.

<sup>35</sup> Amaasi blidacai lraí lasñiitu lSuusi, dai asñiitu daama darai glnsosua dai daama daí lSuusi. <sup>36</sup> Dai aidlsi asñiitu daama imlitadai lSuusi loodami voiyarl llligaimi glnsosua. <sup>37</sup> Dai aidlsi camiaadimi lraí coidama gllscrla lOliivosi giidiaiñdrl, vai vllscatai lvaavoitudadami ismaacldl oiditadai iñquimi baiglñliatugaitai dai siaa duutudaimi Diuusi vllsi lismaacldl glglrducamicladl ismaacldl tmltadai lraí.

<sup>38</sup> Dai pocaitimi:

—Diuusi alil slgacrla nldi goovai ismaacldl divia Diuusi guvucadadlcladl. Vllscatai glñiiblstacan tada lvaagilrl aatml alil siaa duutudai Diuusi —ascaitimi lvaavoitudadami.

<sup>39</sup> Amaasi lmmoco lfariseo ismaacldl loodami saagida daraajatadai potlatldai lraí lSuusi:

—Mamaatltuldiadami bagaidañi glmamaatlr-damiga —astlatldai.

<sup>40</sup> Dlmos lSuusi aa noragi dai potlatldai:

—Aanl anglnaagidi sai isidi maiiñcadagi slmlcladl goojoodai iñcadamu —astlatldai lSuusi.

<sup>41</sup> Dai aidlsi caaijimitadai lraí Jerusaleenarl dai tlgacai Jerusaleena lSuusi sosua loidacamicladl <sup>42</sup> dai pocaiti:

—Gia iplidi aanl issivi maatl calcagi gooidacami isducatai istutuidi isglñiiblstacan tadacagi dlmos maitistutuidi goovai ismaatl calcagi. <sup>43</sup> Aimu istuigaco sicolimagi sasaayudl dai sicoli curartamu, dai vllsi aipadlrl cocodamu, <sup>44</sup> vllsi dlvlrlari suuligamu dai coodamu dai vllsi Jerusaleenarl maiviimu tomali lmo odai lmai daama. Aidlsi diviji aanl ismaacldl lrdiuusi tai maitiñmiaadlgi gooidacami cascladl —ascaiti lSuusi.

<sup>45</sup> Amaasi lSuusi vaa lgl quiiupaigadlrl judidíu dai vuvaitu ismaacldl ami gagaagaraitadai dai ismaacldl gasaarldaitadai, <sup>46</sup> dai potlatldai:

—Diuusi ñiooquidlrl pocaiti: "Giñquiiavlr mamaragai vlltarl". Mai aapiml tljogadl lsvogami duucal nldi —astlatldai lSuusi.

<sup>47</sup> lSuusi vlls tasai gamamaatltuldiña Diuusi ñiooquidl lgl quiiupaigadlrl judidíu, dlmos lbaitlguucacamigadl lrapaaligadl judidíu llmadu lmamaatltuldiadami Diuusi slmlcamigadl, dai llmadu ldudunucamigadl loodami gaagaitadai isducatai muaagi lSuusi. <sup>48</sup> Dlmos vllsi loodami slnga glntlgito calcatadai iscaiti lSuusi cascladl maitltlgaitadai lraí isducatai muaagi.

**20** Lmo imidagai lgl quiiupaigadlrl judidíu daacatai lSuusi dai mamaatltulditadai loodami Diuusi ñiooquidl llmadu slgacrla vuvaidaragai, tai ami dada lbaitlguucacamigadl rapaaligadl ljudidíu llmadu lmamaatltuldiadami Diuusi slmlcamigadl, llmadu aa baitlguucacami, <sup>2</sup> dai potlatldai lraí lSuusi:

—Glraagidañi, žtuma slmlcamicladl romaasi ivueeyi aapi? žToorl glmaa goslllicami? —astlatldai.

<sup>3</sup> Amaasi lSuusi potlatldai:

—Aanlan lrl glntlacacagi lmo istumaasi vlrái giñaagida: <sup>4</sup> žToorl ootoi lVuaana sai gavapacnana? žDiuusi oodami sio? —astlatldai lSuusi.

<sup>5</sup> Dlmos vllsi lbaitlguucacami lgi aipaco gl-naatagidimi dai pocaiti:

—žIstlmdamu aatml? Ispotllada aatml sai Diuusi ootoi goovai otoma glraa noragidamu dai povrtlmdamu: "žTuimlasi maivaavoitu?" <sup>6</sup> Dai ispotllada aatml sai oodami ootoi, vllscatai gooodami glrcoodian tada ojoodaicldl, vllscatai goovai slmlcladl vaavoitudai silVuaana lrdiuusi ñiooquituldiadamigadl —ascaiti lbaitlguucacami.

<sup>7</sup> Dai amaasi aa noragi lraí lSuusi dai potlatldai sai maimaatl sioorl ootoi lVuaana sai gavapacnana.

<sup>8</sup> Amaasi lSuusi potlatldai:

—Tomali aanlan maitnaagidagi istuma smllicam-icldl ivueeyi aanl imaasi —astatldai lSuusi.

<sup>9</sup> Amaasi lSuusi glaagacai aagidi loodami, dai aagidi lmo ñiooqui cuentocldl dai potatldai:

—Oidacata dai lmo cmlli ismaacldl li uvasi glandllragana, dai gooquirla taajucamicldl maa lgai aa oodami glmsi dai ii abiaadlra siblaco dai tnlri daja. <sup>10</sup> Dai aidlsi aayi yoonaragai lgai ootoi lmooco gprioofiiga sai taanlha lgai loodami lyoovi silsi allcatadai, dlmos loodami glicacarai dai soi doodai dai ootoi maimaacacai istumaasi. <sup>11</sup> Amaasi ltuidacami ootoi lmai pioofi, mltai lgai mlra alil soimaasi ñiooqui aagidi dai glicacarai dai ootoi maimaacacai istumaasi aagaimi lgai. <sup>12</sup> Daidl ltuidacami ootoi lmai, dlmos loodami alil soi doodai lgai mlra dai aadaji.

<sup>13</sup> Dai cagoquirla pocaiti ltuidacami ldlmlrai: “¿Isducatai iduuñimu aanl? Ootosamu aanl giñmara tomasi alil oigldai aanl, siaadlra maisiaa duutudadan tadacana lgai siuu duucu tlgiaji”, ascaiti lclli. <sup>14</sup> Dlmos aidlsidl laata vuaadami tl glamo maradl airaco glnaatagidimi dai pocaiti: “Idi lgai ismaacldl lrtuidacamica agai oogadl vustuidadl glaagai tsmuaagi dai poduucal aatml lrtutuidamicamu”, ascaiti laata vuaadami. <sup>15</sup> Dai amaasi vuusaitu ami dljaiñdlra dai muua. Amaasi lSuusi tlcacai loodami dai potatldai:

—¿Isduuñimu ldlmlrai tuidacami laata vuaadami?

<sup>16</sup> Divimu lgai dai coodimu dai maaquimu ldlmlrai aa oodami —astatldai lSuusi.

Moscalcai lgai imaasi maí islglai aagadaml alidi lSuusi cascdl pocaiti lgai:

—Diuusi maidagitona isponl duñiagi —ascaiti.

<sup>17</sup> Dlmos lSuusi vui nhlava dai potatldai:

—¿Tliya alidi idl goonio ismaacldl oojisi Diuusi ñiooquidlra siaaco pocaiti?:

Lodai ismaacldl gajiaadlra viaa lbaabaquitadami sivi lgai lralgai ismaacldl vaamioma glaagai lvaquii vmltarl.

Asduu oojisi Diuusi ñiooquidlra. <sup>18</sup> Tomasioorl ismaacldl utuvagi lodlra moslalachi daivamu, dai islodai daama glsiagi lmai lgai mosluisamu —astatldai lSuusi.

<sup>19</sup> Lbaitlguucacamigadl lrapaaligadl judidíu lmadu lmamaatatluldiadami Diuusi smllicamigadl lrliditadai isaidl otoma bljiagi lSuusi, clga maatlcatadai lgai islglai vmltarl aagaitadai lSuusi lcuento cascdl, dlmos lmliditadai lgai loodami. <sup>20</sup> Dai amaasi ootoi sioorl soobidacagi vai lgai cl tuutiacaami glnvueeyi, dai gaagai isducatai aagagi lSuusi lmo istumaasi istumaasi vui caatlacagi ldudunucami vai poduucal tlgida lgai ldudunucami. <sup>21</sup> Cascdl tlcacai lgai dai potatldai:

—Mamaatatluldiadami, cl maatl aatml sai ismaacldl gaaagidi aapi dai gamamaatatluldi lrgaavoi. Dai maivuaaml alidi aapi oodamicldl silrglñviiidacami silrsoitutuigami mlra, mosgamamaatatluldi aapi istumaasi Diuusi lrlidi. <sup>22</sup> Glraagidañi, ¿clglaisi tsaana mlmlquiadagi lgl baitlclaacami romano cho sio? —astatldai.

<sup>23</sup> Dlmos lSuusi maatl tl islglai vuurumada aliditadai dai potatldai:

—¿Tuimlasi giñvuurumada alidi aapiml? <sup>24</sup> Giñtlgildavurai aapiml lmo tumiñsi. ¿Voorl moodl dai voorl tlatlaradl tumiñsilra daja? —astatldai lSuusi.

Tai lгаа aa noragi daidl itatldai:

—Lgl baitlclaacami moodl dai tlatlaragadlava —astatldai.

<sup>25</sup> Taidl lSuusi potatldai:

—Maacavurai lgl baitlclaacami istumaasi lrtuidadl dai maacavurai Diuusi istumaasi lrdiuusi tuidadl —astatldai lSuusi.

<sup>26</sup> Tai lgai maitistui issoimaasi ñiooquitudagi oodami vuitari baiyoma maitl lgai isducatai glntatlgituagi calcatai isducatai ñioocai lSuusi dai cascdl maiñioocacai vii.

<sup>27</sup> Dai gooquirla iji lmooco lsaduseo siaaco daacatadai lSuusi. Lsaduseo pocaiti sai maioidaga coidadl duaacaradl cascdl potatldai lgai lSuusi:

<sup>28</sup> —Mamaatatluldiadami, lMosesacaru oojisicami glrvii vai pocaiti sai ismuquiagi lmo cmlli dai viaagi gloofiiga maiquiaa maamatacai abaana, saidl lsuculidl lclli glaagai isvllnagi lviuudu dai maamatagi abaana lsilglidl vmltarl ismaacldl muu. <sup>29</sup> Dai lmo imidagai oidacatadai cuvaracami lmo silglml, mlrgadadl ooñigai dlmos muu maiquiaa maamatacai.

<sup>30</sup> Amaasi lgooquirdadl vllna lviuudu, dai muu mlra maiquiaa maamatacai. <sup>31</sup> Tai gooquirla lglmai vllna lgai vaa ooqui, dai muu mlra maiquiaa maamatacai, vl cuvaracami podui dai vllsi coi maimaamatacai tomali lmaadutai. <sup>32</sup> Dai amaasi muu looqui mlra.

<sup>33</sup> Dai duduaacacai coidadl saagidañdlra, ¿ismaacldl lrcunadlcamu looqui vllsi lrcuucunadlcatadai lgai di? —astatldai lsaduseo.

<sup>34</sup> Amaasi lSuusi aa noragi dai potatldai:

—Tami oidigi daama lclli dai ooqui cuucuntai dai ooñtai. <sup>35</sup> Dlmos lgai ismaacldl Diuusi maaquiagi oigaragai isiimiagi tvaagiamu caduduaacacai coidadl saagidañdlra mlca maitlcuucuntai tomali maitlmacai glnmaamara cuucuntaragai vmltarl, <sup>36</sup> mlca camaitlcooyi cascdl. Moscaduduaacacai lgai lran ducamica agai Diuusi tlatlaañicarudl lgai lrdiuusi maamaradl. <sup>37</sup> Moseesa mlra glrmamaatatluldi sai duduaacarli coidadl siaaco glaagai lali uusi ismaacldlra ml taí daidl luusi maiml ami glaagai mlra sai Diuusi lrvraañicarudl dai Isaacaru dai Jacocarudiuusigadl. <sup>38</sup> Dlmos Diuusi maitlrdiuusigadl lgai ismaacldl lDiaavora lmadu ajioorai coocai, baiyoma



lrDiuusigadl l'gai ismaacldl l'gai l'madu ajioopai  
—astltdai l'Suusi.

<sup>39</sup> Amaasi l'mamaatltuldiadami Diuusi s'licamigadl  
potltdai:

—Cl'ga aagai aapi mamaatltuldiadami —astltdai.

<sup>40</sup> Dai camaitlrl'nl'li isvaamioma t'cacagi.

<sup>41</sup> Taidl l'Suusi potltdai:

—zDucatai pocaiti aapiml saidl l'Cristo lrDavi  
maradl? <sup>42</sup> Vaidl l'Davi aduucal ooja Salmosi liivru-  
gadlrl:

l'tlaanldami potltdai gi'ftlaanldamiga:  
“Gl'maaquimu aanl l'mo s'licami ismaacldl  
vaamioma namlga.

<sup>43</sup> Dai ugitudamu aanl v'lsi ismaacldl gl'vuidlrl  
v'ltl”.

<sup>44</sup> zDl'mos ducatai istutuidi l'Cristo silrmaradlcagi  
l'Davi vai l'gi l'Davi gi'ftlaanldamiga aagai? —astltdai  
l'Suusi.

<sup>45</sup> V'lsi loodami calcatadai aidlsl l'Suusi potltdai  
gl'mamaatlr'damiga:

<sup>46</sup> —Cl'lgavnlr gl'ntl'gitoca aapiml. Maitavnlr l'ran  
duucal ivuaada gomamaatltuldiadami Diuusi s'lic-  
amigadl. Goovai oojoidi iscl'cl'gaducami yuucus-  
tadagi, dai i'plidif'na m'lcocoanadagi gl'nvaraanamu  
dai viaatuldadagi cacaayana, dai cl'cl'gaducldioma  
daraicari'rl oojoidi isdadarldagi judid'iu quiqiuu-  
paigadlrl, dai siaaco gacuaada goovai cl'cl'gaducldi-  
oma daraicari'rl oojoidi isdadarldagi l'rl. <sup>47</sup> Dai l'-  
sidi'na goovai l'rl l'viri'uudu baabaquidl dai t'nl'ri  
gamamadai'na sai n'lidif'na loodami. Goovai l'gai is-  
maacldl vaamioma soimaa taatatuldami Diuusi  
—astltdai l'Suusi gl'mamaatlr'damiga.

**21** Dai l'Suusi t'vl l'gl' quiuupaigadlrl judid'iu  
l'gl'nvi'pidacldl ismaacldl tueeyi tumi'nsi cajo-  
joof'irl ismaacldlrl gl'mpaidi tumi'nsi Diuusi aa  
dui'ndadl v'ltarl. <sup>2</sup> Dai t'vl l'rl l'mo viuudu soitigami  
ismaacldl ami cajoof'irl darai goo sintavu, <sup>3</sup> tai  
potl l'Suusi:

—S'licldl angl'naagidi sai idi viuudu soitigami  
vaamioma dai isv'lcatai. <sup>4</sup> V'lcatai gogaa darai is-  
maacldl cababaivitocli, dl'mos goooqui soitigami-  
catai modai v'lsi ismaacldl viaacatadai istuucldl  
oidacagi —astltdai l'Suusi loodami.

<sup>5</sup> Dai l'madutai aagai l'gl' quiuupaigadl judid'iu dai  
pocaiti sai alil sigia maasi l'quiuupai lojoodaicldl  
sigia maascamicldl dai aa l'mamaasicldl ismaacldl  
aa ami darai sai sigia maascana l'quiuupaigadl ju-  
did'iu. Tai amaasi l'Suusi potltdai:

<sup>6</sup> —Aimu sil'lcadl v'lsi idi m'lcmaacldl n'ldi  
aapiml v'lsi siaa gl'duuf'imu, dai mai'viimu tomali  
ojoodai goocua daama —astltdai l'Suusi.

<sup>7</sup> Tai l'gai t'cacai dai potltdai:

—Mamaatltuldiadami, z'v'lcadl l'rl'du'nia agai  
imaasi? zDucatai maatlm' aatlm' isimaasi casil'rl-  
du'nia agai? —astltdai l'gai l'Suusi.

<sup>8</sup> Taidl l'Suusi potltdai:

—Gl'ntl'gitovnlr n'lijada, dai maitavnlr gl'ndagito m'lc-  
gl'nvurui'rumadadagi, dadiava agai muidutai  
gi'ftl'ltlaaragacldl dai pocaitiadamu l'gai: “Aanl  
aanl l'Cristo”, dai “Casiat aayi istuigaco ugitia agai oidi-  
gi”. Dl'mos maitavnlr oidatucuda. <sup>9</sup> Dai m'lcil'lcadl ca-  
jio macagi muiyar'rl cocoodi, maitavnlr duduaadicuda  
gomaasi daivu'nia agai l'rl'ga, dl'mos maiqu'iaa aayi  
cugat'rl taslrl.

<sup>10</sup> Dai bodlrl a'riaaatagidimi vaamioma dai potltdai:

—l'mo dl'v'v'rl'rl oidacami cocoaadamu l'mai  
dl'v'v'rl'rl oidacami. <sup>11</sup> Dai alil cavami gigivucudamu  
l'mar'cl'rl gooidigi, dai oidacamu biuugigai dai  
coocodagai a'pacoga, dai t'lv'agil'rl duaadimudaca  
maascamu istumaasi dai naana maasi gl'gl'rducami  
maascamu l'rl.

<sup>12</sup> Dl'mos l'rl'ga gl'nsasaayu gl'nvuimu dai soimaasi  
gl'ntaatatuldami, dai vaama gl'ntuutusada agai l'gai  
l'tl'tlaanldami vuidlrl l'gai vaa ismaacldl gatlaanli  
quiquiuupaigadlrl judid'iu, dai gl'nmaamaisapada  
agai dai vaama gl'ntutusada agai l'rarai vuidlrl dai  
moomoyi vuidlrl gi'nv'avoitudaitai aapiml. <sup>13</sup> Amaasi  
tuigaco istutiaadamu aapiml isaagadagi l'gai vuitapi  
isvaavitudai aapiml istumaasi gamamaatltuldi aanl.

<sup>14</sup> Dai maibai vuaada l'quiasd'rl isducatai aa nor-  
agidagi l'gai ismaacldl gl'rl'rl gl'nsusuuligadagi.

<sup>15</sup> Aanl gl'nmaaquimu maatldagai dai f'iooqui isdu-  
catai gl'nsoif'na aapiml dai poduucal gl'nsasaayu mai'vi-  
aacamu isducatai gl'naa noragidagi tomali mait'nvui  
f'ioocadamu. <sup>16</sup> Dai asta gl'nd'ldl dai gl'nsusuuculi dai  
gl'nsiisil'gi dai gl'naadu'ni aagiada agai gl'nsasaayu  
m'lsiaaco daraaja aapiml. Dai gl'ncooditudamu  
aapiml l'madutai. <sup>17</sup> Dai v'lsi oidacami gl'ncl'-  
dadamu gi'nv'avoitudaitai aapiml, <sup>18</sup> dl'mos maisibl  
imimu tomali l'mo cuupai gl'nmooi'ndlrl. <sup>19</sup> Dl'mos  
aapiml a'riavaavitudadamu dai m'lcil'lcadl dl-  
gavu'niagi v'lsi gosoimaa taataragai gooqu'rl  
v'lcslrl oidacamu aapiml Diuusi l'madu.

<sup>20</sup> M'lcil'lcadl n'lijadagi iscasicoolimadi sandaarul  
Jerusaleenlrl, maatlcamu aapiml iscaotoma v'lsi  
s'iaa gl'duuf'imu. <sup>21</sup> Amaasi ismaacldl Judeel'rl daraa-  
jagi gl'aagai isvoopiagi gigiidiamu, dai sioorl  
Jerusaleenlrl daraajagi gl'aagai isv'v'aaquiagi abi-  
aadlrl, dai sioorl dl'jiaadana ajioopadagi maitlaagai  
is'rl'ramu iimiagi gl'nqu'iquiamu. <sup>22</sup> Amaasi l'gai istuiga-  
co soimaasi taatatulda agai Diuusi l'judid'iu ismaacldl  
vuidlrl v'ltlcagi Diuusi. Poduucal l'rl'du'nia agai is-  
maacldl oojisi Diuusi f'iooquidlrl. <sup>23</sup> Sil soimaa taata-

mu looqui ismaacldl amaasi noonoacagi silrl vi-aacagi aali siisildami alil oidacamu soimaa taataragai oidi daama, dai smllicldl soimaasi gmgvituldaragai idi oodami Jerusaleenlrl oidacami vltarl. <sup>24</sup> Lmoco coimu cocodilrl, dai aa sibladlrl oidacami maamais-apicami vuimu aa dai vuucaimu. Dai ismaacldl maitrl-judidú gatlaanlda agai Jerusaleenlrl asta silmscadl uucami Diuusi maquiagi oigaragai.

—  
<sup>25</sup> Dai amaasi oidacamu maasidaragai tasilrl dai masaadilrl dai sisiaavugilrl, dai tami oidigi daama vlsi oidacami maitltagadamu isducatai gntltagi-todagi alil duduaadicudamu lgal alil sigal caititai lglm suudagi. <sup>26</sup> Loodami susuiquitardamu duduaadicuitai dai ttagitaitai istumaasilrl istumaasi daivuñia agai oidigi daama, asta tlvaaigi gigivucudamu. <sup>27</sup> Dai amaasi gíftltagimu aapiml aanl ismaacldl viaa lmo smllicami iñsiboodlrl imldamu lmo icomai saagida guvucadagaicldl dai smllicldl dadadaquidatái. <sup>28</sup> Silmscadl casi lrlvuiidagi imaasi vlrai taí nlnlda moscamiaadlídaitai mlstuiagadl slmgacrlrl glnvuvaida agai —astltdai lSuusi.

<sup>29</sup> Dai aagidi lrlrl lmo ñiooqui cuentocldl dai potltdai:

—Nlidavurai goigosi silrl tomastuma lmai uusi.

<sup>30</sup> Mlsilmscadl nlijadagi iscaiiroidagi aagadl, aapiml camaatlcaana iscamiaadimi toifñdagai. <sup>31</sup> Dai podu-uquiavlr maatlca lrlrl mlsilmscadl nlijadagi gomaasi vlrai maatlca iscamiaadimi istuigaco gatlaanlda agai Diuusi tami oidi daama.

<sup>32</sup> Smllicldl anglnaagidi sai vlsi imaasi lrllduñia agai maiquiaa ugiltcai idi oodami. <sup>33</sup> Tlvaaigi lmadu oidigi ugitemu, dlmos ismaacldl aagai aanl goovai gia lrllduñia agai.

<sup>34</sup> Todian duucal aimu Diuusi lran duucal isduucal glvcuuprai lmo trampa dai vlsi oidi daama oidacami maatlmu imaasi, cascldl gntltagitovlr nlijada dai maigajiaadlrl vipiaada Diuusi mosgaylmdatái dai ttagitaitai istumaasi oidaga oidi daama. <sup>36</sup> Baigavlr lnduca aapiml tudu, dai tomastuigaco avlr gamamadada dai poduucal istuidimi aapiml iscmgacrlrl vu-vaaquiagi vlsi gomaasiaiñdlrl ismaacldl lrllduñia agai, dai poduucal istuidimu isgiñvuidlrl guuquivagi aapiml aanl ismaacldl viaa lmo smllicami —astltdai lSuusi loodami.

<sup>37</sup> lSuusi gamamaatluldiña taslrl lglm quiuupaigadlrl judidú dai tucarl aimlraifña dai giidiana cocoslñia siaaco Oliivosi tlgidu. <sup>38</sup> Dai vlsi loodami lqui quiamoco lglm quiuupaigadlrl judidú daivlñia calca aliditai istumaasi aagidiña lSuusi.

22 Aidl camiaadimitadai lviaa duudagai istuigaco ttagitoiña ljudidú aidlsl Diuusi slmgacrlrl vuvaitu Ejiipituaifñdlrl. lviaa duudagai pascua tlgidu. <sup>2</sup> Vaidl lrapaaligadl ljudidú baitlguucacamigadl ll-

madu lmamaatluldiadami Diuusi smllicamigadl gaa-gaitadai isducatai muaagi lSuusi, dlmos alil mlblditadai lgal loodami.

<sup>3</sup> Tai amaasi lDiaavora vaa lUudasilrl, mlsmacldl Iscaliote aagaiña lrlrl, lgal lrlmoco lbaivustaama dan gooca ismaacldl lrlSuusi ojootosadl. <sup>4</sup> Daidl lUudasi nlidamu lrapaaligadl ljudidú baitlguucacamigadl lmadu sandaaru lglm quiuupaigadlrl judidú dai lglm quiuupilrl sandaaru dai lmadu gaaataga dai aagidi isducatai istuuiditadai lgal istlmgidagi lSuusi. <sup>5</sup> Tai lgal alil baiglnlml dai aagidi lgal lUudasi sai maquia agai tumiñsi, <sup>6</sup> taidl lUudasi bai aa dai glaa-gacai gaa isducatai gatlmgidagi lSuusi silmscadl maitl-irucagi aa oodami.

—  
<sup>7</sup> Tai amaasi aayi lviaa duudagai istuigaco ttagitoiña ljudidú aidlsl Diuusi slmgacrlrl vuvaitu Ejiipituaifñdlrl dai aidl coodaiña ljudidú cañiuru dai dadasdiña Diuusi. <sup>8</sup> Taidl lSuusi ootoi lPiiduru lmadu lVuaana, dai potltdai:

—Iimivurai dai bai duuñi cuaadagai idi siaa duudagai vltarl —astltdai lSuusi.

<sup>9</sup> Tai lgal tlcacai dai potltdai:

—¿Vaaco ipldi aapi tlbai duñiagi? —astltdai.

<sup>10</sup> Taidl lSuusi aa noragi dai potltdai:

—Mlsiuu duucu ajiaigi lquiiquilrl, tlgimu aapiml lmo slml ismaacldl vaigltica agai lmo aayi suudagi vlrai oida siaaco vaquia lgal. <sup>11</sup> Dai tlcacavurai lquiil-cami saaco slmca ltuucavi siaaco gaugia iñagai aanl idi siaa duudaglrl lmadu aapiml. <sup>12</sup> Silgai gntltagi-damu lmo tuucavi glducami goocua daama vaaquilrl tlcaviacoga cabai duñisicami vlrai ami bai duuñi cuaadagai —astltdai lSuusi.

<sup>13</sup> Tai lgal iji dai tl vlsialcatal isducatai aagidi lSuusi, dai bai dui lcuaadagai siaa duudagai vltarl.

<sup>14</sup> Dai caalcai ugidagai, taidl lSuusi meesa vuidlrl daiva lmadu glojootosa. <sup>15</sup> Taidl lSuusi potltdai glojootosa:

—Gla iplditadai aanl isglnlmlmadu gaugiagi idi siaa duudaglrl maiquiaa muucucal. <sup>16</sup> Aanl anglnaagidi ansai sivi gaugia iñagai idi siaa duudaglrl cuaadagai dai camaitacuaada iñagai idi siaa duudaglrl cuaadagai asta silmscadl idui Diuusi vlsi istumaasi iduñia agai dai slmgacrlrl vuvaidagi oidi daama oidacami diviacai lgal dai gatlaanlda tami oidigi daama.

<sup>17</sup> Amaasi bli lmo tucayu uvasi varaagadl dai gamamagi dai gooquilrl maa glmamaatlrdamiga daidl itltdai:

—Vlscatai avlr ii idi tucayuaiñdlrl. <sup>18</sup> Smllicldl anglnaagidi ansai camaitaylmda iñagai uvasi varaagadl asta silmscadl aiyagi istuigaco diviagi Diuusi dai nlidagi oodami ismaacldl lrglmlga ivuaadami dai ismaacldl lrgmaicmlga ivuaadami —astltdai lSuusi.

<sup>19</sup> Dai gooquilrl bli lraana dai gamamagi dai gooquilrl saasarai dai maa glmamaatlrdamiga, daidl itltdai:

—Idiav lrlan ducami giñtuucuga mlsmaacsdla gatlgida agai mlsai muaana mlsai aariml clmgacslr vuvacslna. Poduucuiavlr ivuaada daidl giñtltgigoda —astltldai lSuusi.

<sup>20</sup> Dai cauugitocai lSuusi bli ltucayu dai potltldai glmamaatlrdamiga:

—Idi uuvasi varaagadl ismaacsdla idi tucayuana daja lran ducami giñllra ismaacsdla aastia agai mlsai aariml clmgacslr vuvacslna. Iñsilmscadl muquiaagi vai aastia giñllra aidl abiaadlrl glaagadamu goñiooqui utudui ismaacsdla Diuusi ootosda agai loodami.

<sup>21</sup> Dłmos sivi gosllli ismaacsdla giñtltgida agai ldudunucami tami meesa daama caatl novidl giñlran duucal. <sup>22</sup> Aanl ismaacsdla viaa lmo slllicami cabllcaiti govo ismaacsdla glaa lqui abiaadlrl dlmos sil soimaa taatamu lclli ismaacsdla giñtltgida agai —astltldai lSuusi.

<sup>23</sup> Amaasi lmamaatlrdamigadl aipaco glntlcacaimi soorl lgai dai gatlgida agai.

<sup>24</sup> Amaasi lmamaatlrdami lgi glnvurui ñiñio aagaitai sai ismaacsdla vaamioma lrtlaanldamica agai silmscadl iimiagi siaaco gatlaanli Diuusi. <sup>25</sup> Dłmos lSuusi potltldai:

—Ismaacsdla maitlrljudidıu saagida lbaitlcslaacamicadl glrlpıooñiga duucal nlıdiña loodami, dai lgai aadlrl lrlıdi mlscmlga tuutiacami duucal nlijadagi.

<sup>26</sup> Dłmos aariml maitlaagai mlspoduucal ivuaadagi, baiyoma ismaacsdla lrbaitlcslaacamicagi glaagai isvaamioma glıli glvuaadagi dai pıooñi duucal.

<sup>27</sup> ¿Maacsdla lrvaaamioma tlaanldami ismaacsdla meesa vuidlrl daja ismaacsdla gabiaajai sio? ¿Maitasi lrvaaavoio sai ismaacsdla meesa vuidlrl daja? Dłmos aanl glnsaagida daja lmo pıooñi duucal.

<sup>28</sup> Aariml vlscslr giñllmadu daraajana aidlsi soimaa taatamaiña aanl. <sup>29</sup> Cascdl aanl glnmaaquia iñagai lmo slllicami poduucal isduucal giñoooca giñmaa aanl. <sup>30</sup> Dai aariml giñllmadu gacuaadamu mlca siaaco gatlaanlda iñagai aanl dai giñsoiña tlaanldamu aariml Diuusi maamaradl —astltldai lSuusi glmamaatlrdamiga.

<sup>31</sup> Amaasi potli lrl lSuusi:

—Simuñi, Simuñi, lDiaavora taı oigaragai Diuusi isglđuiñdagi mui naana maasi soimaascami mlsai camaitiñvaavoitudaıña. <sup>32</sup> Dłmos aanl daanli Diuusi aariml glnvlrtarl vai maıvllsi ugılna glnvaavoidaraga, dai silmscadl lrtamu clga giñvaavoituda aari pai soiña glaaduñi vai vaamioma clga giñvaavoitudana —astltldai.

<sup>33</sup> Taidl lSimuñi aa noragi daidl itltldai:

—Mamaatluldiadami, baigan giñduu isglđoidagi maisacaruamu dai asta muquiaagi glıllmadu —astltldai Simuñi.

<sup>34</sup> Taidl lSuusi potltldai:

—Piiduru, slllicsdla anglaagidi sai sivi maiquiaa cuujuicai tacucu plaaari vaicojo potliya agai plasai maitiñmaatl —astltldai lSuusi.

<sup>35</sup> Taidl lSuusi potltldai:

—Aidlsidl glnootoi aanl maimoraraaliacami dai tomali tumiñsi daraasacaruami, dai tomali aa sususacaicsdla žisbai vlmgacatadai aariml istumaasi? —astltldai lSuusi glmamaatlrdamiga.

Tai lgai aa noragi dai potltldai:

—Tomali lmo istumaasi —astltldai.

<sup>36</sup> Tai amaasi lSuusi potltldai:

—Sivi anglnaagidi sai soorl viaacagi moraali glaagai isbl aimlrdagi, dai tumiñsi darasacaruı lrl, dai soorl maıviaacagi maastai vai gagarana lmoco glvaasaraga dai savldana. <sup>37</sup> Aanl anglnaagidi sai glaagai silrlđuñiagi isducatai ooja Isaiıcaru Diuusi ñıooquıdrlrl siaaco icaiti: “Soi duucal mnlıjada agai tomastuma soimaasi iducami duucal”. Istumaasi oojisi giñaağaitai glaagai silrlđuñiagi —astltldai lSuusi glmamaatlrdamiga.

<sup>38</sup> Tai lgai potltldai:

—Mamaatluldiadami, tami vllt gooca mamaastai —astltldai.

Tai lgai aa noragi dai potltldai:

—Cascdl —astltldai.

<sup>39</sup> Amaasi lSuusi vuusai dai ii Oliivosi giidiamu poduucal isduucal ivuaadana lgai taidl lmamaatlrdamicadl of. <sup>40</sup> Amaasi alcai ami giıdılrl, taidl lSuusi potltldai glmamaatlrdamiga:

—Daanldavurai aariml Diuusi vai lgai maidagitona lDiaavora issoimaasi glnduiñtuldagi —astltldai.

<sup>41</sup> Taidl lSuusi lıovai ii maisi mlccasi lran ll mlcası silsi vuurpai lmoco lmo odai, dai gltootonacsdl clquiva dai gamamada agai. <sup>42</sup> Dai aduucal gamamagi:

—Giñoooca isbaıgacamudai ismaısoimaa taata aanl poduucal isducatai lrlđuñi agai dlmos vaidl lrlđuuna rlđducatai aari lrlııadagi. Dai maisıu istumaasi aanl lrlııadagi —asduucal gamamagi lSuusi.

<sup>43</sup> Tai amaasi vuitari glmaasıtu lmo Diuusi tlaañıcarudl tıvaagıııñdrl dai vaamioma maquia agai guvucadagai. <sup>44</sup> Dai alıı soimaa taatacatai vaamioma daanli Diuusi dai vaajurdadl lran duucal ootai lrlıı dai dlvlrlıı glııı.

<sup>45</sup> Dai aidlsi canaato mamagi lgai clquiva dai ii siaaco daraajataııı lmamaatlrdamicadl dai coocoslcamı tll, gamaitl soıllııragai cascdl. <sup>46</sup> Daidl lSuusi potltldai:

—¿Tuıııııı coocosl? Vaapaıgıııııııı, dai daanlda Diuusi vai lgai maidagitona lDiaavora issoimaasi glnduiñtuldagi —astltldai.

47 Dai quiaa ñiooquiditadai λSuusi, tai ami aayi mui oodami. Dai ismaacɔɔlɔ Uudasi tɔlgiducataɔdai λbaivus-taama dan gooca mamaatɔrdamiaiñɔɔlɔ, λgai baitɔqui imɔitadai loodami, dai miaadɔlɔ ɔɔquiva dai usupiga agai λSuusi. 48 Amaasi λSuusi potɔtɔɔdai:

—Uudasi, λmo ɔusupigaicɔɔlɔ pɔsgifɔtɔlgida agai aapi aana ismaacɔɔlɔ viaa λmo sɔllicami? —astɔtɔɔdai.

49 Tai λgai ismaacɔɔlɔ λmadu daraajatadai λSuusi dai nɔiditai istumaasi iduñia agaitadai λgai tɔcaca λSuusi dai potɔtɔɔdai:

—Mamaatɔtuldiamami, ɔvuidɔlɔ tɔssuuligɔna ma-maastaicɔɔlɔ? —astɔtɔɔdai.

50 Dai λmaadutai λgai iquitɔ sɔllisia padɔlɔ naacadɔ λpɔiooñigadɔ λbaitɔɔlaacamiɔdɔ pɔpaaligadɔ λjudidíu. 51 Dɔmos λSuusi potɔtɔɔdai:

—Dagitovurai casia ɔmɔgadɔ —astɔtɔɔdai.

Taidɔ λSuusi mostaata λpɔiooñi naacadɔ tai dueeyi.

52 Dai amaasi λSuusi potɔtɔɔdai λbaitɔguucacamiɔdɔ pɔpaaligadɔ λjudidíu, λmadu λgɔlɔ quiuupɔlɔlɔ sandaaru, λmadu λsonɔlɔ guucacami judidíu λgai ismaacɔɔlɔ dada dai bɔmɔquia agai:

—¿Ducatai dada aapimɔ mamaastaicɔɔlɔ dai uucicɔɔlɔ ducami iñsaanɔlɔ λmo λsivogamicagi? 53 Aidɔsi gɔllɔmadu daacataɔdai aana vɔms tasai λgɔlɔ quiuupɔlɔlɔlɔ judidíu tomali maitiñtaata aapimɔ, dɔmos sivi casigɔlɔñajɔga aapimɔ tucagi λrDiaavora aa duifɔdadɔ vɔlɔtarɔ casɔɔlɔ —astɔtɔɔdai λSuusi.

54 Tai amaasi λgai maisapicami bɔi λSuusi, dai bɔlɔcaci λbaitɔɔlaacamiɔdɔ pɔpaali quiidiamu, vaidɔ λPiiduru mosmɔlɔcasɔɔlɔ oidi. 55 Tai aa ami tuisiqui λraana ganai, dai taicovai daraiva, taidɔ λPiiduru saagida dai-va λpɔlɔ. 56 Tai amaasi λmo cusñiuru tɔlgacai istaicovai daacataɔdai λgai, gɔlɔgito nɔnɔlidi daidɔ itɔtɔɔdai:

—Idi ɔllɔi λpɔlɔ λmadu aimɔlɔraifɔna gomaisapicɔɔlɔ —astɔtɔɔdai λcusñiuru.

57 Dɔmos λPiiduru λsto, daidɔ itɔtɔɔdai:

—Maitanmaatɔ aana gɔɔllɔi di —astɔtɔɔdai λPiiduru.

58 Tai gooquiɔlɔgɔna, λmai ɔllɔi tɔl daidɔ itɔtɔɔdai:

—Aapɔlɔlɔ λgɔlɔmoco gomaisapicɔɔlɔ aduifɔɔlɔ λpɔlɔ —astɔtɔɔdai.

Dɔmos λPiiduru itɔtɔɔdai:

—Cho, maitanmaatɔ aana gɔɔllɔi di —astɔtɔɔdai.

59 Tai bo laascɔɔlɔ λmai itɔlɔi:

—Sɔllicɔɔlɔ idi ɔllɔi λmadu aimɔlɔraifɔna gomaisapicɔɔlɔ λpɔlɔ daidɔ λrGalileelɔlɔ oidacami λpɔlɔ —astɔtɔɔdai λɔllɔi.

60 Taidɔ λPiiduru itɔlɔi:

—Cho, aana tomali maimaatɔ mɔsiooɔlɔ aagai aapimɔ —astɔtɔɔdai λPiiduru.

Dai quiaa ñioocaitadai λgai tai cuujui tacucu. 61 Taidɔ λSuusi vui nɔnɔlaava λPiiduru, taidɔ λPiiduru tɔgito istumaasi aagidi λmamaatɔtuldiamami, sai maiquiaa cuujucaci tacucu λgai vaicojo λstua agaitadai ismaata

λSuusi. 62 Taidɔ λPiiduru vuusai abiaadɔlɔlɔ dai soigɔlɔ-dacai sosua.

63 Daidɔ λɔɔɔllɔi ismaacɔɔlɔ nuucadacataɔdai λSuusi pɔrunai dai saasarai tuucugadɔ. 64 Dai iifɔna vuupuidɔlɔ dai vuivasana gɔlɔvai, daidɔ itɔtɔɔdai:

—¿Maatɔñi tooɔlɔ gɔlɔlɔlɔ? —astɔtɔɔdai.

65 Dai aagidi mui naana maasi ñiooqui sigalɔnascami.

66 Dai aidɔsi casi λrtasɔlɔcatadai, gɔllɔmpagi λjudidíu sonɔlɔ guucacamiɔdɔ, λmadu λbaitɔguucacamiɔdɔ λpɔpaaligadɔ λjudidíu, λmadu λmamaatɔtuldiamami Diuusi sɔllicamiɔdɔ, mɔlɔtai vaan ɔlɔi λSuusi dudunucami vuidɔlɔ mɔlɔtai ami tɔcaca, daidɔ itɔtɔɔdai:

67 —¿Gɔlɔraagidañi pɔvai pɔscaiti aapi pɔsaidɔ λrλCristo ismaacɔɔlɔ Diuusi λcovai vuusaitu pɔsai ɔllɔgacɔlɔ gɔlɔvuvaidana? —astɔtɔɔdai.

Tai λgai aa noragi daidɔ itɔtɔɔdai:

—Isɔpɔntɔlɔda aana sai λjɔlɔ, siaadɔlɔ gɔiñvaavoitudana aapimɔ. 68 Dai isgɔntɔcaca aana λmo istumaasi siaadɔlɔ gɔiñaa noragidana aapimɔ tomali maitiñdagituan taada aapimɔ. 69 Dai aana ismaacɔɔlɔ viaa λmo sɔllicami caotoma imimu Diuusi λmadu dai λmadu gatɔaanɔlɔ iñagai, ismaacɔɔlɔ vaamioma viaa guvucadagai istomali λmo λmai —astɔtɔɔdai λSuusi.

70 Tai amaasi vɔmscatai tɔcaca λSuusi daidɔ itɔtɔɔdai:

—¿Aidɔlɔ gia aapi λrDiuusi maradɔlɔ? —astɔtɔɔdai.

Taidɔ λSuusi aa noragi daidɔ itɔtɔɔdai:

—λjɔlɔ Diuusi maradɔlɔna poduucai mɔsduucaci aagai aapimɔ —astɔtɔɔdai.

71 Tai λgai itɔlɔi:

—¿Tuisidɔlɔ nɔnɔlɔracana aatɔlɔmɔ vaamioma nɔlijadami casalɔcatai ismɔgi gɔlɔñicɔɔlɔ gɔlɔraagidi goovai? —ascaiti λbaitɔguucacami.

**23** Amaasi vɔmscatai λbaitɔguucacami bɔlɔcaci λSuusi dai Pilaato vuidɔlɔlɔ ɔlɔi. 2 Dai ami gɔlɔpɔlɔlɔ vuupaimi daidɔ icaiti:

—Tɔlɔ aatɔlɔmɔlɔ idi ɔllɔi vai sɔsioquitudai gɔlɔraaduñi daidɔ icaiti sai maitɔlaagai tɔsaa namɔlɔquiadagi λgɔlɔ baitɔɔlaacami romano, daidɔ icaiti λpɔlɔlɔ sai sɔllicɔɔlɔ λrλCristo goovai ismaacɔɔlɔ λrraí λpɔlɔlɔ —astɔtɔɔdai.

3 Amaasi λPilaato tɔcaca daidɔ itɔtɔɔdai:

—¿Aapɔlɔlɔ λrλjudidíu raígadɔlɔ? —astɔtɔɔdai.

Taidɔ λSuusi aa noragi daidɔ itɔtɔɔdai:

—λjɔlɔ poduuquiava pɔsducatai aagai aapi —astɔtɔɔdai.

4 Amaasi λPilaato itɔtɔɔdai λbaitɔguucacamiɔdɔ pɔpaali λmadu loodami:

—Maitantɔlɔgai tomali λmo istumaasi soimaascami idi ɔllɔlɔlɔlɔ —astɔtɔɔdai.

5 Dɔmos loodami vaamioma gɔlɔlɔlɔlɔ aagidi daidɔ itɔtɔɔdai:

—Goovai sisioquitudai vllsi Judeelra oidacami gl-mamaatatludaragascldl, Galileeaiñdlra abiaadlra glaaga goovai dai asta tami —astltdai.

6 Dai aidlasi cal lPilaato imaasi gatlcacai sabaigl lr-Galileelra oidacami lclli. 7 Dai aidlmsi aagidi sai ljl, tai lgai ootosi lEroodlasi ismaacldl lrtlaanldami-catadai Galileelra dlmos aidl Jerusaleenlra daa-catadai lgai. 8 Taidl lEroodlasi alil baiglml ltlgacai lSuusi lqumioma abiaadlra nvida llditadai lgai ca-jioomacatadai lgai dai nvida lldiña isivuaada lgai lmo istumaasi glglrducami. 9 Daidl lEroodlasi naana maasi tlacacai, dlmos lSuusi maiaa noragi tomali lmo istumaasi. 10 Dai ami daraajatadai lrrl lbaitlguucacamigadl lrapaaligadl ljudidlu lmmadu lmmamaatluldiadami Diuusi sllicamigadl, lgai alil goguama glrlrl vuupei. 11 Amaasi lEroodlasi lmmadu lsaandaarugadl soi duucal nvidi lSuusi, dai mosparunda lldi lgai dai clga dadapacami aadi yuucusi lmo raf duucal. Amaasi lEroodlasi ootosi lramu lPilaato. 12 Dai aidl taslra glnaaduñta lPilaato lmmadu lEroodlasi lqumioma lrglmsasaayumlcatadai lgai.

13 Amaasi lPilaato lmpagi lbaitlguucacamigadl rapaali lmmadu lrtlaanldami lmmadu loodami, 14 daidl itltdai:

—Aariml mltaifvuaari idi clli pocaititai sai goovai sisioquitudai oodami, nai aanl catlcacai aariml glnvuitari dai canlidi aariml ifnsmaitlglai istumaasicldl glrlrl caatlacagi goovai tomali lmo istumaasicldl mlstuuclldl glrlrl vuupei aariml. 15 Tomali lEroodlasi baiyoma lramu glrootosi lgai canlidi aariml ismaitlristuma ducami goovai tomali maiviaa aatlml istuisidl muaagi. 16 Mossoimaa taatatuldamu aanl dai gooquirlra dagitomu —astltdai lPilaato.

17 Pilaato aidl siaa duudaglra viaacatadai isdagitoldagi loodami lmaadutai lmaamaaisaricldl roduccai ivuaadana lgai vllsi uumigi cascldl. 18 Tai vllsi loodami lmpari ijiña dai pocaiti:

—Vaidacaivurai goovai dai muaa dai dagito Baraanási —ascaiti loodami.

19 Baraanási lmpagi oodami dai cocotuli lbaitlguucacami lmmadu daidl lrgamuaacamicatadai lrrl mai cascldl maisacatadai. 20 Vaidl Pilaato dagitua llditadai lSuusi, dai aagidi loodami lramu. 21 Dlmos lgai vaamioma ijiña daidl icaiti:

—Siisañi curusiaba. Siisañi curusiaba —ascaiti loodami.

22 Dai amaasi cavaiclra itltdai lPilaato:

—¿Tuma soimaasi iducami goovio? Aanl maitlglai istuisi muaagi, soimaa taatatuldamu aanl dai dagitomu —astltdai lPilaato.

23 Dlmos loodami vaamioma glglr ñooquimi daidl icaiti mlsai curusiaba siisana, dai mosl glglr ñooquimi lgai mlsai siisana curusiaba mltaí roduu-

cai idui isducatai aagai lgai. 24 Taidl lPilaato iprlil isiduñiagi mlsducatai aagidi, 25 dai dagito lclli ismaacldl loodami iprlil, lgai ismaacldl maisaricacatadai gamuaacamicatai dai cocotuldacai loodami. Taidl lPilaato tlgil lSuusi loodami saidl iduuna lgaicldl istumaasi iprliladagi.

26 Dai aidlasi vaidaticatadai lgai lSuusi dai curusiaba siisa agai, dai caayana aayi lmo clli Sireñilra oidacami ismaacldl dljaiñdlra imlitadai Simuñi tlgiducami, mltaí bli dai tljai sai gooquirlra imliña lSuusi dai blclcatiana lcurusi.

27 Dai oiditadai mui oodami dai mui ooqui lrrl oiditadai dai glglra suaañimi dai iifnaquimi soiglnditadai nlditai lSuusi. 28 Dlmos lSuusi vui nlnlaava daidl itltdai:

—Ooqui Jerusaleenlra oidacami maitavlr suaanlda soimaa taatatai aanl baiyomavlr suaanlda mslmscadl soimaa taatacagi aariml lmmadu glnmaamara giñvaavoitudaitai. 29 Aimu istuigaco alil soimaasi gltaatamu dai ronlcaitiada agai: “Sil baiglndilidi looqui ismaacldl maitistutuidi ismaamatadagi dai lgai ismaacldl tomali lmo imidagai maimaamatai”. 30 Dai amaasi loodami iprliladamu isdaama suuligiagi lgigildi dai sai iifana. 31 Canlidi aariml sil soimaasi giñtaatamituldil gooodami maitlristuma ducamicatai aanl, dlmos nldamu aariml sil soimaa taatamu goovai ismaacldl lrsoimaasi iducami —astltdai lSuusi loodami.

32 Dai vaidaticatadai lrrl gooca lmsivogami dai lmmadu coodia agai lSuusi. 33 Dai amaasi alcai mlca siaaco Calavera tlgidu ami curusiaba siisa lSuusi, lmmadu lnlgoocai glrlrl vlltlcamil. Amoco lmo curusiaba slmlsia padlra lSuusi dai lglmai lmai curusiaba oogisia padlra. 34 Dai aidlmsi curusiaba siisapaitadai lSuusi tai lgai itli:

—Giñoooca oigldañi idi oodami maitamaatl goovai istuma vueeyi —astltdai lSuusi.

Daidl lsandaaru tlacavi dadaitudai tumiñsi dai nvida agai sooriatai glntaacoida agai lSuusi yuucsdl.

35 Vaidl loodami nlditadai ami daraajatai, dai asta lrtlaanldami parunaitadai lSuusi daidl icaiti:

—Clgacrlra vuvaitu goovai aa dai sivi ztuisidl maicmlgacrlra glvuusaida lldi goovai lgi? Issmllicldl lraCristo goovai di daidl lrdiuusi lcovai vuusaidadl —ascaiti lrtlaanldami.

36 Daidl lsandaaru lrrl parunai dai miaadlra gugucal dai iituda agaitadai valienti maisi clgaducami 37 daidl itltdai lrrl:

—Plsaari lrraígladl judidlu di clgacrlra iglvuusaida aari lgi —astltdai lsandaaru.

38 Dai moodl daanioma oojisicatadai gilieegocldl dai latiñicldl dai evreocldl, siaacoga icaiti: “Idiavlra raígladl judidlu”, ascaiti loojai.

39 Amaadutai lglrlrl vlltlclldl ismaacldl ami saigilcatadai parunai lgai cascldl itltdai:

—Plsaari lrCristo cʌlgacrla iglvuusaida aapi lgi dai cʌlgacrla gʌrvuvaida aatmla lra —astʌtdai.

<sup>40</sup> Dʌmos lglmai bagaimi gladuñi daidl itʌtdai:

—¿Maitarʌs lʌblidi Diuusi? Aapi lra soimaasi taataca lran duuca goovai. <sup>41</sup> Dʌmos aatmla gia viaa istucʌda soimaasi taatacagi, soimaasi idui aatmla casʌda. Dʌmos idi cʌli maitidui tomali lmo soimaasi —astʌtdai.

<sup>42</sup> Dai amaasi itʌtdai lgai lSuusi:

—Pʌsilʌscadl aiyagi pʌsiaaco gatlaanʌda agai pai giñtʌgito —astʌtdai.

<sup>43</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itʌtdai:

—Sʌlicʌda anglaagidi pʌsai sivi giñlʌmadu daaca agai tʌvaagirla —astʌtdai lSuusi.

<sup>44</sup> Aidʌsi casi lrdan duucucata dai vʌsi oidigi tucapi vii uruno taadaco uucami. <sup>45</sup> Tasai mostucapi vii, taidl lgl icuusi vaamioma covoocami silmo sueeyi ismaacʌda lgl qiuuuraigadrla judidú saglcatadai lran sʌli sarai sʌliacoga tʌcavidrla abiaadrla.

<sup>46</sup> Amaasi lSuusi gʌgʌrla iñña daidl itʌi:

—Giñooca gʌviituldagena giñibʌdaga —astʌtdai. Dai mospotʌi lgai dai muu.

<sup>47</sup> Dai aidʌsidl lʌsandaaru tʌaanʌdamigadl ismaacʌda lrromano nʌiditai istumaasi lrduitadai, siaa duutuli Diuusi daidl icaiti:

—Sʌlicʌda lrvaaanoi isidi cʌli maitlʌsoimaasi iducamicatadai —ascaiti.

<sup>48</sup> Dai vʌsi loodami ismaacʌda ami daraajatadai dai nʌidi istumaasi lrdui, iji abiaadrla dai gʌvimi gʌnmoomo. <sup>49</sup> Dʌmos vʌscatai ismaacʌda maatlcatadai lSuusi mʌlcasʌrla guucacatai nʌidi imaasi lʌmadu looqui ismaacʌda oiditadai Galileeaiñdrla abiaadrla.

<sup>50</sup> Dai oidacata dai lmo cʌli cʌl tuigacami dai maitlʌsoimaasi ivuaadami, Osee tʌlgiducami, Arimateelra oidacami Judeea dʌnʌgʌrla. Dai lgai lglmo tʌaanʌdami ismaacʌda tʌcaaiña mʌsmaacʌda vaan tutusaiña.

<sup>51</sup> Lgai nʌnʌracatadai istuigaco gatlaanʌda agai Diuusi, casʌda maibai aagaitadai lgai isducatai idui lgaabaitʌguucacami. <sup>52</sup> Dai amaasi lgai nʌidamu lPilaato dai taí lSuusi tuucugadl. <sup>53</sup> Dai tʌvaañdaca curusi-aiñdrla lmo icuusi tuaacami lra biisa dai lmo tʌjoovai tʌ mʌsiaaco tomali lmaadutai maiquiaa yaasa lmai muuquiadl. <sup>54</sup> Aidl lʌtasaicatadai istuigaco bai vuaadana lgai vʌsi dai siaadiqui lribʌstaragaicatadai istuigaco maitistuma vuaadana lgai.

<sup>55</sup> Daidl looqui ismaacʌda oiditadai lSuusi Galileeaiñdrla abiaadrla iji dai nʌnʌidi lʌlʌjoi dai gʌntʌgito nʌnʌidi mʌsducatai tʌ lmuuquiadl. <sup>56</sup> Dai aidʌsi quiiyana dada lgai bai dui asaiti sigian uuvadami dai siaadiqui ibʌstaragrla gʌniibʌsi poduuca isducatai gʌnviidacata dai lgai.

**24** Dai siaadiqui tuucamidrla tasrla lʌcaldilra, looqui lqui quiaamoco iji siaaco caatlcatadai lSuusi tuucugadl dai vuucaticatadai lʌsigian uuvaicʌda ismaacʌda bai duitadai lgai dai tʌida agaitadai lmuuquiadl dai aa ooqui lra oiditadai. <sup>2</sup> Dai aidʌsi aayi lgai gʌntʌgito tʌ isʌodai ismaacʌda lʌda cuupicatadai lʌlʌjoi iscamaianaasi daacata dai, <sup>3</sup> tai lgai vaarpa dʌmos maitl lgai lSuusi tuucugadl. <sup>4</sup> Dai lgai aliduduaadimucata dai tomali maimaatcatadai istuma duñiagi, dai tʌ gooca cʌcʌli vai sonuana guucacata dai dadadacli yuucusidl. <sup>5</sup> Daidl looqui cuicʌsacata dai duduaadimucai taidl lʌcʌcʌli itʌtdai:

—¿Tuimʌsi gaagai coidadl saagida lgai ismaacʌda duaaca? <sup>6</sup> Maita tami daja lgai duaacata. Gʌntʌgivotuurai isducatai gʌnaagidi lgai aidʌmʌsi quiaa Galileelra daraajatadai. <sup>7</sup> Aidʌsi pʌnʌtʌtdai lgai sai lgai ismaacʌda viaa lmo sʌlicami gʌaagaitadai mʌstʌlgidagi soimaasi ivuaadami, dai sai bo vaica tasaicʌda duaaca agaitadai —astʌtdai lʌcʌcʌli.

<sup>8</sup> Tai lgai gʌntʌgito lñiooqui ismaacʌda aagidi lSuusi. <sup>9</sup> Dai iimʌcai abiaadrla looqui iji dai mʌl aagidi vʌsi imaasi lbaivustaama dan lmooco lSuusi ojootosadl lʌmadu vʌscatai lga. <sup>10</sup> Looqui ismaacʌda aagidi lojootosicami lʌMaría Madaliña, lʌmadu Vuañiita, lʌmadu María Jacovo dʌddl, dai aa ooqui. <sup>11</sup> Dʌmos lojootosicami mosvuiirugami duuca cal lñiooqui ismaacʌda aagidi looqui dai maivaavoitu.

<sup>12</sup> Dʌmos lPiiduru mʌraitai vuusai dai mʌl nʌnʌidi siaaco caatlcatadai lSuusi, dai alcai tuucavi nʌnʌaava dai tʌ licuusi tuaacʌda ismaacʌdrla biisapicatadai lmuuquiadl vai mosgajiaadrla daacata dai, tai lgai lramu aa gʌi dai duaadimutugaitai lgaicʌda ismaacʌda lrduitadai.

<sup>13</sup> Dai lgai vaa tasrla goocatai lSuusi mamaatlrdamigadl Emausamaco iimʌitadai, Emausa maisi mʌlcoraga Jerusaleenaiñdrla parʌ goo oora imidagai.

<sup>14</sup> Dai iimʌitai aatagaimi dai aagaimi lgai vʌsi istumaasi daivusai Jerusaleenlra. <sup>15</sup> Dai aidʌsi aipaco gʌnaatagidimi lgai, tai lgi lSuusi miaadrla cʌquiva dai oí. <sup>16</sup> Daidl lʌcʌcʌli nʌiditadai dʌmos Diuusi maimaa oigaragai ismatiagi sioorʌ lgai. <sup>17</sup> Taidl lSuusi tʌcaai daidl itʌtdai:

—¿Tumaasi aatagaimi aapimʌ iimʌitai? ¿Tuimʌsi soigʌnʌlidi? —astʌtdai lSuusi.

<sup>18</sup> Tai lmaadutai lʌcʌcʌli ismaacʌda Cleofasi tʌlgidu aa noragi daidl itʌtdai:

—Vʌsi oidacami maatl istumaasi lrdui Jerusaleenlra, ¿mosʌca aapirʌs maimaí, ami gluuliñacatai lra? —astʌtdai.

<sup>19</sup> Amaasi lSuusi itʌtdai:

—¿Tumaasi lrduido? —astʌtdai.

Tai lgai itʌtdai:

—Lgai ismaacldl lrldui lSuusi Nasareetlrl oida-camicldl, ismaacldl lrlmo Diuusi ñiooquituldiadami-gadlcatadai daidl ivuaadana mui naana maasi glglr-ducami asta glñiooquicldl Diuusi vuitari dai loodami vuitari. <sup>20</sup> Dai isduucai lbaitlguucacamigadl lrapaaligadl ljudidíu lmadu glrtltaanldamiga gatlglgi ml-sai gatlaanlha muaaragai dai curusiaba siisana.

<sup>21</sup> Aatml pollditadai islgai lgai dai clmgacrlv vuvai-da agaitadai judidíu. Dlmós sivi casilrldui vaica tasai silrldui gomaasi. <sup>22</sup> Dlmós lmlmoco ooqui aatml glr-saagidaiñdlrl glrlmlbcatai. Alil mlqui iji lgai siaaco caatlcatadai lSuusi, <sup>23</sup> dai maitl lgai ltuucugadl, dai dadacai pocaitimi sai vuitari glhnaasitu Diuusi tltlaañicarudl sai rotltdai sai lSuusi duaaca. <sup>24</sup> Tai lmadutai glraaduñi iji siaaco caatlcatadai lgai dai tl vllsi isducatai aagai looqui dlmós lSuusi gia maitl lgai lrl —astltdai lclclmli.

<sup>25</sup> Amaasi lSuusi itltdai:

—Gia maimaatl cal aapiml dai mosl tlvrlpicldl maiquiaa vaavoitudai ismaacldl aagai lDiuusi ñiñiooquituldiadami-gadl. <sup>26</sup> zMaitasi viaacataidai lCristo issoimaa taatagi vllsi gomaasi vai gooquirlrl siaa duutuadagi vllscatai tlvaaqilrl? —astltdai lSuusi.

<sup>27</sup> Amaasi lSuusi aagidi istliya lldi vllsi loojai ismaacldl oojisi Diuusi ñiooquidlrl siaaco ooja Diuusi ñiñiooquituldiadami-gadl aagaitai lSuusi. Lrlrlga aagai lgai ismaacldl ooja Moseesacaru dai gooquirlrl aagai ismaacldl ooja lga Diuusi ñiñiooquituldiadami-gadl.

<sup>28</sup> Dai aidlsi aayi lclclmli siaacoga iimia agaitadai vaidl lSuusi mosdaiuvñia agaitadai abiaadlrl. <sup>29</sup> Dlmós lclclmli goguama ol sai vllna daidl itltdai:

—Glrlmlmadu ivii casia uruñimi oidigi dai catucaimi vllsi —astltdai.

Taidl lSuusi ami aayi lrlrl dai lmadu viiya agai.

<sup>30</sup> Dai aidlsi gaugia agaitadai lgai lclclmli lmadu meesa vuidlrl taidl lSuusi bli lraana dai gamamagi dai saasarai dai maa lclclmli. <sup>31</sup> Mospodui lgai tai Diuusi maa oigaragai lclclmli sai maatlna islgai lrlSuusi. Dlmós aidl otoma lSuusi maitlmaasitu abiaadlrl.

<sup>32</sup> Vaidl lclclmli povai glntltdai aipacoga:

—zMaitasi lrvaaivoi talsali baiglrllditadai aatml aidlsi glroiditadai lgai voiyaiñdlrl dai glraagidimi isducatai icaiti Diuusi ñiooquidl? —astltdai lclclmli.

<sup>33</sup> Dai amaasi lgai mainlhlra vaamioma mosotoma lramu aa suuli Jerusaleenamu, vai ami glhlmpaidacataidai lbaiuvustaama dan lmlmoco oootosicami lmadu laaduñdl. <sup>34</sup> Daidl lojootosicami rotltdai lga gooca lclclmli:

—Smllicldl lrvaaivoi isduaaca lmmamaatluldiadami goSimuñi catl —astltdai.

<sup>35</sup> Amaasi lrvagoocai lclclmli aagidi isducatai lrldui voiyrl, dai isducatai maí lgai lSuusi aidlsi saasarai lgai lraana.

<sup>36</sup> Amaasi quiaa aagaitadai lgai imaasi, taidl lSuusi saagida clquiva dai aduucai viaatuli:

—zMaitasi lñlidi? —astltdai.

<sup>37</sup> Tai lgai alil duduaadimu dai povlñllditadai silrlmo suiñali ismaacldl nldi lgai. <sup>38</sup> Dlmós lSuusi itltdai:

—zTuimlsl duduaadimucu? zTuimlsl maicllga vaavoitu aapiml? <sup>39</sup> Nlidavurai giñnoonovi lmadu giñllcaso lgai vaa Suusiana. Giñtaatavurai dai nlda. Lmo suiñali maioo tomali maituucuga poduucal mlsd-ucatai giñnldi aapiml —astltdai lSuusi.

<sup>40</sup> Dai rotlmlcai tltlgiidi glnoonovi lmadu glmlcaso. <sup>41</sup> Dlmós lgai maiquiaa vaavoitudaitai baiglrlldacai dai maitltdagaitai istumaasi glntltdagituagi. Cascldl lSuusi rotltdai:

—zViaamsl istumaa ugia aanl? —astltdai lSuusi.

<sup>42</sup> Tai lgai maa laachi vatopa gaicami dai lmo mlmlmlvai. <sup>43</sup> Taidl lSuusi bli dai uu lgai vuitari. <sup>44</sup> Dai gooquirlrl itltdai lSuusi:

—Vllsi istumaasi ismaacldl soimaa taata aanl lrlgai isducatai glnaagidi aanl aidlsi quiaa glhlmlmadu daacataidai, sai viaacataidai silrlduñiagi vllsi gomaasi ismaacldl glaagai lliivrolrl ismaacldl ooja Moseesacaru dai ismaacldl ooja lDiuusi ñiñiooquituldiadami-gadl dai ismaacldl oojisi Salmosi liivrugadlrl giñaagaitai —astltdai lSuusi.

<sup>45</sup> Dai soi lSuusi lgai sai maatl calcana. <sup>46</sup> Daidl itltdai:

—Poduucal oojisi saidl lCristo viaacataidai ismuquiaagi dai bo vaica tasaicldl viaacataidai isdu-aacagi coidadl saagidaiñdlrl. <sup>47</sup> Dai gomaasi ismaacldl soimaa taata aanl glaagai mlsaagidagi vllsi oidigi daama oidacami Jerusaleenaiñdlrl abiaadlrl glnaagacai dai sai glaagai isma duucal glntltdagituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi vai poduucal oigldica lgai vllsi soimaascamigadl. <sup>48</sup> Dai aapiml lrlhlijadami vllsi imaasi. <sup>49</sup> Dai aanl glnootosdamu vllsi istumaasi aagai giñooca, dlmós tanasi Jerusaleenlrl avlr daraaja asta silmscadl diviagi Diuusi guvucadadl tlvaaqiañdlrl aapiml glhlmlmadu —astltdai lSuusi.

<sup>50</sup> Daidl lSuusi vaidacai glojootosa abiaadlrl Betaaniamu, dai vañigidacai glnoonovi siaa duutuli. <sup>51</sup> Dai siaa duutuldacai lcvai ii dai tlvaaqiamu talsai. <sup>52</sup> Daidl lojootosicami casiaa duutudacai aa suuli Jerusaleenamu dai alil baiglrlhliatugai, <sup>53</sup> dai vllscarl lgl quiuupaigadlrl ljudidíu daraajatai siaa duutudaiña Diuusi. Moslcaasi.

# VUAANA

**1** Diuusi maradl agai dai tomastuigaco tvaagiirla daacana Diuusi lmadu. Aidlsi maiquiaa clquiva oidigi vllsclrla oidaga Diuusi maradl Diuusi lmadu. Diuusi maradl agai daidl grrmaatltuli istuiga Diuusi. Diuusi maradl lrDiuusi mlrl cascldl. <sup>3</sup> Diuusi maradl lmadu Diuusi idui vllsiaalcatai. <sup>4</sup> Diuusi maradl grrmaacai ibldagai utuducami dai soicli oodami ismaata calcagi Diuusi ñiooquidl. <sup>5</sup> Diuusi maradl divia oidigi daama dai oidacatadai oodami saagida. loodami maimaatl calcatadai Diuusi ñiooquidl baiyoma apia-soimaasi ivuaadana. Diuusi maradl soi mui oodami sai maatl calcana Diuusi ñiooquidl tomasi vaamioma muidu ismaacldl gajjaadlrl vipieeyi Diuusi ñiooquidl. Siaaco oidaga cuudagi maitutucagli. Poduucal mlrl soorl vaavoitudai dai lvgidi Diuusi maradl agai gia gajjaadlrl vipieeyi gosoimaascami.

<sup>6</sup> Diuusi ootoi lVuaana sai varaconana oodami sai gaagidana isDiuusi maradl lragai ismaacldl maatl-tuldia agai oodami Diuusi ñiooquidl, sai oodami vaavoitudana lCristo. <sup>8</sup> lVuaana maitlrlCristocatadai baiyoma Diuusi ootoi lVuaana sai gaaagidiana soorl lrlCristo. <sup>9</sup> lCristo divia agaitadai gooquirlrioma dai soifla agai oodami sai maatl calcana Diuusi ñiooquidl.

<sup>10</sup> lCristo oidacatadai oidi daama dlmos loodami maimaatlcatadai soorl agai. Agai agai daidl idui oidigi. <sup>11</sup> Daidl lCristo lrjudiucataidai dlmos chilqui judidíu vaavoitudaitadai agai. <sup>12</sup> Dlmos vllsclrla lmoso cllga glntlgito cal dai vaavoitu lSuusi Cristo tai Diuusi maa agai smllicami saidl lrDiuusi maamaradlcana. <sup>13</sup> Mospoduucal lrDiuusi maamaradlcana oodami maisiu mosvunaacalcail oodamiailndlrl. Lvaavoitudadami lrDiuusi maamaradl maisiu mosipllilitai dlldldl tomali maisiu mosipllilitai lmo oodami baiyoma lrDiuusi maamaradl irpliditai Diuusi.

<sup>14</sup> Daidl lCristo Diuusi maradl tlvai tvaagiailndlrl dai lgaicldl glmaí istuiga Diuusi. Diuusi maradl vuu-sai oodami duucal dai oodami saagida oidacana. Dai agai smllicldl cllgacrla nldifla oodami dai vllsi istumaasi aagaiña agai lrvaaivoi. Dai aatlmml maí silgai vaa lmo smllicami dai alil viaa guvucadagai. Diuusi agai dai maa glmara smllicami dai guvucadagai. Diuusi mosalilmaduga maradl. <sup>15</sup> Dai poduu aagai lVuaana aagaitai agai:

—Idiava lragai ismaacldl glnaagidi aanl sai divia agaitadai, dai vaamioma namlga iflsaanel dai aanl maitistutuidi silsi istutuidi idi. Maiquiaa vuusaicai aanl abiaadlrl caoidacatadai idi —ascail lVuaana.

<sup>16</sup> Daidl agai smllicldl glroigldai dai cllgacrla glrlnldi dai vllsclrla glrsoicli naana maasi istumaasclldl aatlmml ismaacldl vaavoitudai agai.

<sup>17</sup> Moseesacaru agai daidl grrmaa Diuusi smllicami-gadl dai soorl mailvgidifla lsmlllicami ldudunucami glvaiña agai iscoodaiña mlrl. Dlmos lSuusi Cristo agai dai oigldai oodami dai oigldi dai cllgacrla nldi dai vllsi istumaasi aagai agai lrvaaivoi. <sup>18</sup> Tomali lmaadutai mainldi Diuusi tomali lmo imidagai. Dlmos Diuusi maradl ismaacldl tomastuigaco tvaagiirla daja Diuusi glrooga lmadu dai cascldl cll maatl istuiga Diuusi. Agai agai dai grrmaatltuldi istuiga Diuusi. Diuusi mosalilmaduga maradl.

—

<sup>19</sup> lfariseo lJerusaleenlrl oidacami ootoi paraali lmadu pipioofigadl sai tlcacana lVuaana soor agai.

<sup>20</sup> Taidl lVuaana smlli aagidi dai potltdai:

—Aanl anmaitlrlCristo —astltdai lVuaana.

<sup>21</sup> Amaasi potltdai lparaali lmadu pipioofigadl agai:

—¿Poor aapi? ¿Aapirlsi lrEliasi Diuusi ñiooquituldiadamigadl? —astltdai.

Taidl lVuaana potltdai:

—Chuu —astltdai.

Tai lгаа potltdai:

—¿Aapirlsi lrlDiuusi ñiooquituldiadamigadl ismaacldl aagai Diuusi ñiooquidlrl sai divia agaitadai? —astltdai.

Taidl lVuaana potltdai:

—Chuu —astltdai.

<sup>22</sup> Amaasi lгаа potltdai:

—¿Poor aapi? Glraagidañi aapi tltai aagida aatlmml lmo istumaasi agai ismaacldl glrootoi. ¿Tumaasi glraagidamu aapi? ¿Poor aapi? —astltdai.

<sup>23</sup> Taidl lVuaana potltdai:

—Aanlanl agai ismaacldl aagai Diuusi ñiooquituldiadamigadl lsaíacaru sai oidigana gamamaatluldia agai Diuusi ñiooquidl dai aduucal ooja agai: “Aagidamu agai oodami sai otoma divia agai gabaitlclaacamiga, cascldl alisi glaagai islma duucal glntltlgi-to dai camaisoimaasi ivuaada agai”, asduucal ooja lsaíacaru —astltdai lVuaana.

<sup>24</sup> Amaasi lfariseo ojootosadl ismaacldl dada lJerusaleenailndlrl <sup>25</sup> potltdai:

—Isaapi maitlrlCristo, tomali maitlrlEliasi, tomali maitlrlDiuusi ñiooquituldiadamigadl ismaacldl divia



agaitadai, aidl gia ζtuiprsi varaconai aapi oodami?  
—astltdai lgai.

<sup>26</sup> Taidl lVuaana potltdai:

—Aanl gia suudagicldl varaconai oodami dlmos aapiml glnsaagida aimlrai lmai dai maimaatl aapiml sioorl lgai. <sup>27</sup> Aanl lrlga divia islgai dlmos lgai vaamioma viaa guvucadagai iñsaanl. Aanl maitistutuidi silmsi istutuidi lgai. Lgai smlicldl vaamioma namlga iñsaanl —astltdai lVuaana.

<sup>28</sup> Vllsi gomaasi lrldui Betaabarlrl vaasmocoradlrl lglml aqui Jordán. Laqui Jordánlrl lgai siaaco varaconai lVuaana loodami.

<sup>29</sup> Siaadico lVuaana nldi isvuidlrl imli lSuusi. Daidl lVuaana itltdai loodami:

—Dañi gooniava lgai ismaacldl ootoi Diuusi sai glmuaatudana curusiaba vai poduucal Diuusi istuidlra isoigldiagi oodami soimaascamigadl. Poduucal goSuusi lrlran ducami lali cañiiru ismaacldl lquiomla glraaduñicarul coodaiña sai Diuusi oigldiña soimaascamigadl. <sup>30</sup> Goovai aagai aanl aidlñsi pocaiti: “Aanl lrlga divia islgai dlmos lgai vaamioma viaa guvucadagai iñsaanl. Aanl maitistutuidi silmsi istutuidi lgai. Maiquiaa vuusaical aanl abiaadlrl caoidacatadai lgai”, tltldai aanl. <sup>31</sup> Aanl lrlrl maimaatlcatadai sioorl lgai. Dlmos aanl varaconai ljudidíu suudagicldl vai poduucal lgai maatlra sioorl lgai —astltdai lVuaana.

<sup>32</sup> Daidl lVuaana pocaiti lrl:

—Aanl tml aidlsi Diuusi Ibladl tlvai tlvaaagiaiñdlrl lSuusi daama lmo tugu maasi. <sup>33</sup> Aanl maiquiaa maatlcatadai sioorl lgai dlmos Diuusi lgai dai giñootoi sai varaconana aanl oodami suudagicldl dai lgai povaiñtldai: “Silmscadl nlijadagi giñibldaga istlvaiñiagi dai dan daiva lmo cllli lgai vaa lrlgai dai maaqui agai oodami guvucadadl giñibldaga”, iñtldai Diuusi. <sup>34</sup> Dai nldi aanl istumaasi lrldui lclmlclldl dai aanl lrlnlijadami islgai lrlDiuusi maradl ismaacldl tlvai tlvaaagiaiñdlrl —astltdai lVuaana.

<sup>35</sup> Siaadico lVuaana movaasi daacatadai lmadu gooca glmamaatlrdamiga. <sup>36</sup> Dai nlditai isdaivusai lSuusi, lVuaana itltdai glmamaatlrdamiga:

—Dañi bodlrl imli goovai ismaacldl Diuusi ootoi sai glmuaatudana curusiaba vai poduucal Diuusi istuidana isoigldiagi oodami soimaascamigadl. Poduucal Suusi lrlran duucami lali cañiiru ismaacldl lquiomla glraaduñicarul coodaiña vai Diuusi oigldiña soimaascamigadl —astltdai lVuaana.

<sup>37</sup> Vlgooatai mamaatlrdamigadl lVuaana cai iscaiti lVuaana dai ol lgai lSuusi. <sup>38</sup> Amaasi lSuusi aa nlnlava dai tml isoidi lgai daidl itltdai:

—ζTuma gaagai aapiml? —astltdai lSuusi.

Tai lgai itltdai:

—Mamaatluldiadami, ζpaaco oidaga aapi? —astltdai.

<sup>39</sup> Taidl lSuusi itltdai:

—Giñoidávurai dai nldi —astltdai.

Amaasi ol lgai dai tml siaaco gluliñacatadai lgai. Dai casi lrlrunucocatadai dai movaasi daraaja lgai lSuusi lmadu asta duupicoi tasai.

<sup>40</sup> Amaadutai lgai Aandlrlsi tlgidu. Lgai lrsuculidl Simuñi Piiduru. <sup>41</sup> Otoma ii lgai dai tml gslmgi daidl itltdai:

—Aatlml tml lCristo ismaacldl Diuusi ootoi tlvaaagiaiñdlrl —astltdai.

<sup>42</sup> Dai Aandlrlsi vaidacal Simuñi mllca siaaco daacatadai lSuusi. Dai mostlmgacal lSuusi lSimuñi potltdai:

—Aariarl lrlSimuñi Joonási maradl dlmos sivi Sefasi glaagadamu aanl. Sefasi lrlPiiduru —astltdai lSuusi.

<sup>43</sup> Dai siaadico lSuusi imia agaitadai Galilea dlmlrlramu. Dlmos lrlga tml lgai lPiili daidl itltdai:

—Giñoidáñi —astltdai.

<sup>44</sup> lPiili lrlBetasaidlrl oidacami. Dai ami oidacatadai lrlrl Aandlrlsi lmadu Piiduru. <sup>45</sup> Amaasi ii lPiili dai gaagamu Natanieli daidl itltdai:

—Aatlml tml lclli ismaacldl aagai Moseesacaru daidl lDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl aidlsi ooja lgai Diuusi ñiooquidl. Lgai lrlSuusi, Osee maradl Nasareetlrl oidacami —astltdai lPiili.

<sup>46</sup> Taidl lNatanieli itltdai:

—Siaadlrl diviana lmo oodami cml tuigajami Nasareetaiñdlrl —astltdai.

Taidl lPiili itltdai:

—Timuda pai nldi —astltdai.

<sup>47</sup> Aidlsi lSuusi tml isvuidlrl imli lNatanieli, potltdai lgai loodami:

—Bodlrl imli Natanieli. Goovai lrlmo judíu ismaacldl smlicldl siaa duutudai Diuusi dai cmlga lgi-di Diuusi smlicamigadl dai maitlryaatavogami —astltdai lSuusi.

<sup>48</sup> Amaasi Natanieli itltdai:

—ζDucatai giñmaatl aapi? —astltdai.

Taidl lSuusi itltdai:

—Aanl glnlidi aidlsi abiaadlrl maiquiaa glvaí goPili pai lmo iigosi uta daacatadai aapi —astltdai lSuusi.

<sup>49</sup> Amaasi Natanieli itltdai:

—Mamaatluldiadami, aapi arlrlDiuusi maradl ismaacldl tlvai tlvaaagiaiñdlrl. Aapi arlrlraígadl ljudidíu —astltdai Natanieli.

<sup>50</sup> Taidl lSuusi itltdai:

—ζMosglaagidacal aanl sai glnlidi liigosi uta giñvaavoitu aapi? Nldamu aapi naana maasi istumaasi vaamioma glglrducami sigomaasi —astltdai lSuusi.

<sup>51</sup> Daidl lSuusi itltdai lrl:

—Smlicldl tlgimu aapiml iscupioquiñi ltavaagi dai Diuusi tlvaañicarudl tlvadldamu dai tlvapanldamu

siaaco aimarda aanl. Aanlaanl l'gai dai viaa l'mo s'lli-cami —astatldai l'Suusi.

2 Bovaica tasaicldl Suusi ii l'mo cunataragarl Canaarl Galilea dl'vllrl. Vai ami daacatadai l'Suusi dl'ldl l'rl. 2 Daidl l'Suusi l'madu aatml ma-maatlrdamigadl vapaidarsicatadai l'rl cascdl iji aatml. 3 Tai ugidagai uuvasi varagadl. Taidl l'Suusi dl'ldl itatldai l'Suusi:

—Camaitiipu uuvasi varagadl —tatldai.

4 D'lmos l'Suusi itatldai:

—Giñdaada, z'tuirpsi giñaagidi gomaasi? Maiquiaa aayi siuu duucu iduñia iñagai aanl l'mo istumaasi g'd-ucami —tatldai.

5 D'lmos l'Suusi dl'ldl potatldai l'vasibadami:

—Iduñivurai tomastumaasi istumaasi g'naagidagi goSuusi —tatldai l'Suusi dl'ldl.

6 Vai ami daraajatadai naadami ojoodai ajaayi, is-maacldl toadana l'judidíu suudagi sai l'cdl g'niico-mana v'lsi l'vapaidarsicami poduucal isduucal viituli l'judidíu l'qui aaduñd'cardu. L'mo ajaayi aajli parl maaco coobai litro suudagi. 7 Taidl l'Suusi potatldai l'vasibadami:

—Suusudavurai idi ajaayi suudagicldl —tatldai l'Suusi.

Tai l'gai cl' suusudagi lajaayi suudagicldl. 8 Tai amaasi l'Suusi itatldai:

—Siviav'rl gia vaasiba l'chi dai blidacal l'tlaanldami idi cunataragarl —tatldai l'Suusi.

Tai podui l'gai. 9 Taidl l'tlaanldami dl' gosuudagi is-maacldl uuvasi varagadl g'naato. D'lmos l'gai maimai siaadl'rl v'aa l'vasibadami gouuvasi varagadl. Mosl'gi l'vasibadami maatlcatadai. L'gi l'gai vaigi l'suudagi cascdl. Taidl l'tlaanldami vaí l'novio

10 daidl itatldai:

—S'licldl v'ñiga idi uuvasi varagadl. V'lsi oodami l'rlga gavasidiña luuvasi varagadl v'ñiacldioma dai gooquirl'rl maisi v'ñiacldl. D'lmos aari l'rlga gat'jai vasibaragai gouuvasi varagadl maisi v'ñiacldl dai gooquirl'rl l'v'ñiacldioma —tatldai.

11 Gomaasi ismaacldl idui l'Suusi Canaarl l'rl-gadadl istumaasi g'ducldl ismaacldl idui l'gai loodami vuitari dai l'gaicldl maí loodami isviaa l'gai guvucadagai. Dai aatml mamaat'rdamigadl l'Suusi vaavoitu isl'gai l'rlCristo.

12 Dai mosgl'cuugaidacal l'vagimi ii l'Suusi Capernaumamu. Dai Suusi dl'ldl l'madu Suusi susuculidl l'madu Suusi mamaat'rdamigadl oidi l'gai dai anaasi daraaja chil'qui tasai.

13 Dai aidl camiaadimitadai l'siaa duudagarl l'judidíu istuigaco l'gai t'at'gitoiña aidl'si Diuusi cl'gac'rl vuvaitu cajiudadl Ejiipitua'iñd'rl. Daidl l'Suusi ii Jerusaleenamamu. 14 Dai anaasi l'g'rl quiup'rl'rl tuisic'rl l'Suusi t'l isami l'madutai gagaagaraitadai voposi

dai cañiiru dai tutugu dai aa mo daraaja gagaagaraitadai l'tumiñsi ismaacldl'cdl saarl'daiña loodami istumaasi g'gaagaraiña quiup'rl'rl. 15 Mostl'gacal l'Suusi gomaasi idui l'mo iquisanai aali t'at'roniñdicldl dai vuvaitu quidigamu v'lsi loodami l'madu l'voposi dai l'cañiiru. Dai dl'v'rl'rl suuli l'tumiñsi is-maacldl gagaagaraitadai l'cl'cl'li dai aipaco suuli meesagadl l'gai ismaacldl gagaagaraitadai tutugu.

16 Daidl potatldai l'Suusi l'gaagardami tutugu:

—Vuvaidavurai v'lsi gomaasi. Maitav'rl l'mo gagaaracarui duucal l'lijada giñooga quidl —tatldai l'Suusi.

17 Amaasi aatml l'Suusi mamaat'rdamigadl g'nt'lgito ispodu oojisi Diuusi ñiooquid'rl: “Giñooga, s'licldl l'rl'idi aanl isv'lsi oodami siaa duutuadagi g'quii poduucal isduucal aari l'rl'idi”, asduucal oojisi Diuusi ñiooquid'rl.

18 Amaasi l'judidíu t'cacal l'Suusi dai potatldai:

—z'Tumaa istumaasi g'ducami iduñia l'gai aari vai l'gaicldl maatiagi aatml isaari viaa s'licami isivuaadagi gomaasi? —tatldai l'judidíu.

19 Taidl l'Suusi itatldai:

—Daitudavurai aariml idi g'rl quiup'rl'rl dai vaic t'asaicldl l'ramu iduñimu aanl —tatldai l'Suusi.

20 Amaasi l'judidíu itatldai:

—Goo coobai dan naadami uumigicldl l'rl'idi idi g'rl quiup'rl'rl. z'Siaad'rl iduuna aari vaic t'asaicldl? —tatldai l'judidíu.

21 D'lmos l'Suusi maiaagai l'g'rl quiup'rl'rl ismaacldl idui oodami. l'Suusi aagai l'gi g'at'uucuga. 22 Cascdl aidl'si l'Suusi l'ramu duaaca l'coidadl saagidia'iñd'rl g'rt'lgito aatml mamaat'rdamigadl l'gai iscaiti l'Suusi dai vaavoitu Diuusi ñiooquidl dai v'lsi istumaasi l'Suusi aagaiña.

23 Aidl'si l'Suusi modaacadai Jerusaleen'rl l'siaa duudagarl l'judidíu istuigaco l'gai t'at'gitoiña aidl'si Diuusi cl'gac'rl vuvaitu cajiudadl Ejiipitua'iñd'rl muidutai vaavoitu isl'gai l'rlCristo, n'lditai naana maasi istumaasi g'g'rducami ismaacldl ivuaadana l'Suusi. 24 D'lmos l'Suusi l'biadan tada l'gai maatlcat'rl isl'gai mai'l'giada agaitadai. l'Suusi cl'ga maatl iducatai t'at'gitoi v'lsi oodami cascdl. 25 l'Suusi mait'gito isaagidiagi l'mai isducatai t'at'gitoi oodami mosl'gi l'gai maatl cascdl.

3 Amo imidagai tucarl ii Nicodemo dai m'l diviji l'Suusi. Nicodemo l'rfariseo daidl l'rl'mo dunucamigadl l'judidíu. Daidl itatldai Nicodemo l'Suusi:

—Mamaat'ltuldiadami, cl' maatl aatml isDiuusi glootoi aari p'lsai g'rl'mamaat'ltuldana ñiooquidl. Mosmaitiipu aa sioorl istutiadagi isivuaadagi naana maasi g'g'rducami isducatai ivueeyi aari isDiuusi

maimmadu daacagi. Poduucai gmaatl issallidladl viaa guvucadagai aapi —astlatdai lNicodemo.

<sup>3</sup> Amaasi lSuusi itlatdai:

—Aanl anglaagidi sai sllidladl ismailpramu vuusiagi lmo oodami maitistutiada agai ismatiagi isducatai tlaanli Diuusi —astlatdai lSuusi.

<sup>4</sup> Taidl lNicodemo tscacai daidl itlatdai:

—¿Ducatai istutuidi lmo cllli islpramu vusiagi cacallitucai? Siaadlrl pramu vaaslana lmo oodami gldll lraana dai lpramu vuusaifia —astlatdai Nicodemo.

<sup>5</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itlatdai:

—Aanl anglaagidi sai sioorl maivuusiagi suudag-icldl dai Diuusi lbladlclldl lprl lrgai gia maiimia agai tvaagiamu dai Diuusi lmmadu oidacagi. <sup>6</sup> Istumaasi vuusai oodamiaiifidrl lrgai lroodami. Istumaasi vuusai Diuusi lbladlaidrl lrgai viaa lmo ibldagai utudui: <sup>7</sup> ¿Tuirpsi maitll aapi istumaa tlgituagi glaagiditai aanl sai vlscatai viaa islpramu vunaquia-gi? <sup>8</sup> lnnllli tomasiaaco vustai dai calcana aapi iscaiti dlmos maimaatl siaadlrl daivuscll tomali siaaco imia agai. Poduucai lprl lrgicldl ismaacldl vusacli Diuusi lbladl guvucadadlclldl, tomali lmaadutai mainlidi Diuusi lbladl moslcaasi nlidi isducatai lma maasi tlgito oodami aidlSi Diuusi lbladl lmmadu daacagi —astlatdai lSuusi.

<sup>9</sup> Taidl lNicodemo itlatdai:

—¿Ducatl lrvueeyi imaasi? —astlatdai.

<sup>10</sup> Taidl lSuusi itlatdai:

—Aapi arlrlmo gl mamaatluldiadamigadl lju-didíu. ¿Ducatai maimaatl cal aapi istumaasi glaagidi aanl? <sup>11</sup> Aanl gaaagidi istumaasi sllidladl maatl dai aanl lrlrijadami istumaasi sllidladl nlidi. Dlmos aapiml maivaavoitudai istumaasi glnaagidi aanl. <sup>12</sup> Isaapiml maitiifnaavoitudagi aagaitai aanl istumaasi lrvueeyi tami oidigi daama ¿ducatai ifnaavoituda agai isglnaagidiagi istumaasi lrvueeyi tvaagilrl?

<sup>13</sup> Tomali lmo oodami maaii tvaagiamu dai lpramu divia tami oidi daami daidl istutuidi isaagidiagi aa ismaasi mllca. Moslcaasi aanl ismaacldl viaa lmo sllidcaml tlvai tvaagiaiifidrl dai lpramu imimu aanl tvaagiamu. <sup>14</sup> Dai poduucal isduucal Moseesacaru lmo uusilrl sagia lmo cooyi vaiñomicldl duñisicami dai oodami vuitari clli luusi oidigana, poduucal mlgifñiisa agai curusiaba dai loodami vuitari clmsa agai lcurusi. Aanl lrlgai dai divia tvaagiaiifidrl dai aanl viaa lmo sllidcaml. <sup>15</sup> Giñmuaamu loodami curusiaba vai tomasioorl sioorl vaavoitudagi ifnaanl lrlclmgacrl vuviadami lrgai gia camaiimia agai lDiaavora lmmadu baiyoma imia agai tvaagiamu dai Diuusi lmmadu oidaca agai tomastuigaco.

————

<sup>16</sup> Diuusi sllidladl oigldai loodami oidigi daama oidacami casclldl ootoi lrgai glmara, mosalilmmaduga lrgai maradl, dai glmuaatu sai tomasioorl sioorl vaavoitudagi islrgai lrlclmgacrl vuviadami camaiimi agai lDiaavora lmmadu baiyoma imia agai tvaagiamu

dai Diuusi lmmadu oidaca agai tomastuigaco. <sup>17</sup> Diuusi ootoi glmara tami oidi daama sai clmgacrl vuvaidana oodami sioorl vaavoitudagi maisiu isootosa lrgai lDiaavora lmmadu.

<sup>18</sup> Sioorl vaavoitudai Diuusi maradl lrgai gia maiimia agai lDiaavora lmmadu dlmos sioorl maivaavoitudagi lrgai gia imia agai lDiaavora lmmadu maivaavoitudacai lrgai Diuusi maradl. Mosalilmmaduga Diuusi maradl.

<sup>19</sup> Sioorl maivaavoitudagi sllidladl imia agai lDiaavora lmmadu. lCristo divia tami oidigi daama dai soiclda agai oodami sai maatl calcana Diuusi fiioquidl dlmos loodami vaamioma oojoidi issoimaasi ivuaadagi dai maisiu vaavoitudagi lCristo. loodami lrvsoimaasi ivuaadamicatadai casclldl. <sup>20</sup> Sioorl soimaasi ivueeyi lrgai gia clldai lCristo dai maivaavoitudai lCristo maitirpliditai isaa maatiagi issoimaasi ivueeyi. <sup>21</sup> Dlmos sioorl lrgidi Diuusi lrgai gia dai vaavoitudai lCristo vai poduucal gmaatlcalana isivueeyi lrgai istumaasi Diuusi irplidi —astlatdai lSuusi lrgi glaagaitadai.

————

<sup>22</sup> Dai casi lrlduucal gomaasi ii lSuusi lmmadu aatlml mamaatlrdamigadl Judeea dlvlrlriamu. Dai monaasi daraaja aatlml chilmlqui tasai varaconaitadai oodami. <sup>23</sup> Daidl lVuaana varaconaitadai oodami lprl Enoorlrl dai abiaadlrl Salimlrl miaaga. Ami glriacatadai suudagi casclldl. Tai daada oodami sai varaconana lVuaana. <sup>24</sup> Aidl maiquiaa maisapicatadai lVuaana ismaacldl varaconaitadai oodami.

<sup>25</sup> ljudidíu muiyoco imidaga dai naana duucal glnicomaiña siuu duucu gaugia agadagi. lrgai rolidifia sai poduucal Diuusi clmgacrl nlidifia. Dlmos lma-maatlrdamigadl lVuaana maipoduucal ivuaadana casclldl lmo imidagai alisi glnvurui ñifio lrgai lmmadu aa judidíu aagaitai gomaasi. <sup>26</sup> Dai gooquilrl iji lmmamaatlrdamigadl lVuaana daidl itlatdai lrgai lVuaana:

—Mamaatluldiadami lclli ismaacldl glmmadu daacatadai lrgl aqui Jordán vaasadlrl ismaacldl glraagidi aapi saidl lrlCristo sivi lrgai varaconai oodami dai muidutai oidatucui lrgai —astlatdai lmmamaatlrdamigadl lVuaana.

<sup>27</sup> Amaasi lVuaana itlatdai:

—Tomasioorl sioorl viaacagi sllidcaml Diuusi lrgai dai maacai gomaasi. <sup>28</sup> Aapiml cacal iscaiti aanl ansai maitlrlCristo. Aanl lrlga divia islrgai. <sup>29</sup> Silmsclldl cunaata agadagi lmo ali tlji vlscarl irplidifia islmmadu daacagi lnovio. Daidl lnovio varaidadl alisi baigllidifia islmapai daraaja lrgai. Dai sivi aanl lprl baigifllidi nliditai ismui oodami oidatucui lCristo.

<sup>30</sup> Alisi glaagai islCristo vaamioma lrbaitlclaacamicagi ifnaanl vai poduucal otoma camaiñamlacagi giñsllidcamiga.



tomali lmadutai maitlacacai istumaa agai tomali istumaasi aatagidi looqui. <sup>28</sup> Amaasi looqui anaasi viaa glvaigacaru dai ii caayamu dai potatldai loodami:

<sup>29</sup> —Mllacavlr nvida lmo clli ismaacldl giñaagidi vllsi istumaasi ivuaadana aanl. lCristo lienl lgal —astatldai looqui.

<sup>30</sup> Amaasi iji loodami caayaiñdlrl dai aayi mllca siaaco daacatadai lSuusi. <sup>31</sup> Mosimlcai looqui roosoaiñdlrl tlai aatml mamaatlr damigadl lSuusi daafiimi sai gaugana.

<sup>32</sup> Damos lSuusi ponrtatldai:

—Viaa aananl lmo istumaasi istumaasi cueeyi istumaasi maimaatl aariml —glrtatldai lSuusi.

<sup>33</sup> Amaasi aatml mamaatlr damigadl lSuusi airaco glrtlacacaimi dai pocaiti:

—¿Sioorl vuaari cuaadagai? —caiti aatml.

<sup>34</sup> Damos lSuusi itlatldai:

—Siuu duucu ivuaada aanl istumaasi ipldi Diuusi giñooga ismaacldl giñootoi ivuaadatai aa duiñdadl lgal, gomaasi lrlan duucami cuaadagai aan imvlltarl. <sup>35</sup> Aariml pocaiti sai quiaa vilga maaco masaadai isyoovagi oodami tlighi. Damos aanl anglnaagidi sai caoidaga mui oodami ismaacldl calca lldi isgaaagiadagi aariml Diuusi ñiooquidl. <sup>36</sup> Sioorl gal-sai tlighi gamaitlaci tumiñsi dai sioorl gayoovai tlighi gamaitlaci tumiñsi lrl. Poduucal lrl Diuusi aa duiñdadlrl. lmadutai aagidiña Diuusi ñiooquidl oodami vai aa daivuiña gooquiirl dai lramu aagidiña Diuusi ñiooquidl oodami vai lgal vaavoitudaiña Diuusi ñiooquidl dai clgacarl vuvacal dai tomastuigaco oidacana tvaagirlrl Diuusi lmadu. Daidl ismaacldl lrlga gaaagiadagi Diuusi ñiooquidl daidl ismaacldl gooquiirl gaaagiadagi Diuusi ñiooquidl alil baiglhladamu. <sup>37</sup> Sllicldl lrvaaivoi istumaasi glaagai sai l-moco galsai daidl aa gayoovai. <sup>38</sup> Aanl glnootoi ml-sai aagidana Diuusi ñiooquidl oodami vai lgal giñvaavoitudana. Damos aa Diuusi ñiñiooquituldiadami-gadl caagidi Diuusi ñiooquidl loodami dai aariml aagidi loodami sai llilsi glaagai isvaavoitudagi. Poduucal lgal lrlan ducami lsadami tlighi dai aariml lrlan ducami yoovadami tlighi —glrtatldai lSuusi.

<sup>39</sup> Dai muidutai Samaarirlrl oidacldl vaavoitu islSuusi lrlCristo calcatl islooqui potatldai saidl lSuusi maatl vllsi istumaasi ivuaadana lgal. <sup>40</sup> Cascldl aidl ai aayi lSamaarirlrl oidacldl daafiimi lgal lSuusi sai anaasi vllna. Taidl lSuusi anaasi daja goo tasai. <sup>41</sup> Tai vaamioma muidutai vaavoitu calcatl istumaasi aagidi lSuusi. <sup>42</sup> Amaasi potatldai loodami looqui:

—Sivi vaavoitu aatml maisiu moslcaasi istumaasicaldl glraagidi aapi lgi aatml cacal lrl istumaasi glraagidi goovai dai clga maatl aatml issllicldl lrlCristo dai clgacarl vuvaidi goovai oodami —tlatldai oodami.

<sup>43</sup> Dai bogooa tasaicldl lSuusi ii Samaariaiñdlrl Galilea dvlrlriamu. <sup>44</sup> lSuusi pocaititadai sai islmo Diuusi ñiooquituldiadami-gadl gaaagiadagi Diuusi

ñiooquidl lgi gl dvlrlrlraglrl ami dvlrlrlrl oidacami maillgiditai calcana istumaasi aagiadagi lgal. <sup>45</sup> Dai aidl ai aayi lSuusi Galilea dvlrlrlrl baiglhlriacldl viaatuli dai miaadlrl lGalileelrl oidacami. Lgal nlditadai vllsi istumaasi idui lSuusi lrusaleenlrl lglrl siaa duudaglrl cascldl.

<sup>46</sup> Amaasi aa gl lSuusi Canaamu siaaco idui lgal uuvai varagadl suudagicldl. Dai Capernaumlrl oida-catai lmo gl duncami. Dai maracatadai lgal lmo clli vai alil cooco. <sup>47</sup> Aidl ai ma l duncami islSuusi caaayi Galileelrl ii lgal dai nvida agai lSuusi. Dai daafiimi lgal lSuusi sai imlrla quiidamu dai duaaidana maradl ismaacldl camuquimi. <sup>48</sup> Amaasi lSuusi itlatldai loodami:

—Aariml maivaavoitudai ismainlijadagi lmo istumaasi gl ducami ismaacldl ivuaadagi aanl —tlatldai lSuusi.

<sup>49</sup> Damos duncami itlatldai:

—Mamaatltuldiadami, timlda otoma vai maimuucuna giñmara —tlatldai.

<sup>50</sup> Amaasi lSuusi itlatldai:

—Noragiñi aari glquiiamu glmlra cadueeyi —tlatldai lSuusi.

Taidl lclli vaavoitu lSuusi dai ii. <sup>51</sup> Dai voylrl aayi lriooñigadl tai lgal potatldai:

—Cadueeyi glmlra —tlatldai.

<sup>52</sup> Amaasi llaanldami tlacacal suu duucu dueeyi.

Taidl lriooñigadl itlatldai:

—Tacavo moscoi glslco tasai dagito toiñdagai —tlatldai lriooñigadl.

<sup>53</sup> Amaasi lali gl l oogadl tlgitu islca duucu lSuusi aagidi sai cadueeyi maradl. Daidl l duncami lmadu vllscatai ismaacldl quiidlrl oidaga vaavoitu isSuusi lrlCristo. <sup>54</sup> Lgaicldl casi lrgooa istumaasi glglrducami ismaacldl idui lSuusi Galileelrl aidl ai abiaadlrl vuusai ludeeaiñdlrl.

**5** Dai gooquiirl lramu ii lSuusi lrusaleenamu dai ami daivuiña agai ljudidíu siaa duudagadl.

<sup>2</sup> lrusaleenlrl oidaga lmo gl piila. Ami cañiiru cuu-paragadlrl tlgidu. Lgl piila Betesada tlgidu ljudidíu ñiooquidlcldl. Dai sicoli taamadl portatali. <sup>3</sup> Vai ami portataliana vlllcatadai mui coococoidadl lmadu mui maiñladami, lmadu mui chuchuecugami lmadu muidutai ismaacldl maitistutuidi isoiñladagi. Vllscatai moslhlrlracatadai isoiñiagi lsuudagi. <sup>4</sup> Lmo iimidagai tlaranaiña lmo Diuusi tlaañicarudl dai oiñidiña lsuudagi. Vai tomasmaacldl cocoadl ismaacldl lrlga vaaquiagi lsuudarl caoiñicami lgal gia duduaadai. <sup>5</sup> Lmo clli ismaacldl ami caatlcataidai viaacatadai lmo coobai dan baivlstaama dan mamaco uumigi iscoococatadai. <sup>6</sup> Daidl lSuusi tlgacal dai maatlcai islgal catlrlrl mocaatlcatadai potatldai:

—¿lrlldi lrlsi isduaadiagi? —tlatldai.

<sup>7</sup> Taidl lcoocoadl itlatldai:

—Mamaatltuldiadami, siuu duucu lDiuusi tlaañicarudl tlaranldagi dai oiñiadagi lsuudagi maitiiru-

cana sioorl giñvaasagi suudarl. Vm̄scarl aarl  
vaaquia iñlidiña suudarl vai aa giñmamaiteclai dai  
m̄rlga vaaracñiña l̄gai suudarl —t̄t̄ldai l̄cocoatl.

<sup>8</sup> Taidl l̄Suusi it̄t̄ldai:

—Vañiñi dai bli ḡvaacosi dai im̄lda —t̄t̄ldai l̄Suusi.

<sup>9</sup> Tai otoma dueeyi l̄cml̄i dai bli ḡvaacosi dai ḡlaa-  
gacai aim̄rai. D̄mos aidl tas̄rl l̄rib̄staragaicatadai.

<sup>10</sup> Taidl l̄judid̄u pot̄t̄ldai l̄cml̄i ismaac̄ldl dueeyi:

—Sivi l̄rib̄staragai tas̄rl dai Moseesacaru s̄mli-  
camigadl aagai sai maitiipu oigaragai isaata vuaadagi  
casc̄ldl maitlaagai r̄sbl̄m̄quiagi ḡvaacosi —ast̄t̄l-  
dai.

<sup>11</sup> Taidl l̄cml̄i aa noragi daidl it̄t̄ldai:

—L̄gai ismaac̄ldl giñduaadi giñagidi ansai bl̄-  
caiña giñvaacosi dai im̄ldana —ast̄t̄ldai l̄cml̄i.

<sup>12</sup> Amaasi l̄judid̄u it̄t̄ldai:

—¿Voor ḡlaagidi r̄sai bl̄lcaiña ḡvaacosi dai im̄l-  
dana? —ast̄t̄ldai.

<sup>13</sup> D̄mos l̄cml̄i maim̄ai sioorl duaadi, alil muidu-  
catadai oodami casc̄ldl. Aidl l̄Suusi caiitadai. <sup>14</sup> Dai  
gooquiarl l̄Suusi t̄m̄ l̄cml̄i l̄ḡm̄ quiuuraigadl̄rl l̄ju-  
did̄u daidl it̄t̄ldai:

—Dañi aapi cadueeyi dai casi maisoimaasi ivuaada  
tadu vaamioma soimaasi taata aapi —t̄t̄ldai l̄Suusi.

<sup>15</sup> Taidl l̄cml̄i ii abiaadl̄rl dai aagidi l̄judid̄u saidl  
l̄Suusi l̄gai dai duaadi. <sup>16</sup> Casc̄ldl l̄judid̄u gaagitadai  
l̄Suusi dai muaa l̄l̄ditadai. l̄Suusi ivuaadana naana  
maasi istumaasi ib̄lstaragai tas̄rl casc̄ldl. <sup>17</sup> D̄mos  
l̄Suusi it̄t̄ldai l̄judid̄u:

—Diuusi giñooga ariavueeyi naana maasi ḡlḡrdu-  
cami v̄m̄s tasai dai aarl m̄rl ivueeyi naana maasi  
ḡlḡrducami —t̄t̄ldai l̄Suusi.

<sup>18</sup> Mosaagidi l̄Suusi gomaasi vaidl l̄judid̄u  
vaamioma c̄lga ipl̄l̄ditadai ism̄uaagi. l̄Suusi maīlgi-  
di l̄judid̄u s̄m̄licamigadl aata vuaadatai ib̄lstaragai  
tas̄rl dai aagidacai l̄Suusi sai Diuusi l̄roogadl. Aa-  
gaitai l̄Suusi gomaasi pot̄liya l̄l̄idi sai l̄ran tuiga Diu-  
usi.

<sup>19</sup> Amaasi l̄Suusi it̄t̄ldai:

—Aarl anḡnaagidi sai aarl Diuusi maradl is-  
maac̄ldl t̄lvai t̄lvaagiaiñd̄rl maitistutuidi is̄lgi  
ivuaadagi l̄mo istumaasi. Aarl ivueeyi mos̄lcaasi istu-  
maasi ivueeyi Diuusi giñooga. Poduucai aarl l̄madu  
giñooga mos̄lmadugan duucai ivueeyi istumaasi.

<sup>20</sup> Giñooga al̄l̄si giñoiḡldai dai giñt̄l̄lḡidi v̄m̄si istu-  
maasi ivueeyi l̄gai dai aarl iduñ̄imu naana maasi istu-  
maasi vaamioma ḡlḡrducami sil̄gai ismaac̄ldl casi  
idui aarl. Dai aarim̄l s̄m̄licadl mait̄lgi agai istu-  
maasi ḡnt̄l̄t̄lḡitodagi. <sup>21</sup> Dai asta duduaacaldiamu  
aarl l̄mo oodami coidadl saagidiaiñd̄rl poduucai  
isduucai ivueeyi Diuusi giñooga. <sup>22</sup> Dai Diuusi giñooga  
giñmaa s̄m̄licami ansai aarl n̄l̄idana v̄m̄si oodami is-  
maac̄ldl c̄lga ivuaadana dai ismaac̄ldl maic̄lga  
ivuaadana. <sup>23</sup> Vai poduucai v̄m̄scatai siaa giñduutuada-  
gi poduucai isduucai siaa duutudai Diuusi giñooga.  
Aarl an̄rlDiuusi maradl dai t̄lvai aarl t̄lvaagiaiñd̄rl

dai sioorl maisiaa giñduutuadagi l̄gai gia maisiaa du-  
tudai Diuusi giñooga. L̄gai l̄gai dai giñooto tami  
oidigi daama.

<sup>24</sup> Sioorl ḡnt̄l̄ḡito calcagi istumaasi ḡnaagidi aarl  
dai vaavoitudagi Diuusi l̄gai gia s̄m̄licadl tomastuiga-  
co oidacamu tavaagil̄rl Diuusi l̄madu. Dai l̄gai maii-  
imia agai l̄Diaavora l̄madu casc̄l̄gac̄rl vuvac̄l̄i l̄gai  
casc̄ldl. <sup>25</sup> Aarl an̄rlDiuusi maradl ismaac̄ldl t̄lvai t̄l-  
vaagiaiñd̄rl. Dai aarl anḡnaagidi sai caaayi istuiga-  
co l̄soimaasi ivuaadami calca agai giññiooqui. Dai  
sioorl giñl̄ḡiditai calcagi aarl c̄l̄gac̄rl vuvaidamu  
dai tomastuigaco oidacamu l̄gai Diuusi l̄madu. <sup>26</sup> Di-  
uusi l̄gai dai viaa ḡvucadagai ismaac̄l̄quiagi oodami  
ib̄ldagai utudui. Dai aarl l̄rDiuusi maradl dai Diuusi  
giñmaa ḡvucadagai sai aarl m̄rl maacaiña oodami  
ib̄ldagai utudui. <sup>27</sup> Dai Diuusi giñmaa s̄m̄licami ansai  
aarl n̄l̄idana oodami ismaac̄ldl l̄rc̄lga ivuaadami  
dai ismaac̄ldl l̄rmaic̄lga ivuaadami. Diuusi giñooto  
t̄lvaagiaiñd̄rl saidl ivuaadana imaasi casc̄ldl.

<sup>28</sup> Tomasi aarim̄l mait̄l̄lḡiadagi istumaasi ḡnt̄l̄ḡi-  
todagi gomaasic̄ldl v̄m̄scarl̄ aimu istuigaco v̄m̄scatai  
ismaac̄ldl cacoi calca agai iñsaarl Diuusi maradl is-  
maac̄ldl t̄lvai t̄lvaagiaiñd̄rl v̄paida agai <sup>29</sup> dai ḡlcu-  
ucupiooa agai siaaco yaasapi sil̄gai vuvaquimu. Dai  
ismaac̄ldl l̄rc̄lga ivuaadamicatadai tomastuigaco  
oidaca agai Diuusi l̄madu dai ismaac̄ldl l̄rsoimaasi  
ivuaadamicatadai iimia agai l̄Diaavora l̄madu.

<sup>30</sup> Aarl l̄gi giñs̄m̄licamigac̄ldl maitivueeyi tomali  
l̄mo istumaasi. Aarl ivueeyi mos̄lcaasi istumaasi ipl̄l̄-  
di Diuusi giñooga. Casc̄ldl sil̄scadl n̄l̄idi aarl sabai  
c̄lga ivuaadana sil̄rl maic̄lga ivuaadana l̄mo ooda-  
mi aarl ivueeyi istumaasi l̄r̄s̄m̄licami l̄gaic̄ldl.

<sup>31</sup> Iñsaarl l̄gi ḡnaagidagi iñsaarl l̄rlCristo siaadl̄rl  
giñvaavoitudana aarim̄l. <sup>32</sup> D̄mos isDiuusi ḡl-  
naagidagi iñsaarl viaa l̄mo s̄m̄licami aidl gia vaavoit-  
tudan tada aarim̄l. <sup>33</sup> Aarim̄l ootoi l̄m̄oco sai t̄lca-  
cana l̄Vuaana soor l̄gai daidl l̄Vuaana aa istumaasi  
l̄rvaavoi. <sup>34</sup> D̄mos aarl mait̄l̄ḡito l̄mo n̄lijadami  
oodami saagidiaiñd̄rl isaagagi iñsioorl aarl. Aarl ḡl-  
naagidi gomaasi m̄l̄sai poduucai vaavoitudana aarim̄l  
iñsaarl l̄rlCristo dai c̄l̄gac̄rl vuvac̄l̄na. <sup>35</sup> Siaaco  
daacagi l̄mo cuudagi c̄l̄ maascana v̄m̄sialc̄tai. Po-  
duucai m̄rl sioorl cal istumaasi aagai l̄Vuaana c̄l̄  
maat̄l calcana Diuusi ñiooquidl. Dai aarim̄l  
baigl̄n̄liarac̄ldl calna l̄gai chil̄qui tasai. <sup>36</sup> Dai aarl  
ivueeyi naana maasi istumaasi ḡlḡrducami istumaasi  
giñt̄l̄jai Diuusi giñooga ansaidl ivuaadana dai  
l̄gaic̄ldl c̄lga ḡlmaat̄l isDiuusi giñooto ansai ḡl-  
naagidana ñiooquidl l̄gai dai c̄lga ḡlmaat̄l iñsaarl  
viaa l̄mo s̄m̄licami. Dai gomaasic̄ldl vaamioma c̄lga  
ḡlmaat̄l iñsioorl aarl sil̄ l̄Vuaana ñiooquidl̄c̄ldl.

<sup>37</sup> Dai aarl l̄rootosadl Diuusi giñooga. Dai l̄gai l̄rc̄l-  
cami sai istumaasi aagai aarl l̄rvaavoi, tomasi aarim̄l  
tomali l̄mo imidagai maical isñioocai l̄gai tomali  
mainl̄idi aarim̄l. <sup>38</sup> D̄mos aarim̄l mais̄m̄licadl  
vaavoitudai Diuusi ñiooquidl, aarim̄l maitiñvaavoitu-

dai aanl Diuusi ootosadl cascdl. <sup>39</sup> Aariml slga nlnlidi oojai Diuusi ñiooquidrl polliditai isroduucai tomastuigaco oidaca agai aariml Diuusi lmadu. Dłmos Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl giñaagai Diuusi ñiooquidrl dai pocaitiña ansai aanl lrlCristo. <sup>40</sup> Dłmos aariml maitiñvaavoitudai poduucai siaadrl tomastuigaco oidacana Diuusi lmadu.

<sup>41</sup> Aanl maigaagai sioorl slga ñioocadagi aanl gimvlltarl. <sup>42</sup> Aanl slga glnmaatl aariml. Maatl aanl ismaioigldai aariml Diuusi. <sup>43</sup> Aanl lrootosadl Diuusi giñooga dai aariml maitiñvaavoitudai. Dłmos daivlitai aa ismaacldl maitrojootosadl Diuusi giñooga lgal gia vaavoitudadaifia aariml. <sup>44</sup> Aariml maiłlgidi Diuusi vai lgal slgacslrl glnnlijadagi baiyoma aariml iplidi isoodami slga ñioocadagi aariml glmvlrtarl cascdl maitistutuidi aariml isgiñvaavoitudagi. <sup>45</sup> Aanl maigrlrlrl glnsuuliga iñagai Diuusi vuitari, Moseesacaru lgal dai glrlrlrl glnvuurpai tomasi aariml pocaiti młsai vaavoitudai istumaasi ooja Moseesacaru. <sup>46</sup> Isslllicldl vaavoitudadamudai aariml istumaasi gaaagidi Moseesacaru aidl gia aariml giñvaavoitudadamudai aanl lrl. Moseesacaru oojadrlrl giñaagai cascdl. <sup>47</sup> Aariml maivaavoitudai istumaasi ooja Moseesacaru cascdl maivaavoitudai aariml istumaasi glnaagidi aanl —tłtdai lSuusi.

-----

**6** Dai gooquirlrl ii lSuusi vaasadrlrl lgl sludagi ismaacldl Galilea tlgidu dai Tibeeriasi tlgidu lrl. <sup>2</sup> Tai mui oodami ol lSuusi. loodami canlidi islSuusi duduaadi mui coococoidadl cascdl. <sup>3</sup> Aidl lSuusi tłsai lmo giidirlrl dai modaiva aatłml mamaatłrdamigadl lmadu. <sup>4</sup> Aidl camiaadimitadai lgl sia duudagai istuigaco ljudidlu tłtgitoifia aidl Diuusi slgacslrl vuvaitu cajjudadl Ejiipituaiñdrlrl. Asiaa duudagai pascua tlgidu. <sup>5</sup> Dai aidlsl tł lSuusi ismuidutugai oodami, lgal gooquirlrl potłtdai lPiili:

—łSiaaco savldamu aatłml cuaadagai mosllqui oodami vlltarl? —tłtdai lSuusi.

<sup>6</sup> Suusi aagidi gomaasi lPiili maatia lliditai istliya lgal. lSuusi camaatłcatadai istumaasi iduñia agai.

<sup>7</sup> Amaasi lPiili itłtdai:

—Issavlda aatłml goo sientu piisu alcamu paana vllscrlrl moslaalachi ajian tada goovai —tłtdai lPiili.

<sup>8</sup> Amaasi Aandrlsl potłtdai lSuusi:

—Tami slca lmo ali glłli dai viaa taama paana dai gooca vatora. łDłmos siaadrlrl alna goovai mosllqui oodami vlltarl? —tłtdai Aandrlsl.

Aandrlsl lrlmoco lSuusi mamaatłrdamigadl daidl lrsuculidl lSimuñi Piiduru.

<sup>10</sup> Amaasi lSuusi itłtdai:

—Aagidavurai gooodami vai daraivana —tłtdai lSuusi.

Alil vaasoacatadai ami oidigi tai ami daraiva loodami. Lgal ajlacatadai parł taam mil slclłli. <sup>11</sup> Amaasi lSuusi vuı lraana dai aagidi Diuusi sai alilsl baiglłlidi oidacatai cuaadagai. Dai amaasi lSuusi glrmaa

lraana tłsai aatłml taacogidana loodami daidl taacogi lvatora lrlrl tai lgal uu vllsi silłjlsl iplli.

<sup>12</sup> Dai catatascovai vllscatai taidl lSuusi povlrltłtdai: —lmpaidavurai aariml gosaasaquigadl ismaacldl baivito vai maisuuligagi toma lłchi —glrltłtdai lSuusi.

<sup>13</sup> Tłtai aatłml lmpagi saasaquigadl ismaacldl vii tai suusuda baivustan dan goo aasarai lraana saasaquigadlsl. <sup>14</sup> Amaasi loodami tlgacai isSuusi idui gomaasi glđucami pocaiti:

—Slllicldl lraavaoi isidi slłli lrlDiuusi ñiooquituldiadamigadl ismaacldl divia agaitadai tami oidigi daama —caiti loodami.

<sup>15</sup> Dłmos lSuusi maatłcatadai isloodami roirliditadai islgal lrraigadl cascdl goguama vaidaquia agaitadai saidl lrraigadlcana dłmos lSuusi maitirliditadai, cascdl lgi ii abiaadrlrl siblacoga ami gidrlrl.

-----

<sup>16</sup> Dai aidlsl cadidiaimi aatłml mamaatłrdamigadl lSuusi tlaapai lgl suudagi ugidiana. Amaasi catuca taidl lSuusi maiquiaa divia, <sup>17</sup> taidl aatłml lmaamaatłrdamigadl tłtłsai vaarcuirlrl dai dlđavusquimi lgl suudagi Capernauumamu. <sup>18</sup> Daidl lvaarcu vuđdrlrl cavami vustai lllllli dai tal varañigli suudagi dai ml vaarcuaba aastłsl. <sup>19</sup> Dai aidlsl caiji aatłml parł taam mil metro lgl suudagi daama todian duucal tł aatłml lSuusi issuudagi daama imłitadai dai alil duduaadimu aatłml. <sup>20</sup> Dłmos lSuusi povlrltłtdai:

—Aanłana. Maitavrlrduduaadicuda —glrltłtdai lSuusi.

<sup>21</sup> Amaasi baiglrlrlaracldl miaadłgi aatłml taidl lSuusi tłsai lvaarcuirlrl dai otoma aayi aatłml młca siaaco iimia ragaitadai.

-----

<sup>22</sup> Dai siaadico loodami ismaacldl vaasadrlrl lgl suudagi viitadai maatl tł iscaiji aatłml abiaadrlrl lvaarcuirlrl dai ami maitiipucatadai lmai vaarcu. Dai mai lgal islSuusi maitlroł. <sup>23</sup> Vllscrlrl aa slclłli aayi aa vaarcuirlrl Tibeeriasiñdrlrl dai ami tuutui lgal lvaarcu miaanai siaaco lSuusi baiglrlrlaracldl bibi loodami gamamadacai. <sup>24</sup> Aidlsl loodami mai ismaitiipu lSuusi tomali aatłml mamaatłrdamigadl aidl gia tłtłsai lgal lvaarcuirlrl dai iji Capernauumamu dai gaaga agai lSuusi.

-----

<sup>25</sup> Mosaayi loodami vaasadrlrl lgl suudagi dai tł lSuusi daidl itłtdai:

—Mamaatłtuldiamu, łrltłquidl aayi aapi tami? —tłtdai loodami.

<sup>26</sup> Taidl lSuusi itłtdai:

—Slllicldl giñgaagaitadai aariml tatasconłcai lcuadagaicldl ismaacldl glmbii aanl dai maisiu





<sup>60</sup> Dai muidutai ismaacɗɗa oiditadai ʌSuusi mosca gomaasi daidɗa icaiti:

—Sɗɗicɗɗa sijaiga ismaatɗa calcagi aatɗɗa idi ɗiooqui. ʒSiaadɗɗa istuidana oodami isɗɗgiadagi gomaasi? —caiti loodami.

<sup>61</sup> Amaasi ʌSuusi maɗ isloodami maibaigɗɗɗi gomaasiɗɗa ismaacɗɗa aagiditadai ʌgai casɗɗa itɗɗɗa:

—ʒGɗnsobicɗɗi aanɗa idi ɗiooquicɗɗa isvaavoituda aarimɗa? <sup>62</sup> ʒIsducatai gɗntɗɗagitona aarimɗa mɗsgifɗɗɗa giagi aanɗa ismaacɗɗa viaa ʌmo sɗɗicami isnoragiagi aanɗa tɗvaagiamu? <sup>63</sup> Diuusi Iɗɗaɗɗa ʌgai dai maacai oodami ibɗdagai utudui. Giɗtuucuga maisoicɗi oodami sai cɗɗgacɗɗa vuvacɗa mosɗcaasi giɗibɗdaga. Istumaasi aagai aanɗa ʌrgaibɗdaga vɗtarɗa maisu gatuucuga. Tomasioora sioora vaavoitudagi goɗiooqui ismaacɗɗa gɗnaagidi aanɗa ʌgai gia viaaca agai ibɗdagai utudui dai tomastuigaco oidaca agai tɗvaagimɗa Diuusi ʌmɗa. <sup>64</sup> Dɗmos quiaa oidaga ʌmoco aarimɗa gɗnsaagida ismaacɗɗa maivaavoitudai —tɗɗɗa ʌSuusi.

ʌSuusi maɗ tucamidɗɗa abiaadɗɗa ismaacɗɗa maamaatɗɗamigadɗa maivaavoitudaitadai dai ismaacɗɗa maamaatɗɗamigadɗa ʌiɗɗɗa gatɗɗgida agaitadai mɗsai muaana. <sup>65</sup> Daidɗa ʌSuusi itɗɗɗa loodami:

—Casɗɗa casi gɗnaagidi aanɗa sai mosɗcaasi ʌgai ismaacɗɗa Diuusi giɗoooga ipɗɗidi isgiɗɗɗgidiɗa ʌgai gia giɗɗvaavoitudai —tɗɗɗa ʌSuusi.

<sup>66</sup> Aidɗa abiaadɗɗa muidutai ismaacɗɗa oidatucuitadai ʌSuusi ʌcovai iji dai camaioidatucui ʌgai ʌSuusi.

<sup>67</sup> Amaasi ʌSuusi povɗɗɗɗa aatɗɗa ʌbaivustan dan gooca maamaatɗɗamigadɗa:

—ʒGiɗɗagitoamɗi ʌlidi aarimɗa ʌɗɗa? —gɗɗɗɗa ʌSuusi.

<sup>68</sup> Tai Simuɗi Piiduru itɗɗɗa:

—ʒSiaadɗɗa gɗdagitona aatɗɗa? Aari ʌrgɗɗbaitɗcaacami. Dai gɗmamaatɗɗuldiaragacɗɗa camaatɗa aatɗɗa isducatai cɗɗgacɗɗa vuvacɗa oodami dai tomastuigaco oidaca agai tɗvaagimɗa Diuusi ʌmɗa. <sup>69</sup> Dai aatɗɗa cavaavoitu. Dai cɗɗ maatɗa aatɗɗa isaari ʌɗɗCristo Diuusi maraɗ dai tɗvaai tɗvaagiaiɗɗa. Dai Diuusi tomastuigaco oidaga —tɗɗɗa Simuɗi Piiduru.

<sup>70</sup> Taidɗa ʌSuusi povɗɗɗɗa:

—ʌcovai gɗnvuvaitu aanɗa baivustan dan gooca aarimɗa dai ʌmoco ʌɗɗDiaavora piooɗigadɗa —gɗɗɗɗa ʌSuusi.

<sup>71</sup> ʌSuusi aagidi gomaasi aagaitai ʌUudasi Iscaliote ʌSimuɗi maraɗ. Dai tomaasi ʌgai ʌɗɗmoco ʌbaivustan dan gooca maamaatɗɗamigadɗa ʌSuusi, vɗscɗɗa Uudasi gatɗɗgida agaitadai mɗsai muaana ʌSuusi casɗɗa pocaiti ʌSuusi.

**7** Dai gooquidɗa ʌSuusi aimɗɗaitadai ʌGalilea dɗɗɗɗa. ʌgai maitipɗi isaimɗɗadagi Judeea dɗɗɗɗa, ʌjudidɗu ipɗɗiditadai ismuaagi ʌgai casɗɗa.

<sup>2</sup> Dai camiaadimi ʌsiaa duudagadɗa ʌjudidɗu istuigaco

ivuaadana uucusai casɗɗa potɗɗgidi ʌsiaa duudagai uucusai. <sup>3</sup> Taidɗa ʌSuusi susuculidɗa itɗɗɗa:

—Maiviimu aari tanai. Imɗaɗi aari Judeea dɗɗɗɗa mu vai poduucai gɗoidatucɗɗami ismaacɗɗa mɗca daraaja ʌlijadagi istumaasi ivueeyi aari. <sup>4</sup> Tomasioora sioora ipɗɗiadagi ismaatɗcagi oodami istumaasi ivueeyi ʌgai gia mailstocai ivueeyi istumaasi. Issɗɗicɗɗa ivueeyi aari naana maasi istumaasi aidɗa gia ivuaadaɗi gomaasi loodami vuitari vai ʌlijada ʌgai vɗscatai —tɗɗɗa ʌSuusi susuculidɗa.

<sup>5</sup> Dɗmos tomali ʌgai maivaavoitudaitadai ʌSuusi casɗɗa pocaiti. <sup>6</sup> Amaasi ʌSuusi itɗɗɗa:

—Maiquiaa aayi istuigaco imia aanɗa gaamucu. Dɗmos aarimɗa cɗɗa istutuidi isgaamucu iimiagi tomasiɗscɗɗa. <sup>7</sup> Loodami ismaacɗɗa maivaavoitudai Diuusi maitɗɗɗa aarimɗa mosɗca aanɗa. Aanɗa aagidi saidɗa ʌrsoimaasi ivuaadami ʌgai casɗɗa. <sup>8</sup> Iimivurai aarimɗa gaamucu idi siaa duudagɗa. Aanɗa gia maiimu. Maiquiaa aayi istuigaco imiagi aanɗa casɗɗa —tɗɗɗa ʌSuusi.

<sup>9</sup> Dai mospotɗɗa ʌSuusi dai anaasi Galilea dɗɗɗɗa vii.

<sup>10</sup> Amaasi caiji ʌSuusi susuculidɗa tai gooquidɗa ii ʌSuusi ʌɗɗa ʌsiaa duudagamu. ʌgai gɗsto ii sai mainɗidɗa oodami. <sup>11</sup> ʌjudidɗu gaagai ʌSuusi ʌsiaa duudagɗa daidɗa icaiti:

—ʒSiaaco daja ʌcɗɗi? —caiti ʌgai.

<sup>12</sup> Dai ʌɗɗi gɗnaatagidimi loodami aipacoga aagaitai ʌSuusi. Dai ʌmoco pocaiti sai cɗɗ tuiga ʌgai. Dai aa pocaiti sai maicɗa tuiga sai mosyaatagidi ʌgai oodami.

<sup>13</sup> Dɗmos loodami ismaacɗɗa cɗɗa ɗioocai ʌSuusi vɗtarɗa maitipɗi ismaatɗcagi ʌjudidɗu tɗtɗaanɗami iscɗɗa ɗioocai ʌgai ʌSuusi vɗtarɗa ʌɗɗidi ʌgai casɗɗa.

<sup>14</sup> Aidɗi catajucami viitugai isugitiagi ʌvagimi ii ʌSuusi ʌjudidɗu gɗɗ quuuupaigadɗamu dai ami gamamaatɗɗuldi. <sup>15</sup> Daidɗa tɗtɗaanɗamigadɗa ʌjudidɗu maitɗa istumaasi gɗntɗɗagitoagi calcatai ʌSuusi daidɗa icaiti:

—ʒDucatai maatɗa idi cɗɗi mosɗa naana maasi istumaasi maitɗɗa ɗaivacai oojɗa? —caiti ʌjudidɗu.

<sup>16</sup> Taidɗa ʌSuusi aa noragi daidɗa itɗɗɗa:

—Istumaasi gamamaatɗɗuldi aanɗa ʌɗɗi ɗiooquidɗa maisu aanɗa ʌgi. ʌgai giɗootoi. <sup>17</sup> Dai sioora ipɗɗiadagi isivuaadagi istumaasi Diuusi ipɗɗidi ʌgai gia maatɗamu isgiɗmamaatɗɗuldaraga ʌɗɗi ɗiooquidɗa siɗa sabai aanɗa gamamaatɗɗuldi istumaasi ʌgi aanɗa ipɗɗidi. <sup>18</sup> Sioora gaaagiadagi mosɗcaasi istumaasi ʌgi ʌgai tɗtɗagitodagi ʌgai povuaadana sai oodami cɗɗa ɗioocaiɗa ʌgai vɗtarɗa. Dɗmos sioora ipɗɗiadagi isloodami cɗɗa ɗioocadagi ʌgai vɗtarɗa ismaacɗɗa ootoi ʌgai gia gaaagidi istumaasi ʌvaavo dai tomali ʌmo imidagai maiyaatagidiɗa ʌgai loodami.

<sup>19</sup> Vaavuava isMoseesacaru gɗɗma ʌsɗɗicami dɗmos tomali ʌmaadutai aarimɗa mailɗgidi vɗsi ʌsɗɗicami. ʒTuimɗi giɗmuaa ʌlidi aarimɗa? —tɗɗɗa ʌSuusi.

<sup>20</sup> Taidl loodami itlatdai:

—Aapi viaa lmo Diaavora tlaañicarudl. ¿Voorl galmuaa lliidi? —tlatdai loodami.

<sup>21</sup> Taidl lSuusi itlatdai:

—Aanl idui lmo istumaasi lmo iblstaragai tasarl dai aapiml maitl istumaasi glntatlgitoagi. <sup>22</sup> Dalmos aapiml iiquitlclai aali tuutucugadl tomasi lriblstaragai tasarl. Moseesacaru glntajai mljai poduucal ivuaadana cascldl poduucal ivueeyi aapiml. Vmlscarl lqui abiaadlrl caronuaadana glrlqui aaduñicar. <sup>23</sup> Isaapiml ivueeyi gomaasi tomasi lralmo iblstaragai tasarl lmgida llliditai Moseesacaru smllicamigadl, ¿tuimlasi bacocoi aapiml aanl giñvui duaaidacal aanl lmo cmlli lmo iblstaragai tasarl? <sup>24</sup> Clagavlrl glntatlgito aapiml. Maisiu glrlgl giñvuupada maicmlga glntatlgitoitai, baiyomavlrl clmlga glntatlgitoda aapiml istumaasi lrsmllicami —tlatdai lSuusi.

<sup>25</sup> Amaasi lmmoco lJerusaleenlrl oidacami aipacoga glntlcacaimi dai pocaitimi:

—¿Maitasi lridi cmlli lgal mlsmacldl gaagai dai muaa agai? <sup>26</sup> Mosmosmlca goovai dai mamaatltuldi gooodami vai tomali lmaadutai maivui ñioocai. ¿Maisiu cavaavoitu ljudidíu tlatlaanldamigadl isgoovai lralCristo? <sup>27</sup> Siaadlrl lralCristocana goovai. Aatmlml clml maatl siaaco oidaga idi cmlli. Simscadl diviagi lCristo tomali lmaadutai maimaatlca agai siaadlrl divia agai lgal —caiti loodami.

<sup>28</sup> Daidl lSuusi quiaa mamaatltulditadai loodami lglml quiuuplrl dai calcal istumaasi aagai loodami cavami ñioo lgal dai potlatdai:

—Vaavuava ismaatl aapiml siaaco oidaga aanl. Dalmos maimaatl aapiml sioorl giñootoi. Aanl divia maisiu moslgl lrllditai aanl baiyoma lgal ismaacldl tomali lmo imidagai maiyaatagl atgiñootoi. Vmlsi istumaasi aagai lgal lrgaavo. Dai aapiml maimaatl lgal. <sup>29</sup> Aanl gia maatl lgal. Aanl lgal lmmadu daacatadai tai lgal giñootoi tami oidigi daama —tlatdai lSuusi.

<sup>30</sup> Amaasi loodami bliya llliditadai lSuusi dai maisagi dalmos tomali lmaadutai maibl, maiquiaa aayi istuigaco cascldl. <sup>31</sup> Dai vmlscarl muidutai vaavoitu lSuusi daidl icaiti:

—Simscadl diviagi lCristo siaadlrl iduuna lgal vaamioma glglrducami istumaasi isidi cmlli —caiti loodami.

<sup>32</sup> Amaasi lfariseo calcal isrocaili loodami aagaitai lSuusi lgal lmmadu lbaitlgucacamigadl lrapaali judidíu ootoi sandaaru ismaacldl nuucada lquiupai sai blmlna lSuusi dai maisana. <sup>33</sup> Taidl lSuusi itlatdai:

—Chimlqui tasai daacamu aanl aapiml glnsaagida dai gooquilrl noragimu aanl dai lmmadu daacamu lgal ismaacldl giñootoi. <sup>34</sup> Aapiml giñgaagamu dai

maitiñtlglimu. Aapiml maitistutuidi isiimiagi mlmlca siaaco daaca aanl cascldl —tlatdai lSuusi.

<sup>35</sup> Amaasi ljudidíu aipaco glntlcacaimi daidl icaiti:

—¿Siaaco imia agai idi cmlli tlcail maitlmgana aatmlml? ¿Imia lliidi lienl goovai ljudidíu lmmadu ismaacldl lgliliego saagida oidaga mamaatltulda lliidi lienl goovai lgliliego? <sup>36</sup> ¿Istliya lliidi goovai dai pocaiti tlcail gaaga ragai dai maitlmgia ragai, dai sai aatmlml maitistutuidi isiimiagi mlmlca siaaco daaca agai lgal? —caiti ljudidíu.

<sup>37</sup> Lcuugatlrl tasarl lsiia duudaglrl vaamioma namlga islgaag tasai. Amaasi lSuusi clquiiva dai cavami ñioo dai potlatdai loodami:

—Sioorl iplliadagi isclglacarlrl vuvaquiagi vai dadana dai giñcalcana. <sup>38</sup> Poduucal oojisi Diuusi ñiooquidlrl sai tomasioorl giñvaavoitudagi lgal gia viaacamu guvucadagai isaagidagi muidutai isducatai Diuusi clglacarlrl vuuvaidi oodami —tlatdai lSuusi.

<sup>39</sup> Pocaiti lSuusi vai maatlca loodami isDiuusi lbladl lmmadu daacana sioorl vaavoitudagi lgal. Aidl maiquiaa tlvai Diuusi lbladl tlvaaagiailñdrl. lSuusi maiquiaa ii tlvaaagiamu cascldl.

<sup>40</sup> Lmo oodami moscal gomaasi daidl icaiti:

—Smllicldl lrgaavo isidi cmlli lralDiuusi ñiooquituldiadamigadl ismaacldl Moseesacaru aagai sai divia agai —caiti.

<sup>41</sup> Dai aa icaiti:

—Idiava lralCristo —caiti.

Dalmos aa icaiti:

—lCristo maidivia agai Galileeailñdrl. <sup>42</sup> Pocaiti Diuusi ñiooquidlrl saidl lCristo lrdavicaru cajjudadlca agai, dai Beleenlrl vuusia agai lgal vaa ali quiylrl siaaco vuusai Davicaru —caiti lgal.

<sup>43</sup> Poduucal loodami mailmadugan caiti aagaitai lSuusi. <sup>44</sup> Lmmoco bliya lliidi dai maisagi dalmos tomali lmaadutai maibl.

<sup>45</sup> Lsandaarugadl lglml quiuupai lramu dada siaaco daraacatadai lfariseo lmmadu lbaitlgucacamigadl lrapaali judidíu tai lgal itlatdai:

—¿Tuimlasi maivuaa aapiml lSuusi? —astlatdai.

<sup>46</sup> Taidl lsandaaru aa noragi daidl itlatdai:

—Tomali lmo imidagai tomali lmaadutai mailpan duucal ñioocailña idi cmlli —astlatdai lsandaaru.

<sup>47</sup> Amaasi lfariseo itlatdai:

—¿Aapiml mlscasi lndagitu mlrl isglnyaataida lgal? <sup>48</sup> Tomali lmaadutai aatmlml dudunucamigadl ljudidíu daidl lfariseo maivaavoitudai. <sup>49</sup> Dalmos idi oodami maicml maatl Moseesacaru smllicamigadl. Dai smllicldl Diuusi soimaasi taatatuldiamu lgal vaavoitudaitai lgal lclml —astlatdai lfariseo.



Taidl ḶSuusi itḶtdai:

—Casi gḶnaagidi aanl tucamidrl Ḷ abiaadrl. <sup>26</sup> Dai aanl quiaa gaaagidamu naana maasi istumaasi gḶnaagaitai aapiml dai aanl gḶrlrl Ḷ gḶnvuaajamu Ḷmo istumaasicḶdl. DḶmos aanl gaaagidi mosḶcaasi istumaasi giḶnaagidi Ḷgai ismaacḶdl giḶfootoi dai Ḷgai gia ḶḶlicḶdl aagai mosḶcaasi istumaasi Ḷrvaavoi —ḶḶtdai ḶSuusi.

<sup>27</sup> DḶmos Ḷjudidíu maimaatl cal isḶSuusi aagai Diuusi gḶrooga. <sup>28</sup> CascḶdl ḶSuusi potḶtdai:

—SiḶscadl aapiml giḶmuaagi aidl gia maatlmu aapiml iḶsaanl ḶrlCristo Ḷgai vaa ismaacḶdl viaa Ḷmo ḶḶlicami. Dai aanl gḶnaagidi mosḶcaasi istumaasi giḶmamaatḶtuli giḶooga maisiu istumaasi Ḷgi aanl ipḶlidi. <sup>29</sup> Dai giḶooga Ḷgai daidl giḶfootoi dai ḶḶscḶrl giḶḶmadu daja. Ḷgai maiḶgi giḶḶdagitu. Aanl ḶḶscḶrl ivueeyi istumaasi Ḷgai ipḶlidi —ḶḶtdai ḶSuusi.

<sup>30</sup> AidḶsi ḶSuusi aagidi gomaasi muidutai vaavoitu.

<sup>31</sup> Amaasi ḶSuusi itḶtdai Ḷjudidíu ismaacḶdl vaavoitu:

—Isaapiml apriavaavitudadagi istumaasi gḶnaagidi aanl, ḶḶlicḶdl aapiml ḶrgiḶmamaatḶrdamicamu.

<sup>32</sup> Dai maatlmu istumaasi Ḷrvaavoi. Dai siḶscadl camaatia aapiml istumaasi Ḷrvaavoi aidl gia camaitḶrpiḶooḶicamu aapiml —ḶḶtdai ḶSuusi.

<sup>33</sup> Tai Ḷgai itḶtdai:

—Aatlml ḶrAvraaḶicar u cajiudadl. Dai tomali Ḷmo imidagai maitḶrpiḶooḶigadḶcatadai tomali Ḷmaadutai. ḶDucatḶ caiti aapi iscamaitḶrpiḶooḶicamu aatlml? —ḶḶtdai Ḷgai.

<sup>34</sup> Taidl ḶSuusi itḶtdai:

—ḶḶlicḶdl Ḷrvaavoi sai sioorl soimaasi ivuaadagi Ḷgai gia ḶrpiḶooḶigadl ḶDiaavora. <sup>35</sup> Ḷmo ḶḶli maiḶmadugan duucaí Ḷlidi gḶrpiḶooḶiga dai gḶmaamara. <sup>36</sup> Dai siḶscadl aanl Diuusi maradl ismaacḶdl Ḷnvai ḶvaagiaiḶḶdl ḶḶgacḶrl vusaidiagi Ḷmo ḶḶli Ḷgai camaitḶrpiḶooḶigadḶcamu ḶDiaavorl. <sup>37</sup> Camaatl aanl isaapiml Ḷrcajiudadl AvraaḶicar dḶmos aapiml maitiḶvaavitudai cascḶdl giḶmuaa Ḷlidi. <sup>38</sup> Aanl anḶgḶnaagidi istumaasi giḶooga giḶmaatḶtuli dai aapiml ivueeyi istumaasi gḶnaagidi gḶnooga —ḶḶtdai ḶSuusi.

<sup>39</sup> Taidl Ḷgai aa noragi daidl itḶtdai:

—AvraaḶicar ḶrgḶraduḶicar —ḶḶtdai Ḷgai.

DḶmos ḶSuusi itḶtdai:

—IssḶlicḶdl Ḷrvaavoi isaapiml ḶrAvraaḶicar cajiudadḶcamudai aidl gia giḶvaavitudamudai aapiml Ḷran duucaí AvraaḶicar. <sup>40</sup> DḶmos aapiml giḶmuaa Ḷlidi tomasi aanl gḶnaagidi mosḶcaasi itumaasi Ḷrvaavoi istumaasi Diuusi giḶmaatḶtuli. AvraaḶicar maiproduucaí iduḶḶimudai. <sup>41</sup> Aapiml ivueeyi poduUCAÍ isduucaí ivueeyi gḶnooga —ḶḶtdai ḶSuusi.

Amaasi Ḷgai itḶtdai:

—Aatlml maitḶrmaamaradl ooqui taatcaligami. MosḶmaduga gḶrooga Ḷgai vaa ḶrDiuusi —ḶḶtdai Ḷjudidíu.

<sup>42</sup> Amaasi ḶSuusi itḶtdai:

—IssḶlicḶdl Ḷrvaavoicamudai isDiuusi ḶrgḶnoogacamudai aidl gia aapiml giḶoigḶadamudai. Diuusi giḶfootoi maisiu mosḶgi divia aanl. <sup>43</sup> Aapiml maitḶrlidi isḶḶgiadagi istumaasi gḶnaagidi aanl cascḶdl maimaatl cal giḶmamaatḶtuliḶdara. <sup>44</sup> Aapiml gḶnooga ḶrlDiaavora cascḶdl aapiml Ḷrmaamaradl ḶDiaavora daidl ivuaada Ḷlidi istumaasi Ḷgai ipḶlidi. Tucamidrl Ḷ abiaadrl ḶDiaavora Ḷrgamuaacami daidl Ḷryaatavogami. Ḷgai tomali Ḷmo imidagai maiaagai istumaasi Ḷrvaavoi baiyoma ḶḶscḶrl mosyaatagi Ḷgai. ḶḶsi istumaasi ḶḶḶgitoi Ḷgai maitḶrvaavoi potuiga Ḷgai cascḶdl. Ḷgai Ḷroogadl ducami ḶḶsi Ḷyaatavogami. <sup>45</sup> CascḶdl siḶscadl aanl gḶnaagidi istumaasi Ḷrvaavoi aapiml maitiḶvaavitudai. <sup>46</sup> Tomali Ḷmaadutai aapiml gḶnaagida maitistutuidi isaagagi iḶsaanl idui Ḷmo istumaasi soimaasicami. SiḶscadl gḶnaagiada aanl istumaasi Ḷrvaavoi, ḶtuimḶsi maitiḶvaavitudai aapiml? <sup>47</sup> Diuusi maamaradl ḶḶlicḶdl oojoide iscalcagi Diuusi Ḷiooquidl dḶmos aapiml maicalca Ḷlidi Diuusi Ḷiooquidl, aapiml maitḶrDiuusi maamaradl cascḶdl —ḶḶtdai ḶSuusi.

<sup>48</sup> Amaasi Ḷjudidíu itḶtdai:

—ḶḶlicḶdl Ḷrvaavoi istumaasi aagai aatlml sai aapi Ḷrsamaritano dai isviaa aapi Ḷmo Diaavora ḶlaaḶicarudl —ḶḶtdai Ḷjudidíu.

<sup>49</sup> Daidl ḶSuusi aa noragi daidl itḶtdai:

—Aanl gia maiviaa Diaavora ḶlaaḶicarudl. Aanl mossiaa duutudai giḶooga dai aapiml maisiaa giḶduutudai mossoiducaí giḶḶlidi. <sup>50</sup> Aanl maigagaagai sioorl siaa giḶduutuadagi dḶmos ḶḶscḶrl oidaga Ḷmoco ismaacḶdl gagaagai sioorl siaa giḶduutuadagi, dai Ḷgai soimaasi taatatuldiami sioorl maisiaa giḶduutuadagi. <sup>51</sup> Vaavuava sai sioorl Ḷgiditai cal istumaasi gaaagidi aanl Ḷgai gia tomastuigaco oidaca agai —ḶḶtdai ḶSuusi.

<sup>52</sup> Amaasi Ḷjudidíu aa noragi daidl itḶtdai:

—Sivi gia ḶḶ maatḶ aatlml issḶlicḶdl viaa aapi Ḷmo Diaavora ḶlaaḶicarudl. AvraaḶicar dai ḶḶsi Diuusi ḶiḶiooquituldiadamigadl coi dai ḶḶscḶrl aapi gḶraagidi sai sioorl Ḷgiditai cal istumaasi gaaagidi aapi Ḷgai gia tomastuigaco oidaca agai. <sup>53</sup> ḶPovaiḶsi Ḷlidi aapi ḶḶsai vaamioma viaa guvucadagai isḶAvraaḶicar gḶrlḶqui aduḶicar ismaacḶdl camuu? ḶDai povaiḶsi Ḷlidi aapi ḶḶsai vaamioma viaa guvucadagai siḶDiuusi ḶiḶiooquituldiadamigadḶcaru ismaacḶdl cacoi? ḶAapia poorl gḶlidi? —ḶḶtdai Ḷjudidíu.

<sup>54</sup> Amaasi ḶSuusi itḶtdai:

—IḶsaanl Ḷgi ḶḶḶ Ḷioocadagi Ḷgi gimḶḶtarl aidl gia maiḶamḶga giḶḶiooqui. DḶmos Diuusi giḶooga Ḷgai vaa ismaacḶdl aagai aapiml saidl ḶrgḶḶDiuusiga Ḷgai gia ḶḶḶ Ḷioocai aanl gimḶḶtarl. <sup>55</sup> DḶmos aapiml maimaatl Ḷgai. Aanl gia maatḶ Ḷgai. Daidl isgḶnaagiadagi aanl ansai maimaatl aanl Ḷgai aidl gia aanl Ḷryaatavogamicagi gḶḶḶran duucaí. DḶmos ḶḶlicḶdl Ḷrvaavoi iḶsaanl maatḶ Ḷgai dai Ḷgidi-

tai cal aanl vllsi istumaasi giñaagidi l'gai. <sup>56</sup> Glllmlqui aduñicarv Avraañi alilsi baiglml maatlcai iñsaanl divia iñagaitadai oidigi daama dai vaamioma baiglml l'gai aidlsl divia aanl —tatl'dai l'Suusi.

<sup>57</sup> Amaasi l'judidíu potatl'dai l'Suusi:

—Maiquiaa viaa aapi goo coobai dan baivlstaama uumigi, ¿ducatai caiti aapi isnlidi Avraañicarv? —tatl'dai l'gai.

<sup>58</sup> Taidl l'Suusi aa noragi daidl itatl'dai:

—Vaavuava ismaiquiaa vuusaicai Avraañicarv abiaadlrl catlvaagilrl daacataidai aanl —tatl'dai l'Suusi.

<sup>59</sup> Amaasi vui l'judidíu oloodai dai maicarsa lliatugai l'gai l'Suusi. Dlmos l'Suusi glllsto ii dai vuusai l'gll quiuupriañlrl. Dai loodami saagida daivusai dai ii.

**9** Vaidl l'Suusi daivusquimi lmarlclrl dai tl lmo maiñlaadami. Podu vuusai l'gai. <sup>2</sup> Tl'ai aatlml mamaatlrdamigadl l'Suusi tlcacai daidl itatl'dai:

—Gllrmamaatl'tuldiadamiga, ¿tuisi podu vuusai idi clml? ¿Voogl soimaasi idui goclml isldlml'dl? —povl'tatl'dai aatlml.

<sup>3</sup> Taidl l'Suusi itatl'dai:

—Idi clml maisoimaasi idui tomali l'dlml'dl. Baiyoma goovai maiñlai sai poduucai aa oodami maatl'na isslml'cl'dl viaa guvucadagai Diuusi isduaaidagi.

<sup>4</sup> Iñsilsi uucami oidacagi tami oidigi daama alilsi glaagai iñsivuaadagi aa duiñdadl l'gai ismaacldl giñootoi. Aimu istuigaco iscamaitistutuidi isaata vuaadagi tomali lmaadutai tomali aanl. <sup>5</sup> Quiaa oidacatai aanl tami oidigi daama aanl soicli oodami isclmlga maatl calcagi istumaasi Diuusi l'rlidi isivuaadagi —tatl'dai l'Suusi.

<sup>6</sup> Caaagacai gomaasi l'Suusi dlvlml'rapl sisiva dai vadlitu laachi dlvlml'rai dai l'maiñlaadami vuupuidl daama dal dlvlml'rai vaagiadl. <sup>7</sup> Amaasi itatl'dai:

—Iml'dañi dai vacuana glvuupujl l'riilrl ismaacldl Siloé t'lgidu —tatl'dai l'Suusi.

Siloé t'liya l'idi ootosicami oodamicldl. Taidl l'maiñlaadami ii dai vacoi glvuupujl dai l'ramu divia dai canleeyi. <sup>8</sup> Amaasi laaduñdl l'madu aa ismaacldl l'quioma n'liditadai l'maiñlaadami icaiti:

—¿Maitasi l'ridi clml l'gai vaa ismaacldl daacatai gataañliña tumiñsi? —ascaili l'gai.

<sup>9</sup> Vai aa icaiti:

—L'jl l'gai vaa goovai —ascaili.

Vai aa icaiti:

—Chu, maitl'rl'gai dlmos l'rla maasi goovai —ascaili.

Dlmos clml l'agi pocaiti:

<sup>10</sup> —Aanlava —ascaili.

Amaasi l'гаа tlcacai daidl itatl'dai:

—¿Ducatai nleeyi aapi sivi? —astatl'dai.

<sup>11</sup> Tai l'gai aa noragi daidl itatl'dai:

—Clml ismaacldl Suusi t'lgidu vadlitu dlvlml'rai dai giñvuupujiana dagivi daidl povañ'tatl'dai ansai iml'na dai vacuanana giñvuupujl l'riilrl ismaacldl Siloé

t'lgidu. Antai aanl ii dai vacuanacai casistui aanl isnl'navagi —astatl'dai l'gai.

<sup>12</sup> Amaasi tlcacai l'гаа daidl itatl'dai:

—¿Vaa daja clml? —astatl'dai.

Tai l'gai itatl'dai:

—Maimaatl aanl —astatl'dai.

<sup>13</sup> Amaasi loodami vaidacai l'gai ismaacldl mainlaa-datadai l'fariseo vuitari. <sup>14</sup> Aidasi l'Suusi vadlitu dlvlml'rai glsisivaragacldl dai dagivi vuupuidlrl l'gai ismaacldl maiñlaadatadai aidl l'riblstaragai tasl'rlcatadai. <sup>15</sup> Cascl'dl l'fariseo l'rl tlcacai clml dai potatl'dai:

—¿Ducatai n'laava aapi? —astatl'dai l'fariseo.

Tai l'gai itatl'dai:

—Giñdagiviamlta dlvlml'rai vagiadl giñvuupujl daama antai vacoi aanl dai sivi canleeyi —astatl'dai.

<sup>16</sup> Amaasi l'moco l'fariseo icaiti:

—Clml ismaacldl idui goomasi maitl'rootosadl Diuusi, l'gai maisiaa duutudai iblstaragai tasai cascl'dl —ascaili l'gai.

Dlmos aa icaiti:

—¿Ducatl ivueeyi l'gai naana maasi gl'gl'rducami isl'rlsoimaasi ivuaadami? —ascaili l'gai.

Poduucai l'moco aagai l'mo istumaasi dai aa aagai l'mai istumaasi. <sup>17</sup> Dai l'ramu tlcacai l'gai ismaacldl maiñlaadatadai daidl itatl'dai:

—¿Dai aapi l'rl'liya agai aagaitai clml ismaacldl gl'duaadi? —astatl'dai.

Tai l'gai itatl'dai:

—Aanl gl'naagidi saidl l'rlmo Diuusi ñiooquituldiadamigadl —astatl'dai.

<sup>18</sup> Dlmos l'judidíu maitl'pliditadai isvaavoitudagi isl'quioma maiñlaadatadai l'gai dai sivi canleeyi cascl'dl val l'gai dlml'dl clml ismaacldl maiñlaadatadai. <sup>19</sup> Dai tlcacai daidl itatl'dai:

—¿Idisi l'rgl'mara aapiml ismaacldl pocaiti aapiml sai maiñlaadami vuusai? ¿Ducatai canleeyi goovai sivi? —astatl'dai l'judidíu.

<sup>20</sup> Taidl clml dlml'dl itatl'dai:

—Maatl aatlml isidi l'rgl'mara dai ismaiñlaadami vuusai. <sup>21</sup> Dlmos maimaatl aatlml isducatai sivi canleeyi goovai tomali maimaatl aatlml soorl n'laavatv. L'giav'rl tlcaca aapiml. Goovai casi l'gl'ducami. L'gi goovai gl'naagidiamu —astatl'dai dlml'dl.

<sup>22</sup> Potatl'dai l'gai l'bliditai l'judidíu. L'judidíu casi gl'naagi aipacoga sai isl'moco vaavoitudagi saidl l'Suusi l'rlCristo l'gai ismaacldl vaavoitudagi camaiiviaaca agai oigaragai isvaraacldagi l'judidíu quiuupaigadlrl. <sup>23</sup> Cascl'dl clml dlml'dl itatl'dai sai tlcacana maradl dai sai l'gai casi l'gl'ducami.

<sup>24</sup> Amaasi l'judidíu l'ramu val clml ismaacldl maiñlaadatadai daidl itatl'dai:

—L'gi Diuusi vl'tarl icl'ga ñioocada aapi dai mai-siu l'Suusi. Cl'mga maatl aatlml saidl l'Suusi l'rlsoimaasi ivuaadami —astatl'dai l'judidíu.

<sup>25</sup> Amaasi lgai aa noragi daidl itatldai:

—Aanl maimaatl isirsoimaasi ivuaadami ischo mlrl. Moslcaasi maatl aanl iñsaanl lrgmaiñlaadami-catadai dai sivi gia canllaava aanl —astatldai.

<sup>26</sup> Tai lramu tlcaca lgai daidl itatldai:

—¿Tumaasi idui lgai? ¿Ducatai idui rlsicanllaava? —astatldai lgai.

<sup>27</sup> Tai aa noragi lclli daidl itatldai:

—Casian glnaagidi, ¿maitamascal aariml? ¿Tuimasi iplidi islramu glnaagida aanl? ¿Aariml mslmlrl vaavoituda lliidi? —astatldai lclli.

<sup>28</sup> Amaasi ljudidü vui ñiooquimi lclli daidl itatldai:

—Aariara vaavoitudai lgai dlmos aatml lgidi Moseesacaru smlcamigadl. <sup>29</sup> Aatml maatl isDiuusi ñiooqui Moseesacaru dlmos maimaatl aatml tomali siaadlrl divia lSuusi —astatldai.

<sup>30</sup> Amaasi lclli aa noragi daidl itatldai:

—Calio maimaatl aanl istumaasi tltlgitoi pocaitai aariml. lSuusi giñllaavatü dai vllscrl aariml maimaatl siaadlrl divia. <sup>31</sup> Clga glmaatl isDiuusi maical lsoimaasi ivuaadami baiyoma Diuusi cal moslcaasi lgai ismaacldl siaa duutudai Diuusi daidl ivuaadagi istumaasi Diuusi iplidi. <sup>32</sup> Tomali lmo imidagai maicajiomacatadai aatml islmaadutai duaadi lmo ismaacldl maiñlaadami vuusai dai nllaavatu. <sup>33</sup> Islgai maitarDiuusi ootosadcamudai maitistutiadamudai ispoduucal ivuaadagi —astatldai lgai ismaacldl maiñlaadatadai.

<sup>34</sup> Amaasi lgaa itatldai:

—Glldl lmadu aari lrsoimaasi ivuaadami dai vllscrl aari glrmaatltulda lliidi —astatldai ljudidü. Daidl quiidamacoga vuusaitu.

————

<sup>35</sup> Amaasi maí lSuusi mslldgl quiupai quidigamu vuusaitu lclli ismaacldl maiñlaadatadai. Dai aidlsi lSuusi tl lgai potatldai:

—¿Vaavoitudaiprsi aari lCristo Diuusi maradl ismaacldl tlvai tlvaaagiñdrl? —tatldai lSuusi.

<sup>36</sup> Taidl lclli itatldai:

—Iñaaagidañi aari sioor lgai nai vaavoitudagi aanl —tatldai.

<sup>37</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itatldai:

—Nlidara. Aatagidara. Aanlana —tatldai lSuusi.

<sup>38</sup> Amaasi lclli gltootonacldl clquiiva lSuusi vuidlrl daidl itatldai:

—Giñtlaanldamiga aanl gia glvaavoitudai —tatldai.

<sup>39</sup> Amaasi lSuusi itatldai:

—Aanl divia tami oidigi daama dai nllaavatuda iñagai lgai ismaacldl maiñllaai, dai lgai ismaacldl pocaiti sai clga maatl cal Diuusi ñiooquidl maatlna ismaitarvaanoi baiyoma lrlran ducami maiñlaadami maimaatlcatai —astatldai lSuusi.

<sup>40</sup> Amaasi lmo ismaacldl ami daraajatadai itatldai:

—¿Povairps caiti aari tlvai aatml maiñllaai mlrl? —tatldai.

<sup>41</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itatldai:

—Issmlclldl maiñllaadamudai aariml dai maimaatl calcamudai Diuusi ñiooquidl aidl gia maitarlganduñicamudai aariml dlmos aariml pocaiti mlsai clga maatl cal Diuusi ñiooquidl cascldl lrsomaasi ivuaadami aariml —tatldai lSuusi.

————

**10** Vaavuava sai sioorl varacldagi lmo curarlrl daama smlli maisiu quitaagiña smlli lgai gia lrlsivogami. <sup>2</sup> lprastuuru lgai dai nuucada lcañiuru dai lgai gia quitaagiña smlli varacli. <sup>3</sup> lclli ismaacldl quitaagiña claacana dai nuucadacana lcañiuru tucarl siuu duucu ami diviagi lprastuuru lgai otoma cupioscañi. lcañiuru cl maatl calcana lprastuuru ñiooquidl. lprastuuru vapaidiña lcañiuru poduucal istmltgida lgai dai vuvaidi lgai curaraiñdrl. <sup>4</sup> Dai cavuvaidacai vllsi lcañiuru lprastuuru baitlqui imliña vaidl lcañiuru oidíña. lcañiuru cl maatl ñiooquidl lprastuuru cascldl. <sup>5</sup> Dlmos lcañiuru maioidátucui lmo ismaacldl maimaatl lgai baiyoma vorooyiña lgai maimaatlcatai ñiooquidl —tatldai lSuusi.

<sup>6</sup> lSuusi aagidi gomaasi ipliditai ismamaatltuldagi loodami naana maasi istumaasi dlmos lgai maimaatl cal.

————

<sup>7</sup> Amaasi lSuusi lramu aagidi loodami daidl itatldai:

—Vaavuava iñsaanl lrlran ducami lcurarai quitaagiñagadl siaa smlli varacli lcañiuru. <sup>8</sup> Vllsi lmamaatltuldiadami yaatavogami ismaacldl dada maiquiaa diviacai aanl lgai lrlsivogami ducami dlmos Diuusi maamaradl maioidátucui lgai. <sup>9</sup> Vaavuava iñsaanl lrlran ducami lmo quitaagiña. Sioorl ipliadagi isivuaadagi istumaasi Diuusi iplidi giñvaavoitudaitai lgai gia poduucal clgacrl vuvacli. Daidl lvaavoitudadami lrlran ducami cañiuru ismaacldl lprastuuru vlls tucagi vaapasai lcurarlrl dai vlls tasai nunucadai.

<sup>10</sup> lrlsivogami dada dai moslcaasi mosgamsidiña dai coodañi dai siaa vvaadana naana maasi istumaasi dlmos aanl divia vaidl loodami tomastuigaco oidaca agai clgacrl vuvacaitai dai vai smlclldl baiglñliaracldl oidacana. <sup>11</sup> lmo pastuuru cl tuigacami clga nunucada glsosoiga cañiuru tomasi glmuaatu sai maicuucuna lsllyi. Dai aanl lrlran ducami lmo pastuuru cl tuigacami. <sup>12</sup> Dlmos lmo pastuuru ismaacldl maitarsosiacami lgai gia mosmlmlrañi siuu duucu tlgagi lmo sllyi dai dadagitoi lcañiuru. Vaidl lsllyi blbllyiña lmo lcañiuru vaidl lgaa airaco vorooyiña. <sup>13</sup> lprastuuru maitarsosiacamicana cascldl mlmlrañi dai maivuaam lliidiña lcañiurclldl.

<sup>14</sup> Aanl anrlran ducami lmo pastuuru cl tuigacami ismaacldl cl maatl glsosoiga cañiuru dai lcañiuru cl maatl glpastuuruga. <sup>15</sup> Poduucal isduucal Diuusi giñooga clga giñmaatl dai aanl clga maatl

giñooa. Dai aanl sɔllicɔdɔl soifnamu sioorɔl giñvaavoitudagi dai aanl muuquimu vai lɔgai cɔlgacɔrɔl vuvaiquaiagi. <sup>16</sup> Dai oidaga aa oodami ismaacɔdɔl maitɔrjudidíu ismaacɔdɔl giñvaavoituda agai ɔrɔl. Dai aanl cɔlgacɔrɔl vuvaidamu. Quiaa ɔrsibɔa oidacami lɔgai dɔmos aimu istuigaco isɔlɔgai ɔmmadu aa giñvaavoitudadami ɔrɔmo aadunumɔca agai dai viaaca agai ɔmo baitɔcaacamí.

<sup>17</sup> Aanl muuquimu dai ɔramu duaacamu vai poduucai cɔlgacɔrɔl vuvaiquaiagi oodami. Casɔdɔl giñoiɔdɔl giñooa. <sup>18</sup> Tomali ɔmaadutai maitistutuidi isgiñmuuagi ismaitiñdagitu aanl. Vɔmscɔrɔl iñdagitamu aanl mɔsgifimuaagi mosaanl ipɔlidi casɔdɔl. Aanl viaa sɔllicami isdagituagi isgiñmuuagi dai aanl viaa guvucadagai isɔramu duaacagi. Diuusi giñooa giñmaa sɔllicami dai guvucadagai casɔdɔl —tɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>19</sup> Aidɔsi ɔjudidíu tɔtɔaañdamigadɔl cɔl gomaasi ɔmoco aagai ɔmo istumaasi dai aa aagai ɔmai istumaasi. <sup>20</sup> Dai muidutai pocaiti:

—ɔGoovai viaa ɔmo Diaavora tɔaañcarudɔl dɔl! Sɔllicɔdɔl ɔrvuiirugami goovai. Maitlaagai tɔscɔlcagi istumaasi aagai goovai —caiti ɔjudidíu.

<sup>21</sup> Dɔmos aa icaiti:

—Isviaacamudai goovai ɔmo Diaavora tɔaañcarudɔl maitistutiadamudai isɔlɔga ñiooquiagi poduucai isduucai ñioocai goovai. Tomali maitistutiadamudai isduuaidagi ɔmo maiñlaadami —caiti ɔmoco.

-----

<sup>22</sup> Aidɔsi ɔSuusi Jerusaleenɔrɔl daacatadai, aidɔl ɔrtoomococatadai. Dai aidɔl casi ɔrɔlvagimicatadai ismaacɔdɔl ivuaadana ɔjudidíu tɔtɔlɔgitoitai istuigaco idui ɔrɔl quiuɔrɔl. <sup>23</sup> Daidɔl ɔSuusi moimɔitadai ɔrɔl quiuɔrɔl siaaco Solomofi portaaligadɔl tɔlgidu. <sup>24</sup> Daidɔl ɔtɔtɔlaanɔdamigadɔl ɔjudidíu sicoli guuquiva ɔSuusi abaana daidi itɔtɔdai:

—ɔPɔlɔscadɔl ɔrɔraagida agai isbai aapi sɔllicɔdɔl ɔrɔlCristo ischo ɔrɔl? —tɔtɔdai ɔgai.

<sup>25</sup> Taidɔl ɔSuusi aa noragi daidɔl itɔtɔdai:

—Casiant ɔrɔnaagidi aanl dɔmos aapimɔl maitiñvaavoitu. Diuusi giñooa giñmaa sɔllicami ansaidɔl ivuaadana aanl naana maasi istumaasi ɔrɔlɔrɔducami ismaacɔdɔlɔdɔl cɔlɔga ɔrɔmaatl iñsioorɔl aanl. <sup>26</sup> Dɔmos aapimɔl maitiñvaavoitudai. Aapimɔl maitɔrɔgiñaaaduñi vaavoitudadami casɔdɔl, poduucai isduucai casigɔnaagidi aanl. <sup>27</sup> Giñaaaduñi vaavoitudadami cɔl maatl giñmamaatlɔldaraga daidɔl giñɔmmadu ajiioorɔl. Dai aanl cɔlɔga maatl giñaaaduñi vaavoitudadami. <sup>28</sup> Aanl cɔlɔgacɔrɔl vuvaidi lɔgai vai tomastuigaco oidacana tɔvaagiɔrɔl. Maitiipu sioorɔl istutuidi isgiñvooroidagi giñaaaduñi vaavoitudadami. <sup>29</sup> Diuusi giñooa ɔgai daidɔl ɔlɔcovai vuvaitu ɔgai saidɔl giñvaavoitudana. Diuusi giñooa sɔllicamigadɔl vaamioma namɔga istoma-sioorai dai casɔdɔl maitiipu sioorɔl istutuidi isvooroidagi giñooa giñaaaduñi vaavoitudadami.

<sup>30</sup> Aanl ɔmmadu giñooa viaa ɔgai vaa sɔllicami daidɔl ɔgai vaa tɔlgitoidagai dai ɔgai vaa guvucadagai —tɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>31</sup> Amaasi ɔjudidíu ɔramu vui ojoodai dai maicarsa agaitadai ɔSuusi. <sup>32</sup> Taidɔl ɔSuusi itɔtɔdai:

—Casivuaadana aanl mui naana maasi ɔrɔlɔrɔducami guvucadadɔlɔdɔl giñooa aapimɔl ɔrɔnaagida. ɔMaascɔdɔl ɔgaicɔdɔl giñmaicarsa agai aapimɔl? —tɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>33</sup> Taidɔl ɔjudidíu aa noragi daidɔl itɔtɔdai:

—Maisiu ivuaadatai aapi ɔmo istumaasi ɔrɔducami aatɔmɔl ɔrɔmaicarsa agai vui ñioocaitai aapi Diuusi aagaitai sai aapi ɔrɔDiuusi dɔmos aapi ɔrɔcɔlɔlɔl —tɔtɔdai ɔjudidíu.

<sup>34</sup> Amaasi ɔSuusi itɔtɔdai:

—Diuusi ñiooquidɔrɔl pocaiti saidɔl ɔdudunucami ɔjudidíu ɔrdidiuusi ducami. Diuusi maacai sɔllicami casɔdɔl. <sup>35</sup> Cɔl maatl aatɔmɔl sai istumaasi oojisi Diuusi ñiooquidɔrɔl sɔllicɔdɔl ɔrvaavoi. Dai Diuusi pocaiti sai ɔgai ismaacɔdɔl Diuusi maa ɔmo sɔllicami ɔrdiuusi ducami. <sup>36</sup> Dai Diuusi ɔcovai giñvusaitu daidɔl giñooitoi tami oidagi daama. ɔDucatai povaiñtɔtɔdai aapimɔl sai aanl vui ñioocai Diuusi aagaitai ansaidɔl ɔrɔaanl Diuusi maradɔl? <sup>37</sup> Aanl ivueeyi naana maasi ɔrɔlɔrɔducami. Diuusi giñooa giñmaa ɔmo sɔllicami casɔdɔl. Dai casɔdɔl alɔisi ɔlaagai isaapimɔl giñvaavoitudagi.

<sup>38</sup> Tomasi maivaavoitudai aapimɔl istumaasi ɔrɔnaagidi aanl vɔmscɔrɔl cɔlɔga maatl aapimɔl isivuaadana aanl naana maasi istumaasi ɔrɔlɔrɔducami dai gomaasicɔdɔl alɔisi ɔlaagai isvaavoitudagi iñsaanl ɔrɔDiuusi maradɔl dai istɔlvai aanl tɔvaagiñdɔrɔl dai poduucai vaavoitudagi sai Diuusi giñooa aanl giñɔmmadu daja dai sai aanl Diuusi giñooa ɔmmadu daja —tɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>39</sup> Taidɔl ɔramu ɔjudidíu ipɔlɔitadai isɔlɔiyagi ɔSuusi dai maisagi dɔmos ɔSuusi mosdaivunu ii.

<sup>40</sup> Amaasi ɔSuusi ɔramu ii ɔrɔlɔl aqui Jordán mɔlɔmɔjoradɔrɔl siaaco ɔlquioma gavaraconaitadai ɔVuaana dai ami daaca agai. <sup>41</sup> Taidɔl mui oodami iji dai mɔlɔnɔdamu ɔSuusi daidɔl icaiti:

—Tomasi ɔVuaana maitidui tomali ɔmo istumaasi ɔrɔducami vɔmscɔrɔl vɔlɔsi istumaasi aagai ɔgai aagaitai idi cɔlɔlɔl sɔllicɔdɔl ɔrvaavoi —caiti ɔloodami.

<sup>42</sup> Tai ami mui oodami vaavoitu ɔSuusi.

-----

**11** ɔmo cɔlɔlɔ Betaaniɔrɔl oidacami alɔl coococatadai. Lázaru tɔlgidu ɔgai. Daidɔl ɔLázaru susuculidɔl ɔrɔMaría dai Maaruta. <sup>2</sup> María ɔgai dai ɔlquioma tɔl asaiti sigian uuvaiɔdɔl ɔSuusi ɔlɔcasodɔl daama dai ɔlɔcuɔpacɔdɔl gaqui. <sup>3</sup> Daidɔl María ɔmmadu Maaruta ootoi ɔmo pɔooñi sai aagidana ɔSuusi sai alɔl cooco ɔLázaru dai potɔtɔdai ɔrɔpɔooñi ɔSuusi:

—ɔrɔrbaitɔcaacamiga, alɔl cooco ɔlaamiiguga Lázaru —tɔtɔdai ɔrɔpɔooñi.

<sup>4</sup> Tai mosmaí ɔSuusi daidɔl icaiti:

—ɔgai oí coocodagai dai tomasi muuquiagi vɔmscɔrɔl maisiu casɔdɔl oí coocodagai. ɔgai oí coocodagai sai poduucai gooquiɔrɔl mui oodami maatlɔna issɔllicɔdɔl viaa guvucadagai Diuusi, dai sai ɔloodami maatlɔna ɔrɔl isalɔl cɔl tuiɔga aanl Diuusi maradɔl —tɔtɔdai ɔSuusi.





<sup>44</sup> Tai vuusai amuuquiadl dai quiaa biisapicatadai noonovidl dai mcasodl lmo icusi tlvllducamicldl. Daidl vuivasadl mlrl quiaa biisari lmo icusicldl. Taidl lSuusi itatldai:

—Uupanavurai vaidl istuidl aimlraifia —tatldai lSuusi.

<sup>45</sup> Dai muidutai ljudidíu ismaacldl oidatucuitadai lMaría vaavoitu lSuusi nliditai islran duaacali lSuusi Lázaru. <sup>46</sup> Dalmos lmmoco ljudidíu ismaacl vuidlrl vlltl lSuusi iji dai nvida agai lfariseo dai aagidi istumaasi idui lSuusi. <sup>47</sup> Amaasi lfariseo lmadu ltlatlaanldamigadl lrapaali glnlmapragi ljudidíu dudunucami daidl itatldai:

—¿Tuma duuna aatlm? Idi clli ivueeyi mui naana maasi glglrducami. <sup>48</sup> Ismosdagitu aatlm dai maitiduníagi tomali lmo istumaasi muidutai vaavoituda agai lgai daidl ltlatlaanldamigadl lromamanu dadimu dai daitudamu glrqiuuraiga glducldl dai glrcoodamu —tatldai ljudidíu.

<sup>49</sup> Dalmos lmmoco lvaamioma tlatlaanldamigadl ljudidíu saagida ismaacldl Caifási tmgidu dai aidl uumilrl lgai lrbaitlclaacamigadl lrapaali aa noragi daidl itatldai:

—Vuruiirugami aapiml, maimaatl tomali lmo istumaasi. <sup>50</sup> Maimaatl aapiml isvaamioma lrcmlgai aatlm glrvlltarl ismuuquiagi lmo clli vllsi oodami vlltarl dai poduucal maiugitimu vllsi loodami —astatldai Caifási.

<sup>51</sup> Dalmos Caifási pocaiti maisiu poduucal tlgitoitai lgi lgai baiyoma lgai lrlbaitlclaacamigadl lrapaali cascldl Diuusi poduucal tlgitoli lgai ismuuquiagi lSuusi ljudidíu vlltarl. <sup>52</sup> Dai maisiu moslcaasi ljudidíu vlltarl muuquia agaitadai lSuusi baiyoma vllsi oodami ismaacldl aira oidaga vllsi oidigrl. <sup>53</sup> Aidl taslrl abiaadlrl tlatlaanldamigadl ljudidíu gagaagaimi isducatai muaagi lSuusi.

<sup>54</sup> Cascldl lSuusi camaiaimlrai caayana ljudidíu saagida. Baiyoma ii lgai Judeeaiñdlrl mll Efraiinamu lmo ali quiiylrl oidigana ugidana. Dai movaasi daraaja aatlm lmadu lSuusi.

<sup>55</sup> Aidl camiaadimitadai lsiaa duudagai istuigaco ljudidíu tlatlgitoifia aidlsi Diuusi cllgacrl vuvaitu cajjudadl Ejiipituaiñdlrl. Lsaa duudagai pascua tmgidu. Dai mui oodami laali quiiquaiñdlrl iji Jerusaleenamu dai ami iduñi agai istumaasi glaagaitadai siduñiagi maiquiaa alcai lglm siaa duudagai. <sup>56</sup> Gagaagaimi loodami lSuusi dai lglm quiiuplrl guucacatadai dai airaco glntlcacai daidl icaiti:

—¿Tumaasi tlatlgitoli aapiml? ¿Bais divimu lSuusi sivi siaa duudagrl? —ascaiti.

<sup>57</sup> Lfariseo lmadu ltlatlaanldamigadl lrapaali gaaagidi sai sioorl matiagi siaaco daja lSuusi sai aagi-daña vaidl ljudidíu bljjiagi lSuusi.

**12** Quiaa vilmgacatadai naadami tasai isaayagi lsi-aa duudagai taidl lSuusi ii Betaaniamu. Ami oidacatadai lLázaru lgai vaa ismaacldl lSuusi lramu duaacali lcoidadl saagidaiñdlrl. <sup>2</sup> Tai ami loodami vai lSuusi sai gauugana. Taidl lMaaruta gabibi dai lLázaru meesa vuidlrl daiva lSuusi lmadu. <sup>3</sup> Amaasi lMaría vuua parl taucami litro asaiti sigian uvadami slllicldl namlacami. Dai tli lgai lasaiti lSuusi lcasodl dai glcuuracldl gaqui. Tai slllicldl sigian uvaitu vllsi lquiiylrl. <sup>4</sup> Amaasi lUudasi Iscaliote lmo maatlrdamigadl lSuusi ñiooqui lSuusi. Lgai vaa Uudasi lrsimuñi maradl daidl gatlgida agaitadai lSuusi daidl rotatldai:

<sup>5</sup> —¿Tuisi maitlgagaara idi asaiti sigian uvadami? Cllga glvuiimudai parl vaic sientu piisu dai lgaicldl soifnamudai aatlm lsoitutuigami —tatldai lUudasi.

<sup>6</sup> Dalmos lUudasi rotatldai maisiu soiglmliditai lgai lsoitutuigamicldl baiyoma lrlmsivogami lgai cascldl pocaiti. Lgai lrglrltumiñsiga nuucadacamicatadai dai glrlsidiña. <sup>7</sup> Amaasi lSuusi itatldai:

—Daigitoñi goooqui. Dagitoñi vai bai daasana goovai gogaa asaiti ismaacldl vii asta mlslmscldl giñyaasagi. <sup>8</sup> Vllscrlrl oidaca agai soitutuigami glnsaagida vlrai soiclda dalmos aahl maivllscrlrl oidacamu aapiml glnsaagida —tatldai lSuusi.

<sup>9</sup> Muidutai ljudidíu maí islSuusi Betaanlrl daacatadai. Dai mllca iji maisiu moslcaasi nldi llditai lSuusi dalmos nldi llditadai lLázaru mlrl. Lgai vaa Lázaru ismaacldl lSuusi duaacali coidl saagidaiñdlrl. <sup>10</sup> Dai muidutai judidíu maí islSuusi duaacali lLázaru dai cascldl gajjaadlrl viaa ljudidíu vaavoidaragadl dai vaavoitudaimi lSuusi. Cascldl ltlatlaanldamigadl lrapaali bai idui ismuaagi lLázaru mlrl.

<sup>12</sup> Mui oodami Jerusaleenlrl dada gosiaa duudagrl. Dai cajjoma loodami sai siaadico divia agaitadai lSuusi Jerusaleenlrl. <sup>13</sup> Amaasi loodami guicuma souvali maamaradl dai iji dai mll vuidlrl aayi lSuusi dai iifiaquimi daidl icaiti:

—Alil siaa duutudai aatlm Diuusi. Aatlm lrlldi sai Diuusi alil cllgacrl nlijadagi lraígadl ljudidíu ismaacldl divia Diuusi guvucadadlclldl —caiti loodami.

<sup>14</sup> Taidl lSuusi tl lmo asñiitu dai dan daiva poduucal isduucal gaaagidi Diuusi ñiooquitulldiamigadl Diuusi ñiooquidlrl dai podu ooja:

<sup>15</sup> Maitavlrl duduaadicuda aapiml Jerusaleenlrl oidacami.

Dañi blrimli glraíga lmo asñiitu dan daitugai. Asduu ooja Diuusi ñiooquidlrl.

<sup>16</sup> Aidl ʔrʔdui gomaasi maimaʔ aatʔmʔ mamaatʔr-damigadʔ ʔSuusi istuisi podui. Dʔmos gooquiʔrʔ ʔidʔsi ʔSuusi ʔramu nora tʔvaagiʔmu ʔidʔ ʔia tʔʔitu aatʔmʔ isDiuusi ʔiʔiʔooquituldiadamigadʔ oʔja Diuusi ʔiʔooquidʔrʔ aagaitai ʔCristo dai sai poduucai ʔrʔduʔiʔa agaitadai.

<sup>17</sup> Loodami ismaacʔdʔ moguucacatadai ʔSuusi ʔm-madu ʔidʔsi ʔʔai vaʔ ʔLʔzaru quiaa yaasapicatai ʔʔai dai ʔlidi ʔʔai isʔSuusi duaacali ʔLʔzaru coidadʔ saagidiaiʔdʔrʔ aagidi aa oodami istumaasi ʔlidi.

<sup>18</sup> Casʔdʔ ʔiʔi loodami dai mʔm vuidʔrʔ aayʔ ʔSuusi. Cʔm maatʔ loodami isʔSuusi idui ʔmo istumaasi ʔdʔducami.

<sup>19</sup> Amaasi ʔfariseo ʔipaco ʔʔnaagidi daidʔ icaiti:

—Daʔi. Maitistutuidi aatʔmʔ isbʔiyagi ʔSuusi sivi. Vʔscatai oidʔtucui ʔʔai casʔdʔ —ascaiti ʔfariseo.

—

<sup>20</sup> Loodami saagida aʔioopaitadai ʔmo giliego. ʔʔai dada Jerusaleenʔrʔ sai siaa duutuda ʔʔai Diuusi ʔsiaa duudagʔrʔ. <sup>21</sup> Dai ʔʔai miaadʔrʔ guuquiva ʔPiili ismaacʔdʔ ʔrʔBetasaiddʔrʔ oidacami. Betasaida ʔrʔmo ali quii Galilea dʔvʔmʔrʔrʔ. Daidʔ loodami giliego itʔtʔdai ʔPiili:

—Aapi cʔmʔi, aatʔmʔ ʔlida ʔrʔlidi ʔSuusi —astʔtʔdai ʔgiliego.

<sup>22</sup> Taidʔ ʔPiili ii dai aagidi ʔAandʔrʔsi. Taidʔ vʔ-goocatai ʔiʔi dai aagidi ʔSuusi. <sup>23</sup> Amaasi ʔSuusi itʔtʔdai:

—Aanʔ ʔrʔʔai ismaacʔdʔ viaa ʔmo sʔmʔicami dai caayʔ istuigaco matiagi oodami isvaamioma namʔʔa ʔiʔsʔmʔicamiga sitomasmaasʔdʔ sʔmʔicami. <sup>24</sup> Vaavua-va isʔmo caidʔ tʔligi vʔmʔsʔrʔ mosalimaduacana asta mʔsʔmʔscadʔ ʔsiagi vai vusacʔi vʔpusiadʔ dai ʔmʔrʔai vai uugiatʔi ʔmʔstucai dai muuratai vai muidarʔi tʔligi.

<sup>25</sup> Sioorʔ ivuaadagi ʔʔgi istumaasi ʔrʔlidi, ʔʔai ʔia iim-imu ʔDiaavora ʔm-madu, dʔmos sioorʔ maiivuaadagi ʔʔgi istumaasi ʔrʔlidi tami oidigi daama ʔʔai ʔia cʔm-gacʔrʔ vʔusaimu dai tomastuigaco oidacamu tʔvaagi-ʔrʔ. <sup>26</sup> Isʔmaadutai ʔiʔiʔoicʔda ʔliadagi ʔʔaagai is-ʔiʔiʔoidʔtucudagi dai tomasiaaco aimʔrʔda aanʔ monaasi aimʔradagi ʔʔai ʔrʔrʔ. Dai sioorʔ ʔiʔiʔoicʔi, ʔiʔiʔooʔa cʔm-gacʔrʔ ʔlijada ʔʔai, ʔʔai.

—

<sup>27</sup> Camuquidan tada aanʔ soigiʔlilitai. Dʔmos vʔmʔsʔrʔ maiaagidamu aanʔ ʔiʔiʔooʔa sai ʔiʔiʔoifʔana is-maisii soimaasi taatagi aanʔ. Aanʔ divia tami oidi daama dai soimaasi taata iʔnagai dai muuquia iʔnagai oodami vʔmʔtarʔ, casʔdʔ maiaagidamu aanʔ ʔiʔiʔooʔa sai ʔiʔiʔoifʔana nai maisoimaasi taata aanʔ. <sup>28</sup> Baiyoma aagidamu aanʔ ʔiʔiʔooʔa sai vʔmʔsi oodami maatʔna sai Diuusi ʔrbaitʔcʔaacamigadʔ vʔmʔsi oidigi dama oidacami dai sai vʔmʔscatai siaa duutuadagi Diuusi —tʔtʔdai ʔSuusi.

Amaasi ʔiʔoo Diuusi tʔvaagiʔiʔdʔrʔ daidʔ itʔtʔdai ʔʔai ʔSuusi:

—Loodami ʔia maatʔ isaapi siaa ʔiʔiʔduutudai soimaasi taatamai aapi casʔdʔ —tʔtʔdai Diuusi.

<sup>29</sup> Taidʔ loodami ismaacʔdʔ novaasi guucacatadai daidʔ cai isDiuusi ʔiʔoo icaiti sai covoi oidigi dai aa oodami icaiti:

—ʔmo tʔaaʔicarudʔ Diuusi ʔiʔooqui —caiti.

<sup>30</sup> Amaasi ʔSuusi potʔtʔdai loodami:

—Pocaiti ʔiʔiʔooʔa sai aapimʔ maatʔna isʔʔai cʔm-gacʔrʔ ʔiʔiʔlidi. <sup>31</sup> Camiaadimi istuigaco camainamʔla-ca ʔʔai ʔDiaavora sʔmʔicamigadʔ tami oidigi daama baiyoma aanʔ iʔsʔmʔicamiga namʔlaca ʔʔai. <sup>32</sup> Dai mʔsʔmʔscadʔ ʔiʔiʔiisagi curusiaba Diuusi soifʔa ʔʔai muidutai vʔmʔsi oidigi daama sai ʔiʔiʔvaavoitudana —tʔtʔdai ʔSuusi.

<sup>33</sup> Potʔtʔdai ʔSuusi sai maatʔna loodami isducatai muuquia ʔʔai ʔʔai. <sup>34</sup> Taidʔ loodami aa noragi daidʔ itʔtʔdai:

—Diuusi ʔiʔooquidʔrʔ pocaiti saidʔ ʔCristo tomastuigaco oidaca ʔʔai. ʔDucatʔ caiti aapi saidʔ loodami si-isara ʔʔai ʔmo curusiaba ʔʔai ismaacʔdʔ viaa ʔmo sʔmʔicami? ʔSioorʔ ʔʔai ismaacʔdʔ viaa ʔmo sʔmʔicami? —tʔtʔdai loodami.

<sup>35</sup> Amaasi ʔSuusi itʔtʔdai:

—Aanʔ quiaa daacamu aapimʔ ʔm-madu ʔrʔrʔ cʔmʔqui tasai dai ʔm-mamaatulda iʔnagai aanʔ. Cʔm-gavʔr ʔiʔiʔalca aapimʔ istumaasi ʔʔnaagidi aanʔ vai poduucai cʔm-gacʔrʔ oidacagi dai cʔm-gacʔrʔ vʔvaquiyagi. Sioorʔ maicʔm-gacʔrʔ oidaga maimaata siaaco iimia ʔʔai coocai. <sup>36</sup> Alisi ʔʔaagai isvaavoitudadagi aapimʔ istumaasi ʔm-mamaatʔtuldi aanʔ quiaa daacatai aanʔ aapimʔ ʔm-madu vai poduucai cʔm-gacʔrʔ oidaca aapimʔ —tʔtʔdai ʔSuusi.

Caaagidacai ʔSuusi imaasi ii abiaadʔrʔ dai ʔm-msto taidʔ loodami camaitʔ.

—

<sup>37</sup> ʔSuusi idui mui naana maasi istumaasi ʔm-mrʔdʔ-cami loodami vuitapi dʔmos vʔmʔsʔrʔ maivaavoitu ʔʔai. <sup>38</sup> Poduucai ʔrʔdui istumaasi ʔaaagidiʔna Diuusi ʔiʔooquituldiadamigadʔ Isaiʔacaru potʔtʔdai ʔʔai Diuusi:

ʔiʔiʔDiuusiga baitoma tomali ʔmaadutai maivaavoitu ʔidʔsi aagidi aatʔmʔ ʔʔiʔiʔooquituldiadamiga ʔʔiʔiʔooqui loodami.

Tomasi loodami ʔlidi issʔmʔicʔdʔ viaa aapi ʔiʔiʔDiuusi guvucadagai vʔmʔsʔrʔ maimaatʔ ʔlidi istumaasi ʔrʔdui.

Astʔtʔdai Isaiʔacaru.

<sup>39</sup> Dai Isaiʔacaru oʔja ʔrʔrʔ istuisi maitistutuidi loodami isvaavoitudagi dai podu oʔja:

<sup>40</sup> ʔlijadamu ʔʔai istumaasi ivueeyi Diuusi dʔmos Diuusi maidagito ismaatʔ ʔlijadagi.

Ducami iscuupicagi vuupuidʔ.

Cʔm ʔʔai Diuusi ʔiʔooquidʔ dʔmos Diuusi maidagito is-maatʔ cʔm-cagi.

Dai Diuusi pocaiti: “ʔʔai maipma duucai ʔm-mtʔʔigito ʔlidi dai maitʔnvaavoitu vai poduucai cʔm-gacʔrʔ ʔm-mvaidan aanʔ”, ascaiti Diuusi.

Asduucai oʔja Isaiʔacaru.

<sup>41</sup> Pocaiti Isafacaru aagaitai lCristo. Isaia nldi lCristo glcoosigrlr dai poduucai maí issmllicldl vaamioma vi-aa guvucadagai lCristo sitomasioorl dai isvaamioma tlaanli sitomasioorl.

<sup>42</sup> Dłmos vłscrlr muidutai ljudidíu tlaanldami-gadl vaavoitu lSuusi dłmos maiaagidi vłsi oodami. Lgai mlblidi ismaatlmudai lfariseo. Lgai camaidagitu isvaaraquiagi lquiupraigadrlr. <sup>43</sup> Vaamioma oojoidi lgai isloodami cłlgacrlr nlijadagi silDiuusi.

— — —

<sup>44</sup> lSuusi cavami iifna daidl icaiti:

—Tomasioorl sioorl iifnaavoitudagi lgai vaavoitudai lrlr Diuusi giñoooga. Lgai lgai daidl giñootoi. <sup>45</sup> Dai tomasioorl sioorl maatl istuiga aanl cłlga maatl istuiga lgai ismaacldl giñootoi. <sup>46</sup> Aanl andivia tami oidigi daama vai loodami maatlana istumaasi Diuusi iplldi isivuaadagi dai divia aanl sai sioorl giñvaavoitudagi camaisoimaasi ivuaadagi. <sup>47</sup> Tomasioorl sioorl calcagi istumaasi gaaagiada aanl dai maitiñłgiadagi aanl maitrlrgai ismaacldl gaaagida iñagai isducatai soimaasi taata agai lgai. Aanl divia tami oidigi daama sai cłlgacrlr vuuvacrlna oodami, dai maisiu aagida iñagai oodami isducatai soimaasi taata agai lgai.

<sup>48</sup> Tomasioorl sioorl gajiaadrlr giñviaa aanl dai maivaavoitudai giññiooqui lgai gia slllicldl soimaasi taata agai silscadl caugitilgi oidigi. Giñmamaatluldiaragacldl cłlga glmaatłmu isłgai lrsioimaasi ivuaadami. <sup>49</sup> Istumaasi aagai aanl maitlraan łgi giññiooqui baiyoma aanl aagai mosłcaasi istumaasi iplldi giñoooga. Lgai giñootoi daidl giñaaagidi istumaasi glnaagida aanl dai istumaasi glnmaatłtuldiagi aanl. <sup>50</sup> Dai cłl maatl aanl sai istumaasi giñaaagidi giñoooga ansai gaaagidana gomaasicldl cłlgacrlr vu-vasl oodami. Cascldl aanl angaaagidi mosłcaasi istumaasi giñłajai giñoooga ansai gaaagidana —caiti lSuusi loodami.

— — —

**13** Dai cayoga aayitadai lšiaa duudagai istuigaco ljudidíu tłłgitoiña aidl Diuusi cłlgacrlr vu-vaitu Ejiipituaiñdlrl, mosłmo tasai vilłga. Camaatlcatadai lSuusi iscaaayi istuigaco daivunu imia agai lgai idi oidigiaiñdlrl dai lramu noragia agai mlłca siaaco daja oogadl. lSuusi slllicldl oigldai vłsi ismaacldl vaavoitudai lgai tami oidi daama, vłsi glıbdagacldl oigldai lgai.

<sup>2</sup> Dai lSuusi łmadu aatlml mamaatłrdamigadl gacueeyitadai tucara. Taidl lłquioma abiaadrlr lDiaavora divia Simuñi maradl lUudasi Iscaliote łmadu dai ipllitu isgatłlgida lgai lSuusi sai blłna lgai ismaacldl vuıdrlr vłłcatadai. <sup>3</sup> lSuusi maatlcatadai isDiuusi oogadl lgai ootoi tami oidi daama tlvaa-giaiñdlrl dai islramu gaamu aa glsiagi Diuusi łmadu. Dai lgai maatlcatadai lrlr isloogadl camaa guvucadagai sai tlaanliiña vłsiłcatai. <sup>4</sup> Daidl quiaa acueeyitadai lSuusi łmadu aatlml mamaatłrdami-

gadl dai clquiva lgai dai maigo dai glđaamanaga yu-ucusi dai bli lmo gaquidacarui dai glpuraan vu.

<sup>5</sup> Amaasi toa suudagi lmo vaateejrlr dai glaagacai glrvacuafımi glłłcaso aatlml mamaatłrdamigadl. Dai gaquigi gaquidacarucldl ismaacldl glpuraana vuutadai.

<sup>6</sup> Dai aidl vacuaañda agaitadai lgai lSimuñi Piiduru łcasodl lgai potłtdai:

—łAanl iñłłcaso rlsvacuaana agai lrlr? —tłtdai.

<sup>7</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itłtdai:

—Sivi maimaatl nldi aapi istuma vueeyi aanl dłmos gooquırlr gia maatl nldamu aapi —tłtdai.

<sup>8</sup> Dłmos lPiiduru itłtdai:

—Aanl giñłłcaso gia tomali lmo imidagai maitiñvacuaañdamu aapi —tłtdai.

Taidl lSuusi itłtdai:

—Ismaivacuana aanl glłłcaso aidl gia aapia maitlrgiñaduñi —tłtdai.

<sup>9</sup> Taidl lSimuñi Piiduru itłtdai:

—Giñbaitłcłaacamiga aidl gia maisiu mosłcaasi giñłłcaso vacuaanamu aapi, glaagai rlsvacuaanagi aapi giñnoonovi daidl giñmoo lrlr —tłtdai.

<sup>10</sup> Dłmos lSuusi itłtdai:

—Sioorl utudami glnvaralłviagi maitlaagai isvłsi tuucugadl vacuaanagi mosłcaasi łcasodl glaagai isvacuaanagi. Dai aapıml cavuaañıcam vii dłmos maisiu vłscatai —tłtdai lSuusi.

<sup>11</sup> Cłl maí lSuusi sioorl tłlgida agaitadai, cascldl pocaiti sai maıvłscatai vuaañıcam vii, poduucai tliya lldi lSuusi islrsioimaasi ivuaadami lgai ismaacldl tłlgida agaitadai.

<sup>12</sup> Dai canaato vacuaañdacai lSuusi aatlml mamaatłrdamigadl łcasodl lramu glai glđaamanaga yuucusi dai lramu daiva meesa vuıdrlr. Daidl itłtdai aatlml mamaatłrdamigadl:

—łMaatlmlsi nldi aapıml istumaasi idui aanl aapımlcldl? <sup>13</sup> Aapıml mamaatluldiadami dai baitłcłaacami giñaaagai daidl lrvaaivoi iñsaanl lramamaatluldiadami daidl lrbaitłcłaacami cascldl poduucal cłlga aagai aapıml. <sup>14</sup> Dai aanl iñsmaacldl lrgamamaatluldiadamiga daidl lrgabaitłcłaacamiga cavacoı aanl aapıml glnłłcaso cascldl alısi glaagai mlšiaıpacoga glnvacuuaañdiadagi aapıml glnłłcaso. <sup>15</sup> Aapıml alısi glaagai mlsvuaadagi lrlr isducatai ivueeyi aanl. <sup>16</sup> Vaavuava istumaasi glnaagidi aanl sai tomali lmo pioñi maivaamioma nłmlga isgaaamu dai tomali lmo ootocami maivaamioma namłga sil lgai ismaacł ootoi. <sup>17</sup> Młsimaatl cal aapıml vłsi imaasi dai łgıditai cal slllicldl baıglıliadamu aapıml.

<sup>18</sup> Dai aanl maıvłscatai glnaagai aagaitai mlšaidl lrsioimaasi ivuaadami. Cłl maatl ismaacldl łcovai vu-vaitu aanl. Dai vłscrlr alısi glaagai islrlđuñıagı istumaasi aagai Diuusi ñiooquıdrlr dai poduucal aagai: “Lgai vaa ismaacldl giñłłmadu acueeyi casi giñvuıdrlr glı”, caiti Diuusi ñiooquıdrlr. <sup>19</sup> Glnaagidi aanl imaasi maıquıaa lrlđuucal vai poduucal silscadl lrlđuñıagi aapıml vaavoitudana iñsaanl lrlgai

iñsmaacsdal aagai aanl. <sup>20</sup> Vaavuava istumaasi gl-naagidi aanl sai sioorl miaadlgidagi giñootosa lgai gia giñmiaadlgi aanl lrl dai sioorl giñmiaadlgidagi aanl lgai gia miaadlgi lgai ismaacsdal giñootoi —gartlatdai lSuusi.

<sup>21</sup> Caaagidacai lSuusi imaasi smllicsdal soiglmlli lgai dai smlli aagidi dai potlatdai:

—Vaavuava ismaadutai aapiml giñtlvgida agai saidl giñblna giñvuidlrl vmltcaml —tlatdai lSuusi.

<sup>22</sup> Amaasi aataml mamaatardamigadl lgai airaco glrlhnlidimi vmlscatai maimaatlcatai ismaacsdal aagai lSuusi.

<sup>23</sup> Aanl lSuusi abaana daivacai gauu. Aanl alilsi giñoigldaiña lSuusi. <sup>24</sup> Vaidl lSimuñi Piiduru glnoovicsdal giñsisigidi ansai tlcacana sioorl aagai lgai. <sup>25</sup> Amaasi aanl aabanion daiva lSuusi daidl itlatdai:

—Giñbaitlcslaacamiga. ¿Voorl aagai aapi? —tlatdai aanl.

<sup>26</sup> Taidl lSuusi giñaa noragi daidl povaiñtlatdai:

—Vadlidamu aanl laachi raana dai sioor maaquia aanl lgiava lgai —iñtlatdai.

Amaasi vadlitu laachi raana dai maa lUudasi. Lgai lrrmaradl Simuñi Iscaliote. <sup>27</sup> Dai mosblai lUudasi lraana daidl lDiaavora vaa ibldaglrl lgai. Amaasi lSuusi itlatdai lUudasi:

—Istumaasi iduñia aagai aapi, otoma iduñi tuduidi —tlatdai.

<sup>28</sup> Damos tomali lmaadutai ismaacsdal mees vuidlrl daraaja maimaatl cal istuisi potlatdai lSuusi. <sup>29</sup> lUudasi lgai dai bai darasacana vmlscatai tumiñsigadl cascdal lmadutai poduucal glntatlgito sai Suusi tlaanli issavlda lgai lmo istumaasi ltumiñsicsdal lsi-aa duudaglrl vmltarl silrl maaquiagi lmo istumaasi lsoituutuigami. <sup>30</sup> Dai mosgau lraana lUudasi dai vu-usai quiidigamu. Dai casi lrtucarlcataidai.

<sup>31</sup> Dai mosvuusai lUudasi taidl lSuusi potlai:

—Sivi gia maatlmu oodami issmllicsdal viaa aanl guvucadagai aanl iñsmaacsdal viaa lmo smllicami. Dai maatlmu lrl issmllicsdal siaa duutudai aanl Diuusi giñooga muucucal aanl curusiaba sai clmgacglrl vuvacna oodami poduucal isduucal lgai lrlidi. <sup>32</sup> Silscadl aanl iñsmaacsdal viaa lmo smllicami tlgidagi loodami isDiuusi giñooga smllicsdal viaa guvucadagai aidl gia Diuusi giñooga tlgidamu oodami issmllicsdal viaa aanl guvucadagai lrl. Dai otoma iduñimu lgai gomaasi. <sup>33</sup> Giñaaduñi camaitvlrpi daacamu aanl aapiml glnlmmadu. Aapiml giñgaagamu dai maitiñtlvgimu. Dai aanl anglnaagidi aapiml lran duucal aagidi aanl ljudidíu sai mllca siaaco imiagi aanl, aapiml maitistutuidi isiimiagi. <sup>34</sup> Dai aanl glnaagidi idi ñiooqui utudui sai aapiml airacoga glnoigldaiña. Poduucal isduucal glnoigldai aanl poduucal lrl al-

lsls glaaagai mlsiaapiml airacoga glnoigldadagi. <sup>35</sup> Vai poduucal vllsi oodami oidi daama clnga maatlmu mlsiaapiml lrgiñmamaatardamiga —tlatdai lSuusi.

<sup>36</sup> Taidl lSimuñi Piiduru itlatdai:

—Giñbaitlcslaacamiga, ¿pa imia aagai aapi? —tlatdai.

Taidl lSuusi itlatdai:

—Mllca siaaco imia iñagai aanl aapi maitistutuidi isiñoidági sivi, dmos gooquirlrioma giñoidámu aapi —tlatdai lSuusi.

<sup>37</sup> Amaasi lPiiduru itlatdai:

—Giñbaitlcslaacamiga, ¿tuisi maitistutuidi aanl isloidá sivi? Aanl baigiñduu iñsmuquigi aapi glnlrtarl —tlatdai.

<sup>38</sup> Taidl lSuusi itlatdai:

—Mospocaiti aapi isbaiglduu rlsmuuquigi aanl giñvmltarl. Baiyoma sivi tucarl maiquiaa cucucal atacucu potlumu aapi vaicojo ismaitlgiñmaatl.

**14** Maitavlvuaaml lnlhida aapiml. Clngavlr vaavoitudadada Diuusi dai clngavlr giñvaavoitudadada aanl lrl. <sup>2</sup> Mllca siaaco daja giñooga muidu baabaqui. Dai mllca imia iñagai aanl dai movai duuñimu aanl siaaco oidaca aapiml. Ismaitlvuaavoicamudai imaasi aanl gia maitlvuaavoicamudai. <sup>3</sup> Dai caimlcail aanl bai duuñimu siaaco oidaca aapiml aidl gia lran divimu aanl daidl glnvaidacamu aanl vai aapiml oidacagi aan iñlmmadu. <sup>4</sup> Aapiml gia cll maatl siaaco imia iñagai aanl dai maatl lrl voi —tlatdai lSuusi.

<sup>5</sup> Taidl lTomás itlatdai:

—Giñbaitlcslaacamiga aataml maimaatl siaaco imia aagai aapi. ¿Duucatl maatlna aataml voi? —tlatdai.

<sup>6</sup> Taidl lSuusi itlatdai:

—Aanl voi iñducami aapiml glnlvmltarl cascdal aanlclsdal aimu aapiml mllca siaaco daja Diuusi. Dai aanlclsdal maatlmu istumaasi lrvaañoi. Dai aanl glnmaacai ibldagai utudui. Moslcaasi sioorl giñvaavoitudadagi aimu mllca siaaco daja giñooga. <sup>7</sup> Isclnga maatlmu aapiml iñsioorl aanl aidl gia maatlmu-dai aapiml giñooga lrl. Damos sivi maatl aapiml lgai canlidi lgai cascdal —tlatdai lSuusi.

<sup>8</sup> Taidl lPiili itlatdai:

—Giñbaitlcslaacamiga, glrdagitoñi tsnhida aataml Diuusi glrooga. Moslcaasi gomaasi lrlidi aataml —tlatdai lPiili.

<sup>9</sup> Taidl lSuusi itlatdai:

—Piili, mosl tlvlrpi daja aanl glnlmmadu. ¿Ducatai maitiñmaatl aapiml quiaa? Sioorl giñnlidi lgai nlidi giñooga lrl. ¿Tuirlsi giñaagidi iñsaanl glndagituagi mlsnlidagi aapiml Diuusi glrooga? <sup>10</sup> ¿Maitarlvuaavoitudai aapi ismoslmadugan tuutuiga aanl lmmadu glrooga? Idi ñiooqui ismaacsdal glnaagidi aanl maisiu lgi giñtlgitoisdal aagi aanl. Glrooga lgai daidl giñlmmadu daja daidl giñmaa guvucadagai

isiduuna aanl aa duiñdagadl l'gai. <sup>11</sup> Giñvaavoitudavurai aapiml islmadugan tuutuiga aanl l'madu g'rooga. Ismaitiñvaavoitudai moslcaasi giññiooquicldl aidl gia giñvaavoitudavurai aapiml l'naana maasi g'lg'rducamicldl iñsmaacldl ivuaadana aanl. <sup>12</sup> Smllicldl l'gvaavoi isl'gai ismaacldl giñvaavoitudai iduuñimu l'rl naana maasi g'lg'rducami poduucal isduucal ivueeyi aanl dai asta istumaasi g'lg'rducldioma iduñia agai l'gai. Aanl noragimu m'lca siaaco daja g'rooga cascldl. <sup>13</sup> Dai siuu duucu daanlda aapiml Diuusi giñvaavoitudacal taanlavurail istumaasi i'rlidi naidl g'lnmaaquimu aanl vai poduucal g'lmaatiagi isviaa guvucadagai giñooga. <sup>14</sup> Smllicldl iduuñimu aanl tomastumaasi istumaasi ismaacldl taanldagi aapiml giñvaavoitudacal.

<sup>15</sup> M'lsiaapiml iñoigldal l'g'iditai avl'rcalca ismaacldl g'lnaagidi aanl. <sup>16</sup> Siaanl daanldamu g'rooga sil'gai g'lnootosdamu g'libldaga vai l'gai g'lnsoicldagi m'lsai vaamioma s'lga vaavoitudaiña daidl baig'lnliatudagi l'ran duucal aanl g'lnsoicli daidl baig'lnliatudai sivi. L'gai vaa l'gai daidl gamaat'ldiamu moslcaasi istumaasi l'gvaavoi. Dai l'gai v'lsc'rgl g'lnl'madu daaca agai. <sup>17</sup> Loodami maivaavoitudadami maimaatl Diuusi I'bladl tomali maimaatl istan daja l'gai cascldl maitistutuidi isdagituagi isl'madu daacagi. D'lmos l'gai cadaja aapiml g'lnl'madu daidl g'lnl'madu daaca l'gai tomastuigaco cascldl aapiml maatl Diuusi I'bladl. <sup>18</sup> Aanl gia mait'ndagitomu sil'gi daraaca aapiml. L'ran divimu aanl daidl g'lnl'madu daacamu. <sup>19</sup> Otoma loodami tami oidi daama oidacami camaitiñlijadamu, d'lmos aapiml gia giñt'l'gimu l'ramu. Aanl gia l'ramu duaacamu cascldl aapiml oidaca agai tomastuigaco. <sup>20</sup> Aidl gia aapiml maatlmu iñsaanl v'lsc'rgl daja Diuusi giñooga l'madu. Dai aanl v'lsc'rgl g'lnl'madu daja. <sup>21</sup> Isl'maadutai maatl'cagi istumaasi gatlaanli aanl dai l'g'iditai calcagi poduucal s'l maatl aanl issmllicldl iñoigldal l'gai. Dai Diuusi giñooga oigladamu v'lscatai ismaacldl giñoigldal. Dai aanl l'rl oigladamu l'gai. Dai aanl maatl'tuldamu l'gai iñsaanl daja l'gai l'madu —t'ltldal l'Suusi.

<sup>22</sup> Aidl gia ñioo l'Uudasi (idi l'rlmai Uudasi maisiu Uudasi Iscaliote) dai pot'ltldal:

—G'rbait'cl'aacamiga, ¿ducatal aapi g'rlmaat'ldadamu moslcaasi aatl'ml r'sg'rl'madu daja dai maimaat'ltulda agai loodami maivaavoitudadami? —t'ltldal.

<sup>23</sup> Taidl l'Suusi it'ltldal:

—Sioorl giñoigldal l'gai gia l'g'iditai calcamu giññiooqui. Daidl g'rooga oigladamu l'gai. Dai giñooga l'madu aanl daraajamu l'gai l'madu. <sup>24</sup> Sioorl maitiñoigldal l'gai gia mail'g'iditai cal giññiooqui. Idi ñiooqui ismaacldl g'lnaagidi aanl maisiu mosl'gi g'lnaagidi aanl baiyoma gomaasi l'ñiooquidl Diuusi giñooga dai l'gai giñootoi.

<sup>25</sup> Aanl g'lnaagidi v'lsci imaasi quiaa aim'lraitai tami oidi daama aapiml g'lnl'madu. <sup>26</sup> Dai daañidamu aanl Diuusi giñooga sai l'gai ootosana g'libldaga sai l'gai g'lnnuucadacana daidl baig'lnliatudana. L'gai l'gai daidl g'lnmaat'ldiamu v'lscialcatal dai l'gai g'nt'g'itotulda v'lsci istumaasi g'lnaagidi aanl.

<sup>27</sup> Canoragimu aanl d'lmos aapiml daraajamu dai g'lniiblstacan tadacamu g'lniibldaga. V'lsc'rgl aanl g'lniiblstudan tadatudamu g'lniibldaga maisiu l'ran duucal oodami caiti isiiblstudan tadacana. Maitav'l v'uaaml l'nl'iada aapiml tomali mai'l'biada tomali l'mo istumaasi. <sup>28</sup> Aapiml casi giñcal iscaiti aanl isimia iñagai m'lca siaaco daja g'rooga dai iñs'lramu divimu aanl dai l'maral daraajamu aatl'ml. Issmllicldl giñoigladamudal aapiml aidl gia baig'lnliadamudal calcal iñs'imia iñagai aanl. Giñooga vaamioma viaa guvucadagai iñsaanl cascldl. <sup>29</sup> Aanl g'lnaagidi imaasi sivi maiquiaa l'rl'ui vai poduucal sil'scadl l'rl'uiñagi aapiml s'lga vaavoitudamu istumaasi g'lnaagidi aanl.

<sup>30</sup> Camait'l'v'ri g'lnaatagidamu aanl aapiml. Casi b'rg'imui l'Diaavora. L'gai l'gai dai t'laanli loodami ismaacldl maitiñvaavoitudai. D'lmos l'gai maitistutuidi aanl'cldl. <sup>31</sup> D'lmos v'lsc'rgl glaagai ispoduucal l'rl'uiñagi vai loodami maatiagi iñsaanl oigldal g'rooga daidl iñsaanl ivueeyi v'lsci istumaasi giñt'laanli l'gai. Guuquivavurai aapiml. Timlda tab'l'g'l.

**15** Uuvasi d'ldl iñducami aanl. Dai uuvasi d'ldl nuucadacami ducami Diuusi g'rooga. <sup>2</sup> L'maamaradl ismaacldl maiiibiatil guicumai l'nuucadacami daidl l'gaquiadl maamaradl guicumai l'rl vai poduucal vaamioma s'lga iibiatil luuvasi d'ldl. <sup>3</sup> Daidl l'maamaradl ismaacldl s'lga iibiatil g'nducami aapiml s'lga giñvaavoitudaitai. <sup>4</sup> Maitav'l g'ajiaad'l'g' giñviaa aapiml dai aanl maig'ajiaad'l'g' g'lnviaa l'rl. Luuvasi maamaradl maisiu l'gi iibiatil. Moslcaasi l'maamaradl ismaacldl quiaa arasaca luuvasi d'ldl istutuidi isiibiatagi. Dai poduucal aapiml'cldl l'rl. Moslcaasi sioorl ariavaavoitudada giññiooqui istutuidi iscl'g'ac'l'g' oidacagi.

<sup>5</sup> Uuvasi d'ldl iñducami aanl dai aapiml maamaradl g'nducami. Sioorl maig'ajiaad'l'g' giñviaagi l'gai vaamioma s'lga istutuidi iscl'g'ac'l'g' oidacagi. Aatl'ml l'maral daraaja cascldl. Aapiml l'gi maitistutuidi isiduñiagi tomali l'mo istumaasi s'l'g'aducami. <sup>6</sup> Sioorl g'ajiaad'l'g' viaa giññiooqui g'ajiaad'l'g' viaamu aanl l'rl, poduucal isduucal l'g'guicomai luuvasi maamaradl ismaacldl maiiibiatil dai gaquisarl'i. Dai gooquirl'g' g'l'mpaidi l'maamaradl gaquiadl daidl m'l'mlidi.

<sup>7</sup> Isaapiml maitiñdagitu d'lmos baiyoma ariavaavoitudada giñmamaatl'tuldaraga aidl gia giñtaañimu istumaasi i'rl'iadagi dai aidl gia aanl g'lnmaaquimu.

<sup>8</sup> Sil'scadl aapiml s'l'g'ac'l'g' oidacagi poduucal siaa duutuda aapiml Diuusi, dai poduucal s'lga g'lmaatl isaapiml l'rg'iñmamaatl'rdamiga. <sup>9</sup> Poduucal isduucal

giñoigldai giñooga poduucai aanl lprl glnoigldai aariml. Ariavlr tltlgitoda aariml iñsglnoigldai aanl. <sup>10</sup> Ismgiadagi aariml giñmamaatltuldaraga poduucai tltlgitodamu aariml iñsglnoigldai aanl. Dai aanl lprl lgidi vlsi istumaasi giñaagidi giñooga dai baigiñlidi aanl giñoigldaitai lgai.

<sup>11</sup> Glñaagidi aanl idi ñiooqui vai poduucai aariml baiglñliadagi aanl iñllmadu dai isvlsi glñiibladadl baiglñliada aariml. <sup>12</sup> Dai aanl glntljai mlsi aipacoga glnoiglada aariml poduucai isduucai glnoigldai aanl. <sup>13</sup> Sioorl aliñsi oigladagi lmoço gladuñi lgai gia bai glduu ismuuquiagi lgai vlltarl. <sup>14</sup> Dai aariml lrgiñaaduñicamu mlsivuaadagi istumaasi glñaagidi aanl. <sup>15</sup> Aanl camaigiñripirooñiga glñaagai. Lpiooñi maimaatl istuma vueeyi aamudl cascdl. Baiyoma aanl giñaaduñi glñaagai. Aanl casi glñaagidi vlsi istumaasi giñaagidi giñooga cascdl. <sup>16</sup> Aariml mailcovai giñvusaitu baiyoma aanl lsovai glñvuvaitu aariml. Dai aanl glnootoi aariml sai aagidana giññiooqui aa oodami vmscrl slgacrl oidacatai aariml. Daidl giñooga glñmaaquimu vlsi istumaasi taañldagi aariml giñvaavoitudaitai. <sup>17</sup> Dai aanl glntlaanli siaipacoga glnoiglada aariml.

<sup>18</sup> Isloodami glñclldadagi aariml glntlgitovurai isaanl giñclldaina lgai lrlga. <sup>19</sup> Isaariml uurarclldamudai loodami maivaavoitudadami aidl gia lgai glnoigladamudai poduucai isduucai glnoigldai lgai aipacoga. Dlmos aanl lsovai glñvuvaitu loodami maivaavoitudadami saagidiaiñdlr dai sivi camaiuurarlcll aariml lgai. Cascdl lgai glñclldai. <sup>20</sup> Glntltlgitovurai aariml isglñaagidi aanl sai tomali lmo piooñi maivaamioma namlga silaamudl. Lloodami soimaasi giñtaatatuli aanl ismaacdl gaaamu cascdl soimaasi glntaatatuldamu ismaacdl giñripirooñiga glnducami. Lmo oodami lgiditai cal giññiooqui poduucai lprl lmo oodami lgiditai calcamu glññiooqui. <sup>21</sup> Vlsi gomaasi iduñimu lgai giñvaavoitudacai aariml. Lgai maimaatl lgai ismaacdl giñootoi cascdl.

<sup>22</sup> Iñsaanl maidivimudai dai maiñiooquidamudai lgai aidl gia lgai maigajiaadl giñviaamudai. Dlmos aliñsi soimaasi idui lgai gajiaadl giñviaacai maitiipucatai istui. <sup>23</sup> Sioorl giñclldada lgai gia clldai Diuusi glrooga lprl. <sup>24</sup> Iñsaanl maitiduuñimudai lgai saagida naana maasi glglrducami ismaacdl maitidui tomali lmo lmai lgai maisoimaasi iduñimudai gajiaadl giñviaacai. Dlmos tomasi lgai nlidi vlsi gomaasi vmscrl giñclldai daidl lgai clldai giñooga lprl. <sup>25</sup> Aidl lprl imaasi aidl lprl istumaasi caoojisi ljudidíu sllcamigadl dai pocaiti: "Giñclldai lgai maitiipucatai istucudl", ascaiti.

<sup>26</sup> Dlmos daañimu aanl giñooga vai lgai ootosana glñbdaga. Dai silscadl diviagi lgai glñsoicldamu mlsai slga vaavoitudaiña daidl baiglñliatuldamu lgai. Dai lgai gia glñaagidamu moslcaasi istumaasi lrvavo. Dai lgai glñaagidamu naana maasi istu-

maasi giñaagaitai aanl. <sup>27</sup> Dai aariml lprl aagidamu aa oodami naana maasi istumaasi clcllgaducami giñaagaitai aanl. Aariml aanl iñllmadu ajiopaitadai tucamidlrl abiaadlrl cascdl.

**16** Vlsi imaasi glñaagidi aanl mlsai ariacslga vaavoitudaiña. <sup>2</sup> Daidl ljudidíu ismaacdl maisllicdl maatl Diuusi glrooga tomali maisllicdl giñmaatl maitndagitamu isaariml va-paaquiagi quiquiupaigldlrl. Dai aimu istuigaco lgai vaa glñoodamu pollditai ispoduucai ivueeyi istumaasi Diuusi lprlidi. <sup>4</sup> Poduucai glñaagidi aanl vai silscadl lrvaduñiagi gomaasi ismaacdl glñaagidi aanl aidl gia lgitomu aariml iscase glñaagidi aanl.

Aanl glñllmadu aimlraitadai cascdl maitlñaagidi aanl imaasi lquoma. <sup>5</sup> Dlmos sivi calramu imimu aanl mllca siaaco daja giñooga. Lgai lgai dai giñootoi tami oidi daama. Dai tomali lmaadutai maitiñtlcacai aariml iñsiaaco imia iñaagai. <sup>6</sup> Baiyoma soiglñlll aariml glñaagidacai aanl imaasi. <sup>7</sup> Dlmos slllicdl lrvavo isvaamioml lrcslgai aariml glñvlltarl iñsimi aanl. Iñsmiimia aanl aidl gia maidivimu lgai ismaacdl glñsoiclda agai mlsai vaamioma slga vaavoitudaiña dai baiglñliatuldagi. Dlmos iñsimia aanl aidl gia baigovai ootosamu aanl lgai. <sup>8</sup> Silscadl divia lgai maatltuldiadamu oodami islrvsoimaasi ivuaadami maitiñvaavoitudacai lgai. Daidl Diuusi Ibladl maatltuldiadamu loodami lprl iñsaanl slllicdl slga giñtlgito dai tomali lmo imidagai maisoimaasi idui aanl. Vlsi imaasi slga maatlm lgai imlcai aanl mllca siaaco daja giñooga dai aariml camaitiñlijadamu. Daidl Diuusi Ibladl maatltuldiadamu loodami islmo imidagai Diuusi soimaasi taatamituldiamu loodami maivaavoitudadami. Dai aidl gia Diuusi soimaasi taatamituldiamu lDiaavora lprl.

<sup>12</sup> Quiaa oidaga naana maasi istumaasi glñaagida iñlidi aanl dlmos aariml maitistutuidi ismaatl calcagi sivi. <sup>13</sup> Silscadl diviagi Diuusi Ibladl lgai glñmaatltuldiadamu vlsi istumaasi lrvavo. Vlsi istumaasi aagai lgai lrvavo. Lgai glñmaatltuldiadamu maisiu istumaasi lgi lgai lprlidi, baiyoma lgai glñmaatltuldiadamu moslcaasi istumaasi aagidi aanl. Dai lgai glñaagidamu istumaasi lrvaduñia agai. <sup>14</sup> Dai lgai soiclda agai oodami sai siaa giñduutudaiña maaatlulditai lgai istumaasi aanl aagidi. <sup>15</sup> Vlsi istumaasi aagai giñooga lgai vaa ñiooqui aagai aanl lprl cascdl pocaiti aanl sai Diuusi Ibladl glñmaatltuldiadamu istumaasi aagai aanl.

<sup>16</sup> Caotoma maitiñlijadamu aariml dai gooquirl maitlñlricdl lramu giñtlgimu. Aanl imimu tlvaa-giamu siaaco daja giñooga cascdl —tltldai lSuusi.

<sup>17</sup> Amaasi lmoço aatlm mamaatldamigadl lSuusi aipaco glrtlcacaimi dai pocaitimi:

—Istliya lliidi goovai dai pocaiti tšai caotoma mainlijada ragai aatlm̄l dai gooquirl̄l maitlv̄rpicld̄l l̄ramu tlgia ragai. Dai sai imia agai tvaagiamu siaaco daja oogadl̄. <sup>18</sup> Istuisi pocaiti goovai tšai otoma camaitlgia ragai. Aatlm̄l maimaatl̄ cal istliya lliidi goovai —caiti aatlm̄l.

<sup>19</sup> l̄Suusi maatl̄catadai isaatlm̄l tlcaca ipl̄lilitadai l̄mo istumaasi cascl̄d̄l p̄ovl̄rtat̄ldai:

—Casi gl̄naagidi aanl̄ sai caotoma maitiñl̄lijadamu aariml̄ dai gooquirl̄l maitlv̄rpicld̄l l̄ramu giñt̄lgimu. ¿Gomaasi m̄lsaagai aariml̄? <sup>20</sup> S̄ll̄icld̄l aariml̄ soigl̄nliadamu dai suaanldamu d̄lmos loodami maivaavoitudadami baigl̄nliadamu. D̄lmos gl̄nsoil̄liaraga ugitemu sibaigl̄nliadamu aariml̄.

<sup>21</sup> Sil̄scadl̄ l̄mo ooqui cacooocagi duaaidia agaitai ali oodami alil̄ soimaasi taatacana l̄gai d̄lmos sil̄scadl̄ cavuusai lali oodami camaitlgito iscavami cooco baigl̄mliatugaitai iscavuusai l̄mo ali oodami. <sup>22</sup> Poduucai aariml̄ soigl̄nliidi sivi d̄lmos l̄ran divimu aanl̄ dai gl̄nliidamu dai aidl̄ gia s̄ll̄icld̄l baigl̄nliadamu aariml̄ dai maitiipucamu soorl̄ soigl̄nliatudagi.

<sup>23</sup> Aidl̄ tasl̄r camaitiñt̄cacamu aariml̄ tomali l̄mo istumaasi. S̄ll̄icld̄l l̄gvaavoi m̄lsiaariml̄ tañiagi Diuusi gl̄rooga tomastumaasi giñvaavoitudacai l̄gai gia gl̄nmaaquimu istumaasi tañiagi aariml̄. <sup>24</sup> l̄l̄quioma daanliña aariml̄ Diuusi maisiu giñs̄ll̄icamigacld̄l. Sivi gia taanldavurai aariml̄ Diuusi istumaasi t̄lgitocagi giñs̄ll̄icamigacld̄l dai Diuusi gl̄nmaaquimu vai poduucai s̄ll̄icld̄l baigl̄nliadamu aariml̄.

<sup>25</sup> Aanl̄ gl̄naagidi l̄mo istumaasi gl̄nmaat̄tulda iñl̄lilitai l̄ma maasi. D̄lmos aimu istuigaco aanl̄ camaipoduucai gl̄nmamaat̄tuldiadamu baiyoma s̄ll̄i gl̄naagidadamu aanl̄ naana maasi istumaasi aagaitai Diuusi gl̄rooga. <sup>26</sup> Dai aidl̄ tasl̄r daañidamu aariml̄ Diuusi gl̄rooga giñs̄ll̄icamigacld̄l. Dai camaitlgitocamu aariml̄ iñsaanl̄ daanldagi gl̄rooga aariml̄ gl̄nvl̄tarl̄. <sup>27</sup> Diuusi gl̄rooga s̄ll̄icld̄l gl̄noigldai giñoigldaitai aariml̄ dai vaavoitudaitai iñsaanl̄ divia m̄ll̄cadl̄r̄l siaaco oidaga Diuusi gl̄rooga. <sup>28</sup> Vaavuava iñsaanl̄ divia m̄ll̄cadl̄r̄l siaaco oidaga Diuusi giñooga dai divia aanl̄ tami oidi daama. Dai sivi caimldamu aanl̄ l̄ramu gaamucu siaaco daja gl̄rooga —t̄t̄ldai l̄Suusi.

<sup>29</sup> Taidl̄ aatlm̄l l̄Suusi mamaat̄rdamigadl̄ pot̄l̄t̄ldai:

—Sivi gia cas̄ll̄i gl̄raagidi dai maisiu gl̄raagidi l̄mo istumaasi gl̄rmaat̄tulda aliditai l̄ma maasi. <sup>30</sup> Sivi gia cal̄l̄ maatl̄ aatlm̄l isaapi maatl̄ v̄l̄sialcatai. Aapi maitlgito isl̄mo oodami gl̄tl̄caca l̄mo istumaasi. Aapi camaatl̄ v̄l̄si istumaasi t̄t̄lgitoi oodami cascl̄d̄l. Imaasicld̄l cavaavoitu aatlm̄l isaapi divia m̄ll̄cadl̄r̄l siaaco daja Diuusi —t̄t̄ldai aatlm̄l.

<sup>31</sup> Taidl̄ l̄Suusi p̄ovl̄rtat̄ldai:

—¿S̄ll̄icld̄l m̄s̄giñvaavoitudai aariml̄? <sup>32</sup> Otoma aimu istuigaco aariml̄ aipacoga vooroimu dai l̄gi ginviaamu. D̄lmos v̄l̄scl̄r̄l maīl̄l̄gi daacamu aanl̄.

Diuusi giñooga giñl̄madu daacamu cascl̄d̄l. <sup>33</sup> V̄l̄si imaasi gl̄naagidi aanl̄ vai aariml̄ gl̄niib̄stacan tada-ca giñvaavoitudacai. Tami oidigi daama s̄ll̄icld̄l soimaasi taatamu aariml̄. D̄lmos maitav̄rvuaam l̄nliada aariml̄ aanl̄ gia vaamioma istutuidi sil̄gai ismaacld̄l viaa guvucadagai tami oidi daama —gl̄rt̄l̄t̄ldai l̄Suusi.

**17** Caaagidacai l̄Suusi imaasi dai tai n̄l̄laava t̄lvaagi amacoga daidl̄ it̄l̄t̄ldai:

—Giñooga caaayi siuu duucu aapi t̄lgidagi oodami iñsaanl̄ gl̄m̄ara viaa guvucadagi dai t̄lgidamu aanl̄ oodami iss̄ll̄icld̄l viaa guvucadagai aapi. <sup>2</sup> Aariapa l̄gai daidl̄ giñmaa s̄ll̄icami ansai aanl̄ t̄laanliña v̄l̄si oodami oidi daama oidacami. Dai ansai aanl̄ maacana ib̄ldagai utudui v̄l̄si ismaacld̄l aapi l̄co vuvaitu vai l̄gai v̄l̄scl̄r̄l oidacamu aatlm̄l gl̄r̄l̄madu. <sup>3</sup> Dai soorl̄l̄ viaacamu idi ib̄ldagai utudui poduucai l̄gai gl̄maat̄l aapi daidl̄ giñmaat̄l aanl̄ l̄r̄l̄. Daidl̄ maatl̄ l̄gai is̄l̄gi aapi s̄ll̄icld̄l l̄r̄Diuusi, dai isaapi giñootoi tami oidigi daama.

<sup>4</sup> Camamaat̄tuli aanl̄ loidacami tami oidi daama isaapi vaamioma viaa guvucadagai sitomasoorl̄. Canaato aanl̄ aa duiñdagai ismaacld̄l giñt̄l̄jai aapi. <sup>5</sup> Sivi gia giñooga l̄ramu igiñmaaca l̄gai vaa guvucadagai ismaacld̄l viaacatadai aanl̄ aapi l̄madu maiquiaa tiipucatai oidigi abiaadl̄r̄l.

<sup>6</sup> Camaat̄tuli aanl̄ l̄gai ismaacld̄l l̄co vuvaitu aapi oidigi daama oidajami saagidiaiñd̄l̄l̄l̄ istuiga aapi. Aapi l̄co vuvaitu l̄gai vaidl̄ giñoid̄tucuiña dai l̄gidi-tai cal̄cana gl̄ñiooqui ismaacld̄l aagidi aanl̄. <sup>7</sup> Dai sivi l̄gai cal̄l̄ maatl̄ ismosl̄caasi istumaasi giñaaagidi aapi l̄gai vaa ñiooqui aagidi aanl̄ l̄gai. <sup>8</sup> Poduucai aanl̄ aagidi l̄gai gl̄ñiooqui ismaacld̄l giñmaa aapi dai l̄gai vaavoitu giñiooqui. Dai l̄gai vaavoitudai l̄r̄l̄ iñsaanl̄ divia m̄ll̄cadl̄r̄l siaaco daja aapi daidl̄ isaapi giñootoi tami oidi daama.

<sup>9</sup> Gl̄daañli aanl̄ p̄l̄sai nuucadacana l̄gai ismaacld̄l giñoidatucui l̄gai vaa ismaacld̄l l̄co vuvaitu aapi dai maisiu gl̄daanli p̄l̄sai nuucadacana aapi l̄maivaavoitudadami. <sup>10</sup> V̄l̄si istumaasi viaa aapi l̄raanl̄ iñtuidaga l̄r̄l̄ dai v̄l̄si istumaasi viaa aanl̄ l̄raapi gl̄tuidaga l̄r̄l̄. Dai v̄l̄si aapi gl̄maamara l̄raanl̄ giñmaamara l̄r̄l̄. S̄ll̄icld̄l siaa giñduutuadamu oodami n̄l̄iditai isducatai ivueeyi l̄gai ismaacld̄l giñvaavoitudai.

<sup>11</sup> Aanl̄ gia camaiiimu tami oidi daama baiyoma im̄imu aanl̄ m̄l̄ca siaaco daja aapi. D̄lmos l̄gai gia viimu tami oidi daama. Giñooga aapi tomali l̄mo imidagai maisoimaasi ivueeyi s̄ll̄icld̄l cal̄ga t̄lgito aapi. Nuucadañi aapi gl̄guvucadacld̄l l̄gai ismaacld̄l l̄co vuvaitu aapi vai l̄gai viaacagi l̄mo t̄lgitoidagai l̄ran duucai aatlm̄l viaa l̄mo t̄lgitoidagai. <sup>12</sup> Aidl̄si quiaa aiml̄raitadai aanl̄ l̄gai l̄madu tami oidi daama cal̄ga nuucadatadai aanl̄ gl̄guvucadacld̄l l̄gai ismaacld̄l l̄co vuvaitu aapi dai soic̄l̄itadai aanl̄ sai ariavaavoitudaiña. Tomali l̄moco maigajiaadl̄r̄l̄ giñviaa mosl̄ca l̄moco l̄gai ismaacld̄l l̄madu daja l̄Diaavora dai po-

duucaí ʔrʔdui ismaacʔdʔl casi ooja Diuusi ʔiiooquidʔrʔl.

<sup>13</sup> Dai sivi caimia iʔagai aanʔ mʔlca siaaco daja aapi. Dʔmos quiaa daacatai aanʔ tami oidi daama aagidi aanʔ vʔsi imaasi giʔmamaatʔrdamiga vai ʔgai baigʔʔliada poduucai isduucai baigiʔʔlidi aanʔ. <sup>14</sup> Camaa aanʔ gʔʔiiooqui ʔgai. Daidʔ ʔmaivaavoitudadami sʔʔlicʔdʔl sʔdai ʔvaavoitudadami. ʔvaavoitudadami camaisoiduucai oidaga casʔdʔl. ʔvaavoitudadami sʔʔgacʔrʔl oidaga giʔʔʔrʔn duucaí. <sup>15</sup> Aanʔ maitʔdaanʔi ʔʔsai vuvaidana ʔvaavoitudadami oidigi daamaiʔdʔrʔl mosʔcaasi gʔdaanʔi aanʔ ʔʔsai sobicʔdʔna ʔDiaavora vai ʔgai maisoimaasi duiʔtuldana. <sup>16</sup> Aanʔ gia maisoiduu oidaga daidʔ giʔmamaatʔrdamiga maisoiduu oidaga poduucai isduucai soiduu oidaga ʔmaivaavoitudadami. <sup>17</sup> Soicʔdaʔi aapi giʔmamaatʔrdamiga vai ʔgai sʔʔlicʔdʔl sʔʔga gʔʔtʔʔgʔitocana dai sʔʔga oidacagi vaavoitudacai ʔgai gʔʔiiooqui. Gʔʔiiooqui sʔʔlicʔdʔl ʔvaavoit casʔdʔl. <sup>18</sup> Poduucai isduucai aapi giʔʔotoi tami oidi daama aanʔ ʔrʔl ootosa giʔmamaatʔrdamiga vai aagidiana ʔgai gʔʔiiooqui loodami tami oidi daama oidacami. <sup>19</sup> Dai aanʔ gia sʔʔlicʔdʔl gʔʔʔgidi vʔsi istumaasi giʔʔlaanʔi aapi vai poduucai ʔgai ʔrʔl sʔʔlicʔdʔl gʔʔʔgiadagi dai sʔʔgacʔrʔl oidacagi.

<sup>20</sup> Maisiu mosʔcaasi gʔdaanʔi aanʔ ʔʔsai soicʔʔiʔa giʔmamaatʔrdamiga baiyoma gʔdaanʔi aanʔ ʔʔsai soicʔʔiʔa ʔгаа ismaacʔdʔl vaavoituda ʔgai aagidacai giʔmamaatʔrdamiga gʔʔiiooqui. <sup>21</sup> Dai gʔdaanʔi aanʔ giʔʔooga isʔgai vʔʔscatai mosʔmadugan duucaí tʔʔgʔitoiʔa ʔrʔn duucaí aatʔmʔl mosʔmadugan duucaí tʔʔgʔitoi. Mosʔmadugan duucaí tʔʔgʔitodacai ʔgai poduucai loodami oidi daama oidacami vaavoituda ʔgai ʔʔsigiʔʔotoi aapi tami oidi daama. <sup>22</sup> Poduucai isduucai aapi giʔʔooga giʔʔsiaa duutudai iʔʔʔmadu aimʔraitai poduucai ʔrʔl aanʔ siaa duutudai giʔmamaatʔrdamiga ʔʔmadu aimʔraitai aanʔ. <sup>23</sup> ʔgai ʔʔmadu daja aanʔ. Dai aapi giʔʔʔmadu daja. Dai poduucai ʔmadugan duucaí tʔʔgʔitoi ʔgai daidʔ poduucai ʔmaivaavoitudadami maatʔmʔ isaari giʔʔotoi daidʔ isaari oigʔdai giʔmamaatʔrdamiga poduucai isduucai giʔʔoigʔdai aapi.

<sup>24</sup> Giʔʔooga, aapi ʔco vuvaitu ʔgai aanʔ iʔʔvʔʔtarʔ. Dai aanʔ iʔʔlidi isʔgai giʔʔʔma daraajagi dai ʔʔidagi iʔʔsaanʔ viaa ʔmo sʔʔlicʔami ismaacʔdʔl giʔʔmaa aapi dai iʔʔsaanʔ ʔrʔʔmo gʔʔ ʔlaanʔdami mʔlca siaaco daja aapi. Maiquiaa sʔʔquivacai oidigi abiaadʔrʔl giʔʔoigʔdai aapi casʔdʔl giʔʔmaa ʔsʔʔlicʔami. <sup>25</sup> Giʔʔooga aapi ivueeyi mosʔcaasi istumaasi ʔsʔʔlicʔami. loodami maivaavoitudadami maitʔmaatʔl dʔmos aanʔ gia gʔmaatʔl. Daidʔ giʔmamaatʔrdamiga sʔʔ maatʔl isaari giʔʔotoi ansai diviana tami. <sup>26</sup> Aanʔ casi aagidi ʔgai istuiga aapi. Dai quiaa aagidimi aanʔ ʔgai istuiga aapi, vai poduucai ʔgai giʔʔoigʔladagi poduucai isduucai aapi giʔʔoigʔdai, ʔʔmadu daacatai aanʔ ʔgai —tʔʔdai ʔSuusi gʔooga.

————

**18** Dai casi aagidacai ʔSuusi imaasi ii ʔgai aatʔmʔl mamaatʔrdamigadʔl ʔʔmadu mʔʔmocoradʔrʔl

ʔaqui Sedʔrʔʔi mʔlca siaaco muidu oliivosi dʔʔdʔdʔl. Dai movaapa ʔgai uusi saagida. <sup>2</sup> Daidʔ ʔUudasi sʔʔga maatʔcatadai ami, ʔSuusi ʔʔmadu aatʔmʔl mamaatʔrdamigadʔl ʔgai duudatai ami gʔʔʔrʔpaidiʔa casʔdʔl. ʔUudasi ʔgai dai ami gatʔʔgida ʔgaitadai ʔSuusi mʔsai bʔʔcaʔiʔa dai muaana. <sup>3</sup> Taidʔ ʔUudasi ami divia siaaco daacatai ʔSuusi dai vaidati mui sandaarʔ. Siʔsi guviernu sandaarugadʔl icaasi ʔjudidíu quiuʔpaigadʔl sandaarugadʔl ismaacʔdʔl ootoi ʔbaitʔguucacamigadʔl papaali daidʔ ʔfariseo. ʔsandaaru vucati mamaastai dai cuudagi. <sup>4</sup> Dʔmos ʔSuusi camaatʔcatai vʔsi istumaasi ʔrʔduʔiʔa ʔgaitai vuidʔrʔl sʔʔquiva ʔsandaaru dai tʔʔcaai dai potʔtʔdai:

—¿Moor gaagai aapimʔ? —tʔʔdai.

<sup>5</sup> Taidʔ ʔsandaaru aa noragi daidʔ itʔtʔdai:

—Gaagai aatʔmʔl ʔSuusi Nasareetʔrʔl oidacami —tʔʔdai.

Taidʔ ʔSuusi aa noragi daidʔ itʔtʔdai:

—Aanʔava —tʔʔdai.

Taidʔ ʔsandaaru saagida sʔʔca ʔUudasi. ʔgai vaa ʔgai daidʔ gatʔʔgi ʔSuusi. <sup>6</sup> Aidʔsi ʔSuusi itʔtʔdai: “Aanʔanʔ”, taidʔ ʔsandaaru tʔi suuli dʔvʔʔrʔpi. <sup>7</sup> Taidʔ ʔSuusi mostʔcacai ʔrʔrʔrʔ ʔsandaaru daidʔ itʔtʔdai:

—¿Moor gaagai aapimʔ? —tʔʔdai.

Taidʔ ʔsandaaru itʔtʔdai:

—Gaagai aatʔmʔl ʔSuusi Nasareetʔrʔl oidajami —tʔʔdai.

<sup>8</sup> Amaasi ʔSuusi itʔtʔdai:

—Casi gʔʔnaagidi aanʔava. Isgiʔgaagaimi aapimʔ, dagitavurai vai iimʔna idi ismaacʔdʔl giʔʔʔmadu guuca —tʔʔdai.

<sup>9</sup> Dai morovʔdui dai ʔrʔdui istumaasi caaagaitaidai ʔSuusi: “Ismaacʔdʔl ʔco vuvaitu giʔʔooga tomali ʔmaadutai maitiʔvooʔoji”, caititadai ʔSuusi. <sup>10</sup> Amaasi Simuʔi Piiduru vusaitu gʔʔcusiru dai ʔgaicʔdʔl iquitʔ naacadʔ sʔʔʔisa padʔrʔl Malico. ʔgai ʔrʔpiooʔigadʔl ʔbaitʔsʔaacamigadʔl ʔrʔapaali. <sup>11</sup> Dʔmos ʔSuusi itʔtʔdai Piiduru:

—ʔramu igʔcubiertagʔrʔl sʔʔsa gʔʔcusiru. Aliʔsi gʔʔaa-gai iʔʔsaanʔ soimaasi taatagi poduucai isduucai aagai giʔʔooga issoimaasi taata iʔagai aanʔ —tʔʔdai ʔSuusi.

————

<sup>12</sup> Amaasi ʔguviernu sandaarugadʔl ʔʔmadu ʔʔlaanʔdamigadʔl ʔgai ʔʔmadu ʔjudidíu sandaarugadʔl bli ʔSuusi dai vuu. <sup>13</sup> Dai otoma vaidacai ʔAanási quiidiamu Aanási ʔrtuubadʔl Caifási. Aidʔ uumirʔl Caifási ʔr-baitʔsʔaacamigadʔl ʔrʔapaali. <sup>14</sup> ʔgai vaa Caifási caaagiditadai ʔjudidíu isvaamioma ʔrʔsʔʔgai ʔgai vʔʔtarʔl ismuuquiagi ʔmo sʔʔʔi vʔʔsi oodami vʔʔtarʔl.

————

<sup>15</sup> Simuʔi Piiduru ʔʔmadu aanʔ oí ʔSuusi. ʔbaitʔsʔaacamigadʔl ʔrʔapaali giʔʔmaatʔcatadai casʔdʔl vaa aanʔ Suusi ʔʔmadu tuisicana quiidʔrʔl ʔbaitʔsʔaacamigadʔl. <sup>16</sup> Dʔmos Piiduru quiidigana vii cuuparagai abaana. Casʔdʔl aagidi aanʔ ʔali ooqui ismaacʔdʔl nuucada



quitaagiña sai maacana oigaragai isvaaquiagi Piiduru. Dai mosai vaaquimi lʼPiiduru <sup>17</sup> taidl lali ooqui tʼcacai lʼPiiduru daidi itʼtʼldai:

—¿Maitasi lʼvaavoi isaari lʼmamaatʼrdamigadl go-maisapicʼldl? —tʼtʼldai lali ooqui.

Taidl lʼPiiduru itʼtʼldai:

—Chuava. Angia chu —tʼtʼldai.

<sup>18</sup> Lʼpidicatadai aidlʼrʼrʼl cascʼldl lʼriʼriooñi lʼmadu lʼsandaaru ganai daidl gluucadaca taí. Vaidl lʼPiiduru ami gasaagida cʼlʼcʼl lʼrʼl daidl uucadacai lʼrʼl.

-----

<sup>19</sup> Lʼbaitʼcʼlaacamigadl lʼrapaali tʼcacaimi lʼSuusi soorʼl lʼmamaatʼrdamigadl lʼgai dai astumaasi ma-maatʼtʼtʼuli lʼgai. <sup>20</sup> Taidl lʼSuusi itʼtʼldai:

—Aanl gaaagidi giññiooqui loodami vuitari dai vʼlʼscʼrʼl gamamaatʼtʼulitadai laali quiquiuuraigadlʼrʼl lʼjudidíu daidl lʼgʼl quiuuraigadlʼrʼl lʼjudidíu siaaco glʼnʼlʼpraiddi lʼgai. Dai aanl maisiu lʼstocai gaaagidi tomali lʼmo istumaasi. <sup>21</sup> ¿Tuiʼrʼsi giñʼtʼcacai? Tʼcacañi aari lʼgai ismaacʼldl giñʼcal vai lʼgai glaagidana istumaasi gaaagidi aanl. Cʼlʼ maatʼl lʼgai istumaasi gaaagidi aanl —tʼtʼldai lʼSuusi.

<sup>22</sup> Potʼlʼdacai lʼSuusi tai lʼmo sandaaru lʼgʼl quiuuri-aiñdʼrʼl mocʼlaacatadai dai glʼglʼ lʼgai lʼSuusi vuiv-asadlʼrʼl daidl itʼtʼldai:

—Maitiñiooquiada lʼbaitʼcʼlaacamigadl lʼrapaali —tʼtʼldai lʼsandaaru.

<sup>23</sup> Taidl lʼSuusi aa noragi daidl itʼtʼldai:

—Isaagai aanl lʼmo istumaasi maicʼlʼgʼaducami iñaaagidañi aari istumaasi maicʼlʼgʼaducami aagai aanl. Dʼlʼmos iscʼlʼgʼadu istumaasi aagidi aanl, ¿tuiʼrʼsi giñʼglʼglʼ? —tʼtʼldai lʼSuusi.

<sup>24</sup> Amaasi lʼsandaaru vuu lʼSuusi tai Aanási ootoi lʼSuusi Caifási quidiamu. Caifási lʼrʼlʼbaitʼcʼlaacamigadl lʼrapaali.

-----

<sup>25</sup> Vaidl Piiduru quiaa taíco cʼlaacatadai dai gluucada. Daidl lʼgʼaa ismaacʼldl moguucacatadai itʼtʼldai:

—¿Maitasi lʼvaavoi isaari lʼmamaatʼrdamigadl go-maisapicʼldl? —tʼtʼldai lʼgai.

Taidl lʼPiiduru itʼtʼldai:

—Chu, angia chu —tʼtʼldai.

<sup>26</sup> Vai ami cʼlaacatadai lʼmo piioñigadl lʼbaitʼcʼlaacamigadl lʼrapaali. Lʼpiioñi lʼraduñdʼl lʼcʼlʼli ismaacʼldl Piiduru iquitʼl naacadl. Daidl lʼpiioñi itʼtʼldai lʼPiiduru:

—¿Maitasi lʼvaavoi isglʼnʼlidi aanl mʼlʼca siaaco muidu oliivosi dʼlʼdʼldl lʼmaisapicʼldl lʼmadu? —tʼtʼldai.

<sup>27</sup> Dai Piiduru lʼrʼlʼrʼl itʼtʼldai ismaitʼlʼvaavoi. Pocaitimi Piiduru tai cuujui lʼmo tacu cʼliadl.

-----

<sup>28</sup> Dai camaasidatadi oidigi lʼsandaaru vaidacai lʼSuusi lʼgʼl quiiyamu siaaco daacatadai lʼcaigi. Dʼlʼmos ami siaaco daacatadai lʼcaigi maivaapa lʼjudidíu. Cami-

aadimitadai istuigaco lʼjudidíu tʼtʼlʼgitoiña aidlʼsi Diuusi cʼlʼgʼacʼlʼl vuvaitu Ejiipituaiñdʼrʼl cascʼldl. Lʼjudidíu daidarsi isvaaraquiagi quiidʼrʼl lʼmoco ismaacʼldl lʼmaitʼlʼjudidíu siaa duutudaitai lʼsiaa duudagai.

<sup>29</sup> Cascʼldl lʼcaigi ismaacʼldl Pilaato tʼlʼgidu vuusai dai ñiooquida agai lʼjudidíu dai potʼtʼldai:

—¿Tumaasicʼldl glʼrʼlʼrʼl vuupai aariml idi cʼlʼli? —tʼtʼldai lʼcaigi.

<sup>30</sup> Tai lʼgʼaa aa noragi daidl itʼtʼldai:

—Isgoovai maitʼlʼrʼsoimaasi ivuaadamicamudai maivuaaramudai aatʼlʼmʼl —tʼtʼldai lʼjudidíu.

<sup>31</sup> Amaasi lʼPilaato tʼtʼldai:

—Bʼlcavurai aariml gʼocʼlʼli dai lʼgi aariml nʼlida is-sʼlʼlicʼldl glʼrʼlʼrʼl caatʼlʼcamí ischu lʼrʼl aariml glʼnʼsʼlʼli-camigacʼldl —tʼtʼldai lʼPilaato.

Tai aa noragi lʼjudidíu dai potʼtʼldai:

—Dʼlʼmos aatʼlʼmʼl lʼjudidíu maiviaa oigaragai ismuu-agi tomali lʼmaadutai —tʼtʼldai.

<sup>32</sup> Aidlʼsi lʼrʼldui gomaasi aidl lʼrʼldui ismaacʼldl aagai lʼSuusi aagaitai isducatai muuqui agai. <sup>33</sup> Taidl lʼPi-laato aa glʼi dai vaa lʼgʼl quiiyʼlʼrʼl. Dai vaí lʼgai lʼSuusi daidl tʼcacai dai potʼtʼldai:

—¿Aariʼrʼsi lʼrʼraígadl lʼjudidíu chu sio? —astʼtʼldai lʼPilaato.

<sup>34</sup> Taidl lʼSuusi itʼtʼldai:

—¿Aari lʼgʼirʼsi giñʼtʼcacai gomaasi aa isgʼlaagidio? —astʼtʼldai lʼSuusi.

<sup>35</sup> Taidl lʼPilaato aa noragi daidl itʼtʼldai:

—¿Povairʼs alidi aari iñsaanl lʼrʼjudíu? Glaaduñi lʼjudidíu lʼmadu lʼbaitʼlʼguucacamigadl lʼrapaali glʼvuua tami. ¿Tuma dui aari? —astʼtʼldai lʼPilaato.

<sup>36</sup> Amaasi lʼSuusi itʼtʼldai:

—Giñʼsʼlʼlicamiga maisiu lʼran ducami sʼlʼlicamigadl baitʼlʼguucacami tami oidi daama. Islʼrʼraícamudai aanl lʼran duucai lʼmo raí tami oidi daama aidl gia giñoi-datucudamiga cocodamudai lʼjudidíu sai maitimbʼlʼna dai tomali lʼUudasi maitiñʼtʼlʼgʼidamudai lʼjudidíu. Dʼlʼmos aanl lʼrʼraí maisiu lʼran duucai lʼmo raí tami oidigi daama —astʼtʼldai lʼSuusi.

<sup>37</sup> Amaasi lʼPilaato itʼtʼldai:

—¿Aidl gia lʼvaavoi isaari lʼrʼraígadl lʼjudidíu? —astʼtʼldai.

Taidl lʼSuusi itʼtʼldai:

—Aanl lʼrʼraí poduucai isduucai iñaaagidi aari. Aanl divia tami oidi daama dai oodami duucai vuusai daidl gaaagida iñagai istumaasi lʼvaavoi. Tomasioorʼl sioora calca alidi istumaasi lʼvaavoi lʼgai gia lʼgʼiditai calcana istumaasi aagidi aanl —astʼtʼldai lʼSuusi.

<sup>38</sup> Taidl lʼPilaato itʼtʼldai:

—¿Tumaasi lʼvaavoi? —astʼtʼldai.

-----

Dai mospotʼlʼdacai lʼrʼlʼrʼl vuusai lʼgai quiidigamu dai ñiooquida agai lʼjudidíu daidl potʼtʼldai:

—Aanl maitʼlʼtʼlʼgai istumaasicʼldl glʼrʼlʼrʼl vuupai aariml idi cʼlʼli. <sup>39</sup> Dʼlʼmos aariml poduucai glʼnʼviida vʼlʼsi uumigi idi siaa duudagʼlʼrʼl isdagituagi isimiagi

lmo maisapicami. ¿Irlidimlasi aapiml iñsdagituagi isimiagi lraigadl ljudidíu? —tatlđai lPilaato.

<sup>40</sup> Amaasi vmscatai cavami ijiña daidi itatlđai:

—Gogia chu. Daigitoñi vai imlña Baraavási —tatlđai ljudidíu.

lBaraavási lmsvovogamicana.

**19** Amaasi lPilaato gatljai mljai glglmna lSuusi iquisanaicldl. <sup>2</sup> Daidl lsandaaru idui lmo cooronai uuparaicldl dai lSuusi moodl daama daí. Dai aadi yuucusi moraducami sai lrla maascana raf. <sup>3</sup> Dai sicolí guuquiva daidl icaiti:

—Tan mlca lraigadl ljudidíu —ascaiti lsandaaru parunaitai lSuusi.

Daidl lsandaaru cariji lSuusi.

<sup>4</sup> Amaasi lPilaato lramu vuusai quiidigamu daidi itatlđai ljudidíu:

—Vuaaramu aanl gomaisapicldl baigovai vai nlida aapiml ismaitl aanl isducatai lrsomaasi ivuaadami goovai —tatlđai lPilaato.

<sup>5</sup> Tai vuusai lSuusi dai quiaa glmoo dan daasa luu-parai cooronai dai ariaquiaa glaada lyuucusi moraducldl. Aidl lPilaato itatlđai ljudidíu:

—Tan mlca gocmli —tatlđai.

<sup>6</sup> Mostl lbaitlguucacamigadl lrapaali lmadu sandaaruga lSuusi dai iñquimi daidl icaiti:

—Siisañi curusiaba, siisañi curusiaba vai poduu muucuna —caiti loodami.

Taidl lPilaato itatlđai:

—Vaidacavurai aapiml idi cmli dai siisa curusiaba. Aanl gia maitlmlgai isducatai lrsomaasi ivuaadami idi —tatlđai lPilaato.

<sup>7</sup> Daidl ljudidíu aa noragi daidl itatlđai:

—Grlsmlicamigadl alisi glaagai ismuquiyagi gocmli. Goovai gaagidi saidl lrdiuusi maradl ismaacldl divia tvaagiaiñdlr daidl islpan tuiga Diuusi. Cascdl alisi glaagai ismuquiyagi —tatlđai ljudidíu.

<sup>8</sup> Moscalcai imaasi lPilaato dai vaamioma duaadiml lgai. <sup>9</sup> Dai lra aa gli dai vaa lglm quiiarl dai tlcacai lSuusi dai potatlđai:

—¿Paaco oidacami aapi? —astatlđai.

lmos lSuusi maiaa noragi tomali lmo ñiooqui.

<sup>10</sup> Amaasi lPilaato itatlđai:

—¿Maitiña noragi aapi? ¿Maitarlsmaatl aapi iñsaanl viaa smlicami isglisigai curusiaba? Dai aanl viaa smlicami lrl isglđagituagi rlsai imlña —tatlđai lPilaato.

<sup>11</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itatlđai:

—Aapi gia maiviaacamudai toma lmlchi smlicami rlsigimuaagi isgiñooga maitlmaaquimudai smlicami. Cascdl lgai ismaacldl giñtlmgi aapi vuitapi vaamioma lrsomaasi ivuaadami isaapi —astatlđai lSuusi.

<sup>12</sup> Aidl abiaadlrl lPilaato gaagaimi isducatai dagituagi isimiagi lSuusi. lmos ljudidíu iñquimi dai potatlđai:

—Isaapi dagituagi isimiagi goovai aidl gia aapi maitlramiigugadl lbaitlclaacamigadl lRoomlrl

oidacami. Tomasioorl sioorl rafca mliadagi lgai lrsaayudl lbaitlclaacamigadl lromamano —tatlđai ljudidíu.

<sup>13</sup> Moscalcai lPilaato imaasi gatljai sai vusaidana lSuusi. Daidl lPilaato daiva ami siaaco gatlcacai ismaacldl glrlr vuupai sabai isglrlr caatlcami ischu lrl. Ami Gabatlrl tlgidu ismaacldl evreo ñiooquidlcldl itliya lldi odai daaracami. <sup>14</sup> Aidl lrlmo tasai lbaidlrl lsiia duudagai istuigaco ljudidíu tatlđitoiña aidl Diuusi cmglacrlr vuvaitu Ejiipitu-aiñdlr daidl cayoga dan duitadai. Amaasi lPilaato itatlđai ljudidíu:

—Tan mlca glmraíga —tatlđai.

<sup>15</sup> lmos cavami ijiña ljudidíu:

—Muucuna, muucuna, siisañi curusiaba —tatlđai ljudidíu.

Taidl lPilaato itatlđai:

—¿Irlidimlasi aapiml iñsaanl siisana curusiaba glmraíga? —tatlđai lPilaato.

lmos lbaitlclaacamigadl lrapaali aa noragi daidl itatlđai:

—Mosallmaduga aatml glmraíga. Moslgi lbaitlclaacamigadl lromamano —tatlđai.

<sup>16</sup> Gomaasicldl lPilaato tlgil lSuusi ljudidíu sai gatlaanlña siisaragai curusiaba. Tai lgai vaidacai lSuusi.

<sup>17</sup> Tai vuusai lSuusi dai blcati glcurusiga. Dai iml ml oodami moodlamu ismaacldl tlgidu Gólgotlrl evreo ñiooquidlcldl. <sup>18</sup> Dai ami siisa lsandaaru lSuusi curusiaba. Dai abaana lSuusi siisisa lrl gooca. lmo cmmlisa radlrl lmai curusiaba dai lglmai ogisa radlrl lmai curusiaba dai lSuusi lraana. <sup>19</sup> Dai curusiaba moo daama daí lmo oojai ismaacldl gatljai lPilaato daidl icaiti: “Idiavlrl lSuusi Nasareetlrl oidacami rafgadl ljudidíu”, caiti loojai. <sup>20</sup> Dai ooja lñiooqui evreo ñiooquicldl dai giliego ñiooquicldl dai latiñi ñiooquicldl. Dai mlca siaaco siisa lgai lSuusi miaaga lbaabaqui cascdl muidutai ljudidíu nlidi gooojai. <sup>21</sup> Cascdl lbaitlclaacamigadl lrapaaligadl ljudidíu, itatlđai lPilaato.

—Maitiooja aapi “Raigadl ljudidíu”, baiyoma poduu ooja. “lgl pocaiti idi cmli saidl lraígadl ljudidíu” —astatlđai.

<sup>22</sup> lmos lPilaato aa noragi daidl itatlđai:

—Isduu ooja aanl poduu viimu goo —astatlđai lPilaato.

<sup>23</sup> Dai casiisacai lsandaaru lSuusi curusiaba dai lmpagil yuucuidl lSuusi dai glntaacogi lgl vmltarl lmaacova sandaar. Daidl bli lSuusi vaasaragadl tlvlducldl. Maisoomi lgai moslran dlga. <sup>24</sup> Daidl lsandaaru aipacoga glaagidi dai pocaiti:

—Maisaranamu aatml govaasaragai. Baiyoma nllnlituda aatml volao dai poduucai nlida lgai isioorl ajiagi govaasaragai —caiti lsandaaru.

Aidl lrldui imaasi aidl lrldui istumaasi aagai Diuusi ñiñoquituldiadamigadl daidl poduu ooja: “Glml-

taacogi l'gai giñyuucusi l'gi l'gai glnvltarl nllnltu-dacai volao giñyuucusi vltarl", asduu oojisi. Poduucai idui lsandaaru.

<sup>25</sup> Suusi curusigadl abaana guucacatadai Suusi dlldl l'madu Suusi duusulidl l'madu María Cl'iorasi ooñigadl, l'madu María Madaliña. <sup>26</sup> Daidl l'Suusi tl' gldl dai aanl abaana claacatadai. Dai al-lisi giñoigldaiña. Daidi itltldai l'Suusi gldl.

—Giñdaada, mocllca g'lmaara —tltldai l'Suusi giñaaaitai.

<sup>27</sup> Amaasi povaiñtltldai l'Suusi.

—Mocllca g'ldaada, iñtltldai.

Dai aidl abiaadlrl l'Suusi dlldl giñquiiylrl oidatu.

<sup>28</sup> Daidl maí l'Suusi iscalrldui vlsi istumaasi glaagaitadai isrlrlduñiagi vai cl'lgacrl vunaquiagi oodami. Daidl l'Suusi icaiti.

—Tonomo aanl —caiti.

Daidl gomaasicldl l'rdui istumaasi oojisi Diuusi ñiooquidlrl isrlrlduñi agaitadai.

<sup>29</sup> Dai ami daacatadai l'mo aayi suudacami uvasi varagadl llcocami. Daidl lsandaaru bli l'mo visiocoli dai vadlitu luvasi varagadlclldl dai l'mo tootoicami cuuglrl dai l'visiocoli dai miaadlrl dadasdi l'Suusi sai visiusuna. <sup>30</sup> Taidl l'Suusi visiusu luvasi varagadl ll-cocldl daidl icaiti:

—Calrldui vlsi istumaasi l'rduñia agaitadai

—caiti l'Suusi.

Amaasi coidamacoga cuiqui l'Suusi dai muu.

<sup>31</sup> Aidl l'gmo tasai l'blidlrl lsiaa duudagai istuigaco l'judidíu tltlgtiñia aidlsi Diuusi cl'lgacrl vuvaitu Eji-irituñidlrl. Daidl l'judidíu maitlrllditadai iscurusiaba viiagi l'coidadl l'blstaragai taslrl. Vaamioma siaa glduu aidl taslrl casclldl. Dai casclldl daanlitadai l'gai l'Pilaato sai gatlaanlha omisaragai nonoosacldl l'gai ismaacldl cucurusiaba siisari dai istlaapaiñdagi tuutucugadl cucurusiñidlrl. <sup>32</sup> Amaasi lsandaaru iji dai oomi nonoosacldl l'rgadadl daidl l'g'lmai l'rl ismaacldl l'Suusi abaana siisari l'mai curusiaba. <sup>33</sup> Dlmos aidlsi miaadlrl nllnidi l'gai l'Suusi tl' l'gai iscasí l'gmuuquiadl dai casclldl maioomi nonoosacldl l'Suusi.

<sup>34</sup> Vllscrl l'mo sandaaru bli l'mo uusi tlvllducami muucacami cuugadl dai l'gaicldl sli oonomadl uuta tai vuusai l'radl l'madu suudagi abaidlrl. <sup>35</sup> Idi ismaacldl ooja aanl, aanl gia ñlidi dai slllicldl l'gvaavoi. Dai cl' maatl aanl vaidl l'gvaavoi daidl poduu ooja aanl mlsai vaavoitudana aariml l'rl. <sup>36</sup> Aidlsi l'rdui vlsi gomaasi aidl l'rdui istumaa ooja Diuusi ñiooquiltldiamigadl dai poduu ooja: "Maimuuliña agai tomali l'mo odl l'gai". <sup>37</sup> Dai ooja l'rl Diuusi ñiooquiltldiamigadl dai poduu ooja: "Dai nlidamu loodami mllssi tuucugadl l'gai", asduu ooja.

<sup>38</sup> Amaasi l'mo cl'li Osee t'lgiducami Arimateelrl oidacami ii dai tai oigaragai l'Pilaato sai dagitona is-bl'quia l'gai l'Suusi tuucugadl. Daidl l'Osee l'gvaavoi-tudamicatadai, tomasi l'sto vaavoitudai l'gai. Ll'blidi l'gai l'judidíu casclldl. Taidl l'Pilaato maa oigaragai is-bl'quiagi l'gai l'Suusi tuucugadl. Taidl l'Osee ii dai bl-cai tuucugadl l'Suusi. <sup>39</sup> l'Osee l'madu ii Nicodemo. l'Nicodemo l'gai dai tucarl diviji l'Suusi. Dai blcati l'gai l'mo coobai dan baivustaama kilo chigian uuvadami. l'chigian uuvadami mirracldl l'madu ál'esicldl duñisicatadai. Mirra l'lsabai daidl ál'oesi l'gmo uusi. <sup>40</sup> Daidl l'Osee l'madu l'Nicodemo bl'cai l'tuucugadl l'Suusi dai biisa yuucusicldl ismaacldl sarabi l'gai l'chigian uuvadami poduucal isduucal glnviidacana l'judidíu yaasapaitai l'coidadl. <sup>41</sup> Mllca siaaco siisa loodami l'Suusi curusiaba ami oidacatadai mui uusi ismaacldl iibiatai. Dai ami oidacatadai l'mo tl'joi ismaacldl idui loodami aitlrl dai ami yaasa agai l'mo muuquiadl. Dlmos maiquiaa yaasa tomali l'maadutai tl'jovlrl. <sup>42</sup> Dai ami l'sto l'gai l'Suusi tuucugadl. Alia miaaga l'tl'joi casclldl dai cayoga aayi siuu duucu abi-aadlrl siaa duutudaiña l'judidíu liblstaragai tasai.

**20** Dai tumiñoco maiquiaa maasicai María Madaliña ii mllca siaaco caatlcatadai l'Suusi tuucugadl. Dai aidlsi aayi l'gai tl' islodai ismaacldl l'clldl cuupicatadai l'tl'joi camaianaasi daacatadai. <sup>2</sup> Amaasi mll l'María mllca siaaco daraacatadai l'Simuñi Piiduru l'madu aanl. l'Suusi alisi giñoigldaiña aanl. Daidl l'María povlrltldai:

—Casi mltiblcái g'rbaitl'claacamiga l'tl'jooñidlrl dai maimaatl aatml mlsiaaco l'sto —g'rltldai l'María.

<sup>3</sup> Amaasi l'Piiduru l'madu aanl vuvaja dai iji. <sup>4</sup> l'marai vooroigi aatml l'gocatai. Dlmos vaamioma mldaga aanl sil'Piiduru dai l'rga aayi mll tl'jooñai.

<sup>5</sup> Dai gai nlllaava aanl tuucavi. Dai tl' l'yuucusi ismaacldl l'clldl biisapicatadai l'Suusi tuucugadl ismodaraaja dlmos maivaa aanl. <sup>6</sup> Gooquirlrl aayi l'Piiduru dai tuucavi vaa. Dai Piiduru tl' l'rl l'yuucusi ismodaraaja. <sup>7</sup> Dai tl' l'rl l'icusi isaacldl l'clldl biisapicatadai l'Suusi moodl ismaiabaana daja l'gaa yuucusi baiyoma l'covai daacatadai dai biisapica daja.

<sup>8</sup> Amaasi vaa aanl l'rl dai tl' istumaasi l'rduitadai dai vaavoi. <sup>9</sup> Aatml maiquiaa maatl calcatadai istumaasi ooja Diuusi ñiñiooquiltldiamigadl Diuusi ñiooquidlrl dai pocaiti sai alisi glaagai isl'Suusi l'ramu duaacagi coidadl saagidiaiñdrl. <sup>10</sup> Amaasi aa suuli aatml quiiyamu.

<sup>11</sup> Dlmos l'María anaasi quidigana vii l'tl'joi abaana dai suaacai soigl'ldacai maitl'gacai l'Suusi tuucugadl. Daidl quiaa suaacitai gai nlllaava tuucavi tl'jo-

vai. <sup>12</sup> Dai tɔl gooca Diuusi tɔtɔlaaŋicarudɔ tooto yuu-cuscami vai daraaja ami siaaco caatɔcatadai ɔtuucu-gadɔ ɔSuusi. ɔmo Diuusi tɔlaaŋicarudɔ moovasa amadɔrɔ daacatadai dai ɔrɔmai taatarɔsi amadɔrɔ.

<sup>13</sup> Taidɔ ɔDiuusi tɔtɔlaaŋicarudɔ itɔtɔdai ɔMaría:

—ɔTuirɔsi suaacai? —astɔtɔdai.

Taidɔ ɔMaría itɔtɔdai:

—Bɔɔquiamɔta giŋbaitɔclaacamiga dai maimaatɔ aana ɔmsiaaco imitu —astɔtɔdai ɔMaría.

<sup>14</sup> Mospotɔtɔdai ɔMaría dai aa nɔnɔlaava dai tɔl ɔSuusi vai ami cɔlca dɔmos maimaí ɔgai siɔrSuusi.

<sup>15</sup> Amaasi ɔSuusi tɔcacai dai potɔtɔdai:

—ɔTuirɔsi suaacai? ɔPoorɔ gaagai aapi? —astɔtɔdai ɔSuusi.

Daidɔ ɔMaría pɔnɔlidi siɔgai ɔrɔsɔsɔcami nuucadacami daidɔ itɔtɔdai:

—Aapi cɔllɔ, pɔsbɔlɔcɔi ɔmuuquiadɔ iŋaagidaŋi pɔsi-aaco daí nai aana bɔɔquiagi —astɔtɔdai.

<sup>16</sup> Taidɔ ɔSuusi itɔtɔdai:

—María —astɔtɔdai.

Taidɔ ɔMaría aa nɔnɔlaava daidɔ itɔtɔdai evreocɔdɔ:

—Raboŋi —astɔtɔdai.

Ismaacɔdɔ itɔliya ɔlidi mamaatɔtuldiadami.

<sup>17</sup> Taidɔ ɔSuusi itɔtɔdai:

—Casi maitiŋtaatamada. Maiquiaa tɔsai aana mɔlca siaaco daja giŋooga. Baiyoma imɔdaŋi dai aagidaŋi giŋaaduŋi iŋscaimɔ iŋagai aana mɔlca siaaco daja Diuusi ɔrooga —astɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>18</sup> Amaasi ii ɔMaría Madaliŋa dai ɔraagida agai is-catɔl ɔSuusi dai istumaasi aagidi ɔgai.

————

<sup>19</sup> ɔgai vaa tɔsɔrɔ tucara ɔrɔlɔmɔparagi aatɔmɔ ɔmo quiiyɔrɔ. Dai cucuupacatadai cucuuparagai. ɔbɔlidi-tadai aatɔmɔ ɔjudidíu cascɔdɔ. Tai todian duucaí vaa ɔSuusi dai ɔran cɔquiva ɔgai. Dai ɔrɔvɔiaatuli dai pɔnɔrɔtɔtɔdai:

—Gɔnɔibɔstacan tadacavurai ɔnɔiibɔdaga —ɔrɔtɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>20</sup> ɔraagidacai ɔomaasi ɔSuusi ɔrɔtɔlɔgi ɔnɔoovoni daidɔ ɔnɔoovomaba ɔrɔtɔlɔgi ɔrɔlɔ siaaco sɔlɔsiŋi. Tɔtai aatɔmɔ sɔllɔcɔdɔ baigɔrɔllɔi tɔlɔgacai ɔSuusi. <sup>21</sup> Amaasi ɔSuusi ɔramu pɔnɔrɔtɔtɔdai:

—Gɔnɔibɔstacan tadacavurai ɔnɔiibɔdaga. Poduucai isduucai giŋootoi giŋooga tami oidi daama saidɔ iduuna aana istumaasi ɔgai ipɔlidi poduucai ɔnɔoovoni aana aapimɔ saidɔ iduuna aapimɔ istumaasi ɔgai ipɔlidi —ɔrɔtɔtɔdai ɔgai.

<sup>22</sup> Amaasi ɔSuusi ɔrɔvuijago vusiji dai pɔnɔrɔtɔtɔdai:

—Diuusi ɔbladɔ ɔnɔlɔmɔmadu daacana. <sup>23</sup> Isaapimɔ oigɔldi ɔsoimaascamigadɔ loodami casiatɔloigɔldi ɔsoimaascamigadɔ ɔgai. Dai isaapimɔ maioigɔldi ɔsoimaascamigadɔ loodami casiatamaigɔloigɔldi ɔsoimaascamigadɔ ɔgai —ɔrɔtɔtɔdai ɔSuusi.

————

<sup>24</sup> Dɔmos Tomás ɔmoco aatɔmɔ ɔrɔgraduŋi ɔbaivɔstaa-ma dan gooca mamaatɔrdamigadɔ ɔSuusi maitɔrɔmɔ daacatadai aidɔsi divia ɔSuusi. Cuatai aagaiŋa oodami ɔTomás. <sup>25</sup> Dai ɔrooquiɔrɔ aatɔmɔ potɔtɔdai ɔTomás:

—Tɔl aatɔmɔ ɔrɔbaitɔclaacamiga —tɔtɔdai aatɔmɔ.

Dɔmos ɔTomás pɔnɔrɔtɔtɔdai:

—Ismaaitɔlɔgi aana ɔmsiaaco dɔlɔdɔgarai ɔclaavocɔdɔ nɔonovɔdɔrɔ dai ismaivaasa aana giŋmaasaviga siaaco dɔlɔdɔga nɔonovɔrɔrɔ ɔclaavocɔdɔ dai ismaivaasa aana giŋoovoni siaaco sɔlɔsiŋi oonomaba maitistuidi antada aana isvaavoitudagi —ɔrɔtɔtɔdai ɔTomás.

<sup>26</sup> Bomamaco tɔsaicɔdɔ ɔramu ɔrɔlɔmɔparagi aatɔmɔ mamaatɔrdamigadɔ ɔSuusi ɔmo quiiyɔrɔ. Dai aidɔ ɔTomás modaacatadai aatɔmɔ ɔrɔlɔmɔmadu. Vai cucu-upicatadai cucuuparagai tai vɔlɔscɔrɔ vaa ɔSuusi dai ɔran cɔquiva. Dai ɔrɔvɔiaatuli ɔgai dai pɔnɔrɔtɔtɔdai:

—Gɔnɔibɔstacan tadacavurai ɔnɔiibɔdaga —ɔrɔtɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>27</sup> Daidɔ ɔSuusi itɔtɔdai ɔTomás:

—Vaasaŋi tami ɔrɔmasaviga dai nɔlida giŋmaataca. Dai vaasaŋi ɔnɔoovoni dɔlɔgacɔrɔ giŋoovomaba. Cascɔdɔ ca-maipɔlliada aapi ismaaitɔrvaavoi, baiyoma vaavoitudaŋi —tɔtɔdai ɔSuusi.

<sup>28</sup> Aidɔ gia aa noragi Tomás daidɔ itɔtɔdai:

—Giŋbaitɔclaacamiga, giŋDiuusiga —tɔtɔdai ɔTomás.

<sup>29</sup> Taidɔ ɔSuusi itɔtɔdai:

—Tomás sivi gia vaavoitudai aapi giŋtɔlɔgacai. Sɔllɔcɔdɔ baigɔrɔnɔlidi ɔgai ismaacɔdɔ vaavoitudai tomasi maitiŋnɔlidi —tɔtɔdai ɔSuusi.

————

<sup>30</sup> Daidɔ ɔSuusi idui mui naana maasi ɔrɔlɔrɔducami aatɔmɔ ɔrɔvuitari ismaacɔdɔ maioojisi idi liivruɔrɔ.

<sup>31</sup> Dɔmos vɔlɔsi istumaasi oojisi idi liivruɔrɔ casi ɔloooja vai poduucai vaavoitudana aapimɔ isSuusi ɔrɔCristo daidɔ ɔrDiuusi maradɔ ismaacɔdɔ tɔvai tɔvaagiaiŋdɔrɔ. Daidɔ isvɔlɔscɔrɔ oidaca agai aapimɔ Diuusi ɔlɔmadu vaavoitudacai Suusi Cristo.

————

**21** Dai ɔrɔlɔ ɔmo imidagai ɔSuusi ɔramu ɔrɔmaa-situ aatɔmɔ ɔrɔvuitari mɔlca ugɔdana ɔrɔlɔ su-udagi Tiveriiasi. Dai poduucai idui ɔgai: <sup>2</sup> ɔmapai daraaja ɔSimuŋi Piiduru ɔlɔmadu ɔTomás ismaacɔdɔ Cuatai aagaiŋa oodami ɔlɔmadu Nataniel Canaaɔrɔ oidacami. Canaa ɔrɔlɔmo ali quii Galilea dɔvɔlɔrɔrɔ. Daidɔ modaraaja ɔrɔlɔ Sevideo maamaradɔ dai ɔrɔlɔ gooca ɔraaduŋi ɔSuusi mamaatɔrdamigadɔ. <sup>3</sup> Taidɔ ɔSimuŋi Piiduru pɔnɔrɔtɔtɔdai:

—Mɔlca vuvaida iŋagai aana vatopa —tɔtɔdai.

Tɔtai aatɔmɔ aa noragi daidɔ itɔtɔdai:

—Aatɔmɔ ɔrɔlɔ imia ragai aapi ɔlɔlɔmadu —tɔtɔdai.

Amaasi iji aatɔmɔ dai tɔlɔtsai ɔmo vaarcuɔrɔ. Dai ɔmo tucagi gaagai aatɔmɔ vatopa dai tomali ɔmoco



# HECHOS

<sup>1</sup> Giñaduñi Teoopilo aanl ʎRuucasi dai casiant glooji aanl dai glaagidi vʎsi istumaasi idui ʎmadu istumaasi mamaatʎtuldifña ʎSuusi oodami. Dai glaagidi aanl isducatai glaaga ʎSuusi gla a duiñdaga dai isducatai ivuaadana <sup>2</sup> asta aidʎsi ʎsai ʎgai ʎvaagiamu. Aidʎsi maiquiaa ii ʎSuusi ʎvaagiamu aagidi ʎgai guvucadadʎcʎdʎ Diuusi Iʎladʎ glojootosa istumaasi glaagai isiduñiagi. ʎgai ʎʎgai vaa ismaacʎdʎ ʎco vuvaitu ʎSuusi ʎquioma abiaadʎʎ. <sup>3</sup> Aidʎsi muu ʎSuusi ʎramu duaaca dai ʎgai vaa divia dai vuiddʎʎ ʎquiva glojootosa dai goo coobai tasai aitu didividitai. Poduucai maasitu ʎSuusi isduaaca. Dai aagadi ʎSuusi glojootosa ismaasi siaaco ʎaanʎ Diuusi.

<sup>4</sup> Aidʎsi quiaa daacata dai ʎSuusi glojootosa ʎmadu aagidi sai maiiimʎna Jerusaleenaiñdʎʎ, dai potʎʎdai:

—Nʎʎracavurai aapimʎ asta siʎscadʎ ʎʎdʎui ismaacʎdʎ gʎnaagidi Diuusi giñooaga isʎʎʎduñiagi, ʎgai vaa ismaacʎdʎ gʎnaagidi aanʎ. <sup>5</sup> Sʎʎicʎdʎ ʎVuaana gʎʎvaracoi suudagicʎdʎ mosʎʎʎ ʎiʎʎqui tasaicʎdʎ varacoñicamu aapimʎ Diuusi Iʎladʎcʎdʎ sai ʎgai gʎʎʎmadu daaca agai. Poduucai divimu Diuusi Iʎladʎ dai vʎʎscʎʎ gʎʎʎmadu aimʎʎdamu —astʎʎdai ʎSuusi.

<sup>6</sup> Dai aidʎsi gʎʎʎmpaidacata dai ʎgai Oliivosi giiddʎʎ taidʎ ʎojootosicami itʎʎdai ʎSuusi:

—Mamaatʎtuldiamu, ʎsivisi ʎrsiʎscadʎ vuvaida agai aapi ʎromamano vai camaitaʎaanʎiña ʎgai tanai Isireli dʎʎʎʎʎʎ dai baiyoma aapi ʎaanʎdagi? —astʎʎdai ʎojootosicami.

<sup>7</sup> Taidʎ ʎSuusi aa noragi daidʎ itʎʎdai:

—Aapimʎ maitʎʎʎʎʎʎʎ ʎʎmaatʎcagi siʎscadʎ tomali istuigaco iduñiagi giñooa istumaasi ʎgi ʎgai viaa sʎʎicami siduñiagi. <sup>8</sup> Siʎscadʎ ʎvañiagi Diuusi Iʎladʎ aapimʎ gʎʎʎmadu viaacamu aapimʎ guvucadadʎ dai ñiooquimu giñʎʎʎʎ siʎsi tami Jerusaleenʎʎ ʎcaasi aipacoga sicooli Jerusaleena, siaaco Judeea ʎʎgidu, dai gʎʎmai dʎʎʎʎʎʎ vʎsi siaaco Samaalia ʎʎgidu dai asta mʎʎcasi oidigi ugidʎrioma —astʎʎdai ʎSuusi.

<sup>9</sup> Aidʎsi caaagidi ʎSuusi imaasi ʎsai ʎvaagiamu. Dai quiaa ʎʎgigi ʎojootosicami tai divia ʎmo icomai dai iñña ʎSuusi tai camaivaamioma ʎʎ ʎgai. <sup>10</sup> Dai quiaa ʎʎgigi ʎgai ʎvaagiamu dai todian duucai ʎʎ gooca ʎʎʎʎ tooto yuuscscami vai abaana guuca. ʎgai dada aidʎsi quiaa ʎsadi mi ʎSuusi ʎvaagiamu. <sup>11</sup> Dai potʎʎdai:

—ʎʎʎʎ Galileenʎʎ oidacami, ʎtuimʎsi mosguucacatai ʎvaagiamu ʎleeyi? ʎgai vaa Suusi ismaacʎdʎ ʎsai ʎvaagiamu aapimʎ gʎʎsaagidaiñdʎʎ ʎramu divimu poduucai isducatai ʎʎgigi aapimʎ aidʎsi ʎsai ʎgai ʎvaagiamu —astʎʎdai ʎʎʎʎʎ.

<sup>12</sup> Tai iji ʎojootosicami ami giiddaiñdʎʎ Jerusaleenamu. ʎgiidi miaanai ʎʎca Jerusaleena ʎʎʎ goo miil vaan ʎʎsapi ʎsi. <sup>13</sup> Aidʎsi caaayi ʎgai Jerusaleenʎʎ goocua daama vaaquiʎʎʎ ʎcaviaco ʎʎʎʎsai. Ami gʎʎʎuliñacata dai ʎPiiduru, Jacovo, Vuaana, Aandʎʎsi, Piili, Tomás, Bartolomé, Mataivo, ʎmadu Jacovo Alfeo maradʎ, ʎmadu Simuñi ismaacʎdʎ vuvaida ʎliditadai ʎromamano, ʎmadu Uudasi Jacovo suculidʎ. <sup>14</sup> Vʎʎscatai ʎgai gʎʎʎmpaidiñña mamaadaragai vʎʎʎʎʎ, Suusi susuuculidʎ ʎmadu dai María Suusi dʎʎdʎ ʎmadu dai aa ooqui ʎʎʎ.

<sup>15</sup> ʎmo imidagai aidʎsi gʎʎʎmpagi ʎvaavoitudadami tai saagida ʎquiva ʎPiiduru, ami daraajatadai ʎmo sientu dan ʎmo coobai oodami. Taidʎ ʎPiiduru potʎʎdai:

<sup>16</sup> —Giñaduñi, poduucai glaagaitadai siʎʎʎduñiagi ismaacʎdʎ ʎquioma aagai Davicaru guvucadadʎcʎdʎ Diuusi Iʎladʎ. Davicaru aagai Uudasicaru. Uudasicaru ʎʎgai ismaacʎdʎ vuaa ʎgai ismaacʎdʎ maisapicami bʎʎcai ʎSuusi. <sup>17</sup> Daidʎ ʎʎʎmoco gʎʎraduñicatadai dai vaaacata dai sʎʎicami gʎʎraa duiñdagʎʎ. <sup>18</sup> Dai gasavʎʎi ʎmo dʎʎʎʎʎʎ ʎtumiñsicʎdʎ ismaacʎdʎ aa namʎqui ʎbaitʎguucacami ʎUudasicaru soimaasi iduucai ʎgai. Tai Uudasicaru gʎʎsagia dai vaiguugu dai taapai voocadʎ tai vuvaja ijidʎ. <sup>19</sup> Aidʎsi maí Jerusaleenʎʎ oidacami Aselidama ʎʎʎʎ ʎdʎʎʎʎʎ ismaacʎdʎ itʎʎya ʎlidi oodamicʎdʎ dʎʎʎʎʎʎ ʎʎʎʎʎ. <sup>20</sup> Poduucai ooja Davicaru liivʎʎʎʎ Salmosi ʎʎgiduʎʎʎ aagaitai Uudasicaru:

ʎʎgi vʎʎʎna vaaquidʎ. Maitiipucana sioorʎ ami oidacagi.

Dai siʎmai bʎimʎ sʎʎicamigadʎ.

Asduucai ooja Davicaru.

<sup>21</sup> Tanai aatʎʎʎ gʎʎsaagida oidaga ʎmoco ʎʎʎʎ ismaacʎdʎ gʎʎʎʎmadu ajioopaiñña vʎʎ tasai aidʎsi daacata dai ʎSuusi aatʎʎʎ gʎʎʎʎmadu. <sup>22</sup> Aidʎsi abiaadʎʎ ʎVuaana vacoi ʎSuusi gʎʎʎʎmadu ajioopaiñña goovai asta aidʎsi ʎsai ʎgai ʎvaagiamu aatʎʎʎ gʎʎsaagidaiñdʎʎ. Alʎsi glaagai isgaaga aatʎʎʎ ʎmoco goovai saagidaiñdʎʎ ismaacʎdʎ ʎlidi isduaaca Suusi

vaidl lraagiadamicana Suusi duaacaradl aatmla gllmmadu —astatldai Piiduru.

<sup>23</sup> Amaasi lco vuvaitu gooca. Amoco Osee Barsavasi tlgidu mai Justo aagaiña lrl. Dai lglmai Matiia tlgidu. <sup>24</sup> Dai aduucai gamamagi:

—Aapi aliodami Diuusi glrooga, cl maatl vllscatai iibladl. Gartllgidañi ismaacldl idi vlgoocai lco vuu-saitu aapi <sup>25</sup> sai blna smllicamigadl Uudasicaru dai glrsoicliña idi aa duiñdagilgl ismaacldl glrmaa aapi. Lgai lrdiuusi ootosadlcatadai dai dagito glsmllicamiga dai ii ami siaaco alcatadai alil soimaasi iduucai —asduucai gamamagi.

<sup>26</sup> Dai tlcavi daitu lmo tumiñsi tai gamaitl Matiia. Dai otoma vllna lbaivustaama dan lmooco ojootosicami.

**2** Aidlsi aayi lgl sial duudagai Pentecostési tlgiducldl moslmarcllgl daraajatadai lvaavoitudadami vllscatai lmapai. <sup>2</sup> Tai todian duucal glm caidatu tvaagialñdrl lran caiti silmscadl cavami lllrdagi dai vllsialcatal gigiduli ami quiylgl siaaco daraajatadai lgl. <sup>3</sup> Amaasi glmaasitu lmo istumaasi tai maascami dai aipaco daama daraiva ismaacldl ami daraajatadai. <sup>4</sup> Tai divia Diuusi Ibladl dai vllscatai lvaavoitudadami lmmadu daaca agai tai lgl glnaagacai ñiñio lma maa ñiooqui. Vllscatai ñiñio lmo ñiooqui ismaacldl maimaatlcatadai ismaacldl maa Diuusi Ibladl.

<sup>5</sup> Aidl Jerusaleenlgl oidacatadai judidíu vllsi aipadlgl dai mailmo ñiooqui ñioocaitadai dai alil siaa duutudai Diuusi. <sup>6</sup> Aidlsi cal lgl isgl caidatu glmlmpagi ami siaaco daraajatadai lvaavoitudadami dai maitl isducatai glntllmglituagi calcatal isllmadutai ñioocai ñiooquidlclldl. <sup>7</sup> Dai vllscatai vupuiirutuan tada dai aipaco glnaagidi:

—Goovai ismaacldl pomaa ñioocai lrgalileelgl oidacami. <sup>8</sup> ¿Dai ducatai aatmla lmmadutai cal lgl glrñiooqui? <sup>9</sup> Tami daraaja oodami Partiañdrl, dai Meediañdrl, dai Elamañdrl, dai Mesapotaamiñdrl, dai Judeeaiñdrl, dai Capadusiañdrl, dai Poontoaiñdrl, dai Aasiañdrl, <sup>10</sup> dai Filijiañdrl, dai Panfiliañdrl, dai Ejiipituaiñdrl, dai lmarcllglaiñdrl Apilica vaasoñiomaiñdrl Sireñi. Tami daraaja lmooco Romaiñdrl lrl dai lmooco lrgjudidíu vaavoitudaitai vaavoidaragadl ljudidíu dai aa gia lrgjudidíu dldldl cascdl lrgjudidíu goovai. <sup>11</sup> Tami daraaja lrl oodami Clglatlañdrl, dai Araaviañdrl dai vllscatai aatmla cal isglrñiooquicldl aagai goscllmi istumaasi glglrducami istumaasi lgl Diuusi ivueeyi —ascaiti ljudidíu ismaacldl ami dada.

<sup>12</sup> Dai vupuiirutuan tada dai aipaco glntlcacai daidl icaiti:

—¿Istuisi lrlldui gomaasi? —ascaiti.

<sup>13</sup> Dai aa mosparunai daidl icaiti:

—Alil navaacoñi goovai cascdl pomaa ñioocai —ascaiti loodami.

<sup>14</sup> Amaasi guuquiva lbaivustaama dan gooca ojootosicami taidl lpiiduru glglgl ñioo daidl itatldai:

—Judeelgl oidacami lmmadu vllscatai ismaacldl Jerusaleenlgl oidaga maatlvrui aapiml idi dai cllgavlr calca ismaacldl glnaagida iñaagai aanl.

<sup>15</sup> Aatmla maitlrvnaacoidadl mlsducatai glntllmglitoi aapiml. Tami oidacami mainavaacorli lgl quiiaamoco tuustaamlgl. <sup>16</sup> Idi lrlgl ismaacldl aagidi Joeelicar glrlglqui aaduñicar. Lgai lrdiuusi ñiooquituldiadamigadlcatadai dai pocaiti:

<sup>17</sup> Pocaiti Diuusi: “Cayoga ugitalcai oidigi diviml giñIbladl dai lmmadu daacamu vllsi oodami aipaco oidacami.

Vllsi glnmaamara ñiooquimu aanl giñvlltarl.

Dai glnmaamara clclli tlgimu mui naana maasi istumaasi mainlidi aa oodami.

Dai ñiooquida iñagai aanl lclclliocoidadl coosigadlgl.

<sup>18</sup> Amaasi ootosamu aanl giñIbladl vai lmmadu daacana giñripiiooñiga.

Silgai ñiooquimu aanl giñvlltarl.

<sup>19</sup> Tlcavi tvaagiana glntllmglidamu aanl mui naana maasi istumaasi.

Dai oidigi daama glntllmglidamu aanl mui naana maasi lgl lmmadu tai, lmmadu glpi cuubusi dai poduucal maatlmu aapiml iscaugitia agai oidigi.

<sup>20</sup> Tucaagamucamu gotasai. Dai masaadai molmlgl glduuñiml dai gooquilgl aimu istuigaco divia agai llaanldami.

Dai vllscatai siaa duutuada agai.

<sup>21</sup> Amaasi vllscatai ismaacldl giñdaanldagi clglcllgl vuvaidamu aanl”, ascaiti Diuusi. Ascaiti Joeelicar.

<sup>22</sup> Calcavurai aapiml judidíu ismaacldl glnaagida iñagai aanl. Suusi lrgalileelgl oidacamicatadai dai lgl lrlmo clli ismaacldl maa Diuusi glm guvucadagai saidl iduuna mui naana maasi glglrducami aapiml glnvuitari dai idi maasicldl Diuusi glntllmgl isotoi lSuusi. Vllsi imaasi cl maatl aapiml.

<sup>23</sup> Vllscarl aidlmlsi glntllmgl lSuusi maisatugai aapiml dai tlgil clclli ismaacldl maisiaa duutudai Diuusi sai curusiaba siisana dai poduucal gatljai aapiml muaaragai. Vllsi imaasi camaatlcatadai Diuusi. Lgl lgl capomaasi gltlgito lgl abiaadlgl sai poduucal lrllduuna. <sup>24</sup> Lgai vaa Diuusi lramu duaacali lSuusi. Tomali lmo istumaasi maitistui issoobidagi lSuusi isduaacagi, tomali muuquigami. <sup>25</sup> Dai aagai Davicar lSuusi dai poduucal ooja:

Vllscarl nldi aanl clclliodami Diuusi aanl giñlmmadu daja giñsmlisa padlgl.

Giñnuucada lgl vai tomali lmaadutai maisoimaasi giñvuididi.

<sup>26</sup> Cascdl alil baigiñlidi aanl dai aagai ansai baigiñlidi.

Cascdl maiduaadicui aanl istuma daivuñiagi giñtuucagacldl silmscadl muuquia aanl.

<sup>27</sup> Dłmos aapi giñDiuusiga maiviaamu giñibldaga aa coidadl ibladl saagida.

Dai maitidagito issiaa tuidiagi giñtuucuga.

Aanl lrgai ismaacldl oigldai aapi.

<sup>28</sup> Giñduaacaldamu aapi.

Aanl giñllmadu aimlrai aapi cascdl alil baigiñlidi aanl.

Asduucaí ooja Davicaru.

<sup>29</sup> Giñaađuñi clga maatl aapiml sillqui muu ghraduñi Davicaru dai quiaa maasi mlsiaaco yaasa.

<sup>30</sup> Davicaru lrgDiuusi ñiooquituldiadamigadlcatadai dai clga maatlcatadai isDiuusi aagidi vłsi glibldacldl sai lmaadutai cajiudadl lrgCristoca agai dai bljia agai Davicaru smllicamigadl. <sup>31</sup> Idi vaa clga maatlcatadai Davicaru nlijadacan caitiña lquiomaa abiaadlrl cascdl aagaitadai lgai lSuusi duaacaradl daidl icaiti maiviiimu Cristo Ibladl coidadl saagida tomali maisiaa tuidimu tuucugadl. <sup>32</sup> Diuusi duaacali lgai vaa Suusi dai vłscatai aataml lrlnlijadami vłsi imaasi. <sup>33</sup> Diuusi vaidacai lSuusi tvaagiamu sai sonuana daacana dairoduucaí maa lmo glm smllicami. Dai sivi ootoi lSuusi Diuusi Ibladl,roduucaí isducatai glnaagidi lSuusi oogadl. Vłsi idi ismaacldl ñlidi aapiml dai cal Diuusi Ibladl idui. <sup>34</sup> Davicaru maitlrgai ismaacldl tsai tvaagiamu. Lgi Davicaru icaiti:

Acalliodami Diuusi itltdai giñtlaanldamiga:

“Daacañi giñsmlisa padlrl <sup>35</sup> asta silscadl cabaidui aanl vai camaitistuidiagi vaamioma glsasaayu”.

Ascaiti Davicaru.

<sup>36</sup> Vłsi judidíu smllicldl glaagai ismaatlcamudai islgai vaa Suusi ismaacldl siisa aapiml curusiaba cadaí Diuusi lgai saidl lrgCristocana ismaacldl vaamioma tlaanlda agai oidigi daama —astltdai Piiduru.

<sup>37</sup> Aidlsi cal lga gomaasi aayi soiliaragai dai tlcacai lgai lPiiduru lmadu lga oootosicami:

—¿Tltumaa duuna? —ascaiti loodami.

<sup>38</sup> Amaasi lPiiduru aa noragi daidl itltdai:

—Lma duucaivlrl gntltlgito dai camaisoimaasi ivuaada vai Diuusi glnoigldana vłsi glnsoimaascamiga. Glrvapasonavurai aapiml vłscatai Suusi smllicamigadlclldl siDiuusi ootosamu glIbladlaga vai glnllmadu daacana. <sup>39</sup> Idi ñiooqui lraapiml glnvlrtarl lmadu glnmaamara dai lgai ismaacldl mllcasi daraaja dai vłscatai ismaacldl lclliodami glrgDiuusigavapaida lldio —astltdai lPiiduru.

<sup>40</sup> Idi ñiooquicldl lmadu vaamioma aa ñiooquicldl ñioo lPiiduru dai clga maa ñiooqui dai rotltdai:

—Clgacrlglvnlrl vuvaaqui glglvituldaragadlñldlrl loodami soimaasi ivuaadami —astltdai lPiiduru.

<sup>41</sup> Roduuccai tudo vłscatai ismaacldl lgi ñiooquidl glrvapacoi. Aidl taslrl urava parl vaica miil oodami lga ismaacldl vaavoitudai. <sup>42</sup> Dai vłscatai apiavaavoitudai istumaasi mamaatatlđiña lojootosicami. Dai lmo tlgitoidagai viaacana dai gamamadaiña glnllmpaiditai siuu duucu gaugia agadagi.

<sup>43</sup> Daidl ivuaadana lojootosicami mui naana maasi glrgarducami vai vłscatai duduaadicuiña. <sup>44</sup> Dai vłscatai ismaacldl vaavoitudaitadai smllicldl clga glrvapacatadai dai lmparai viaacatadai glnvustuidaga.

<sup>45</sup> Dai gaagarañi glnvustuidaga dai ltumiñsi lrvłscatai vllrtarlana. Islmaadutai vaamioma tlgitocagi vaamioma maacaiña lgai. <sup>46</sup> Dai vłs tasai glnllmpaidiña lgl quiuupaigadlrl judidíu. Dai lmparai gacuaadana quiiquilrl baiglñlliaracldl dai tomali lmo maivaamioma glducldl glldiñi. <sup>47</sup> Dai vłscatai siaa duutudaiña Diuusi dai vłsi oodami clgacrlrl ñlidiñi dai vłs tasai lmpaidimi Diuusi ismaacldl caslglgacrlrl vuvaidimi lmadu lga ismaacldl cavaavoitudai.

**3** Lmo imidagai coi glmclco tasai tltlđidimitadai Piiduru lmadu Vvaana lmparai lgl quiuupaigadlrl judidíu. Caaayi siuu duucu gamamadaiña lgai. <sup>2</sup> Vłs tasai ami dadaljiñi lmo clmli. Lgai maitistutuidiña isaimlrdagiroduucaí vuusai lgai. Lgl quiuupaigadlamu judidíu blm ajiopaiña aa, dai dadaasaiña quitaagiña clm tioodicrlrl tlgiducana sai gataañiña tumiñsi oidicami ismaacldl vaaraquidagi ami. <sup>3</sup> Aidlsi tl lclmli soimaacldl lPiiduru lmadu lVvaana aidlsi vaaragua agaitadai lgai lgl quiuupaigadlrl judidíu taí lmo oidicami. <sup>4</sup> Amaasi vui nlllaava lPiiduru lmadu lVvaana lclmli taidl lPiiduru rotltdai:

—Glrvuidlrl ñlllaava —astltdai.

<sup>5</sup> Amaasi vui nlllaava lclmli polliditai isoida agai istumaasi. <sup>6</sup> Dłmos lPiiduru rotltdai:

—Maitan viaa tumiñsi vłscrlrl glloidamu aanl istuma viaa. Suusi Cristo ismaacldl Nasareetlrl oida-catadai guvucadadlclldl clquivañi dai aimlrdai —astltdai lPiiduru.

<sup>7</sup> Amaasi bli lPiiduru lcoocoadl novidl smlisa padlrl dai vañigi. Tai bonasdlrl guupucatu lcasodl lmadu tltlaanasigadl. <sup>8</sup> Amaasi tlc tual daa lgai dai clquiva. Dai glaagacai aimlrai dai vaa lga lmadu lgl quiuupaigadlrl judidíu. Dai tual dadaimi. Dai alil clga ñiooquimi Diuusi vui. <sup>9</sup> Dai canlđitai vłscatai iscaimlrai dai clga ñioocai Diuusi vui alil duduaadimu, <sup>10</sup> dai camaitl isducatai gntltlgituagi tomali istlyagi ñlđitai iscadueeyi lcoocoadl. Clga maatlcatadai lgai islgai lrgai vaa ismaacldl dadaljiñi daida taanliña oidicami lgl quiuupaigadlrl judidíu quitaagiña tioodicrlrl.

<sup>11</sup> Caduaadlcai lclmli ismaacldl maitistutuiditadai isaimlrdagi moslmlmadu aimlraiña lgai lPiiduru lmadu lVvaana. Dai vłsi loodami camaitl istumaasi gntltlgituagi dai voopoi ami lgl quiuupaigadlamu



judidíu siaaco Solomofni portaaligadl tlgidu. <sup>12</sup> Dai tlgacai lPiiduru isglnmpagi vmscatai potatldai:

—Aapiml judidíu, ztuimlsi glnnlhidi ducami isaataml lgi duaaidamudai idi cmlli dai imitu grgu-vucadagacldl slrl cml tuutiacatai? <sup>13</sup> Baiyoma Suusi guncadadlclldl atdueeyi idi cmlli. Diuusi maa glmara Suusi ldaasicami ismaacldl vaamioma viaa guncadagai. Dai lrgai vaa Diuusi lrDiuusigadlcatadai mlrl ghraduñi Avraañicaru dai Isaacaru dai Jacocar. Dai Suusi lrgai vaa ismaacldl tlgai aapiml dudunucami. Dai aidlsi dagitua agaitadai Pilaato lSuusi mosgaji-aadlrl vipieeyi aapiml. <sup>14</sup> Maiaagidi aapiml isdagitumudai lrgai ismaacldl cml tuiga dai maitlrglrl caatlcaml baiyoma aagidi aapiml isdagitua lrgai lmo gamuaacami. <sup>15</sup> Poduucal muua aapiml ismaacldl gamaacai ibldagai utudui. Taidl Diuusi duaacali lrgai coidadl saagidaiñdlrl, vmsialcatai idi aataml daraaja nlijadami. <sup>16</sup> Lrgai vaa Suusi guncadadlclldl bli guncadagai idi cmlli ismaacldl nldi dai maatl aapiml. Vaavoitudai aataml dai idi cmlli Suusi guncadadlrl cascldl caslmlga dueeyi goovai. Canlidi aapiml iscadueeyi.

<sup>17</sup> Giñaaduñi judidíu cmlga maatl aanl isaapiml lmadu glnbaitlguucacamiga muua lSuusi maicmlga maatlcatai mlstuma vueeyi. <sup>18</sup> Poduucal baidui Diuusi ismaacldl lquiacoga aagai ñiñoquituldiadamigadl. Lrgai vaa agaitadai isalil soimaa taata agaitadai lCristo. <sup>19</sup> Cascldl ama duucaianlrl gntatlgito aapiml dai aagoanlrl suuligi gosoiama voiyaiñdlrl. Vaavoitudavurai Diuusi vai lrgai glnoiagdana vmsi glnsoimaascamiga amaasi lclliodami Diuusi baiglnlliatudamu. <sup>20</sup> Dai glnootosdamu Diuusi Suusi lramu. Lrgai vaa lrCristo ismaacldl lquiacoga lco vuusaitu Diuusi aapiml glnvmltarl. <sup>21</sup> Vmscslrl tlnaaglrl viimu Suusi Cristo asta silmscadl baidui Diuusi vmsialcatai istumaasi isducatai aagaitadai lquiacoga lñiñoquituldiadamigadl ismaacldl lgi lrgai lco vuvaitu. <sup>22</sup> Poduucal tudu lquiacoga potatldai Moseesacaru glraaduñicaru: “Ootosamu Diuusi lmo ñiñoquituldiadami aapiml glnvmltarl vmscatai aapiml glnaadunuml saagidaiñdlrl poduucal isducatai giñootoi lrgai aanl. Lgjadavurai vmsialcatai istumaasi lrgai glnaagiadagi. <sup>23</sup> Vmscatai ismaacldl maillgidi Diuusi ñiñoquituldiadamigadl ugitududamu Diuusi dai lco vuvaidamu judidíu saagidaiñdlrl”, astatldai Moseesacaru.

<sup>24</sup> Poduucal tudu vmsi Diuusi ñiñoquituldiadamigadl Samueli baigovacoga aagai istumaasi daivuñia agaitadai sivi. <sup>25</sup> Aapiml lrcajiudadl vmsi Diuusi ñiñoquituldiadamigadl. Dai vmsi lñiñoqui ismaacldl ootoi Diuusi glniñoquituldiadamigacldl lraapiml glnvmltarl. Dai vmsi istumaasi ismaacldl Diuusi baidui glnaaduñicaru lmadu lraapiml glnvmltarl. Dai asta ismaacldl aagidi Diuusi ghraduñi Avraañicaru aidlsi potatldai: “Aanl bailliatudamu vmsi oodami oidigi daama oidacami aari glcajiudagacldl”. <sup>26</sup> Aidlsi duaacali Diuusi glmara mlrga

glnootosi aapiml sai baiglnlliatudana mljai aapiml camaisoimaasi ivuaadana —astatldai Piiduru.

—

**4** Quiaa ñiñoquiditadai lPiiduru lmadu lVuana loodami tai dada lrapaali judidíu lmadu lbaitlclaacamigadl lglml quiuuplrl sandaaru lmadu lsaduseo. Lsaduseo lrgai ismaacldl maivaavoitudai duaacaragai. <sup>2</sup> Dai alil baacoil vmscatai mamaatltulditai lPiiduru lmadu lVuana loodami isduaacaradlclldl lSuusi camaatl vmscatai isoidaga duaacaragai coidadl vmltarl. <sup>3</sup> Amaasi vui lrgai lPiiduru lmadu lVuana dai casi lgrurunococatadai dai camaiacatadai uruñi isbai duñiagi dudunucamlrl cascldl cuu lrgai asta siaadiqui. <sup>4</sup> Muidutai lrgai ismaacldl gntlgito cal lñiñoqui vaavoitu. Vmsi ismaacldl vaavoitu baitoma aayi taan miil, gocaqui aayi goll cslmli.

<sup>5</sup> Dai siaadiqui glnmpagi Jerusaleenlrl vmsi ldudunucamigadl ljudidíu lmadu lripiscali lmadu lmaamaatluldiamidi Diuusi smlicamigadl. <sup>6</sup> Dai ami daacatadai mlrl Aanasi baitlclaacamigadl rapaali, judidíu lmadu Caifási, lmadu Vuana, lmadu Alijandlro, lmadu vmsi ismaacldl lraaduñdl lbaitlclaacamigadl rapaali. <sup>7</sup> Dai vai lPiiduru lmadu lVuana dai lraana tuutui dai tlcacai:

—Ztuma guncadagaicldl dai voorl smlicamigadlclldl ivueeyi aapiml gomaasi? —astatldai lrgai.

<sup>8</sup> Amaasi Diuusi lbladl lmadu daacatadai lPiiduru taidl lPiiduru itatldai:

—Dudunucamigadl dai pipiscaligadl judidíu <sup>9</sup> sivi casi gntlcacai aapiml isducatai cmlgacslrl vuusai idi cmlli coocoadl dai isducatai dueeyi goovai. <sup>10</sup> Aapiml glnvuitari aagamu aataml vai maatlana vmscatai Isireliarl oidacami. Idi cmlli vmscatai aapiml glnvuitari cmlca caduaadlcatai Suusi Cristo guncadadlclldl. Lrgai lrgai vaa ismaacldl Nasareetlrl oidacatadai dai aapiml siisa curusiaba tai Diuusi duaacali coidadl saagidaiñdlrl. <sup>11</sup> lSuusi lran ducami lodai ismaacldl sioma glaagai lmo vaaqui vmltarl dai aapiml lran ducami lbaabaquitadami ismaacldl gajiaadlrl viaa lodai. <sup>12</sup> Diuusi ootoi lSuusi Cristo oidi daama sai lgi lrgai viaacana guncadagai iscmgacslrl vuviaadagi vmsi oodami oidi daama oidacami. Maitlrlu lmai vmsi oidiglrl ismaacldl viaa guncadagai iscmgacslrl vuviaadagi oodami —astatldai lPiiduru.

<sup>13</sup> Amaasi tml ldudunucami lPiiduru lmadu lVuana dai maatl tml isclclmli maitlvmlrl daraiva oojlrl dai maitlrmamaatluldiamidi dai vmscslrl maiduduaadimu ñiño. Daidl ldudunucami maitlml istumaasi gntatlgituagi. Dai amaasi maatl tml sidi lrgai ismaacldl lmadu ajjooapaiña lSuusi. <sup>14</sup> Dai lclmli ismaacldl cadueeitadai ami lmadu claacatadai lPiiduru lmadu lVuana cascldl maitistutuiditadai ldudunucami isvuidlrl ñioccada tomali lmo ñiñoqui. <sup>15</sup> Daidl ldudunucami lgi gaaataga llditadai cascldl ootoi lojootosicami sai vuvaaclna lmpaidaragaiñdlrl, <sup>16</sup> daidl icaiti:

—¿Tluduuna goslcsmli? Cml maatl vmscatai Jerusaleenlrl oidacami sidl idui goslcsmli idi istumaasi glducami dai maitistutuidi aatml ispotliyagi is-maitlrvaaivoi. <sup>17</sup> Abmcatamu aatml vai sivi abiaadlrl camaiaagidiña goovai tomali lmaadutai istumaasi ivuaadana lSuusi dai istumaasi gamamaatltuldiña lgai vai camaivaamioma aipaco imlra idi maasi —asc-aiti ldudunucami.

<sup>18</sup> Amaasi vai ldudunucami lPiiduru lmadu lVuaana dai aagidi sai camaiaagaiña istumaasi ivuaadana lSuusi dai mamaatltuldiña. <sup>19</sup> Dmos aa noragi lPiiduru lmadu lVuaana daidl itatldai:

—¿Tuma tltlgitoi aariml baisi lrcmlgai Diuusi vll-tarl isglnllgida aatml aariml dai maillgidagi Diu-usi? <sup>20</sup> Mosmaibaiga ismaiaaga aatml tltuma nldi aatml dai cal —astatldai lPiiduru lmadu lVuaana.

<sup>21</sup> Baitoma vlsi loodami clga ñiño Diuusi vlltarl duaadlcai lcoocoadl cascdl ldudunucami alil lbladitadai loodami cascdl maitlrlnllidi isglnv-aarsagi lPiiduru lmadu lVuaana dai moslrlqui dai dagito sai iimlra. <sup>22</sup> Lcsmli ismaacdl cadueeyi Diuusi guncadadlcl dl viaacatadai vaamioma isgoo coobai uumigi.

<sup>23</sup> Amaasi cadagitocai lgai lPiiduru lmadu lVuaana lgai mosiji mllca siaaco daraajatadai laaduñdl dai vlsi aagidi istatldai lbaitlguucacamigadl papaali lmadu judidíu pipiscali. <sup>24</sup> Aidlsi cal lgai imaasi vllscatai lmparai daanli Diuusi daidl icaiti:

—Grlclliodamiga Diuusi, aariarl lrdiuusi ismaacdl idui tlvaagi dai dlvlmlrai dai gl suudagi dai vlsi istumaasi. <sup>25</sup> Grlpiooñiga Davicarú aagai istumaasi aagidi aari sai aagana dai pocaiti:

¿Tuisidl bacocoi vlsi oodami naana maasi ñioocadami Diuusi vui?

¿Dai tuisi tltlgitoi loodami mui naana maasi maiclclmgaducami?

<sup>26</sup> lrarai oidigi daama oidacami lmadu aa baitlguucacami glnlmpagi dai ñiooquiada agai Diuusi lmadu Cristogadl.

<sup>27</sup> Smlclcl dl lrvaaivoi istanai Jerusaleenlrl glnlmpagi Erootlcl lmadu Ponsio Pilaato lmadu judidíu dai aa ismaacdl maitlrljudidíu dai vuidlrl suuli gmlara Suusi ismaacdl maisoimaasi idui dai lco vuusaitu aari glrDiuusiga. <sup>28</sup> Gomaasicdl idui lgai vllsialcatal ismaacdl lrl ai aari glrDiuusiga slrllduñiagi. <sup>29</sup> Sivi glrglviarsa agaitadai ldudunucami cascdl glrmaacañi aatml grlpiooñiga guncadagat tltai ñioocadagi glñiooqui maisiu duaadimudacdl. <sup>30</sup> Dai duduaaididagi lcoococoidadl glguncadagacdl daidl ivuaadagi istumaasi glglrducami gmlara Suusi guncadadlcl dl. Lgai vaa Suusi lrglmlco vuusaida aari —ascaiti laaduñdl vaavoitudadami.

<sup>31</sup> Aidlsi canaato mamagi lgai gigivuli lquii siaaco daraajatadai lgai tai divia Diuusi lbladl vmscatai lmadu dai poduucal maiduduaadicuitai aagaiña lgai Diuusi ñiooquidl.

<sup>32</sup> Dai camuiducatadai vaavoitudadami dai vmscatai viaacatadai lmo tlgitoidagai. Dai vmscatai lmparai viaacatadai glnvustuidaga cascdl tomali lmaadutai maiaagaiña silgai lrtuidadl lmo istumaasi. <sup>33</sup> Vllscatai lojootosicami ariaaagaiña siooma guncadagacdl Suusi duaacaragadl vai Diuusi clgacarl nldiña vmscatai. <sup>34</sup> Vllscatai ismaacdl viaacatadai dl dlvlmlrai isbaabaqui lrl gaagaraiña lgai dai vuaraiña ltuimiñsi. Dai maacaiña lgai lojootosicami ltuimiñsi. Ltuimiñsi lrvmscatai vlltarlcana. Ismaadutai vaamioma tlgitocagi vaamioma maacaiña lgai cascdl vmscatai viacana istumaasi tlgito. <sup>36</sup> Dai ami lgai lmadu daacatadai lmo cml Levicarú cajiudadl lgai Osee tlgiducatadai. Lgai lrlSipililrl vuusaicami. Taidl lojootosicami Bernabé tmlti ismaacdl itliya lldi lmo bailliatudadami. <sup>37</sup> Lgai gagaara lmo dlvlmlrai ismaacdl viaacatadai lgai dai vuarai ltuimiñsi lojootosicami.

**5** Dai ami daacatadai lrl lmai cml Ananiiasi tlgiducami dai Safira tlgiducatadai ooñigadl.

Dai vlgoocatai viaacatadai lgai lmo dlvlmlrai dai gagaara. <sup>2</sup> Lcsmli aa maa ltuimiñsi lojootosicami ducami iscanvlsi tlgidamudai dai viidadl viaa lgi glnlmltarl. Dai looñigadl maatlcataidai lrl. <sup>3</sup> Amaasi itli lPiiduru:

—¿Ananiiasi tuiplsi dagito isvaquiagi lDiaavora glbladaglrl dai glyaatagitu Diuusi lbladl vui? Aari aa viaa tumiñsi lgi glnlmltarl mlsmaacdl glaa namlqui gl dlvlmlragacdl. <sup>4</sup> ¿Maitisi lrvaaivoi isaari lrgltuidacatadai dl dlvlmlrai? Dai aidlrlsi gagaara dl dlvlmlrai ¿maitisi lrvaaivoi isaari lrgltuidacatadai ltuimiñsi? ¿Tuiplsi podui? Yaatagi aari Diuusi maisiu oodami —astatldai lPiiduru.

<sup>5</sup> Moscal lAnaniiasi gomaasi dai muucucatai gli. Dai vmscatai ismaacdl maí gomaasi smlicdl duduaadimu. <sup>6</sup> Amaasi dada lmlmoco glglml dai clga biisa lmuuquiadl dai blcai dai yaasa.

<sup>7</sup> Vaica oorasdl vaa Ananiiasi ooñigadl maimaatlcatai lgai istumaasi lrlldui cunaadlcl dl. <sup>8</sup> Taidl lPiiduru itatldai:

—Giñaagidañi, ¿lcaaquicdl mlsagagaara dl dlvlmlrai? —astatldai lPiiduru.

—Ljl, lcaaquicdl —astatldai looqui.

<sup>9</sup> Amaasi lPiiduru itatldai:

—¿Tuimlsl pomaasi glnltltlgito aariml isyaatagidagi Diuusi lbladl? Quiidigaiñdlrl iiml ismaacdl blcai dai yaasa glcuna. Dai sivi aari glblmlquia agai lrl —astatldai lPiiduru.

<sup>10</sup> Tai lgai otoma muu dai lcasodl abaana gli lgai lPiiduru. Amaasi vaara lglglml dai tl looqui muuquiadl dai vuusaitu dai mll yaasa cunadl abaana. <sup>11</sup> Tai alil duduaadimu lvaavoitudadami lmadu vmscatai ismaacdl maí gomaasi.



mamaatlatuldaragadl. <sup>42</sup> Dai vlls tasai gamamaatl-tuldifna lgl quiuupaigadlrl judidú dai quiiquirl dai gaaagidifna isSuusi Cristo lrlgai ismaacldl Diuusi lco vuusaitu saidl lrlcslmagacrl vuvriadamicana.

**6** Amaasi tuigaco vaamioma muidaimi lvaavoitudadami dai lgai ismaacldl ñioocaitadai giliego ñiooquidl aagidi lojootosicami sai lgai ismaacldl ñioocaitadai judidú ñiooquidl maicllga oidi cuaadagai lvripuudu giliego gataacogiditai cuaadagai vlls tasi. <sup>2</sup> Taidl lbaivustaama dan gooca ojootosicami aagidi lvaavoitudadami sai glnlmpaidana dai potlatldai:

—Maitlaagai isdagitocai gaaagiada aatml Diuusi ñiooquidl, cascdl maitistutuidi aatml isglntaacogiadagi cuaadagai. <sup>3</sup> Cascdl glraaduñi, gaagavurai aapiml cavaracami clclli glnsaagidaiñdlrl ismaacldl sastuduga dai lvgiadagi Diuusi Ibladl dai vllscatai siaa duutuadagi dai nuucatulda idi aa duifdagai. <sup>4</sup> Aatml apiagamamadada ragai dai apiagamamaatluldiada ragai Diuusi ñiooquidl —astlatldai lgai.

<sup>5</sup> Tai vllscatai bai aa dai nldacai lco vuusaitu Tiivañi lgai alil clmga vaavoitudai dai lvgidi Diuusi Ibladl lmadu Piili, lmadu Porocoro, lmadu Nicanoro, lmadu Tiimoñi, lmadu Parameenas, lmadu Micuraasi lmo clli Antioquiirl oidacami ismaacldl lquioma vaavoitudaiña judidú vaavoidaragadl dai sivi cavaavoitudai Suusi Cristo. <sup>6</sup> Mltai vllscatai vaidacai siaaco daraajatadai lojootosicami tai lgai gamaaagi dai daama darai glnnoonovi.

<sup>7</sup> Dai vllsi aipaco ii Diuusi ñiooquidl. Jerusaleenlrl vaamioma muidaimi lvaavoitudadami dai muidutai lrapaali judidú vaavoitu lrl.

<sup>8</sup> Tiivañi lrlmo clli ismaacldl Diuusi clmagacrl nlditadai. Dai lgai viaacatadai guvucadadl Diuusi Ibladl. Cascdl ivuaadana lgai mui naana maasi glglrducami loodami saagida. <sup>9</sup> Amaasi dada lmmoco clclli lmo judidú quiuupaigadlaiñdlrl. Lquiupai lrcslml vlltarlcatadai ismaacldl lquioma aa oodami glnsosoiga duucal viaacana dai sivi camosajioopaitadai lgai, dai aa Sireñiaiñdlrl, dai Alijandriaiñdlrl dai Silisiaiñdlrl, dai Aasiaiñdlrl dai alil ñiño lTiivañi vui. <sup>10</sup> Tiivañi ñioocaitadai maatlada-gaicldl ismaacldl maa Diuusi Ibladl, cascdl camaitistutuiditadai lгаа isvaamioma vuidlrl suuligiagi. <sup>11</sup> Amaasi lгаа aa namlqui aa sai potlana sai cal lgai isTiivañi soimaa ñioocai Moseesacaru mamaatluldaragadl vui dai Diuusi vui. <sup>12</sup> Dai poduucal sisiolitu lgai loodami lmadu lripiscali, lmadu lmamaatluldiadami Diuusi sllicamigadl. Dai vllscatai vuidlrl suuli lTiivañi. Dai bli. Dai blcai lvaamioma tltaanldamigadl ljudidú vuidlrl. <sup>13</sup> Amaasi lrlrlrl gaa lgai aa yaatavogami saidl itlma:

—Idi clli vllscrlrl vui ñioocaiña lgl quiuupai siaaco siaa duutudai aatml Diuusi. Dai vllscrlrl vuidlrl caatlcana Moseesacaru sllicamigadl. <sup>14</sup> Calatla aatml iscaiti Tiivañi sai lSuusi ismaacldl Nasareetlrl oidacatadai daituda agaitadai lgl quiuupai. Dai glrmaatulda lldi lmamaasi vaavoidaragai ismaacldl mailra maasi ismaacldl glrvii Moseesacaru —ascaiti lyaatavogami.

<sup>15</sup> Amaasi ltltaanldami lmadu vllscatai ismaacldl ami daraajatadai tlgacal lTiivañi glntlgito tl lslra maasi vuivasadl lmo Diuusi llaañicarudl.

**7** Amaasi lbaitlclaacamigadl papaali judidú itlatldai lTiivañi:

—¿Baisi lvaavoil vllsilcatali imaasi? —astlatldai.

<sup>2</sup> Tai lgai aa noragi daidl itlatldai:

—Clmga baigiñliaracldl glnlldi aanl aapiml giñaaduñi lmadu tltaanldami. Giñcalcavurai. Diuusi glrooga lrlgai ismaacldl vaamioma viaa guvucadagai istomali lmo lmai. Dai glmaasitu glraduñi Avraañicaru vuitari aidlsi quiaa oidacatadai lgai Mesopotaamirlrl aidlsi maiquiaa ii lgai Araanamu dai mllca oidaca agai. <sup>3</sup> Dai potlatldai: “Dagitoñi glldvllruga lmadu vllsi glaaduñi dai imi nai aanl gltlmgidana oidigi rlsiaaco oidacagi”, astlatldai Diuusi lAvraañicaru. <sup>4</sup> Taidl lAvraañi vuusaidl Calideeaiñdlrl dai ii Araanamu dai ami oidaca agai. Tai gooquirlrl muuidl oogadl. Tai vuaa Diuusi lAvraañi tami idi dlvllrlrlrl siaaco oidaga aapiml sivi. <sup>5</sup> Dai maioi toma-laachi dlvllrlrl tami tomali siaaco clisa lgai. Dai vllscrlrl caaagiditadai Diuusi isoida agai. Sai silscadl muquiaa lgai saidl lrcajiudadl vlltarlca agai. Aidl lAvraañi maiquiaa maamaracatadai. <sup>6</sup> Dai aagidi lrlrl Diuusi lAvraañi sai cajiudadl oidaca agai mllcasdlrl oidacami duucal gadvllrragana dai sai soiduucal oidaca agai dai mlsai soiduucal llijada agai lgai maaco sientu uumigi. <sup>7</sup> Dai potlatldai Diuusi lrlrl: “Soimaa taatatludamu aanl lgai ismaacldl llaañia agai aa duifdagai glnsosoiga duucal dai gooquirlrl vuvaaquimu glcajiudaga abiaadlrl dai giñsaa duutuadamu lgai idi dlvllrlrlrl”, astlatldai Diuusi. <sup>8</sup> Diuusi baidui lmo ñiooqui Avraañicaru lmadu. Dai tljai sai iquiiitlrlna gltuucuga dai poduucal tlgitocana ismaacldl aagidi Diuusi. Cascdl aidlsi vuusai Isaacaru Avraañicaru maradl bo mamacova tasaicldl poduucal iquiiitl Avraañicaru Isaa lrlrl, dai poduucal idui lrlrl Isaacaru glmara Jacocarul dai Jacocarul podui lrlrl lbaivustaama dan gooca glmaamara ismaacldlaiñdlrl vuvaa ja vllsi judidú.

<sup>9</sup> Glraduñi Jacocarul maamaradl alil clldai glnsuculi Osee cascdl gagaali lgai lOsee aa clclli siblaadlrl oidacami tai lgai blcai lOsee Ejiipitu dlvllrlrlrlml dai gagaali Potifara. <sup>10</sup> Dai lgai alil soimaa taatamituldiña lOsee dai maisa. Dai vllscrlrl Diuusi lmadu daacatadai lOsee dai clmagacrl vuusaitu maisacaru-aiñdlrl, dai maa saituducami tlgitoidagai. Paraoñi clmagacrl nlditadai lOsee, Diuusi poduucal lrlrl

cascladl. Paraoñi lrraí Ejiipitlrl dai daí lrgai lOsee ali mooyi sai soíña tlaanliña ami dnlrlrlrl dai Paraoñi quiidlrl lrl.

<sup>11</sup> Amaasi divia gl biuugigai tai alil soimaa taata Ejiipitlrl oidacami lmadu Canaanlrl oidacami. Dai glraaduñicaru lqui oidacami ismaacldl Canaanlrl oidacatadai camaitlrgaitadai istumaa ugiagi. <sup>12</sup> Aidlsi maí Jacocarú isoidacatadai tligi Ejiipitlrl gaamucu ootoi glmaamara. Lgai lrglrlqui aaduñicaru. Dai lrgai tomali lmo imidagai maiquiaa ajiooraiña Ejiipituamu. Dai aidlsi tll lrgai lOsee Ejiipitlrl maimaí sidl lrsuculidlcataadai. <sup>13</sup> Dai gooquirlrl lraamu iji lrgai taida aagidi lOsee sioorl lrgai. Dai poduucai maí lParaoñi istuma oodamicatadai lOsee. <sup>14</sup> Amaasi lOsee ootosi ñiooqui glooga Jaco sai dividana vlasi maamaradl lmadu, vlasicldl lrvai coobai dan baivustama dan taamacatadai lrgai. <sup>15</sup> Poduucai ii Jaco Ejiipitlrl oidatu. Dai gooquirlrl monaasi muu. Dai monaasi coi lrl aa glraaduñicaru. <sup>16</sup> Tai gooquirlrl lcajiudadl vuucal glraaduñicaru oodl Siqueemamu dai yaasa ltljoovai ismaacldl savllli lAvraañicaru lAmori maamaradl Siqueemarl.

<sup>17</sup> Aidl tuigaco cayooga aayitadai istumaasi ismaacldl bai duitadai Diuusi Avraañicaru lmadu vlasi gltligitoidacldl. Dai ljudidíu ismaacldl Ejiipitlrl oidacatadai alil muidaimi dai smlicldl muida. <sup>18</sup> Aidl utuudama daiva Ejiipitlrl lmo baitlclaacami dai lrgai maimaatlcataadai lOsee. <sup>19</sup> Dai idi baitlclaacami naana duucal vupuiumada llditadai glraaduñicaru dai alil soimaasi ivuidditadai dai dadaagitoldi clclli maamaradl dldldlaiñdrlrl utu vuvaaquiadl sai coona. <sup>20</sup> Aidlsi gatlaanlitadai lbaitlclaacami maicm tuigacldl aidl vuusai Moseesa. Aliducatai abiaadlrl baiglmdacal tll Diuusi. Taidl ldlldldl nuucagi glnquiyarlrl vaica masaadai. <sup>21</sup> Aidlsi caviaacatadai ldlldldl isvuusaidagi lMoseesa quiidiaiñdrlrl camaitistutuiditai islstuagi taidl looqui Paraoñi maradl bli dai glmli glmara duucal. <sup>22</sup> Cascladl mamaatluldíña Ejiipitlrl mamaatluldíadami lMoseesa vlasi istumaasi mamaatlcatadai Ejiipitlrl oidacami. Dai clmga maatl ñioocai lMoseesa dai alil saituduga lrl.

<sup>23</sup> Aidlsi caviaacatadai lMoseesa goo coobai uumigi diviji lrgai ljudidíu Goosiena, lrgai lrgjudíucataadai lrl cascladl. <sup>24</sup> Dai ami tll lMoseesa lmo clmli Ejiipitlrl oidacami ismaacldl soi vuaadatadai lmo judíu. Dai soíña llditadai lMoseesa ljudíu cascladl muua lrgai lclmli Ejiipitlrl oidacami tai aduucai aa noragi ismaacldl soimaasi ivuaadatadai lrgai. <sup>25</sup> Moseesa pollditadai isljudidíu camaatlcatadai isDiuusi ootosa lrgai lrgai sai vuvaidana loodami Ejiipituaiñdrlrl dai vlascarlrl maimaatlcataadai lrgai. <sup>26</sup> Dai siaadiqui tll lMoseesa gooca judidíu vai alilsi glncocoodaitadai dai lrgai bailliatuda lldi cascladl itltdai: "Aapiml lrlmo oodami ltuimasi soi glnvueeyi?" astltdai.

<sup>27</sup> Amaasi lrgai ismaacldl soi vueeyi lrglmai nuituca Moseesa daidl itltdai: "lToorl glldai aapi tlaanldami duucal dai dunucami duucal aatlm lglrvltarl?"

<sup>28</sup> lGiñmuua plsilldi aanl lrl poduucai plsduucai

muua aapi tacavo lEjiipitlrl oidacldl?" astltdai. <sup>29</sup> Tai mllldl lMoseesa calcal iscaiti lclmli. Dai vuusai Ejiipituaiñdrlrl dai mllcasi ii Madianamu. Dai ami oidacatu mllcasdrlrl oidacami duucal. Dai maamarai gooca.

<sup>30</sup> Dai cadaivunucal goo coobai uumigi, ami oidigana miaanai lgiidi siaaco Siñái tlgidu, glmaasitu lmo Diuusi tlaañicardl lMoseesa vuitari taiyarlrl ismaacldl mllcatadai lmo uusi iipuadlrl. <sup>31</sup> Taidl lMoseesa maitl isducatai gltligituagi tlgacal gomaasi. Dai aidlsi miaadlrl clquiva lrgai dai clngioma nlida lrgai, cal lrgai Diuusi ñiooquidl ismaacldl itltdai:

<sup>32</sup> "Aanlan lrgDiuusigadl glmqui aaduñicaru Avraañicaru lmadu lIsaacaru lmadu Jacocarú", ascaiti lñiooqui. Amaasi lMoseesa giginvuquimi duaadimucal dai camaitlrlmli isvui nlllavagi vaamioma. <sup>33</sup> Taidl Diuusi itltdai lMoseesa: "Movai plsiaaco clmca aapi godvmlrai lrgcovai giñvuusaida cascladl uprasañi glsusuusaca dai poduucai siaa giñduutuda. <sup>34</sup> Aanl clm maatl silm soimaa taataca vlasi giñmaamara Ejiipitlrl oidacami, aanl cal isaijigli lrgai cascladl lrvai aanl dai clngacarlrl vuvaida iñagai. Imiñi tudu glootosam l aarl Ejiipituamu", astltdai Diuusi ñiooquidl lMoseesa.

<sup>35</sup> Tomasi lMoseesa aaduñdrlrl maicngacarlrl nlditadai lMoseesa dai rotltdai: "lToorl dunucami dai tlaanldami duucal glldai?" astltdai. Vlascarlrl Diuusi ootoi lMoseesa tlaanldami duucal dai clngacarlrl vuvaidami, poduucai ootosi lrgai ñiooqui gltlaañicardlrl ismaacldl glmaasitu ltaiyarlrl. <sup>36</sup> Dai Moseesa lrgai ismaacldl vuvaitu glraaduñicaru Ejiipituaiñdrlrl dai idui mui naana maasi glglrducami Diuusi guvucadadlclldl ami dnlrlrlrl dai siaaco Gl Suudagi Vlgicarlrl tlgidu lrl dai oidigana lrl goo coobai uumigi romaasi ivueeyi lrgai. <sup>37</sup> Dai lMoseesa lrgai daidl itltdai ljudidíu: "Diuusi glnootosda lrgai lmooco ismaacldl ñioocada lrgai lrgai vltarlrl lrgi aapiml glnaadunuml saagidaiñdrlrl, poduucai isduucal giñooto lrgai aanl. Dai lrgiadavural lrgai", astltdai Moseesa. <sup>38</sup> Dai lMoseesa lrgai ismaacldl oidigana aimlraitadai lmadu loodami, dai lrgai ñiooqui Diuusi tlaañicardlrl lgiidi Siñáilrlrl dai lmadu daacatadai glraaduñicaru lrl dai Diuusi aagidi Moseesa ñiooqui sai glraagidana isducatai glaagai isoidaca aatlm.

<sup>39</sup> Dlmos glraaduñicaru maitlrlmli ismglidagi, baiyoma mosgajiaadlrlrl vipieeyi lrgai ismaacldl mamaatluldí Moseesa dai lramu noonoigia llditadai Ejiipituamu. <sup>40</sup> Amaasi itltdai lrgai lAaróñi: "Aatlm lrlldi plsglrduiñdagi didiuusi vai glrvnuucadacana aatlm maimaatl siaaco dui lMoseesa ismaacldl glrvuvaitu Ejiipituaiñdrlrl", ascaiti loodami. <sup>41</sup> Amaasi idui lrgai lmo ali clisi vaaca mara maasi, dai coi vustaaqui dai dadasdiña lvaaca mara ismaacldl idui lrgai dai diuusi aagaiña. Dai alil baiglmllditadai lrgai lrgaicldl ismaacldl idui lrgai glnnoonovicldl. <sup>42</sup> Amaasi Diuusi lcovai ii lrgai saagidaiñdrlrl, dai dagito sai siaa duutudaiña lrgai sisiaavugai glndiuusiga duucal, dai lmo Diuusi ñiooquitudíadamladl ooja iscaiti Diuusi sai pocaiti:

¿Coimlasi aapiml judidíu vustaaqui dai giñdadasdiña aidlsi goo coobai uumigi oidigana ajioopaitadai aapiml?

<sup>43</sup> Baiyoma bl ajioopaiña aapiml gñndiuusiga Moloqui lmo icuusi vaaqui lgrl daidl idui aapiml lmo istumaasi lmo siaavugai maasi dai Rempañi tlatl, lgrai lrdidiuusi ismaacldl aapiml lgrl idui dai siaa duutudaiña.

Cascldl gñnvuidamu aanl gñndvllragaiñdrl dai gñnootosamu mlcasi Babilonia baitlqui. Ascaili Diuusi.

<sup>44</sup> Gñraaduñicaru viaacatadai oidigana lmo icuusi vaaqui siaaco bai daraasacana lgrai lojoodai caacaparacldl ismaacldl ooja Diuusi ismaacldl lrsmllicami. Diuusi tljai lMoseesa licuusi vaaqui sai poduucal iduuna isducatai lñiditadai lgrai lmai siblacoga siaaco tllgi Diuusi. <sup>45</sup> Dai gñraaduñicaru vii licuusi vaaqui ismaacldl idui Moseesacaru aa gooquirlradioma gñraaduñicaru, dai lgrai ismaacldl oiditadai lJosue blcaticatadai licuusi vaaqui aidlsi vooroji lgrai dñvllragadl aa lma maa ñioocadami. Diuusi vuvaitu lgrai ismaacldl ami oidacatadai sai ami oidacana lJosue lmadu lgraa oodami. Daidl licuusi vaaqui monaasi viaacatadai loodami dai ami siaa duutudaiña Diuusi asta aidlsi gatljai lbaitlclaacami Davicaru.

<sup>46</sup> Diuusi alil clgacrl lñiditadai Davicaru vaidl lDavicaru iduñia lñiditadai lmo vaaqui Diuusi vlltarl. Gñraduñi Jacocarv vaavoiu Diuusi gñrooga lrrl. <sup>47</sup> Dalmos lSalomofi lgrai daidl idui Diuusi vaaquidl.

<sup>48</sup> Tomasi Diuusi ismaacldl lrbaitlclaacami maioidaga quiquiurilgrl ismaacldl ivueeyi oodami. Poduucal isducatai aagai Diuusi ñiooquituldiadamigadl sai pocaiti Diuusi:

<sup>49</sup> Aanlana lgrai ismaacldl tlaanli tvaagi dai vllsi oidigi lrrl.

¿Maasca agai lvaagui ismaacldl giñduiñda agai aapiml?

Aanl anmaitlgito siaaco giñiblstagi.

<sup>50</sup> ¿Maitansi lgrl idui aanl vllsi gomaasio?

Ascaili Diuusi.

<sup>51</sup> Daidl lTiivañi ariañiooquidi loodami daidl itatl dai:

—Aapiml aasñiñitu gñnducami maitlmlcaidaga lran ducami aapiml ismaacldl maivaavoiutadai Diuusi. Dai vllscrl vuidlgrl vlltacana aapiml Diuusi lbladl lran tuutuiga aapiml gñllqui aaduñicaru.

<sup>52</sup> Gñnaaduñicaru soimaa taatatuli dai asta coi vllsi Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl ismaacldl lquioma dada dai aagidi Diuusi ñiooquidl. Lgrai vaa ñiñiooquituldiadami aagai isdivia agai lclml tuigacldl ismaacldl tomali lmo imidagai maisoimaasi ivueeyi. Dai aidlsi divia lgrai aapiml gatllgi mlsai muaana. <sup>53</sup> Diuusi gñnaagidi gñtlatlaañicaruclldl isducatai glaagai ml-soidacagi mai aapiml maillgidi —astatl dai Tiivañi.

————

<sup>54</sup> Dai aidlsi cal loodami imaasi smllicldl baaco lTiivañi vui dai clcllñidimi gñntaatamu. <sup>55</sup> Dalmos Diuusi

lbladl lmadu daacatadai lTiivañi tai lgrai tvaagi-amu nllnava dai tll Diuusi isvaamioma dadadacal sitasai dai lSuusi smlisa padlgr clmca Diuusi. <sup>56</sup> Amaasi itatl dai lTiivañi loodami:

—Dañi lñidi aanl tvaagi vai cupioquiñi dai lgrai ismaacldl viaa lmo smllicami smlisa padlgr clmca Diuusi —astatl dai Tiivañi.

<sup>57</sup> Amaasi loodami cuu gñnnaanaca maicalca aliditai, dai vllscatai gñlgrl iññiquimi dai vui vooro lTiivañi <sup>58</sup> dai bli dai vuusaitu ami lJerusaleenaiñdrl dai maicacarai. Dai lgrai ismaacldl maisai nuucatul gñsoso lmo gñli Saulo tllgiducami. <sup>59</sup> Dai aidlsi quiaa maisaitadai loodami taidl lTiivañi aduucal daanlgr lSuusi:

—Suusi blcañi giñiibldaga —ascaili.

<sup>60</sup> Dai gooquirlgr gñtootonacldl clquiva dai gñlgrl iñña daidl icaiti:

—Tlaanldami maiti gñrilgr vuupada gooodami idi soimaascamicldl —ascaili.

Dai mospotl dai muu.

————

**8** Daidl lSaulo baiia lrrl mlsmuaagi lTiivañi. Dai aidl clcll siglmuaatu lTiivañi lJerusaleenarl oidacldl vui suuli lvaavoiutadami dai soimaa taatatuli. Tai vllsi lvaavoiutadami airpaco iji lJudeeamu dai Samaaliomu moslcaasi lojootosicami maiiji abiaadlrl. <sup>2</sup> Dai lmmoco clcll ismaacldl siaa duutudaitadai Diuusi yaasa lTiivañi dai smllicldl sosuaañi lgaicldl. <sup>3</sup> Vaidl lSaulo ariasoi vaaadatadai lvaavoiutadami, dai vllsi quiiquirlgr varaacñiñi dai ltvaimaticatai vuvaidiña clcll dai ooqui gatlaañia aliditai maamais-aragai.

————

<sup>4</sup> Dalmos lvaavoiutadami ismaacldl iji lJerusaleenaiñdrl tomasiaaco siaaco ajioopaitadai lgrai gaaagidimi isSuusi Cristo lrcclgacrl vuviaadami. <sup>5</sup> Lmaadutai lvaavoiutadami Piili tllgiducatai dai ii lmarlclgrl Samaalia dñvllgrl. Dai ami gaaagidi isSuusi Cristo lrcclgacrl vuviaadami. <sup>6</sup> Vaidl loodami gñllmpaidiñi dai clga gñntlgito calcana istumaasi aagidiñi lPiili. Dai lñidi lgrai lrrl istumaasi gñlgrducami ismaacldl ivaaadatadai lPiili Diuusi gñvucadadclldl. <sup>7</sup> Muidutai lgrai ismaacldl viaacatadai Di-aavora tlatlaañicaruclldl duduaadi lPiili vaidl lDiaavora tlatlaañicaruclldl vuvacñiñi oodamiaiñdrl iññiquidatadi, dai muidutai ismaacldl maitistutuiditadai isoñiñiadagi lmmoco gñllca silrrl lmmoco gñncaacaji vllsi duduaadi lgrai. Dai lmmoco ismaacldl maitistutuiditadai isajioopadagi vllsi duduaadi lgrai. <sup>8</sup> Dai poduucal vllsi loodami baiglñlli.

<sup>9</sup> Dai ami oidacatadai lmo clll Simuñi tllgiducami, ismaacldl lquioma lrcclldaracamicatadai dai mosyaatagidiñi lgrai loodami rotatl adaitadai saidl lrrmaatlcaml. <sup>10</sup> Vai vllsi loodami lmaduga mllsi aalid-

ucami dai gɔlgɔrducami vɔlsi gɔntɔgito calcana istumaasi aagaiña lɔgai daidl icaitiña:

—Goovai gia viaa Diuusi guvucadadl —ascaitiña loodami.

<sup>11</sup> Tɔlvɔri yaatagidiña lSimuñi gɔlɔmdaragacɔdl cascɔdl gɔntɔgito calcana loodami dai lɔgidiña. <sup>12</sup> Dai aidɔsi vaavoitu loodami aagiditai lPiili isDiuusi soicɔi oodami sai calɔgacɔrl oidacana dai isSuusi Cristo lɔcɔlgacɔrl vuviaadami, muidutai ooqui dai cɔcɔlli gɔlvapacoi. <sup>13</sup> Dai asta lSimuñi ismaacɔdl lɔcɔlmdaracamicatadai vaavoitu dai gɔlvacoi, dai lɔmadu aimlraifiña lPiili dai maitɔtɔlɔgaiña isducatai gɔtɔgituagi nɔliditai lPiili isivuaadana naana maasi gɔlgɔrducami Diuusi guvucadadɔcɔdl.

<sup>14</sup> Aidɔsi maí lojootosicami ismaacɔdl Jerusaleenlɔl daraajatadai isSamaalilɔl oidacami vaavoitu Diuusi ñiooquidl, gaamucu ootoi lPiiduru lɔmadu lVuaana. <sup>15</sup> Dai aidɔsi aayi lɔgai Samaalilɔl gamamagi lvaavoitudadami vɔltarɔ, sai Diuusi Ibladl diviana lvaavoitudadami lɔmadu. <sup>16</sup> Tomali lmaadutai lɔgai maiquiãa lɔmadu daacatadai Diuusi Ibladl. Mosvaracofiicadadai lɔgai Suusi sɔllicamigadɔcɔdl. <sup>17</sup> Cascɔdl lPiiduru lɔmadu lVuaana daama darai gɔnnoonovi tai poduucai divia Diuusi Ibladl lvaavoitudadami lɔmadu.

<sup>18</sup> Dai aidɔsidl lSimuñi tɔl isdivia Diuusi Ibladl lvaavoitudadami lɔmadu aidɔsi daama darai lojootosicami gɔnnoonovi, <sup>19</sup> amaasi lSimuñi itɔtɔldai:

—Aanl gɔnmaquiãaagi tumiñsi vɔlrai aariml giñmaaca guvucadagai nai sɔlɔscadl aanl daama darasadagi giñnoonovi tomastuma oodami vai didivadagi Diuusi Ibladl lɔgai lɔmadu —astɔtɔldai lSimuñi.

<sup>20</sup> Amaasi lPiiduru itɔtɔldai:

—Polidi aari sai istumaasi gaoidi Diuusi gɔlsaarlɔdai tumiñsicɔdl cascɔdl ugitalna gɔtumiñsiga aari gɔlɔmadu. <sup>21</sup> Aari maiviaa tomalaachi sɔllicami idi guvucadagilɔl maitacɔlgadu gɔlɔlɔdaga Diuusi vuitari.

<sup>22</sup> Dagitoñi vɔlsi gɔsoimaascamiga dai daafi Diuusi sabai gɔloigɔldana lɔgai gɔsoimaascamiga ismaacɔdl viaa aari gɔlɔlɔdaglɔl. <sup>23</sup> Giñtɔgito nɔlidi aanl isalɔsi lɔsoimaasi iducami aari dai gɔsoimaascamiga gɔlmaisacan duu —astɔtɔldai lPiiduru.

<sup>24</sup> Amaasi lSimuñi aa noragi daidl itɔtɔldai:

—Daanɔlavurai aariml Diuusi aanɔcɔdl nai maipovai iñduñia aanl mɔsducatai aagai aariml —astɔtɔldai lSimuñi.

<sup>25</sup> Amaasi lPiiduru lɔmadu lVuaana aatagi loodami dai aagidi lɔlɔl Diuusi ñiooquidl, dai gooquilɔl iji muiyarlɔl Samaalia dɔlvɔlɔlɔl dai gaaagidimi isSuusi Cristo lɔcɔlgacɔrl vuviaadami dai gooquilɔl noonora Jerusaleenamu.

—

<sup>26</sup> Amaasi cadaivunucal imaasi lɔmo Diuusi tɔlaafi-carudl ñiooqui lPiili daidl itɔtɔldai:

—Cɔlquivañi dai imi govoiyamu ismaacɔdl Jerusaleenaiñdɔlɔl caatl Gaasamaco dai idi vaa voi lɔgai

dai oidigana daivunuga siaaco maitiipu oidacami —astɔtɔldai lDiuusi tɔlaafi-carudl.

<sup>27</sup> Taidl lPiili cɔlquiva dai ii dai voiyɔlɔl aayi lɔmo cɔlli Etiopiilɔl oidacami. Lɔgai lɔtɔlaanɔldamicatadai daidl lɔnuucadamicatadai lCandaasi tumiñsigadl. lCandaasi lɔlɔmo ooqui daidl lɔbaitɔcɔlacamicatadai Etiopiilɔl dai vɔlsi cɔcɔlli ismaacɔdl aata vuviaadana Candaasi vɔltarɔ cacaaruñicadadai cascɔdl cɔcɔlli carpuñicadadai lɔlɔl. Daidl cɔcɔlli cagɔlquiiyamaco imlɔitadai Jerusaleenaiñdɔlɔl siaaco siaa duutudaitadai lɔgai Diuusi. <sup>28</sup> Vaidl cɔcɔlli lɔmo careeta lraana daitugaitadai dai aagaimi oojai ismaacɔdl ooja Isaiacaru Diuusi ñiooquituldiadamigadl. <sup>29</sup> Amaasi Diuusi Ibladl itɔtɔldai lPiili:

—Imiñi dai abaan cɔlquiva gocareeta —astɔtɔldai.

<sup>30</sup> Dai aidɔsi miaadlɔl cɔlquiva lPiili cal lɔgai cɔcɔlli isaagaimi oojai ismaacɔdl ooja Isaiã tai lɔgai tɔcacai daidl itɔtɔldai:

—¿Maatɔlɔl cal goojojai lɔsmaacɔdl aagai? —astɔtɔldai lPiili.

<sup>31</sup> Taidl cɔcɔlli aa noragi daidl itɔtɔldai:

—¿Ducatai maatl calcana aanl maitiipucatai siooɔl giñaagidagi istɔiya lɔlidi goovai? —astɔtɔldai cɔcɔlli.

Dai vai lPiili sai abaana daivana.

<sup>32</sup> Vaidl cɔcɔlli aagaitadai loojai Diuusi ñiooquidlɔl siaaco icaiti:

Aidɔlɔmsi bɔlcacai dai muaa agai maiaijigai lɔran duucal lɔmo cañiiru ismaacɔdl maisuaacal mɔsiuu duu muaagi.

Dai lɔran duucal cañiiru mara ismaacɔdl maisuaacaiña mɔsiuu duuca iicadagi,

Poduucal lɔgai maisosua dai muu.

<sup>33</sup> Soi dui lɔgai maiviaacatai lɔgai istuisi soimaa taatagi. ¿Siooɔl istuidɔlcacal lɔcaldana sɔlɔlquiatai vaavoituda agai?

Ascaiti Diuusi ñiooquidlɔl.

<sup>34</sup> Taidl lɔtɔlaanɔldami tɔcacai lPiili daidl itɔtɔldai:

—Giñoigɔdacal giñaagida, ¿vooɔl aagai goDiuusi ñiooquituldiadamigadl lɔlgi lɔgai lɔmai sio? —astɔtɔldai.

<sup>35</sup> Amaasi lPiili gɔlaagacal aagidi lñiooqui ismaacɔdl aagai cɔcɔlli oojiɔlɔl dai aagidi lɔma maasi lɔlɔl aagaitai lSuusi. <sup>36</sup> Dai aidɔsi aayi lɔgai lɔmarɔcɔrlɔl siaaco daacatadai suudagi, taidl lɔtɔlaanɔldami itɔl:

—Tami daja suudagi. ¿Baisi lɔcɔlɔlɔl isvacuañica aanl? —astɔtɔldai lɔgai lPiili.

<sup>37</sup> Taidl lPiili itɔtɔldai:

—lɔsɔlɔlɔlɔl vaavoitudadagi aidl gia istutuidi aari —astɔtɔldai lPiili.

Taidl cɔcɔlli aa noragi daidl itɔtɔldai:

—Aanl angia vaavoitudai isSuusi Cristo lɔDiuusi maradl —ascaiti cɔcɔlli.

<sup>38</sup> Amaasi cɔcɔlli gatɔlɔlɔl cɔlɔsaragai lcareeta, dai vɔlgoocatai tɔlaapai siaaco daacatadai lɔsuudagi, taidl lPiili vacoi cɔcɔlli. <sup>39</sup> Dai aidɔsi lɔraamu tɔlɔtsai lɔgai abiaadlɔl taidl Diuusi Ibladl vaidacal lPiili, taidl lɔtɔlaanɔldami camaitl vaamioma, dɔlɔmos arɔaimlɔl lɔgai gɔlvooɔglamu baigɔlɔliatugaitai. <sup>40</sup> Amaasi lPiili aayi Asootɔlɔl dai vɔlsi lɔmarɔcɔrlɔl aijimi dai gaaagidi-

mi lcllgacrlg vuvaidaragai mospovuimi dai aayi Sesa-reearl.

—

9 lSaulo maidagitocai soi vueeyi lvaavoitudadami. Dai rocaitiña sai coodia agai cascldl nlidamu lgai lbaitlclaacamigadl papaali judidíu <sup>2</sup> dai taí oojai ismaacldrlg maa lgai oigaragai sai imlna lgai judidíu quiquiuuipaigadlamu Damascrlg dai gaagana ismaacldl ariavaavoitudai Suusi Cristo mamaatltuldaragadl dai sai maamaisapicamu vuaarana Jerusaleenlrg vlsi lmaduga mlsi ooqui dai clclli. <sup>3</sup> Dlmos aidlsi voiyamu imlitadai lgai camiaadlrg Damasco, tai todian duucal vlrldoli sicoli lgai lmo cudagi tvaagiaiñdrlg. <sup>4</sup> Taidl lSaulo dlvlrari gli, dai cal lmo ñiooqui ismaacldl itltdai:

—Saulo, Saulo, ¿tuirpsi soi giñvueeyi? —astltdai.

<sup>5</sup> Amaasi lSaulo itltdai:

—¿Poorgl aari tlaanldami? —astltdai.

Taidl lñiooqui aa noragi daidl itltdai:

—Aanlanl lrsuusi lgai vaa ismaacldl soi vueeyi aari. Lgi gatomitlscal aari lran duucal lmo vooyisi ismaacldl cuituscal tootoicami cuugadl —astltdai lñiooqui.

<sup>6</sup> Amaasi lSaulo gigivuquimi duaadimucal daidl itltdai:

—Tlaanldami, ¿tumaasi iprlidi aari isiduñia aanl? —astltdai.

Taidl llaanldami itltdai:

—Clquivañi dai ai Damascrlg mslmllca glaagidamu istumaasi glaagai rlsiduñiagi —astltdai llaanldami.

<sup>7</sup> Lclclli ismaacldl lmadu iimlitadai lSaulo aliduduaadimu calcacal lñiooqui dai maitlgacal tomali lmaadutai. <sup>8</sup> Amaasi lSaulo clquiva dlvlrardlrg, dlmos maitistui isnlhnavagi tomalaachi. Taidl laaduñdavidacal Damascoamu. <sup>9</sup> Daidl lSaulo vaica tasal maitistui isnlhnavagi dai maituu dai maitaii tomalaachi istumaasi.

<sup>10</sup> Dai ami Damascrlg oidacatadai lmo vaavoitudadami Ananiiasi tlgiducami tai lgai vuitari glmaasitu lSuusi daidl itltdai:

—Ananiiasi —astltdai.

Tai lgai aa noragi daidl itltdai:

—Tlaanldami tami andaja —astltdai Ananiiasi.

<sup>11</sup> Amaasi llaanldami itltdai:

—Clquivañi dai imi siaaco caayi Sllliñicrlg tlgidu dai Uudasi quidiñlrg nida lmo clli Tarsuaiñdrlg Saulo tlgiducami gamamadiava. <sup>12</sup> Glatlqluirlg tll lgai lmo clli Ananiiasi tlgiducami sai vaa dai daama daral glnoonovi saidl istui lgai isnlhnavagi lramu —astltdai lSuusi.

<sup>13</sup> Taidl lAnaniiasi moscal imaasi daidl itltdai:

—Tlaanldami muidutal giñaagidiña gosllli dai vlsi soimaascami ismaacldl ivuiddiñia goovai ismaacldl glvaavoitudai Jerusaleenlrg. <sup>14</sup> Dai sivi divia goovai tami lrapaali baitlguucacamigadl slllicamigadlclldl,

dai maamaisapicami vuuquia agai vlscatai ismaacldl glvaavoitudai aari —astltdai Ananiiasi.

<sup>15</sup> Amaasi llaanldami itltdai:

—Imiñi casiant lco vuusaitu aanl lSaulo vai aagidana lgai aa lma maasi ñioocadami dai raraí dai judidíu lrl iñsaanl cllgacrlg vuvaidi oodami. <sup>16</sup> Aanl tlgidamu isalil viaa lgai issoima taatagi giñvaavoitudaitai —ascail lSuusi.

<sup>17</sup> Amaasi ii Ananiiasi lquiiyamu siaaco daacatadai lSaulo dai ami vaacalcal daama daral glnoonovi daidl itltdai:

—Giñaduñi Saulo, lSuusi ismaacldl glmaasitu aari glvuitari voiyaiñdrlg lgai atgiñootoi rlsal lramu nllhnavana dai sai Diuusi Ibladl glmadu daaca agai —astltdai Ananiiasi.

<sup>18</sup> Tai otoma suuli vatora coocomidl maasi vuuruji-aiñdrlg dai casi istui lgai isnlhnavagi. Dai otoma clquiva dai glvacoi sai nliidiña loodami iscalma duucal gltlgito lgai dai camaisoimaasi ivuaada agai. <sup>19</sup> Dai gooquirlg gauu dai bli glgvucadaga lramu dai anaasi daja chilqui tasal lvaavoitudadami lmadu Damascrlg.

—

<sup>20</sup> Otoma glaagacal gamamaatltuldimi lSaulo judidíu quiquiuuipaigadlrg Diuusi ñiooquidl dai gaaagidi sai Suusi lrdiuusi maradl. <sup>21</sup> Dai vlscatai ismaacldl cal maitlglgaitadai isducatai glntlglgituagi daidl icaiti:

—¿Maitasi lrlclli goovai ismaacldl Jerusaleenlrg aimlrañia dai gaagaiña lvaavoitudadami dai soi vuaadana? ¿Dai maitasi lrlgai vaa ismaacldl tami divia dai maamaisapicami vuuquia agaitadai vaavoitudadami lrl dai tlgida agai lbaitlguucacamigadl papaali Jerusaleenlrg? —ascail loodami.

<sup>22</sup> Dlmos lSaulo vaamioma maiduaadicuitai gaaagidi Diuusi ñiooquidl dai gaaagidiña lrl saidl lSuusi lrlCristo, taidl ljudidíu Damascrlg oidacldl camaitl isducatai glntlglgituagi.

—

<sup>23</sup> Dai bai tlvrlcldl ljudidíu glnaagi dai muua agai lSaulo. <sup>24</sup> Dlmos lSaulo maí. Dai Damasco sicoli cuupicatadai gl bidaaviquicldl vaidl ljudidíu lbidaaviqui cuucparagadlrg soobidacana taslrg dai tucarl siaaco vuusiagi sai muua agaitadai. <sup>25</sup> Dlmos lvaavoitudadami gl asaarl lraana daí lSaulo dai bidaaviquiamu sllli tvaañi lmo imidagai tucarl tai poduucai cllgacrlg vuusai lSaulo.

—

<sup>26</sup> Aidlsi aayi lSaulo Jerusaleenlrg lgai urava liditadai lvaavoitudadami dlmos lvaavoitudadami llbldiña vlscrlg maivaavoitudaiña lgai silSaulo casi lvaavoitudadami lrl cascldl. <sup>27</sup> Dlmos lBernabé gia vaidacal dai vaan clsi lojootosicami dai aagidi isducatai tll lSaulo lSuusi Cristo voylrg, dai isducatai



ñiooqui aSuusi, dai isducatai aSaulo maiduaadimudacada aagidi Diuusi ñiooquida Damascara oidacami. <sup>28</sup> Taida aSaulo anaasi Jerusaleenara vii dai amadu aimaraña nvaavoitudadami. <sup>29</sup> Dai maiduaadicuitai gaaagidiña Diuusi ñiooquida, dai amadu gaaatagaiña lgaai aJudidú ismaacada ñioocaitadai giliego ñiooquida, dmos aJudidú gaagaitadai isducatai muaagi aSaulo. <sup>30</sup> Dai aidasida nvaavoitudadami maí gomaasi otoma vaidacai lgaai aSaulo Sesareeamu dai abiaadara ootoi Tarsuamu.

<sup>31</sup> Aida camaitiipucataidai siora soi duucaí nlijadagi nvaavoitudadami Judeeera dai Galileera dai Samaal- lara oidacami cascada baigalliditai oidaga lgaai dai vaamioma caga vaavoitudaimi dai siaa duutudaiña Diuusi. Dai Diuusi Iblad a amadu daacataidai vai vaamioma muidaimi vaavoitudadami.

<sup>32</sup> Aidasida aPiiduru didividitadai nvaavoitudadami diviji lgaai lara nvaavoitudadami Liidira oidacada. <sup>33</sup> Vai ami oidacataidai lara lmo calli Eneesi tlagiducami ismaacada carara mamacova uumigi moscaatcatadai maitistutuidiña lgaai isaimardagi cascada. <sup>34</sup> Taida aPiiduru itatadai:

—Eneesi casiaratdueeyi Suusi Cristo guvucadacada, vañigini dai bai duuni gvaacosí —astatadai aPiiduru.

Taida Eneesi otoma vañi. <sup>35</sup> Dai vllscatai Liidira oidacada dai Sarofira oidacada tlgacai imaasi dagito lquida glnvaavoidaraga dai vaavoitu Diuusi.

<sup>36</sup> Aida Jorara oidacataidai lmo ooqui vaavoitudadami Tavita tlagiducami dai giliego ñiooquicada aDoorcasi. Idi ooqui vllscara caga ivuaadana dai soicliña lsoitu- utuigami. <sup>37</sup> Dai lmo imidagai alil cooco looqui dai muu, mlai valasi dai gooqilra goocua daama vaaqilra tlcavico tll. <sup>38</sup> Dai Joraiñdara miaaga Liid- amu siaaco daacataidai aPiiduru, taida nvaavoitudada- mi maí isami daacataidai aPiiduru dai ootoi gooca cllli sai mll aagidana aPiiduru sai otoma diviana.

<sup>39</sup> Taida aPiiduru otoma oí cllli. Aidsi aayi lgaai mlai otoma vaidacai siaaco caatcatadai amuuquida, tai vllsi lviriudu sicoli guuquiva dai suañimi dai vuvaitu yuurui dai vaapasaragai is- maacada idui aDoorcasi maiquiaa muucacai dai tlatgi- di aPiiduru. <sup>40</sup> Amaasi aPiiduru quidigamu ootoi vlls- catai ismaacada ami daraajatadai dai gtootonacada clquiva dai gamamagi, dai vui nllava lgaai looqui muuquida daid itatadai:

—Tavita vañigini —astatadai aPiiduru looqui.

Tai lgaai cupioco glnuuruji dai tll aPiiduru dai slli daiva. <sup>41</sup> Taida aPiiduru noviañdara bli dai vañigi, dai otoma vaí laaduñda amadu lviriudu dai vaan cllsi duaacami. <sup>42</sup> Vllsi gomaasi maí vllscatai Jorara oida- camí dai muidutai vaavoitu Suusi Cristo. <sup>43</sup> Taida aPi-

iduru anaasi Jorara vii bai tllari lmo vaqueetatadami quidiara Simuñi tlagiducami.

**10** Sesareera oidacataidai lmo clli Cornelio tlagiducami ismaacada tlaanlitadai lmo sientu sandaaru mllmaacada Italianu aagaiña. <sup>2</sup> Dai Cornelio amadu vllsi aaduñda alil siaa duutudaiña Diuusi, dai lgaai soicliña muí tumiñsicada aJudidú dai vllscara gamamadaiña. <sup>3</sup> Dai lmo imidagai coi gllsco tasai caga tll aCornelio lmo Diuusi tlaañicarudl is- maacada vaa siaaco daacataidai lgaai daid itatadai:

—Cornelio —astatadai aDiuusi tlaañicarudl.

<sup>4</sup> Vaidl aCornelio mosnidi aDiuusi tlaañicarudl du- aadimucai. Dai amaasi tlcacai daid itatadai:

—¿Tumaasi tlgito aapi? —astatadai Cornelio.

Amaasi aDiuusi tlaañicarudl itatadai:

—Diuusi alil baigallidi gllmamaragacada dai vllsicada ismaacada ivueeyi aapi soiclitai soituutuiga- mi. <sup>5</sup> Ootosañi cllli Joramu vai vaidana Simuñi Piidu- ru, <sup>6</sup> ismaacada lmai Simuñi quidiara gluuliñaca. Lgaai lvaqueetatadami dai gll suudagi ugidiana oidaga. aPiiduru glaagidamu istumaasi glaagai rlsiduiñagi —astatadai aDiuusi tlaañicarudl.

<sup>7</sup> Aidsi ii aDiuusi tlaañicarudl taida aCornelio vaí gooca gllriooñiga dai lmo sandaaru ismaacada siaa duutudai Diuusi vaidl aCornelio baigalliditai lliidiña.

<sup>8</sup> Dai aagidi vllsi istumaasi tll lgaai. Dai gooqilra ootoi Joramu.

<sup>9</sup> Dai siaadiqui aidsi camiaadimitadai lgaai Jorara dan duucu lllsi tllai aPiiduru vaaqui daama daida ma- mada agai. <sup>10</sup> Dai lgaai alil biuugimucataidai dmos quiaa bai vuidditadai cuaadagai, tai gllmasitu lgaai vuitari lmo istumaasi. <sup>11</sup> Tll lgaai isgllcupioco tvaagi dai dnlrrari uucami tlaaranai lmo istumaasi lra maasi lmo gll tua icuusi vllmaacova siisiodl vuupuli. <sup>12</sup> Dai ami tua icuusiara daraitugai naana maasi cllsi maaco taataracami dai gllr coocoyi dai ujuurugi lara. <sup>13</sup> Dai amaasi cal lgaai lmo ñiooqui ismaacada itatadai:

—Clquivañi Piiduru dai cooda dai uga —astatadai añiooqui.

<sup>14</sup> Taida aPiiduru aa noragi daid itatadai:

—Chio tlaanladami, tomali lmo imidagai maitluga- camí aanl istumaasi judidú maiviaa oigaragai is- cuaadagi —astatadai aPiiduru.

<sup>15</sup> Taida añiooqui lramu ñioo daid itatadai:

—Istumaasi Diuusi aagai saidl arcuaadagai maitlaa- gai rlsrocaitadagi sai maicllgadu —astatadai añiooqui.

<sup>16</sup> Atua icuusi vaicojo tlvai daida tllai tvaagiamu lramu. <sup>17</sup> Aidasida aPiiduru tlatgitoitadai istaiya lliidi lgaai ismaacada gllmasitu vuitari, tai quitaagiiña aayi cllli Cornelio ojootosada gatlcacaimi lgaai siaaco oidaga Simuñi daida aayi. <sup>18</sup> Dai alcai gllr gatlcacai sabai ami gluuliñacataidai lmo clli Simuñi Piiduru tlagiducami. <sup>19</sup> Dai quiaa tlatgitoitadai aPiiduru lgiara

ismaacaldal vuitari gлмаasitu, taidl Diuusi Ibladl italdai:

—Dañi gлgaagiava vaica clclmli. <sup>20</sup> Tлvañiñi dai oida dai maivuaamл лliatugada aanлanta ootoi —astaldai Diuusi Ibladl.

<sup>21</sup> Taidl лPiiduru tлvai dai ii siaaco guucacatadai лclclmli Cornelio ojootosadl daidl italdai:

—Aanлana лgai mлsmaacaldal gaagai aapimл. ¿Mлtu-maasi aagaimi? —astaldai.

<sup>22</sup> Taidl лclclmli aa noragi daidl italdai:

—Gлrbaitлclaacamiga Cornelio atgлrootoi. Лgai лгл-mo clmli clл tuigacami dai siaa duutudai Diuusi. Dai vлsi лjudidíu clгacлгл nлidi dai oigldai. Tai лmo Diuusi tлаañicarudl aagidi лCornelio sai gлvaidana рsai aapi imлna quidiamu sai лgai calcana рlstumaasi vi-aaca isaagidagi —astaldai лclclmli.

<sup>23</sup> Taidl лPiiduru miaadlgi, tai лgai anaasi vii aidl tu-carл лPiiduru лmadu. Dai siaadiqui iji tai oí лPiiduru dai oí лрл лmoco лvaavoitudadami Jopлг оidacami.

<sup>24</sup> Dai siaadiqui aayi лgai Sesareelгl siaaco нлнлr-catadai лCornelio лmadu мuidutai aaduñdl dai aa is-maacaldal clгга лmaducadai лgai vлsi vapai.

<sup>25</sup> Aidлsi aayi лPiiduru quiyглг tai vuusai лCornelio dai miaadlгida agai dai vuidлгл gлtootonacaldal clquiva dai siaa duutuda agaitadai. <sup>26</sup> Dлmos лPiiduru clquiv-atu daidl italdai:

—Clquivañi. Aanл anлрл лгclmli глрпn duucal —astaldai.

<sup>27</sup> Dai apiaaatagaimi лgai лCornelio лmadu dai vaa tuucavi dai ami tлл мui oodami ismaacaldal глнлm-raidacatadai. <sup>28</sup> Amaasi лPiiduru italdai loodami:

—Aapimл clгга maatl isjudidíu vaavoidaragadl maitamaacai oigaragai isuurarлcldagi лma maa ñioocadami tomali isvaracldagi quiidлгл. Dлmos Diuusi giñmaatлtuli ansai dagitona aanл govaavoidaragai. Dai sioorл Diuusi clгacлгл nлidi aanл maiviaa istuusi gajiaadлгл vipiaadagi. <sup>29</sup> Casaldal mosgiñvai antai maiñioocacal mлcaldлгл ii. Dai maatlca iñлlidi aanл tлimлsidl giñvai —astaldai лPiiduru.

<sup>30</sup> Taidl лCornelio aa noragi daidl italdai:

—Casi лрлдуi maacova tasal icaduucu lienл coi глmsлco tasal tanasi giñquiyглг daacatadai aanл dai gamamadaitadai maitaugacal, dai tлл aanл лmo clmli vai dadadacл yuucusidl. <sup>31</sup> Vaidл ipiñtaldai: “Cornelio, Diuusi cal глmamadарaga dai maatl лрл istumaasi ivueeyi aapi soicлtal soituutuigami. <sup>32</sup> Ootosañi tudu Jopamu sioorл vaidagi лSimuñi Piiduru лmai Simuñi quiidлгл anлуuлиñaca. Лgai лrvaqueetatadami dai глл suudagi ugдiana oidaga. Dai silлscaldal divia лgai глаagidamu лmo istumaasi iñtaldai лclmli”, ascaili лCornelio. <sup>33</sup> Casaldal otoma ootoi aanл mлsai глgaa-gana, dai aapi clгга dui diviacal. Dai sivi тамi daraaja aatlмл dai siaa duutudai Diuusi dai calca лглlidi лñiooqui ismaacaldal глrootosi Diuusi aapicald —astaldai лCornelio.

———

<sup>34</sup> Amaasi глаagacal ñioo лPiiduru daidl italdai:

—Sivi camaatl nлidi aanл isDiuusi maivaamioma clг-gacлгл nлidi лmoco, лgai vлscatai лmadugan duucal nлidi. <sup>35</sup> Diuusi alil clгacлгл nлidi tomastuma oodami ismaacaldal siaa duutudai dai maisoimaasi ivuaadagi.

<sup>36</sup> Diuusi ootosi лmo ñiooqui лjudidíu Suusi Cristocaldal sai clгacлгл oidacana Diuusi vuitari dai oodami vuitari daidl Suusi Cristo лrbaitлclaacamigadl vлsi oidi daama oidacami. <sup>37</sup> Aapimл clгга maatl istumaasi лрлдуi judidíu dлvллгagadлгл, aidлsi casi gaaagidi лVuаana Diuusi ñiooquidl dai casi gavaraconacal vлsi gomaasi Galileeaiñдлгл глаaga. <sup>38</sup> Dai clгга maatl aapimл лрл isducatai maa Diuusi лSuusi is-maacaldal Nasareetлгл oidacatadai guvucadald Diuusi Ibladl, dai isducatai aimлraitai clгга ivuaadana лgai dai duduaaidiña vлscatai ismaacaldal soimaa taata-cana Diaavora tлtлаañicarudлcaldal. Diuusi Ibladl л-madu daacatadai лSuusi casaldal romaasi ivuaadana лgai. <sup>39</sup> Dai aatlмл лрлlijadami vлsi istumaasi ivuaadana лSuusi silлsi Judeea dлvллглг лcaasi Jerusaleenлгл лрл mлtai gooquилгл curusiaba siisa dai muua. <sup>40</sup> Dлmos Diuusi bo vaica tasaicaldal duaacali лрamu, dai глгmaa oigaragai tлstлgiagi. <sup>41</sup> Dлmos mai-siu vлsi oodami maa лgai oigaragai istлgiagi mosлca aatlмл ismaacaldal Diuusi лcovai vuvaitu лquiomaa abi-aadлгл tлsaidл лрлlijadamicana dai aatlмл лmadu gauu dai gaii caduaacacal лgai coidadл saagidaiñдлгл. <sup>42</sup> Dai лgai глгтлjai тsai aagidana oidigi daama oidaca-mi Diuusi ñiooquidl dai aagidana лрл tлstumaasi nлidiña dai tлstumaa calcana sai Diuusi aagidi лSuusi sai лgai nлidana лcoidadл dai лduduacaldal ismaacaldal лгclмга ivuaadami dai ismaacaldal лrmaicлгга ivuaada-mi. <sup>43</sup> Лquiomaa abiaadлгл aagai vлsi лDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl лSuusi dai pocaiti sai sioorл vaavoitudagi isлSuusi лгclгacлгл vuviadami Diuusi oigldal agai vлsi soimaascamigadl.

———

<sup>44</sup> Quiaa ñioocaitadai лPiiduru, tai divia Diuusi Ibladl dai лmadu daaca agai vлscatai ismaacaldal cal istu-maasi aagaitadai лPiiduru. <sup>45</sup> Taidl лjudidíu vaavoitu-dadami ismaacaldal oiditadai лPiiduru camaitл isdu-catai глнтлгтуagi nлiditai isDiuusi Ibladl divia dai лmadu daaca agai лрл лgai ismaacaldal maitлrjudidíu. <sup>46</sup> Dai cal лgai isnaana maasi ñiooqui ñioocai лgai dai siaa duutudai Diuusi. <sup>47</sup> Amaasi лPiiduru itлi:

—¿Baigas potлlна aapimл isidi oodami maitistutuidi isvaracoñicagi canлidi aapimл isdivia Diuusi Ibladl vлscatai лmadu poduucal isduucal divia aatlмл глглмadu? —ascaili лPiiduru.

<sup>48</sup> Amaasi тлjai лPiiduru loodami sai глнvараconana isduucal gatлjai Suusi Cristo. Dai gooquилгл лgai goguaama oi лPiiduru sai anaasi vilлna chilлqui tasal.

———

**11** Amaasi lojootosicami лmadu лvaavoitudadami ismaacaldal Judeelгл daraajatadai maí isлgai is-maacaldal maitлrjudidíu vaavoitu Diuusi ñiooquidl

lprl. <sup>2</sup> Dai aidlasi lramu ii lPiiduru Jerusaleenamu vaidl ljudidíu ismaacldl lrvaaivoitudadami ñiooquidi, <sup>3</sup> daidl itatlđai:

—¿Tuiprasi diviji ismaacldl maitrljudidíu dai lmadu gauu? —astatlđai ljudidíu vaavoitudadami lPiiduru.

<sup>4</sup> Taidl lPiiduru aagidi vlasi isducatai lrlđui daidl itatlđai:

<sup>5</sup> —Aanl Jorlrl daacatađai, dai aidlasi gama-madaitadađi aanl tll aanl lmo istumaasi lra maasi lmo gl tua icuusi, vai tlvaagiaiñđlrl tlaapanli dai aajli mllca siaaco daacatađai aanl dai vl maacova siisodl vuupuli ltua icuusi. <sup>6</sup> Dai aidlasi clga nllidi aanl astumaasi oidaga lraana, vai ami daraajatadađi clclsi maaco taataracami, dai coocođi dai ujuurugi lprl. <sup>7</sup> Dai cal aanl lmo ñiooqui vaidl iriñtatlđai: “Clquivañi Piiduru dai cooda dai uga”. <sup>8</sup> Dlmos aanl itatlđai: “Chio tlaanlđami tomali lmo imidagui an-maivarasađi aanl giñtñilrl istumaasi judidíu maiviaa oigaragai iscuaadagi”, antatlđai aanl. <sup>9</sup> Tai amaasi lñiooqui tlvaagiaiñđlrl lramu giññiooqui daidl iriñtatlđai: “Istumaasi Diuusi aagai saidl lrcuaadagai maitlaagai lrsprocaitiadagi sai maiclgadu”, caiti lñiooqui. <sup>10</sup> Taidl ltua icuusi vaicoođo tlvai dai lramu tlasai tlvaagiamu. <sup>11</sup> Dai quiaa vaaqui daama daacatađai aanl tai ami dada vaica clclli daidl giñgaa-gaimi lgađi lrojootosicami Sesareeaiñđlrl. <sup>12</sup> Taidl Diuusi Ibladl giñaagidi ansai oidana maivuaam iñliatugaitai, tai idi naadami vaavoitudadami giñó lprl dai vlscatai aatlmv vaara lmo clli quidi lrl, <sup>13</sup> ismaacldl glraagidi isducatai tll lgađi lmo Diuusi tlaañicarudl sai clca daidl itatlđai: “Ootosañi clclli Joramu vai mll vaidana Simuñi Piiduru. <sup>14</sup> Silgai glraagidamu isducatai clgacrl vlusia aapi lmadu vlasi glaaduñi”, astatlđai lDiuusi tlaañicarudl. <sup>15</sup> Dai aidlasi giñaagacai ñiooqui aanl divia Diuusi Ibladl vlscatai lgađi lmadu poduucal isducatai divia aatlmv glrlmadu tuucamidlrl. <sup>16</sup> Amaasi antai tlgito aanl iscaiti glrtlaanlđami: “Vaavuava sidl lVuaana suudagicldl gavaracođi dlmos varacoñicamu aapimv Diuusi Ibladlclldl sai lgađi glrlmadu daaca agai”. <sup>17</sup> Is-Diuusi maa lgađi lprl istumaasi glrmaa aatlmv ismaacldl vaavoitu Suusi Cristo ðnoorl aanl sivuidlrl ñioocaiña Diuusi? —astatlđai lPiiduru.

<sup>18</sup> Aidlasi cal imaasi lvaavoitudadami ismaacldl Jerusaleenlrl daraajatadađi camaiñiño lPiiduru vui. Mossiaa duutudaimi Diuusi daidl icaiti:

—Iscaronlđui di isDiuusi maa oigaragai ismaacldl maitrljudidíu lprl islma duucal glntatlgituagi lgađi dai poduucal vlscrl oidacagi Diuusi lmadu —ascaiti ljudidíu.

<sup>19</sup> Aidlasi muaa loodami lTiivañi, glnaagacai soi vuimi lprl lgađi vaavoitudadami, tai lmmoco dlavunv voopoi asta Penislrl uucami dai aa Sipiliamu dai aa Antioquiilrl uucami dai ami aagidi Diuusi ñiooquidl moslca ljudidíu dai aa oodami gia chio. <sup>20</sup> Dlmos ami Antioquiilrl dada aa vaavoitudadami Sipiliaiñđlrl dai

Sireñiañđlrl dai aagidi loodami dai ismaacldl maitrljudidíu lprl isSuusi Cristo lrcmgacrl vlviadami. <sup>21</sup> Diuusi Ibladl lmadu daacatađai lvaavoitudadami dai poduucal muidutal lgađi dagito glrlmqui vaavoidaraga dai vaavoitu isSuusi Cristo lrcmgacrl vlviadami.

<sup>22</sup> Dai aidlasi mađi lvaavoitudadami Jerusaleenlrl imaasi ootoi lBernabé asta Antioquiilrl uucami. <sup>23</sup> Dai alcai Bernabé tll isducatai Diuusi alil clgacrl nliđitadađi lvaavoitudadami dai alil baiglml, dai maa ñiooqui daidl itatlđai sai vlasi glribldacldl ari-avaavoitudaiña Diuusi. <sup>24</sup> Bernabé lrlmo clli cl tuigacami dai vlasi glribldacldl vaavoitudaiña lgađi vai Diuusi Ibladl lmadu daacatađai dai poduucal muidutal vaavoituli lgađi Diuusi ñiooquidl.

<sup>25</sup> Dai gooquilrl ii Bernabé Tarsuamu dai gaaga agai lSaulo, dai tlgacal vaidacal Antioquiimu. <sup>26</sup> Dai anaasi daraaja lgađi lvaavoitudadami lmadu lmo uumigi suudacami dai gamamaatatlđi Diuusi ñiooquidl. Antioquiilrl lgađi siaaco lprl glaa goñiooqui iscristianu aagadagi vaavoitudadami.

<sup>27</sup> Aidl tuigaco iji lmmoco Diuusi ñiñiooquitul-diadamigadl Jerusaleenaiñđlrl Antioquiimu. <sup>28</sup> Tai lmmoco Agavo tlgiducami clquiva lvaavoitudadami saagida daidl itatlđai sai imia agai lmo gl biuugigai vlasi oidigi daama. Gomaasi maatlcatađai lgađi aagiditai Diuusi Ibladl, tai sllicldl rovlđui aidlidl lrbaitlclaacamicatađai lClaudio. <sup>29</sup> Taidl lvaavoitudadami Antioquiilrl glnaagi dai ootosda agai soiñi lgađi vaavoitudadami Judeelrl, dai lmpagi vlscatai siljlai istui. <sup>30</sup> Dai ootosi ltltaanlđamigadl lvaavoitudadami Judeelrl Bernabéclldl dai Saulocldl.

**12** Aidl tuigaco lrađi Eroodlasi glaaagacai soi vuaadatadađi lvaavoitudadami. <sup>2</sup> Dai gatljai muaaragai lJacovo Vuaana sillgidl lmo mastaicldl. <sup>3</sup> Dai aidlasi tll lgađi isalil baiglml ljudidíu romaasi iduucal lgađi maisapicami bli lprl lPiiduru. Gomaasi lrlđui siaa duudaglrl istuigaco tltlgitoiña ljudidíu aidlasi Diuusi clgacrl vlvaitu Ejiipituañđlrl. <sup>4</sup> Aidlasi cabl lgađi lPiiduru maisacarlrl cuu siaacoga sllicldl clga nuucadicatađai maamacova lmparai ajiopaitadađi lsandaaru maacovarlrl dai nuucada lmaamaisapicldl. Cadaivunucal lsiaa duudagai lEroodlasi vuusaida lliđitadađi lPiiduru maisacaruaiñđlrl dai vlasi loodami vuitari gatlaañi agaitadađi muaaragai. <sup>5</sup> Vaidl lPiiduru maisapicatađai dai clga nuucadicatađai. Vaidl lvaavoitudadami sllicldl gama-madaitadađi lgađi vltaarl.

<sup>6</sup> Aidlasi vuusaida agaitadađi lEroodlasi lPiiduru loodami vuitari aidl tacavioma tucarl coosocatađai lPiiduru vai aipadlrl guucacatađai gooca sandaaru nuucadacami vaidl lPiiduru vulicatađai gooca cadeenacldl lvlgoocai sandaaruaiñđlrl, dai aa san-



ismaacldl lrlmo clli saitudugami gtlgltoidagrl. Daidl lcaigi ootosi ñiooqui lBernabé lmadu lSaulo sai iimlña quidiidami calca llliditadai lgai Diuusi ñiooquidl cascldl. <sup>8</sup> Amaasi lclldaracldl Barsuusi Elimasi vui ñiooquimi Bernabé lmadu Saulo daida lliditai lcaigi isvaavoituda lgai. <sup>9</sup> Amaasi lSaulo mslmaacldl Paavora aagaiña lrl Diuusi lbladl lmadu daacatadai lgai, vai lgai gtlgltito nlllidi lclldaracldl <sup>10</sup> daidl itatldai:

—Yaatagidaracami maicmga ivuaadami, Diaavora aduñdl dai vuidlrl caatlcaml vllsi gocmgaducldl. ¿Dai tuiplsi sobicli oodami sai maivaavoitudana Diuusi? <sup>11</sup> Sivi Diuusi glrglrlmu simainlijadamu aapi tomali tasai cuudagidl —astatldai lSaulo.

Mospotli lgai taidl lclldaracldl mainlhlava mostuca oidigi lgai vlltarl, dai gaagaiña lgai soorl bl aimlrdagi noviaiñdlrl mainlaadana lgai cascldl. <sup>12</sup> Aidlsi tl lcaigi imaasi vaavoitu Diuusi ñiooquidl maitlatgaitadai lgai simldagi calcatl istumaasi gamamaatluldi lclclmli.

<sup>13</sup> Amaasi lPaavora lmadu laaduñdl tmltsai lmo vaarcullrl Pafosilrl dai iji Perjiamu, Panfilia dlvlrlrl, taidl lVuaana anaasi viaa glaaduñi dai aagri lJerusaleenam. <sup>14</sup> Tai gooquirlrl lgai iji Perjiañdlrl Antioquiiamu Pisidia dlvlrlrl. Dai ami lmo imidagai lblastaragai taslrl vaara lgai judidíu quiuupaigadlrl dai ami daraiva. <sup>15</sup> Amaasi casi glaagacai oojai siaaco ooja Moseesacaru glslmlcamiga dai ismaacldl ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl taidl lbaitlguucacami quiuupaigadlrl judidíu ootosi ñiooqui ldadidacami ami quiuuplrl mlsaidl itldana:

—Glaaduñi mslmaquia lliada aapiml gooidacami ñiooqui istutuidiana ismaquiagi —astatldai.

<sup>16</sup> Tai otoma clquiva lPaavora dai glnovicldl aagidi sai dodoligiana daidl itatldai:

—Giñcalcavurai aapiml judidíu dai vllscatai ismaacldl siaa duutudai Diuusi. <sup>17</sup> Diuusigadl ljudidíu lconvai vuvaitu glrlmqui aaduñicaru dai muidali aidlsi quiaa Ejiipitlrl oidacatadai lgai mllcasdlrl oidacami duucal dai gooquirlrl vuvaitu lgai ami dlvlrliañdlrl glguvucadacldl. <sup>18</sup> Dai goo coobai uumigi oidigana oidacatadai lgai tomasi soimaasi ivuaadana lgai Diuusi vllscarlrl maioojogi. <sup>19</sup> Dai Diuusi ugititu cuvaracami naana maasi ñioocadami ismaacldl Canaanlrl oidacatadai dai maa ldlvlrlai glrlmqui aaduñicaru. <sup>20</sup> Dai gooquirlrl maaco sientu uumigi dan taajucami Diuusi darasdiña dudunucami glraaduñicaru asta aidl uucami sioidacatadai lDiuusi ñiooquituldiadamigadl Samueli. <sup>21</sup> Tai aidl uumilrl glraaduñicaru gataf sai Diuusi daasagi lmocho saidl lrraicana dai tlaanliña lgai, dai sai camaitlaanliña ldudunucami. Tai Diuusi daí lSaul saidl lrraicana dai gatlaanliña goo coobai uumigi lgai lrlSisi maradl Benjamín cajjudadl. <sup>22</sup> Dai gooquirlrl Diuusi vuusaitu Saúl sai camaitatlaanliña dai maa lslmlcaml lDavi dai lgai gatlaanliña daidl icaiti Diuusi: “Baigiñlliditai nldi aanl goDavi Isaí

maradl dai goovai ivuaadamu istumaasi iprlidi aanl”, ascaili Diuusi. <sup>23</sup> Dai Suusi lrcajjudadl lgai vaa Davicaru, lSuusi ismaacldl lconvai vuusaitu Diuusi sai clgacarlrl vuvaidana ljudidíu poduucal isducatai bai dui lgai ñiooqui glraaduñicaru lmadu. <sup>24</sup> Dai aidlsi maiquiaa divia lSuusi, lVuaana aagidi vllsi judidíu dai potlatdai sai glaagai isvaracoñicagi dai lma duucal glntlatgltituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi. <sup>25</sup> Aidlsi cayoga aayi istuigaco muquia lgai lVuaana lgai itlatdai loodami: “Aanlan maitlrlgai mslmaacldl aapiml tlatgltitoi, giñgooquirlrl divia lgai lmai ismaacldl aanl tomali maiviaa slmlcaml isuupasdagi susuusacadl gi-giaragadl”, astatldai lVuaana.

<sup>26</sup> Aapiml giñaaduñi Avraañicaru cajjudadl lmadu aapiml mslmaacldl siaa duutudai Diuusi, aapiml glnlvltarlava idi ñiooqui clgacarlrl vuvaidaragai. <sup>27</sup> Ismaacldl lJerusaleenlrl oidacatadai lmadu dudunucamigadl maimaatlcatai soorl lrlSuusi. Dai tomali maimaatl calcana lñiooqui ismaacldl glaagaiña quiuuiupiana vllscarlrl lblastaragai taslrl oojai ismaacldl ooja lDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl, dai poduucal aidlsi gatljai ldudunucamigadl lJerusaleenlrl oidacami muaragai lSuusi poduucal lrldui isducatai aagaitadai lquidl Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl. <sup>28</sup> Tomasi maitlrl lgai tomali lmo istumaasi soimaascami lSuusi vui, vllscarlrl aagidi lgai lPilaato sai gatlaanlña muaragai. <sup>29</sup> Dai aidlsi casi idui lgai vllsi isducatai ooja lDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl aagaitai lSuusi, tlnañi lgai curusiaiñdlrl dai yaasa. <sup>30</sup> Dlmos Diuusi duaacali coidadl saagidañdlrl. <sup>31</sup> Daidl lSuusi caduaacacai mui tasai glmamasdiña vuitari lgai ismaacldl oidatucuiña Galileeañdlrl lJerusaleenam, dai sivi lgai vaa maamaatlrdamigadl aagidi loodami istumaasi ivuaadana dai mamaatluldiña lSuusi.

<sup>32</sup> Dai poduucal lrl aatlml glnaagidi lclmgaducldl ñiooqui ismaacldl aagidi Diuusi glrlmqui aaduñicaru.

<sup>33</sup> Dai aatlml lrcajjudadl lgai. Dai aidlsi Diuusi duaacali lSuusi aidl casi idui lgai aatlml glnlvltarlrl ismaacldl aagidi lgai glrlmqui aaduñicaru poduucal isducatai oojisi Salmosi goocarlrl siaaco icaiti: “Aapiarl lrgiñmara dai sivi vaaml cli aanl vllsi oodami vuitari vai maatlcana isaapi lrgiñmara”, ascaili Diuusi. <sup>34</sup> Diuusi aagidi lSuusi sai duaacalda lgai coidadl saagidañdlrl sai maiduvana tuucugadl, daidl icaiti Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl: “Glmlmaaquimu aanl listumaasi clmgaducldl ismaacldl aagidi aanl Davicaru”, ascaili. <sup>35</sup> Cascldl poduucal aagai Cristo lmai Salmosilrl: “Maidagitomu aapi isduvagi tuucugadl glplooñiga ismaacldl alil oigldai aapi”. <sup>36</sup> lDavicaru gia soi ismaacldl oidacatadai aidlsi oidacatadai lgai, poduucal isducatai tljai Diuusi, dai gooquirlrl muucucal lgai taidl libladl ii mllca siaaco daraajatadai laaduñdlcardu dlmos tuucugadl gia duva. <sup>37</sup> Dlmos lgai ismaacldl duaacali Diuusi lgai gia maiduva tuucugadl. <sup>38</sup> Giñaaduñi aapiml glaagai ismaatlcagi isSuusi Cristocldl ismaacldl muu curusiaba lgaicldl Diuusi oigldi vllsi oidigi daama oidacami soimaascami-



iuusi duuca, dai vaapa lgai loodami saagida dai iiniquimi daidl icaitimi:

<sup>15</sup> —¿Cascalli, tuimasi ponueeyi? Aataml lgcscalli mrl glnlan duuca, dai cascald dada aataml dai glnaagida ragai sai glaagai mlsdagituagi gomaasi ismaacald maitarsoifi, dai glaagai mlsvaavoitudagi lDiuisi ismaacald duaaca lgai ismaacald idui lvaagi lmadu dlvllrai lmadu lgl suudagi dai vllsi istumaasi oidaga. <sup>16</sup> Lliquoma Diuisi dagito loodami saidl ivuaadana istumaasi ipalidi. <sup>17</sup> Tomasi vllscrl tlatgidiña lgai sioora listumaasi cslmgaducamicald ismaacald ivuaadana lgai loidacami vlltarl, lgai glrootosdi duuqui dai clga garmaacai cuaadagai dai tstuucald vagiam lrladagi —ascaitimi.

<sup>18</sup> Dlmos tomasi aagidi lgai vllsi imaasi maitistui isdaidagi loodami iscoodagi lgai ltuturu ismaacaldald siao duutuda agaitadai lgai lPaavora lmadu Bernabé.

<sup>19</sup> Tai amaasi ami dada lmmoco judidíu Antioquiaindlrl dai Iconiaindlrl dai avlnaqui loodami dai maicacarai lPaavora. Dai aidlsi rolliditadai lgai iscamuaa lnavimlcai mllcasi dai Listira ugiana viaa.

<sup>20</sup> Dai aidlsidl lvaavoitudadami glnlmpagi lPaavora sicoli tai lgai vañi dai ii lramu Listiramu dai siaadiqui iji abiaadlrl lgai lmadu Bernabé Derviamu.

<sup>21</sup> Dai ami gaaagidi Diuisi ñiooquidl dai sioora lgcslgacrl vuviaadami tai muidutai vaavoitu, tai lgai lramu iji Listiramu dai Iconiamu dai Antioquiamu. <sup>22</sup> Dai vllsi amui vaamioma baiulliatudaimi lgai lvaavoitudadami dai maacaimi ñiooqui daidl itladaimi sai glaagai isapiavaavoitudadagi dai sai viaacatadai issoimaa taatagi mui naana maasi dai poduucal istuidlcai iimiagi siaaco gatlaanli Diuisi. <sup>23</sup> Dai vllsi airacoga siaaco ajioopaitadai lgai lvaavoitudadami saagida daraasaimi lmmoco tlatlaanldami lvaavoitudadami vlltarl dai aidlsi darasaña lgai maitaugacai gadaanña Diuisi dai potladaiña saidl ivuaadana istumaasi Diuisi ipalidi.

<sup>24</sup> Dai gooquirlrl iji dai Pisidia dlvllriamu sllli dl-gavusai dai aayi Panfilia dlvllrlrl. <sup>25</sup> Dai gaaagidimi Diuisi ñiooquidl Pelijlrl, dai amaasi iji Ataliamu.

<sup>26</sup> Dai ami tlatasai lmo vaarcurlrl dai iji Antioquiamu Siria dlvllrlrl, siaadlrl vuvaja lgai aidlsi iji taidl lvaavoitudadami gadaanldagi Diuisi sai nuucaticana aa duiñdadlrl vai sivi canaatoli. <sup>27</sup> Dai aidlsi aayi lgai Antioquirlrl lmpagi vllsi vaavoitudadami dai aagidi vllsi istumaa dui Diuisi lgaicald aidlsi gamamaatluldiditadai lgai Diuisi ñiooquidl, dai isducatai Diuisi soi isaagida lgai Diuisi ñiooquidl lgai ismaacald maitarjudidíu dai isducatai lgai vaavoitu lrl. <sup>28</sup> Daidl lPaavora lmadu Bernabé anaasi vii lvaavoitudadami lmadu tlvrl.

**15** Aidl tuigaco lmmoco cscalli ismaacald iji Judeeaiñdlrl Antioquiamu aagidimi lvaavoitudadami sai sioora cslgacrl vuvaaquia lliada sai glaagaitadai isiquitlragi glnluucuga poduucal isducatai vituli Moseesacaru. <sup>2</sup> Taidl lPaavora lmadu Bernabé alil ñiño lscalli lmadu aagitai gomaasi, dai aagidi sai camaipoduucal glnltagitoña, mltaita lcvai vuvaitu Paavora lmadu Bernabé dai aa sai iimlana Jerusaleenamu dai mll bai duuna idi ñiooqui lojootosicami dai lbaitlguucacamigadl lvaavoitudadami lmadu.

<sup>3</sup> Lvaavoitudadami Antioquirlrl lgai dai ootoi, dai voiyamu iimlita Penisia sai Samaalia dlvllriamu sllli dl-gavusai lgai dai aagidimi lvaavoitudadami isducatai lgai ismaacald maitarjudidíu dagito glnlqui vaavoidaraga dai vaavoitu Diuisi, tai vllscatai lvaavoitudadami alil baiglml calcai gomaasi.

<sup>4</sup> Aidlsi aayi lPaavora lmadu Bernabé Jerusaleenarl taidl lvaavoitudadami lmadu lojootosicami lmadu lbaitlguucacami baiglmliaracald mi-aadlgi, daidl lPaavora lmadu Bernabé aagidi vllsi istumaasi idui Diuisi airaco siaaco ajioopaitadai lgai. <sup>5</sup> Dlmos lmmoco lfariseo ismaacald vaavoitu guuquiva daidl itli:

—Glaagiava isiquitlragi tuutucugadl vllscatai vaavoitudadami ismaacald maitarjudidíu dai glaagai istlaañiagi vai lvgidiña vllsi istumaasi viituli Moseesacaru —ascaiti lfariseo.

<sup>6</sup> Tai glnlmpagi lojootosicami lmadu lbaitlguucacami dai bai duña agai lñiooqui. <sup>7</sup> Dai catlvrlrl gaaataga lgai tai clquiva lPiiduru daidl itli:

—Giñaaduñi clga maatl aapiml sai bai lqui Diuisi lcvai giñvuuaitu aanl aapiml glnsaagidaiñdlrl ansai aagidana aanl lgai ismaacald maitarjudidíu Diuisi ñiooquidl sai lgai vaavoitudana lrl. <sup>8</sup> Dai Diuisi maatl vllscatai iibladl dai ootoi glvldaga sai lmadu daacana lgai ismaacald maitarjudidíu mrl poduucal isduucal glrootosi lgai aataml vllscatai dai poduucal Diuisi gartlgi isoigldai lgai lrl. <sup>9</sup> Diuisi moslmadugan duucal glnlidi aataml lmadu lgai ismaacald maitarjudidíu cascald oigldi lgai soimaascamigadl mrl vaavoitudacal lgai. <sup>10</sup> Sivi tuimlasi maivaavoitudai aapiml ismaacald idui Diuisi, dai tuimlasi poduucal tlaanli aapiml lgai istumaasi tomali aataml maitistutuidi isglnlglidagi tomali glnlqui aaduñicaru maitistui. <sup>11</sup> Maitavrl poduucal. Aataml vaavoitudai isDiuisi cslgacrl glnvuvaitu dai cslgacrl glnlidi dai Suusi glroigldai lran duucal lgai —astatldai lPiiduru.

<sup>12</sup> Tai vllscatai lga mosdodoli vii, vaidl lPaavora lmadu Bernabé aagidi vllsi istumaasi idui lgai Diuisi guvcadadaldald lgai ismaacald maitarjudidíu saagida. <sup>13</sup> Dai aidlsi canaato ñioo lPaavora lmadu Bernabé taidl lJacovo itli:

—Giñaaduñi, giñcalcavurai. <sup>14</sup> Casi glaagidi goSimuñi Piiduru sillquidl abiaadlrl cslgacrl nldi

Diuusi lgai ismaacldl maitlrjudidíu dai lsovai vuvaitu lmooco lgai saagidaiñdlrl sai siaa duutudaiña Diuusi daidl lrgaamaradlcana. <sup>15</sup> Bai lmqi poduucai ooja Diuusi ñiñoquituldiadamigadl cascldl glaagaitadai silrladuñiagi calcavurai aapiml isducatai ooja lmaadutai Diuusi ñiooquituldiadamigadl:

<sup>16</sup> Pocaiti Diuusi:

Lrlrga naana maasi dlrgavuñia agai dai gooquiirla lramu divimu aanl judidíu saagida.

Lgai lrgismaacldl lmqi abiaadlrl lsovai vuvaitu aanl.

Dai gooquiirla mui uumigicldl camaitiñsiasa duutudaiña lgai cascldl aagidamu aanl sai lramu giñsiasa duutudaiña poduucai isducatai giñsiasa duutudaiña lgai aidlasi oidacatai Davicaru.

<sup>17</sup> Aramu divimu aanl dai aagidamu sai giñlgidiña.

Poduucai iduñimu aanl vai vlasi oodami ismaacldl maitlrjudidíu giñtlagitoiña daidl lrgiñmaamaracana dai giñlgidiña.

<sup>18</sup> Pocaiti Diuusi ismaacldl lrgmaatltuli vlasi idi istumaasi lmqi abiaadlrl.

Ascaiti Diuusi.

<sup>19</sup> Cascldl aanl pocaiti maitlaagai issoi vuaadagi ismaacldl maitlrjudidíu. Lgai cadagito lquidl glnvaavoidaraga dai vaavoitu Diuusi. <sup>20</sup> Moslcaasi glaagai tsoojidagi sai camaicuaadana baabaidi ismaacldl dadasdi lmoono ismaacldl siaa duutudai oodami Diuusi duucal, dai sai maigoogosi gnducamicana, dai camaicuaadana baabiadl vustaaqui baicuadl ismaacldl maivuusanli lradl silmscadl coiyagi, dai tomali maicuaadana lradl. <sup>21</sup> Lmqi abiaadlrl aipacoga oidaga sioora gamamaatluldi Moseesacaru smllicamigadl vlmscrl iblstaragai taslrl judidíu quiquiuupaigadlrl glaagaiña gomaasi —astltdai Jacovo.

<sup>22</sup> Amaasi lojootosicami lmadu lbaitlguucacami lmadu vlmscatai lvaavoitudadami lrlnlmli islsovai vuvaidagi lmooco lgi glnsaagidaiñdlrl dai ootosagi Antioquiiamu lmadu Paavora dai Bernabé. Dai lco vuusaitu Uudasi mlsmaacldl Barsvasi aagaiña lrl, dai lco vuusaitu Siilasi lrl lgai lrbaitlclaacamigadl lvaavoitudadami. <sup>23</sup> Dai lgaicldl ootoi lmo oojai ismaacldl icaiti:

“Aatlml ojootosicami lmadu baitlguucacami lmadu gogaa vaavoitudadami glnviaatuldi aapiml glraaduñi ismaacldl maitlrjudidíu ismaacldl Antioquiiirla oidaga dai Siria dai Silisia dldlmlvrlrla oidaga.

<sup>24</sup> Maí aatlml sai lmo oodami iji tabiaadlrl ismaacldl aatlml maiotoi. Dai lgai glnsoobi glnñiooquicldl mlsi aapiml maimaatl isducatai gln-tatlgituagi. Lgai povai gln-tatldai sai glaagai msiquiltagi gln-tuutucuga dai lgidagi Moseesacaru smllicamigadl. <sup>25</sup> Cascldl clmgadu mli aatlml islco vuvaidagi lmooco aatlml glrsaagidaiñdlrl sai mllca glnnlidana aapiml lmadu glraaduñi Paavora dai Bernabé ismaacldl alil oigldai aatlml. <sup>26</sup> Paavora dai Bernabé muiyarlrl ajiooraiña mlsiaaco cooda agaiña gamamaatlulditai goovai isSuusi Cristo lrcmlgacrla vuviadami. <sup>27</sup> Cascldl glnootosi aatlml Uudasi l-

madu Siilasi vai lgi goovai glnaagidana vlasi idi ismaacldl glnooji aatlml. <sup>28</sup> Glraagidi Diuusi Ibladl tltstuma duñiagi. Aatlml glnvmltarl lrl clmgadu cascldl maitlntlaanli aatlml mui naana maasi, moslcaasi chilmqi istumaasi ismaacldl glaagai.

<sup>29</sup> Mlsai maicuaadana baabaidi ismaacldl gldadasdi lmoono ismaacldl siaa duutudai oodami Diuusi duucal, tomali maicuaadagi lradl, tomali baabiadl vustaaqui baicuadl ismaacldl maivuusanli lradl silmscadl coiyagi, dai tomali maigoogosi gnducamicagi. Mlsmlgiadagi vlasi idi istumaasi aidl gia caslmlga ivueeyi aapiml. Glrtlmgadamu”, ascaiti lbaitlclaacamigadl.

<sup>30</sup> Mltai ootoidl tai iji vlmaacova Antioquiiamu. Dai ami lmpagi vlasi lvaavoitudadami dai maa loojai.

<sup>31</sup> Taidl lvaavoitudadami alil baiglmlli lvidacal loojai. <sup>32</sup> Uudasi lmadu Siilasi lrdiuusi ñiñoquituldiadamigadl dai bailmliatu lvaavoitudadami

glnñiooquicldl tai lgai vaamioma vaavoitu. <sup>33</sup> Bai tlvrl anaasi daraaja vlmaacova dai aidlasi caiimia agaitadai lgai taidl lvaavoitudadami diosagi dai rotltdai: “Diuuscldl avlrl viaatulda Jerusaleenlrl oidacami lgai ismaacldl glnootoi”, astltdai. <sup>34</sup> Dlmos lSiilasi lrl isviiagi. <sup>35</sup> Daidl lPaavora lmadu Bernabé lrl anaasi vii Antioquiiirla. Dai muidutai aa

lmadu anaasi gaaagidiña Diuusi ñiooquidl.

<sup>36</sup> Cabai tlvrlcldl Paavora rotltdai lBernabé:

—Tinda lramu mll dadida glraaduñi aipacoga tsi-aaco casi gaaagidi Diuusi ñiooquidl. Dai nlida asducatai daraaja —astltdai.

<sup>37</sup> Bernabé vaidaquia aliditadai lVuaana Marcusi

<sup>38</sup> lgai ismaacldl oí aidlasi tuucamidlrl iji lgai aipacoga dai gaaagidimi Diuusi ñiooquidl dai Panfiliiñdlrl aa gli dai camaisoicliña cascldl lPaavora maitlrliditadai isvaidaquiagi. <sup>39</sup> Dai alil cavaami ñiño dai maibai dui dai ljlsovai iji. Bernabé vaidacal Marcusi dai tltl-sai lmo vaarcuirla dai iji Sipiliamu. <sup>40</sup> Taidl lPaavora vaidacal Siilasi. Taidl lvaavoitudadami gadaanli Diuusi sai nuucaticana taida iji. <sup>41</sup> Dai Siiliana dai Silisiana dlrgavusai dai vaamioma bailmliatudaimi lvaavoitudadami.

**16** Paavora lmadu Siilasi Dervlrl aayi dai Listlrl. Dai ami tml lmo vaavoitudadami Timoteo tlgiducami. Lgai lrraradlcataidai lmo ooqui judíu daidl lrvavoitudadami lrl daidl loogadl lrgiliego.

<sup>2</sup> Lvaavoitudadami ismaacldl Listlrl dai Iconlrl oidacataidai clmlga ñioocaitadai Timoteo vlltarl.

<sup>3</sup> LPaavora lrl isvaidaquiagi lTimoteo dlmos tjlai sai iquitlana gltuucuga maibaacoituda aliditai ljudidíu ismaacldl ami oidacataidai tomasi vlmscatai maatlcatadai silrgiliego oogadl. <sup>4</sup> Tomasiaaco siaaco dl-gavusquimi lPaavora lmadu Siilasi aagidimi lgai lvaavoitudadami isducatai ooji lojootosicami lmadu



lbaitlguucacami Jerusaleenaiñdlrl lvaavoitudadami Antioquiihlrl vmltarl sai vmlscatai lvaavoitudadami lvgidiña. <sup>5</sup> Dai poduucal lvaavoitudadami siooma cllga vaavoitu, dai vmls tasai vaamioma muidaimi lvaavoitudadami.

<sup>6</sup> Dai Diuusi Ibladl maidagito isgaaagida lgal Diuusi ñiooquidl Aasia dlvlvrlrl. Cascldl mosdlgavusai lgal Pilijia dai Galasia dlvlvrlrl. <sup>7</sup> Dai ugidiana Misia aayi dai abiaadlrl Bitiñiamaco iimia aliditadai dlmos Diuusi Ibladl maidagito isgaamu iimia lgal. <sup>8</sup> Dai Misia ugidiana smli dlglavusai, dai tlaapai siaaco Troasi tlgidu gl suudagi ugidiana siaaco aajl vaarcu. <sup>9</sup> Dai ami lmo imidagai tucarl tlatquimi lPaavora lmo clli Masedoniaiñdlrl sai vuidlrl clca dai daanl daidl itlatdai: “Diimi Masedoniamu dai glrsoiña”, astlatdai. <sup>10</sup> Cascldl otoma bai glrdul aatml dai iimia ragai Masedoniamu, cacmlga vaavoitu aatml isglrvaidi Diuusi tñsai gaaagidana ami dlvlvrlrl ñiooquidl.

<sup>11</sup> Anaasi Troasihlrl lmo vaarcuhlrl tlatñsai aatml dai smli iji Samotrasia dlvlvrlrl siaaco sicolimadi suudagi. Dai glñ siaadiqui Neápolisihlrl aayi aatml dai ami tlaapai vaarcuaiñdlrl. <sup>12</sup> Dai abiaadlrl iji aatml Pilipoosiamu ami lrrromamanu dlvlvragadl, lgal lglmarlclrl Masedonihlrl siaaco oidaga mui quiiqui. Dai ami daraaja aatml chilqui tasai. <sup>13</sup> Lmo imidagai iblstaragai taslrl vunaaja aatml Pilipoosiaiñdlrl maisi mlcasi gl aqul ugidiana, siaaco duudatai gamamadaiña loodami anaasi daraiva aatml dai aagidi aatml Diuusi ñiooquidl looqui ismaacldl glhlmpagi ami. <sup>14</sup> Amoco Lidia tlgiducatai. Lgal lrtiitlrl oidacami daidl lrgaagardami yuucusi moraduacami. Dai idi ooqui alil siaa duutudai Diuusi. Dai calcatadai lgal lñiooqui tai Diuusi soi sai lgidana lgal ismaacldl aagidi Paavora. <sup>15</sup> Dai glvaco lgal lmadu vmlscatai ismaacldl quidihlrl oidacatai dai gooquihlrl glrdaañimi lgal dai pvratltdai:

—Mlasi aapiml smlicldl vaavoitudadagi isvaavoitudai aahl Diuusi, vlrai iimi dai giñquiiyana daraaja asta mlslmascadl iji tabiaadlrl —astlatdai lgal.

Dai maitlrdagito tñscho tliyagi.

<sup>16</sup> Lmo imidagai caiimlitadai aatml siaaco gamamadaiña dai vuidlrl aayi aatml lmo ali ooqui ismaacldl viaacatai lmo Diaavora tlaañicarudl dai lgal lquiasdlrl maatlcaana istumaasi daivuiña agai. Dai viaacatai lgal gltutuidacami dai lali ooqui mui gamaitacllña tumiñsi gltutuidacami vmltarl. <sup>17</sup> Idi ali ooqui glroidatucuiña Paavora lmadu aatml dai iññaquidana daidl icaitidana:

—Idi clclli lrprioofigadl Diuusi ismaacldl lrbaitlclaacami, dai goovai glñaagidi aapiml isducatai clglacrl vunaquiagi —caitidana lali ooqui.

<sup>18</sup> Mui tasai povueeyi lgal tai lmo imidagai oojogi Paavora dai ajaco clquiva daidl itlatdai lDiaavora tlaañicarudl ismaacldl viaacatai lali ooqui:

—Suusi Cristo guucadadlclldl anglaaagidi vuusaiñi gooquiaiñdlrl —astlatdai.

Taidl lDiaavora tlaañicarudl otoma vuusai.

<sup>19</sup> Dai aidlsl lali ooqui tutuidacami maatl tl isca-maitistutuidi isgamaitlclldagi tumiñsi lgaicldl vui lgal lPaavora lmadu Siilasi dai vuucal dai vaan tuutui dudunucamihlrl plaasana. <sup>20</sup> Daidl itlatdai lgal ldudunucami:

—Idi clclli ismaacldl lrgjudidul glrdlmlragana da-da dai glraagidi tñsviaa siduñiagi istumaasi aatml maitistutuidi. Aatml lrrromamanu dai glrdadi glrtlaanldamiga gomaasi. Dai poduucal baacoitudai goovai oodami glñiooquicldl —astlatdai.

<sup>22</sup> Tai vmlsl loodami vui baacoi, taidl ldudunucami gatljai sai uupasdana yuucusidl dai glñiaarsana uusicldl. <sup>23</sup> Dai catlñlrl glñiacaral dai maamaisa. Dai tljai lmaisacarui nuucadacami sai clmga nuucadacana.

<sup>24</sup> Aidlmlsl rotlatdai lmaisacarui nuucadacami lgal tuucavi vanaisanana uucami vaapai maisacarlhlrl. Dai uusi maisacarlhlrl vaapai mlcasodl dai anaasi viaa.

<sup>25</sup> Aran tucarl aidlsl lPaavora lmadu Siilasi gamamadai dai siaa duutudai Diuusi glññidagacldl vaidl lga maamaisapicldl moscalcatadai. <sup>26</sup> Tai todian duucal cavami gigiduli dlvlvrlrl dai oiñitu bibidaviqui oloodagadl utioma daraajldl. Tai gosldl glcucupiooco vmlsl cucuparagadl lmaisacarui, dai uupal vmlsl lmaamaisapicldl cadeenagadl ismaacldl lclldl vuupulicatadai lgal. <sup>27</sup> Dai aidlsl lñlñl lmaisacarui nuucadacami tl iscucupioquiñi lmaisacarui cucuparagadl vuusaitu glmastaga dai lclldl lgl glmuaa agaitadai pollditai isvuvaja lmaamaisapicldl. <sup>28</sup> Dlmos lPaavora iññooqui daidl itlatdai:

—Maitiglmuua tamiatl daraaja vmlscatai —astlatdai.

<sup>29</sup> Taidl lmaisacarui nuucadacami gatai lmo cuudagi dai mlraitai vaa duaadimutugaitai dai givivquimi dai vuidlrl gltootonacldl clquiva lgal lPaavora lmadu Siilasi. <sup>30</sup> Dai otoma vuvaitu dai tñcaca daidl itlatdai:

—¿Clclli tuma duuna aahl dai clglacrl vuusaiña? —astlatdai.

<sup>31</sup> Taidl lPaavora lmadu Siilasi aa noragi daidl itlatdai:

—Vaavoitudañi aapi isSuusi Cristo lrcmlgacrl vuviadami dai poduucal clglacrl vuusaimu aapi lmadu vmlscatai ismaacldl glquiihlrl oidaga —astlatdai.

<sup>32</sup> Daidl lPaavora lmadu Siilasi aagidi Diuusi ñiooquidl vmlscatai ismaacldl lmaisacarui nuucadacami quidihlrl oidacatai. <sup>33</sup> Dai quiaa lrtucarlcatadai vaidl lmaisacarui nuucadacami vacuañi tuutucugadl mlñiaaco saasarai uusicldl. Dai otoma lgal lmadu vmlscatai ismaacldl quidihlrl oidacatai glñvapacoi.

<sup>34</sup> Dai gooquihlrl vaidacal glquiiyamu dai bibi. Dai lgal lmadu vmlscatai ismaacldl quidihlrl oidacatai alil baiglñlilitadai vaavoitudacai.

<sup>35</sup> Siaadiqui quiaamoco ldudunucami ootosi ñiooqui sandaarucldl lmaisacarui nuucadacami sai dagitona lgai lPaavora lmadu Siilasi. <sup>36</sup> Taidl lmaisacarui nuucadacami potltdai lPaavora:

—Ldudunucami casi giñootosi ñiooqui ansaidl glndagitona. Diuusi glñnuucaticana —astltdai.

<sup>37</sup> Dlmos lPaavora itltdai lsandaaru:

—Aatlml lrgromamanu mlrl mltai vlscslrl vlsl oodami vuitapi glrglviaacarai maitlrdagitocai tsniooquia aatlml, dai glrmaamaisa. Dai sivi lstocai glrdagitua lldi lgairoduucai gia cho. Vai lvgi dadana lgai dai glrvuvaidana —astltdai lPaavora lsandaaru.

<sup>38</sup> Taidl lsandaaru ml aagidi idi ñiooqui ldudunucami tai lgai alil duduaadimu maatlcai islgai lrgromamanu mlrl. <sup>39</sup> Dai casclldl iji lgai mlca siaaco daraajatadai lclclldl dai daañimi sai oigldana. Dai vuvaitu dai daañimi sai vuvaslra Piliposiaifldrl. <sup>40</sup> Tai lgai vuvaja maisacaruaifldrl dai iji Lidia quidiimu dai aagidi lvaavoitudadami isducatai vuvaitu ldudunucami maisacaruaifldrl sai camaidudu-aadicuiña lvaavoitudadami, dai gooquir l iji lgai abiaadrl.

**17** Dai iimlcai lPaavora lmadu Siilasi Ampipolisiana dai Apolooniana slldi dlglvusa dai boodrl aayi Tesaloniclrl ami claacatadai lmo judidú quiuupaigadl. <sup>2</sup> Taidl lPaavora ii ljudidú quiuupaigadlmluroduucal isduucal ivuaadana lgai vlscslrl. Dai vaica lcaldi anaasi daraaja lgai. Dai vlscslrl lblastaragai tasrl lmadu gaaatagaiña lgai ljudidú isducatai icaiti Diuusi ñiooquidrl <sup>3</sup> islCristo viaacatadai issoimaa taatagi, dai muquiaagi dai lramu duaacagi. Dai potltdaiña lgai:

—Lgai vaa Suusi ismaacldl glñaagidi aanl lrlCristo, lgai vaa ismaacldl lqui abiaadrl nlnlra aariml —astltdai lPaavora.

Vai lmmoco judidú pocaitiña sai maitlrvaaivoi.

<sup>4</sup> Tai lmmoco vaavoitu dai uraava lPaavora dai Siilasi. Dai mui giliego ismaacldl siaa duutudai Diuusi vaavoitu mlrl, dai mui ooqui mlrl ismaacldl loodami alil siaa duutudaiña. <sup>5</sup> Casclldl alil baaco ljudidú ismaacldl maivaavoitu. Dai lmpagi clclldl soimaasi ivuaadami ismaacldl mosajiooraiña caayana dai alil siaa caitimi lgai glnlmpaidacai vaidl loidacami maisiooma daraajatadai calcacai. Taidl lclclldl soimaasi ivuaadami lmadu ljudidú Jasoñi quidiidrl dada dai daitu cuuparagai dai vaara dai gaagaimi lPaavora lmadu Siilasi dai vuvaida agaitadai abiaadrl dai tlgida agaitadai lgai loodami. <sup>6</sup> Dai maitl lgai ami dai casclldl lvnaimlcai Jasoñi lmadu aa vaavoitudadami dai vuucal dudunucami lrl, dai ami ijiña daidl icaiti:

—Lclclldl ismaacldl naana dui vlsl oidigi glññiooquicldl caaayi tami Tesaloniclrl mlrl. <sup>7</sup> Tai go-Jasoñi miaadlgi glquiiylrl. Dai vlsl lgai ivueeyi mui naana maasi istumaasi lgl ml tlaanldami romanu

maitamaacai oigaragai. Lgai pocaiti sai oidaga lmai glml baitlclaacami Suusi tlgiducami —ascaiti.

<sup>8</sup> Taidl loodami lmadu ldudunucami moscal goñiooqui dai sisioli. <sup>9</sup> Dai tai ldudunucami Jasoñi lmadu lгаа vaavoitudadami tumiñsigadl dai potltdai sai lramu maquia agaitadai silscadl vuvaaquiagi abiaadrl lPaavora dai Siilasi, tai lgai gamaa mltaida dagito isiimiagi.

<sup>10</sup> Taidl lvaavoitudadami otoma vuvaitu lPaavora lmadu Siilasi tucarl dai ootoi Bereamaco. Tai lgai mosaayi Berelrl dai iji judidú quiuupaigadlmlu.

<sup>11</sup> Ljudidú ami oidacldl vaamioma clgl tuutuiga sil-gaa Tesaloniclrl oidacldl lgai mosbaigl nliaracldl calcana istumaasi aagidiña lPaavora lmadu Siilasi.

Dai vlsl tasai gaagaiña Diuusi ñiooquidrl dai nldi agaiña sabaigl lrvaaivoi ismaacldl aagidiña lPaavora lmadu Siilasi. <sup>12</sup> Dairoduucal muidutai judidú lmadu giliego vaavoitu, vlsl lmaduga mlsl clclldl lmadu ooqui ismaacldl loodami alil siaa duutudaiña.

<sup>13</sup> Dai aidlsl mai ljudidú Tesaloniclrl oidacami silPaavora gaaagidi Diuusi ñiooquidl Berelrl mlrl, gaamu iji dai sisiolitu loidacami. <sup>14</sup> Dlmos lvaavoitudadami otoma ootoi lPaavora coostamu, taidl lSiilasi lmadu Timoteo anaasi vii. <sup>15</sup> Lgai ismaacldl oí lPaavora Ateenasilrl uucami dagito dai aa suuli. Taidl lPaavora ootosi ñiooqui lgaicldl lSiilasi lmadu Timoteo sai gaamu iimlra silotoma istutiadagi.

<sup>16</sup> Dai aidlsl Ateenasilrl daacatadai lPaavora dai nlnlrcatadai lSiilasi lmadu Timoteo ami nldi lgai mui lmoono ismaacldl siaa duutudai oodami Diuusi duucal casclldl alil soiglmllditadai lgai dai baamucan tada. <sup>17</sup> Casclldl lPaavora aagidiña Diuusi ñiooquidl ljudidú ismaacldl glnlmpaidiña quiuupirl dai aa mlrl ismaacldl ami siaa duutudaiña Diuusi. Dai vlsl tasai aagidiña lgai Diuusi ñiooquidl lgai ismaacldl plaasana daraajagi. <sup>18</sup> Dai lmmoco lgai lrepicureo ma-maatlrdamigadl dai aa lrlgai ismaacldl mamaatlrl estotoico mamaatluldaragadl. Dai glñaagacai ñiñio lgai lmadu lPaavora dai lmmoco icaiti:

—¿Istumaasi goovai ismaacldl aagai goaata-garacldl? —ascaiti.

Vai aa icaiti:

—Glraagidan caiti goovai siblaadrl didiuisi —ascaiti.

lPaavora aagaiña lSuusi dai duaacaradl casclldl pocaiti lgai. <sup>19</sup> Dai bli lgai lPaavora dai blcl mlca siaaco Aliopago tlgidu, ami siaaco bai vuaadana ñiooqui ldudunucami daidl itltdai lgai lPaavora:

—Maatlca lrlldi aatlml istumaasi utuducami glr-maatlulda lldi aari. <sup>20</sup> Glraagidañi istumaasi maimaatl aatlml dai casclldl maatlca lrlldi aatlml istliya lldi aari goocldl —astltdai.



—Dañi silarsoimaasi iducamicamudai goovai aidl gia bai glanduifdamudai aanl. <sup>15</sup> Damos aariml aagai istumaasi aariml lgi glandaidi, lgiavnr bai duuñi aariml. Aanl anmaivaracni gomaasiarl —astlatdai.

<sup>16</sup> Dai vuvaitu abiaadlrl. <sup>17</sup> Tai vllscatai lgiliego bli Sostiña ismaacldl baitlclaacami judidíu quiuupaigadlrl dai anaasi vuitari llaanldami glicacarai vaidl llaanldami mosnlidi dai maivumal lliidi.

<sup>18</sup> lPaavora quiaa anaasi vii mui tasai. Dai gooquirlr diosagi lgai lvaavoitudadami dai iji Paavora lmadu Prisiilasi dai Aquiilasi Sinclliamu. Dai ami ivisu lPaavora glmoosai nliidiña loodami islgidi lgai istumaasi bai dui vaaslquioma Diuusi lmadu. Dai abiadlrl tlatlsai lmo vaarcuirlr dai iimia agai Siilia dnlvriamu. <sup>19</sup> Dai aidlsi aayi lgai Efeesirlr taidl lPaavora anaasi viaa Prisiilasi lmadu Aquiilasi dai ii judidíu quiuupaigadlamu dai aagidi Diuusi ñiooquidl ljudidíu ismaacldl ami glnlmpaidiña dai lgai alil ñiñio lPaavora lmadu aagaitai imaasi. <sup>20</sup> Daidl ljudidíu daañimi lPaavora sai vilna tlvrioma damos lgai maivii. <sup>21</sup> Dai diosagi daidl itlatdai:

—Viaa aanl isJerusaleenlrl daacagi siaa duudaglrl ismaacldl camiaadimi, vllscarl lramu divimu aanl dai glnnlidamu isDiuusi iplliadagi —astlatdai.

Dai tsai lmo vaarcuirlr dai Efeesiaifdlrl ii. <sup>22</sup> Dai aidlsi aayi lgai Sesareenlrl taidl lPaavora ii Jerusaleenamudai dai viaatulda agai lvaavoitudadami, dai otoma tlvai Antioquiiamu. <sup>23</sup> Dai anaasi vii lPaavora bai tlvri. Amaasi lramu ii dai divida agai vllsi lvaavoitudadami vllsi lmarlclrlr Galaasirlr dai Pilijlrl. Dai aagidimi lramu Diuusi ñiooquidl dai poducacai soiquimi sai vaamioma clga ligidíña Diuusi.

<sup>24</sup> Aidl aayi Efeesirlr lmo judíu Apoolosi tlgiducami. Lgai lAlejandlilrlr oidacami dai lgai clga maatl ñioocai dai clga maatl Diuusi ñiooquidl. <sup>25</sup> Alil clga maatluldicatadai lgai Diuusi ñiooquidl. Dai bailliaracldl ñioocaiña. Dai sllli aagaiña istumaasi idui lSuusi. Dai maimaatlcatadai lgai lmai vacuanaragai moslcaasi lVuaana vacuanaragadl maatlcatadai lgai. <sup>26</sup> Daidl lApoolosi maiduaadicuitai ñioocaiña judidíu quiuupaigadlrl. Aidlsi cal Prisiilasi lmadu Aquiilasi lcovai vuusaitu dai siooma clga maatluli Diuusi ñiooquidl. <sup>27</sup> Aidlsi imia agaitadai Apoolosi Acaaya dnlvriamu taidl lvaavoitudadami soi dai ootosi lmo oojai lгаа vaavoitudadami dai rotlatdai sai baiglrlaracldl miaadlgidana lApoolosi. Dai aidlsi lApoolosi aayi Acaaylrl clga soi lgai lvaavoitudadami ismaacldl Diuusi alil oigldai dai vaavoituli. <sup>28</sup> Daidl lApoolosi aagidi vllscatai vuitari isducatai maiclga ivueeyi ljudidíu glnvaavoidaraglrl. Dai alil ñioo dai maimaatluldi iscaiti Diuusi ñiooquidlrl isSuusi Cristo lrlgai vaa ismaacldl nllracatadai lgai. Cascldl lgai maitistutuiditadai isvui ñioocadagi.

**19** Apoolosi quiaa Coriintolrlr daacatadai taidl lPaavora lmarlclrlr ucoidigana daivusai dai Efeesirlr aayi dai ami tll chilquui vaavoitudadami.

<sup>2</sup> Daidl itlatdai lgai lvaavoitudadami:

—¿Aidlsi vaavoitu aariml diviasi Diuusi lbladl dai glnllmadu daaca agai? —astlatdai.

Tai lgai aa noragi daidl itlatdai:

—Tomali maicajiomacatadai aatlml isoidaga Diuusi lbladl —astlatdai.

<sup>3</sup> Taidl lPaavorai itlatdai:

—¿Maacldl vacuanaragacldl glnvparacoi aariml? —astlatdai.

Tai lgai aa noragi daidl itlatdai:

—lVuaana vacuanaragadlclldl —astlatdai.

<sup>4</sup> Taidl lPaavora itlatdai:

—lVuaana vaponaiña oodami sai nliidiña aa islgai calma duucal gntatlgito dai camaisoimaasi ivuaada agai. Dai lgai rotlatdaiña lrlr sai glaagai isvaavoitudagi ismaacldl gooquirlrioma divia agaitadai. Lgai lrsuusi Cristo —astlatdai lPaavora.

<sup>5</sup> Aidlsi cal lgai glnvparacoi sai nliidiña aa islgai vaavoitu Suusi Cristo maimaatluldaragadl. <sup>6</sup> Aidlsidl lPaavora daama darai glnoonovi divia Diuusi lbladl lgai lmadu. Tai lgai glnaagacai ñiñio lma maasi ñiooquicldl ismaacldl maimaatlcatadai lgai dai aagai istumaasi aagidi Diuusi. <sup>7</sup> Vllsicldl lrlparl baivustaama dan gooca lgai.

<sup>8</sup> Daidl lPaavora vaica masaadai aitu aimlraitai judidíu quiuupaigadlamu dai maiduaadicuitai gaaagidiña isDiuusi soicli oodami sai clgacrlr oida-cana. Tai lmmoco gia vaavoitu. <sup>9</sup> Damos aa maivaavoitu mailma duucal gntatlgitua llditai. Dai sigalnaasi ñioocai idi maimaatluldaragai vui loodami vuitari. Amaasi lPaavora lcovai ii dai vaidacai lvaavoitudadami lmo escueelamu siaaco gamaimaatluldiña Tirano. Dai vlls tasai mosvusacliña Tirano vai amaasi lPaavora lmadu lгаа anaasi aatagaiña dai aagaiña Diuusi ñiooquidl. <sup>10</sup> Poducacai idui lgai goo uumigi dai poducacai vllsi Aasia dnlvriarlr oidacami cal Diuusi ñiooquidl vllsi lmaduga mllsi judidíu dai ismaacldl maitlrljudidíu. <sup>11</sup> Dai Diuusi maa guvucadagai lPaavora saidl iduuna mui naana maasi glglrlducami. <sup>12</sup> Taidl loodami vuudacai lcoococoidadl glnrañiñituga dai glnaagiñagiaccaru ismaacldl lclldl taata lgai lPaavora tuucugadl tai moslgaicldl dudueeyi lcoococoidadl dai asta Diaavora tlatlaañicarudl vuvacliña oodamiaiñdlrl.

<sup>13</sup> Dai lmmoco judidíu ismaacldl mosaipaco ajiopaiña vuvaidimi Diaavora tlatlaañicarudl oodamiaiñdlrl vuvaida llditadai lgai Suusi guvucadadlclldl dai rotlatdai ljudidíu lDiaavora tlatlaañicarudl:

—Glnltaanli aatlml Suusi guvucadadlclldl lgai vaa ismaacldl aagaiña lPaavora mlsai vuvaclna —astlatdai.

<sup>14</sup> Poducacai ivuaadana cuvaracami clclml lgai lrrmaamaradl lmo clml Isiquiva tlgiducami. Lgai lrl-

mo baitlc̄saacamigadl t̄tlaanldami judidíu quiuupaigadlrl. <sup>15</sup> Aidlsi potatldai l̄cl̄cl̄mli l̄Diaavora t̄tlaañicarudl tai l̄gai aa noragi daidl it̄tldai:

—Maatl aanol̄ Suusi dai maatl sioora l̄rPaavora. ¿D̄lmos aapimo moora? —ast̄tldai.

<sup>16</sup> Casc̄d̄l l̄cl̄mli ismaac̄d̄l viaacatadai l̄Diaavora t̄tlaañicarudl vuidlrl gl̄i l̄cl̄cl̄mli dai vaamioma istui isv̄lscatai dai cavami cariacarai l̄gai taidl l̄cl̄cl̄mli maiyuucustugaitai vooroi ami quiiyaiñdlrl dai saasaquitugai tuutucugadl. <sup>17</sup> Dai v̄l̄si Efeesīlrl oidacami maí gomaasi judidíu dai ismaac̄d̄l mait̄l̄judidíu l̄rl casc̄d̄l v̄l̄scatai alil duduaadimu, dai alil siaa duutudaimi Suusi Cristo.

<sup>18</sup> Dai muidutai ismaac̄d̄l vaavoitu dada dai gaaagidimi istumaasi soimaascami ismaac̄d̄l ivuaadana l̄gai l̄quiom̄a. <sup>19</sup> Dai muidutai ismaac̄d̄l l̄cl̄cl̄mli daracamicana vuaa gl̄nl̄livruga dai v̄l̄scatai vuitari ml̄ml̄l̄ji. Dai gooquīlrl l̄s̄itu l̄l̄livru namlgadl sai aayi par̄l taajucami sient̄o miil piisu. <sup>20</sup> Dai poduucai muidutai t̄l̄ gomaasi dai muiyar̄lrl maí oodami Diuusi ñiooquidl.

<sup>21</sup> Cadaivunucai v̄l̄si gomaasi taidl l̄rPaavora l̄r̄mli isimiagi Masedoniamu dai Acaayamu dai abiaadlrl Jerusaleenam̄u. Daidl icaiti:

—Cadaivunucai amui glaagai isimia aanol̄ Roomamu l̄rl —asc̄aiti.

<sup>22</sup> Dai caotosacai gooca glaaduñi ismaac̄d̄l soic̄l̄ñ̄a aa duiñdadlrl Masedoniamu l̄gai l̄rTimoteo l̄madu Erastusi, dai l̄gai anaasi vii Aasīlrl bai t̄lv̄ri.

—

<sup>23</sup> Aidl alil sisioli Efeesīlrl oidacami Diuusi ñiooquidl̄cl̄d̄l. <sup>24</sup> L̄mo cl̄mli Demetrio t̄lgiducami sisiolitu loodami. L̄gai ivuaadana plaata quiquiuurpai aaliducami l̄ra maasi ismaasi Diana quiuupaigadl dai l̄raana daasaca Diana. Diana l̄rl̄mo odai uvisi ismaac̄d̄l siaa duutudai Efeesīlrl oidacami Diuusi duuc̄ai. Dai v̄l̄scatai ismaac̄d̄l l̄madu gaaata vuaadana l̄cl̄mli alil mui gamait̄l̄cl̄ñ̄a tumiñ̄si. <sup>25</sup> Dai l̄gai l̄mpagi v̄l̄si gl̄r̄riooñ̄iga l̄madu aa ismaac̄d̄l viaacatadai romaasi aa duiñdagai l̄rl, daidl it̄tldai:

—Giñaaduñi, cl̄mga maatl aapiml̄ isalil cl̄m̄gac̄lrl oidaga aat̄m̄l̄ idi aa duiñdagaic̄d̄l. <sup>26</sup> Dai cl̄mga ñl̄idi aapiml̄ dai cal̄ sil̄Paavora gaaagidiñ̄a sai idi moono ismaac̄d̄l ivueeyi oodami mait̄l̄rdiduiusi. Dai poduuc̄ai vaavoituldi l̄gai muidutai, maisiuu mos̄l̄ca tami Efeesīlrl oidacami v̄l̄si Asia d̄lv̄l̄r̄lrl oidacami l̄rl. <sup>27</sup> V̄l̄si idi alilsi l̄rduaadimudagai maisiuu mos̄l̄ca gl̄raa duiñdaga siaa gl̄duuñ̄ian tada dai v̄l̄si oodami camait̄lgitomu goquiupraigadl gl̄duc̄d̄l gl̄rdiuusiga Diana. V̄l̄si Aasīlrl oidacami l̄madu v̄l̄scatai v̄l̄si oidigi daama oidacami siaa duutudai idi gl̄duc̄d̄l gl̄rdiuusiga Diana. Dai sivi siaa gl̄duuñ̄ian tada gogl̄duc̄amigadl goovai —ast̄tldai Demetrio glaaduñi.

<sup>28</sup> Dai mos̄l̄cacai loodami gomaasi alil baacoi dai iñ̄aquimi daidl icaitimi:

—Gl̄duc̄d̄l gl̄rdiuusiga Diana, gl̄duc̄d̄l —asc̄aiti.

<sup>29</sup> Dai v̄l̄si Efeesīlrl oidacami alil siaa caitimi. Dai vui Gaayo l̄madu Aristarco l̄gai l̄rgooca cl̄cl̄mli ismaac̄d̄l Masedon̄lrl oidaga dai oiditadai l̄rPaavora. Taidl loodami cavami gl̄naagacai t̄lv̄aim̄l̄cai ml̄l̄ca uucami siaaco gl̄nl̄mpaidiñ̄a loodami. <sup>30</sup> Daidl l̄rPaavora vaquia l̄l̄iditadai dai ñiooquida agaitadai loodami d̄lmos l̄vaavoitudadami maidagito. <sup>31</sup> L̄moco ismaac̄d̄l l̄rdudunucami Aasīlrl ismaac̄d̄l amiigu-gadl l̄rPaavora l̄gai l̄rl̄l̄ ootosi ñiooqui dai daañimi sai maivaac̄l̄na ami. <sup>32</sup> Dai ami siaaco gl̄nl̄mpagi loodami l̄moco iñ̄acai l̄mo istumaasi vai aa l̄ma maasi dai alil siaa caiti v̄l̄si oodami dai baitoma v̄l̄scatai maimaat̄l̄catadai istuisidl̄ gl̄nl̄mpagi. <sup>33</sup> D̄lmos l̄moco ismaac̄d̄l loodami saagida guucacatadai aagidi l̄Alejandro astuisidl̄ ami gl̄nl̄mpagi. Taidl l̄judidíu bait̄l̄qui cl̄i l̄Alejandro. Vai l̄gai ñiooquia agaitadai casc̄d̄l vañ̄igi gl̄novi sai dodoligicana v̄l̄scatai. <sup>34</sup> Dai aidlsi maí l̄gai isAlejandro l̄rjudíu v̄l̄scatai ijiñ̄a par̄l goo oora daidl icaiti:

—Gl̄duc̄d̄l gl̄rdiuusiga Diana, gl̄duc̄d̄l —asc̄aiti.

<sup>35</sup> Amaasi l̄mo dunucami anaasi Efeesīlrl oidacami cadodoligitudacai v̄l̄scatai it̄tldai:

—Giñaaduñi Efeesīlrl oidacami, cl̄mga maatl v̄l̄si oidi daama oidacami isaat̄m̄l̄ nuucada goodai moono ismaac̄d̄l t̄lv̄aagiaiñdlrl gl̄i. L̄gai ismaac̄d̄l Diana t̄lgidu. L̄gai l̄rgl̄rdiuusiga. Dai nuucada aat̄m̄l̄ quiuupaigadl l̄rl. <sup>36</sup> Cl̄mga maatl aapiml̄ istomali l̄maadutai mait̄istutuidi ispot̄liyagi ismait̄l̄rvaavoiv̄l̄si gomaasi, casc̄d̄l dodoligivurai. Maitav̄l̄r istuma vuaada ml̄s̄maic̄l̄mga gl̄nt̄l̄lgitodagi l̄rl̄l̄ga. <sup>37</sup> Idi cl̄cl̄mli ml̄s̄maac̄d̄l vuaa aapiml̄ maitaḡl̄s̄idi goovai tomali l̄mo istumaasi goquiupriañ̄dlrl dai tomali maisigal̄naasi ñioocai gl̄rdiuusiga vui. <sup>38</sup> Sil̄Demetrio l̄madu l̄gaa aata vuaadami viaacagi l̄mo istumaasi l̄mo oodami vui casc̄d̄l oidaga dudunucami sioora bai duñ̄iagi gomaasi. Dai cl̄mga istutuidi isvan cl̄m̄s̄agi. Dai ami dudunucamīl̄r̄l̄ istutuidi isairpaco gl̄r̄l̄rl̄ gl̄nl̄v̄uurpadagi. <sup>39</sup> Dai sil̄l̄ma maasicagi ismaac̄d̄l t̄lgito aapiml̄ l̄rl̄daam̄l̄rl̄ av̄l̄r bai duuñi loodami l̄mpaidaragadlrl. <sup>40</sup> M̄l̄sḡl̄t̄l̄cacagi istuisidl̄ siaa caitimi aat̄m̄l̄ sivi mait̄iipu istumaasi gaaagida aat̄m̄l̄ casc̄d̄l alilsi l̄rduaadimudagai. Daidl l̄dudunucami cl̄mga istutuidi isvaama gl̄rt̄uutusagi dai pot̄liyagi t̄l̄sai aat̄m̄l̄ vui baacoi —ast̄tldai l̄dunucami.

<sup>41</sup> Dai capot̄l̄cai ootoi v̄l̄scatai sai noonoigl̄na.

—

**20** Mosugit̄l̄cai l̄s̄isilogai taidl l̄rPaavora ootosi ñiooqui l̄vaavoitudadami sai gl̄nl̄mpaidana sai l̄gai maquia agai ñiooqui. Dai gooquīlrl coocomitu dai diosagi dai ii l̄m̄par̄cl̄rl̄ Masedon̄lrl. <sup>2</sup> Dai gadi-viji muiyar̄lrl Masedonia d̄lv̄l̄r̄lrl̄ dai aagidimi l̄vaavoitudadami l̄ramu Diuusi ñiooquidl̄ dai poduuc̄ai soiquimi sai vaamioma cl̄mga l̄gidiñ̄a Diuusi. Dai abiaadlrl Gilisia d̄lv̄l̄r̄lrl̄ aayi. <sup>3</sup> Dai anaasi daja vaica masaadai dai gooquīlrl̄ cat̄l̄s̄adia agaitadai l̄mo vaar-cul̄rl̄ dai imia agaitadai Siriamu, d̄lmos maí isl̄judidíu cabai duitadai ñiooqui dai soobida agai casc̄d̄l l̄r̄mli

l'gai isaa gl'siagi dl'vll'rap'i s'mli l'ramu Masedoniamu s'mli. <sup>4</sup> D'amos l'moco ismaac'dl' oiditadai Paavora baitl'qui iji dai Trooasi'l' gl'gn'nl'racatadai. L'gai l'rS'opatera Beree'l' oidacami, l'madu Aristarco, dai Segundo, Tesalonic'l' oidacami, l'madu Gaayo Deliv'i'l' oidacami, l'madu Timoteo, l'madu T'iquico, dai Tr'ofimo l'rl' l'gai l'Asiaa dl'vll'ri'l' oidacami.

<sup>6</sup> Cadaivunuc'ai l'siaa duudagai istuigaco gl'cuaadana l'raana maicopodatudicami t'l'ts'ai aat'ml' vaarcu'l' dai Pilipoosiai'f'dl' iji. Dai bo taama tasaic'dl' aayi aat'ml' l'gaa Trooasi'l' dai anaasi daraaja aat'ml' cuvaracami tasai.

<sup>7</sup> Dai tumi'foco gl'nl'm'ragi l'vaavoitudadami dai g'ugia agai. Aid'l' ristui'gaco t'l't'g'itoi'f'na l'gai isducatai muu Suusi Cristo curusiaba. Vaid'l' l'Paavora mamaat'l'tuldi Diuusi f'iooquid'l'. Al'isi gl'aagaitadai isimiagi l'gai siaadiqui cascd'l' ariaf'iooc'ai l'gai l'ran tucarl' uucami. <sup>8</sup> Dai l'mo vaaqui vaico daama tuutucaviacami'l' t'l'caviaco gl'nl'm'paidacatadai l'vaavoitudadami dai muiducatadai cuucudagi. <sup>9</sup> Dai l'mo gl'mli Eutico t'l'g'iducami l'mo ali quitaagi'f'na daacatadai dai al'li t'lv'ri g'af'iooqui l'Paavora vaid'l' l'gl'mli al'li coosimucataidai dai coi dai abiaad'l'rl' m'tan gl'i. Dai aid'l'm'lsi va'f'igi l'gai camuucucataidai. <sup>10</sup> Tai otoma t'lvai l'Paavora dai cui'qui l'gl'mli daama dai coomitu dai rot'l't'dai l'gai loodami:

—Maitav'l'r duduaadicuda duaacava —ast'l't'dai l'Paavora.

<sup>11</sup> Dai l'ramu t'l'sai t'l'cavi dai gasaasasi paana dai gauu dai ariaf'iooc'ai maasico uucami daida ii. <sup>12</sup> M'l'tai b'l'c'ai l'gl'mli duaacami dai al'li baig'l'nl'dacai vii loodami.

<sup>13</sup> T'l'tai aat'ml' baitl'qui iji l'mo vaarcu'l'rl' Asoon'l'rl' uucami. Dai ami v'l'na ragai aat'ml' l'ramu l'Paavora. L'gai l'rl'mli isdl'vll'rap'i s'mli imiagi cascd'l' l'gi poduuc'ai gl'raagidi l'gai. <sup>14</sup> Dai aid'lsi aayi aat'ml' Asoon'l'rl' ami daacatadai l'Paavora dai gl'gl'm'ladu t'l'sai vaarcu'l'rl' t'l'tai iji Mitili'i'f'iamu. <sup>15</sup> Dai iji aat'ml' abiaad'l'rl' dai siaadiqui miaanai d'lgavusai aat'ml' Quiiyosi. Dai gl'n siaadiqui aayi aat'ml' Samoosi'l'rl' dai Trojiili'l'rl' gl'riib'lsi. Dai gl'n siaadiqui Mileet'l'rl' aayi aat'ml'. <sup>16</sup> Al'il otoma aiya al'iditadai l'Paavora Jerusaleen'l'rl' dai ami daaca al'iditadai Pentecosteesico sistuidiagi. Amaasi l'gl'mo siaa duudagad'l' judid'iu. Cascd'l' maiti'pl'iditadai l'Paavora ist'lv'ri daacagi Aasi'l'rl' dai maiaayi Efeesi'l'rl'.

<sup>17</sup> Aid'lsi quiaa Mileet'l'rl' daacatadai l'Paavora ootosi l'gai f'iooqui Efeesi'l'rl' vaavoitudadami baitl'guucacami'gad'l' sai dadana. <sup>18</sup> Dai aid'lsi dada l'gai taid'l' l'Paavora it'l't'dai:

—C'l'g'a maatl' aarim'l' isducatai daacatadai aan'l' v'l'scatal' oidacami l'madu, aid'lsi tuucamid'l'rl' abiaad'l'rl' divia aan'l' Aasi'l'rl'. <sup>19</sup> V'l'sc'l'rl' aid'lsi gl'nsaagi-

da daacatadai aan'l' l'rp'ioo'f'igad'l'catadai Diuusi. Dai maig'l'duc'dl' gi'f'li'idi'f'na aan'l'. Dai al'li suaacai'f'na aan'l' n'l'iditai oodami ismaivaavoitudai. Dai tomasiaacoga siaaco aim'l'rai'f'na aan'l' gi'f'f'obici'f'na l'judid'iu cascd'l' al'li soimaa taatacana aan'l'. <sup>20</sup> Dai maidagitocai aagai'f'na aan'l' v'l'si istumaasi ismaac'dl' l'rc'l'g'aducami aarim'l' gl'nl'm'tarl'. Dai gamamaat'l'tuldi'f'na aan'l' v'l'si oodami vuitapi dai gl'nqui'iquiana v'l'si l'maduga m'l'si judid'iu dai ismaac'dl' mait'rl'judid'iu. <sup>21</sup> Dai aan'l' gl'naagidi'f'na sai gl'aagai is'l'ma duuc'ai gl'nt'l't'g'ituagi dai camaisoimaa'f'ni ivuaadagi dai vaavoitudagi isSuusi Cristo l'rc'l'g'ac'l'rl' vuv'iadami. <sup>22</sup> Sivi imimu aan'l' Jerusaleenam'u. Gi'f'ootosai Diuusi Iblad'l'. Dai maimaat'l' aan'l' istumaasi i'f'ndu'f'agi. <sup>23</sup> Mos'l'caasi maatl' aan'l' istomasiaaco i'f'nsiaaco aim'l'rdagi gi'f'naagidi'f'na Diuusi Iblad'l' m'l'sai gi'f'f'maisa agai Jerusaleen'l'rl' dai sai al'li soimaa taata i'f'ngai aan'l'. <sup>24</sup> D'amos aan'l' gl'a maivuum i'f'nlidi gomaasic'dl'. Aan'l' gl'a maisoig'i'f'nlidi gi'f'f'iuucugac'dl'. Mos'l'caasi istumaasi l'rgi'f'nl'tarl' l'rnaatuagi l'aa du'i'f'dagai ismaac'dl' gi'f'f'maa gl'rl'taan'l'damiga Suusi Cristo daid'l' idu'f'agi v'l'si istumaasi gi'f'vii l'gai ansaid'l' iduuna. L'aa du'i'f'dagai ismaac'dl' gi'f'vii l'gai l'rgaaagidagi c'l'g'aduc'dl' f'iooqui isDiuusi oig'l'dai v'l'scatal'.

<sup>25</sup> Casi gaaagidi aan'l' aarim'l' gl'nsaagida idi f'iooqui isDiuusi soic'l'i oodami sai c'l'g'ac'l'rl' oidacana dai sivi c'l'g'a maatl' aan'l' sai tomali l'maadutai aarim'l' camait'f'f'gl'ia agai l'ramu. <sup>26</sup> Cascd'l' ang'l'naagida i'f'nlidi aan'l' sivi sai camait'rgi'f'ndu'f'i m'l'sm'aiiimiagi Diuusi l'madu m'l'sil'mscad'l' coi'yagi. <sup>27</sup> Casi gl'naagidi aan'l' m'ai'stocai tomali l'mo istumaasi mosv'l'si gl'naagidi aan'l' istumaasi i'pl'idi Diuusi t'l'smaat'l'cagi daid'l' ivuaadagi. <sup>28</sup> Cascd'l' gl'n'nuucadacavurai aarim'l' l'gi dai nuucadacavurai v'l'scatal' l'vaavoitudadami l'rl' l'ran duuc'ai ca'f'iiru pastuurugad'l' c'l'g'a nuucadacana gl'sosoiga. C'l'g'a maatl' aarim'l' isDiuusi Iblad'l' gl'ndarai m'l'sai nuucadacana l'vaavoitudadami ismaac'dl' l'covai vuvaitu Diuusi cascd'l' c'l'g'av'l'rl' mamaat'l'tulda. Suusi Cristo Diuusi marad'l' muu dai aasi l'rad'l' l'gai v'l'tarl' dai poduuc'ai c'l'g'ac'l'rl' vuvaitu said'l' l'gl'mo sil'g'l'm'l' ducamicana. <sup>29</sup> C'l'g'a maatl' aan'l' sai i'f'nsil'mscad'l' imiagi dadimu aa dai siaa du'f'ia agadamu l'gai vaavoidaragad'l' l'ran duuc'ai s'l'sl'yi omaligami daiv'l'i dai maivieeyi ca'f'iiru. <sup>30</sup> Todian duuc'ai aarim'l' gl'nsaagidi'f'nd'l'rl' baitl'qui guuquivamu l'moco dai gamamaat'l'tuldiadamu yaatagi baiyoma siismaac'dl' l'rvaa'voi. Dai poduuc'ai idu'f'imu l'gai sai oidatucui'f'na aa daid'l' l'rmamaat'l'rdamigad'l'cana. <sup>31</sup> Gl'n'nuucadacavurai tudu. Gl'nt'l'g'itovurai aarim'l' i'f'nsaan'l' aitu vaica uumigi gl'nmaacaitai f'iooqui tasarl' dai tucarl'. Maidagitocai gl'nmaacai'f'na aan'l' f'iooqui v'l'scatal' l'madutai dai suaacai'f'na aan'l' aarim'l'c'dl'.

<sup>32</sup> Sivi gi'f'naadu'f'ni gl'nviaamu aan'l' Diuusi l'madu vai l'gai gl'n'nuucadacana dai Diuusi f'iooquid'l' l'madu l'rl'rl' ismaac'dl' gl'raagidi isgl'roig'l'dai Diuusi. Idi vaa f'iooqui guvucadaliga dai l'gaic'dl' siooma c'l'g'a l'gidi aarim'l' Diuusi. Dai l'gaic'dl' l'rl'rl' viaa aat'ml' mui naana maasi c'l'c'l'g'aducami ismaac'dl' maacai Diuusi

lgai ismaacldl lsovai vuvaidi lgai. <sup>33</sup> Aidlsi gnlm-madu aimlraifna aanl maitataanlifna aanl tumifisi tomali yuucusi. <sup>34</sup> Baiyoma slga maatl aapiml ifnaaanl lgi gaaata vuaadana dai gaagaiña istumaasi tlgito aanl gifnlrtarl dai ismaacldl gifnlm-madu ajioopaiña ml. <sup>35</sup> Vm sclgl gnlmamaatluldiña aanl isroduucal glaagai isgaaata vuaadagi dai soicldagi soituutuigami. Vm sclgl avl tltlgitoda istumaasi caiti Suusi Cristo: “Sioma baiglmlidifna ismaacldl gamaacai siismaacldl bljli mlstumaasi oidi”, ascaiti Suusi Cristo —astltdai Paavora.

<sup>36</sup> Mosaagacal lPaavora gomaasi gltootonacldl clquiva vmscatai lmadu dai gamamagi. <sup>37</sup> Dai vmscatai suafimi dai cocomituquimi dai uusurpigaimi diosaidacai. <sup>38</sup> Dai alil soiglmlli rotldacal lPaavora sai camainlijada agai vaamioma. Dai ol asta siaaco sclca lvaarcu.

**21** Dai anaasi viaacal lvaavoitudadami tmltsai aatml vaarcu l dai smli iji Coosiamu. Dai siaadiqui iji aatml Roodasiamu dai abiaadl Paatararu. <sup>2</sup> Paatararl tl aatml lmai vaarcu Penisiamaco imldami tltai lglarl tmltsai aatml dai iji. <sup>3</sup> Dai dlavusai aatml lmarlclarl siaadl maasi Sipiliamu, Sipili lmlmarlclarl siaaco sicolimadi suudagi. Dai dlavusai aatml tai Sipili oogisa padl vii. Dai apiaiiml aatml Siilirl uucami. Tiirona viaa agaitadai istumaasi cusuvuti lvaarcu cascll ami aayi lgai. <sup>4</sup> Tltai anaasi tlaapai aatml dai tl mlmoco vaavoitudadami. Dai anaasi vii aatml cuvaracami tasai. Tai Diuusi Ibladl fiooqui lvaavoitudadami tai lgai rotltdai lPaavora sai maitlaagai isimia lgai Jerusaleenamu. <sup>5</sup> Dai mosalcal cuvaracami tasai iji aatml. Tai vms lvaavoitudadami dai oofigadl dai maamaradl glroi gl suudagi ugidiarl uucami dai anaasi ooratana gltootonacldl guuquiva aatml dai gamamagi. <sup>6</sup> Amaasi coocomitu aatml lvaavoitudadami dai diosagi dai tmltsai aatml vaarcu l tai lgai iji glnquiiquiamu.

<sup>7</sup> Dai Tiironaifdl apiaiiml aatml vaarcu l Tolemaidl uucami dai ami tlaapai aatml dai viaatuli glraaduñi dai anaasi daraaja lmo tasai lgai lmadu. <sup>8</sup> Dai siaadiqui Paavora lmadu aatml ismaacldl oiditadai iji abiaadl dai aayi Sesareelgl. Dai ami iji Piili quiidiamu lgai lmlmoco ismaacldl gaaagidifna Diuusi fiooquidl. Dai lgai lmlmoco taticogiadami lcuvaracamiaifdl ml. Tltai anaasi vii aatml lgai lmadu. <sup>9</sup> Daidl lPiili maamaracatadi maacova ooqui. Dai lgai maiquiaa lrcuucunacami. Daidl looqui aagaiña istumaasi aagidifna Diuusi. <sup>10</sup> Cadaraajatadai aatml chilqui tasai tai ami divia lmo sclli Agavo tlgiducami. Lgai Judeeaiifdl divia dai lgai aagai istumaasi aagidifna Diuusi. <sup>11</sup> Dai lgai bli Paavora givuradl dai clldl vuuru glm caso dai glnoonovi daidl itai:

—Pocaiti Diuusi Ibladl sai Jerusaleenarl ljudidul aduucal vulia agai idi givurai tuidacami dai tlgida agai ismaacldl maitljudidul —ascaiti lAgavo.

<sup>12</sup> Dai mosalcal aatml lmadu Sesareelgl oidacami gomaasi vmscatai daafimi aatml lPaavora sai maiimlna Jerusaleenamu. <sup>13</sup> Dlm os lPaavora glraa noragi dai povai glrtltdai:

—?Tuimlasi suaanli dai soiglmlliatudai? ?Ducatai iplidi aapiml ismla duucal gifntlgitoituldagi? Msiñvuliagi isgimuaagi ml Jerusaleenarl gaaagiditai aanl isSuusi Cristo lrcmlgacarl vuviadami. Aanl gia maivuum ifnlidi —ascaiti lPaavora.

<sup>14</sup> Aidlsi tl aatml ismaitistui ismla duucal tlgitoituldagi dagito aatml daidl icaiti:

—Lrlduuna istumaasi ipliadagi Diuusi —caiti aatml.

<sup>15</sup> Cadaivunucal chilqui tasai bai glrdul aatml dai iji Jerusaleenamu. <sup>16</sup> Tai glroi lmlmoco vaavoitudadami Sesareeaiifdl. Dai lmaadutai lgai lmlmo sclli Nasooñi tlgiducami. Lgai lrsipilirl oidacami dai lqui abiaadl lvaavoitudadami. Dai lgai quiidirl viiya ragaitadai aatml.

<sup>17</sup> Aidlsi aayi aatml Jerusaleenarl glraaduñi baiglmlliaracldl glrviaatuli. <sup>18</sup> Siaadiqui Paavora glroi aidlsi dividamu aatml Jacovo. Ami daraajatadai vms baitlguucacamigadl lvaavoitudadami ml. <sup>19</sup> Taidl lPaavora viaatuli dai aagidi vms istumaasi idui lgai Diuusi guvcadadclldl ismaacldl maitljudidul saagida. <sup>20</sup> Dai aidlsi cal lgai gomaasi sclga fioocai Diuusi vmltarl. Tai amaasi lbaitlguucacami rotltdai lPaavora:

—Glraduñi, dlm sclga maatl aapi silquidu vaavoitudadami judidul saagida dai vmscatai pocaiti sai aliisi glaagai isvms lvaavoitudadami apiallgidagi vms Moseesacaru smlicamigadl. <sup>21</sup> Dai lmlmo oodami aspocaitifna plsal aapi mamaatluldi vms judidul ismaacldl siblaco oidaga sai mailgidiña Moseesacaru smlicamigadl, dai roviarls caitifna ml sai maitlaagai isiquiacadagi glnmaamara sclml tuutucugadl, tomali mailgidiña glrvituldaraga. <sup>22</sup> ?Istumaasi lrlduñimu? Mosmaatml loodami iscadivia aapi dai glmlpaidamu lgai dai maatlca aliadamu isducatai gamamaatluldiña aapi. <sup>23</sup> Sivi mosglaagidamu aatml istumaasi glaagai plsiduñiagi. Tanai daraaja glraaduñi saagida maacova sclml ismaacldl bai dui lmo fiooqui Diuusi lmadu dai maiquiaa naatocai idui. <sup>24</sup> Vaidacaiñi aapi judidul quiupaigadlamu daidl iduñi istumaasi glaagai isiduñiagi silscadl bai duñiagi lmo istumaasi Diuusi lmadu poduucal isduucal glrmaatluli Moseesacaru dai gaaata ifamlquida aapi lgai vmltarl quiupirl. Dai gooquirl casi iduucal gomaasi casi istutuidi lgai isiicagi glncuucupa poduucal tlduucal ivueeyi aatml. Dai casi iduucal aapi gomaasi maatlmu vmscatai ismaitlvaavoil mscaiti glnlidi, baiyoma mosaari ml lglida mamaatluldaragadl Moseesacaru. <sup>25</sup> Moscaooji aatml lmo oojai lvaavoitudadami ismaacldl maitljudidul dai poduucal ooji aatml sai camavuum anlidiña mamaatluldaragadlclldl Moseesacaru tomali judidul viituldara-

gadlcadl, dai sai maicuaadana lprl baabaidi ismaacdl gldadasdi uuvisi ismaacdl siaa duutudai oodami Diuusi duucal, tomali lradl, dai tomali lmo clisi baabiadl baimuadl ismaacdl glcueeyi dai sai maigoogosi glanducamicana —astatldai lbaitlguucacami lPaavora.

<sup>26</sup> Taidl lPaavora vaidacal lmaacova clclli judidlu quiuuraigadlamu dai siaadiqui Paavora lmadu lgaamaacova idui istumaasi glaagaitadai siduñiagi silscadl bai duñiagi lmo istumaasi Diuusi lmadu. Dai gooquirla vaa Paavora lglm quiuuraigadlra judidlu dai aagida agal llaanldami lglm quiuuraigadlra judidlu istuigaco naatocai iduñia agal ismaacdl bai dui lgal Diuusi lmadu, dai amaasi vuaara agal lgal lprl lmadutai istumaasi daasda agal Diuusi.

<sup>27</sup> Dai cayoga alcai cuvaracami tasai tai lmmoco judidlu Aasia dlmlrlra oidacami tl lPaavora lglm quiuuraigadlra judidlu dai sisiolitu vlmsi oodami dai bli lPaavora. <sup>28</sup> Dai ijiña daidl icaitimi:

—Aapiml judidlu, glrsoiñavurai. Idi lrlclli ismaacdl airpaco aimlraifia dai vui ñioocaiña judidlu dai mamaatluldaragadl Moseesacaru dai idi judidlu quiuuraigadl vui lprl dai sivi asta vaapai goovai aa oodami ismaacdl maitlrljudidlu lglm quiuuraigadlra judidlu dai poduucal maisiaa duutulidi quiuurai siaaco siaa duutudai judidlu Diuusi —ascaili ljudidlu.

<sup>29</sup> Ljudidlu Aasia dlmlrlra oidacami Jerusaleenlra nliditadai lPaavora vaaslquioma Tróximo lmadu. Tróximo lrlfeeslra oidacami. Ljudidlu Aasia dlmlrlra oidacami pollditadai islPaavora vaidacal cascldl pocaiti.

<sup>30</sup> Tai vlmsi oidacami sisioli dai voopoigitai dada ami dai bli lPaavora dai lnavaimlcai quidigamu dai otoma cuu cuucuparagadl quiuurai. <sup>31</sup> Dai camuaa agaitadai sai lmaadutai aagidi lglm llaanldamigadl sandaaru sai vlmsi Jerusaleenlra oidacami siaa caiti. <sup>32</sup> Tai lgal otoma vaidacal glsandaaruga lmadu llaanldami dai voopoigitai tlapai ami siaaco daraajatadai loodami. Dai aidlsidl loodami tl lglm llaanldami lmadu sandaarugadl camaignlra vaamioma lPaavora.

<sup>33</sup> Taidl lglm llaanldami mlm dai maisapicami bli lPaavora dai gatljai mlmsai vurana gooca cadeenacdl dai gooquirla gatlcacal sioora lgal dai astuma dui.

<sup>34</sup> Vaidl loodami alil sisiocai dai lmmoco aagai lmo istumaasi vai aa lma maasi dai poduucal maitistutuidi lglm llaanldami iscalcagi dai matiagi astuma sildui cascldl tljai lgal glsandaaruga sai blmcaifia lPaavora mldana siaaco oidaga lgal. <sup>35</sup> Dai mosalcai tsadicarudl sandaaru quiidl, alil muidutugaitai oodami dai bliya agal Paavora dai iifiaquimi daidl icaitimi:

—Muaavurai, muaavurai —ascailimi vlmscatai.

Cascldl lsandaaru viaacatadai ismootiadagi lPaavora sai maiblma lga.

<sup>37</sup> Dai aidlmlsi cavaasa agaitadai lPaavora tuucavi lgal itatldai lglm llaanldamigadl lsandaaru:

—¿Giñmaquiagirlsi oigaragai isñiooquia aanl? —astatldai lPaavora.

Taidl llaanldami itatldai:

—¿Ñioocairlsi aapi giliego? <sup>38</sup> ¿Aidl gia aapi maitlrlclli Ejiipitlra oidacdl ismaacdl mlquioma glaagacal cocoda dudunucami dai gooquirla vaidacal maaco miil gacoodacami oidigamu? —astatldai lglm llaanldami.

<sup>39</sup> Taidl lPaavora itatldai:

—Aanl lrljudlu. Tarslra vuusaicami aanl dai anaasi lroidacami. Lgal lrlmarlclra glducami Silisia dlmlrlra. Damos giñmaacañi oigaragai nai ñiooquida aanl goodami —astatldai lPaavora.

<sup>40</sup> Taidl lglm llaanldami maa oigaragai. Taidl lPaavora clquiiva tsadicarilra. Dai vañigi glnovi sai dodoligicana vlmscatai. Dai aidlsi cadodoli vii lgal taidl lPaavora ñioo evreocdl daidl itatldai:

**22** —Giñaaduñi, calcavurai aapiml istumaasi glnaagida iñagai aanl dai poduucal giñsoiña iñagai —astatldai Paavora.

<sup>2</sup> Dai mosalcai loodami isñiooquidi lgal evreocdl vaamioma dodoli vii taidl lPaavora itatldai:

<sup>3</sup> —Aanl lrljudlu. Tarslra vuusaicami aanl. Lgal lrlmarlclra Silisia. Damos tanai Jerusaleenlra glm aanl. Gamalieli lrgiñmamaatluldiadamicatadai. Lgal clm mlm giñmaatltuli mllicamigadl glmlqui aaduñiacaru. Dai aanl vlmsclra giñaajagi isiduñiagi vlmsi giñgucacacdl istumaasi iplidi Diuusi, poduucal isducatai glnaajagi aapiml siduñiagi sivi. <sup>4</sup> Aanl mlquioma alil soi vuaadana vlmscatai ismaacdl vaavitudai isSuusi Cristo lrlcllra vuviadami. Dai coodaiña aanl lmmoco dai aa vuuyiña aanl dai vupuraiña cadeenacdl dai maamaisaraiña vlmsi lmaduga mlmsi ooqui dai clclli. <sup>5</sup> Dai clmga maatl lbaitlcllacamigadl paraali judidlu dai vlmsi ldudunucami quiuuplra dai lgal lrlnijadami islgal vaa giñmaa oojai glraaduñi judidlu Damascrlra oidacami vlmlra. Loojlra giñmaa lgal oigaragai ansai imlra Damascamu dai gaagana vaavitudadami dai vuaara iñagaitadai aanl tanai Jerusaleenlra mlmsai soimaa taatatuldana.

<sup>6</sup> Mosimlitadai aanl dai camiaadimi Damascrlra dai cayoga danduucu tai todian duucal giñsicoli vlrlldolian dui lmo glm cuudagi tlvaagiaiñdlra. <sup>7</sup> Antai aanl dlmlrapi gli dai cai aanl lmo ñiooqui vai povaiñtladai: “Saulo, Saulo, ¿tuiprasi soi giñvueeyi?” iñtatldai lñiooqui. <sup>8</sup> Antai tlcacal aanl daidl itatldai: “¿Poorl aapi?” Tai lgal povaiñtladai: “Aanl anlrSuusi Nasareetlra oidacami lgal vaa ismaacdl soi vueeyi aapi”, iñtatldai llaanldami. <sup>9</sup> Lgal ismaacdl giñlmadu iimlitadai tl lcuudagi dai alil duduaadimu dmos maimaatl cai lgal lñiooqui ismaacdl giñaagidi lgal.



<sup>10</sup> Antai aanl potai: “¿Tumaa duuna aanl?” Taidl ltaanldami ipiñtaldai: “Vañigiñi dai apiaimlda Damascamu siami glaagidamu aa vmsi rstumaasi viaa siduñiagi”, iñtaldai. <sup>11</sup> Daidl lgll cuudagicldl mainlaadatai vii aanl cascldl giñaaduñi viaacata dai isgiñnoviana blcaticagi Damascarl uucami.

<sup>12</sup> Dai ami oidacata dai lmo cllli Ananiiasi tlgiducami. Lgai lglmo cllli ismaacldl clga lggidi Moseesacaru mamaatluldaragadl. Dai vmsi ljudidíu ismaacldl Damascarl oidacata dai alia clga ñioocaiña lgai vltarl. <sup>13</sup> Ananiiasi divia dai giñnlida agai. Dai mosaayi dai povaiñtaldai: “Giñaduñi Saulo casi istutuidi aapi isnlaadagi lramu”, mospotli lgai antai otoma nllava aanl dai tl lclli ismaacldl giñaagiditadai. <sup>14</sup> Tai lgai povaiñtaldai: “Lgai vaa Diuusi ismaacldl siaa duutuli glllqui aaduñicaru llqui abiaadlrl lcvai glvuusaitu aapi rlsai maatlcvana istumaasi lgai iduñia lliidi tanai oidigi daama, dai rlsai nliidana lrl lgai ismaacldl tomali lmo imidagai maisoimaasi idui, dai rlsai calvana lrl islgai vaa glñiooqui. <sup>15</sup> Dai sivi catl aapi dai casal dai sivi clga ñiooquimu aapi lgai vltarl vmsi oodami vuitari dai aagidamu aapi rstuma tl dai rstuma caí. <sup>16</sup> ¿Dai sivi tatumaa nllra aatlm? Clquivañi dai vaavoituda Suusi Cristo vai lgai gloigldana glsoimaascamiga nai glvacuanana”, iñtaldai lclli.

<sup>17</sup> Dai aidlsi divia aanl tami Jerusaleenlrl ii aanl quiuupiamu dai gamamagi tai ami Diuusi giñtlgi lmo istumaasi. <sup>18</sup> Tll aanl ltaanldami Suusi vaidl ipiñtaldai: “Simscadl clga ñiooquia aapi aanl giñvltarl tanai Jerusaleenlrl maivaavoituda agai loodami cascldl otoma cavami glaagacai vuusai tanai Jerusaleenaiñdrl”, iñtaldai ltaanldami Suusi Cristo. <sup>19</sup> Antai aanl potaldai: “Dañi ltaanldami clga maatl lgai iñsaanl vmsi quiquiupaigadlana judidíu aimlrañi dai maamaisapicami vuudana ismaacldl glvaavoitudai dai glvañi aaanl. <sup>20</sup> Dai aidlmsi mumueeyi glñiooquituldiadamiga Tiivañi lgai ismaacldl clga ñioocaiña aapi glvltarl aanl lrl ami daacata dai bai aagaitadai aanl mltmuaagi dai asta nuucada aanl sosoadl lgai ismaacldl mumueeyitadai”, antaldai aanl. <sup>21</sup> Dalmos ltaanldami povaiñtaldai: “Imiñi aapi glootosana iñagai aanl mltcasi ismaacldl maitlrljudidíu saagida”, iñtaldai ltaanldami —astaldai lPaavora.

<sup>22</sup> Clga calcatadai loodami asta aagacai lgai isDiuusi ootosa agai ismaacldl maitlrljudidíu saagida taida glnaagacai ijiiña daidl icaitimi:

—Muaavurai gocllli. Sioml lrccll lga ismaoidaca goovai —ascaili loodami.

<sup>23</sup> Dai alia baacoicatadai lgai cascldl apiañfacai dai tlcavi susuligai glnvaapasaraga dai tlcavi daitudai dlvlrai. <sup>24</sup> Taidl lgll ltaanldamigadl sandaaru gatl-

jai mlsai tuucavi vaasana lPaavora dai glcarsana sai ñioocana dai aagana istuisidl vui baacoí loodami.

<sup>25</sup> Dalmos aidlsi cavuracata dai lgai dai glcarsa agaitadai taidl lPaavora italdai lmai ltaanldami-gadl lsandaaru ismaacldl ami claacata dai:

—Viaamlsi aapiml slllicami isglcarsagi lmo romano dai tomali maitlcacacai dudunucami lrl istuma dui —astaldai lPaavora.

<sup>26</sup> Dai moscalcacaí ltaanldami gomaasi ii dai mll aagidi lgll ltaanldami daidl italdai:

—Glñucadacañi gomaasicldl ismaacldl iduñia agai. Idi cllliava lrromano —astaldai.

<sup>27</sup> Taidl lgll ltaanldami divia siaaco daacata dai lPaavora daidl italdai:

—¿Vaavoisi sllrromano aapi? —astaldai lgll ltaanldami.

Taidl lPaavora italdai:

—Ljl —astaldai lPaavora.

<sup>28</sup> Taidl lgll ltaanldami potaldai:

—Gaa namlqui aanl mui tumiñsi dai romanutu —astaldai lgll ltaanldami.

Taidl lPaavora aa noragi daidl italdai:

—Aanl gia lrromamano giñdldl —astaldai lPaavora.

<sup>29</sup> Gomaasicldl lgai ismaacldl glcarsa agaitadai lPaavora dagito dai maigovioma iji. Dai camaatlcaí lgll ltaanldami isvuu lmo cllli ismaacldl lrromano alia duaadimu.

<sup>30</sup> Siaadiqui lgll ltaanldami clga maatlca lliiditadai istucldl glrlrl vuupai ljudidíu lPaavora cascldl uupai cadeena ismaacldl lclldl vuracata dai tljai lbaitlguucamigadl papaali judidíu lmadu vmsi ismaacldl vaamioma ltaanli sai glnmpaidana dai vuusaitu lPaavora dai vmscatai vuitari clí.

**23** Taidl lPaavora vui nllava vmsi lbaitlguucami ismaacldl glnmpagi daidl italdai:

—Giñaaduñi, llqui abiaadlrl oidaga aanl dai clga ivueeyi Diuusi vuitari asta sivi uucami cascldl clga bai tadaga giñibldaga —astaldai lPaavora.

<sup>2</sup> Taidl lAnaniiasi ismaacldl lrbaitlclaacamigadl papaali judidíu tljai lgai ismaacldl miaadlrioma guucacata dai lPaavora sai tlñiana glglana. <sup>3</sup> Dalmos lPaavora italdai:

—Diuusi soimaasi gltaatatuldamu aapi. Aapi aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Mosdaja aapi dai nliida agai isbai maicllga idui aanl isducatai aagai Moseesacaru slllicamigadlrl dai vmscrl gatlaanli aapi mlsaidl giñglglana dai gomaasi daidarsi slllicami lrl —astaldai lPaavora.

<sup>4</sup> Tai lgai ismaacldl ami guucacata dai potaldai:

—¿Ducatai vui ñioocai aapi baitlclaacamigadl papaali ismaacldl ivueeyi Diuusi aa duiñdadl? —astaldai.

<sup>5</sup> Taidl lPaavora potaldai:

—Giñaaduñi, maimaatlcata dai aanl isgoovai lrbaitlclaacamigadl papaali judidíu mospocaiti Diuusi

ñiooquidlra: “Maitavlr vui ñioocada glandudunucami-ga”, caiti Diuusi —astatldai lPaavora.

<sup>6</sup> Daidl lPaavora maatl tm islmoco ldudunucami lrsaduseo dai aa lrfariseo, dai glglra ñioo daidl itli: —Giñaaduñi, aanl lrfariseo aanl vaavoitudai fariseo vaavoidaragadl cascldl. Dai giñdmdl lrfariseo. Dai aanl vaavoitudai coidadl duaacaradl cascldl giñvuua aariml tanai dai vaama giñcli —astatldai lPaavora.

<sup>7</sup> Aidlsi potli lgaí lfariseo lmadu lsaduseo lgi glhvurui ñiooquimi. <sup>8</sup> Asaduseo pocaiti sai maioidaga duaacaragai, dai maitiiru Diuusi tltlaañicarudl dai is-maiiibldaga oodami. Dlmos lfariseo vaavoitudai vlsci gomaasi cascldl lmmoco aagai lmo istumaasi vai aa lma maasi. <sup>9</sup> Dai vlscatai iifñacai. Tai guuquiva lmmo-co mamaatatludiamai Diuusi smlicamigadl is-maacldl vaavoitudai lgaí vaa vaavoidaragai is-maacldl vaavoitudai lfariseo, daidl icaiti.

—Idi clli maitarsoimaasi iducami silrvaavoí isñiooqui lmo Diuusi tlaañicarudl islmo ibladl lrrl maitarclagai tsvuidlra vltacagi Diuusi —ascaiti lma-maatatludiamai Diuusi smlicamigadl.

<sup>10</sup> Dai idi aataglra alil baacoicatadai loodami cascldl lra llaanldamigadl sandaaru alil du-aadicuitadai mssoi duñiagi lPaavora, cascldl ootosi lgaí ñiooqui sandaaru sai dadana dai vuusaidana lPaavora loodami saagidaiñdrl dai blcaili lramu sandaaru quidiamu.

<sup>11</sup> Siaadiqui tucarl divia Diuusi dai sonuana clquiva lPaavora dai potatldai:

—Maitiduaadicuda Paavora poduucai lrsduucal cl-ga ñioo aari aanl giñvltarl tanai Jerusaleenlra podu-ucal lrrl rlñiooquia agai Roomlra —astatldai Diuusi.

————

<sup>12</sup> Siaadiqui lmmoco judidíu bai dui ñiooqui dai muua agai lPaavora. Dai poduucai bai dui sai maidlca agai cuaadagai tomali suudagi asta silscadl muua lPaavora sai Diuusi glglra agai ismaiproduña lgaí.

<sup>13</sup> Lclclli ismaacldl poduucai bai dui lrvaaomioma is-goo coobai. <sup>14</sup> Dai lgaí iji siaaco daraajatadai lbaitlgu-ucamigadl papaali lmadu aa tltlaanldamigadl ju-didíu daidl itatldai:

—Cabai dui aatml tsaí maidlca ragai cuaadagai asta tsaímscadl muua lPaavora sai Diuusi glrglra tsaímaiproduñiagi. <sup>15</sup> Daidi sivi aariml lmadu aa is-maacldl lrvaaomioma tltlaanldamigadl judidíu aagidavurai lra llaanldamigadl romamano sai baigovai vaaarana Paavora dai roviavlr tlda msaí vaamioma clga maatlca agai istuma dui lgaí. Tltai aatml soobidaca ragai maiquiaa alna tltai muua ragai —astatldai lclclli.

<sup>16</sup> Dlmos amaradl Paavora silgidl maí gomaasi dai ii sandaaru quidiamu dai aagida agai lPaavora.

<sup>17</sup> Taidl lPaavora vai lmo sandaaru tlaanldamigadl daidl itatldai:

—Vaidacaiñi idi ali glcli mlca siaaco daja lra llaanldami aagidasa agai goovai lmo ñiooqui —astatldai lPaavora.

<sup>18</sup> Taidl lra llaanldami vaidacai siaaco daacatadai lra llaanldami daidl itatldai:

—Paavora maisapicldl giñaagidi ansai glvuapidana idi ali glcli glaagidasa lliidi goovai lmo ñiooqui —astatldai.

<sup>19</sup> Taidl lra llaanldami noviaifndrl bli lali glcli dai lcovai vaidacai daidl itatldai:

—¿Tumaasi giñaagida lliidi aari? —astatldai lra llaanldami.

<sup>20</sup> Taidl ali glcli itatldai:

—Ljudidíu cabai dui sai glaagida agai lrsai sioroco blcaili goPaavora mlca siaaco daraaja tltlaanldamigadl judidíu sai siooma clga maatlca agai istuma dui lgaí. <sup>21</sup> Dlmos maitivaavoituda. Vaamioma is-goo coobai clclli assoobidaca agai voylra dai maiquiaa alna sai muua agai dai poduucai bai dui sai maidlca agai cuaadagai tomali suudagi asta silscadl muua sai Diuusi glglra agai ismaiproduña lgaí. Dai sivi cabai glanduuduna dai moslra istliya aari —astatldai lali glcli.

<sup>22</sup> Taidl lra llaanldami diosagi lali glcli dai potatldai sai maiaagidaiñi tomali lmaadutai iscaaagidi gomaasi.

————

<sup>23</sup> Taidl lra llaanldami vaí gooca sandaaru tltlaanldamigadl dai tljai sai bai duuna gooca sienta sandaaru glntaataracldl ajioopadami, dai vaicoobai dan baivustaama sandaaru caarayu daama ajioopadami, dai goo sienta sandaaru ismaacldl vuu ajioopai lalansa sai iimlra lmadu lPaavora Sesareeamu aidl tucarl tustaamlra. <sup>24</sup> Dai gatjai lrrl sai bai duuna caarayu sai daitugaiña lPaavora dai tljai lrrl sai cl-gaducami tlgidana lra dunucami Pailisi. <sup>25</sup> Dai lgaicldl ootoi lmo oojai dai oojlra itatldai:

<sup>26</sup> “Gl dunucami Pailisi, aanl lraudio Liisiasi dai aanl alisi siaa glduutudai dai glviaatuldi. <sup>27</sup> Ljudidíu camaisapicami bli idi clli dai muua agaitadai antai maí aanl isgoovai lrrmano cascldl otoma ii aanl lmadu giñsandaaruga dai ml soi. <sup>28</sup> Dlmos aanl maatlca iñliditadai mlstucldl glrlra vuupai cascldl vaidacai aanl dudunucamigadl judidíu lmpaidaragadlamu, <sup>29</sup> dai mosotoma maí aanl msaí glrlra vuupai maivaavoitudaitai goovai viituldaragadl, dai mosmaitiipucatadai istuisi muaagi tomali istuisi maisagi. <sup>30</sup> Dlmos maí aanl isljudidíu cabai dui dai muua agai cascldl antotoma glootosi, dai caagidi aanl lrrl lgaí ismaacldl glrlra vuupai sai gaamu iimlra dai glaagidana istuma viaaca lgaí goPaavora vui. Moslcaasi”, astatldai oojlra.

<sup>31</sup> Taidl lsandaaru bli lPaavora tucarl poduucai mlrsduucal aagidi dai blcai Antipatrisilra uucami.

<sup>32</sup> Siaadiqui lsandaaru glntaataracldl ajioopadami lramu dada glnquii lra daidl lcaarayu daama iimlicldl ariavaidaticatadai lPaavora. <sup>33</sup> Dai alcai Sesareelra maa loojai ldunucami dai bo tlgí lPaavora lrrl. <sup>34</sup> Taidl ldunucami lrrlra lllidi loojai dai

gooquirla tšacai lPaavora saaco oidacami, dai ca-maatšcai isirlSilliisirla oidacami <sup>35</sup> potatšdai:

—Glasalcamu aanl silmscadl dadiagi lğai ismaacsdla għriirla għnuurpai —astatšdai adunucami.

Dai gatšjai mšai nuucadacana lğm raí Eroodšai qui-idilrla.

—

**24** Bo taama tasaicšdla ami divia Ananiiasi lğai lr-baitšlaacamigadl papaali judidíu. Dai lmadu iimlitadai mlrl lmmoco ljudidíu baitšguucacamigadl dai lmai ismaacsdla rñiooquituldiadami lğai Tértulo tšlgidu. Dai vlmscatái vuidlrla guuquiva lğm tšaanlđami dai għriirla vuaaja lğai lPaavora. <sup>2</sup> Młtai mosvuaa lPaavora vaidl lTértulo għriirla vuuraimi dai potatšdai Tértulo lPailisi:

—Alia baiglrlidi aatml aapi għrbaitšlaacamigacsdla alia saituduga aapi casčdla sčlgalčrla oidaga aatml, dai vlšialčatai siooma sčlgadu vlšii oodami vlštarl tšaanlđamicatai aapi, <sup>3</sup> casčdla smličdla baiglrlidi aatml vlšcatái airaco oidacami. <sup>4</sup> Masi tšvlri gšsoobida lrlidi aatml, casčdla gšdaanli aanl ršai gšroigłdana dai gšrcalčana laachi.

<sup>5</sup> Moscamai aatml isidi smlí lrcłisi imišliacami gšducami dai vlšii airaco sisioquitudai judidíu. Dai goovai lr-baitšlaacamigadl loodami ismaacsdla vaavoitudai mamaatštuldaragadl lŠuusi Cristo Nasareetrla oidacsdla casčdla nasareno aagai lğai. <sup>6</sup> Dai gosmlí vaapasa aliditadai lmmoco ismaacsdla maitrljudidíu lğm quiuuraigadlrla judidíu dai poduucal maisiaa duutuli goovai gšrqiuuuraiga, tštai aatml bli dai van sčlša ragaitadai gšrdudunucamiga vuidlrla. <sup>7</sup> Dłmos lLiisiasi lğm tšaanlđamigadl sandaaru anai divia dai guvucadagaicšdla gšrvooorji. <sup>8</sup> Daidl icaiti sai sioorl għriirla vuurpadagi sai dadana aapi gšlmadu. Mostlčacañi aapi lğai dai poduucal sčlga maatlčamu aapi isirlvaavoi vlšii ismaacsdla glaagidi aatml —astatšdai Tértulo.

<sup>9</sup> Taidl ljudidíu ismaacsdla ami guucacatadai potatšdai mlrl sai vlšii gomaasi lrvaavoi. <sup>10</sup> Amaasi lğm tšaanlđami sisigi lPaavora sai ñioocana taidl lPaavora potai:

—Sčlga maatl aanl isaapi lrdunucamigadl idi oodami lłqui abiaadlrla casčdla baigiñliaracsdla lłgi giñšoiñamu aanl aapi gšlvuitari. <sup>11</sup> Sčlga istutuidi aapi ismatiagi ismaiquiaa baivito baivustaama dan gooca tasai isaayi aanl Jerusaleenlrla dai siaa duutuda iñagai Diuusi. <sup>12</sup> Dai aanl maivui ñioocai tomali lmaadutai tomali maisiolitudai aanl oodami lğm quiuuraigadlrla judidíu tomali aali quiquiuurilrla tomali lmarlčrla Jerusaleenlrla. <sup>13</sup> Idi oodami maitistutuidi isvuusaidagi tomali lmo nlijadami ispotliiyagi sidl lrvaavoi gomaasi istuclđla għriirla giñvuurpai goovai.

<sup>14</sup> Dłmos lmo istumaasi smličdla gšnaagidi aanl. Aanl anllgidi Diuusi lğai vaa ismaacsdla lğidiñia giñllqui aaduñicar. Lłgidi aanl Diuusi lran duucal lğai ismaacsdla vaavoitudai Šuusi Cristo mamaatštuldaragadl. Ljudidíu pocaiti sai maitlrvaavoi idi

vaavoidaragai. Aanl vaavoitudai mlrl vlšii ismaacsdla ooja Moseesacaru dai ismaacsdla ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl. <sup>15</sup> Aanl mlrl vaavoitudai lran duucal ljudidíu isduduuaaca lğai vlšii coidadl sčlga tuutiacsdla dai maicšlga tuutiacsdla mlrl.

<sup>16</sup> Casčdla gaagai aanl isducatai sčlgalčrla oidacagi dai maisiaa lradagi Diuusi vuitari dai oodami vuitari.

<sup>17</sup> Čiillqui uumigi siblaco aimlraiña aanl dai lramu divia giñđvlmlragana dai vuaarida iñagai loidacami tumiñsi ismaacsdla ootosi aa sibladlrla oidacami dai aanl mlrl gamaquia iñagai soiñi. <sup>18</sup> Gomaasi ivuaadadai aanl lğm quiuuraigadlrla judidíu aidšidl giñtl lmmoco judidíu Asia dvlmlriirla oidacami. Dai casí iduitadai aanl istumaasi glaagai siduñiagi silmscadl bai duñiagi lmo istumaasi Diuusi lmadu poduucal isduucal gšrvituli Moseesacaru. Dai maitiirpucatađai mui oodami giñllmadu dai tomali maisiolitadai oodami. <sup>19</sup> Lğai vaa Asia dvlmlriirla oidacami ismaacsdla pocaiti ansai aanl maisiaa duutuli lğm quiuuraipai tudu glaagai isdadimudai dai għriirla giñvuajamudai tami isviaacagi lğai lmo istumaasi giñvui. <sup>20</sup> Młlca Jerusaleenlrla vaama giñčl ljudidíu għnbaitšguucacamiga vuidlrla. Dai sivi vai aagana idi ismaacsdla Jerusaleenaiñđlrla dada sabai tml nlijadami issoimaasi idui aanl. <sup>21</sup> Maatlš pocaiti lğai mlrl issoimaasi idui aanl aidšl gšglrla ñioo aanl dai potai: “Aanl anvaavoitudai coidadl duaacaradl casčdla vaa-ma giñčlčšai aapiml sivi”, antatšdai aanl —caiti Paavora.

<sup>22</sup> lPailisi casčlga maatlčatađai vlšii istumaasi ismaacsdla vaavoitudai lğai ismaacsdla vaavoitudai Šuusi Cristo casčdla aidšl moscal istumaasi aagai lPaavora camaivaamioma tšacai dai potatšdai:

—Silmscadl diviagi lğm tšaanlđamigadl sandaaru Liisiasi bai gšnduiñdamu aanl idi ñiooqui —astatšdai.

<sup>23</sup> Daidl lPailisi tšjai lmo sandaaru tšaanlđamigadl sai arianuucadacana lPaavora dai vlščrla dagitona saidl ivuaadana istumaasi iprlida lğai dai dagitona mlrl sai daividiña aaduñđl dai soicliña istumaasicđla tšgitocagi lPaavora.

<sup>24</sup> Dai bo čiillqui tasaicšdla lramu divia lPailisi dai vaidati gšlooñiga Durusila. Lğai lrjudíu. Daidl lPailisi ootosi ñiooqui lPaavora sai diviana dai aagidana Šuusi Cristo mamaatštuldiaragadl. <sup>25</sup> Aidšl Paavora aagidi isducatai glaagai isčlglalčrla oidacagi sai gšlnuucadacana dai maisoimaasi ivuaadana, dai aagidi mlrl sai lmo imidagai Diuusi nłida lğai vlšii oodami ismaacsdla lrcšlga ivuaadami dai ismaacsdla lрмаicšlga ivuaadami. Taidl lPailisi aidšl cal lğai gomaasi alia duaadimu daidl itatšdai:

—Imłdañi, mlrl daamlrla iñsilmscadl istutiadagi nai gšootosdagi ñiooqui —astatšdai lPailisi.

<sup>26</sup> Daidl lPailisi povmliditadai mlrl silPaavora maquia lğai tumiñsi sai dagitona isimiagi casčdla duudatai vapaidiña lğai dai aatagidiña. <sup>27</sup> Dai poduucal aitu goo uumigi. Taida aayi istuigaco gatšlgi lPailisi gšlmlcamiga młtai dai Poolisio Festo. Daidl lPailisi

iprliditadai isclagacrlrl nlijadagi ljudidíu cascladl maisapicami viaa l'gái l'Paavora.

25 Taidl l'Festo aayi Judeerlrl dai bliya agai g'lsmllicamiga. Dai bo vaica tasaicldl Seseereeaidlrlrl t'asai Jerusaleenamu. <sup>2</sup> Dai ami lbaitlguuca-camigadl papaali judidíu l'lmadu l'tl'tlaanldamigadl judidíu aagidi Festo sai Paavora l'rglrlrlrl caatlcamí. <sup>3</sup> Dai daañimi dai potl'tldai sai oigldana dai ootosana sioorl vuaapagi l'Paavora ami Jerusaleenarlrl. L'gai cabai duitadai dai soobida agai l'Paavora voiyarlrl dai muaa agai cascladl potl'tldai l'gai l'Festo. <sup>4</sup> Taidl l'Festo aa noragi daidl itl'tldai:

—Paavora maisapi Sesareerlrl dai aanl gaamucu imia iñlidi chil'qui tasaicldl, <sup>5</sup> cascladl aapiml m'lsmaacldl viaa smllicami glaagai m'lsagiñoidagi Seseereeamu. Dai sil Paavora l'rsoimaasi iducami ami istutuidi aapiml isglrlrlrl vuaajagi —astl'tldai Festo.

<sup>6</sup> Daidl l'Festo anaasi Jerusaleenarlrl vii parl mamacova tasai dai l'ramu ii Sesareeamu dai siaadiqui vaa dudunucami quidiirlrl siaaco gatlaanlda agai l'gai dai gat'ljai m'lsai vuaarana l'Paavora. <sup>7</sup> Aidlsi l'Paavora vaa ami taidl l'judidíu ismaacldl dada Jerusaleenaiñdrlrl miaadrlrl guuquiva dai glrlrlrl vuu-paimi sai naana maasi idui alil soimaascami. Dlmos maitiipucata dai tomali l'mo nlijadami. <sup>8</sup> Taidl l'Paavora clquiva dai l'ggi g'lsoiña agai dai pocaiti:

—Aanl gia maisoimaasi ivueeyi smllicamigadl judidíu vui tomali l'gll quiuupaigadl judidíu vui, tomali lbaitlclaacamigadl romamano vui —astl'tldai l'Paavora.

<sup>9</sup> Vaidl l'Festo iprliditadai isclagacrlrl nlijadagi l'judidíu cascladl itl'tldai l'gai l'Paavora:

—¿Imiap'lsi alidi Jerusaleenamu nai m'lsca g'lt'caca naana maasi istumaasi dai n'idamu aanl isglrlrlrl g'lduñi ischo l'rlrl? —astl'tldai l'Festo.

<sup>10</sup> Taidl l'Paavora aa noragi daidl itl'tldai:

—Tamian cl'ca siaaco gatlaanli dudunucami ismaacldl daraasai lbaitlclaacamigadl romamano dai tami l'gai m'lsiaaco istutuidi isgiñt'lcacagi. Cl'ga maatl aapi iñsaanl maitivueeyi tomali l'mo istumaasi soimaascami l'judidíu vui. <sup>11</sup> Silduñiada l'rgvaavoica issoimaasi idui aanl m'lsascldl giñmuaa aliada tomam'ls giñmuaa. Dai ismaitl'rgvaavoicagi gomaasi istumaasi glrlrlrl giñvupai tomali l'maadutai maiviaa smllicami isgiñt'lgidagi l'judidíu. Aanl iprlidi m'lsvaama giñcl'sagi l'gll baitlclaacamigadl romamano vuidlrlrl —astl'tldai l'Paavora.

<sup>12</sup> Taidl l'Festo gaaataga l'madu gl'maacadamiga ñiooqui daida aa noragi l'Paavora daidl itl'tldai:

—Capocaiti aapi r'lsaidl iprlidi isgl't'lcacagi l'gll baitlclaacami l'gai l'madu tudu imimu aapi —astl'tldai.

<sup>13</sup> Cadaivunucal chil'qui tasai tai ii l'mai raí l'madu ooñigadl Berenisa Seseereeamu dai viaatulda agai Festo. <sup>14</sup> Dai anaasi daraaja bai t'lv'pi taidl l'rai Festo aagidi Agilipo sai maisaca l'mo cl'li Paavora t'lgiducami dai potl'tldai:

—Govaa cl'li l'rggai ismaacldl maisapicami viaa l'Pailisi. <sup>15</sup> Aidlsi Jerusaleenarlrl daacata dai aanl taidl lbaitlclaacamigadl papaali l'madu l'tl'tlaanldamigadl judidíu giñaagidi sai Paavora l'rglrlrlrl caatlcamí dai giñaagidi ansai gatlaanlna muaaragai. <sup>16</sup> Antai aanl aa noragi dai potl'tldai sai l'dudunucamigadl romamano maita maacai oigaragai ismuaagi l'mo glrlrlrl caatlcamí asta sil'cladl vupuidlrl guuquiva l'glrlrlrl caatlcladl l'madu ismaacldl glrlrlrl vupai, dai poduucal l'glrlrlrl caatlcladl l'ggi istutuidi isgl'soiñagi. <sup>17</sup> Cascladl aidlsi dada l'gai mainl'nlra aanl vaamioma mossiaadiqui vaa aanl dudunucami quidiirlrl dai gat'ljai aanl m'lsai vuaarana cl'clli. <sup>18</sup> Dlmos l'gai ismaacldl dada dai glrlrlrl vuaaja agai maiglrlrlrl vuaa tomali l'mo istumaasi poduucal isduucal t'lt'lgitoitadai aanl. <sup>19</sup> Mosl'caasi ismaacldl aagaitadai l'gai mosl'ggi gl'nvaavoidaraga sai Paavora maisiaa duutuli vaavoidaragadl judidíu. Dai mosaa-gaitadai l'rlrl cl'cl Suusi ismaacldl camuu sai Paavora pocaiti sai duaaca. <sup>20</sup> Dai camaimaí aanl isducatai iduñiagi l'mo istumaasi romaasi, dai t'lcacai aanl l'Paavora sabai imia l'idi Jerusaleenamu ansai m'lsca t'lcacana aanl gomaasi. <sup>21</sup> Dlmos l'gai iprlidi m'lsvan cl'ssagi l'gll baitlclaacami Augusto vuidlrlrl, cascladl gat'ljai aanl m'lsai apiamaisacana asta sil'cladl istui aanl isootosdagi l'gll baitlclaacami —astl'tldai Festo.

<sup>22</sup> Taidl l'Agilipo potl'tldai Festo:

—Aanl l'rlrl calca iñlidi cl'clli —astl'tldai l'Agilipo. Taidl l'Festo aa noragi daidl itl'tldai:

—Sioroco calcamu aapi —astl'tldai Festo.

<sup>23</sup> Dai siaadiqui aidlsi aayi Agilipo l'madu Berenisa dai dudunucami quidiirlrl vaapa dai gl'gl' raí gl'ntuidigi. Dai l'gai l'madu iiml'itadai l'rlrl lbaitlguucacamigadl sandaaruu dai l'vaamioma t'lt'laanldami Seseereerlrl. Taidl l'Festo gat'ljai m'lsai vuaarana l'Paavora <sup>24</sup> dai potl'i:

—Aapi gl' raí Agilipo dai v'lsi cl'clli ismaacldl tanai gl'rl'madu gl'n'lmpagi, tami n'idi aapiml idi cl'li. Idi l'rggai ismaacldl glrlrlrl vupai muidutai l'judidíu v'lsi l'ranl'lsi Jerusaleenarlrl sil'lsi tanai Seseereerlrl dai maidagitocai giñaagidi sai idi cl'li casi glaa-gai ismuquiagi. <sup>25</sup> Dlmos aanl pol'liidi istiipu istuisi muaagi. Dai l'ggi goovai iprl'i m'lsvan cl'ssagi l'gll baitlclaacami Augusto vuidlrlrl, cascladl capoduucal t'lgito aanl iñsiootosdagi. <sup>26</sup> Dai aanl maimaatl istumaasi oojidagi lbaitlclaacami cascladl gat'ljai aanl m'lsai vuaarana tami aapiml gl'nvuitari. Siooma cl'ga aapicldl raí Agilipo pai aapi t'lcaca istuma dui goovai dai poduucal viaacamu aanl istumaasi oojidagi l'gll baitlclaacami. <sup>27</sup> Alil vuiirugami l'idi aanl is-



ñiñiooquituldiamigadl? Cllga maatl aanl isvaavoi-  
tudaí aapi —astltdai Paavora.

<sup>28</sup> Taidl lAgilipo potltdai:

—Moschilmqui ñiooquicldl baitoma giñvaavoituli  
aapi isSuusi Cristo lrcmlgacrl vuviadami —astltdai  
Agilipo.

<sup>29</sup> Taidl lPaavora potltdai:

—Chilmqui ismuicldl daanlda iñlidi aanl Diuusi sai  
maisiu moslca aapi vaavoitudadana isducatai vaavoi-  
tudaí aanl mosvllscatai ismaacldl giñcal sivi poduu-  
cai vaavoitudana lrl, dlmos maivuupulicagi  
cadeenacldl giñlran duucal —ascatai lPaavora.

<sup>30</sup> Aidlsi potl lPaavora clquiva lraí lmadu Festo  
lmadu Berenisa lmadu vllscatai ismaacldl ami  
daraajatadaí. <sup>31</sup> Dai lcvovai iji dai lvgi gaaataga agai dai  
pocaiti:

—Idi cllli maitlrsomaasi iducami maitiiru mlstuisi  
muaagi, tomali maitlaagai ismaisapica goovai —as-  
caiti.

<sup>32</sup> Taidl lAgilipo potltdai Festo:

—Idi cllli cllga baigacamudai mlsdagituagi is-  
maipotlmudai goovai saidl ipllidi msvan cllsagi  
lglml baitlclaacami vuidlrl —astltdai.

**27** Aidlsi ponllli lgai isglrootosagi Italiamu ml-  
tai tllgi lPaavora lmadu lga maamais-  
apicldl lmo tlaanldamigadl sandaarulo Julio tllgidu-  
camí. Lgai lrtlaanldamigadl sandaarugadl lglml  
baitlclaacami Augusto. <sup>2</sup> Dai tlltasai aatlml lmo  
vaarcullrl ismaacldl lAdaramitlrl oidacami dai casi  
lrimldamicatadaí muiyarlrl Aasia. Dai Aristarco  
glroiditadai lrl, lgai Tesaloniclrl oidaga. <sup>3</sup> Siaadico  
Sidoonlrl glruuli aatlml. Dai Julio cllgacrl nldi  
Paavora dai dagito sai mll nldana glaaduñi. Daidl  
laaduñld baiglñlliaracldl miaadlgi tai ami glblsl  
lgai. <sup>4</sup> Lvaarcu llllicldl aimlrai. Dai abiaadlrl iiml-  
cai glrvuidlrl vustaimi lllli casclldl Sipili lmlgi dl-  
gavusai aatlml. Lgai lrlmarlclrl sicolimadicami su-  
udagi. <sup>5</sup> Dai dlglvunucal aatlml lglml suudagi Silisia  
abaana dai Panfilia abaana sllli dai Mirilrl aayi Lisia  
dvlmlrlrl.

<sup>6</sup> Tai ami llaanldamigadl sandaarulo tll lmai vaarcu  
Aljandlliañldlrl imldami dai Italia amaco imlritadaí.  
Dai ami glrtlmlitu tsai apiaiimlñi. <sup>7</sup> Bai mui tasai  
moscml duucal iiml aatlml dai alil sijaitai aayi Glñido  
abaana. Vai quiaa glrvuidlrl vustai lllli casclldl dl-  
gavusai aatlml Salomofñi dai Cllieta lmlgi sllli iji.  
Lgai lrlmarlclrl sicolimadicami suudagi. <sup>8</sup> Dai api-  
aquiaa sijaitai iiml Cllieta abaana aayi aatlml  
lmarlclrl siaaco Cllga Uullñacarui tllgidulo Lasea  
abaana.

<sup>9</sup> Camui tasai lrlldui tlsi mosiimlritadaí dai camiaadi-  
mi toomoco casclldl alisi lrduaadimudagai isapiai-  
imldagi, casclldl Paavora maa ñiooqui, <sup>10</sup> dai potltdai:

—Clllli aanl polldi isglrimidaga alisi lrdu-  
aadimudagaica agai dai siaa glduuñimu silsi govaar-

cu moduucal cusuuvldl, dai asta aatlml istutuidi is-  
coiyagi —astltdai Paavora.

<sup>11</sup> Dlmos lsaandaaru tlaanldamigadl vaamioma lvgi  
lvaarcu soigacami dai lvaarcu tlaanldamigadl sil-  
Paavora. <sup>12</sup> Dai ami maicllgaducatai isdaivuñdagi  
toomoco dai baitoma vllscatai ponlliditadai is-  
siooma lrcmlgai isiimiagi abiaadlrl dai nldi agai  
sabaig istuidlcai alna Peiñisilrl dai ami daivuñdagi  
toomoco. Ami lrlmai lmarlclrl siaaco gugucai vaar-  
cu Cllieta dvlmlrlrl. Dai ami maisi aajli lllli.

<sup>13</sup> Calll lramu maisi cavami sur amacoañldlrl vai  
casclldl ponlliditadai lgai issistutuidi isapiaiiml-  
dagi. Tltaí iji dai Cllieta dvlmlrl abaana sllli iiml. <sup>14</sup> Dl-  
mos otoma alil cavami lll dvlmlrl amadlrl. <sup>15</sup> Dai glml  
suudagi amaco glrnuituscl. Dai camaitlrdagito tll-  
baitlaco iimiagi casclldl mosdagito lgai sai glrlbl-  
cañi. <sup>16</sup> Dai lmarlclrl sicolimadi suudagi Clauda  
tllgidulo tlltai lmlgi dlglvulusai aatlml. Dai alil sijaita  
tllsagi aatlml lali vaarcu ismaacldl tlvaimlricatadaí  
lvaarcu glducldl. <sup>17</sup> Aidltsi casllga vuu lali vaarcu  
gooquillrl glglrl tlltlropiñdicldl vuu lglml vaarcu sai  
maisaa glduuna. Dai duduaadicutadaí aatlml isglr-  
blquiyagi lllli Silite amacoga siaaco oidaga oorai du-  
upiacami casclldl tlvañi aatlml licuusi ismaacldl  
lclldl nuituscl lllli lvaarcu. Dai mosapiaduucal dag-  
ito aatlml sai glrlblcañi lllli. <sup>18</sup> Dai siaadico api-  
aquiaa alil cavami vustai lllli casclldl glml suudagi  
lrana suuligaimi lgai cuaadagai sai maisi vlltlugañi  
lvaarcu dai camaidupiquidana suudarl. <sup>19</sup> Dai glñsi-  
aadico vllscatai aatlml suudarl suuli vllsi istumaasi  
oidacatadaí vaarcu lrana. <sup>20</sup> Dai catlñlrl lrlldui tllsi  
mainlidi tasai tomali sisiaavugai. Dai alil cavami llllrl  
quiaa casclldl camaitlgitocatadaí aatlml isvuvaquia-  
gi.

<sup>21</sup> Dai catlñlrl lrlldui tllsi maitacueeyi aatlml taidl  
lPaavora clquiva vllscatai saagida daidl itli:

—Clllli siooma lrcmlgaicamudai isgiñllgidamudai  
aapiml dai maivuvaquimudai Cllietañldlrl simaisoi  
glduuñimudai govaarcu dai tomali aatlml maisoimaa  
taatamudai dai maisaa glduuñimudai moslqui istu-  
maasi. <sup>22</sup> Dai sivi aanl glñaagidi mlsai maisoiglñl-  
lidiñi. Tomali lmaadutai aapiml maimuquiaa agai.  
Tomasi govaarcu siaa glldui. <sup>23</sup> Aanl lrdi Diuusi maradl  
dai lvgi aanl, dai tucarl tll aanl lmo Diuusi tlaañi-  
carudl <sup>24</sup> vai povaiñltdai: “Paavora maitiduaadica  
viaapa isvuidlrl clquivagi lglml baitlclaacamigadl ro-  
mamano. Casclldl aapi lmadu vllscatai ismaacldl  
glmlmadu iiml cllgacrl vuvaquia agai”, iñltdai  
lDiuusi tlaañicarudl. <sup>25</sup> Casclldl baigavlrl glñliada  
aapiml vllscatai. Aanl gia vaavoitudai Diuusi dai cll-  
ga maatl aanl ispovai glduñia agai isducatai giñaagi-  
di lDiuusi tlaañicarudl. <sup>26</sup> Siaa glduuñimu govaarcu  
dai aatlml lmarlclrl sicolimadicamillrl suudagi vi-  
imu —astltdai Paavora.

<sup>27</sup> Dai cagooca lcaldi glml suudarl iimlritadaí aatlml  
dai Adlliana iimlritadaí aatlml glml tucarl vai aipaco



17 Dai bo vaica tasaicldl lPaavora ootosi ñiooqui lbaitlguucacamigadl judidíu sai ghlmpaidana. Dai aidlsi casi ghlmpagi lgai taidl lPaavora ñiooqui dai potltdai:

—Giñaaduñi, tomasi maitistuma dui aanl ljudidíu vui tomali ghlmlqui aaduñicarv viituldaragadl vui taidl ljudidíu vllscagl giñtlagi romamano Jerusalemagl, dai vaama giñcli. 18 Taidl ltltaanldami maitv tomali lmo soimaascami istuisidl giñtuaagi cascldl giñdagitua llditadai. 19 Dltmos ljudidíu vui baacoi dai viaacatadai aanl ispotldagi sai lglv baitlclaacamigadl romamano giñtlcacana, tomasi maiviaa aanl istuisidl ghlrlagl vuupadagi giñaaduñi. 20 Cascldl ghlvái aanl sivi dai ghlhlda iñagai dai ghlmaatagida iñagai. Aanl anvaavoitudai ghlhlan duucal lmadu vllsi glraaduñi judidíu isllqui abiaadlgl Diuusi pocaiti sai ootosa agai lmo clgacagl vuviadami dai vaavoitudai aanl vllsi isDiuusi duduaacalda agai coidadl cascldl vuli aanl idi cadeenacldl —astltdai Paavora.

21 Tai lgai potltdai:

—Tami maididivai tomali lmo oojai Judeeaiñdagl isglaagadagi aapi, tomali lmaadutai glraaduñi judidíu ismaacldl daivli mllcadagl maitlraagidiña tomali lmo istumaasi soimaasi aapi glvui. 22 Clv maatv aatlml istomasiaacoga ñiooquidiña oodami idi utuducldl vaavoidaragai cascldl lmo imidagai glcala lrlidi aatlml rlsimlidi aapi —astltdai ljudidíu.

23 Dai poduucal tudu bai dui istuigaco ghlmpaidagi. Dai aidlsi aayi istuigaco bai dui lgai tai ghlmpagi mui oodami ami siaaco gluuliñacatadai lPaavora. Tai lgai ñiooqui quiamoco abiaadlgl urunoco uucami. Dai

aagidi isducatai Diuusi soicli oodami sai clgacagl oidacana Paavora aagidi ismaacldl ooja Moseesacaru lmadu aa Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl dai gomaasicldl ipllditadai isvaavoitudagi isSuusi lrcclgacagl vuviadami. 24 Dai lmmoco vaavoitu ismaacldl aagidi lPaavora dai aa gia maivaavoitu. 25 Dai mailmo tlgitoidagai viaacatadai dai iimimi. Taidl lPaavora potltdai:

—Alisli lrvavoivi ismaacldl aagidi Diuusi ñiooquituldiadamigadl Isaía ghlmlqui aaduñicarv. Lgai aagidiña istumaasi Diuusi Ibladl aagidiña ismaacldl pocaiti:

26 Imldañi aapi dai potlda loodami:

Calcamu aariml dai maimaatv calcamu.

Nlijadamu aariml dai maimaatv nlijadamu ducami iscuupicagi ghlvuuuji.

27 Maitlntlgito cal aariml.

Mainlijada lldi aariml tomali maicalca lldi,

Tomali mailma duucal ghlntlgitua lldi iñsaanl clgacagl ghlvuvaidana.

Ascaiti Diuusi Ibladl Isaía sai potlmla. 28 Iplldi aanl mllmaatlcagi —ascaiti Paavora—, sai sivi baitlqui ismaacldl maitlrljudidíu viaacamu isducatai maatiagi isDiuusi clgacagl vuvaida lldi lgai lrlv dai lgai gia clgla ghlntlgito calcamu —ascaiti Paavora.

29 Aidlsi potli lPaavora taidl ljudidíu iji dai airpaco ghlmaatagidimi.

30 Taidl lPaavora anaasi vii gooca uumigi lmo quii rentagidicamirl. Dai ami miaadlgidiña vllscatai sioora daividiña. 31 Tomali lmaadutai maidaidiña isgaaagiada lgai isDiuusi soicli oodami sai clgacagl oidacana dai isSuusi Cristo lrcclgacagl vuviadami cascldl maiduaadicuitai gaaagidiña lgai gomaasi.

Moslcaasi.



# ROMANOS

<sup>1</sup> Aanl ʎPaavora Suusi Cristo piooñigadl. Dai gʎnoojidi aanl aapiml vaavoitudadami Roomʎl ʎoidacami. Diuusi giñmaa sʎʎicami ansaidl ʎrootosicamicana aanl dai ʎcovai giñvusaitu ansaidl gaaagidiña aanl sai Diuusi sʎʎacʎl ʎavuvaidi.

<sup>2</sup> ʎʎquioma Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl ooja Diuusi ñiooquidʎl sai Diuusi aagai sai poduucai ʎʎduña agaitadai. <sup>3</sup> ʎgai aagai sai divia agai ʎʎʎʎaanlamiga Suusi Cristo Diuusi maradl ismacʎdʎ tʎvai tʎvaagiañdʎl. ʎgai oodami duuca ʎuusai daidʎ ʎʎʎʎ Davicaru cajiudadl. <sup>4</sup> Suusi Cristo muu dai ʎʎʎʎ duaca coidadl saagidaiñdʎl. Gomaasicʎdʎ sʎʎa ʎʎmaí issʎʎʎicʎdʎ ʎʎDiuusi maradl dai viaa ʎuvucadagai dai tomali ʎmo imidagai maisoimaasi idui. <sup>5</sup> Cristo sʎʎacʎl giññid ʎʎʎdʎ giñaagidi ansaidl ʎrootosicamicana aanl, Diuusi ipʎli ʎʎʎdʎ. Dai giñooto ʎgai ansaidl gaaagidiña Diuusi ñiooquidʎ sai poduucai vʎsi naana maasi oodami saagida oidacana sioorʎ vaavoitudadagi dai ʎgiadagi. <sup>6</sup> Dai aapiml ʎʎʎmo oodami ismaacʎdʎ Diuusi ʎcovai vuvaitu mʎsaidl ʎʎmamaatʎrdamigadʎcana Suusi Cristo.

<sup>7</sup> Diuusi gʎnoigʎdai daidʎ ʎcovai gʎnvuvaitu mʎsaidl ʎʎmaamaradʎcana. Aanl ipʎlidi isDiuusi gʎrooga ʎmadu ʎʎʎʎaanlamiga Suusi Cristo sʎʎacʎl gʎʎʎʎidagi dai gʎniibʎstudacan taadacagi.

<sup>8</sup> Suusi Cristo sʎʎacʎl giñvusaitu ʎʎʎdʎ viaa aanl sʎʎicami isñioocadagi Diuusi ʎmadu. Dai aagidi aanl Diuusi isalil baigiññid ʎaanl vʎsi aapimʎʎdʎ. Tomasi-aaco siaaco aimʎrai aanl ʎʎaagai gʎʎvaavoidaraga ʎʎʎdʎ. <sup>9</sup> Aanl ivueeyi Diuusi aa duiñdadʎ vʎsi giñʎuvucadagacʎdʎ maioojodaitai gaaagidi aanl isSuusi Cristo Diuusi maradl ʎʎʎacʎl vuviadami. Diuusi ʎʎ maatl iñsaanl alisai gʎʎʎʎʎʎgitoi vʎʎʎʎ siuu duucu gamamadadagi. <sup>10</sup> ʎʎqui abiaadʎl daanli aanl Diuusi sai giñmaacana oigaragai isʎgai ipʎliadagi sai aanl istuidʎna ismʎʎca gʎndividagi. <sup>11</sup> Gʎʎʎid ʎñlidi aanl, dai vaamioma gʎʎsoiña iññid mai vaamioma sʎʎa oidaca isducatai Diuusi ipʎlidi mai vaamioma sʎʎa vaavoituda aapiml. <sup>12</sup> Siʎʎʎdʎ ʎid ʎaanl mʎʎʎ sʎʎa vaavoituda aapiml dai aapiml ʎid siʎ sʎʎa vaavoituda aanl aipaco baigʎʎʎiatudamu aatʎmʎ.

<sup>13</sup> Giñaaduñi aanl ipʎlidi ismaatʎca aapiml ismuyico imidagai gʎʎʎidamua iññid ʎaanl dʎmos maiquia istui. Aanl ipʎlidi ismuidutai aapiml Roomʎl ʎoidacami vaavoitudagi Suusi Cristo dai ʎgiadagi ʎʎʎ

duuca ʎibʎacoga oidacami siaaco gaaagidiña aanl Diuusi ñiooquidʎ ʎʎʎ, ʎʎʎdʎ imia iññid ʎaanl dai gʎʎʎid ʎñlidi. <sup>14</sup> Aanl viaa isaagidagi Diuusi ñiooquidʎ ʎgilliego dai aa ʎma maasi ñioocadami, dai sastuduacami dai maisastuduacami. <sup>15</sup> Poduucai ʎʎʎ sʎʎʎid ipʎlidi aanl isgʎnaagidagi aapiml Roomʎl ʎoidacami isSuusi Cristo ʎʎʎacʎl vuviadami.

<sup>16</sup> Aanl maisiaa ʎrai isgaaagidagi isSuusi Cristo ʎʎʎacʎl vuviadami. Siʎʎʎdʎ gaaagidagi aanl gomaasi vʎʎcatai sioorʎ vaavoituda ʎʎʎacʎl vuvacʎ Diuusi ʎuvucadadʎʎdʎ. ʎʎʎ Diuusi ñiooquidʎ ʎʎʎididíu vʎʎʎʎʎʎʎdʎ dʎmos sivi ʎʎʎʎcatai vʎʎʎʎ.

<sup>17</sup> Diuusi ñiooquidʎl aagai sai sioorʎ vaavoitudagi isSuusi Cristo ʎʎʎacʎl vuviadami Diuusi sʎʎacʎl ʎididíu ducami istomali ʎmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. ʎʎquioma poduucai ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl dai pocaiti: “Sioorʎ vaavoitudagi Diuusi, Diuusi sʎʎacʎl ʎididíu ducami istomali ʎmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai, dai ʎgai vʎʎʎʎ oidacamu Diuusi ʎmadu”.

<sup>18</sup> Sʎʎa ʎʎmaatl isDiuusi alil soimaa taatamituld ʎvʎsi soimaasi ivuaadami. ʎgai soimaasi ivueeyi dai poduucai maidadagitoi aa isvaavoitudagi istumaasi ʎʎvaavo. <sup>19</sup> ʎsoimaasi ivuaadami sʎʎa maatl isoidaga Diuusi. Tomasi sioorʎ ʎid vʎsi istumaasi oidaga oidi daama dai poduucai ʎʎ maatl isoidaga Diuusi tomasi mainid ʎoodami Diuusi. Aidʎsi abiaadʎl Diuusi idui oidigi sʎʎa ʎʎmaatl isoidaga Diuusi, dai isʎgai tomastuigaco viaa ʎuvucadagai, ʎʎʎdʎ ʎgai ismaacʎdʎ maivaavoituda ʎgai ʎgi ʎʎduñid isDiuusi soimaasi taatuldagi. <sup>21</sup> Tomasi sʎʎa maatl ʎsoimaasi ivuaadami isoidaga Diuusi vʎʎʎʎ maisiaa duutudaiña isducatai ʎʎaagai, tomali maipocaitiña ʎgai sai baigʎʎid Diuusiʎdʎ. Baiyoma ʎgai tʎʎʎgitoi istumaasi maicʎʎʎgaducami dai vaamioma maimaata ʎʎʎ istumaasi ʎʎʎgaducami. <sup>22</sup> Tomasi pollidi ʎgai isalil sastuduga dʎmos vaamioma vupuiirutu. <sup>23</sup> Dai ʎgai ʎʎaagai isiaa duutuadagi Diuusi ismaacʎdʎ tomastuigaco oidaga dai vʎʎʎʎ maisiaa duutudai baiyoma idui ʎgai momoono uusicʎdʎ dai ooodaicʎdʎ ʎʎʎ maasi oodami, dai ʎʎʎ maasi ujuurugi, dai ʎʎʎ maasi ʎʎʎsi, dai ʎʎʎ maasi coocoyi, dai siaa duutudaiña polliditai isʎgai ʎʎʎidui.

<sup>24</sup> Cascadl Diiusi gajjaadlrl viaa lgal dai dagito saidl ivuaadana lgal istumaasi sigal nanaascami istumaasi lgi lgal iplli isivuaadagi, dai sai googosi glanducamicana. <sup>25</sup> Lgal maivaavoitudai istumaasi aagai Diiusi tomasi cl maatlcataidai isilrvaavoi. Baiyoma vaavoitudai istumaasi maitlrvaavoi. Diiusi idui oodami, dai ujuurugi, dai coocoyi, dlmos loodami idui moono ismaacsdl lra maasi oodami dai ujuurugi dai coocoyi dai siaa duutudaiña. Dai maisiaa duutudaiña Diiusi sioorl aliisi glaagai issiaa duutuadagi vlscrl.

<sup>26</sup> Cascadl Diiusi gajjaadlrl viaa lgal dai dagito sai googosi glanducamicana. Asta ooqui dagito sclmli dai lgi googosi glanducamicana. <sup>27</sup> Dai sclmli lgi poduucal ivueeyi lrl dai Diiusi alil soimaasi taatamituldi cascadl coocorl poduucal ivuaadatai.

<sup>28</sup> Aidaidl lsoimaasi ivuaadami camaitipli isvaavoitudagi Diiusi tai Diiusi gajjaadlrl viaa dai dagito sai tlatgitoiña naana maasi maicmlgaducami daidl ivuaadana mui naana maasi istumaasi maitlaagai isivuaadagi. <sup>29</sup> Lgal lrsoimaasi ivuaadami dai googosi glanducami dai maicml tuutuiga dai viaaca alidiña mui naana maasi istumaasi viaa aa dai coimudal tuutuiga, daidl lrgacoodacami, dai oomaliga, dai yaatavoga, dai naana caiti nldiña aa <sup>30</sup> dai aagatlraga istumaasi maitlrmltarl, dai clldai lgal Diiusi, dai glglrdudcll glnlldiña, dai maisiaa duutudaiña aa, dai vlscrl tlatgitoiña isducatai soimaasi ivuaadagi, dai maisiaa duutudaiña glandmdl, <sup>31</sup> dai maimaatl cal istumaasi sclmgaducami, dai maitivueeyi istumaasi aagai, dai maioigldai oodami, dai maioigldi aa, dai maisoiglnldi aacsdl. <sup>32</sup> Tomasi cl maatl lgal istumaasi Diiusi tljai oodami saidl ivuaadana dai maatl lgal sai sioorl soimaasi ivuaadagi maitistutuidi isiimiaagi Diiusi lmadu dai vlscrl apiasoimaasi ivueeyi dai baiglhlldiña lgal silscadl aa romaasi ivuaadagi lrl.

**2** Cascadl islmaadutai pocaitiadagi sai aliisi lrsoimaasi ivuaadami loodami ismaacsdl glaagai tami sai glaagai issoimaasi taatagi ducami ispocaitiadagi sai lgal lrl glaagai issoimaasi taatagi. Lgal lrsoimaasi ivuaadami lrl lran duucal lgal cascadl. <sup>2</sup> Dai cl maatl aatml iscllga ivueeyi Diiusi silscadl soimaasi taatamituldiadagi ismaacsdl soimaasi ivueeyi. <sup>3</sup> Sioorl pocaitiadagi sai aliisi lrsoimaasi ivuaadami aa dai vlscrl lran duucal ivueeyi maitlaagai ispolliadagi sai Diiusi maisoimaasi taatulda lgal lgal lran duucal soimaasi taatulda lgal lgal soimaasi ivuaadami. <sup>4</sup> Oodami maitlaagai istlatgitodagi ismaicmlga ivueeyi Diiusi baiyoma aliisi glaagai istlatgitodagi isDiiusi maiquia soimaasi taatutuli dai alil cl tuiga vui sai lma duucal tlatgitiona. <sup>5</sup> Dlmos iscatvlpri daivuñiagi vai lgal vlscrl lma duucal glntlatgitua Diiusi vaamioma soimaasi taatatuldamu, silscadl diviagi lgal dai nldagi istumaacsdl lrccllga ivuaadami dai ismaacsdl armaicmlga ivuaadami. <sup>6</sup> Silscadl diviagi Diiusi lgal baiduñia

agai vlscatai lmadu. <sup>7</sup> Sioorl apiaivuaadagi istumaasi Diiusi iplldi ipllditai isDiiusi baiglmiadagi lgal vui dai isvlscrl oidaca lgal Diiusi lmadu, Diiusi maaquia lgal oigaragai sai vlscrl oidacana lgal lmadu. <sup>8</sup> Dlmos Diiusi aliisi soimaasi taatatuldamu lgal ismaacsdl vuidlrl vmlt Diiusi dai maivaavoitudai Diiusi ñooquidl baiyoma soimaasi ivueeyi lgal.

<sup>9</sup> Smlclcll soimaasi taatamu vlscatai ismaacsdl soimaasi ivueeyi, lrlga ljudidíu dai gooquirl lgal istumaacsdl maitlrjudidíu. <sup>10</sup> Dlmos lgal istmaacsdl ivueeyi istumaasi Diiusi iplldi, Diiusi baiglmiadamu lgalicadl dai iiblstudacan tadacamu, lrlga ljudidíu dai gooquirl lgal ismaacsdl maitlrjudidíu.

<sup>11</sup> Diiusi nldi lgal vlscatai oodami ismaacsdl lrccllga ivuaadami dai ismaacsdl armaicmlga ivuaadami. Dai Diiusi soimaasi taatamitulda lgal vlscatai lsoimaasi ivuaadami. <sup>12</sup> Diiusi soimaasi taatatuldamu lgal istumaacsdl maitlrjudidíu soimaasi ivuaadamicatai lgal tomasi maimai lgal Moseesacaru smlcamigadl istumaacsdl maa Diiusi. Cl maatl lgal istumaasi lrccllga ducami dai istumaasi armaicmlgaducami, vlscatai oodami clga maatlcana silscadl soimaasi ivuaadagi. Dai Diiusi soimaasi taatatuldamu ljudidíu soimaasi ivuaadamicatai lgal. Lgal maatl Moseesacaru smlcamigadl ismaacsdl maa Diiusi dai vlscrl maimlgi-di cascadl. Clga maatl lgal istumaasi lrccllga ducami dai vlscrl maitivueeyi. Ismaacsdl lgidíu Diiusi ñooquidl lgal gia clglcll vuvaidi Diiusi. Dai lgal istumaacsdl maimlgi-di Diiusi ñooquidl tomasi maatl lgal gia maicmlglcll vuvaidamu Diiusi. <sup>16</sup> Lmo imidagai Diiusi otosa lgal Suusi Cristo sai nldana istumaacsdl lrccllga ivuaadami dai ismaacsdl armaicmlga ivuaadami. Lgal maatl asta istumaasi tlatgitoiña oodami. Vlscatai gomaasi lgal ismaacsdl gaaagidi anl.

<sup>17</sup> Diiusi maa Moseesacaru judidíu aduñdl glsmlcamiga cascadl ljudidíu polnlldi sai Diiusi sclglcll nldi dai cascadl glglrdudcll glnlldi.

<sup>18</sup> Lgalicadl ismaacsdl ooja Moseesacaru cl maatl lgal istumaasi Diiusi iplldi isivuaadagi oodami dai cl maatl istumaasi lrccllga ducami dai istumaasi lrmaicmlgaducami. <sup>19</sup> Lgal maatl vlscatai istumaasi aagai Moseesacaru smlcamigadl cascadl polldi lgal saidl istutuidi ismamaatatludagi lgal ismaacsdl maimaatl Diiusi ñooquidl. <sup>21</sup> Dai ismaacsdl polldi saidl istutuidi ismamaatatludiagi aa lgal glaagai isivuaadagi poduucal isducatai gamamaatatlulda aliadagi. Ismaacsdl gamamaatatluldi sai maitlaagai isgalmsiadagi lgal maitlaagai isgalmsiadagi lrl. <sup>22</sup> Dai ismaacsdl gamamaatatluldi sai maitlaagai isgoogosi glanducamicagi lgal maitlaagai isgoogosi glanducamicagi lrl. Dai ismaacsdl clldai momoono ismaacsdl siaa duutuadagi oodami maitlaagai isgalmsiadagi istumaasi oidaga quiquuirl siaaco oidaga lmmomoono. <sup>23</sup> Dai lgal ismaacsdl glglrdudcll glnlldi pocaititai sai Diiusi aagidi aduñdl Moseesacaru istumaasi ooja lgal dai cl maatl lgal istumaasi aagai smlcamilrl

dai vllscrlg maiimgidi poduucal alil soiduucal nldi Diuusi. <sup>24</sup> Pocaiti Diuusi ñiooquidrlg: "Aapiml ismaacldl lrjudidíu soimaasi ivueeyi cascldl lgal ismaacldl maitlrjudidíu vui ñioocai Diuusi".

<sup>25</sup> Vaavoava saidl lrgcllgl islrjudidíucagi isllgiadagi lgal Moseesacaru slllicamigadl dlmos ismailngiada lgal aidl gia ducami ismaitlrjudidíucagi lgal. <sup>26</sup> Dlmos islgai ismaacldl maitlrjudidíu lgiadagi Moseesacaru slllicamigadl Diuusi clgacrlg nlijadamu lgal ducami islrjudidíucagi. <sup>27</sup> Silmscadl ljudidíu mailngiadagi Moseesacaru slllicamigadl tomasi caoojiscami viaa lgal dai ismaacldl maitlrjudidíu lgiadagi Moseesacaru slllicamigadl poduucal glmaatl islrjudidíu maicllga ivueeyi. <sup>28</sup> Maisiu vllsi ljudidíu lrDiuusi maamaradl tomasi iquitlqui lgal tuutucugadl poduucal isduucal aagai Moseesacaru slllicamigadlrl. <sup>29</sup> Baiyoma Diuusi maamaradl lrglgl ismaacldl Diuusi maacal ibldagat utudui dai poduucal lgal camaitivuaada lldi istumaasi soimaasi dai Diuusi lbadl lmadu daja lgal ismaacldl vaavoitudaí dai lldi Diuusi. Dai Diuusi clgacrlg nlijadamu lgal tomasi oodami maicllgacrlg nldi.

**3** Vllscrlg alisi lrsoiñi islrjudidíucagi oodami daidl lrsoiñi islrjudidíu iquitlquicagi tuutucugadl. <sup>2</sup> Diuusi lsovai vuvaitu ljudidíu sai lgal oojana ñiooquidl dai nuucadacana loojai. <sup>3</sup> Vaavoava sai lmadutai ljudidíu maivaavoitu Diuusi, dlmos Diuusi gia vllscrlg iduufimu istumaasi aagai. <sup>4</sup> Lgal vllscrlg ivueeyi istumaasi aagai, tomasi vllsi oodami yaatavoga. Pocaiti Diuusi ñiooquidrlg:

Tomasí oodami rollidi ismaitlrvaavoi istumaasi aagai Diuusi,

Vllscrlg nlidamu lgal islrvaavoi istumaasi aagai Diuusi.

Ascaili Diuusi ñiooquidrlg.

<sup>5</sup> Dlmos islmaadutai pocaitiadagi sai silmscadl soimaasi ivuaadagi oodami sai poduucal glmaatl isDiuusi cl tuiga dai cascldl maitlaagai issoimaasi grtaatamituldiada lgal, tomasi pocaiti lllmoco vllscrlg maitlrvaavoi. Diuusi vllscrlg clga ivueeyi silmscadl soimaasi taatatuldi oodami.

<sup>7</sup> Llmo oodami giñiooquidi dai pocaiti ansai gamamaatluldi aanl sai glaagai issoimaasi ivuaada oodami sai poduucal sioma clga glmaatl isDiuusi maitlrsoimaasi ivuaadami. Lgal pocaiti ansai gamamaatluldi aanl sai isyaataglda llmoco poduucal sioma clga glmaatl isDiuusi maitlrsoimaasi ivuaadami. Diuusi maiyaatagl cascldl. Sai cascldl Diuusi maitlaagai issoimaasi taatamituldiagi ismaacldl soimaasi ivueeyi. Dlmos Diuusi clga iduufimu silmscadl soimaasi taatatuldiagi lgal ismaacldl pocaitiada gi.

<sup>9</sup> Aatlml judidíu maivaamioma clga tuutuiga siaa oodami. Camaatl aatlml isvllsi oodami oidigi daama oidacami lrsomaasi ivuaadami. <sup>10</sup> Pocaiti Diuusi ñiooquidrlg:

Tiipu tomali lmaadutai maisoimaasi ivuaadami.

<sup>11</sup> Tiipu tomali lmaadutai ismaacldl maatl calcagi Diuusi ñiooquidl.

Dai tomali lmaadutai maimaatlca lldi iscaiti Diuusi ñiooquidrlg.

<sup>12</sup> Vllscatai gajiaadrlg vipieeyi Diuusi,

Dai vllscatai lrsomaasi ivuaadami.

Tomali lmaadutai maitivueeyi istumaasi Diuusi ipllidi.

<sup>13</sup> Vllscatai lrgaatavogami daidl lroomaligami.

Dai mosllgi soimaasi ñiooqui aagaiña lgal.

<sup>15</sup> Tomastucldl glncoodaiña oodami.

<sup>16</sup> Gomaasicldl soiduucal glnnlidiña oodami aipacoga.

<sup>17</sup> Dai mosglncocoda lldiña lgal.

<sup>18</sup> Mailblidi lgal Diuusi.

Ascaili Diuusi ñiooquidrlg.

<sup>19</sup> Cl maatl aatlml isDiuusi maa Moseesacaru

aslllicami sai oodami lldigitai calcana. Diuusi slllicldl soimaasi taatulda agai sioorl mailngiadagi dai lgal maiviaacamu isducatai glnsoiñagi. Dai poduucal lrl vllsi oodami oidigi daama oidacami lrsomaasi ivuaadami Diuusi vuitapi. <sup>20</sup> Moseesacaru slllicamigadlclldl maatl aatlml islrsoimaasi ivuaadami. Diuusi clgacrlg nldi oodami ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudaitai lgal Suusi Cristo maisiu lldigitai calcatai Moseesacaru slllicamigadl.

<sup>21</sup> Aidlsi maiquiaa divia lCristo tami oidigi daama ljudidíu glnaajagliña isclgacrlg oidacagi dai lgiadagi vllsi Moseesacaru slllicamigadl, lgal rollidiña sai poduucal istutuidi isiimiagi Diuusi lmadu. Dai gooquirlg Diuusi ootoi lCristo tami oidigi daama sai lgal maatluldana loodami isducatai istutuidi Diuusi isclgacrlg nlijadagi oodami ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl casi gaaagiditadai isDiuusi poduucal iduñia agaitadai. <sup>22</sup> Tomasioorl ismaacldl vaavoitudai isSuusi Cristo lrgcllgl vuviadami. Diuusi clgacrlg nlijadamu lgal ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. <sup>23</sup> Tomali lmo oodami maitivueeyi istumaasi Diuusi ipllidi vllscatai soimaasi ivueeyi cascldl. <sup>24</sup> Diuusi oigldi lgal ismaacldl vaavoitudai isSuusi Cristo lrgcllgl vuviadami dai clgacrlg nldi ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. Diuusi poduucal ivueeyi oigldaitai lgal. Diuusi maitataanli namlgadl clgacrlg vuvaidaragai. <sup>25</sup> Vllsi oodami alisi soimaasi ivueeyi cascldl glaagaitadai isDiuusi soimaasi taatatuldiagi dlmos Diuusi ootoi lSuusi Cristo tami oidigi daama sai muucuna curusiaba dai soimaasi taatatuldi dai poduucal loodami camaitlaagai issoimaasi taatagi soimaasi ivuaadatai. Diuusi clgacrlg vuvaidi lgal ismaacldl vaavoitudai gomaasi. Vllsi gomaasi idui Diuusi sai poduucal maatlca loodami isDiuusi clga idui oigldacai llquidl soimaasi ivuaadami. <sup>26</sup> Dai isDiuusi

apiacmga ivueeyi sivi oiglditai dai cmgacslrl nliditai vmscatal ismaacslrl vaavoitudai isSuusi Cristo lrcslmgacslrl vuviadami maisiu lgal ismaacslrl pocaiti sai cmga mgidi Moseesacaru smlicamigadl casclrl maitiipu istuisidl gldgrducslrl glnliadagi tomali lmaadutai.

<sup>29</sup> Diiusi lrdiuisigadl ljudidiu dai lgal ismaacslrl maitlrljudidiu lrl. <sup>30</sup> Mosali lmo Diiusi oidaga dai lgal oigldi dai cmgacslrl nliidi vmscatal ismaacslrl vaavoitudai isSuusi Cristo lrcslmgacslrl vuviadami tomasi lrlmoco ismaacslrl iquitla gntuucuga ischo lrl. <sup>31</sup> Tomasi lrgaavo i sclmgacslrl vuvasl oodami vaavoitudaitai isSuusi Cristo lrcslmgacslrl vuviadami vmsclrl alisi glaagai ismgriadagi Diiusi smlicamigadl.

**4** Avraafricu lrglrlmqi adufricu. Sivi nlidamu aatml isducatal Diiusi cmgacslrl nliidi lgal ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. <sup>2</sup> IsAvraafricu iduufimudai lmo istumaasi cmgaducami sicascslrl cmgacslrl nlijadamudai Diiusi aidl gia viaacamudai Avraafricu istuisidl glducslrl glnliadagi. Dmos Diiusi fricooidlrl pocaiti: "Avraafricu vaavoitu Diiusi casclrl Diiusi cmgacslrl nliidi lgal". Casclrl Avraafricu maivia istuisidl glducslrl glnliadagi. <sup>4</sup> Islmooco iduufiagi lmo aa duifdagai aamudl glaagai isaa namlquidagi, mlstumaasi aa namlquidagi maitlroidicami. <sup>5</sup> Diiusi iplidi isloodami cmgacslrl oidacagi dmos maisiu poduucal oigldi dai cmgacslrl nliidi Diiusi loodami baiyoma Diiusi oigldi dai cmgacslrl nliidi lmo soimaasi ivuaadami ismaacslrl vaavoitudagi Diiusi. <sup>6</sup> Davicaru aagai sai alil baiglrlidifna lmo oodami silscadl Diiusi oigldagi dai cmgacslrl nlijadagi vaavoitudacal lgal Diiusi. Dai pocaiti Davicaru:

<sup>7</sup> Baiglrlidil loodami ismaacslrl Diiusi oigldi soimaascamigadl.

<sup>8</sup> Baiglrlidil loodami ismaacslrl Diiusi camaisoimaasi taatatlulda aagai. Ascail Davicaru.

<sup>9</sup> Avraafricu smlicadl baiglrlil aidl Diiusi oigldi lgal dai cmgacslrl nliidi ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudacal lgal Diiusi maiquiaa iquitlcal lgal gntuucuga. Poduucal cmga glmaatl isDiiusi oigldi dai cmgacslrl nliidi lgal ismaacslrl iquitlcal gntuucuga silsi lgal ismaacslrl maiquitlcal gntuucuga. <sup>11</sup> Avraafricu cavaavoitu Diiusi dai gooquirl iquitl gntuucuga sai poduucal nliidifna aa isDiiusi cascmgacslrl nliidi lgal, vaavoitu lgal Diiusi casclrl. Dai poduucal Avraafricu lraduifdlcatadai lgal ismaacslrl vaavoitudai Diiusi maiquitlcal gntuucuga dai poduucal lrl glmaatl isDiiusi oigldi dai cmgacslrl nliidi lgal. <sup>12</sup> Avraafricu lraduifdlcatadai lgal ismaacslrl iquitlcal gntuucuga vaavoitudacal Diiusi lran duucal Avraafricu vaavoitudaitadai.

<sup>13</sup> Diiusi aagidi lAvraafricu sai vmsi oidigi lrtuidadlca agaitadai, lgal lmladu cajiudadl, Diiusi poduucal aagidi Avraafricu vaavoitudacal lgal dai maisiu mgidacal Diiusi smlicamigadl. <sup>14</sup> Lmoco pocaiti sai vmsi oidigi lrtuidadlca aagai lgal ismaacslrl mgidi Diiusi smlicamigadl dai maisiu lgal ismaacslrl vaavoitudai Diiusi dmos gomaasi maitlrgaavoil. Isilr-poduucaicamudai aidl gia maitlrgaavoilcamudai vaavoidaragai, tomali maitlrgaavoilcamudai ismaacslrl aagai Diiusi. <sup>15</sup> Silscadl aatml glraajagldagi ismgriadagi Diiusi smlicamigadl sai lgal cmgacslrl glnliidifna dai sai cmgacslrl glnvuvaidana lgal viaa issoimaasi glrtaatamituldiadagi maicmga mgiditai aatml. Ismaitiipucamudai smlicami aidl gia maitiipucamudai oodami mailmgidaracami.

<sup>16</sup> Diiusi cmgacslrl nliidi loodami vaavoitudacal lgal daidl loodami maigamaitlcal cmgacslrl vuvaidaragai. Cmlga maatl aatml isDiiusi cmgacslrl glnliidi tomasi ivueeyi aatml judidiu viituldaragadl ischo lrl, isvaavoitudada aatml Diiusi lran duucal Avraafricu. Poduucal lgal lrglradufricu, <sup>17</sup> casclrl pocaiti Diiusi sai Avraafricu lroogadl ducami mui oodami naana maasi fricoocadami. Diiusi cmgacslrl nliidi tomastuma oodami isvaavoitudagi Diiusi lran duucal Avraafricu. Diiusi alil viaa guvucadagai dai lgal duduaacaldi coidadl dai silscadl Diiusi aagadagi saidl lrlldunia aagai lmo istumaasi ismaacslrl maiquiaa lrlldui ducami iscaasi lrl duufimudai.

<sup>18</sup> Casclrl aidl Diiusi aagidi Avraafricu sai oofigadl marata agaitadai saidl lmaradl cajiudadl smlicadl muiduca agaitadai taidl Avraafricu cmga vaavoitu tomasi maibaigaca maascatal gomaasi. <sup>19</sup> Tomasi Avraafricu viaacatal lmo sientu uumigi daidl Saara lroofigadl dai viaacatal maaco coobai dan baivustaama uumigi alisi lrcslmliocoidadlcatadai lgal dai camabaigaca maascatal ismaamaracagi. <sup>20</sup> Dmos Avraafricu apiacmga vaavoitudaitadai Diiusi dai asta vaamioma vaavoitu. Dai tomasi maiquiaa viaacatal lgal istumaasi aagidi Diiusi vmsclrl cmga fricoo lgal Diiusi vmltarl. <sup>21</sup> Smlicadl cmga vaavoitudai lgal isDiiusi istutuidi isiduufiagi istumaasi aagai. <sup>22</sup> Casclrl Diiusi oigldi Avraafricu soimaascamigadl dai Diiusi pocaiti sai camaitlrgaavoilcamudai Avraafricu. <sup>23</sup> Aidl Diiusi aagidi Avraafricu sai oigldi lgal dai cmgacslrl nliidi ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi iduufimudai mosvaavoitudacal lgal Diiusi, maisiu moscaasi Avraafricu aagidi lgal gomaasi. <sup>24</sup> Diiusi glraagidi aatml lrl. Diiusi glroigldi dai cmgacslrl glnliidi aatml lrl ismaacslrl vaavoitudai Diiusi ismaacslrl duaacal glrlaanldamiga Suusi Cristo coidadl saagidaidlrl. <sup>25</sup> Lgal muu dai poduucal glroigldi glrgaavoilcamudai dai duaaca dai poduucal Diiusi pocaiti sai camaitlrgaavoilcamudai iducami aatml.



coidadl saagidaiñdrl lmadu Cristo Diuusi guvucadadlcladl dai poduucal viaa aatlml ibldagai utudui. <sup>6</sup> Dai ducami iscoi aatlml curusiaba Suusi Cristo lmadu dai poduucal camaitivueeyi aatlml moslcaasi istumaasi ipllidi aatlml poduucal isduucal ivuaadana lquioma, <sup>7</sup> lmo muuquiadl camaisoimaasi ivueeyi cascldl. <sup>8</sup> Ducami iscaoi aatlml Cristo lmadu smllicldl ducami iscaduduaaca Cristo lmadu dai caviaa ibldagai utudui. <sup>9</sup> Cl maatl aatlml sai Cristo du-aaca coidadl saagidaiñdrl dai camaimuquia agai tomali lmo imidagai cascldl. <sup>10</sup> Oodami soimaasi ivueeyi cascldl Cristo curusiaba muu poduucal Diuusi soimaasi taatatuli Suusi Cristo dai camaiviaa islramu muquiagi. Dmos sivi Suusi Cristo tomastuigaco oida-ga Diuusi lmadu ivueeyi Diuusi aa duiñdadl. <sup>11</sup> Silscadl soimaasi iduñia lliada aariml glaagai mslpolli-ada aariml mlsaidl lrcoidadl ducami dmos isiduñia lliada aariml Diuusi aa duiñdadl Suusi Cristo lmadu glaagai mslpolliadagi mlsai maitlrcoidadl.

<sup>12</sup> Casiavlrl maitlandadagitoda islDiaavora soimaasi glnduiñtuldagi dai poduucal camaisoimaasi ivuaadamu aariml. <sup>13</sup> Maitavlrl ivuaada istumaasi lDia-avora iplliadagi baiyomavlrl ivuaada istumaasi Diuusi iplliadagi ducami iscaoi mudai aariml dai lramu duduaaca. <sup>14</sup> lDiaavora camaitlantlaanldamu. Aariml camaiviaa islmgriadagi vlsi ismaacldl aagai Moseesacaru smllicamigadlrl dai clmgaslrl vuvauquiagi, mosglaagai isvaavoitudagi Suusi Cristo vai poduucal Diuusi glnoigldi dai clmgaslrl glnlhidi.

<sup>15</sup> Vllscarl maitlaagai isapiasoimaasi ivuaadagi tomasi maiviaa islmgriadagi vlsi ismaacldl aagai Moseesacaru smllicamigadlrl. <sup>16</sup> Cl maatl aariml sai islmaadutai baiduñiagi dai gaaata duñia agadagi lmo piooñi duucal lgal gia viaa islmgriadagi glaamu. Poduucal lmlrl sioorl lmgriadagi lDiaavora glaamu duucal tomali lmo imidagai maiimia agai Diuusi lmadu. Dmos sioorl lmgriadagi Diuusi clmgaslrl oidacamu dai imi agai Diuusi lmadu. <sup>17</sup> Dmos baigiñlidi aanl Diu-usicldl isaariml ismaacldl lquioma lmgidiña lDiaa-avora gooquirlrl cavaavoitu Diuusi dai sivi lmgiditai cal Diuusi ñiooquidl. <sup>18</sup> Dai sivi camaitlrlpiooñigadl aariml lDiaavora baiyoma lrlpiooñigadl aariml Diuusi dai clmgaslrl oidaga. <sup>19</sup> Aagai aanl garipiooñiga dai gaaamu mai poduucal siooma clmga maatl calca aariml. lquioma lmgidiña aariml lDiaavora daidl ivuaadana mui naana maasi soimaascami dmos sivi glaagai islmgriada aariml Diuusi daidl ivuaadagi istumaasi clmgaducami.

<sup>20</sup> Aidlsi quiaa lmgidiña aariml lDiaavora maiviaa-ana aariml isivuaadagi istumaasi clmgaducami. <sup>21</sup> Istumaasi ivuaadana aariml maitlrsioñi poduucal baiyoma mosmaititituditadai aariml isiimiagi Diuusi lmadu mossiaa lral aariml sivi lgaicldl ismaacldl ivuaadana. <sup>22</sup> Dmos sivi camailmgidi aariml lDiaa-avora baiyoma lmgidi aariml Diuusi gomaasi gia lrsioñi dai poduucal aariml lrlcovai vuvaidadl Diuusi dai

tomastuigaco oidacamu aariml Diuusi lmadu.

<sup>23</sup> Lgai ismaacldl lmgidi lDiaavora maiimia agai Diuusi lmadu dmos lgal ismaacldl lmgidi Diuusi, Diuusi maaquimu lgal oigaragai istomastuigaco oidacamu Diuusi lmadu vaavoitudaitai lgal Suusi Cristo.

**7** Giñaaduñi aariml clmga maatl islmo oodami is-tutuidi isivuaadagi istumaasi aagai smllicamirlrl silmsi uucami oidacagi silscadl coiyagi amaasi gia cho. <sup>2</sup> Lmo ooqui cunacami viaa islmadu oidacagi gl-cuna silmsi uucami oidacagi cunadl, poduucal aagai smllicamirlrl cascldl. Dmos silscadl muquiagi cu-nadl looqui camaiviaa islmgriadagi gosmllicami is-maacldl poduucal aagai sai lmo ooqui cunacami viaa islmadu oidacagi glcuna. <sup>3</sup> Dmos islooqui vllnagi lmai clmli quiaa oidacatai cunadl lgal soimaasi ivueeyi. Dai ismuquiagi cunadl lgal istutuidi isvllnagi lmai clmli dai maisoimaasi ivueeyi.

<sup>4</sup> Giñaaduñi poduucal lmlrl aidlsi muu Suusi Cristo camaiviaa isivuaadagi istumaasi aagai Moseesacaru smllicamigadl dai aidlsi vaavoitudai Suusi Cristo poduucal lrducami iscoimudai aariml Suusi Cristo lmadu curusiaba dai cascldl maiviaa isivuaadagi istumaasi aagai Moseesacaru smllicamigadl dai clmgaslrl vuvauquiagi, dai ducami isduduaacamudai aariml coidadl saagidaiñdrl lmadu Cristo Diuusi guvucadadlcladl dai poduucal viaa ibldagai utudui dai Cristo lmadu oidaga daidl ivueeyi Diuusi aa duiñdadl. <sup>5</sup> Aidlsi quiaa ivuaadatadai aariml istumaasi lDiaavora ipllidi aidlsi maí aariml Moseesacaru smllicamigadl vaamioma soimaasi ivuaada llditadai dai poduucal camaiimia agaitadai aariml Diuusi lmadu. <sup>6</sup> Dmos sivi ducami iscaoi mudai Cristo lmadu cascldl maiviaa isivuaadagi istumaasi aagai Moseesacaru smllicamigadl. lquioma ivuaadatadai aariml Diuusi aa duiñdadl lmgiditai Moseesacaru smllicamigadl. Lgai lrcmlimudadl smllicami. Dmos sivi ivueeyi aariml Diuusi aa duiñdadl viaacatai ibldagai utudui Diuusi lbladl guvucadadlcladl.

<sup>7</sup> Cl maatl aariml isMoseesacaru smllicamigadl maitlrsioimaascami. Vllscarl ismaioidacamudai smllicami maimaatlcamudai aanl istumaasi lrsioimaascami. Issmllicamirlrl maiaagadamudai sai maitlaagai isviaaca lliadagi gavustuidaga aidl gia maimaatlcamudai aanl gomaasi. <sup>8</sup> Aidlsi maiquiaa maatlcatadai aanl lslmllicami maimaatlcatadai aanl istumaasi lrsioimaascami dmos aidlsi maí aanl lslmllicami aidl gia aanl viaaca iñllditadai gavustuidaga aanl lrsioimaasi ivuaadamitadai cascldl. Ismaioidacamudai smllicami maimaatlcamudai oodami istumaasi lrsioimaascami. <sup>9</sup> Aidlsi maiquiaa maatl calcatadai aanl lslmllicamigadl Moseesacaru aanl alil baigiñlidiña dmos aidlsi camaí aanl istumaasi aagai Moseesacaru smllicamigadlrl aidl gia maí aanl is-

maimlgiditadai asmllicami daidl arsoimaasi ivuaadami-cata dai, dai poduucai maiimia iñagaitadai aanl Diuusi lmadu. <sup>10</sup> Dai poduucai asmllicami lra glaaagaitadai ismaatmudai aanl isducatai smlgacslra oidacagi baiyoma maí aanl ismaiimia iñagaitadai Diuusi lmadu.

<sup>11</sup> Poduucai lDiaavora giñyaatagi giñtligitoli ansaidl istutuidi aanl ismgiadagi vlsi Moseesacaru smllicamigadl dai smlgacslra vuusiagi dmos maitistui aanl ismgiadagi vlsi Moseesacaru smllicamigadl dai cascldl maiimia iñagaitadai Diuusi lmadu.

<sup>12</sup> Smllicami lra maiaagai tomali lmo istumaasi soimaascami vlsi istumaasi glaaagai ami lrcslgaducami. <sup>13</sup> Asmllicami maitlrdunidl ismaiimi iñagaitadai aanl Diuusi lmadu, lDiaavora lrdunidl, lraí soimaasi iduiñtuldi oodami cascldl. Loodami mailmgi-di Diuusi smllicamigadl dai poduucai soimaasi ivueeyi dai maiiimia agai Diuusi lmadu dai poduucai glmaatl ismaicslgadu issoimaasi ivuaadagi.

<sup>14</sup> Diuusi maa asmllicami Moseesacaru dai asmllicami alil slgadu. Dmos aanl riooñigadl giñducami lDiaavora dai cascldl soimaasi ivuaada iñlidi aanl.

<sup>15</sup> Aanl smllicldl ivuaada iñlidi istumaasi smlgaducami, dmos maitistutuidi, baiyoma ivueeyi aanl istumaasi maiiojoidi. <sup>16</sup> Sl maatl aanl ismaicslga ivueeyi dai maatl aanl isasmllicami alil slgadu tomasi mailmgi-di aanl. <sup>17</sup> Poduucai aanl maisoimaasi ivuaada iñlidi dmos lDiaavora soimaasi giñduiñtuldi cascldl maitlrgiñduñi aanl. <sup>18</sup> Dai sl maatl aanl iñsaanl arsoimaasi ivuaadami maitiñlmadu daacatai Diuusi. Aanl slga ivuaada iñlidi dmos maitistutuidi. <sup>19</sup> Aanl maitivueeyi istumaasi smlgaducami tomasi slga ivuaada iñlidi baiyoma apiasoimaasi ivueeyi aanl tomasi maisoimaasi ivuaada iñlidi. <sup>20</sup> Poduucai isivuaada aanl istumaasi maitlrlidi, lDiaavora lraí dai soimaasi giñduiñtuldi.

<sup>21</sup> Gomaasi lrvueeyi aanlscldl simscadl slga ivuaada iñliada aanl baiyoma soimaasi ivueeyi.

<sup>22</sup> Aanl oojoidi Diuusi smllicamigadl <sup>23</sup> dmos oidaga lmo istumaasi ismaacldl giñsobicl ismgiada aanl Diuusi smllicamigadl. Lraí lra lDiaavora ismaacldl soimaasi giñduiñtuldi dai giñmaisacan duu.

<sup>24</sup> Smllicldl soigiñlidi aanl. Sioorl lrpriooñigadl Diaavora maijioorai Diuusi lmadu cascldl alisi tlgito aanl sioorl smlgacslra giñvusaaidagi vai giñdagituagi lDiaavora nai camaisoimaasi ivuaada aanl.

<sup>25</sup> Baigiñlidi aanl Diuusicldl isSuusi Cristo glrtlaanldamiga istutuidi ismglacslra giñvuusaaidagi. Aanl lra giada iñlidi Diuusi smllicamigadl dmos lDiaavora soimaasi giñduiñtuldi.

— — —

**8** Sioorl vaavoitudai Suusi Cristo dai camaisoimaasi ivueeyi isduucai ivuaadana maiquiaa vaavoitudacai Suusi Cristo baiyoma ivueeyi istumaasi Diuusi Ibladl iplidi, lraí gia Diuusi caigali dai maisoimaasi taatatuldamu. <sup>2</sup> Sioorl vaavoitudai Suusi Cristo lraí viaa guvucadadl Diuusi Ibladl ismaacldl lra maacai ibldagai utudui. Diuusi Ibladl guvucadadl

slmgacslra giñvusaitu taidl lDiaavora giñdagito nai imia iñagai aanl Diuusi lmadu cascldl camaitlaagai issoimaasi ivuaada aanl. <sup>3</sup> Loodami maitistutuidi ismglacslra vuvaquiagi Moseesacaru smllicamigadlscldl, mailmgi-di lraí smllicami cascldl. Dmos Diuusi ootoi glmara sai lraí smlgacslra vuvaadana loodami. Suusi Cristo lra Diuusi maradl dai oodami duucai vuusai dmos tomali lmo imidagai maisoimaasi idui lraí. Oodami arsoimaasi ivuaadami cascldl Suusi Cristo curusia-ba glmuaatu ducami islraí arsoimaasi ivuaadamica-mudai dai oodami camaisoimaasi ivuaadami duucai vii. <sup>4</sup> Diuusi idui gomaasi lraí poduucai istutuidiña aatml ismgiadagi istumaasi aagai smllicami lraí camaitivueeyi aatml istumaasi aatml lraí iplidi baiyoma ivueeyi aatml istumaasi iplidi Diuusi Ibladl.

<sup>5</sup> Sioorl ivueeyi istumaasi lraí lraí iplidi lraí mostlrgitoina istumaasi iduñia lliidi. Lraí maiviaa ibldagai utudui. Dmos sioorl ivueeyi istumaasi iplidi Diuusi Ibladl lraí mostlrgitoina istumaasi Diuusi Ibladl iplidi isivuaada lraí. Dai lraí gia viaa ibldagai utudui dai glniibstacan taadacana. <sup>7</sup> Sioorl ivueeyi istumaasi lraí lraí iplidi vui vmla Diuusi. Lraí maitlrlidi tomali maitistutuidi ismgiadagi Diuusi smllicamigadl cascldl Diuusi maitistutuidi isbaigaliadagi lraicldl.

<sup>9</sup> Dmos Diuusi Ibladl aapiml glnlmadu daja cascldl maitivueeyi aapiml istumaasi lraí iplidi baiyoma ivueeyi aapiml istumaasi iplidi Diuusi Ibladl. Is-Diuusi Ibladl mailmadu daacagi oodami lraí maivaavoitudai Suusi Cristo. <sup>10</sup> Dmos islCristo lmadu daacagi oodami Diuusi smlgacslra nljadamu lraí ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai cascldl tomastuigaco oidacamu ibladl. <sup>11</sup> Diuusi duaacali Suusi Cristo coidadl saagidañdrl daidl isDiuusi Ibladl glnlmadu daacagi aidl gia simscadl coiya aapiml Diuusi glnduduaacaldamu. Diuusi Ibladl glnlmadu daja cascldl.

<sup>12</sup> Giñaaduñi aatml viaa isivuaadagi istumaasi Diuusi Ibladl iplidi dai maisiu istumaasi aatml lraí ipliadagi. <sup>13</sup> Dmos isaapiml ivuaadagi istumaasi aapiml lraí ipliadagi aidl gia maiimimu aapiml Diuusi lmadu. Baiyoma isDiuusi Ibladl guvucadadlscldl ivuaada aapiml istumaasi Diuusi Ibladl iplidi aidl gia camaisoimaasi ivuaadamu aapiml.

<sup>14</sup> Sioorl vaavoitudadagi isDiuusi Ibladl soicli sai slga tltlgitoina, lraí lra Diuusi maamaradl. <sup>15</sup> Diuusi Ibladl divia dai glnlmadu daaca agai cascldl maitlaagai ismblada aapiml Diuusi lraí duucal lmo riooñi lra lraidaña glaaamu. Aapiml lra maamaradl Diuusi, Diuusi Ibladl iplidi cascldl. Cascldl glaaagai isglrooga aagada aatml Diuusi. <sup>16</sup> Dai Diuusi Ibladl glrmaatltuli sai aatml smllicldl lra Diuusi maamaradl. <sup>17</sup> Aatml lra Diuusi maamaradl cascldl glrmaaquimu lraí istumaasi viaa poduucal isduucal maacai lraí Suusi Cristo. Aatml vmsclra oidaca ragai Suusi Cristo lmadu tvaagilra cascldl viaa aatml is-

soimaa taatamadagi poduucai isduucai soimaa taata lgai.

<sup>18</sup> Vmscrl slmscadl tltlgitoda aatlml isDiuusi grlmaquia agai mui naana maasi slslmgaducami dai istumaasi soimaa taatamai aatlml sivi maitlristumaasi.

<sup>19</sup> Aidlsl Adánacaru soimaasi idui Edeenlrl aidl abiaadlrl divia lDiaavora oidiglrl dai Diuusi soimaa taatatuli Adánacaru dai ootoi oidiglrl muuquigami dai darai uuparai dai mui naana maasi istumaasi maicslmgaducami.

Slmscadl Suusi Cristo diviagi lramu tami oidigi daama dai vmsi vaavoitudadami lmadu daraajamu poduucai glmaatlmu islvaavoitudadami slmlclldl lrdiuusi maamaradl amaasi ugitimu uuparai, dai vmsi soimaascami, dai muuquigami dai vmsi istumaasi maicslmgadu oidigi daama, lDiaavora camaitlaanlda agai cascldl. Daidl lvaavoitudadami camaisoimaasi ivuaadamu tomali lmo imidagai. <sup>22</sup> Slmaatl aatlml iscoocodagai, dai soimaa taataragai, dai muuquigami dai vmsi istumaasi soimaascami oidaga oidigi daama. <sup>23</sup> Dai aatlml ismaacldl vaavoitudai Suusi Cristo soimaa taatamai lrl tomasi Diuusi Ibladl grlmlmadu daja dai apiasoimaasi taatamai dai nhlrl slmscadl glmaatlmu isvmsi vaavoitudadami slmlclldl lrgmaamaradl tlvaagilrl dai aatlml casi iplldi isajigi slmscadl Diuusi grlmaquiagi ibldagai utudui dai camaicocorda ragai dai camaicoodamu aatlml.

<sup>24</sup> Sioorl slmgacrl vuvauquia lliadagi glaagai isvaavoitudadagi dai nhlrlracagi slmscadl Diuusi slmgacrl vuvaidagi soimaasi ivuaadami saagidaiñdlrl dlmos istumaasi canlijada oodami maitlaagai isaplanhlrlracagi. <sup>25</sup> Baiyoma istumaasi mainlijada lgai gia glaagai isnhlrlracagi dai isnhlrlracagi vaavoitudaitai lmo istumaasi gomaasi grlsoicli isnhlrlracagi maivui ñioocaitai Diuusi.

<sup>26</sup> Dai Diuusi Ibladl grlsoicli lrl ismamadadagi aatlml maimaatl isducatai dai maimaatl istumaasi aagidagi Diuusi. Diuusi Ibladl daanli Diuusi aatlml grlmltarl maiñiooquicldl mosaijigli lgai. <sup>27</sup> Diuusi slmaatl istumaasi tltlgittoi oodami dai slmaatl istllya lldi Diuusi Ibladl siuu duucu lgai daanli Diuusi lvaavoitudadami vmltarl istumaasi Diuusi iplldi.

<sup>28</sup> Slmaatl aatlml sai isoiglada aatlml Diuusi dai isivuaada istumaasi Diuusi iplldi aidl gia vmsi istumaasi lrlvuaadagi aatlmlclldl lrsoiñi aatlml lgi grlmltarl. Diuusi poduucai iplldi saidl lrsoiñicana aatlml grlmltarl cascldl. <sup>29</sup> Tucamidlrl abiaadlrl Diuusi maatl sioorl lsovai vuvaituda agai saidl lrlmaamaradlcana. Diuusi lqui abiaadlrl aagai sai sioorl vaavoitudagi lran tuutiaca agai Diuusi maradl ismaacldl tlvai tlvaagiaiñdlrl dai poduucai Diuusi maradl lrsilmgidl ducamica agai. <sup>30</sup> Dai lsovai vuvaidacai aagidi sai lmgiditai calcana istumaasi aagidagi lgai dai sioorl lmgiditai calca istumaasi aagai Diuusi. Diuusi slmgacrl nldi lgai ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. Dai Diuusi

aagai sai lmo imidagai oidacamu lgai lmadu tlvaagilrl tomastuigaco.

<sup>31</sup> Vmsi gomaasicldl slmaatl aatlml isDiuusi slmlclldl grlsoicli dai tomali lmaadutai maivaamioma istutuidi isDiuusi. <sup>32</sup> Diuusi ootoi glmara tami oidigi daama dai dagito sai soimaa taatana muucucai curusiaba tsaai poduucai slmgacrl vuvacna aatlml dai Diuusi slmlclldl grlmaquia agai vmsi istumaasi lgitto aatlml poduucai isduucai ootoi lgai glmara sai slmgacrl grlvuvaidana. <sup>33</sup> Diuusi casi lsovai grlvuvaitu dai slmgacrl grlnldi ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi iduñimudai aatlml cascldl maitiiru sioorl istutiadagi isgrlrl grlvuupiadagi Diuusi vuitari tlsssoimaasi ivueeyi. <sup>34</sup> Cascldl maitiiru sioorl gatlaañiagi mlsai soimaasi grltaatatuldana. Suusi Cristo muu dai gooquilrl lramu duaaca dai sivi slmlisa padlrl daja Diuusi dai daanli Diuusi aatlml grlmltarl. <sup>35</sup> Alisl grloigldai Suusi Cristo dai tomastuigaco grloiglada agai, tomasi soiglrlldi aatlml, slrl coococoficagi, slrl soimaa taatamadagi, slrl lrsoituutuigamicagi slrl grlgdglvia agadagi aa, slrl grlcooda agadagi aa, <sup>36</sup> poduucai oojisi Diuusi ñiooquidlrl:

Sioorl ivuaadagi istumaasi Diuusi iplldi aa loodami cooda agaiña.

Lgai polldiña saidl lrcslgai iscoodadagi lran duucal vustaqui.

Asduu oojisi Diuusi ñiooquidlrl. <sup>37</sup> Dlmos vmscrl vmsi gomaasi maitlrsobicli isvaavoitudadagi aatlml baiyoma grlsoicli isvaamioma slga vaavoituda aatlml dai Suusi Cristo grloigldai daidl grlsoicli lrl. <sup>38</sup> Tomali lmo istumaasi maisobicli Diuusi isgrloigladagi tomali Diuusi tltlaañicarudl, tomali lDiaavora tltlaañicarudl, tomali istumaasi lrlvueeyi sivi tomali istumaasi lrlduña agai gooquilrl, tomali lDiaavora <sup>39</sup> tomali lmo istumaasi ismaacldl oidaga tlvaagilrl tomali lmo istumaasi ismaacldl oidaga oidigi daama, tomasi coi aatlml vmscrl Diuusi grloigldai cascldl ootoi glmara Suusi Cristo tami oidigi daama sai lgai slmgacrl grlvuvaidana.

**9** Giñaaduñi judidíu alisl iplldi aanl isvaavoitudagi aapiml Suusi Cristo. Tucarl dai tasarl alil soigiñlidiña aanl aapimlclldl. Suusi Cristo lmadu Diuusi Ibladl slga maatl issmlclldl lrvavoil ansai aanl iplldi isDiuusi gajiaadlrl giñviaagi isgomaasi lrsoiñicagi isclmgacrl vuvauquia aapiml. <sup>4</sup> Aapiml lrljudidíu dai Diuusi glmaamara duucal glnlldi dai glnaaduñicaru nldiña isducatai Diuusi dadadacli glnsaagida. Diuusi aagidi glnaduñi Avraañicaru dai Davicaru saidl iduñia agai mui naana maasi slslmgaducami cajjudadl vmltarl, dai Diuusi maa slmlcami Moseesacaru, dai Diuusi aagidi isducatai glaagai issi-aa duutuadagi Diuusi, dai Diuusi aagidi islmo imidagai ootosa agaitadai lmo slmgacrl vuviadami.

<sup>5</sup> Avraañicaru dai Isaacaru dai Jacocaru lrglñaaduñicaru. Lgai ismaacldl Diuusi ootoi saidl lrcslmgacrl



vuviadamicana lgai lrgjudíu mlrl daidl lrdiuisi dai lgai tlaanli vmsi istumaasi oidaga oidigi daama dai tvaagiirl. Dai aanl ipllidi isoodami clmga ñioocadagi Diuusi vltarl tomastuigaco.

<sup>6</sup> Tomasi maivaavitudai muidutai judidíu dai maitlrdiuisi maamaradl, vmsclrgl vmsi istumaasi aagadagi Diuusi vmsi lrvueeyi. <sup>7</sup> Maisiu vmsi Avraañicaru cajiudadl vaavitudai lran duucal lgai dai maisiu vmscatal viaaca agai istumaasi Diuusi aagidi Avraañicaru sai maquia agai, moslca Avraañicaru cajiudadl ismaacldl vuvaja Isaañidrl. <sup>8</sup> Poduucal glmaatl sai maisiu vmsi Avraañicaru cajiudadl lrdiuisi maamaradl moslcaasi lgai ismaacldl vaavitudai istumaacldl Diuusi aagidi Avraañicaru, lgai lrdiuisi maamaradl. <sup>9</sup> Diuusi aagidi Avraañicaru sai lmo uumigicldl divia agaitadai lramu sai amaasi Saara marata agaitadai.

<sup>10</sup> Aidlasi Reveca nonoacatadai Diuusi aagidi sai cucuatai maamaraca agai sai lmocho Esaú tlgiduca agai dai lglmai Jaco daidl lglducldioma lrgiooñigadlca agaitadai aliducldl tomasi maiquiaa vuvaja dai maiquiaa ivuaadana tomali lmo istumaasi clgaducami tomali soimaascami. Daidl Isaa lroogadl laali. Dai Diuusi aagidi sai oigldai Jaco dai clldai Esaú. Poduucal glmaatl isDiuusi istutuidi islcovai vuvaidagi sioorl iplliadagi.

<sup>14</sup> Vmsclrgl vmsi gomaasicldl maitlaagai isaatlml pocaitiadagi sai Diuusi maicllga ivueeyi. <sup>15</sup> Diuusi potltdai Moseesacaru: "Aanl soigñliadamu dai clmgacrl nlijadamu sioorl iplliada aanl". <sup>16</sup> Poduucal glmaatl isDiuusi clmgacrl nliidi oodami maisiu mosipliditai oodami sai clmgacrl nliidiña tomali clmgacrl oidacatai baiyoma Diuusi soigmlidi oodamicldl casclldl clmgacrl nliidi. <sup>17</sup> Diuusi ñiooquidrl pocaiti sai Diuusi potltdai lraígdal Ejiipitrl oidacami: "Aanl gldagito islrraíca aapi vai poduucal glmaatlna iñsaanl alil viaa guvucadagai dai poduucal glmaatlna vmsi oidigi daama sioorl aanl". <sup>18</sup> Dai Diuusi soigmlidi sioorlclldl ipllidi lgai dai Diuusi maidadagitoi islrgiadagi sioorl iplliada lgai.

<sup>19</sup> Islmaadutai giñtlcacagi: "IsDiuusi maidadagitoi islrgiadagi oodami tuisi glrlrl vuvapai Diuusi oodami ismailrgiadagi". <sup>20</sup> Ducami isajaayi ñioocadamudai vmsclrgl maitlaagai ispotltda lgai lajaatadami: "¿Tuirlsi poduucal idui giñuusu?" Dlmos oodami maitlaagai isñiooquiadagi Diuusi. Diuusi idui oodami casclldl viaa smllicami isivuaadagi oodamicldl isducatai iplliadagi. Clm maatl vmscatal isDiuusi idui oodami casclldl oodami maiviaa smllicami ispotltdadagi Diuusi: "¿Tuirlsi poduucal giñdui?"

<sup>22</sup> Tucamidrl clquivacal oidigi abiaadrl Diuusi maivui baamucui ismaacldl soimaasi ivueeyi dai maisoimaasi taatamituld vmsclrgl lmo imidagai soimaa taatatladamu poduucal glmaatl isDiuusi alil viaa guvucadagai. <sup>23</sup> Vai poduucal glmaatl isalilsi glroigldai Diuusi aatlml ismaacldl lcovai glrvuvaitu lgai dai clmgacrl glrnliidi daidl glrvuuquia agai tvaagiamu. <sup>24</sup> Diuusi lcovai vuvaitu lmocho ljudidíu

saagidaiñdrl dai aa ismaacldl maitlrgjudidíu saagidaiñdrl. <sup>25</sup> Osea ooja Diuusi ñiooquidrl istumaasi aagai Diuusi sai pocaiti:

Ismaacldl maitlrgjudidíu saagida gaagamu aanl aa vaidl lrgiñmaamaracana.

Dai oigladamu aanl lgai tomasi lquioma tomali lmaadutai maioigldaiña.

<sup>26</sup> Dai ismaacldl lquioma potltdai aapiml maitlrgiñmaamara.

Sivi povntldamu aanl aapiml lrgiñmaamara. Aanl lrgai dai tomastuigaco oidaga.

Ascail Diuusi. <sup>27</sup> Isaía pocaiti aagaitai ljudidíu: "Tomasi judidíu alil muidu vmsclrgl chilqui clmgacrl vuvaquimu. Poduucal isduucal maibaiga islcaldi lorai poduucal mlrl maitistutuidi islcaldi ljudidíu istumaacldl oidaga oidigi daama smllicldl muidu lgai casclldl. <sup>28</sup> Smlscadl Diuusi glaagacal soimaa taatatlada agadagi oodami oidigi daama lgai otoma laatoomu". <sup>29</sup> Dai lquioma pocaiti mlrl Isaía:

Diuusi lgai dai tlaanli vmsialcatai.

Islgai maicllgacrl vuvaidamudai chilqui aidl gia aatlml lran duuñimudai Sodoomrl oidacami dai Gomorrl oidacami.

Ascail Isaía.

<sup>30</sup> Vmsi gomaasicldl glmaatl sai tomasi ismaacldl maitlrgjudidíu maivuum lñliidiña isvaavitudagi Diuusi sai lgai clmgacrl nliidiña dai todian duucal vaavitu vai Diuusi clmgacrl nliidi. <sup>31</sup> Vaidl ljudidíu glnaajagliña islrgiadagi vmsi Moseesacaru smllicamigadl sai poduucal Diuusi clmgacrl nliidiña lgai ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vmsclrgl lgai maitistui isclmga lrgiadagi Moseesacaru smllicamigadl. <sup>32</sup> Lgai maitlrgitoina ismosvaavitudacal Suusi Cristo Diuusi clmgacrl nliidiña ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai, baiyoma polliidiña lgai sai lgiditai Moseesacaru smllicamigadl Diuusi clmgacrl nliidiña ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai casclldl vui baacoil lgai Suusi Cristo. <sup>33</sup> Dai Isaía ooja isduucal aagidi Diuusi:

Ootosdamu aanl lCristo ljudidíu dai muidutai lgai vui baacoimu lCristo.

Dlmos sioorl vaavitudagi maiviaacamu istuisi siaa lradagi.

Poduu ooja Isaía isduucal aagidi Diuusi.

**10** Giñaaduñi smllicldl ipllidi aanl isclmgacrl vuvaquiyagi ljudidíu casclldl mamadai aanl sai Diuusi clmgacrl vuvaidana. <sup>2</sup> Clm maatl aanl islgai smllicldl siaa duutudai Diuusi dai glnaajagli isivuaadagi istumaasi Diuusi ipllidi dlmos maimaatl. <sup>3</sup> Lgai maimaatl cal isCristo muu curusiaba sai Diuusi oigldana soimaascamigadl dai clmgacrl nliidiña ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai casclldl maivaavitudai Suusi Cristo. Baiyoma glnaajagli islrgiadagi vmsi Moseesacaru smllicamigadl polliditai sai poduucal Diuusi clmgacrl

nlijada agai ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. <sup>4</sup> Maiquiaa diviacai Cristo ljudidíu glnaajagaitadai ismgiadagi vllsi Diuusi smllicamigadl lgai rollidíña ismgiaditai smllicamigadl Diuusi smlgacslr lñidi ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. Dłmos Diuusi ootoi Cristo tami oidigi daama sai lgai smlgacslr lñidíña oodami ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai dai sivi glaagai isvaavoitudagi Cristo maisiu smllicami.

<sup>5</sup> Moseesacaru poduucai ooja sai islmaadutai istutiadagi ismgiadagi vllsi smllicami dai maisoimaasi ivuaadagi tomali lmo imidagai sai poduucai istutuidi ismlgacslr vuvaiquagi. <sup>6</sup> Dłmos Diuusi smlgacslr vuvaidi oodami mosvaavoitudacai Suusi Cristo. Glntlgitovurai isSuusi Cristo cadivia tlvaaagiaiñdlr, <sup>7</sup> daidl ismuu lgai dai lran duaaca coidadl saagidaiñdlr. <sup>8</sup> Dai aanl gaaagidi aipacoga sai Diuusi smlgacslr vuvaidi oodami mosvaavoitudacai Suusi Cristo dai tomasioorl istutuidi isvaavoitudagi siuu duucu iprlíadagi. <sup>9</sup> Sioorl pocaitiadagi sai Suusi Cristo lrtlaanldamigadl daidl isvaavoitudadagi sai Diuusi duaacali Suusi Cristo coidadl saagidaiñdlr Diuusi smlgacslr vuvaidi.

<sup>10</sup> Mosvaavoitudacai Diuusi smlgacslr lñidi oodami ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai, dai sioorl aagiadagi aa sai vaavoitudai Diuusi smlgacslr vuvaidi.

<sup>11</sup> Pocaiti Diuusi ñiooquidlr sai sioorl vaavoitudagi Suusi Cristo maiviaacamu istuisi siaa lradagi. Cristo ivueeyi istumaasi aagai cascladl. <sup>12</sup> Diuusi lmadugan duucal smlgacslr vuvaidi ljudidíu dai ismaacsdl maitlrjudidíu. Diuusi lmadugan duucal tlaanli dai nuucada ljudidíu dai ismaacsdl maitlrjudidíu dai soiglmlidi vllsicadl sioorl aagiadagi sai oigldana soimaascamigadl. <sup>13</sup> Pocaiti Diuusi ñiooquidlr: "Vllscatai sioorl vaavoitudagi dai daanldagi Diuusi, Diuusi smlgacslr vuvaidamu". <sup>14</sup> Dłmos ismaacsdl maiquia vaavoitudai Diuusi siaadlr aagidíña sai oigldana soimaascamigadl. Dai ismaacsdl maiquia cal Diuusi ñiooquidl siaadlr vaavoitudana. Dai ismaitiipucagi sioorl aagiadagi Diuusi ñiooquidl, ¿ducatai calcana lgai? <sup>15</sup> Dai ismaitiipucagi sioorl ootosagi oodami saidl gaaagidíña Diuusi ñiooquidl poduucai tiiru sioorl gaaagiadagi. Dłmos Diuusi gia caotoo glñiñiooquituldiadamiga. Cascladl pocaiti Diuusi ñiooquidlr: "Baiglñlñidíña oodami silscadl tlgíagi lmo Diuusi ñiooquituldiadamigadl ismaacsdl gaaagiadagi sai Diuusi iiblstudacan tadatuda lñidi oodami iibladl".

<sup>16</sup> Dłmos maisiu vllscatai vaavoitu Diuusi ñiooquidl. Isaíacaru potltdai Diuusi: "GiñDiuusiga baitoma tomali lmaadutai maivaavoitu aidlsi aagidi aatlmgl glñiñiooquituldiadamiga glñiooqui loodami", astatldai Isaíacaru. <sup>17</sup> Tomali lmaadutai maitistutuidi isvaavoitudagi Suusi Cristo asta silscadl cal isDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl aagiadagi isSuusi Cristo smlgacslr gavuvaidi.

<sup>18</sup> Dłmos ljudidíu gia cal Diuusi ñiooquidl. Pocaiti Diuusi ñiooquidlr:

Tomasiaacoga glaagai Diuusi ñiooquidl.

<sup>19</sup> Daidl ljudidíu smllicadl maatl Diuusi ñiooquidl pocaiti Moseesacaru:

Diuusi smlgacslr vuvaidamu ismaacsdl maitlrjudidíu dai maimaatlcatadai Diuusi ñiooquidl vai poduucai baacoiña ljudidíu.

<sup>20</sup> Dai Isaía maiduaadicuitai ñioo dai aagai istumaasi aagidi Diuusi:

Tomasi maitatlcacai ismaacsdl maitlrjudidíu isducatai istutuidi isgiñmatiagi vllscslr ootoi aanl giññiooquituldiadamiga sai aagidana isducatai istutuidi isgiñmatiagi tai lgai giñmaí.

Ascaiti Diuusi. <sup>21</sup> Dai aagai Isaía istumaasi aagidi Diuusi aagaitai ljudidíu:

Vllscslr oigldai aanl giñmaamara dai daanli sai lma duucal glntlgitona sai camaisoimaasi ivuaada agai dai siaa giñduutudana.

Dłmos lgai gajjaadlr giñviaa dai maitiñlgi. Ascaiti Diuusi.

**11** Aanl maipocaiti sai Diuusi gajjaadlr viaa ljudidíu. Siaadlr pocaitiña aanl. Aanl lrrl lrrl lrrl di. Dai aanl lrcajiudadl giñaaduñicaru Avraaíñi dai Benjamín. <sup>2</sup> Diuusi lrrl abiaadlr lrrl vuvaitu ljudidíu cascladl maigajjaadlr vipieeyi. Tlgitovurai isducatai oojisi Diuusi ñiooquidlr. Eliasi gamamadai dai pocaiti: <sup>3</sup> "GiñDiuusiga ljudidíu alil soimaasi ivueeyi. Lgai coi glñiñiooquituldiadamiga dai suuli laltar siaaco siaa glduutudaiña lgai dai moslca aanl vii dai giñmuaa lñidi lgai aanl lrrl", ascaiti Eliasi. <sup>4</sup> Dłmos Diuusi potltdai: "Quiaa oidaga cvaracami mil oodami ismaacsdl giñsaa duutudai. Aanl nuucada lgai dai lgai maisiaa duutudai lmoono ismaacsdl Baal tlgidu", ascaiti Diuusi. <sup>5</sup> Dai sivi lrrl oidaga lrrl ismaacsdl siaa duutudai Diuusi. Diuusi smlgacslr lñidi lgai cascladl lrrl vuvaitu. <sup>6</sup> Lgai maitivueeyi tomali istumaasi smlgaducami istucadl smlgacslr nlijadagi Diuusi. Baiyoma Diuusi iprlí cascladl smlgacslr lñidi.

<sup>7</sup> Glñaagidamu aanl istumaasi lrrl. Ljudidíu matia lñiditadai isducatai smlgacslr vuvaiquagi dłmos chilquiatl maí, moslca lgai ismaacsdl Diuusi lrrl vuvaitu. Dai Diuusi dagito islgaa maimaatl calcana dai cascladl maimaí lgai. <sup>8</sup> Pocaiti Diuusi ñiooquidlr: "Diuusi dagito sai lgai maimaatl calcana istumaasi aagai ñiñiooquituldiadamigadl cascladl maimaí lgai dai sivi maiquiaa maatl cal lgai", ascaiti Diuusi ñiooquidlr. <sup>9</sup> Pocaiti Davicaru lrrl:

Lgai cueeyi smlgaducami cuaadagai cascladl rollidi sai Diuusi smlgacslr lñidi, dłmos maitlrvaavoí.

Dai lgai maimaatl isDiuusi soimaa taatatulda agai. Lgai soimaasi ivueeyi cascladl.

Dai tomastuigaco soimaa taatacamu lgai. Ascaiti Davicaru.

11 Dai vlasscrla Diuusi maigajiaadrla viaa ljudidíu, tomasi soimaa taatamai. Dłmos ljudidíu gia gajiaadrla viaa Suusi Cristo aidłsi divia lğai dai cłlgacrla vuvaida agaitadai dai cascłdł ismaacłdł maitrljudidíu saagida głaagai isSuusi Cristo lrcłlgacrla vuviadami dai muidutai vaavoitudai saidł ljudidíu nłiditai go- maasi vaavoituda lłidiña lrl. 12 Aidłsi ljudidíu soimaasi ivuaadatadai dai gajiaadrla viaa Suusi Cristo poduucal aidł abiaadrla Diuusi cłlgacrla nłidi lğai is- maacłdł maitrljudidíu vłsi oidigrla oidacami dai silłscadł lrlamu vaavoitudagi ljudidíu Diuusi słlicłdł alısi cłlgacrla nlijadamu vłsi oodami oidi- gi daama oidacami.

13 Sivi glnaagidamu aanl lmo ñiooqui aariml is- maacłdł maitrljudidíu. Cłl maatł aariml isDiuusi giñootoi ansai aanl aagidana ismaacłdł maitrljudidíu sai Suusi Cristo lrcłlgacrla vuviadami. Istumaasi glnaagidi słlicłdł głaagai młsmaatłcagi. 14 Dai słlicłdł iplidi aanl isgiñaaduñi judidíu vaavoitudagi Suusi Cristo dai poduucal cłlgacrla vuvaiquagi nłiditai isaariml vaavoitudai. 15 Diuusi gajiaadrla viaa lju- didíu ismaacłdł maivaavoitudai dai aidł abiaadrla ootoo glniñiooquituldiadamiga ismaacłdł maitrlju- didíu saagida cascłdł lğai casi istutuidi islrmaama- radłcagi Diuusi. Dai silłscadł ljudidíu lrlamu vaavoit- tudagi Diuusi vai Diuusi cłlgacrla nlijadagi ducami is- duduaacamudai lğai. 16 Diuusi lcvovai vuvaitu ljudidíu aaduñđcardu cascłdł vłsi ljudidíu lrlcvovai vu- vaidadł Diuusi lrl.

17 Diuusi cagajiaadrla viaa lłmoco judidíu cajiudadł ismaacłdł maivaavoitu dai lłmoco aariml ismaacłdł maitrljudidíu ismaacłdł cavaavoitudai casi lrlDiuusi maamaradł vai cłlgacrla glnnłidi poduucal isduucal cłlgacrla nłidi lğai ljudidíu ismaacłdł vaavoitudai. 18 Diuusi ñiñiooquituldiadamigadł ismaacłdł glnaagi- di Diuusi ñiooquidł lrljudidíu daidł lclłlgacrla vuvi- adami lrljudíu lrl cascłdł aariml ismaacłdł maitrl- judidíu maitlaagai issoiduucal nlijadagi ljudidíu.

19 Dłmos isaariml ismaacłdł maitrljudidíu pocaiti- adagi sai Diuusi gajiaadrla viaa ljudidíu sai poduucal aariml lrlmaamaradłcana Diuusi 20 głaagai istłtłgi- todagi aariml sai ljudidíu maivaavoitudai sai cascłdł Diuusi gajiaadrla viaa lğai. Dłmos aariml lrlDiuusi maamaradł vaavoitudaitai. Cascłdł aariml maitlaa- gai isgłgłrducłdł glnliadagi. Baiyoma głaagai issiaa duutuadagi Diuusi vai lğai maigajiaadrla glnviaagi aariml. 21 Diuusi gajiaadrla viaa ljudidíu daidł istutui- di isgajiaadrla glnviaagi aariml lrl. 22 Słlicłdł cłl tuiga Diuusi dłmos vlasscrla soimaa taatamituldi oodami. Diuusi soimaa taatamituldi lğai ismaacłdł maivaavoitudai dłmos Diuusi cłl tuiga aariml glnvui. Dłmos aariml alısi głaagai isariavaavoitudadagi Di- uusi vai poduucal lğai maigajiaadrla glnviaagi. 23 Dai isaa judidíu vaavoitudagi Diuusi aidł gia lrlmaama- radłcamu Diuusi lrl. Diuusi istutuidi isclłlgacrla vu- vaidagi tomasioořl sioořl vaavoitudagi. 24 Isaariml is-

maacłdł maitrljudidíu cłlga istutuidi islrmaama- radłcagi Diuusi tomasi lłquioma maitrlmaamaradł- catadai Diuusi, vaamioma cłlga istutuidi ljudidíu Diu- usi lco vuvaidadł silrlmaamaradłcagi Diuusi.

25 Giñaaduñi, aanl iplidi ismaatłca aariml lmo istu- maasi istumaasi maiquiaa maatł tomali lmaadutai vai poduucal maigłgłrducłdł glnliada aariml polłiditai sai vaamioma sastuduga aariml siljudidíu. Lłmoco ljudidíu saagida vupuiurutu dai momaascamu lğai as- ta silłscadł Diuusi cłlgacrla vuvaitu vłsi ismaacłdł maitrljudidíu ismaacłdł cłlgacrla vuvaida agai Diu- usi. 26 Silłscadł poduucal lrl duñiagi amaasi Diuusi cłlgacrla vuvaida agai vłsi ljudidíu. Pocaiti Diuusi ñiooquidrla lrl:

Lclłlgacrla vuviadami vuusia agai ljudidíu saagidaifđrla.

Dai lğai lma duucal tłtłgitoitulda agai ljudidíu sai camaisoimaasi ivuaadana.

27 Dai oigłdamu lğai vłsi soimaascamigadł poduu- cal isduucal aagidi Diuusi ljudidíu. Ascaiti Diuusi ñiooquidrla.

28 Muidutai ljudidíu maioojoidi iscalcagi isSuusi Cristo lrcłlgacrla vuviadami dai lğai vui vllł Diuusi dai poduucal aariml ismaacłdł maitrljudidíu istutuidi isclłlgacrla vuvaiquagi. Dłmos vlasscrla Diuusi quiaa oigłdai ljudidíu, Diuusi lco vuvaitu aaduñđcardu cascłdł. 29 Lłquioma Diuusi lco vuvaitu ljudidíu sai lğai lrlmaamaradłcana. Dai aagai sai cłlgacrla nlijad- da agai vłsi ljudidíu tomastuigaco dai Diuusi vlasscrla ivueeyi istumaasi aagai. 30 Lłquioma aariml maiłlgidiña Diuusi dłmos sivi ljudidíu maiłlgidi Diu- usi dai poduucal Diuusi cłlgacrla glnnłidi vaavoitu- daitai aariml. 31 Dai Diuusi soigłliadamu ljudidíucłdł dai oigłdamu soimaascamigadł lğai lrl silłscadł lğai lma duucal glnłtłtłgitoi. 32 Dai Diuusi ñiooquidł pocaiti isvłsi oodami lrlsoimaasi ivuaadami dai lłgi oodami cłl maatł islrsoimaasi ivuaadami dai poduu- cal cłl maatł oodami isalısi tłgito isDiuusi oigłli soimaascamigadł.

33 Słlicłdł cłl tuiga Diuusi. Alısi saituduga lğai dai maatł vłsialcatai. Oodami maimaatł vłsi istumaasi ivueeyi Diuusi dai istumaasi tłtłgitoi. 34 "Tomali lmaadutai maitistutuidi ismaatiagi istumaasi tłtłgitoi Diuusi. Tomali lmaadutai maimaatłtuli Diuusi tomali lmo istumaasi. 35 Tomali lmaadutai maitistutuidi isoidagi Diuusi lmo istumaasi sai poduucal Diuusi cłl- gacrla nłidiña". 36 Diuusi idui vłsialcatai dai Diuusi gıvucadłcłdł quiaa cłlca oidigi. Vłsi oodami alısi głaagai isclłlga ñioocadagi Diuusi vui tomastuigaco.

12 Giñaaduñi Diuusi casoigłli aarimlclđl dai oigłli glnsoimaascamiga cascłdł aanl gln- daanli młsai potłtdaiña Diuusi młsaidł ivuaada lłidi istumaasi lğai iplidi. Dai cłlgacrla avłr oidaca dai ca-

maisoiimaasi ivuaada. Cmgadu ispoduucai tatlgitodagi aapiml dai poduucai ivuaadagi. Poduucai glaagai issi-aa duutuada aapiml Diuusi. <sup>2</sup> Maitavlr lpan duucai oidaca lsoimaasi ivuaadami baiyomavlr lma duucai glntatlgito dai poduucai lma duucai oidacamu aapiml. Dai poduucai maatlcamu aapiml istumaasi Diuusi iplidi isivuaada aapiml. Diuusi baigllidi ispoduucai ivuaada aapiml daidl lrgcllgai aapiml glmvlrtarl poduucai vaamioma clmga vaavoitudamu aapiml. Gomaasi lrvaamioma clmga ducami sil tomastumaasi istumaasi isivuaadagi aapiml.

<sup>3</sup> Diuusi clmgacrlr giñnlidi dai giñmaa slllicami an-sai gamamaatltuldiña istumaasi lgai iplidi cascldl glnaagidi aanl sai maitlaagai isglrglducldl glnllidagadi. Cmgavlr glntatlgitoda. Tatlgitodavurai istumaasi lrvaavoit istumaasi istutuidi aapiml isivuaadagi dai tatlgitodavurai silsi vaavoitudai aapiml Diuusi. <sup>4</sup> Lmo oodami moo dai noonovl dai lcaso dai maisiu moslcaasi gomaasi. Glmoocldl maitivueeyi istumaasi ivueeyi glnoonovicldl dai glnoonovicldl maitivueeyi istumaasi ivueeyi glmccasocldl. <sup>5</sup> Poduucai lrlr aatlm vaavoitudadami tomas muidu vllscrlr aatlm lrlmo adunum ducami vaavoitudaitai Suusi Cristo dai Suusi Cristo lrglrlaanldamiga.

<sup>6</sup> Vllscatai istutuidi isivuaadagi lmo istumaasi Diuusi glrmaacai guvucadagai isducatai lgai iplidi. Istumaasi istutiada aatlm isivuaadagi glaagai isclmga ivuaadagi. IsDiuusi maaquiagi guvucadagai lmadutai aapiml sai aagiña istumaasi lgai glnaagiadagi, glaagai mlsaagadagi poduucai isduucal glnmamaatltuli aatlm. <sup>7</sup> IsDiuusi maaquiagi guvucadagai aa sai soicliña oodami, glaagai isclmga soicldagi. Islmaadutai maatlai gamamaatltuldiadagi Diuusi ñiooquid, glaagai isclmga gamamaatltuldiadagi. <sup>8</sup> Sioorl maatl soicldagi aa sai vaamioma vaavoitudana lgai, glaagai isrovuaadagi. Sioorl mui gamaacadagi tumiñsi Diuusi aa duiñdadl vltarl maitlaagai isglrducldl lliadagi mui gamaacaitai. Sioorl gatlaanldagi glaagai isclmga gatlaanldagi isduucatai baigllidagadi Diuusi sioorl daiviadagi lcococoidadl daidl lsoituutuigami glaagai isbaigllidagadi.

<sup>9</sup> Slllicldl avlr glnoiglada aipacoga. Dai gajiaadlrl avlr viaa vllsi istumaasi soimaascami dai moslcaasi istumaasi clmgaducami ivuaada. <sup>10</sup> Glnoigladavurai aapiml glnsimglml duucal. Glaagai issiooma glrglducldl duucal nlijada aapiml aa isaapiml lgi.

<sup>11</sup> Maitavlr paparlaca. Ivuaadavurai istumaasi Diuusi iplidi baiglliaragacldl.

<sup>12</sup> Baigavlr lnlida aapiml nlnlrcatai mslmccadl iimi agai lvaagiamu dai lmadu oidaca agai Diuusi. Maitavlr vui ñioocada Diuusi mslmccadl soimaa taatamadagi. Vllscrlr avlr daanlda Diuusi.

<sup>13</sup> Oidadavurai aa vaavoitudadami soituuuigami mlstumaasi viaacagi. Dai clmgavlr miaadlgiada iimldami ismaacldl glndaiviadagi.

<sup>14</sup> Silmccadl soimaasi glntaatamituldiadagi aa, daanldavurai aapiml Diuusi sai lgai oigldiana soimascamigadl dai clmgacrlr vuvaidana. Dai maigalnaasi ñioocada aapiml lgai vui.

<sup>15</sup> Silmccadl glnaaduñi baigllidagadi aapiml lrlr glaagai mslbaigllidagadi, dai silmccadl glnaaduñi soigllidagadi aapiml lrlr glaagai mslsoigllidagadi.

<sup>16</sup> Clmgacrlr avlr glnllijada aipacoga. Maitavlr glrglducldl glnllida. Clmgacrlr avlr nlijada soituuuigami. Maitavlr rovnllida aapiml mslialil sstudaga. <sup>17</sup> Maitavlr soimaasi ivuiidiada sioorl soimaasi glnvuiidiada aapiml. Mosgolgi istumaasi clmgaducami avlr ivuaada aapiml vllscatai vuitari. <sup>18</sup> Maitavlr vuidlrl vlltca aa oodami tomasi lgai glnvuidlrl vllt. <sup>19</sup> Giñaaduñi islmaadutai soimaasi glnduiñdagadi aapiml maitlaagai issoimaasi taatuldiagi. Diuusi soimaasi taatuldiamu. Diuusi ñiooquidlrl pocaiti: "Aanl lgai dai soimaasi taatamituldi soimaasi ivuaadami", ascaiti Diuusi. <sup>20</sup> Dai pocaiti lrlr: "Isglmsasaayu biuugicoñicagi, bibiadvurai aapiml, dai istonocoñicagi, oidadavurai suudagi. Ispoduucal ivuaada aapiml siaa lratudamu aapiml", ascaiti Diuusi ñiooquidlrl. <sup>21</sup> Maitavlr vuidlrl vlltca aa oodami baiyoma clmgacrlr oidaca aapiml dai poduucal lDiaavora camaitistuidimu issoimaasi glnduiñtuldiagi.

**13** Vllscatai alisi glaagai islmgidagadi ltltaanldami. Diuusi darai vllsi tltlaanldami, tomali lmaadutai maiviaa slllicami lgi, Diuusi lgai dai maacai. <sup>2</sup> Poduucal ismaacldl mailgidi ltltaanldami lgai vuidlrl vllt istumaasi gatlaanli Diuusi, dai Diuusi soimaasi taatuldiamu. <sup>3</sup> Tltlaanldami mailblcatal sioorl maisoiimaasi ivueeyi moslcaasi ismaacldl soimaasi ivueeyi. Sioorl mailmbiada lliadagi ltltaanldami maitlaagai issoimaasi ivuaadagi, sidl ltltaanldami clmga ñioocadamu glvui. <sup>4</sup> Lgai lrglpi-ooñigadl Diuusi daidl ivueeyi istumaasi clmgaducami aapiml glmvlrtarl. Dlmos sioorl soimaasi ivuaadagi glaagai islmbiada ltltaanldami. Lgai viaa slllicami issoimaasi taatuldiami lsoimaasi ivuaadami.

<sup>5</sup> Cascldl glaagai islmgidagadi ltltaanldami maisiu mosmaisoiimaasi taatamada llditai gomaasi glaagai islrlidagadi isivuaadagi cascldl. <sup>6</sup> Ltumiñsi vuudami lrglpiooñigadl ltltaanldami cascldl maacai aapiml tumiñsi, vllsi uumigi istuigaco gataanli lgai.

<sup>7</sup> Anamlquidavurai istumaasi vuaatuldi. Siaavlr duutuada ltltaanldami lrlr. <sup>8</sup> Maitlaagai isariaglvuaatuliadagi. Glnoigladavurai aipacoga. Sioorl oiglada aa lgai ivueeyi istumaasi gatlaanli Diuusi. <sup>9</sup> Diuusi aagidi glslllicamiga Mosesacaru dai potltdai: "Maitavlr googosi glnducamica, dai maitavlr gacoodada, dai maitavlr lsvuaca, maitavlr yaataglda tomali lmaadutai, maitavlr viaaca lliada gavustuidaga". Sioorl alisi oiglada aa oodami dai slllicldl iplidagadi sai Diuusi soicliña isoiglada aa oodami lpan duucal lgi lgai gloiglada, poduucal lgai gia lgiidi vllsi istumaasi gatlaanli Diuusi. <sup>10</sup> Sioorl oigladagadi aa ooda-

mi l'gai maisoimaasi ivueeyi baiyoma ivueeyi v'lsi istumaasi Diuusi gatlaanli.

<sup>11</sup> Dai v'lsi gomaasi ivuaada aapiml t'lt'lgitoitai isotoma d'lgavusclai gotasai dai sivi cavaamioma miaadimi istuigaco iimia ragai aat'lm'la t'lnvaagiamu casc'ld'la glaagai isvaamioma cl'nga ivuaadagi Diuusi aa duif'ndad'la. <sup>12</sup> Cayoga ug'idag'gai sil'lsi oidaca ragai aat'lm'la tam'i oidigi daama siaaco al'lsi soimaasi ivueeyi oodami. Dai miaadimi istuigaco oidaca ragai aat'lm'la Diuusi l'madu siaaco tomali l'maadutai maisoimaasi ivueeyi. Casc'ld'la glaagai isg'ajiaad'la viaagi v'lsi soimaascami. Daid'la ivuaadagi istumaasi cl'ngaducami.

<sup>13</sup> Maitav'lr navacor'lda, dai maitav'lr googosi g'nduucamica dai maitav'lr oomaliaca, maitav'lr l'gacoit'lraca, baiyoma cl'ngac'la oidaca aapiml duucami iscam'ladu oidacamudai Diuusi. <sup>14</sup> L'ran duuca' ai av'lr oidaca aapiml Suusi Cristo maitav'lr ivuaada l'iada istumaasi soimaascami tomali mait'lt'lgitoda gomaasi.

**14** Is'umo vaavoitudadami maic'la maatl calcagi v'lsi istumaasi gamamaat'ltuldi aan'la l'madu aa ojootosad'la Suusi Cristo v'lscl'la cl'ngav'lr miaad'lg'ada. D'amos maitav'lr g'lnvurui f'ioocada aag'itai ismaic'la maatl cal' l'gai l'mo istumaasi. <sup>2</sup> L'moco vaavoitudai said'la istutuidi iscuaadagi tomastuma cuaadagai vai aa ismaac'ld'la maic'la maatl cal' istumaasi gamamaat'ltuldi aat'lm'la maicueeyi baabaidi. <sup>3</sup> Ismaac'ld'la cueeyi baabaidi maitlaagai issoiduuc' ai n'lijadagi l'gai ismaac'ld'la maicueeyi. Dai ismaac'ld'la maicueeyi baabaidi maitlaagai ispot'lt'ladagi l'gai ismaac'la cueeyi sai maic'la ivueeyi, Diuusi cl'ngac'la n'lidi v'lsccatai casc'ld'la. <sup>4</sup> Tomali l'maadutai maiviaa s'licami ispot'lt'ladagi g'aripioof'iga sai maic'la ivueeyi. L'gi aamud'la viaa s'licami isaagiadagi iscl'la ivueeyi ismaic'la l'rl. V'lsi l'vaavoitudadami l'rdiuusi r'ipioof'igad'la dai Diuusi istutuidi iscl'la idui'ntuldiagi.

<sup>5</sup> L'moco vaamioma siaa duutudai l'mo tasai siaa tasai dai aa r'ollidi sai v'ls tasai l'rl'gai vaa. V'lsccatai glaagai iscl'la maatlcalcagi istumaasi i'rlidi isivuaadagi sai glaagai isivuaadagi. <sup>6</sup> Sioor'la siaa duutudai l'mo tasai l'gai r'ovueeyi siaa duutuada l'iditai Diuusi. Dai sioor'la maisiaa duutudai tomali l'mo tasai l'gai r'ovueeyi siaa duutudai l'iditai Diuusi. Dai sioor'la cueeyi baabaidi l'gai r'ovueeyi siaa duutuada l'iditai Diuusi dai baig'lididi l'gai Diuusi v'ui. Dai sioor'la maicueeyi baabaidi l'gai r'ovueeyi siaa duutuada l'iditai Diuusi dai baig'lididi l'gai Diuusi v'ui.

<sup>7</sup> L'vaavoitudadami maitivueeyi mos'laasi istumaasi l'gi i'rlidi tomali maimaat'la sil'lsad'la tomali isduucatai coi ag'ai. <sup>8</sup> V'lsi vaavoitudadami l'rr'ipioof'igad'la Suusi Cristo qu'iaa oidacatai tam'i oidi daama dai coocai l'rl. <sup>9</sup> Suusi Cristo muu tai Diuusi duaacali said'la l'rtlaan'ladamigad'lcana vaavoitudadami ismaac'ld'la qu'iaa oidaga dai ismaac'ld'la cacoi.

<sup>10</sup> D'amos aapiml mait'rt'lt'laan'ladami casc'ld'la maitlaagai ispot'lt'ladagi aa ismaic'la ivueeyi, tomali

maitlaagai issoiduuc' ai n'lijadagi. V'lsccatai viaa aat'lm'la isvuid'la quiquivagi Suusi Cristo sil'gai aagamu istumaasi cl'nga ivuaadana aat'lm'la dai istumaasi maic'la ivuaadana aat'lm'la. <sup>11</sup> Diuusi f'iooquid'la r'ocaiti:

S'lic'ld'la l'rvaa'voi is'umo im'idag'gai v'lsccatai maatlmu i'f'saan'la l'rl'gai ismaac'ld'la vaamioma t'laan'li daidi g'if'siaa duutuadamu.

Dai v'lsccatai cl'nga f'ioocadamu aan'la gim'v'ltar'la. Ascaiti Diuusi f'iooquid'la.

<sup>12</sup> Poduuc' ai v'lsccatai aat'lm'la aag'idamu Diuusi istumaasi ivuaadana.

<sup>13</sup> Amaasi camait'lr f'iooquiadamu aat'lm'la aipacoga baiyoma maitlaagai isivuaadagi aat'lm'la tomali l'mo istumaasi istuc'ld'la soimaasi duif'ntuldiagi aa. <sup>14</sup> Cl'la maatl aan'la istomali l'mo cuaadagai maidaidarsi vaavoitudacai Suusi Cristo. D'amos sioor'la r'ollidagi sai daidarsi l'mo cuaadagai l'gai g'ia maitlaagai iscuaadagi. <sup>15</sup> Ismaadutai cuaadagai l'mo istumaasi vuitari l'gai ismaac'ld'la r'ollidi sai daidarsi dai v'lscl'la uugiagi l'rl, ismaac'ld'la l'rl'ga uugiagi ducami ismaioig'ladagi l'гаа. Maitlaagai m'lssoimaasi idui'ntuldiadagi aa mosugia l'iditai l'mo istumaasi. Suusi Cristo muu l'gai v'ltar'la v'lsi. <sup>16</sup> Maitav'lr dagitu aa is'pocaitadagi m'lsai maic'la ivueeyi tomasi aapiml gim'v'ltar'la mait'lrsoimaascami. <sup>17</sup> Diuusi l'rl'gai dai t'laan'li v'lsi vaavoitudadami. Diuusi maisi v'uaam'la l'idi istumaasi cuaadagi oodami tomali istumaasi y'ldagi vaamioma i'rlidi l'gai iscl'ngac'la oidacagi oodami, dai mait'lncoocoadagi dai sai baig'ln'lidid'na. Diuusi l'blad'la g'lrsoic'li sai poduuc' ai ivuaadana. <sup>18</sup> Ismaac'ld'la poduuc' ai oidaga l'giditai Suusi Cristo, l'gai ivueeyi istumaasi Diuusi i'rlidi vaid'la loodami cl'nga f'ioocada l'gai v'ltar'la.

<sup>19</sup> Casc'ld'la g'lr'ajag'li aat'lm'la isivuaadagi l'gi istumaasi g'lrsoic'li ismait'lrcoocoadagi dai vaamioma cl'la maatlcalcagi dai l'giadagi Diuusi f'iooquid'la.

<sup>20</sup> S'lic'ld'la maitlaagai iscuaadagi baabaidi ispoduuc' ai soimaasi idui'ntuldi aapiml aa vaavoitudadami vai l'gai vaamioma maic'la maatl calcagi dai vaamioma maic'la l'giadagi Diuusi f'iooquid'la. Vaavuava sai tomali l'mo cuaadagai maidaidarsi. D'amos v'lscl'la maic'ngadu ismaadutai cueeyi baabaidi ispoduuc' ai soimaasi idui'ntuldiadagi aa. <sup>21</sup> Al'lsi l'rc'la'gai ismaicuaadagi baabaidi, tomali maitay'ldagi, tomali maitivuaadagi tomali l'mo istumaasi istuc'ld'la soimaasi idui'ntuldiagi aa vai l'gai vaamioma maic'la maatl calcagi dai vaamioma maic'la l'giadagi Diuusi f'iooquid'la. <sup>22</sup> Ismaac'ld'la vaavoitudai sai maidaidarsi tomali l'mo cuaadagai maitlaagai isaagiadagi oodami mos'laasi Diuusi. Al'lsi baig'lididi l'gai ismaac'ld'la ivuaadatai istumaasi l'idi l'gai is'rc'la'gaducami maiv'uaam'la l'idi tomasi aa l'idi ismait'lrcl'ngaducami. <sup>23</sup> D'amos sioor'la cuaadagi baabaidi maic'la vaavoitudaitai ismaidaidarsi baabaidi soimaasi ivueeyi. V'lsi istumaasi ivuaadagi glaagai isivuaadagi isduucatai vaavoitu-

dadagi. Ismaacaldal maipovueeyi lgai soimaasi ivueeyi.

15 Aatlmal ismaacaldal vaavoitudai sai maidaidarsi tomali lmo cuaadagai aliisi glaagagai ismaivui ñioocada lga ismaacal vaavoitudai sai daidarsi lmo cuaadagai, dai maisiu ivuaadagai moslcaasi istumaasi iplididi aatlmal maitlatgitoitai istumaasi vaavoitudai lga. <sup>2</sup> Vllscatai aatlmal aliisi glaagagai isivuaadagai istumaasi oojoidi glraaduñi vaavoitudadami vai poduucal soiclada aatlmal lga sai vaamioma clmga maatl calcana Diuusi ñiooquidul dai vaamioma clmga oidacagi. <sup>3</sup> Poduucal idui lCristo. Lgai maitidui moslcaasi istumaasi oojoidi cascladl Diuusi ñiooquidulgal pocaiti: "Vllscatai ismaacal glclmdai aapi giñclmdai aanl lml", astlatdai lCristo Diuusi. <sup>4</sup> Vllsi istumaasi glooja lquiomal Diuusi ñiooquidulgal lraatlmal glmltaral, talsai poduucal maatlal istumaasi Diuusi iplididi isivuaada aatlmal. Silmscadl nlniada aatlmal oojai istumaasi oojisi Diuusi ñiooquidulgal maamatarl aatlmal isducatai nuucada Diuusi loodami lquidul dai isducatai soimaa taatamaifla lga dai maiñioocaiña Diuusi vui. Gomaasi glrsoicli isariavaavoitudada isDiuusi glrsoicli. <sup>5</sup> Diuusi lrlgai dai glrsoicli sai maiñioocaiña lga vui tomasi soimaasi taatamai daidl glrsoicli isariavaavoitudadagi islgai glrnuucada. Dai aanl iplididi islgai glrsoiclda mai maitlncocoada aariml aipacoga baiyoma siaa glnduutuuda aariml aipacoga. Suusi Cristo iplididi isrovuaada aariml cascladl. <sup>6</sup> Vai poduucal aariml lmo tlgitoidagai viaacagi dai clmga ñioocada Diuusi vui. Diuusi lroogadl glrtlaanldamiga Suusi Cristo.

<sup>7</sup> Clmgaclgl avlr glnñlijada aariml aipacoga poduucal isduucal Suusi Cristo clmgaclgl glrñlidi aatlmal vai poduucal clmga ñioocadagai aa Diuusi vui. <sup>8</sup> lCristo divia dai ljudidul saagida oidaga clmgaclgl vuvaida aliditai ljudidul. Poduucal lrldui istumaasi aagidi Diuusi ljudidul lqui aaduñldcardu sai lmo imidagai divi agaitadai lmo clmgaclgl vuviadami. Dai poduucal maatluldi Diuusi lga sai istumaasi aagai Diuusi smllicldal lrvaañoi. <sup>9</sup> Daidl lCristo divia vaidl lga ismaacaldal maitlrjudidul clmga ñioocaiña Diuusi vui. Diuusi clmgaclgl nliidi lga dai clmgaclgl vuvaidi lga cascladl. Pocaiti Diuusi ñiooquidulgal:

Cascladl clmga ñioocadamu aanl aapi glmltaral lga ismaacaldal maitlrjudidul saagida.

Dai ganldamu aanl siaa glnduutudaitai. Potatldai Davicaru Diuusi.

<sup>10</sup> Dai pocaiti lml Diuusi ñiooquidulgal: Baigavlr lñliada aariml ismaacaldal maitlrjudidul lran duucal aa ismaacaldal lrdiuusi maamaradl. Ascaiti Diuusi ñiooquidulgal.

<sup>11</sup> Dai pocaiti lml Diuusi ñiooquidulgal: Clmgaclgl ñioocada Diuusi vui vllscatai aariml ismaacaldal maitlrjudidul.

Dai vllsi oodami glaagagai isclmga ñioocadagai Diuusi vui.

Dai glaagagai isrocaitiadagai sai Diuusi smllicldal viaa guvucadagai.

Ascaiti Diuusi ñiooquidulgal.

<sup>12</sup> Dai pocaiti Isaia lml aagaitai lCristo:

Dai lmo lcajiudadalñidulgal Isaia divimu dai tlaanldamu lga ismaacaldal maitlrjudidul.

Daidi lga ismaacaldal maitlrjudidul vaavoitudamu islgai clmgaclgl vuvaidamu.

Ascaiti Isaia.

<sup>13</sup> Diuusi lrlgai ismaacaldal glrsoicli isvaavoitudadagai istumaasi lrvaañoi. Dai aanl iplididi islgai baiglñliatu-da dai glñlñstudacan tadacatuda vaavoitudacal aariml Diuusi vai Diuusi Ibladl guvucadcladl aariml smllicldal vaavoitudada isDiuusi glññucada.

<sup>14</sup> Giñaaduni clm maatl aanl isaariml clm tuutuiga dai sastuduga dai clmga istutuidi isglñmamaatluldiadagai aipacoga istumaasi Diuusi iplididi isivuaadagai.

<sup>15</sup> Damos idi oojai maiduadicuitai glñoojidi aanl dai lramu glñaagidi aanl naana maasi. Diuusi giñmaa smllicamli ansaidl lrootosadlcana Suusi Cristo cascladl. Diuusi clmgaclgl giññlidi dai giñootoi ismaacaldal maitlrjudidul saagida ansai aagidana sai Diuusi clmgaclgl vuvaida alidi. Lrapaali judidul vvaapai naana maasi dai dadasdi Diuusi dai aanl iplididi isDiuusi lñlijadagai lvaavoitudadami ismaacaldal maitlrjudidul lran duucal istumaasi dadasdi aanl Diuusi. Diuusi Ibladl lco vuvaitu lga cascladl Diuusi clmgaclgl nliidi lga.

<sup>17</sup> Suusi Cristo giñsoicli idi aa duifdaga ismaacaldal ivueeyi aanl Diuusi vmltaral cascladl istutuidi aanl isrocaitiadagai sai clmgaclgl. <sup>18</sup> Dai maisiaa lral aanl isgaaagiadagai vllsi istumaasi giñsoicli Suusi Cristo isivuaada aanl. Vllsi istumaasi gaaagidi aanl lga giñaagidi dai lga giñmaa guvucadagai ansaidl ivuaadana naana maasi istumaasi sai lga ismaacaldal maitlrjudidul lgidifla Diuusi. <sup>19</sup> Silmscadl loodami lñlijadagai vllsi istumaasi glglrducami ismaacal ivueeyi aanl clmga maatl lga isDiuusi Ibladl guvucadadcladl ivueeyi aanl gomaasi. Poduucal caaagidi aanl loodami Jerusalemñidulgal abiaadulgal asta Iliricoolulgal isSuusi Cristo lrlclmgaclgl vuviadami. <sup>20</sup> Aanl giñaajagl isgaaagiadagai gomaasi siaaco maiquiaa cal oodami isoidaga Suusi Cristo. Maitaaagiada iññlidi aanl siaaco casi gaaagidi aa. <sup>21</sup> Vai poduucal lrlduuna istumaasi aagai Diuusi ñiooquidulgal siaaco pocaiti Isaia:

Maatlmu ismaacaldal tomali lmo imidagai maiquiaa cal isoidaga lCristo.

Dai maatl calcamu islgai lrlclmgaclgl vuviadami. Ascaiti Isaia.

<sup>22</sup> Lqui abiaadulgal glññlida iññlidiñaa aanl damos maitistutuidiñaa. Viaacatadai aanl isaagiadagai ismaacaldal maiquiaa maatlcatadai isSuusi Cristo lrlclmgaclgl vuviadami. <sup>23</sup> Damos sivi caaagidi aanl vlls-

catai ismaacaldal maimaatlcatadai siaaco gaaata vaaadana aanl cascdald casistutuidi aanl ismllca glnlidadagi. <sup>24</sup> Modaiavana iñlidi aanl simscadl imiagi Espaañiamu. Dai simscadl glndivida aanl baigiñli-adamu aanl gnltagacai. Aanl iplidi isgiñsoiña aapiml istucaldl imi aanl baitlquiomu. <sup>25</sup> Dalmos quiaa imia iñagai Jerusaleenamu dai vuidaquia iñagai tumiñsi lvaavoitudadami Jerusaleenlrl oidacami. <sup>26</sup> Lvaavoitudadami Masedoonlrl oidacami dai Acaaylrl oidacami baiglñlidi lmpaidacai tumiñsi dai ootosda agai lvaavoitudadami soituutuigami Jerusaleenlrl oidacami. <sup>27</sup> Agai soi lMasedoonlrl oidacami dai lAcaaylrl oidacami sai maatlana isSuusi Cristo lglcmlgacrl vuvlidadami cascdald lMasedoonlrl oidacami dai lAcaaylrl oidacami glaagaitadai isoiñiagi tumiñsicaldl dai vlscrlrl baiglñlidi calmpaidacai. <sup>28</sup> Cascdald simscaldl vuidaquia aanl gotumiñsi lvaavoitudadami Jerusaleenlrl oidacami casistutuidi aanl isimiagi Espaañiamu dai modavunucal glnvidagi. <sup>29</sup> Simscaldl ai aanl mlsiaaco daraaja aapiml cll maatl aanl isSuusi Cristo giñbaiñliatuda agai. Aanl glnmamaatlutulda iñagai vaamioma Suusi Cristo mamaatlutldiaragadl.

<sup>30</sup> Aapiml siaa duutudai Suusi Cristo daidl Diuusi lbladl garsoicli isglroiglada aatlml cascdald gln-daanli aanl mlsai mamadañña aanl imvlltarl. <sup>31</sup> Vai Diuusi maidagitona Judeelrl oidacami ismaacaldl maivaavoitudai issoimaasi giñtaatulldiagi. Dai daan-davurai Diuusi lrlrl vaidl lvaavoitudadami Jerusaleenlrl oidacami baiglrlrlaracaldl vuuna ltu-miñsi ismaacaldl vuidiaquia iñagai aanl. <sup>32</sup> Vai poduucal isDiuusi iplldiagi baigiñliatugada aanl simscaldl glndividagi dai giñlbtstagi glnvidacai. <sup>33</sup> Diuusi gln-iblstudacan tadatudai dai aanl iplidi islgai glnl-lmadu daacagi.

-----

**16** Gaamucu imi agai Peve. Goovl lrglraduñi vaavoitudadami. Dai goovai soicli looqui vaavoitudadami cococoidald dai soituutuigami Sencreelrl oidacami. <sup>2</sup> Aanl iplidi isaapiml clmga mi-aadlgiadagi simscaldl ajia goovai, poduucal isduucal glaagai mlsmiaadlgiadagi vlsci lvaavoitudadami. Dai maacadavurai istumaasi lgitoca goovai. Goovai soicliña muidutai dai aanl lrlrl giñsoicliña goovai cascdald.

<sup>3</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda Prisila lmadu Aquila. Goovai lrgiñaduñi ismaacal giñsoiñacai gaaagidi isSuusi Cristo lglcmlgacrl vuvlidadami. <sup>4</sup> Goovai baitoma glncooditu dai clmgaclrl gimvusaitu aidlmlsi giñ-muaa aagaitadai cascdald alisi baigiñlidi aanl goovaicaldl. Dai maisiu moslcaasi aanl baigiñlidi vlscatai vaavoitudadami ismaacaldl maitlrljudidlu baiglñlidi lrlrl. <sup>5</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda lrlrl vlscatai lvaavoitudadami ismaacaldl glnlmpaidi Prisila lmadu Aquila quiidlrl. Diuuscaldl avlrl viaatulda Epeneto goovai lrlrlrgadald ismaacaldl vaavoitu Suusi Cristo Acaaylrl. <sup>6</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda María.

Goovai alisi aata vueeyi aapiml glnsaagida. <sup>7</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda giñaduñi Andrónico lmadu Junias. Goovai giñlmlmadu maisapicatadai. Daidl lo-jootosicami clmga maatl goovai, dai alil siaa duutudai. Dai goovai lrlrl vaavoitu Suusi Cristo iñsaanl.

<sup>8</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda Amplias lgal lrlml vaavoitudadami dai alil oigldai aanl. <sup>9</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda Urvano goovai glnlmlmadu aata vaaadana Suusi Cristo aa duñdadlrl. Dai Diuuscaldl avlrl viaatulda Estaaquisi. Goovai alil oigldai aanl. <sup>10</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda Apees. Goovai alil soimaa taatamai dai apiavaavoitudai Suusi Cristo. Diuuscaldl avlrl viaatulda Aristóbulo aadiñdald. <sup>11</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda giñaduñi Erodiono lmadu Narsiso aadiñdald lgal vaavoitudai Suusi Cristo. <sup>12</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda Tripena lmadu Triposa. Goovai aata vueeyi Suusi Cristo aa duñdadlrl. Diuuscaldl avlrl viaatulda glraduñi Pérsida. Goovai alil oigldai aanl dai alisi aata vueeyi Suusi Cristo aa duñdadlrl. <sup>13</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda Rupo. Goovai gia clmga vaavoitudai dai clmgaclrl oidaga. Diuuscaldl avlrl viaatulda Rupo dald. Goovai lrgiñdaada ducami. <sup>14</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda Asíncrito lmadu Flegonte lmadu Ermasi lmadu Patroovasi lmadu Ermesi lmadu lvaavoitudadami ismaacaldl lmadu daraaja. <sup>15</sup> Diuuscaldl avlrl viaatulda Filólogo lmadu Julia lmadu Nereo lmadu suculidl lmadu Oliimpasi lmadu vlscatai lvaavoitudadami ismaacaldl lmadu daraaja.

<sup>16</sup> Cocomitucudavurai dai viaatuldiada glnaduñi vaavoitudadami. Vlsci aipacoga siaaco aimlrai aanl vlscatai ismaacaldl vaavoitudai Suusi Cristo Diuuscaldl glnviaatuldi.

<sup>17</sup> Glnnuacadavurai lgaicaldl ismaacaldl daivui dai gamamaatlutldiña istumaasi maitlrvaaivoi dai poduucal cocotuldi lvaavoitudadami dai soimaasi iduñtuld. Maitavlrl urarlcllda lgal. <sup>18</sup> Agai maitivueeyi istumaasi iplidi Suusi Cristo. Agai baiyoma ivueeyi istumaasi lgl lgal iplidi. Agai vaaamunaiña oodami ismaacaldl polidi ismaitiipu yaatavogami dai poduucal vupuiromadañña. <sup>19</sup> Vlscatai cll maatl isduucatai lgididña aapiml istumaasi glnmaatuldai aanl cascdald baigiñlidi aanl. Dai aanl iplidi issastuduaca aapiml daidl ivuaadagi istumaasi clmgaducami dai maisiu istumaasi maicmgaducami. <sup>20</sup> Diuusi garsoicli isclmgaclrl oidacagi maitlrcocodaitai aipacoga dai lgal ootoma aadaimu lDiaavora vai camaisoimaasi glnrtatamituldidña. Aanl iplidi isSuusi Cristo glnrtaanldamiga clmgaclrl glnlrijadagi.

<sup>21</sup> Diuuscaldl glnviaatuldi Timoteo. Goovai giñsoiñacai ivueeyi iñaa duñdaga. Dai Diuuscaldl glnviaatuldi lrlrl Jasoiñi lmadu Sosípater. Goovai lrgiñaduñi.

<sup>22</sup> Aanl Tersio ivuididi idi oojai Paavora dai Diuuscaldl glnviaatuldi lrlrl. Aanl vaavoitudai Suusi Cristo lrlrl.

<sup>23</sup> Diuuscaldl glnviaatuldi Gaayo. Goovai quiidlrl giñuuliñaca aanl. Dai taañiupidiña goovai glquii lvaavoitudadami sai ami glnlmpaidiña. Diuuscaldl

galmviateuldi Erasto mrl. Goovai lrtumiñsi vuudami tanai. Diuusclldl galmviateuldi Cuarto mrl.

<sup>24</sup> Aanl iplidi isSuusi Cristo sllgacslrl glnhlijadagi aapiml vllscatai.

-----

<sup>25</sup> Diuusi istutuidi isglnsoiñagi mai vaamioma sllga vaavoituda aapiml istumaasi glnmaatltuldi aanl. Aanl glnmaatltuldi isSuusi Cristo lrlclllgacslrl vuviadami dai naana maasi istumaasi Suusi Cristo iplidi ismaatlca aapiml. Gomaasi maitlmaatlcatadai llquioma <sup>26</sup> dlmlos sivi Diuusi glnmaatltuldi vllsi gomaasi vai aatlmll istutuidi isglnmaatltulda aapiml. Tomasi Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl llquioma ooja isdivia agaitadai lCristo dlmlos loodami maicllga

maatl calcatadai. Dai sivi cadivia Suusi Cristo dai glnmaatltuldi aatlmll ismaacldl lrojootosadl vllsi gomaasi. Dai aatlmll glnmaatltuldi istuiya llidi ismaacldl ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl. Diuusi poduucal gatljai vai poduucal loodami vllsi oidigi daama oidacami vaavoitudana isSuusi Cristo lrlclllgacslrl vuviadami dai llgidiña. Diuusi tomastuigaco oidagai.

<sup>27</sup> Aanl iplidi isaapiml dai vllsi oodami siaa duutadagi Diuusi dai sllga ñioocadagi giñlran duucal. Diuusi lgal dai maatl vllsialcatai. Poduucal ivueeyi aatlmll vaavoitudaitai isSuusi Cristo lrlclllgacslrl vuviadami.

Mosllcaasi.



# 1 CORINTIOS

1 Aanl rPaavora dai Suusi Cristo lcovai giñvuu-saitu ansaidl lrootosadlcana poduucai iprli Diuusi cascldl. Aanl lmadu ghraduñi Sóstenes <sup>2</sup> Diuuscldl glnviaatuldi aatml aapiml vaavoitudadami mlsmaascldl glnlmpaidiña Coriintolrl dai siaa duutudaiña Diuusi. Aapiml rDiuusi maamaradl vaavoitudaitai Suusi Cristo. Diuusi lcvovai glnvuvaitu aapiml mlsai gajiaadlrl vipiaadana vmsi soimaascami dai maisiu moslca aapiml lgai ismaascldl vmsi oidigrl siaa duutudai Suusi Cristo mlrl. Suusi Cristo rrtlaanldamigadl lgai dai aatml mlrl. <sup>3</sup> Aanl iprlidi isDiuusi glrooga lmadu Suusi Cristo grrtlaanldamiga apiacslgacrl glnnljadagi dai apiaglniibstudadan tadacagi.

4 Vmscrl baigiñlidiña aanl Diuusicldl. Diuusi slgacrl glnnlidi vaavoitudaitai aapiml Suusi Cristo. <sup>5</sup> Slllicldl Diuusi slgacrl glnnlidi aapiml vai poduucai aapiml sl maatl cal ñiooquidl dai slga aagidi aapiml aa istumaasi aagai Diuusi ñiooquidlrl. <sup>6</sup> Poduucai isduucal glnaagidi aanl sai Suusi Cristo istutuidi isclgacrl glnvuvaidagi dai glnsoiñagi mlsai slgacrl oidacana, tai poduucai idui. <sup>7</sup> Dai poduucai aapiml maivlmlga tomali lmo istumaasi istumaasi Diuusi maacai vaavoitudadami. Vmsi gomaasi Diuusi glnmaacai nlnlrcatai aapiml isdiviagi grrtlaanadamiga Suusi Cristo. <sup>8</sup> Dai Suusi Cristo glnsoiñamu isapiavaavoitudada aapiml dai slgacrl oidacagi asta mlsilscadl coiyagi vai poduucai tomali lmaadutai maigmlrlrl glnvupadagi silscadl diviagi Suusi Cristo. <sup>9</sup> Diuusi vmscrl ivueeyi istumaasi aagai. Dai lgai glraagidi isapiamamadaiña aatml grrtlaanldamiga Suusi Cristo vuitari lgai glroigldai cascldl.

10 Giñaaduñi grrtlaanldamiga Suusi Cristo giñmaa sllicami ansai glnaagidana mlsai lmo lgitoidagai viaacana dai maitlvupui vmltcana. Baiyoma avlr slgacrl glnnljada aipacoga. <sup>11</sup> Cloe aaduñdl giñaagidi mlsai aapiml glnocodaiña cascldl poduucai glnaagidi aanl. <sup>12</sup> Lgai giñaagidi mlsai aapiml glnvupui vmltcana pocaititai: "Aatml rPaavora maamatlrdamigadl". Dai sai aa pocaitiña: "Aatml rApoolosi maamatlrdamigadl". Dai sai aa pocaitiña: "Aatml rSeefasi maamatlrdamigadl". Dai sai aa pocaitiña: "Aatml rCristo maamatlrdamigadl, dai aapiml gia cho". <sup>13</sup> Lmoco viaaca lldi lmo tlaanlda-

mi dai aa viaaca lldi lmai tlaanldami poduucai gia maitlrcmlgai. Moslca Suusi Cristo tlaanli vmsi vaavoitudadami. Aanl maimuu curusiaba mlsai slgacrl vuvacna aapiml. Aanl maitlvapacoi mlsaidl lrgiñmamaatlrdamicana. <sup>14</sup> Alil baigiñlidi aanl Diuusi vui ismaitlvapacoi aanl tomali lmaadutai aapiml moslca Crispo dai Gaayo vapacoi aanl. <sup>15</sup> Cascldl tomali lmaadutai aapiml maitistutuidi ispotliyagi sai aanl glnvapacoi mlsaidl lrgiñmamaatlrdamicana. <sup>16</sup> Utudami lgitito aanl isEstéfana aaduñdl vapacoi aanl mlrl, dlmos maitlgitito aanl isvapaconai aa. <sup>17</sup> Suusi Cristo maitiñootoi ansai gavapaconana. Lgai giñootoi ansai gaaagidana islgai lrlslgacrl vuviadami. Dai aanl maiñioocai lmo saitudugami duucal. Silscadl glaagadagi sai Suusi Cristo muu curusiaba sai slgacrl vuvacna oodami, loodami slgacrl vuvacni Diuusi guvucadagacldl dai maisiu sl maatl ñioocaitai lgai ismaascldl aagidi Diuusi ñiooquidl.

18 Silscadl gaaagiada aatml isSuusi Cristo muu curusiaba dai poduucai slgacrl glnvuvaidi, lgai ismaascldl iimia agai lDiaavora lmadu mosvuiirugami duucal calcana gomaasi, dlmos aatml ismaascldl Diuusi slgacrl glnvuvaidi vaavoitudai isgomaasi rDiuusi guvucadadl. <sup>19</sup> Pocaiti Diuusi ñiooquidl:

Aanl maatltdamu oodami sai istumaasi aagai maatlrcami maitlrcoiñi slgacrl vuvaidaragai vmltarl. Tomali istumaasi ivueeyi lcastuduacldl maitlrcoiñi mlrl. Ascaiti Diuusi.

<sup>20</sup> Tomali maatlrcami, tomali maatltduldiadami tomali lgai ismaascldl sl maatl ñioocai maitistutuidi isclgacrl glnvuvaidagi. Diuusi grrtlaanldami sai silscadl lmaatlrcami gamamaatltduldiada aliadagi isducatai gatlaanli Diuusi sai lgai vupuiirugami duucal ñioocai. <sup>21</sup> Diuusi sl maatl istumaasi lgi lgai ivueeyi. Diuusi maidagito tomali lmo oodami islgi maatiagi isducatai gatlaanli Diuusi tomali lvaamioma sastuduacldl, Diuusi baiyoma iprli isclgacrl vuvaiagi sioorl vaavoitudagi, nlditai ñiooquidl ismaascldl oojisi tomasi aa vuiirugami duucal nlijadagi Diuusi ñiooquidl ismaascldl aagai slgacrl vuvaidaragai.

<sup>22</sup> Ljudidíu iprlidi istlgiagi mui naana maasi glglrducami ismaascldl ivueeyi Diuusi dai poduucai maatiagi isbaigl rvaavoi Diuusi ñiooquidl ismaascldl aagai slgacrl vuvaidaragai, daidl lgliege ismaascldl rol-

lidi isalia sastuduga vaavoitudai moslcaasi istumaasi maivuidlra caatl mamaatluldaragadl. <sup>23</sup> Damos aatmla gamamaatluldi islCristo ismaacldl nlnlra ljudidlu cadivia dai gmluaatu curusiaba dmos gomaasi aliisi lrsiaa lraragai ljudidlu ismaacldl maivaavoitudai vmltarl, daidl lgiliego vuuirugami alidi gomaasi. <sup>24</sup> Damos lgai ismaacldl Diuusi lco vuvaitu sai clmgacslra vuvaslra tomasi lrljudidlu dai giliego lgai maatl isDiuusi alil viaa guvucadagai dai isDiuusi alil clm tatlgitoi dai isDiuusi ootoi lCristo sai clmgacslra glnvuvaidana. <sup>25</sup> Tomasi oodami vuuirugami alidi gomaasi ismaacldl ivueeyi Diuusi dmos Diuusi vaamioma clmga tatlgitoi sioodami. Tomasi oodami rollidi isDiuusi maiviaa guvucadagai dai dagito mslmuaagi lCristo curusiaba, dmos Diuusi vaamioma viaa guvucadagai sioodami. <sup>26</sup> Giñaaduñi glaagai mslmaatlcagi isDiuusi mailcovai vuvaitu mui sastudugami tomali mui tatltaanldami, tomali mui riricu. <sup>27</sup> Baiyoma Diuusi lco vuvaitu mui ismaacldl loodami rollidi isilrgvuruiirugami vai poduucal siaa lrana sastuducldl, dai Diuusi lco vuvaitu mui ismaacldl loodami rollidi ismaacldl loodami soi duucal nldi sai lgai gataalanliña tvaagilra. <sup>29</sup> Dai poduucal tomali lmaadutai maigaducldl gmlliadamu Diuusi vuitapi. <sup>30</sup> Diuusi gmlmaa iibldagai utudui vaavoitudaitai aatmla Suusi Cristo dai Diuusi ootoi Suusi Cristo tami oidigi daama sai poduucal maatlra aatmla isducatai clmgacslra vuvaidi lgai oodami, dai Suusi Cristo muu curusiaba tsaai aatmla clmgacslra vuvaslra casclldl Diuusi clmgacslra glnlidi ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi iduuñimudai aatmla, Suusi Cristo gmlsoicli tsaai clmgacslra oidacana maisoimaasi ivuadadai, Suusi Cristo lrlgai ismaacldl clmgacslra glnvuvaidi. <sup>31</sup> Casclldl pocaiti Diuusi ñiooquidlra: "Tomali lmaadutai maitlaagai isglducldl gmlliadagai lgaicldl ismaacldl ivueeyi baiyoma glaagai isbaiglmlliadagai lgaicldl ismaacldl ivueeyi Diuusi".

**2** Damos giñaaduñi aidlsl ii aanl dai glnaagidi Diuusi ñiooquidl aanl mailmo clm maatl ñioocadami duucal glnaagidi. <sup>2</sup> Aidlsl gmlmlmadu daacatadai aanl, aanl lpllidadai isglnaagidagai sioora lrsuusi Cristo dai istumaasi ivuadadana dai vaamioma lpllidanl ismaatlca aapiml isSuusi Cristo muu curusiaba casclldl muiyoco glnaagidiña aanl gomaasi. <sup>3</sup> Aidlsl tucamlra aayi aanl gigivuquimi aanl duaadimutugaitai rolliditadai aanl ismaicmlga iduñia iñagai giñaaduñidaga. <sup>4</sup> Dai aidlsl glnaagidi aanl Diuusi ñiooquidl aanl mailmo clm maatl ñioocadami duucal glnaagidi baiyoma Diuusi Ibladl guvucadadlclldl <sup>5</sup> vai poduucal aidlsl vaavoiu aapiml Diuusi Ibladl glnvaavoiutuli dai maisiu oodami clm maatl ñioocadami.

<sup>6</sup> Vmlscslra lgai saagida ismaacldl vaamioma clmga llgidi Diuusi ñiooquidl mamaatluldi aanl vmlsi istumaasi Diuusi giñmamaatluldi vai poduucal lgai vaamioma clmga maatlra Diuusi ñiooquidl. Gomaasi maimaatl loodami ismaacldl pocaiti sai lgai lrsastudugami tomali ismaacldl vaamioma tlaanli. Lgai maivmlscslra tlaanlda agai. <sup>7</sup> Baiyoma aagidiña aatmla istumaasi gmlmamaatluldi Diuusi istumaasi lgi lgai maatlcatadai. Gomaasi gmltatlgitoitadai lgai maiquias clquivacal oidigi abiaadlra tatlgitoitadai lgai isducatai clmgacslra glnvuvaidagai, tsaai tomastuigaco oidacana aatmla lgai lmmadu. <sup>8</sup> Tomali lmaadutai tatltaanldami oidigi daama maimaatl cal gomaasi. Maatl calcamudai lgai maicurusiaba siisamudai lSuusi Cristo ismaacldl vmlscatai glaagai issiaa duutuadamudai. <sup>9</sup> Dai Diuusi ñiooquidlra pocaiti daidl lrvaaivoi: Diuusi bai duu mui naana maasi lgai vmltarl ismaacldl oigldai.

Lgai lristumaasi istumaasi tomali lmaadutai mainlidiña tomali maicajiomacana tomali maitatlgitoiña. <sup>10</sup> Gomaasi lgai istumaasi Diuusi Ibladl gmlmamaatluldi dai gmlsoicli tsaai maatlra. Diuusi Ibladl clm maatl vmlsi istumaasi tatlgitoi Diuusi.

<sup>11</sup> Tomali lmo oodami maimaatl istumaasi tatlgitoi lmai oodami moslmlgi maatl istumaasi tatlgitoi. Poduucal lrrl tomali lmo oodami maimaatl istumaasi tatlgitoi Diuusi dmos Diuusi Ibladl maatl istumaasi tatlgitoi Diuusi. <sup>12</sup> Diuusi gmlrootosi gmlbldaga sai gmlmlmadu daacana, tsaai poduucal maatl calcana vmlsi istumaasi clclmgaducami istumaasi Diuusi ivueeyi aatmla gmlvmltarl. Maisiu oodami sastudugami gmlmamaatluldi gomaasi. <sup>13</sup> Idi ñiooqui ismaacldl glnaagidi aanl Diuusi Ibladl giñmaatatluli maisiu oodami. Dai poduucal mamaatluldiña aanl oodami ismaacldl lmmadu daja Diuusi Ibladl.

<sup>14</sup> Damos lgai ismaacldl mailmmadu daja Diuusi Ibladl maitistutuidi ismaatl calcagi tomali isvaavoiutudagai istumaasi gamamaatluldi Diuusi Ibladl gomaasi lrvuuirudagai lgai vmltarl. Moslcaasi lgai ismaacldl lmmadu daja Diuusi Ibladl lgai gia istutuidi ismaatl calcagi vmlsi. Damos lgai ismaacldl mailmmadu daja Diuusi Ibladl maitistutuidi ismaatiagi istuusi poduucal vaavoitudai aa. <sup>16</sup> Diuusi ñiooquidlra pocaiti: "Tomali lmaadutai maimaatl istumaasi gmltatlgitoi Diuusi. Dai tomali lmaadutai maitistutuidi ismaatluldagai Diuusi". Damos Diuusi Ibladl gmlmlmadu daaca aatmla vaavoitudadami dai gmlsoicli tsaai maatlra tomasi palapi istumaasi tatlgitoi Suusi Cristo.

**3** Aidlsl gmlmlma daacatadai aanl, aanl maitistui isclmga glnmaatatludagai lran duucal lgai ismaacldl lmmadu daja Diuusi Ibladl. Aapiml

ivuaadana istumaasi iplidiña maisiu istumaasi iplidiña Suusi Cristo. Baiyoma glnmaatutuli aanl poduucai isduucai mamaatutuldiña aanl ismaacsdal utudama vaavoitudai. <sup>2</sup> Aapiml maitistutuiditadai ismaatl calcagi istumaasi sijiacami ismaacsdal aagai Diuusi ñiooquidlrl cascldl glnmaatutuli aanl istumaasi maisijiacami. Dai vllscrlg tomali sivi maiquiaa istutuidi aapiml ismaatl calcagi. <sup>3</sup> Aapiml quiaa ivueeyi istumaasi iplidi. Aapiml coimudadl tuutuiga dai oomali-ga lran duucal vllsi oodami ismaacsdal maivaavoitudai. Poduucal ivueeyi aapiml istumaasi iplidi maisiu istumaasi iplidi Suusi Cristo. <sup>4</sup> Silmscadl pocaitiada aapiml: “Aanl lraavora mamaatlrldamigadl”. Dai aa pocaitiada: “Aanl lraoolosi mamaatlrldamigadl”. Aapiml lran vueeyi ismaacsdal maivaavoitudai.

<sup>5</sup> Apoolosi dai aanl lroodami. ¿Dai tuma guvucadagai viaa aatlmal? Aatlmal moslrpipoofigadl Diuusi. Diuusi lsovai glnvuvaitu tsvai gaaagidiña ñiooquidl dai aatlmal glnaagidi aapiml mlai aapiml vaavoitu. <sup>6</sup> Aanl lrlga glnaagidi Diuusi ñiooquidl dai gooquirlrl Apoolosi vaamioma glnmaatutuli dlmos Diuusi lrgai dai vaamioma glnvaavoitudi. <sup>7</sup> Aanl ismaacsdal lrlga glnaagidi tomali Apoolosi ismaacsdal gooquirlrl glnaagidi aatlmal maiviaa guvucadagai moslgi Diuusi. Diuusi lrgai ismaacsdal vaamioma glnvaavoitudi. <sup>8</sup> Dai vllsi Diuusi pipoofigadl lran ducami dai Diuusi aa namlquida agai glrpipoofiga tlvaaagirlrl ismaadutai vaamioma clga iduñiagi aa duifdadl tami oidigi daama vaamioma aa namlquidamu lrgai mlca. <sup>9</sup> Aatlmal lraoolosi pipoofigadl dai glnaagidi ñiooquidl dai Diuusi vaamioma glnvaavoitudi.

Aapiml lraoolosi maamaradl dai Diuusi Ibladl glnlmadu daja. <sup>10</sup> Diuusi giñmaa sllicami ansaidl gaaagidiña aanl ñiooquidl Diuusi guvucadadlclldl. Aidlsl lrlga glnaagidi aanl Diuusi ñiooquidl aanl glnaagidi isSuusi Cristo muu curusiaba. Gomaasi glaagai islrlga vaavoitudagi. Vai sivi lmai vaamioma glnmamaatutuldi Diuusi ñiooquidl. Tomasioora sioora gamamaatutuldiadagi glaagai isgamamaatutuldiadagi istumaasi lraavoi. <sup>11</sup> Silmscadl lmaadutai glaagacai gamamaatutuldiada lliadagi Diuusi ñiooquidl glaagai islrlga gamamaatutuldiadagi isSuusi Cristo muu curusiaba. <sup>12</sup> Dai gooquirlrl vaamioma gamamaatutuldiadagi moslcaasi istumaasi lraavoi dai maisiu istumaasi maitlraavoi. <sup>13</sup> Silmscadl diviagi Suusi Cristo dai nlidagi ismaacsdal lrcslga ivuaadami dai ismaacsdal lraaicslga ivuaadami amaasi clga glnmaatlmul ismaacsdal vaamioma clga idui glaa duifdaga. <sup>14</sup> Lgai ismaacsdal gaaagidi moslcaasi istumaasi lraavoi lrgai gia Diuusi aa namlquidamu tlvaaagirlrl. <sup>15</sup> Dlmos lrgai ismaacsdal gamamaatutuldi istumaasi maitlraavoi lrgai gia maiaa namlquidamu Diuusi, tomasi lrgai clgacslrl vuusai.

<sup>16</sup> Aapiml lraoolosi maamaradl dai Diuusi Ibladl glnlmadu daja. <sup>17</sup> Dai Diuusi lsovai glnvuvaitu mlslai camaisoimaasi ivuaadama. Cascldl ismaadutai gln-

mamaatutuldiadagi istumaasi maitlraavoi, Diuusi alia soimaa taatatuldamu lrgai.

<sup>18</sup> Tomali lmaadutai maitlaagai islrgi glnvupuiirumadadagi. Ismaadutai polliadagi isalil saituduga alisl glaagai istlrgitodagi sai Diuusi vupuiirugami duucal nldi loodami sastuduacsdal. Siooml lrcslgai siaa oodami pocaitiadagi saidl lrvupuiirugami dai Diuusi vmltarl gia sastuduga lrgai. Diuusi ñiooquidlrl pocaiti: “Lgai ismaacsdal polliidi issastuduga, Diuusi dadagiti sai lrlgi glnvupuiirumadaifia”. <sup>20</sup> Dai pocaiti lrl: “Clmaatl Diuusi sai tltlrgitoidadl ismaacsdal polliidi issastuduga maitlraoiñi iscllgacslrl oidacagi”. <sup>21</sup> Cascldl maitlaagai mlsglncocoadagi sastuduacatai glnmamaatutuldiadamiga. Diuusi casi glnmaa vllsi istumaasi tlgito aapiml. <sup>22</sup> Aapiml lraoolosi aaduifdl dai Cristo lraoolosi maradl. Dai aanl dai Apoolosi dai Pividuru lrglripipoofiga aapiml. Dai oidigi lraapiml glnvuidaga. Dai oidaga aapiml dai coiya agai aapiml, dai nldi aapiml mui naana maasi istumaasi lrlvueeyi sivi, dai tlgimu aapiml mui naana maasi istumaasi dlgaavuñia agai, vllsi gomaasi lraoiñi aapiml glnvmltarl.

**4** Poduucal aapiml alisl glaagai isCristo pipoofigadl duucal glnlrijadagi. Diuusi glrooto tsvai glnmamaatutuldana istumaasi lrgi Diuusi maatlcatadai. <sup>2</sup> Dai vllscrlg ismaadutai viaacagi lmo aa duifdagai glaagai isclga ivuaadagi. <sup>3</sup> Dlmos aanl maivuum iñlidi tomamlsl caiti giñnldi aapiml dai tomali maivuum iñlidi tomasi caiti giñnldi dudunucami. Dlmos aanl maimaatl isbaig lraoiimaasi iducami aanl. <sup>4</sup> Vllscrlg polliidi iscllgacslrl oidaga dai maisoimaasi ivueeyi, maisiu gomaasicldl ismaacsdal tltlrgitoi aanl potlmu Diuusi ismaitlraoiimaasi iducami. Moslgi lrgai maatl isbaigl lraoiimaasi ivuaadami aanl ischo lrl. <sup>5</sup> Dai cascldl aapiml maitlaagai isariapocaitiadagi ansai aanl lraoiimaasi ivuaadami asta silmscadl divia Suusi Cristo amaasi lrgai maasiuldamu istumaasi maitlmaatl sivi, asta istumaasi tltlrgitoifia oodami, dai sioora clga ivuaadana Diuusi potlmdamu sai clga idui.

<sup>6</sup> Dai casi glnaagidi aanl sai glaagai mlslmaadugan duucal glnlrijadagi Apoolo lmadu aanl vai poduucal clga maatlca aapiml sai maitlaagai ispocaitiadagi sai vaamioma clgadu glnmamaatutuldiadamiga siaa. Dai poduucal ivuaada aapiml istumaasi Diuusi iplidi. Silmscadl pocaitiada aapiml glnmaatl isglglrducsdal glnlidi aapiml. <sup>7</sup> Aapiml maitlaagai isglglrducsdal glnliadagi. Vllsi istumaasi istutuidi aapiml isivuaadagi Diuusi glnmaa guvucadagai cascldl istutuidi aapiml isivuaadagi. ¿Tuimlsl glglrducsdal glnlidi aapiml ducami islrgi aapiml viaacagi guvucadagai isivuaadagi?

<sup>8</sup> Aapiml polliidi iscamaatl vllsialcatai istumaasi aagai Diuusi ñiooquidlrl. Dai aapiml tltlaanldami duucal oidaga. Dai gajiaadlrl glnviaa aapiml. Silsl lrcslgaicamudai issllicldl lraatlaanldamicamudai

aapiml siaataml oootosicami llrl glnsoiñacai gatlaanldamudai. <sup>9</sup> Lmo imidaga polldi aanl sai Diuusi pipioofi duuca glnlijada cascld. Ducami is-tomali lmo imidagai maitlaanli aataml tomali lmo istumaasicld. Dai ducami iscasi gnrcoodia agadamudai oodami dai Diuusi tlatlaañicarudl dai oodami mosnlijadamudai. <sup>10</sup> Dai ducami isoodami vupuiirugami duca glnlijadamudai gaaagiditai aataml isSuusi Cristo lrcldgacrl vuvriadami. Mai aapiml ponllididi mlasi alia sastuduga vaavoitudaitai Suusi Cristo. Ducami isaataml maicllga vaavoitudadagi Diuusi ñiooquidl mai aapiml polldi mlasai clga vaavoitudai. Ducami isvllsi oodami soi duuca glnlijadagi dai ducami mlsaapiml siaa gnduutuadagi. <sup>11</sup> Aataml bibiuguiña, dai tonocoñicana, dai maiyuucusucana, dai oodami soi duuca glnlijadiña, dai maivaasl aataml. <sup>12</sup> Dai iibiocorli aataml gaaata vuaadatai. Oodami soimaasi ñiooqui gaaagidiña dmos aataml daanliña Diuusi sai lgaí soiçliña. Oodami soimaasi gartaatamit-uldliña tlati aataml maivui ñioocaíña. <sup>13</sup> Dai oodami glnñiooquidiña dmos aataml maacaiña ñiooqui ducami silrglraaduñica lgaí. Dai oodami voisiqui duucaí glnlijadi.

<sup>14</sup> Aapiml giñmaamara gnducami nai aanl aliñsi glnoiçldai cascld poduucal glnoojidi aanl glnmaquia iñlilititai ñiooqui maisiu glnsíaa llratuda iñlilititai. <sup>15</sup> Tomamasi aapiml viaacagi baivustaama miil mamaatatludiamu ismaacld glnmamaatatludi istumaasi aagai Suusi Cristo dmos maimuidu ismaacld lran ducami glnooaga moslca aanl. Aanl glnaagidi isSuusi Cristo lrcldgacrl vuvriadami mltai aapiml vaavoiu cascld glnooaga giñducami aanl. <sup>16</sup> Cascld glnnaanli aanl mljai giñlran duucaí oidacana.

<sup>17</sup> Cascld glnotosda iñagái aanl goTimoteo dai goovai glaagidamu isduucatai glaagai isoidaca aapiml. Goovai giñmara gnducami nai aanl aliñ oigldai dai goovai clga ivueeyi gla duiñdaga. Dai goovai glnaagidamu isduucatai ivueeyi aanl vaavoitudaitai Suusi Cristo, dai istumaasi mamaatatludi aanl vllsi airacoga quiquiurilrl. <sup>18</sup> Lmadutai aapiml gldglducld glnlidi pollditai iñsaanl glnlilidi dai cascld maitlndivididi aanl. <sup>19</sup> Dmos aanl otoma mlca glnnlida iñlidi isDiuusi iplldagi. Dai amaasi nlidamu aanl sl clga vaavoitudai dai sl clga oidaga lgaí ismaacld gldglducld glnlidi dai maisiu moslca istumaasi aagai lgaí. <sup>20</sup> Dai lgaí saagida ismaacld iduñia lididi istumaasi Diuusi iplldi Diuusi guvucadadl vaamioma glaagai sioodami ñiooquidl. <sup>21</sup> Clldgacrl avlr oidaca aapiml dai poduucal aanl maitlñbagaidamu silscadl gaamu imiagi dai poduucal baigiñliadamu aanl aapimlclld.

**5** Sivi cajiomu aataml islmaadutai aapiml vllna glooga ooñigadl. Gomaasi lrlmo istumaasi aliñ soimaascami. Dai maitiipu oigaragai isivuaadagi tomali lgaí saagida ismaacld maiçlçgidi Diuusi. <sup>2</sup> Dai vllscrl quiaa gldglducld glnlidi aapiml. Baiyoma

glaagai mllsíaa lradamudai dai soiglñliadamudai. Lclli ismaacld romaasi idui maitlaagai mlsdadagitodagi isvaracld lgaí glnlmpaidaragrl. <sup>3</sup> Tomasi maiglñllmadu daja aanl vllscrl glnltagitoiña aanl. Llaanldami Suusi Cristo giñmaa slllicami cascld glnaagidi aanl istumaasi idui gocllli aliñsi lrsomaascami. Aanl glnaagidamu istumaasi glaagai isiduñiagi aapiml ducami isglnllmadu daacamudai aanl. Lmpaidavurai aapiml vllsi vaavoitudadami dai Suusi Cristo guvucadadl glnllmadu daacamu. <sup>5</sup> Dai aagidavurai gocllli sai camavaraçliña glnlmpaidaragrl vai poduucal llmadu aimlraíña oodami ismaacld ivueeyi istumaasi lDiaavora iplldi. lDiaavora aliñ viaa guvucadagai. Poduucal slllicld soimaa taatamu lgaí. Dai lgaí soimaasi taatacaí istutuidi silma duuca glnlçituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi poduucal clldgacrl vuusaíña silscadl diviagi llaanldami Suusi Cristo.

<sup>6</sup> Maitlaagai mllsgldglducld glnliadagi pollditai mllscld ivueeyi. Cl maatl aapiml sai lmo oodami soimaasi ivuaadami istutuidi issoimaasi iduiñtuldagi mui oodami. <sup>7</sup> Cascld glaagai isaagidagi gocllli sai camavaraçliña glnlmpaidaragrl. Lgaí istutuidi issoimaasi iduiñtuldagi aa vaavoitudadami tomasi maiquia soimaasi iduiñtuli aa. Suusi Cristo lrlran ducami laali cañiuru ismaacld coodaiña glnaaduñicarv lgaí siaa duudagrl ismaacld pascua lvgidu vai poduucal Diuusi oigldiña soimaascamigadl. <sup>8</sup> Dai poduucal aataml glaagai iscamaisoimaasi ivuaadagi dai clldgacrl oidaca.

<sup>9</sup> Casi glnaagidi aanl lmai ooçlrl dai maitlaagai mllsuurarlçldagi lgaí ismaacld googosi gnducami. <sup>10</sup> Dmos aanl maitlñaagida iñlilititadai mljai gajiaadlrl vipiadana vllscatai ismaacld googosi gnducami, dai ismaacld coimudadl tuutuiga, dai ismaacld msivoga, dai ismaacld siaa duutudai moono. Ismaiñiooquiada agadamudai aapiml gooodami avlnacai isiimia aapiml idi oidigi daamadlrl. <sup>11</sup> Baiyoma glnagida iñlilititadai aanl mljai maiuurarlçliña lgaí ismaacld pocaitiada saidl lrvavoitudadami dai vllscrl googosi gnducamicagi, dai coimudadl tuutiacagi, dai ñiooquiadagi aa oodami, dai navacoitlrcacagi, dai msivoacagi, tomali maitlaagai mllsgacuaadagi lgaí llmadu. <sup>12</sup> Aanl maiviaa slllicami isaagadagi ismaacld lrcldga ivuaadami dai ismaacld lрмаicllga ivuaadami, lgaí ismaacld maitlrvavoitudadami mosllgi Diuusi viaa slllicami. Dmos aapiml vaavoitudadami llgi glnsaagida glaagai isaagadagi ismaacld maicllga ivuaadagi. Maitavlr dadagitoda gocllli soimaasi ivuaadami isglnsaagida varacldagi siuu duucu siaa duutuadagi aapiml Diuusi.

**6** Silscadl lmaadutai aapiml viaacagi lmo istumaasi gladuñi vaavoitudadami vui maitlaagai isvan clçladagi dudunucamiçlrl ismaacld maitlrvavoitudadami. <sup>2</sup> Maitamll maatl aapiml sai is-

maacldl vaavoitudai Diuusi nvida agai lgai ismaacldl maivaavoitudai Diuusi ismaacldl lrcldga ivuaadami dai ismaacldl lрмаicldga ivuaadami. Poduucal lрl glaagai mslldgi baivuaadagi istumaasi tlgitocagi glnaaduñi. <sup>3</sup> Maitamlsmaatl aapiml tsai asta Diuusi tatlaañicarudl nvida ragai ismaacldl lrcldga ivuaadami dai ismaacldl lрмаicldga ivuaadami. Vaamioma cldga istutuidi aatml isnlidagi glaaduñi vaavoitudadami saagida ismaacldl lrcldga ivuaadami dai ismaacldl lрмаicldga ivuaadami tami oidigi daama. <sup>4</sup> Silmscadl glnocoda aapiml, ztuimlasi ajioopaiña aapiml sai baiglnduifidana dudunucami ismaacldl maitlrvaavoitudadami? <sup>5</sup> Gomaasi gia glnaagidi aanl mlsai siaa lрana. Siaadlrl maioidacana lmaadutai aapiml glnsaagida ismaacldl istutiadagi isbaiglnduifidadiadagi ñiooqui aapiml vaavoitudadami glnsaagida. <sup>6</sup> Lmo vaavoitudadami maitlaagai isvan cldgagi gladuñi dudunucami vuidlrl ismaacldl maitlrvaavoitudadami.

<sup>7</sup> Sllicldl lрvaavoi sai isglnococoda aapiml poduucal alil soimaasi ivueeyi aapiml. Baiyoma maitlaagai mslvui ñioocadagi sioorl glnococoda liadagi. Dai baiyoma maitlaagai mslvui ñioocadagi sioorl glnlmsiadagi. <sup>8</sup> Dлmos aapiml maicldga ivueeyi dai llsidiña asta glnaaduñi vaavoitudadami.

<sup>9</sup> zMaitamls maatl aapiml sai ismaacldl lрsoimaasi ivuaadami maiimia agai siaaco gatlaanli Diuusi? Maitavlr glnadagitoda mslglnvuruiirumadadagi. Sllicldl lрvaavoi islgai ismaacldl googosi glnducami, dai ismaacldl siaa duutudai lрmomoono ismaacldl ivueeyi oodami dai diuusi aagai dai cldlml ismaacldl maiaaban vooroi ooqui baiyoma cldlml lldgi airacoga glnvuudana, dai ismaacldl lslivoga, dai ismaacldl coimudadl tuutuiga, dai ismaacldl nava-coitlraga, dai ismaacldl oojoidi isñiooquiadagi aa oodami, maitatlaanlda agai ml tvaagilrl Diuusi lрmadu. <sup>11</sup> Poduucal oidacatadai lрmadutai aapiml dлmos sivi Diuusi casi glnoiqli glnsoimaascamiga dai casi lрovai glnvuvaitu dai Diuusi cldgacldl glnnlidi ducami istomali lрmo imidagai maisoimaasi iduñimu-dai aapiml Suusi Cristo cldgacldl glnvuvaitu dai Diuusi lрladl glnllmadu daja cascdl.

<sup>12</sup> Lлmo oodami pocaiti: "Oodami istutuidi isivuaadagi vllsialcatai istumaasi lрlidi". Dлmos aanl pocaiti: sai maisiu vllsi istumaasi ivueeyi oodami lрsoiñi. Dai maitlaagai isivuaadagi tomali lрmo istumaasi soimaascami tomasi iduñia lliidi. <sup>13</sup> Alisi lрvaavoi istumaasi aagai oodami: "Cuaadagai lрugidagai vmltarl dai gavoocldl vaacld cascdl vooca oodami". Dлmos Diuusi ugilituda agai vllsi gomaasi. Dлmos tuucuga oodami maisiu isgalma voopoda tomasmaascldl, baiyoma tuucuga oodami vai poduucal ivuaadana Diuusi aa duifidagadl dai Diuusi nuucada oodami tuucugadl. <sup>14</sup> Poduucal isduucal Diuusi duaacali gлrtlaanldamiga Suusi Cristo poduucal gлrduduaacalda agai aatml lрl gлdunucadagacldl.

<sup>15</sup> zMaitamlsmaatl aapiml sai ismaacldl vaavoitudai Suusi Cristo lрlрan ducami lgai daidl lрaduñld? Aatml lрSuusi Cristo aaduñld cascdl maitlaagai tsvlрlрnagldagi ooqui taatacaligami. <sup>16</sup> zMaitamlsmaatl aapiml sai silmscadl lрmo cldl vllnagi lрmo ooqui tatacaligami vлgoocatai lрlрmo oodamicana? Pocaiti Diuusi ñiooquidlrl: "Vлgoocatai lрlрmo oodamicana lрai". <sup>17</sup> Dлmos silmscadl lрmo oodami vaavoitudagi Suusi Cristo lрai lрmo tlgitoidagai viaacana Suusi Cristo lрmadu.

<sup>18</sup> Aapiml glaagai isgajiaadlrl vipiaadagi vllsi goomaasi. Diuusi idui oodami sai siaa duutudaifia lрai dai maisiu isivuaadana moslcaasi istumaasi lрlriadagi. Mui naana maasi soimaascami ivueeyi oodami dлmos lрai ismaacldl googosi glnducami lрai soimaasi ivueeyi gлtuucuga vui. <sup>19</sup> zMaitamls tlgito aapiml sai Diuusi ootoi glлbdaga sai glnllmadu daacana? Poduucal aapiml camailldgi gлntlaanli. <sup>20</sup> Diuusi alil cldga idui aapiml glnvmltarl ootosacal gлmara Suusi Cristo mlsai aapiml cldgacldl vuvacldl. Cascdl alil glaagai issiaa duutuada aapiml Diuusi silsi gлntuucugacldl lрcaasi glnlрbdagacldl Diuusi tlaanli gлntuucuga dai glnlрbdaga cascdl.

**7** Sivi gia glnaa noragidamu aanl istumaasi giñtlacacal aapiml giñioojidacal. Cldgaduava ismaiooñtadagi cldlml. <sup>2</sup> Dлmos alil muidu ismaacldl googosi glnducami cascdl alisi glaagai isclldl viaacagi glnooñiga dai ooqui viaacagi glnsuucuna dai poduucal maisoimaasi ivuaadagi googosi glnduucamicatai. <sup>3</sup> Lldlml glaagai islma voorodagi glnooñiga siuu duucu looñigadl lрlriadagi dai ooqui glaagai islma voorodagi gлcuna siuu duucu lрcunadl lрlriadagi. <sup>4</sup> Silmscadl cunatagi lрmo ooqui camailldgi tlaanli gлtuucuga lрlml lрai dai tlaanli. Dai silmscadl ooñtagi lрmo cldl camailldgi tlaanli gлtuucuga lрlр looqui lрai dai tlaanli. <sup>5</sup> Cascdl maitlaagai ischo gлntlрladagi airacoga. Silgis gia glnaagida lрai dai mailmparai voorodagi chlldqui tasal gamamadada llditai. Dai vllscldl gooquirl glaagai islmparai voorodagi lрai vai lрDiaavora maisoimaasi iduifituldagi looqui lрmai cldl lрmadu tomali lрlml lрmai ooqui lрmadu.

<sup>6</sup> Aanl maitlntlaanli mslsooñtadagi mslmaiooñtadagi lрlр baiyoma istutuidi aapiml isiduñiagi istumaasi lрlriadagi. <sup>7</sup> Aanl lldgi lрlridi isvllscatai maiooñtagi giñlрan duucal, dлmos lрmoco istutuidi isivuaadagi lрmo istumaasi dai aa lрma maasi. Diuusi maacal gлvucadagai cascdl.

<sup>8</sup> Ismaacldl maiquiaa ooñiga dai ismaacldl maiquiaa cuucuna dai vipiuudu cldgaicamudai isldgi viiyagi lрai giñlрan duucal. <sup>9</sup> Dлmos ismaitistutiada lрai isldgi oidacagi vai ooñtana. Vaamioma lrcldgai isooñiacagi dai maisoimaa taatamadagi lрma voopoda llditai ooqui.

<sup>10</sup> Dлmos ismaacldl caooñigai dai ismaacldl casuucuna aanl gлntlaanli sai ooqui maidadagitoifia gлncuucuna. Idi ñiooqui aagaiña gлrtlaanldamiga Suusi

Cristo mpr. <sup>11</sup> Damos islmo ooqui dagituagi gacuna lgaí maitlaagai iscunatagi lramu baiyoma glaagai isbaiduñia lgaí ñiooqui gacuna lmadu. Poduucái mpr lclli maitlaagai isdagituagi glooñiga.

<sup>12</sup> Dai lma maasi aagida iñlidi aanl ismaacsdal ooñiga maivaavoitudadami lmadu dai ismaacsdal cuucuna maivaavoitudadami lmadu. Oidaga lmo ñiooqui ismaacsdal maiaagaiña gtrlaanldamiga Suusi Cristo damos aanl gia glnaagidamu sivi. Islmaadutai ooñigadl maitlrvaavoitudadamicagi dai vmsclrl lmadu oidaca liadagi gacuna, cunadl maitlaagai isdagituagi saibai poduucái vaavoitudana ooñigadl. <sup>13</sup> Dai islmaadutai cunadl maitlrvaavoitudadamicagi dai vmsclrl lmadu oidaca liadagi glooñiga, ooñigadl maitlaagai isdagituagi sabai poduucái vaavoitudana cunada. <sup>14</sup> Aclli ismaacsdal maitlrvaavoitudadamicagi Diuusi sclgacslrl nldi lgaí vlnacai lgaí lmo ooqui vaavoitudadami daidl looqui ismaacsdal maitlrvaavoitudadamicagi Diuusi sclgacslrl nldi lgaí vlnacai lgaí lmo sclli vaavoitudadami. Dai ismaitlrroduucaicamudai maamaradl lrlran ducamicamudai maamaradl lgaí ismaacsdal maivaavoitudai, damos Diuusi sclgacslrl nldi maamaradl mpr. <sup>15</sup> Damos islclli maivaavoitudadamicagi dagitua liadagi glooñiga vai dagitona daidl looqui camaiviaa islmadu oidacagi dai islooqui maivaavoitudadamicagi dagitua liadagi gacuna vai dagitona daidl acunadl camaiviaa islmadu oidacagi. Diuusi lcovai glrvuvaitu talsai sclgacslrl oidacana dai maitlrccodaiña. <sup>16</sup> Dai vmsclrl maimaatl lmo sclli sil lmo ooqui isclgacslrl vusaidagi gladuñi sil ismaiclmgacslrl vusaidagi mpr quiaa lmadu oidacatai lgaí.

<sup>17</sup> Dai glaagai mlsbaiglñliadagi lgaicldl ismaacsdal Diuusi iplidi isivuaada aariml. Dai alisi lrcmlga ismaidagituagi glnaa duiñdaga ismaacsdal viaacataidai aidlsi Diuusi lcovai vusaitu sai vaavoitudana. Gomaasi lgaí istumaasi tlaanli aanl vlsi vaavoitudadami aipaco oidacami. <sup>18</sup> IsDiuusi lcovai vusaidagi lmaadutai ismaacsdal iquitlquicagi tuucugadl isducatai glmviidacataidai ljudidíu lgaí glaagai ismoduucái viiyagi dai isDiuusi lcovai vusaidagi lmaadutai ismaacsdal maiquitlquicagi tuucugadl lgaí maitlaagai isiquitlagi. <sup>19</sup> Tomasmaasi oodami isiquitlquicagi tuucugadl ischo mpr mosglaagai isivuaadagi istumaasi Diuusi iplidi. <sup>20</sup> Alisi lrcmlga isvlsi oodami maidagituagi glnaa duiñdaga ismaacsdal viaacataidai aidlsi Diuusi lcovai vusaitu sai vaavoitudana. <sup>21</sup> Islmaadutai lrpooñicatadai aidlsi Diuusi lcovai vusaitu maitlaagai isvuam lliada lgaí. Damos isviaacagi lgaí isducatai vuusiagi dai camaitlrpiooñicagi glaagai isvuusiagi. <sup>22</sup> Pípiooñi ismaacsdal Diuusi lcovai vuvaitu sai vaavoitudadana glaagai istatgitodagi islraduñdl Cristo dai lgaí ismaacsdal maitlrpapiiooñiga ismaacsdal Diuusi lcovai vuvaitu sai vaavoitudana glaagai istatgitodagi islrpípiooñigadl Suusi Cristo. <sup>23</sup> Diuusi alil clga idui aariml glrvmltarl ootosacái glmara dai sivi glaagai mslmgiadagi Diuusi maisiu oodami. <sup>24</sup> Poduucái tudo giñaduñi tomali lmaadutai

maitlaagai isdagituagi glnaa duiñdaga ismaacsdal viaacataidai aidlsi Diuusi lcovai glrvuvaitu sai vaavoitudana, Diuusi glñlmadu daja cascdl.

<sup>25</sup> Dai sivi maaquimu aanl ñiooqui ismaacsdal maitlrrooñiacami dai ismaacsdal maitlrscuucunacami. Suusi Cristo maipoduu aagai damos aanl anglñaagida iñagai. Diuusi sclgacslrl giñlidi daidl giñvaavoitudai cascdl aariml glaagai isgiñvaavoitudagi mpr cascdl glnaagidamu aanl istumaasi tatlgitoi aanl. <sup>26</sup> Otoma alisi soimaasi taatamituldí aagai ldudunucami vlsi lvaavoitudadami cascdl pollidi aanl sai ismaacsdal maitlrrooñiacami dai ismaacsdal maitlrscuucunacami glaagai isariaduu viiyagi. <sup>27</sup> Vmsclrl ismaacsdal caooñiga maitlaagai isdagitodagi glpooñiga dai ismaacsdal maiquiaa ooñiga maitlaagai isooñtagi. <sup>28</sup> Damos islmo sclli ooñtagi maisoimaasi ivueeyi dai islmo ooqui cunatagi maisoimaasi ivueeyi. Damos sioorl gavlnnacami vaamioma soimaasi taata aagai dai aanl iplidi isotolioma soimaasi taata aagai aariml.

<sup>29</sup> Giñaduñi aanl glnaagidi sai chilqui tasai vilga mlsicamaoidacamu tami oidi daama cascdl glaagai tsvaamioma ivuaadagi Diuusi aa duiñdadl silma maasi sivi quiaa istutuiditai. Sioorl ooñiacagi, dai sioorl soiglñliadagi, dai sioorl baiglñliadagi, dai sioorl viaacagi tumiñsi dai tomasioorl ismaacsdal tami oidigi daama oidaga glaagai isvaamioma ivuaadagi Diuusi aa duiñdadl silma maasi. Idi oidigi caugitimi cascdl.

<sup>32</sup> Aanl iplidi isaariml maivuum lñliadagi tomali lmo istumaasicldl. Lmo sclli maiooñiacami vaamioma tatlgitoi Diuusi aa duiñdadl daidl ivuaada lldiña istumaasi Diuusi iplidi. <sup>33</sup> Damos silmscadl caooñta lgaí vaamioma tatlgitoiña lgaí istumaasi glaagai quiiylrl, daidl ivuaada lldiña istumaasi iplidí ooñigadl. <sup>34</sup> Poduucái mpr lmo ooqui maicunacami vaamioma tatlgitoi Diuusi aa duiñdadl daidl ivuaada lldiña istumaasi Diuusi iplidi vai poduucái vaamioma clga ivuaadagi istumaasi Diuusi iplidi silsi tuucugadl lcaasi ibladl. Damos silmscadl cacunata lgaí vaamioma tatlgitoiña istumaasi glaagai quiiylrl daidl ivuaada lldiña istumaasi iplidi cunadl.

<sup>35</sup> Aanl glnaagidi gomaasi glñsoiña iñlilitai maisiu glndaida iñlilitai mui naana maasi, vlrail poduucái sclgacslrl oidaca daidl ivuaada Diuusi aa duiñdadl oigldaitai Diuusi.

<sup>36</sup> Damos islmaadutai polliadagi iscaooquimuimi maradl dai polliadagi issiooma lrcmlgai iscunata lgaí, dai islooqui polliada mpr vai cunatana gomaasi maitlrsoimaascami. <sup>37</sup> Damos islmai scllicldl polliadagi ismaitlaagai iscunatagi maradl dai ismaitiipu istuisi cunata lgaí, oogadl viaa scllicami isidunña istumaasi ipliadagi, lgaí clga ivueeyi. <sup>38</sup> Damos sioorl dagituagi glmara sai cunatana clga ivueeyi dai sioorl maidagituagi glmara sai cunatana vaamioma clga ivueeyi.

<sup>39</sup> Lmo ooqui cunacami viaa islmadu oidacagi gacuna asta silmscadl muu lgaí. Damos silmscadl muquia-

gi cunadl looqui viaa sʌlicami iscunatagi ʌpamu sioorl ʌmadu iʌlɪiadagi, dʌmos ʌrvaavoitudamicagi ʌgai. <sup>40</sup> Dʌmos looqui vaamioma baigʌliadan tada ismaicunata ʌpamu. Gomaasi ʌgai istumaasi tʌtʌgitoi aanl. Dai Diuusi Iʌladl giʌʌma daja aanl ʌʌrʌ dai gomaasi ismaacʌdl aagai aanl polɪidi aanl isDiuusi Iʌladl giʌʌagidi.

**8** Aapiml giʌʌcacai isbai oidaga oigaragai iscuadagi cuadagi ismaacʌdl gʌdadasdi ʌmoono ismaacʌdl ivueeyi oodami ischo ʌʌrʌ. Baiyomavʌr maicuaada. Vʌscatai aatʌml maatl isDiuusi maigʌʌiʌr gʌrvuʌpai iscuada aatʌml istumaasi gʌdadasdi ʌmoono. Dʌmos sioorl rocaitiadagi sai vaamioma maatl siaa ʌgai gʌgʌrducʌdl gʌʌɪidi. Dʌmos sioorl oigʌdagagi vʌsi oodami ʌgai poduucai vaamioma cʌgʌ vaavoitudai Diuusi. <sup>2</sup> Sioorl polɪidagagi iscamaatl mui naana maasi ʌgai maicʌgʌ maí isducatai gʌagaitadai ismamaatʌmudai ʌgai. <sup>3</sup> Dʌmos Diuusi cʌgʌcʌrʌ nʌidi sioorl oigʌdai Diuusi. ʌgai ʌrmaamaradl casʌdl.

<sup>4</sup> ʌmoono ismaacʌdl ivueeyi oodami dai diuusi aagai maitʌrdidiuusi mosalɪmadugava Diuusi. <sup>5</sup> Oodami polɪidi ismuidu didiuusi tʌvaagɪrʌ dai oidi daama, ʌgai vʌtarʌ gʌa oidaga mui didiuusi. <sup>6</sup> Dʌmos cʌl maatl aatʌml sai mosalɪmaduga Diuusi, gʌrooga. ʌgai idui vʌsiaɪcatai. Aatʌml oidaga dai siaa duutudagagai Diuusi daidl ivuaadaragai aa duiʌdadl. Dai alɪmaduga gʌrtʌaanʌdamiga ʌgai ʌrSuusi Cristo, dai ʌgai idui vʌsiaɪcatai. Dai ʌgai gʌrmaa ibʌdagai utudui.

<sup>7</sup> Gomaasi maisiu vʌsi oodami maatl. ʌmadutai ismaacʌdl ʌqʌioma siaa duutudaiʌ ʌmoono quiaa vaavoitudai sai cuadatai cuadagai ismaacʌdl gʌdadasdi ʌmoono sai ʌgai siaa duutudai ʌmoono casʌdl polɪidi ʌgai sai maitʌrcʌgʌ iscuadagi. <sup>8</sup> Vaavoava siDiuusi maivaamioma cʌgʌcʌrʌ gʌrʌidi tomali maivaamioma cʌgʌcʌrʌ oidacana aatʌml cuadatai cuadagai. <sup>9</sup> Vʌscʌrʌ avʌrmaicuaada cuadagai ismaacʌdl gʌdadasdi ʌmoono ismaacʌdl ivueeyi oodami dai diuusi aagai. Iscuada aapiml ʌcuadagai aidl gʌa ʌgai ismaacʌdl maicʌgʌ maatl cal isducatai iʌɪidi Diuusi isoidacana ugian tada ʌʌrʌ dai gomaasi ʌrsoimaascami ʌgai vʌtarʌ. <sup>10</sup> Dʌmos ismaadutai aapiml ismaacʌdl cʌl maatl vʌsi gomaasi vʌscʌrʌ imiagi ʌmoono quiuʌpaigadʌmu dai gacuaadagi cuadagai ismaacʌdl gʌdadasdi ʌmoono vai gʌntʌgiagi ʌmai ismaacʌdl maicʌgʌ maatl cal isducatai iʌɪidi Diuusi isoidacana, ʌgai ugian tada ʌʌrʌ. <sup>11</sup> Dai poduucai ʌgaicʌdl ismaacʌdl iduʌia aapiml ʌgai soimaasi iduʌian tada, dai Suusi Cristo muu ʌgai vʌtarʌ ʌʌrʌ. <sup>12</sup> Poduucai isaapiml soimaasi iduiʌtuldagi gʌnaduʌi ismaacʌdl maicʌgʌ maatl cal isducatai iʌɪidi Diuusi isoidacana, aapiml soimaasi ivueeyi Suusi Cristo vui. <sup>13</sup> Poduucai iʌsaanl cuadagi cuadagai ismaacʌdl dadasdi ʌmoono dai poduucai soimaasi iduiʌtuldagi giʌaduʌi vaavoitudadami baiyoma maicuaadan tada aanl cuadagai ismaacʌdl dadaasdi

momoono tomali ʌmo imidagai maisoimaasi iduiʌtuldai iʌɪiditai.

**9** Sivi aagidamu aanl ʌmo ʌiooqui ʌgai ismaacʌdl maivaavoitudai iʌsaanl ʌrootosadl Suusi Cristo. Sʌlicʌdl ʌrvaavo iʌsaanl ʌrootosadl Suusi Cristo. Aanl tʌl gʌrtʌaanʌdamiga Suusi Cristo. Dai aapiml vaavoitudai Suusi Cristo, aanl gʌnaagidi isʌgai ʌrcʌgʌcʌrʌ vuviadami casʌdl. Tomasi aa maivaavoitudai iʌsaanl ʌrSuusi Cristo ootosadl, dʌmos aapiml gʌa gʌagai isvaavoitudagi dai aapiml ʌrvaavoitudadami casʌdl gʌmaatl iʌsaanl ʌrSuusi Cristo ootosadl.

<sup>4</sup> Aanl viaa sʌlicami isgamaitʌcʌdagagi cuadagai gaaagiditai Diuusi ʌiooquidl. <sup>5</sup> Dai viaa aanl sʌlicami isooʌtagi ʌmo ooqui vaavoitudadami poduucai isduucai ivueeyi ʌgaa Suusi Cristo ojootosadl, dai Suusi Cristo susuuculidl dai Piiduru. <sup>6</sup> ʌPovai mʌsɪʌʌɪidi aapiml ismosʌca aanl dai Bernabé maviaa sʌlicami isdagituagi aa duiʌdagai dai gaaagiadagi isSuusi Cristo ʌrcʌgʌcʌrʌ vuviadami? <sup>7</sup> Sandaarʌ maimʌgi gaa namʌquidi istumaasi siaa vʌueeyi. Dai sioorl ʌsadagi uuvasi viaa sʌlicami iscuadagi iibiadl. Dai sioorl nuucadacagi sisivatu viaa sʌlicami isʌmdagi viibadl. <sup>8</sup> Aanl maitʌnaagidi istumaasi aagai oodami aanl gʌnaagidi istumaasi aagai Diuusi ʌiooquidl. <sup>9</sup> Aatʌml gʌnaagidi Diuusi ʌiooquidl dai poduucai gʌnsoicʌ iscʌgʌcʌrʌ oidaca aapiml casʌdl viaa aatʌml sʌlicami isgʌntʌanʌdagagi cuadagai aapiml poduucai soicʌ aa oodami casʌdl gʌagai isvaamioma gʌrsoicʌda aapiml aatʌml. Poduucai ooja Moseesacaru: “Maitavʌr dacamidacartudada ʌtuturu mʌsɪʌʌscadl cʌlivadagi tʌligi ʌgaicʌdl vai poduucai cuaajida ʌgai tʌligi”, asduu ooja. Poduucai gʌmaatl isaata vʌaadami viaa sʌlicami isgamaitʌcʌdagagi cuadagai. ʌgai ismaacʌdl gasicuaanai dai ismaacʌdl gʌyoovai ʌgai gʌagai istʌgitocagi isajiyagi aa yoovi. <sup>12</sup> Isaa viaacagi sʌlicami iscuadagi gʌncuaadagaiga siooma cʌgʌ aatʌml.

Vʌscʌrʌ maiuu aatʌml tomasi viaacataidai sʌlicami. Baiyoma ʌgi gaaata namʌquidiʌ aatʌml vʌsi tʌstumaasi siaa vʌaadana. Aanl iʌɪiditadai iscʌgʌ gʌntʌgito calca aapiml istumaasi gʌnaagidi aanl dai maisiu tʌtʌgitodagi iʌsaanl gamaitʌcʌ gʌnaagiditai Diuusi ʌiooquidl. <sup>13</sup> Cʌl maatl aapiml sai ismaacʌdl gaaata vʌueeyi ʌgʌ quiuʌpaigadʌrʌ ʌjudidɪu siaaco gʌcoodai vustaqʌi poduucai isduucai gatʌjai Diuusi ʌgai istutuidi isaa cuadagi ʌbaabaidi. <sup>14</sup> Dai poduucai Diuusi aagai sai sioorl gaaagiadagi isSuusi Cristo ʌrcʌgʌcʌrʌ vuviadami sai ismaacʌdl vaavoitudadagi gʌagai ismaacadagi vʌsi istumaasi tʌgito. <sup>15</sup> Dʌmos aanl tomali ʌmo imidagai maitataanli tomali ʌmo istumaasi tomasi viaa aanl sʌlicami isgʌntʌanʌdagagi. Aanl gʌnoojidi maisiu gʌntʌanʌdam iʌɪiditai istumaasi. ʌʌrʌga muquian tada aanl biuugimucʌi isgʌntʌanʌdagagi ʌmo istumaasi.

<sup>16</sup> Aanl maitʌagai isgʌducʌdl giʌliadagi gaaagiditai isSuusi Cristo ʌrcʌgʌcʌrʌ vuviadami, gomaasi viaa

aanl isivuaadagi cascldl. Silm soimaa taatamu aanl ismaitaaagidagi gomaasi. <sup>17</sup> Ismoslcaasi baigiñliaracldl glnaagidamudai aanl isSuusi Cristo lrcslgacslg vuvriadami aidl gia baigiñlidi viiagi aanl ducami isaa namlquidamudai aapiml tumiñsicldl tomasi matiñmaa tomali lmo sintavo. Dłmos maisiu moslcaasi baigiñliaracldl glnaagidi aanl isSuusi Cristo lrcslgacslg vuvriadami baiyoma aliysi viaa aanl isgaaagidagi gomaasi. Diuusi giñtljai ansaidl iduuna cascldl.

<sup>19</sup> Aanl maitlrgiooñigadl tomali lmaadutai dai vllscslg vllscatai piooñigadl duucal oidaga aanl vai poduucal vaamioma muidutai vaavoitudana isSuusi Cristo lrcslgacslg vuvriadami. <sup>20</sup> Silmscadl giñaaduni judidíu saagida daaca aanl ismaacldl ivueeyi vllsi istumaasi ooja Moseesacaru aanl lrl lran duucal ivuaadana vai poduucal vaamioma muidutai vaavoitudana isSuusi Cristo lrcslgacslg vuvriadami tomasi maiviaa aanl isivuaadagi vllsi istumaasi ooja Moseesacaru. <sup>21</sup> Dai silmscadl saagida daaca aanl lgal ismaacldl maiłgidi istumaasi ooja Moseesacaru aanl lran duucal ivuaadana lgal moslcaasi istumaasi gldaidi Diuusi gomaasi maitivuaadana aanl. Aanl viaa isivuaadagi istumaasi aagai Diuusi dai istumaasi aagai Suusi Cristo cascldl, vai poduucal vaavoitudana lgal isSuusi Cristo lrcslgacslg vuvriadami. <sup>22</sup> Dai silmscadl saagida daaca aanl ismaacldl maicłga maatl cal istumaasi Diuusi iplidi isivuaadagi aidl gia ivueeyi aanl istumaasi ivueeyi lgal vai poduucal istutuidi aanl issoiñagi lgal isvaamioma cłga maatl istumaasi Diuusi iplidi isivuaadagi. Tomasiaacoga daaca aanl lran duucal ivuaadana aanl loodami vai poduucal lmadutai vaavoitudana. <sup>23</sup> Poduucal ivuaadana aanl sai cłga glntłgito calcana lgal isSuusi Cristo lrcslgacslg vuvriadami dai poduucal alil baigiñlidiña aanl silmscadl vaavoitudagi lmadutai.

<sup>24</sup> Sioorl vorooyi aliysi glnaajagl gamaitla lliditai. Istumaasi gamaitlcl lgal vllsi uugiatl. Dłmos aapiml glaagai isclgacslg oidacagi vaavoitudaitai dai lłgiditai Diuusi dai Diuusi glnmaaquimu lmo istumaasi tvaagilrl ismaacldl tomali lmo imidagai maiuugiatl. Utuisdami lquiasdrl vorooyiña vaidaaajl utuiñaragai dai gajiaadrl vipieeyi lgal vllsi istumaasi galvueeyi tuucugadl. Poduucal aanl lrl cłgacslg oidaga vaavoitudaitai Suusi Cristo cł maatl aanl iñsiimia iñagai tvaagiamu. Aanl aliysi iplidi isclgacslg oidacagi poduucal isduucal aagaiña aanl loodami tomasi poduucal oidacatai vllscslg soimaa taatamai aanl. Maitiplidi aanl isDiuusi giñaaagidagi sai maicłgadu idui aanl cascldl.

— — —

**10** Giñaduñi aanl iplidi isaapiml tltłgitodagi sildui lłqui glllłqui aaduñicarucldl oidigana. Diuusi ootosi lmo icomai sai baitlłqui imliña sai poduucal maatlcana lgal siaa sllli iimldagi. Diuusi soi tai cłga dlavusai lgal lgl suudagi siaaco Gl Suudagi Vllgicslg tłgidu. <sup>2</sup> Dai poduucal casi iplli lgal isoida-

gi Moseesacaru. <sup>3</sup> Cristo maacaiña cuaadagai dai suudagi mll oidigana. Loodami vllldana suudagi ismaacldl vuusanliña lmo odiaiñdrl. Dai Cristo lmadu daacana dai nuucadacana. <sup>5</sup> Dai baitoma vllscatai soimaasi ivueeyi oidigana cascldl Diuusi maibaiglłlidi lgaicldl dai coi lgal oidigana.

<sup>6</sup> Cascldl maatl aatlml ismaitlaagai issoimaasi ivuaadagi lran duucal lgal. <sup>7</sup> Cascldl maitlaagai isaa duutuadagi lmoono poduucal isduucal idui lmadutai lgal. Pocaiti Diuusi ñiooquidrl isprovuaadana lgal oidigana dai pocaiti: "Łoodami dadaarl dai gacueeyi dai gayłlyi dai gooquirł gatuutudacł", siaa duutudaitai lmo moono gndiuusiga duucal. <sup>8</sup> Maitlaagai tłsgoogosi glducamicagi poduucal isduucal idui lmadutai lgal dai coi lmo coobai dan vaica miil lmo tasrl. <sup>9</sup> Dai aatlml maitlaagai isoojotuldiadagi Diuusi poduucal isduucal idui lmadutai lgal tai clquiacarai coocoyi dai coi. <sup>10</sup> Dai maitavrl vui ñioocada Diuusi lran duucal lmadutai lgal vui ñioocai Diuusi tai Diuusi ootoi gtlaañicarai sai coodana.

<sup>11</sup> Vllsi gomaasi lrlđui glladuñicarucldl tłsai poduucal maatlana aatlml sai maitlclłgai ispoduucal ivuaadagi. Dai cascldl vllsi gomaasi glooja Diuusi ñiooquidrl tłsai aatlml maatlcana sivi cayoga ugltcal oidigi. <sup>12</sup> Sioorl polliadagi isclga vaavoitudai lgal glaagai isglnuucadacagi dai maisoimaasi ivuaadai. <sup>13</sup> Silmscadl lmaadutai soimaasi iduñia lliadagi glaagai istltłgitodagi isvllscatai poduucal tltłgitoiña. Diuusi apiagansoicldamu isclga ivuaada aapiml dai maitlndadagitodamu istltłgitoda istumaasi maitistutuidi aapiml isgajiaadrl vipiadagi baiyoma glnsoiñamu mai gajiaadrl vipiada aapiml istumaasi soimaascami istumaasi iduñia lliadagi.

<sup>14</sup> Cascldl giñaduñi caslavrl maisiaa duutuada aapiml momoono. <sup>15</sup> Aapiml cłga maatl cal istumaasi. Dai cłgavrl tłgitoca istumaasi glnaagidi aanl sabaigl lrlmo istumaasi cłgaducami ischo lrl. <sup>16</sup> Silmscadl gllmpaidiada aatlml dai gacuaadagi paana dai gayldagi uuvasi varagadl dai poduucal tltłgitoiña aatlml isducatai muu Suusi Cristo aatlml gllmltarl dai poduucal Diuusi baiglrltiatudai. Dai poduucal gatltłgidiña aatlml tsvllscatai lrgllaadunumu vaavoitudadami.

<sup>18</sup> Glntłgitovrl nłida isducatai ivueeyi ljudidíu silmscadl cuaada lgal baabiadl cañiiru ismaacldl coodai lgal dai dadasdi Diuusi. Poduucal glmaatl isvllscatai lgal lrgllaadunumu siaa duutuadami Diuusi. <sup>19</sup> Aanl maitiplidi isaapiml poliadagi islmoono ismaacldl ivueeyi oodami viaa guvucadagai tomali ispolliadagi aapiml islbaabaidi ismaacldl gldadasdi lmoono maitlrlan ducami tomastuma baabaidi. <sup>20</sup> Poduucal lgal ismaacldl maivaavoitudai Diuusi dadasdi cuaadagai Diaavora tltlaañicarudl maisiu Diuusi. Aanl maitiplidi ispoduucal ivuaada aapiml dai maitiplidi aanl lrl isgacuaada aapiml lga lmadu silmscadl gavaagimatada lgal dai poduucal lraaduñlacagi oodami ismaacldl vaavoitudai lDiaavora tltlaañicarudl. <sup>21</sup> Aapiml maitistutuidi



israaduñdɔcagi Suusi Cristo daidl ɔraaduñdɔcagi Diaavora tɔtɔlaañicarudɔl ɔrɔl. <sup>22</sup> Maitlaagai tɔsbaamutudagi Diuusi gɔnvui daraacatai ɔgai ɔɔmadu siu duucu siaa duutuadagi ɔDiaavora tɔtɔlaañicarudɔl. Cɔl maatl aatlɔml isDiuusi vaamioma guvuca isaatlɔml.

<sup>23</sup> Mui naana maasi istutuidi aatlɔml isivuaadagi dɔmos maisiu vɔlsi istumaasi gɔrsoicɔi isclɔgacɔrɔl oidaca aatlɔml Diuusi vuitapi. <sup>24</sup> Isɔmaadutai iduñia aliadagi ɔmo istumaasi glaagai isɔrɔlga tɔtɔgitodagi sabaigɔl ɔristumaasi soimaascami aduñidɔl vɔɔtarɔl.

<sup>25</sup> Sɔrɔladavurai tomastuma baabaidi ismaacɔdɔl oidacagi dai maitavɔr gatɔcacada mɔsbai daasi ɔmo moono ischo ɔrɔl. Baiyoma maimaatɔca aapimɔl dai maipɔrɔliadagi mɔssoimaasi ivueeyi cuaadatai. <sup>26</sup> Vɔlsi oidigi dai vɔlsi istumaasi oidaga ɔrDiuusi tuidadɔl casɔdɔl glaagai mɔscuaadagi vɔlsi istumaasi oidacagi.

<sup>27</sup> Isɔmaadutai ismaacɔdɔl maitɔrvaavoitudadamicagi gɔnvaidagi mɔsai quidiɔrɔl gauugana dai mɔsiimia aliadagi, iimivurai dai ugavurai mɔstumaasi gɔnbiidagi dai maitɔcacada isbai daasi ɔmo moono ischo ɔrɔl. Baiyoma maimaatɔca aapimɔl dai maipɔrvɔnɔliadagi mɔssoimaasi ivueeyi cuaadatai. <sup>28</sup> Dɔmos isɔmaadutai pɔvɔntɔldagi mɔsai gɔcuaadagai ismaacɔdɔl modaja daasi ɔmo moono ismaacɔdɔl siaa duutudai oodami, vɔrai maiuga vai ɔgai maipɔrɔldagi mɔsaapimɔl vaavoitudai ɔrɔl ɔmoonoo, <sup>29</sup> tomamɔs aapimɔl maatl mɔsmaivaavoitudai.

Dɔmos aarl ipɔlidi sai ɔmaadutai giñaagidamu: “¿Is-tuisi maitistutuidi iscuaadagi cuaadagai ismaacɔdɔl dadasdi moonoo mɔspocaititai aa saidɔl ɔrɔlmo istumaasi soimaascami, <sup>30</sup> dai sai iscuaadagi baigɔmliditai Diuusi vui, tuisi pɔtɔmɔna ɔmai issoimaasi ivueeyi?”

<sup>31</sup> Dɔmos aarl gɔnaagidamu sai mɔsiuu duucu cuaadagi tomastuma cuaadagai siɔrɔl tomastumaasi mɔstumaasi ivuaadagi glaagai mɔsivuaadagi siaa duutudaitai Diuusi. <sup>32</sup> Maitlaagai isivuaadagi istumaasi sobicɔdagi oodami isɔlgiada Suusi Cristo tomasi ɔrju-didíu ismaitɔrjudidíu ɔrɔl dai ismaacɔdɔl vaavoitudai Suusi Cristo ɔrɔl. <sup>33</sup> Aarl vɔmscɔrɔl giñaajagɔl isivuaadagi istumaasi istucɔdɔl baigɔnɔliadagi aa. Dai aarl maitivueeyi mɔsɔcaasi istumaasi ɔrɔlgaai aarl giñvɔtarɔl baiyoma ivueeyi aarl istumaasi ɔrsoiñi aa vɔɔtarɔl, vai poduucai cɔlɔgacɔrɔl vuvauquia ɔgai.

**11** Giñɔrɔn duucai vɔrívuaada aapimɔl poduucai isduucai ɔrɔn duucai ivueeyi aarl Suusi Cristo.

<sup>2</sup> Giñaaduñi alil cɔlga ivueeyi aapimɔl tɔtɔgitoitai daidl ivuaadatai istumaasi gɔnmaatɔtuli aarl. <sup>3</sup> Aarl ipɔlidi mɔsmaatɔcagi sai Cristo ɔgai dai tɔaanɔi cɔcɔml, dai cɔcɔml tɔaanɔi gɔnɔoñiga, dai Diuusi tɔaanɔi Cristo. <sup>4</sup> Dai aapimɔl Cɔriintɔrɔl oidacami pɔcaiti sai isɔmo cɔml gɔlɔcɔsɔdɔl gɔvɔnamu siuu duucu gamamadadagi siɔrɔl siuu duucu gaaagiadagi Diuusi ñiooquidɔl gɔ-

maasi ɔrsiaa ɔrɔrɔragai ɔgai vɔɔtarɔl. <sup>5</sup> Dɔmos isɔmo ooqui maivuracagi gɔmoo siuu duucu gamamadadagi dai siuu duucu gaaagiadagi Diuusi ñiooquidɔl gomaasi ɔrsiaa ɔrɔrɔragai ɔgai vɔɔtarɔl gomaasi ɔrɔrɔn ducami isivisumicamudai ɔgai moodɔl. <sup>6</sup> Isɔmo ooqui maivuraca aliadagi gɔmoo sioma ɔrɔlgaai isbovasdɔrɔl ivisua ɔgai gɔmoo. Dɔmos isgomaasi ɔrsiaa ɔrɔrɔragaicagi ooqui vɔɔtarɔl baiyoma glaagai isvuraca gɔmoo. <sup>7</sup> Diuusi idui cɔcɔml sai ɔrɔn tuigacana naana maasiɔrɔl. Dai cɔcɔml viaa sɔmlicami isgatɔaanɔldagi oidigi daama pɔduucai isduucai Diuusi tɔaanɔi tɔvaagiɔrɔl, casɔdɔl aapimɔl Cɔriintɔrɔl oidacami pɔcaiti sai siuu duucu gamamadadagi dai siuu duucu gaaagiadagi Diuusi ñiooquidɔl cɔcɔml maitlaagai isgɔlɔcɔsɔdɔl gɔvɔnamu dai pɔduucai cɔcɔml gatɔtɔlgidi isɔgai vaamioma viaa guvucadagai dai vaamioma tɔaanɔi isooqui, casɔdɔl cɔcɔml maitlaagai istutusadagi gɔnvɔrɔnamu siuu duucu gamamadagi dai siuu duucu gaaagiadagi Diuusi ñiooquidɔl. Dɔmos Diuusi idui looqui cɔmliañidɔrɔl mai-siu cɔcɔml ooquiñidɔrɔl. Dai Diuusi idui looqui dai soicɔiña cɔcɔml maisiu cɔcɔml sai soicɔiña looqui. <sup>10</sup> Pɔduucai Diuusi gatɔtɔlgidi isvaamioma gatɔaanɔi cɔcɔml siooqui casɔdɔl ooqui glaagai isvuracagi gɔmoo. Asta Diuusi tɔtɔlaañicarudɔl iñɔrɔpɔi gɔnvurivava siuu duucu vuidɔrɔl gugucadagi Diuusi. <sup>11</sup> Vɔmscɔrɔl ɔgai saagida ismaacɔdɔl vaavoitudai Suusi Cristo alisɔi tɔgito cɔml dai alisɔi tɔgito ooqui vai gɔnsoicɔdagi aipacoga ivuaadatai Diuusi aa duiñdadɔl. <sup>12</sup> Vaavoava sicɔmliañidɔrɔl ɔrɔldui looqui daidl ɔrvaavo siɔcɔcɔml ooquiñidɔrɔl vuvacɔi dai vɔlsi gomaasi idui Diuusi.

<sup>13</sup> Giñaagidavurai aapimɔl sabaigɔl ɔrɔlgaai isɔmo ooqui gamamadadagi maitɔvuracatai ɔmo pɔñitu. <sup>14</sup> Maitasi ɔrvaavo si vɔmscɔtɔi pɔvɔnɔlidi sai ooqui glaagai isvuracagi gɔmoo dai oojoide istɔtɔvɔducagi cuupadɔl dai cɔcɔml vɔɔtarɔl ɔrsiaa ɔrɔrɔragai istɔtɔvɔducagi cuupadɔl. <sup>16</sup> Isɔmaadutai giñvui ñiooqui aliada aagaitai gomaasi, ɔgai glaagai ismaatɔcagi tɔsai aatlɔml tomali aa vaavoitadadami maiviaa ɔmai viitul-daragai.

<sup>17</sup> Sivi gɔnaagidamu aarl ɔma maasi dai gɔocɔdɔl maitistutuidi aarl ispotɔiyagi ansai baigiñlidi. Siɔmscɔdɔl gɔnɔmpaidiada aapimɔl dai cuaada cuaadagai ismaacɔdɔl cueeyi aapimɔl tɔtɔgitoitai isducatai muu Suusi Cristo curusiaba vaamioma soimaasi ivueeyi aapimɔl isbai cɔlga ivuaadagi. <sup>18</sup> Cajioma aarl mɔsai aapimɔl gɔnvurui ñioocaiña dai baitoma vaavoitudai aarl. <sup>19</sup> Alisɔi glaagai isvɔmscɔtɔi aagadagi isducatai vaavoitudai poduucai gɔmaatɔmɔ ismaacɔdɔl ɔgai dai sɔmlicɔdɔl vaavoitudai Suusi Cristo. <sup>20</sup> Mɔsivɔmscɔdɔl gɔnɔmpadiada aapimɔl dai cuaadagi cuaadagai ismaacɔdɔl cueeyi aapimɔl tɔtɔgitoitai isducatai muu Suusi Cristo curusiaba ɔmɔcɔ ɔrɔlga cuaadana cuaadagai ismaacɔdɔl vuaa dai asta navacɔrɔiña gayɔmɔdatai vai aa maitatasɔnɔrɔiña, dai chichimqui aipaco dadarɔiña poduucai sɔmlicɔdɔl soimaasi ivueeyi aapimɔl maisiaa duutudai aapimɔl Suusi Cristo. <sup>22</sup> Maitamɔsviaa

aapiml glnquiiqui mlsiaaco gacuaadagi dai maigłpi gacuaadagi mlsiaaco glnłmpaidiadagi. Aapiml soiduucai nłidi ismaacłdł Diiusi lco vuvaitu dai siaa łratudai aapiml łgai ismaacłdł maiviaa cuaadagai. 2 Povaı mlsılłnłlidi aapiml ińsaanł baigińłlda ińagai? Siaadłłł baigińłłdana aanł.

23 Suusi Cristo łgi gińmaatłtuli istumaasi glnaagidi aanł. Aidł łcłłł tucłłł młsigatłłgida agaitadai Suusi Cristo łgai błi łmo paana 24 dai gamamagi dai gooquılłł saasarai daidł itłi: "Ugavurai, idi łłłłan ducami gińtuucuga ińsmaacłdł tłłgida agai aanł młsai aapiml łłłgacłłł vuvacłłna. Młsilłscadł poduucai ivuaadagi vłrai gińtłtłgitoda", astłi łSuusi Cristo. 25 Poduucai łłłł caugitocai błi łgai łmo tucayu uvasi varagadł daidł itłtłdai głojootosa: "Idi uvasi varagadł ismaacłdł idi tucayuana daja łłłłan ducami gińłłra ismaacłdł astia agai vłrai aapiml łłłgacłłł vuvacłłui. Ińsilłscadł muquiagi vai astia gińłłra aidł abiaadłłł głaagamu gońiooqui utudui ismaacłdł Diiusi ootосca agai loodami. Vłłscłłł młsilłscadł glnłmpaidiadagi dai yłłdagi uvasi varagadł vłrai gińtłtłgitoda", astłtłdai Suusi Cristo. 26 Poduucai vłłscłłł młsilłscadł gacuaadagi dai yłłdagi uvasi varagadł poduucai aapiml tłtłgidi aa młsvaavoitudai isSuusi Cristo muu curusiaba sai łłłgacłłł vuvacłłna oodami dai aapiml głaagai isrovuaadagi asta silłscadł diviagi Suusi Cristo.

27 Poduucai tomasioorł sioorł cuaadagi łpaana dai yłłdagi luvasi varagadł poduucai isduucai gińmaatłtuli Suusi Cristo dai maicłłga vueeyi navacorłitai dai alıł soimaasi ivuaadagi maitłtłgitoitai isSuusi Cristo muu curusiaba vai łłłgacłłł vuvaidi oodami, poduucai łgai soi duucai nłidi Suusi Cristo. 28 Cascłdł vłłscatai maiquiaa gaugacai dai maiquiaa yłłcłi uvasi varagadł alıłsi głaagai istłtłgitodagi isSuusi Cristo muu curusiaba vai łłłgacłłł vuvacłłna oodami. 29 Isłmaadutai cuaadagi łpaana dai gayłłdagi uvasi varagadł dai maitłtłgitodagi isSuusi Cristo muu curusiaba vai łłłgacłłł vuvacłłna oodami Diiusi soimaasi taatatłldamu. 30 Łłmadutai aapiml poduucai ivuaadana cascłdł coococońi dai maıguuruca dai łmoco asta cooyi. 31 Dłmos isaatłłł istłtłgitodagi isSuusi Cristo muu curusiaba aidł gia Diiusi maiviaacudai issoimaasi głrtaatamitłldiadagi. 32 Dłmos silłscadł Diiusi nłidagi ismaacłdł łrcłłga ivuaadami dai ismaacłdł łrmaicłłga ivuaadami łgai soimaasi taatatłldamu ismaacłdł łrmaicłłga ivuaadami vai poduucai maiiimia łgai Diaavora łłmadu.

33 Poduucai tudo gińaaduńi młsilłscadł glnłmpaidiadagi dai gaugia aagadagi łpaana dai gayłłdagi uvasi varagadł vłrai nłłłraca asta siu duucu glnłmpagi vłłscatai vłrai łmapai gauga. 34 Isłmaadutai biuugimucagi głaagai isłłrłga gaugiagi głquiiyłłł

vai poduucai Diiusi maiviaacagi issoimaasi glnaataatłldagi gomaasicłdł istumaasi ivueeyi aapiml glnłmpaiditai. Gogaa istumaasi ismaacłdł gińtłcaca aapiml oojıłłł bai duuńimu aanł ińsilłscadł młłca glnłłidagi.

12 Gińaaduńi glnaagida ińłlidi aanł łmo istumaasi vłrai maatłca. Sai Diiusi Ibladł maacai guvucadagai vaavoitudadami sai naana maasi ivuaadana.

2 Cłł maatł aapiml sai aidłmłsi maiquiaa vaavoitudaıńa Suusi Cristo aapiml siaa duutudaińa mui moono ismaacłdł maińioocai. 3 Aapiml glnsaagida daivłi łmoco ismaacłdł pocaiti sai aagai istumaasi aagidi Diiusi. Dłmos isłgai ńiooquiadagi Suusi Cristo poduucai głmaatł isłgai maiaagai gomaasi Diiusi Ibladł guvucadadłcłdł. Dai isłmaadutai cłłga vaavoitudadagi isSuusi Cristo łrDiiusi dai łgiadagi poduucai głmaatł sai istumaasi aagai łgai, łgai aagai Diiusi Ibladł guvucadadłcłdł.

4 Vaavoitudadami viaa guvucadagai isivuaadagi łmo istumaasi. Diiusi Ibladł łgai dai maacai guvucadagai. 5 Vłłscatai ivueeyi Suusi Cristo aa duıńdadł isducatai istutuidi dłmos vłłscatai ivueeyi łgai vaa Suusi Cristo aa duıńdadł. 6 Vłłscatai ivueeyi Diiusi aa duıńdadł dłmos mailmadugan duucai dłmos vłłscłłł łgai vaa Diiusi łgai dai soicłi vłłscatai. 7 Diiusi Ibladł maacai guvucadagai vłłsi vaavoitudadami saidł ivuaadana łmo istumaasi vai poduucai głmaatł siDiiusi Ibladł łłmadu daja vłłscatai, dai istumaasi ivueeyi łłmadutai łrsoińi vłłscatai vłłtarł. 8 Diiusi Ibladł maacai guvucadagai łłmadutai sai cłłga maatł aagaińa ismaacłdł aagai Diiusi, dai Diiusi Ibladł maacai guvucadagai aa sai cłłga maatł calcana Diiusi ńiooquidł, 9 dai Diiusi Ibladł maacai guvucadagai aa sai vaamioma cłłga vaavoitudaıńa Diiusi dai poduucai ivuaadana naana maasi, dai Diiusi Ibladł maacai guvucadagai aa sai duduaaidińa coocoidadł, 10 dai Diiusi Ibladł maacai guvucadagai aa saidł ivuaadana naana maasi głgłrducami, dai Diiusi Ibladł maacai guvucadagai aa sai cłłga maatł gaaagidińa Diiusi ńiooquidł, dai Diiusi Ibladł maacai guvucadagai aa sai maatł nłidińa asmaacłdł ńioocai Diiusi Ibladł guvucadadłcłdł dai ismaacłdł ńioocai Diaavora tłtłaańicarudł guvucadadłcłdł, dai Diiusi Ibladł maacai guvucadagai aa sai ńioocaińa aa ńiooquicłdł ismaacłdł maimaatł łgai, dai Diiusi Ibladł maacai guvucadagai aa sai aagaińa istumaasi aagai łgai ismaacłdł aa ńiooquicłdł ńioocai. 11 Vłłsi gomaasi ivueeyi łgai vaa Diiusi Ibladł. Łgai łgai dai maacai guvucadagai vłłscatai saidł ivuaadana łłmadutai istumaasi łgi Diiusi Ibladł iplłidi.

12 Oodami łłcaso dai noonova dai naanaca dai vuruju dai vłłscłłł łłłgai vaa tuucugadłaińdłłł. Podu-

ucaí isduucaí ismaacaldá vaavoitudai Suusi Cristo saagida oidaga oootosicami dai Diuusi ñiñiooquitul-diadamigadl dai maamatatuldiamai dai vmscrlr lrgai lrglñaadunumu. <sup>13</sup> Tomasi aataml lrjudidíu isgiliogo lrl, tomatasi lrgipiooñi ischo lrl vmscrlr vmscatai casi glnvrapacoñica Diuusi Ibladl guvucadadlclldl tñsaldl lrglñaadunumucana aataml, dai lrgai vaa Diuusi Ibladl gllma daja vmscatai.

<sup>14</sup> Poduucal isduucaí caaagai aanl oodami lcaso dai noonovl dai naanaca dai vuuruju dai vmscrlr lrgai vaa tuucugadlñdl. <sup>15</sup> Islmo oodami potliiyagi: "Giñlcaso maitlrgiñnovi casclldl maitlrgiñtuucuga". Vmscrlr siaadlrl maigovai gmlslna lcasodl. <sup>16</sup> Dai islmo oodami potliiyagi: "Giñnaaca maitlrgiñvuji casclldl maitlrgiñtuucuga". Vmscrlr siaadlrl maigovai gmlslna lñaacald. <sup>17</sup> Isvmsi gartuucuga lrvujicamudai isducatai calcamudai aataml. Silrl isvmsi gartuucuga lrvnaaicamudai isducatai istutiadamudai aataml isuuvariadagi. <sup>18</sup> Diuusi darai oodami vuuruidl siaaco lrgai iplli dai daacadl, naanacald dai vmsi istumaasi viaa oodami. <sup>19</sup> Silmo oodami lrvujicamudai siaaco daacatumudai ltuucugadl. <sup>20</sup> Dlmos smllclldl lrvnaavoi islmo oodami lcaso dai noonovl dai naanaca dai vuuruju dai vmscrlr lrgai vaa tuucugadlñdl.

<sup>21</sup> Vmsi gartuucuga alisi glaagai. Alil lrgito aataml glnvuuruji dai glnnoonovi dai glnmo dai glnlcaso. <sup>22</sup> Dai ismaacaldl maiguuruca lrgai dai siooma glaagai. <sup>23</sup> Dai istuidaba siooma maitlaagada maasi lrgai tñtai vaamioma nunucadai aataml dai ismaacaldl siaa lragagai isnlidi aa oodami lrgai gia iñparai aataml. <sup>24</sup> Poduucal glnrdi Diuusi casclldl. <sup>25</sup> Oodami lcaso dai noonovl dai naanaca dai vuuruju. Dai vmsi istumaasi viaa oodami abaana saasal lrgai. Dai vmsi alisi glaagai. <sup>26</sup> Islmo oodami coococagi lmarlclrl tuucugadl maibai tadacana vmsi tuucugadl. Islmo clli maatl ñioocadagi dai aa oodami aagidi sai clldadu moodl alil baiglñlidiña clldi.

<sup>27</sup> Poduucal lrl aapiml muidu daidl lrglmo aadunumu. <sup>28</sup> Dai vaavoitudadami saagida darai Diuusi lmmoco saidl lroootosicamicana dai aa saidl lrgiñiñiooquituldiadamigadlcana dai aa saidl lrgiñiñiooquituldiadamigadlcana, dai aa saidl ivuaadana mui naana maasi glnrducami, dai aa saidl duduaaidiña coococoidadl, dai aa sai soicliña glnaaduñi, dai aa saidl lrtñaanlamicana, dai Diuusi maacai guvucadagai aa sai ñioocaiña aa ñiooquicldl ismaacaldl maimaatl lrgi lrgai. <sup>29</sup> Maisiu vmsi vaavoitudadami lroootosicami, dai maisiu vmsi lrgiñiñiooquituldiadamigadl, dai maisiu vmsi lrgiñiñiooquituldiadamigadl, dai maisiu vmsi ivueeyi istumaasi glnrducami, <sup>30</sup> dai maisiu vmsi duduaaidi coococoidadl dai maisiu vmsi ñioocai aa ñiooquicldl, dai maisiu vmsi vmscatai maatl aagai istaiya lliidi loodami aa ñiooquicldl ismaacaldl maimaatl lrgai. <sup>31</sup> Aagiadavurai Diuusi sai glnmaacana guvucadagai maidl ivuaada aapiml istumaasi vaamioma glaagai. Dlmos aanl glnaagidi iñlidi lmo istumaasi ismaacaldl vaamioma lrgoiñi isvmsi gomaasi.

**13** Isistutiadamudai aanl isñioocadagi aa ñiooquicldl ismaacaldl maimaatl aanl tomasi lroodami ñiooquidl silrl Diuusi tñlñañicarudl ñiooquidl dai ismaioigladl aanl oodami moslran ducami aanl lmo istumaasi imaacaldl moscaiti dai maitlrgoiñi. <sup>2</sup> Dai isistutiadamudai aanl isaagadagi Diuusi ñiooquidl dai ismaatcamudai aanl istumaasi lrgi Diuusi maatlcatadai dai ismaatcamudai aanl mui naana maasi, isclmga viaacamudai aanl vaavoidaragai dai poduucal istutiadamudai issiblaco tutusadagi gigidl, mospocaitai aanl ismaigovai imldagi dai ismaioiglada aanl oodami ducami ismaitistutiadamudai aanl isistuma vaaadagi. <sup>3</sup> Isaanl gaoidagi vmsi istumaasi viaa aanl, dai mlsigiñmlidagi gaaagiditai aanl Diuusi ñiooquidl, dai ismaioiglada aanl oodami gomaasi maitlrgoiñi giñvltarl.

<sup>4</sup> Oodami ismaacaldl smllclldl oigldai aa lrgai maioomaliga, dai cl tuutuiga, dai maicoimudadl tuutuiga, dai maiglnrducald glnlñidiña, <sup>5</sup> dai maisoiduucal nñidiña aa, dai maivurpuiiruga oodami vui, daidl ivuaadana istumaasi iplliadagi aa maisiu moslcaasi istumaasi iplliadagi lrgai, silmscaldl aa ñiooquidagi lrgai maita ñiooquidñi, dai maivuaaml lñidiña tomasi soimaasi ivuuidi aa. <sup>6</sup> Dai maibaiglñlidiña silmscaldl soimaasi ivuaadagi aa baiyoma baiglñlidiña silmscaldl clmga ivuaadagi aa. <sup>7</sup> Oodami ismaacaldl smllclldl oigldai aa maivui ñioocai aa ismaacaldl soimaasi nñidi, dai vmscrlr vaavoituda lñidi istumaasi aagidi aa, dai vmscrlr vaavoitudai isaa iplidi isclmga ivuaadagi, dai vmscrlr apiaioigladai aa ismaacaldl soimaasi taatamitulda.

<sup>8</sup> Tomastuigaco oidacamu lmadutai ismaacaldl oigladagi aa, dlmos aimu istuigaco tiipuca agai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl, dai tomali maitlñioocada agai aa ñiooquicldl, dai tomali maitlaagada agai isDiuusi Ibladl maacai guvucadagai oodami sai clmga maatl calcagi Diuusi ñiooquidl. <sup>9</sup> Dlmos sivi palpi maatl aataml Diuusi ñiooquidl dai maicmga maatl aagai aataml Diuusi ñiooquidl. <sup>10</sup> Aimu istuigaco vmscatai maatl calca agai vmsi Diuusi ñiooquidl casclldl maitlaagada agai isDiuusi Ibladl maacadagi guvucadagai oodami isivuaadagi tomali lmo istumaasi.

<sup>11</sup> Tami oidigi daama maimaatl aataml vmsi istumaasi Diuusi maatl lran duucaí lmo ali maimaatl vmsi istumaasi maatl lmo oodami glducami. Poduucal lrl maimaatl cal aataml vmsi Diuusi ñiooquidl ducami isnlñidagi lmo nñidacarui ismaacaldl maicmga maasi dlmos aimu istuigaco clmga maatl calcamu aataml vmsi Diuusi ñiooquidl poduucal isduucaí Diuusi glnmaatl. Dai lmo oodami glducami ca-maitivueeyi istumaasi ivuaadana aliducatai poduucal lrl silmscaldl iimia aataml Diuusi lmadu ca-maitivuaadamu istumaasi ivuaadana tami. <sup>13</sup> Vmscrlr oidacamu sioora vaavoitudadagi Diuusi dai sioora nlnlragai istumaasi Diuusi iduñia aataml glnvltarl,

dai sioorl oigladagi aa. Dłmos vaamioma łrcłłgai isoigladagi aa.

**14** Alısi glaagai młsairaco głnoigladagi. Daanldavurai aarımł Diuusi sai łgai głnmaacana guvucadagai maidł ivuaada aarımł tomasi łmo istumaasi ismaacłdł ivueeyi aa vaavoitudadami, dłmos siooma łrcłłgai isaagada aarımł Diuusi ñiooquidł. <sup>2</sup> Łgai ismaacłdł ñioocai aa ñiooquicłdł ismaacłdł maimaatł, łgai Diuusi łłmadu ñioocai maisiu oodami. Oodami maimaatł cal istumaasi aagai łgai casçdł. Diuusi Ibladł maacai guvucadagai sai aagaiña istumaasi łgi Diuusi maatł. <sup>3</sup> Baiyoma łgai ismaacłdł aagai Diuusi ñiooquidł łgai gia oodami łłmadu ñioocai, dai poduucai soicłı łgai vaavoitudadami sai vaamioma çłłga vaavoitudana, maacatai ñiooqui dai bailłliatudaitai. <sup>4</sup> Łgai ismaacłdł ñioocai aa ñiooquicłdł ismaacłdł maimaatł łgi łgai vaamioma vaavoitudai, dłmos łgai ismaacłdł aagai Diuusi ñiooquidł łgai soicłı aa vaavoitudadami sai vaamioma çłłga vaavoitudana.

<sup>5</sup> Aanł ipłlidi isvłłscatai aarımł istutiadamudai isñioocadagi łma maasi ñiooqui dłmos vaamioma ipłlidi aanł isaarımł aagadagi Diuusi ñiooquidł. Isñioocada aarımł łma maasi ñiooqui dai maiaagadagi istłiya alidi maitłrsoiñi vaavoitudadami vłłtarł casçdł siooma łrcłłgai isaagiadagi Diuusi ñiooquidł siisñioocadagi łma maasi ñiooqui. Dłmos isñioocada aarımł łma maasi ñiooqui dai aagadagi istłiya alidi goovai gia łrsoiñi łrłan duucai isduucai łrsoiñi isaagadagi Diuusi ñiooquidł. <sup>6</sup> Casçdł giñaaduñi iñsaanł głndividagi dai łma maasi ñiooqui głnñiooquiadagi poduucai maitłnsoiñan tada aanł isvaamioma vaavoituda aarımł. Dłmos iñsaanł głnaagiadagi istumaasi Diuusi giñaagiadagi, dai istumaasi maatł calca aanł, silłrł isgłnaagiada aanł istumaasi Diuusi iduñia, silłrł głnaagiada aanł Diuusi ñiooquidł poduucai gia głnsoiñan tada aanł.

<sup>7</sup> Sioorł iivadagi uusi gitarui glaagai isçłłga iivada łgai vai poduucai maatł calcagi aa istuma iivaragai iivai łgai. <sup>8</sup> Sandaarł saagida oidaga łmoco ismaacłdł iivai piito dai iivaiña łgai łmo iivaragai dai poduucai aagidiña sandaarł sai vaaraigłna dai iivaiña łmai iivargai sai gacocodana głł iivaragaicłdł aagidiña łgai sandaarł istumaasi glaagai isiduñiagi casçdł glaagai isçłłga iivada łgai vai maatł calcagi sandaarł daidł ivuaadagi istumaasi łgitocagi łgai. <sup>9</sup> Poduucai łrłvueeyi aarımłçdł. Isłmaadutai ñioocadagi łma maasi ñiooqui siaadłrł maatł calcana aa isçaiti łgai. Ducami isłłgi ñioocadamudai łgai. <sup>10</sup> Słłlicłdł łvaavoi isoidaga mui naana maasi ñiooqui oidigi daama dai vłłscatai ismaacłdł ñioocai maatł cal. <sup>11</sup> Dai isłmaadutai giññiooquiadagi łma maa ñiooquicłdł ismaacłdł maimaatł aanł poduucai maitłrcalcan tada aatłmł airacoga. <sup>12</sup> Casçdł aarımł ismaacłdł ipłlidi isDiuusi Ibladł głnmaaqiagi guvucadagai isiduñiagi łmo istumaasi ismaacłdł ivueeyi aa vaavoitudadami,

aagiadavurai Diuusi sai łgai głnmaacana guvucadagai maidł ivuaada aarımł istumaasi łrsoiñi vaavoitudami vłłtarł.

<sup>13</sup> Poduucai sioorł ñioocadagi łma maasi ñiooqui ismaacłdł maimaatł łgai, glaagai isaagiada łgai Diuusi sai maacana guvucadagai vai gaaagiada istłiya alidi łgai łñiooquicłdł. <sup>14</sup> Isgamamadada aanł łmai ñiooquicłdł ismaacłdł maimaatł aanł, maatł aanł is-siaa duutudai Diuusi dłmos maimaatł aanł isçaiti. <sup>15</sup> Glaagai isgamamadada aanł siaa duutudaitai Diuusi dai maatłcagi isçaiti aanł. Glaagai isganłlda aanł siaa duutudaitai Diuusi dai maatłcagi isçaiti aanł. <sup>16</sup> Dłmos isłmaadutai gamamadadagi łmai ñiooquicłdł ismaacłdł maimaatł łgai tomali aduñidł, laaduñidł siaadłrł potłłna łgai vaavoava. <sup>17</sup> Tomasi alıl çłłga gamamadai łgai maitłrsoiñi aduñidł vłłtarł. <sup>18</sup> Aanł baigiñłlidi Diuusiçdł isvaamioma ñioocai aanł łma maasi ñiooqui isvłłscatai aarımł. <sup>19</sup> Dłmos silłscadł głłmpaidiada aatłmł vaavoitudadami aanł baiyoma ipłlidiña isaagadagi al-taama ñiooqui dłmos vłłscatai maatł calcagi maisiu baivustan miil ñiooqui łmai ñiooquicłdł ismaacłdł maimaatł calcagi tomali łmaadutai.

<sup>20</sup> Giñaaduñi maitavłr łtłłgitoda łran ducai łgai ismaacłdł maiquiaa çłłga maatł istumaasi glaagai isivuaadagi baiyoma glaagai młsçłłga łtłłgitodagi. Silłscadł iduñia aliada aarımł łmo istumaasi soimaascami amaasi gia glaagai istłtłłgitodagi aarımł łran duucai łgai ismaacłdł maiquiaa maatł ivueeyi istumaasi soimaascami. <sup>21</sup> Pocaiti liivurłrł ismaacłdł ooja Moseesacaru sai pocaiti Diuusi: "Aa oodami łma maasi ñioocadami giññiooquituldiadamu łjudidıu saagida dłmos vłłscłrł maitiñłłgidamu łjudidıu", caiti Diuusi, asduucai ooja Moseesacaru. <sup>22</sup> Poduucai łrł silłscadł łgai ismaacłdł maivaavoitudai Diuusi calcagi łvaavoitudadami isñiooquiagi łmai ñiooquicłdł poduucai glaagai ismaatiagi isDiuusi guvucadadłçdł ñioocai oodami, dai silłscadł łmaadutai gaaagiadagi Diuusi ñiooquidł poduucai maatł łvaavoitudadami isDiuusi guvucadadłçdł ñioocai łgai. <sup>23</sup> Dai isgłłmpaidagi łvaavoitudadami dai vłłscatai łma maasi ñiooqui ñioocadagi vai vaaraquiagi aa ismaacłdł maivaavoitudai potłliyan tada łgai sai vupuiirutu łvaavoitudadami. <sup>24</sup> Dłmos isvłłscatai aagadagi Diuusi ñiooquidł vai vaaraquiagi łłmadutai ismaacłdł maivaavoitudai, łgai maatłmu isılrsoimaasi ivuaadami dai casçdł łma duucai głtłłgitomu <sup>25</sup> dai siaa duutuadamu Diuusi dai potłımu isDiuusi słłlicłdł łłmadu daja łvaavoitudadami.

<sup>26</sup> Giñaaduñi silłscadł głłmpaidiada aarımł vłłscatai ivueeyi istumaasi istutuidi. Łmoco ganłldana dai aa gamamaatłtuldıña Diuusi ñiooquidł dai aa aagaiña istumaasi aagidi Diuusi, dai aa ñioocaiña łma maasi ñiooqui, dai aa aagadamu istłiya alidi łgai łñiooquicłdł, vłłscłrł młstumaasi ivuaadagi glaagai isılrsoiñicagi łvaavoitudadami vłłtarł. <sup>27</sup> Silłscadł ł-

madutai ñioocadagi lma maasi ñiooqui ali googocatai glaagai isñioocadagi silmlr vaavaicatai dlmos vaamioma gia cho. Dlmos lmadutai glaagai isñioocadagi maisiu vllscatai lrpna. Dlmos glaagai isoidacagi sioorl aagadagi istliya lliidi loodami lñiooquicldl. <sup>28</sup> Dlmos ismaitiipucagi sioorl aagadagi istliya lliidi oodami lma maa ñiooqui, siooma lrcslgai ismaitlñioocadagi lma maasi ñiooqui mslsilscadl glmlmpaidiadagi siooma lrcslgai isljagi ñiooquiada lgai Diuusi mostlgitoidadlrl, gomaasi lrsoifñi ljlgl lgai vmltarl. <sup>29</sup> Poduucal mlrl silmscadl lmadutai aagadagi Diuusi ñiooquidl ali googocatai glaagai isaagadagi silmlr vaavaicatai, dai aa glaagai isaagadagi sabaig lrdiuusi ñiooquidl ismaacldl aagai lgai. <sup>30</sup> Dlmos isDiuusi aagidagi lmo istumaasi lmaadutai ismaacldl daacagi lglmai ismaacldl cañioocaitadai glaagai iscamañioocadagi vai ñiooquiagi lglmai. Slmlga istutuidi oodami iscamañioocadagi ismaifñiooquia lliadagi. Poduucal isDiuusi aagiadagi lmo istumaasi lmaadutai glaagai isaagadagi lrlga lmo dai gooquirl mlai vai poduucal vllscatai maatiagi dai baiglñliadagi. <sup>33</sup> Diuusi maisiolitudai oodami baiyoma soicli sai maisisioicaiña dai iblstudacan tadatudai. Vllsi gomaasi ismaacldl caagai aanl ivueeyi glraaduñi vaavoitudadami ismaacldl glmlmpaidi tomasiaacoga.

<sup>34</sup> Silmscadl glmlmpaidiadagi lvaavoitudadami dai siaa duutuadagi Diuusi, ooqui maitlaagai isñioocadagi, gomaasi daidarsi. Ooqui alisi glaagai islglgiadagi glncuucuna poduucal isduucal aagai Diuusi ñiooquidlrl. <sup>35</sup> Dai isooqui maatlca lliadagi lmo istumaasi glaagai isquiyrl tlcaca lgai glncuucuna. Alisi lrsiaa lrragai islmo ooqui ñioocadagi siaaco glmlmpaidacagi oodami dai siaa duutuadagi Diuusi.

<sup>36</sup> Glntlgitovurai mlslai aapiml maitlrlrlgladadl ismaacldl gaaagidi Diuusi ñiooquidl, dai maisiu moslca aapiml vaavoitudai Diuusi ñiooquidl. <sup>37</sup> Islmaadutai polliadagi islglai istutuidi isaagadagi Diuusi ñiooquidl silmlr polliadagi isDiuusi lbladl lmadu daja glaagai istlglgitodagi sai istumaasi glnooji aanl Diuusi poduucal glnootosdi ñiooqui. <sup>38</sup> Dlmos islmaadutai maitlglgiadagi istumaasi glnaagidi aanl aidl gia maitlaagai mlscalcagi istumaasi glnaagiada lgai.

<sup>39</sup> Poduucal giñaaduñi glaagai mlstdaanldagi Diuusi sai lgai glnmaacana guvucadagai mai aapiml aagadagi Diuusi ñiooquidl dai maitavlrl daidiada aa isñioocada lgai lma maasi ñiooqui. <sup>40</sup> Dai vllsi istumaasi ivuaadagi glaagai mlscmlga ivuaadagi isducatai glaagai isivuaadagi dai maitavlrl sisiocada.

**15** Sivi giñaaduñi aanl ipllidi mlstlglgitodagi isducatai glnaagidi aanl sai Suusi Cristo lrcslglacrl vuvliadami. Mltai aapiml vaavoitu gomaasi dai apivaavoitudai. <sup>2</sup> Isilrvaavoi isclmlga vaavoitu aapiml tucamidlrl dai apivaavoitudai poduucal slglacrl vuvli aapiml.

<sup>3</sup> Aanl glnmamaatlutuli aapiml istumaasi giñmaatutuli Suusi Cristo. Aanl glnmaatutuli istumaasi vaamioma glaagai ismaatlcagi. Aanl glnaagidi sai Suusi Cristo muu dai poduucal glroigldi glrsoimaascamiga, poduucal isducatai aagai Diuusi ñiooquidlrl. <sup>4</sup> Dai aanl glnaagidi mlrl mlslai yaasa Suusi Cristo tai lgai bo vaica tasaicldl lramu duaaca, poduucal isduucal aagai Diuusi ñiooquidlrl mlrl, <sup>5</sup> dai sai glmaasitu lgai Piiduru vuitari, dai gooquirl glmaasitu lgai lгаа ojootosicami vuitari. <sup>6</sup> Dai gooquirl glmaasitu lgai vaamioma istaama sientu vaavoitudadami vuitari bo vasdlrl, dai muidutai lgai quiaa oidaga dai lmo caco. <sup>7</sup> Dai gooquirl glmaasitu lgai Jacobo vuitari dai gooquirl vllsi ojootosicami.

<sup>8</sup> Dai cuugatrl glmaasitu lgai aanl giñvuitari, dai slglacrl giñvuusaitu aidl tomali lmaadutai maitlglitocadai <sup>9</sup> lгаа ojootosicami vaamioma gatlaanli iñsaanl dai aanl maitlaagai mlsootosicami giñaagadagi. Aanl soimaa taatatuli lvaavoitudadami cascdl. <sup>10</sup> Dlmos Diuusi slglacrl giñliidi cascdl lrootosadl aanl. Dai aanl ivuaadana mui naana maasi Diuusi guvucadadl. Dai vaamioma aata vuaadana aanl silmscatai lгаа Diuusi vllscrl giñsoicli cascdl. <sup>11</sup> Dlmos iñsaanl glnaagidiña Diuusi ñiooquidl silmlr lгаа ojootosicami vllscrl lrlgai vaa Diuusi ñiooquidl ismaacldl vaavoitudai aapiml.

<sup>12</sup> Aanl glnaagidi sai Suusi Cristo duaaca coidadl saagidaiñdlrl, mai lmadutai aapiml pocaiti sai maioidaga duaacaragai coidadl vmltarl. <sup>13</sup> Isilrvaavoicamudai ismaacal aagai aapiml sai maioidaga duaacaragai coidadl vmltarl aidl gia tomali Suusi Cristo maiduaacamudai. <sup>14</sup> Dlmos isilrvaavoicamudai isSuusi Cristo maiduaaca aidl gia vllsi istumaasi aagai aatlml maitlrsoiñicamudai. <sup>15</sup> Dlmos isilrvaavoicamudai ismaiidaga duaacaragai aidl gia aatlml lryaatavogami. Aatlml lgai dai aagai sai Diuusi duacali Suusi Cristo cascdl. Dlmos ismaitlrvavoicamudai isoidaga duaacaragai aidl gia maitlrvavoicamudai mlrl isDiuusi duacali Suusi Cristo, dai poduucal glnvaavoidaraga maitlrsoiñicamudai, quiaa lrsoimaasi ivuaadamicamudai aapiml. <sup>18</sup> Daidl lvaavoitudadami ismaacldl caco mailimimudai Diuusi lmadu. <sup>19</sup> Ismaitlrvavoicamudai isiimia ragai aatlml Suusi Cristo lmadu silmscadl coiyagi aidl gia vaamioma soiglrlliadamudai aatlml siaa oodami oidigi daama.

<sup>20</sup> Dlmos lrvavoil isSuusi Cristo duaaca coidadl saagidaiñdlrl. Poduucal slml maatl aatlml isDiuusi glrduduaacalda agai aatlml mlrl. <sup>21</sup> Diuusi idui lmo slml dai Adán tml. Lgai maitlgl Diuusi cascdl muu dai cascdl vllsi oodami oidigi daama cooyi. Gooquirl Diuusi ootoi glmlara oidigi daama. Lgai lgl Diuusi dai aidlsl muu lgai Diuusi duacali coidadl saagidaiñdlrl cascdl vllscatai ismaacldl vaavoitudai Diuusi, Diuusi duduaacalda agai coidadl saagidaiñdlrl. <sup>23</sup> Suusi Cristo mlrlga duaaca aidlsl Di-

uusi ipäli dai ägai ismaacädl vaavoitudai Suusi Cristo duduaacamu simscadl diviagi Suusi Cristo äpamu, simscadl Diuusi ipäldagi. <sup>24</sup> Dai simscadl ugitiagi oidigi tiipuca ägai tomali ämo älaanldami dai Suusi maidagitua ägai isgatlaanldagi äDiaavora ätlaaäñicarudl tomali äDiaavora amaasi Suusi älgida ägai äsämlicamiga Diuusi ägrooga. <sup>25</sup> Cristo älaagai isäpaviacaagi äsämlicamiga ästa simscadl ugiritu Diuusi vläsi ismaacädl vuidärl vmläca. <sup>26</sup> Dai cuugätärl Diuusi duduaacalda ägai vläsi coidadl vai poduucäi ägmaatläna isvaamioma ävuvuca ägai ismuuquigami. <sup>27</sup> Diuusi mä sämlicami ägmara Suusi Cristo säi ägai älaanläña vläsi istumaasi oidaga. Mosäca Diuusi mäitlaanli ägai. <sup>28</sup> Dai simscadl vläscatai älgidagi Cristo amaasi Cristo älgida ägai äsämlicamiga Diuusi dai Diuusi älaanldamo vläsi.

<sup>29</sup> Ämoco vaavoitudadami vaavoitudai säidl ärsöiäni isgälväpaconadagi coidadl vmlärl. äÄmos ismäitlävavoi isoidaga äuaacaragai äuucatai ärsöiäni ägomaasi?

<sup>30</sup> Äatäml äjootosicami vläs täsäi ägäcooda ägaiäña oodami. äDai ismäiduduaaca ägai äatäml coocai tümäsi ärsöiäni ägomaasi äatäml ägävmlärl? Ägomaasi ägia ägävavoi ämsväs täsäi ägimua ägaiäña. Isäpimä vaavoitudai isgälväpöidai äänl poduucäi ärl älaagai ämsvaavoitudadagi istumaasi ägnaagidi äänl.

<sup>32</sup> Äfeesilärl ägäcocoda oodami äomaliacami. äTumaasi ärsöiäni ägomaasi äänl ägävmlärl ismäiduaaca äñaagai äänl camuucucäi? Isilävavoi ismäitipu äuaacaragai älaagai äsgäiyagi sivi dai vägiam ärläidagi, äioroco äilärl väaslämacädl coiya ägai äatäml.

<sup>33</sup> Mäitävär ägädadagitoda isä ägälvupuiumadadagi ägänmäatälditai ämä mäsi. Cä mäatä ääpimä säi äioorä uärläcläi oodami mäicälgä ivuaadami ägai ärlän äuucäi mämatärläi dai äoimäsi ivuaadana ärl.

<sup>34</sup> Älaagai ämscälgai ägätlägituagi äpamu dai camäisoimäsi ivuaada. Ämädutai ääpimä mäivävoitudai iscä tüiga Diuusi dai äiläsi väa ävuvucadagai, cäscädl älaagai ässäia ärladagi.

<sup>35</sup> Ämäadutai ääpimä ägätläcäcamu äliä. "äÄducatai duduaacärlä coidadl? äDai äsmäscana tüucugädl?"

<sup>36</sup> Äioorä ägätläcäcägi ägomaasi äiläsi ärvuiirugami. Ästucäi ismaacädl ämsäi vuvacäi dai ägärläi dai ägöoquärlä äcäidl ismaacädl ämi camäitipucana. <sup>37</sup> Ämsäi äunui cäidl vai vuväcläi dai ägärläi dai camäiläpā mäscana äcäidl ismaacädl ämi. Poduucäi ärlävüeyi tomästuma ästucäicädl. <sup>38</sup> Diuusi poduucäi idui cäscädl. Poduucäi ärlä oodami ismaacädl cooyi dai ägäasapäi äugiatli tüucugädl dai äsimscadl duduaaca Diuusi ägämäquimu ätüucugädl imäacädl ägäi ägai ärläidi.

<sup>39</sup> Oodami tüutucugädl mäiläpā mäsi äcläsi tüutucugädl, tomali üjuurugi, tomali vätopadagai. <sup>40</sup> Diuusi ätlaaäñicarudl äväagilärl oidaga dai oodami oidigi äama oidaga cäscädl mäiläpā mämäsi tüutucugädl. <sup>41</sup> Täsäi dai mäsaadai dai äsiväävugai mäiläpāmsi ädadäcläi, vläscärl ämo äsiväävugai

väamioma ädadäcläi äiaa. <sup>42</sup> Poduucäi idui Diuusi vläsi ägomaasi dai poduucäi idüña ägai äsimscadl duduaacaldagi coidadl. Oodami tüutucugädl ismaacädl ägäasapäi ävüärlä ämos äsimscadl Diuusi duduaacaldagi camäicoodamu ägai. <sup>43</sup> Oodami tüutucugädl ismaacädl ägäasapäi camäitlärsöiäni ämos äsimscadl Diuusi duduaacaldagi ädadäclädamu ägai. Oodami tüutucugädl ismaacädl ägäasapäi camäigüüpüacana ämos äsimscadl Diuusi duduaacaldagi ämäsi ägia ägüüpüacamu ägai. <sup>44</sup> Oodami tüutucugädl ismaacädl ägäasapäi äo dai tüucuga dai ärlä dai äugiatli ämos äsimscadl Diuusi duduaacaldagi camäiugitimu ägai.

<sup>45</sup> Äocäiti Diuusi äñoöquidärl säi Ädän ärlüucämädlärl oodami ismaacädl idui Diuusi säi tämi oidigi äama oidacana. Ämos äSuusi Cristo ägöoquärläioma ävüä. Ägai ärläi Diuusi dai mäcäi äblädagai ätudui oodami.

<sup>46</sup> Diuusi idui Ädän ävlärläicädl ämos äSuusi Cristo äväagäiäñärlä ävüä. Vläsi oodami ismaacädl oidigi äama oidaga ävlärläicädl ädüñisi ärlän äuucäi Ädän. Dai vläscatai ismaacädl vaavoitudai Suusi Cristo äpā mämäscamu Suusi Cristo äsimscadl duduaacagi dai äväagilärl oidacamu. Suusi Cristo mäidvlärläicädl ädüñisi.

<sup>50</sup> Ägäaädüñi äänl änglängäidi säi oodami tüutucugädl mäiäjiöpäi äväagiamu istumaasi ismaacädl äugiatli mäitistüidi islämadu äcäcägi istumaasi mäiüugiatli. <sup>51</sup> Ämos ägängäidi äänl ämo istumaasi istumaasi Diuusi ägängäidi istumaasi ägäi Diuusi mäatläcätdai. Mäsiu vläscatai äatäml coiya ägai ämos tödian äuucäi ägärlänatüdamu dai ämä mäsi tüucuga väiacamu dai tomästüigäco oidacamu vläsi coidadl dai duduaacädl. Äsiu äuucu cäcuugätärl äivägi Diuusi ätlaaäñicarudl äpiitocädl, duduaacamu coidadl dai tomali ämo ämidagai camäicoimu. <sup>53</sup> Poduucäi äsduucäi oidaga äatäml sivi mäitistüidi ätomästüigäco oidacägi cäscädl älaagai äsrlä mämästua äatäml Diuusi dai ämäsi camäicoodamu äatäml ämos ismaacädl cooyi ägia ävüärläi tüutucugädl cäscädl älaagai äsrlä mämästua äatäml Diuusi dai ämäsi camäicoodagi. <sup>54</sup> Äsimscadl ärlädüñiagi ägomaasi ämäsi cäsi ärlädüñimu istumaasi äagai Diuusi äñoöquidärl. Dai äidl äbivädlärl camäicoodamu oodami. <sup>55</sup> Cäscädl mäitläagai äsbläidagi müuquigami. <sup>56</sup> Äoodami ismaacädl cäoigäli Diuusi äoimäscämäigädl camäisoimäa täatämäi äsimscadl coiyagi. Diuusi äñoöquidärl mäatä äatäml äsivävoitudai ivuaadami vläscatai. <sup>57</sup> Ämos äbigiäñlidi äänl Diuusicädl. Ägai ägärläidli ägäsoimäscämägi väavoitudaitai äatäml Suusi Cristo cäscädl camäisoimäsi täatämu äatäml äsimscadl coiyagi.

<sup>58</sup> Cäscädl ägäaädüñi äpivärl cälgä väavoitudada dai äpivärlä ivuaada Diuusi ää ävüñädädl. Ääpimä cälgä mäatä säi ää ävüñdagai ämsmäacädl ävüeyi Diuusi vmlärl mäitlämosälgicädl.

16 Äsivi ägängäidämu äänl ämo äñoöqui. Äänl cäagäidi äväavoitudadami ismaacädl Ägäasilärl

oidaga isduucatai glaagai islmpaidiada lgai tumiñsi glaaduñi vaavoitudadami ismaacsdal Jerusaleenlral oidaga vltarl. Dai aariml lrl glaagai ispoduucal ivuaadagi. <sup>2</sup> Vllsi tumiñoco glaagai mslcovai darasadagi chichilqui tumiñsi mslmaacsdal gamaitlcl, dai bai darasaca poduucal maiviaaca aariml islmpadagi tumiñsi silscadl ml divia aanl. <sup>3</sup> Dai silscadl ml divia aanl ootosamu aanl soorl iplliada aariml sai vuidacaiña tumiñsi dai oojai glaaduñi Jerusaleenlral oidacsdal. <sup>4</sup> Dai iñsaanl istutiadagi isimia lrl aidl gia giñoidamu goovai.

<sup>5</sup> Silscadl imia aanl gamucu viaa aanl isMasedoniamu slli daivuñiagai, dai gooquirlal aimu aanl Corintolal. <sup>6</sup> Glhllmadu daaca iñlidi aanl chilqui tasal islmo toomoco lrl. Dai silscadl imia iñagada aanl boodlral siblacoga aariml istutuidi isgiñmaaquiagi istumaasi tlgitoca aanl voiyarl vltarl. <sup>7</sup> Aanl maisiu mosdaivunucal glhnlida iñlidi baiyoma iplidi aanl isbai tnlrl daacagi glhllmadu, isDiusi iplidagi. <sup>8</sup> Dalmos tanasi Efeeslral daaca iñagai aanl quiaa, siaa duudaglral uucami ismaacsdal Pentecostesi tlgidu. <sup>9</sup> Sivi tami clga istutuidi aanl isgaaagiadagi Diusi ñiooquidl dai vllsi tasal muidutal vaavoitudal, dai muidutal glrvuidlral vltal.

<sup>10</sup> Isml diviagi Timoteo vlrail clgacslral nlida vai maiduaadicuda lgai. Lgai lrl ivueeyi Diusi aa duiñdadl lran duucal aanl. <sup>11</sup> Cascdal vllscatal aariml glaagai mslclgacslral nlijadagi. Dai silscadl baigovai imia lgai boodlral vlrail maaca istumaasi tlgitoca lgai voiyarl vltarl. Tami nhlra aanl Timoteo lmadu lgaa vaavoitudadami ismaacsdal oidi.

<sup>12</sup> Aanl goguama oi glraduñi Apoolosi sai oidana gogaa vaavoitudadami dai mlca glhnlidana, dalmos sivi maitipli lgai isimiagi. Lgai imimu silscadl istutiadagi.

<sup>13</sup> Glhnuucadacavurai vai maisoimaasi glnduiñtuldana lDiaavora, dai apiavrl clga vaavoitudada. Maitavrl lbiada ismaacsdal glhvuidlral vltal. Clgacslral avlroidaca Diusi glhnaacal guvucadagai cascdal. <sup>14</sup> Dai vllscarl avl oiglada vllsi oodami.

<sup>15</sup> Clga maatl aariml giñaduñi sai Acayarl lrlga vaavoitu Tiivañi lmadu vllscatal ismaacsdal quidiirlal oidacatal. Dai aidl cavaavoitudaimi aa lgai soicliña vllsilral istumaasi tlgitocana lgai. <sup>16</sup> Aanl glnaagidi mlsai siaa duutudaiña dai lglidiña lgai ismaacsdal lran tuutuiga Tiivañi dai aaduñdai dai vllscatal ismaacsdal glhsoicli dai ismaacsdal ivueeyi Diusi aa duiñdadl. <sup>17</sup> Alil baigiñlidi aanl giñdividacal Tiivañi dai Fortunato dai Acayo lgai alil baigiñliatu poduucal aariml lrl alil baigiñliatudamudal isdadimudal. <sup>18</sup> Dai casi giñiibstan tada aanl go lmadu gaaatagacal dai rollidi aanl isaariml lrl glhniibstacan tada. Glaagai issiaa duutuadagi Tiivañi lmadu Fortunato lmadu Acayo. Goovai glrsoicli cascdal.

<sup>19</sup> Avavoitudadami Aslral oidacami dai Aquila lmadu Prisila dai lgaa vaavoitudadami ismaacsdal Aquila dai Prisila quidiirlal glhmpaidi Diuscldal glhviaatuldi lrl. <sup>20</sup> Dai vllsi avavoitudadami ismaacsdal tanai daraaja Diuscldal glhviaatuldi. Dai caslavrl maitlncocoda baiyomavrl glhviaatuldiada airaco.

<sup>21</sup> Tami cuugatlral gia lgl ooja aanl dai Diuscldal glhviaatuldi.

<sup>22</sup> Sioorl maioigldai Suusi Cristo Diusi gajiaadlral vipieeyi. Aanl iplidi isotoma diviagi glrtaanldamiga Suusi Cristo.

<sup>23</sup> Aanl iplidi isglrtaanldamiga Suusi Cristo clgacslral glhnljadagi. <sup>24</sup> Aanl dai aariml vaavoitudal Suusi Cristo cascdal alilsi glhoigldai aanl.

Moslcaasi.

## 2 CORINTIOS

**1** Aanl nrPaavora dai Suusi Cristo l'covai giñvusaitu ansaidl l'rootosadlcana. Poduucal iprli Diuusi cascldl. Aanl l'madu g'raduñi Timoteo g'lmviaatuldi. Dai aanl g'lnoojidi idi oojai aariml g'raaduñi vaavoitudadami ml'smaacldl Coriintolrl oidaga dai g'lnlmpaidiña dai siaa duutudaiña Diuusi. Dai idi oojai l'rg'raaduñi vaavoitudadami Acaaylrl oidacami vlltarl ml'rl. **2** Aanl iprlidi isDiuusi g'rooga l'madu Suusi Cristo g'rltaanldamiga apiacslgacslrl g'lnhlijadagi dai apiaagl'niib'lstudacan tadacagi.

**3** Diuusi l'gai dai vllscslrl soigl'nlidi aatml'ncldl dai g'rlbai'nl'liatudai cascldl sl'ga ñioocai aatml' Diuusi vui. L'gai l'gai daidl l'roogadl g'rltaanldamiga Suusi Cristo. **4** Siuu duucu soimaa taatamadagi aatml' Diuusi baigl'nl'liatudai dai poduucal istutuidi aatml' isbai'nl'liatudadagi aa ismaacldl soimaasi taatamai. **5** Aatml' alil soimaa taatamai vaavoitudaitai Suusi Cristo poduucal isduucal soimaasi taata Suusi Cristo. Dai l'gai vaa Suusi Cristo s'nl'icldl baigl'nl'liatudai. **6** Aatml' soimaasi taatamai g'lnaagiditai sai Suusi Cristo l'rcslgacslrl vuv'iadami dai poduucal istutuidi aatml' isbaigl'nl'liatudadagi. Dai Diuusi baigl'nl'liatudai aatml' dai poduucal aariml baigl'nl'lididai ml'rl. Dai poduucal sl'ga istutuidi aariml issoimaa taatamadagi poduucal isduucal soimaa taatamai aatml' maivui ñioocaitai Diuusi. **7** Dai s'nl'icldl vaavoitudai aanl isapiavaavoitudadamu aariml. Cl' maatl aanl issoimaasi taatamu aariml poduucal isduucal soimaasi taatamai aanl. Dai cl' maatl aanl isDiuusi baigl'nl'liatudamu aariml poduucal isduucal baigil'nl'liatudai l'gai aanl.

**8** G'raaduñi iprlidi aatml' ismaatia aariml sil'si soimaa taatamaiña aatml' Aasia d'nl'vl'rl'rl. Al'isi cavami soimaasi taatamaiña aatml' dai camaitistui isvaamioma soimaasi taatagi. Dai asta pol'liditadai aatml' ml'sg'rlcooda agai. **9** S'nl'icldl pol'liditadai aatml' iscacoiya l'ragai aatml'. Diuusi dagito ispoduucal l'rl'duun'ñiagi t'lsai aatml' maat'na isducatai vaamioma sl'ga vaavoitudagi Diuusi dai maisiu pol'lidada aatml' isl'gi istutuidi isg'rlsoicldagi. Diuusi l'gai dai l'ran duduaacaldi l'coidadl. **10** Dai Diuusi g'rlsoi t'ltai camaitl'cooditu aatml' dai Diuusi quiaa g'rlsoicli. Daidl cl' maatl aatml' isvllscslrl g'rlsoicldamu l'gai. **11** Al'isi glaagai isdaanlda aariml Diuusi sai g'rlsoicliña. Dai sil'scldl muidutai daanldagi Diuusi sai

g'rlsoicliña muidutai pocaitiada agai ml'rl sai baigl'nl'liidi Diuusicldl maatlcatai isDiuusi g'rlsoicli.

**12** Al'isi baigl'nl'liidi aatml' maatlcatai g'rlt'gi-toidag'rl iscl' tuutuiga aatml' tomasiaacoga sioon cl'ga aariml g'lnsaagida vllscslrl iprlididai aatml' iscl'ga ivuaadagi tomastumaasi. Aatml' l'gi maitistutuidi isivuaadagi gomaasi baiyoma Diuusi l'gai dai g'rlsoicli cascldl sl'ga ivueeyi aatml'. **13** Dai g'lnoojidi aatml' moslcaasi istumaasi cl'ga istutuidi ismaatl' nlijadagi dai maatl calcagi aariml. Dai aanl iprlidi sai sil'scldl ajiagi istuigaco Suusi Cristo g'rlv'idaquia-gi t'lnaagiamu baigl'nl'liadamu aariml aatml'ncldl poduucal isduucal aatml' baigl'nl'liadamu aariml'ncldl ismaacldl vaavoitu l'Suusi Cristo g'lnaagiditai aatml' isl'gai l'rl'cslgacslrl vuv'iadami.

**15** Dai vaavoitudai aanl isalil baigl'nl'liidi aariml aanl'ncldl, aanl g'nl'divida iñ'liditadai aidl'si Mase-dooñia maacoga daivusai aanl dai l'ran baigo vacoga daivunucal dai poduucal goocoaja g'nl'dividamudai aanl dai aariml baigl'nl'liadamudai giñ'nl'iditai, dai aariml sl'ga istutiadamudai isg'iñsoiñiagi naana maas'icldl istumaasi t'gitocatadai aanl voiy'rl Judeea maacoga im'litai. D'l'mos maí aanl isquiaa soimaasi ivuaadatadai aariml dai aanl maisoigl'nl'liatuda iñ'liditadai g'lnbagaidacai cascldl ma'iii. **17** Aidl'si aagai aanl sai g'nl'divida iñ'agaitadai aanl s'nl'icldl g'nl'divida iñ'liditadai. Aanl maitl'g'ran ducami l'moco ismaacldl pocaitiña sai duun'ñiagi l'mo istumaasi tomasi maatl l'gai ismaitistutuidi. **18** Diuusi cl' maatl iñ'saanl g'nl'divida iñ'liditadai cascldl aagaitadai aanl. **19** Aanl l'madu Timoteo l'madu Silvanu casi g'lnaagidi isSuusi Cristo Diuusi maradl ismaacldl t'lvai t'lvaa-g'iaiñ'dl'rl l'rcslgacslrl vuv'iadami. L'gai maiaagai l'mo istumaasi dai l'ma maasi ivueeyi. L'gai vllscslrl ivueeyi vllsi istumaasi aagai. **20** Dai Suusi Cristo l'gai daidl ivueeyi vllsi istumaasi aagai Diuusi saidl iduñia agaitadai oodami vlltarl. Dai Suusi Cristo g'rlsoicli t'lsai sl'ga ñioocaiña aatml' Diuusi vui. **21** Dai Diuusi l'gai daidl g'rlsoicli isapiacsl'ga vaavoitudada aatml' Suusi Cristo. Dai Diuusi ootoi g'l'ldadaga sai g'rl'lmadu daacana, **22** sai poduucal maat'na aatml' isDiuusi s'nl'icldl iduñia agai vllsi istumaasi aagai saidl iduñia agai. Diuusi l'bladl l'gai dai g'rlmaacai g'lguvucadagai t'lsai sl'ga ivuaadana Diuusi aa duiñ'dadl.

**23** D'l'mos maatl Diuusi ismaiquiaa ii aanl Coriintoamu mait'nbagaida iñ'liditai soimaasi ivuaadatai



aariml. <sup>24</sup> Silmscadl glandadida aatml, aatml maitiplidi isglnaagidiagi mlsai lma maasi vaavoitudana. Aariml casclga vaavoitudai istumaasi lrvaavoicascadl. Baiyoma glnsoifna rllidi aatml mlsai vaamioma baiglnlidiña.

**2** Dai povai iñlidi aarl iscamailramu soiglnliatu-da iñagai glnvidacai. <sup>2</sup> Siuu duucu baiglnliadagi aariml baigiñlidiña aarl lrl dai siuu duucu soiglnliadagi aariml soigiñlidiña aarl lrl. Poduucal iñssoiglnliatudagi aarl camaitiipucamu isducatai baigiñliatuda aariml. <sup>3</sup> Cascadl casi glnooji aarl lquiomai vai poduucal sioorl soimaasi ivuaadatadai islma duuca tlgitocagi sai camaisoimaasi ivuaadana naida glnvidada aarl. Vai poduucal silmscadl aaji aarl maisoigiñliatudagi aariml. Aariml rlgai daidl glaagai isbaigiñliatudagi. Aarl rollidi issiuu duucu baigiñliadagi aarl poduucal aariml lrl baiglnlidiña. <sup>4</sup> Aidasi glnoojidadai aarl smllicadl soigiñlidadai aarl gntatlgitoitai dai asta suaacitadai aarl. Dłmos aarl gia maitiplidi issoiglnliatudagi baiyoma rllidi aarl ismaatiagi aariml silsi glnooigldai aarl.

<sup>5</sup> Gosllli ismaacdl soiglrliatu soimaasi ivuaadatai vaamioma soiglnliatu goovai aariml tomasi aarl soigiñlli lrl. Dłmos camaivaamioma bagai aarl lgai vai maivaamioma soiglnlidiña. <sup>6</sup> Casi alil soimaa taatatuldi aariml lgai casianlr maifiooquiada vaamioma. <sup>7</sup> Dai sivi glnnaanl aarl mlsai oigldana aariml lgai dai baigavlr liatuda vai poduucal maipovl lliidiña lgai iscamaitiiru oigldaragai lgai vltarl. <sup>8</sup> Vai poduucal maatiagi lgai issmllicadl oigldai aariml. <sup>9</sup> Lqui abiaadlrl glnooji aarl mlsai soimaasi taatatuldiana gosllli dai poduucal maatlca iñagai sabai giñlgidi aariml ischo lrl. <sup>10</sup> Dai silmscadl oigldadagi aariml lmaadutai aarl oigldadamu lgai lrl. Dai cl maatl Suusi Cristo iscaogllli aarl gosllli dai poduucal vltscatai baiglnliadamu aariml. <sup>11</sup> Vai poduucal lDiaavora maitlrmaitiagi moscl maatl aatml isalil yaatavoga lgai.

<sup>12</sup> Aidasi ii aarl Troasiamu dai aagida iñagai loidacami isSuusi Cristo rlcclgacrl vuviadami, lgai vaa Suusi Cristo giñsoi sai maatl calcana dai vaavoitudana mui oodami. <sup>13</sup> Dłmos aidasi ai aarl maitl grraduñi Tito cascadl maitlblastan tada giñibldaga. Cascadl otoma ii aarl mcadlrl Masedonio dlvlriamu.

<sup>14</sup> Dłmos smllicadl baiglrllidi aatml Diuusicadl. Lgai vaa lgai daidl grrsoicai isapiagaagiadagi aatml ñiooquidl dai grrsoicai sai maitlrsoicliña ismaacdl vuidlrl vltl Suusi Cristo. Diuusi grrsoicai ismamaatuldidi aatml aa istumaasi idui lSuusi Cristo oodami vltarl. Dai silmscadl calca loodami isSuusi Cristo rlcclgacrl vuviadami baiglnliaracdl calcana

idi ñiooqui poduucal isduucal baiiliaracdl uvaida oodami lmo chigian uvadami. <sup>15</sup> Dai baigllidi Diuusi gaaagidat ai aatml Suusi Cristo ñiooquidl. Silmscadl mlmiadagi ljudidlu paraaligadl cubimidali quiuuplrl vltscatai ismaacdl ami daraajagi uvagidacana. Dai silmscadl gaaagiadagi aarl Diuusi ñiooquidl vltscatai ismaacdl glnlmpaidiadagi calcana dai lmmoco clgacrl vuvaquimu dai iimimu Diuusi lmadu dai aa maivaavoitudamu dai lDiaavora lmadu iimimu. <sup>16</sup> Ismaacdl vaavoitudai Diuusi ñiooquidl lgai gia clgacrl vuvacai. Dai ismaacdl maivaavoitudai lgai gia, rlsibliimiadl ducami Diuusi vltarl. Tomali lmaadutai maitistutiudi isllgi gaaagiadagi Diuusi ñiooquidl avlnacai Diuusi gvvucadadlcl. <sup>17</sup> Dłmos aatml maitlrarl ducami muidutai ismaacdl gaaagidi Diuusi ñiooquidl gamaitla lliiditai tumiñi dai istumaasi gamamaatuldidiña lgai maisiu vlti lDiuusi ñiooquidl. Dłmos aatml gaaagidi Diuusi ñiooquidl smllicadl maatlcatl islrvaavoitai dai maisiu gamaitla lliiditai tumiñi. Diuusi grrsoitai tsaai gaaagidana ñiooquidl dai maatl lgai iscllga igaaagidi aatml vaavoitudaitai Suusi Cristo. Aatml lrCristo ojootosadl cascadl.

**3** Gomaasicadl ismaacdl caagai aatml sioor maatl isbai rollidi aariml isaatml moscllga ñioocai aatml lgi grrvltarl. Tomasiaaco siaaco ajiopadagi aatml maitlgito isblclaticagi lmo oojai siaaco aagadagi iscl tuutuiga aatml poduucal isduucal ivueeyi aa.

<sup>2</sup> Smllicadl vaamioma lrsoifi aariml aatml grrvltarl silmo oojai. Mosnliditai oodami isducatai clga vaavoitudai aariml poduucal maatlmu iscllga idui aatml grraa duiñdaga aariml glnsaagida. Vlti imaasi cl maatl aatml grrlbdagrl. <sup>3</sup> Suusi Cristo lgai daidl clgacrl glnvuvaitu aariml vaavoitudacai islgai rlcclgacrl vuviadami. Dai lgai glnsoicai mlsai camaisoimaasi ivuaadana ootosacai Diuusi lbladl isglnlmadu daacana. Lgai lgai dai tomastuigaco oidaga. Dai aatml lgai daidl glnaagidi Suusi Cristo ñiooquidl. Poduucal tomasioorl sioorl lliidi isducatai clga oidaga aariml lgai gia clga maatl isaatml lrojootosadl Suusi Cristo. Poduucal ducami isSuusi Cristo oojamudai lmo oojai dai loojlrl aagidamudai vlti oodami tsaai aatml lrojootosadl lgai. Lgai baiyoma ducami isglnlbdagrl ooja maisiu oodlrl isducatai idui Diuusi aidasi maa Mosesacaru smllicami-gadl.

<sup>4</sup> Smllicadl maatl aatml islrDiuusi ojootosadl vaavoitudacai aariml Suusi Cristo. <sup>5</sup> Aatml lgi maitistutiudi isivuaadagi Diuusi aa duiñdadl baiyoma Diuusi lgai daidl grrmaacai gvvucadagai tsaidl ivuaadana aatml istumaasi lgai rllidi. <sup>6</sup> Lgai vaa lgai daidl grrsoicai isaagiadagi aatml oodami sai oidaga smllicami utudui. Aatml maiaagidi oodami sai coiya lgai ismailgiadagi vlti istumaasi gatljai Diuusi baiyoma gaaagidi aatml sai Diuusi lbladl maacai

ibldagai utudui tomasioora sioora vaavoitudagi Suusi Cristo.

<sup>7</sup> Damos cml maatl aatml isllquioma gia coodana oodami ismaacldl maiimgidi Diuusi smllicamigadl ismaacldl Diuusi ooji odai daama. Aidasi maa Diuusi gslmllicamiga Moseesacaru aliisi dadadaclitadai Moseesacaru vuivasadl dai cascdl ljudidíu maitistutuiditadai isvui nlllavagi Moseesacaru tomasi camaisi dadadaclitadai lagi. <sup>8</sup> Diuusi cmlgacrlr nlliditadai Moseesacaru aidasi maa lagi gslmllicamiga. Asmllicamicldl coodana ismaacldl maiimgidi.

Dai sivi vaamioma cmlgacrlr grrnlidi Diuusi aatml ismaacldl gaaagidi goutu smllicami ismaacldl grrmaa Diuusi Ibladl. Goutu smllicamicldl Diuusi Ibladl grrmaacai ibldagai utudui. <sup>10</sup> Gollqui smllicami aliisi cmlgaducataidai tomasi maitlvri cavaca agaitadai lagi dmos sivi camaiñamla lagi toma laachi casi grrmaacacai Diuusi goutu smllicami ismaacldl vaamioma cmlgadu. Goovai tomastuigaco namlaca agai.

<sup>12</sup> Cascdl gaaagidi aatml vlsi istumaasi Diuusi aagai. Dai aagidi aatml ñooquicldl ismaacldl maisijaiga maatl caidagai. Cml maatl aatml istomastuigaco namlaca agai idi ñooqui cascdl. <sup>13</sup> Aatml mailpan duucal ivueeyi Moseesacaru. Istumaasi aagaiña lagi maicml maatl calcana loodami. Dai asta sivi maiquiaa cmlga maatl cal ljudidíu gollqui smllicami. Moslcaasi Suusi Cristo lagi dai soicai oodami ismaatl calcagi gollqui smllicami vaavoitudacai Suusi Cristo. <sup>17</sup> Suusi Cristo lagi daidl grrmaa ibldagai utudui. Tomasioora sioora caviaacagi ibldagai utudui camaiivia isllgiadagi vlsi istumaasi aagai Moseesacaru smllicamigadrl. <sup>18</sup> Dai sivi aatml vmlscatai cmlga maatl isSuusi Cristo smllicldl cml tuiga. Dai vmlscrlr maatl aatml islagi vaa Suusi Cristo grrtlaanldamiga rDiuusi maradl, dai tvaagiaiñdlr tlvai lagi tami oidigi daama, dai tomali lmo imidagai maisoimaasi idui lagi. Dai Diuusi Ibladl guvucadadlclldl vmls tasai vaamioma cmlga oidacana aatml poduucal isduucal oidacana Suusi Cristo tami oidigi daama.

**4** Cascdl baigrlliaracldl gaaagidi aatml Diuusi ñooquidl. Diuusi grrmaa idi aa duiñdaga lagi cmlgacrlr grrnlidi cascdl. <sup>2</sup> Oidaga lmo oodami ismaacldl lstocai ivueeyi istumaasi siaa lraracami, dai vupuiirumadaifña oodami, dai maicmlga gamamaatlutldiñl Diuusi ñooquidl baiyoma aagai lagi istumaasi maitlrvaavoi. Damos aatml maitivueeyi gomaasi baiyoma aatml gamamaatlutldi moslcaasi istumaasi lrvaavoi, vai poduucal oodami cmlga istutuidi ismaatiagi isclmga ivueeyi aatml. <sup>3</sup> Lmoco maicml maatl cal istumaasi gamamaatlutldi aatml. Lagi lagi dai maivaavoitudai Suusi Cristo dai cascdl iimia agai lDiavaava lmadu. <sup>4</sup> lDiavaava lagi daidl rrtlaanldamigadl lagi ismaacldl maivaavoitudai Suusi Cristo, dai maidadagitoi ismaatl calcagi lagi sil cml tuiga Suusi Cristo dai maidadagitoi ismaatiagi isSuusi Cristo rDiuvusi. <sup>5</sup> Aanl gia gaaagidi sai Suusi Cristo rrlbaitlclaacami vai poduucal siaa duutuadagi oodami Suusi Cristo

dai maisiu aanl Suusi Cristo lagi daidl rrtlaanldami dai aanl moslrpiooñigadl. Lagi giñootoi ansai grrsoicaiña isvaavoituda aapiml lagi ñooquidl. <sup>6</sup> Diuusi lagi daidl idui lcuudagi tuucamidrl. Dai Diuusi grrsoi isclmga maatiagi aatml isclm tuiga lagi maatlacatai aatml istuiga Suusi Cristo.

<sup>7</sup> Smllicldl viaa guvucadagai Diuusi. Lagi giñaagidi istumaasi gaaagida aanl. Aanl lagi maiviaa guvucadagai baiyoma Diuusi lagi daidl giñmaacai guvucadagai ansaidl gaaagidiña ñooquidl. <sup>8</sup> Tomasiao siaaco ajioopai aatml aliisi soimaasi taatamai dmos vmlscrlr grrsoicai Diuusi. Tomasi lmo imidagai maitlmlgaiña aatml istumaasi grrtltlgtituagi vmlscrlr ariavaavoitudai aatml Diuusi. <sup>9</sup> Tomasi soi duucal grrnlidiña oodami vmlscrlr Diuusi grrlmlmadu daacana. Dai grrcooda agaiña oodami dmos maitistutuidiña. <sup>10</sup> Tomasiao siaaco ajioopai aatml grrcooda aagaiña oodami poduucal isduucal muua aagaiña lagi lSuusi quiaa aimlraraiti lagi tami oidigi daama dai bai tlvricldl muua dmos aatml gia maiquiaa coi, Suusi Cristo grrsoicai grrguvucadacldl cascdl. Dai poduucal grrmaatl isDiuusi duaacali lagi. <sup>12</sup> Poduucal grrcooda aagaiña oodami gaaagiditai aatml Diuusi ñooquidl dmos aapiml caviaa ibldaga utudui vaavoitudacai Diuusi ñooquidl.

<sup>13</sup> Pocaiti Diuusi ñooquidlrl: "Vaavoiu aanl Diuusi ñooquidl dai cascdl aagidi aanl oodami Diuusi ñooquidl", ascaiti. Poduucal aatml lrrl vaavoituda Diuusi ñooquidl dai cascdl gaaagidi aatml Diuusi ñooquidl. <sup>14</sup> Dai cml maatl aatml isDiuusi duaacali grrtlaanldamiga Suusi coidadl saagidiaiñdlr dai poduucal lrrl grrduduaacalia agai lagi aatml coidadl saagidiaiñdlr. Dai amaasi grrvaidaquia agai vmlscatai lmapai tvaagiamu Suusi Cristo lmadu. <sup>15</sup> Dai aatml soimaasi taatamai naana maasi istumaasi dai gaaagidi Diuusi ñooquidl maatlacatai ispoduucal vaamioma grrsoicai aatml aapiml. Dai poduucal vaamioma muidutai vaavoituda agai Diuusi ñooquidl dai Diuusi cmlgacrlr nlijada agai dai lagi pocaitiada agai sai baigrllididi Diuusicldl dai cmlga ñooocada agai lagi Diuusi vui.

<sup>16</sup> Cascdl baigrllididi aatml. Tomasi smlimuimi grrtuucuga vmlscrlr tiodian tada grrribldaga. <sup>17</sup> Tami oidi daama maisi cavami soimaasi grrtaatamai dai alil otoma daivuscli. Dai gomaasicldl Diuusi grrmaaquia agai naana maasi istumaasi cmlgaducami ismaacldl tomastuigaco maiuugiatl. <sup>18</sup> Dai vaamioma tltlgitoi aatml istumaasi aagai Diuusi ñooquidlrl sai oidaga tvaagirlr siistumaasi oidaga tami oidigi daama. Vlsi istumaasi oidaga oidi daama alil otoma uugiatl dmos istumaasi oidaga tvaagirlr go gia tomastuigaco maiuugiatl.

**5** Grrtuucuga lrrlpan ducami lmo vaaqui daidl grrribldaga grrtuucuga lrana oidaga. Silscadl ugitiagi grrtuucuga cml maatl aatml isDiuusi grrmaaquia agai lmai utudui tvaagirlr siaaco tomastu-

igaco oidacamu aataml dai tomali lmo imidagai maiuugiatli lgai. <sup>2</sup> Aliasi aijigli aataml ipliditai iscaimiagi tvaagiamu dai viaacagi gartuucuga ismaacldl garmaaquia agai Diuusi <sup>3</sup> poduucal gmaatl istuucuaca ragai tvaagilrl. <sup>4</sup> Quiaa oidacatai gribldaga tami oidi daama idi tuucuglrl ismaacldl lrlan ducami lmo quii alia aijigli aataml soimaasi taatamatai. Dai tomasi maicoiya lrlidi aataml vlscglrl sioma iplidi aataml istlvaagilrl oidacagi dai viaacagi gartuucuga ismaacldl maiuugiatli tomali lmo imidagai. <sup>5</sup> Diuusi lgai dai poduucal idui. Dai Diuusi caotoi glbladaga sai gglmlmadu daacana sai poduucal maatlana aataml issmlclldl garmaaquia agai tuutucuga uutudui.

<sup>6</sup> Cascldl baigrllidi aataml Diuusicldl, tomasi cll maatl aataml isquiaa oidacatai aataml tami oidi daama maitistutuidi aataml isoidaga tvaagilrl Diuusi lmlmadu. <sup>7</sup> Dmos vlscglrl gglmlmadu daja Suusi Cristo vaavoitudaitai aataml ñiooquidl lgai tomasi maitiquiaa nldi aataml lgai. <sup>8</sup> Vlscglrl baigrllidi aataml. Dmos vlscglrl vaamioma iplidi aataml isimiagi tvaagiamu siaaco nldia lragai Suusi Cristo siapiaoidacagi tami oidi daama idi tuucugilrl. <sup>9</sup> Cascldl iplidi aataml isivuaadagi istumaasi iplidi Diuusi quiaa oidacatai tami oidi daama dai silscadl tvaagilrl daraaja lrl. <sup>10</sup> Dai aimu istuigaco Suusi Cristo glrlida agai aataml vaavoitudadami ismaacldl cllga ivuaadana aa duiñdadl dai ismaacldl maicllga ivuaadana quiaa oidacatai tami oidi daama. Sioorl cllga ivuaadana Suusi Cristo aa duiñdadl Suusi Cristo maaquimu lgai naana maasi istumaasi clcllga ducami dai sioorl maicllga ivuaadana maimaaquimu lgai gomaasi.

----

<sup>11</sup> Aliasi siaa duutudai aataml Diuusi, cascldl duudatai aagidi aanl loodami sai vaavoitudana Diuusi ñiooquidl. Cll maatl Diuusi istuutuiga aataml daidl isaataml aagai moslcaasi istumaasi lrvavoil. Daidl iplidi aataml isaapiml lrl cll maatlacagi gomaasi. <sup>12</sup> Maitiplidi aataml isllgi glnaagiadagi iscll tuutuga aataml, dmos vlscglrl iplidi isbaigllliada aapiml aatmlclldl. Vai poduucal viaacamu aapiml isducatai glrsoicldagi silscadl glpirl glnvuupadagi loodami ismaacldl gdlrgducldl glnlidi ivuaadatai glnviituldaraga, maitltagitoitai istumaasi Diuusi iplidi isivuaadagi. <sup>13</sup> Tomasi polldi loodami ismaisi cllgadu tltgitoi ischo lrl vlscglrl ivuaadamu aanl moslcaasi istumaasi iplidi Diuusi ipliditai isglrsoicldagi aapiml. <sup>14</sup> Aliasi giñoigldai Suusi Cristo cascldl povueeyi aanl. Suusi Cristo muu vlsci oodami vmltarl. Diuusi soimaasi taatatuldi Suusi Cristo soimaasi ivuaadatai oodami. Poduucal Diuusi oigldi oodami ducami isDiuusi casoimaasi taatatuldiamudai oodami, cascldl lrlan ducami isvlsci oodami cacoimudai. <sup>15</sup> Suusi Cristo muu dai lrlan duaaca vlsci oodami vmltarl vai ismaacldl viaa ibldaga utudui vaavoitudacai Suusi Cristo camaitivuaadaifia istumaasi llgi iplidi

isivuaadagi baiyoma ivuaadagi istumaasi Suusi Cristo iplidi isivuaadagi. <sup>16</sup> Oodami maivaavoitudadami soi duucal nldi lmo oodami dai cllga nldi aa oodami. Aanl lrl poduucal nldifia oodami maiquiaa vaavoitudacai Suusi Cristo dai asta Suusi Cristo soi duucal nldifia aanl. Dmos sivi cavaavoiu aanl Suusi Cristo dai lmadugan duucal nldi aanl oodami. Maiquiaa vaavoitudaitai aanl Suusi Cristo lrlan duucal nldi aanl oodami poduucal isduucal lmaivaavoitudadami nldi oodami. Llquioma poduu nldi aanl lSuusi Cristo dmos sivi camaipoduu nldi aanl lgai. <sup>17</sup> Cascldl tomasioorl sioorl cavaavoitudagi Suusi Cristo camailrlan duucal tltgitoi tomali mailrlan duucal ivueeyi maiquiaa vaavoitudacai. Lgai viaa lmo ibldagai utudui cascldl.

<sup>18</sup> Diuusi lgai dai soicli lvaavoitudadami sai povuaadana vaavoitudacai lgai Suusi Cristo. Dai camavui vmlclana aataml Diuusi cavaavoitudacai ismuu Suusi Cristo aataml glrvmltarl soimaasi ivuaadatai aataml. Dai Diuusi glrljai tsaai aagidana oodami sai lma duucal tltgitoi tsaai aagidana oodami sai lmaiuvuidlrl vmlclana lgai Diuusi. <sup>19</sup> Diuusi lgai dai ootoi Suusi Cristo sai soifiana oodami sai lma duucal glntltgitoi tsaai poduucal Diuusi cllgacglrl nldifia. Dai poduucal Diuusi oigldi oodami soimaascamigadl ismaacldl vaavoitudai Suusi Cristo. Dai Diuusi glrljai tsaai aagidana oodami sai lmaiuvuidlrl vmlclana aapiml Diuusi. lSuusi Cristo iplidi ispovuaada aapiml. <sup>21</sup> Tomali lmo imidagai maisoimaasi idui lSuusi Cristo. Dmos aataml gia soimaasi ivuaadatai Diuusi soimaasi taatatuldi lSuusi Cristo ducami issoimaasi iducamicamudai lgai dai sivi camaisoimaasi glrtaatatulda agai Diuusi aataml vaavoitudacai aataml Suusi Cristo. Dai Diuusi cllgacglrl glnlidi ducami ismaisoimaasi ivuaadamudai aataml.

**6** Aataml lmladu aapiml ivueeyi Diuusi aa duiñdadl cascldl glnaagidi aataml mlsai apiavaavoitudaiña isDiuusi cllgacglrl glnlidi. <sup>2</sup> Pocaiti Diuusi glñiooquilrl:

Aidlsi abiaadlrl casi iplli aanl iscllgacglrl vuvriadagi oodami giñdaanlitadai aapiml dai aanl gia cal.

Dai aanl gia glnsoi mlsai cllgacglrl vuvaclna. Ascaiti Diuusi. Sivi lrsilscadl cal Diuusi oodami ismaacldl daanli. Sivi lrsilscadl cllgacglrl vuvaidi Diuusi oodami.

<sup>3</sup> Smlclldl iplidi aataml ismaisoimaasi ivuaadagi vai tomali lmaadutai maipocaitiadagi sai maicllga ivueeyi aataml Diuusi aa duiñdadl. <sup>4</sup> Baiyoma iplidi aataml iscllga oidacagi ivuaadatai Diuusi aa duiñdadl vai poduucal vaamioma cllga vaavoitudagi oodami Diuusi ñiooquidl. Cascldl soimaasi taatamai aataml dai mavui ñioocai Diuusi, tomasi lmo imidagai maitltagi aataml istumaasi glrtltgitoi tomali

siaaco iimiagi. <sup>5</sup> Daidl cavami grrglvafiña oodami, dai grrmmaisapaiña. Daidl lmparrclrrl grrclmdaiña oodami dai siaa caitiña iifiaquidatadi. Dai lmo imidagai aliasi gaaata vaaadana aatml dai lmo imidagai maicocoosliña dai bibiuugliña aatml. <sup>6</sup> Dai maigoogosi grrducamica aatml. Dai cl maatl aanl Diuusi fiooquidl. Dai maibaacocoi aatml tomasi aa oodami naana caiti grrnlidi grrfiooquidi. Dai cl tuutuiga aatml. Dai Diuusi Ibladl grrlmmadu daja. Dai smlicldl oigladai aatml vlasi lvaavoitudadami. <sup>7</sup> Dai gaaagidi aatml Diuusi fiooquidl. Dai Diuusi grrmaacai guvucadagai tsaidl ivuaadana vlasi istumaasi lgal iplidi. Dai Diuusi grrsoicli tsaidl ivuaadana moslcaasi istumaasi lrcclgaducami dai poduucal istutuidi aatml islgi grrsoicldagi siuu duucu lDiaavora soimaasi grrduiiftulda aliadagi. <sup>8</sup> Lmo imidagai siaa grrduutudai oodami dai lmo imidagai maisiaa grrduutudai. Lmo oodami grrfiooquidiña dai aa gia cho. Lmo oodami yaatavogamu grraagaiña dai aa rocaitiña tsaal aatml aagai istumaasi lvaavo. <sup>9</sup> Lmo oodami maiccl tuutuiga grrvui ducami ismaitrmaatlcamudai tomasi clga grrmaatl dai lmoso cl tuutuiga grrvui tomasi maitlrrmaatl. Lmo imidagai baitoma grrcoodaiña lmo oodami dlmos apiaquiaa oidaga aatml. Lmoso aliasi soimaasi grrtaatamituldina dlmos maiquiaa grrcoi. <sup>10</sup> Tomasi lmo imidagai soimaasi taatamai aatml vlascrrl baigrrlidiña. Tomasi lrrsoituutugami aatml vlascrrl soicli aatml mui oodami idi fiooquicldl ismaacldl aagidi aatml. Maiviaa aatml tomali lmo istumaasi dlmos Diuusi grrmaacai vlasi istumaasi tlgito aatml. Vlasi gomaaicldl clga grrmaatl tsiaatml lrrDiuusi ojootosadl.

<sup>11</sup> Aapiml grraaduñi Coriintolrrl oidajami casi grrnaagidi aatml mui naana maasi istumaasi aatml maitlrrlstoquidi tomali lmo istumaasi. Aatml grrnoigldai casclldl. <sup>12</sup> Aatml iplidi iscllgacrrl grrnlijadagi dlmos aapiml maitlrrlidi. <sup>13</sup> Aanl grrndaani giñmaamara duucal mlsai clga tuutiacaana giñvui poduucal isduucal cl tuiga aanl grrvui.

<sup>14</sup> Maitavr lrra maasi ivuaada urarcllda aa ismaacldl maivaavoitudai. Aapiml mailrran duucal oidaga lgal casclldl. Lgal oojoidi isivuaadagi naana maasi istumaasi soimaascami dai aapiml gia cho. <sup>15</sup> Suusi Cristo mailrran duucal ivueeyi lDiaavora daidl lvaavoitudadami mailrran duucal ivueeyi lmaivaavoitudadami. <sup>16</sup> Gogml quii vaaco siaa duutudai oodami Diuusi ismaacldl tomastuigaco oidaga mailrran ducami gogml quii siaaco siaa duutudai oodami momoono ismaacldl ivueeyi lgal. Dai aapiml lrran ducami lquii siaaco siaa duutudai oodami Diuusi. Potltdai Diuusi grrlmlqui aaduñicarui.

Aanl vaavoitudadami saagida oidaga.

Aanl lrrDiuusigadl.

Dai lgal lrgiñmaamara.

Ascaili Diuusi. <sup>17</sup> Casclldl pocaiti lrrl:

Aapiml vaavoitudadami camaitlaagai mlsilrran duucal oidacagi lgal ismaacldl maivaavoitudai, Casiavr maitvuaada istumaasi soimaascami.

<sup>18</sup> Dai aanl lrglnoogacamu,

Dai aapiml lrgiñmaamaracamu.

Dai aanl clggacrrl grrnlijadamu.

Pocaiti grrbaitlclaacami ismaacldl smlicldl viaa guvucadagai.

**7** Aapiml giñaduñi aanl grrnoigldai. Gomaasi aagai Diuusi maisiu moslcaasi grrlmlqui aaduñicarui vmltarl, vlasi gomaasi lrraatml grrvmltarl lrrl. Casclldl aliasi grraagai tsgigajiaadrrl vipiaadagi vlasi soimaascami dai camaisoimaasi ivuaadagi. Dai siaa duutudaitai Diuusi aliasi grraagai isivuaadagi moslcaasi istumaasi Diuusi iplidi.

<sup>2</sup> Clggavr tuutiaca aapiml grrvui. Aatml maitlrrmamaatluli mlsisoimaasi ivuaadagi aapiml tomali maiyaataidi aatml. <sup>3</sup> Aagai aanl gomaasi maisiu soimaasi ivuaadagai aapiml. Aanl smlicldl grrnoigldai casclldl. Dai grrnoigldadamu aanl asta silscadl muu. <sup>4</sup> Vaavoitudai aanl mlsiaapiml iduñia agai vlasi istumaasi grrnaagidi aanl. Dai smlicldl baigiñlidi aanl aapimlclldl. Dai tomasi soimaasi taatamai aanl vlascrrl smlicldl baigiñlidi.

<sup>5</sup> Aidlasi abiaadrrl aayi aatml tami Masedoonilrrl maiquiaa grrniiblstacan tada grriibldaga alil soimaa taatamai aatml casclldl. Tomasiaaco siaaco ajioopada aatml grrcocooidai oodami dai vlascrrl tatlrgitoidai aatml giñaduñi vaavoitudadami. Aanl maitlrrlidi islgal dagituagi grrnvaavoidaraga. <sup>6</sup> Dlmos Diuusi lgal dai bailliatudai vaavoitudadami ismaacldl soigrrnlijadagi, casclldl baigrrlidi aatml diviacai Tito. <sup>7</sup> Maisiu moslcaasi diviacai lgal. Lgal alil baigrrliatugai aapimlclldl casclldl. Lgal grraagidi sai aapiml smlicldl grrnlidi lliidi. Daidl grraagidi lrrl sai aapiml aliasi giñtatlrgitoidai dai soigrrnlijadai aanlclldl. Gomaaicldl vaamioma baigiñlidi aanl.

<sup>8</sup> Tomasi soigrrnlijadai aapiml nliidacai loojai ismaacldl grrnootosi aanl vlascrrl maivuaam iñlidi aanl sivi. Tomastuucamidrrl soigiñlidi aanl maatlcai issoigrrnlijadai aapiml chlmlqui tasai nliidacai gooojai <sup>9</sup> vlascrrl sivi baigiñlidi, maisiu soigrrnlijadai aapiml, aapiml lrra duucal grrntatlrgitoidai aidlasi soigrrnlijadai casclldl. Diuusi alil baigrrlidi nliidatadi isducatai ivuaadana aapiml aidlmlsi soigrrnlijadai. Casclldl maatl aanl ismaisoimaasi grrnduñi grrnoojidacai. <sup>10</sup> Silscadl lrraadutai soigrrnlijadai dai maivui fioocadagi Diuusi, poduucal Diuusi alil baigrrlidiñai dai poduucal lrra duucal grrntatlrgitoidai oodami dai clggacrrl vuvacli. Casclldl lrrsoiñi issoigrrnlijadai oodami silscadl soimaasi ivuaadagi dai lrra duucal grrntatlrgitoidai. Dlmos silscadl soigrrnlijadai lrra maivaavoitudadami dai mailrra duucal grrntatlrgitoidai aidl gia imi agai lgal lrra Diuusi lrra. <sup>11</sup> Dlmos aapiml alil clga idui casclldl alil baigrrlidi Diuusi dai canlidi aapiml istumaasi lrradui gooquillrrl. Alil baacoi aapiml lrgi pol-

lidity sai Diuusi soimaasi gntaatatuldai agai dai giñlmbldity iñsaanl gñbagaity. Cascadl iplidy aapiml iñsaanl gñoigldagy, dai otoma bagaimi aapiml scmlly ismaacsdal soimaasi idui. Dai ipliditydai iñsaanl gñndividy. Vllsy gomaasicdald clmga glmaatl mlsiaapiml maibaiglñlidy scmlly vui soimaasi ivuaadaty lgy. <sup>12</sup> Aidlly gñnooji aanyl maisiu moslcaasi gosmly tlgitocadaty aanyl ismaacsdal soimaasi idui tomali glmai ismaacsdal soimaasi iduñi goovai. Baiyoma maatl Diuusi ispoduucal gñnooji aanyl alilys gñnoigldaitai. <sup>13</sup> Vllsy gomaasicdald alil baiglñlidy aatlml.

Dai vaamioma baiglñlidy aatlml nldity isbaiglñlidy Tito aapimlscald. Tito alilys baiglñlidy nldity isducatai lma duucal gñntatgity dai gajjaadlly vipiaada aapiml lsoimaascami. <sup>14</sup> Aidlly maiquiaa ii Tito Coriintoamu aanyl aagidy mlsai aapiml lvgidia agai istumaasi gñnoojida iñagaitydai aanyl dai aapiml podui. Vllsy istumaasi gñnaagidy aatlml lvaavoil dai istumaasi aagidy aatlml Tito vllsy lrdui. <sup>15</sup> Dai sivi vaamioma gñnoigldai Tito tlatgitydai isapiml clmga lgy vllsy istumaasi gñnaagidy lgy dai clmga mi-aadlgydacy aapiml dai clmga sia duutudai aapiml lgy. <sup>16</sup> Clmga vaavoitudai aanyl mlsiaapiml ariallygida agai istumaasi gñnaagidy aanyl cascald baiglñlidy aanyl.

**8** Sivi giñaaduñi iplidy aanyl isgñnaagidy isduucatai Diuusi clmgaclly nldi lvaavoitudadami Masedoonilly oidajami dai lgy clmga soicly aa vaavoitudadami. <sup>2</sup> Tomasi alilys soimaa taatamai lgy vllscarl alil baiglñlidy. Tomasi smlicdald lrsoituutygami lgy vllscarl mui lmpagy tumiñsi ducami isricuacamudai lgy daidl gñrdaañimi tlasai dagitona aatlml isootosda ltuimiñsi lvaavoitudadami Jerusaleenlly oidajami. <sup>5</sup> Aatlml maivaavoitudadai ismosl mui lmpaida lgy tumiñsi. Llylgy idui lgy vllsy istumaasi Diuusi iplidy dai gooquillly duuñia llditydai istumaasi aagidy aatlml. <sup>6</sup> Mosnldity aanyl isalil mui lmpagy tumiñsi lvaavoitudadami Masedoonilly oidacami aagidy aanyl Tito sai lgy lramu imlly mllca siaaco daraaja aapiml dai gñnaagidana mlsai lramu lmpaidiña tumiñsi lvaavoitudadami soituutygami Jerusaleenlly oidajami vlltarl poduucal isduucal ivuaadadaty aapiml lquiyoma. <sup>7</sup> Aapiml vllsialcatal smlicdald clmga ivueeyi, dai smlicdald clmga vaavoitudai aapiml. Dai alilys clmga gamamaatatlidy. Dai istumaasi ivueeyi aapiml baiglñliaracsdal ivueeyi. Dai alilys gñnoigldai. Dai sivi alilys glaagai isclmga soiña aapiml gñraaduñi soituutygami.

<sup>8</sup> Aanyl gñnaagidy gomaasi maisiu gñntlaañia iñliditydai baiyoma gñnaagidy aanyl gomaasi mlsai maatlcana isducatai aa vaavoitudadami baiglñliaracsdal lmpaidi tumiñsi gñraaduñi vlltarl. Dai silscald aapiml gaoidagy llyl vllscatal maatlmu isapiml alil oigldai gñraaduñi. <sup>9</sup> Aapiml camaatl isSuusi Cristo alil clm tuiga. Aidlly maiquiaa divia lgy tami oidigy daama

maivimlgacatai tomali lmo istumaasi tlvaaigilly daacatai. Damos diviacal tami oidigy daama soitigami gñnaato lgy. Suusi alilys gñnoigldai cascald poduucal idui, vai poduucal istuidana aapiml isiimiagy tlvaaigimudai ami viaacagy naana maasi istumaasi scclmgladucami.

<sup>10</sup> Aanyl gñnaagidy saidl lrcmga isotoma aitudagy ltuimiñsi ismaacsdal baiiliaracsdal lmpaidi aapiml vsumiril abiaadlly. <sup>11</sup> Sivi istutuidi aapiml mlsiaitudagy tumiñsi mllsillyqui aagai isaituda agai. Vllscatal glaagai isgamaacadagy silly istutuidi. <sup>12</sup> Sioorl baiglñliaracsdal gamaacadagy silly istutuidi Diuusi baiglñlidy lgy vui llyl.

<sup>13</sup> Aanyl maitirlylidy mllsvllsy gamaacadagy mllsilly silly viaacagy <sup>14</sup> baiyoma iplidy aanyl mllsilran lly silly viaacagy. Sivi aapiml gñbaivitocami viaa cascald glaagai mllsaa oidagy gñraaduñi soituutygami. Lly tasy lgy gñbaivitocami viaacamu dai aapiml maiviaacamu silgy gñnoitam llyl. Dai poduucal vllscatal viaacamu aapiml istumaasi tlgity. <sup>15</sup> Poduucal isduucal aagai Diuusi ñiooquidly: “Sioorl naana maasi viaacatai maibaivito, dai sioorl baitoma maiviaacatai vllscarl maivimlgacatai”, pocaiti Diuusi ñiooquidly.

<sup>16</sup> Dai pocaiti aanyl sai baiglñlidy aanyl Diuusicdald islgai soñ Tito islgai gñnoigldagy aapiml poduucal isduucal gñnoigldai aanyl. <sup>17</sup> Tito alilys iplidyña isvllscarl baiglñliada aapiml cascald imi agai goovai maisiu moslcaasi ootositai aanyl baiyoma goovai lgy iplidy isimiagy cascald.

<sup>18</sup> Dai ootosa ragai aatlml lmai gñraaduñi Tito llymadu. Vllsy lvaavoitudadami clmga ñioocai gosmly vui, alil clmga gamamaatatlidity goovai Diuusi ñiooquidly. <sup>19</sup> Lgy lvaavoitudadami lcovai vusaitu gosmly sai gñroidana dai gñrsoiña lmpaidana ltuimiñsi ismaacsdal lmpagy gñraaduñi vaavoitudadami aipacoga oidacami. Aatlml lmpaidi gotumiñsi lvaavoitudadami soituutygami vlltarl dai poduucal maatlmu aa oodami silil clm tuiga Diuusi, dai poduucal llyl gñmaatlmu isbaiglñliaracsdal ivueeyi aatlml istumaasi Diuusi iplidy. <sup>20</sup> Aatlml ootosa lragai idi scmlly clmga tuutiacydai sai lmpaidana ltuimiñsi vai poduucal maitlñiooquidyña oodami. <sup>21</sup> Aatlml clmga iduñia llylidy goaa duifdagai Diuusi vuitapy dai oodami vuitapy llyl.

<sup>22</sup> Dai lmai cmlly oida agai llyl Tito llymadu aduñdly dai idi cmlly camaatl aatlml llyl isclmga ivueeyi Diuusi aa duifdadly dai baiglñliaracsdal oida agai gogaa vaavoitudadai mlsiaapiml smlicdald clmga soiña agai gñraaduñi soituutygami tumiñsicdald. <sup>23</sup> Ismaadutai gñntlacagy istuisi ootoi aanyl goTito aagidavurai sai goovai lryñaduñi dai giñsoicly giña duifdaglly gñmamaatatliditydai Diuusi ñiooquidly. Dai ismaadutai gñntlacagy istuisi ootoi aanyl gogaa vlygoocai, aagidavurai sai govaavoitudadami tami oidacami ootoi. Dai aa oodami nldity isclm tuutyga goovai alil clm ñioocaiña Suusi Cristo vlltarl. <sup>24</sup> Silscald mll dadia

gocscmlli cmlgavlrg miaadlgida dai cmlga mlgiada dai poduucal maatlmu lvaavoitudadami aipaco oidacami mlsiaapiml alil oigldai glnaaduñi vaavoitudadami. Aanl caaagidi glraaduñi vaavoitudadami aipaco oidacami mlsai aapiml alil oigldai glnaaduñi vaavoitudadami.

9 Aanl maiviaa isglnaagidagi idi oojilrg mlsai lmpaidana tumiñsi glraaduñi soituuuigami vmltarl. <sup>2</sup> Camaatl aanl mlsiaapiml bailliaracldl soicli glnaaduñi soituuuigami. Aanl vmlscrlr baigiñliaracldl aagidiña glraaduñi vaavoitudadami Masedoonilrl oidacami mlsai aapiml Acaaylrl oidacami vasumirl abiaadlrl lmpaidi tumiñsi dai ootosda agai glraaduñi soituuuigami. Aidlsi mai lvaavoitudadami Masedoonilrl oidajami mlsduucatai ivueeyi aapiml baitoma vmlscatai vaamioma baiglñliaracldl lmpaidi tumiñsi lsoituutuigami vmltarl. <sup>3</sup> Vmlscrlr ootosa iñagai aanl idi glraaduñi vai smllicldl vaavo vuusaiña istumaasi aagai aanl glnaagaitai. Dai aanl ipllidi ismllicldl bai duuca aapiml ltumiñsi poduucal isduucal caaagidi aanl glraaduñi Masedooñilrl oidacami. <sup>4</sup> Smllicldl ipllidi aanl isbai duuca aapiml ltumiñsi siduufiadagi giñoidagi lmmoco glraaduñi tami Masedoonilrl oidacami silmscadl imiagi aanl. Sias mlran tada aanl ismaibai duuca aapiml. Aanl vmlscrlr vaavoitudai istumaasi aagada aapiml. Aapiml lrlr sias mlran tada maibai duucacatai. <sup>5</sup> Cascldl aanl rolidi sai alisi glaagai islrlrga iimiagi idi cscmlli dai glñsoiña naato lmpaidagi ltumiñsi ismaacldl vilnga isaituda aapiml silmqui aagai. Poduucal lgi lmpaidamu aapiml moslcaasi silmqui ipllidi maisiu silmqui aatml iplliadagi.

<sup>6</sup> Tlgitovurai aapiml sioorl chlmlqui gaoidadagi Diuusi maisicmlga soicliña, dai sioorl mui gaoidadagi Diuusi cmlga soicli lrlr. <sup>7</sup> Vmlscatai glaagai isgaoidadagi silmlqui cmlgadu lliadagi. Mosglaagai isbaiglñliaracldl gaoidadagi maisiu guvucadacldl. Diuusi oigldai sioorl baiglñliaracldl gaoidi. <sup>8</sup> Diuusi cmlga istutuidi isglñmaacadagi naana maasi istumaasi dai poduucal viaacamu aapiml vmlsi istumaasi tlgitocagi aapiml glñvmltarl. Dai poduucal viaacamu aapiml istucudl soicldagi aa. <sup>9</sup> Pocaiti Diuusi ñiooquidlrl:

Sioorl cml tuutuiga alil cmlga soicli lsoituutuigami. Dai Diuusi vmlscrlr soicldamu sioorl cmlga soicli aa. Ascaili Diuusi ñiooquidlrl. <sup>10</sup> Diuusi lgai dai maacai oodami lstocai ismaacldl lsai. Dai lgai vaa Diuusi glñmaaquimu aapiml vmlsi mlstumaasi tlgitucagi. Dai aapiml glñbaivitocami viaacamu dai poduucal cmlga soicldamu aa. <sup>11</sup> Silmscadl vuidaquia aatml lsoituutuigami gotumiñsi ismaacldl lmpagi aapiml smllicldl baiglñldiamu lgai Diuusi vui viaacatai istumaasi tlgito. <sup>13</sup> Dai cmlga ñioocadamu lgai Diuusi vui maatlacatai isaapiml cmlga lgididi istumaasi aagai Suusi Cristo cascldl ootosdi aapiml gotumiñsi. Dai cmlga ñioocadamu lgai Diuusi vui mui ootosdacai aapiml

tumiñsi lgai vmltarl dai aa vmltarl lrlr. <sup>14</sup> Dai lgai vaamioma glñoigladamu cascldl daanldamu Diuusi sai lgai vaamioma glñsoicliña. Lgai maatl isDiuusi glñsoicli iscml tuutiaca aapiml cascldl mosl cmlga soicli aapiml dai cascldl alisi glñoigldai lgai. <sup>15</sup> Smllicldl baiglrlidi aatml Diuusicldl islgai moslasi glñsoicli. Maitistutuidi aatml iscmlga aagagi islasi glñsoicli Diuusi.

10 Aanl Paavora glnaagidamu lmo istumaasi. Cml maatl aapiml isSuusi Cristo alisi cml tuiga dai maioomaliga dai aanl lrlr ipllidi ispotuigacagi. Lmo oodami pocaiti sai silmscadl glñlmmadu daaca aanl maioomaliga aanl glñvui dlmos silmscadl glñoojiada aanl alisi glñbagaiña. <sup>2</sup> Aanl glndaanli giñaaduñi mlsai gajiaadlrl viaana vmlsi gosoimaascami poduucal silmscadl gaamo imia aanl maiviaacamu isglñbagidagi. Dlmos islmmoco quiaa pocaitaidagi sai aanl ivueeyi moslcaasi istumaasi aanl lgi ipllidi, lgai gia bagidamu aanl. <sup>3</sup> Vaavuava isaatml lrlr lroodami dai quiaa oidi daama oidaga dlmos mailran duucal ivueeyi aatml lgai ismaacldl maivaavoitudai Diuusi. <sup>4</sup> Diuusi lgai dai giñsoicli iscmlga ivuaada aanl aa duifdadl maisiu aanl lgi. Lmo oodami lgi maitistutuidi isgajiaadlrl viaagi gosoimaascami avlnacai Diuusi guvucadadlscldl. Cascldl Diuusi giñmaacal guvucadagai ansai cmlga ivuaadana aa duifdadl. <sup>5</sup> Idi guvucadagaicldl ismaacldl Diuusi giñmaacal vaamioma maatl ñioocai aanl islgai ismaacldl glglrducldl glñlidi vui ñioocaitai Diuusi ñiooquidl ismaacldl gamamaatatludi aanl. Lgai maitipllidi isoodami maatiagi istumaasi Diuusi ipllidi isivuaadagi. Dai lgai vaa guvucadagaicldl vaamioma istutuidi aanl islgai dai avlnacal poduucal lgai lrlr lgididi Diuusi ñiooquidl. <sup>6</sup> Silmscadl cscmlga lgiada aapiml vmlsialcatai istumaasi aagai Diuusi ñiooquidlrl aidl gia casi istutidamu aanl isbagaidagi ismaacldl mailmgidi Diuusi ñiooquidl.

<sup>7</sup> Glaagai mlsclmlga glntlgito nlijadagi istumaasi lrlvueeyi aapiml glñsaagida. Dai lgai ismaacldl pocaiti saidl lrlSuusi Cristo ojootosadl dai giñvui ñioocai glaagai ismaatlcagi iñsaanl lrlr lrlSuusi Cristo ootosadl. <sup>8</sup> Tomasi alil aagai aanl sai Suusi Cristo giñmaa lmo smllicami vmlscrlr maisiaa mlrai aanl. Suusi Cristo giñmaa gosmllicami ansai glñsoicliña mlsai vaamioma cmlga vaavoitudaiña Diuusi ñiooquidl, maisiu ansai glñsobicliña isvaavoitudadagi aapiml. <sup>9</sup> Maitipllidi aanl isglñmlbcatadagi gomaaicldl ismaacldl glnaagidiña aanl glñoojiditai. <sup>10</sup> Lmo oodami pocaitiña sai silmscadl glñoojiada aanl glñbagadan caitiña aanl dai sai silmscadl glñlmmadu daaca aanl sai aidl gia doadicudan duucal ñioocaiña aanl. <sup>11</sup> Dlmos lgai ismaacldl pocaitiña glaagai ismaatlcagi sai poduucal isduucal glñoojidifiña aanl istutuidi ismotuigacagi silmscadl glñdividagi.

<sup>12</sup> Dlmos maitipllidi aanl islran tuigacagi lgai ismaacldl glglrducldl glñlidi giñvui ñioocaitai. Lgai

rollidi sai vaamioma sastuduga siaa oodami. Aagai alia vupuiiruga cascald rollidiña sai vaamioma cmlga gamamaatatluldiña siaa aaduñdl mamaatatluldiadami. <sup>13</sup> Simscadl glnaagiada aanl ansai cmlga ivueeyi giñaa duiñdaga aanl glnaagidiña moslcaasi istumaasi ivueeyi aanl. Aanl ivueeyi istumaasi Diuusi giñtljai ansaidl ivuaadana, cascald moslcaasi gomaasi glnaagidiña aanl. Dai lagai giñtljai ansaidl glnmaatatludana ñiooquidl aapiml Coriiftoalr oidacami. <sup>14</sup> Aanl ivueeyi moslcaasi istumaasi Diuusi giñaaagidi. Aanl lagai dai lrlga glnaagidi Suusi Cristo ñiooquidl. <sup>15</sup> Aanl maiaagai istumaasi gamamaatatluldi aa moslcaasi istumaasi aanl lgi gamamaatatluldi. Alisai ipllidi aanl mlsai vaamioma cmlga vaavoitudana aapiml nai poduucal istutiada aanl isvaamioma naana maasi istumaasi glnmaatatluldiagi. <sup>16</sup> Dai poduucal casi istutuidi aanl isgamaatatluldiagi Diuusi ñiooquidl siblacoga siaaco maiquiaa gamaatatluldi aa oodami. <sup>17</sup> Alisai lrcmlgai isclga ñioocadagi oodami Diuusi vui dai maisiu lgi glnmltarl. <sup>18</sup> Diuusi maibaigllidi lgaicldl ismaacldl cmlga ñioocadagi lgi glnmltarl baiyoma lgi Diuusi maatl sioorl baiñliadagi.

**11** Maitavlr oojodacal calca istumaasi glnaagida iñagai aanl tomasi rollidi aapiml ismaicmlgadu giñtlgitoidaga. <sup>2</sup> Diuusi ipllidi sai baamucan tadacana aanl gomamaatatluldiadami yaatavogami vui, goovai glnvupuiirumada lliidi cascald. Aanl lagai dai glnaagidi sai Suusi Cristo lrcmlgacrl vuvriadami mltai aapiml vaavoitu. Dai sivi alisai ipllidi aanl isaapiml apiavaavoitudadagi dai cmlga lgiadagi Suusi Cristo. <sup>3</sup> Aanl maitipllidi mlsglnyaatagiadagi tomali maitipllidi aanl mlsglnvupuiirumadadagi mlsai gajiaadlrl viaana Suusi Cristo poduucal isduucal lDiaavora yaatagi dai vuuirumagi Eva Edeenlrl. <sup>4</sup> Aanl maatl mlsiaapiml cmlga miaadlgidiña tomastuma maamatatluldiadami ismaacldl glnndaividi dai cmlga glnlrgito calcana istumaasi glnmamaatatluldiadagi aagaitai lCristo lgai, tomasi maitlrlgai vaa mamaatatluldiaragai ismaacldl glnmaatatluldi aanl. Aanl glnmaatatluldi sai Suusi Cristo lrcmlgacrl vuvriadami dai sai Diuusi Ibladl glnmlmadu daja dai sai sioorl vaavoitudai Suusi Cristo cmlgacrl vuvacli. Damos aa lma maasi glnmamaatatluldi dai vmlscrl aapiml cmlga glnlrgito calcana. <sup>5</sup> Aagai rollidi sai vaamioma sastuduga siaa dmos aanl rollidi sai maivaamioma sastuduga lgai iñsaanl. <sup>6</sup> Tomasi aanl maicmlga maatl ñioocai vmlscrl cml maatl aanl istumaasi glnmaatatluldi lgai cascald maatl aanl isglnyaatagidi lgai. Dai aapiml cmlga giñmaatl dai cml maatl istumaasi gamamaatatluldi aanl.

<sup>7</sup> Lmo oodami pocaitiña sai islmaadutai gamaamatatluldiadagi dai maitamaitlcladagi sai maitlrsoiñi mamaatatluldiaragadl. Sioor maatl issiooma lrcmlgaicamudai isgiñaa namlquidamudai aapiml dai poduucal vaamioma cmlga lgiadamudai istumaasi glnmamaatatluldiña aanl. Baiyoma gaaata vuaadana aanl

dai gaagaiña istumaasi lrgito aidlsi glndiviji aanl dai glnmaatatluldi Diuusi ñiooquidl poduucal ivuaadana aanl glnsoiña iñlilitai. <sup>8</sup> Dai aa vaavoitudadami sibla oidacami giñoidiña tumiñsi mlrl ansai mlcldl giñsoicliña glnmlmadu daacatai. <sup>9</sup> Aidlsi mll dada lvaavoitudadami Masedoonlrl oidajami lgai lgai dai giñoi tumiñsi dai poduucal aapiml maisiaa doodai tomali lmo istumaasi aanl giñvmltarl dai tomali lmo imidagai maiviaacamu aapiml issiaa vuaadagi tomali lmo istumaasi aanl giñvmltarl. <sup>10</sup> Aanl vaavoitudai Suusi Cristo cascald istumaasi aagai aanl lrvaaivoi. Cascald aagidi aanl vmlsi Acaaya dlnmlrlrl oidacami ansai maitlntaanlda iñagai aapiml tomali lmo tumiñsi. <sup>11</sup> Maitavlr povnñliada ismaitlnoigladi aanl dai cascald pocaiti. Lgi Diuusi maatl isalisi glnpoigladi aanl.

<sup>12</sup> Amamaatatluldiadami yaatavogami glnntaanli tumiñsi glnmamaatatluldiagi cascald aanl maitipllidi mlsiaapiml giñoidadagi tumiñsi vai mairpocaitiadagi amamaatatluldiadami sai giñlran duucal ivueeyi. <sup>13</sup> Aagai pocaitiña saidl lrsuusi Cristo ojootosadl dmos maitlrvaaivoi. Lgai moslryaatavogami. <sup>14</sup> Dai lgai cml tuutiacami glnvuaadana dmos ivueeyi istumaasi lDiaavora ipllidi isivuaadagi. lDiaavora alia yaatavoga mlrl cascald. Damos Diuusi smlicldl soimaasi taatatludamu soimaasi ivuaadatai lgai.

<sup>16</sup> Aanl maitipllidi ispolliada aapiml ismaicmlgadu giñtlgitoidaga. Dmos ispolliada aapiml ismaicmlgadu giñtlgitoidaga vmlscrl glaagai mlsalcalcagi istumaasi glnaagidi aanl giñaaagaitai aanl lgi isalil cml tuiga aanl ducami isglducldl giñliadamudai aanl. <sup>17</sup> Dmos Suusi Cristo maipoduucal glnmaatatluldi lgai maiglducldl gmlidiña, cascald vuuirugan tada aanl poduucal ñioocaitai. <sup>18</sup> Muidutai mamaatatluldiadami aagaiña sai alil cmlga ivueeyi glnaa duiñdaga cascald aanl mlrl aagai ansai alil cmlga ivueeyi giñaa duiñdaga. <sup>19</sup> Aapiml rollidi mlsai alil sastuduga cascald cmlga istutuidi aapiml mlsmaitiñojooadagi vuuirugami duucal ñioocaitai aanl <sup>20</sup> poduucal isduucal maioojodai aapiml amamaatatluldiadami yaatavogami tomasi lgai glnlntlaañicar duucal glnnliidi, dai maiñamquidacal vuuyi glnvustuidaga, dai soi duucal glnnliidi, dai glnlrvaiña. <sup>21</sup> Dmos aanl maioojoidi ispoduucal ivuaadagi. Dai alisai baigiñlidi aanl ismaisoimaasi glnvuiididi.

Amamaatatluldiadami yaatavogami aagaiña sai cmlga ivueeyi glnaa duiñdaga dai aanl aagadamu mlrl tomasi vuuirugan tada aanl aagaitai. <sup>22</sup> Aagai glglrducldl glnlidi judiducatai. Aanl mlrl lrljudiu. Dai lgai glglrducldl glnlidi Isireliarl oidacamicatai. Aanl mlrl lrlsireliarl oidacami. Dai lgai glglrducldl glnlidi Avraañicar cajjudadlcatai. Aanl mlrl lrlAvraañicar cajjudadl. <sup>23</sup> Aagai glglrducldl glnlidi pocaititai saidl lrsuusi Cristo ojootosadl. Aanl gia smlicldl lrsuusi Cristo ootosadl, tomasi vuuirugami duucal ñioocai aanl. Aanl vaamioma gaaagidi Diuusi

ñiooquidl islgai. Dai aanl vaamioma giñglvai oodami islgai. Dai aanl vaamioma muiyoco vaa giñmaisatu islgai. Dai muiyoco giñmuaa aagaiña oodami. <sup>24</sup> Taa ma imidagai giñglmgl ljudidíu iquisanaicldl dai vll taama imidagai aitu lmo coobai dan baivlstaama dan tuvustaamaojo. <sup>25</sup> Dai mlrl vaica imidagai uusicldl giñglmgl. Dai mlrl lmo imidagai giñmaicacarai. Vaica imidagai duupi lvaarcu suudarl ismaacldlrl imliña aanl. Dai lmo imidagai suudarl vii aanl lmo tasai dai lmo tucagi lmo uusiaiñldlrl iñdaaglcatai mllcasi dlvlllrai uugidiaiñldlrl. <sup>26</sup> Aanl aipaco aimlraifña. Dai baitoma giñbl aimlraifña suudagi. Dai lsvivogami giñsobicliña voiyll. Dai giñaaduñi giñvui vlllcana dai siblacoga aa oodami giñvui vlllcana mlrl. Dai glmglr quiiquirlgl oidacami giñvui vlllcana mlrl. Dai silmscadl oidagana aimlrda aanl giñaajliña lsvivogami. Dai silmscadl vaarcuagl aimlrda aanl lmo iimidagagi duupicliña lvaarcu. Dai lgai ismaacldl yaatagl saidl lrgaavoitudadami giñvui vlllcana mlrl. <sup>27</sup> Alil soimaa taatamai aanl aata vvaadatai. Muiyoco maicosoliña aanl. Dai muiyoco alil bibiuugliña dai tonomocliña. Dai alisi gaaata vvaadana aanl cascdl lmo imidagai maitiñaajli tasai ugidagai. Dai muiyoco imidagai lvamucarliña aanl. Dai muiyoco imidagai baitoma maiyuucuscana aanl.

<sup>28</sup> Dai vlls tasai aanl mlrl tltgitoi vllsi vaavoitudadami vllsi aipacoga oidacami. <sup>29</sup> Ismaadutai maicmgl vvaavitudadagi ducami iñsaanl mlrl maicmgl vvaavitudadagi. Isaa oodami soimaasi duiñtulldagi lmo vvaavitudadami aanl siaa mlraifña dai baamucuiña aanl lDiaavora vui. <sup>30</sup> Aanl caaagai naana maasi istumaasi aagaitai isducatai soimaa taatamaiñai vai poduucal glmaatna iñsaanl smlicldl tlgito isDiuusi giñsoicldagi. <sup>31</sup> Cl maatl Diuusi sai istumaasi aagai aanl lrgaavoi. Diuusi lroogadl gartlaanldamiga Suusi Cristo dai alisi glaagai isvllscatai clmgl ñioocadagi lgal vlltarl tomastuigaco. <sup>32</sup> Damasco lrlmo lmarlcrl ldlvlllrlrl siaaco tlaanli lraí Aretas. Dai lmo imidagai Damascrl daacatadai aanl. Damasco sicolli cuupi glmglr bibiidaviquicldl. Taidl lsonlrl claacami daarai nuucadacamio vlls cuucuparagilrl sai giñsobidacana siuu duu vuusia aanl sai giñblji aagaitadai. <sup>33</sup> Dmos giñaaduñi lmo asarlrl giñdai dai bidaviqui an smli giñtvañi. Dai poduucal clmglcrl vuusai aanl.

— — —

**12** Aanl pollidi sai maitlrcmgl isgluducldl giñllida aanl gomaasicldl ismaacldl ivueeyi aanl baiyoma aagamu aanl istumaasi giñtlmgi gartlaanldamiga Suusi Cristo dai istumaasi lgal giñmaatatluli. <sup>2</sup> Camui uumigi vaa lrlldui isvaavoitu aanl Suusi Cristo. Caslrlldui baivustaama dan maacova uumigi isgartlaanldamiga Suusi Cristo giñvaidacai tvaagiamu siaaco daja lgal. Dmos maimaatl aanl isbai lmgi ii giñiibldaga ismoduucal giñtuucuga mlrl. Lmgi Diuusi maatl isducatai lrlldui. <sup>4</sup> Dmos clmgl maatl aanl isii tvaagiamu dai mllca cal aanl istumaasi giñaagidi

Diuusi. Dai Diuusi maitiñmaa oigaragai isaagida aanl tomali lmaadutai istumaasi cal. <sup>5</sup> Clmgl istutuidi aanl isgluducldl giñllidagi aanl imlcai tvaagiamu, dmos baiyoma alil tlgito aanl isDiuusi giñsoicldagi vlls tasai. <sup>6</sup> Clmgl istutuidi aanl isglnaagidagi naana maasi istumaasi ismaacldl ivuaadana aanl. Aanl glnaagiadamudai moslcaasi istumaasi lrgaavoi dai gomaasi maitlrvuuirudagaicamudai. Dmos vllscrl maiaagaiña. Dmos casi giñmaatl aapiml nlditai isducatai ivuaadana aanl dai isducatai oidacana dai moslcaasi poduucal iplidi aanl isgiñmaatlcagi aapiml cascdl maiaagaiña naana maasi istumaasi ismaacldl ivuaadana aanl.

<sup>7</sup> Naana maasi istumaasi glglrducami tl aanl tvaagiana. Dmos Diuusi maitlrl isgluducldl giñllida aanl tlgacai gomaasi cascdl Diuusi dagito lDiaavora sai soimaasi giñtaatulldana coocodagaicldl. Smlicldl cooco giñtuucuga ducami isgiñsvimudai lmo uusi muucacami. <sup>8</sup> Vaicojo dai aanl giñtlaanldamiga sai maigovai imitudana lcoocodagi <sup>9</sup> dmos lgal povitltdai: "Aapi mosviaa ismaatiagi iñsaanl gloigldai. Dmos maitan lduaaidagi vai poduucal glmaatna sai aapi lgi maiviaa guvucadagai isivuaadagi giñaa duiñdaga. Aanl lgal daidl glmaacal guvucadagai", iñtldai Cristo. Baigiñlidi aanl maiviaacatai guvucadagai vai poduucal glmaatna isSuusi Cristo giñmaacal guvucadagai ansaidl ivuaadana aa duiñdadl. <sup>10</sup> Baigiñlidi aanl maiviaacatai guvucadagai poduucal vaamioma clmgl maatl aanl isCristo lgal dai giñmaacal guvucadagai. Dai baigiñlidi aanl maiviaacatai guvucadagai isivuaadagi Cristo aa duiñdadl, lgal giñmaacal guvucadagai isivuaadagi aa duiñdadl cascdl, daidl oodami giññiooquidiña vvaavitudaitai aanl Suusi Cristo, dai alil soimaa taatamai aanl biuugigai, dai soi duucal giñnldi oodami, dai alil soimaa taatamai naana maasi istumaasi.

— — —

<sup>11</sup> Aanl lran duucal ñioocai lmooco ismaacldl maicmgladu tlgitoidadl alisi giñaagaitai aanl lmgi dmos aapiml lrglnduñi ispoduucal ñioocai aanl, aapiml maicmgl ñioocai aanl imvlltarl cascdl. Lmaaatatulldadami yaatavogami pocaiti saidl lrojootosadl Suusi Cristo dai sai vaamioma namlga lgal is-tomasioorl. Dmos tomasi aanl mlrl maiñamgl vllscrl lran lsi namlga aanl lgal. <sup>12</sup> Aanl maiiojodacal glnaagidiña Diuusi ñiooquidl dai Diuusi giñmaa guvucadagai ansaidl iduuna aapiml glnsaagida naana maasi glglrducami dai gomaasicldl clmgl glmaatl iñsaanl smlicldl lrootosadl Suusi Cristo. <sup>13</sup> Aanl clmglcrl glnnldi aapiml lran duucal tomasuma vvaavitudadami ismaacldl vvaavitudai Suusi Cristo. Moslca soiñi maitlntai aanl poduucal isduucal taanli aanl aa. Dmos sioor maata isbai pollidi aapiml sai glaagai isglnaagida aanl mlsai giñoigldana gocascldl.

<sup>14</sup> Sivi cabai giñduu aanl lramu dai glndivida iñagai sivilcdl casi lrgaavojoca agai. Dai lramu maitln-



taañimu aanl soiñi. Aanl maitlgito gñvustuidaga, mosai iplidi aanl isgiñoiglada aariml. Aanl gñnooga giñducami cascladl maitlntaanli aanl soiñi. <sup>15</sup> Baiy-oma baigiñliaraccladl siaa doadamu aanl istumaasi viaa. Aanl bai giñduu isariagñsoicldagi vai vaamioma clmga oidacana aariml. Aanl gñsoicldamu asta simscadl ugitiagi giñguvucadaga, tomasi aanl alisi gñnoigldai rollidi aanl mlsiaariml maitiñoigldai.

<sup>16</sup> Dłmos łmoco aariml gñnsaagidaiñdłrł tomasi clł maatl łgai ismaitlntai aanl soiñi gñłłłmadu daacatai, vłscłrł rocaiti ansai aa vuuyi aanl tumiñsi ismaaccladl łmpagi aariml gñraaduñi soituutuigami vłtarł. <sup>17</sup> Dai rocaiti młrł ansai aanl ootoi Tito sai gñvupuiirumadana. <sup>18</sup> Vaavuava isotoi aanl Tito łłmadu łmai gñraduñi. Dłmos łgai maitłnvupuiirumagi iimłcai. Clł maatl aariml iñsaal łłmadu Tito młrł duucal oidacana aariml gñnsaagida.

<sup>19</sup> Aanl maisiu mosłcaasi aariml gñnaagidi gomaasi Diuusi giñcal młrł. Aanl gñnaagidi istumaasi Cristo iplidi. Dai aanl iplidi młsiaariml vaamioma clmga vaavoitudagi Diuusi ñiooquidł. Słłliccladl gñnoigldai aanl cascladl. <sup>20</sup> Maimaatal aanl isducatai daraajamu aariml simscadl młł divi aanl. Aanl maitiplidi isłncocoadal aariml, dai maitiplidi iscoimudadł tuutiaca, dai maitavłr baacoica, dai tłłgitodavurai istumaasi vıllgacagi aa, maitavłr yaatagłda aa, maitavłr gññiooquiada airacoga, maitavłr gñgłrdıcccladl gñłliada, dai maitavłr gñnvupui ñioocada. Nai poduucal maiviaaca aanl isgñnbagaidagi. Maitiplidi aanl issoigñłłliatudagi. <sup>21</sup> Maitiplidi aanl issiaa łragi Diuusi vui aarimłcccladl tomali maitiplidi aanl is-susuaquiagi soimaasi ivuaadatai łłmadutai aariml łqui abiaadłrł. Łgai quiaa googosi gñnducami.

**13** Cagoocoaja gñndiviji aanl siviccladl casi łrvaicojoca agai. Isłmaadutai gñriłr vuaaja liada gladuñi sai soimaasi idui glaagai isoidacagi gooca isłrł vaica ñlijadami. <sup>2</sup> Aidłsi gñłłłmadu daacatadai aanl gñnaagidi vłscatai aariml łmo ñiooqui dai tomasi młłcasai daja aanl łramu gñnaagidamu aanl łgai vaa ñiooqui. Sivi gñja soimaasi gñntaatatıldamu aanl isquiaa soimaasi ivuaada aariml poduucal isduucal gñnaagidi aanl. <sup>3</sup> Poduucal maatlmu aariml is-

Suusi Cristo guvucadadłcccladl ñioocai aanl. Clł maatl aariml sai istumaasi aagai Suusi Cristo słłliccladl ivueeyi łgai. <sup>4</sup> Vaavuava sai aidłsi sisapicatadai Suusi Cristo curusiaba maiviaaca maascataidai guvucadagai dłmos łrłn duaaca łgai dai tıvaagıłrł daja Diuusi guvucadadłcccladl. Aatlml gñja maiviaa guvucadagai dłmos Diuusi łgai daidł gñrmaacal guvucadagai tıσαι gñnaagidiña młsai soimaasi ivueeyi.

<sup>5</sup> Clłgavłr tłłgitoda aariml istumaasi ivueeyi młs-abai clmga vaavoitudai. Clł maatl aariml isSuusi Cristo łłmadu daja ismaaccladl clmga vaavoitudai. <sup>6</sup> Iplidi aanl istłłgitoda aariml issłłliccladl vaavoitudai aanl Suusi Cristo. Aanl gñja maitłnyaatagidi. <sup>7</sup> Daanli aanl Diuusi młsai maisoimaasi ivuaadana aariml, młsai baiyoma clmgaclłrł oidacana. Aanl słłliccladl iplidi ispoduucal oidaca aariml dłmos maisiu cascladl iplidi aanl isłloodami siaa giñduutuadagi. <sup>8</sup> Mosai iplidi aanl isoodami vaavoitudadagi Diuusi ñiooquidł aatlml tomali łmo imidagai maivuidłrł vłłccana Diuusi ñiooquidł. <sup>9</sup> Cascladl baigiñliidıñi aanl simscadl clmga łgiadagi aariml Diuusi ñiooquidł vai poduucal maiviaaca aatlml isgñnbagaidagi tomasi aa polliadagi ismaiviaa aanl guvucadagai. Dai daanli aanl Diuusi młsai vaamioma clmga łgidiñi dai vaamioma clmga vaavoitudaiña Diuusi. <sup>10</sup> Aanl gñnoojidi idi oojoi maiquiaa gñndividacal vai poduucal simscadl młłca divia aanl maiviaaca isgñnbagaidagi tomasi viaa aanl słłlicami. Gñrtłaanłdamıga łgai daidł giñmaa idi słłlicami ansai gñsoicłiña isvaamioma clmga vaavoitudai dai vaamioma clmga łgiadagi aariml Diuusi. Diuusi maitiplidi issobıcccladl aanl gñnvavaavoidaraga.

<sup>11</sup> Otoma gñrtłłgadamu aatlml giñaaduñi. Ivuaadavurai mosłcaasi istumaasi łrcłłgaducami, dai baıgavłr łliada, dai łmo tłłgitoidagai avłr viaaca aariml, dai casıavłr maitłncocoadal. Daidł gñrDiuusi-ga ismaaccladl gñriıbłstudan tadatudai dai gñroigldai gñłłłmadu daacamu. <sup>12</sup> Clłgavłr gññmiadłgiada airacoga. <sup>13</sup> Vłłsi gñraaduñi vaavoitudadami tamı oidacami Diuuscladl gñmviaatuldi.

<sup>14</sup> Aanl iplidi isSuusi Cristo clmgaclłrł gññlijadagi, dai sai Diuusi ariagñnoigldaiña, dai sai Diuusi İbladł gñłłłmadu daacana.

Mosłcaasi.

# GÁLATAS

**1** Aanl lrPaavora Suusi Cristo ootosadl. Lgai giñootoi sai gaaagidiña aanl Diuusi ñiooquidl. Suusi Cristo lmadu Diuusi glrooga giñootoi maisiu oodami. Diuusi lgai dai duaacali Suusi Cristo coidada saagidiaiñdlr. **2** Aanl glnoojidi idi oojai dai aanl lmadu vlsi govaavoitudadami ismaacldl giñlma daraaja glmviaatuldi aapiml vaavoitudadami Galaasilr oidacami. **3** Aanl iplidi isDiuusi glrooga lmadu Suusi Cristo glrtlaanldamiga clgacslr glnhlijadagi dai glniibastudacan tadacagi. **4** Suusi Cristo lgi gldagitu mslmuaagi dai poduucal glroigldi glrsoimaascamiga dai clgacslr glrvuvaitu sai camailgidiña lDiaavora dai camaisoimaasi ivuaadana poduucal isduucal ivueeyi oodami sivi tanai oidigi daama. Vlsi gomaasi lrdul poduucal isduucal Diuusi iplli. **5** Aanl iplidi isvlsi oodami clga ñioocada Diuusi vui tomastuigaco.

**6** Maitltagai aanl isducatai giñtagituagi mosl otoma gajiaadlrl viaacal aapiml Diuusi. Diuusi sllicldl soiglidi aapimlclldl cascdl ootoi Cristo sai muucuna curusiaba sai poduucal clgacslr vuvacna oodami. Diuusi ñiooquidlrl pocaiti sai sioorl vaavoitudagi Suusi Cristo lgai imia agai tvaagiamu dai ami oidaca agai tomastuigaco Diuusi lmadu. Damos aapiml cavaavoitudai lma maasi. **7** Damos maitirpu lmai vaavoidaragai ismaacldlclldl istutuidi oodami isclgacslr vuvacniagi moslca Cristo mamaatatliragadl. Damos vmsclr lmadutai iplidi isglntmaatatlidiagi lma maasi dai maisiu moslcaasi Suusi Cristo mamaatatliragadl. **8** Damos lgai ismaacldl glnmamaatatlidiadagi lma maasi ismaacldl mailrpla maasi istumaasi glnmaatltuli aatml glaagai isDiuusi soimaasi taatatuldagi lgai tomasi lraanl islmo Diuusi tlaañicarudl ismaacldl diviagi tvaagiaiñdlr lrl. **9** Dai lramu glnaagidi aanl sai ismaacldl glnmaatatlidiadagi lma maasi ismaacldl mailrpla maasi istumaasi glnmaatltuli aatml lgai glaagai isDiuusi soimaasi taatatuldagi lgai.

**10** Aanl aagai gomaasi damos maitirplidi aanl sioodami pocaitiadagi sai clga ivueeyi aanl baiyoma iplidi aanl isDiuusi aagagi isclga ivueeyi aanl. Iñsaanl ivuaadamudai istumaasi oodami iplidi dai maisiu istumaasi Diuusi iplidi aidl gia maitlrSuusi Cristo pioñigadlcamudai aanl.

**11** Damos maatlcavurai aapiml giñaaduñi sai istumaasi gamamaatatluldi aanl Suusi Cristo giñmaatltuli maisiu oodami.

**13** Aapiml camaatl isducatai ivuaadana aanl lquiomal aidlsl lgididña aanl ljudidíu vaavoidaragadl. Camaatl aapiml isalil soimaasi taatamituldiña aanl lgai ismaacldl vaavoitudaiña Suusi Cristo. Aanl vlsi coodai iñlilitadai. **14** Aanl vaamioma clga lgididña ljudidíu vaavoidaragadl siaa giñaaduñi ismaacldl lrgiñlranacami dai aanl vaamioma clga lgididña giñaaduñicarul viituldilragadl. **15** Damos Diuusi lcvovai giñvuusaitu aidlsl abiaadlrl maiquiaa vuusai aanl. Lgai sllicldl giñoigldai cascdl. **16** Dai aanl maí Suusi aidlsl Diuusi iplli. Cascdl istutuidi aanl isaagiadagi Diuusi ñiooquidl lgai ismaacldl maitlrjudidíu sai lgal lrl maatlna isducatai clgacslr vuvacniagi. Aidlsl tl aanl Suusi Cristo aidl otoma maiaagidi aanl tomali lmaadutai, **17** tomali maiotoma ii aanl Jerusaleenamu dai lmidamu lgai ismaacldl lrSuusi Cristo ojootosadl lrlga isaanl. Baiyoma otoma ii aanl Araaviamu. Dai gooquirlrl lramu divia aanl Damaascslr.

**18** Dai asta vaica uumigicldl ii aanl Jerusaleenamu. Aidl maí aanl Piiduru dai lmadu daja aanl goo lcaldi. **19** Dai tl aanl Jacovo lrl Suusi succidldl dai lga Suusi ojootosadl gia maitl aanl. **20** Maatl Diuusi sai istumaasi glnoojidi aanl lrvavoil.

**21** Dai gooquirlrl ii aanl Siiriamu dai Siliiriamu. **22** Glraaduñi vaavoitudadami ismaacldl Judeelr oida-catadai maitiñmaatcatadai. **23** Moscajiomacana lgai sai aanl lquiomal soimaasi taatamituldiña lvaavoitudadami dai clldaiña Suusi Cristo gooquirlrl casi gaaagidi isSuusi Cristo lrcclgacslr vuviadami. **24** Dai clga ñioocaiña Diuusi vltarl cajiomacatai gomaasi.

**2** Dai cadaivunuca baivlstan dan maacova uumigi lramu ii aanl Jerusaleenamu lmadu Bernabé. Dai vaidacal aanl Tito. **2** Diuusi giñaagidi sai gaamu iimlca cascdl ii aanl. Dai Jerusaleenlrl glnlmpagi vlsi lvaavoitudadami tlaanldamigadl antai aanl aagidi istumaasi mamaatatluldi aanl ismaacldl maitlrjudidíu aagaitai Suusi Cristo clgacslr glrvuvaiadamiga, dai tlacacal aanl sabai clgadul giñmaatatluldaraga. **3** Vai lgai pocaiti sai clgadul cascdl maitljai lgai islTito iquitlragi gltuucuga tomaasi lgai



Diuusi iplidi Diuusi Ibladl glnsoi. Cascadl glaagai is-  
maatla aapiml sai maitistutuidi aapiml isivuaadagi  
istumaasi Diuusi iplidi mgiditai Moseesacaru smllicamigadl. <sup>4</sup> Aapiml alisli soimaa taata vaavoitudacai Suusi Cristo cascadl aanl iplidi isgomaasi glnsoiñagi mai ariavaavoitudada aapiml. <sup>5</sup> Diuusi ootoi glibldaga dai glnlmadu daacana dai Diuusi ivueeyi naana maasi glgarducami aapiml glnsaagida vaavoitudacai aapiml Suusi Cristo maisiu mgidacai aapiml Moseesacaru smllicamigadl.

<sup>6</sup> Cml maatl aapiml isducatai Avraañicaru vaavoitu Diuusi dai poduucal istui isimiagi tvaagiamu. <sup>7</sup> Poduucal cmlga glmaatl sai sioorl vaavoitudai Diuusi lgai lAvraañicaru cajjudadl ducami. <sup>8</sup> Diuusi camaatlatadai isclmgacrl nlijada agaitadai mui oodami ismaacldl maitlrjudidíu ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudacai lgai Suusi Cristo, cascadl Diuusi potatldai Avraañicaru: "Aanl baiñliatudamu vlsi oodami oidigi daama oidacami aapi gcajjudagacld", astatldai Diuusi. <sup>9</sup> Poduucal Diuusi baiñliatudai sioorl vaavoitudai Suusi Cristo poduucal isduucal Diuusi baiñliatu Avraañicaru vaavoitudacai lgai Diuusi.

<sup>10</sup> Sioorl vaavoitudai isistutuidi isclmgacrl vunaquiai mgidacai Moseesacaru smllicamigadl, Diuusi gajjaadlrl viaa agai lgai. Pocaiti Diuusi ñiooquidlrl: "Vlscatai ismaacldl maivm sclrl mgida vlsi Moseesacaru smllicamigadl Diuusi smllicldl gajjaadlrl viaa agai". <sup>11</sup> Pocaiti Diuusi ñiooquidlrl lrl: "Moslaasi sioorl vaavoitudagi Diuusi, Diuusi sclmgacrl nldiña ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai dai lgai vmsclrl oidacamu Diuusi lmadu". Poduucal cmlga glmaatl isDiuusi sclmgacrl nldi oodami ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudaitai Suusi Cristo maisiu sclmgacrl vuvacal mosmgiditai Moseesacaru smllicamigadl. <sup>12</sup> Sioorl vaavoitudai isistutuidi isclmgacrl vunaquiai mgidacai Moseesacaru smllicamigadl mailran duucal tatlgitoi lgai ismaacldl vaavoitudai isSuusi Cristo lrcclmgacrl vuvadami.

<sup>13</sup> Diuusi gajjaadlrl viaa Suusi Cristo curusiaba maisiu soimaasi ivuaadatai Suusi dmos soimaasi ivuaadatai aatlm. Poduucal Suusi Cristo sclmgacrl glnvuvaitu aatlm ismaacldl vaavoitudai lgai dai Diuusi glroigli dai camaigajjaadlrl glnviaa agai tomasi lquioma mailmgidiña aatlm Diuusi smllicamigadl. Suusi Cristo casoimaasi taata aatlm glnvmltarl cascldl. Ljudidíu coodaiña ismaacldl alil soimaasi ivuaadana dai saigiaraiña sai maatl na aa issoimaasi idui lgai. Cascldl pocaiti Diuusi ñiooquidlrl sai smllicldl gajjaadlrl vipieeyi Diuusi lgai ismaacldl glsaigiatudai soimaasi ivuaadatai. <sup>14</sup> Dai poduucal Diuusi sclmgacrl vuvaidai agai lgai ismaacldl maitlrjudidíu vaavoitudaitai lgai Suusi Cristo poduucal isduucal Diuusi sclmgacrl vuvaitu Avraañicaru vaavoitudacai lgai Diuusi. Dai Diuusi Ibladl lmadu daacamu vlsi vaavoitudadami. Poduucal isduucal agai Diuusi.

<sup>15</sup> Giñaaduñi, silscldl lmo oodami iduñiagi lmo oojai siaaco aagai sioorl vmltarla agai vustuidadl silscldl muuquiagi lgai dai daasagi glatlaaraga tomali lmaadutai maitistutuidi islma duucal iduñiagi.

<sup>16</sup> Poduucal lrl Diuusi vmsclrl ivueeyi vlsi istumaasi aagai saidl iduñia agai. Lquioma Diuusi potatldai Avraañicaru: "Avraañi, aapi lmadu lmaadutai gcajjudadlailñdrl baiñliatuda agai mui oodami aipacoga oidacami", astatldai Diuusi. Avraañicaru cajjudadl ismaacldl aagai Diuusi sai baiñliatuda agai mui oodami lrlCristo. Dai maisiu moslaasi lgai baiñliatuda agai mui oodami dmos Avraañi lrl baiñliatuda agai mui oodami. <sup>17</sup> Cadaivunucal maaco sientu dan lmo coobai dan baivstama uumigi aidl sil abiaadlrl aagidi Diuusi gomaasi Avraañicaru Diuusi maa glsmllicamiga Moseesacaru. Dmos vmsclrl maigajjaadlrl viaa lgai istumaasi aagidi Avraañicaru caaagidacai issmllicldl iduñia agai istumaasi aagidi. <sup>18</sup> Tomali lmaadutai maitistutuidi isclmgacrl vunaquiai ivuaadatai istumaasi aagai Moseesacaru smllicamigadl. Sioorl vaavoitudagi Diuusi lgai dai sclmgacrl vuvacal poduucal isduucal vaavoitu Avraañicaru istumaasi aagidi Diuusi.

<sup>19</sup> Moseesacaru smllicamigadl vmsclrl soí loodami sai maatl na islrsoimaasi ivuaadami. Diuusi ootoi glatlaañicarudl sai maacana smllicamigadl Moseesacaru taidl Moseesacaru aagidi oodami. Dai Moseesacaru smllicamigadl namlacatadai asta aidl uucami sidivia lCristo. lCristo lAvraañicaru cajjudadlcatadai. <sup>20</sup> Diuusi ootosi ljudidíu glsmllicamiga aacldl dmos Avraañicaru gia lgi aagidi lgai.

<sup>21</sup> Dmos maacacai Diuusi glsmllicamiga ljudidíu vmsclrl maigajjaadlrl viaa istumaasi aagidi lAvraañicaru. Moseesacaru smllicamigadl maimaa guvucadagai tomali lmaadutai saidl ivuaadana istumaasi aagai smllicami lrl. Ismllicami gamaacadamudai guvucadagai istutiadamudai oodami isclmgacrl vuvacldagi lsmlicamicldl. <sup>22</sup> Dmos lsmlicamicldl cmlga maatl vlsi oodami islrsoimaasi ivuaadami dai istlgitoi lgai sioorl sclmgacrl vuvaidagi poduucal silscldl matiagi oodami sai Suusi Cristo sclmgacrl vuvaidai sioorl vaavoitudai aidl gia vaavoitudamu lgai dai sclmgacrl vunaquimu.

<sup>23</sup> Maiquiaa diviacai Suusi Cristo vmsclrl maatlcatadai oodami istumaasi glaagai isivuaadagi dai istumaasi maitlaagai isivuaadagi Moseesacaru smllicamigadl. Dai Moseesacaru smllicamigadl namlacatadai asta aidl uucami sidivia Suusi Cristo. Diuusi ootoi Suusi Cristo sai sclmgacrl glnnldiña lgai ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudaitai aatlm. <sup>25</sup> Aidl sil abiaadlrl divia Suusi Cristo castutuidi oodami isclmgacrl vuvacldagi vaavoitu-

datai l'gai, dai Moseesacaru smllicamigadl cagaji-aadlrl vii.

<sup>26</sup> Vllscatai aapiml l'rdiuusi maamaradl vaavoitudaitai Suusi Cristo. <sup>27</sup> Dai aapiml ismaacldl cavapacoñi vaavoitudacai Suusi Cristo l'gai cadivia dai gñllmadu daaca agai dai poduucal istutuidi aapiml iscll tutiacagi l'ran duucal Suusi Cristo clmgacslrl oida-catadai tami oidi daama. <sup>28</sup> Vllscatai ismaacldl vaavoitudai Suusi Cristo l'gai aaduñdl gñnducami Suusi Cristo tomasi l'judidíucagi ismail'judidíucagi l'rl, isl'prioñicagi ischo l'rl, tomasi l'rcslmli isooqui l'rl. <sup>29</sup> Dai vllsi vaavoitudadami l'Avraañi-caru cajiudadl gñnducami cascldl vllsi vaavoitudadami viaaca agai l'rl vllsi istumaasi aagidi Diuusi Avraañi-caru sai maaquia agai cajiudadl.

**4** Silmscadl muuquiagi l'mo oodami dai viida gñvustuidaga gñmara ali gñli, aa oodami nu-cadacana vustuidadl asta silmscadl gñl l'gai. Oodami tomastuma pioñi duucal l'liidiña tomasi l'rgñviidacami l'gai. Aali gñli viaaca isl'giadagi loodami ismaacldl nuucada vustuidadl l'gai. <sup>3</sup> Maiquia diviacai Suusi Cristo vllsi oodami viaacatadai gñsmllicamiga dai polliidiña l'gai sai l'giditai gñsmllicamiga istutuidi isclmgacslrl vunaquiagi. <sup>4</sup> Aidlsi caaayi istuigaco Diuusi iplidi sai diviana Suusi Cristo tami oidigi daama l'gai oodami duucal vuusai dai dlldl l'judíu cascldl Suusi l'rl l'gidiña judidíu smllicamigadl. <sup>5</sup> Aatml maicllga l'gidiña Moseesacaru smllicamigadl cascldl viaacatadai issoimaasi taatagi dlmos Suusi Cristo clmgacslrl gñvuvaitu vai poduucal aatml istutuidi isl'rmaamaradlcagi Diuusi.

<sup>6</sup> Dai cascldl Diuusi ootoi gñlbdaga sai gñllmadu daacana cascldl aatml gñrooga aagaiña. <sup>7</sup> Dai sivi Diuusi camaig'l'prioñiga duucal gñnliidi baiyoma gñmaamara duucal gñnliidi dai aatml l'rl gñmaaquimu l'gai istumaasi maacal l'gai gñmaamara.

<sup>8</sup> L'quioma aidlsi maiquia maatlcatadai aapiml Diuusi siaa duutudaiña aapiml naana maasi istumaasi didiuusi aliditai. <sup>9</sup> Dlmos sivi camaatl aapiml Diuusi dai Diuusi gñmaamara duucal gñnliidi. Dlmos aapiml polliidi mlsaidl istutuidi isclmgacslrl vunaquiagi moslcaasi ivuaadatai naana maasi vagimi daidl maitaaata vuaadatai vllsi saapatoco poduucal isduucal gñvviida l'judidíu. Aanl maimaatl istuisidl l'ramu vaavoituda l'liidi aapiml l'ran duucal l'quioma. <sup>11</sup> Aanl polliidi sai giña duiñdaga maitl'nsoi.

<sup>12</sup> Giñaaduñi aanl gñndaanli mlsai gajiaadlrl viaana l'judidíu smllicamigadl poduucal isduucal idui aanl. Dai aanl l'ran duucal oidaga ismaacldl maitl'judidíu. Aidlsi gñllmadu daacatadai aanl aapiml clmgacslrl giñnliidiña. <sup>13</sup> Cll maatl aapiml iscoococatadai aanl aidlsi tucamidlrl gñndiviji aanl dai gñnaagidi sai Suusi Cristo l'rcclmgacslrl vuviaadami. <sup>14</sup> Tomasi uuvadara-ca maasi giñcoocodaga vllscslrl aapiml clmgacslrl giñnliidiña dai clga giñmiaadlgi aapiml duucami iñsaanl l'rlmo Diuusi tlaañi-carudlcamudai dai duca-

mi iñsaanl l'rsuusi Cristocamudai. <sup>15</sup> ¿Tuimlasi ca-maibaigñnliidi aanl giñvui? Tucamidlrl alil baigñnliidi aapiml aanl giñvui dai asta gñvnuupuji giñmaaquimudai lienl aapiml isbaigacamudai. <sup>16</sup> Dlmos sivi gñnsaayu duucal giñnliidi aapiml gñnaagidacai aanl istumaasi l'rvaaivoi.

<sup>17</sup> Aa oodami yaatavogami gñnmamaatl'tuldi naana maasi istumaasi. L'gai cll tuutiacami gñnvueeyi mlsai clmgacslrl nliidiña dai gajiaadlrl giñviaana aanl. <sup>18</sup> Al-lisi l'rccll'gai isaipacoga gñnoiglada oodami dai maisiu gñvnuuipuiumadadagi aipacoga. Clmga l'gito aanl is-smllicldl giñoigldaiña aapiml aidlsi gñllmadu daacatadai aanl. Dai aanl iplidi isquiaa giñoiglada aapiml tomasi maitl'llmadu daja. <sup>19</sup> Giñaaduñi smllicldl soigiñliatudai aapiml dai ariasoigiñli-adamu aanl asta silmscadl smllicldl clmga vaavoitu aapiml Suusi Cristo dai clmga oidacagi poduucal isduucal oidacana Suusi Cristo tami oidigi daama. <sup>20</sup> Aanl iplidi isgñllmadu daacagi sivi dai poduucal maatl'cagi aanl isducatai gñlaagi isgññiooquiada aanl. Dai aanl maitl'lgai istumaasi giñt'lgituagi maicllga gñt'lgitoitai aapiml.

<sup>21</sup> Aapiml ismaacldl ivuaada l'liidi istumaasi aagai Moseesacaru smllicamigadlrl polliditai sai poduucal istutuidi isclmgacslrl vunaquiagi gñlaagai isclmga maatl'cagi aapiml istumaasi gñlaagai smllicamirl.

<sup>22</sup> Moseesacaru oojai l'mo istumaasi agaitai Avraañi-caru dai pocaiti sai Avraañi-caru maamaracatadai gooca clslmli. Amoco l'rmaradl Agaaracaru. Agaar l'rcusñiirugadlcataidai Avraañi. Dai l'gñmai l'rmaradl Saracaru. Sara l'Avraañi ooñigadl. <sup>23</sup> Diuusi aagidi Avraañi saidl Sara marata agaitadai cascldl marai l'gai tomasi casi l'roquimudadlcataidai l'gai. Dlmos l'cusñiirugadl maitl'roquimudadlcataidai cascldl marai. <sup>24</sup> Vllsi gomaasi gñnaagidi aanl vai poduucal vaamioma clmga maatl calcagi aapiml vllsi istumaasi Diuusi aagidi Moseesacaru l'giidi Siñaiil'rl aidlsi maa l'gai gñsmllicamiga, dai maatl calca aapiml l'rl vllsi istumaasi Diuusi aagidi Avraañi-caru aidlsi aagidi saidl iduñi agaitadai mui naana maasi clclmgaducami l'gai vlltarl. Ismaacldl vaavoitudai saidl istutuidi is-clmgacslrl vunaquiagi l'giditai Moseesacaru smllicamigadl l'tl'tlaanldami soimaasi taatatuldi dai asta cooda sioorl maicllga l'giadagi l'smllicami. Poduucal isduucal Avraañi-caru istutuiditadai issoimaasi taatatuldiagi Agaaracaru ismaicllga l'giadagi. L'judidíu l'rl'gai ismaacldl vaavoitudai saidl istutuidi isclmgacslrl vunaquiagi l'giditai Moseesacaru smllicamigadl. L'gai l'rl'sireli'rl oidacami dai l'rusaleen'rl oidaga l'judidíu t'l'tlaanldamigadl. <sup>26</sup> Dlmos aatml vaavoitudai isSuusi Cristo l'rcclmgacslrl vuviadami dai cascldl aatml l'рмаamaradl Diuusi. Dai Suusi Cristo l'rgñrtlaanldamiga. Dai l'gai oidaga t'lvaagi'rl siaaco vllscatai cagajiaadlrl vii Moseesacaru smllicamigadl, dai mllca iimimu aatml t'l'sai oidacamu tomastuigaco Diuusi llmadu. <sup>27</sup> Dai pocaiti Diuusi ñiooquidlrl sai Diuusi

potlatdai Sara aidlsi Avraañicaru lmadu daacatadai gucusñiiruga:

Baigi gmlliada aapi Sara tomasi maiquiaa marai aapi, tomasi maitistutuidi aapi ismaamatagi.

Iiñacadañi baigmlliaracldl tomasi maiquiaa cooco duduaaiditai.

Vaamioma maamata agai aapi sil gucusñiiruga. Ascaiti Diuusi.

<sup>28</sup> Diuusi aagidi Avraañicaru lmadu Saracaru sai maarata agaitadai casclldl mara lgaí dai Isaa tlatli. Aatml vaavoitudai Suusi Cristo poduucal isduucal Avraañicaru vaavoitu Diuusi casclldl aatml Avraañicaru cajiudadl grducami. <sup>29</sup> Agaar maradl Ismael tlgiducatadai. Ismael soi duucal nliidiña Isaa. Isaa lgaí dai vuusai Diuusi Ibladl gvnucadadlclldl. Poduucal lrl ljudidíu ismaacldl vaavoitudai saidl istutuidi isclmgacrl vlvaquiagi lmgiditai Moseesacaru smllicamigadl soimaasi grltaatamituldi aatml ismaacldl vaavoitudai saidl istutuidi isclmgacrl vlvaquiagi vaavoitudaitai Suusi Cristo. <sup>30</sup> Damos Diuusi ñiooquidrl pocaiti sai Sara potlatdai Avraañi: "Ootofañi gocusñiiru vai imlña tabiaadrl lmadu glmara. Maradl maitistutuidi istlaanldagi glvstuidaga lmadu giñmara", astatldai Sara. <sup>31</sup> Giñaaduñi aatml maiviaa islmgidagi Moseesacaru smllicamigadl baiyoma aatml mosvaavoitudai Suusi Cristo vai lgaí clmgacrl glrvuvaidi, dai aatml lrdiuusi maamaradl.

-----

**5** Suusi Cristo clmgacrl glrvuvaitu tñsai camaitivuaadana vlñs istumaasi aagai

Moseesacaru smllicamigadrl. Alisl glaagai isarivaavoitudada aapiml Suusi Cristo dai maisiu lramu lmgidagi vlñs Moseesacaru smllicamigadl. Alil sijaiga isclmga lmgidagi Moseesacaru smllicamigadl.

<sup>2</sup> Clmgavlr glntlgito calca istumaasi glnoojidi aanl. Aanl lrpavora daidl glñaagidi sai isaapiml vaavoitudai sai iiquititai glntuucuga poduucal isduucal aagai Moseesacaru smllicamigadl istutuidi isclmgacrl vlvaquiagi aidl gia Suusi Cristo maitlñsoicli. <sup>3</sup> Lramu glñaagidi aanl sai soorl iiquitiagi glntuucuga lgaí gia viaa islmgidagi vlñs istumaasi aagai Moseesacaru smllicamigadl. <sup>4</sup> Aapiml ismaacldl vaavoitudai sai Diuusi clmgacrl glñnliidi ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai moslmgiditai Moseesacaru smllicamigadl cagajiaadrl viaa aapiml Suusi Cristo lmadu Diuusi ismaacldl glnoigldai. <sup>5</sup> Dai Diuusi Ibladl grsoicli isarivaavoitudada aatml Suusi Cristo. Agai muu curusiaba sai Diuusi glroigldiña grsoimaascamiga dai clmgacrl glñnliidiña duucami istomali lmo imidagai maisoimaasi iduñimudai aatml. Casclldl iimia ragai aatml tlvagiamu siaaco daja Suusi Cristo. <sup>6</sup> Dai camaiiviaa aatml isiquitiagi grntuucuga isduucal aagai Moseesacaru smllicamigadl lgaí camainamga casclldl. Baiyoma glaagai tlvvaavoitudada Suusi Cristo dai glroigldagi airacoga.

<sup>7</sup> Aidlsi maiquiaa glñsaagida dada lmmamatuldiadami yaatavogami aapiml clmga vaavoitudaiña.

glñmñsai camailmgidi Suusi Cristo mamaatltuldiaragadl? <sup>8</sup> Diuusi lrl isapiml vaavoitudagi Suusi Cristo dmos aapiml camaitivueeyi istumaasi Diuusi lrlidi.

<sup>9</sup> Maatlcavurai sai tomasi lmaduga mamaatltuldiadami yaatavogami vlñscrl istutuidi isvurpuiirumada mui oodami. <sup>10</sup> Aanl clmga vaavoitudai sai Suusi Cristo glñsoiña agai mai aagiada aapiml istumaasi glñmmaatltuldi aanl. Dai Diuusi soimaasi taatultdiamu tomasioorl soorl glñvurpuiirumadadagi.

<sup>11</sup> Giñaaduñi iñsaanl quiaa aagiadamudai loodami sai iquitlñiña glntuucuga dai poduucal clmgacrl vlvaquiagi aidl gia ljudidíu maisoimaasi giñtaatamituldiadamudai tomali maibacocodamudai giñvui. Dmos aanl aagidi sai viaa lgaí isvaavoitudadagi isSuusi Cristo muu curusiaba dai poduucal clmgacrl vlvaquiagi casclldl soimaasi giñtaatamituldi lgaí.

<sup>12</sup> Aanl lrlidi sai iimlña bodrl lyaatavogami ismaacldl glñvurpuiirumadai.

<sup>13</sup> Diuusi clmgacrl glñvuvaitu mlñsai camaiiviaacana islmgidagi vlñs istumaasi aagai Moseesacaru smllicamigadrl. Dmos maitlaagai mlñvuaadagi moslcaasi istumaasi aapiml lgi lrlidiadagi. Baiyoma glaagai mlñsiglñsoicldagi airacoga glnoigldaitai. <sup>14</sup> Poduucal isduucal aagai Suusi Cristo. Agai pocaiti: "Oiglavururai aa oodami poduucal isduucal glnoigldai aapiml lgi", ascaiti Suusi Cristo. Ismaacldl smllicldl oiglada aa oodami lgaí gia ivueeyi vlñs istumaasi aagai Diuusi smllicamigadrl. <sup>15</sup> Dmos isaapiml glññiooquiada airacoga dai glñclmdadagi poduucal camaiclmgacrl glññlijadan tada aapiml airacoga.

-----

<sup>16</sup> Dmos aanl anglñaagidi mlñsai ivuaadana vlñs istumaasi Diuusi Ibladl lrlidi dai maisiu moslcaasi istumaasi aapiml lgi lrlidiadagi. <sup>17</sup> Oodami ivuaada lliidi istumaasi maiioojidi Diuusi Ibladl. Lgi potutuuga oodami casclldl. Dai poduucal maitivueeyi istumaasi maatl sai glaagai isivuaadagi. <sup>18</sup> Ismaacldl ivueeyi istumaasi lrlidi Diuusi Ibladl camaiiviaa islmgidagi ljudidíu smllicamigadl.

<sup>19</sup> Clmga glmaatl silscadl oodami ivuaadagi istumaasi lgi lgaí lrlidi. Agai googosi glnducami. <sup>20</sup> Dai siaa duutudai naana maasi istumaasi Diuusi duucal. Dai lmmoco clclmdaraga. Dai airacoga glñcocodaiña dai glñclldaiña. Dai lmgacoitaraga. Dai oomaliga. Daidl ivueeyi moslcaasi istumaasi lgi lgaí lrlidi. Dai glñvurui bacocoiña. <sup>21</sup> Dai coimudadl tuutuiga. Dai glñcoodaiña airacoga. Dai navacoitlraga. Dai aa naana maasi soimaascami. Aanl casi glñaagidi dai lramu glñaagidi sai soorl ivuaadagi gomaasi lgaí gia mailimi agai mlñca siaaco Diuusi gatlaanli.

<sup>22</sup> Dmos silscadl lmo vaavoitudadami lmgidagi Diuusi Ibladl aidl gia Diuusi Ibladl soicli lgaí sai oigldaiña aa oodami, dai soicli sai baigmlidiña dai soicli sai glñblstacan tadacana, dai soicli sai maivui ñioocaiña Diuusi silscadl soimaasi taatamadagi, dai soicli sai cl tuigacana, dai soicli sai soicliña aa oodami, dai soicli sai ivuaadana istumaasi aagada, <sup>23</sup> dai

soicli sai maioomaliacana, dai soicli sai maibaamu-cuiña tomali maigogoosi gɔducamicana. Vɔlsi go-maasi maitarsoimaascami cascɔdl maidaidi Moseesacaru sɔlicamigadɔ gomaasi. <sup>24</sup> Dai lɔgai is-maacɔdl cavaavoitudai Suusi Cristo cagajiaadɔrlɔ viaa vɔlsi istumaasi lɔgi lɔgai iplidi isivuaadagi cascɔdl ca-maigogoosi gɔducamica tomali maiomalica tomali maitivueeyi naana maasi istumaasi ismaacɔdl lɔgi lɔgai iplidi isivuaadagi. <sup>25</sup> Diuusi Ibladɔ gɔrmaa ibɔdaga-utudui vaavoitudaitai Suusi Cristo, cascɔdl aliɔsi glaagai isivuaadagi aatɔml vɔlsi istumaasi iplidi Diuusi Ibladɔ.

<sup>26</sup> Dai aatɔml maitlaagai isgɔlɔrducɔdl gɔrlɔliadagi roduucaɔ gɔnɔvuidɔrlɔ vɔlɔcana oodami. Dai maitlaagai iscoimudadɔ tuutiacagi.

**6** Isɔmo vaavoitudadami todian duucaɔ soimaasi iduñiagi, aapimɔ ismaacɔdl cɔlga lɔgidi Diuusi Ibladɔ glaagai mɔsaagidiagi sai daanɔna Diuusi sai oigɔldiana dai glaagai mɔsaagidiagi sai ca-maisoimaasi ivuaadana sai baiyoma cɔlga lɔgidiña Diuusi Ibladɔ. Dɔmos maitlaagai mɔsbagadagi. Glaagai mɔstɔlɔgitodagi isɔDiaavora istutuidi issoimaasi gɔn-duiñtuldiagi aapimɔ lɔrl. <sup>2</sup> Poduuccaiavlɔ gɔnsoicɔda aapimɔ aipacoga sɔlscadɔ soimaasi taatamada aapimɔ dai roduucaɔ ivuaadamu aapimɔ istumaasi aagai Suusi Cristo mamaatɔtɔldaragadɔrlɔ.

<sup>3</sup> Isɔmaadutai gɔducɔdl gɔlɔliadagi lɔgai gia lɔgi gɔlvuiirumadai dai maitistutuidi issoicɔdagi aa. <sup>4</sup> Vɔlscatai glaagai istɔlɔgitodagi sabai cɔlga ivueeyi istumaasi Diuusi iplidi. Isɔlga ivuaada lɔgai roduucaɔ baiɔlɔlidiña. Maitavlɔ gɔntɔlɔgitu nɔijada isducatai ivueeyi aa cascɔdl maipocaitiada aapimɔ mɔsai vaamioma cɔlga ivueeyi isɔgai. <sup>5</sup> Vɔlscatai viaa isɔlɔlɔgi ivuaadagi istumaasi Diuusi iplidi dai sioorɔ maitivuaada istumaasi Diuusi iplidi lɔgi lɔgai lɔrduñidɔ.

<sup>6</sup> Sioorɔ lɔmamaatɔrdami lɔgai viaa issoicɔdagi istucɔdl istuutiadagi sioorɔ mamaatɔtɔldiadagi.

<sup>7</sup> Maitavlɔ gɔnɔvuiirumadada aapimɔ pɔlɔlɔditai sai oodami istutuidi isyaatagiadagi Diuusi. Diuusi maata vɔlɔsɔlɔcatai cascɔdl tomali lɔmaadutai maitistutuidi isyaatagiadagi. Sioorɔ ivuaadagi istumaasi lɔgi lɔgai iplidi dai maisiu istumaasi Diuusi iplidi lɔgai gia

maitistutuidi isɔlɔgacɔrlɔ oidacagi dai maiimimu Diuusi lɔmadu. Dɔmos sioorɔ ivuaadagi istumaasi iplidi Diuusi Ibladɔ lɔgai gia iimi agai tɔvaagiamu dai tomas-tuigaco oidacamu Diuusi lɔmadu. <sup>9</sup> Cascɔdl maitlaagai isoojoadagi ivuaadatai istumaasi iplidi Diuusi Ibladɔ. Poduuccai Diuusi lɔmo imidagai gɔrmaaquimu mui naana maasi istumaasi cɔlɔlɔgɔducami tɔvaagɔrlɔ isapɔiaivuaadagi istumaasi iplidi Diuusi. <sup>10</sup> Cascɔdl sɔlscadɔ istutiada aatɔml glaagai tɔssoicɔdagi sioorɔ tɔlɔgitu lɔmo istumaasi siooma cɔlga glaagai tɔs-soicɔdagi gɔlɔraaduñi vaavoitudadami.

<sup>11</sup> Sivi aanɔ lɔgi gɔnsoojidi cascɔdl gɔlɔlɔrdu idi oojai.

<sup>12</sup> Amamaatɔtɔldiadami yaatavogami lɔgai dai gɔnaagidi mɔsai viaa isiiquitiagi gɔntuucuga dai roduucaɔ cɔl-gacɔrlɔ vuvacuiaagi. Lɔgai roduucaɔ ivueeyi sai cɔlɔgacɔrlɔ nɔlidiña lɔjudidɔ dai maisiu soimaasi taatamituldíña vaavoitudaitai lɔgai sai Suusi Cristo muu curusiaba sai cɔlɔgacɔrlɔ vuvacuíña oodami. <sup>13</sup> Tomali lɔgai ismaacɔdl iquítɔlɔi gɔntuucuga maitivueeyi vɔlsi istumaasi aagai Moseesacaru sɔlicamigadɔrlɔ. Dɔmos amamaatɔtɔldiadami yaatavogami iplidi isaapimɔ iquitiagi gɔntuucuga vai roduucaɔ gɔlɔlɔrducɔdl gɔlɔlɔliada lɔgai ivuaadatai aapimɔ istumaasi lɔgai gɔntɔlaanɔli. <sup>14</sup> Aanɔ gɔlɔducɔdl giñlidi muucucaɔ gɔlɔlɔaanɔdamiga Suusi Cristo curusiaba sai cɔlɔgacɔrlɔ vuvacuíña oodami maisiu lɔma maasicɔdl. Dai cascɔdl aanɔ camaioojoidi isivuaadagi istumaasi ivueeyi lɔgai ismaacɔdl soimaasi ivueeyi. <sup>15</sup> Ismaacɔdl vaavoitudai Suusi Cristo maitarsoiñi isiquítɔlɔicagi tuucugadɔ ischo lɔrl. Baiyoma lɔrsoiñi isviaacagi lɔmo ibɔdagai utudui. <sup>16</sup> Aanɔ iplidi sai Diuusi iibɔstudacan tadacana vɔlsi ismaacɔdl vaavoitudai Suusi Cristo dai camaiavaavoitudai Moseesacaru sɔlicamigadɔ. Dai aanɔ iplidi lɔrl sai Diuusi soigɔlɔlidiña lɔgaicɔdl.

<sup>17</sup> Sivi baitɔlqui camaitlaagai mɔsvui ñioocadagi istumaasi aanɔ gɔnɔmamaatɔtɔli. Aanɔ gaaagidi sai Suusi Cristo lɔcɔlɔgacɔrlɔ vuvɔiadami cascɔdl oodami soimaasi giñtaatamituldíña dai quiaa maasi siaaco saasarai lɔgai giñtuucuga.

<sup>18</sup> Giñaaaduñi, aanɔ iplidi sai gɔlɔlɔaanɔdamiga Suusi Cristo cɔlɔgacɔrlɔ gɔlɔnɔlidiña.

Mosɔcaasi.







vaavoitudadami vaavoitudacai l'gai Suusi Cristo. Ajudidú dai ismaacsdal maitarjudidú lmo adunuml gnducami dai vlsi istumaasi Diuusi aagidi judidú sai iduuñi agai vaavoitudacai l'gai Suusi Cristo sivi lrismaacsdal maitarjudidú vltaral l'pral. <sup>7</sup> Diuusi giñmaa smllicami ansaidal gnaagidiña idi ñiooqui sai Suusi Cristo l'rcal'gacslal vuvriadami. Aanl maicml tuigacana d'ltos v'ltscslal Diuusi sl'gacslal giñnlidi daidl giñmaa g'g'vucadaga sai gnaagidiña aanl ñiooquidl. <sup>8</sup> Aanl pollidi issiooma maiñam'aga aanl isv'vlsi vaavoitudadami d'ltos Diuusi giñmaa smllicami sai aagidiña aanl ismaacsdal maitarjudidú sai Suusi Cristo sl'gacslal vuvaidi oodami daidl ivueeyi mui naana maasi vaavoitudadami vltaral. Tomali lmaadutai maitistutuidi ismaatiagi v'vlsi istumaasi ivueeyi Cristo vaavoitudadami vltaral. <sup>9</sup> Dai Diuusi giñaa'gidi ansai aagidana aanl v'vlsi oodami istumaasi Diuusi iduuñia l'idi l'quiomaa abiaad'ral istumaasi tomali lmaadutai maimaat'catadai. Diuusi idui v'vlsi'alcatai. <sup>10</sup> Poduucal l'rdui vai nlijadagi Diuusi t'lt'aañicarudl ismaacsdal t'laanli t'vaagil'ral istumaasi ivueeyi Diuusi vaavoitudadami vltaral sai poduucal maatl'na Diuusi t'lt'aañicarudl sil' saituduga Diuusi. <sup>11</sup> V'vlsi gomaasi l'rdui poduucal isduucal l'gai t'lt'gitoiña tomastuigaco daidl idui l'gai isducatai aagai ootosacal Suusi Cristo oidigi daama. <sup>12</sup> Dai vaavoitudai aat'aml Suusi Cristo cascdal viaa aat'aml smllicami isdaandagi Diuusi sai g'ltsoicliña vaavoitudaitai isl'gai g'ltcal. <sup>13</sup> Cascdal g'ndaanli aanl m'lsai maivuaam l'nlidid'ña soimaa taatacatai aanl. Aanl aagidi Diuusi ñiooquidl aapiml ismaacsdal maitarjudidú cascdal soimaa taataca aanl. Dai aapiml glaagai ist'lt'g'itodagi sil'lsi g'lt'noig'ldai aanl cascdal alil baigiñlidi soimaa taatacatai aanl aapiml'cdal.

<sup>14</sup> Cascdal siaa duutudai aanl oogadl Suusi Cristo g'lt'laan'ldamiga. <sup>15</sup> Diuusi idui v'vltscatai. Idui l'gai oodami oidigi daama daidl idui l'gai g'lt'lt'aañicarul t'vaagil'ral. V'vlsi l'rlmo oodami g'lt'rducami aat'aml cascdal g'lt'rooga aagaiña aat'aml. <sup>16</sup> Diuusi smllicadl viaa guvucadagai. Dai daanli aanl Diuusi sai l'gai g'lt'ntaacaana guvucadagai g'lt'niib'ldag'ral vai poduucal vaamioma sl'ga tutiacana aapiml, Diuusi Ibladl g'lt'lt'madu daja cascdal. <sup>17</sup> Dai daanli aanl Diuusi sai Cristo g'lt'lt'madu daacana vaavoitudaitai aapiml l'gai vai poduucal vaamioma sl'ga oig'lada aapiml aa oodami. <sup>18</sup> Dai daanli aanl Diuusi m'lsai aapiml l'madu v'vlsi vaavoitudadami maatl'na sil'lsi g'lt'roig'ldai Suusi Cristo tomasi maitistutuidi aat'aml ismaatiagi v'vlsi sil'lsi g'lt'roig'ldai l'gai. Dai daanli aanl Diuusi sai l'gai g'lt'lt'madu daacana dai sai aapiml oidacana isducatai Diuusi iplidi.

<sup>20</sup> Smllicadl viaa guvucadagai Diuusi dai l'gai g'lt'lt'madu daja. Daidl g'lt'roicli isivuaada aat'aml istumaasi l'gai iplidi. Dai l'gai sl'ga istutuidi isivuaadagi v'vlsi istumaasi aagiada aat'aml dai istumaasi t'lt'g'itodagi aat'aml dai asta vaamioma istutuidi l'gai

isivuaadagi. <sup>21</sup> Aanl iplidi sai v'vlsi oodami sl'ga maatl isclal tuiga Diuusi n'lditai istumaasi ivueeyi l'gai vaavoitudadami vltaral dai maatl'catai istumaasi ivuaadana Suusi Cristo.

**4** Cascdal g'ndaanli aanl aapiml m'lsai sl'gacslal oidacana aapiml tomasi maisapi aanl vaavoitudaitai Suusi Cristo g'lt'laan'ldamiga. Dai g'ndaanli aanl m'lsai sl'gacslal oidacana isducatai glaagai isoidacagi Diuusi l'co vuvaidadl. Aapiml l'rdiuusi l'co vuvaidadl cascdal. <sup>2</sup> Maitav'lt' g'lt'rducadl g'lt'nl'liada dai sl'gav'lt' tuutiaca dai maitav'lt' bacocoda dai mosnlijada istumaasi g'lt'nvuidadagi aa dai g'lt'noig'ldavurai airacoga. <sup>3</sup> Lmo t'lt'g'itoidagai av'lt' viaaca sl'gacslal g'lt'nl'lditai airacoga, Diuusi Ibladl g'lt'noicli cascdal. <sup>4</sup> Dai v'vlsi vaavoitudadami l'rlmo adunuml ducami dai v'vltscatai viaa l'gai vaa Diuusi Ibladl. Dai Diuusi l'co vuvaitu v'vlsi vaavoitudadami dai maatl aat'aml islmo imidagai iimia ragai Diuusi l'madu dai tomastuigaco l'madu daraaja ragai. <sup>5</sup> Mosalil l'maduga g'lt'laan'ldamiga, v'vltscatai aat'aml vaavoitudadami l'madugan duucal vaavoitudai, dai mosl'madugan duucal g'lt'v'raconai aat'aml, <sup>6</sup> mosl'maduga Diuusi g'lt'rooga dai l'gai l'rbait'cl'aaacamigadl v'vltscatai dai g'lt'lt'madu daja dai g'lt'nl'lditai ismaacsdal maivuaav'lt'udai istutuidi ismaatiagi isDiuusi alil viaa guvucadagai.

<sup>7</sup> Cristo g'lt'rt'aa'cali guvucadagai v'vltscatai l'madutai saidl ivuaadana lmo istumaasi poduucal isduucal l'gai iplidi. <sup>8</sup> Cascdal pocaiti Diuusi ñiooquidl'ral:

T'lt'sad'lc'cali Cristo t'lt'vaagiamu g'lt'maatl isvaamioma istui l'gai isl'Diaavora.

Cascdal l'Diaavora camaitistutuidi iscucupadagi vaavoitudadami iibladl.

Dai gotorl Cristo maa guvucadagai vaavoitudadami. Pocaiti Diuusi ñiooquidl'ral.

<sup>9</sup> Capocaititai Diuusi ñiooquidl'ral isSuusi Cristo t'lt'sai t'lt'vaagiamu poduucal sl'ga g'lt'maatl isl'p'rga t'lt'vai t'lt'vaagiaiñ'd'ral dai divia tami oidigi daama. T'lt'sai Cristo siaaco vaamioma t'lt'cavaga t'lt'vaagil'ral, dai sivi tomasi-aacoga daja l'gai. <sup>11</sup> Dai Cristo maa guvucadagai v'vltscatai l'madutai vaavoitudadami saidl ivuaadana lmo istumaasi. L'lt'moco maa l'gai guvucadagai saidl l'gt'o-jotosad'lcana, dai aa saidl l'rdiuusi ñiñiooquituldiad'lt'ad'lt'ad'lcana, dai aa sai aagidiña oodami ismaacsdal maiquiaa cal isSuusi Cristo l'rcal'gacslal vuvriadami sai Suusi Cristo l'rcal'gacslal vuvriadami, dai aa saidl l'rt'vaavoitudadami t'lt'laan'ldamigad'lcana, dai aa saidl l'rt'vaavoitudadami mamaat'lt'uldiad'lt'ad'lt'ad'lcana. <sup>12</sup> Poduucal bai dui Suusi Cristo l'gai saidl ivuaadana Diuusi aa duiñdadl vai poduucal vaavoitudadami vaamioma sl'ga oidacana dai vaamioma sl'ga vaavoitudana Diuusi ñiooquidl. <sup>13</sup> Vai poduucal v'vltscatai aat'aml l'maduga m'v'vlsi vaavoitudaiña dai l'maduga m'v'vlsi maatl'na aat'aml mamaat'lt'uldiara-gadl Suusi Cristo. Dai poduucal aat'aml vaavoitudadami b'liyagi t'lt'g'itoidagai daidl ivuaadagi istumaasi Diu-

usi iplidi, asta silasca sllga oidaca aatml isducatai oidacatai Suusi Cristo. <sup>14</sup> Dai poduucai camailpan ducamicamu aatml aali ismaacldl tomasioora vupui-irumadai aagiditai lma maasi vaavoidaragai. Dai camaitistutiadamu oodami sastuduacami isglrvupuiirumadadagi gmmamaatltuldiaragacldl ismaacldl maitlrvaavoi. <sup>15</sup> Baiyoma aatml aagadagi mosllgi istumaasi lrvaavoi poduucai glaagai isbliyagi tlgitoidagai daidl ivuaadagi istumaasi Cristo iplidi gldoigldaitai aatml airacoga. Aatml lmo adunuml glducami dai Suusi Cristo lrglrlaanldamiga. <sup>16</sup> Dai lrgai glrsoicli glgduvucadagacldl iscllgacldl glrnljadagi aatml airacoga daidl iscllga ivuaada aatml istumaasi lrgai iplidi dai poduucai vaamioma sllga oidacamu aatml gldoigldaitai airacoga.

<sup>17</sup> Aanl glnaagidi istumaasi gifaagidi Suusi Cristo. Lgai pocaiti mlsai camaioidacana aapiml isducatai oidaca lrgai ismaacldl maivaavoitudai Diuusi. Lgai tltlgitoidadl maisoicli iscllgacldl oidacagi. <sup>18</sup> Lgai alil soimaasi ivueeyi casclldl maitistutuidi iscllga tltlgitodagi. Dai lrgai gajiaadlrl viaa Diuusi maitipliditai istltlgitodagi Diuusi casclldl camaitistutuidi lrgai istltlgitodagi Diuusi casclldl maiviaa lrgai ibldagai utudui ismaacldl gamaacai Diuusi. <sup>19</sup> Dai camaisiaa lrgai isgoogosi glnducamicagi baiyoma baiglrlididna romaasi ivuaadatai. <sup>20</sup> Aidlsi cajoma aapiml isSuusi Cristo lrgllgacldl vuvriadami dai maí aapiml isducatai oidacatai lrgai dai isducatai gamamaatltuldidna lrgai poduucai maí aapiml istumaasi lrvaavoi. Poduucai maí aapiml sai maitlaagai islpan duucai oidacagi lmaivaavoitudadami. <sup>22</sup> Casiavlrl maioidaca isducatai oidacatai aapiml maiquiaa vaavoitudacai Suusi Cristo. Llquioma lDiaavora glrvupuiirumadaidna casclldl aapiml rollididna sai vaamioma siooma oidacana soimaasi ivuaadatai. <sup>23</sup> Baiyoma glndagitovurai vai Diuusi lma duucai glntltlgitoididna vai camaitltgitoda aapiml isducatai tltlgitoididna lllquioma baiyoma tltlgitoda aapiml isducatai Diuusi iplidi. <sup>24</sup> Dai viaacamu aapiml ibldaga utudai ismaacldl gamaacai Diuusi vai poduucai sllgacldl glrnljadamu aapiml airacoga poduucai isduucai Diuusi sllgacldl glrnljidi dai lrgiadamu aapiml Diuusi poduucai isduucai Diuusi iplidi.

<sup>25</sup> Casclldl casiaavlrl maiyaatavoaca, aatml lmo adunuml glducami casclldl.

<sup>26</sup> Isbaamuagi lmaadutai aapiml maitavlrl soimaasi ivuaada dai maitlaagai islmo tasai baamuca lrgai <sup>27</sup> poduucai istutuidi lDiaavora issoimaasi iduifltuldiagi casclldl.

<sup>28</sup> Ismaacldl lmsivuacatai camaitlaagai isllsivuacagi baiyoma glaagai isgaaata vaaadagi dai poduucai viaacagi istumaasi oidadagi soituuuigami.

<sup>29</sup> Maitavlrl sigalnaasi fiooqui aagada baiyomavlrl sllga fioocada vai poduucai sioora glncalcagi sllgacldl oidacana dai baiglrlididna. <sup>30</sup> Dai poduucai maisoilliatudai aapiml Diuusi Ibladl. Ducami is-

daasamudai Diuusi Ibladl gltlpacaru vai poduucai glmaatl islmo imidagai iimi agai aapiml tvaagiamu dai tomastuigaco Diuusi lmadu daraajamu.

<sup>31</sup> Maitavlrl oomaliaca, maitavlrl bacocoda, maitavlrl glncocoda, maitavlrl sigalnaasi fiooqui aagada, maitavlrl vui fioocada aa, dai gajiaadlrl viaa vlsci soimaascami. <sup>32</sup> Baiyomavlrl cl tuutiaca dai sllgacldl glrnljadai airacoga dai glnoigldadavurai airacoga poduucai isduucai Diuusi glnoigldi aapiml vaavoitudaitai aapiml Suusi Cristo.

**5** Aapiml lrgai Diuusi glrooga maamaradl dai lrgai slllicldl glnoigldai. Casclldl avlrl lrgai duucai ivuaada aapiml lrgai. <sup>2</sup> Glnoigldadavurai airacoga poduucai isduucai Cristo glroigldai casclldl glmuaatu curusiaba sai poduucai Diuusi gaoigldidna gasoimaascamiga. Dai Diuusi baiglridi Suusi Cristocldl poduucai iduucai lrgai. Ljudidlu coodaidna cañiru maamaradl lmo altar daama dai dadaasidna Diuusi sai lrgai oigldiana soimaascamigadl. Istumaasi idui Cristo lrgai lrgai ducami isducatai ivuaadana ljudidlu.

<sup>3</sup> Aapiml casi lrgai Diuusi maamaradl casclldl maitlaagai mllsgoogosi glnducamicagi tomali maiaagadagi gomaasi tomali maitlaagai mllscoimudadl tuutiacagi. <sup>4</sup> Dai maitlaagai isaagadagi gosoimaascami dai maitlaagai isvupuiiruga maasi fioocada gomaasi maitlrgllgai isaagadagi. Baiyoma glaagai isbaiglrlididnadi Diuusicldl. <sup>5</sup> Cl maatl aapiml sai ismaacldl googosi glnducami maiimia agai siaaco gatlaanli Cristo lmadu Diuusi. Dai ismaacldl coimudadl tuutuiga, lrgai lrgai duucami ismaacldl siaa duutudai lmoomono, lrgai maiimia agai siaaco gatlaanli Cristo lmadu Diuusi. <sup>6</sup> Dai Diuusi slllicldl soimaa taatultidiamu ismaacldl romaasi ivueeyi. Lgai maitlgidi Diuusi casclldl. Diuusi maitavlrl glndadagitoda isglrvupuiirumadadagi aa glnaagiditai sai maitlrvaavoi istumaasi glnaagidi aanl. <sup>7</sup> Maitavlrl uraplclada sioora pocaitadagi.

<sup>8</sup> Llquioma aapiml maimaatlcatadai Diuusi fiooquidl dai alil soimaasi ivuaadana. Dlmos sivi cavaavoitudai aapiml Suusi Cristo dai maatl Diuusi fiooquidl casclldl glaagai mllscllgacldl oidacagi poduucai isduucai Diuusi iplidi. <sup>9</sup> Ismaacldl maatl dai lrgidi Diuusi fiooquidl lrgai gia cl tuutuiga dai sllgacldl nldi aa oodami dai lrgai vaavoitudai sai vlsci istumaasi aagai Diuusi fiooquidlrl lrvaavoi dai lrgidi. <sup>10</sup> Glrnajagldavurai ismaatiagi vlsci istumaasi baillidi Diuusi. <sup>11</sup> Maitavlrl uraplclada ismaacldl soimaasi ivueeyi lrgai ivueeyi istumaasi maitlrsioifni dai aapiml maitlaagai ispomaasi ivuaadagi. Baiyomavlrl aagiada aapiml lrgai sai soimaasi ivueeyi. <sup>12</sup> Alilsi lrsiaa lrgai isaagadagi istumaasi ivueeyi lrgai astocai. <sup>13</sup> Dai silscadl aagiadagi aapiml lsoimaasi ivuaadami sai alil soimaasi ivueeyi, dai silscadl nljadagi lrgai vaavoitudadami iscllgacldl oidaga, aidl gia maatlmu lrgai isslllicldl soimaasi ivueeyi dai sllga istutuidi is-

ma duucaí gantatlagituagi. <sup>14</sup> Cascadl pocaiti Diuusi ñiooquidlra:

Ismaacldl maimaatl Diuusi ñiooquidl dai ismaacldl soimaasi ivueeyi,

lgiditai avlr calca Diuusi ñiooquidl dai vaavoituda siCristo cmgacslr glñvuvaidamu. Ascaiti Diuusi ñiooquidlra.

<sup>15</sup> Cascadl cmgacslr avlr oidaca. Maitavlr lran duucaí oidaca ismaacldl maimaatl Diuusi ñiooquidl baiyomavlr oidaca lran duucaí sastuducami ismaacldl maatl Diuusi ñiooquidl. <sup>16</sup> Glñaagavurai dai cmgacslr oidaca smllicldl soimaasi ivueeyi aa oodami ismaacldl maivaavoitudai Diuusi cascadl. <sup>17</sup> Maitavlr vupuiiruaca. Glñaajagdavurai ismaatiagi istumaasi Diuusi iplidi isivuaada aapiml. <sup>18</sup> Maitavlr navacorlda. Ismaacldl navacorli aliksi soimaasi ivueeyi. Baiyomavlr dagito Diuusi Ibladl vai lraí glñsoiñana isclaga tlatgitoda aapiml. <sup>19</sup> Silmscadl glñdaiviada aapiml airacoga glaaí isganldagi Diuusi nlidadl smllicldl siaa duutudaitai Diuusi. <sup>20</sup> Vmascslr avlr baigñliada Diuusi glroogacldl vmsi istumaasicldl. Daidavlr tlatgituda isDiuusi glrooga gacalca vaavoitudaitai aatml Suusi Cristo.

<sup>21</sup> Glñsoicldavurai airacoga, dai vuudavurai ñiooqui ismaacldl glñmaacadagi aa vaavoitudadami, dai cmlgavlr gantlagito calca isducatai glñmamaatatuldiadagi aa vaavoitudadami. Aapiml siaa duutudai Cristo cascadl.

<sup>22</sup> Ooqui glaaí ismgladagi glñcuucuna poduucal isduucal lraí glrtlaanldamiga Suusi Cristo.

<sup>23</sup> Acslli lraí dai tlaanli glñoñiga poduucal isduucal Suusi Cristo tlaanli vmsi vaavoitudadami. Suusi Cristo cmgacslr vuvaitu lvaavoitudadami daidl lvaavoitudadami aaduñdl glñducami Suusi Cristo. <sup>24</sup> Poduucal isduucal lvaavoitudadami lraí Suusi Cristo ooqui glaaí ismgladagi glñcuucuna vmsi istumaasi tlaanldagi cuucunadl.

<sup>25</sup> Acslcli glaaí isoigladagi glñoñiga poduucal isduucal Cristo oigldai lvaavoitudadami dai muu curusiaba sai lraí cmgacslr vuvacslra <sup>26</sup> saidl lvaavoitudadami camaisoimaasi ivuaadana baiyoma ivuaadana Diuusi aa duiñdadl. Cristo oigldi soimaascamigadl vaavoitudacal lraí Diuusi ñiooquidl sai poduucal camaijrlr vmltca. <sup>27</sup> Poduucal Cristo bai ivueeyi lvaavoitudadami sai lmadu oidacana camaitl-soimaasi ducamicatai. Cristo calco vuvaitu lraí, silmscadl iimia vaavoitudadami tvaagiamu camaitiipucamu soorl glrlr vupadagi. <sup>28</sup> Poduucal isduucal oigldai Suusi Cristo lvaavoitudadami poduucal glaaí isoigladagi cslcli glñoñiga dai nuucadacagi poduucal isduucal glñnuucada lraí lraí. Ismaacldl nuucada glñoñiga ducami ismgl glñnuucadacamudai lraí. <sup>29</sup> Tiiru soorl lraí glslldadagi baiyoma glñnuucada silmscadl biuugimuca lraí gacuaadana dai silmscadl lvaucada lraí glñnuucadaiñna poduucal isduucal Cristo nuucada lvaavoitudadami. <sup>30</sup> Lraí lraaduñdl ducami

cascadl. Dai aatml lraí lraivaavoitudadami cascadl aaduñdl glñducami Cristo. <sup>31</sup> "Cascadl cslcli dadagitoi glñldl dai vlrñagi ooqui, dai vml goocatai lramo oodami glñducamicana lraí". <sup>32</sup> Dai poduucal isduucal lramo cslcli lmadu lramo ooqui lramo oodami glñducami poduucal Cristo lmadu lvaavoitudadami lramo oodami glñducami. Gomaasi lraquoma maimaatlcatadai oodami dmos sivi glñaagidi aanl dai gomaasi aliksi glaaí ismaatlcagi vmsi vaavoitudadami. <sup>33</sup> Dai aapiml aliksi glaaí istlagituagi iscali glñaagidi aanl sai vmscatai glaaí isoiglada glñoñiga dai nuucadacagi poduucal isduucal glñnuucada lraí lraí. Daidl ooqui glaaí issiaa duutuadagi glñcuucuna.

**6** Aapiml aali lraiadavurai glñldl vaavoitudaitai Suusi Cristo, poduucal lraí daidl lraclraí. <sup>2</sup> Diuusi smlcamigadlra pocaiti lramo ñiooqui: "Soorl siaa duutuadagi glñldl lraí glñ baigñliadamu dai muu uumigi oidacamu lraí tami oidigi daama". Idiavlr lragladadl smlcamigadl Diuusi ismaacldlclldl Diuusi aagidi isiduñia agaitadai lramo istumaasi lraí vmltarl ismaacldl lraí lraíooqui.

<sup>4</sup> Dai aapiml ismaacldl maamara maitavlr bacoquitudada glñmaamara baiyomavlr cmlga nuucadaca dai maacada ñiooqui dai cmlgavlr maamatuldiada vai vaavoitudana Suusi Cristo.

<sup>5</sup> Aapiml ripiooñi lraiadavurai glñaamu siaa duutudaitai, dai cmlga soicldl ducami isivuaada Cristo aa duiñdadl. <sup>6</sup> Cmlgavlr gaaata vuaada maisiu moslcaasi siuu duucu glññijada glñaamu ipliditai ispotliya lraí mslai alix sastudaga baiyoma Cristo ripiooñigadl duucal smllicldl ivuaadaitai istumaasi Diuusi iplidi.

<sup>7</sup> Baigñliaracldl vlrñai ivuaada glña duiñdaga ducami isivuaadamudai aapiml Suusi Cristo aa duiñdadl maisiu oodami. <sup>8</sup> Cml maatl aapiml isvmscatai tomasi lraipiooñi tomasi lraaaamu Diuusi maaquimu istumaasi maacal lraí vaavoitudadami cmlga ivuaadaitai lraí.

<sup>9</sup> Dai aapiml gaaamu cmlgavlr nuucadaca glñripiooñiga dai maisoimaasi taatamituldiada. Gantlagitovurai sai Suusi Cristo tvaagiana daja dai lraí glñtlaanli vmscatai. Dai lraí lmadugan duucal nliidi vmscatai.

<sup>10</sup> Dadagitovurai aapiml sai Suusi Cristo glñmaacana glñvucadaga. <sup>11</sup> ADiaavora glrvuidlra caatl aatml vaavoitudadami dai soimaasi glrduiñtuldiada lliidi lraí. Lraí alix yaatavoga cascadl glaaí isglñnuucadacagi vmsi istumaasicldl ismaacldl Diuusi glñmaacal, vaavoitudaitai Suusi Cristo vai poduucal lraí maidagituagi isADiaavora soimaasi glrduiñtulldadagi. <sup>12</sup> Ismaacldl glrvuidlra vmlt maitlroodami. Lraí lra-Diaavora lmadu tlaañicarudl. Lraí alix soimaasi ivueeyi dai oidi daami ajioorai siaaco gatlaanli lraí moomoyi dai dudunucami duucal. Lraí tlaanli ismaacldl maivaavoitudai Diuusi. <sup>13</sup> Cascadl glaaí isglñnuucadacagi vaavoitudacal Suusi Cristo, vai poduu-

cai maitarmaita lDiaavora siuu duucu soimaasi grrduiñtuldada lliada lrgai. Dai ismaidadagituda aatml issoimaasi grrduiñtuldada lDiaavora vmsclrl alisi glaagai isariagrrnuucadacagi. <sup>14</sup> Alisi glaagai isgrrnuucadacagi vaavoitudaitai Diuusi ñiooquidl. Diuusi ñiooquidl sllicldl lrvavoio dai grrsoicli ismailgiadagi lDiaavora. Dai alisi glaagai iscl tuutiacagi aatml dai clgacclrl oidacagi. <sup>15</sup> Alisi glaagai isbai grrduuca aatml tomastuigaco isgaaagiadagi Diuusi ñiooquidl ismaacldl soicli oodami sai gniiiblstacan tadacana. <sup>16</sup> Dai glaagai isclmga vaavoitudada Suusi Cristo vai poduucal maisoimaasi grrduiñtuldiada Diaavora. <sup>17</sup> Dai clgacclrl grrvuvaidacal Suusi Cristo poduucal sobicli lrgai Diaavora vai maisoimaasi grrduiñtuldifia. Dai alisi glaagai isclmga maatlca aatml Diuusi ñiooquidl. Diuusi ñiooquidlcldl vaamioma istutuidi aatml islDiaavora. <sup>18</sup> Vmsclrl glaagai isdaanlda aatml Diuusi isduucatal irplidi Diuusi lbladl. Glaagai ismaiiojoadal aatml isdaanldagi Diuusi sai soicliña vlsi vaavoitudadami. <sup>19</sup> Dai daanldavurai aariml Diuusi aanl giñvltarl lrl vai Diuusi giñsoicldagi sai clmga gaaagidifia aanl maiduaadicuitai Diuusi ñiooquidl ismaacldl aagai clgacclrl vu-

vaidaragai ismaacldl lquiomal maimaatlcatadai oodami. <sup>20</sup> Aanl lrootosadl Suusi Cristo. Lgai giñootoi sai gaaagidifia aanl islrgai lrcclgacclrl vuviadami casclldl maisari aanl. Vmsclrl daanldavurai aariml Diuusi sai maiduaadicuitai gaaagidifia aanl Diuusi ñiooquidl poduucal isduucal glaagai isivuaada aanl.

-----

<sup>21</sup> Tiiquico lrglraduñi vaavoitudadami dai aanl alil oigldai. Goovai clmga grrsoicli Suusi Cristo aa duiñdadarl. Casclldl gnootosdal ifiaagai aanl dai goovai glnaagidamul isduucatal daraaja aatml dai istumal vueeyi aanl lmadu aa vaavoitudadami ismaacldl giñlmal daraaja. Dai poduucal baiglñliadamul aariml.

<sup>23</sup> Aanl irplidi sai Diuusi grrrooga lmadu Suusi Cristo grrltaanldamiga iiblstudacan tadacana lvaavoitudadami dai sai lrgai soicliña lvaavoitudadamul isclmga gnioigladagi aipacoga vaavoitudaitai Suusi Cristo. <sup>24</sup> Dai sai Diuusi clgacclrl gnñlidiña aariml ismaacldl clmga siaa duutudal tomastuigaco Suusi Cristo grrltaanldamiga.

Moslcaasi.

# FILIPENSES

**1** Aanl Paavora mmadu Timoteo arpirooñigadl Suusi Cristo dai glnoojidi idi oojai vmsi aariml glnaaduñi Filipoosiargl oidacami ismaacsdal vaavoitudai Suusi Cristo mmadu tatlanaanlamigadl dai sonlrguucacamigadl tatlanaanldami. <sup>2</sup> Aataml iprlidi siDiuusi glnrooga mmadu glnrtlaaanldamiga Suusi Cristo cmlgacslrl glnnlijadagi dai glniiblstudacan tadacagi.



<sup>3</sup> Alil baigiñlidiña aanl giñDiuusigacsdal silmscadl glnrtltagitodagi. <sup>4</sup> Dai siuu duucu gamamadada aanl aariml glnvmtaral vmscslrl alil baigiñlidiña aanl. <sup>5</sup> Aidalsi abiaadlrl vaavoitu aariml arpaco garsoicli aataml Diuusi aa duiñdadlrl. <sup>6</sup> Aanl alilsi glnoiğldai aariml dai Diuusi cmlgacslrl glnnliidi poduucal isduucal cmlgacslrl giñnliidi aanl mrl dai Diuusi glnsoicli aariml poduucal isduucal giñsoicli aanl mrl talsai maivuiñiioocaiña aataml lğai silmscadl soimaa taatamadagi. Maisari aanl cascdal alil soimaa taataca aanl mmadu aariml mrl. Diuusi garsoicli mrl tltai maiduduaadicuda aataml silmscadl vaan guuquivagi dudunucamiargl gaaagiditai isSuusi Cristo arcmglacslrl vuvriadami. Diuusi lnnlijadami isalilsi glnoiğldai aanl aariml vmscatai. Suusi Cristo aanl giñmmadu daja cascdal glnoiğldai aanl poduucal isduucal glnoiğldai. Vmsi imaasicldal smllicldal vaavoitudai aanl isDiuusi ismaacsdal glnsoi mlsclmlgacslrl oidacagi aidlmlsi utudama vaavoitu lğai arpaglansoicldamu asta silmscadl diviagi Suusi Cristo. Dai cmlgadu ispoduucal vaavoitudai aanl. <sup>9</sup> Daanli aanl Diuusi mlsai vaamioma cmlga oigldaiña aariml glnaaduñi vaavoitudadami dai sai Diuusi glnmaacana vaamioma maatldagai vai vaamioma maatl calca aariml Diuusi ñiooquidl. <sup>10</sup> Vai poduucal vaamioma cmlga maatlca aariml istumaasi arcmgladucami dai istumaasi lrtmaicmlgaducami. Dai poduucal istutiadamu aariml iscmglacslrl oidacagi dai maitiipucamu istucldal glnrlrl glnvupadagi tomali lmo oodami silmscadl diviagi Suusi Cristo. <sup>11</sup> Dai Suusi Cristo glnsoiñamu mai cmlgacslrl oidaca aariml. Dai poduucal aa nlijadamu mlsduucal oidaga aariml dai lğai pocaitiada isDiuusi alil cml tuiga dai poduucal siaa duutuadamu lğai mrl.



<sup>12</sup> Giñaaduñi aanl iprlidi iscmga maatlca aariml isvmsi istumaasi arlvueeyi aanlscldal sai gomaasi arlvueeyi aanlscldal sai vaamioma mui oodami maatl-

na isSuusi Cristo arcmglacslrl vuvriadami. <sup>13</sup> Dai poduucal vmsi idi sandaarugadl lğlrl raf mmadu vmscatai ismaacsdal lğai quidiargl oidaga maatlana iñsaanl maisari gaaagiditai isSuusi Cristo arcmglacslrl vuvriadami. <sup>14</sup> Dai cayoga vmsi glnaaduñi vaamioma cmlga vaavoitudai isglrDiuusiga glnnuucada dai maidudu-aadicuitai gaaagidi Diuusi ñiooquidl nliidi lğai iñsaanl maiduaadicui tomasi maisari cascdal lğai maidudu-aadicui mrl.

<sup>15</sup> Amoco smllicldal giñlmgacoil alil cmlgacslrl giñnliidiña loodami gamamaatltulditai aanl Diuusi ñiooquidl. Lğai vaa oodami ismaacsdal giñlmgacoil soigiñliatuda lliidi cascdal gaaagidiña isSuusi Cristo arcmglacslrl vuvriadami. Povuaadana lğai mlsai cmlgacslrl nliidiña mrl dai amoco smllicldal iduñia lliidi Diuusi aa duiñdadl cascdal gaaagidiña isSuusi Cristo arcmglacslrl vuvriadami. Damos lğaa gia choo, mospovuaadana lğai mlsai cmlgacslrl nliidiña mrl. Damos aa vaavoitudadami cmlga tutuiga dai cascdal gaaagidiña isSuusi Cristo arcmglacslrl vuvriadami. Lğai alilsi giñoiğldai dai cmlga maatl iñsaanl gaaagidiña isSuusi Cristo arcmglacslrl vuvriadami dai cascdal maisari aanl. <sup>18</sup> Tuido, tomasioora aagai isSuusi Cristo arcmglacslrl vuvriadami damos aagada istumaasi Diuusi iprlidi. Amoco smllicldal iduñia lliidi Diuusi aa duiñdadl cascdal gaaagidiña isSuusi Cristo arcmglacslrl vuvriadami damos aa gia povuaadana mlsai cmlgacslrl nliidiña. Damos aagada lğai Diuusi ñiooquidl cascdal cabaigiñlidi aanl.

Dai aribaigiñliadamu aanl. <sup>19</sup> Moscmga maatl aanl isdaanli aariml Diuusi aanl giñvmtaral dai cmlga maatl aanl isgiñsoicli Diuusi lbladl lğai vaa ismaacsdal mmadu daja Suusi Cristo cascdal vmsi istumaasicldal arlvueeyi aanlscldal Diuusi cmlgacslrl giñvnsaida agai. <sup>20</sup> Aanl maatl ismaitivuaada iñagai istucldal siaa lğadagi aanl dai maatl aanl ismaidu-aadicuitai aagada iñagai Diuusi ñiooquidl vai sivi lran duucal lmquioma vaamioma nlijadagi dai tltagitodagi loodami iscmglacslrl oidaga aanl dai imaasicldal siaa duutuadagi loodami Suusi Cristo mrl tomasi camuu aanl isquiaa oidacagi mrl. <sup>21</sup> Tami oidigi daama iprlidi aanl isivuaadagi moslcaasi istumaasi iprlidi Suusi Cristo dai silmscadl muquia aanl vmscslrl lğai mmadu daacamu aanl dai goonai lrtmo istumaasi cmlgaducami. <sup>22</sup> Damos isquiaa oidaca aanl tami oidigi daama istutuidi aanl isapiaivuaadagi Diuusi aa duiñdadl. Dai vmscslrl maimaatl aanl istumaasi iprlidi ismuquiagi isoidacagi. <sup>23</sup> Alil sijaiga ismatia aanl ismaacsdal iprlidi. Aanl baiyoma iprlidi ismuquia-

gi dai Suusi Cristo lmadu daacagi poduucai siooma lrcslgai aanl giñvltaral. <sup>24</sup> Dłmos aapiml gñvltaral siooma lrcslgai isapiaoidaca aanl tami oidigi daama. <sup>25</sup> Aanl slga maatl isgiñtłgito aapiml casclđl polłidi aanl isquiaa oidaca iñagai aanl gñllmadu, dai gñsoiñagi mai vaamioma vaavoituda aapiml Suusi Cristo dai vaamioma baiglñliada. <sup>26</sup> Poduucal gñllmadu daacamu aanl lramu vai poduucal aagida aapiml aa sil slga ivueeyi Suusi Cristo aapimlclđl. <sup>27</sup> Dai vlscslrl avlr slgacslrl oidaca aapiml młsducatai maı Suusi Cristo mamaatluldaragadl. Aanl iplłidi iscajiomacagi młsmoml slgacslrl oidaga tomasi gñllmadu daja aanl ismłlcası lrl, dai cajiomaca iñllidi aanl lrl młsai lmadugan duucal tłtłgitoi dai młsai vlscatai ariaaagidiña aa oodami Suusi Cristo mamaatluldargadl, <sup>28</sup> dai maitłndadagıtoda isgñllblcatada ismaacslđl gñvuidlrgu vlll. Imaa-sicslđl slga maatlcamu lgai ismaiimia agai Diuusi lmadu dłmos Diuusi slgacslrl gñvuvaidamu aapiml. Lłgi Diuusi maatluldamu gomaasi. <sup>29</sup> Diuusi gñlmaa oigaragai młsvaavoitudagi Suusi Cristo dai młssoimaa taatagi lgaicslđl vuidlrl vlllcatai vlsci soimaascami ivuaadatai Diuusi aa duiñdadl dai poduucal gia lrcslgai. <sup>30</sup> Aapiml nłdi isducatai soimaa taatamaiña aanl. Dai maatl aapiml lrl isducatai soimaa taataca aanl sivi. Dai aapiml giñlran duucal soimaa taatamai lrl.

**2** Camaatl aapiml isSuusi Cristo gñsoicli, dai islgai baiglñliatudai gñoiğldaitai, dai maatl aapiml isDiuusi İbladl gñllmadu daja dai soiglłlidi aapimlclđl. <sup>2</sup> Mosłmo tłgitoidagai avlr viaaca aapiml dai gñoiğladavurai lmo silglml duucal, dai maicslđa tñnłljada dai mainaana caiti lñnłljada aipaco dai poduucal vaamioma baigiñliatudadamu aapiml. <sup>3</sup> Soicldavurai aa maisiu lłgi gñtłgitoca dai maitavlr głrglrdusclđl gñllliada vlscatai glaagai isprovñlliadagi sai aaduñđl vaamioma lrgłrglrdusclđl silłgi lłgai. <sup>4</sup> Vlscatai alısi glaagai istłtłgitodagi isducatai istutuidi issoicldagi aa dai maisiu lłgi gñsoicldagi. <sup>5</sup> Aapiml glaagai islran duucal tłtłgitodagi Suusi Cristo. <sup>6</sup> Tomasi lłgai lrdiuusi vlscslrl dagito głsłllicamiga chilłqui uumigi dai oodami duucal vuusai dai gooquılrl lrpıooñıgaldcatadai vlsci oodami. <sup>8</sup> Dai caoodamıtucal maıglđusclđl głllidiña dai gldagito młsmuaagi curusiaba iduñia alıditai istumaasi oogadl iplłidi tomasi alısi lrsıaa lrraragaicana młsmuaagi lmaadutai curusiaba. <sup>9</sup> Casclđl Diuusi maa Suusi Cristo vaamioma gldusclđl daasicami istomali lmo lmai, <sup>10</sup> sai vaamioma siaa duutudaiña vlscatai tlvaagırl dai oidigi daama dai dlvlllral uta istomali lmo lmai. <sup>11</sup> Vai poduucal vlsci naana maasi oodami matiagi dai pocaitıadagi isSuusi Cristo lrtlaanldami dai siaa duutuada lłgai Diuusi glrooga.

<sup>12</sup> Casclđl giñaaduñi glaagai isariagiñllgıditai calca aapiml tomasi maitlñllmadu daja aanl poduucal isduucal giñllgıdiña aapiml aidłsi gñllmadu daja aanl. Diuusi gñllmadu daja aapiml lmadutai dai gñsoicli maicslgacslrl oidaca aapiml poduucal isduucal iplłidi lłgai casclđl gñnaagavurai isclgacslrl oidacagi slllicslđl lıblıditai Diuusi slgacslrl gñnvuvaidıdıtai lłgai.

<sup>14</sup> Maitavlr vui ñıoocada Diuusi tomali maitlñvurpi ñıoocada gñnaaduñi lmadu. <sup>15</sup> Vai tomali lmaadutai maitłtłgaiña tomali lmo istumaasi istucslđl gırlırl gñlvupadagi baiyomavlr slgacslrl oidaca. Aapiml lrdiuusi maamaradl dai mui oodami soimaasi ivuaadami saagida oidaga aapiml. Dai slga gama-maatuldiadagi ismaacslđl aagai Suusi Cristo isducatai glaagai isoidacagi dai isducatai vlscslrl oidaca aatłml lłgai lmadu, vai silscslđl loodami ismaacslđl oidigi daama oidaga nlıjadagi isducatai oidaga aapiml poduucal matia lłgai ispoduucal glaagai isoidacagi. Dai poduucal silscslđl diviagi Suusi Cristo aanl baigiñliadamu aapimlclđl maatlcatıai ismımosłlgicslđl aapiml gñnsaagida aımlraitadai glnaagıdiña aanl Diuusi ñıooquıdl. <sup>17</sup> İsaapiml vaamioma vaavoitudagi dai vaamioma siaa duutuadagi Diuusi muucucal aanl, aanl gia iplłidi ismuquiagi. Dai vlscslrl baigiñllidi aanl tomasi muu aanl aapimlclđl. <sup>18</sup> Dai aapiml avlr baiglñllıada lrl giñlran duucal.

<sup>19</sup> Aanl polłidi isłtlaanldami Suusi Cristo iplłidi isotoma gaamucu gñnootosda aanl goTımoteo, dai aanl gia gñnootosda iñllidi vai poduucal silscslđl lramu diviagi goovai vaamioma baigiñllıada aanl maatlcai młsduucal daraaja aapiml. <sup>20</sup> Maitııııı lmai tami ismaacslđl giñlran duucal tłtłgıtoı dai slllicslđl gñsoiña lłidiña. <sup>21</sup> Vlscatai gogaa mosłłgi gñtłtłgıtoıña dai maıvuamłn lłidiña isıvuaadagi Suusi Cristo aa duiñdadl. <sup>22</sup> Camaatl aapiml isTımoteo slga tuıga goovai ivueeyi istumaasi aagai. Dai slga maatl aapiml isducatai giñsoicli goovai gaaagıdiña isSuusi Cristo lrcslgacslrl vuvıadami. Goovai giñsoicli lran duucal isduucal soicli lmo ali głli glooga. <sup>23</sup> Casclđl gñnootosda iñllidi aanl mosmaatlcai młstumaasi iduñia agai tami maisacarlrl aanlclđl. <sup>24</sup> Aanl polłidi isDiuusi giñmaquia agai oıgaragai isłłgi młlca gñnlıada aanl otoma.

<sup>25</sup> Aanl polłidi isglaagai isgñnootosda aanl glraduñi Epafarodito ismaacslđl giñsoicli dai giñlran duucal soimaa taatamai gaaagıditai Diuusi ñıooquıdl. Aapiml giñootosi aidłsi tłgitocatadai aanl. <sup>26</sup> Goovai polłidi młsaapiml maıbaıglñllıdi maatlcai iscococatadai goovai casclđl gñnlıada lıdi goovai aapiml vlscatai. <sup>27</sup> Vaavoava isslllicslđl cococatadai goovai baitoma muu dłmos Diuusi soıglıli goovaicslđl dai aanlclđl

ларл ansai poduucai maivaamioma soigiñlidiña.  
 28 Cascdл smlicdл глnootosda iñlidi aanл vai poduucai baiglñlda aapimл тлгacai лpamu. Dai poduucai camaisii soigiñliadamu aanл. 29 Cascdл baiglñliaragacдл avлr miaadлgida. Goovai лrgлraduñi vaavoitudadami. Glñtlgitovurai aapimл isgoovai baitoma muu gaaagiditai Diuusi ñiooquidл. Baitoma muu goovai giñsoiclitai istumaasilгл maitistutuidi aapimл isgiñsoiñagi mлlcasi daraajatai. Glaagai mлsgлgлrducдл duucal ñlijadagi vлscatai ismaacдл лpан tuutuiga goEparodito.

3 Dai sivi giñaaduñi glaagai mлsbaiglñliadagi. Aapimл лrDiuusi maamaradл cascdл. Aanл maioojodai isglnoojiadagi лgai vaa ñiooqui ismaacдл casi глnooji aanл dai aapimл глнvлтarл gia лrsoiñi goovai. 2 Glñnuucadacavurai лgaicдл ismaacдл vuidлrл vлтл Diuusi ismaacдл лrsoimaasi ivuaadami ismaacдл vaavoitudai sai glaagai isiquitlagi глntuucuga dai poduucal cлгacлrл vuvaquiyagi dai camaitлrsoimaasi iducamicagi. 3 Длмос aatлmл smlicдл лrлgai ismaacдл Diuusi cлгacлrл vuvaitu. Diuusi Ibladл глrлmmadu daja dai глrsoicли issiaa duutuada aatлmл Diuusi. Длмос aatлmл maivaavoitudai sai ivuaadatai лmo istumaasi глrtuucugacдл ispoduucal istutuidi aatлmл iscлгacлrл vuvaquiyagi. 4 Isilгvaavoicamudai isivuaadatai aatлmл лmo istumaasi глrtuucugacдл cлгacлrл vuvacдlamudai, aanл gia casiooma cлгa cлгacлrл vusaimudai siaa. 5 Aidлsi vuusai aanл bomamacova tasaicдл giñdлdл iquitл giñtuucuga. Aanл лrjudíu daidл лrcajitudadл Benjamín. Dai ebreo тлгidу глrñiooqui antai aanл cлгa maí лpан duucal giñdлdл. Aanл лrfariseo aduñdлcatadai, лgai лrjudidú лpл длмос cлгa лгidi Moseesacaru smlicamigadл. 6 Dai baigiñliaragacдл soimaasi taatamituldiña aanл лgai ismaacдл vaavoitudaiña Suusi Cristo, dai cлгa лгidiña aanл vлsi isducatai глrvituli Moseesacaru dai maitiipucana sioorл глpилrл giñvuupadagi tomali лmo istumaasicдл. 7 Длмос ллquioma rollidiña aanл sai gomaasicдл Diuusi cлгacлrл giññlidiña dai sivi camaatl aanл ismaitлrvaavoi, cavaavoitudai aanл Suusi Cristo cascdл. 8 Длмос vлsi istumaasi ismaacдл ivuaadatadai aanл maisoiñi лlidi. Smlicдл vaamioma cлгadu isvaavoitudai aanл giñtлаanлdamiga Suusi Cristo лgai gia smlicдл лrsoiñi. Aidлsi vaavoitu aanл Suusi Cristo viaa aanл vлsialcatai istumaasi viaacatadai baiyoma ipлlidadai aanл isSuusi Cristo giñлmadu daacagi dai iñsaanл imiyagi лgai лmadu silscadл muuquiyagi. Dai sivi maivuum iñlidi aanл лgaicдл ismaacдл viaa. Camaivaavoitudai aanл iñsistutuidi isлgi cлгacлrл vuusiagi aanл cлгacлrл oidacatai tomali лгiditai vлsi ismaacдл глrvituli Moseesacaru, vaavoitu aanл Suusi Cristo cascdл. Diuusi cлгacлrл giññlidi ducami istomali лmo imidagai maisoimaasi iduñimudai aanл mosvaavoitudai aanл Suusi Cristo cascdл. 10 Mosdagito aanл vлsi istumaasi ivuaadana vaavoituda iñlidaditai Suusi Cristo dai soimaa

taata iñlidi aanл poduucal isduucal soimaa taata Suusi Cristo. Лgai muu ansai aanл cлгacлrл vusaiña giñsoimaascamigiñdлrл cascdл aanл ipлlidi iscamaisoimaasi ivuaadagi dai viaaca iñlidi aanл лgai vaa guvucadagai ismaacдл viaacatadai Suusi Cristo dai duacagi лpан duucal лgai.

12 Aanл глñaagidi sai maiquia vлsi imaasi лpлdui aanлcдл. Aanл maatл iñsquiaa лrsoimaasi ivuaadami aanл. Длмос aanл giñaajaglи iscлгacлrл oidacagi isduucal ipлlidi Suusi Cristo лgai cлгacлrл giñvusaítu cascdл. 13 Giñaaduñi cлгa maatл aanл ismaiquiaa cлгa ivueeyi aanл vлsi camaitлtлgitoi aanл istumaasi ivuaadana mostлtлgitoi aanл istumaasi iduñia iñagai. 14 Dai poduucal vaamioma cлгacлrл oidacamu aanл dai muucucal aanл Diuusi giñvaidacamu тvaagiamu vaavoitудaitai aanл Suusi Cristo. 15 Vлscatai aatлmл ismaacдл cлгa vaavoitudai Suusi Cristo mamaatлtлdaragadл dai cлгa лгidi Suusi Cristo glaagai isapiatлtлgitodagi isalлsi glaagai isapiagлrajagлdagi iscлгacлrлoma oidacagi. Dai isaapimл maipoduucal тtлgitodagi Diuusi глнmaatлtлdamu. 16 Glaagai тsapiavaavoitudadagi тstumaasi camaatl dai oidacagi тsducatai camai. 17 Giñaaduñi giñлpан duuquiyavлr oidaca. Dai глntлgitovлr ñlijada aa vaavoitudadami ismaacдл лpан duucal oidaga Timoteo dai Eparodito dai aanл dai poduucal oidaca aapimл. 18 Camuiyoco глñaagidi aanл длмос лpamu глñaagida iñlidi asta suaacaitai sai oidaga mui oodami ismaacдл vuidлrл vлтл Suusi Cristo mamaatлtлdaragadл dai maioojoidi mлsaagiadagi isSuusi Cristo curusiaba muu. 19 Dai silscadл coiya лgai, лgai gia Diaavora лmadu iimimu. Лgai gia maivaavoitudai Diuusi tomali maitлtлgitoi. Лgai mosлca cuaadagai тtлgitoi dai googosi глnducami dai oojoidi isaagadagi vлsi istumaasi soimaascami ismaacдл ivuaadana лgai baiyoma glaagai issiaa лradamudai лgai. Лgai maitлtлgitoi Diuusi mosлcaasi istumaasi oidaga tami oidigi daama. 20 Длмос aatлmл maitлroidacami tanai лmo imidagai noonoigimu aatлmл тvaagiamu. Dai tanai ñллrл aatлmл isdiviyagi глtлаanлdamiga Suusi Cristo тvaagiañdлrл. 21 Лgai блquia агai глrtuucuga ismaacдл otoma uglatл dai dadadaquituda агai лpан duucal ismaasi лgai tuucugadл. Poduucal iduñia агai лgai лgai vaa guvucadagaicдл ismaacдлcдл тлаanли лgai vлsialcatai istumaasi oidaga.

4 Cascdл giñaaduñi apiyavлr vaavoitudada dai apilagiada aapimл Suusi Cristo. Aanл gia smlicдл глññlida iñlidi alлsi глnoigлdai aanл cascdл. Alл baigiñlidi aanл aapimлcдл vai tomasioorл sioorл ñlijadagi isducatai oidaga aapimл cлгa matiagi ismaisiu mosлgicдл gaaagidi aanл Diuusi ñiooquidл aapimл глnsaagida.



<sup>2</sup> Daanli aanl Evodia lmadu Síntique sai baiduuna ñiooqui l'gai l'vaavoitudadami cascald. <sup>3</sup> Dai aapi giñaduñi ismaacald giñsoicliña giñaa duiñdagl'gl daanli aanl issoiclda aapi goooqui goovai giñsoiñacai gaaagidiña isSuusi Cristo l'csl'gacsl'gl vuviadami lmadu Quimiñtu dai aa ismaacald giñsoicliña. Diuusi caooja v'lcscatai goovai t'ltlaradl g'liivrugl'gl ismaacldl'gl oojai l'gai v'lcscatai t'ltlaradl ismaacldl v'lcsl'gl oidaca agai l'gai lmadu.

<sup>4</sup> V'lcsl'gl avl' baig'nhliada aapiml vaavoitudaitai g'rtlaanldamiga Suusi Cristo. L'ramu g'naagidi baigavl' h'liada. <sup>5</sup> Sl'gavl' tuutiaca v'lsi oodami vui. Lt'laanldami Suusi Cristo caotoma divia agai.

<sup>6</sup> Maitavl' vuaml h'liada tomali lmo istumaas'icldl. Baiyoma g'laagai m'lv'lcsl'gl ariamamadadagi dai taanldagi Diuusi v'lsi m'lstumaasi t'lgito. Baigavl'nhliada Diuusicldl. <sup>7</sup> Isroduucaai ivuaada aapiml Diuusi g'niiblstudacan tadacamu dairoduucaai siooma sl'ga istutuidi aapiml ismaivuaml h'liadagi tomali lmo istumaas'icldl. Aataml g'rt'lt'gtoidacldl l'gji maitistutuidi isg'riiblstudacan tadacagi. Suusi Cristo ivueeyi gomaasi tomasi maimaatl aataml isducatai.



<sup>8</sup> T'lt'gtodavurai l'g'gl' ismaacldl l'vaavoi, dai l'g'gl' ismaacldl l'csl'gaducami, dai sl'gaducldl voiy'gl ismaacldl Diuusi g'nhmamaacai.

<sup>9</sup> Ivuaadavurai aapiml v'lsi istumaasi g'nhmaat'ltuli aanl dai istumaasi g'nh'ljai aanl dai istumaasi aagaiña aanl dai istumaasi ivuaadana aanlroduuquiavl' ivuaada aapiml vai Diuusi g'niiblstudacan tadacana.



<sup>10</sup> Alil baig'nh'liidi aanl Diuusicldl l'ramu giñsoiñacai aapiml. Aanl mai'potliya iñ'liidi m'lsai maitiñ'lt'gt'oitadai d'amos maitiipucatai isducatai giñsoiña

aapiml. <sup>11</sup> Poduucal g'naagidi aanl maisiu g'nh'taanldami iñ'liiditai l'rua. Aanl maatl isbaig'nh'liadagi istumaas'icldl viaacagi. <sup>12</sup> Aanl l'mo iimidagai maiviaacana istumaasi dai l'mo iimidagai sl'ga viaacana aanl. Aanl istutuidi istomasduucaai oidacagi, istascon'catai isbiuugimucatai l'rl. <sup>13</sup> Aanl tomasduucaai istutuidi isbaig'nh'liadagi, Suusi Cristo giñsoicli cascald.

<sup>14</sup> Dai aapiml alil sl'ga idui giñootosdacai soiñi aid'lsi soimaa taatacatadai aanl.

<sup>15</sup> Dai sl'ga maatl aapiml aid'lsi ii aanl Masedonia-mu dai giñ'agacai gaaagidi aanl isSuusi Cristo l'csl'gacsl'gl vuviadami. Dai gooqui'gl l'mar'csl'gl g'nh'm'paidiña l'vaavoitudadami. Dai aid'lsi ii aanl Masedoniañ'dl'gl mos'caasi aapiml Filiproosil'gl oidacami giñootosdiña istucldl giñsoiclda aanl. <sup>16</sup> Aid'lsi quiaa daacatai aanl Tesalonicl'gl aapiml l'mo iimidagai giñootosdiña soiñi. <sup>17</sup> Aanl mait'ntaanldami iñ'liidi vaamioma mosair'liidi aanl isDiuusi sl'gacsl'gl g'nh'lijadagi. <sup>18</sup> Aapiml casi giñootosi mui naana maasi Epafaroditocldl dai sivi camait'lgito aanl vaamioma. Alil baig'nh'liidi aanl goovaicldl ismaacldl giñootosi dai Diuusi baig'nh'liidi l'rl. <sup>19</sup> Dai g'rdiuusiga g'nh'maaquimu v'lsi istumaasi t'lgito aapiml. L'gai naana maasi viaa l'vaagil'gl aapiml vaavoitudai Suusi Cristo cascald. <sup>20</sup> G'laagai isv'lcscatai siaa duutuadagi Diuusi g'lh'ooqa v'lcsl'gl.



<sup>21</sup> Diuus'cldl viaatuldi aanl v'lcscatai ismaacldl vaavoitudai Suusi Cristo. G'raaduñi ismaacldl tanai daraaja aanl giñ'lmadu Diuus'cldl g'nh'viaatuldi l'rl. <sup>22</sup> Dai v'lsi gogaa vaavoitudadami Diuus'cldl g'nh'viaatuldi l'rl, siooma sl'ga l'gai ismaacldl l'gl' raí qui'idil'gl oidaga Diuus'cldl g'nh'viaatuldi.

<sup>23</sup> Vai g'rt'laanldamiga Suusi Cristo sl'gacsl'gl g'nh'liidiña dai g'nh'lmadu daacana. Mos'caasi.

# COLOSENSES

**1** Aanl ʎrPaavora. Dai aanl ʎmʎadu Timoteo ɡʎmviaatuldɪ aapimʎ ɡʎraaduʎi vaavoitudadami ismaacʎdʎ vaavoitudai Suusi Cristo. Dai aanl ɡʎnoojidi aapimʎ Coloosasiʎl ʎidacami ismaacʎdʎ Diuusi ʎcovai vuvaida. Aanl ʎrootosadʎ Suusi Cristo, Diuusi ʎplidi casʎdʎ. Aatʎmʎ ʎplidi sai Diuusi ɡʎrooga ʎʎɡacʎl ɡʎnʎlijadana dai ɡʎnʎibʎstudacan tadacana. Diuusi ʎroogadʎ Suusi Cristo ɡʎrtʎaanʎdamiga.

**3** Vʎʎscʎl ʎaigʎlʎlidi aatʎmʎ Diuusiʎdʎ daanʎitai sai ɡʎnʎoicʎiʎa aapimʎ mʎsai ʎʎɡacʎl ʎidacana.

**4** ʎaigʎlʎlidi aatʎmʎ Diuusiʎdʎ maatʎcatai isaapimʎ ʎʎɡa vaavoitudai Suusi Cristo dai issʎʎicʎdʎ oigʎdai aapimʎ aa vaavoitudadami, **5** ʎʎʎracatai aapimʎ istuigaco iimi agai tʎvaagiamu dai Diuusi ʎmʎadu ʎidaca agai tomastuigaco. Aidʎsi tucamidʎl maí aapimʎ isʎrvaavoi isSuusi Cristo ʎʎʎɡacʎl vuviadami, aapimʎ vaavoitu isʎmo imidagai iimi agai Diuusi ʎmʎadu. **6** Dai idi vaa ʎiiooqui ʎʎɡaducʎdʎ ismaacʎdʎ maí aapimʎ ɡaaagidi Suusi Cristo oʎootosadʎ vʎʎsi ʎidigʎl dai muidutai vaavoitu dai aa quiaa vaavoitudaimi dai ʎma duucaí ɡʎntʎʎagitoimi vai camaisoimaasi ivueeyi poducaí isduucaí ʎrdui aapimʎʎdʎ. Aapimʎ maí isDiuusi ʎʎʎicʎdʎ oigʎdai oodami. **7** Vʎʎsi ɡomaasi ɡʎnmaatʎtuli ɡʎraduʎi Epaafarasi. Agai ivueeyi Suusi Cristo aa duíʎdadʎ ʎran duucaí aatʎmʎ dai alʎ oigʎdai aatʎmʎ ʎgai. Agai ʎʎʎicʎdʎ ɡʎnʎoicʎiʎa mʎsai vaamioma ʎʎɡa maatʎna Diuusi ʎiiooquidʎ. **8** Agai vaa Epaafarasi ɡʎraagidi mʎsai aapimʎ alʎsi ɡʎnoigʎdai aipacoga ɡʎnʎmʎadu daacatai Diuusi Iʎadʎ.

**9** Casʎdʎ aidʎ abiaadʎl simaí aatʎmʎ ɡomaasi ariadaanʎiʎa Diuusi sai ʎgai ɡʎnʎoicʎiʎa mʎsai ʎʎɡa maatʎna istumaasi ʎgai ʎplidi isivuaada aapimʎ dai mʎsai ʎʎɡa maatʎ calcana vʎʎsi ʎiiooquidʎ dai mʎsai ʎʎɡa maatʎna isducatai ɡʎaagai isoidacagi. **10** Mai poducaí ʎʎʎicʎdʎ ʎʎɡacʎl ʎidacagi ivuaadatai istumaasi Diuusi ʎplidi poducaí isduucaí ɡʎaagai isivuaadagi vʎʎsi vaavoitudadami. Poducaí iduʎia agai aapimʎ naana maasi ʎʎʎɡaducami dai vaamioma ʎʎɡa maatʎmu Diuusi. **11** Dai daanʎi aatʎmʎ Diuusi, ʎgai ʎʎʎicʎdʎ viaa ɡuvucadagai, sai ʎgai ɡʎnmaacana ɡuvucadagadʎ vai poducaí siʎʎcadʎ oodami soimaasi ɡʎntaatamituldadagi istutiada aapimʎ issoimaasi taatamadagi dai ariacʎʎɡacʎl ʎidacagi. **12** Diuusi ɡʎroigʎli ɡʎrsoimaascamiga casʎdʎ viaa aatʎmʎ ʎʎʎicami ʎmʎadu vʎʎsi aa vaavoitudadami isiimiagi tʎvaagiamu dai isDiuusi ʎʎɡacʎl ɡʎnʎi-

jadagi. Casʎdʎ ʎaigʎlʎlidi aatʎmʎ Diuusi ɡʎroogacʎdʎ. **13** Agai ʎʎʎacʎl ɡʎnʎuvaitu saidʎ ʎDiaavora camaitʎaanʎiʎa ɡʎriibʎdaga vai poducaí camaiʎɡidi aatʎmʎ ʎDiaavora baiyoma ʎɡidi aatʎmʎ Suusi Cristo. Agai ʎrDiuusi maradʎ dai Diuusi ʎʎʎicʎdʎ oigʎdai ʎgai. **14** Suusi Cristo ʎgai daidʎ ʎʎʎacʎl ɡʎnʎuvaitu muucaí curusiaba vai Diuusi oigʎldi ɡʎrsoimaascamiga.

**15** Tomali ʎmaadutai mainʎlidi Diuusi. Dʎmos Diuusi ootoi ɡʎmʎara tʎvaagiaiʎidʎl tami oidigi daama vai poducaí oodami maatʎna istuiga Diuusi. Agai ʎrSuusi Cristo dai ʎran tuiga Diuusi ɡʎooga. Suusi Cristo ʎgai dai vaamioma viaa ɡuvucadagai sitomasioora.

**16** Suusi Cristo idui vʎʎʎicʎcatai tʎvaagilʎl dai oidi daama siʎsi istumaasi maasi, ʎcaasi istumaasi maimaasi poducaí isduucaí Diuusi ʎplidi. Dai Diuusi maradʎ idui vʎʎsi Diuusi tʎtʎaaʎicarudʎ sai ʎgai siaa duutudaiʎa. **17** Diuusi maradʎ tomastuigaco oidaga Diuusi ʎmʎadu. Dai ʎgai ʎʎɡa nuucada vʎʎʎicʎcatai sai maiugitʎna tomali oidigi, tomali tasai, tomali sisiaavugai, tomali ʎmo istumaasi. **18** Dai Cristo ʎrtʎaanʎdamigadʎ vʎʎsi vaavoitudadami. Agai maa ibʎdagai utudui ʎvaavoitudadami. Dai ʎgai ʎrlʎbaitʎʎaacamigadʎ vʎʎcatai ismaacʎdʎ ʎramu duduaaca agai ʎoidadʎ saagidaiʎidʎl dai ʎgai vaamioma tʎaanʎda agai istomasioora. **19** Agai poducaí ivueeyi. Agai ʎrDiuusi casʎdʎ. Diuusi ʎplidi isʎCristo ʎran tuigacagi ʎgai. **20** Diuusi ootoi ɡʎmʎara tami oidi daama tʎvaagiaiʎidʎl sai ʎgai muucuna curusiaba sai poducaí ʎʎɡacʎl vuvacʎna oodami dai Diuusi oigʎldi soimaascamigadʎ. Dai muucaí Suusi Cristo poducaí vʎʎscatai oidigi daama ʎidacami istutuidi iscamaiuvi vʎʎʎacagi Diuusi. Dai vʎʎʎicʎcatai oidigi daama dai tʎvaagilʎl Diuusi utulda agai sai ʎra maascana aidʎsi tucamidʎl idui ʎgai.

**21** Dʎmos aapimʎ ʎquiomai maitʎrmamaaradʎcatadai Diuusi baiyoma vuidʎl vʎʎʎacataidai aapimʎ Diuusi soimaasi ivuaadatai. **22** Dʎmos sivi camaiuidʎl vʎʎʎ aapimʎ Diuusi muucaí Suusi Cristo curusiaba dai poducaí Suusi Cristo ɡʎnʎvaidacaimu Diuusi vuitari caoigʎldacai ɡʎnsoimaascamiga dai camaisoimaasi duucamicamu dai ʎcovai vuvaidadʎcamu mʎsaidʎ ivuaadana Diuusi aa duíʎdadʎ. **23** Suusi Cristo iduʎia agai ɡomaasi isaapimʎ ariavaavoitudadagi ʎgai dai ʎʎɡa vaavoitudadagi ismaitiipu ʎmai vʎʎsi oidigʎl ismaacʎdʎ viaa ɡuvucadagai isʎʎɡacʎl vuvi-

aadagi oodami dai apiavaavoitudadagi vllsi Diuusi ñiooquidl. Aagai vaa ñiooqui cllgaducldl agai ismaacldl gaaagidi lvaavoitudadami vllsi oidigi daama dai ismaacldl camaí aapiml dai ismaacldl aanl Paavora gaaagidi tomasiaacoga.

24 Baigiñlidi aanl soimaasi taatamaitai aapiml glnvlltarl. Suusi Cristo soimaa taata vaavoitudadami vlltarl. Dai poduucal isduucal agai soimaasi taata aanl lrlrl soimaasi taatamai soiclitai vaavoitudadami. 25 Diuusi giñmaa lmo slllicami ansai aanl glnsoicliña aapiml lmadu aa vaavoitudadami mlsai vaamioma cllga maatlña Diuusi ñiooquidl 26 ismaacldl lquioma maitlmaatlcata dai. Dllmos sivi Diuusi grrmaatltuli vllsi gomaasi. Aatlml lrlcovai vuvaidadl agai. 27 Diuusi iprlidi isvllsi vaavoitudadami maatlkana isSuusi Cristo grrllmadu daja aatlml ismaacldl vaavoitudal agai, dai cascldl cll maatl isiiimia ragai Diuusi lmadu. Goñiooqui slllicldl cllgadu daidl lrlagai vlltarl lrlrl ismaacldl maitlrljudidíu. Lquioma maimaatlcata dai oodami goñiooqui dllmos sivi casi glmaatl.

28 Tomasiaaco siaaco ajioopada aatlml aagidiña aatlml vllsi oodami sai Suusi Cristo lrlccll gacrlrl vuviaadami. Aagidiña aatlml oodami sai glaagai isgajiaadrlrl viaagi vllsi soimaascami dai cllga mamaatluldi aatlml vllscatai sai Suusi Cristo cllgacrlrl vuvaidi tomasioora sioora vaavoitudadagi. Aatlml iprlidi issoicldagi oodami sai vaamioma cllga vaavoitudana dai sai vaamioma maatlña Diuusi ñiooquidl dai sai vaamioma cllga ivuaadana istumaasi Diuusi iprlidi vaavoitudaitai Suusi Cristo. 29 Gomaasi lrgiña duiñdaga naidl povueeyi aanl vllsi giñguvucadagacldl ismaacldl giñmaacai Suusi Cristo.

2 Aanl iprlidi mlsai maatlña aapiml sai aanl duudatal glnltagitai aapiml lmadu vllsi lvaavoitudadami Laodiseerl oidacami lmadu vllsi lгаа ismaacldl maiquiaa giñmaatl. Dai slllicldl daanli aanl Diuusi sai agai glnsoicliña aapiml lmadu vllscatai ismaacldl caaagai aanl mlsai apiavaavoitudaíña ñiooquidl. 2 Dai aanl iprlidi mlsai aapiml baiglñlliatudaiña aipaco glnoi gladaitai, dai mlsai cllga maatl nidiña Diuusi ñiooquidl dai mlsai cllga maatlña vllsi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidlrl aagaitai Suusi Cristo. Vllsi gomaasi lquioma maimaatlcata dai oodami. 3 Suusi Cristo agai dai vaamioma cllga tltlgitai sitomasioora dai agai grrsoicli tsai cllga maatlña naana maasi istumaasi istumaasi maatl Diuusi dai poduucal alil sastuduacamu aatlml. 4 Gomaasi glñaagidi aanl vai tomali lmaadutai maitlñvupuiirumadaiña cll baimaasi ñiooqui glñaagidi mlsai lgidil calcana. 5 Tomasi maiglñllmadu daja aanl vllscrlrl glnltagitai aanl aapiml dai baigiñlidi aanl maatlcatai isaapiml vllscatai viaa lmo lgitoidagai slllicldl cllga vaavoitudaitai Suusi Cristo.

6 Poduucal isduucal cavaavoiu aapiml Suusi Cristo grrltaanldamiga cllgacrlrl glnvuvaidacai agai podu-

ucal glaagai isapiavaavoitudadagi aapiml sai agai apiaglñnuucada. 7 Dai glaagai isdaanldagi aapiml Suusi Cristo sai glnsoicliña mlsai cllga oidacana poduucal isduucal agai iprlidi poduucal isduucal glnmamaatluldi aanl dai vllscrlrl baigavlrl lñliada Diuusicldl vllsi istumaasicldl istumaasi agai idui aapiml glnvlltarl.

8 Maitavlrl dagitu aapiml isaa oodami glnvupuiirumadadagi vai poduucal maigajiaadrlrl vipiaa aapiml mamaatluldiaragadl Suusi Cristo, glnmamaatlulditai agai lmai mamaatluldaragai ismaacldl maitlrvavoil. Istumaasi glnmamaatluldi agai lroodami mamaatluldaragadl dai oodami viituldaradl, gomaasi maitlrvavoil Suusi Cristo mamaatluldaragadl.

9 Suusi Cristo lrlDiuusi daidl lroodami lrlrl agai tami oidigi daama oidacata dai. 10 Dai Suusi Cristo glnllmadu daja dai poduucal Diuusi glnllmadu daja lrlrl. Poduucal aapiml viaa vllsi istumaasi lgitu dai cllgacrlrl vuvaiquiagi. Suusi Cristo agai dai tlaanli vllsi-alcatai. Agai vaamioma tlaanli isDiuusi tltlaañicarudl dai vaamioma tlaanli silDiaavora tltlaañicarudl. 11 Aidlsl vaavoiu aapiml Suusi Cristo dai glnmaacacal agai guvucadagai mlsai camaisoimaasi ivuaadana glmaí isaapiml lrlSuusi Cristo mamaatlrdamigadl maisiu iquitlcitai glnluucuga poduucal isduucal glnvuiituli ljudidíu. 12 Aidlsl glnvaparocñi aapiml vaavoitudacal Suusi Cristo lrlrl vaavaa aapiml suudarl. Gomaasi lrlrlrl ducami isyaasapicamudai aapiml Suusi Cristo lmadu. Dai gooqui lrlrl vuvaja suudagi aiñdrlrl. Gomaasi lrlrlrl ducami islrlrl duduaaca vaavoitudaitai isDiuusi viaa guvucadagai dai agai agai dai duaacali Suusi Cristo coidadl saagidi aiñdrlrl glguvucadagacldl. 13 Lquioma maiviaacata dai aapiml ibldagai utudui soimaasi ivuaadatai dai vui vlltlkana Diuusi dllmos sivi Diuusi glnmaa ibldagai utudui dai oigali agai glnsoimaascamiga vaavoitudacal aapiml Suusi Cristo. 14 Dai tomasi aapiml grrlrlrl vlltlcata dai maillgigitai Diuusi slllicamigadl vllscrlrl Diuusi oigali glnsoimaascamiga, Suusi Cristo muu curusiaba cascldl. 15 Aidlsl Cristo muu curusiaba vaamioma istui islDiaavora lmadu lDiaavora tltlaañicarudl dai poduucal vllsi oodami istutuidi ismaatiagi isvaamioma viaa guvucadagai Suusi Cristo silDiaavora.

16 Isllmaadutai glñaagidagi sai maitlaagai mlsacuaadagi lmo cuaadagai dai sai maitlaagai isgayldagi lmo istumaasi dai sai aliasi glaagai issiaa duutuadagi lmo tasai siaa duudagaicatai agai silrlrl lmo iblstaraga tasarl silrlrl tomastuma tasai maitavlrl lgljada aapiml agai. 17 Vllsi gomaasi lroodami lquidadl slllicamigadlcata dai camaiñamlaa aidlsl abiaadrlrl divia Suusi Cristo. Suusi Cristo maatluldaragadl agai dai namlga sivi. 18 Maitavlrl

vaavoitudada aapiml l'gai ismaacldl gl'naagiadagi sai maicml'gacsl' vuvauia agai aapiml ismaisiaa duutuadagi Diuusi t'laa'f'icarudl tomasi l'gai gl'naagiadagi sai n'ldi l'mo istumaasi ismaacldl main'ldi aa oodami. L'gai gaaagidi sai sioorl maisiaa duutuadagi Diuusi t'laa'f'icarudl sai alil' gl'grducldl gl'n'ldi. D'amos l'gai ismaacldl pocaitiadagi gl'grducldl gl'n'ldi tomasi maiv'iaa istuisidl gl'grducldl gl'n'liadagi dai l'gai ivuaada l'ldi mosl'caasi istumaasi l'gi l'gai ipl'ldi. <sup>19</sup> L'gai maicml'gaa vaavoitudai Suusi Cristo. Suusi Cristo l'gr'rbaitl'caacamiga daidl l'gai soicli v'lsi l'vaavoitudadami sai vaamioma cml'gaa maatl'na istumaasi ipl'ldi Diuusi isivuaadagi dai sai l'mo t'lgitoidagai viaacana v'ls'catal' poduucal' isduucal' Diuusi ipl'ldi.

<sup>20</sup> Aid'lsi abiaadl'rl vaavoitu aapiml Suusi Cristo ma'maat'ltuldaragadl cagajiaadl'rl viaa aapiml oodami mamaat'ltuldaragadl ismaacldl gaaagidi sai sioorl l'giadagi oodami s'ml'icamidagl dai oodami viituldaragadl sai l'gai gl'a cml'gacsl' vuvauia agai. Cascldl maitlaagai isari'alg'iadagi loodami viituldaragadl ismaacldl maitl'rsoi'fi. <sup>21</sup> Loodami pocaiti sai maitlaagai iscu'adagi l'mo cuaadagai sai tomali maitlaagai isd'lcadagi, tomali istaatamadagi. <sup>22</sup> V'lsi gomaasi l'oodami mamaat'ltuldaragadl maisiu Diuusi. L'cu'adagai otoma uugiatl'. <sup>23</sup> Loodami ismaacldl gamamaat'ltuldi gomaasi pol'ldi isl'rsastudugami. L'gai pocaiti sai l'gaicldl ismaacldl gamamaat'ltuldi vaamioma cml'gaa s'iaa duutuadagi oodami Diuusi. Dai sai maicuaadatal' l'mo cuaadagai l'rsoi'fi oodami v'ltar' sai vaamioma cml'gaa oidacana dai sai maigl'grducldl gl'n'ldi'na d'amos maitl'rv'avoil'. Gomaasi maitl'rsoi'fi oodami v'ltar' isgajiaadl'rl viaagi istumaasi l'gi l'gai ipl'ldi isivuaadagi.

**3** Aid'lsi abiaadl'rl vaavoitu aapiml Suusi Cristo, Diuusi gl'n'maa ibldagai utudui ducami iscaduduaac'camudal' aapiml poduucal' isduucal' Suusi Cristo duu'ca, cascldl gl'aagai isv'ls'csl'rl t'lt'gitodagi istumaasi aagai Diuusi f'iooquid'rl aagaital' l't'lv'aaagi s'iaaco daja Suusi Cristo Diuusi l'madu dai t'laanli. <sup>2</sup> T'lt'gitodavur' ai istumaasi l'rc'lgaducami maisiu istumaasi l'rs'oi'f'ic'camil'. <sup>3</sup> D'amos sivi gajiaadl'rl viaa aapiml soimaascami dai Diuusi gl'n'nuucada vaavoitudacal' aapiml Suusi Cristo. <sup>4</sup> Dai l'gai gl'rl'madu daja cascldl tomastuigaco oidacamu aat'lm'. Dai sil'ls'cadl Suusi Cristo l'ramu diviagi dai t'laanldagi aat'lm' l'rl' t'laanlda agai l'gai l'madu.

<sup>5</sup> Cascldl gajiaadl'rl av'rl vip'iaada aapiml v'lsi istumaasi soimaascami. Maitav'rl googosi gl'nducamica, dai maitav'rl coimudadl tuutiaca, dai maitav'rl ipl'liada gavustuidaga. Sioorl ipl'liadagi gavustuidaga l'gai gl'a mais'licldl s'iaa duutudal' Diuusi baiyoma s'iaa duutudal' tumi'f'isi dai naana maasi istumaasi. <sup>6</sup> Cascldl s'ml'icldl baamucui Diuusi l'gai v'ui ismaacldl mai'lg'idi dai soimaasi taatat'ldia agai l'gai. <sup>7</sup> Dai l'quioma aapiml povuaadana, <sup>8</sup> d'amos sivi gajiaadl'rl av'rl vip'iaada v'lsi gomaasi. Maitav'rl baacocoda, maitav'rl

soimaasi taatamit'ldiada aliada aa, dai maitav'rl v'ui f'ioocada aa, dai maitav'rl sigal naasi f'ioocada aa v'ui. <sup>9</sup> Dai maitav'rl gl'nyaatagiada aipacoga. Aapiml cagajiaadl'rl viaa v'lsi gosoimaascami ismaacldl l'quioma ivuaadana cascldl. <sup>10</sup> Sivi caviaa aapiml ibldagai utudui. Diuusi l'gai daidl idui oodami dai sivi Diuusi gl'nsoicli m'lsai vaamioma l'ran tuutiacana aapiml l'gai. Diuusi ipl'ldi isaapiml cml'gaa maatl' l'gai cascldl. <sup>11</sup> L'vaavoitudadami l'madugan duucal' gl'n'ldi v'ls'catal' tomasi l'rljudid'iu ismaitl'rljudid'iu l'rl, tomasi iq'uitl'quicagai tuucugadl ischo l'rl, tomasi l'rtami oidacami sil'rsiblacoga oidacami l'rl, tomasi l'rgipi'oo'fi sil'rt'laanldami l'rl. Casiav'rl maitl'lt'gitoda gomaasi, baiyomav'rl t'lt'gitoda isSuusi Cristo l'gr'rbaitl'caacamiga dai l'gai v'lsi vaavoitudadami l'madu daja.

<sup>12</sup> Diuusi gl'roigldal' daidl l'covai gl'rvuvaitu t'lsaidl l'rgama'radlcana. Soigav'rl gl'n'liada aacldl, dai cml' tuutiaca, dai maigl'grducldl gl'n'liada, dai soicldavur' ai oodami, dai mai'oomaliaca. <sup>13</sup> Dai maitav'rl v'ui f'ioocada aapiml aa ismaacldl soimaasi gl'ntaatamit'ldadagi baiyomav'rl oigldada l'gai poduucal' isduucal' Suusi Cristo gl'rt'laanldamiga gl'roigldi. <sup>14</sup> Dai v'ls'csl'rl al'isi gl'noiglada aipacoga poduucal' viaacamu aapiml l'mo t'lgitoidagai. <sup>15</sup> Diuusi l'covai vuvaitu v'lsi vaavoitudadami dai l'gai ipl'ldi isv'ls'catal' viaacagi l'mo t'lgitoidagai. Cascldl al'isi gl'aagai iscl'gacsl'rl oidacagi dai poduucal' camaitl'ncocoadamu. Dai baigav'rl l'n'liada Diuusicldl.

<sup>16</sup> Al'isi gl'aagai ist'lt'gitoda Suusi Cristo mamaat'ltuldaragadl. Poduucal' vaamioma sastuduacamu aapiml gl'n'mamaat'ltulditai aipacoga dai gl'n'maacaital' f'iooqui aipacoga. Ganl'davur' ai aapiml Diuusi n'lidadl dai baigl'n'liada Diuusicldl. <sup>17</sup> V'lsi m'lstumaasi ivuaadagi sil'rl aagadagi v'ls'csl'rl av'rl ivuaada istumaasi oojoidi Suusi Cristo. Dai baigav'rl l'n'liada Diuusicldl Suusi Cristo gl'n'l'madu daja cascldl.

<sup>18</sup> Aapiml o'qui l'giadavur' ai gl'n'cuucuna, Diuusi ipl'ldi isponuaadagi v'lsi o'qui vaavoitudadami cascldl. <sup>19</sup> Aapiml c'cl'li oigladavur' ai gl'n'oo'f'iga dai mai'oomaliaca l'gai v'ui. <sup>20</sup> Aapiml aali l'giadavur' ai gl'n'd'ldl v'ls'csl'rl poduucal' al'il' baigl'm'ldi'na Diuusi. <sup>21</sup> Aapiml ismaacldl ma'amara maitav'rl oomaliaca l'gai v'ui vai l'gai cml'gaa gl'n'lgidi'na. <sup>22</sup> Aapiml pipi'oo'fi l'giadavur' ai gl'naamu maisiu mosl'caasi siuu duucu gl'n'lijadagi gl'naamu ipl'ldital' ispotliya l'gai m'lsai al'il' sastuduga baiyomav'rl v'ls'csl'rl cml'gaa aata v'uaada s'iaa duutudaitai Suusi Cristo. <sup>23</sup> Tomastuma aa dui'f'ida-gai ismaacldl ivuaadagi aapiml s'ml'icldl av'rl cml'gaa ivuaada ducami issoicldamudal' aapiml Suusi Cristo dai maisiu oodami, <sup>24</sup> maatl'catal' sai iim'ia agai t'lv'aa-giamu dai Diuusi l'madu oidaca agai tomastuigaco, aapiml ivueeyi gl'rt'laanldamiga Suusi Cristo aa dui'f'idadl cascldl. <sup>25</sup> D'amos sioorl soimaasi ivuaadagi, Diuusi soimaasi taatamit'ldia agai l'gai. Diuusi l'gai dai

vllscrlg ivueeyi istumaasi lrsmllicami vllsi oodam-icldl.

**4** Aariml gaaamu alisi glaagai mlscllgacrlg nli-jadagi glhripiioõiga daidl tlaanldagi moslcaasi istumaasi lrsmllicami. Tltgitedavurai isglntlaanldamiga tvaagilrg daja.

<sup>2</sup> Duudatai avlg daanlda Diuusi baiglhlilaracldl sai glhsoicliõa mai clgacrlg oidaca aariml, clgga vaavoitudaitai Diuusi. Dai baigavlg glhliada aariml Diuusicldl. <sup>3</sup> Dai daanldavurai aariml Diuusi lrl sai lrgai giõsoicliõa nai gaaagiada isSuusi Cristo lrgll-gacrlg vuviadami gomaasi lquioma maimaatcatadai oodami. Sivi maisari aanl gaaagiditai gomaasi. <sup>4</sup> Dai daanldavurai aariml Diuusi sai lrgai giõsoicliõa nai clgga gamamaatluldadagi aanl Diuusi õiooquidl ro-duucal isduucal glaagai isivuaadagi.

<sup>5</sup> Clgavlg tuutiaca aariml lrgai vui ismaacldl maivaavoitudai Suusi Cristo arivanlg gaagada isducatai aagidagi aariml lrgai Diuusi õiooquidl. <sup>6</sup> Dai clgavlg õiooquiada lrgai vllscrlg dai aagiada istumaasi lrgsoiõi dai clgavlg aa nonoragiada tomastumaasi istumaasi glnaagiada lrgai.

-----

<sup>7</sup> Tiiquico lrglraduõi vaavoitudadami dai aanl alil oigldai goovai. Goovai clgga glrsoicli Suusi Cristo aa duiõdadlrg. Casclld glhnootosda iõagai aanl dai goovai glnaagidamu isducatai daraaja aatml aanl lmadu aa vaavoitudadami ismaacldl giõlma daraaja. Dai roduucal baiglhliladamu aariml. <sup>9</sup> Onesimo oida agai goTiiquico. Onesimo lrglraduõi lrl dai alil oigldai aatml. Goovai lmadu aariml lrgai vaa dlvlmrlg oidacami dai clgga glrsoicli Suusi Cristo aa duiõdadlrg. Goovai vlgoocatai glnaagidamu istuma arlvueeyi aatml glrsaagida.

<sup>10</sup> Aristarco giõlmadu maisari dai goovai Diuuscldl glmviaatuldi. Dai Marcusi, Bernabé suculidl, Diuusicldl glmviaatuldi lrl. Dai ismlca aiyagi Marcusi clgavlg miaadlgida. <sup>11</sup> Dai Suusi Justo Diuuscldl glmviaatuldi lrl. Lvaavoitudadami judidõ saagidi-aiõdlrg moslcaasi Aristarcu lmadu Marcusi lmadu Justo giõsoicli Diuusi aa duiõdadlrg. Goovai smllicldl baigiõlmatudai. <sup>12</sup> Diuuscldl glmviaatuldi lrl Eraafarasi. Goovai lrgloosasilrg oidacami daidl goovai ivueeyi Suusi Cristo aa duiõdadlrg. Eraafarasi duudatai daanli Diuusi sai glhsoicliõa mai vaamioma clgga vaavoituda Diuusi õiooquidl dai ml sai vaamioma clgga ivuaadana vllsi istumaasi Diuusi iplidi. <sup>13</sup> Dai aanl glnaagidi sai lrgai smllicldl iplidi isaariml lmadu lvaavoitudadami Laodiseelrg dai Yerapoliisilrg oidacami clgga ivuaadagi istumaasi Diuusi iplidi. <sup>14</sup> Diuuscldl glmviaatuldi lrl Ruucasi ismaacldl lrgdoadigami. Dai Diuuscldl glmviaatuldi Deemasi lrl.

<sup>15</sup> Diuuscldl avlg viaatulda glraaduõi vaavoitudadami Laodiseelrg oidacami. Diuuscldl avlg viaatulda Niinafas lrl lmadu vllscatai ismaacldl glhlmpaidi quidlrg dai siaa duutudai Diuusi. <sup>16</sup> Sllscadl canlidagi aariml idi oojai vlgai ootosda lvaavoitudadami Laodiseelrg oidacami vai lrgai nldana lrl. Dai lrgai lrl glhnootosdamu loojai ismaacldl ooji aanl vlgai nlda aariml lrl. <sup>17</sup> Dai aagidavurai aariml Arquipo ansai aanl ootosdi õiooqui sai alisi glaagai isclgga ivuaadagi laa duiõdagai ismaacldl maa Diuusi vaavoitudaitai lrgai Suusi Cristo.

<sup>18</sup> Sivi aanl, Paavora lgi giõnoovicldl glhoojidi cacuugatlrg dai Diuuscldl glmviaatuldi. Dai tltgitedavurai ismaisari aanl. Smllicldl iplidi aanl sai Diuusi clgacrlg glhnlidiõa aariml. Moslcaasi.

# 1 TESALONICENSES

**1** Għraaduñi vaavoitudadami ismaacldl għlmpai-di Tesaloniicrl sġaa duutudaragai vltarl Diuusi għrooga lmadu Suusi Cristo għrtlaanldamiga, għmviaatuldi aahl lmadu Silvaano dai Timoteo. Aahl aahlPaavora. Aatlm lrlidi isDiuusi għrooga lmadu għrtlaanldamiga Suusi Cristo sldgacrl għnplijadagi dai għniiblstudacan tadacagi.

**2** Aatlm vmscrl alil baigrlldiña Diuusicldl għtltgitoitai aapiml. Dai silscadl gamamadada aatlm daanli aatlm Diuusi sai għsoicliña. **3** Dai vmscrl tltgitoiña aatlm isducatai ivueeyi aapiml Diuusi aa duiñdadl vaavoitudaitai Suusi Cristo, dai isducatai aipaco għsoicli aapiml għnoigldaitai, dai isducatai ariannlra aapiml silscadl diviagi Suusi Cristo lramu. **4** Giñaaduñi Diuusi alisi għnoigldai aapiml dai maatl aatlm islgai lcovai għnvuvaitu. **5** Aidlsi għnaagidi aatlm isSuusi Cristo lrlcldgacrl vuuvadami, aatlm maisiu tomasduucal għnaagidi, aatlm Diuusi għvucadadlclldl għnaagidi. Għlmmadu daacatai Diuusi Ibladl dai sldga maatl aatlm sai vlsi ismaacldl għnaagidi aatlm lrgvaanoi. Aapiml sldga maatl isducatai daraajatadai aatlm għnsaagida aidltsi għndadiji mlsai poduucal oidacana aapiml lrl.

**6** Daidl lrgvaanoi mlsroduucal idui aapiml dai lran duucal oidacana aapiml għrtlaanldamiga Suusi Cristo lrl. Diuusi Ibladl għsoicliña mai aapiml baigħlriaracldl calcana Diuusi ñiooquidl tomasi aa soimaasi għntaatamituldiña. **7** Aidlsi maí lvaavitudadami Masedoonlrl dai Acajrlrl mlsducatai oidacataidai aapiml poduucal maí lrgai isducatai glaagai isoidacagi. **8** Dai poduucal aapimlclldl maí Masedoonlrl oidacami dai Acajrlrl oidacami lrlaanldami Suusi Cristo ñiooquidl, Dai maisiu moslca ami vlsi aipaco glaagai għnvaavoidaraga. Casclldl aatlm camaiiviaa isgaaagiadagi siaaco casi għmaatl gomaasi. **9** Baiyoma lrgai vaa ismaacldl maí gomaasi aagaiña aidltsi għndadiji mlsai alil sldga għrmiaadlgi, dai mlsducatai dagito lmoomono dai vaavoiu ismaacldl sllclldl lrlDiuusi dai duaaca daidl ivuaada agai istumaasi Diuusi lrlldi. **10** Dai isducatai nllra aapiml isdiviagi Suusi Diuusi maradl tlnaagiaiñdrl. Lrgai vaa Suusi ismaacldl duaacali Diuusi coidadl saagidaiñdrl. Dai lrgai lrgai dai sldgacrl għnvuvaidal agai soimaasi ivuaadami għgħvituldaragadlaiñdrl.

**2** Aapiml giñaaduñi lgi maatl isaatlm maimoslclldl għndadiji. **2** Tomasi lquiomal Filipooslrl aa soimaasi ñiooqui għraagidi dai soimaasi għrtaatatuli poduucal mlsduucal camaatl aapiml. Dai vmscrl aidltsi aayi aatlm għndvllragrl Diuusi għrsoí ltsai għnaagidana ñiooquidl maiduaadimudacldl tomasi ami oidacami lrl għrvui vltlcatadai. **3** Aidlsi għnaagidi aatlm Diuusi ñiooquidl aatlm għnaagidi moslcaasi ismaacldl lrgvaanoi, dai maisiu soimaasi lgitoidacldl għnaagidi aatlm dai tomali maitlnyaatagida lrllditai. **4** Baiyoma Diuusi lcovai għnvuvaitu dai għrootoi ltsai għnaagidana Diuusi ñiooquidl dai gomaasi lrgai ismaacldl għnaagidi aatlm. Aatlm ivueeyi istumaasi Diuusi lrlldi dai maisiu istumaasi loodami lrlldi. Diuusi lrgai dai maatl għriibldaga isclclgdadu ischo lrl. **5** Sldga maatl aapiml isaatlm maitlnvuirumadai cl baimaasi ñiooqui għnaagidi mlsai għrcalcana, dai aatlm għnaagidi Diuusi ñiooquidl maisiu gamaitla lrllditai tumiñsi. Diuusi sldga maatl vlsi gomaasi. **6** Tomali lmo imidagai maitlnaagidi aatlm aapiml mlsai sllclldl sġaa għrdiutudaiña dai tomali aa, sldga istuidimudai aatlm isgħntlaanldagi tlnaanldami duucal ojootosadlcatl Suusi Cristo. **7** Baiyoma sldga għrtaatacal ivuaadana aatlm istumaasi aidlsi għnsaagida daraajatadai poduucal isduucal sldga għtaatacal nunuucadaiña lmo ooqui għmaamara. **8** Alisi għnoigldaitadai aatlm dai sllclldl lrllditadai isgħnaagidagi Diuusi ñiooquidl. Baiyoma lrllditadai aatlm mlsghlcoodagi isdagitocai għnaagidagi Diuusi ñiooquidl. Sllclldl għnoigldaitadai aatlm casclldl. **9** Giñaaduñi sldga tlgito aapiml silsi gaaatal vuaadana aatlm dai gamaitlclliña cuaadagai aidlsi għnsaagida daraajatadai aatlm dai għnaagidiña Diuusi ñiooquidl. Tasrl dai tucarl gaaatal vuaadana aatlm maisiaa għnduiñdal lrllditai għnvustuidaga. **10** Aapiml lmadu Diuusi sldga maatl sil sldga daraajatadai aatlm aapiml vaavoitudadami għnsaagida maisoimaasi ivuaadatai dai poduucal tomali lmaadutai maitistui isgħlrlrl għrsuuligagi tomali lmo istumaasicldl. **11** Dai maatl aapiml lrl isduucal sldga għrtaatacal għnmamaatltuldiña aatlm aapiml Diuusi ñiooquidl, dai għnaarlnaquidiña mlsai ariavaavitudaiña, dai għnaagidiña lrl sai glaagai mlsldgiadagi Diuusi. Dai vlsi gomaasi idui aatlm lran duucal lmo gaooa ivuaadana għmaamaracldl.

<sup>12</sup> Dai gomaasi idui aatmla mlra mlasai clga oidacana isducatai Diuusi iprlidi. Diuusi glnvaí mlasai lmadu oidacana mlca siaaco gatlaanli lgaí siaaco vmscatai siaa duutudai Diuusi.

<sup>13</sup> Aidlsi aatmla glnaagidi Diuusi ñiooquidl aapiml vaavoitu maisiu lgi grñiooqui duucaí baiyoma Diuusi ñiooquidl duucaí dai poduucuiava lgaí. Cascadl alil baigrllidi aatmla Diuusicadl. Dai govaa Diuusi ñiooquidl lgaí dai glnsoicli mlasai clgacslra oidacana aapiml ismaacsdla vaavoitudagi. <sup>14</sup> Giñaaduñi aidlmlsi vaavoitu aapiml glnaaduñi soimaasi glntaatatuli, lran duucaí ljudidíu ismaacsdla Judeelra oidaga ismaacsdla glnlmpaidi siaa duutudaragai Diuusi vmltarl vaavoitudaitai Suusi Cristo. Lgaí lgaí vaa aaduifdl soimaa taatamituldi mlra. <sup>15</sup> Dai lgaí vaa judidíu ismaacsdla soimaasi taatatuli glnaaduñi lgaí dai muua lSuusi dai soimaasi gartaatatuli aatmla mlra. Poduucái idui mlra aaduifdlcardu coi Diuusi ñiñiooquitudi adamidagl ismaacsdla aagiditadai Diuusi ñiooquidl. Lgaí gia maitivueeyi istumaasi Diuusi iprlidi. Baiyoma mosvuidl vmlacana lgaí vmscatai. <sup>16</sup> Simscadl aagida lrliaida aatmla lgaí ismaacsdla maitljudidíu sai lgaí mlra istutuidi isclgacslra vunaquiagi vaidl ljudidíu glrsobicliña tsai maiaagidana. Dai poduucái vaamioma soimaasi ivueeyi lgaí. Dmos sivi gia ca-soimaasi taatatuldamu Diuusi lgaí.

<sup>17</sup> Aidlsi guvcadacsdla glndagito aatmla chilqui tasai aliisi glntatlgitoiña aatmla. Otoma glraaga aatmla dai glnnidaragai dai maiquiaa istui. <sup>18</sup> Aatmla gamu iimia ragaitadai dai glnnida ragaitadai, dai aanl gia muiyoco gamu imia iñaagaiña dmos vmsclra lDiaavora glrsobicliña. <sup>19</sup> Simscadl lramu diviagi glrtlaanldamiga Suusi Cristo alil baigrllidadamu aatmla lmparai daraajatai, clga maata aatmla isami daraajamu aapiml mlra dai alil baigrllidadamu aatmla tlatgitoitai ismaimoslagicadl lrlidui glraa duiñdaga glnsaagida. <sup>20</sup> Muidutai clga ñioocai aatmla glrvmltarl lgaicadl ismaacsdla idui aatmla aapiml glnsaagida dai alil baigrllidi aatmla aapimlscadl.

**3** Cascadl aidlsi camaitistui aatmla isvaamioma nllracagi maimaatlcatai mlsduucaí daraajatadai aapiml, lrlrllli aatmla islgi viiyagi tami Ateenasilra <sup>2</sup> dai ootosagi glraduñi Timoteo sai glnllidana. Goovai lrlmoco ismaacsdla glrsoicli Diuusi aa duiñdadlra. Goovai gaaagidiña Diuusi ñiooquidl. Tltai cascadl gaamucu ootoi sai glnavlnaquadana dai glnsoiñana mljai vaamioma vaavoitudana aapiml. <sup>3</sup> Sai tomali lmaadutai maiiojodaiña soimaa taatamitai. Aapiml clga maata tsaviaa issoimaa taatamadagi. <sup>4</sup> Dai aidlsi quiaa glnlmlmadu daraajatadai aatmla, aatmla glnaagidiña tsai soimaa taata ragaitadai. Tai povldui mlsducatai camaata aapiml. <sup>5</sup> Cascadl aidlsi camaitistui aanl isnllracagi vaamioma ipiñllli aanl isootosagi Timoteo maataca iñlliditai mlsabai mom clga vaavoitudai aapiml.

Pollditadai aanl islDiaavora istutuidi issoimaasi glnduiñtuldagí isglraa duiñdaga aapiml glnsaagida moslgi duuñimudai.

<sup>6</sup> Dai goTimoteo cadivia lramu mlscadlra dai clgaducami ñiooqui glrvuaari mljai aapiml mom clga vaavoitudai dai glnoigldai aipacoga. Dai povlratldai mljai aapiml glrtatlgitoi dai quiaa glroigldai dai mljai glrnllida llidi poduucái isduucaí glnllida lrlidi aatmla. <sup>7</sup> Cascadl glraaduñi tomasi alil soimaa taatama aatmla alil baigrllidi maatacaí isaapiml quiaa clga vaavoitudai. <sup>8</sup> Cascadl vaamioma sioma daraaja aatmla maatacaí mlsariavaavoitudai glrtlaanldamiga Suusi Cristo. <sup>9</sup> Vlsi gomaasicadl alil baigrllidi aatmla Diuusicadl. <sup>10</sup> Taslra dai tucarl daanli aatmla Diuusi sai glrmaacana oigaragai tltai lramu glnllida aatmla dai glnsoiñagi mai vaamioma clga vaavoituda aapiml.

<sup>11</sup> Daidl iprlidi aatmla isDiuusi glrooga lmadu glrtlaanldamiga Suusi Cristo otoma glrootosagi gaamucu tltai glnllida aatmla. <sup>12</sup> Daidl iprlidi aatmla mlra isDiuusi glrsoiñagi mai vaamioma glnoiglada aapiml aipacoga dai aa mlra. Poduucái isduucaí glnoigldai aatmla. <sup>13</sup> Vai Diuusi glnsoiñana mai vaamioma vaavoituda aapiml dai poduucái camaisoimaasi ivuaadagi Diuusi vuitapi dai maitlsoimaasi iducamicagi simscadl diviagi glrtlaanldamiga Suusi Cristo lmadu vmscatai ismaacsdla vaavoitudai.

**4** Sivi gia glraaduñi ltlaanldami Suusi Cristo glrmaaa smlicami isglnaagida aatmla lmo istumaasi. Casi glnaagidi aatmla isducatai glaagai mlsoidacagi vai Diuusi baigrllidagi aapimlscadl dai aapiml poduucái oidaga dai sivi glndaanli aatmla dai glnaagidi mljai moduucái oidacana.

<sup>2</sup> Clga maata aapiml isducatai glnaagidi aatmla mlsaidl ivuaadana ltlaanldami Suusi Cristo glrmaaa smlicami cascadl. <sup>3</sup> Diuusi iprlidi mlsaidl ivuaadana moslcaasi istumaasi lgaí iprlidi dai mljai maigoogosi glnducamicana. <sup>4</sup> Dai clclli glaagai issiaa duutuadagi glnooñiga dai maisoimaa taatamituldiadagi <sup>5</sup> dai maisiu ivuaadagi lgaicadl istumaasi iprlidi isducatai ivueeyi lgaí ismaacsdla maivaavoitudai Diuusi moslcaasi isducatai glaagai. <sup>6</sup> Dai tomali lmaadutai maitlaagai islmsiadagi glaaduñi oofigadl, Diuusi alil soimaa taatamituldi sioorl pomaasi ivuaadagi poduucái isducatai casi glnaagidi aatmla. <sup>7</sup> Diuusi lcovai glrvuvaitu aatmla tsaidl ivuaadana istumaasi clgaducami dai maisiu soimaasi. <sup>8</sup> Poduucái sioorl gajiaadlra viaagi idi maatatuldaragai gajiaadlra vipieeyi Diuusi maisiu oodami. Diuusi lgaí ismaacsdla glrmaaacái lgi glldadaga.

<sup>9</sup> Dmos aanl gia camaiviaa isglnaagidagi isglagaai mlsoidagidagi glnaaduñi, Diuusi casi glnmaatatuli isducatai glaagai mlsglnoigladagi aipacoga. <sup>10</sup> Aapiml gia poduucái ivueeyi vlsi vaavoitudadami Mase-doonlra oidacami lmadu. Dai glndaanli aatmla

glaaduñi m̄sai vaamioma ḡlnoigldaiña. <sup>11</sup> C̄ll-gac̄rl̄ av̄l̄r oidaca, dai t̄ḡitocavur̄ai l̄gi ḡl̄naa duiñdaḡrl̄, c̄lḡav̄l̄r gaaata v̄uaada t̄sduucāi casi ḡl̄naagidi, <sup>12</sup> vai siaa ḡl̄nduutudañi ismaac̄ld̄l̄ mait̄l̄r-vaavoitudadami dai vai maiv̄l̄mgacana istumaasi ḡl̄n-quiyl̄rl̄.

<sup>13</sup> Glaaduñi aat̄l̄ml̄ ipl̄l̄idi m̄smaat̄lc̄agi isducatai l̄rl̄v̄ueeyi l̄coidad̄lc̄ld̄l̄ mai aapim̄l̄ maisoiḡl̄n̄ll̄iada-  
gi l̄ran duucāi l̄gai ismaac̄ld̄l̄ mait̄l̄ḡito isiimiagi Diu-  
usi l̄madu. <sup>14</sup> Poduuc̄ai isducatai vaavoitudāi aat̄l̄ml̄  
isSuusi muu dai l̄ramu duaaca poduuc̄ai l̄rl̄rl̄ glaagai  
t̄svaavoitudadagi sai Diuusi duduaac̄lda agai is-  
maac̄ld̄l̄ coiyagi vaavoitudāitai Suusi Cristo.

<sup>15</sup> Ismaac̄ld̄l̄ ḡl̄naagidi aat̄l̄ml̄ l̄t̄laan̄ld̄ami Suusi  
Cristo ḡl̄rmaat̄t̄uli sai aat̄l̄ml̄ ismaac̄ld̄l̄ maiquiaa  
coiyagi sīl̄sc̄ad̄l̄ diviagi Suusi Cristo maibait̄l̄qui iimia  
ragai l̄gai ismaac̄ld̄l̄ cac̄oiyagi. <sup>16</sup> L̄gai l̄gi divia agai  
t̄l̄vaagiañ̄d̄rl̄ dai t̄laañi agai l̄mo t̄laan̄ld̄amigad̄l̄  
Diuusi t̄t̄laañ̄icarud̄l̄ sai iñ̄ooquidana l̄vaavoitudada-  
mi trompeetagad̄l̄c̄ld̄l̄ Diuusi siotoma duduaac̄amu  
l̄vaavoitudadami ismaac̄ld̄l̄ coi <sup>17</sup> dai l̄map̄ai iimimu  
ismaac̄ld̄l̄ maiquiaa coiyagi l̄madu iicomai saagida  
dai vuid̄rl̄ aimu l̄t̄laan̄ld̄ami sīl̄gai ḡl̄rvaidacaimu t̄l̄-  
vaagīamu sīv̄l̄sc̄rl̄ l̄madu daraaj̄amu aat̄l̄ml̄.  
<sup>18</sup> Cas̄c̄ld̄l̄ idi ñ̄iooquic̄ld̄l̄ av̄l̄r ḡl̄naar̄l̄naquiada  
aip̄acoga.

**5** D̄l̄mos giñ̄aaduñi aapim̄l̄ mait̄l̄ḡito isḡl̄naagida  
aan̄l̄ sīl̄sc̄ad̄l̄ tomali istuigaco l̄rl̄duñi agai go-  
maasi. <sup>2</sup> Aapim̄l̄ c̄l̄ga maata sai l̄t̄laan̄ld̄ami divia  
agai sīl̄sc̄ad̄l̄ sioma main̄l̄l̄rac̄agi poduuc̄ai isduu-  
cai didivai l̄mo l̄sivogami tuc̄ar̄l̄. <sup>3</sup> Sīl̄sc̄ad̄l̄ loodami  
ismaac̄ld̄l̄ maivaavoitudāi Diuusi dai tomali maīl̄ḡidi  
istumaasi ipl̄l̄idi pocaitiadāgi: “Sivi gia c̄l̄ga ḡl̄riib̄s-  
tacan tada aat̄l̄ml̄ mait̄īp̄ucatai istuc̄ld̄l̄ v̄uaama l̄rl̄li-  
ada aat̄l̄ml̄”. Amaasi l̄gai sitodian duucāi Diuusi ugiti-  
tudamu l̄gai. Poduuc̄ai sīl̄todian duucāi coocor̄l̄i l̄mo  
ooqui sīl̄sc̄ad̄l̄ duaadia agadagi. Poduuc̄ai ismaac̄ld̄l̄  
maivaavoitudāi maiviaac̄amu oiḡld̄aragai. D̄l̄mos  
aapim̄l̄ giñ̄aaduñi mait̄l̄rl̄ran duc̄ami l̄gai ismaac̄ld̄l̄  
mos̄l̄caasi soimaasc̄ami t̄t̄l̄ḡitoñi dai main̄l̄l̄ra is-  
tuigaco divia agai l̄t̄laan̄ld̄ami poduuc̄ai isduucāi l̄mo  
oodami ismaac̄ld̄l̄ main̄l̄l̄ra l̄mo l̄sivogami. <sup>5</sup> V̄l̄s-  
catai aapim̄l̄ gia vaavoitudāi Diuusi dai l̄ḡidi istu-  
maasi l̄gai ipl̄l̄idi, cas̄c̄ld̄l̄ aapim̄l̄ l̄rl̄ran duc̄ami l̄mo  
c̄l̄li ismaac̄ld̄l̄ tas̄rl̄l̄ aim̄l̄rai sīl̄sc̄ad̄l̄ c̄l̄ga maasi  
oidigi. Aat̄l̄ml̄ mait̄l̄rl̄gai ismaac̄ld̄l̄ maivaavoitudāi  
dai maīl̄ḡidi istumaasi Diuusi ipl̄l̄idi l̄gai l̄rl̄ran  
duc̄ami l̄mo c̄l̄li ismaac̄ld̄l̄ tuc̄ari aim̄l̄rai. <sup>6</sup> Cas̄c̄ld̄l̄  
aat̄l̄ml̄ mait̄laagai t̄si l̄rl̄ran duc̄amic̄agi l̄gai is-  
maac̄ld̄l̄ tomali l̄mo imidagai mait̄l̄t̄l̄ḡitoi Diuusi l̄gai  
l̄rl̄ran duc̄ami l̄mo c̄l̄li coosoc̄ami, al̄l̄si glaagai is-  
ariat̄l̄t̄l̄gitoda aat̄l̄ml̄ Diuusi dai c̄l̄ga ḡl̄rt̄l̄ḡitoda-  
gi maisiu l̄ran duucāi l̄mo navamudad̄l̄. <sup>7</sup> Ismaac̄ld̄l̄  
mait̄l̄t̄l̄ḡitoi Diuusi dai ismaac̄ld̄l̄ al̄l̄si l̄rsoimaasi  
ivuaadami duc̄ami istuc̄ari aj̄ioopadagi. <sup>8</sup> D̄l̄mos  
aat̄l̄ml̄ ismaac̄ld̄l̄ vaavoitudāi Suusi Cristo al̄l̄si gla-

gai isc̄l̄ga ḡl̄rt̄l̄ḡitodagi maisiu l̄ran duucāi l̄mo  
navamudad̄l̄. Glaagai t̄sv̄l̄sc̄rl̄l̄ ariavaavoitudadagi  
Suusi Cristo dai oiḡladagi v̄l̄sc̄atai dai poduuc̄ai ḡl̄-  
soic̄ldagi vai mait̄l̄r̄mait̄l̄agi l̄Diaavora l̄ran duucāi  
l̄mo sandaaru glaadai l̄mo tagiñ̄a giacarui covocami  
dai l̄gaic̄ld̄l̄ ḡl̄soic̄l̄iñ̄a sai mait̄uuc̄ugad̄rl̄l̄ vaac̄l̄na  
mastagad̄l̄ l̄saayud̄l̄. Dai glaagai t̄sariavaavoitu-  
dadagi isDiuusi c̄l̄lḡac̄rl̄l̄ ḡl̄rv̄v̄aida agai dai ḡl̄-  
vaavoidaragac̄ld̄l̄ ḡl̄rsoic̄ldagi l̄ran duucāi l̄mo san-  
daaru ḡl̄soic̄l̄i l̄mo vaiñ̄omi vanamoic̄ld̄l̄. <sup>9</sup> Diuusi  
l̄covai ḡl̄rv̄v̄aitu dai maisiu ḡl̄rḡl̄ḡl̄v̄it̄ulda agai baiy-  
oma c̄l̄lḡac̄rl̄l̄ ḡl̄rv̄v̄aida agai t̄svaavoitudadagi  
ḡl̄rt̄laan̄ld̄amiga Suusi Cristo. <sup>10</sup> L̄gai l̄gai dai muu  
aat̄l̄ml̄ ḡl̄rv̄l̄tar̄l̄ dai poduuc̄ai sīl̄sc̄ad̄l̄ diviagi l̄gai  
ḡl̄rv̄v̄aidacaimu t̄sai l̄madu daraaj̄ana tom̄at̄l̄scoiyagi  
sīl̄rl̄l̄ quiaa duduaac̄agi. <sup>11</sup> Cas̄c̄ld̄l̄ ariaḡl̄naar̄l̄-  
naquiadavur̄ai aip̄acoga dai ariaaip̄acoga ḡl̄nsoic̄lda  
poduuc̄ai m̄sducatai casi ivueeyi.

<sup>12</sup> Glaaduñi ḡl̄ndaan̄li aat̄l̄ml̄ m̄sai siaa duutu-  
daiña ismaac̄ld̄l̄ aata v̄ueeyi aapim̄l̄ ḡl̄nsaagida dai  
vaamioma t̄laan̄li dai ḡl̄nmaac̄ai ñ̄iooqui isducatai  
glaagai m̄soidac̄agi vaavoitudāitai. <sup>13</sup> L̄gai ivueeyi Di-  
uusi aa duiñdad̄l̄ cas̄c̄ld̄l̄ siaav̄l̄r duutuada dai oiḡla-  
da. Maitav̄l̄r ḡl̄nv̄p̄ui ñ̄ioocada.

<sup>14</sup> Glaaduñi, ḡl̄naagidi aat̄l̄ml̄ m̄sai bagaiña is-  
maac̄ld̄l̄ maita aata v̄ueeyi, dai aar̄l̄naquiadavur̄ai is-  
maac̄ld̄l̄ duduaadicui mos̄l̄ soimaa taat̄amit̄ul̄d̄itai  
l̄gai oodami dai aar̄l̄naquiadavur̄ai ismaac̄ld̄l̄ ca-  
maic̄l̄ga vaavoitudad̄a dai maitav̄l̄r oojoada tomali  
l̄maadutai.

<sup>15</sup> Ḡl̄nnuuc̄adacavur̄ai dai maisoimaasi ivuuīdiada is-  
maac̄ld̄l̄ soimaasi ḡl̄nv̄ūīdiadagi baiyoma av̄l̄r  
v̄l̄sc̄rl̄l̄ c̄l̄ga ivuuīdiada v̄l̄sc̄atai.

<sup>16</sup> Dai v̄l̄sc̄rl̄l̄ av̄l̄r baiḡl̄n̄ll̄iada. <sup>17</sup> Dai v̄l̄sc̄rl̄l̄ av̄l̄r  
gamamadada. <sup>18</sup> Dai v̄l̄sc̄ld̄l̄ istumaasi l̄rl̄nv̄uaadagi  
ḡl̄nsaagida glaagai m̄sbaiḡl̄n̄ll̄iadagi Diuusic̄ld̄l̄.  
Poduuc̄ai ipl̄l̄idi Diuusi m̄siv̄v̄aadagi aapim̄l̄ is-  
maac̄ld̄l̄ vaavoitudāi Suusi Cristo.

<sup>19</sup> Dagitovur̄ai Diuusi Iblad̄l̄ vai ḡl̄nsoiñ̄ana mai c̄l̄-  
ga ḡl̄noiḡlada aapim̄l̄. <sup>20</sup> Dai maitav̄l̄r l̄map̄iad̄rl̄l̄ vip̄-  
iada ñ̄iooquid̄l̄ l̄mo Diuusi ñ̄iooquit̄ul̄diadamigad̄l̄.  
<sup>21</sup> D̄l̄mos c̄l̄ga av̄l̄r ḡl̄nt̄l̄ḡito cal̄ca sabaiḡl̄ l̄rDiuusi  
ñ̄iooquid̄l̄ m̄smac̄ld̄l̄ ḡl̄naagiadagi. Sīl̄rDiuusi  
ñ̄iooquid̄lc̄agi v̄l̄rai vaavoituda. <sup>22</sup> Dai gaj̄iaad̄rl̄l̄ av̄l̄r  
viaa v̄l̄si soimaasc̄ld̄l̄.

<sup>23</sup> Diuusi l̄gai dai ḡl̄riib̄studacan taadatudai. Dai sai  
Diuusi mait̄l̄nd̄adagitoñi m̄ssoimaasi ivuaadagi dai  
sai Diuusi nuucadacana ḡl̄niib̄ld̄aga l̄madu ḡl̄n-  
t̄l̄t̄l̄ḡitoidaga l̄madu ḡl̄nt̄uutucuga vai mait̄l̄r-  
soimaasi iduc̄amica aapim̄l̄ sīl̄sc̄ad̄l̄ diviagi  
ḡl̄rt̄laan̄ld̄amiga Suusi Cristo. <sup>24</sup> L̄gai ismaac̄ld̄l̄ l̄cov-  
ai ḡl̄rv̄v̄aitu v̄l̄sc̄rl̄l̄ ivueeyi istumaasi l̄gai aagai dai  
s̄l̄lic̄ld̄l̄ ḡl̄nnuucadac̄amu l̄gai.



25 Γρααδυñi gamamadadavurai aatlmλ γρνλταρλ.

26 Diuuscλdλ avλr viaatulda vλscatai γρααδυñi.

27 Ατλαανλdami Suusi Cristo sλλicamigadλcλdλ γλν-  
daanλi aatlmλ mλsai vλscatai vaavoitudadami vuitari  
aagana idi oojai.

28 Γλγτλαανλdamiga Suusi Cristo cλγacλrλ γλν-  
λλidiñi.

Mosλcaasi.

## 2 TESALONICENSES

**1** Għraaduñi vaavoitudadami ismaacldl għlmpai-di Tesaloniicrl sġaa duutudaragai vltarł Diuusi għrooga lmadu Suusi Cristo għrtlaanldamiga. Għnvi-aatuldi aanl lmadu Silvaano dai Timoteo. Aanl anlr-Paavora. <sup>2</sup> Aatml ipłlidi isDiuusi għrooga lmadu Suusi Cristo għrtlaanldamiga cłgacrl għnpljadagi dai għniiblstudacan tadatudacagi.

<sup>3</sup> Tomasiuu duucu siuu duucu gamamadada aatml viaa isvllscrl alil baigrłliadagi Diuusicldl għtłtłgitoitai aariml, dai poduucal għaagai tšivuaadagi, aariml ariavaamioma vaavoitudai dai vaamioma għnoigłdai aipacoga cascldl. <sup>4</sup> Cascldl aatml cłgł ħioocaiħa aariml għnvltarł lvaavoitudadami ismaacldl Diuusi lcvovai vuvaitu saagida. Dai potłł-daiħa aatml ml sai aariml ariavaavoitudai dai maioojodai silscadl loodami soimaasi għntaatamit-uldadagi. <sup>5</sup> Poduucal ivueeyi aariml għnsoicłitai Diuusi. Poduucal Diuusi gatłtłgidi iscłgacrl għnplidi dai lgai għnvaidaquia agai mlca sġaaco tlaanli lgai, cascldl soimaasi taatamai aariml.

<sup>6</sup> Diuusi maatł isgħaagai issoimaa taatatuldagi lgai ismaacldl soimaasi għntaatamituldai aariml goovai lłmo istumaasi cłgaducami. <sup>7</sup> Dai aariml ismaacldl soimaa taatamai sivi Diuusi għniiblstudamu aatml għlmlmadu silscadl diviagi għrtlaanldamiga Suusi Cristo vllsi gomaasi lrcłgaducami. Lgai tlvaa-giaiħdrl divimu għtłtłaaħicaru guruaacldl lmadu dai alil dadadaquidamu. <sup>8</sup> Dai soimaa taatatuldamu lgai ismaacldl maivaavoitudai Diuusi dai tomali maiłgidi Diuusi ħiooquidł ismaacldl aagai isSuusi Cristo lrcłgacrl vuviadami. <sup>9</sup> Dai Suusi ugititudamu lgai dai tomali lmo imidagai maimaaquimu oigaragai isDiuusi lmadu iimia. Dai tomali maitłgimu lgai Diuusi għvucadadł tomali isduucal dadadacl lgai.

<sup>10</sup> Silscadl diviagi għrtlaanldamiga Suusi Cristo vllscatai ismaacldl lgai lcvovai vuvaitu soimaasi ivuaadami saagidaiħdrl sġaa duutuadamu. Dai tomali maitłgimu isducatai għntłtłgituagi nłiditai ismaasi. Dai aariml lrl ami daraajamu vaavoitu aariml Diuusi ħiooquidł aidłsi għnaagidi aatml cascldl.

<sup>11</sup> Ariadaanli aatml Diuusi sai lgai għnsoiħana mai aariml oidacagi isduucal lgai ipłlidi. Lgai lgai ismaacldl għnvai ml sai iimlħa lgai lmadu. Dai daanli aatml Diuusi lrl sai għnsoicłiħa għvucadagacldl mai aariml ivuaadagi istumaasi cłgaducami ismaacldl aariml ipłliadagi, dai sai għnsoicłiħa istu-

maasilrl ismaacldl ivuaada aariml vaavoitudaitai Suusi Cristo. <sup>12</sup> Vai poduucal aarimlclldl mui oodami sġaa duutudaiħa għrtlaanldamiga Suusi Cristo, dai Suusi Cristo cłgł ħioocadamu aariml għnvltarł. Gomaasi lrlđuiħa agai cłgacrl għnpliditai Diuusi lmadu għrtlaanldamiga Suusi Cristo.

**2** Sivi għraaduñi għnaagidamu aatml lmo ħiooqui. Suusi Cristo divia agai dai għlmpaida agai tšai lmadu daraajana. Għndanli aatml għraaduñi <sup>2</sup> ml sai maitłndadagitoiħa isgħnllbcadadagi mosł otoma lgai ismaacldl pocaiti sai cadivla għrtlaanldamiga. Tomasi lłmoco pocaitiadagi islrDiuusi ħiħiooquituldiamigadł tomasi lmadutai pocaitiadagi isaanl aagidi, tomasi lmadutai pocaitiadagi isaatml poduucal għnooji. <sup>3</sup> Maitavlr għdadagitoda mlsgħnvuruiirumadadagi tomali lmo istumaasicldl. Maiquġaa diviacai għrtlaanldamiga muidutai vuidrl vltca agai Diuusi. Dai divimu lclli ismaacldl mosłca soimaasi ivueeyi, siDiuusi ooto-samu Diaavora lmadu. <sup>4</sup> Lgai lłgi tlaanldami duucal għdaasa agai dai vuidrl caatca agai Diuusi lmadu vllsi istumaasi aagada loodami silrDiuusi, lmadu vllsi istumaasi sġaa duutuadagi loodami. Dai lgai lłgł quiurpaigadrl judidıu daiva agai sġaaco sġaa duutudaiħa ljudidıu Diuusi, dai pocaitiada agai sai lgai lrlDiuusi.

<sup>5</sup> ĤCasi ml smaitłgito isvllsi gomaasi għnaagidi aanl aidłsi għnsaagida daacatadai aanl? <sup>6</sup> Aariml camaatl istumaasi lgai dai soobidaca sai maidiviana lgai maiquġaa alcai istuigaco divia agai lgai. <sup>7</sup> Dai vllscrl vllsi aipacoga alil soimaasi ivueeyi oodami lstocai mui naana maasi istumaasi lDiaavora ipłlidi. Mosvll-ga isclquivagi taagiħaiħdrl sioorł soobidaca. <sup>8</sup> Vaida diviagi lsoimaasi ivuaadami vaidal tlaanldami muua agai mosvustacal dai għdadadaquigacldl. <sup>9</sup> lDiaavora lgai dai ootosa agai lsoimaasi ivuaadami. Dai lgai alil viaaca agai għvucadagai. Daidł ivuaada agai mui naana maasi għgħrducami vupuiirumada lłiditai oodami. <sup>10</sup> Mui naana maasi soimaascamicldl vupuiirumadada agai lgai ismaacldl iimia agai lDiaavora lmadu maioojoiditai ismaacldl lrvaaivoi ismaacldlclldl istuidimudai lgai iscłgacrl vuvaiquġa-gi. <sup>11</sup> Cascldl Diuusi dagitua agai isclclli soimaasi ivuaadami vupuiirumadadagi, dai Diuusi dagitua agai sai vaavoitudana ismaacldl maitlrvaavoı. <sup>12</sup> Dai poduucal vllscatai ismaacldl maivaavoitudai ismaacldl lrl-

vaavoi oojoiditai issoimaasi ivuaadagi lgai Diaavora lmadu iimimu.

<sup>13</sup> Głraaduñi aliasi gļnoigldai gļrtlaanldamiga. Diuusi lsovai gļnvuvaitu tucamidlrl abiaadlrl dai sllgacslrl gļnvuvaida agai. Aapiml sllgacslrl vuvacsi Diuusi Ibladlclldl dai gļnvaavoidaragacldl. Diuusi Ibladl lgai ismaacldl lsovai gļnvuvaidi soimaasi ivuaadami saagidaiñdlrl, casclldl alil baiglrlldi aatml Diuusicldl vllsi imaasicldl. <sup>14</sup> Diuusi ñiooquidlclldl ismaacldl gļnaagidi aatml Diuusi gļnvai mlsai sllgacslrl vuvacslrl dai poduucai iimlrl lgai lmadu dai lmadu daraajana lrlan duucal gļrtlaanldamiga Suusi Cristo.

<sup>15</sup> Vllsi gomaasicldl glaagai isapiavaavoitudada aapiml Suusi Cristo. Mosavlrl tlgitoca aapiml vllsi istumaasi gļnmaatltuli aatml gļrñiooquicldl dai oojaicldl. <sup>16</sup> Vai gļrtlaanldamiga Suusi Cristo lmadu Diuusi gļrooga baiglrlmliatudaiña dai gļnsoicliña mai aapiml ivuaadagi dai aagadagi maiduduaadicuitai vllsi istumaasi lrcslgaducami. Diuusi gļrooga lgai ismaacldl gļroigldai, dai vllscslrl gļrsoicliña tσαι maisoigļrlldiña dai maiduduaadicuiña. Dai Diuusi lgai ismaacldl gļrsoicli tσαι sllga vaavoitudaiña nllrlracatai silmscldl diviagi Suusi Cristo. Vllsi gomaasi ivueeyi Diuusi aatml gļrvmltarl maisiu maitlclitai aatml mosroduucal iplldi lgai casclldl.

**3** Dai sivi gļraaduñi gļnaagidamu aatml lrl lmo ñiooqui. Daanldavurai aapiml Diuusi aatml gļrvmltarl vai lgai gļrsoicliña tltai otoma gaaagida aatml ñiooquidl aipacoga vai muidutai maatlrl islrlmo istumaasi sllgaducami poduucal isduucal lrlldui aapiml gļnsaagida, <sup>2</sup> dai gļrnuucadacana vai maisoimaasi gļrvuiidiadagi oodami soimaasi ivuaadami, maisiu vllscatai vaavoitudai gļrtlaanldamiga Suusi Cristo casclldl. <sup>3</sup> Diuusi gļ vllscslrl ivueeyi vllsi istumaasi ismaacldl aagai isiduiña agai. Lgai gļnsoiñamu maicllga vaavoituda aapiml dai lgai gļnnuucadacamu vai maisoimaasi gļnvuiididiña lDiaavora. <sup>4</sup> Dai aatml sllga maatl isDiuusi gļnsoicli maiapiaivuaada istumaasi gļntļjai aatml. <sup>5</sup> Vaidl Diuusi gļnsoiñana mai aliasi tltlgitoda isDiuusi gļnsoicli dai islCristo alil soimaa taata aatml gļrvmltarl dai vllscslrl maivui ñioo Diuusi.

<sup>6</sup> Sivi gļraaduñi gļntlaanli aatml slllicami-gadlclldl gļrtlaanldamiga Suusi Cristo mlsai maisi urarlclliña sioorl maitaaata vuaada lliada dai mailldgiada lliada lgai ismaacldl gļnmaatltuli aatml. <sup>7</sup> Sllga maatl aapiml isducatai glaagai isivuaadagi dai gļrlrlan duucal oidacagi. Aatml gaaata vuaadana aidltasi aapiml gļnsaagida daraajatadai. <sup>8</sup> Dai vllscslrl aa namlquidiña aatml sioorl gļrbibiadagi. Baiyoma aliasi gaaata vuaadana aatml taslrl dai tucarl maisiaa gļnvuiidiada lrllditai gļnvustuidaga. <sup>9</sup> Tomasi aatml viaacatai slllicami isgļnaagidamudai mslgļrmaacadamudai istumaasi tlgitocatadai aatml, baiyoma gaaata vuaadana aatml gļnmaatltulda lrllditai isducatai glaagai isoidaca aapiml. <sup>10</sup> Aidasi gļnsaagida daraajatadai aatml, aatml gļnaagidi sai islmaadutai maitaaata vuaada lliada sai maitacuaadana. <sup>11</sup> Cajioma aatml sai lmadutai aapiml maitaaata vueeyi dai vllscslrl gacueeyi dai sai aliasi gļnvpasaiña aa aa duiñdadlrl dai maitivuaadana lłgi gļnaa duiñdaga. <sup>12</sup> Lgai ismaacldl poduucal ivueeyi tlaanli aatml slllicamigadlclldl gļrtlaanldamiga Suusi Cristo saidl ivuaadana lłgi gļnaa duiñdaga dai gaagaiña istumaasi tlgito dai maitlvpasaiña aa aa duiñdadlrl.

<sup>13</sup> Gļraaduñi maitavlrl iibiocorlda ivuaadatai istumaasi lrcslgaducami. <sup>14</sup> Islmaadutai mailldgidagi istumaasi gļnaagidi aatml idi oojlrl, sllgavlrl gļntlgito nlijada sioorl lgai dai maisi urarlcllda vai siaa lrlana. <sup>15</sup> Dłmos maitavlrl gļnsaayu duucal nlijada, baiyomavlrl mamaacada ñiooqui gļnsuculi duucal.

<sup>16</sup> Gļrtlaanldamiga Suusi Cristo lgai ismaacldl iiblstudacan taadatudai vaavoitudadami. Dai lgai vllscslrl gļniiblstudacan taadatudai aapiml. Vllsilrl istumaasi lrlvuaadagi vaidl Diuusi gļnllmadu daacana vllscatai aapiml.

<sup>17</sup> Aanl anlrlPaavora. Aanl angļnviaatuldi lłgi giñnovicldl oojacai. Lłgi anroduucal ivueeyi aanl vllscslrl silmscldl oojagi lmo oojai. <sup>18</sup> Vaidl gļrtlaanldamiga Suusi Cristo sllgacslrl gļnplldiña vllscatai aapiml.

Moslcaasi.

# 1 TIMOTEO

**1** Aanl Paavora lrootosadl Suusi Cristo. Diuusi cll-gacslrl glnvuviaadami lmmadu Suusi Cristo gartlaanldamiga giñtljai cascldl. Cll maatl aatlmml isSuusi Cristocldl viaaca ragai naana maasi istumaasi cllcldgaducami istumaasi nllnra aatlmml isDiuusi gllr-maquia agai. <sup>2</sup> Gloojidi aanl aapi Timoteo. Aapi giñ-mara glducami vaavoitudaitai aapi Suusi Cristo. Aanl ipllidi sai Diuusi gllrooga lmmadu Suusi Cristo gartlaanldamiga cllgacslrl gllnlijadagi, dai soigllnli-adagi aapicldl, dai iblstudacan tadacagi glibldaga.

<sup>3</sup> Aidlsi ii aanl Efeesoaiñdlrl Masedonio dnlvllriamu aanl glaagidi rlsai monaasi vllna. Dai sivi ipllidi aanl isquiaa monaasi daaca aapi dai aagiadagi lma-maatltuldiadami yaatavogami <sup>4</sup> sai camaitamamaatl-tuldiña cuentogadl ljudidíu ismaacldl gamamaatlul-di lgai Diuusi ñiooquidl duucal. Gamamaatluldi lgai mui naana maasi istumaasi istumaasi ivuaadana lqui aaduñdcardu. Vllsi gomaasi maitlrsoiñi ismaatlcagi oodami isducatai Diuusi cllgacslrl vuvaidi oodami baiyoma mosglnvuruí ñioocaiña lgai.

<sup>5</sup> Gomaasi glaagidi aanl ipllidi islgai airacoga gllnoigladagi gajjaadlrl viaacai vllsi soimaascami, ivuaadatai moslcaasi istumaasi lrcldgaducami poduucal isduucal cllga maatl isglaagai isivuaadagi, daidl slllicldl cllga vaavoitudaitai Diuusi. <sup>6</sup> Dllmos lmmoco cagajjaadlrl viaa istumaasi gllnaagidi aanl dai baiyoma mosaatagaiña istumaasi maitlrsoiñi. <sup>7</sup> Lgai ipllidi isloodami rolliadagi islgai cllga gamamaatluldi Moseesacaru mamaatluldaragadl. Lgai gllvucadagai viaacami duucal ñioocai maimaatlcatai tomali lgai lllgi istliya llidi istumaasi gamamaatluldi lgai.

<sup>8</sup> Cll maatl aatlmml isMoseesacaru slllicamigadl al-ll cllgadu dlmos glaagai ismaatl calcagi istliya llidi. <sup>9</sup> Cll maatl aatlmml sai gomaa slllicami maitlrlcldga ivuaadami vlltarl baiyoma lllmaicldga ivuaadami vlltarl ismaacldl vuidlrl vlltl dudunucami, dai maillgidi dudunucami tomali maillgidi Diuusi, daidl lrsoiimaasi ivuaadami, dai maisiaa duutudai Diuusi tomali Diuusi mamaatluldaragadl, dai coodai gldldl silrl aa oodami, <sup>10</sup> daidl lrgoogosi gllnducami, dai galmsidi oodami, daidl lryaatavogami, dai vllscatai ismaacldl vuidlrl vlltl Diuusi ñiooquidl.

<sup>11</sup> Diuusi ñiooquidl gllraagidi cllgacslrl vuvaidaragai ismaacldl Diuusi giñtljai sai aagidana aanl oodami. Diuusi lgai dai slllicldl viaa gllvucadagai dai slllicldl cll tuiga.

<sup>12</sup> Baigiñllidi aanl Suusi Cristo gartlaanldami-gacslrl. Lgai cllgacslrl giñllidi daidl giñmaacai gllvucadagai ansai gaaagidiña ñiooquidl. Lgai lgai dai lco-vai giñvuusaitu ansaidl lrootosadlcana <sup>13</sup> tomasi llquioma clddaiña aanl, dai galñaaasi ñioocaiña aanl lgai vui, dai soimaasi taatamituldiña aanl lgai is-maacldl lggidiña ñiooquidl. Dllmos Diuusi soigllli aapicldl. Aanl maiquiaa vaavoitudaiña, cascldl maimaatlcana aanl istuma vueeyi. <sup>14</sup> Slllicldl cll-gacslrl giñllidi Diuusi dai giñsoi ansai cllga vaavoi-tudaiña aanl dai cllga oigldaiña Diuusi dai giñaaduiñi vaavoitudadami vaavoitudacai aanl Suusi Cristo.

<sup>15</sup> Slllicldl lrvaaanoi istumaasi gllnaagidi aanl dai vllscatai alllsi glaagai isvaavoitudadagi. Suusi Cristo divia tami oidi daama dai cllgacslrl vuvaida agai soimaasi ivuaadami. Dai aanl vaamioma soimaasi ivuaadana sllvllscatai. <sup>16</sup> Dllmos Diuusi soigllli aapicldl sai poduucal gllmaatlna sai Suusi Cristo alll cll tuiga dai maitiñoojogi tomasi aanl alllsi soimaasi ivuaadana lgai vui. Dai poduucal gllmaatl llrl sai Diuusi istutuidi iscldgacslrl vuvaidagi tomasioorl sioorl vaavoitudagi Suusi Cristo dai lgai istutuidi isiiimiagi tl-vaagiamu. <sup>17</sup> Cascldl alllsi glaagai issiaa duutudagi dai cllga ñioocadagi Diuusi vlltarl tomastuigaco. Lgai tomastuigaco tlaanli vllsialcatai dai tomastu-igaco oidaga dai tomali lmaadutai mainlidi. Tiipu tomali lmaadutai sioorl lran tuigacagi lgai. Dai lgai vaamioma cllga tlllgitoi sitomasioorai.

<sup>18</sup> Timoteo, aapi giñmara glducami dai aapi Diuusi sandaarugadl glducami. Alllsi glaagai ismaidu-aadicuitai ivuaada aapi Diuusi aa duiñdadl. Alllsi glaagai isapiacldga vaavoitudadagi aapi Diuusi ñiooquidl dai alllsi glaagai iscldga ivuaada aapi istu-maasi cllgadu aliada aapi poduucal isduucal aagai Diuusi ñiñiooquituldiadamidagadl llquioma rlsaidl ivuaadana aapi. <sup>19</sup> Lmmoco maitivuaadana istumaasi maatl iscldgadu cascldl camaicldga vaavoitudai. <sup>20</sup> Poduucal lrlldui Imeneocldl dai Alejandrocldl. Dai aanl potltdai saidl lDiaavora soimaasi taatatludana sai poduucal camaigalñaaasi ñioocaiña Diuusi vui.

**2** Glaagida iñllidi aanl isducatai glaagai ml-sivuaadagi mllsllscadl gllnllmpaidiadagi dai siaa duutudagi Diuusi. Alllsi glaagai isdaanldagi aapiml Diuusi issoicldagi lgai oodami vllsialcataicldl, dai

sai baiglnlidiña aapiml Diuusi vui nuucadatai lgai oodami. <sup>2</sup> Alisi glaagai isdaanldagi Diuusi sai soicliña gartatlaanldamiga dai vlsi tlaanldami vlsi oidi daama oidacami vai maioidacana cocoodi dai vai tiipucana soorl grsoobicldagi silscadl gllmpaidiada aatml dai siaa duutuadagi Diuusi dairoduucai istutuidi aatml isvaamioma clga oidacagi dai aipacoga grsoicldagi. <sup>3</sup> Alisi lrcldgai isponuaada aatml dai Diuusi clgacrl grlvuviadamiga alil baigllidiña gomaasicldl. <sup>4</sup> Dai lgai iplidi sai vls-catai clgacrl vuvacna dai clga maatlcaana istumaasi lrvaaovi. <sup>5</sup> Mosalil lmo Diuusi oidaga. Dai mosalilmaduga ismaacldl soicli oodami sai camaiuidlrl vlllcana Diuusi. Lgai lrvuusi Cristo ismaacldl oodami duucai vusai. <sup>6</sup> Suusi Cristo lgi gldagito mlsmuaagi sairoduucai Diuusi oigldana vlsi oodami soimaascamadl. Vlsi gomaasi glmai aidai Diuusi iplidi. <sup>7</sup> Cascldl Diuusi lcvai giñvusaitu ansaidl lrootosadlcana Suusi Cristo ansai mamaatluldana aanl ismaacldl maitlrvjudidlu Diuusi ñiooquidl ismaacldl vaavoitudai aatml. Vlsi istumaasi glaagidi aanl sllicldl lrvaaovi. Aanl maiyaatavoga.

<sup>8</sup> Tomasiaaco siaaco gllmpaidiadamiga lvaavoitudadami iplidi aanl isclclli daanldagi Diuusi sai lgai clgacrl nldiña. Dai soorl daanldagi Diuusi maitlaagai isbaacoicagi, tomali maitlaagai issoimaasi tltgitodagi glnaaduñi vui, baiyoma glaagai isgajiaadlrl viaa gosoimaascami dai gamamadadagi tai vafañigitai glnoonovi. <sup>9</sup> Daidl looqui maitlaagai isvupuiiruacagi dai tomali maitlaagai isclga bai glvuaadagi oro nanacagicldl dai oro babaivucaicldl, dai yuucusi namlacldl tomali maitlaagai isnaana duucal glngagasiuvadagi mosai ipliditai siaa oodami clga glntagito nlijadagi. <sup>10</sup> Baiyoma glaagai isivuaadagi naana maasi istumaasi clclgladucami. Gomaasi alisi glaagai isivuaadagi vlsi looqui ismaacldl siaa duutuadagi Diuusi. <sup>11</sup> Looqui glaagai isdodoli daraajatai calcagi silscadl gamamaatluldiadamiga lclclli Diuusi ñiooquidl dai lgiditai calcagi. <sup>12</sup> Dai maitiiru oigaragai isooqui gamamaatluldiadamiga silscadl gllmpaidiadamiga lvaavoitudadami. Dai looqui maitlaagai istlaanldagi lclclli baiyoma glaagai isdodoli daraajagi. <sup>13</sup> Diuusi lrlga idui clli dai gooquirlrl ooqui cascldl. <sup>14</sup> lDiaavora maivuiurumagi Adán, baiyoma vuiirumagi lgai Eva cascldl soimaasi idui lgai. <sup>15</sup> Daidl looqui lgai dai maamatai. Diuusi iplidi cascldl. Dai vlsclrl ooqui istutuidi isclgacrl vuvacuiagi vaavoitudaitai Diuusi, dai oigldaitai aa oodami, dai clgacrl oidacatai, dai maivupuiirucatai.

**3** Istumaasi glaagidamu aanl lrvaaovi. Ismaadutai iplidiadamiga isrbaitlclaacamigadlcagi vaavoitudadami lgai gia iduñia lldi lmo istumaasi clgladucami. <sup>2</sup> Lvaavoitudadami baitlclaacamigadl alisi glaagai isclgacrl oidacagi vairoduucal tomali lmaadutai maigrlrlrl vuvpadagi. Dai glaagai is-

maaduacagi ooñigadl, dai maitlaagai isvuiiruacagi, dai maitlaagai ismoslraimlrdamicagi, dai glaagai isbaiglliaracldl miaadlgiadamiga glvaividacami, dai glaagai isclga gamamaatluldiadamiga Diuusi ñiooquidl, <sup>3</sup> dai maitlaagai isnavamutlrcacagi, dai maitlaagai isoomaliacagi, dai maitlaagai isgamaatlcladagi tumiñsi vupuiirumadaitai oodami. Baiyoma alisi glaagai iscl tuigacagi, dai maitlaagai iscocodatlrcacagi, dai maitlaagai ismiiquimudadl tuigacagi tumiñsilrl. <sup>4</sup> Alisi glaagai isclga gatlcaanldagi glquirlrl, dai glaagai isclga mamaatluldiadamiga lgai glmaamara vai siaa duutuada lgai dai lldiadamiga. <sup>5</sup> Soorl maitistutiadamiga isgatlcaanldagi glquirlrlroduucal lrl maitistutiadamiga lgai istlaanldagi vaavoitudadami. <sup>6</sup> Soorl utudama vaavoitudagi maitlaagai isrbaitlclaacamigadlcagi vaavoitudadami lgai glducldl glldian tada lcaanldamicatai, vai Diuusi soimaasi taatluldiadamigaroduucal isduucal soimaasi taatuli lgai lDiaavora glducldl gllditai lgai. <sup>7</sup> Dai alisi glaagai islmaivaavoitudadami siaa duutuadagi lrl vai maiviaacagi oodami istucldl glrlrl vuvpadagi dai maitlaagai isgladagitu lgai islDiaavora soimaasi iduiñtuldagi.

<sup>8</sup> Daidl lsonlrguucacamigadl lcaanldamigadl lvaavoitudadami alisi glaagai isvlsi oodami siaa duutuadagi, dai maitlaagai isaagadagi lgai lmo istumaasi dai lma maasi ivuaadagi, dai maitlaagai isnavacoitlrcacagi lgai, dai maitlaagai isgamaitlcladagi lgai tumiñsi vupuiirumadaitai oodami. <sup>9</sup> Dai alisi glaagai isapiavaavoitudadagi Suusi Cristo mamaatluldiadamiga gomaasi lquioma maitlcaatlcataidai dai sivi gia caasi glmaatl. Dai glaagai isclga maatlclagi gtlgitoidaglrl ismaisoimaasi ivueeyi. <sup>10</sup> Dai maitlaagai mlsmamaacadagi lmo clli lmo sllicami asta maatlcai islglai clgacrl oidacanaroduucal isduucal glaagidi aanl isoidacagi. <sup>11</sup> Dai looqui lrl ismaacldl gsoicldagi alisi glaagai isvllscatai siaa duutuadagi, dai maitlaagai isñiñiooquidaracagi, dai maitlaagai isvupuiiruacagi, dai glaagai isvlsclrl clga ivuaadagi glaa duiñdaga. <sup>12</sup> Lmo sonlrcaacami glaagai islmaaduacagi ooñigadl, dai glaagai isclga lcaanldagi glquirlrl dai glaagai isclga mamaatluldiadamiga lgai glmaamara vai siaa duutuada lgai. <sup>13</sup> Vlsi sonlrguucacami ismaacldl clga ivueeyi glnaa duiñdaga vaamioma siaa duutudaiña oodami dairoduucal vaamioma clga gaaagidiña lgai isducatai vaavoitudadami.

<sup>14</sup> Aanl iplidi isotoma mlca glnidagi. Dmos gloojidi aanl idi oojai, <sup>15</sup> silduñiada maiotoma imia aanl, camaatlca aapi isducatai glaagai lrsoidacagi maradlcatai Diuusi ismaacldl tomastuigaco oidaga. Aapi lmadu aa vaavoitudadami lgai dai clga ñioocai Diuusi ñiooquidl vlltarl. <sup>16</sup> Idi ñiooqui is-



vaavoitudadami, dai glaagai isglaamaatlacagi isbai soicliña lgai cococoidadl dai isbai givuaadana lgai lama maasi istumaasi clclmgaducami gasoiclitai.

<sup>11</sup> Dai lvipiuudu ootlioma iimldami maitlaagai mslmaacadagi gomaasi aa duiñdagai. Lgai cucuuntan tada lramu dai dagituagi gnaa duiñdaga, dai poduucai camaicmlga iduufian tada lgai laa duiñdagai ismaacldl aagai isivuaadagi Suusi Cristo vlltarl.

<sup>13</sup> Aipaco quiiquirlgl ajioopadan tada lgai dai papartuagi dai ñiñiooquidaracagi, dai glnvapaasadan tada lgai siaaco maitlrvlltarl. <sup>14</sup> Cascldl ipllidi aanl islvipiuudu ootlioma iimldami cucuuntadagi lramu dai maamaracagi dai nuucadacagi glnquii, vai poduucai ismaacldl vuidlgl vlltl Suusi Cristo mamaatluldiaragadl maitlrvñiooquiadagi aatml vaavoitudadami.

<sup>15</sup> Llmoco vipiuudu ootlioma iimldami cagajiaadlgl viaa glnvaavoidaraga daidl ivueeyi istumaasi lDiaavora ipllidi.

<sup>16</sup> Islmo clli silrl lmo ooqui aduñdl lrviiuuducagi aidl gia lgai alisi glaagai issoicldagi dai poduucai lgaa vaavoitudadami maiviaacagi issoicldagi ismaacldl aadunu dai poduucai vaamioma clga istutuidi lgai issoicldagi aa vipiuudu ismaacldl slllicldl tlgitu soifi.

<sup>17</sup> Alisi glaagai isvllscatai siaa duutuadagi lclclliodami tatltaanldamigadl vaavoitudadami dai glaagai mslclga aa namlquidagi, vaamioma clga ismaacldl artltaanldami daidl lrmamaatluldiadami lml. <sup>18</sup> Glaagai isponuaadagi pocaitai Diuusi ñiooquidlgl: "Maitavlrl daacamidacartudada lvopoisi siuu duucu clitaraglda lgai tligi vai cuaajida lgai". Dai pocaiti lml Diuusi ñiooquidlgl: "Vllscatai sioorl gaaata vuaadagi glaagai mlsaa namlquidagi". Gomaasicldl ismaacldl pocaiti Diuusi ñiooquidlgl clgl glaamaatl isalisi glaagai isaa namlquidagi sioorl gamamaatluldiadagi Diuusi ñiooquidl.

<sup>19</sup> Islmaadutai glrlrl vupradagi lmo clliodami tlaanldami maitlmgiaada asta silmscadl oidacagi gooca silrl vaica nlijadami. <sup>20</sup> Dlmos islvnaavoicagi issoimaasi idui lgai aidl gia glaagai mslbagaidagi lgai vlsi vaavoitudadami vuitapi vai poduucai duduaadimugi aa dai maisoimaasi ivuaadagi. <sup>21</sup> Vllscarl alisi glaagai rlsroduucal ivuaadagi vllscataicldl ismaacldl soimaasi ivuaadagi, tomasi lrglamiiugacagi silrgladuñicagi silrglslmgicagi tomasioorlca lgai, Diuusi glrooga lmadu Suusi Cristo glrtlaanldamiga lmadu Diuusi tatltaañicarudl gnlidi cascldl.

<sup>22</sup> Rlsllmscadl daasa liadagi lmo vaavoitudadami tlaanldamigadl maitimostodian duucal daasa tomasioorl tadu dai aapi lmo soimaasi ivuaadami dai loodami potlian tada sai aapi bailidi issoimaasi ivuaada lgai baiyoma glaagai rlsclgl maatiagi mlrga istuiga lgai.

<sup>23</sup> Aapi Timoteo alil duudatal coocorli glvooca cascldl maitlaagai rlsgol suudagi yldagi baiyoma glaagai rlsyldagi laachi uvasi varagadl duaadigami vlltarl.

<sup>24</sup> Dai llmoco otoma glmaatl islrsoimaasi ivuaadami dai aa maitlaatl tomasi lrsoimaasi ivuaadami avlnacal asta silmscadl Diuusi nlidagi ismaacldl lrcclga ivuaadami dai ismaacldl lrsoimaasi ivuaadami.

<sup>25</sup> Dai llmo oodami ivuaadana istumaasi clclmgaducami soiclitai aa vai otoma glmamaatl. Dlmos ismaiotoma glmatiagi vllscarl lmo imidagai glaamaatlmu.

**6** Dai pipioofi vaavoitudadami alisi glaagai isclgl siaa duutuadaga glaamu vai poduucal ismaacldl vuidlgl vlltl Diuusi maiñiooquiadagi Diuusi tomali Diuusi mamaatluldaragadl. <sup>2</sup> Islmo pioofi lmadu aamudl vaavoitudadamicagi vllscarl lpioofi alisi glaagai issiaa duutuadagi glaamu tomasi lrglslmgdml ducami lgai vaavoitudaitai. Lpioofi glaagai isvaamioma clgl soiclda lgai oigldaitai vaavoitudadamicatai lgai. Gomaasi glaagai rlsgamamaatluldiadagi.

<sup>3</sup> Oidaga mamaatluldiadami yaatavogami ismaacldl vuidlgl vlltl Suusi Cristo mamaatluldiaragadl ismaacldl vaavoitudai aatml dai Suusi Cristo mamaatluldiaragadl gia lrvavo. <sup>4</sup> Lmamaatluldiadami yaatavogami alil glglrdudcll gnlididña dai maicml maatl istumaasi gamamaatluldi. Dai lgai oojoidi isaipacoga glnvurui ñioocadagi. Gomaasiaiñdlrl vusacil muuquimudagai, dai baamudagai dai ñiooquidaragai dai maivaavoitudaiña lgai istumaasi calcagi, <sup>5</sup> dai glnsasaayutaiña lgai aipacoga moslcaasi soimaasi aagaitai lgai maicclmgadu tatlgtoidadl cascldl, dai maimaatl lgai istumaasi lrvavo. Lgai rollididña saidl lrcclgai isgamaitlclldagi lgai tumiñsi gamamaatlulditai glnvaavoidaraga. Maitiuurarlcllda aapi lgai. <sup>6</sup> Vaavuava issioorl tatlgtoda duudatal Diuusi, dai apiacclga vaavoitudai Diuusi, dai oiglada Diuusi poduucal gia ivueeyi istumaasi Diuusi ipllidi, dai gomaasi lrsoiñi gaibldaga vlltarl. Dai sioorl ponuaadagi lgai gia slllicldl baiglmlidi. <sup>7</sup> Aidlsl dada aatml tami oidigi daama maiviaacatadai aatml tomali lmo istumaasi. Dai silmscadl coiya aatml maivuuquia ragai tomali lmo istumaasi. <sup>8</sup> Cascldl glaagai tslbai glrliadagi viaacatai cuaadagai dai yuucusi. <sup>9</sup> Llmo oodami ipllidityai islricutuagi soimaasi ivuaadana dai poduucal vaamioma vuudana tumiñsi. Dlmos lgai vupuiirturliña ivuaadatal istumaasi maitlrsoiñi baiyoma gomaasicldl Diuusi soimaasi taatatulda agai. <sup>10</sup> Sioorl mosgamaitlclldl aliada mui tumiñsi lgai ivueeyi naana maasi istumaasi soimaasicami dai poduucal gamaitlcll. Dai llmoco mosgamaitla alididña mui tumiñsi dai gajiaadlgl vipieeyiña glnvaavoidaraga dai gooquirlgl alisi soimaasi taatamaifi.

<sup>11</sup> Dlmos aapi Timoteo clgl vaavoitudai Diuusi cascldl alisi glaagai rlsgajiaadlgl viaagi vlsi go-

maasi soimaascami. Glaagai p̄sapiasc̄mgac̄l̄l̄ oidacagi, dai p̄sapiasiaa duutuadagi Diuusi, dai ap̄iavaavitudada Diuusi, dai ap̄iaoiglada glaaduñi. Dai tomasi soimaasi ḡl̄taatamituldiadagi l̄gai ismaac̄l̄l̄ vuidl̄l̄ v̄l̄t̄l̄ Diuusi maitivui baamucuda tomali maivui ñioocada Diuusi, dai maitiomaliaca. <sup>12</sup> Aapi Diuusi sandaarugad̄l̄ ḡl̄ducami cas̄c̄l̄l̄ al̄l̄s̄i glaagai p̄svuidl̄l̄ caat̄l̄cagi l̄D̄iaavora c̄l̄l̄ga vaavoitudaitai Diuusi dai poduucai tomastuigaco oidacamu aapi Diuusi l̄madu. Diuusi l̄covai ḡlvuusaitu p̄sai poduucai ivuaadana. Dai aapi mui oodami vuitap̄i aagai p̄sai vaavoitudai Suusi Cristo. <sup>13</sup> Diuusi l̄gai dai maacai ibldagai oodami. Dai Suusi Cristo l̄gai dai s̄ll̄i aagidi Ponsio Pilaato istumaasi l̄rvaavoi. Dai Diuusi l̄madu Suusi Cristo maat̄l̄ iñsaanl̄ glaagidi <sup>14</sup> p̄sai l̄gidiñã v̄l̄s̄i istumaasi ḡl̄t̄laanl̄i aanl̄ poduucai isduucai glaagidi aanl̄ vai poduucai maitiipucagi sioorl̄ ḡl̄bagaidagi asta s̄ll̄scad̄l̄ diviagi Suusi Cristo. <sup>15</sup> Suusi Cristo divia agai s̄ll̄scad̄l̄ Diuusi ip̄ldagi. V̄l̄s̄i oodami al̄l̄s̄i glaagai is̄c̄l̄l̄ga ñioocadagi Diuusi v̄l̄tarl̄. Dai l̄gai l̄ḡi t̄laanl̄i v̄l̄s̄ialc̄atai dai l̄gai s̄ll̄ic̄l̄l̄ viaa ḡvucadagai. Dai l̄gai l̄rbait̄l̄c̄laac̄amigad̄l̄ v̄l̄s̄i t̄l̄t̄laanl̄dami. <sup>16</sup> Diuusi tomastuigaco oidaga dai tomali l̄mo imidagai maimuquia agai. Diuusi vaamioma dadadacli sitasai cas̄c̄l̄l̄ tomali l̄maadutai maitistutuidi isvui n̄l̄l̄avagi tomali ismiaad̄l̄l̄ c̄l̄quivagi. Aanl̄ ip̄l̄l̄idi isv̄l̄s̄i oodami c̄l̄l̄ga ñioocadagi Diuusi v̄l̄tarl̄

tomastuigaco dai vaavoitudagi isDiuusi s̄ll̄ic̄l̄l̄ viaa ḡvucadagai.

<sup>17</sup> Aagidañi l̄r̄iricu vaavoitudadami sai maiḡl̄ḡl̄r̄duc̄l̄l̄ ḡl̄l̄l̄idiñã. Dai maitlaagai ispolliada l̄gai isl̄l̄gi istutuidi is̄c̄l̄l̄ga c̄l̄l̄l̄ v̄vuaaquiagi l̄tumiñsic̄l̄l̄. l̄tumiñsi uugiat̄l̄i cas̄c̄l̄l̄. Baiyoma glaagai isvaavoitudadagi Diuusi ismaac̄l̄l̄ tomastuigaco oidaga. L̄gai l̄gai dai ḡl̄r̄maacai v̄l̄s̄i istumaasi t̄ḡito aat̄l̄m̄l̄ dai baiḡl̄r̄liadagi. <sup>18</sup> Aagidañi sai c̄l̄l̄ga c̄l̄l̄l̄ oidacana soic̄l̄itai aa mui naana maasic̄l̄l̄. L̄gai glaagai istaacogiadagi soituutuigami istumaasi viaa. <sup>19</sup> Sioorl̄ poduucai ivuaadagi Diuusi maaquimu l̄gai mui naana maasi istumaasi c̄l̄c̄l̄mḡaducami t̄l̄vaagil̄l̄ dai l̄gai ḡia tomastuigaco oidacamu Diuusi l̄madu.

<sup>20</sup> Aapi Timoteo glaagai p̄sc̄l̄l̄ga gamamaat̄l̄tuldiadagi Diuusi mamaat̄l̄tuldaragad̄l̄. Maitil̄l̄giada aapi l̄gai ismaac̄l̄l̄ oojoidi isairacoga ḡlvurui ñioocadagi tomali l̄mamaat̄l̄tuldiadami yaatavogami ismaac̄l̄l̄ gamamaat̄l̄tuldi naana maasi istumaasi ducami isl̄r̄vaavoicagi. <sup>21</sup> l̄l̄moco ismaac̄l̄l̄ l̄gidi l̄gai cagajiaad̄l̄l̄ viaa ḡl̄nvaavoidaraga.

Aanl̄ ip̄l̄l̄idi sai Diuusi c̄l̄l̄ga c̄l̄l̄l̄ ḡl̄l̄l̄idiñã. Mos̄l̄caasi.



## 2 TIMOTEO

**1** Aanl ʎPaavora ootosadl Suusi Cristo. Poduucal ʎplidi Diuusi cascɔdl. Diuusi aagai sai maacui agai iibɔdagai uutudui vʎsi oodami ismaacɔdl vaavoi-tudagi Suusi Cristo cascɔdl giñootoi ansai gaaagidana aanl gomaasi. <sup>2</sup> Gloojidi aanl aapi Timoteo. Aapi ʎrgiñmara gɔducami dai alʎsi gloigɔdai aanl. Aanl ʎplidi isDiuusi gʎrooga ʎmadu gʎrtʎaanɔdamiga Suusi Cristo cʎgacɔrl gʎɔɔɔdagai dai soigʎɔɔdagai aapicɔdl dai gʎiibɔstudacan tadacagi.

<sup>3</sup> Aanl ivueeyi Diuusi aa duiñdadl cʎga ʎgɔditai Diuusi ʎpliditai isivuaadagi istumaasi Diuusi ʎplidi poduucal isduucal ivuaadatadai giñɔqui aaduñcaru. Dai baigiñɔlidi aanl Diuusiɔdl vʎscɔrl gʎtɔɔgitoitai aapi iñsiuu duucu gamamadadagi. <sup>4</sup> Vʎscɔrl tɔɔgitoi aanl isducatai sosoa aapi aidɔsi gɔdiosagi aanl dai vʎscɔrl gʎɔɔɔdagai iñɔlidiñaa aanl dai poduucal baigiñɔɔdagai. <sup>5</sup> Dai tɔɔgitoiñaa aanl ʎrl sil cʎga vaavoiatudai aapi. ʎrlɔga vaavoiu gluuli Loida dai gooquiɔrl gɔdaada Eunise. Dai ʎgai cʎga vaavoiutadiñaa cascɔdl maatl aanl isaari cʎga vaavoiutadai ʎrl.

<sup>6</sup> Cɔscɔdl gʎtɔɔgitoiñ isaidɔsi gɔdaama darai aanl giñoonovi Diuusi gʎsoi iscʎga aagiada aapi oodami Diuusi ñooquidɔ cascɔdl glaagai ʎsariacɔga aagiada Diuusi ñooquidɔ. <sup>7</sup> Diuusi maitɔmaacai du-aadimudagai baiyoma gʎmaacai ʎgai guvucadagai dai gʎsoicɔi tɔsai aipaco gʎoigɔdaiñaa dai cʎga gʎrtɔɔgitoicana. <sup>8</sup> Maitisiaa ʎraitai gaaagiada istumaasi ivueeyi gʎrtʎaanɔdamiga Suusi Cristo aapicɔdl dai maitisiaa ʎrada maisapicatai aanl vaavoiutadai Suusi Cristo, baiyoma baigɔduucal issoimaa taatamadagi giñɔɔran duucal vaavoiutaditai Diuusi ñooquidɔ ismaacɔ aagai cʎgacɔrl vuvaidaragai. Dai tomasi soimaa taatamai aapi vʎscɔrl Diuusi gʎmaaquimu guvucadagai sipoduucal maidagitomu aapi gʎvaavoidaraga. <sup>9</sup> Diuusi cʎgacɔrl gʎɔɔɔvaitu dai ʎcovai gʎɔɔvaitu tɔsai camaisoimaa ivuaadana dai baiyoma ivuaadana mosɔcaasi istumaasi ʎgai ʎplidi. Diuusi idui gomaasi poduucal ʎplidi ʎgai dai gʎoigɔdai cascɔdl, maisiu iduucal aatɔml ʎmo istumaasi cʎgɔducami. Maiquiaa cʎquivacal oidigi abiaadɔrl Diuusi gʎoigɔdai dai aagai sai Suusi Cristo cʎgacɔrl gʎɔɔvaidaga agaitadai. <sup>10</sup> Dai sivi cʎ maatl aatɔml isgʎoigɔdai Diuusi. ʎgai ootoi Suusi Cristo cʎgacɔrl gʎɔɔvaidadami cascɔdl. Suusi Cristo vaamioma istui simuuquigami dai gʎmaaa iɔdagai utudui ismaacɔ tomali ʎmo imidagai maiugiatɔi. Suusi Cristo gʎraagidi

isɔgai vaa cʎgacɔrl gʎɔɔvaidaga agai poduucal maatl aatɔml isgʎoigɔdai Diuusi.

<sup>11</sup> Diuusi giñmaa sʎɔɔɔcami ansaidɔ ʎrootosadɔcana dai aagidana ismaacɔdl maitɔɔjudidɔ isSuusi Cristo ʎcʎgacɔrl vuvaidami. <sup>12</sup> Cascɔdl alʎ soimaa taatamai aanl dai vʎscɔrl maisiaa ʎrai. Aanl cʎ maatl Suusi Cristo dai vaavoiutadai aanl iscʎga istutuidi ʎgai isnuucadacagi giñiibɔdagai asta silscɔdl Diuusi ʎɔdagai ʎoodami ismaacɔdl ʎcʎga ivuaadami dai ismaacɔdl ʎmaicɔga ivuaadami.

<sup>13</sup> Moduucal ioidaca aapi isducatai gʎmaatɔtuli aanl dai ariagamamaatɔtuliada isducatai gʎmaatɔtuli aanl, alʎ cʎgadu gomaasi cascɔdl. Pomaasi ivuaada aapi ariavaavoiutaditai Cristo dai ariaoigɔlada Cristo dai vʎsi oodami. <sup>14</sup> Gamamaatɔtuldaiñ aapi Diuusi ñooquidɔ istumaasi gʎmaatɔtuli aanl dai Diuusi Iɔdadl ismaacɔdl gʎɔɔɔ daja gʎsoicɔdamu.

<sup>15</sup> Cʎ maatl aapi isbaitoma vʎsi ʎvaavoiutadami Aasiɔrl oidajami giñdagito dai gooca ʎgai ʎFigelo dai Ermogenes. Aidɔsi Oniseforo divia Roomɔrl giñgaa-gaiñaa daida giñtɔl. <sup>16</sup> Dai alʎ duudatai giñdidividiñaa nai aanl baigiñɔlidiñaa dai maisiaa ʎraiñaa maisapicatai aanl. Cascɔdl aanl ʎplidi isDiuusi cʎgacɔrl ʎɔdagai ʎgai aaduñdɔ. <sup>18</sup> Sʎɔɔɔdl ʎplidi aanl isSuusi Cristo ariasoigʎɔdagai Oniseforocɔdl silscɔdl diviagi Suusi Cristo. Cʎ maatl aapi silsi gʎsoi Oniseforo aidɔsi Efeesiɔrl daraacatadai aatɔml.

**2** Dai aapi giñmara gɔducami cʎga ivavoiutadada dai ʎgiada aapi Suusi Cristo ʎgai cʎgacɔrl gʎɔɔɔdi cascɔdl. <sup>2</sup> Dai vʎsi ismaacɔ gʎmaatɔtuli aanl mui oodami vuitapi maatluldaiñ aapi aa ismaacɔ cʎ vaavoiutadai dai sʎɔɔɔdl ivueeyi istumaasi aagai dai istutuidi ismamaatɔtuliadagi gomaasi aa.

<sup>3</sup> Mʎsilscɔdl soimaa gʎtaatamituldadagi vaavoiutaditai aapi Suusi Cristo vʎscɔrl ʎariacɔga ivuaadagi Suusi Cristo aa duiñdadl. Aapi ʎɔɔran ducami sandaaru dai Suusi Cristo ʎgʎrtʎaanɔdamiga. Vʎsi sandaaru glaagai issoimaa taatamadagi. <sup>4</sup> Tomali ʎmo sandaaru maitivueeyi aa duiñdagai ismaacɔdl ivueeyi ismaacɔdl maitɔsandaaru. ʎsandaaru glaagai isbaigɔduucagi daidi ivuaadagi istuma tʎaanɔda tʎaanɔdamigadɔ cascɔdl. <sup>5</sup> Dai aapi Timoteo alʎsi glaagai iscʎ ʎgiada vʎsi ismaacɔ aagai Diuusi ñooquidɔɔrl ʎɔran duucal ʎmo utuisdami alʎsi cʎga ʎɔrai siaa sʎɔi gʎvoooyi ʎpliditai isgamaitɔcɔdagai. <sup>6</sup> Dai alʎsi glaagai iscavami aata vuaadagi aapi glaaa duiñdagɔrl

lpan duuca lmo lsadami clmga aata vueeyi dai Diuusi glmaaquimu aapi vlmsi istumaasi maacai lgai glpPi-ooñiga ismaacldl ivueeyi aa duiñdadl. <sup>7</sup> Tltagitodañi istumaasi glaagidi aanl daidl grrbaitlclaaacamiga gl-soiñamu pai maatl calca vlmsialcatai.

<sup>8</sup> Tltagitoñi isSuusi Cristo duaaca coidadl saagidaiñdrl daidl lrcajiudadlcatadai lraí Davicarú. Gomaasi lgai istumaasi gaaagidiña aanl. Gaaagidiña isSuusi Cristo lrcmlgacrl vuvriadami. <sup>9</sup> Dai casclldl soimaasi taataca dai asta vuli aanl cadeenacldl ducami sirsoimaasi iduucamicamudai aanl. Dlmos Diuusi ñiooquidl gia maivuli. <sup>10</sup> Dai aanl soimaasi taatamai mui naana maasi vai lgai ismaacrl Diuusi lco vuvaitu vaavoitudana Suusi Cristo dai poduucal clmgaacrl vuvacrl. Lgai ismaacldl vaavoitudagi vlmsclrl dadadaclda agai tlvaaagirl.

<sup>11</sup> Slllicldl lrvaañoi ismaacldl Diuusi ñiooquidlrl icaiti:

Islmo vaavoitudadami baiga duucagi istuuquiagi vaavoitudaitai Suusi Cristo, slllicldl oidacamu lgai tlvaaagirl Suusi Cristo lmadu.

<sup>12</sup> Isoimaa taatamadagi vaavoitudadami dai maivui ñioocadagi Diuusi;

slllicldl tlvaañda agai Suusi Cristo lmadu siaaco tlvaañl lgai.

Islmaadutai gajiaadrl viaagi Suusi Cristo, Suusi Cristo gajiaadrl vipieeyi lrl.

<sup>13</sup> Islmaadutai camaivaavoitudada Suusi Cristo, Suusi Cristo vlmsclrl ivueeyi istumaasi aagai.

Lgai vlmsclrl aagai istumaasi lrvaañoi. Ascaiti Diuusi ñiooquidlrl.

<sup>14</sup> Tltagitoldañi lvaavoitudadami vlmsi gomaasi dai aagidañi sai maitlncocodaiña aagaitai gollgi vuurudagai. Gomaasi maitlrvsoiñi casclldl, baiyoma soimaasi ivueeyi lgai dai gajiaadrl vipieeyi glrvaañoidaraga.

<sup>15</sup> Glaagañi dai clmga ivuaada glaa duiñdaga sipoduucal Diuusi potlmo isaari lraata vvaadami clmgaducami. Dai poduucal maiviaacamu aapi istuusi siaa lradagi clmga gamamaatluldital Diuusi ñiooquidl. Diuusi ñiooquidl gia lrvaañoi. <sup>16</sup> Gajiaadrl ivipiaada govui-irudagai dai gocuentogadl ljudidíu vlmsi gomaasi sobicli oodami sai maitltagitoiña dai mailngidiña Diuusi.

<sup>17</sup> Dai gomamaatluldaragadl lmamaatluldiadami maicll tutiacldl vlmsi aipacoga aimlrai lvaavoitudadami saagida dai gomaasicldl soimaasi ivueeyi lmamaatluldadami. Gooca lmamaatluldiadami maicll tuutiacldl lrlmeneo dai Piletu <sup>18</sup> ismaacldl lquiomaa vaavoitudaiña dai sivi gajiaadrl vipieeyi istumaacldl lrvaañoi. Lgai pocaiti sai lcoidadl maidudu-aacarli dai sai Diuusi maa oodami ibldagai utudui maisiuu tuucuga utudui. <sup>19</sup> Dlmos Diuusi ñiooquidl vlmsclrl lrlgai vaa. Dai Diuusi ñiooquidlrl pocaiti: "Clm maatl Diuusi glmaamara", dai pocaiti lrl:

"Vlmscatai ismaacrl vaavoitudai Cristo glaagai isgajiaadrl vipiaadagi vlmsi soimaascami".

<sup>20</sup> Islmaadutai clmga iduñia liadagi Diuusi aa duiñdadl alisi glaagai isgajiaadrl vipiaadagi vlmsi soimaascami moslgi poduucal istutuidi Diuusi isaa duiñtudagi lgai. Lgai ismaacrl poduucal ivueeyi lrlpan ducami oro ajaasocoli dai plaata ajaasocoli istumaacldl vaamioma namlga isuusi ajaasocoli dai bidai ajaasocoli.

<sup>22</sup> Gajiaadrl ivipiaada vlmsi soimaascami ismaacldl ivueeyi glglml dai ariacmlgacrl oidaca dai ariacmlgl vaavoitudada dai ariaoiglada vlmscatai dai ari-adrilbstacan tadaca lmadu vlmscatai ismaacldl gamamadai maisoimaasi ivuaadatal. <sup>23</sup> Dai gajiaadrl ivipiaada govuiirudagai clm maatl aapi isgomaasicldl glncocodaiña oodami. <sup>24</sup> Dai soorl ivuaadagi glrbaitlclaaacamiga aa duiñdadl maitlaagai isomaliacagi baiyoma glaagai isclm tuigacagi vlmscatai vui, dai glaagai isclmga gamamaatluldiadagi, dai maitlaagai isoojodagi tomali lmo istumaasi. <sup>25</sup> Dai glaagai rlscmlga mamaatluldiadagi ismaacldl glvui ñioocadagi oigldaitai sabai poduucal soiñana Diuusi vai lma duucal glntltagitona vai poduucal matia lgai istumaasi lrvaañoi, <sup>26</sup> vai poduucal clmga glntltagitua-agi lgai lramu dai clmgaacrl vuvaaquiagi dai camaitivuaadagi istumaasi lrlidi lDlaavora.

**3** Dai glaagai rlsmaatlcagi lrl sai cayoga ugital-cai oidigi alil soimaasi taata agai vaavoitudadami. <sup>2</sup> Loodami ismaacldl maivaavoitudadagi Diuusi ivuaada agai moslcaasi istumaasi lrlidi, vaamioma oojiada agai tumiñi isoiglada Diuusi, dai glglrducldl glpiliada agai, dai mainlijada dan vvaada agai aa oodami dai vui ñioocada agai Diuusi, dai mailngiada agai glndldl, dai maicll tuutiaca agai, dai maisiaa duutuda agai Diuusi. <sup>3</sup> Dai maisoiglaliada agai aacldl tomali maioiglada agai, dai aagatlraca agai istumaasi maitlrvmltarl, dai googosi glnducamica agai, dai oomaliaca agai dai clmdada agai vlmsi istumaasi lrcmlgaducami, <sup>4</sup> dai oodami tlmlgiada agai glnaaduñi sasaayudl, dai maiduduaducitai soimaasi ivuaada agai, moslca tlmlvgai dai iidagai dai vlmsi istumaasi lrvagimi lrlliadamu lgai isivuaadagi baiyoma isl-giadagi Diuusi. <sup>5</sup> Lgai ivuaada agai istumaasi ivueeyi istumaacrl vaavoitudai Diuusi ñiooquidl dlmos vuidlrl vmltca agai Diuusi.

Maitiurarlclada soorl potuutuiga. <sup>6</sup> Lgai saagida oidaga lmmoco ismaacrl vvaacrl ooqui vuvuuirugami quiiquidlrl dai mamaatluldiña looqui glnmamaatluldiaraga utuducldl, dai poduucal vuvuuirumadaiña lgai. Looqui alisi lrvsoimaasi ivuaadami dai alil oojoidi tomastuma mamaatluldiaragai utuducami. <sup>7</sup> Dai alil oojoidi ismamaatluldiaragai tomastuma mamaatluldiaragai utuducami dlmos tomali lmo imidagai maiquiaa vaavoitu lgai istumaasi lrvaañoi. <sup>8</sup> Dai lpan duucal lclclldaracami Janesicarú lmadu Jambresicarú vuidlrl vmltcatadai istumaasi aagai Moseesacarú poduucal lgai ismaacrl mamaatluldi looqui lrl vuidlrl vmlt istumaasi lrvaañoi. Alil

soimaasi gñtlatgitoiña lğai. Lğai maicmğa vaavoitu-dai Diuusi ñiooquidł cascđł Diuusi gajiaadłrł viaa. <sup>9</sup> Dłmos maitistuidimu lğai ismamaatłtuldagi mui oodami, vłsi oodami maatlmu isłğai lrvupuiirugami cascđł maiłlgidamu, lřan duucai vłm goocai is-maacł vuidłrł vłłcatadai Moseesacaru.

-----

<sup>10</sup> Dłmos aapi apivaavoitudai giřmamaatłtuldiara-ga, dai aapi giřłřan duucai ivueeyi, dai giřłřan duu-cai tłtłgitoi, dai giřłřan duucai vaavoitudai dai giřłřan duucai soimaa taatamai dai apiaivueeyi Diuusi aa duiřdadł giřłřan duucai, dai aapi oigłdai vłscatai giřłřan duucai. <sup>11</sup> Cłl maatl aapi isducatai lřłdui aapłcđł Antioquiiłrł dai Icoořiiłrł dai Liistiriłrł, isdu-catai soimaasi giřtaatatuli loodami. Dłmos Diuusi cłłgacłrł giřvusuitu vłsi gomaasiaiřđłrł. <sup>12</sup> Słłlicđł lřvaavoı isvłscatai ismaacłđł ivuaada liadagi istu-maasi Suusi Cristo iřłlidi lğai alil soimaa taata lğai. <sup>13</sup> Dłmos lsoimaasi ivuaadami dai yaatavogami vaamioma soimaasi ivuiida lğai, lğai apiaivupuiiru-madada lğai oodami dai aa vupuiirumada lğai lğai. <sup>14</sup> Dłmos aapi maidagitu vłsi řstumaasi camaı mosłlaagai řsiapivaavoitudadagi. Aapi maatl sioorai głmaatłtuli. <sup>15</sup> Dai aapi aliducatai abiaadłrł maatl Diuusi ñiooquidł. Diuusi ñiooquidłrł ma-maatłrai aapi isducatai cłłgacłrł vusiagi vaavoitu-daitai Suusi Cristo. <sup>16</sup> Diuusi maa tłgitoıdagai oodami sai oojana ñiooquidł. Dai Diuusi ñiooquidłrł głma-maatłrł istumaasi głaagai isivuaadagi dai istumaasi maitlaagai isivuaadagi dai głmamaatłrł isducatai cłłgacłrł oidacagai dai aata vueeyi Diuusi vłłtarł. <sup>17</sup> Poduucai tomastuma vaavoitudadami ismaacłđł ca-maatiagi gomaasi istutuidi isivuaadagi vłsi istumaasi cłłgaducami istumaasi Diuusi iřłlidi.

**4** Głłlaanli aapł aapi Timoteo řsai apia-gaaagidiña Diuusi ñiooquidł. Cłl maatl Diuusi głrooga dai głřłlaanłdamıga Suusi Cristo istumaa vueeyi aatłmł. Suusi Cristo divia lğai tłaanłdami duu-cai dai nłida lğai ismaacłđł lřcłmğa ivuaadami dai is-maacłđł lřmaicmğa ivuaadami. Lğai nłida lğai vłsi oidadł dai duduaacłđł. Vłscłrł ibaıgłduuca dai gaaagiada Diuusi ñiooquidł siłscadł oidacagi isdu-catai tomasi maicalca liadagi oodami. Dai mamaatł-tuldañi oodami ismaacłđł lřlistumaasi soimaascami ismaacłđł ivueeyi lğai, dai aagiadañi sai ca-maisoimaasi ivuaadana. Dai daanłdañi oodami sai lma duucai gñtlatgıtona, dai maitioojoada loodami dai apiamamaatłtuldiada oodami Diuusi ñiooquidł. <sup>3</sup> Aımu istuıgaco loodami maicalca aliadamu goma-maatłtuldiaragai cłłgaducđł baiyoma ivuaada ali-adamu lğai istumaasi iřłlidi dai gaagadamu lğai mui mamaatłtuldiadami sai mamaatłtuldiña mosłca istu-maasi calca aliada lğai. <sup>4</sup> Dai gajiaadłrł viřiaadamu lğai ismaacłđł lřvaavoı, dai cłmğa gñtłgıto calcamu lğai judidıu cuentogadł. <sup>5</sup> Dłmos aapi cłmğa gñtłgı-toda dai řsiıscadł soimaa taatamadagi api-

aivuaadagi Diuusi aa duiřdadł apiagaagıdıtai Diuusi ñiooquidł ismaacł aagai cłłgacłrł vuvaidaragai dai cłmğa ivuaada głaa duiřdaga.

<sup>6</sup> Połlidi aapł isıayoga aayi istuıgaco muuquia iřłğai aapł. Dai imimu aapł tıvaagıamu. <sup>7</sup> Catłvłři aata dui aapł Diuusi aa duiřdadłrł dai cayoga naato aapł giřña duiřdaga dai apiaquia vaavoitudai aapł Diuusi dai Suusi Cristo. <sup>8</sup> Głřbaitłcłaacami Suusi Cristo lřłłlaanłdami cłl tuıgacłđł dai siłscadł divia lğai lğai giřmaaquımu istumaasi maacai lğai sioorł cłł-gacłrł oidacana tami oidi daama. Dai maisıu mosłca aapł giřmaaquımu lğai. Lğai maaquımu lřrł vłłs-catai ismaacłđł baıgłnłliaracđł nłnłra istuıgaco di-  
via lğai lğai.

-----

<sup>9</sup> Głaağaiñi dai otoma diviacai giřnłida. <sup>10</sup> Deemasi vaamioma oojoidi istumaasi oidaga tami oidigi daama cascđł giřđagıto dai ii Tesaloniıcamu. Cresente ii Galaasia dıvłłřıamu. Dai Tito ii Dalmasia dıvłłřıamu. <sup>11</sup> Mosłca Ruucasi giřłma daja. Gaagañi Marcusi dai vuaara řsiıscadł diviagi. Lğai istuidi isgiřsoiřłgi giřña duiřdagłrł. <sup>12</sup> Ałııquico Efeesıamu ootoı aapł. <sup>13</sup> Řsiıscadł diviagi řai giřvuaarida giřvaasaraga is-maacłđł Trooasiłrł viaa aapł Carpo quıidłrł. Dai vuaarañi lřrł giřlıliıvruga dai siooma cłmğa giřpape-pelıga.

<sup>14</sup> Alejandro ismaacł ivueeyi vapaiřomi alil soimaasi giřvuiidıdiña. Głřbaitłcłaacamıga bai duuřımu go-maasi lğai lımadu. <sup>15</sup> Lğai vui caatl głřmamaatłtul-diaraga cascđł głnuucadacana aapi lğaicđł.

<sup>16</sup> Aidłmłsi tucamidłrł vaama giřcłi dudunucamiłrł vłscatai giřđagıto. Tomali lmaadutai maitiřsoi. Antai aapłgi giřsoi. Aapł iřłlidi isDiuusi maıgłřııłrł suulıga-gı lğai ismaacł giřđagıto. <sup>17</sup> Dłmos Diuusi giřsoi dai giřmaa guvucadagai antai aapł istui isnaatocai gaaagıdagı isSuusi Cristo lřcłmğacłrł vuvıadami sai poduucai maatlna vłscatai ismaacłđł maitłřjudidıu. Dai Diuusi cłłgacłrł giřvusuıtu młtai maitiřmuaa. <sup>18</sup> Dai cłłgacłrł giřvusuıdamu lğai vłsi istumaasi soimaascamıaiřđłrł dai giřvıadacaimu lğai tıvaagıa-mu siaaco tłaanli lğai. Aapł iřłlidi isvłscatai siaa du-utuadagi Diuusi tomastuıgaco. Angıa siaa duutudai Di-  
uusi vłscłrł.

-----

<sup>19</sup> Diuuscđłl ivıaatulda Prisca dai Aquila dai vłscatai ismaacłđł Onıseforo quıidłrł oidaga. <sup>20</sup> Erasto Corıın-tolrł vii. Dai Trofımo coco antai Mileetłrł viaa. <sup>21</sup> Głaa-ğaiñi dai divia maiquıaa alcai toomoco. Diuuscđłl gıvıaatuldi Euvulo, dai Pudente, dai Lino, dai Claudia, dai vłscatai gogaa głřaaduñi vaavoitudadami.

<sup>22</sup> Aapł iřłlidi isgłřbaitłcłaacamıga Suusi Cristo głłımadu daacagi dai głnınuucadacagi vłscatai aapımł.

Mosłcaasi.





apriiimldagi vai maivimlgacana tomali lmo istumaasi.

<sup>14</sup>Vai govaavoitudadami maatlna isclmga ivuaadagi dai soicldagi aa silmscadl tlgitocagi lgai vai poduucal lrsoiñicagi govaavoitudadami.

———

<sup>15</sup>Vlscatai ismaacldl aanl giñllmadu daraaja Diuuscldl glniaatuldi. Dai Diuuscldl viaatulda graaduñi vaavoitudadami Diuusi clgacslg glnhidiña vllscatai.

Moslcaasi.

# FILEMÓN

<sup>1</sup> Aanl ʎPaavora, dai aagidiña aanl oodami sai Suusi Cristo ʎscʎgacʎrʎ ʎuviadami mai cascʎdʎ giñmaisaca. Aanl ʎmadu Timoteo gʎoojidi idi oojai aapi gʎraduñi Filemón aapi gʎrsoicʎi gʎraa duiñdagʎrʎ.

<sup>2</sup> Dai idi oojai ʎʎnaavoitudadami ʎʎtarʎ ʎrʎ ismaacʎdʎ gʎʎʎmpaidi gʎquiʎyʎrʎ dai siaa duutudai Diuusi, dai gʎraduñi Apia ʎʎtarʎ dai gʎraduñi Aquiro ʎʎtarʎ ismaacʎdʎ gʎrsoicʎi gʎraa duiñdagʎrʎ ʎrʎ.

<sup>3</sup> Aatʎʎ ʎrʎlidi isDiuusi gʎrooga ʎmadu qʎrtʎaanʎdamiga Suusi Cristo ʎʎgacʎrʎ gʎʎʎʎjadagi dai gʎniibʎstudacan tadacagi.

-----

<sup>4</sup> Maí aanl isaliʎ ʎʎga vaavoitudai aapi dai oigʎdai Suusi Cristo dai oigʎdai aapi ʎʎsi ʎnaavoitudadami ʎrʎ cascʎdʎ aliʎ baigiñʎlidi aanl Diuuscʎdʎ daanʎtai sai gʎsoicʎiña. <sup>6</sup> Daanʎi aanl Diuusi sai soicʎiña ʎgai ismaacʎdʎ vaavoitu Suusi Cristo aidʎsi aapi aagidi Diuusi ñiooquidʎ. Daanʎi aanl Diuusi sai soicʎiña ʎgai isʎʎga maatʎna ʎʎsi istumaasi ʎʎgʎducami ismaacʎdʎ Suusi Cristo ivueeyi ʎʎsi vaavoitudadami ʎʎtarʎ. <sup>7</sup> Maí aanl isaapi Filemón aliʎ oigʎdai ʎnaavoitudadami vai poduucai gʎniibʎstacan tada ʎgai dai poduucai baigiñʎliatudai aapimʎ.

-----

<sup>8</sup> ʎʎsi imaasicʎdʎ aanl ñiooquiagi gʎriooñigabaru Onésimo ʎʎtarʎ. Tomasi aliʎ oigʎdai aanl goovai ʎʎscʎrʎ movi angʎootosdi pai ʎʎga miaadʎgida. Aanl ʎrootosadʎ Suusi Cristo cascʎdʎ viaa aanl ʎʎʎicami isgʎʎʎaañiagi aapi ʎʎsai ʎʎga miaadʎgidana Onésimo dai aapi ʎʎʎicʎdʎ gʎaagai ʎʎsivuaadagi istumaasi gʎaagida aanl. Dʎmos aliʎsi gʎroigʎdai aatʎʎ cascʎdʎ maitʎʎʎaanʎi aanl dai baiyoma gʎdaanʎi ʎʎsai ʎʎga miaadʎgidana Onésimo. Aanl Paavora casi ʎrʎcʎʎʎimudadʎ dai ariagaaagidiña sai Suusi Cristo ʎrʎcʎʎgacʎrʎ ʎuviadami cascʎdʎ maisapi aanl. ʎquioma Onésimo maicʎʎga gʎsoicʎiña dai sivi gʎa ʎrsoiñi goovai aapi gʎʎʎtarʎ dai aanl giñʎʎtarʎ. Onésimo giñdiviji tami maisacarʎrʎ dai aidʎsi aanl aagidi isSuusi Cristo ʎrʎcʎʎgacʎrʎ ʎuviadami goovai vaavoitu dai cascʎdʎ giñmara gʎducami goovai. <sup>13</sup> Aliʎ baigiñʎdamudai aanl istanasi viimudai goOnésimo dai giñsoicʎdamudai tami maisacaruana poduucai isduucai

giñsoicʎdamudai aapi istanai daacamudai. <sup>14</sup> Dʎmos aanl maitipʎlidi isviiagi goovai maiquiaa giñmaacacai aapi oigaragai isviaa aanl cascʎdʎ baiyoma gʎootosdi aanl. Dʎmos sivi aapi istutuidi isgiñootosdagi ʎʎsʎrʎʎi adagi maisiu guvucadagaicʎdʎ. <sup>15</sup> GoOnésimo vaasʎqui ii gʎquiʎyʎiñdʎrʎ maitʎaagidacai. Dʎmos sivi ʎrʎʎʎ gʎʎʎmadu daacamu goovai. Aanl ʎoʎlidi sai Diuusi poduucai idui sai vaavoitudana goovai dai sivi tomastuigaco gʎʎʎmadu daacamu <sup>16</sup> maisiu ʎmo ʎi-ooñi duucai baiyoma ʎmo gʎaduñi duucai dai aliʎ oigʎadamu aapi cavaavoitudacai ʎgai. Dai poduucai siooma ʎrʎcʎʎgai aapi gʎʎʎtarʎ. Aanl gʎa aliʎ oigʎdai, dʎmos aapi gʎa gʎaagai isvaamioma oigʎdagʎ, maisiu tomastuma ʎʎʎi duucai sivi gʎa ʎrgʎaduñi vaavoitudadami goovai.

<sup>17</sup> ʎʎsaapi gʎaduñi duucai giñʎʎjadagi pai miaadʎgida goOnésimo ducami iñsiʎraanʎcagi. <sup>18</sup> Issoimaasi gʎaduñi goovai aidʎsidʎ ʎrgʎriooñiacatadai siʎrʎ isgʎʎʎatuldʎda goovai aanl angʎaa namʎquidagi. <sup>19</sup> Aanl Paavora angʎoojidi giñpoovicʎdʎ dai aanl gʎa gʎaa namʎquidamu. Aanl gʎmaatʎtuli isSuusi Cristo ʎrʎcʎʎgacʎrʎ gʎʎʎviadami ʎʎtai poduucai ʎʎgacʎrʎ vuusai aapi goovai ʎʎmo istumaasi ismaacʎdʎ tomali ʎmo imidagai maitistutuidi aapi isgiñaa namʎquidagi.

<sup>20</sup> ʎʎʎicʎdʎ giñaduñi aanl ʎrʎlidi isgiñsoiña aapi giñootosdacai Onésimo. Aatʎʎ ʎrgʎraadunumʎ vaavoitudadami cascʎdʎ. Iduuñiñi aapi istumaasi gʎaagidi aanl sipoduucai baigiñʎliadamu aanl.

<sup>21</sup> Aanl maatʎ isgiñʎgida agai aapi cascʎdʎ gʎoojidi. Dai maatʎ aanl isvaamioma iduñia agai aapi maisiu mosʎcaasi istumaasi gʎaagidi aanl. <sup>22</sup> Dai baigi duuca siaaco giñuuliña aanl. Aapimʎ daanʎi Diuusi ansai vuusaiña aanl tabiaadʎrʎ dai aanl ʎoʎlidi isDiuusi giñmaquia agai oigaragai isvusia aanl tabiaadʎrʎ.

-----

<sup>23</sup> Diuuscʎdʎ gʎviaatuldʎ giñaduñi Epaafarasi ismaacʎdʎ giñʎmadu maisapi gaaagiditai ʎrʎ isSuusi Cristo ʎrʎcʎʎgacʎrʎ gʎʎʎviadami. <sup>24</sup> Dai Diuuscʎdʎ gʎvi-  
aatuldʎ ʎrʎ Marcusi, dai Aristarco, dai Deemasi, dai Ruucasi ismaacʎdʎ giñsoicʎi aa duiñdagʎrʎ.

<sup>25</sup> Vai qʎrtʎaanʎdamiga Suusi Cristo ʎʎgacʎrʎ gʎʎʎʎlidiña.

Mosʎcaasi.

# EBREOS

**1** Λαquioma Diuusi ñiooquidiña gλraaduñicaru naana duucai dai muiyoco. Diuusi ootosi ñiooqui gλraaduñicaru gλñiñiooquituldiadamigacλλ. <sup>2</sup> Δλmos diviacai λCristo Diuusi maradλ tλvaagiaiñdλrλ λgai gλraagidi vaamioma istumaasi Diuusi ipλlidi ismaatλca aatλmλ. Diuusi λmadu λCristo idui oidigi, dai Diuusi maa Cristo vλsi istumaasi oidaga. <sup>3</sup> Diuusi maradλ sλlicλdλ cλ tuiga. λgai tomali λmo imidagai maisoimaasi ivueeyi daidλ λgai λpan ducami gλooga. Aatλmλ cλga istutuidi ismaatλcagi istuiga Diuusi maatλcatai isducatai oidacata dai istumaasi ivuaadana Suusi Cristo. λgai nuucada vλsi istumaasi oidaga. λgai vaamioma viaa guvucadagai istomasioora dai vaamioma tλaanλi. Aidλsi muu Suusi Cristo curusiaba oigλli λgai gλrsoimaascamiga sai poduucai camaigλpλr vλtλcana aatλmλ dai gotora ii λgai tλvaagiamu dai daja Diuusi sλllisia padλrλ.

<sup>4</sup> Dai Diuusi maa λgai λmo sλlicami vaamioma namλacami isDiuusi tλtλaañicarudλ sλlicamigadλ. <sup>5</sup> Diuusi tomali λmo imidagai maipotλtdai tomali λmoco gλtλaañicaru: Aapi arλgñimara. Sivi gλmaa aanλ λmo sλlicami. Δλmos Diuusi gia potλtdai gλmara. Tomali λmo imidagai maiaagidi Diuusi tomali λmoco gλtλaañicaru saidλ λroogadλ. <sup>6</sup> Dai sλllscadλ Diuusi λramu ootosagi gλmara tami oidigi daama saidλ λrtλaanλdamigadλcana oodami dai potλdamu λgai vλsi gλtλtλaañicaru: Sai siaa duutudaiña maradλ. <sup>7</sup> Dai Diuusi aagai gλtλtλaañicaru dai pocaiti: Aanλ idui giñtλtλaañicaru dai λgai λvλli gλnducami dai otoma ivueeyi λgai istumaasi tλaanλi aanλ. Ascaiti Diuusi. <sup>8</sup> Dai Diuusi potλtdai gλmara: Aapi λrDiuusi dai tomastuigaco viaacamu aapi gλsλlicamiga. Dai vλlscλrλ ivueeyi aapi istumaasi λrsλlicami. <sup>9</sup> Aapi oojoidi istumaasi λrsλlicami dai sλlicλdλ maioojoidi istumaasi maitλrsλlicami. Cascλdλ vaamioma baigλmliatu aanλ aapi siaa. Astλtdai Diuusi. <sup>10</sup> Dai potλtdai λpλrλ gλmara: Aapi arλrgλmλ tλaanλdami dai aapi idui oidigi dai tλvaagi. <sup>11</sup> Oidigi dai tλvaagi uggitimu Δλmos aapi tomastuigaco oidacamu. Oidigi dai tλvaagi cλcλlliooimu λpan duucai yuucusi.

<sup>12</sup> Dai aapi gajiaadλrλ viaamu λcλcλllioocoidadλ dai aa uutudui iduunimu.

Δλmos aapi tomastuigaco momaascamu dai tomas-tuigaco oidacamu. Astλtdai Diuusi. <sup>13</sup> Diuusi potλtdai gλmara: Daacañi giñsλllisia padλrλ, asta sλllscadλ aanλ vooroidagi sλllcamigadλ vλsi gλtλtλaanλdamiga λgai ismaacλdλ gλvuidλrλ vλtλca. Dai λgi aapi gatλaanλda agai. Astλtdai Diuusi. Dai Diuusi tomali λmo imidagai maipodu aagidi tomali λmoco gλtλtλaañicaru. <sup>14</sup> Vλsi Diuusi tλtλaañicarudλ iibλdaga λgai daidλ ivueeyi vλsi istumaasi Diuusi tλaanλi. Diuusi ootosai gλtλtλaañicaru sai soicλiña ismaacλdλ Diuusi cλgacλrλ vuvaidi agai.

**2** Cascλdλ alλsi gλaagai iscλlga λgidityai calcagi Diuusi ñiooquidλ dai poduucai maigajiaadλrλ vi-aagi Diuusi mamaatλtuldιaragadλ. <sup>2</sup> λñiooqui ismaacλdλ ootoi Diuusi λquioma gλtλtλaañicaruλdλ λrvaavo dai ismaacλdλ soimaasi ivuaadana dai maλl-gi λñiooqui Diuusi soimaasi taatλtuli. Diuusi idui λgaicλdλ istumaasi λrsλlicami. <sup>3</sup> λpλrλga Suusi Cristo gλrtλaanλdamiga aagai sai Diuusi cλgacλrλ vuvaidi oodami dai gooquiλrλ gλraagidi λgai vaa ñiooqui aa ismaacλdλ cal. Ismaλgidityai calca aatλmλ λñiooqui ismaacλdλ aagai λgai maitiipucamu isducatai cλgacλrλ vuvaiquigi. <sup>4</sup> Dai Diuusi λpλrλ gλrtλtλgidi isλrvaavo istumaasi aagai Cristo ivuaadatai naana maasi gλgλrducami. Dai Diuusi Ibladλ gλrmaacai guvucadagai saidλ ivuaadana naana maasi istumaasi poduucai isduucai Diuusi ipλlidi.

<sup>5</sup> Caaagai aatλmλ sai Diuusi iduunia agai oidigi utudui dai tλvaagi utudui Δλmos Diuusi maimaaquia agai sλlicami gλtλtλaañicaru sai gatλaanλiña oidigi utudiλrλ dai tλvaagi utudiλrλ. <sup>6</sup> Davicaru λrλmo Diuusi ñiooquituldiadamigadλ dai potλtdai λgai Diuusi: GiñDiuusiga vλsi oodami coiya agai dai maiviaa λgai istuisi tλtλgityodagi sai aapi viaa iscλlgaλrλ nλijadagi dai nuucadacagi. <sup>7</sup> Bai tλvλpi aapi ipλli sai oodami palpλrioma gatλaanλiña sitλtλaañicaru. Δλmos gooquiλrλ maa aapi oodami λmo sλlicami ismaacλdλ vaamioma namλga sitomasmaascλdλ.



Dai Diuusi maa oodami sällicami sai tlaanliña vllsi-alcatai istumaasi idui lgai.

<sup>8</sup> Poduucai oodami vaamioma gatlaanli tami oidi daama sivllsi gomaasi ismaacldl idui Diuusi.

Astlatdai Davicarü. Aidlasi Diuusi maa gosällicami oodami poduucai oodami tlaanli vllsialcatai istumaasi oidaga oidigi daama. Dalmos vllscglr cllga glmaatl ismaisiu vllsi istumaasi oidaga lvgidi oodami.

<sup>9</sup> Dalmos vllsialcatai lvgidi lSuusi Cristo tomali cllga glmaatl isDiuusi iplli sai bai tlvri palrioma gatlaanliña Suusi Cristo istlataañicarudl. Diuusi cllgascglr nldi oodami cascdl iplli lgai sai Suusi Cristo muucuna curusiaba sai poduucai vllscatai istutuidi iscllgascglr vuvauqiagi. Dai muucucal Suusi Cristo dai lramu duuca Diuusi maa lmo sällicami vai cascdl vllsi oodami dai Diuusi tlatlaañicarudl glaagai issiaa duutuadagi lgai.

<sup>10</sup> Diuusi lgai daidl idui vllsialcatai dai tlaanlda agai lvgi lgai. Dai alilsi lrgcllga isDiuusi ootoi glmara oidigi daama sai lgai soimaasi taatana dai poduucal istutuidi iscllgascglr vuvaidiagi sioogl vaavoitudagi. Dai poduucal lgai lrbaitclaacamigadl vllsi lvaavoitudadami. Dai poduucal Diuusi vaidai agai muidutai oodami tlvagiamu vaavoitudacal lgai Suusi Cristo.

<sup>11</sup> Suusi Cristo lgai ismaacldl lco vuvaidi vaavoitudadami daidl Suusi lmadu lco vuvaidadl lmo oogacami. Cascdl Suusi Cristo maisiaa lrai isglaaduñi aagadagi vaavoitudadami. <sup>12</sup> Cascdl pocaiti lgai Diuusi ñiooquidlrl:

Aagidamu aanl giñaaduñi sai alil cll tuiga Diuusi glrooga,

dai amapai nldamu aatml Diuusi nldadl siaa duutudaitai Diuusi.

Ascaiti Suusi Cristo. <sup>13</sup> Dai pocaiti lrl Diuusi ñiooquidlrl:

Aanl cll vaavoitudai sai Diuusi giñooga giñnuucada. Ascaiti Suusi Cristo. Dai pocaiti lrl Diuusi ñiooquidlrl:

Tan daja aanl daidl giñlmadu daraaja mui aa Diuusi maamaradl ismaacldl cllgascglr vuvaida aanl. Ascaiti Suusi Cristo.

<sup>14</sup> Oodami lra dai tuucuga poduucal lrl Suusi Cristo lra dai tuucuga. Suusi muuquia agaitadai tami oidigi daama cascdl oodami duucal vuusai. Avlnacal poduucal istui Suusi isvooroidagi lDiaavora guvucadadl. lDiaavora lrduñidl iscooyi oodami. <sup>15</sup> Oodami lblidiña muuquigami dalmos muucucal lSuusi casi istutuidi issoicldagi oodami sai camailblidiña muuquigami. <sup>16</sup> Lgai divia dai soifña agai Avraañicarü cajiudadl maisiu Diuusi tlatlaañicarudl. <sup>17</sup> Cascdl glaagaitadai isoodami duucal vuusia lgai dai poduucal istuidiagi islrparaali baitclaacami ducamicagi dai poduucal lgai soiglndi oodamicldl dai cllga ivueeyi gla a duiñdaga. Lgai ivueeyi Diuusi aa duiñdadl. Lgai muuquia agaitadai cascdl oodami duucal vuusai dai muucucal poduucal istutuidi lgai isoigldiadagi oodami soimascamigadl. <sup>18</sup> Dai lgai soimaa taata daidl lDiaavora soimaasi iduiñtulda llditadai dalmos maitis-

tui, cascdl Suusi istutuidi isglrsoicldagi silmscdl lDiaavora soimaasi glrduiñtulda liadagi.

**3** Cascdl tlatgitodavurai aapiml istuiga Suusi Cristo. Lgai lrdiuusi ootosadl daidl lgai lrglpaaliga ducami ismaacldl vaamioma tlaanli. Daidl aatml vaavoitudai lgai. Giñaaduñi Diuusi lcovai glvuvaitu aapiml mlasai iimlña tlvagiamu. <sup>2</sup> Diuusi ootoi Suusi Cristo tami oidigi daama saidl iduuna aa duiñdadl tai Suusi cllga idui poduucal isduucal Moseesacaru cllga idui Diuusi aa duiñdadl ljudidü saagida. <sup>3</sup> Dalmos Suusi vaamioma namlga is-Moseesacaru poduucal isduucal ismaacldl idui oodami vaamioma namlga sioodami. Diuusi lgai daidl idui oodami. <sup>4</sup> Oodami dai vllsi istumaasi oidaga maillgi lrdui. Diuusi lgai daidl idui. <sup>5</sup> Moseesacaru cllga idui Diuusi aa duiñdadl ljudidü saagida. Dai lgai aagai naana maasi istumaasi lrduñia agaitadai gooquirl. Lgai moslrgpioofigadl Diuusi. <sup>6</sup> Dalmos Suusi Cristo lrdiuusi maradl ismaacldl tlvagiaifndrl divia dai lgai cllga nuucada lvaavoitudadami. Dai vllsi aatml vaavoitudadami lrdiuusi maamaradl lrl isapiacllga vaavoitudadagi silmsi ucami oidacagi tami oidigi daama dai baiglrllditai nllracagi istuigaco iimia ragai aatml tlvagiamu.

<sup>7</sup> Cascdl alilsi glaagai iscllga maatl calcagi aatml istumaasi oojisi Diuusi ñiooquidlrl ismaacldl aagai Diuusi lbladl:

Issivi calca aapiml isñioocadagi Diuusi <sup>8</sup> lgiadavurai dai maisiu vuidlrl vlltca poduucal isduucal idui ljudidü oidagana siaaco soimaasi taatcatadai lgai.

Ascaiti Diuusi lbladl. <sup>9</sup> Dai pocaiti Diuusi:

Ljudidü idui naana maasi soimaascami nlda llditai sabai soimaasi taatatlndiana aanl.

Tomasi nldi naana maasi glglrducami istumaasi ivuaadana aanl goo coobai uumigi.

<sup>10</sup> Cascdl baamu aanl loodami vui daidl itlatdai: "Aapiml ivueeyi lvgi istumaasi iplldiña dai maisiu istumaasi aanl iplldi". Antlatdai aanl.

<sup>11</sup> Cascdl baamu aanl lgai vui daidl potlatdai aanl lgai sai sällicldl maiimi agai aan iñlmadu siaaco istutuidi lgai isglñiiblstacan tadacagi.

Ascaiti Diuusi.

<sup>12</sup> Giñaaduñi glñnuucadacavurai dai maisoimaasi glntlatgitoda. Baiyoma glaagai isapiavaavoitudadagi Diuusi ismaacldl tomastuigaco oidaga dai maigajiaadlrl vipiaadagi. <sup>13</sup> Dai vlls tasai avlr glñmaacada ñiooqui aipacoga mlmsi uucami oidacagi tami oidigi daama vai poduucal lDiaavora maitlvuruiirumadadagi tomali lmaadutai aapiml mlasai vuidlrl vlltcana Diuusi. <sup>14</sup> Isapiacllga vaavoitudadagi aatml Suusi Cristo silmsi uucami oidacagi poduucal isduucal vaavoitudaiña tucamidlrl aidl gia sällicldl lraaduñdai aatml Suusi Cristo.

<sup>15</sup> Pocaiti Diuusi ñiooquidrla:

Issivi calca aapiml isñioocadagi Diuusi lgiadavurai dai maisiu vuidrla vltlca poduucal isduucal idui lju-didíu oidigana siaaco soimaasi taatacatadai lgal. Ascaiti Diuusi ñiooquidrla. <sup>16</sup> Vllsi loodami ismaacldl vaidacal Moseesacaru Ejiipituaifndrla caí Diuusi ñiooquidrla dai vllscrla vuidrla vltlcana Diuusi. <sup>17</sup> Vai casclldl Diuusi goo coobai uumigi baamucataidai lgal vui. Lgal soimaasi ivuaadana casclldl coi oidigana. <sup>18</sup> Diuusi caaagiditadai lgal sai camaivaaraqui agaitadai Canaanlrla. Lgal maillgidi Diuusi casclldl. <sup>19</sup> Cl maatl aatml islgal maivaavoitu casclldl maivaara.

**4** Dai sivi Diuusi glraagidi sai aatml lrl istutuidi isiimiagi mlca siaaco daja lgal dai lmadu oidacana dai aatml alisi glaagai isglrnuucadacagi iscllga vaavoitudadagi Diuusi dai poduucal smlclldl iimiagi Diuusi lmadu. <sup>2</sup> Aatml lrl caí lmo ñiooqui clgaducami poduucal isduucal caí ljudidíu lmo ñiooqui clgaducami isDiuusi clgacrla glrvnvaída lliidi dltmos lgal moscal lñiooqui dai maillgi casclldl maiaayi Canaanlrla siaaco istutuiditadai lgal isoidacagi. <sup>3</sup> Dltmos aatml ismaacldl cavaavoitu Diuusi iimia ragai tvaagiamu siaaco glriiblstacan tadacamu aatml tomastuigaco. Dltmos pocaiti Diuusi aagitai ljudidíu ismaacldl maiaayi Canaanlrla maillgidacai Diuusi: Alil baamu aanl lgal vui maitifllgidacai lgal. Casclldl aagidi aanl sai tomali lmo imidagai maiglriiblstacan tadaca agai lgal tvaagirla aanl ifllmadu. Ascaiti Diuusi.

Lgal clga istuidimudai isiimiagi tvaagiamu isllgidamudai lgal Diuusi. Diuusi tvaagirla daacatai nllrla vaavoitudadami sai iimlna dai lmadu daraajana. Lgal modaja iblstai aidlsi abiaadrla idui oidigi. <sup>4</sup> Cl maatl aatml istlvaagirla daja iblstai Diuusi. Diuusi ñiooquidrl pocaiti sai naadami tasaicldl naato Diuusi oidigi:

Dai cuvaracami tasaicldl camaitistuma dui, mosglriblsi. Ascaiti Diuusi ñiooquidrl. <sup>5</sup> Dai Diuusi ñiooquidrla pocaiti lrl:

Ismaacldl maitifllgiada mailimia agai tvaagiamu aanl ifllmadu tomali maiglriiblstacan tadaca agai. Ascaiti Diuusi. <sup>6</sup> Dai muidutai vaavoituda agai quiaa dai iimia agai tvaagiamu siaaco glriiblstacan tadacamu. Dltmos lgal ismaacldl lrlga cal sai Diuusi clgacrla vuvaidi oodami maillgi, casclldl maillgi tvaagiamu. <sup>7</sup> Dai tlvrlclldl Diuusi aagidi Davicaru sai clgacrla vuvaidi oodami poduucal isduucal aagidi lgal ljudidíu lquioma, dai potltldai:

Issivi calca aapiml istumaasi glraagiadagi aanl lgiadavurai. Astltldai Diuusi. <sup>8</sup> Aidlsi Josué vaidacal ljudidíu Canaafihamu lgal ami oidatu. Dltmos Josué gia maitistui isvaidaquiagi ljudidíu tvaagiamu siaaco glriiblstacan tadacamudai lgal casclldl tlvrlclldl Diuusi lrlamu aagai sai clgacrla vuvaidi oodami sai iimlna tvaagiamu dai glriiblstacan tadacana. <sup>9</sup> Poduucal cl-

ga glmaatl sai Diuusi maamaradl iimia agai tvaagiamu dai glriiblstacan tadaca agai. <sup>10</sup> Sioorl iimiagi tvaagiamu mlca camaitaaata vuaada agai lrlan duucal tanai. Lgal gia glriiblstacan tadaca agai. Lrlan duucal Diuusi aidlsi iduí oidigi naadami tasaicldl dai gotorl mosglriblsi. <sup>11</sup> Casclldl alisi glaagai iscllga lgiadagi aatml Diuusi dai poduucal iimiagi tvaagiamu dai mlca glriiblstacan tadacamu aatml. Dai ismaillgiada aatml lrlan duucal ljudidíu ismaacldl maillgi Diuusi poduucal siaadrla iimlna aatml tvaagiamu.

<sup>12</sup> Diuusi tomastuigaco oidaga dai istumaasi aagada lgal lrlvueeyi, lgal alil viaa guvucadagai casclldl. Diuusi ñiooquidrl soicli oodami sai maatlna isilrsoimaasi ivuaadami dai Diuusi ñiooquidrl soicli oodami sai clgacrla oidacana. Diuusi tlgida oodami vllsi istumaasi tltlgitoi lgal. <sup>13</sup> Diuusi maatl vllsi istumaasi ivueeyi oodami dai lmo imidagai Diuusi nli-damu ismaacldl lrlcllga ivuaadami dai ismaacldl lrlmaicllga ivuaadami.

<sup>14</sup> Suusi lrlDiuusi maradl ismaacldl tlvai tvaagiaiifndrla. Aatml vaavoitudadami viaa lmoico ismaacldl papaali baitlclaacamigadl glducami. Lgal lrlSuusi. Lgal ii tvaagiamu dai Diuusi vuidrla clquiva. Casclldl alisi glaagai isariavaavoitudada aatml Suusi. <sup>15</sup> Dai lgal smlclldl istutuidi issoiglmlliada aatmlclldl silmscadl lDlaavora soimaasi glrduifntuldia lliadagi. Tomasi soimaasi ivueeyi aatml lgal vllscrla soiglmlliadi aatmlclldl. lDlaavora soimaasi iduíifntuldia lliiditadai Suusi lrl casclldl. Dai vllscrla Suusi maisoimaasi iduí tomali lmo imidagai. <sup>16</sup> Casclldl alisi glaagai isdaanldagi aatml Diuusi glrooga vaavoitudaitai islgal clgacrla glrlidi dai glrsoicli siuu duucu tlgitoca aatml. Lgal soiglmlliadi aatmlclldl casclldl. Lgal tvaagirla daja.

**5** Lmo papaali baitlclaacamigadl maillgi gl-dadaasai. Diuusi lgal dai dadaasai oodami saagidiaifndrla vai lgal daanldagi Diuusi sai oigldiana oodami soimaascamigadl. lrapaali baitlclaacamigadl coodai vustaqui dai dadaasdi Diuusi sai Diuusi oigldiana oodami soimaascamigadl. <sup>2</sup> Lgal lrlsoimaasi ivuaadami lrl casclldl istutuidi lgal issoiglmlliada oodamicldl ismaacldl soimaasi ivueeyi. <sup>3</sup> Dai casclldl viaa lgal iscoodadagi vustaqui dai dadaasdiadagi Diuusi sai Diuusi oigldiana soimaascamigadl lrlan duucal lga oodami.

<sup>4</sup> Tomali lmo papaali baitlclaacamigadl maillgi gl-dadaasai. Diuusi lgal dai dadaasai. Poduucal isduucal daí lgal Aaróficaru saidl lrapaali baitlclaacamigadlcana. <sup>5</sup> Poduucal lrl Suusi Cristo maillgi gl-daí papaali baitlclaacamigadl duucal. Diuusi lgal dai daí. Dai Diuusi potltldai Suusi Cristo:

Aari arlrgifmara sivi glmaa aanl lmo smllicami. Astltldai Diuusi. <sup>6</sup> Dai gooquirla potltldai: Aari paali glducami tomastuigaco

Melquisadeecacaru duucaí. Ascaiti Diuusi. <sup>7</sup> Aidási Suusi Cristo tami oidigi daama aimlraíña, daanliña lgai Diuusi sai soicliña. Dai lmo imidagai asta suaacaiña dai iññacaiña daanlitai Diuusi. Dai Diuusi cmlga istutuiditadai isvaidaquiaagi tvaagiamu maiquiaa muucucái lgai. Dai Diuusi iduí istumaasi aagidiña Suusi daanlitai. Suusi vmscrlg iduñia lliiditadai istumaasi Diuusi iplidi cascldl. <sup>8</sup> Poduucái Suusi Cristo tomasi lrDiuusi maradl ismaacldl tlvai tvaagiaiñdlrl vmscrlg maí isllgiadagi Diuusi, soimaasi taatamaiña lgai cascldl. <sup>9</sup> Poduucái smllicldl cmlga istutuidi iscmlgacrlg vuvriadagi sioorl lvgiadagi vai poduucái oidacagi Diuusi lmadu tomastuigaco. <sup>10</sup> Diuusi daí Suusi Cristo saidl lrparaali baitcslaacamigadl ducamicana lran duucái Melquisadeecacaru.

<sup>11</sup> Aanl iplidi isglñaagidiagi mui naana maasi aagaitai gomaasi dlmos aariml maimaatl cal cascldl alil sijaiga isglñamaatatludiagi. <sup>12</sup> Aariml camlqui abi-aadrl vaavoitu cascldl casi glaagai isgamamaatatludiadamudai aariml. Dlmos aariml quiaa tlgito sioorl glñmamaatatludiagi lgai vaa ñiooqui ismaacldl glñmaatatluli tucamidrl. <sup>13</sup> Aariml lran ducami aali ismaacldl maiquiaa cmlga maatl cal dai maiquiaa cmlga maatl istumaasi lrcmlgaducami dai istumaasi lрмаicmlgaducami. <sup>14</sup> Dlmos Diuusi ñiooquidl ismaacldl vaamioma sijaiga ismaatl calcagi lrlgai vltarl ismaacldl camaatl istumaasi lrcmlgaducami dai istumaasi lрмаicmlgaducami. Agai cmlgacrlg oidaga cascldl.

**6** Aariml casi glaagai mlsglñamaatatludiagi aa ñiooqui vaamioma sijiacami islgai ismaacldl glñmamaatatluli aatlml tucamidrl. Aatlml casi glñmaatatluli sai aliisi glaagai islma duucái glñtatlgitua aariml dai camaisoimaasi ivuaadagi, dai sai glaagai mlsvaavoitudagi Diuusi, <sup>2</sup> dai sai glaagai mlsglñvrapaconagi, dai sai glaagai mlsdaama daraasa vaavoitudadami glñnoonovi sai Diuusi soicliña lgai, dai sai lmo imidagai duduaaca agai coidadl, dai sai lmo imidagai Diuusi nlida agai ismaacldl lrcmlga ivuaadami dai ismaacldl lрмаicmlga ivuaadami. Dai lgai ismaacldl lrcmlga ivuaadami iimia agai tvaagiamu dai Diuusi lmadu daraaja agai tomastuigaco. Dai lgai ismaacldl lрмаicmlga ivuaadami iimia agai lDiaavora lmadu dai lmadu daraaja agai tomastuigaco. Vmsi gomaasi camaitlaagai isglñamaatatludia aatlml lrpmu. <sup>3</sup> Dai isDiuusi iplliadagi glñmaatatludiamu aatlml lma maasi.

<sup>4</sup> Ismaacldl camaatl Diuusi ñiooquidl dai maatl cal isducatai cmlgacrlg vuvacai oodami dai Diuusi Ibladl soicli sai tlatgitoiña vmsi gomaasi, <sup>5</sup> dai cml maatl lgai isvmsi gomaasi alil cmlgadu, dai nlidi naana maasi glglrducami ismaacldl ivueeyi vaavoitudadami Diuusi guvucadadlscldl, <sup>6</sup> islgai gajiaadrl viaagi gomaasi camaitistutiadamu islrpmu lma duucái glñtatlgituagi. Sioorl gajiaadrl viaa gomaasi ducami islrpmu curusiaba sisapadamudai Suusi Cristo dai

parunadamudai lgai vmsi oodami vuitapi. <sup>7</sup> Diuusi ñiooquidl lrvmsi oodami vltarl. Dlmos lmooco glñtlgito calcana dai cmlgacrlg oidacana. Dai Diuusi cmlgacrlg nlidi lgai. <sup>8</sup> Dai aa maitlntlgito calcana dai mosapiasoimaasi ivuaadana. Dai Diuusi soimaasi taatatuldiamu lgai.

<sup>9</sup> Tomaasi poduucái glñoojidi aanl vmscrlg aanl smllicldl vaavoitudai isaariml maigajiaadrl viaagi Diuusi ñiooquidl. Aanl povai iññlidi silrvavoí isaariml cmlgacrlg oidaga poduucái isduucái glaagai isoidacagi vmsi vaavoitudadami. <sup>10</sup> Diuusi vmscrlg ivueeyi istumaasi lrsmllicami cascldl lgai mostlgitoca istumaasi ivueeyi aariml soiclitai aa vaavoitudadami poduucái cmlga glmaatl isaariml oigldai Diuusi.

<sup>11</sup> Dai aatlml iplidi isaariml ariaoiglada aa vaavoitudadami silmsi uucami oidacagi tami oidigi daama, dai isariavaavoitudadagi isDiuusi glñvaidaquia agai tvaagiamu. <sup>12</sup> Poduucái maiiojoadamu aariml ivuaadatai istumaasi Diuusi iplidi. Dai glaagai islran duucái ivuaada aariml lgai ismaacldl cmlga vaavoitudaiña istumaasi Diuusi aagidi isiduñia agai. Lgai maiiojodaitadai nllracatai istumaasi Diuusi aagidi isiduñia agai. Cascldl caviaa lgai istumaasi Diuusi aagidi sai maquia agai.

<sup>13</sup> Aidási Diuusi aagidi Avraañicaru saidl iduñia agai mui naana maasi istumaasi lgai vltarl, potltdai: “Smllicldl iduuñimu aanl naana maasi istumaasi cmlgaducami aapi glvltarl dai smllicldl muidamu glcajiudaga”. Dai potltdai lrl: “Istumaasi aagai aanl lrvaavoi”. Diuusi maitistutuidi ispotliyagi sai maatl Diuusi, lgai lvgi lrDiuusi cascldl. Dai tiiru lmai vaamioma namlacami islgai. Dlmos Diuusi vaamioma namlga sioodami cascldl oodami pocaitiña sai maatl Diuusi. Silmscadl pocaitiadagi lmo oodami sai maatl Diuusi camaitlrsoiñi isariiaagadagi lgai vaa ñiooqui. Avraañicaru tlvrl nllra sai Diuusi iduuna istumaasi aagidi maivui ñioocaitai Diuusi. Dai poduucái Diuusi maa lgai istumaasi aagidi sai maquia agaitadai. <sup>17</sup> Diuusi pocaiti sai istumaasi aagai lgai lrvaavoi. Diuusi ipllidadai sai cmlga maatlna Avraañicaru lmadu cajiudadl sai lgai smllicldl iduñia agai istumaasi aagidi sai iduñia agaitadai cascldl. <sup>18</sup> Diuusi aagai sai iduñia agai lmo istumaasi Avraañicaru vltarl dai pocaiti lrl sai istumaasi aagai lgai lrvaavoi. Poduucái cml maatl aatlml sai smllicldl iduñia agai istumaasi aagai. Lgai maiyaatavoga cascldl. Dai poduucái aatlml ismaacldl vaavoitudai sai Diuusi cmlgacrlg glrvuvaidi baigrllidi dai vaamioma cmlga vaavoitudai aatlml Diuusi. <sup>19</sup> Dai poduucái cml maatl aatlml isiimia ragai tvaagiamu dai Diuusi lmadu daraaja ragai mllca siaaco daja lSuusi. <sup>20</sup> Dai Suusi Cristo lrparaali baitcslaacamigadl ducami tomastuigaco Melquisedeeca duucaí. Suusi Cristo muu curusiaba dai aasi lradl dai gooquirl lran duaaca dai ii tvaagiamu dai Diuusi vuidrl clquiva sai poduucái Di-

uusi gároigaldiana gársoimaascamiga dai aatmla istu-  
tuidi isiimiagi tvaagiamu.

7 Melquisedeecaru arraicatadai Saleemlra. Daidl  
lgaí lrrpaalicatadai daidl ivuaadana Diuusi aa  
duiñdadl. Diuusi lgaí dai vaamioma tlaanli istoma-  
sioora tvaagialra dai oidigi daama. Avraañicaru sibla-  
co cocoda aa tltlaanldami dai vaamioma istui  
Avraañicaru dai aidlsi nora lgaí gldlmlragamu  
Saleemamu daivuñi agaitadai tai ii Melquisedeeca dai  
voiyalra aayi dai daañimi Diuusi sai cmlgacalra nliidiña  
Avraañi. 2 Daidl Avraañi aa oí lgaí istumaasi voo-roji  
lgaí lgaá tltlaanldami. Melquisedeeca itliya alidi  
lmo raí ismaacaldl ivueeyi istumaasi lrsmllicami. Dai  
lgaí lrraicatadai Saleemlra. Dai Saleema itliya alidi  
maiomaliga casaldl raí maiomaliacaldl aagaiña ooda-  
mi lMelquisedeeca. 3 Dai maitlmaí sioora lrdmldl-  
catadai Melquisedeeca tomali sioora lraaduñd-  
catadai tomali silmquidl vuusai tomali silmquidl muu.  
Diuusi maradl ismaacaldl tvaagialñdral divia lrrpaali  
ducami tomastuigaco. Daidl tomali lmaadutai maivi-  
aacatadai Melquisedeeca smlicamigadl casaldl toma-  
li lmaadutai maitlmgí lgaí gslmllicamiga mlra. Daidl  
Melquisedeeca lrrpaali tomastuigaco lrran duucal Diu-  
usi maradl ismaacaldl tvaagialñdral divia.

4 Poduucal cmlga glmaatl isvaamioma namlaa-  
catadai Melquisedeeca siAvraañi. Glraduñi Avraañi-  
caru aa oí Melquisedeecacaru istumaasi voo-roji lgaí  
lgaá tltlaanldami ismaacaldl cocoda. 5 Moseesacaru  
smlicamigadlra pocaiti saidl papaali Levícaru caji-  
udadl viaacatadai smlicami istaanldagi aa loodami  
maitlquidl tomasi vmlscatai lrrAvraañicaru cajiudadl.  
6 Damos Melquisedeecacaru maitlraduñdldcatadai  
Levícaru tai vmlscalra Avraañicaru aa oí istumaasi  
voo-roji lgaí lgaá tltlaanldami. Dai Diuusi aagidi  
Avraañicaru sai cajiudadl muida agaitadai dai sai Diu-  
usi iduñi agaitadai mui naana maasi lcajiudadl vml-  
tarl. Tai vmlscalra Melquisedeeca daañimi Diuusi sai  
cmlgacalra nliidiña Avraañi. 7 Dai vmlscatai cmlga maatl  
sai ismaacaldl vaamioma namlga lcvovai vuvaidi is-  
maacaldl maisi namlga. 8 Tami aatmla judidíu saagida  
lrrapaali ismaacaldl taanli aa maitlquidl oodami lgaí  
lroodami ismaacaldl uugiatli damos Diuusi  
ñiooquidlra aagai Melquisedeeca ducami istomastu-  
igaco oidacamudai. 9 Aidlsi Avraañicaru maa  
Melquisedeeca aa istumaasi vuucaticatadai, Leví l-  
madu vmlsi lcajiudadl ismaacaldl vuvai agaitadai  
ducami isaa maaquimudai mlra glrvustuidaga. Lgaí  
lrrAvraañicaru cajiudadl casaldl, tomasi aidl  
maiquiaa vuusai Levícaru. Dai sivi lLevícaru cajiudadl  
lrrapaali dai gataanli aa maitlquidl oodami.

11 Damos lgaí maitistui iscmgacalra glrvuvaidagi  
glmsmllicamigacaldl. Casaldl Diuusi gajiaadlra viaa  
lrrapaali Levícaru cajiudadl dai ootoi Suusi Cristo  
saidl lrcmlgacalra vuviadamicana dai paali ducamicana  
lrran duucal Melquisedeeca dai maisiu lrran duucal  
Aaróñi. Aaróñi lralmo paali Levícaru cajiudadl. Dai

caootoscai Diuusi lmai paali casaldl aliñi glaagai is-  
maaquiagi Diuusi loodami lmai smlicamiga. 13 Suusi  
Cristo maitlrrLevícaru cajiudadl lgaí lrrJudácaru caji-  
udadl dai tomali lmooco lmai Judácaru cajiudadl lrr-  
paali moslca Suusi Cristo. 14 Cmlga glmaatl isSuusi  
Cristo lrrJudácaru cajiudadl dai cmlga glmaatl mlra  
sai Moseesacaru maimaa smlicami tomali lmooco Judá-  
caru cajiudadl saidl lrrpaalicana.

15 Dai vaamioma cmlga glmaatl sai Diuusi gajiaadlra  
viaa lrrapaali Levícaru cajiudadl maatlcatai isSuusi  
Cristo divia dai paali glducamicatadai lrran duucal  
Melquisedeeca. 16 Moseesacaru smlicamigadl pocaiti  
sai moslca Levícaru cajiudadl lrrapaalicana damos  
Suusi Cristo maitlrrLevícaru cajiudadl dai vmlscalra  
paali glducami. Lgaí tomastuigaco oidaga dai aliñ viaa  
guvucadagai casaldl paali glducami. 17 Casaldl  
pocaiti Diuusi aagaitai Suusi Cristo:

Aari paali glducami tomastuigaco,  
maisiu Levícaru cajiudadl duucal baiyoma  
Melquisedeeca duucal.

Ascaiti Diuusi. 18 Papaali Levícaru cajiudadl smlicami-  
gadl ismaacaldl maa Moseesacaru maitlrrsoi iscm-  
gacalra vuvaiquia aatmla tomali maitlrrsoi iscmgacalra  
oidacagi casaldl Diuusi gajiaadlra viaa Moseesacaru  
smlicamigadl daidl garmaa lmai smlicami vaamioma  
cmgaducami ismaacaldl gársoicli issmllicaldl siaa duu-  
tuada aatmla Diuusi.

20 Lrrapaali Levícaru cajiudadl viaacatadai smlicami-  
gadl glnaaduñicaru. loodami tmlgida smlicamigadl  
lgaí. Damos Diuusi daí Suusi Cristo sai paali ducami-  
cana dai pocaiti Diuusi ñiooquidlra sai Diuusi potl-  
dai Suusi Cristo:

Cml maatl aanl islrrvaavoi isaari paali glducami  
tomastuigaco,

maisiu Levícaru cajiudadl duucal baiyoma  
Melquisedeeca duucal.

Astlaldai Diuusi. Dai Diuusi maiyaatagl. 22 Casaldl  
glmaatl sai vaamioma cmgadu utuducaldl smlicami.  
Suusi Cristo pocaiti saidl lsmlicami utuducaldl  
smlicaldl cmgadu dai lgaí lrrDiuusi ñiooquituldiadami-  
gadl. 23 Lrrapaali Levícaru cajiudadl muiducatadai.  
Cooyiña lmmoco dai aa vuudana smlicamigadl. 24 D-  
mos Suusi Cristo tomastuigaco oidaga casaldl maitl-  
mgí lgaí lmai gslmllicamiga. 25 Casaldl istutuidi iscm-  
gacalra vuviadagi vmlscatai ismaacaldl vaavoitudai isi-  
imia agai Diuusi lmmadu dai tomastuigaco oidacagi  
vaavoitudaitai Suusi Cristo. Lgaí tomastuigaco oidaga  
casaldl, dai daanli Diuusi sai soicliña vmlsi vaavoitu-  
dadami.

26 Poduucal tudu Suusi lrrapaali baitlrrclaacamigadl  
ismaacaldl tlgitocatadai aatmla. Lgaí tomali lmo im-  
idagai maisoimaasi ivueeyi, vmlscalra ivueeyi moslcaasi  
istumaasi lrcmlgadu, dai Diuusi vaidacal tvaagiamu  
vai lgaí vaamioma tlaanli sivilsi Diuusi tltlaañi-  
carudl. 27 Lrrapaali baitlrrguucamigadl Levícaru caji-  
udadl lgaí viaa iscoodadagi vustaqui dai dadasdiadagi  
Diuusi. Lgaí povueeyi sai Diuusi oigaldiana soimaas-  
camigadl lgaí lrrlga dai gotorl oodami soimaascami-

gadl. Dłmos Suusi Cristo mailpan duucaı ivueeyi łgai. Suusi Cristo tomali lmo imidagai maisoımaasi ivueeyi casclđl maıviaacatađai iscoodadađi vustaqui sai Diuusi oıgłldiana. Tomali maıviaa iscoodadađi vustaqui loodami vłtarł sai Diuusi oıgłldiana soımaascamıgadł baiyoma łgai ğłmuaatu curusiaba vłsi oodami vłtarł. Łgai Diuusi dasdiaradł ducami. Mosłmo imidagai podui Suusi Cristo. Daidł łrapaali baitłguucacamıgadł Levıcaru cajiudadł ivuaadataı ğlaa duiđdagaı vłs tasai. <sup>28</sup> Moseesacaru smlıcamıgadł aagai sıoorł viaa isłrapaalıcađi dłmos vłsi łrsoımaasi ivuaadami. Dłmos gotorł Diuusi daı ğłmara Suusi Cristo papaali baitłclaacamıgadł duucaı dai potłtdaı: "Cłł maatł aanł isaarı łrpaali ducami tomastuıgaco", astłtdaı Diuusi. Dai Suusi Cristo tomali lmo imidagai maisoımaasi ivueeyi.

**8** Vłsi gomaasicłđl cłğa ğłmaatł isSuusi Cristo vaamioma namłğa isłrapaali baitłguucacamıgadł Levıcaru cajiudadł. Dai Suusi Cristo tavaağırlł daja smlısia padłrl Diuusi. <sup>2</sup> Młłca tıvaagırlł siaaco daja Diuusi Suusi Cristo łgai daıdł argłrpaalığa. Łgai ivueeyi aa duiđdadł papaali baitłguucacamıgadł. <sup>3</sup> Łrapaali baitłguucacamıgadł ğłdadaasai sai coodaiđıa vustaqui dai dadasdiđıa Diuusi. Dai dadasdiđıa łrł istumaasi vuaapaiđıa oodami. Casclđl ğłmaatł isSuusi Cristo viaacatađai isdasdagaı lmo istumaasi Diuusi. <sup>4</sup> IsSuusi Cristo tami oidıği daama oidacamudai tomali maitłrpaalicamudai łgai. Quıaa oidaga papaali tami oıdi daama casclđl. Łrapaali coodai vustaqui dai dadasdi Diuusi poduucalı isduucalı aagai Moseesacaru smlıcamıgadłrl ismaacłđl maa Diuusi Moseesacaru. <sup>5</sup> Dai istumaasi ivueeyi łrapaali tami oıdi daama łrł maasi istumaasi ivueeyi Suusi Cristo tıvaagırlł. Gomaasi cłğa ğłmaatł. Aidłsi Moseesacaru iduđıa agaitadaı lıcuusi vaaqui Diuusi potłtdaı: "Cłłgai ğıduuđı ğoıcuus vaaqui łra maasi łgai ismaacłđl ğłłłğı aanł ğııdıana", astłtdaı Diuusi. <sup>6</sup> Dłmos vaamioma namłğa ğłrpaalığa. Łgai tıvaagırlł ivueeyi ğlaa duiđdaga casclđl. Vai łğaa papaali tami oıdi daama ivueeyi istumaasi aagai Moseesacaru smlıcamıgadłrl. Dai vaamioma cłğadu Suusi Cristo smlıcamıgadł isMoseesacaru smlıcamıgadł. Suusi Cristo łgai dai soıclı oodami sai Diuusi oıgłldiana soımaascamıgadł dai cłğacłrl oıdacagaı casclđl vaamioma cłğadu Suusi Cristo smlıcamıgadł.

<sup>7</sup> Loodami maitıstui isclłğacłrl vıvaquiagi Moseesacaru smlıcamıgadłclđl casclđl Diuusi ğajıaadłrl viaa Moseesacaru smlıcamıgadł daıdł maa oodami lmo đıooqui utudui. <sup>8</sup> Daidł łjudıdıu mailłğıdı Moseesacaru smlıcamıgadł casclđl Diuusi đıooquıdłrl pocaitı aagıtai łjudıdıu:

lmo imidagai ootosdamu aanł łjudıdıu lmo smlıcamı utudui.

<sup>9</sup> Asmlıcamı mailraa maascamu łgai ismaacłđl ootosı aanł aaduđłcardu,

Aidłsi cavıvaidıa iđagıtadaı aanł łgai Eđıııtuıaiđđłrl.

Dłmos łgai mailłğı asmlıcamı.

Casclđl ğajıaadłrl viaa aanł łgai.

Ascaıti Diuusi.

<sup>10</sup> Dai vłsclłrl lmo imidagai ootosdamu aanł łjudıdıu asmlıcamı utudui dai poduucalı łrłduuđımu:

Alısi cłğa mamaatłtuldıamu aanł łgai ğıđısmıcamığa sıłğai smlıclđl maatł calcamu dai łığıadamu.

Poduucalı aanł łrDiuusığadłcamu dai łgai argıđımaamaracamu.

<sup>11</sup> Vłscataı ğıđımaatłca agai aalıducami dai ğłğłrducami casclđl tomali lmaadutai maıviaacamu: isaağıadagaı aa istuıga aanł.

<sup>12</sup> Dai aanł oıgłldıadamu soımaascamıgadł.

Dai tomali lmo imidagai maitłłğıtodamu aanł lsoımaascamıgadł ismaacłđl idui łgai.

Ascaıti Diuusi. <sup>13</sup> Podu caitı Diuusi aagıtai ğoutudui smlıcamı dai poduucalı maıđıamłacatu ğollquıdł smlıcamı.

**9** Aidłsi Diuusi maa Moseesacaru łrłğadadł smlıcamı, Diuusi aagıdı Moseesacaru saıdł iduuna lmo icuusi vaaqui dai ami sıaa duutudaiđıa Diuusi. Dai aagıdı isducataı sıaa duutuada łgai. <sup>2</sup> Lıcuusi vaaqui vıaacatađai ğooa tuutucavi dai maıcuuparaga. Mosquıtaagıđıa vł ğooa tuutucavi saığıcatadaı lmo icuusi łrłan łsi covocami lmo sueeyi. Ltıucavi ismaacłđl quııdığanıoma claacatađai mo łraana claacatađai lmo vaıđıomi sıaaco ğłtıtusaiđıa cuvaracami vela, dai lmo meesa vai daama darasaiđıa łrapaali łraana Diuusi daasdaradł. <sup>3</sup> Dai tuucavioma lıcuusi ğoquırdadł łbłğı claacatađai łğłmai tuucavi ismaacłđl vaamioma namłğa sığłn tuucavi. Dai ami ğıa alı lmojoco varaslıđıa papaali baitłclaacamıgadł vłsi uımığı. Dai ami łraana claacatađai lmo altar sıaaco ğłmłmııdıđıa łcubııdıalı, łaltar ooroclđl duđııııcatadaı. Dai ami daacatađai łrł łcajođı ismaacłđl vıaacatađai lojoodai ismaacłđlrl ooja Diuusi ğłmasaığacłđl ğısmıcamığa, dai lmo alı aayı ooroclđl duuđıııcamı ismaacłđl vıaacatađai lmaná, dai Aaróđı uuchadł ismaacłđl iıpoı. Łcajođı argoll ooroatađai quııdığamadłrl. <sup>5</sup> Daidł łcajođı daama ğuucacatađai ğooa querubııđııı ooroclđl duuđıııcamı dai smlıclđl dadadacłıtadaı. Dai taranacatađai ğłnaana łcajođı daama vai ami vaıdıđıa łrapaali baitłclaacamıgadł cađıııru łradłclđl sai Diuusi oıgłldiana oodami soımaascamıgadł. Dłmos maitıstıtıdııı aanł isvaamioma ğłnaagıdıagi gomaasi.

<sup>6</sup> Poduucalı idui Moseesacaru isducataı Diuusi iırlı. Daidł łrapaali vłs tasai varaslıđıa ltıucavi quııdığanıoma claacłđl dai ami ivuaadana Diuusi aa duiđdadł. <sup>7</sup> Dai tuucavioma mosłca łrapaali baitłclaacamıgadł varaslıđıa mosalı lmojoco vłsi uımığı. Dai ami vaıdıđıa cađıııru łradłclđl sai Diuusi oıgłldiana łgai soımaascamıgadł lmadu oodami sai

maascamigadl. <sup>8</sup> Gomaasicldl ghmamaatlutldi Diuusi Ibladl saidl ltuucavi quidiganioma slaascldlrl ivuaadana lrapaali Diuusi aa duiñdadl dmos tuucavioma moslca lrapaali baitlslaacamigadl va-raacsiña quiaa namlacatai gomquidl smllicami.

<sup>9</sup> Vlsi istumaasi ivuaadana lrapaali lmadu lbaitlslaacamigadl lran ducami istumaasi idul Suusi Cristo diviacai tami oidi daama. Dmos vlsi lgaicldl ismaacldl ivuaadana lrapaali icuusi vaaquilrl maitistui issoiñagi oodami sai glniiblstacan tadacana.

<sup>10</sup> Loodami maacsiñi lrapaali naana maasi cuaadagai sai lgai dadasdiña Diuusi dai viaacana lgai smllicami istumaasi slgadu iscuadagai dai istumaasi slgadu isyldagi dai isducatai varaconadagi glnhoonovi dai glnyuucusi. Dai vlsi gosmllicami viaacataidai oodami islgiadagi asta aidl uucami sidivia Suusi Cristo dai maa Diuusi lsmlicami utudui.

<sup>11</sup> Dai sivi Suusi Cristo paraali baitlslaacamigadl ducami. Dai lgai slgacrlrl glnhidi. Dai aidl camuu Suusi Cristo tai aasi lradl gooquilrl ii lgai tvaagiamu dai vuidlrl slquiiva Diuusi sai poduucal Diuusi oigldiana oodami soimaascamigadl. Dai poduucal glmaatl sai siaaco ivueeyi Suusi Cristo glaa duiñdaga vaamioma slgadu ismlca siaaco ivuaadana lrapaali baitlslaacamigadl glaa duiñdaga. <sup>12</sup> Suusi Cristo maiblcai vustaaquil lradl lran duucal lrapaali baitlslaacamigadl. Lgi Suusi Cristo aasi glmlra casldl. Dai moslmo imidagai podui dai ii tvaagiamu. Dai poduucal isduucal Suusi Cristo casistutuidi vlsi oodami isclgacrlrl vunaquiagi dai tomastuigaco oidacagi Diuusi lmadu. <sup>13</sup> Simscadl ljudidíu taatagi lmo muuquiedl silrlrl siaaco yaasapi coidadl maivaaacana oigaragai lgai issiaa duutuadagi Diuusi asta simscadl glnvausi lgai sivatu dai tuuru lradlclldl dai vaacasi baabiedl maataigadlclldl lgi poduucal glnviidacataidai lgai. Capovuaadatai lgai cavuaañicam vii duucami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai dai casistutuidiña islramu siaa duutuada Diuusi. <sup>14</sup> Suusi Cristo aasi lradl muucucal curusiba Diuusi Ibladl gnuvadadlclldl gomaasi gladaadaraga Diuusi vmltarl. Tomali lmo imidagai maisoimaasi ivueeyi Suusi Cristo casldl sioora vaavoitudai lgai vaamioma slgla istutuidi isglniiblstacan tadacagi oigldacai Diuusi soimaascamigadl dai poduucal viaacana oigaragai issiaa duutuadagi Diuusi daidl ivuaadagi istumaasi Diuusi iplidi. Diuusi tomas-tuigaco oidaga.

<sup>15</sup> Poduucal Suusi Cristo lgai dai daanli Diuusi aatmlrl glnvmltarl ootoscal Diuusi smllicami utudui lgaicldl. Dai poduucal vmscatai ismaacldl vapaidi Diuusi istutuidi isiimiagi Diuusi lmadu dai viaacamu vlsi istumaasi ismaacldl aagai Diuusi sai maquia agai vaavoitudadami. Suusi Cristo muu sai slgacrlrl vuvacna lvaapadl ismaacldl soimaasi ivuaadana maiquia diviacai Suusi Cristo tomasi cacoi lgai, dai aidl quiaa namlaacana Moseesacaru smllicamigadl. <sup>16</sup> Simscadl lmo oodami iduñiagi lmo oojai siaaco aagai sioora vmltarlca agai vustuidadl simscadl

muuquia lgai dmos tomali lmaadutai maitistutuidi isbliyagi tomali lmo istumaasi asta simscadl muuquiagi ismaacldl idul loojai. <sup>18</sup> Poduucal lrl aidl Diuusi maa Moseesacaru glsmllicamiga maiñamlaacana gosmllicami asta simscadl Moseesa coi vustaqui. <sup>19</sup> Aidl Moseesacaru caagidi loodami vlsi lsmlicami ismaacldl maa Diuusi amaasi blí lgai vooroi vlgicami dai lmo uusi isopo tlgiducami maamaradl dai vadlitu vustaqui lradlclldl lmadu suudagi dai vausi lliivru ismaacldlrl oojisicatadai lsmlicami dai vlsi oodami vausi lgai lrl. <sup>20</sup> Amaasi potltdai: "Idi lraicldl canamlaacamu idi smllicami ismaacldl giñmaa Diuusi aapiml glnvmltarl", astltdai Moseesacaru. <sup>21</sup> Daidl Moseesacaru vausi lrl liciusi vaaquil lmadl vlsi istumaasicldl siaa duutu-daiña lgai Diuusi. <sup>22</sup> Moseesacaru smllicamigadlrl pocaiti sai baitoma vlsi istumaasi glaagi isvausidicagi vustaqui lradlclldl dai poduucal istutiadagi isldl ivuaadagi Diuusi aa duiñdadl. Diuusi maioigldiña tomali lmaadutai soimaascamigadl asta simscadl coodaiña vustaqui vai bljliña lradl. Dai sivi Suusi Cristo aasi lradl muucucal dai poduucal Diuusi oigldi oodami soimaascamigadl.

<sup>23</sup> Poduucal glaagaitadai isbai vuaada lgai istucldl ivuaada Diuusi aa duiñdadl poduucal isduucal Diuusi aagai Moseesacaru dai alisi glaagai lrl isiduiñi agaitadai lmo istumaasi vaamioma namlaacami sicoodai vustaqui vai poduucal oigldicagi oodami soimaascamigadl dai lgai iimiagi tvaagiamu dai siaa duutuada agai Diuusi tvaagilrl. Istumaasi idul Suusi Cristo vaamioma namlga sistumaasi ivuaadana ljudidíu coodaitai vustaqui. <sup>24</sup> Suusi Cristo maivapacliña liiciusi vaaquilrl ismaacldl idul oodami lgai tvaagilrl vaa dai vuidlrl slquiiva Diuusi dai daanli Diuusi aatmlrl glnvmltarl. Ljudidíu coodaiña vustaqui liciusi vaaquilrl dai bljliña lradl dai lgaicldl vausidiña tucavi siaaco ivuaadana Diuusi aa duiñdadl sai poduucal Diuusi oigldiana oodami poduucal isduucal Suusi Cristo glmuaatu dai lgi lgai ii tvaagiamu dai mlca ivueeyi Diuusi aa duiñdadl sai poduucal Diuusi oigldiana oodami. <sup>25</sup> Ljudidíu paraali baitlslaacamigadl vapacliña ali lmojoco vlsi uumigi ltuucavi tuucavioma slaascldlrl dai blcaticana vustaqui lradl dmos lSuusi Cristo mosalil lmo imidagai muu maisiu muiyoco. <sup>26</sup> Dmos aidl divia Suusi Cristo ugidagai Moseesacaru smllicamigadl. Dai Suusi Cristo muu tai aasi lradl moslmo imidagai sai poduucal Diuusi oigldiana oodami soimaascamigadl. <sup>27</sup> Oodami ali lmojoco cooyi dai gooquilrl Diuusi nlidamu ismaacldl lrcmlga ivuaadami dai ismaacldl lрмаicmlga ivuaadami. <sup>28</sup> Poduucal lgi Suusi Cristo ali lmo imidagai muu tai aasi lradl sai poduucal Diuusi oigldiana oodami soimaascamigadl. Dai gooquilrl lraamu divia agai Suusi Cristo dai vaidaquia agai vmscatai ismaacldl nlnlra vaavoitudaitai.

**10** Vllsi istumaasi ivuaadana ljudidíu lícuusi vaaquílra lgaí ponuaadana sai maatlna oodami tomasi palmpri istumaasi iduñia agaitadai Suusi Cristo diviacai tami oidi daama. Ismaacldl vllsi uumigi maacaiña vustaqui lrapaali sai coodaiña dai poduucai siaa duutudai Diuusi maicmgaclra vuvacli gomaasicldl. <sup>2</sup> Isgomaasicldl istutiadamudai loodami isclmgaclra vuvacuigi aidl gia alimmo imidagai vuaaramudai lgaí vustaqui dai casclldl caoigldicamudai lgaí soimaascamigadl dai camaisoiglnliadamudai soimaasi ivuaadatai. <sup>3</sup> Dłmos baiyoma coodaitai vustaqui vllsi uumigi gntatlgitoiña issoimaasi ivuaadana. <sup>4</sup> Vustaqui lradlclldl maitomastuigaco oigldicana oodami soimaascamigadl.

<sup>5</sup> Casclldl aidlsi Suusi Cristo divia tami oidi daama potatldai lgaí Diuusi glooga:

Aapi maitiprlidi isoodami moscoodadagi vustaqui dai gldadasdiagi naana maasi.

Baiyoma aapi iplidi saidl oodami lma duucal gntatlgitona dai camaisoimaasi ivuaadana dai gllngidiña.

Casclldl giñootoi aapi tami oidi daama ansai oodami duucal vusaiña aanl dai muucuna dai poduucal aapi oigldi oodami soimaascamigadl.

<sup>7</sup> Tami daja aanl daidl iduñia iñagai aanl istumaasi aapi iplidi.

Aanl iduñia iñagai vllsi istumaasi oojisi glñiooquílra giñaagaitai aanl.

Astatldai Suusi Cristo. <sup>8</sup> Moseesacaru slllicamigadlra pocaiti sai alilsi glaagai iscoodada vustaqui dai dadadiagi Diuusi naana maasi dai vllscldl potatldai Suusi Cristo glooga: "Aapi giñooaga maitiprlidi gomaasi", astatldai. <sup>9</sup> Dai Suusi Cristo pocaiti lra saidl iduñia agai istumaasi Diuusi iplidi. Aidlsi pocaiti lgaí poduucal gajiaadlra viaa Moseesacaru slllicamigadl dai pocaiti sai lgaí slllicamigadl lgaí dai namlga. <sup>10</sup> Suusi Cristo muu curusiaba lmo imidaga sai poduucal clmgaclra vuvaclna oodami. Suusi Cristo podui iduñia llditai istumaasi Diuusi iplidi. Casclldl Diuusi glroigldi dai lcovai glrvuvaitu tlasai aatlm l siaa duutudaiña.

<sup>11</sup> Vllsi lrapaali judidíu ivueeyi glnaa duifidaga vlls tasai dai mui imidagai coodai vustaqui tomasi vustaquicldl maitomastuigaco oigldicana oodami soimaascamigadl. <sup>12</sup> Dłmos Suusi Cristo camuucucal dai aasi lradl sai poduucal Diuusi tomastuigaco oigldiana oodami soimaascamigadl ii tlnaagiamu dai Diuusi vuitari clquiva dai gooquílra slllisia padlra Diuusi daiva. <sup>13</sup> Dai movasi nlnlraca agai Suusi asta silmscadl Diuusi voopoidagi slllicamigadl vllsi tlnaanldamigadl lgaí ismaacldl vuidlra vmltca lSuusi dai lgi lgaí gatlaanlda agai. <sup>14</sup> Iduucal Suusi Cristo vllsi gomaasi poduucal cl tutiatu lgaí ismaacldl Diuusi lcovai vuvaitu dai Diuusi tomastuigaco clmgaclra nldi lgaí ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. <sup>15</sup> Dai Diuusi Ibladl lra nlijadami vllsi istumaasi iduí Suusi Cristo daidl icaiti Diuusi Ibladl:

<sup>16</sup> lmo imidagai ootosdamu aanl ljudidíu lmo slllicami utudui dai poduucal lraduuhimu.

Alilsi clmga mamaatltuldiamu aanl lgaí giñslllicamiga silgai slllicldl maatl calcamu dai lmgadamu.

Ascaiti Diuusi Ibladl. <sup>17</sup> Dai gooquílra icaiti:

Tomali lmo imidagai maitatlgitodamu aanl lsoimaascamigadl ismaacldl iduí lgaí.

Ascaiti Diuusi Ibladl. <sup>18</sup> Caoigldicatai lsoimaascamigadl ljudidíu camaiglaagai isapiacoodadagi vustaqui soimaasi ivuaadatai.

<sup>19</sup> Casclldl giñaaduñi casistutuidi aatlm l isdaanldagi Diuusi maisiaa lraitai, vaavoitudaitai isSuusi Cristo muu curusiaba dai aasi lradl vai Diuusi glroigldi glrsoimaascamiga daidl lgaí glrmaa l slllicami utudui. <sup>20</sup> Dai duaaca Suusi Cristo dai tlnaagilra daja dai casclldl istutuidi aatlm l isdaanldagi Diuusi sai glrsoicliña. <sup>21</sup> Suusi Cristo lrapaali baitclaaacamigadl ducami tlnaagilra. Dai lgaí alil viaa guvucadagai. <sup>22</sup> Casclldl alilsi glaagai issiaa duutuadagi Diuusi clmga vaavoitudaitai. Diuusi casi glroigldi glrsoimaascamiga casclldl glriiblstacan tada aatlm l sivi. Dai cavaracoñi aatlm l. <sup>23</sup> Dai aatlm l alilsi glaagai isapiavaavoitudadagi Suusi Cristo. Diuusi lgaí daidl glraagidi sai tomastuigaco oidaca agai vllsi vaavoitudadami dai maiyaatavoga lgaí casclldl alilsi glaagai isvaavoitudadagi aatlm l Suusi Cristo. <sup>24</sup> Dai alilsi glaagai aatlm l isglrsoicldl aipacoga dai poduucal vaamioma glroiglada aipacoga dai vaamioma clmgaclra oidaca. <sup>25</sup> Maitlaagai tlnlran duucal ivuaadagi lgaí ismaacldl maidavli siaaco glrlmpaidi aatlm l dai siaa duutudai Diuusi. Baiyoma glaagai isclmga glrmaacadagi ñiooqui aipacoga. Vaamioma clmga sivi camiaadimi istuigaco divi agai Suusi Cristo casclldl.

<sup>26</sup> Isapiasoimaasi ivuaada aatlm l lgi polrlaracldl camaatlcatai aatlm l isSuusi Cristo lraclmgaclra vuvacuivadami, camaitiipu isduucatai isglroigldi glrsoimaascamiga. Maitiipu tomali lmo lmai ismaacldl muu aatlm l glrvmltar l moslcaasi Suusi Cristo vai poduucal Diuusi glroigldi glrsoimaascamiga. <sup>27</sup> Sivi mosglaagai isnlnlrracagi istuigaco Diuusi soimaasi gartaatatluldi agai isducatai lra slllicami. Slllicldl ugitudagaí Diuusi vllsi ismaacldl vuidlra vmltclagí. <sup>28</sup> Silmscadl lmaadutai mailngidagi Moseesacaru slllicamigadl dai isoidacagi gooca silra vaica nlijadami aidl gia ldunucami gatlaanliña muaaragai dai maisoigllidiña lgaicldl. <sup>29</sup> Dłmos glaagai isDiuusi vaamioma soimaasi taatatluldiagi lgaí ismaacldl mosparunai dai gajiaadlra vipieeyi Suusi Cristo mamaatltuldiaragadl dai maivaavoitudai sai Suusi Cristo muu curusiaba sai clmgaclra vuvacuiana oodami tomaasi Suusi Cristo lra Diuusi lcovai vusidadl. Dai mosparunai Diuusi Ibladl ismaacldl clmgaclra nldi vaavoitudadami. <sup>30</sup> Cl maatl aatlm l icaiti Diuusi: "Aanl lgaí dai soimaasi taatamituldí soimaasi ivuaadami", ascaiti Diuusi. Dai pocaiti lra Diuusi: "Dai aanl

nlidamu oodami ismaacldl lrcldga ivuaadami dai ismaacldl lрмаicldga ivuaadami", ascaiti Diuusi. <sup>31</sup> Sila duduaadimumu lsoimaasi ivuaadami silmscadl ajjagi istuigaco Diuusi nldagi ismaacldl lrcldga ivuaadami dai ismaacldl lрмаicldga ivuaadami.

<sup>32</sup> Dлmos gлntagitovurai aapiml issilлquioma aidlsi utudama maí aapiml Diuusi ñiooquidl dai vaavoitu, aa oodami alil soimaasi gлntaatatuli mai aapiml vлsclrl ariavaavoitudaiña. <sup>33</sup> Dai лmadutai aapiml gлnparunai лgai dai aa soimaasi taatatuli vлsi oodami vuitapi, dai aa soicliña ismaacldl soimaasi taatacatadai. <sup>34</sup> Dai soiglлlidiña aapiml gлnaaduñicldl ismaacldl maamaisapicatadai dai daividliña. Dai aidлmлsi gлnлsidiña gлnvustuidaga maivui ñioocaiña aapiml Diuusi baiyoma baiglлlidiña aapiml, maatl-catai aapiml isviaaca agai lmo istumaasi cлgadu-camioma tлvaagilrl ismaacldl maiugiatali tomali umo imidagai. <sup>35</sup> Glaagai mлsapiavaavoitudagai Diuusi, poduucal Diuusi gлnmaaquimu naana maasi istumaasi tлvaagilrl. <sup>36</sup> Dai glaagai mлsapiavaadagai istumaasi Diuusi iplidi maioojodaitai poduucal Diuusi gлnmaaquimu istumaasi aagai лgai sai maquia agai vaavoitudadami. <sup>37</sup> Pocaiti Diuusi ñiooquidlrl:

Otoma divi agai лCristo.

<sup>38</sup> Sioorl vaavoitudai isSuusi Cristo lrcldgacrl vuviaadami

Diuusi cлgacrl nldiña ducami istomali lmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai.

Dлmos ismaadutai gajiaadrl viaagi gлvaavoidaraga,

Diuusi maibaiglлlidiña лgai vui.

Ascaiti Diuusi ñiooquidlrl. <sup>39</sup> Dлmos aatlлl maitlrlgai ismaacldl gajiaadrl vipieeyi gлnvaavoidaraga dai poduucal ajioopai Diaavora лmadu, baiyoma aatlлl lrlgai ismaacldl ariavaavoitudai dai poduucal Diuusi cлgacrl gлnvuvaidi.

**11** Ismaacldl vaavoitudai Diuusi cлga maatl is-sлlicldl viaaca agai istumaasi nлnлra dai is-sлlicldl лrлduña agai istumaasi aagidi Diuusi isiduña agaitadai tomasi maiquiaa nldi gomaasi. <sup>2</sup> Glaaduñicaru cлga vaavoitudaiña Diuusi cascdl Diuusi cлgacrl nldiña лgai.

<sup>3</sup> Vaavoitudai aatlлl isDiuusi iduf oidigi. Лgai mosaagai saidl лrлduuna oidigi taidl лrлduí. Nldi aatlлl istumaasi Diuusi iduf tomasi mainldi aatlлl istucldl Diuusi iduf oidigi.

<sup>4</sup> Abeelicarul cлga vaavoitudaiña Diuusi cascdl istumaasi daasi лgai Diuusi vaamioma cлgadu silgai ismaacldl daasi Cafnacaru. Cascdl Diuusi cлgacrl nldiña Abeelicarul dai baiglлl Diuusi лgaicldl ismaacldl daasi лgai. Tomasi camuu Abeelicarul vлsclrl istumaasi iduf лgai gлrsoicli tлsai maatlна aatlлl isducatai glaagai isvaavoitudadagi Diuusi.

<sup>5</sup> Enococarul cлga vaavoitudaiña Diuusi tai Diuusi duaacami blcai tлvaagiamu, cascdl maitл oodami oidigi daama. Dai pocaiti Diuusi ñiooquidlrl sai Diuusi

alil baiglлlidiña Enoco vui лqui abiaadrl. <sup>6</sup> Dлmos Diuusi maitistutuidi iscлgacrl лlijadagi sioorl maivaavoitudadagi. Dai sioorl siaa duutuada liada Diuusi лrlga glaagai isvaavoitudagi isoidaga Diuusi dai isDiuusi sлlicldl soicli sioorl siaa duutuada lliadagi.

<sup>7</sup> Noécarul cлga vaavoitudaiña Diuusi cascdl aidlsi Diuusi aagidi sai naana maasi istumaasi лrлduña agaitadai dai cascdl glaagaitadai isiduña лgai lmo vaarcu gлducami dai лgaicldl cлgacrl vuusiagi лgai лmadu aduñdl, Noécarul cлga лgidliña Diuusi. Tomasi loodami nlditadai aidlsi Noé ivuaadatadai лglл vaarcu dai poduucal maí isлNoé vaavoitudaiña Diuusi vлsclrl loodami maivaavoitu dai poduucal gлmaatl isлgai lrsioimaasi ivuaadami dai cascdl baicoi лgai aidlsi tлvлpi duudu. Dлmos Diuusi cлgacrl nldiña Noé.

<sup>8</sup> Avraañicaru cлga vaavoitudaiña Diuusi, cascdl aidlsi Diuusi aagidi sai vuusaiña лgai gлdлvлrgaiñdlrl, vuusai лgai dai ii siblacoga siaaco Diuusi maaquia agaitadai lmai dлvлrai tomasi Avraañi maimaatcatadai siaacoga. <sup>9</sup> Dai Avraañicaru aayi лdлvлrlrl siaaco Diuusi vaidacal. Dai ariacлga vaavoitudaiña Diuusi cascdl ami oidatu siblaadrl oidacami duucal. Dai icuusi vaaquirl oidacataidai. Dai Isaacaru dai Jacocarul лrl poduucal oidacataidai. Dai Diuusi aagidi лgai лrl sai лdлvлrai лrlgai vлtarлca agaitadai. <sup>10</sup> Avraañicaru лgidliña Diuusi vaavoitudaitai islmo imidagai iimi agaitadai tлvaagiamu dai Diuusi лmadu daaca agai.

<sup>11</sup> Saaracaru ooñigadl Avraañicaru cлga vaavoitudaiña Diuusi cascdl marai tomasi casi лrooquimudalcatadai Diuusi aagidi Saara sai maraata agaitadai tai лgai vaavoitu cascdl marai. <sup>12</sup> Avraañicaru sлlicldl lrcлlimudadlcatadai dai camaitistui ismaatagi dлmos vлsclrl maamarai dai sлlicldl muidu cajitudadl лgai. Avraañicaru muidu cajitudadl лran лquidu sisiaavugai. Tomali lmaadutai maitistutuidi islaldagi.

<sup>13</sup> Vлsi лgai ismaacldl vaavoitudaiña Diuusi coi maiquiaa maacacal Diuusi vлsi istumaasi aagai sai maaquia agaitadai. Vлsclrl лgai cлga vaavoitudai vлsi ismaacldl aagai Diuusi cascdl maatlcatadai isiduña agai Diuusi vлsi istumaasi aagai isiduña agaitadai. Daidl loodami baiglлlilaracldl tлtgitoiña. Dai лgai maatlcatadai islmo imidagai iimia agaitadai siblacoga dai maisiu vлsclrl anaasi oidaca agaitadai.

<sup>14</sup> Cлga gлmaatл sai sioorl poduucal vaavoitudadagi nлnлra istuigaco iimia agai tлvaagiamu dai Diuusi лmadu oidaca agai tomastuigaco. <sup>15</sup> Istлtgitodamudai лgai gлndлvлrga siaadrl vuvaja cлga istutiadamudai лgai isiimiagi лramu mллca. <sup>16</sup> Dлmos лgai baiyoma ipliditadai isviaacagi lmo dлvлrai vaamioma cлgaducami tлvaagilrl. Cascdl Diuusi baiglлlidiña giñooga aagitali лgai. Diuusi cabai duu siaaco oidaca лgai tлvaagilrl.

<sup>17</sup> Avraañicaru cлga vaavoitudaiña Diuusi cascdl aidlsi Diuusi aagidi sai muaana gлmara dai daasdana,



Avraaŋicarū gia muua agaitadai gŋmara Isaa dai daasda agaitadai Diuusi tomasi mosŋca ʌmoco viaacatadai ʌgai. Dai Diuusi caaagiditadai Avraaŋi sai alii muida agaitadai cajiudadŋ Isaaaiŋdŋrŋ. Dŋmos Diuusi mosŋlida ʌlilitadai sabai cŋga ʌgidi Avraaŋi dai maisi issŋlicadŋ muuagi Avraaŋi gŋmara. <sup>19</sup> Avraaŋicarū vaavoitu isDiuusi istutuidi isduduacaldiaagi coidadŋ. Cascadŋ siaduucai isDiuusi duaacaldiamudai Isaa coidadŋ saagidiaiŋdŋrŋ.

<sup>20</sup> Isaacarū cŋga vaavoitudaiŋa Diuusi cascadŋ maiquua muucucai ʌgai aagidi gŋmaamara Jaco dai Esaú sai Diuusi cŋgacŋrŋ ʌlijada agaitadai. <sup>21</sup> Jacocarū cŋga vaavoitudaiŋa Diuusi cascadŋ aidŋsi cayoga muu cŋllimucai aagidi gŋmara Osé maamaradŋ sai Diuusi cŋgacŋrŋ ʌlijada agaitadai. Dai Jaco siaa duutuli Diuusi daagŋcatai gŋgiica. <sup>22</sup> Osécarū cŋga vaavoitudaiŋa Diuusi cascadŋ aidŋsi camuuquia agaitadai pocaiti sai glaaduŋi ʌjudidŋ vunaquia agaitadai gooquirioma Ejiipituaiŋdŋrŋ. Dai aagai ʌrŋrŋ mŋsiaaco vuuquiagi oodŋ camuucucai ʌgai.

<sup>23</sup> Moseesacarū dŋldŋdŋ cŋga vaavoitudaiŋa Diuusi cascadŋ aidŋsi vuusai Moseesa maatl tŋ ʌgai sidi ʌrDiuusi ʌco vusaidadŋ. Cascadŋ vaica masaadai ʌstocatadai ʌgai, tomasi ʌraí gatŋjai coodaragai vŋsi aali utu vunaquiadŋ ismaacŋdŋ ʌrŋcŋllicatadai judidŋ maamaradŋ. Vŋscŋrŋ Moseesa dŋldŋdŋ maiŋlŋbŋi ʌraí. <sup>24</sup> Moseesacarū cŋga vaavoitudaiŋa Diuusi cascadŋ aidŋsi cagŋ ʌgai maitipŋli isloodami ʌraí baabadŋ duucai ʌlijadagi. <sup>25</sup> Baiyoma ipŋli ʌgai isloodami maatlŋcagi isŋgai ʌrjudŋ. ʌjudidŋ ʌrDiuusi maamaradŋ cascadŋ. Tomasi vŋsi ʌjudidŋ ʌrpirooŋi-gadŋcatadai ʌraí Ejiipitŋrŋ oidacami dai soimaasi taatamituldiŋa. Moseesa baiyoma ipŋli issoimaasi taatagi dai maisi baigŋliadagi chŋqui tasai ivuaadatai istumaasi ipŋlidi ʌsoimaasi ivuaadami ʌmadu.

<sup>26</sup> ʌMoseesa vaavoitudaiŋa isDiuusi maquia agai ʌmo istumaasi vaamioma cŋgducami tŋvaagiŋrŋ cascadŋ ipŋli isEjiipitŋrŋ oidacami soi duucai ʌlijadagi poduucai mŋsduucai soi duucai ʌlijada agaitadai ʌCristo goquiŋrŋ diviacai. Moseesa rolliditadai sai poduucai vaamioma baigŋlidi isviaacatai vŋsi ʌraí Ejiipituaiŋdŋrŋ vustuidadŋ. <sup>27</sup> Moseesacarū cŋga vaavoitudaiŋa Diuusi cascadŋ ii Ejiipituaiŋdŋrŋ maiŋlŋbŋi ʌgai ʌraí tomasi ʌraí alii baamu ʌMoseesa vui. Vŋscŋrŋ Moseesa iduí vŋsi istumaasi Diuusi tŋjai saidŋ iduuna ducami isŋlijadamudai ʌgai Diuusi tomasi maitŋrtŋgacarui.

<sup>28</sup> Moseesa cŋga vaavoitu isDiuusi iduŋia agai istumaasi aagi isiduŋia agaitadai cascadŋ gatŋjai coodara-gai caŋiiru maamaradŋ dai aagidi sai vŋsi oodami vausidana gŋnquii quitaagiŋa sicolii caŋiiru ʌradŋcŋdŋ sai poduucai maivaacŋna Diuusi tŋaŋicarudŋ dai maicoodana judidŋ maamaradŋ cŋcŋlli ʌrŋgadadŋ. <sup>29</sup> ʌjudidŋ cŋga vaavoitu Diuusi cascadŋ dŋgavusai ʌgŋrŋ suudagi ismaacŋdŋ vŋgicŋdŋ tŋgiducatadai ducami issiŋrdŋvŋrŋ gaquicamicamudai ʌgai. Dai aidŋsi ʌEjiipitŋrŋ oidacami dŋgavuŋia ʌlilitadai ʌrŋrŋ baicoi.

<sup>30</sup> ʌjudidŋ cŋga vaavoitu Diuusi cascadŋ gŋrŋ ʌbi-daviqui ismaacŋdŋ sicolii cuupicatadai Jericoorŋrŋ. Cuvaracami tasai sicolii dŋgavusŋiŋa ʌjudidŋ Jericoorŋrŋ bidaviqui ʌbŋgi, taida gŋrŋ. <sup>31</sup> Raavacarū ʌrŋmo ooqui ismaacŋdŋ Jericoorŋrŋ oidacatadai dai vaavoitu isDiuusi maaquia agaitadai ʌdŋvŋrŋrŋ ʌjudidŋ cascadŋ soí ʌgai ʌcŋcŋlli judidŋ ismaacŋdŋ vaara Jericoorŋrŋ dai ʌlida agai ʌdŋvŋrŋrŋ ismaasi cascadŋ maimuu looqui aidŋsi coi ʌgaa ismaacŋdŋ maiŋgidi Diuusi. Raavacarū ʌrŋmo ooqui tataligamicatadai.

<sup>32</sup> Camitistutuidi aŋŋ isaagagi vaamioma. Camaitiŋaaji tasai isaagagi istumaasi ivuaadana gŋraaduŋicarū Jedeona dai Baraca dai Sansona dai Jefete dai Davi dai Samueeli dai aa Diuusi ŋiŋiooquitul-diadamigadŋ. <sup>33</sup> ʌgai cŋga vaavoitudaiŋa Diuusi cascadŋ ivuaadana naana maasi. ʌmoco vunaividŋa oidacami dai ʌgi ami dŋvŋrŋragadŋrŋ oidacana. Daidŋ ʌtŋlaanŋdami cŋga ivuaadana gŋnaa duifŋdaga. Dai Diuusi soí vŋscatai isducatai aagidi. Dai Diuusi nuucagi aa sai maiugaana mamavidi, <sup>34</sup> dai aa sai maimŋna aidŋmŋsi gŋrŋ taiyŋrŋ suuli dai Diuusi soí aa mŋsai maicoodana. Dai Diuusi soí ismaacŋdŋ maiguurua-catadai sai guurucatauna. Dai Diuusi soí aa sai cŋga maatl cocodaiŋa dai voopoitudaiŋa gŋnsasaayu. <sup>35</sup> Dai ʌmo ooqui aaduŋidŋ duduaaca.

Dai ʌmoco gia soimaasi taatatali sasaayudŋ dai coi. Dŋmos ʌgai baiyoma ipŋli mŋscoodagi dai maisi gajiaadŋrŋ viaa gŋnvaavoidaraga. ʌgai maatlcatadai isŋmo imidagai duduaaca agai dai iimi agai Diuusi ʌmadu. ʌgai maatlcatadai isvaamioma sioma oidaca agai tŋvaagiŋrŋ istami oidi daama. <sup>36</sup> Dai ismaacŋdŋ maivaavoitudaiŋa Diuusi soi vuaadana ʌvaavoitudadami. ʌmoco parunaifŋa ʌgai dai aa gŋvaiŋa dai aa maimaisapaiŋa dai vuruuraiŋa cadeenacŋdŋ. <sup>37</sup> Dai ʌmoco coodaiŋa ojoodaicŋdŋ dai aa seruuchucŋdŋ guicumaiŋa ʌgai dai aa aagidiŋa ʌgai sai gajiaadŋrŋ viaa gŋnvaavoidaraga sai poduucai camaisoimaasi taatamituldiada agai dai amaasi coodaiŋa mastaicŋdŋ. Dai aa mosaipaco ajioopaiŋa dai sisivatu oojogidŋcŋdŋ dai caŋiiru oojogidŋcŋdŋ ivuaadana ʌgai gŋnyucusi. Sŋllicŋdŋ ʌrsoituutuigami ʌgai daidŋ loodami soi duucai ʌlidiŋa dai soimaasi taatamituldiŋa. <sup>38</sup> ʌgai ismaacŋdŋ maivaavoitudai Diuusi alii soimaasi ivuaadana cascadŋ maitlaagaitadai isŋgai vaa dŋvŋrŋrŋrŋ oidaca ʌgai ʌmadu ʌvaavoitudadami ismaacŋdŋ oidigana ajioopaiŋa dai tŋtŋjovai oidacana. ʌvaavoitudadami vaamioma namŋga cascadŋ. <sup>39</sup> Diuusi cŋgacŋrŋ ʌlidiŋa vŋsi ʌgai ismaacŋdŋ vaavoitudaiŋa. Dŋmos vŋscŋrŋ maimaa ʌgai vŋsi istumaasi aagidi sai maquia agai. <sup>40</sup> Diuusi ipŋlilitadai isŋgai ʌŋŋracagi asta istuigaco ootosda agaitadai ʌgai ʌmo sŋllicami vaamioma cŋgducami dai ʌgai ʌrŋsŋllicami ismaacŋdŋ gŋrootosi ʌgai aidŋsi divia Suusi Cristo. Dai poduucai Diuusi oigŋldi ʌgai soimaascamigadŋ dai aatŋmŋ ʌrŋrŋ. Dai Diuusi vŋscatai ʌmapai gŋrmaquia agai vŋsi istumaasi aagai.

12 Maatlcatai iscllga vaavoitudaiña muidutai gllraaduñicaru aataml llrl glaagai iscllga vaavoitudadagi dai cllgacslrl oidacagi dai gajiaadlrl vipiaadagi vllsi soimaascami dai vllsi istumaasi maitlrsocli iscllgacslrl oidacagi. <sup>2</sup> Dai glaagai isapi-atlglitoda aataml isSuusi lrglrbaitlcacacamiga dai slllicldl vaavoitudai lgai Diuusi. Suusi Cristo tvaag-lrl daacatadai Diuusi llmadu dai alil baigloliditadai lgai mllca. Dai vllscslrl divia tami oidigi daama ivuaadatai istumaasi Diuusi iplidi dai muu curusiaba tomasi gomaasi alisi lrsiaa llraraagacatadai ljudidíu vlltarl. Dai gooquillrl lramu ii tvaagiamu dai Diuusi slllisia padlrl daja. Dai aataml glaagai isvaavoitudai Diuusi lran duucal Suusi vaavoitudai Diuusi.

<sup>3</sup> Tlglitodavurai aapiml isducatai Suusi Cristo api-ivuaada istumaasi Diuusi iplidi tomasi lsoimaasi ivuaadami soimaasi taatatali casclldl alisi glaagai is-ariavaavoitudada aapiml tomamlsi soimaasi taata-mai. Dai maivui ñioocada Diuusi tomasi loodami soi duucal glnlldi. <sup>4</sup> Aapiml maiquiaa glncooditu vuidlrl vlllcatai lDiaavora llmadu lsoimaasi ivuaadami. <sup>5</sup> Glaagai mlsiariatlglitodagi iscaiti Diuusi ñiooquidlrl siaaco pocaiti Diuusi maacaitai ñiooqui vaavoitudadami glmaamara duucal:

Giñmaamara maitlaagai mlsbacocodagi tomali maitlaagai isdagituagi isivuaadagi istumaasi aanl ipl-lidi silscadl soimaasi glntaatamituldiada aanl soimaasi ivuaadatai aapiml.

<sup>6</sup> Dai soimaasi taatamituldi aanl vllsi giñmaamara, alil oigldai aanl casclldl. Ascaiti Diuusi. <sup>7</sup> Silscadl Diuusi soimaasi glntaatami-tuldiada maamaradlcatai aapiml maitlaagai mlsvui ñioocadagi. Vllsi oodami ismaacldl oigldai glnmaamara soimaasi taatamituldi silscadl maicllga ivuaadagi. <sup>8</sup> IsDiuusi maisoimaasi glntaatamituldiadagi silscadl soimaasi ivuaada aapiml poduucal isduucal soimaasi taatamituldi lgai glmaamara aidl gia aapiml maitlmaamaradl lgai. <sup>9</sup> Aidlsi aaliducataidai aataml soimaasi glrtaaatamituldiña gldldl soimaasi ivuaadatai aataml dai vllscslrl siaa duutudaiña aataml. Dllmos vaamioma cllga glaagai issiaa duutu-adagi Diuusi tomasi soimaasi glrtaaatamituldiadagi lgai soimaasi ivuaadatai aataml vai poduucal maisoimaasi ivuaada aataml dai tomastuigaco oidaca Diuusi llmadu. <sup>10</sup> Aidlsi aaliducataidai aataml soimaasi glrtaaatamituldiña gldldl isducatai clld-gadu lldiña lgai. Dllmos Diuusi soimaasi glrtaaatamitul-di, lgai slllicldl cllga maatl istumaasi lrgcllgai aataml glrvlltarl, vai poduucal maisoimaasi ivuaada aataml lran duucal lgai tomali lmo imidagai maisoimaasi ivueeyi. <sup>11</sup> Slllicldl lrvaaovi sai tomali lmaadutai maioojoidi issoimaasi taatamituldiadagi dldldl dllmos ismaacldl mamaatlrl iscllga tuuti-acagi soimaasi taatamital lgai gia slllicldl cllgacslrl oidacana.

<sup>12</sup> Alisi glaagai isapiadaanlda aapiml Diuusi sai glnsoicliña dai cllgacslrl oidacagi isducatai Diuusi iplidi vai poduucal aa oodami maigajiaadlrl vipi-aadana Suusi Cristo mamaatluldiaragadl dllmos baiyoma vaavoitudana lgai dai cllgacslrl vuvacslra. Dai alisi glaagai iscllga gamamaatluldiada aapiml Suusi Cristo mamaatluldiaragadl vai poduucal aa oodami cllga maatl calcana dai lgliditai calcana dai maisoimaasi ivuaadana.

<sup>14</sup> Maitavrl vuidlrl vlllcra aa oodami tomasi lgai glnvuidlrl vlltl dai maitavrl soimaasi ivuaada. Is-maacldl apiasoimaasi ivueeyi maitistutuidi isiimiagi Diuusi llmadu. <sup>15</sup> Glgnuucadacavurai aapiml aipaco-ga vai tomali lmaadutai maigajiaadlrl viaana Suusi Cristo mamaatluldiaragadl, isdagitua aapiml Diuusi maicllgacslrl glnlldiamu. Dai glgnuucadacavurai aapiml aipacoga vai tomali lmaadutai maitlvrl ba-cocodagi poduucal baacoitudan tada aapiml muidutai llrl. <sup>16</sup> Dai glgnuucadacavurai aapiml aipacoga vai tomali lmaadutai maigoogosi glducamicana dai maigajiaadlrl vipiaadana istumaasi aagai Diuusi po-duucal isduucal idui Esaúcaru. Esaúcaru gajiaadlrl vi-aa glslllicamiga ismaacldl viaacataidai glooga vustu-idadlrl. Vllsi maa lgai glsuculi. Vaidl suculidl maaquiagi laachi cuaadagai. <sup>17</sup> Clm maatl aapiml is-gooquillrl aidlsi Esaú ipliditadai isloogadl daañiagi Diuusi sai cllgacslrl nldiña maitistui oogadl. Esaú lramu viaaca aliditadai glslllicamiga dai asta suaa-caitadai dllmos camaibaigacataidai.

<sup>18</sup> Llquioma aidlsi Diuusi maa ljudidíu glslllicami-ga lgiidi Siñaílrl alil corofñimi oidigi dai vlllrai dai tucagamu dai glvl mlí taí lgiidilrl. <sup>19</sup> Dai cavami cai-datu lmo piito dai caidatu Diuusi ñiooquidl taidl loodami slllicldl duduaadimu dai daañimi Diuusi sai camañiooquidiña lramu. <sup>20</sup> Lgai pollditadai ismaitis-tutuidi islgladagi istumaasi aagidi Diuusi. Lgai potltdai sai islmaadutai silrl lmo istumaasi taatagi lgiidi glaagaitadai mlsmaaagi ojodaicldl silrl uu-sicldl casclldl duduaadimu lgai. <sup>21</sup> Slllicldl sigal-nascataidai oidigi casclldl asta Moseesa lgi pocaiti sai givivuli duaadimucal. Vllsi gomaasi tl dai cal lju-didíu, dllmos aapiml gia cho.

<sup>22</sup> Dllmos Diuusi glnmaa aapiml lmo slllicami utudui. Lgai lrsuusi Cristo slllicamigadl dai aapiml cavaavoitu. Suusi Cristo lgai dai muu curusiaba dai aasi lradl vai poduucal oigldicana oodami soimaas-camigadl tomastuigaco. Vaamioma cllgadu istu-maasi iduí Suusi Cristo sistumaasi iduí Aveelicaru. Aveelicaru muaa lmo cañiiru mara dai lradl daasi Di-uusi. Dai aapiml vaavoitudai isDiuusi glnvaidaquia agai tvaagiamu siaaco daja lgai. Lgai tomastuigaco oidaga dai nlda agai ismaacldl lrgcllga ivuaadami daidl ismaacldl lrgmaicllga ivuaadami. Dai modaraa-ja llrl mui miil tltaañicarudl dai vllsi siaa duutudai Diuusi. Dai mui miil Diuusi maamaradl ami daraaja

lprl, lgai vaa ismaacldl Diuusi lco vuvaitu. Lgai gia tomali lmo imidagai camaisoimaasi ivuaada agai.

<sup>25</sup> Glnnuucadacavurai aapiml dai maigajiaadlrl vipiaada Diuusi baiyoma lgiadavurai. Aidlsi Diuusi ñiooqui ljudidíu Sifiaírlrl aidlsi maa glsmlcamiga givivuli adlmlrlai dlmos vlmscrlrl ljudidíu mailmgi Diuusi tai cascldl Diuusi soimaasi taatatali. Poduucal soimaasi gartaatatuldia agai lgai ismailmgiadagi aatml Suusi Cristo smlicamigadl. Cascldl pocaiti Diuusi sivi: "Lprl lmo imidagai givivuitudamu aanl dlmlrlai dai tlnvaagi lprl", ascaiti Diuusi. <sup>27</sup> Aidlsi Diuusi pocaiti sai lprl lmo imidaga lrllduñia agai gomaasi lgai potliya alidi sai ugilituda agai vlmsi istumaasi idui lgai tami oidigi daama, dai tasai, dai masaadai dai sisiaavugai lprl, dai viaa agai moslcaasi istumaasi maiugiatli. <sup>28</sup> Alisi glaagai isbaigrlliada aatml Diuusicldl. Lgai vlmscrlrl grloigldai dai grlpuucada dai grsoicli tnsai smgacrlrl oidacana cascldl. Dai vlmsi gomaasi maiugiatli. Cascldl glaagai tnsbaigrlliaracldl ivuaadagi Diuusi aa duiñdadl dai siaa duutuadagi Diuusi smgacrlrl oidacatai poduucal isduucal Diuusi iprlidi dai tltlgitoitai isDiuusi vlmscrlrl soimaasi taatamitldi soorl mailmgi. <sup>29</sup> Maatlacatai isDiuusi grrooga smlicldl soimaasi taatamitldi vlmsi soimaasi ivuaadami.

-----

**13** Glaagai mlsariaglnoigladagi aipacoga. Aapiml lrglnaadunumu vaavoitudadami cascldl. <sup>2</sup> Vlmscrlrl glaagai mlsmiaadlgiadagi glndaividacami. Lmoco camiaadlgiidíu Diuusi tatlaficarudl dai vlmscrlrl maimaatlcana isrlDiuusi tatlaficarudl.

<sup>3</sup> Soicldavurai aapiml lvaavoitudadami ismaacldl maamaisari ducami isaapiml lmadu maamaisaricagi. Dai soicldavurai aapiml lvaavoitudadami ismaacldl soimaasi taatamai, tltlgitodavurai isaapiml lprl istutuidi issoimaasi taatagi.

<sup>4</sup> Siaavlr glnduutuada aapiml cuucunacami aipacoga dai smgavlr glntltlgitoca dai maisoimaasi ivuaada. Maitavlr googosi glnducamica tomali smli tomali ooqui. Vlmscrlrl maisoimaasi ivueeyi soorl moslcaasiga glooñiga lmadu voorodagi. Diuusi soimaasi taatatuldia agai vlmsi ismaacldl googosi glnducami.

<sup>5</sup> Maitlaagai mlsmui lmpraidiaada lliada tumiñsi. Baigavlr glnlliada aapiml lgaicldl mlsmaacldl viaacagi, maatlacatai sai Diuusi pocaiti: "Aanl vlmscrlrl glnsoicldamu dai glnlmadu daacamu", ascaiti Diuusi. <sup>6</sup> Cascldl aatml istutuidi ispocaitiadagi vaavoitudaitai Diuusi:

Diuusi lgai dai grsoicli

Cascldl mailmlidi aatml tomali lmaadutai. Iscaitiadamu aatml.

<sup>7</sup> Daanldavurai Diuusi sai soicliña ismaacldl glntaatltuli Diuusi ñiooquidl tucamidlrl. Lgai smgacrlrl oidacana dai smga ivuaadana Diuusi aa duiñdadl. Dai aapiml glaagai mlslran duucal ivuaada lgai dai lran duucal vaavoitudada lgai.

<sup>8</sup> Suusi Cristo lrlgai vaa tomastuigaco. <sup>9</sup> Maitavlr vaavoitudada aapiml itumaasi glmamaatltuldiadagi aa ismaacldl mailpra maasi ismaacldl glntmamaatltuli tucamidlrl. Diuusi grloigldai dai smgacrlrl grnliidi poduucal istutuidi aatml tascmlgacrlrl oidacagi. Dlmos lmmoco vaavoitudai sai maitlaagai iscuaadagi lmo cuaadagai. Gomaasi maitlsoiñi. Cascldl aatml maitlaagai tsvaavoitudada gomaasi.

<sup>10</sup> Abaitlcaacamigadl papaaligadl ljudidíu coodaiña vustaqui lmo altar daama dai bll aimlraiña lradl iicusi vaaqui lraana tucavi tucavioma claacldl dai dadaasdiña Diuusi sai poduucal Diuusi oigldiana oodami soimaascamigadl. Dai vustaqui tuucugadl bll aimlraiña siaaco maitiipu baabaqui dai mlmlidiña. Dai poduucal lprl lSuusi glmuaatu siaaco maitiipu baabaqui. Suusi muu sai poduucal Diuusi oigldiana oodami soimaascamigadl gomaasi lrlsmlicami utudui ismaacldl grlmaa Diuusi ootosacal Suusi Cristo tami oidi daama. Dlmos lgai ismaacldl apivaavoitudadagi Moseesacru smlicamigadl lgai maioigldicamu soimaascamigadl. Cascldl aatml glaagai isgajiaadlrl vipiaada Moseesacru smlicamigadl dai apivaavoitudadagi Suusi Cristo smlicamigadl tomasi soimaasi taatamai aatml vaavoitudaitai.

<sup>14</sup> Cll maatl aatml sai istumaasi oidaga tami oidigi daama ugitia agai cascldl nlnlra aatml istuigaco iimia ragai tlnvaagiamu siaaco daja Diuusi dai lmadu oidaca ragai tomastuigaco. <sup>15</sup> Cascldl glaagai isvlmscrlrl smga ñioocada aatml Diuusi vmltarl grsoiclitai Suusi Cristo. Apraali judidíu dadasdiña Diuusi naana maasi istumaasi dlmos aatml maitlaagai isdadasdiagi tomali lmo istumaasi mosglaagai tascmlga ñioocada Diuusi vmltarl. <sup>16</sup> Tltlgitodavurai isglaagai iscmgacrlrl oidacagi vlmscrlrl dai oidadagi aa mstumaasi viaacagi. Poduucal baiglmlidiña Diuusi.

<sup>17</sup> Lgiadavurai aapiml glntltlaanldamiga. Lgai glnsoiclda alidi mlsai smgacrlrl oidacana maatlacatai islmo imidagai vuidlrl guuquiva agai lgai Diuusi. Smlgacrlrl avlr oidaca vai maisoiglnlidiña glntltlaanldamiga. Issoiglnlliada lgai aapiml lprl soiglnliadamu.

<sup>18</sup> Daanldavurai Diuusi sai apiacmlgacrlrl oidacana aanl tomasi aanl polliidi isivueeyi istumaasi Diuusi iprlidi. <sup>19</sup> Dai vaamioma iprlidi aanl isdaanlda aapiml Diuusi nai vaamioma otoma istuidia aanl ismlca glndividiagi.

-----

<sup>20</sup> Diuusi lgai dai grliibstudacan tadatudai. Dai Suusi Cristo glrtlaanldamiga muu curusiaba dai aasi lradl dai gotorl Diuusi duaacali coidadl saagidi-aiñdlrl poduucal isduucal aagai Diuusi glsmlcamiga utuducldlrl ismaacldl maiugitia agai tomali lmo imidaga. Suusi Cristo lgai dai alisi oigldai dai nuucada vlmsi lvaavoitudadami. <sup>21</sup> Aanl iprlidi sai Diuusi glntmaacana guvucadagai mai smga ivuaada aapiml istumaasi lgai iprlidi vaavoitudaitai aapiml Suusi Cristo. Dai aanl iprlidi lprl isaapiml dai vlmsi oodami siaa

duutuadagi Diuusi dai cλga ñioocadagi tomastuigaco.

<sup>22</sup> Giñaaduñi gλndaanli aanλ mλsai maitiñvui baaco-coiña gλnmaacaitai aanλ ñiooqui idi ooji cavulicamiλgλ.

<sup>23</sup> Gλgraduñi Timoteo cavuusai maisacaruaiñidλgλ. Isotoma divia λgai tami vaidacamu aanλ siλscadλ mλlca gλnnλidamuagi.

<sup>24</sup> Diuuscdλl viaatuldi aanλ vλsi gλntλtlaanλdamiga λλmadu aarimλ vaavoitudadami. Govaavoitudadami ismaacλdλ tanai Itaaliλgλ oidaca Diuuscdλl gλnviaatuldi.

<sup>25</sup> Aanλ ipλlidi sai Diuusi cλgacλgλ gλnnλidiña vλscatai aarimλ. Mosλcaasi.

# SANTIAGO

**1** Aanl Santiagu arpioofigadl Diuusi dai ltaanl-dami Suusi Cristo. Viaatuldi aanl lbaivustaama dan gooca Jacocarü maamaradl cajiudadl ismaacldl aipaco oidaga vllsi oidigrl.

**2** Giñaaduñi alisi glaagai isbaiglñliada aariml silmscadl soimaa taatamadagi naana maasi. **3** Moscall-ga maatl aariml issoimaasi taatamituldagi aariml cllga vaavoitudaítai Diuusi aidl gia vaamioma cllga vaavoitudadamu aariml Diuusi soimaasi taatamaitai. **4** Glnaagavurai dai poduucal ivuaada. Aariml ismaacldl mamaatrlgi issoimaa taatamadagi dai vllscrlgl maivuú ñioocadagi Diuusi cllga vaavoitudai, dai poduucal maitlrsoimaasi iducamicamu aariml.

**5** Ismaadutai aariml vilgacagi maatldagail taañivurai Diuusi silgai glñmaaquimu. Agai maituu daayi dai maiglducldl glñlidiña. **6** Dlmós cllga vaavoitudaítai glaagai mlstaanelldagi. Agai ismaacldl maicllga vaavoitudai lmo imidagai cllga vaavoitudaíña dai siaadiqui camaisi cllga, lgal lrlran ducami uusi aagadl ismaacldl mosairaco oiñidiña lllli. **7** Sioorl ronuaadagi lgal maitlaagai istatlgitodagi is-Diuusi maquia agai istumaasi. **8** Lgal lmo imidagai tatlgitoíña lmo istumaasi dai siaadiqui lma maasi lgal maimoduucal oidacana vllscrlgl.

**9** Lvaavoitudadami soitigami glaagai isbaiglñliadagi cllgacrlgl ñliditai Diuusi lgal dai maisiu soiduucal ñlidi. **10** Lvaavoitudadami ricu lrl glaaagai isbaiglñliadagi silmscadl loodami soiduucal ñlijadagi vaavoitudaítai lgal Suusi Cristo. Vllsi vustuidadl lricu uglatl lran duucal lyoosigadl vasoi maitlñlri cavaca. **11** Mosvusacli tasai dai totoíñdarl dai gaquistudai yoosigai vai suuligai vai camaisigiamaascana. Poduucal lrl todian duucal uglatl vustuidadl lricu quiaa aata vuaadatai lgal.

**12** Sioorl soimaa taatamadagi dai maivuú ñioocadagi Diuusi lgal alisi baiglñliadamu. Lgal ismaacldl istutuidi ispoduucal oidacagi Diuusi maaquimu oigaragai isvllscrlgl oidacamu lgal Diuusi lmadu, poduucal isduucal aagai Diuusi siduñia agai lgaicldl ismaacldl lgljadagi. **13** Silmscadl lmaadutai soimaasi iduñia lliada maitlaagai ispolliada lgal isDiuusi poduucal tatlgitoituldil. Diuusi tomali lmo imidagai maitlatlgitoi issoimaasi ivuaadagi, dai tomali poduucal maitlatlgitoituldil lgal aa. **14** Baiyoma silmscadl lmaadutai soimaasi

iduñia lliada lgal lgl poduucal tatlgitoi cascldl.

**15** Tatlgitoidagiañdlrl vusacli soimaascami dai silmscadl caalisi lrsomaasi iducamicagi loodami camaitistutuidi isimiagi Diuusi lmadu.

**16** Giñaaduñi maitavrl lgl glñvuruiirumadada.

**17** Vllsi istumaasi cllglgaducami ismaacldl viaa aatml oidigi daama Diuusi glrmaacai. Diuusi iduí tasi dai masaadai dai sisiaavugai dai alil cllga dadadacli vllsi lgal, dlmos Diuusi vaamioma dadadacli. Gocudagi ismaacldl viaa Diuusi tomali lmo imidagai maiugiatl tomali maitutucui. Diuusi vllscrlgl glrmaacai istumaasi cllglgaducami. **18** Diuusi cllgacrlgl glñvuvaidi tsvaavoitudagi dai muidutai vaavoituda agai dlmos aatml lrlgl vaavoitu. Poduucal lrl lgal cascldl poduucal ivueeyi.

**19** Giñaaduñi siooma lrcllgai iscalcagi isñioocadagi dai maitlaagai isbacocodagi. **20** Oodami ismaacldl bacocorl maitivueeyi istumaasi Diuusi lrlidi, **21** cascldl caslavrl maisoimaasi ivuaada. Lgljadavurai aariml Diuusi. Caviaa aariml Diuusi ñiooquidl ismaacldl glrootosi lgal. Diuusi viaa guvucadagai daidl istutuidi is-cllgacrlgl glñvuvaidagi isvaavoitudagi aariml ñiooquidl.

**22** Ivuaadavurai istumaasi aagai Diuusi ñiooquidl maisiu moscalca. Sioorl calcagi dai maitivuaadagi poduucal lgl glñvuruiirumadai lgal. **23** Sioorl moscalcagi Diuusi ñiooquidl dai mailgljadagi lgal lrlran ducami lmo cllli ismaacldl ml ñlidi glñsi **24** dai casi glaagadagi tuitaragai vai lgal mosimiagi abiaadrl dai camaitlgituagi ismaasi lsidl. **25** Sioorl mostlgitocagi istumaasi cal Diuusi ñiooquidl ismaacldl cllgacrlgl glñvuvaidi dai cllga tlgito calcagi dai ariacllga vaavoitudadagi daidl ivuaadagi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidrl lgal alil baiglñliadamu.

**26** Ismaadutai pocaitiadagi silrvaavoitudadami dai vllscrlgl vuú ñioocada aa lgl glñvuruiirumadai dai poduucal vaavoidaragadl maisoicli. **27** Diuusi ñlidi sioorl soicli aali maidlñlcamil lmadu lñpitudu silmscadl soimaa taatamada lgal dai mai soimaasi ivueeyi poduucal isduucal ivueeyi aa ismaacldl mailglgidi Diuusi. Diuusi pocaiti sai sioorl poduucal ivueeyi lgal giaa slllicldl cllga vaavoitudai.

2 Giŋaaduŋi aariml ismaacldl vaavoitudai gartlaanldamiga Suusi Cristo lɣai vaa ismaacldl smllicldl viaa guvucadagai alisɪ glaagai aariml isvmscatai lmadugan duucal nlijadagi. Maitlaagai is-siooma cɔlgacɔrl nlijadagi lɔmoco siaa. <sup>2</sup> Ducami is-vaaraquiagi gooca cɔcɔlli siaaco siaa duutuada aariml Diuusi, lɔmoco argɔvidacamicagi daidl lroorocagi aaniyugadl dai cɔcɔlgaducagi yuucusidl, daidl lɣlmai lɔsoitigamicagi dai cɔcɔlliooidadl yuucusucagi. <sup>3</sup> Amaasi mai aariml cɔlgacɔrl miaadlgidagi lɣai ismaacldl cɔcɔlgadu yuucusidl dai potɔldagi: "Tami daiva cɔlgaducldl daicariɔrl". Daidl lsoitigami mospotɔlda aariml: "Mlɔcai cɔaca siɔrl daivaŋi tami dɔvɔlɔrɔ". <sup>4</sup> Poduucal aariml mailmadugan duucal nɔidi vmscatai, baiyoma maicɔlga tɔtɔgitoi aariml.

<sup>5</sup> Giŋaaduŋi calcavurai idi ŋiooqui Diuusi lɔcovai vu-vaitsu vaamioma mui soittutuigami dai chilɔquioma rir-icu oidigi daama oidacami saagidaiŋdɔrl sai cɔlga vaavoitudaiŋa lɣai. Dai vɔlscɔrl vaamioma lɔsoiŋi is-vaavoitudagi oodami Diuusi siviaacagi mui tumiŋsi. Di-uusii maaquimu lvaavoitudadami oigaragai sai gatlaanliŋa lɣai lɔmadu. Poduucal isduucal aagai Di-uusii siduŋia agai lɣaicldl ismaacldl lɣgiadagi. <sup>6</sup> Dɔ-ɔmos aariml soiduucal nɔidi soittutuigami. Tɔtɔgito-davurai aariml islɔricu lɣai dai soimaasi gɔnvuiididi alil duudatai dai lɣai gɔntɔvaimɔticana aariml dai vamɔn tutusaiŋa dudunucamiɔrl. <sup>7</sup> Dai lɣai vaa lɣai dai vuŋi ŋioocai Suusi Cristo ismaacldl glaagai issiaa duutuadagi. Suusi Cristo guvucadadɔcldl varacoŋi aariml.

<sup>8</sup> Aduucal oojisi Diuusi ŋiooquidɔrl: "Oigɔladavurai gɔnaaduŋi poduucal mɔsduucal gɔnoigɔldai aariml lɔ-ɔgi". Issmllicldl pɔvuuaada aariml aidl gia cɔlga ivueeyi aariml. <sup>9</sup> Dɔɔmos ismailmadugan duucal nlijada aariml aidl gia soimaasi ivueeyi aariml. Dai poduucal aariml lɔsoimaasi ivuaadami mailɔgidacal Diuusi ŋiooquidɔrl. <sup>10</sup> Tomasiooɔrl ismaacldl lɔgidi istumaasi aagai Diuusi ŋiooquidɔrl dai lɔmo imidagai maicɔlga iduŋiagi tomasi lɔmo istumaasiɔrl lɣai ducami is-mailɔgiada tomali lɔmo istumaasi. <sup>11</sup> Diuusi pocaiti sai maitlaagai isgoogosi gɔnducamicagi oodami dai lɣai vaa pocaiti lɔrl sai maitacoodaiŋa. Ismaadutai mai-googosi gɔnducamicagi tomasi mosgamuaa vɔlscɔrl lɔsoimaasi ivuaadami mailɔgidacal Diuusi ŋiooquidɔrl. <sup>12</sup> Aariml alisɪ glaagai iscɔlgacɔrl oidacagi lɔran du-ucal lɣai ismaacldl maatɔl islɔmo imidagai Diuusi nɔi-da agai ismaacldl lɔcɔlga ivuaadami dai ismaacldl lɔmaicɔlga ivuaadami. Diuusi cɔlgacɔrl gɔrvuvaidi soimaascamiŋdɔrl casclɔl istutuidi aatɔml isl-ɔgiadagi ŋiooquidɔrl. <sup>13</sup> Ismaadutai maisoigɔlliadagi aacldl Diuusi maisoigɔlliadamu lɣaicldl lɔrl dɔmos siooɔrl soigɔlliadagi aacldl Diuusi soigɔlliadamu lɣaicldl lɔrl.

<sup>14</sup> Giŋaaduŋi, ɔtumaasi lɔcɔlɔgai ispocaitiadagi lɔmoco sai vaavoitudai dai maitivuaadagi tomali lɔmo istu-maasi cɔlgaducami? ɔBaiscɔlgacɔrl vuusaiŋa lɣai po-duucal? <sup>15</sup> Ducami islɔmoco gɔnaduŋi maiviaacagi yuucusi tomali cuaadagai <sup>16</sup> mai lɔmaadutai aariml potɔldagi: "Diosai, tɔlɔganɔrls tudu cuaadagai dai yu-ucusi". Mai aariml maimaquiagi istumaasi vɔlɔlga lɔl-mai. Tumaasi soiŋana lɔiooqui. <sup>17</sup> Poduucal siooɔrl pocaiti sai vaavoituda dai maisoicldagi glaaduŋi tu-maasi lɔcɔlɔgai vaavoidaragadl.

<sup>18</sup> Aapi pocaiti sai cɔlga vaavoitudai dai aanɔ pocaiti saidl ivueeyi istumaasi cɔlgaducami poduucal isduu-cai Diuusi ipɔlidi. Dɔɔmos issmllicldl vaavoitudamudai aapi Diuusi aidl gia ivuaadamudai istumaasi cɔlgadu-cami poduucal isduucal Diuusi ipɔlidi. Siuu duucu ivuaada aanɔ istumaasi cɔlgaducami poduucal isduu-cai Diuusi ipɔlidi poduucal gɔlmaatɔl iŋsaanɔ smllicldl cɔlga vaavoituda Diuusi. <sup>19</sup> Aapi vaavoitudai isl-maduga Diuusi, vaavuava. Dɔɔmos lDiaavora tɔtɔlaaŋi-carudɔl vaavoitudai lɔrl isoidaga Diuusi dai gigivucui duduaadicuitai. <sup>20</sup> ɔMaimaatɔl cal aapi? ɔIpɔlidiɔrl si iŋsigɔlmaatɔltuldagi? Siooɔrl vaavoitudadagi dai maitivuaadagi istumaasi cɔlgaducami, ɔtumaasi lɔcɔl-gai isvaavoitudada lɣai? <sup>21</sup> Cɔlga maatɔl aapi is-gɔlɔaduŋi Avraaŋicaru lɔgidiŋa Diuusi daidl idui gɔ-lmaracldl isducatai tɔjai Diuusi vai casclɔl cɔlgacɔrl nɔidiŋa Diuusi Avraaŋi dai pocaiti sai lɣai lɔlɔmo ooda-mi ismaacldl calma duucal gɔtɔgito dai ca-maisoimaasi ivuaada agai dai lɔgidiŋa Diuusi. <sup>22</sup> Podu-ucal gɔlmaatɔl isAvraaŋi alil cɔlga vaavoitudai Diuusi dai aidɔsi podui lɣai vaamioma vaavoitu. <sup>23</sup> Dai poduu-cai lɔlɔdui isducatai aagai Diuusi ŋiooquidɔrl is-maacldl pocaiti: "Avraaŋi vaavoitu Diuusi vai casclɔl Diuusi cɔlgacɔrl nɔidi ducami istomali lɔmo imidagai maisoimaasi iduuŋimudai lɣai". Vai Diuusi gladuŋi duucal nɔidi Avraaŋi.

<sup>24</sup> Camaatl aariml siDiuusi cɔlgacɔrl nɔidi lvaavoi-tudadami cɔlga ivuaadami duucal maisiu mosɔca vaavoidaragadɔcldl dɔmos istumaasi cɔlgaducam-icldl ismaacldl ivuaadagi lɣai lɔrl. <sup>25</sup> Poduucal lɔl-ɔdui Raavaclɔl lɣai lɔlɔmo ooqui tatacaligami dai cɔl-ga miaadɔgi ojootosadɔl lɔjudidɔl dai aagidi siaa sml-iimia lɣai sai maivuuna tɔtɔlaanldami. Dai vaavoitu Di-uusii casclɔl aidɔl abiaadɔrl Diuusi ipɔlɔl islɔma duucal gɔtɔgituagi lɣai dai camaisoimaasi ivuaadagi. Diuusi cɔlgacɔrl nɔidi Raava dai pocaiti sai lɣai lɔlɔmo ooda-mi ismaacldl calma duucal gɔtɔgito dai ca-maisoimaasi ivuaada agai dai lɔgidi Diuusi. <sup>26</sup> Siooɔrl vaavoitudagi dai maicɔlga ivuaadagi lɣai maitlɔcɔlɔgai vaavoidaragadl, lɣai lɔlɔran ducami lɔmo oodami is-maacldl cavusaclɔl ibladɔl muucucal lɣai.

3 Giŋaaduŋi maitlaagai issii muidutai lɔmamaatl-tuldiadamicagi. Camaatl aariml sai aatɔml is-

maacldl armamaatlutuldiami Diuusi slllicldl soimaasi gartaatamituldagi ismaislli aagidi aatmla ñiooquidl lgal. <sup>2</sup> Vllscatai aatmla muiyoco maicllga ivuaadana. Ismaadutai tomali lmo imidagai maisoimaasi ñioocadagi lgal lrlmo oodami clga gltgitocami dai clga istutuidi ismaisoimaasi ivuaadagi. <sup>3</sup> Silscadl dacamidacartuda aatmla cavayu poduucal istutuidi aatmla isiimitudadagi siajaacoga iprliadagi. <sup>4</sup> Glntlgitovlr nlijada vaarcurl ismaacldl gl suudagi daama ajioorai tomasill glglrdu lgal dai lvlli ismaacldl nuituscal alil gvuuca vaidl liimitudadami iimitudai siajaacoga iprliadagi lmo ali taavlacldl ismaacldl vaarcu uta daja. <sup>5</sup> Poduucal lrvueeyi lrl ganllncldl tomasi alidu vllscrl istutuidi isnaana maasi ivuaadagi. <sup>6</sup> Dai ganllnl lrlpan ducami tal lrl. Lllchi taicldl mlmljli glmpri oidigi. Ganllnl istutuidi isalil soimaasi ivuaadagi poduucal soimaasi ivueeyi oodami. Silsi ucami oidacagi lmo oodami amaasi ucami soimaasi ivueeyi nllnlldl Diaavora gvuucadadlclldl. <sup>7</sup> Oodami istutuidi isbai tuutiatudagi tomastuma clclisi, dai coocoyi, dai ujjuurugi, dai clclisi gl suudarl oidacami, dai cabai tuutiatudaiña. <sup>8</sup> Dllmos ganllnl gia tomali lmaadutai maitistutuidi isbai tuigatudagi. Ganllnl lrlmo istumaasi ismaacldl maibaiga isbai tuigatudagi. Ganllncldl oodami ñiooquidi aa oodami dai soigliatu poduucal isduucal muuquigami. <sup>9</sup> Glrnllncldl sia duutudai aatmla Diuusi glrooga dai lgal vaacldl ñiooquidi aatmla oodami ismaacldl Diuusi idui romaasi ismaasi Diuusi. <sup>10</sup> Gartañicldl sia duutudai aatmla Diuusi dai lgal vaacldl soimaasi ñioocai. Giñaaduñi poduucal gia maitlaagai isivuaadagi. <sup>11</sup> ¿Isbai vuusaiña lgal vaa vaglacañiañldl suudagi yoovicami dai sivucami? <sup>12</sup> ¿Giñaaduñi isbai lmo iigosi dlldl iibiatana uuvasi silrl lmo uuvasi dlldl bais iibiatana iigosi? Poduucal lrl lmo vaglacañiañldl maivusacil suudagi yoovicami dai sivucami.

<sup>13</sup> Isoidacagi lmaadutai aapiml glnsaagida ismaacldl clga gltgitocagi lgal glaagai isclgacrl oidacagi vai poduucal nlijadagi aa silrvaaanoi isclga gltgitito dai maitlaagai isglducldl glmliadagi. Lgal vaa maatldagadl mamaatlutuldi ismaitlaagai isglducldl glmliadagi. <sup>14</sup> Dllmos isalil muuquimudadl tuigacagi lgal dai lgi glvlltarl tlgitocagi vllsi dai maitltgitodagi aa maitlaagai isglducldl glmliadagi glmaatldagacldl vllsi gomaasi lrlpan ducami isyaatagldagi. <sup>15</sup> Googadl maatldagai maitlrlgai ismaacldl gamaacal Diuusi goovai moslroodami oidigi daama oidacami tlgitoidadl dai goovai lgal ismaacldl gamaacal lDiaavora. <sup>16</sup> Siaaco coimudadl tuutiacagi oodami dai lgi glvlltarl tlgitocagi vllsi dai maitltgitodagi aa ami mosglrvupui ñioocaiña oodami, daidl ivuaadana mui naana maasi soimaascami. <sup>17</sup> Dllmos lgal ismaacldl viaa maatldagai ismaacldl gamaacal Diuusi lgal clgacrl oidacana dai maioomaliacana, dai tltgitoiña aa, dai lvgidiña gln-

baitlguucacamiga, dai soiglñlidiña aacldl dai soicaiña dai lmadugan duucal nñidiña vllscatai dai vllsi isducatai aagai poduucal ivuaadana. <sup>18</sup> Dai maicocodaiña aa dai poduucal clga ivueeyi, lgal iprlidiña isclgacrl oidacagi oodami casclldl.

**4** ¿Ducatai glncoodaiña aapiml? Soimaasi tlgitoidagai glnmaitacil dai poduucal maicllga ivueeyi aapiml. <sup>2</sup> Aapiml aagaiña lmo istumaasi dai mlsmaitanmaquiagi gacoodaiña aapiml. Aapiml viaaca lñidiña istumaasi viaaca glnaduñi dai mlsmaitanmaquiagi cocodaiña aapiml. Aapiml maiviaacana istumaasi iprlidi maitaanli aapiml Diuusi casclldl. <sup>3</sup> Dai mlstaanldagi, Diuusi maitanmaacal. Lgi glvlltarl taanliña aapiml casclldl. Maitavlr clgai isroduucal taanldagi. <sup>4</sup> Aapiml maillgidi Diuusi. ¿Maitamlsmaatl aapiml sai sioorl ivuaadagi istumaasi ivueeyi lgal ismaacldl maillgidi Diuusi lgal vuidlrl vlltl Diuusi? Mosroduucal sioorl iprliadagi isivuaadagi istumaasi ivueeyi lgal ismaacldl maillgidi Diuusi lgal vuidlrl vlltl Diuusi. <sup>5</sup> Maisiu moslgi pocaiti Diuusi ñiooquidlrl: “GlIbldaga ismaacldl ootoi Diuusi sai glrlmadu daacana alisi glrsoicil dai alil soiglñlidi lgal silscadl soimaasi ivuaadagi aatmla”. <sup>6</sup> Diuusi clgacrl glrnñlidi dai alisi glrsoicil casclldl pocaiti Diuusi ñiooquidlrl. “Diuusi vuí caatl ismaacldl glglrducldl glñlidi dlmos Diuusi soicil lgal ismaacldl maiglglrducldl glñlidi”. <sup>7</sup> Lgiadavurai aapiml Diuusi dai vuidlrl avlrvlltca Diaavora silgai mllimu. <sup>8</sup> Duudatal avlrgamamadada siDiuusi glnsoicldamu dai vaamioma clgacrl glnñlijadamu. Dañi aapiml soimaasi ivuaadami, lma duuqujavlr glntltgito dai camaisoimaasi ivuaada. Dai aapiml ismaacldl lgiada lliada Diuusi dai soimaasi ivuaada lliada lrl, dagitovurai gosoiama tlgitoidagai, <sup>9</sup> dai soiglñliada soimaasi ivuaadatai. Sioorl asldagi soimaasi ivuaadatai baiyoma glaagai issuaanldagi, sioorl baiglñliadagi soimaasi ivuaadatai baiyoma glaagai issoiglñliadagi. <sup>10</sup> Maitavlr glglrducldl glñliada vuitari Diuusi siDiuusi glnoigldamu dai glnsoicldamu.

<sup>11</sup> Giñaaduñi maitavlr glññiooquiada aipaco, sioorl ñiooquidagi lmoço gladuñi dai dunucami duucal glvuaadagi tlca lñiditai gladuñi lgal vuí ñioocai Diuusi ñiooquidl ismaacldl pocaiti sai glaagai isoigla-da glraaduñi. Lgal ducami isrocaitiadagi sai Diuusi ñiooquidl maitarsoiñi. Dllmos isaapiml pocaitiadagi sai Diuusi ñiooquidl maitarsoiñi dai aapiml maillgidi Diuusi ñiooquidl aidl gia aapiml lgi glnaagidi isducatai glaagai msoidacagi ducami isaapiml lrdudunucamicagi. <sup>12</sup> Lgi Diuusi gamaa glñiooqui. Lgal vaa lgal daidl lrdunucami. Lgal istutuidi isclgacrl vuviadagi oodami silrl ugitudagi. ¿Dai aapiml giñaaduñi, ¿moorl dai dudunucami duucal daraiva lñidi aa vlltarl?

13 Aariml glnsaagida oidaga lmtoco ismaacldl pocaiti: "Sivi silrl sioroco iimimu aatlm siblaaco dai mlca oidacamu lmo uumigi dai gaaata vvaadamu dai gamaitlcladamu tumiñsi". 14 Dai tomali maimaatl-catai istumaasi lrlduñiagi siaadiqui aariml maimaatl silscadl coiya agai alil maitavlri capacarli oodami. 15 Baiyoma glaagai mspocaiti adagi: "IsDiuusi irli-adagi oidacamu aatlm daidl ivuaadamu imaasi silrl lma maasi". 16 Dmos aariml gldrducldl gnlldi dai lgi gntlaanldan duuca iñoocai dai maitlgtitai isDiuusi lgai dai gntlaanli. Poduucal gia maicldadu. 17 Sioorl maatlai ivuaadagi istumaasi clgaducami dai maitvuaadagi lgai maicldga ivueeyi.

5 Calcavurai aariml riricu. Diuusi sllicldl soimaa gntaatamituldami soimaasi ivuaadatai aariml cascdl alisi glaagai iscavami aijigldagi. 2 Vmsi gnvustuidaga duva agai dai gnyucusi clclgaducldl maamata agai. 3 Dai gnooroga dai gnlplaataga biitama agai dai poduucal maatlmu aa sialil maicldga tu-tiacatadai aariml dai maisiaa doodai gnvustuidaga dai soiñamudai aa. Diuusi soimaasi gntaatatuldami. Aariml mui lmpagi gnvustuidaga sivi cayoga aayi istuigaco Diuusi nlida agai soorl lrcldga ivuaadami dai soorl larmaicldga ivuaadami. 4 Aariml maiaa namlqui gnlripiooñiga sioorl yovaiña gnlmsi, vai lgai aagidi dudunucami vai Diuusi cal istumaasi aagai lgai. Diuusi lgai dai tlaanli vmsialcatai. 5 Aariml mui viaacana tumiñsi dai yucusi clclgaducami tami oidigi daama, dai mosgavagimataiña vmsi gomaasi ivueeyi aariml vai camiaadimi istuigaco Diuusi gnlldi agai ismaacldl lrcldga ivuaadami dai ismaacldl larmaicldga ivuaadami. 6 Aariml van tutusaiña ismaacldl maitlristuma ducami dai gatlaanliña coodaragai dai maidadagitoiña aariml islgi gnlsoiñagi lgai.

7 Giñaaduñi maitavlrl vuf bacocoda ismaacldl soimaasi gntaatamituldi poduuquiavlrl ivuaada asta silscadl diviagi Suusi Cristo maiiojodaitai. lmsadami glaagai isnlrlracagi duuqui maivui ñioocaitai Diuusi vaidai aiyagi yovaragai. 8 Casia miaadimi istuigaco diva agai Suusi Cristo cascdl sllicldl glaagai is-

nlrlracagi istuigaco diviagi dai maitlaagai msvui bacocodagi ismaacldl soimaasi gntaatamituldi.

9 Giñaaduñi maitavlrl gnlvurui ñioocada vai Diuusi maisoimaasi gntaatatuldana. Casia miaadimi istuigaco Diuusi nlida agai soorl lrcldga ivuaadami dai soorl larmaicldga ivuaadami. 10 Giñaaduñi tlgitovurai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl lgai alil soimaa taata dai maivui bacocoiña ismaacldl soimaasi taatamituldiña poduuquiavlrl ivuaada aariml lrl. 11 Aatlm rollidi sai lgai ismaacldl soimaa taata dai maivui ñiñio Diuusi lgai alil baiglñlilitadai. Aariml camaatl isducatai Job alil soimaasi taata dai vmsclrl maivui ñioo Diuusi dai maatl aariml lrl isducatai Diuusi clglacldl nldi gooquiirl. Diuusi alil soiglñlidiña vmscataicldl.

12 Sivi giñaaduñi glnaagidamu aapl lmo ñiooqui ismaacldl alisi glaagai ismaatca aariml. Maitavlrl aagada Diuusi tomastumaasicldl. Maitlaagai isrocaiti adagi sai cl maatl Diuusi islrvaavoi istumaasi aagai aari dai ismaitlrvaavoicagi vai Diuusi gmluaana.

13 Islmaadutai aariml soimaa taatcagi glaagai isgamamadadagi. Dai islmaadutai baiglñliadagi glaagai isganlddagi siaa duutudai Diuusi. 14 Dai islmaadutai coococagi glaagai isvaidagi ltlalaanldamigadl vaavoitudadami vai gamamadana lcoocoadl vltarl dai tldana asaiti daañidatadi Diuusi sai duaidana.

15 Dai mslmscadl vaavoitudaitai gamamadadagi siDiuusi duaidamu sivañigamu lgai. Dai Diuusi oigldamtu soimaascamigadl lrl. 16 Cascdl baigavlrl vvaada ñiooqui mslmscadl soimaasi gnlvuiididagi airacoga, dai vmscatai avrl mamadada vai Diuusi duduaaidiana vmsi lcoocoidadl aariml glnsaagida. Alil guvuca lmamadaraadl loodami ismaacldl calma ducai gtlgtito dai camaisoimaasi ivuaada agai dai lvgidi Diuusi. 17 Diuusi ñiooquituldiadamigadl Eliasi lroodamicatadai gllrlan duuca, dai aidlsl daanli lgai Diuusi sai maiduuduna tai maiduudu vaica uumigi dan tajucami. 18 Dai gooquiirl aidlsl daanli lgai lramu sai duuduna tai duudu tai baiglñlil mscami.

19 Giñaaduñi islmaadutai aariml glnsaagida dagituagi glnvaavoidaraga vai lmai lramu vaavoituldagi

20 maatlcvaurai aariml isldgai ismaacldl vaavoituldagi lgai ismaacldl dagituagi glnvaavoidaraga sai lgai clglacldl vusaitu ibladl lsoimaasi ivuaadami gldlvituldaraadlaidlrl dai poduucal oigldicamu soimaascamigadl tomasi alisi lrsoimaasi iducami.

Moslaasi.



# 1 PIIDURU

<sup>1</sup> Aanl ʎrPiiduru ootosadl Suusi Cristo dai gʎnooji-di aanl aapiml ismaacɔdl Jerusaleenlra oida-catadai dai aidɔsi ʎjudidíu soimaasi gʎntaatatuli aapiml ʎmadu ʎгаа vaavoitudadami, aapiml sibɔaco iji. Dai sivi aipacoga oidaga aapiml Poontlra dai Galaasilra dai Capadoosilra dai Aasilra dai Batiifilra. <sup>2</sup> Diuusi gʎrooga calcovai gʎnɔuvaitu aapiml poduucal isduucal ipʎlilitadai ʎgai ʎqui abiaadlra. Diuusi Iɔladl ʎcovai gʎnɔuvaitu ʎɔsaidl ivuaadana aa duifadl dai ʎgai ariagʎnsoicɔi isɔɔɔɔɔɔɔɔ oidaa aapiml ʎɔsai ʎgidiña aapiml Suusi Cristo. Suusi Cristo muu curusiaba tai aasi ʎradl ʎɔsai aapiml ɔɔɔɔɔɔɔɔ vuvacɔna ʎɔsvaavoitudagai ɔɔɔɔɔɔ Diuusi ariagʎnoigʎldi gʎnsoimaascamiga. Vai Diuusi ɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ gʎnɔɔɔɔɔɔɔɔ dai gʎniibɔstudacan tadacagi.

<sup>3</sup> ɔɔɔɔɔɔɔɔ ʎiioocada aapiml Diuusi vui ʎpan duucal aanl. ʎgai ʎroogadl gʎrtlaanɔdamiga Suusi Cristo. ʎgai duucal ʎSuusi Cristo coidadl saagidaiñdɔlra ɔɔɔɔɔɔɔɔ viaa aatɔml ibɔdagai utudui. ʎgai ɔɔɔɔɔɔɔɔ soigʎlidi aatɔmlɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ. Dai poduucal ʎɔɔɔɔ aatɔml vaavoitudaitai istuigaco vʎɔɔɔɔ oidaɔamu aatɔml Diuusi ʎmadu. <sup>4</sup> Diuusi gʎnmaa oigaragai isimia aapiml tvaagiamu dai ʎgai ʎmadu oidacagi vʎɔɔɔɔ silɔɔɔɔɔɔ coiyagi. ʎɔɔɔ tvaagilra Diuusi ʎmadu camaisoimaasi ivuaadamu tomali ʎmaadutai. Dai vʎɔɔɔɔ baigʎɔɔɔɔɔɔɔ vʎɔɔɔɔɔɔ aapiml. Aapiml ʎrDiuusi maamaradl ɔɔɔɔɔɔ. <sup>5</sup> Aapiml vaavoitudai isDiuusi ʎrɔɔɔɔɔɔ gʎnɔvuiadami ɔɔɔɔɔɔ ʎgai gʎnɔuucada aapiml gʎɔvucadagacɔdl. Silɔɔɔɔɔɔ ʎramu diviagi Suusi Cristo ɔɔɔɔɔɔ gʎnɔvuidamu aapiml soimaasi ivuaadami saagidaiñdɔlra dai maatɔmu aapiml istumaasi ɔɔɔɔɔɔɔɔ istumaasi Diuusi iduñia agai aapiml gʎnɔɔɔɔɔɔ.

<sup>6</sup> Vʎɔɔɔɔ imaasicɔdl avʎr baigʎɔɔɔɔɔɔɔ aapiml tomasi sivi ɔɔɔɔɔ uumigi gʎaaagai issoimaa taatagi aapiml mui naana maasi. <sup>7</sup> Silɔɔɔɔɔɔ soimaa taatamadagi oodami poduucal gʎmaatɔ issɔɔɔɔɔɔɔ vaavoitudai ischo ʎɔɔɔ. Gʎnvaavoidaraga ʎɔɔɔ ducami ooro gʎɔɔɔɔɔɔɔɔ vai ʎcovai vusacɔi gʎɔɔ ooro. Poduucal aapiml silɔɔɔɔɔɔ soimaasi taatamadagi ariɔɔɔɔɔɔɔ Diuusi ɔɔɔ maatl issɔɔɔɔɔɔɔ vaavoitudai. Dai poduucal gʎvaavoidaraga vaamioma ɔɔɔɔɔ siooro. Ooro gia uugiatɔi vai gʎnvaavoidaraga gia cho. Sioora soimaasi taatamadagi dai ariɔɔɔɔɔɔɔ Diuusi dai silɔɔɔɔɔɔ diviagi Suusi Cristo ʎgai potɔɔɔɔɔ isalil ɔɔɔɔ idui, dai aagidamu ʎgai aa ʎɔɔɔ.

<sup>8</sup> Aapiml mainɔiditai Suusi Cristo vʎɔɔɔɔɔ siao duududai dai oigʎdai, tomasi maiquiaa ʎɔɔɔ aapiml ʎgai vʎɔɔɔɔɔ vaavoitudai vai poduucal ɔɔɔɔɔ gʎnɔvuidana. Dai ɔɔɔɔɔ vaavoitudai aapiml sai ʎgai ɔɔɔɔɔ gʎnɔvuidana. Dai ɔɔɔɔɔ alil baigʎɔɔɔɔɔ aapiml dai maitɔɔɔ ʎiiooqui isducatai aagidagi aa, ʎɔɔɔɔ baigʎɔɔɔɔɔ.

<sup>10</sup> ʎɔɔɔɔ Diuusi ʎiiooquituldiadamigadl ismaacɔdl gaaagidi isDiuusi ɔɔɔɔɔ gʎnɔvuida agai aapiml gʎnaajagʎitadai ismaatiagi isducatai Diuusi ɔɔɔɔɔ gʎnɔvuida agaitadai. ʎgai ʎɔɔi ɔɔɔɔɔɔɔɔ gomaasi dɔɔɔɔ maicɔɔɔ maatl ɔɔɔɔɔɔɔ. <sup>11</sup> Diuusi Iɔladl, ʎgai vaa ismaacɔdl ʎmadu daja Suusi Cristo, maatlɔtuli gʎñiiooquituldiadamiga isducatai ʎCristo soimaa taata agaitadai dai goquiɔlra Diuusi maquia agaitadai ʎmo ɔɔɔɔɔɔ tvaagilra. Dai Diuusi ʎiiooquituldiadamigadl alilɔi gʎnaajagʎitadai ismaatiaga sioora ʎrCristoca agaitadai dai silɔɔɔɔɔ divia agaitadai. <sup>12</sup> Dai Diuusi Iɔladl aagidi ʎgai sai ʎiiooqui vaamioma ʎraatɔml gʎnɔɔɔɔɔ silgai. Dai vʎɔɔi imaasi ismaacɔdl gaaagidiña Diuusi ʎiiooquituldiadamigadl ʎɔɔɔ vaa ismaacɔdl casi gʎnaagidi Diuusi ʎiiooquituldiadamigadl sividadl. ʎgai gʎnaagidi isSuusi Cristo ʎrɔɔɔɔɔ vuvuidami dai Diuusi ootoi gʎibɔdaga tvaagiaiñdɔlra vai ʎgai gʎvucadacɔdl aagaiña ʎiiooquituldiadamigadl. Dai Diuusi tɔtɔaañicarudl tvaagilra ipʎlilitadai ismaatl ɔɔɔɔɔ vʎɔɔi istumaasi aagai ʎquidɔl Diuusi ʎiiooquituldiadamigadl.

<sup>13</sup> ɔɔɔɔɔ vʎɔɔi imaasicɔdl tɔtɔɔɔɔɔɔɔ aapiml isdivia agai Suusi Cristo bai gʎnduucal dai ʎɔɔɔɔɔ vaavoitudaitai issɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ gʎnɔɔɔɔɔ agai ʎgai silɔɔɔɔɔ diviagi. Maitavʎr tɔtɔɔɔɔ istumaasi soimaascami dai ɔɔɔɔɔ avʎroidaca. <sup>14</sup> ʎɔɔɔɔɔ aapiml Diuusi dai camaitivuaada vʎɔɔi istumaasi ivuaadana maiquiaa maatlɔcai mamaatlɔdaragadl Suusi Cristo. <sup>15</sup> Diuusi ʎcovai gʎnɔvuitu aapiml ɔɔɔɔɔ avʎr ʎpan duucal ivuaada Diuusi. ʎgai tomali ʎmo imidagai maisoimaasi ivueeyi. <sup>16</sup> ɔɔɔ maatl aapiml iscaooja Diuusi ʎiiooquituldiadamigadl istumaasi aagai Diuusi dai pocaiti: “ɔɔɔɔɔ avʎroidaca aapiml dai maisoimaasi ivuaada, aanl tomali ʎmo imidagai maisoimaasi ivueeyi ɔɔɔɔɔ”, ascaiti Diuusi.

<sup>17</sup> Diuusi ʎgai dai ʎɔɔi vʎɔɔi istumaasi ivueeyi vʎɔɔɔɔɔ ʎmadutai isbai ɔɔɔ ivueeyi ischo ʎɔɔɔ. Dai ismaacɔdl maicɔɔɔ ivueeyi Diuusi soimaasi taatamitul-

di tomasi lrriricu sjarsoitutuigami, sihraaliducami, siarglgrducami, dai ooqui dai clclli vllsi soimaasi taatamituldi Diuusi dai lrgai lrglrooga cascldl siaa duutuada aariml Diuusi quiaa oidacatai tami oidigi daama. <sup>18</sup> Lrgan duucaid oidacana aariml gnlmlqui aaduñicaru dai cllga maatl aariml sai istumaasi ivuaadana maitlñsoicliña iscllglacslr vuvauquiagi aariml. Dlmos Diuusi cascllglacslr gnlvuvaitu mlsai camaiproduucaid oidacana. Clm maatl aariml isSuusi Cristo gaaa namlqui cllglacslr gnlvuvaidaraga namlgadl aidmlsi muua curusiaba, dai maisiu ooro-clldl tomali plaata-clldl istumaasi uugiatli. <sup>19</sup> Suusi Cristo glmuaatu maitlñsoimaasi iducamicatai poduucaid isduucaid coodaiña ljudidíu aali cañiiru ismaacldl maitlñsoicoidadl sai Diuusi oigaldana soimaascamigadl. <sup>20</sup> Maiquiaa clquivaicai oidigi abiaadlrl Diuusi ca-maatlcatadai isroduucaid lrdiñia agaitadai Suusi Cristocldl dlmos lrgai cayoga ugitlcai oidigi divia dai cllglacslr gnlvuvaidai agai. <sup>21</sup> Diuusi duaacali Suusi Cristo coidadl saagidaiñdrl dai maa lmo smllicami tlvaaagilrl cascldl cllga vaavoitudai aariml Diuusi dai nlllra mslmlscadl lmadu oidaca agai.

<sup>22</sup> Diuusi caoigali gnlsoimaascamiga lvgiditai aariml ñiooquidl, Diuusi lbladl gnlsoicli cascldl, mai cascldl aariml smllicldl oigldai glñaaduñi. Arianlrl cllga glñoiglada aariml aipacoga. <sup>23</sup> Diuusi gnlmaa ibldagai utudui aidlsl vaavoitu aariml ñiooquidl. Glndlml maitlñmaa idi ibldagai utudui. <sup>24</sup> Mosroduucaid ooja lmo Diuusi ñiooquituldiadamigadl:

Vllsi oodami lrlran ducami vasoi. Lvasoi gaquisarl daidl oodami cooyi.

Dai vllsi istumaasi viaa oodami lrlran ducami yoosigai.

Yoosigai gaquisarl dai uugiatli vai istumaasi viaa oodami uugiatli.

<sup>25</sup> Dlmos Diuusi ñiooquidl vllscrlr lrgaavoil. Asduu ooja lmo Diuusi ñiooquituldiadamigadl. Dai lrgai vaa ñiooqui lrgai mlstmaacldl glñaagidi aariml.

**2** Cascldl casiavlrl maisoimaasi ivuaada, tomali maivupuiirumadada aa mlstumaasi aagadagi vlrri gomaasi ivuaada, dai maitavlrl coimudadl tuutia-ca, dai maiñiooquiada aa. <sup>2</sup> Clm maatl aariml isDiuusi cllglacslr gnlmlidi cascldl alisl glaagai ismaatlcagi iscaiti Diuusi ñiooquidl dai lvgaidagi mosroduucaid vaamioma cllga oidacana oodami isducatai Diuusi iplldi vai Diuusi cllglacslr vuvaidagi.

<sup>4</sup> Dañi poduucaid ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl Diuusi ñiooquidlrl iscaiti Diuusi:

Aanl ootosdi ljudidíu lmo smllicami viaacami ismaacldl lcvovai vusaitu aanl.

Smllicldl clm tuiga lrgai.

Vllsi sioorl vaavoitudagi lrgai maiviaacamu istuisi siaa lradagi vaavoitudacai, ascaiti Diuusi.

Asduu ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl. Cascldl alil clm tuiga lrgai aariml gnlvui ismaacldl vaavoitudai dlmos aa vui ismaacldl maivaavoitudai lrgai alil

soimaa taatamituldi. Mospocaiti Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl:

Lsmllicami viaacami ismaacldl dai Diuusi muidutai gajiaadlrl vipieeyi.

Dai lrgai lrlgai vaa ismaacldl vaamioma tlaanli.

Dai pocaiti lrl:

Sioorl gajiaadlrl vipiaadagi gosmllicami viaacami smllicldl soimaa taatamu.

Dai iimia agai lDiaavora lmadu.

Ascaiti Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl. Vllsi imaa-sicldl avlrgaavoitudada dai lvgiada aariml Suusi Cristo. Lrgai lrlglr gnlvucadagai viaacami ismaacldl vllscrlr clm tuiga dai tomastuigaco oidaga. Diuusi cllglacslr nllidi lrgai. Diuusi lco vusaitu sai tlaanliña oodami dlmos muidutai gajiaadlrl viaa tomasi clm maatlcatadai. Aariml lmo sihlglml gnlducami vaavoitudaitai Suusi Cristo. Dai Diuusi lcvovai gnlvuvaitu aariml dai gnlmaa ibldagai utudui mlsaidl ivuaadana Diuusi aa duiñdadl dai mlsaidl lrgipiooñi-gadlcana dai mlsaidl ivuaadana istumaasi lrgai iplldi dai mlsaidl siaa duutudaiña aariml Diuusi. Aariml cllga istutuidi isivuaadagi vllsi gomaasi. Suusi Cristo lbladl gnlmlmadu daja cascldl. Vllsi gomaasi alil oojoidi Diuusi.

<sup>9</sup> Dlmos aariml lrlmo oodami ismaacldl Diuusi lcvovai vuvaitu daidl lrgmaamaradl Diuusi. Daidl lrlran ducami aariml ljudidíu paraaligadl ismaacldl ivuaadadai Diuusi aa duiñdadl, mai aariml gaaagiada istumaasi glglrducami ismaacldl ivueeyi Diuusi. Diuusi cllglacslr gnlvuvaitu aariml gnlsoimaascami-gaiñdrl dai sivi maatl aariml ñiooquidl. <sup>10</sup> Lquiomaa aariml maitlñmaamaradlcatadai Diuusi dai sivi casi lrgmaamaradl aariml Diuusi. Lquiomaa tomali lmaadutai maisoigmlldiña aarimlclldl dlmos sivi Diuusi soigmlldi aarimlclldl.

<sup>11</sup> Giñaaduñi aariml alil tltlgitoi mslmlmo imidagai tlvaaagiana oidaca agai dlmos aariml quiaa tami oidigi daama oidaga, cascldl glndaanli aanl mlslai maigoogosi gnlducamicana. Camaatl aariml isglaagai isariaglñaajagldagi dai maisoimaasi ivuaadagi. <sup>12</sup> Cllglacslr avlrgoidaca aariml lrgai saagida ismaacldl maivaavoitudai Diuusi vai sihlscadl gnlvui ñioocada lrgai ducami sjarsoimaasi ivuaadamica aariml vllscrlr nlijadamu lrgai isalil cllglacslr oidaga aariml dai poduucaid sihlscadl diviagi Diuusi dai nllida agadagi ismaacldl lrgcllga ivuaadami dai ismaacldl lrgmaicllga ivuaadami lrgai siaa duutuadamu Diuusi.

<sup>13</sup> Clm maatl aariml isDiuusi iplldi isvllscatai lvgiadagi dudunucami cascldl avlrglgiada aariml vllsi ltlvlaanldami ismaacldl darasai loodami tomasi lrlbaitlcslaacamigadl lromamano. <sup>14</sup> Sil sonlrl guucacami ismaacldl tlaanli lrbaitlcslaacamigadl lromamano sai soimaa taatatuldana lrgai ismaacldl

soimaasi ivueeyi dai sai cmlgascrl nldidna ismaacldl cllga ivueeyi. <sup>15</sup> Diiusi iplldi iscllgascrl oidaca aapiml vai poduucal lgal ismaacldl vupuiiruga dai maivaavoituda lldi Diiusi fiooquidl maitlnfiooquiadagi.

<sup>16</sup> Dudunucami maivaamioma gatlaanli siDiiusi dmos vmlscrl glaagai mslmgiadagi dai maisoimaasi ivuaadagi. Diiusi lrlgai ismaacldl vaamioma gatlaanli dai aapiml lrgipioofigadl Diiusi. Lgljadavurai lgal. <sup>17</sup> Siaavrl duutuada aapiml vmsi oodami. Oigladavurai vmsi glnaadufi vaavoitudadami. lmbiadavurai Diiusi dai siaavrl duutuada lbaitlclaacami-gadl lromamano.

<sup>18</sup> Aapiml ismaacldl lrgipioofi mgiadavurai glnaamu dai siaavrl duutuada maisiu moslcaasi lgal ismaacldl cl tuutuiga, ismaacldl tltlaaficui dai oomaliga lrl. <sup>19</sup> Diiusi cmlgascrl nldi vmscatai ismaacldl idufia lldi istumaasi iplldi Diiusi dai maisoimaasi ivuaadatai vai vmlscrl aa soimaasi taatamitldi dai vmlscrl maivui fioocai Diiusi. <sup>20</sup> Damos isaapiml soimaasi ivuaadagi mai cascldl soimaasi glnataatatludagi tomasi maivui fioocai aapiml Diiusi. zTumaasi lrgclgai gomaasi? Damos isaapiml cmlga ivuaadagi mai vmlscrl soimaasi glnataatamitldiadagi dai vmlscrl maivui fioocada aapiml Diiusi lgal smlicldl cmlgascrl glnnlijadamu. <sup>21</sup> Diiusi cmlgascrl glnvuvaitu mlsai poduucal ivuaadana aapiml. Cristo smlicldl soimaa taata mlsai cmlgascrl vuvacna aapiml. Tomali lmo imidagai maisoimaasi idui lgal dai tomali lmo imidagai maiyaa-ta dai aidlsi loodami sigalnaasi fiooqui aagidi lgal maiaagidi tomali lmo fiooqui sigalnaascami. Dai aidlsi loodami soimaa taatamitlditadai lgal maipotltdai issoimaasi taatatulda agai lrl. Baiyoma lgal dagito sai Diiusi bai duuna cl maatlcatai isDiiusi vmlscrl cmlga ivueeyi. Dai Diiusi iplldi mlsi aapiml poduucal ivuaadagi lrl. <sup>24</sup> Aatml alia soimaasi ivueeyi cascldl soimaa taataragaitadai dmos Cristo soimaa taata curusiaba tsai aatml cmlgascrl vuvacna dai poduucal camaitlsoimaasi iducamica aatml dai saidl ivuaadana aatml istumaasi Diiusi iplldi. Aidlsi gmvuaatu Suusi Cristo curusiaba poduucal cmlgascrl glnvuvaitu glnsoimaascamigaihdrl. <sup>25</sup> Moscll maatl aatml tsmaliquaa cmlgascrl vuvaccai aatml maivaavoitudaiña tomali mailgidiña Suusi Cristo dmos sivi calma duucal glrtatlgito aatml dai camaisoimaasi ivuaadaragai dai cavaavoitudai dai lglidi aatml Suusi Cristo. Suusi Cristo glnnuucada aatml lran duucal isduucal nucada lmo pastuuru glosoiiga cafiiru dai cmlgascrl glnvuvaidi.

**3** Poduucal lrl aapiml ooqui cuucunacami lgljadavurai glnuucuna vai poduucal islmaadutai

maivaavoitudadagi Diiusi fiooquidl vaavoitudagi nlditai mslcmlgascrl oidaga aapiml dai siaa duutu-dai tomasi aapiml maiaagidi Diiusi fiooquidl.

<sup>3</sup> Maitavrl mostatlgitoda mlsducatai glnagasiuva agai dai mlsmaasi glnaada agai yuucusi dai mlsmaasi glnaada agai babaivucal dai nanaacagi gomaasi maitlsoiñi. <sup>4</sup> Baiyoma glaagai mslatlgitodagi mlsducatai oidaga. Maitavrl glnrduscldl glnliada tomali maiomaliaca. Gomaasi lgal istumaasi alil oo-joidi Diiusi. <sup>5</sup> Llquioma poduucal oidacana ooqui ismaacldl lglidiña Diiusi. Lgal smlicldl vaavoitudaiña Diiusi dai lglidiña glnuucuna. <sup>6</sup> Potuigacana Saara lrl lgal cmlga lglidiña Avraafi dai siaa duutudaiña. Aapiml potuutiacamu lrl mslcmlgascrl oidacagi dai mailbiadagi tomali lmaadutai.

<sup>7</sup> Dai aapiml scslli ooñiacami lrl cmlgascrl avrl nlijada glnooñiga dai siaa duutuada maisiu moslcaasi maisi guupuacatai lgal. Diiusi cmlgascrl vuvaitu lgal lrl sai vmlscrl oidacana lgal lmadu glnlran duucal cascldl. Poduucavrl ivuaada vai tomali lmo istumaasi maisobicliña glnmamadaraga.

<sup>8</sup> Maitavrl glnccocada. Dai soigavrl glnliada glnaaduficldl dai aipaco glnoiqlada lmo silglml duucal. Cmlgavrl tuutiaca vmscatai vui dai maiglrduscldl glnliada. <sup>9</sup> Islmaadutai soimaasi glnvuiidiadagi aapiml maitlaagai ispoduucal ivuiidiadagi aadrl. Dai islmaadutai glnfiooquiadagi aapiml maitlaagai isfiooquiadagi. Diiusi lcvovai glnvuvaitu aapiml dai glnsoiña agai cascldl daanldavurai Diiusi sai soiñana lgal lrl. <sup>10</sup> Pocaiti Diiusi fiooquidlrl: Sioorl sioma oidaca lliadagi maitlaagai issoimaasi fioocadagi dai maiyaatagldagi.

<sup>11</sup> Maitlaagai issoimaasi ivuaadagi moslca istumaasi cmlgaducami.

Glaagai istomali lmo imidagai maitacocoadagi.

<sup>12</sup> Diiusi nuucada ismaacldl maitlsoimaasi ivuaadami.

Dai calcana siuu duucu gamamadada lgal.

Dai lgal vuidlrl caatl ismaacldl lrsomaasi ivuaadami.

Ascaiti Diiusi fiooquidlrl.

<sup>13</sup> Isvmlscrl cmlgascrl oidaca aapiml baitoma maiti-ipcamu sioorl soimaasi glnataatamitldiadagi, <sup>14</sup> dmos isvmlscrl soimaasi glnataatamitldiadagi lmmoco tomaml cmlgascrl oidaga maitavrl lbiada dai maitavrl vumln liada Diiusi cmlgascrl glnnlijadamu cascldl vmlscrl baiglnliadamu aapiml.

<sup>15</sup> Dai siaavrl duutuada aapiml glnlaanldamiga Suusi Cristo. Vmlscrl avrl bai glnduuca dai aa noragida sioorl gnlccacadagi mltuisi lgito isvmlscrl oidacagi Diiusi lmadu. Dai maitavrl glnrduscldl glnliada dai siaavrl duutuada lgal ismaacldl gnlccacadagi.

<sup>16</sup> Cmlgascrl avrl oidaca mlsducatai maatlcagi mlsmaisoimaasi ivueeyi, vai poduucal sioorl glnfiooquiadagi cmlgascrl oidacatai aapiml vaavoitudaitai Suusi Cristo siaa lrlana Diiusi vui. <sup>17</sup> Siooml lrl-

cllga'i issoimaa taatamadagi cllga ivuaadatai isDiuusi poduuc'ai iplliadagi issoimaa taatamadagi soimaasi ivuaadatai.

<sup>18</sup> Tomasi Suusi Cristo maitarsoimaasi ivuaadami vllscarl glmuaatu. Oodami lrsoimaasi ivuaadami cascldl. Suusi Cristo glmuaatu sai oodami clmgacrl vuvacrl daidl lrDiuusi maamaradlcana. <sup>19</sup> Aidlsi maiquiaa duaaca Suusi ibladl ii siaaco maa maisapi coidadl iibladl dai aagidi lmo istumaasi istumaasi Diuusi ipllidi ismaatlcsl lga'i. <sup>20</sup> Lgai maillgi Diuusi aidlsi oidacatadai No'ecaru. Diuusi maisoimaa taatatuuli loodami aidlsi No'e ivuaadatadai lgl vaaaru asta aidlsi naato No'e lgl vaaaru ismaacldrl vaa lga'i llmadu cunaracami aaduifdl aidlsi tlvri duudu vaidl lvaaru suudagi daama aimlraifia poduuc'ai clmgacrl vuvaja lga'i. <sup>21</sup> Dai poduuc'ai sivi aatlml glrvaparonai suudagicldl dai clmgacrl vuvacrl vaavoitudaitai isSuusi Cristo duaaca coidadl saagidaiifdlrl. Vacuanaragaicldl maivuaanli gatucuraga baiyoma poduuc'ai cllmaatl oodami isaatlml daanli sai glroiglldana glrsoimaascamiga. <sup>22</sup> Suusi Cristo caii tlvagiamu dai mllca daja slllisa padrl Diuusi dai tlaanli vllsi Diuusi tltlaaifcarudl dai vllsi dudunucami ismaacldl ami daraaja.

**4** Poduuc'ai isduuc'ai soimaa taata Suusi Cristo aariml mlrl glaaagai isbai glnducagi dai soimaa taatagi. Lgai ismaac'l soimaa taatamai gajiaadrl vipieeyi vllsi istumaasi soimaascami. <sup>2</sup> Dai maitivuaadana moslcaasi istumaasi lgi lga'i iplliadagi, baiyoma ivuaadana lga'i istumaasi Diuusi ipllidi. <sup>3</sup> Aariml llquioma ivuaadana istumaasi ipllidiifia lran duuc'ai lga'i ismaacldl maillgidi Diuusi camaitlaagai mlsroduuc'ai ivuaadagi. Alilsi lrsoimaasi ivuaadamicana aariml dai googosi glnducamicana dai navaoitracana dai aariml ivuaadana mui naana maasi ojoodaicldl dai uusicldl dai siaa duutudaiifia glndidiuusiga duuc'ai, gomaasi alil daidi Diuusi vllsi oidi daama oidacami. <sup>4</sup> Lgai ismaacldl maillgidi Diuusi maimaatl istuisidl camailran duuc'ai soimaasi ivueeyi aariml lga'i llmadu cascldl glhifiooquidi lga'i. <sup>5</sup> Dllmos aimu istuigaco vuidrl guuquiva agai lga'i Diuusi, dai Diuusi aagidamu ismaacldl cllga ivuaadana dai ismaacldl maicllga ivuaadana. Diuusi cabai gluu dai aagida agai vllsi duduaacldl dai coidadl ismaacldl cllga ivuaadana dai ismaacldl maicllga ivuaadana. <sup>6</sup> Muidutai ismaacldl cacoi aidlsi maiquiaa coi lga'i cal Diuusi ifiooquidl dai poduuc'ai ismaacldl vaavoiu vllscarl oidaca agai Diuusi llmadu lran duuc'ai Diuusi, Diuusi tomastuigaco oidaga. Vllsi oodami viaa iscoiyagi poduuc'ai soimaa taatatuldi Diuusi cascldl.

<sup>7</sup> Casi miaadimi istuigaco ugitia agai vllsi istumaasi cascldl clmgacrl avlr oidaca aariml dai maitlglgito-da istumaasi soimaascami glhnuucadacavurai dai maisoimaasi ivuaada baiyoma avlr gamamadada.

<sup>8</sup> Dllmos siooma glaaagai mlsogladagi glnaaduifia.

Sioorl oigldai glnaaduifia cllga gaoigldi mlrl mlssoimaasi ivuuiidiadagi. <sup>9</sup> Baiglhliaacldl avlr glhmi-aadlgiada airaco glhquiiquirl. <sup>10</sup> Vllsi oodami maatl lmo istumaasi dai poduuc'ai istutuidi issoicldagi aa. Diuusi poduuc'ai idui cascldl. Vllscatai glaaagai isaipacoga glhsoicldagi isducatai istutiadagi. Poduuc'ai vllscatai ivueeyi laa duifdagai ismaacldl Diuusi ipllidi saidl ivuaadana. <sup>11</sup> Sioorl lrhifiooquituldiadami-gadlcagi Diuusi glaaagai iscllga agadagi istumaasi Diuusi ipllidi. Sioorl soicldagi iscllga agadagi vai poduuc'ai vllsicldl istumaasicldl ivueeyi aatlml vllscarl siaa duutudai aatlml Diuusi. Suusi Cristo lrlga'i ismaacldl glrsoicli iscllga ivuaada aatlml vllsi istumaasi. Alilsi glaaagai isvllscatai siaa duutuadagi Diuusi. Diuusi lrlga'i dai tomastuigaco tlaanli oidi daama dai tlvagirl.

<sup>12</sup> Giifiaaduifia maitavlr vuaam lhliaada tomali maiduuaadicuda mslmllscadl soimaasi taatamadagi. Diuusi lga'i dai soimaasi glntaatamituldi nllida lliditai mlsabai slllicldl vaavoitudai. Gomaasi glaaagai silrl-duifiaagi vllsi vaavoitudadamicldl. <sup>13</sup> Baiyoma avlr baiglhliaada mslmllscadl soimaa taatamadagi. Aariml soimaa taatamai lran duuc'ai Suusi Cristo cascldl. Dai poduuc'ai baiglhliaadamu aariml mlrl silmllscadl diviagi Suusi Cristo dai vllscatai siaa duutuda agai. <sup>14</sup> Mllssoimaasi hifiooqui glnaagiadagi vaavoitudaitai aariml Suusi Cristo glaaagai mlsbaiglhliaadagi. Diuusi Ibladl alilsi dadadacsl dai glhlma daja cascldl glaaagai mlsbaiglhliaadagi. Lgai ismaacldl soimaasi hifiooqui glnaagiadagi lga'i hifiooquidi Diuusi Ibladl, dlmos aariml siaa duutudai Diuusi Ibladl. <sup>15</sup> Aariml glaaagai issoimaa taatamadagi dlmos mllsiu soimaasi ivuaadatai tomali gacoodacamicatai tomali mslvucatai tomali glvapasaitai aa aa duifdadrl. <sup>16</sup> Dllmos sioorl soimaa taatamadagi vaavoitudaitai Suusi Cristo lga'i maitlaagai issiaa lradagi, baiyoma glaaagai isiaa duutuadagi Diuusi, vaavoitudai lga'i Suusi Cristo cascldl.

<sup>17</sup> Caaayi istuigaco Diuusi nllida agai loodami sabai cllga ivuaadana ismaicllga ivuaadana mlrl. Lrlga nllida agai lga'i vaavoitudadami dai gooquirl lga'i ismaacldl maitlrvavoitudadami dai soimaa taatatulda agai ismaacldl maicllga ivuaadana. Dllmos isDiuusi soimaasi glrtaatamituldi aatlml ismaacldl lrvavoitudadami, vaamioma soimaa taatatuldamu agai ismaacldl maillgidi. <sup>18</sup> Lcllga ivuaadami avlnacai istutuidi isclmgacrl vuvaiquiyagi dai lsoimaasi ivuaadami siaadrl clmgacrl vuvacrl. <sup>19</sup> IsDiuusi iplliadagi islvavoitudadami soimaasi taatamadagi vllscarl glaaagai islvavoitudadami apiacllmgacrl oidacagi, vaavoitudaitai isDiuusi nuucada. Diuusi idui oodami dai slllicldl clmgacrl nllidi ismaacldl vaavoitudai.

5 Glnmaaquia iñlidi aanl ñiooqui aariml vaavoi-  
tudadami gñtltlaanldamiga. Aanl mlrl  
lrltaanldami lran duucal lgal. Daidl lgnlijadami isd-  
ucatai soimaa taata Suusi Cristo dai aanl mlrl lmadu  
daacamu Suusi Cristo vlsi vaavoitudadami lmadu.  
2 Aariml tltlaanldami nuucadacavurai govaavoitu-  
dadami ismaasl tlaanli. Alisi glaagai mls-  
baigñliaragacldl ivuaadagi isducatai Diuusi iplidi,  
dltmos maisiu gñvucadagaicldl, tomali maisiu mosga-  
maitla aliditai tumiñsi. Baigñliaragacldl anlvuaa-  
da glnaa duiñdaga, 3 maitavnr soi duucal nlijada dai  
maitavnr soi vuaada baiyomavnr cmlgacslrl oidaca vai  
roduucal oidacana gogaa vaavoitudadami mlrl. 4 Dai  
roduucal silmscadl diviagi Suusi Cristo lgal gñ-  
dadadaquituda agai lran duucal lgal dai vmscatai  
siaa gñduutuadamu aariml mlrl.

5 Roduucal mlrl aariml gldlmi lgiadavurai gñ-  
tltlaanldamiga airacoga avnr gñsoiclda maigldl-  
ducldl gñnliditai.

Diuusi soicli ismaacldl maigldlrducldl gñnlidi.

Dai lgal vuidlrl caatl ismaacldl gldlrducldl gñnlidi.

6 Dai maitavnr gldlrducldl gñnliada Diuusi vui. Lgal  
alil viaa gñvucadagai dai lmo imidagai silmscadl lgal  
iřliadagi glnmaaquimu lmo slllicami. 7 Maitavnr  
vuaam lñliada tomali lmo istumaasicldl Diuusi lgal  
dai gñsoicli dai gñnuucada.

8 Cmlgavnr gñtltlgitoca. Glnsaayu lDiaavora  
tomasiaacoga aimlrai dai gaagai soorl soimaasi

iduiñdagi cascldl gñnuucadacavurai. 9 Dai maitl-  
dadagitoda issoimaasi gñnduiñtuldagi lgal, baiy-  
omavnr ariacmlga vaavoitudada maatlcatai isvmscatai  
glnaaduñi vaavoitudadami vlsi oidiglrl soimaasi  
taatamai gñlran duucal. 10 Dai mslmscadl ca-  
soimaasi taatagi bai tlvri Diuusi bai duñia agai gñ-  
ibldaga sipoducal cmlga ivuaadamu aariml glnaa  
duiñdaga dai Diuusi cmlga gñvaavoitulda agai dai  
cmlga glnmaaquia agai tlgitoidagai. Diuusi lgal dai  
cmlgacslrl gñnlidi dai gñvai mlsai iimlña tlvagiamu  
dai lmadu daraajana lgal dai Suusi Cristo tomas-  
tuigaco. 11 Alisi glaagai isvmscatai siaa duutudagi Di-  
uusi. Diuusi lralgal dai tomastuigaco tlaanli oidigi  
daama dai tlvagilrl.

12 Aanl gñnooji idi ali oojai dai Silvaanocldl gñnooto-  
si. Goovai lrglraduñi vaavoitudadami dai cmlga tuiga.  
Dai idi oojilrl gñmaa aanl ñiooqui dai glnaagidi sai  
Diuusi cmlgacslrl gñnlidi dairoduucal maatlcamu  
aariml isDiuusi slllicldl gñnoiglđai. Dai ariavnr cml-  
ga vaavoitudada isDiuusi gñnoiglđai.

13 Idi vaavoitudami ismaacldl tami Babiloonilrl  
daraaja Diuuscldl gñnviaatuldi. Diuusi lcvovai vuvaitu  
idi lran duucal aariml. Marcusi ismaacldl giñmara  
glducami Diuuscldl gñnviaatuldi mlrl. 14 Baigñliara-  
gacldl gñnviaatuldiada dai ariavnr gñnoiglđada  
airacoga.

Aanl iřlidi isvmscatai aariml ismaacldl vaavoitu-  
dai Suusi Cristo baigñliadagi.

Moslcaasi.

## 2 PIIDURU

**1** Aanl ʎrSimuñi Piiduru Suusi Cristo ootosadl daidl ʎrpiooñigadl. Aanl gʎnoojidi idi oojai aapiml vaavoitudadami ismaacsdl cʎlga vaavoitudai gʎlʎpan duucal. Diuusi gʎrooga ʎmadu Suusi Cristo cʎlgacll gʎrvuviadamiga sʎllicsdl ivueeyi ʎmo istumaasi cʎlgaducami aatʎmʎscdl gʎrsoiñacal ʎsai ʎpan duucal vaavoitudana. Cascdl gʎmaatʎ isʎgai ʎmadugan duucal gʎrnlidi. **2** Aanl ʎrʎlidi isDiuusi vaamioma cʎlgacll gʎnʎlijadagi vai vaamioma gʎnibʎstacan tadacagi gʎniibʎdaga maatlcatal Diuusi ʎmadu Suusi gʎrtʎaanʎdamiga.

**3** Diuusi alil viaa guvucadagai. Dai ʎgai casi gʎrmaa vʎsi istumaasi ʎgito aatʎmʎ dai cʎlgacll oidacagi dai siaa duutuadagi ʎgai. Diuusi gʎrsoi ʎsai maatlʎa Suusi Cristo. ʎgai ʎcovai gʎrvuvaitu. Dai ʎgai alil viaa guvucadagai daidl idui naana maasi istumaasi gʎgʎrducami. **4** Gomaasicdl cʎl maatl aatʎmʎ isDiuusi vaamioma mui naana maasi istumaasi gʎgʎrducami iduñia agai aatʎmʎ gʎrvʎʎtarʎ. Vai poduucal moscaasi cʎlga ivuaada aatʎmʎ isduucal Diuusi moscaasi cʎlga ivueeyi. Dai poduucal istutuidi aatʎmʎ isgajiaadʎl viaagi ʎsoimaascami dai maiʎpan duucal ivuaadagi ʎmaiʎavoitudadami ismaacsdl ivueeyi moscaasi istumaasi ʎgi ʎgai ʎrʎlidi isivuaadagi. **5** Cascdl alilsi gʎlaagai isʎlgacll oidacagi aapiml cavaavoitudacal Diuusi. Dai alilsi gʎlaagai ʎrʎl isvaamioma cʎlga matia ʎliadagi istumaasi Diuusi ʎrʎlidi isivuaadagi, **6** dai alilsi gʎlaagai ʎrʎl ismaivuaadagi istumaasi aapiml ʎgi ʎrʎlidi, dai sʎmʎscdl soimaasi taatamadagi aapiml alilsi gʎlaagai isariacʎlga vaavoitudadagi Diuusi ñiooquidʎl, dai alilsi gʎlaagai ʎrʎl isivuaadagi vʎsi istumaasi Diuusi ʎrʎlidi, **7** dai alilsi gʎlaagai ʎrʎl mʎsairacoga gʎnoigʎladagi aapiml vaavoitudadami dai isoigʎladai vʎsi oodami ʎrʎl.

**8** Isivuaadagi aapiml vʎsi gomaasi aidʎl gia vaamioma cʎlgacll oidacamu aapiml dai vaamioma cʎlga ivuaadamu Diuusi aa duiñdadʎl ʎgiditai maatlcatal aapiml Suusi Cristo gʎrtʎaanʎdamiga. **9** Dʎmos ismaivuaadagi aapiml gomaasi aidʎl gia maiquiaa cʎl maatl aapiml istumaasi ʎcʎlgaducami maitʎlgitaitai isDiuusi caoigʎli gʎnsoimaascamiga. **10** Cascdl giñaaaduñi vaavoitudadami cʎlgacll avʎr oidaca vai poduucal cʎlga gʎmaatʎcana isDiuusi ʎcovai gʎrvuvaitu dai gʎmaamara duucal gʎnʎlidi. Isʎlgacll oidacagi aapiml aidʎl gia maigajiaadʎl viaamu aapiml gʎnvaavoidaraga. **11** Poduucal viaacamu

aapiml oigaragai isiimiagi ʎvaagamu siaaco gatʎaanʎ Suusi Cristo gʎrtʎaanʎdamiga tomastuigaco. ʎgai ʎgai daidl ʎcʎlgacll gʎrvuviadamu.

**12** Cascdl ariagʎntʎlgitoldiadamu aanl gomaasi tomasi camaatl aapiml dai cʎlga vaavoitudai Diuusi ñiooquidʎl ismaacsdl caviaa aapiml dai gomaasi gia ʎrvaavoi. **13** Dai aanl ʎolʎlidi isʎlga ivueeyi aanl gʎnmaacaitai idi ñiooqui sivi maiquiaa muucucal. **14** Suusi Cristo gʎrtʎaanʎdamiga casi giñaaagidi sai caotoma muquia iñagai aanl. **15** Cascdl gʎnoojidi aanl vai poduucal sʎmʎscdl camuquuigi aanl vʎmʎscʎl ʎlʎgitoda aapiml gomaasi.

**16** Casi gʎnaagidi aanl sai Suusi Cristo gʎrtʎaanʎdamiga alil viaa guvucadagai dai sai ʎramu divia agai tami oidigi daama. Gomaasi gia sʎllicsdl ʎrvaavoi. Gomaasi maitʎrcueentogadʎl oodami yaatavogami. Aatʎmʎ ʎgi gʎrvuuruquicsdʎl nʎlidi gʎrtʎaanʎdamiga issʎllicsdʎl viaa guvucadagai. **17** Aatʎmʎ cal aidʎsi Diuusi gʎrooga ʎvaagiaiñdʎl cʎlga ñioo ʎgai vʎʎtarʎ dai ʎocaiti; “Idi Suusiava ʎrgiñmara nai aanl alil oigʎdai dai baigiñʎlidi aanl goovaicsdʎl”, caiti Diuusi. Dai aatʎmʎ ʎmadu daraajatadai gʎrtʎaanʎdamiga ʎgi idʎl ismaacsdʎl Diuusi ʎcovai vuvaitu vai ami dadadacʎi Suusi sicoli. Cascdʎl nʎlidi aatʎmʎ aidʎsi Suusi sicoli dadadacʎi.

**19** Istumaasi nʎlidi aatʎmʎ dai cal caaagaitadai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadʎl ʎquioma cascdʎl aidʎsi nʎlidi aatʎmʎ dai cal, maí issʎllicsdʎl ʎrvaavoi. Dai aapiml ʎrʎl alilsi gʎlaagai mʎsʎlgiadagi goñiooqui. Diuusi ñiooquidʎl maatl oodami mui naana maasi istumaasi maimaatcatadai. Aapiml alilsi gʎlaagai mʎsʎlga ʎgiditai calcagi Diuusi ñiooquidʎl asta sʎmʎscdl ʎramu diviagi Suusi Cristo dai aapiml ʎmadu daraajamu. **20** Dʎmos siooma cʎlga gʎlaagai mʎsmaatʎcagi sai tomali ʎmaadutai maiʎgi istutuidi isaagagi istʎiya ʎlidi istumaasi aagai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadʎl Diuusi ñiooquidʎl. **21** Diuusi ñiñiooquituldiadamigadʎl tomali ʎmo imidagai maiaagai istumaasi ʎgi ʎgai ʎrʎlidi baiyoma ʎgai ʎcʎlʎli ismaacsdʎl Diuusi ʎcovai vuvaitu dai ʎgai ñiooquituldiñia Diuusi. Diuusi Iʎladʎl mamaatʎtuldiñia istumaasi aagadagi ʎgai.

**2** Dʎmos ʎjudidíu saagida oidacatadai mamaatʎtuldiadamu yaatavogami ʎrʎl. Dai aapiml gʎnsaagi-



via? lgai aagidi glraaduñicarai sai divia agaitadai. Dai glraaduñicarai cacacmliocoi dai cacoi taidl lCristo camaidivia baiyoma momaasi oidigi aidlasi abiaadlgl clquiva", ascaitiada agai. <sup>5</sup> Damos gomaasi maitlrvaavoi. Lgai mospoduucal tltlgitoda agai cascll pocaitiada agai. Oidigi camaimomaasi. Lmo imidagai Diuusi caugititu vlsi istumaasi oidacatadai oidigi daama duuquicldl. Tucamidlgl Diuusi glñiooquicldl idui tvaagi dai oidigi. Daidl idui suudagi dai lsovai dlvlglrai gaquicami. Daidl idui iicomai sai duucuiña. Dai gooquirlgl Diuusi ugititu vlsi istumaasi oida-catadai oidigi daama duuquicldl. <sup>7</sup> Damos gotlvaagi lmadu gooidigi ismaacldl oidaga sivi Diuusi caaagai sai lmo imidagai ugitituda agai taicldl. Amaasi lgai vai Diuusi ootosa agai lsoimaasi ivuaadami mlca siaaco tomastuigaco soimaasi taataca agai.

<sup>8</sup> Damos aariml giñaaduñi mosavlrl tgitoca sai Diuusi vltarl lmo tglran ducami lmo mil uumigi dai lmo mil uumigi lglran ducami lmo tasai. <sup>9</sup> Diuusi gia iduñia agai istumaasi aagai saidl iduñia agai, tomasi lmo roolidi sai catlvrri daivusai. Damos Diuusi maitlroojodai baiyoma iplidil lgai isvmlscatai aatml lma duucal glrtltlgituagi vai poduucal tomali lmaadutai maiimiagi lDiaavoga lmadu.

<sup>10</sup> Damos lmo imidagai aimu istuigaco divia agai glrtlaanldamiga Suusi Cristo. Dai todian duucal divimu lgai silscadl oodami mainlglracagi poduucal isduucal daivui lsvivogami silscadl oodami mainlglracagi. Amaasi ugitia agai gotlvaagi taicldl dai cavami corofdatai. Dai dlvlglrai mlia agai lmadu vlsi istumaasi oidaga oidigi daama.

<sup>11</sup> Dai maatlcatadai aariml isvmlscatai ugitia agai al-lisi glaagai issmllicldl clglacglr oidacagi aariml dai clglga siaa duutuadagi Diuusi. <sup>12</sup> Dai aariml glaagai is-nlglracagi ipliditai sai otoma alna istuigaco Diuusi

iduñia agai vlsi gomaasi. Amaasi ugitia agai gotlvaagi taicldl dai vlsi alcatadai mlia agai. <sup>13</sup> Damos aatml nlglra istuigaco Diuusi iduñia agai lmai tvaagi utudui dai oidigi utudui ismaacldl aagai lgai saidl iduñia agai. Dai amaasi loodami ivuaadamu moslcaasi istumaasi lglglgaducami dai istumaasi lglmllicami.

<sup>14</sup> Cascll aariml giñaaduñi nlglracatai aariml gomaasi gaagadavurai isducatai clglacglr oidacagi dai poduucal maitlrsoimaasi iducamicamu aariml silscadl diviagi Diuusi, dai poduucal clglacglr glnl-ljadamu lgai. <sup>15</sup> Alisi glaagai ismaatlacagi aariml is-maiquiaa divia glrtlaanldamiga Suusi Cristo ipliditai lgai ismuidutai clglacglr vunaquiagi. Glraduñi Paavora ismaacldl alisi oigldai aatml poduucal glnooji lglr. Diuusi maatlutuli lgai istumaasi glnoojida lgai cascll. <sup>16</sup> Vmlscglr silscadl gaoojiada lgai gaaagidiña gomaasi tomasi lmlarclglr alil sijaiga is-maatl calcagi. Dai lmo ismaacldl maicml maatl cal Diuusi ñiooquidl dai maicmlga vaavoitudai Diuusi ñiooquidl lma duucal aagaiña poduucal isduucal lma duucal aagaiña lgai mlarclglr Diuusi ñiooquidlgl dai poduucal maiimimu lgai Diuusi lmadu.

<sup>17</sup> Cascll aariml giñaaduñi camaatlcatadai gomaasi glaagai msiglgnnuucadacagi vai maitlvurpuiuru-madadagi gomamaatlutlidiadami yaatavogami aidl gia camaicmlga vaavoitudadan tada aariml Diuusi ñiooquidl. <sup>18</sup> Damos alisi glaagai isvaamioma clglga maatia aariml glrtlaanldamiga Suusi Cristo is-maacldl clglacglr glrvuvaidi. Dai alisi glaagai isdagitoagi lSuusi vai lgai glnsoiñana isvaamioma clglga oidacana aariml. Alisi glaagai isvmlscatai clglga ñioocadagi Suusi Cristo vltarl.

Moslcaasi.





aapiml gɔgɔli sɔlga vaavoitudaitai aapiml Diuusi ñiooquidɔ dai cavaamioma istui aapiml isɔDiaavora.

<sup>15</sup> Maitavɔr oojiada isivuaadagi gosoiamaascami ismaacɔdɔl oidaga tami oidi daama. Dai maitavɔr viaaca liada naana maasi istumaasi istumaasi oidaga tami oidi daama. Isɔmaadutai oojiada gomaasi aidɔl gia maioigɔdai Diuusi. <sup>16</sup> Ismaacɔdɔl maivaavoitudai Diuusi ivueeyi mui naana maasi soimaascami. Aɔgai ivueeyi mosɔcaasi istumaasi mɔgi aɔgai ipɔlidi dai viaaca alidiña vɔlɔsi istumaasi ñlijadagi, dai gɔgɔrɔducɔdɔl gɔɔlɔlidiña naana maasi viaacatai. Vɔlɔsi gomaasi ivueeyi ismaacɔdɔl maivaavoitudai Diuusi dai Diuusi maitipɔlidi ispomaasi ivuaadagi oodami. <sup>17</sup> Dai mɔmo imidagai ugitimu vɔlɔsi gomaasi dai oidigi ugitimu mɔrɔ. Dɔmos sioorɔl ivuaadagi istumaasi ipɔlidi Diuusi aɔgai gia tomastuigaco oidacamu.

<sup>18</sup> Giñaaduñi cayoga aayi istuigaco ugitia aɔgai oidigi. Camaí aapiml isdivia aɔgai mɔmo oodami ismaacɔdɔl vuidɔrɔl caatɔca aɔgai aCristo. Dai caoidaga mui oodami ismaacɔdɔl vuidɔrɔl vɔlɔl aCristo casɔdɔl sɔl maatl aatɔmɔl iscayoga aayi istuigaco ugitia aɔgai oidigi. <sup>19</sup> Ismaacɔdɔl vuidɔrɔl vɔlɔl aCristo aɔgai gia maitɔrɔgɔraaduñi vaavoitudadami casɔdɔl iji gɔr-saagidaiñɔdɔrɔl. Issɔmɔlɔdɔl ɔrɔgɔraaduñicamudai aidɔl gia gɔrɔmɔmadu daraacamudai aɔgai. Dɔmos aɔgai iji sai vaamioma sɔlga gɔlmaatɔna isɔgai maitɔrɔgɔraaduñi.

<sup>20</sup> Dɔmos aCristo ootoi Diuusi Iɔladɔl sai gɔɔlɔlɔmadu daacana. Dai aɔgai gɔnsoicɔl mɔlsai sɔlga maatlɔcana istumaasi ɔrvaavoi dai istumaasi maitɔrvaavoi. <sup>21</sup> Gɔnoojidi aɔnɔl maatlɔcatai aapiml istumaasi ɔrvaavoi. Dai istumaasi maitɔrvaavoi.

<sup>22</sup> Isɔmɔmadutai pocaitiadagi sai Diuusi maiootoi Suusi sai casɔdɔl maitɔrɔlCristo aɔgai gia yaatagɔl. Aɔgai gia vuidɔrɔl vɔlɔl aCristo. Aɔgai pocaiti sai Diuusi maitɔrɔgɔrooga dai sai Suusi maitɔrDiuusi maradɔl. <sup>23</sup> Is-pocaitiadagi oodami sai Suusi maitɔrDiuusi maradɔl Diuusi gɔrooga maiɔmɔmadu daja aɔgai. Dɔmos ispocaitiadagi oodami sai Suusi ɔrDiuusi maradɔl aidɔl gia Diuusi mɔmadu daja aɔgai.

<sup>24</sup> Casɔdɔl ɔriavɔr sɔlga mɔgiada aapiml Diuusi ñiooquidɔl ismaacɔdɔl cal aapiml tucamidɔrɔl abiaadɔrɔl. Mɔlsiaapiml ɔriacɔlga vaavoitudada aidɔl gia Diuusi gɔrooga mɔmadu maradɔl gɔɔlɔlɔmadu daraajamu. <sup>25</sup> Dai Suusi Cristo gɔraagidi tɔsai tomastuigaco oidaca ragai aatɔmɔl Diuusi mɔmadu.

<sup>26</sup> Aɔnɔl gɔnoojidi gomaasi mɔlsai maatlɔcana isoidaga oodami ismaacɔdɔl gɔnɔvɔriiirumadada alidi. <sup>27</sup> Suusi Cristo ootoi Diuusi Iɔladɔl sai gɔɔlɔlɔmadu daacana, casɔdɔl maitɔgito aapiml sioorɔl gɔnɔmamaatɔltul-diadagi istumaasi ɔrɔmɔgaducami, aɔgai gɔnɔmamaatɔltuldi vɔlɔsialcatai casɔdɔl. Istumaasi gamamaatɔltuldi aɔgai gia sɔmɔlɔdɔl ɔrvaavoi. Dai poduucai ɔriacɔlga mɔgidi aapiml Suusi Cristo poduucai isduucai gɔn-maatɔltuli Diuusi Iɔladɔl.

<sup>28</sup> Giñaaduñi ɔriavɔr sɔlga mɔgiada aapiml Suusi Cristo dai poduucai maisiaa ɔrɔdamu aapiml sɔl-

cadɔl diviagi aɔgai tomali maiɔbiadamu aapiml Diuusi.

<sup>29</sup> Sɔl maatl aapiml isSuusi Cristo tomali mɔmo imidagai maisoiamaasi ivueeyi casɔdɔl sɔl maatl aapiml sai sioorɔl ɔriacɔlɔgacɔrɔl oidacagi aɔgai gia ɔrDiuusi maamaradɔl.

**3** Sɔmɔlɔdɔl gɔroigɔdai Diuusi gɔrooga, casɔdɔl gɔl-maamara gɔraagai. Dai sɔmɔlɔdɔl ɔrvaavoi isɔr-maamaradɔl aatɔmɔl. Dɔmos ismaacɔdɔl maivaavoitudai Diuusi maimaatɔl isɔrDiuusi maamaradɔl aatɔmɔl. Aɔgai maivaavoitudai Diuusi casɔdɔl. <sup>2</sup> Giñaaduñi sɔmɔlɔdɔl gɔnoigɔdai aɔnɔl. Vaavuava iscasi ɔrmaamaradɔl aatɔmɔl Diuusi dɔmos maiquiaa sɔl maatl aatɔmɔl istuutiaca ragai gooquɔrioma. Dɔmos sɔl maatl aatɔmɔl sai sɔlɔscadɔl diviagi Suusi Cristo aatɔmɔl ɔrɔn-tuutiaca ragai aɔgai maatlɔcatai istuiga aɔgai. <sup>3</sup> Vɔlɔscatai ismaacɔdɔl vaavoitudai isɔrɔn tuutiacagai Suusi Cristo gajiaadɔrɔl virieeyi soimaascami sɔlɔgacɔrɔl oidaca aliditai ɔrɔn duucai Suusi Cristo.

<sup>4</sup> Tomasioorɔl sioorɔl soimaasi ivuaadagi maiɔmɔgidi Diuusi sɔmɔlɔcamigadɔl. Asoimaasi ivuaadami vuidɔrɔl vɔlɔl sɔmɔlɔcamɔl. <sup>5</sup> Sɔl maatl aapiml isSuusi Cristo divia tami oidi daama dai muu curusiaba dai poduucai oigɔldi aɔgai soimaascamigadɔl oodami dai tomali mɔmo imidagai maisoiamaasi ivueeyi. <sup>6</sup> Sioorɔl sɔlga mɔgidi Suusi Cristo maisoiamaasi ivueeyi. Dai sioorɔl ɔriasoimaasi ivueeyi aɔgai maimaatɔl istuiga Suusi tomali maivaavoitudai aɔgai. <sup>7</sup> Giñaaduñi maitavɔr gɔndagito mɔlsgɔn-vɔruiirumadadagi. Sioorɔl sɔlga mɔgiadagi Diuusi sɔmɔlɔdɔl sɔlga ivueeyi ɔrɔn duucai Suusi Cristo. <sup>8</sup> Dai sioorɔl ɔriasoimaasi ivueeyi aɔgai ivueeyi istumaasi aDiaavora ipɔlidi ducami isɔrmaamaradɔlcamudai aɔgai. aDiaavora soimaasi ivueeyi maiquiaa ɔlquivacai oidigi abiaadɔrɔl. Dai Diuusi maradɔl divia tami oidi daama dai ugitituda aɔgai aDiaavora guvucadadɔl.

<sup>9</sup> Diuusi maacai gɔlmaamara ibɔdagai utudui dai aɔgai maisoiamaasi ivueeyi. Sivi maitipɔlidi Diuusi maamaradɔl issoimaasi ivuaadagi Diuusi maamaradɔlcatai. <sup>10</sup> Sɔlga gɔlmaatɔl sioorɔl ɔrDiuusi maamaradɔl dai sioorɔl ɔrmaamaradɔl aDiaavora. Tomasioorɔl sioorɔl maicɔlga ivuaadagi dai maioigɔladagi gɔlaaduñi aɔgai gia maitɔrDiuusi maamaradɔl.

<sup>11</sup> Aidɔlɔl abiaadɔrɔl cal aapiml Suusi Cristo mamaatɔltuldiaragadɔl aidɔl maí aapiml sai gɔlaagai is-gɔroigɔladagi ɔripacoga. <sup>12</sup> Dai maitɔlaagai isɔrɔn duucai ivuaada aatɔmɔl Caín. Aɔgai idui istumaasi ipɔlidi aDiaavora casɔdɔl muua gɔsuculi. Caín maicɔlga idui dai suculidɔl sɔlga idui casɔdɔl vui baamu aɔgai dai muua.

<sup>13</sup> Giñaaduñi maitavɔr vuaam ɔnɔliada isgɔnɔcɔlɔdada aɔgai ismaacɔdɔl maivaavoitudai Suusi Cristo. <sup>14</sup> Camaiimɔl ragai aatɔmɔl aDiaavora mɔmadu baiyoma iimɔl ragai aatɔmɔl Diuusi mɔmadu. Maatl aatɔmɔl gomaasi oigɔldaitai gɔraaduñi. Sioorɔl maioigɔladagi gɔlaaduñi imɔl aɔgai aDiaavora mɔmadu. <sup>15</sup> Tomasioorɔl sioorɔl sɔl-

dadagi glaaduñi ducami isargamuaacami. Dai cml maatl aapiml islmo gamuaacami maitistutuidi isimia-gi Diuusi lmadu. <sup>16</sup> Suusi Cristo muu curusiaba aatml glnlmltarl dai poduucal maatl aatml isducatai ivueeyi sioor smlclldl oigldai aa. Poduucal aatml mlrl alisi glaagai isoigladagi glnraaduñi dai asta coi-yagi lgal vmltarl isglaagadagi. <sup>17</sup> Islmaadutai viaacagi vmsi istumaasi tlgito dai isnljadagi lgal islmo aduñdl maiviaacagi dai vmscrl mlsoigldiagi lgaicldl lgal maitistutuidi ispotliyagi sai Diuusi soicli sai oigldai aa. <sup>18</sup> Giñaaduñi isrocitadagi aatml sai oigldai aa dai vmscrl mlsoicldagi aidl gia maitlrvaaovi isoigldai aa. Baiyoma alisi glaagai is-soicldagi aatml aa poduucal glmaatl issmlclldl oigldai aatml.

<sup>19</sup> Dai poduucal cmlga maatl aatml islrDiuusi maamaradl. Dlmos islmo iimidagai polliada aatml t-lsai maitistutuidi islrDiuusi maamaradlcagi aidl gia alisi glaagai istltlgitoda aatml isDiuusi maatl vmsi-alcatai. Lgal vaamioma maatl isaatml cascldl glaagai isglnriiblstacan tadaca dai baiglrladagi Diuusi vui. <sup>21</sup> Giñaaduñi alisi glnoigldai aanl. Iscml maatlca aatml ismaisoimaasi idui aidl gia maidodoadicudamu aatml Diuusi vuitari. <sup>22</sup> Dai lgal glrmaaquimu vmsi istumaasi taañiagi aatml lgiditai aatml smllicamigadl lgal daidl ivuaadatai istumaasi iplidi lgal. <sup>23</sup> Dai lgal glraagidi t-lsai vaavoitudaiña Suusi Cristo Diuusi maradl dai t-lsai airacoga glroigldaiña, poduucal isduucal Suusi Cristo glraagidi. <sup>24</sup> Sioorl lgiadagi Diuusi smllicamigadl poduucal cmlga oidaca ivuaadatai istumaasi Diuusi iplidi dai Diuusi lmadu daja lgal.

Dai Diuusi ootoi glIbdaga sai glrlmadu daacana cascldl maata aatml isDiuusi glrlmadu daja.

**4** Giñaaduñi alisi glnoigldai aanl. Maitavlrl tomasi sioorl vaavoitudada ismaacldl pocaitiadagi saidl lrDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl. Lrlrgavnlr cmlga glntlgito calca sabaiga lrDiuusi ñiooquidl ismaacldl aagai lgal. Oidaga mui mamaatatludiamai yaatavogami cascldl. <sup>2</sup> Tomasioorl sioorl gaaagiadagi sai Suusi Cristo Diuusi maradl oodami duucal vuusai tami oidi daama lgal gia gaaagidi Diuusi ñiooquidl dai Diuusi Ibdadl lmadu daja lgal. <sup>3</sup> Dlmos sioorl maigamamaatatludiamai gomaasi maigaaagidi istumaasi Diuusi iplidi, baiyoma lgal vuidlrl vmltl lCristo. Camañl aapiml isvaamioma muidaimi lma-maatatludiamai yaatavogami vmsi oidi daama.

<sup>4</sup> Giñaaduñi aapiml lrDiuusi maamaradl. Dai aapiml vaamioma istui islmamaatatludiamai yaatavogami. Diuusi Ibdadl ismaacldl glnlmlmadu daja vaamioma viaa guvucadagai silDiaavora ismaacldl lma-maatatludiamai yaatavogami lmadu daja cascldl. <sup>5</sup> Lgal lmadu ajioorai lgal ismaacldl

maivaavoitudai Suusi Cristo dai gaaagidi naana maasi istumaasi soimaascami ismaacldl ivueeyi lmaivaavoitudadami dai lgal baiglrlaracldl calcana. <sup>6</sup> Dlmos aatml lrDiuusi maamaradl. Sioorl maatl Diuusi glntlgito calcana istumaasi aagiadagi aatml. Dlmos sioorl maimaatl Diuusi maitlntlgito calcana. Cascldl poduucal cmlga glmaatl sioorl aagai Diuusi ñiooquidl dai sioorl mosyaatagli.

<sup>7</sup> Giñaaduñi alisi glnoigldai aanl dai iplidi aanl isairacoga glnoigladagi aapiml mlrl. Diuusi lgal dai glrsoicli t-lsai airacoga glroigldaiña. Dai sioorl smlclldl oigladagi glaaduñi lgal gia maatl Diuusi daidl lrDiuusi maamaradl. <sup>8</sup> Sioorl maiogladagi aa lgal gia maimaatl Diuusi. Diuusi lgal dai oigldai vmsi oodami oidi daama oidacami. <sup>9</sup> Diuusi glrmaatatlui isglroigldai ootosacal glmlara tami oidi daama tomasi alil lmaduga, t-lsai poduucal viaacana aatml ibldaga utudui muucucal lgal. <sup>10</sup> Diuusi oigldai vmsi oodami oidigi daama oidacami tomasi maicmlga oigldai aatml Diuusi, lgal smlclldl glroigldai ootosacal glmlara sai muucuna curusiaba dai poduucal oigldiana glrsoimaascamiga.

<sup>11</sup> Giñaaduñi alisi glnoigldai aanl. Dai maatlcatai vmscatal aatml silsi glroigldai Diuusi aatml mlrl glaagai isairacoga glroigladagi. <sup>12</sup> Tomasi tomali lmaadutai mainlidi Diuusi vmscrl issmlclldl airacoga glroigladagi aidl gia Diuusi glrlmadu daja dai vaamioma cmlga oigldai aatml Diuusi. <sup>13</sup> Dai Diuusi ootoi glIbdaga sai glrlmadu daacana sai poduucal maatlca aatml isDiuusi glrlmadu daja. <sup>14</sup> Aatml gia tl Diuusi maradl dai cascldl glnaagidi aatml isDiuusi glrooga ootoi glmlara tami oidi daama sai lgal cmlgacrl vuvaidana oodami. <sup>15</sup> Tomasioorl sioorl pocaitiadagi sai vaavoitudai isSuusi lrDiuusi maradl aidl gia Diuusi lmadu daja lgal.

<sup>16</sup> Cml maatl aatml isDiuusi glroigldai dai smlclldl vaavoitudai isDiuusi oigldai vmsi oodami oidi daama oidacami. Isairacoga glnoigladagi oodami aidl gia Diuusi lmadu daja lgal. <sup>17</sup> Dai poduucal vaamioma cmlga oigldai aatml Diuusi dai silscldl Diuusi nldagi oodami ismaacldl lrgcmlga ivuaadami dai ismaacldl lrgmaicmlga ivuaadami aatml mailmbi-adamu Diuusi maamaradlcatal lgal poduucal isduucal Suusi Cristo mailmbiada Diuusi. <sup>18</sup> Tomasioorl sioorl cmlga oigladagi Diuusi lgal mailmbidi isDiuusi soimaasi taatatludiamai. Dai sioorl lmbiadagi Diuusi cmlga glmaatl ismaiQUIAA cmlga oigldai.

<sup>19</sup> Llquioma abiaadlrl glroigldai Diuusi cascldl aatml mlrl oigldai. <sup>20</sup> Islmaadutai pocaitiadagi sai oigldai Diuusi dai cldadagi glaaduñi lgal gia yaatagli. Islmaadutai maitistutuidi isoigladagi glaaduñi ismaacldl nldi tomali maitistutuidi isoigladagi Diuusi ismaacldl mainlidi. <sup>21</sup> Diuusi glraagidi sai sioorl oigladagi Diuusi sai glaagai isoigladagi glaaduñi mlrl.

5 Tomasioorl sioorl vaavoitudai isSuusi lrlCristo ismaacldl Diuusi ootoi tami oidigi daama lgal gia lrlDiuusi maamaradl. Tomasioorl sioorl oigldai Diuusi grrgooga lgal gia oigldai vmsi vaavoitudadami lgal lrlDiuusi maamaradl cascldl. <sup>2</sup> Tomasioorl sioorl oigladagi Diuusi dai lrgiadagi poduucai grrmaatl islgai oigldai Diuusi maamaradl lrl. <sup>3</sup> Sioorl oigldai Diuusi lgal gia lrgidi Diuusi dai gomaasi gia maisijaiga <sup>4</sup> vaavoitudadami vmltarl, lgal gajjaadlrl vipieeyi lsoimaascami ismaacldl oidaga tami oidigi daama cascldl. Lvaavoitudadami clga istutuidi isgajjaadlrl vipiaadagi lsoimaascami vaavoitudaitai Suusi Cristo. <sup>5</sup> Moslcaasi sioorl vaavoitudai isSuusi lrlDiuusi maradl istutuidi isgajjaadlrl vipiaadagi lsoimaascami.

<sup>6</sup> Dai cll maatl aatlml sioorl lrlSuusi Cristo. Aidlsi Suusi glvacoil Diuusi ñioo tvaagiaiñdlrl dai pocaiti saidl armaradl dai gooquiirl aidlsi camuuqui agaitadai Suusi Cristo Diuusi lramu ñioo tvaagiaiñdlrl. Dai Diuusi Ibladl grrmaatltuldi lgal vaa ñiooqui dai lgal tomali lmo imidagai maiyaatagil. Dai poduucai vaica padlrl maatl aatlml isSuusi lrlDiuusi maradl. Diuusi Ibladl grrlmladu daja, dai Diuusi ñioo tvaagiaiñdlrl aidlsi Suusi glvacoil, dai lrlrlrl aidlsi camuuqui agaitadai Suusi. Dai vll vaica padlrl maatl aatlml isSuusi Cristo lrlDiuusi maradl. <sup>9</sup> Silscadl lrlrijadamicagi oodami lmo istumaasi vllscrlrl vaavoitudaiña aatlml cascldl vaamioma clga vaavoitudai aatlml istumaasi aagai Diuusi. Dai Diuusi pocaiti sai Suusi armaradl. <sup>10</sup> Sioorl vaavoitudai gomaasi clga maatl islrvaavoi. Sioorl maivaavoitudai gomaasi lgal yaatavogami duucal nldi Diuusi maivaavoitudaitai istumaasi aagai Diuusi aagaitai grrmarl. <sup>11</sup> Diuusi aagai lrlrl sai lgal grrmaacai ibldagai utudui dai poduucai tomastuigaco oidacamu aatlml lgal lmladu vaavoitudaitai aatlml maradl. <sup>12</sup> Sioorl vaavoitudai Diuusi maradl viaa ibldagai utudui dlmos

sioorl maivaavoitudai Diuusi maradl maiviaa ibldagai utudui.

<sup>13</sup> Gomaasi glnoojidi aanl aapiml ismaacldl vaavoitudai Diuusi maradl mlsai maatlcana mlsitomastuigaco oidaca agai Diuusi lmladu.

<sup>14</sup> Cll maatl aatlml sai istaaña aatlml Diuusi lmo istumaasi istumaasi lgal irliadagi lgal gia grrlrgiditai cal. <sup>15</sup> Poduucai isduucal maatl aatlml isDiuusi grrlrgiditai cal poduucai lrlrl maatl aatlml islgai grrmaaquimu istumaasi taañiagi aatlml.

<sup>16</sup> Islmo vaavoitudadami nlijadagi lmaadutai glaaduñi isivuaadagi lmo istumaasi soimaascami istumaasi Diuusi gia istutuidi isoigldiagi aidl gia glaagai isdaandagi Diuusi lgal vmltarl dai Diuusi oigldamu lgal dai maaquimu guvucadagai sai clga ivuaadana isgomaasi istumaasi idui lgal Diuusi istutuidi isoigldagi. Oidaga lmo istumaasi soimaascami istumaasi maitaoigldi Diuusi maitaaagidi aanl sai glaagai isdaandagi Diuusi lgal vmltarl ismaacldl ivuaadagi lsoimaascami. <sup>17</sup> Sioorl maitivuaadagi istumaasi lrlclgadicami lgal soimaasi ivueeyi. Dlmos oidaga soimaascami istumaasi Diuusi gia gaoigldi.

<sup>18</sup> Maatl aatlml sai sioorl lrlDiuusi maradl camaioijada gosoimaasi. Diuusi maradl nuucadacana lgal cascldl daidl lrlDiaavora camaitistutuidi issoimaasi iduiñtuldiadagi.

<sup>19</sup> Cll maatl aatlml isaatml lrrmaamaradl Diuusi dai vllscatai ismaacldl maivaavoitudai Suusi Cristo, lrlDiaavora lrltaanldamigadl lgal.

<sup>20</sup> Cll maatl aatlml lrlrl iscadivia Diuusi maradl dai grrsoicil tsai clga maatlcana sioorl smllicldl lrlDiuusi. Dai sivi Diuusi grrlmladu daja vaavoitudaitai aatlml Suusi Cristo Diuusi maradl. Lgal smllicldl lrlDiuusi dai lgal grrvaidacaimu tvaagiamu tsai tumastuigaco oidacana lgal lmladu.

<sup>21</sup> Giñaaduñi maitavlr siaa duutuada aapiml lmo moono ismaacldl ivueeyi oodami dai pocaiti saidl lrl didiuusi.

Moslcaasi.

## 2 VUAANA

<sup>1</sup> Aanl lrvuaana lvaavoitudadami tlaanldami-gadl daidl glnoojidi aanl aapiml giñaaduñi vaavoitudadami ismaacldl glnlmpaidi dai siaa duutudai Diuusi. Aapiml lmo silglml glnducami lsovai glnvuidacai Diuusi dai aanl smlicldl glnoiğldai. Dai vllscatai ismaacldl vaavoitudai Diuusi ñiooquidl ismaacldl lrvaañoi glnoiğldai lrlr maisiu moslcaasi aanl. <sup>2</sup> Glnoiğldai aatlmml vaavoitudaitai Diuusi ñiooquidl dai tomastuigaco vaavoitudadamu aatlmml. <sup>3</sup> Cllgacrlr glnnljadamu Diuusi glrooga lmadu Suusi Cristo Diuusi maradl dai lğai soiglñliadamu aapimlclldl dai iiblstudacan tadacamu glniibldaga. Gomaasicldl vaamioma cllga vaavoitudadamu aapiml dai aipacoga glnoiğldadamu.

<sup>4</sup> Dai smlicldl baigiñlmlli aanl tllgacai lmmoco glnaaduñi ismaacldl cllga lğidi Diuusi ñiooquidlroduucal isduucal Diuusi glrooga gartljal. <sup>5</sup> Dai sivi glnnaanli aanl aapiml giñaaduñi talsai aipacoga glnoiğldaiña. Gomaasi maitlrlmo smlicami utuducami goovai lrlğai vaa ismaacldl viaa aatlmml aidlsi abiaadlrl glaagacai gamamaatltuldi Suusi Cristo. <sup>6</sup> Isoiğlada aatlmml Diuusi aidl gia ivuaadamu aatlmml istumaasi Diuusi gatljai. Lğai gartljai talsai aipacoga glnoiğldaiñaroduucal isduucal maí aapiml aidlsi vaavoitu.

<sup>7</sup> Tami oidi daama oidaga mui mamaatltuldiadamu yaatavogami. Lğai gaağidi sai Suusi Cristo maiooda-

mi duucal vuusai. Lğai gia lryaatavogami daidl vuidlrl vlltl Suusi Cristo. <sup>8</sup> Glnnuucadacavurai aapiml taduucal glnvupuiirumagi. Isvaavoituda aapiml lğai aidl gia Diuusi maitlñmaaquimu vllsi istumaasi glnmaaqui lğai.

<sup>9</sup> Tomasioorl sioorl lma maasi gamamaatltuldiadagi istumaasi maitlñmaatltuli Suusi Cristo aidl gia Diuusi mailmmadu daja lğai. Dlmlos sioorl cllga gamamaatltuldiadagi Suusi Cristo mamaatltuldiaragadl aidl gia Diuusi lmadu maradl lmadu daraaja lğai. <sup>10</sup> Islmo mamaatltuldiadamu yaatavogami glnndividagi ismaacldl pocaitiadagi sai Suusi Cristo maioodami duucal vuusai maitavlrl dagito ismiaadlrl cllcada lğai siaaco glnlmpaidi aapiml tomali maitlaagai mlspocaitiadagi sai Diuusi soiñana. <sup>11</sup> Islmaadutai pocaitiadagi aidl gia ducami ispomaaasi ivuaadamudai lğai lrlr.

<sup>12</sup> Naana maasi glnaagida iñlidi aanl dlmlos maisiu oojaicldl baiyoma iplidi aanl ismllca glnndividagi dai glnaatagidagi dairoduucal baiglrlliadamu aatlmml.

<sup>13</sup> Glraaduñi vaavoitudadami ismaacldl tami oidaga ismaacldl Diuusi lsovai vuvaitu Diuusclldl glnvñaatuldi.

Moslcaasi.

## 3 VUAANA

<sup>1</sup> Aanl lrvuaana lvaavoitudadami tlaanldamigadl daidl gloojidi aanl aari giñaduñi Gaayo slliscldl gloigldai aanl.

<sup>2</sup> Daanli aanl Diuusi sai l'gai cl'ga gl'nuucadacana rlsai maicocorliña maatlcatai aanl isapiaccl'ga vaavoitudai aari. <sup>3</sup> Alil baigiñl'li aanl dadacai llmoco gl'raaduñi mllcadl'rl. L'gai giñaaagidi sai apiaccl'ga vaavoitudai aari dai apiaccl'gac'rl oidaga. <sup>4</sup> Alilsi baigiñl'liidi aanl maatlcatai isl'gai ismaaccl'dl ma-maatltuli aanl Diuusi ñiooquidl apiaccl'ga vaavoitudai dai apiaccl'ga oidaga.

<sup>5</sup> Giñaduñi Gaayo alilsi gloigldai aanl. Aari alil cl'ga ivueeyi soiclitai vllsi gl'raaduñi vaavoitudadami tomasi llmoco maimaatl aari. <sup>6</sup> Ll'moco ismaaccl'dl daivui mllcadl'rl gl'raagidiña sil'lcadl gl'rlmpaidiada aat'lm rlsai aari alilsi oigldai. Sivi sil'lcadl mll dadia goovai l'ramu soiñañi istumaasicldl t'gitoca goovai voiyl'rl, poduucal isduucal Diuusi ipl'liidi. <sup>7</sup> L'gai ivueeyi Diuusi aa duiñdadl dai l'gai maitipl'liidi isvudagi istumaasi maacadagi ismaaccl'dl maitl'rvavoitudadami. <sup>8</sup> Cascl'dl aat'lm alilsi gl'aagai ismaacadagi istumaasi t'gitoca l'gai dai poduucal soicldagi aat'lm isariagaagiada l'gai Diuusi ñiooquidl.

<sup>9</sup> Aanl ooji l'mo oojai gl'raaduñi vaavoitudadami ismaaccl'dl gl'rlmpaidi dai siaa duutudai Diuusi movai siaaco daja aari. D'lm os Diótfesi maitiñl'lgidi. L'gai alilsi ojoidi isl'rbaitl'cl'aacamigadlcagi lvaavoitudada-

mi cascl'dl. <sup>10</sup> Cascl'dl isgaamo imi aanl aagidamu aanl vllscatai vuitari astuisidl giñyaatagli dai giññiooquidi. Dai goovai maimiaadl'gidi aagiadami Diuusi ñiooquidl ismaaccl'dl dl'gavuscl'i tomali maidadagitoi isaa miaadl'gidagi. Dai sioorl miaadl'gidagi maidadagitoiña goovai isll'madu gl'rlmpaidadagi.

<sup>11</sup> Giñaduñi Gaayo alilsi gloigldai aanl. Maitil'ran duucal ivuaada l'gai ismaaccl'dl maiccl'ga ivueeyi baiyoma ivuaada aari l'ran duucal l'gai ismaaccl'dl cl'ga ivueeyi. Sioorl ivueeyi istumaasi l'rccl'gaducami l'gai l'rdiuusi maamaradl, d'lm os sioorl soimaasi ivueeyi l'gai maimaatl Diuusi.

<sup>12</sup> Vllscatai cl'ga ñioocai Demetrio vlltarl daidl l'rvavoil istumaasi aagai oodami. Aanl l'rl'rl pocaiti sai l'gai cl' tuiga dai aariml cl' maatl iñsaanl maitl'nyaatagidi.

<sup>13</sup> Naana maasi gl'aagida iñl'liidi aanl d'lm os maisiu oojaicldl <sup>14</sup> baiyoma otoma gl'divida iñl'liidi aanl dai l'lgidi gl'aatagidagi.

<sup>15</sup> Aanl ipl'liidi sai Diuusi ibl'studacan tadacana gl'ibldaga. Gl'raaduñi vaavoitudadami ismaaccl'dl tami daraaja Diuuscldl gl'nviaatuldi. Diuuscldl iviaatulda vllscatai gl'raaduñi.

Moslcaasi.

# UUDASI

<sup>1</sup> Aanl ʼrUudasi suculidl Jacovo daidl ʼrpiooñi-gadl Suusi Cristo. Gʼnnoojidi aanl idi oojai aariml gʼnʼvʼmtarʼ ismaacʼdʼl Diuusi gʼrrooga oigʼldai dai ʼco-vai vuvaitu sai ʼlgidiña vai Suusi Cristo nuucada. <sup>2</sup> Aanl ʼrʼlidi isDiuusi soigʼʼliadagi aarimʼcʼdʼl dai gʼnʼiibʼstudacan tadacagi, dai gʼlnoigʼladagi.

-----

<sup>3</sup> Giñaaduñi aliasi ʼrʼlilitadai aanl isgʼnnoojidagi gʼ-naagida iñʼlidi aanl isducatai ʼcʼlgacʼrʼl gʼrʼvuvaitu Diuusi siʼlʼsi aarimʼ ʼcaasi aanl ʼrʼrʼl. Dai sivi aliasi gʼlaa-gai isgʼnnoojida aanl gʼndaañʼlidaai mʼsai maidagi-tona gʼnvaavoidaraga dai vuidʼrʼl avʼrʼvʼlʼtca ʼma-maatʼtuldiadami yaatavogami ismaacʼdʼl gʼnʼsaagida vʼpacʼldagi. Diuusi gʼrʼmaatʼtuli istumaasi vaavoitudaai aatʼmʼl. Aatʼmʼl ʼrʼrʼl Diuusi maamaradl dai maitʼlaagai tʼsdagituagi gʼrʼvaavoidaraga ismaacʼdʼl gʼrʼmaa Diuusi dai ʼma maasi vaavoitudagi. ʼmamaatʼtuldiadami yaatavogami gʼnʼsaagida vaara maitʼnaagidacai is-maitʼnʼʼrʼn duucaai vaavoitudai ʼgai. ʼgai maicʼl tuu-tuiga dai googosi gʼnducami dai ʼma duucaai aagai Diuusi ñiooquidl dai pocaiti sai Diuusi ʼcʼlgacʼrʼl nʼlidi oodami dai sai soigʼʼlidi oodamicʼdʼl dai sai oigʼldi soimaascamigadl sai casʼcʼdʼl casistutuidi istomasduucaai oidacagi. Gʼrʼrʼl Diuusiga ismaacʼdʼl ʼlgidi aatʼmʼl dai gʼrʼtʼlaanʼdamiga Suusi Cristo ʼgai gajiaadʼrʼl vʼrʼpʼeeyi. ʼlqui ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl dai aagai isducatai Diuusi soimaasi taatatulda ʼgai ʼgai is-maacʼdʼl romaasi ivueeyi.

<sup>5</sup> Tomasi camaatl aarimʼl aanl vʼʼscʼrʼl gʼnʼtʼlgitolda iñʼlidi iducatai idui Diuusi ʼjudidʼfucʼdʼl ʼgai ʼcʼlgacʼrʼl vuvaitu Ejiipitu dʼvʼʼrʼiañʼdʼrʼl dai gooquʼrʼl dagito sai coona oidigana ʼgai ismaacʼdʼl maivaavoitu. <sup>6</sup> Dai gʼnʼtʼlgitolda iñʼlidi aanl ʼrʼrʼl isducatai Diuusi tʼtʼlaañi-carudl dagito gʼnʼgʼvucadaga dai vuvuaaja tʼvaagiañʼdʼrʼl. Vai Diuusi maamaisaca dai tomali ʼmo im-idagai maivuvaida ʼgai. Diuusi nʼnʼrʼa isajiagi ʼgʼlʼl tʼsai siʼʼscʼdʼl soimaasi taatatuldia ʼgai ʼgai vʼʼsi gosoi maasi ivuaadami vai aaga ʼgai ʼgai isducatai soimaasi taatatulda ʼgai. Diuusi maamaisaca ʼgai siaaco tomastuigaco tucagamucana. <sup>7</sup> Dai gʼnʼtʼlgitolda iñʼlidi aanl ʼrʼrʼl isducatai soimaa taatatuli Diuusi Sodoomʼrʼl dai Gomoorʼrʼl oidacami dai sicoli oidacami. ʼgai googosi gʼnducamicana ʼrʼn duucaai ʼrʼrʼl Diuusi tʼtʼlaañi-carudl ismaacʼdʼl maiʼʼgi Diuusi. Casʼcʼdʼl ʼgai ootoi loodami siaaco tomastuigaco taiʼrʼl daraajagi ʼgai. Imaasicʼdʼl gʼrʼtʼʼlgidi Diuusi isducatai ivueeyi ʼgai soimaasi ivuaadamicʼdʼl.

<sup>8</sup> ʼmamaatʼtuldiadami yaatavogami ʼrʼn duucaai ivueeyi ʼjudidʼfucʼdʼl dai ʼrʼrʼl Diuusi tʼtʼlaañi-carudl dai ʼSoodomʼrʼl dai Gomoorʼrʼl oidacami tomasi camaatl ʼgai isducatai ʼrʼrʼl ʼgaicʼdʼl. Vʼʼscʼrʼl googosi gʼnducami dai maiʼʼgidi tomali ʼmo tʼlaanʼdamii, dai sigal-naasi ñioocai Diuusi tʼtʼlaañi-carudl vui ismaacʼdʼl ʼlgidi Diuusi. ʼgai pocaiti sai Diuusi mamaatʼtuldi coosigadʼrʼl sai casʼcʼdʼl poduucal ivueeyi ʼgai. <sup>9</sup> Dʼl-mos aidʼsi Migili Diuusi tʼtʼlaañi-carudl tʼlaanʼdamii-gadl ʼmʼmadu ʼrʼrʼl Diaavora gʼnʼvʼrʼui ñiñio aagaitai soora blquia ʼgai Moseesacaru tuucugadl aidʼsi muu ʼgai. ʼMigili siaa duutudai Diuusi ismaacʼdʼl ʼrʼtʼlaanʼdamii vʼʼscatai casʼcʼdʼl maisigalnaasi ñioo ʼgai ʼrʼrʼl Diaavora vui, tomasi ʼrʼrʼl Diaavora sigalnaasi ñiooqui aagidi. Dʼl-mos ʼMigili potʼʼtdai ʼrʼrʼl Diaavora: “Diuusi gʼlba-gaidamu”. <sup>10</sup> Dʼl-mos ʼmamaatʼtuldiadami yaatavogami siigalnaasi ñiooqui aagai Diuusi tʼtʼlaañi-carudl vui, dai googosi gʼnducami dai ʼrʼpaco gʼnʼcocodaiña maitʼʼtʼgitoitai istumaasi ʼrʼrʼl duñia ʼgai ʼgaicʼdʼl vai casʼcʼdʼl Diuusi soimaasi taatatulda ʼgai.

<sup>11</sup> Siʼl soimaa taatamu ʼgai. ʼgai maiʼʼgidi Diuusi ʼrʼn duucaai Caín maiʼʼgi Diuusi. Daidl ʼmamaatʼtuldiadami yaatavogami mosgamamaatʼtuldi istumaasi maitʼrʼvaavoii. Goovai ʼraa duiñʼdadl ʼgai. Poduucal ivueeyi ʼgai gamaitʼcʼdʼa ʼlʼlidaai tumiñsi ʼrʼn duucaai Balaam gamamaatʼtuldiña istumaasi maitʼrʼvaavoii dai poduucal gamaitʼcʼdʼiña tumiñsi. Daidl ʼmamaatʼtuldiadami yaatavogami maiʼʼgidi tʼtʼtʼlaanʼdamii ʼrʼn duucaai Coré ʼmʼmadu aa duiñʼdʼl maiʼʼgi tʼtʼtʼlaanʼdamii casʼcʼdʼl ugidagai ʼgai. Poduñiimu ʼrʼrʼl ʼmamaatʼtuldiadami ismaacʼdʼl maiʼʼgidi tʼtʼtʼlaanʼdamii. <sup>12</sup> Siʼʼscʼdʼl gʼnʼʼrʼpʼaidiada aarimʼl dai ʼmʼraai gacuaadagi gatʼʼgida ʼlʼlidaai mʼsgʼnʼoigʼldai ʼrʼpaco ʼmamaatʼtuldiadami yaatavogami mosʼrʼsʼiaa ʼrʼrʼragai aarimʼl gʼnʼvʼmtarʼ. ʼgai mosnavaacorʼl aarimʼl gʼnʼsaagida dai maisiaa duutudai tomali ʼmaadutai. Dai ʼgai mosʼʼgi gacuaadana dai maitʼʼtʼgito nʼlidiña isvʼll-gacagi aa. ʼgai maitʼrʼsoiñi <sup>13</sup> dai naana maasi sigal-naascami ivueeyi siaa ʼrʼrʼraca maasi casʼcʼdʼl ʼgai maicʼʼgadu isgamamaatʼtuldiadagi dai Diuusi ooto-samu mʼʼca siaaco tomastuigaco tucagamucana.

<sup>14</sup> ʼlqui ʼmo Diuusi ñiooquituldiadamigadl Enoco tʼʼgʼducami aagai isducatai ʼrʼrʼl duñia ʼgai ʼmamaatʼtuldiadami yaatavogamicʼdʼl. Enoco ʼrʼcʼajiudadl Adán. Adán ʼrʼvisiolidl Enoco visiolidl. Daidl Diuusi ñiooquituldiadamigadl pocaiti: “Diuusi divia ʼgai ʼmʼmadu mui gʼtʼtʼlaañi-caru, <sup>15</sup> dai potʼʼiya ʼgai sai vʼʼsi ʼsoimaasi ivuaadami maiimia ʼgai Diuusi ʼmʼmadu ʼgai ivueeyi mui naana maasi soimaascami dai aliasi vui ñioocaiña







—Maitiduaadicuda aanl lrlgai dai maiquiaa clquiv-  
acai oidigi abiaadlrl oidaga dai tomastuigaco oidaca  
iñagai. <sup>18</sup> Aanl lrlgai dai tomastuigaco oidaga. Aanl  
muu lmo imidagai dlmos sivi caduaaca aanl dai  
tomastuigaco oidaca iñagai. Dai aanl viaa slllicami is-  
vaidaquiagi lvaavoitudadami iibladl tvaagiamu dai  
isootasagi lgai ismaacldl maivaavoitudai lDiaavor l-  
madu. <sup>19</sup> Oojañi aapi rlstumaasi catll dai vlasi istu-  
maasi lrlvuüida agai dai istumaasi lrlduñia agai.  
<sup>20</sup> Acuvaracami sisiaavugai ismaacldl tl aapi  
giñovilrl lrlpan ducami acuvaracami giñtlatlaañicaru  
ismaacldl ootoi aanl sai nuucadacana lvaavoitudada-  
mi ismaacldl gnlmpaidi cuvaracamirrl Asia  
dlvllrlrl. Daidl acuvaracami veela daraasacaru lrl-  
pan ducami lvaavoitudami ismaacldl gnlmpaidi cu-  
varacamirrl Asia dvlvllrlrl.

2 Oojidañi aapi Vuaana llaanldamigadl lvaavoi-  
tudadami ismaacldl gnlmpaidi Efeesolrl dai  
rovaitlnda: “Povaiñtaldai lclli ismaacldl gnovi  
sllisa padlrl daagl cuvaracami sisiaavugai dai lcu-  
varacami veela daraasacaru saagida aimlrai: <sup>2</sup> Cl  
maatl aanl vlasi istumaasi ivueeyi aariml, dai iscllga  
ivueeyi aariml giñaa duiñdaga, dai issoimaasi taata-  
mai aariml dai vlscrlrl maivui ñioocai Diuusi. Cl  
maatl aanl isaariml maiurarlcll lsoimaasi ivuaada-  
mi. Cl maatl aanl isaariml glnsaagida ajioopai ma-  
maatuldiamu yaatavogami dai isaariml cllga tl-  
cacai lgai istumaasi vaavoitudai lgai dai poduucal  
maatl aariml silgai lryaatavogami. <sup>3</sup> Dai alilsi  
soimaasi taatamai aariml giñvaavoitudaitai dlmos  
vlscrlrl maioojodaitai ivueeyi aariml giñaa duiñda-  
ga. <sup>4</sup> Dlmos aariml ivueeyi lmo istumaasi ismaacldl  
maioojoidi aanl, camaitiñoigldai aariml poduucal is-  
duucal giñoigldaiñia aidlsl tucamidlrl giñvaavoitu  
aariml. <sup>5</sup> Cascldl alilsi glaagai iscllga lma duucal  
gntlatlgituagi aariml isducatai ivuaadana aariml  
aidlmlsl tucamidlrl giñvaavoitu dai alilsi glaagai isl-  
ramu giñoiglada aariml poduucal isduucal giñoigla-  
daiñia aidlmlsl tucamidlrl giñvaavoitu. Dai isaariml  
mailma duucal gntlatlgituagi aidl gia aanl imimu  
gaamucu siaaco daraaja aariml dai glnvoopoidamu  
aanl glnveelaga daasacaru bovasdlrl siaaco daja  
lgai vai poduucal glmaatlcana iscamaiviaa aariml  
slllicami isgamamaatluldiamu giñiooqui. <sup>6</sup> Dlmos  
vlscrlrl aariml ivueeyi lmo istumaasi cllgaducami  
aariml maioojoidi istumaasi ivueeyi lNicolaítasilrl  
oidacami poduucal isduucal maioojoidi aanl istumaasi  
ivueeyi lNicolaítasilrl oidacami. <sup>7</sup> Clgavrl lvgiditai  
calca aariml istumaasi aagidi Diuusi Ibladl lvaavoi-  
tudadami: Sioorl maisoimaasi ivuaadagi silscadl lDi-  
aavora soimaasi iduiñtulda lliadagi, lgai gia viaacamu  
oigaragai iscuucumiagi luusi ibiadl ismaacldl oidaga  
tvaagilrl dai ismaacldlclldl viaacana oodami iblda-  
gai utudui”.

8 Oojidañi aapi Vuaana llaanldamigadl lvaavoi-  
tudami ismaacldl gnlmpaidi Esmirnlrl lrlrl dai ro-  
vaitlnda: “Povaiñtaldai lclli ismaacldl maiquiaa  
clquivacai oidigi abiaadlrl oidaga dai tomastuigaco  
oidaca agai. Lgai vaa muu lmo imidagai dlmos sivi  
caduaaca. <sup>9</sup> Cl maatl aanl vlasi istumaasi ivueeyi  
aariml. Cl maatl aanl isalilsi soimaasi taatamai  
aariml dai isslllicldl lrsoituutuigami aariml. Dlmos  
vlscrlrl Diuusi cllgacrlrl glnñidi aariml dai gln-  
soicli mlslai cllgacrlrl oidacana dai naana duucal gln-  
soicli. Cl maatl aanl isducatai glnvui ñioocai lmo-  
co ljudidíu ismaacldl rocacai saidl lrlDiuusi maama-  
radl dai maitlvaavoi. Baiyoma lgai gnlmpaidi dai  
siao duutudai lDiaavora. <sup>10</sup> Otoma aimu istuigaco  
aariml soimaasi taata agai. Lmo oodami ismaacldl  
ivueeyi istumaasi iplidi lDiaavora glnmaamaisa agai  
dai poduucal nlida agai sabai cllga giñvaavoitudai  
aariml ismaitiñvaavoitudai lrlrl. Slllicldl soimaasi  
taata agai aariml baivustaan tasai. Dlmos vlasi go-  
maasicldl maitavlrl duduaadimu aariml baiyomavlrl  
ariaccllga vaavoitudada Diuusi asta mlslilscadl coi  
dai aanl glnvaidacaimu tvaagiamu simllca oidaca-  
mu aariml Diuusi lmadu tomastuigaco. <sup>11</sup> Clgavrl  
lvgiditai calca aariml istumaasi aagidi Diuusi Ibladl  
lvaavoitudadami. Sioorl maisoimaasi ivuaadagi sils-  
cadl lDiaavora soimaasi iduiñtulda lliadagi, lgai gia  
maisoiimaasi taata agai coocai lgai maiiimia agai lDi-  
aavora lmadu cascldl”.

12 Oojidañi aapi Vuaana llaanldamigadl lvaavoi-  
tudami ismaacldl gnlmpaidi Pérgamolrl lrlrl dai  
rovaitlnda: “Povaiñtaldai lclli ismaacldl viaa lmas-  
tai aipadlrl muucacami: <sup>13</sup> Cl maatl aanl vlasi istu-  
maasi ivueeyi aariml. Maatl aanl isaariml lmarlclrl  
oidaga siaaco loodami ivueeyi istumaasi lDiaavora  
iplidi dai vlscrlrl ariaccllga siaa giñduutudai aariml.  
Dai ariaccllga giñvaavoitudai aariml aidlsl loodami  
Pérgamolrl oidacami muaa Antipasi ami siaaco  
ivueeyi loodami istumaasi lDiaavora iplidi. Antipasi  
lgai dai cllga aagidi loodami isgiñvaavoitudai. <sup>14</sup> Dl-  
mos vlscrlrl ivueeyi aariml lmo istumaasi is-  
maacldl maioojoidi aanl. Lmadutai glnaduñi quiaa  
vaavoitudai Balaam mamaatluldiaragadl. Balaam  
lgai dai avlnaqui lBalaac sai lgai soimaasi iduiñtul-  
dana ljudidíu. Cascldl Balaac aagidi ljudidíu sai  
ugana cuadagai ismaacldl aa oodami cadaasi lmo-  
moono dai sai googosi gnducamicana. <sup>15</sup> Dai lmadu-  
tai glnaduñi vaavoitudadami quiaa vaavoitudai Nico-  
laítasi mamaatluldiaragadl ismaacldl maioojoidi  
aanl. <sup>16</sup> Cascldl alilsi glaagai isotoma lma duucal  
gntlatlgituagi lgai dai ismailma duucal gntlatlgitua-  
gi lgai aidl gia gaamu imimu aanl dai cocodamu aanl  
lgai idi mastaicldl ismaacldl vuusai giñtlañiañdrl.  
<sup>17</sup> Clgavrl lvgiditai calca aariml istumaasi aagidi Di-

uusi Ibladl lvaavoitudadami. Sioorl maisoimaasi ivuaadagi silmscadl lDiaavora soimaasi iduiñtulda lliadagi, maaquimu aanl lgal gocuaadagai ismaacldl tvaagilgl oidaga ismaacldl maitiipu tami oidi daama. Dai maaquimu aanl lgal lmo odai tojacami siaaco oojisi lmo tlatlaragai ismaacldl maimaatl aa oodami moslca lgal sioorl maaquiyagi aanl”.

18 Oojidañi aapi Vuaana llaanldamigadl lvaavoitudadami ismaacldl gnlmpaidi Tiatirgl lml dai povaitlnda: “Povaiñtaldai Diuusi maradl. Lgal vaa lgal dai cavami dadadacil vuuruidl lran duucal tai dai lcasodl lran duucal dadadacil lmo vaiñomi bronse tlgiducami cl daapacadicami. 19 Cl maatl aanl vlsi istumaasi ivueeyi aariml. Aariml giñoiğldai dai airacoga gnoigldai aariml lml. Dai maatl aanl isclga giñvaavoitudai aariml dai isclga ivueeyi aariml giñaa duiñdaga dai issoimaasi taatamai dai vlscrl maivui ñioocai Diuusi. Dai maatl aanl issivi vaamioma clga ivueeyi aariml Diuusi aa duiñdadl situcamidlrl giñvaavoitudacai. 20 Dlmol vlscrl ivueeyi aariml lmo istumaasi istumaasi maiiojoidi aanl. Aariml glnsaagida oidaga lmo ooqui Jesabela tlgiducami. Lgal pocaiti saidl lrdiuusi ñiooquituldiadamigadl dlmol maitlvaavoi. Baiyoma lgal vupuiirumadai lmloco ismaacldl giñvaavoitudai maaatatludital lgal isalilsi lrcmlgal isgoogosi glanducamicagi daidl iscuadagi cuaadagai ismaacldl aa oodami cadaasi lmo moono. Dai aariml dadagitoi sai apiaquiaa gamamaatatludilña gomaasi. 21 Catlvrpi nllrla aanl looqui sai lma duucal gltgitona dai sai gajiaadlrl viaana glsoimaasicamiga dlmol lgal maitiplidi. 22 Sivi gia daituldamu aanl cocodagai lgal dai smlicldl soimaasi taatatludiamu aanl vlsi vipi-oolimadl, ismailma duucal glntatgituagi lgal dai caaipomaasi ivuaadagi. 23 Dai coodamu aanl sioorl vaavoitudai looqui maaatatludiaragadl dai poduucal vlsi oodami ismaacldl giñvaavoitudai clga maatlmu iñsaanl maatl vlsi istumaasi tlatgitoi oodami dai vlsi istumaasi iplidi isivuaadagi lgal. Dai sioorl clga ivuaadagi aanl clgacrl nlijadamu dai sioorl soimaasi ivuaadagi aanl soimaasi taatatludiamu. 24 Dlmol aariml Tiatirgl oidacami ismaacldl maivaavoitudai looqui maaatatludiaragadl tomasi maimaatl vlsi istumaasi maaatatludil lgal ismaacldl ivueeyi istumaasi lDiaavora iplidi aanl maiviaa isvaamioma gnlmaacadagi ñiooqui aariml. 25 Dlmol glaagai mlsiariacclga vaavoitudadagi aariml asta silmscadl gaamu imiyagi aanl. 26 Sioorl maisoimaasi ivuaadagi silmscadl lDiaavora soimaasi iduiñtuldi lliadagi dai sioorl apiacclga ivuaadagi istumaasi iplidi aanl isivuaadagi asta silmscadl coiyagi, maaquimu aanl lgal smlicami sai giñlmadu llaanliña vlsi oodami oidigi daama oidacami, 27 poduucal isduucal giñooga giñmaa smlicami ansai aanl llaanliña vlsi oodami oidigi daama oidacami. Dai smlicldl viaacamu lgal guvucadagai dai vaamioma is-

tutiadamu lgal silgaa oodami. 28 Dai vaidacamu aanl lgal tvaagiamu sai aanl giñlmadu oidacana tomas-tuigaco. Aanl lglran ducami lgl siaavugai ismaacldl lquiamoco vusacil. 29 Clgavlr lglidital calca aariml istumaasi aagidi Diuusi Ibladl lvaavoitudadami”.

3 Oojidañi aapi Vuaana llaanldamigadl lvaavoitudadami ismaacldl gnlmpaidi Sardisilgl lml dai povaitlnda: “Povaiñtaldai lclli ismaacldl ootoi Diuusi Ibladl sai nuucadacana lvaavoitudadami cuvaracamirgl glglr quiiquirlgl oidacami dai gnovirlgl daagl lgal cuvaracami sisiaavugai: Cl maatl aanl vlsi istumaasi ivueeyi aariml. Maatl aanl ismuidutai aariml mospocaiti isclga vaavoitudai Diuusi daidl islgal gnlmaa iibldagai utudui dlmol maiviaacan vueeyi aariml iibldaga utudui. 2 Clgavlr glnnucadaca aariml dai poduucal clgacrl oidaca. Quiaa vaavoitudai aariml palri. Vaamiomavlr clga vaavoituda dai poduucal clgacrl oidacamu aariml. Maitavlr dagitu isugitia gnlvaavoidaraga. Canlidi aanl isaariml maicclgacrl oidaga Diuusi vui cascdl pocaiti aanl. 3 Clgavlr tlatgitoda aariml Suusi Cristo maaatatludiaragadl dai lgladavurai gomaasi. Lma duuqujavlr glntatgito dai camaidagitu gnlvaavoidaraga. Ismailma duucal glntatgituagi aariml aidl gia todian duucal imimu aanl maimaatlcatai aariml silmscadl poduucal isduucal maimaatlcana aariml siuu duucu divia agadagi lmo lsvogami. Dai soimaasi glntaatatludamu aanl. 4 Dlmol vlscrl oidaga ami Sardisilgl lmo vaavoitudadami ismaacldl maisoimaasi ivueeyi cascdl giñlmadu oidacamu lgal tvaagilgl dai viaacamu lgal yuucusi totoacami. 5 Sioorl maisoimaasi ivuaadagi silmscadl lDiaavora soimaasi iduiñtulda lliadagi lgal gia glnaadamu yuucusi totoacami tvaagilgl. Dai aanl maisiaa duaadamu tlatlaragadl lgal lliivruaiñdrl siaaco oojisi. Aliivruarl oojisi tlatlaragadl lgal ismaacldl viaa iibldagai utudui. Dai aagidamu aanl giñooga lmadl giñooga tlatlaañicarudl islgal lrgiñaduñi. 6 Clgavlr lglidital calca aariml istumaasi aagidi Diuusi Ibladl lvaavoitudadami”.

7 Oojidañi aapi Vuaana llaanldamigadl lvaavoitudadami ismaacldl gnlmpaidi Filadelfilgl dai povaitlnda: “Povaiñtaldai lclli ismaacldl tomali lmo imidagai maisoimaasi ivueeyi dai vlsi istumaasi aagai lgal lvaavoi dai lgal viaa lsmlicamigadl lral Davicaru, dai lgl lgal aagai istumaasi lrlduñia agai dai maitiipu sioorl lma duucal aagidagi: 8 Cl maatl aanl vlsi istumaasi ivueeyi aariml. Vlscrl clga giñvaavoitudai aariml daidl lglidital cal giññiooqui dai aagidi aa oodami isgiñvaavoitudai. Cascdl gnlmaa aanl guvucadagai lmsai clga gaaagidiña giññiooqui dai maitiipu tomali lmooco ismaacldl viaa guvucada-

gai isglnsobicldagi. <sup>9</sup> Ami Filadelfiirl oidaga lmmoco ismaacldl pocaiti saidl lrdiuisi maamaradl dmos maitlrvaaivoi. Lgai lryaatavogami daidl gnlmpaidi dai siaa duutudai lDiaavora. Dai aanl tlaaifimu lyaatavogami sai glnuravana aariml dai sai glnvuidlrl gntootonacldl guuquivana. Dai cl maatlm lgai isglnoipldai aanl aariml. <sup>10</sup> Aariml clga giifmgidi dai maitiifvui fioocai silmscadl taatamadagi cascldl glnnuucadacamu aanl aariml silmscadl sllicldl soimaasi taatagi loodami vlsi oidigi daama oidacami, dai nldamu aanl sabai clga ivueeyi lgai ischo lrl. Dmos aanl gia clga glnnuucadacamu aariml simaisoimaasi taatamu aariml. <sup>11</sup> Otoma gaamu imimu aanl. Arianlrl clga giifvaavoitudada aariml dai arianlrl clga oidaca vairoduucal maiviaacamu aa oodami istumaasi Diuisi glnmaaqiagai tlvaaigirl. <sup>12</sup> Sioorl maisoimaasi ivuaadagi silmscadl lDiaavora soimaasi iduiifntulda lliadagi lgai gia viaacamu lmo sllicami tlvaaigirl siaaco oidaga Diuisi dai Diuisi lmadu oidacamu tomastuigaco. Dai lgai coocovadlrl oojamu aanl giifDiuisiga tvtlaragadl, oojamu aanl lrl istalgidu Diuisi quiidl. Lgai lrl Jerusalem utuducldl ismaacldl idui Diuisi tlvaaigirl dai tlvaaifdamu lgai tami oidigi daama. Dai oojamu aanl lrl giifltlaraga utuducldl. <sup>13</sup> Clgavnlrl ligiditai calca aariml istumaasi aagidi Diuisi lbladl lvaavoitudadami”.

<sup>14</sup> Oojidaifi aapi Vuuaana llaanldamigadl lvaavoitudadami ismaacldl gnlmpaidi Laodiselrl dai povaitlnda: “Povaiifntulda lclli ismaacldl sllicldl ivueeyi istumaasi aagai saidl ivuaada agai. Dai vlsi istumaasi aagai lgai lrvaaivoi. Dai lgai vaamioma gatlaanli istomasioorl dai tlaanli lrl vlsi istumaasi idui Diuisi: <sup>15</sup> Cl maatl aanl vlsi istumaasi ivueeyi aariml. Aariml maitipllidi isgajiaadlrl giifvivaagi tomali maitipllidi isclga giifvaavoitudagi. Sioma lrcclga isclga giifvaavoitudada aariml ismaitiifvaavoitudada tomalaachi lrl. <sup>16</sup> Cascldl gajiaadlrl glnviaa ifagai aanl. <sup>17</sup> Pocaiti aariml mlsai sllicldl riricuga dai sai clga lrvueeyi vlsialcatai dai sai maivilnga tomali lmo istumaasi. Dmos maimaatl aariml ismaiviaa naana maasi istumaasi istumaasi Diuisi lrlidi isviaaca aariml, maioojoidi Diuisi isduucal gntatlgitoidi aariml, dai Diuisi maiclgacrlrl glnplidi, dai maimaatl cal aariml Diuisi maatatuldiaragadl, dai aliisi glaagai issiaa lradagi aariml maicclga ivuaadatai istumaasi Diuisi lrlidi. <sup>18</sup> Cascldl glnaagidi aanl mlsai giifdaanliifna ansai glnsoicldagi mlsai clgacrlrl oidacana dai aanl gia glnsoicldamu mlsai clgacrlrl oidacana. Dai glnaagidi aanl lrl mlsai giifdaanliifna ansai glnsoicldana mlsai ivuaadana istumaasi aanl lrlidi vairoduucal maisiaa lradamu aariml. Dai glnsoicldamu aanl isclga maatl calca aariml giifmamaatatuldiaragadl. <sup>19</sup> Aanl gia bagai dai soimaasi taatamituldil sioorl oigldai aanl silmscadl lgai soimaasi ivuaadagi cascldl

soimaasi gntaatatuldamu aanl aariml mlsmaailma duucal gntatlgituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi. <sup>20</sup> Aanl gia glnsoicldal ifllidi. Isaariml lrlliadagi ifisaanl glnsoicldagi aidl gia glnsoicldamu aanl dai gnlmadu daacamu aanl dai aariml giiflmadu oidacamu. <sup>21</sup> Sioorl maisoimaasi ivuaadagi silmscadl lDiaavora soimaasi iduiifntulda lliadagi aanl gia maaquimu sllicami sai aanl giiflmadu gatlaanliifnaroduucal isduucal gatlaanliifna aanl giifooaga lmadu. Aanl daja giifooaga abaana glaicarui gldocami daama maisoimaasi iduucal aanl aidl lDiaavora soimaasi giifduifntulda agaitadai. <sup>22</sup> Clgavnlrl ligiditai calca aariml istumaasi aagidi Diuisi lbladl lvaavoitudadami” —ifntulda lclli ismaacldl tll aanl dai cal.

**4** Aidl calrlldui vlsi gomaasi aidl nllava aanl tlvaaigiamu dai tll aanl lmo cuparagai cupioquicami dai cal aanl isgiifniooqui lgai vaa ismaacldl lrlga giifniooqui ismaacldl lrlan caiti lmo trompeta dai povaiifntulda:

—Lsadiifi baigovai nai aanl gtlvgidana istumaasi lrllduifna agai —ifntulda lgai.

<sup>2</sup> Dai todian duucal Diuisi lbladl giifmaa guvucadagai antai tll aanl lmo daicarui glducami istlvaaigirl clca. Dai godaicarui dan daja Diuisi. <sup>3</sup> Lgai sllicldl dadadacilroduucal isduucal dadadacil ooodai namlacami ismaacldl jaspe tlgidu dai cornalina tlgidu. Dai godaicarui sicol clca lmo quijonali dai dadadacilroduucal isduucal dadadacil lmo odai namlacami ismaacldl esmerelda tlgidu. <sup>4</sup> Dai godaicarui glducldl sicol tll aanl lrl lmo coobai dai maacova daraicarui siaaco daraaja lmo coobai dan maacova clclliodami tooto yuuscscami, dai vllscatai gntuutusaca lmo cooronai ooroocldl duuifiscami. <sup>5</sup> Daidl daicaruiifndlrl vrlldocil dai coronli, daidl ldaicarui vuidlrl daraaja cuvaracami cucuudagi. Lcuucudagi lrlan ducami Diuisi lbladl. Lgai lgai dai nuucada lvaavoitudadami ismaacldl gnlmpaidi cuvaracamirlrl quiquilrl. <sup>6</sup> Daidl ldaicarui vuidlrl cl tlpalica dai gl suudagi maasi dai vidrio maasi lrl.

Daidl ldaicarui sicol guuca maacova Diuisi tltlaaifcarudl ismaacldl vlsi tuucugadarl daraaja vuuruidl. <sup>7</sup> Lrlrgadadl lrla maasi lmo mavidi, daidl lglmai lrla maasi lmo tuuru, daidl lglmai viaa oodami vuivasadl, daidl lglmai lrla maasi lmo baagai dai daigigi. <sup>8</sup> Vl maacova viaa naanadami aanai. Dai daamadlrl dai utadlrl aanadl muumujidu vuuruidl. Dai taslrl dai tucarl lgai mosfioocaiifna dai povaitiifna:

Aari glrDiuisiga sllicldl maisoimaasi ivueeyi.

Aari glrDiuisiga sllicldl maisoimaasi ivueeyi.

Aari glrDiuisiga sllicldl maisoimaasi ivueeyi.

Aari glrDiuisiga sllicldl viaa guvucadagai.

Maiquiaa clquivacal oidigi abiaadlrl oidaga aari.

Dai quiaa oidaga aari.

Dai tomastuigaco oidaca agai.

Pocaitimi λσλσλisi.

<sup>9</sup> Dai siuu duucu λσλσλisi σλga ñioocadagi λgai vλλ-tarλ ismaacλdλ λgλ daicarui dan daja, ismaacλdλ tomastuigaco oidaga, dai siuu duucu λσλσλisi siaa duutudaiña λgai, dai siuu duucu baigλiaracλdλ ñioocadagi λgai, <sup>10</sup> aidλ gia λmo coobai dan maacova cλcλλliodami gλntootonacλdλ guuquaiña λgai vuidλrλ ismaacλdλ tomastuigaco oidaga dai siaa duutudaiña λgai. Dai λgai vuidλrλ daraasaiña gλncoronaiga dai pocaiti:

<sup>11</sup> GλrDiuusiga, gλrbaitλcλaacamiga aapi gia viaa sλλlicami isvλλsi oodami σλga ñioocadagi aapi gλvui, daidλ isvλλsi oodami gλsiaa duutuadagi.

Aapi sλλlicλdλ viaa guvucadagai daidλ idui vλλsialcatai cascλdλ.

Aapi idui vλλsialcatai dai nuucada aapi vλλsialcatai roduuca iϱλlidi aapi cascλdλ.

Caiti λσλcλλliodami.



**5** Dai amaasi tλ aanλ Diuusi isdaja λgλ daicarui daama daagλ λmo liivru gλnoovλrλ sλλlisa padλrλ. λliivru λrλmo papeli tλvλducami biisapicami dai aipadλrλ oojisi dai σλga cuupi arastudi cuvaramiϱrλ seeracλdλ. <sup>2</sup> Dai tλ aanλ λmo Diuusi tλaañicarudλ ismaacλdλ viaa guvucadagai dai λgai cavami ñioocai dai tλcacai:

—¿Voorλ λgai dai sλλlicλdλ cλ tuiga dai cascλdλ viaa sλλlicami iscuuϱiooagi idi liivru dai λligagi? —caiti Diuusi tλaañicarudλ.

<sup>3</sup> Δλmos maidada ami tomali λmaadutai tomali tλvaagiaiñdλrλ tomali oidigi daamañdλrλ tomali oidigi utadλrλ ismaacλdλ isistutuidi iscuuϱiooagi λliivru dai ñlidagi λoojai. <sup>4</sup> Aidλ gia cavami sosua aanλ maitiipucatai tomali λmaadutai ismaacλdλ viaa sλλlicami iscuuϱiooagi λliivru dai ñlidagi λoojai. <sup>5</sup> Amaasi λmaadutai λcλcλλliodami povaiñtλtdai:

—Casi maisuaacada aapi Vuaana. Cadivia λmo cλλi cλ tuigacami ismaacλdλ vaamioma istutuidi isλDiaavora dai goovai gia viaa sλλlicami ismaigovai daasagi goseera vλλ cuvaramiϱrλaiñdλrλ. Idi cλλi λgai dai tλaanλi λjudeea dλvλλrλrλ oidacami dai idi vaa λrcajjudadλ λrλ Davicarui —iñtλtdai λcλλliodami.

<sup>6</sup> Amaasi tλ aanλ λmo cλλi mλsmaacλdλ Cañiiru aagaiña. Dai ami cλca λgλ daicarui vai vaasoñioma guuca λmaacova cλcλisi dai λrana daraaja λmo coobai dan maacova cλcλλliodami vai ami saagida cλca λcλλi. Dai cλ maasi noonovidλrλ dai λcasodλrλ mλsiaaco dλdλgarai claavocλdλ dai cλ maasi oonomadλrλ mλsiaaco sλi mastaicλdλ dai muua. Dai cuvaramiga aagadλ λgai dai cuvaramiga vuupuidλ. λvuupuidλ λrλran ducami Diuusi Ibladλ ismaacλdλ ootoi Diuusi vλλsi oidigi daama. <sup>7</sup> λgai vaa cλλi miaadλrλ cλquiva siaa daja Diuusi λgλ daicarui daama dai daagλ λliivru gλnoovλrλ sλλlisa padλrλ. Taidλ λcλλi bli λliivru. <sup>8</sup> Dai aidλsi bli λgai λliivru λmaacova cλcλisi λmadu λmo coobai dan maacova cλcλλliodami gλntootonacλdλ guuquiva λcλλi vuidλrλ. Dai vλλscatai

daadagλ λmo arpa λgai λriivacarui. Dai daadagλ λmo aali ooro aasocoli susuudacami cubimidali. λgai λrλran ducami λmaamadaraagadλ λvaavoitudadami.

<sup>9</sup> Daidλ λgai ganλi λmo ñlidaga utuducami aagaitai Suusi Cristo dai pocaiti:

Aapi viaa sλλlicami isbλiyagi goliivru dai ismaigovai daraasagi λseera ismaacλdλcλdλ arastudi goliivru.

Loodami gλmuua aapi ϱsai roduuca i σλgacλrλ vuvaidana aapi mui naana maasi oodamiñdλrλ naana maasi ñioocadami, aipaco gλgλr quiiquλrλ oidacami, dai vλλsi oidigiañdλrλ.

<sup>10</sup> Dai aapi λcovai gλrvuvaitu tλsai soiña tλaanλiña Diuusi raraí duucaí,

dai tλsai ivuaadana Diuusi aaduiñdadλ papaali duucaí siaa duutudai Diuusi gλrooga.

Dai tλaanadamu aatλmλ oidigi daama oidacami. Caiti λgai.

<sup>11</sup> Amaasi gaamucu λλλava aanλ dai tλ mui mil Diuusi tλtλaañicarudλ ismaacλdλ λgλ daicarui sicoli daraaja λmadu λmaacovai cλcλisi dai λcλcλλliodami. Dai cal aanλ isvλλscatai λgai gλgλrλ ñioocai <sup>12</sup> dai pocaiti:

Muaa loodami λcλλi ismaacλdλ Cañiiru aagaiña λvaavoitudadami.

λgai vaa λgai dai sλλlicλdλ viaa sλλlicami, dai maatλ cal vλλsialcatai. Daidλ λrtuidacami vλλsialcatai.

Dai alλsi viaa guvucadagai dai alλsi glaagai isvλλsi oodami siaa duutuadagi λgai, dai iscλga ñioocadagi λgai vui λrλ.

<sup>13</sup> Dai cal aanλ isñioocai λrλ vλλsialcatai istumaasi Diuusi idui tλvaagλrλ dai oidigi daama dai dλvλλrai uta dai λgλ suudagλrλ dai pocaiti λgai:

Alλsi glaagai isvλλscatai siaa duutuadagi λgai ismaacλdλ λgλ daicarui dan daja λmadu λgai ismaacλdλ Cañiiru aagai λvaavoitudadami.

Dai alλsi glaagai iscλga ñioocadagi λgai vui.

λgai gia sλλlicλdλ viaa guvucadagai dai viaa sλλlicami λrλ.

Dai aatλmλ iϱλlidi isvλλscλrλ viaaca λgai sλλlicami dai guvucadagai.

Dai isvλλscλrλ vλλscatai σλga ñioocadagi λgai vλλtarλ.

Daidλ issiaa duutuadagi λgai tomastuigaco.

Poduucai ganλi λgai.

<sup>14</sup> Daidλ λmaacova cλcλisi aϱiañiooquimi dai pocaiti: —Poduucai λrλ duuna —caiti.

Daidλ λmo coobai dan maacova cλcλλliodami gλntootonacλdλ guuquiva λgai vuidλrλ ismaacλdλ tomas-tuigaco oidaga dai siaa duutudai λgai.



**6** Amaasi tλ aanλ isλgai ismaacλdλ Cañiiru aagaiña λvaavoitudadami maigovai daí λseera λmarλcλrλ ismaacλdλcλdλ arastudi λliiru. Dai cal aanλ iscavami ñioo λmaadutai λmaacova cλcλisi. Dai λran caiti copondami dai povaiñtλtdai:

—¡Dimi dai ñlida λmo istumaasi! —iñtλtdai λgai.



saagidiaiñdrl ajlga lrl baivustaama dan goo mil, dai Leví cajiudadl saagidiaiñdrl ajlga lrl baivustaa- ma dan goo mil, dai Isacar cajiudadl saagidiaiñdrl ajlga lrl baivustaama dan goo mil, <sup>8</sup> Dai Sebulón cajiudadl saagidiaiñdrl ajlga lrl baivustaama dan goo mil, dai Osee cajiudadl saagidiaiñdrl ajlga lrl baivustaama dan goo mil, dai Benjamín cajiudadl saagidiaiñdrl ajlga lrl baivustaama dan goo mil.

<sup>9</sup> Dai gooquirl gaamucu nllava aanl dai tll mui naana maasi oodami naana maasi ñioocadami, aipaco glglr quiiquirl oidacami vllsi oidigiañdrl. Dai lgai moguuca lgl daicarui vuidlrl dai lgai ismaacldl Cañiiru aagaiña lvaavoitudadami vuidlrl. Loodami sllicldl muidu tomali lmaadutai maitistutuidi is- caldagi. Dai glaadaca yuucusi tootoacami dai gln- noonovlrl daagl palma aagadl. <sup>10</sup> Dai vllscatai glglr iñacai dai pocaiti:

Diuusi lgai dai gogll daicarui daama daja. Dai goovai llladu gogllmai ismaacldl Cañiiru aag- gaiña lvaavoitudadami cllgacrl vuvaidi oodami. Caiti lgai. <sup>11</sup> Dai tll aanl islgl daicarui sicolli guuca lclclliodami llladu lmaacova Diuusi tllaafi- carudl dai vllsi lgai sicolli guucal vllsi Diuusi tllaafi- carudl dai lgai dlvllrari cuiqui siaa duutudaitai Diu- usi dai <sup>12</sup> pocaiti:

Poduquiava. Alisi iprlidi aatlml isvllsi oodami cll- ga ñioocadagi

Diuusi vui baiglñliaracldl tomastuigaco. Lgiava lgai dai sllicldl cll maatl cal vllsialcatai, dai sllicldl viaa sllicami dai guvucadagai, dai vllsi oodami glaagai issiaa duutuadagi lgai tomastuigaco.

Poduquiava.  
Caiti Diuusi tllaafiicarudl.

<sup>13</sup> Amaasi lmaadutai lclclliodami giñtlacacai dai po- vaiñtldai:

—¿Voorl idi dai glnaadaca yuucusi tootoacami dai vaadlrl dada goovai? —iñtldai.

<sup>14</sup> Antai aanl aa noragi dai potldai:

—Aapi gia maatl aanl gia cho —tldai aanl.

Tai lgai povaiñtldai:

—Idi lgai dai oidigi daamaiñdrl dada. Mllca siaadlrl dada goovai sllicldl soimaasi taatamai oodami dlmos cllgacrl vuvaja idi vaavoitudacai lclli ismaacldl Cañiiru aagaiña lvaavoitudadami. Goovai muu curusiaba tai aasi lradl dai poduucal oigll goovai soimaascamigadl lvaavoitudadami. <sup>15</sup> Casldl Diuusi vuidlrl guuca goovai dai taslrl dai tucarl ivueeyi Diuusi aa duiñdadl tami siaaco oidaga Diuusi. Dai Diuusi nuucada goovai llladu daacatai. <sup>16</sup> Camaibiugicoñicamu goovai tomali camaitonocoñi- camu, tomali camaisoimaasi taatacamu goovai toiñ- daligadl tasai. <sup>17</sup> Goovai ismaacldl Cañiiru aagaiña lvaavoitudadami mosllca lgl daicarui vuidlrl siaaco Diuusi dajatai gatlaanli. Goovai lrlgai dai apianuu- cadacamu govaavoitudadami vai baiglñliaracldl

oidacana. Dai goovai tllgidamu lgai siaadlrl vusanli suudagi ismaacldlclldl viaacana oodami ibldagai utudui. Dai tomastuigaco oidacamu goovai llladu. Dai maitiipucamu istucldl soiglñliadagi oodami —iñtldai lgai.

**8** Aidlsi lgai ismaacldl Cañiiru aagaiña lvaavoitu- dadami maigo daí lseera lrl lmarlclraiñdrl ismaacldlclldl arastudi lliivru aidl gia maitadatu tomali lmo istumaasi tajucami ora tvaaglrl.

<sup>2</sup> Amaasi tll aanl lcuvaracami Diuusi tllaafiicarudl ismaacldl Diuusi vuidlrl guuca. Mltai maa lllmoco trompereta. <sup>3</sup> Dai gooquirl divia lrl lmai Diuusi tllaafiicarudl dai lmo ooro aasocollrl bclati cubimi- dali dai laltar vuidlrl clquiva lgai. Laltar ooroclldl duñisi dai mosllca lgl daicarudl Diuusi vuidlrl. Ml- tai maa Diuusi tllaafiicarudl glrl cubimidali sai mi- dana laltar daama siuu duucu lvaavoitudadami daanlidagi Diuusi. <sup>4</sup> Aidlsi Diuusi cal isdaanli lvaavoitu- dadami tllai cubusigadl lcuubimidali ismaacldl maji lDiuusi tllaafiicarudl dai Diuusi vuivasadlrl aayi.

<sup>5</sup> Amaasi lDiuusi tllaafiicarudl bli lasocoli is- maacldlrl mllmldi lgai lcuubimidali dai suudagi tutu- pali laltar daamaiñdrl dai daitu lgai lasocoli oidigi daama dai oidigi cavami coroñimi dai vlrlodoquimi, dai givivuli ldlvllrai.

<sup>6</sup> Amaasi lcuvaracami Diuusi tllaafiicarudl is- maacldl glnoovlrl daadagl lmo iivacarui baiglñ- dui dai gaiiva lgai.

<sup>7</sup> Daidl lrlga iiva lmaadutai Diuusi tllaafiicarudl gltrompeta tai duudu tlaayi dai taí dai lrai oidigi daama. Dai baitoma tajucami oidigi daama mli vllsi luusi llladu lvasoi.

<sup>8</sup> Tai gooquirl lmai Diuusi tllaafiicarudl iiva gli- ivacarucldl mltai lgl suudarl daitu lmo istumaasi lrla maascami lmo gl giidi ismaacldl mljimi dai baitoma tajucami lgl suudagi lrai glnaato. <sup>9</sup> Dai baitoma tajucami vllsi lvatora llladu vllsi lclclsi lgl suudarl oidacami coi, dai baitoma tajucami lva- paarcu ugldagai.

<sup>10</sup> Amaasi lmai Diuusi tllaafiicarudl iiva gli- ivacarucldl tai gli lmo siaavugai glducami tvaag- gaiñdrl dai mljimi lran duucal lmo cuudagi dai baitoma tajucami ajaaquirl dai baitoma tajucami lmarlclrl siaaco vusanai suudagi gli. <sup>11</sup> Asiaavugai Ajenjo tllgidu. Lgai lllmo muuquigami dai sivu. Casldl baitoma tajucami lsuudagi oidigi daama sivu- tu dai mui oodami coi ylcal lsuudagi sivucldl.

<sup>12</sup> Tai gooquirl lmai Diuusi tllaafiicarudl iiva gli- ivacarucldl tai baitoma tajucami lllai tucagamutu dai baitoma tajucami lmasaadai tucagamutu dai baitoma tajucami lllai tucagamutu lrl dai podu- ucail maisicllga tonoraga taslrl dai vaamioma tucaga- mu tucarl.

<sup>13</sup> Amaasi gaamucu nllava aanl dai tml aanl istlvaagirla daigigi lmo Diuusi tlaaŋicarudl dai cal aanl iscavami ñiooquimi dai pocaitimi:

—¡Smllicadl soimaasi taata agai vllsi oodami oidigi daama oidacami siuu duucu iivagi glniivacarucadl gogaa vaica Diuusi tlaaŋicarudl! —caiti lgai.

**9** Tai lmai Diuusi tlaaŋicarudl iiva gliivacarucadl antai tml aanl lmo Diaavora tlaaŋicarudl dlvllrari daja ismaacdl gl i tlnvaagiaiñdlrl lran duucal lmo siaavugai. Mltai maa lgai lmo yaave sai cupi-ocona lcuparagadl lglm dlgai ismaacdl smllicadl tucavaga dai tucagamu. <sup>2</sup> Tai lgai cupioco lcuparagadl lglm dlgai tai abiaadlrl vuusai cuubusi roduucal isduucal vusanli cuubusi lmo glm ooroñiañdlrl. Dai maimaastu ltasai smllicadl cubima oidigi cascdl. <sup>3</sup> Dai cuubusiañdlrl vunaaja soosoyi dai oidigi daama tuall nlllyi. Mltai maa lsoosoyi guvucadagai sai clclmyiña oodami lran duucal nanacaslrl. <sup>4</sup> Mltai maimaa lsoosoyi oigaragai iscuadl vasi tomali uusi mosviaa lgai oigaragai isclcdl loodami ismaacdl maiviaa Diuusi seeyogadl coocovadlrl. <sup>5</sup> Dlm os maiviaa lgai oigaragai iscoodadl oodami glnclicadl moscootuldiña lgai taama masaadai. Dai clidl lran tadaga nacaslrl clidl. <sup>6</sup> Amaasi coiya liadamu loodami taatacatai lsoosoyi clidl dlm os maitistutiadamu iscoiyagi.

<sup>7</sup> Lsoosoyi lra mamaasi caarayo ismaacdl vuu ajioorai sandaaru silmsadl gacocoda agadagi. Daidl lsoosoyi glntuutusa lmo istumaasi ooro cooronai maasi. Dai vuivasadl lrai lra maasi oodami vuivasadl. <sup>8</sup> Dai cuupadl lrai lra maasi ooquei cuupadl. Dai taatamudl lrai lra maasi mavidl taatamudl.

<sup>9</sup> Dai lrai glnaadaca varaiñomi vapasaragai. Dai siuu duucu nlladl lrai aanadl lran caitiña mui carru ismaacdl varaiñscll caarayo vaidl oodami dadarl silmsadl gacocoda agadagi. <sup>10</sup> Daidl lsoosoyi baabajidl lra maasi nanacscll baabajidl dai glnbaabajicdl gaccllyi lrai vai taama masaadai cococana clidl. <sup>11</sup> Daidl lsoosoyi viaa glntlaanldamiga. Dai lrai vaa viaa smllicami isgatlaanldl lglm dlglrl siaaco smllicadl tucavaga. Dai evreocdl Abadón aagaiña loodami dai giliegocdl Apolión aagaiña loodami ismaacdl gamuaacami tliya lliidi.

<sup>12</sup> Casi lrlldu lmo istumaasi soimaascami ismaacdl lrllduñi agaitadai dlm os quiaa vimlga lrl gooca.

<sup>13</sup> Tai lmai Diuusi tlaaŋicarudl iiva gltrompeta. Daidl lglm daicarui vuidlrl clml lmo altar ooroocdl duñisicami dai vll maacova siisodlrl guuca uusi lra maasi vaacasi aagadl. Dai aidl iiva lDiuusi tlaaŋicarudl gltrompeta antai cal aanl lmo ñiooquei ismaacdl laltar aagadl saagidiañdlrl caidatu. Diuusi vuidlrl daja laltar. <sup>14</sup> Daidl lñiooquei potltdai lDiuusi tlaaŋicarudl ismaacdl gaiivaitadai:

—Uupasani lmaacova Diuusi tlaaŋicarudl ismaacdl vuupuli lglm aqui Eufratesi ugidana —tltldai lñiooquei.

<sup>15</sup> Tai lrai uupai lmaacova Diuusi tlaaŋicarudl sai coodana baitoma tajucami oodami oidigi daama oida-

cami. Tlvllri nlllra lrai taida aayi istuigaco gacoodi agai lrai. Diuusi maatlcatadai ismaacdl uumi lrai dai ismaacdl masaadlrl dai ismaacdl taslrl dai siuu duucu lrllduñia agaitadai gomaasi. <sup>16</sup> Dai mai aanl silmlqui sandaaru caarayo daama daraitugai dai lmadu ajioorai lmaacova Diuusi tlaaŋicarudl dai lrai ajlga goo sient mil mil.

<sup>17</sup> Dai tml aanl ismaasi lcaarayo lmadu lsandaaru. Lsandaaru glntaagiana daraasaca lmo glglr varaiñomi cacaparacami lrai laalachi vlrlgl dai laalachi tltldogi dai laalachi vuaama. Daidl lcaarayo moomodl lra maasi mamaavidl moomodl. Daidl lcaarayo uusudlñdlrl vusanli tai lmadu cubusi lmadu asufre. <sup>18</sup> Dai baitoma tajucami loodami oidigi daama oidacami coi gotaicdl dai gocubusicdl dai goasufrecdl ismaacdl vusanli lcaarayo uusudlñdlrl. <sup>19</sup> Lcaarayo viaa guvucadagai glnu-uslrl dai glnbaabajlrl. Baabajidl lrai lra mamaasi coosoyi moomodl vai lgaicdl clcllyi lrai oodami.

<sup>20</sup> Dlm os gogaa oodami ismaacdl maicoi vllsi go-maasicdl ismaacdl vusanli lcaarayo uusudlñdlrl dai baabajidl clidcldl, mailma duucal glntatlgito dai camaisoimaasi ivuaadagi. Baiyoma ariasiaa duutudai lrai lDiaavora tlaaŋicarudl lmadu looro momoono daidl lrlata momoono daidl lbronse momoono daidl lojoodai momoono daidl luusi momoono ismaacdl maillllai tomali maitlclcaidaga tomali maiajioorai. <sup>21</sup> Daidl loodami ariaglncoodaiña dai ariagataarliidiña dai ariagoogosi glanducamica dai ariagalmsidiña.

**10** Amaasi tml aanl lmai Diuusi tlaaŋicarudl. Al-lsi viaa guvucadagai lrai dai tlnvañimi tlnva-giañdlrl lmo icomai saagida dai moodl daama clml lmo quijonali. Vuivasadl lrai dadadacal lran duucal ltasai dai caacaidl lra maasi gooca glglr uusi mlldami. <sup>2</sup> Dai glnoovlrl bclati lrai lmo liivru cupi-quiñicami dai amaasi suudarl clisa lrai glml caso smlisa padlrlcdl dai lglmaicdl dlvllrari clisa. <sup>3</sup> Amaasi lDiuusi tlaaŋicarudl cavami iña lran duucal lmo mavidl. Dai aidl iña lrai aidl gia cavami copoi oidigi cuvaracamioco. <sup>4</sup> Tai lcoovondami ñioo nai aanl ooja iñagaitadai istumaasi aagai lrai dlm os cal aanl lmo ñiooquei tlnvaagiañdlrl vai povaiñtldai:

—Maitiaagada iscaiti lcoovondami dai maitiooja —iñtldai lñiooquei.

<sup>5</sup> Amaasi lDiuusi tlaaŋicarudl ismaacdl lglm suudarl dai dlvllrari clisaca taiyago vañigi glnovi smlisa padlrl. <sup>6</sup> Dai aagai lrai sai maatl Diuusi lrai ismaacdl tomastuigaco oidaga daidl idui tlnvaagi dai oidigi dai lglm suudagi dai vllsialcatai istumaasi oidaga dai pocaiti:

—Casi lrllduñia agai istumaasi Diuusi aagidi glñiñiooqueituldiamiga saidl lrllduñia agai. Silmsadl aiyagi istuigaco lcuugatlrl lcuvaracamiañdlrl Diuusi tlaaŋicarudl iivagi gliivacarucdl casi lrlldu-



uñimu istumaasi aagidi Diuusi glñiñiooquituldiadamiga.

<sup>8</sup> Daidl lñiooqui lramu giñiooqui tvaagiaiñdrl dai povaiñtaldai:

—Mllcai blí lliivru cupioquiñicldl ismaacldl daagl Diuusi tlaañicarudl ismaacldl lgl suudarl dai dlvllrari clisaca —iñtaldai lñiooqui.

<sup>9</sup> Antai aanl ii siaaco claacatadai lDiuusi tlaañicarudl dai aagidi aanl sai giñmaacana lliivru tai lgai povaiñtaldai:

—Blíñi dai uga. Glñlñlgl yoonicamu goovai lran duucal saivoli dlmos glnoocrlg silvucamu goovai —iñtaldai lgai.

<sup>10</sup> Antai aanl blí lliivru dai uu, vai giñtñlgl cl yooni lran caaca saivoli dlmos gooquirlg sivutu giñnoocrlg. <sup>11</sup> Tai lgai povaiñtaldai:

—Aari viaa lramu ñiooquituldiagi Diuusi oodami saagida, dai mui glglgl quiiquirlg dai oodami naana maasi ñioocadami saagida dai mui raraí vuitari —iñtaldai lgai.

**11** Mltai giñmaa lmo tootoicami lpravidacarui lmo metro lsi tlvdocami daidl giñtñlgl lDiuusi tlaañicarudl dai povaiñtaldai:

—Clquivañi daidl gotootoicamicldl lpravida Diuusi quiidl. Dai lpravidañi laltar. Dai lcaldañi vlasi ismaacldl moguuca dai siaa duutudai Diuusi. <sup>2</sup> Dlmos quiidigana gia mailpravida ltuisiqui ami lrlgai vltarl ismaacldl maitlrljudidú. Dai vaic uumigi dan tajucami lgai siaa vuaada agai lglgl quiiqui ismaacldl Diuusi lco vuvaitu sai ami siaa duutudaiña oodami. <sup>3</sup> Dai Diuusi ootosa agai gooca glñiñiooquituldiadamiga sai gaaagidiña vaic uumigi dan tajucami istumaasi iduñia agai lgai. Dai lgai glñaadaca agai yuucusi tutuucami —iñtaldai lgai.

<sup>4</sup> Idi gooca clclli Diuusi vuidlgl guuca lran duucal lgooca oliivosi daidl lgooca veela daraasacarui. Diuusi lgai dai tlaanli vlasi oidigirlg. <sup>5</sup> Isloodami soimaasi taatatuldia lliadagi lDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl aidl gia tñiñiñdrlg vusaimu taí dai coodamu lgai. <sup>6</sup> Idi gooca ñiñiooquituldiadami viaaca agai guvucadagai iscuupacagi ltlvaagi vai maiduucudagi sil tlvrl ajioopada lgai tami oidigi daama dai gaaagiadagi Diuusi ñiooquidl. Dai viaaca agai guvucadagai lrl istlaanlda suudagi sai lraí glñanaa-toiña, dai issoimaasi taatamituldiadagi oodami naana maasi istumaasicldl silscadl lrlliadagi lgai. <sup>7</sup> Dlmos silscadl naatuagi lgai glña duiñdaga aidl gia vsaimu lgl clisi omaligami lgl dlglaiñdrlg dai cocodamu lDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl dai coodamu. <sup>8</sup> Daidl vaic tasai dan tajucami lcoidadl tutucugadl mosvltlcamu caaylgl lgl quiiygl siaaco glsiisatu curusiaba glrtlaanldamiga. Sodoma dai Eji-iritu aagaiña loodami lgl qui soimaasi ivuaadatai oidacami. <sup>9</sup> Dai vaic tasai dan tajucami oodami mui glgl quiiquiñdrlg dai oodami naana maasi ñioocadami dai vlasi oidigiñdrlg llijadamu tuutucu-

gadl lgai dai maidagitamu lgai isyaasagi tomali lmaadutai. <sup>10</sup> Dai oodami vlasi oidigi daama oidacami iduñimu vagimi coocai lgooca Diuusi ñiñiooquituldiadamiga. Dai airacoga glñoidamu naana maasi istumaasi baiglñldiacai. Idi gooca Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl sillicldl soimaasi taatamituldiña loodami casldl baiglñli loodami coocai lgai. <sup>11</sup> Dlmos vaic tasai dan tajucamicldl Diuusi duduaacali lgooca clclli tai lgai vaarañi. Dai vlscatai ismaacldl tl lgai sillicldl dodoaadimu nliditai. <sup>12</sup> Amaasi lgooca Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl cai lmo ñiooqui iscavami ñiooqui tvaagiaiñdrlg dai rotaldai:

—Tlñldivurai tan tlcvai —taldai lñiooqui.

Tai lgai tltlñsai motvaagiamu lmo icomai saagida vaidl sasaayudl tlgigi. <sup>13</sup> Tai otoma cavami givuli oidigi tai suuli mui baabaqui tai cvaracami mil coi oodami. Daidl lгаа oodami ismaacldl vii sillicldl dodoaadimu dai pocaiti sai sillicldl viaa guvucadagai Diuusi ismaacldl tvaagirlg daja.

<sup>14</sup> Casi lrldui lmo istumaasi soimaascami ismaacldl lrlduiñi agaitadai dlmos otoma lrlduiña agai lrl lmo istumaasi soimaascami.

<sup>15</sup> Taidl lcuugatlgl lcvvaracamiñdrlg Diuusi tltlaañicarudl iiva glñivacarucldl tai caidatu ñioocadami tvaagirlg. Lgai cavami ñioocai dai pocaiti:

Sivi gia caaayi istuigaco gatlaanlda agai Diuusi glrbaitlclaacamiga lmadu

lCristo vlasi oidigi daama siaaco tlaanli oodami.

Dai tomastuigaco tlaanlda agai Diuusi lmadu lCristo.

Caiti lñiooqui.

<sup>16</sup> Amaasi lmo coobai dan maacova clclliodami ismaacldl glndaraicaru daama daraaja Diuusi vuidlgl dlvllrari cuiqui dai siaa duutudaimi Diuusi <sup>17</sup> dai pocaitimi:

Baiglrlidi aatml aapicldl glrDiuusiga.

Sillicldl viaa aari guvucadagai dai

aari maiquiaa clquivacai oidigi abiaadlgl oidaga dai quiaa oidaga, dai tomastuigaco oidaca agai.

Aari cabl glsillicamiga glducami dai casi tlaanlda agai oidigi daama.

<sup>18</sup> Dai mui oodami muiyarclgl oidigi daama oidacami cabaacoí aari glvui.

Dlmos caaayi istuigaco aari baamu agai lgai vui.

Dai caaayi istuigaco nlidamu aari vlasi lgai ismaacldl cacoi ismaacldl lrcldl ivuaadami dai ismaacldl maitlrcldl ivuaadami.

Dai caaayi istuigaco maaquiagi aari naana maasi istumaasi clcllgaducami glñiñiooquituldiadamiga lmadu lvaavoitudadami, ivuaadatai lgai glaa duiñdaga.

Lmadu vlscatai ismaacldl glsiaa duutuadai tomasi lrsoitutuigami silrricugami.

Dai caaayi istuigaco ugititudamu aapi vllsi l'gai ismaacldl siaa doodai naana maasi istumaasi oidigi daama.

Caiti l'mmo coobai dan maacova cl'clliodami.

<sup>19</sup> Amaasi gl'cupioco Diuusi quidl ismaacldl t'vaagil'rl cl'ca vai ami l'gana daja l'cajoñi ismaacldl viaa lojoodai ismaacldl'rl ooja Diuusi gl'masaigacldl gl'slllicamiga. Vai oidigi v'rl'loquimi dai covoñimi dai gigivuli oidigi dai gl'p'ri gl'i t'laayi.

**12** Amaasi t'vaagil'rl gl'maasitu l'mo istumaasi. L'gaicldl gl'maatl'catadai is'rl'lduñia agai l'mo istumaasi soimaascami. L'gai ismaacldl gl'maasitu l'rl'mo ooqui dai l'gai gl'aadaca yuucusi dadadacldami ismaacldl dadadac'i l'ran duuca'i l'tasai. L'gai masaadai daama cl'ca dai gl'cl'msaca l'mo cooronai ismaacldl viaa baivustaama dan gooca sisiaavugai. <sup>2</sup> Looqui noonocatadai dai camaraata agaitadai dai iññacai cococatai. <sup>3</sup> Amaasi gl'maasitu l'rl'rl l'moco istumaasi ismaacldl'cl'ldl gl'maatl'catadai is'rl'lduñia agai l'rl'rl l'mo istumaasi soimaascami. L'gai ismaacldl gl'masitu l'rl'mo gl' cl'isi omaligami v'lgicami. Daidl cuvaracami moomo dai baivustaamadu aagadl dai l'mmo cooronai vllsi mootodl'rl. <sup>4</sup> Dai gl'bjicldl t'lvaiml l'gai baitoma tajucami sisiaavugai ismaacldl t'vaagil'rl daraaja dai oidigi daama suuli. Daidl cl'cl'isi vuidl'rl cl'quiva looqui ismaacldl maraata agaitadai dai ugia agaitadai l'ali sil'ñi mosaivusaicai l'gai. <sup>5</sup> Daidl looqui marai, vaidl l'rc'cl'li maradl. Dai gl'rl'racai l'gai t'laañia agai vllsi oodami oidigi daama oidacami dai soimaasi taatamitulda agai l'gai vllsi soimaasi ivuaadami. Dai Diuusi bl'lc'ai l'ali sil'ñi m'l'ca t'vaagiana ami siaaco daacatai gatlaanli l'gl' daicarui daama. <sup>6</sup> Taidl looqui daivunu m'l' oidigamu l'mar'cl'rl'rl siaaco cabaiduitadai Diuusi sai ami daacana vai ami Diuusi nuucadaca agai vaic uumiga dan tajucami.

<sup>7</sup> Tai gooqui'rl'rl al'isi gl'ncocoda t'vaagil'rl Diuusi t'laañicarudl Migili l'madu cl'cl'isi. l'Migili viaacatadai gl'sandaaruga vaidl cl'cl'isi l'rl'rl. <sup>8</sup> l'almos l'gl' cl'isi l'madu sandaarugadl l'gai maitistui ismaitlagi l'Migili l'madl sandaarugadl l'gai cas'cl'ldl maitistui isami t'vaagil'rl daraacagi. <sup>9</sup> Cas'cl'ldl Diuusi m'l'tan suuli t'vaagiañd'rl'rl l'gl' cl'isi moduuc'ai sandaarugadl. L'gai vaa l'rl'mo cooyi ismaacldl l'qu'i abiaadl'rl'rl oidigi daama aiml'raiñia, dai Diaavora t'lgidu dai Satanási vllsi. L'gai vaa l'gai dai vupuiirumadai mui oodami vllsi oidigi daama oidacami saagida.

<sup>10</sup> Amaasi cai aanl l'mo ñiooqui t'vaagiaiñd'rl'rl ismaacldl cavami ñioo dai pocaiti:

—Caaayi istuigaco Diuusi s'll'icldl cl'lgac'rl'rl vuvaida agai oodami. Casi g'rt'lg'i Diuusi iss'll'icldl viaa g'uvucadagai l'gai dai isgatlaanli l'gai tomasiaacoga dai isSuusi Cristo viaa g'uvucadagai. Cam'l'tan daitu Diuusi l'Diaavora t'vaagiaiñd'rl'rl. l'Diaavora l'gai dai gl'p'rl'rl vupai Diuusi vuitari tas'rl'rl dai tucarl'rl gl'raaduñi vaavoitudadami sai l'gai soimaasi ivueeyi.

<sup>11</sup> l'Diaavora maitistui isvupuiirumadagi gl'raaduñi

vaavoitudadami vaavoitudaitai l'gai l'cl'li ismaacldl Cañiiru agaiña oodami ismaacldl muu curusiaba dai aasi l'radl aat'l'm'l' gl'rv'l'tar'l, dai aagidacai l'vaavoitudadami sai vaavoitudai gomaasi. Dai maidudu-aadimu l'vaavoitudadami tomasi cooda l'idi aa oodami. <sup>12</sup> Al'isi gl'aagai isbaigl'ñliadagi vllscatai ismaacldl t'vaagil'rl daraaja. l'almos sioora oidaga oidigi daama s'll'icldl soimaasi taata agai l'mmudu cl'cl'isi gl' suudar'l' oidacami. Cat'l'vanl'cai l'Diaavora oidigi daama. Dai s'll'icldl baamucu l'gai maatl'cat'ai ismaitl'v'rl'rl aiml'rd'a agai l'gai oidigi daama.

<sup>13</sup> Dai aidl'isi l'gl' cl'isi v'lgicldl ma'i isDiuusi daitu l'gai oidigi daama aidl' adaiml'ñia dai muua agai looqui ismaacldl masaadai daama cl'aacatadai dai marai l'mo cl'li. <sup>14</sup> l'almos Diuusi maa looqui baagai aanadl' sai l'gaicldl dalna oidigamu siaaco Diuusi baidui l'mar'cl'rl'rl siaaco nuucadaca agaitadai vaic uumigi dan tajucami m'l'lcasi abiaadl'rl'rl siaaco daja l'gl' cooyi. <sup>15</sup> Amaasi l'cooyi sisivai suudagi gl't'ñi-aiñd'rl'rl daidl' idui l'mo gl' aqu'i dai l'gaicldl t'lvaiml' agai looqui. <sup>16</sup> l'almos l'd'l'v'l'rl'rl'rl gl' l'lgacatadai tai ami vaa l'suudagi dai maiaayi looqui. <sup>17</sup> Amaasi s'll'icldl baamu l'cooyi looqui vui. Dai ii dai cocoda agai looqui cajiudadl' ismaacldl l'lgidi Diuusi s'll'icamigadl' dai apiac'l'ga vaavoitudai Suusi Cristo maatl'atuld'iaragadl'.

**13** Antai aanl l'gl' suudagi ugidana cl'quiva. Dai t'l' aanl isvuuasai suudagiaiñd'rl'rl l'mo cl'isi gl'ducami dai cuvaracami moomo dai baivustaamadu aagadl'. Dai l'mmo cooronai viaa vllsi aagadl'rl'rl. Dai vllsi mootodl' daama oojsi l'mmo ñiooqui ismaacldl parunai Diuusi. <sup>2</sup> Daidl' cl'cl'isi ismaacldl t'l' aanl l'ra maasi l'mo d'l'd'l'v'l'li dai taataradl' l'gai l'ra maasi voji taataradl' dai usudl' l'gai l'ra maasi mavidi usudl'. L'gl' cl'isi v'lgicldl maa gl'd'uvucadaga dai gl's'll'icamiga l'gl'mai cl'isi dai poduuc'ai s'll'icldl viaacatadai g'uvucadagai. <sup>3</sup> l'mo moodl' cl'cl'isi ismaacldl l'gl' suudaiñd'rl'rl vuuasai dai d'l'd'l'v'l'li maasi al'ia saasaquicadadai dai muuquiada maascatadai l'almos dueeyi dai vllsi oodami oidigi daama oidacami maitl' istumaasi g'l'nt'at'lgitoi dai vaavoitudai iss'll'icldl viaa g'uvucadagai l'gai dai siaa duutudai l'gai. Dai siaa duutudai l'gl' cl'isi v'lgicldl l'rl'rl maacacai l'gai l'gl'mai cl'isi mos'l'isi g'uvucadagai. Dai pocaiti loodami:

—Maitiipu l'mai l'ran duuca'i idi cl'isi tomali l'maadutai maitistutuidi l'gai vui —caiti loodami.

<sup>5</sup> Dai Diuusi maa oigaragai cl'cl'isi iscl'lg'a ñioocadagi l'agi gl'vui daidl' issoimaasi ñioocadagi Diuusi vui dai viaa oigaragai isgatlaanldagi vaic uumigi dan tajucami. <sup>6</sup> Tai povl'dui. S'll'icldl ñiooquidi l'gai Diuusi dai parunai Diuusi l'madu l'gai ismaacldl Diuusi l'madu oidaga. Dai maisiaa duutudai Diuusi quidl'. <sup>7</sup> Dai Diuusi maa oigaragai iscocoda l'gai Diuusi maamaradl' dai maa oigaragai isvaamioma istuidagi. Dai Diuusi maa l'gai oigaragai istlaanldagi vllsi oodami oidigi daama oidacami mui naana maasi oodami naana



cavaavoitudai Suusi Cristo daidl lmaamaradl Diuusi aliisi glaagai isariacmlga lgiadagi Diuusi smllicami-gadl dai isariacmlga vaavoitudadagi Suusi Cristo lrrl tomasi soimaasi taatamadagi vaavoitudacai lgai —caiti Diuusi tlaaificarudl.

<sup>13</sup> Amaasi cai aanl lmo ñiooqui tlnaagiaiñdrl vai povaiñtaldai:

—Oojañi istumaasi glaagida iñagai aanl: “Smllicadl baiglñliadamu lgai ismaacdl coiyagi vaavoitudacai Suusi Cristo”. Dai rocaili Diuusi Ibladl, lgai smllicadl glñiblstamu camaitaaata vaaadatai. Diuusi cmlga ñioocadamu lgai vui tlatgitocatai iscmlga idui lgai Diuusi aa duiñdadl oidigi daama —iñtaldai lñiooqui.

—

<sup>14</sup> Amaasi tlnaagiadamu nlnlaava aanl dai tml lmo icomai tojacami. Daidl licomai daama daacatadai Suusi Cristo dai glmoo dan cmlsaca lmo ooro cooronai dai glnoovlrl daagl lmo oos cml muucacami. <sup>15</sup> Amaasi Diuusi quiidlaiñdrl vuusai lrrl lmooco Diuusi tlaaificarudl dai cavami iifla dai rotaldai lclmli ismaacdl licomai daama daacatadai:

—Casiata baigldui lscami. Yoovaiñi gloosigacdl.

<sup>16</sup> Amaasi lgai ismaacdl licomai dan daacatadai gayoona gloosigacdl. <sup>17</sup> Amaasi lmai Diuusi tlaaificarudl vuusai Diuusi quidiñdrl ismaacdl tlnaagilrl cmlca dai daagl lmo oos muucacami. <sup>18</sup> Dai lrrl lmooco Diuusi tlaaificarudl vuusai laltariñdrl ismaacdl viaa guvucadagai ismldidagi loidigi taicdl dai cavami iifla lgai dai rotaldai lgai ismaacdl daagl loos muucacdl:

—Casiata bai luuvasi. Yoovaiñi gloosigacdl —taldai lDiuusi tlaaificarudl.

<sup>19</sup> Taidl lDiuusi tlaaificarudl yoona luuvasi dai lmo gl piilrl tua sai ami glvaslana luuvasi iibiadl. Gomaasicdl glmaatl isDiuusi smllicadl soimaasi taatatulda lgai lsoimaasi ivuaadami. <sup>20</sup> Lpiila siaaco glvaslaayi luuvasi lgl quii ugidana daacatadai daidl lpiilñdrl vuusai lrrl dai smllicadl glrpi sicoli daiva naadan tasai imidagai ml mllcasi uucami.

—

**15** Antai tml aanl tlnaagilrl lrrl lmooco istumaasi duadimudaca maasi. Tml aanl cuvaracami Diuusi tlnaificarudl ismaacdl viaa smllicami issoimaasi taatatulldagi oodami. Dai cuvaracamioco soimaasi taatatulda lgai lgai oodami dai gomaasicdl camaibaumucamu Diuusi oodami vui.

<sup>2</sup> Antai tml aanl lrrl lmo istumaasi ismaacdl lra maasi lgl suudagi. Lgai lrrlñlidacarui tai vlnnacamicatadai. Dai lgai ismaacdl maisiaa duutuli lclisi ismaacdl dnlrrai utaiñdrl vuusai tomali maisiaa duutuli lmoono ismaacdl idui loodami, tomali maitandagito mlstlrragi lñmerogadlcldl lclisi moguucacatadai siaaco lra maasi gl suudagi abaana. Dai lgai viaacatadai lmo arpa ismaacdl maa Diuusi. <sup>3</sup> Dai ganlmyi lgai lñlidagadl Moseesa l-

madu lCañiiru. Moseesa lgai daidl lrrpiooñigadl Diuusi. Dai rocaili lñlidagai:

Aari glrDiuusiga smllicadl viaa guvucadagai.

Smllicadl naana maasi istumaasi glglrducami ivueeyi aari.

Vmlscrl ivueeyi aari moslcaasi istumaasi lrsmllicami.

Dai moslcaasi istumaasi lrraavoil aagai aari.

Aari tomastuigaco lrrlrbaitlclacamiga.

<sup>4</sup> Vmlsi oodami siaa glduutuadamu aari glrtlaanldamiga.

Vmlsi oodami cmlga ñioocadamu aari glvui.

Moslcaasi aari tomali lmo imidagai maisoimaasi ivueeyi cascdl.

Dai vmlsi oodami siaa glduutuadamu maatlcatai iscml tuiga aari.

Caiti lñlidagi.

<sup>5</sup> Antai gooquirl tlnaagiadamu nlnlaava aanl dai tml isglcupioco lcuparagadl lquii siaaco caatl lodai ismaacdlrl Diuusi ooja glsmllicamiga. <sup>6</sup> Tai quiiyñdrl vuvaja lcuvaracami Diuusi tlnaificarudl ismaacdl viaa smllicami issoimaasi taatatulldagi oodami cuvaracamioco. Dai lgai glnaadaca yuucusi tootjacami dadadacdlami. Dai taatagilrl vmlt ooro giigivurai. <sup>7</sup> Amaasi lmooco lmaaco Diuusi tlnaificarudl ismaacdl Diuusi daicarudl abaana guucacatadai maa lmooco ooro ajaasocoli aaliducami lml cuvaracami.

Daidl lajaasocoli lraana daacatadai lmo istumaasi ismaacdlcldl soimaasi taata lgai oodami. Diuusi baamucu oodami vui cascdl. Diuusi lgai dai tomastuigaco oidaga. <sup>8</sup> Tai Diuusi quidrl suuda cubusi cavami dadadacitai Diuusi dai viaacatai guvucadagai. Dai tomali lmaadudatai maiviaa oigaragai isami vaaquiagi asta silscadl naatocai soimaasi taatatulldagi lcuvaracami Diuusi tlnaificarudl loodami.

—

**16** Amaasi cai aanl lmo ñiooqui iscavami ñioo Diuusi quidrl dai rotaldai lcuvaracami Diuusi tlnaificarudl:

—Iimldavurai aapiml dai oidigi daama asta istumaasi viaa gocuvaracami ajaasocoli. Goovai lrrlmo istumaasi ismaacdlcldl Diuusi soimaasi taatatulda lgai oodami.

<sup>2</sup> Amaasi ii lmo Diuusi tlnaificarudl dai oidigi daama aasi istumaasi viaacatadai glaasocolilrl. Tai otoma vuvaja cacavusuli vmlsi loodamilrl ismaacdl viaacatadai lclisi tlrpacarudl dai ismaacdl siaa duutudai lmoono ismaacdl gatljai lgai. Dai smllicadl coco lscavusuli.

<sup>3</sup> Dai lmai Diuusi tlnaificarudl aasi istumaasi viaacatadai glaasocolilrl lgl suudarl taidl lsuudagi lrrl glnaato lra maasi coidadl lrradl. Tai coi vmlsi lclisi ismaacdl oidaga lgl suudarl.

<sup>4</sup> Dai lmai Diuusi tlnaificarudl aasi istumaasi viaacatadai glaasocolilrl ajaaquirl dai siaaco vusanli suudagi taidl lsuudagi lrrl glnaato. <sup>5</sup> Amaasi cai aanl lDiuusi tlnaificarudl ismaacdl viaa smllicami

isivuaadagi istumaasi iplidi suudagicldl dai potatldai l'gai Diuusi:

—Aapi g'rdiuusiga ismaacldl tomali l'mo imidagai maisoimaasi ivueeyi, maiquiaa clquivacai oidigi abiaadl'ra oidaga aapi dai quiaa oidaga. Aapi idui istumaasi l'rsmllicami aidl'rsi poduucai soimaasi taatatuli loodami. <sup>6</sup> L'gai coi gl'ni'fiooquituldiadamiga ismaacldl l'co vuvaitu aapi. Dai sivi aapi iitu l'rai poduucai glaagaitadai l'rsidu'niagi l'gaicldl —tatldai l'Diuusi tlaa'nicarudl.

<sup>7</sup> Dai cai aanl l'maadutai is'fioo l'altaraif'dl'ra dai pocaiti:

—Aapi g'rdiuusiga g'rbaitl'slaacamiga smllicldl viaa guvucadagai. Aapi gia cl'ga idui istumaasi l'rsmllicami soimaasi taatatuldacai l'soimaasi ivuaadami —caiti l'gai.

<sup>8</sup> Tai l'mai Diuusi tlaa'nicarudl aasi istumaasi viaacatadai glaasocoli'ra l'tasai daama dai poduucai viaa l'tasai guvucadagai isml'idagi oodami gl'toif'daligacldl. <sup>9</sup> Dai tomasi alil ml'mli v'lsi loodami v'lscl'ra mai'lma duucai gl'ntat'gito tomali maic'lgla f'ioocai'fia Diuusi v'ltar'l, baiyoma sigalnaasi f'iooquidi l'gai Diuusi. Diuusi l'gai dai viaa guvucadagai issoimaasi taatatuldiagi oodami.

<sup>10</sup> Taidl l'mai Diuusi tlaa'nicarudl aasi istumaasi viaacatadai glaasocoli'ra l'gl'ra cl'isi ismaacldl vuusai l'gl'ra suudagiaif'dl'ra daicarudl daama. Dai v'lsi siaaco tlaanli l'cl'isi tucapi vii. Daidl loodami cl'scl'lyi'na gl'nll'na cococo'ficatai <sup>11</sup> d'lmos v'lscl'ra tomali gomaasicldl mai'lma duucai gl'ntat'gito dai camaisoimaasi ivuaadagi. Baiyoma sigalnaasi f'iooquidi l'gai Diuusi ismaacldl t'vaagi'ra d'aja cococo'ficatai l'gai viaacatai cacavusali.

<sup>12</sup> Taidl l'mai Diuusi tlaa'nicarudl aasi istumaasi viaacatadai glaasocoli'ra l'gl'ra aqui'ra Eufratesi t'lgidusc'ra. Tai gaa l'gl'ra aqui sai ami dl'gavuscldagi l'rarai ismaacldl dadia agaitadai siaalico padl'raif'dl'ra.

<sup>13</sup> Amaasi t'l aanl isvuvaja l'mmo vaica Diaavora t'ltlaa'nicarudl l'moco usudl'ai'f'dl'ra vuusai l'gl'ra cl'isi v'lgicldl dai l'mai usudl'ai'f'dl'ra vuusai l'cl'isi ismaacldl vuusai l'gl'ra suudagiaif'dl'ra dai l'mai usudl'ai'f'dl'ra vuusai l'gai ismaacldl pocaiti saidl l'rDiuusi f'iooquituldiadamigadl dai mait'l'raavoi. Daidl v'll vaica Diaavora t'ltlaa'nicarudl l'ra maasi baabadai. <sup>14</sup> L'gai viaa guvucadagai isivuaadagi naana maasi istumaasi g'lg'rducami. Dai dl'gavunu iji l'gai dai l'mpaida agai v'lsi l'rarai oidigi daama oidacami dai cocooda agai Diuusi sil'scadl divia l'gai tami oidigi daama dai soimaasi taatatuldiagi l'soimaasi ivuaadami. Diuusi l'gai dai smllicldl viaa guvucadagai. <sup>15</sup> Dai pocaiti g'rtlaanl'damiga Suusi Cristo:

—Todian duucai divimu aanl siuu duucu maiti'n'nl'racaa aapim'l. Poduucai isduucal didivai l'mo l'sivugami main'nl'racatai oodami. D'lmos al'isi baigl'nl'liadamu l'gai ismaacldl gi'n'nl'racagi. L'gai gia maisiaa l'radamu sil'scadl diviagi aanl maivim'l-

gacatai tomali l'mo istumaasi ismaacldl t'lgitu l'gai —caiti g'rtlaanl'damiga Suusi Cristo.

<sup>16</sup> Daidl l'Diaavora t'ltlaa'nicarudl l'mpagi v'lsi l'rarai l'marcl'ra siaaco Armagedon t'lgidu lebreo f'iooquidlcldl.

<sup>17</sup> Taidl l'mai Diuusi tlaa'nicarudl aasi istumaasi viaacatadai glaasocoli'ra l'v'ltapai. Tai Diuusi cavami f'ioo gl'qui'iaif'dl'ra siaaco d'aja l'gai g'l'daicaru daama, dai pocaiti:

—Casil'rd'u'fia agai istumaasi l'rd'u'fia agaitadai —caiti Diuusi.

<sup>18</sup> Amaasi v'rl'ldoquimi, dai oidigi cavami cov'o'fimi, dai cavamioma gigivuli oidigi sitomali l'mo imidagai aidl'si tucamidl'ra oidaga oodami oidiga daama abiaadl'ra. <sup>19</sup> L'gl'ra quii ismaacldl Babilonia t'lgidu v'icarl'ra taatarai daidl suuli l'vaabaqui v'lsi g'lg'gl'ra quii'quil'ra oidigi daama. Poduucal Diuusi soimaasi taatatuli loodami ismaacldl oidacatadai l'gl'ra quii'yl'ra ismaacldl Babilonia t'lgidu baamucatai l'gai vui.

<sup>20</sup> Dai v'lsi l'marcl'ra siaaco sicolimadi suudagi mo-sugititu dai v'lsi l'gigi'idi most'l'palitu. <sup>21</sup> Dai t'lvaa-giai'f'dl'ra suuli t'laayi g'lg'rducami asta goo coobai ki-lo l'si v'lt'l l'mo t'laayi. Dai oodami daama suuli vai cascl'dl l'gai sigalnaasi f'iooquidi Diuusi al'isi soimaasi taatatuldacai.

**17** Amaasi divia l'maadutai l'cuvaracami Diuusi t'ltlaa'nicarudl ismaacldl viaacatadai l'cuvaracami ajaasocoli dai povai'ntatldai:

—Dimi, g'lt'lg'idamu aanl isducatai Diuusi soimaasi taatatulda agai looqui tataacaligami ismaacldl l'gl'gl'ra suusudagi daama d'aja. <sup>2</sup> L'rarai oidigi daama oidacami l'rvipiolimadl looqui daidl looqui v'vup'iurmagi mui oodami aa g'lg'gl'ra quii'quil'ra oidacami sai l'gai soimaasi ivuaadana l'ran duucal l'gai, poduucal isduucal l'mo iit'racami oidi l'mai istumaasi nava-mudaga.

<sup>3</sup> Amaasi apiagi'ntat'lgidi Diuusi Ibladl naana maasi istumaasi. Daidl Diuusi tlaa'nicarudl oidigamu gi'n'vaidacai dai ami t'l aanl l'mo ooqui l'cl'isi v'lgicldl dan daitugai dai l'cl'isi tuucugadl'ra oojisi mui f'iooqui ismaacldl parunai Diuusi dai cuvaracami moomo dai baivustaamadu aagadl. <sup>4</sup> Looqui glaadaca yuucusi moraaduacami dai v'rl'gicami. Dai glaadaca ooro nanaacagi dai ooro babaivucal dai ooro mooran tuutusacarui dai ooro aniyo dai o'joodagadl l'ro'joodai namlacami. Dai gl'noov'ig'ra daagl l'mo ooro aasocoli vai l'gaicldl v'rapaidi l'gai cl'sml'i sai soimaasi ivuaadana l'gai l'mmadu. <sup>5</sup> Dai covadl'ra oojisi oojaicldl ismaacldl oodami maimaatl'catadai. Dai pocaiti loojai: "Babilonia g'l'ducami t'laanl'damigadl v'lsi l'taatacaligami dai v'lsi l'soimaasi ivuaadami oidigi daama oidacami", caiti loojai. <sup>6</sup> Amaasi maat'l t'l aanl isnavamucu looqui l'radlcldl l'maamaradl Diuusi dai l'gai ismaacldl gl'ncoodaditu gaaagiditai isSuusi l'rl'scl'gac'ra vuviadami. Amaasi mait'l aanl istumaasi

giñtligituagi tlgacaai looqui mosduaadimuan tada aanl. <sup>7</sup> Amaasi lDiuusi tlaañicarudl povaiñtaldai:

—¿Tuiprsi duaadimuan tada aapi? Glaagidamu aanl ooqui goovai dai istuma clisi goovai ismaacsdal cuvaracami moomo dai baivustaamadu aagadl. <sup>8</sup> Aclisi ismaacsdal tml aapi lquioma oidacata dai camaitiipu dlmos lmo imidagai vuusia agai lgl dglacaiñdlrl ismaacsdal smllicsdal tuucavaga dai tucagamu dai gooquirlrl imia agai lglai lDiaavora lmadu. Daidl loodami oidigi daama oidacami ismaacsdal maiiojisi tlatragadl lliivruarl clquivacai oidigi abiaadlrl. Aliivruarl oojisi vlsi oodami tmlatragadl ismaacsdal tomastuigaco oidaca agai Diuusi lmadu. Loodami ismaacsdal maiiojisi tlatragadl lliivruarl smllicsdal duduaadimu agai tlgacai aclisi ismaacsdal lquioma oidacata dai camaitiipu dai lramu divia agai.

<sup>9</sup> Alisi glaagai rlscllga gtlgiticagi dai poduucal maatl calcagi istumaasi glaagida iñagai aanl: Acuvaracami moomodl aclisi lrlan ducami cuvaracami gijidi siaaco daja looqui. <sup>10</sup> Daidl lglai vaa moomodl lrlan ducami cuvaracami rará. Taamatai lrlaral camaitatlaanli. Alil lmooco gatlaanli sivi dai lglmai maiquiaa divia. Daidl silscadl diviagi lglai maitlvri gatlaanlda agai. <sup>11</sup> Aclisi ismaacsdal lquioma oidacata dai camaitiipu lrlaral lrl dai vlsclrl lraduñdl lglai cuvaracami. Dai gooquirlrl lglai imi agai lDiaavora lmadu.

<sup>12</sup> Lbaivustaama aagadl aclisi ismaacsdal tml aapi lrlan ducami baivustaamadu rará ismaacsdal maiquiaa gatlaañli. Dlmos gatlaañia agai lglai aclisi lmadu. Daidl lrlaral laalachi gatlaanlda agai.

<sup>13</sup> Lbaivustaama rará cabaiduu glññiooqui dai tlgida agai lglai glnsmllicamiga lmadu glnguvucadaga aclisi. <sup>14</sup> Dai vlsi lglai aclisi lmadu cocooda agai lglai ismaacsdal Cañiiru agaiña lvaavoitudadami. Dlmos lCañiiru vaamioma istuidimu islglai. lCañiiru lrtlaanldamigadl vlsi tlatlaanldami daidl lrlaralgladl vlsi rará, dai ismaacsdal lglai lmadu daraaca cal isDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl aagidi mui oodami saidl istutuidi iscllglacarl vnaquiagi dai Diuusi lco vuvaitu lglai dai lglai arlacslga vaavoitudai —iñtaldai Diuusi tlaañicarudl.

<sup>15</sup> Taidl lDiuusi tlaañicarudl povaiñtaldai lrlaral:

—Lglglrl suusudagi ismaacsdal tml aapi siaaco dan daja looqui tataacaligami lglai lrlan ducami mui naana maasi oodami naana maasi ñioocadami, airaco glglrl quiquirlrl oidacami dai vlsi oidigi daama oidacami. <sup>16</sup> Daidl lbaivustaama aagadl aclisi ismaacsdal tml casi glaagidi aanl islrlan ducami baivustaama rará. Daidl lrlaral clldada agai looqui tataacaligami daidl cocooda agai lglai dai vuimu vlsi looqui vustuidadl daidl looqui muuamu lglai dai mlidamu. <sup>17</sup> Dai vlsi lrlaral tlgida agai glnsmllicamiga. Aclisi poduucal ipilidi Diuusi cascdl, vai poduucal lrladuñiagi istumaasi Diuusi caaagai islrladuñia agai. <sup>18</sup> Looqui ismaacsdal tml aapi lrlan ducami lglai quii siaaco daja lglai ismaacsdal vaamioma gatlaanli sivlsi llatlaanl-

dami oidigi daama oidacami —iñtaldai Diuusi tlatlaañicarudl.

**18** Antai gooquirlrl tml aanl lmai Diuusi tlaañicarudl vai tlvañimi tlvagiaiñdlrl. Dai smllicsdal viaa guvucadagai. Dai cll maasi oidigi daama cavami dadadacitai lglai. <sup>2</sup> Dai cavami iñña dai pocaiti:

—Caugiti agai lglai quii Babilonia siami oidacamu lDiaavora tlatlaañicarudl daidl llnunui coocosatamu ami. <sup>3</sup> lBabilonlrl oidacami lglai dai vuruirumagi mui oodami aa glglrl quiquirlrl oidacami sai lglai soimaasi ivuaadana lrlan duucal lBabilonlrl oidacami. Poduucal isduucal lmo iitlacami oidi lmai istumaasi navamudaga. Daidl lrlaral vlsi oidigi daama oidacami googosi glnducami lrlan duucal lBabilonlrl oidacami. Daidl lBabilonlrl oidacami sarldaiña naana maasi istumaasi namlacami dai poduucal mui gaagardami vlsi oidigi daama oidacami riricutu. Cascdl uggitimu Babilonia —caiti lDiuusi tlaañicarudl.

<sup>4</sup> Amaasi cai aanl lmai ñiooqui tlvagiaiñdlrl vai pocaiti:

—Iimldavurai aapiml giñmaamara Babiloniaiñdlrl dai maisoimaasi ivuaada poduucal isduucal soimaasi ivueeyi lBabilonlrl oidacami dai poduucal maisoimaasi taatamu aapiml lrlan duucal lglai. <sup>5</sup> Lglai smllicsdal mui naana maasi istumaasi soimaascami ivueeyi dai Diuusi nldi vlsi gomaasi dai soimaasi taatatulda agai Diuusi lglai. <sup>6</sup> Soimaasiavlrl taatatulda aapiml lglai lrlaral lcaasi vaamioma sill soimaasi taatatul lglai aa. <sup>7</sup> Poduucal isduucal lglai mo-sivuaadana moslcaasi istumaasi lglai lglai iprl dai tomasiaacoga gaaagidi sai smllicsdal riricuga poduucal lrlaral soimaasiavlrl taatatulda. Lglai mospollidi: “Aatlml mostlatlaanldami glnducami, maitlvrlglga tomali lmo istumaasi. Tomali lmo imidagai maisoiglrlriadamu aatlml”, aslidi lglai. <sup>8</sup> Cascdl alil lmo tasaicldl soimaasi taata agai lglai. Davuñi agai coocodagai dai biuugigai dai coiya agai muidutai, dai mli agai lglai quii. Diuusi lglai dai smllicsdal viaa guvucadagai dai lglai glai soimaasi taatatulda agai lglai quiquirlrl oidacami.

<sup>9</sup> Lrlaral oidigi daama oidacami ismaacsdal googosi glnducami dai soimaasi ivuaadana lrlan duucal lBabilonlrl oidacami soiglrlriadamu dai suaañidamu tlgacai acubusi silscadl mlljidagi lglai quii. <sup>10</sup> Lglai mllcasdlrl guucaca agai duduaadimucal tlgacai isduucatai Diuusi soimaasi taatatul lBabilonlrl oidacami, dai pocaitiadamu:

—¡Aiji! Soogigi aapiml Babilonlrl oidacami. Aapiml smllicsdal viaa guvucadagai dai Babilonia smllicsdal lglai mo glai quii. Dai todian duucal Diuusi soimaasi glntaatatul aapiml —ascaitada agai lrlaral.

<sup>11</sup> Lgaagardami vlsi oidigi daama oidacami soiglrlriadamu lrlaral dai suaañidamu lrlaral tlgacai ismli Babilonia camaitiipucatai soorl sarladagi istumaasi cucuplticana lglai. <sup>12</sup> Lglai vvaapaiña ooro, dai

plaata, dai oloodai namlacami, dai yuucusi namlacami, seseda dai aa lma maasi yuucusi moraaduacami dai vlrpdacami, dai naana maasi uusi chigian uvadami, dai naana maasi istumaasi elefante taatamudlclld duñisicami, dai uusi namlacami, dai bronse, dai vapaiñomi, dai marmol. <sup>13</sup> Dai vuaraiña lrl canela, dai aa naana maasi uuvadami cuaadagai vltarl dai aa naana maasi uuvadami coidadl vltarl dai aa naana maasi sigian uuvadami istumaasi gtlididna oodami, dai cubimadali, dai mirra, dai valienti, dai asaiti, dai tligi tui, dai tligi. Dai vuaraiña lrl asñiñitu lmadu cameyu, dai cañiiru, dai caaryu, dai carros, dai vuaraiña lgai oodami dai gaagaraiña.

<sup>14</sup> Daidl lgaagardami pocaitadamu:

—Camaitipu vlsi naana maasi istumaasi namlacami ismaacldclld baiglñlididna lBabilonilrl oidacami, caugidagai vlsi gomaasi ismaacldl viaacatadai lgai dai camaioidaca agai tomali lmo imidagai —caitadamu lgaagardami.

<sup>15</sup> Dai lgai vaa gaagardami ismaacldl riricutu gaagditali naana maasi istumaasi lBabilonilrl oidacami mlscsdrl daraacamu duduaadimucal tlgacal isducatali Diuusi soimaasi taatatuli lBabilonilrl oidacami soiglñliadamu lgai dai suañidamu <sup>16</sup> dai pocaitadamu:

—¡Aiji! Soogigi aapiml Babilonilrl oidacami. Sllclldl Babilonia lrlmo gl quiicatadai. Dai aapiml glnaadaca yuucusi clclgdaducami moraaduacami dai vlrpdicami dai glnaadacatadai aapiml ooro nanaacagi dai ooro baabaivucui dai oloodagadl alisi lrl namlacami. <sup>17</sup> Dmos todian duucal ugidagai mosl naana maasi istumaasi sllclldl namlacami —caitadamu lgai.

Dai vmscatal ismaacldl gaaata vuaadana lvaarcuirl dai tltlaandamigadl dai aa oodami ismaacldl ami iimlñna mlscsdrl guucaca agai <sup>18</sup> tlgacal iscamlñmi lgll quii Babilonia cavami ijiñna agai dai pocaitada agai:

—Maitipu lmai gl quii siaaco vaamioma gatlaanli oodami —caitada agai.

<sup>19</sup> Dai glnmoomo daama daituada agai lgai dlmlrai suañitai dai soiglñliditali dai iñacaitai dai pocaitada agai:

—¡Aiji! Soogigi aapiml Babilonilrl oidacami. Glntumñsigacldl riricutu vlsi govaarcu sociacami. Dai todian duucal caugidagai glnvustuidaga —caitada agai loodami.

<sup>20</sup> Dmos aapiml ismaacldl tvaagilrl oidaga alisi glaagai mlsbaiglñliadagi. Dai aapiml lrl Suusi Cristo ojootosadl, dai aapiml Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl, dai aapiml Diuusi maamaradl alisi glaagai mlsbaiglñliadagi lrl. Soimaasi taatatuldacal Diuusi lBabilonilrl oidacami idui Diuusi istumaasi lrslllicami aapiml glnvltarl, cascdl alisi glaagai mlsbaiglñliadagi.

<sup>21</sup> Amaasi lmo Diuusi tlaañicarudl sllclldl guvucami vañigi lmo gl odai daidl lgll suudaral daitu dai pocaiti:

—Poduucal lrl ugitemu lgll quii Babilonia dai tomali lmo imidagai camainlijadamu oodami.

<sup>22</sup> Tomali lmo imidagai maitliivadamu arpa tomali flauta tomali trompeta Babilonia cacaaylrl. Tomali maitiipucami tomali lmo aata vuaadami. Tomali maitiipucami soorl gatuaadagi mataimadai. <sup>23</sup> Camaitiipucami tomali lmo cuudagi dai camaitiipucami vagimi ismaacldl ivuaadana loodami cuucuntaitai. Lquioma lgaagardami Babilonilrl oidacami vaamioma rircucana siaa gaagardami oidigi daama oidacami dai vaamioma viaacana guvucadagai dmos vupuiurumadaiña oodami aa glglr quiiquirl oidigi daama oidacami taarpliditali.

<sup>24</sup> lBabilonilrl oidacami coodaiña Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl dai Diuusi maamaradl. Daidl lBabilonilrl oidacami tlaandamigadl gatlaanliña coodaragai lvaavoitudadami vlsi oidigi daama oidacami.

**19** Antai gooquirl cai aanl iscavami ñioocai mui oodami tvaagilrl dai pocaiti:

Alisi glaagai iscllga ñioocadagi Diuusi vui.

Lgai clgdacrl glrvuidi.

Lgai sllclldl viaa slllicami.

Lgai sllclldl viaa guvucadagai.

<sup>2</sup> Lgai vmsclrl ivueeyi istumaasi lrslllicami.

Dai vmsclrl aagai moslcaasi istumaasi lvaavo.

Lgai soimaasi taatatuli looqui tataacaligami.

Ismaacldl soimaasi iduiñtuli mui oodami oidigi daama oidacami.

Diuusi soimaasi taatatuli looqui coodaitai lgai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl.

Caiti lñiooqui.

<sup>3</sup> Amaasi lramu ñiñioo lgai dai pocaiti:

—Alisi glaagai iscllga ñioocadagi Diuusi vui.

Tomastuigaco cuubusada agai lBabilonia mlcai

—caiti lñiooqui.

<sup>4</sup> Taidl lmo coobai dan maacova clclliodami lmadu lmaacova Diuusi tltlaañicarudl cuiqui Diuusi vuidlrl dai siaa duutuli Diuusi ismaacldl lgll daicarui daama daja, dai pocaiti:

—Sllclldl lvaavo istumaasi aagai lñiooqui. Alisi glaagai iscllga ñioocadagi Diuusi vui —caiti lgai.

<sup>5</sup> Amaasi movsdrl siaaco daja Diuusi ñioo lmo ñiooqui dai pocaiti:

Alisi glaagai iscllga ñioocadagi Diuusi vui vmscatal aapiml ismaacldl siaa duutudal Diuusi.

Ismaacldl ivueeyi Diuusi aa duiñdadl.

Tomasi lraali silrl glglrducami.

—

<sup>6</sup> Dai cai aanl lrl lmo ñiooqui vai lran caiti silscadl ñioocadagi mui oodami dai lran caiti mui ajaaqi dai lran caiti silscadl cavami copondagi dai pocaiti:

Alisi glaagai iscllga ñioocadagi Diuusi vui.

Diuusi glrbaitlclaacamiga sllclldl viaa guvucadagai.

Dai lgai tomasiaacoga gatlaanli cascladl aliksi glaagai isclmga ñioocadagi lgai vui.

<sup>7</sup> Dai aliksi glaagai isbaigrlaliadagi aatmla Diuuciscladl clmga ñioocaitai Diuusi vui.

Caayyi istuigaco dadia agai lvaavoitudadami tami tlvaaigrla.

Dai tomastuigaco lmadu daraajamu lgai ismaacldl lCañiiru aagaiña oodami.

Lgai cabaigrlnduuduna.

<sup>8</sup> Lgai glnaadaca yuucusi clclmgaducami clm vuaañicami dai dadadacldami.

Caiti lñiooqui.

Lyuucusi clclmgaducami lgrlan ducami isduucai oidacana Diuusi maamaradl.

<sup>9</sup> Amaasi lDiuusi tlaañicarudl povaiñtaldai:

—Poduucai ooja aari: “Smllicldl baigrlaliadamu lvaraidarsicami silmscadl lrlduñiagi vagimi tlvaaigrla alcai lvaavoitudadami” —iñtaldai lDiuusi tlaañicarudl.

Dai lgai povaiñtaldai lrla.

—Istumaasi glaagidi aanl lrdiuusi ñiooquidl cascladl smllicldl lrvaaivoi.

<sup>10</sup> Antai aanl giñtootonacldl clquiva lDiuusi tlaañicarudl vuidlrl dai siaa duutudaiña agaitadai aanl. Dalmos lgai povaiñtaldai:

—Maiti romaasi iñvuidiada aari. Aanl gia moslrdiuusi pioñigadl lran duucal aari lmadu glaaduñi ismaacldl ariacmga gaaagidi Suusi ñiooquidl. Siaa idutuda aari Diuusi.

Sioorl gaaagidi Suusi ñiooquidl lgai vaa lrdiuusi ñiñiooquituldiadamigadl —iñtaldai lDiuusi tlaañicarudl.

<sup>11</sup> Amaasi tml aanl isglcuupiojo ltlvaagi. Tai glmaasitu lmo cavaayu tojacami. Dai lgai ismaacldl dan daitugai tomali lmo imidagai maivuidrl caatlcana Diuusi dai vmlscrla aagaiña lgai moslcaasi istumaasi lrvaaivoi. Dai moslcaasi istumaasi lrsmllicami ivueeyi lgai, dai cocoda lgai moslcaasi lsoimaasi ivuaadami.

<sup>12</sup> Dai vuuruidl lgai lran duucal dadadacñi taí. Dai glmo daama mui tuutustugai cooronai. Dai covadrla oojsi talaradl lgai dalmos moslgi lgai maatl iscaiti loojai. <sup>13</sup> Glaadaca yuucusi lramadicami. Dai lgai lDiuusi ñiooquidl tlgidu. <sup>14</sup> Dai oidi lgai vmsi lsandaaru tlvaaigrla oidacami. Dai glnaadaca lsandaaru yuucusi clclmgaducami tootoacami dai clm vuaañicami. Dai dan daraitugai lgai caarayu tootoacami. <sup>15</sup> Dai lgai ismaacldl Diuusi ñiooquidl tlgidu tñiañidrla vuusai lmo mastai muucacami vai lgaicldl cocoda agai lgai loodami oidigi daama oidacami. Dai clm tlaanlda agai lgai loodami oidigi daama oidacami glguncadagacldl. Dai cavami soimaasi taatatluda agai lgai loodami sai poduucal maatlna loodami ismllicldl baamucu Diuusi lgai vui. Diuusi lgai dai smllicldl viaa guncadagai. <sup>16</sup> Dai lgai ismaacldl Diuusi ñiooquidl tlgidu cajlrl dai yuucuidl daama oo-

jisi lmo ñiooqui vai pocaiti loojai: “Raígadl vmsi rarai dai tlaanldamigadl vmsi tltlaanldami”, caiti loojai.

<sup>17</sup> Amaasi tml aanl lrla lmo Diuusi tlaañicarudl ismaacldl tasapai clmca dai cavami iñña dai potaldai lgai vmsi lujuurugi ismaacldl lvmlltarai nllmlyi:

—Dimivurai, vmscataiavnrl glnlmpaida Diuusi iduñia agai lmo vagimi, <sup>18</sup> dai glnbibiida agai rarai baabiedl, dai sandaaru tltlaanldamigadl baabiedl, dai clclmli maiduduaadicudami baabiedl, dai caarayu baabiedl, dai lgai ismaacldl dan daraitugai lcaarayu baabiedl, dai vmsi oodami baabiedl tomasi lrtltlaanldami tomasi lrpipioñi tomasi lraali tomasi lrglgrlrducami —taldai lDiuusi tlaañicarudl lujuurugi.

<sup>19</sup> Amaasi tml aanl lclisi ismaacldl lglm suudagiñidrla vuusai dai tml aanl lrla lraaígadl oidigi daama oidacami islmpaidaca lgai glnsandaaru dai cocoda agai lgai ismaacldl dan daitugai lcaavaayu tojacldl lmadu sandaarugadl lgai. <sup>20</sup> Daidl lsandaarugadl lclisi ismaacldl dan daitugai lcaavaayu bli lclisi lmadu lgai ismaacldl pocaiti saidl lrdiuusi ñiooquituldiadamigadl dai maitlrvaaivoi lgai vaa ismaacldl idui naana maasi istumaasi glglrducami lclisi vuitari dai gomaasicldl vuruurumagi lgai loodami ismaacldl gndagitu mlstlmlpragi lclisi tltlaragadlcladl dai ismaacldl siaa duutudai lmoono ismaacldl lra maasi lclisi dai maamaisa. Amaasi mltaí duduaacami taiyrla suuli lclisi lmadu lgai ismaacldl pocaiti saidl lrdiuusi ñiooquituldiadamigadl dai maitlrvaaivoi. Atai mlssiaaco suuli lgai vmlnagl asufre. <sup>21</sup> Daidl lclisi ismaacldl lcaavaayu tojacldl dan daitugai coi lsandaarugadl lclisi lmastaicldl ismaacldl tñiañidrla vuusai tai vmsi lujuurugi clm tataascovai baabiedlcladl lgai.

**20** Antai gooquiylrl tml aanl istlvaaigiñidrla tlvaañimi lmo Diuusi tlaañicarudl dai blcati lgai yavigadl lglm dlgai tuucavacldl dai glnooivrla blcati lmo cadena glducami. <sup>2</sup> Daidl lDiuusi tlaañicarudl bli lclisi vlgicldl. Lgai vaa lrlmo cooyi ismaacldl lmqi abiaadrla oidi daama aimlrañia dai Diaavora tlgidu dai Satanási vmsi. Daidl lDiuusi tlaañicarudl vuu lclisi vlgicldl sai amaasi vuulicana lmo mil uumigi. <sup>3</sup> Daidl lglm dlgai tuucavacrla daitu dai clm cuu sai camavuruurumadaiña lgai oodami oidigi daama oidacami asta silmscadl aayi lmo mil uumigi. Amaasi alcai lcaaqui uumigi mlsiuupanamu chilmlqui tasai.

<sup>4</sup> Amaasi tml aanl glglr daraicarui vai daama daraaja lgai mlsmacldl darai saidl lrdudunucamicana. Dai tml aanl lrla iibladl lgai mlsmacldl guicuta moomodl gaaagiditai lgai Suusi mamaatluldiaragadl dai vaavoitudaitai lgai Diuusi ñiooquidl. Lgai maisiaa duutuli lclisi vlgicldl tomali moonogadl. Dai lgai maitlndagitu mlstlmlpragi lclisi tltlaragadlcladl coocovadrla silrla noonovrla. Dai tml aanl isduduaaca lgai dai gatljai Cristo lmadu lmo mil uumigi.

<sup>5</sup> Lgai lrlaragadadl ismaacldl duduaaca. Dai lgaag



coidadl gia maiduduaaca asta alcai lmo mil uumigi. <sup>6</sup> Sallicadl baiglanlidi lgal ismaacadl lrlga duduaaca Diuusi lcovai vuvaitu lgal. Lgal lgrapaalicamu tvaagilrl Diuusi vuitari dai gatlaanldamu Cristo lmadu lmo mil uumigi. Dai lgal gia maiimia agai lDiaavora lmadu.

<sup>7</sup> Dai caalcai lmo mil uumigi mlsivuusaidamu Satanási lgl dlacaiñdlrl <sup>8</sup> silgai vlsi oidigi daama aimlrdamu dai vupuiirumadadamu oodami. Lgal vupuiirumadamu Goglrl oidacami dai Magoglrl oidacami. Dai lmpaidamu lgal lsandaaru ami oidacami sai soifla cocoodana lDiuusi sandaarugadl. Lsandaaru ismaacadl Goglrl dai Magoglrl oidaga lran lquidu loogai ismaacadl lgl suudagi ugidana oidaga. <sup>9</sup> Dai iimi agai lgal lmparlclrl siaaco gl lralica. Dai sicolima agai lgal siaaco daraaja Diuusi sandaarugadl dai siaaco oidaga loodami ismaacadl Diuusi oigldai. Dmos Diuusi ootosa agai tal tvaagiaiñdlrl sai mlpa vlsi lSatanási sandaarugadl. <sup>10</sup> Dai Diuusi taiylrl daituda agai lDiaavora vupuiirumadacai lgal lгаа. Ltaí siaaco daituda agai Diuusi lDiaavora vllnagl asufre dai amiava mlsiaaco daitu lclsi vlgicadl lmadu lgal ismaacadl rocaili saidl lrdiuusi ñiooqituldiadami-gadl dai maitlraavoi. Ami soimaasi taataca agai lgal vllscarl taslrl dai tucarl.

-----

<sup>11</sup> Amaasi tl aanl lmo gl daicarui tojacami dai tl aanl lgal ismaacadl dan daja. Dai ugidagai loidigi lmadu tlvaagi siaaco daja ltasai daidl lmasaadai daidl lsisiaavugai, dai camaitiiputu tomali lmo istumaasi. <sup>12</sup> Antai tl aanl lcoidadl glglrducami dai aaliducami vai vuidlrl guuca Diuusi. Mltai cupioojo lliivru siaaco oojisi istumaasi ivuaadana oodami dai Diuusi soimaasi taatatuli vlsi lsoimaasi ivuaadami ismaacadl vaamioma soimaasi ivuaadana vaamioma soimaasi taatatuli lgal. Dai cupioojo lmai liivru siaaco oojisi ltlaragadl vlsi lgal ismaacadl tomastuigaco oidaca agai Diuusi lmadu. <sup>13</sup> Daidl loodami ismaacadl coi lgl suudarl duduaaca daidl loodami ismaacadl yaasapicatadai duduaaca dai vlsi lcoidadl duduaaca dai iji tvaagiamu tai Diuusi soimaasi taatatuli lsoimaasi ivuaadami. Ismaacadl vaamioma soimaasi ivuaadana vaamioma soimaasi taatatuli lgal. <sup>14</sup> Dai camaicoodamu oodami baiyoma tomastuigaco mldamu ltaiyarl. Daidl lDiaavora lmadu oidacamu tomastuigaco. <sup>15</sup> Vllscatai lgal ismaacadl maiiojisi tlaragadl lliivru lgal siaaco oojisi tlaragadl lgal ismaacadl tomastuigaco oidaca agai Diuusi lmadu Diuusi suuli lgal ltaiyarl.

-----

**21** Antai gooquirl tl aanl lmo tvaagi utudui dai lmo dlvlrai utudui. Ltlvaagi lrlgadadl daidl dlvlrai lrlgadadl caugidagai cascadl dai camaitiipu lgl suudagi. <sup>2</sup> Antai aanl vvaana tl lgl quii ismaacadl Diuusi lcovai vusaitu lJerusalem

utudui tlgidu vai tvañimi tvaagiaiñdlrl. Diuusi vuidlrl claacatadai lgal. Sallicadl chigia maasi lgl quii poduucal isduucal chigia maasi lmo ali tlji siuu duucu cunata agadagi. <sup>3</sup> Antai cai aanl lmo ñiooqui is-cavami ñioo tvaagiaiñdlrl dai rocaili:

—Sivi gia Diuusi oodami saagida oidacamu daidl loodami lraamaradlcamu Diuusi. Dai Diuusi lrdiuusigadlcamu loodami. <sup>4</sup> Dai siaaco daja Diuusi maitiipucamu istucadl soiglñliadagi oodami. Dai camaicoodamu oodami, tomali maisuaanldamu tomali maisoiglñliadamu. Dai camaicocordamu lgal. Vlsi lquidl istumaasi caugidagai cascadl —caiti lñiooqui.

<sup>5</sup> Amaasi Diuusi lgl daicarui daama daja rocaili:

—Sivi gia utuldamu aanl vlsi istumaasi —caiti lgal. Dai Diuusi povaiñtlldai lrl:

—Oojañi aapi. Idi ñiooqui sallicadl lraavoi cascadl dai clga baiga isvaavoitudagi —iñtlldai Diuusi.

<sup>6</sup> Dai gooquirl povaiñtlldai:

—Casilrdui vlsi istumaasi lrdulña agaitadai. Aanl lrlgai dai maiquiaa clquivacai oidigi abiaadlrl oidaga dai tomastuigaco oidacamu. Sioorl viaaca lliadagi ibldagai utudui vai tomastuigaco oidacagi aanl iñlmadu aanl gia maaquimu lsuudagi ismaacadl viaacana lgal ibldagai utudui dai maitaanli aanl tomali lmo sintavu. <sup>7</sup> Gomaasi iduñimu aanl lgal vlltarl sioorl maisoimaasi ivuaadagi silscadl lDiaavora soimaasi iduñitulda lliadagi. Dai aanl lrdiuusigadlcamu lgal dai lgal lrgiñmaamaracamu. <sup>8</sup> Dmos sioorl duduaadicudagi, dai sioorl maivaavoitudadagi Diuusi, dai sioorl clldadagi aa oodami, daidl sioorl lrgacoodacami, dai sioorl googosi glanducami, daidl sioorl lrcslldaracami, daidl sioorl siaa duutudai lmoomono, dai vlsi yaatavogami, iimia agai ltaiyamu ismaacadl vllnagl asufre. Gomaasi lrlran ducami islramu coiyagi.

-----

<sup>9</sup> Amaasi aayi lmaadutai lcuvaracamiñdlrl Diuusi tllaañicarudl ismaacadl viaacatadai lcuvaracami ajaasocoli. Lajaasocoli lraana daacatadai lmo istumaasi ismaacadl soimaasi taata agai oodami. Daidl lDiuusi tllaañicarudl povaiñtlldai:

—Dimi gatlgidamu aanl siaaco oidaca agai lgal ismaacadl tomastuigaco oidaca agai lgal lmadu mlsmaacadl Cañiiru aagaiña.

<sup>10</sup> Dai Diuusi lbladl apiagiñtlldimil naana maasi istumaasi cascadl lDiuusi tllaañicarudl giñvaidacai lmo gl giidiamu. Agiidi alil tlcavaga. Dai abiaadlrl giñtlldi lgl quii lJerusalem tlgiducadl ismaacadl tvañimi tvaagiaiñdlrl ismaacadl Diuusi vuidlrl claacatadai ismaacadl Diuusi lcovai vusaitu. <sup>11</sup> Lgl quii cavami dadadacai modaacatai Diuusi. Lran lsi dadadacai lmo odai namlacami ismaacadl jasper tlgidu. Cl maasi lraana lgal vidrio maasi cascadl. <sup>12</sup> Vlsi sicol curartudi lgl quii. Dai tlcavaga lcurarai dai baivustaama dan gooca cucuuparaga. Vai lmo Diuusi tllaañicarudl guuca vlsi cucuuparaglrl. Dai cucuuparaglrl oojisi lJacovo maamaradl tlaragadl.

<sup>13</sup> Dai siaali apacoga guuca vaica cucuuparagai dai norte amacoga guuca mprl vaica cucuuparagai dai sur amacoga guuca mprl vaica cucuuparagai dai uruñi utamacoga guuca mprl vaica cucuuparagai. <sup>14</sup> Dai acurarai uta daraaca baivustaama dan gooca ojoodai. Daidl lojoodlrl oojisi tltlaragadl lgal mlsmaacldl Cañiiru aagaiña.

<sup>15</sup> Daidl lDiuisi tlaañicarudl ismaacldl giñaatagidi blcati lmo ooro lpravidacarui lmo metro lmsi tlvducami dai lgaicldl lpravida agai lgl qmii lmadu cucuuparagadl lmadu curaradl. <sup>16</sup> Lgl qmii maacuadu sisiodl dai airadlrl moslmaduga muiduru. Amaasi lDiuisi tlaañicarudl lpravi lgl qmii glpravidacarucldl. Lgai ajlga goo mil dan mprl goo sientu kilómetros. Dai lgal lmaduga muiduru airadlrl dai tai acoga mprl. <sup>17</sup> Amaasi lDiuisi tlaañicarudl lpravi acurarai siuiduru gajiaacoga vai ajlga vaic coobai dan maacova metros. Lpravidacarui ismaacldl galpravidl lDiuisi tlaañicarudl lroodami lpravidacarudl.

<sup>18</sup> Acurarai jaspecldl duñisi. Daidl lgl qmii goll ooroaldl duñisi. Dai smlldl dadadacli lran duuca vidrio. <sup>19</sup> Daidl lbaivustaama dan gooca ojoodai ismaacldl uta daraaja acurarai daama arastudicatadai naana maasi ojoodai namlacami. Amoco viaacata dai jaspe. Dai lmai viaacata dai sifiro. Dai lmai viaacata dai ágata. Dai lmai viaacata dai esmeralda. <sup>20</sup> Dai lmai viaacata dai ónise. Dai lmai viaacata dai cornalina. Dai lmai viaacata dai crisólito. Dai lmai viaacata dai berilo. Dai lmai viaacata dai topacio. Dai lmai viaacata dai crisoprasa. Dai lmai viaacata dai jasinto. Dai lmai viaacata dai amatista. <sup>21</sup> Lbaivustaama dan gooca cucuuparagai perlacldl duñisicatadai. Daidl lcaayi glducldioma goll ooroaldl duñisi dai lran duuca dadadacli vidrio.

<sup>22</sup> Dai ami lgl quiylrl maitl aanl tomali lmo quiuurai. Diuisi glrbaitlclaacamiga lgal dai smlldl viaa guvucadagai. Dai lgal lmadu mlsmaacldl Cañiiru aagaiña lgran ducami quiquuurai casclldl maitipuru quiquuurai. <sup>23</sup> Lgl quiylrl maitlaagai tasai cudagidl tomali masaadai Diuisi lmadu lgal mlsmaacldl Cañiiru agaiña cavami dadadacli casclldl.

<sup>24</sup> Dai naana maasi oodami saagidiaiñdlrl ismaacldl clgacrl vuvaja ajioorada agai lgl qmii cudagidldl. Daidl lraraígdal oodami oidigi daama oidacami lgl quiylrl oidaca agai mprl dai siaa duutuada agai Diuisi. <sup>25</sup> Acuucuparagadl lgl qmii vmsclrl moscuucupioquiñicana ami maitipuca tucagi casclldl. <sup>26</sup> Dai ami oodami vmsi oidigi daama oidacami saagidiaiñdlrl siaa duutuadamu Diuisi. <sup>27</sup> Dai tomali lmo istumaasi soimaascami maivaraacldlmu. Dai tomali lmo soimaasi ivuaadami tomali lyaatavogami maivaraacldlmu. Moslcaasi lgal ismaacldl oojisi tltlaragadl lliivrugadlrl lgal mlsmaacldl Cañiiru aagaiña. Lliivrulrl oojisi tltlaragadl lgal ismaacldl viaa ibldagai utudui dai tomastuigaco oidaca agai Diuisi lmadu.

**22** Amaasi lDiuisi tlaañicarudl mprlrl giñtlmgi ami siaaco daja Diuisi lgl daicarui daama l-

madu lgal mlsmaacldl Cañiiru aagaiña. Dai lgl daicaruiñdlrl vusanl lmo istumaasi lra maasi lmo gl aquí cl vuaañicami suudagi ismaacldlclldl viaacana oodami iibldagai utudui. Asuudagi lra maasi vidrio. <sup>2</sup> Daidl lgl qmii caayigadlrl glducldioma lgrana mprl laqui. Daidl laqui airadlrl guuca mui uusi. Daidl luusi lmo masaadaicldl iibiatai. Daidl iibiadldl viaacana oodami iibldagai utudui. Daidl luusi aagadldl maicoocorli oodami. <sup>3</sup> Dai ami maitipucamu tomali lmo istumaasi soimaascami. Lgl daicarudl Diuisi lmadu lgal mlsmaacldl Cañiiru aagaiña ami gl quiylrl daacamu. Dai lpriooñigadl lgal mlsmaacldl Cañiiru aagaiña siaa duutuadamu lgal. <sup>4</sup> Dai vuidlrl daraacana dai coocovadlrl oojisicamu lCañiiru tltlaragadl. <sup>5</sup> Dai ami maitipuca agai tucagi. Dai soorl ami oidaga maitlgitoca agai cucudagi tomali tasai. Diuisi glrbaitlclaacamiga dadadaquigadldl maasca agai ami casclldl. Dai tomastuigaco gatlaanlda agai lpriooñigadl lgal mlsmaacldl Cañiiru aagaiña.

<sup>6</sup> Amaasi lDiuisi tlaañicarudl povaiñtlldai:

—Istumaasi glaagida iñagai aanl lrvaavoi dai baiga isvaavoitudagi. Dai Diuisi glrbaitlclaacamiga lgl ismaacldl aagidi glñiñiooquituldadamiga istumaasi aagada lgal. Caotoi gltlaañicaru sai lgal tlgidana lpriooñigadl istumaasi caotoma lrl duñia agai —iñtlldai lDiuisi tlaañicarudl.

<sup>7</sup> Amaasi lSuusi Cristo povaiñtlldai:

—Otomu divimu aanl. Sioorl lgllditai calcagi Diuisi ñiooquidl ismaacldl oojisi idi liivrulrl smlldl baiglñliadamu —iñtlldai Suusi Cristo.

<sup>8</sup> Aidl ai aanl Vuaana cal gomaasi dai tl giñtootonacldl clquiva aanl lDiuisi tlaañicarudl vuidlrl ismaacldl giñtlmgi vmsi gomaasi dai siaa duutudai iñagaitadai. <sup>9</sup> Dlmos lgal povaiñtlldai:

—Maitipomaasi ivuaada. Aanl mprl lDiuisi lpriooñigadl lran duuca aapi lmadu glaaduñi ismaacldl gaaagidi Diuisi ñiooquidl lmadu vmscatai ismaacldl lgllditai cal istumaasi oojisi idi liivrulrl. Baiyoma isiaa duutuda Diuisi —iñtlldai lDiuisi tlaañicarudl.

<sup>10</sup> Dai povaiñtlldai mprl:

—Gaaagidañi aapi Diuisi ñiooquidl ismaacldl oojisi idi liivrulrl cayooa aayi istuigaco lrl duñia agai istumaasi agai idi liivrulrl. <sup>11</sup> Sioorl soimaasi ivueeyi dagitoñi vai apiasoimaasi ivuaadana. Dai soorl googosi glnducamica dagitoñi vai apiagoogosi glnducamicana. Dai soorl maisoimaasi ivuaadagi dagitoñi vai apiaclga ivuaadana. Dai soorl Diuisi lcovai vuvaitu dagitoñi vai apiaclga vaavoitudaña Diuisi —iñtlldai lDiuisi tlaañicarudl.

<sup>12</sup> Dai Suusi Cristo lramu povaiñtlldai:

—Smlldl otomu divimu aanl. Dai vuaapidamu aanl lmo istumaasi namlacami lgal ismaacldl ivuaadana giña duñdaga. Sioorl vaamioma clga ivuaadagi maaquimu aanl lmo istumaasi vaamioma

namlacami. <sup>13</sup> Aanl lɣai dai maiquiaa clquivacai oidigi abiaadlrl oidaga dai tomastuigaco oidaca iñagai —iñtlatldai Suusi Cristo.

<sup>14</sup> Sallıcldl baıđlñlıdı lɣai ismaacldl Diuusi oıgıldı soimaascamıgadol vairoduucal viaacana lɣai oıgaragalıscuucumiagi luusi ibıadl ismaacldıclıclı viaacana oodami iıbdagalı utudul dairoduucal viaaca lɣai oıgaragalı mlsvaaraqııagi lɣll quııylɣl. <sup>15</sup> Dłmos lɣll quıı quıııdıga madlrl vıımu lɣai ismaacldl maıvaavoıtuđalı Suusi Cristo, lclclmdaracami, daıđl sıoorl googosi ɣlnducami, daıđl gacoodacami, dai sıoorl sıaa duutuadagi moomono, daıđl lyaatavogami.

<sup>16</sup> —Aanl Suusi caoıtoı ɣıñtlaañıcaru sıai aagıđana vllsı gomaası lvaavoıtuđadımlı muiyarlrl oidacami. Aanl lrcajıudadol lraı Davıcaru. Aanl lɣlran ducami lɣll sıaanugalı ismaacldl lquıaamoco vusaclı —iñtlatldai Suusi Cristo.

<sup>17</sup> Dai Diuusi İbladl lımadu loodami ismaacldl tomastuıgaco oidaca aɣalı lɣalı lımadu mlsmaacldl Cañııru aagalıña rotlatldalı lɣalı lSuusi Cristo.

—Dimi —tlatldai.

Dai sıoorl calcagi idi ñıooqui alılsı ɣlaagalı isrotlatladagi lSuusi Cristo sıai diviana.

Dai sıoorl sallıcldl ırlııadagi isDiuusi maaqııagi ıbdagalı utudul lɣalı viaa ısvaavoıtuđadı Diuusi ñıooquıđl vai Diuusi ɣlñmaaıııagi suudagi ismaacldıclıclı viaacana ıbdagalı utudul dai maıtataanlı tomalı lmo ıstumaası.

<sup>18</sup> Dai aagıdı aanl vllscataı ismaacldl calcagi Diuusi ñıooquıđl ismaacldl oojısi idi liıvrulrl sıai maılma duucalı oojalıña. Sıoorl vaamıoma oojagi Diuusi ɣıa soımaası taatıtdıa aɣalı lɣalıroduucalı ısdıucalı taatıtdıı lɣalı lsoımaası ıvuaadami ismaacldl ɣlaagalı idi liıvrulrl. <sup>19</sup> Dai sıoorl maıgovalı daraasagi aa ñıooqui idi liıvrııaıñđlrl Diuusi maıgovalı daasamu tıtlaragadol lɣalı lliıvrııaıñđlrl sıaaco oojısi tıtlaragadol lɣalı ismaacldl tomastuıgaco oidaca aɣalı Diuusi lımadu. Dai maıvıaacamu oıgaragalı ısoıdacagi lɣll quııylrl ismaacldl Diuusi lıovalı vusaitu.

<sup>20</sup> Aanl lrcSuusi Cristo dai pocaitı ansalı sallıcldl otoma divıa iñagai aanl.

Dai aatıml vaavoıtuđadımlı ırlıdı sıai otoma divıana ɣlrlıaanıdamıa Suusi.

<sup>21</sup> Aanl ırlıdı sıai Suusi Cristo ɣlrlıaanıdamıa cllıasll ɣlñlıdıña vllscataı aarımı.

Moslcaası.